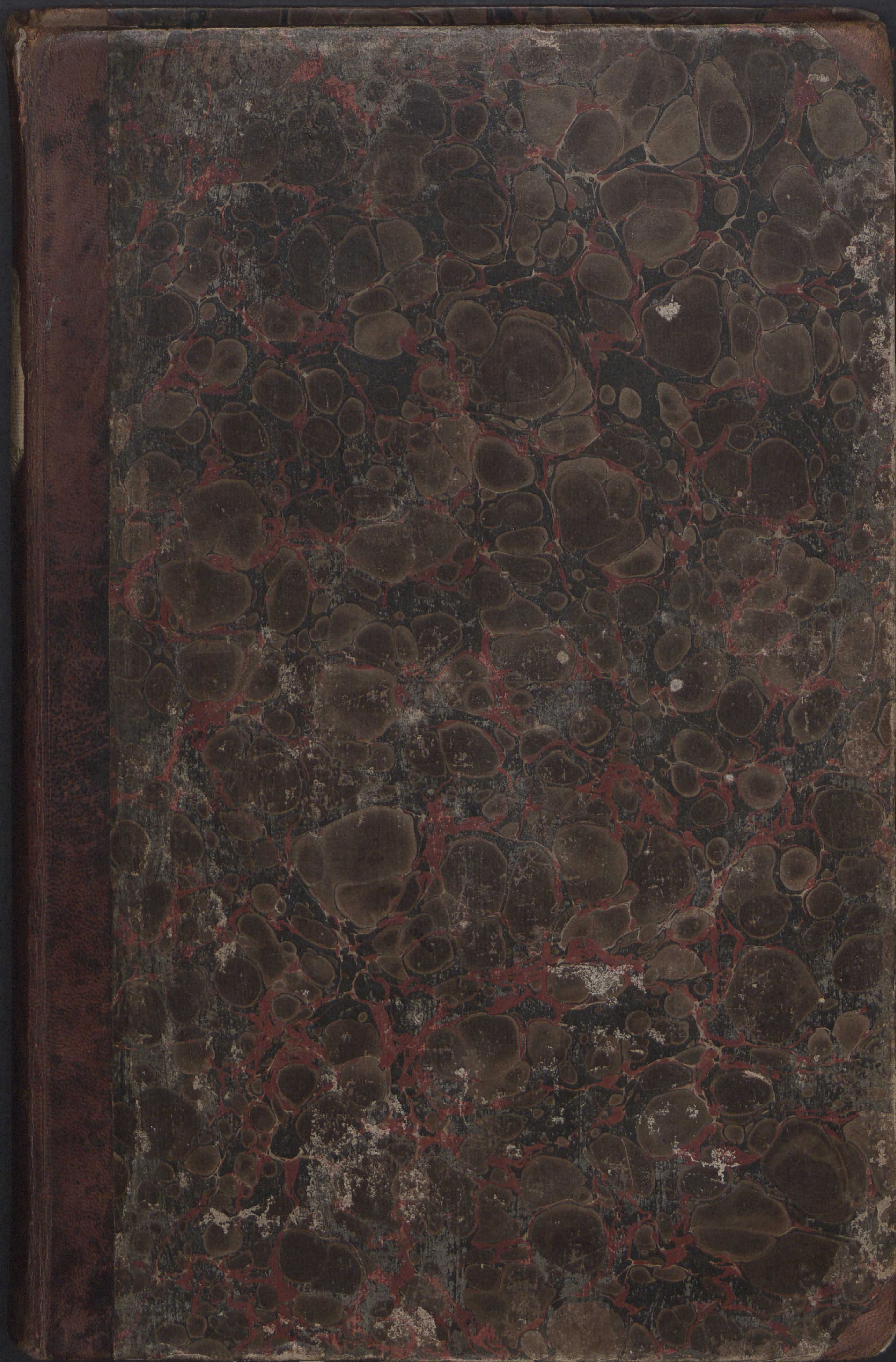
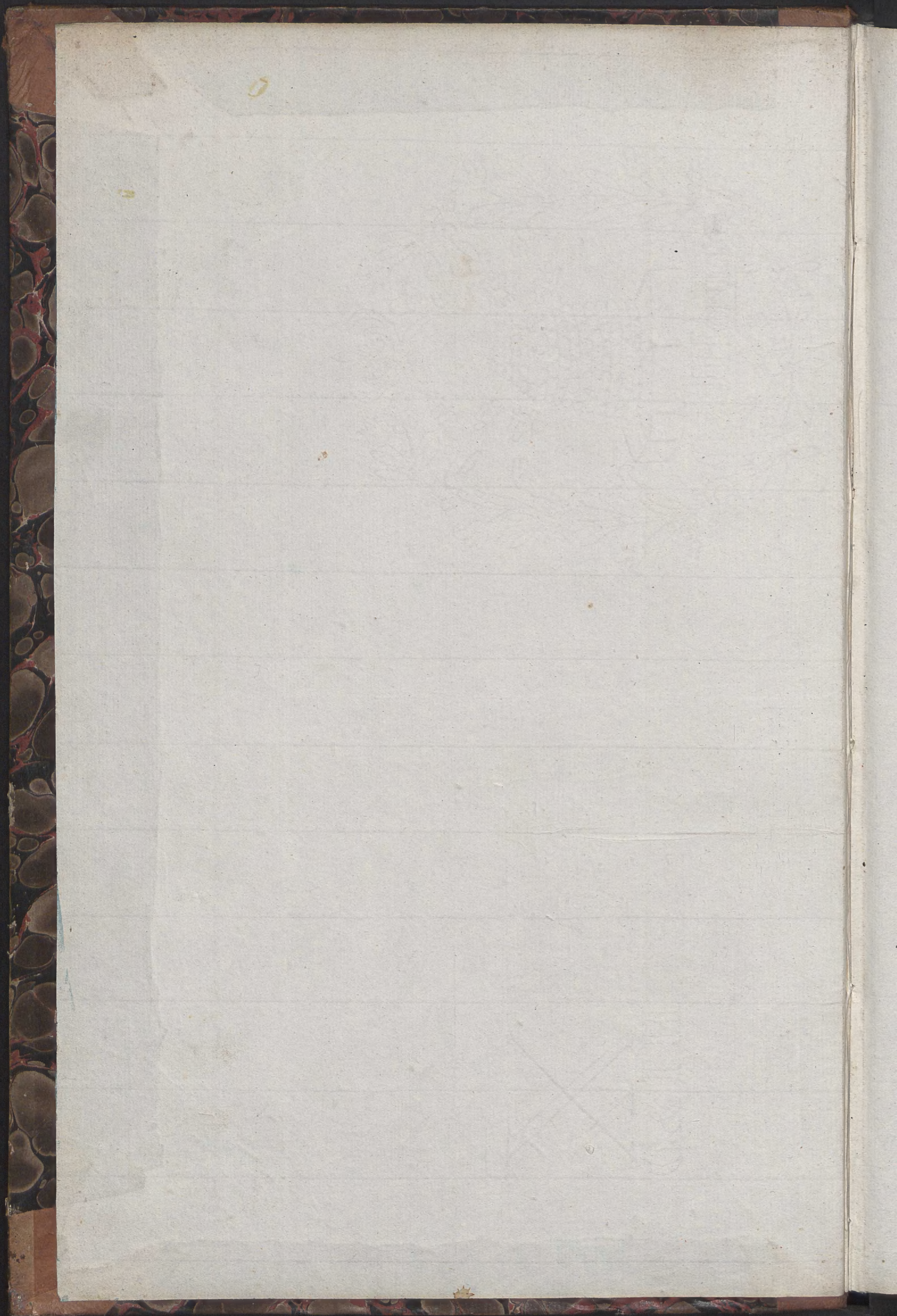

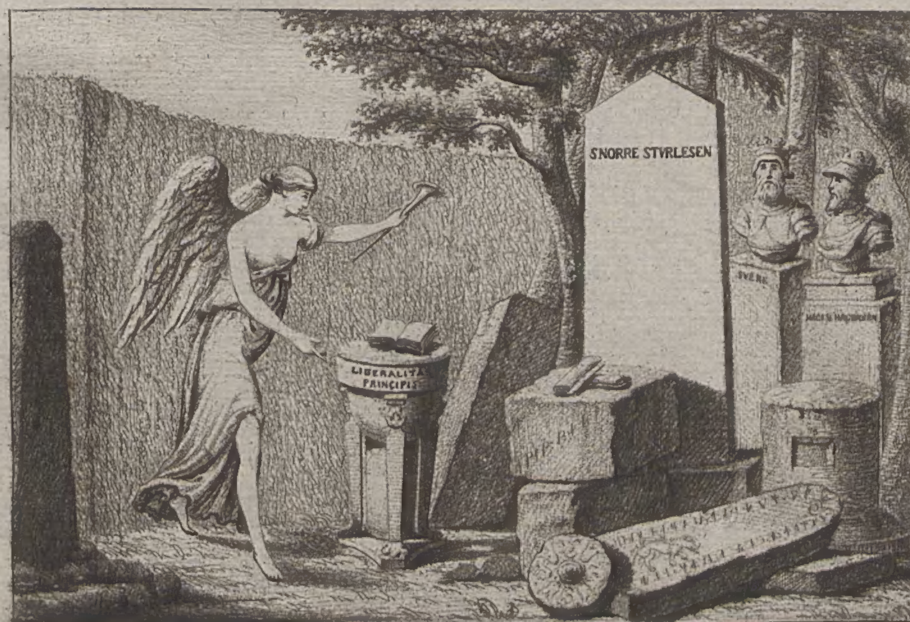
HEIMSKRINGLA
EDR
NOREGS KONUNGA-SÖGOR,
AF
SNORRA STURLUSYNI.

Snorre Sturlesons
Norske Kongers Historie.

HISTORIA REGUM NORVEGICORUM
CONSCRIPTA A
SNORRIO STURLÆ FILIO

QVÆ
SUMTIBUS SERENISSIMI ET CLEMENTISSIMI PRINCIPIS,
DANIÆ NORVEGIÆQVE HÆREDIS
FREDERICI
MAGNI REGIS, *FREDERICI*, FILII.

NOVA, EMENDATA ET AUCTA EDITIONE IN LUCEM PRODIT, OPERA
GERHARDI SCHÖNING
REGI A CONS. JUST. ET ARCHIVIS SECRETIORIBUS.

HAVNIÆ
TYPIS *AUGUSTI FRIDERICI STEINII*
M DCC LXXVII.

Hermann

Til
Arve-Prints
Frederik.

AD
PRINCIPEM,
REGIS FRATREM,
DANIÆ NORVEGIÆQVE
HÆREDEM.

At den største og fornemste af vor Nordens Historie-Skrivere ei alleene nu atter oplives, men træder ogsaa frem, i en meere herlig og anseelig Dragt, end nogensinde tilforn, det har han, og det har den lærde Verden, Deres Kongelig Høiheds Naade, Omhue og Gavmildhed at takke for. Deres Kongelige Høihed har deri handlet, efter sin sædvanlige høie, saa stor en Prints værdige Tænkemaade, efter den Kiærlighed, De i saa mange, ogsaa de vigtigste Tilfælde, har viist for Fædrenelandets Vel, Ære og Anseelse, og efter den Yndest og Omhue, De bær for Lærdoms og Videnskabernes Forfremmelse iblandt os. I denne Yndest har Deres Kongelig Høihed, paa en særdeles udmærket

Qvod denuo reviviscat septentrionis nostri Historiæ princeps & coryphæus, qvod nova hic refulgeat luce, qvod splendidiori, qvam unqvam antea, facie novoqve apparatu in scenam prodeat, id totum, qvantumcunqve fuerit, Tuum est, Principum optime, Tuæ gratiæ, Tuorumqve sumtuum vere regiorum. Fecisti hac in re, ut qvam plurimis in aliis, pro Tuo Principe digno ingenio, pro Tuo in patriam amore, atqve pro gratia, qva omnia, qvæ bonarum & liberalium sunt artium, qvæqve Historiæ sunt, Historiæ speciatim patriæ, foves, tueris, auges, ornas. Hujus nunqvam satis laudandæ gratiæ, eximio qvodam & præcipuo modo, se factum participem sensit Snorrius noster. Patere igitur, Principum Clementissime, ut ipse hic coram prodeat, qvantum

ket Maade, med en ret Kongelig Gavmildhed, giort vor Snorre deelagtig. Tillad derfor, naadigste Arve-Prints, at han her fremtræder, for at vidne sin dybeste Erkiendtlighed, og tillad, at jeg, paa hans, paa Fædrenelandets, paa den Norske Histories Vegne især, frembærer den Tak, som de og den heele lærde Verden skylder Deres Kongelig Høiheds Ædelmodighed og Naade, Omhue og Gavmildhed. Med det oprigtigste Ønske, for Deres Kongelige Høiheds bestandige Sundhed og langvarige Liv, til Fædrelandets sande Vel og Beste, er jeg stedse

Deres Kongelige Høiheds

Kiøbenhavn,
den 10 Dec. Ao. 1777.

underdanigste Tiener
G. Schøning.

tum tantæ gratiæ debeat, humillime testaturus; & patere qvoqve, ut ejus, ut patriæ, ut septentrionis nostri Historiæ, Historiæ præsertim Norvegicæ nomine, qvæ tanta, tam præclara & eximia Tibi refert accepta, debitæ Tuæ gratiæ & Regiæ vere munificentiæ, hic à me solvantur grates. Faxit benignissimum numen bonusqve patriæ genius, ut Tuis, Tuæ patriæ & civibus, bonis artibus & literis, historiæ præsertim nostræ septentrionali, sospes diu vivas, integer, superstes. Qvod votis omnibus ominatur precaturqve,

PRINCIPUM
CLEMENTISSIME,

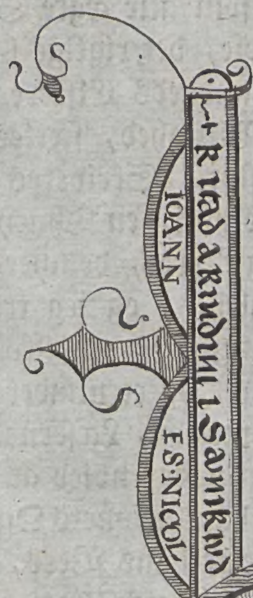
HAFNIÆ, qvarto
Iduum Decembr.
Ao. MDCCLXXVII.

Tuus humillimus
G. SCHÖNING.

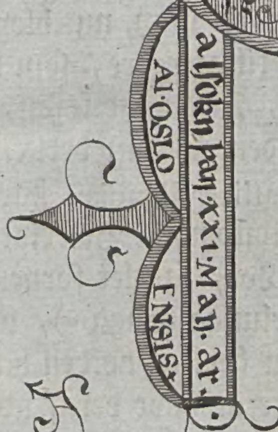

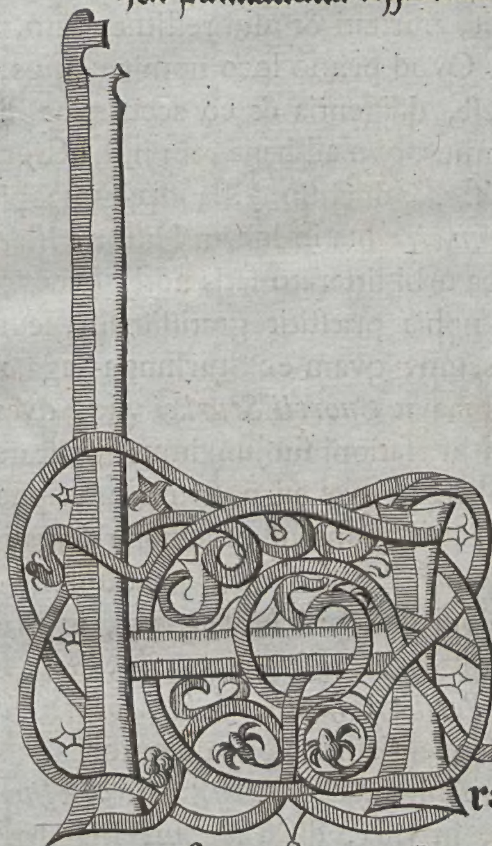

RINGLA heimskringla er mannfolkit byggver er miog vagskorin. ganga stórir hafar ut hafinu siano inn ut uædma Er þat kunigt at haf gengr af Nerva sundom, ok allt ut til Iorsala landz. Af hafinu gengr langr hafs botn til Landnorders er heitir Svarta haf. Sa skilr heims þridiunga. heitir þar fyrir austan Asia. en fyrir vestan kalla sumir Europa en

Harald tok kgdom.

Haralldr tok kgdom epter faudur sinn þa var hann x vetra hann var allra manna mestr ok sterkastr ok fridastr sionum vitr madr ok skarungr mikill. Guthormr

Fortale.

Det er nu omtrent 550 Aar, siden det vigtige og berømte Verk, som man her har den Ære at lægge Læseren for Øine, blev sammenskrevet, af vor Nordens Herodot og Polybius, den navnkundige Islandske Skald og Lavmand, Snorre Sturleson, en Mand, som i mange Henseender fortiener den største Opmærksomhed, og som i sær har giort sig uendelig fortient af vor Norden og af vor Nordiske Historie, ved sit udødelige Verk, de

AD LECTOREM.

Annus jam agitur propemodum qvingentesimus & qvinqvagesimus, à quo eximium & multorum laude celebratum opus fuit conscriptum, qvod hic lectorum oculis exhibemus, auctore illo Septentrionis nostri Herodoto atqve Polybio, multiqve nominis Islandiæ Poëta atqve Legifero, *Snorrio Sturlæ* filio, qui vir ut multis aliis nominibus perqvam fuit celebris, ita de nostro Septentrione regnorumqve borealium historia optime & nostram supra laudem meritus, edito in lucem rerum borealium, imprimis Norvegicarum monumento

de Norske Kongers Krønike, gemeenlig Heimskringla kaldet, som alle ægte Skiønere af det grundige, det ædle, det rigtige i Historien, og alle upartiske Sandheds Elskere maae tilstaae at kunne, med Billighed, sættes ved Siiden, af de største Historie-Skriveres Arbeider, en Herodots, en Polybii, en Thucydidis, en Taciti, en Livii, og fleeres, de nyere at forbigaae. Jeg dømmer saaledes, og jeg troer, at denne min Dom er rigtig. For hvilket at viise, det vil være fornødent, og ei minder min Skyldighed, end som jeg meener, Læserne behageligt, at jeg her lærer dem noget nøier at kiænde 1) vor Skribent selv og hans Levnets Omstændigheder, 2) Værdien af dette hans Verk, 3) hvad, ved dette nye Oplag, til dets Rigtighed, Fuldstændighed og Brugbarhed, er tilveiebragt.

Det første er man nu bleven saa meget meere i Stand til at giøre, som den lærde Islandske Biskop, Finnr Jonsson, der er bleven den lærde Verden noksom bekiændt, ved hans Historia Ecclesiastica Islandiæ, har dertil gunstig meddeelet sin fuldstændige Beskrivelse, over Sturlesons Levnets Løb, samlet fornemmelig af den bekiændte Sturlunga-Saga a), hvilken Levnets Beskrivelse man heel og holden har føiet til denne Fortale, efterat have deraf udtrukket, hvad som egentlig didhen henhørte, og dermed sammenføiet endeel andre Efterretninger, som forekomme, om vor Skribent, saavel hos andre, som fornemmelig i *Th. Torfæi* Prolegomenis ad Historiam Norv. b), tildeels ogsaa hos Resen c), hos Peringskold d), og Moller dd), hvoraf følgende fornemmelig kan mærkes.

Snorre Sturleson blev Aar 1178 fød paa den Gaard Hvam e) i Island, hvor hans Forældre boede, nemlig hans Fader Sturla Thords-

a) Den er, for den største Deel, skreven af Sturlesons Broder-Søn Sturla Thordsson, og indeholder vel mangfoldige andre Ting, men dog fornemmelig den Sturlæiske eller Sturlungiske Familes Historie, og Tildragelserne paa Island mellem den og andre, i det 12te og 13de Hundrede-Aar.

b) Pag. 6. Sammesteds beretter Torfæus, at han udførlig havde beskrevet Sturlesons Levnet, og at det var færdigt til Trykken: men dette hans Arbeide er ei kommet mig for Øine. Keysler melder og noget herom, i hans Antiqvit. Septentr. og Celticæ pag. 20, cap. 2. §. 2. Arnas Magnæus har anmærket, i en Optegnelse til Torfæi Levnet, hvorom Hr. Etats-Raad Erichsen har underrettet mig, at dette Torfæi Arbeide har indeholdt mange, Sagen uvedkommende Ting.

c) See hans Fortale til Edda.

d) I Fortalen til den af ham udgivne Heimskringla: men baade hans og Resens Efterretninger ere saavel meget ufuldstændige, som urigtige i mange Ting.

dd) See hans Hypomnemata ad Alb. Bartholini librum de scriptis Danorum p. 405, og Spicilegium Hypomnematum, p. 46.

e) Uden Tvil Hvam, paa Vester-Landet, i Dale-Syssel.

numento immortali, quod Regum Norvegicorum Chronicon, sive *Heimskringla* (terrarum orbis) vulgo dicitur, qvodqve fatentibus omnibus, qvos æqvi ac recti, atqve historiæ, suis fundamentis nixæ, nec non infucatæ & à partium studiis alienæ veritatis sensus & amor tangit, id suo jure meretur, ut historicorum maximi nominis, Herodoti, Thucydidis, Polybii, Taciti, Livii, ne recentiores commemoremus, operibus æqviparetur. Fert ita nostra sententia, qva nos non facile casuros credimus. Cui ergo rei ut sua constet veritas, & id nostri esse officii, & rem nos facturos legentibus non ingratam existimamus, si hic paulo accuratius explicata fecerimus seqventia 1) Scriptoris nostri vitam & vitæ rationes. 2) Qvid & qvantum pretii huic operi ejus historico sit statuendum. 3) Qvid novarum accessionum nova hæc habeat libri editio, ad illum augendum, à mendis purgandum, & pristinæ, qvantum fieri potuit, puritati & usui restituendum.

Qvod primo loco nominavimus, id ea, qva par est, diligentia & eo accuratius hic præstare possumus, qvo ad hanc rem instructiores nos reddidit s. r. & doctissimi Islandiæ Episcopi Dn. *Finni Johannæi*, edita in lucem Historia Islandiæ Ecclesiastica orbi litterato satis noti, benevolentia, qvi rem nobis præstitit gratissimam, communicata nobiscum, qvam ex Sturlunga-Saga *a*) præcipue concinnavit *Snorrii Sturlæi* vita, qvam hic integram præfationi subjunximus, post delibata inde & collecta, qvæ ad nostrum præcipua erant scopum, aucta nonnihil accessione narrationum qvarundam, de vita scriptisqve Snorrii, qvas nobis præcipui dedere *Th. Torfæus*, in Prolegomenis ad Historiam Norvegicam *b*), *Joh. Resenius c*), *Joh. Peringsköld d*), *Joh. Mollerus e*), ex qvibus seqventia præcipue notentur.

Anno p. C. N. 1178 natus est *Snorrius Sturlæus*, in villa, dicta *Hvam*, Islandiæ Occidentalis *f*), sede parentum ejus, patris *Sturlæ Thordi* filii,

a) *Sturla*, *Thordi* filius, Snorrii nostri ex fratre nepos, præcipuus operis hujus historici est auctor, qvod etiam Historia Islandorum Major vocatur, & præter plurima alia, præcipue narrat familiæ Sturlææ s. Sturlungicæ historiam, resqve eam inter & alios in Islandia Seculo 12 & 13 gestas.

b) Vid. pag. 6, ubi memorat Torfæus, se Snorrii vitam prolixe enarrasse, opus prælo jam maturum, qvod videre nobis non contigit. Rem hanc etiam tangit *Keyslerus*, in Antiqvit. Sept. & Celticis, pag. 20, cap. 2. §. 2. Ast in collectaneis ad vitam Torfæi notavit *Ar. Magnæus*, multa ibi haberi, ad rem non pertinentia. Qva de re me monuit mihi amicissimus Dn. *Erichsen*.

c) In præfatione ad Eddam.

d) In præfatione ad chronicon Snorrii s. Heimskringla. Hujus autem ut & Resenii narrationes, tam defectu, qvam vitiis laborant.

e) Vid. ejus Hypomnemata, ad Alb. Bartholini librum de Scriptis Danorum p. 405, & Spicilegium Hypomnematum p. 46.

f) Sita est villa in tractu *Dale-Syssel*, à qva sinus *Hvamsfiord* nomen traxit.

Thordsson, gemeenlig Hvam-Sturla kaldet, og hans Moder Gudny Bodvars-Dotter, begge af de fornemste Familier paa Jisland, saasom nedstammende, ei alleene fra den bekiændte Eigill Skalagrimsson, og fra den vidt berømte Hrafnistiske Familie i Nomedalen nordenfiælds, paa den eene, og paa den anden Siide, fra den navnkundige Rognvalld Møre-Jarl, Stammefader for de Nordmandiske Hertuger i Frankeriige, men ogsaa fra de ældste Konge-Slegter i Norden, saasom deels fra de gamle Hedemarkiske Konger i Norge, fra Hrolf i Berge og Goe, deels fra den ældgamle Ynglingiske Konge-Stamme, og de Norske Uplandske Konger, deels fra K. Regner Lodbrok selv, eller den Danske og Svenske Konge-Slegt f). Tree Aar gammel kom vor unge Snorre i den lærde Jon Loptsøns Huus, som boede paa den Gaard Odda; og dette lagde Grund til den Lærdom, den Vittighed, de store Indsigter og Kundskaber, som han forhvervede sig. Bemeldte Jon var i sin Tiid den lærdeste, den viiseste, og tilliige den riigeste Mand paa Jisland, samt stor og prægtig i Opførsel og Levemaade. Hans Far-Fader var den bekiændte Sæmund, af sin Kundskab og Lærdom kaldet hin Frode, den Viise eller den Lærde, hans Moder, Thora, en naturlig Dotter af den Norske Konge, Magnus Barfot g), og hans Huus som en Skole for Lærdom og Viidenskaber. Her frembragte vor Snorre sin Ungdom, i heele 16 Aar, indtil Jons Død, Aar 1197, og her havde han den ynskeligste Leilighed til at samle Kundskaber, samt udvikle de herlige Sinds-Gaver, hvormed Naturen havde udrustet ham, ved at giøre sig bekiændt, ei alleene med de gamle Skaldes Vers og Sange, men ogsaa med en Sæmund Frodes, en Are Frodes og fleeres historiske Arbeider.

Efter Jons Død giftede vor Snorre sig med Herdis, en Dotter af Berse Prest, kaldet hin Audge eller den Riige, som boede paa Gaarden Borg, i Myre-Syssel, den navnkundige Skalagrims og hans Søns, Eigill Skalagrimssøns Boepæl. Snorre havde selv ingen Midler: alt hvad han arvede efter sin Fader, beløb sig ei til meere, end 160 Rdlr. omtrent, efter nu værende Penge-Regning; men dette Egteskab, hvorved han blev Eier af omtrent 4000 Rdlr., en stor Riigdom, efter de Tiiders Maade, lagde Grund til de store Midler, han siden forhvervede sig, saa at han, næst oftomtalte Jon Loptsøns Søn,

f) See Genealogiæ Snorronis, som ere lagde til hans Levnets Beskrivelse af Biskop Jonssen, Stemma 1, 3, 4, 7, 14.

g) See Finni Johannæi Histor. Eccles. Islandiæ, Tom. 1. p. 201.

filii, vulgo *Hvam-Sturla* dicti, matrisqve *Gudnyæ* Bodvari filiæ, qvod conjugum par cognatione & affinitate junctum erat cum præcipuæ in Islandia dignitatis familiis, ortum & genus referens, non tantum, hinc ad celebrem olim fatis gestisqve *Eigillum Skalagrimi* filium, atqve ad inclytam provinciæ Septentrionalis Norvegiæ Nommedaliæ *Hrafnistinam* familiam, illinc ad celeberrimum Möriarum in Norvegia Jarlum *Rognvalldum*, Ducum in Francia Normannicorum aboriginem, sed etiam ad vetustissima Regum borealium stemmata, partim nempe ad priscos Hedemarkiæ Reges, Hrolfum in Bergis & Goam, Norii sororem, partim ad ipsos Ynglingicos atqve priscos Uplandiæ Norvegicæ Reges, partim ad ipsum Ragnarum Lodbrok, sive veteres tam Daniæ qvam Sveciæ Regum atavos *g*). Tres annos natus Snorrius in domum & familiam adscitus est viri doctissimi *Jonæ Lopti* filii, villam *Oddam* Islandiæ Meridionalis habitantis, ubi doctrinæ rerumqve multarum prolixæ cognitionis, cujus postea potis est factus, auspicato posuit fundamenta. Erat dictus Jonas vir, ut sui ævi in Islandia doctissimus omnium & prudentissimus, ita vitæ, divitiarum & magnificentiæ splendore præstantissimus. Avus erat ei paternus, fama satis inclytus & nomine, *Sæmundus*, dictus cognomine *Frode*, doctus s. sapiens, mater *Thora*, Norvegiæ Regis *Magni Nudipedis* filia notha *h*), domus autem ejus scholæ instar, litterarum officina, Musarumqve & eruditionis sedes. Hic pueritiam transegit Snorrius noster, per totos 16 annos, ad mortem usqve Jonæ, an. 1197, qvo tempore omnium optima, qvam sperare unqvam qvamve posset optare, ei data est copia, præstantissimas qvibus eum natura instruxerat, animi mentisqve excolendi dotes, animumqve discendi avidum ut pasceret, tam vetustissimorum Skalldorum (poëtarum) carminum cognitione, qvam lectione operum historicorum Sæmundi Frode, Arii Frode, aliorumqve plurimorum.

Post obitum Jonæ, conjugem duxit Snorrius *Herdisam*, filiam *Bersii* Sacerdotis, cognomine Divitis, villam habitantis *Borg*, in tractu Myrensi, sedem olim fama inclyti *Skalagrimi*, ejusqve filii *Eigilli*. Ab opibus fere omnibus ipse imparatus erat Snorrius, adeo ut qvæ à patre acceperat hæreditate relicta, 160 imperialium nostræ monetæ summam vix implerent: his autem nuptiis, 4000 imperialium, ut tunc temporum ferebat ratio, amplissimæ pecuniæ, compos factus, ita posuit calculos resqve ordinavit, ut post Sæmundum, Jonæ Lopti filium, omnium totius Islan-

g) Vid. genealogia Snorrii, addita vitæ ejus, ab Episc. Finno Johannæo, Stemma 1. 3. 4. 7. 14.

h) Vid. Finni Johannæi Historia Islandiæ Eccles. Tom. 1. p. 201.

Søn, Sæmund Jonsson, var i sin Tiid den riigeste Mand paa Jisland, der havde en stor Deel af Landet under sin Lydighed, saa at han undertiiden indfandt sig paa Althinget, med et Følge af meere end 800 eller 900 bevæbnede Mænd, og besad 6 store Hoved-Gaarde h), foruden ventelig andre mindre, paa hvilke han holdt en saa stor Mængde Qvæg, at da han, paa een af bemeldte Gaarde, paa eengang mistede 120 Giæld-Øxne, ansaae han det som et ringe Tab, i Hensigt til den store Mængde, han havde tilovers paa andre Steder. Sin Boepæl havde han, først hos sin Moder, paa Hvam, siden paa Odda, hos Sæmund Jonsson, i hvis Striidigheder han ved den Leilighed blev indviklet: men efter sin Sviger-Faders Død, Aar 1202, opslog han den paa Borg, sin Hustrues Arv, hvorfra han, endnu for Aar 1209 i), forfløttede den til Gaarden Reikholt k), hvilken han, deels ved et Slags Arve-Rettighed, som han paastod, deels ved Salg og Afstaaelse, tilegnede sig. Denne Gaard opbyggede han paa det beste, indsluttede den, dens Huuse og Kirke, med en meget høi Voll, til Befæstning og Forsvar, i paakommende Tilfælde, og lod, giennem en underjordisk Kanal, bygt af Toph-Steene, Vandet leede didhen fra de derved værende varme Kilder eller Brønde, Skribla kaldede l), til en, deels af hugne Kampesteene, deels af Toph-Steene rund bygt Badstue, endnu Snorralaug kaldet, der er forsynet med et Gulv, af hugne Steene, samt med Bænke rundt omkring, af samme Materie, og hvorhen, fra Gaardens Vaane-Huuse af, man har kundet gaae, giennem en muret Hvælving, paa Steen-Trapper, ned til Badet, hvilket man, efter Behag, har kundet fylde med varmt Vand, ved et giennem en flad Steen, eller en Steen-Helle, sat ved Enden af bemeldte Kanal, hugget rundt Hull, som er forsynet med en Prop; en Bygning, der er bleven saa vel opført, at den uden Forbedring har vedvaret nu næsten i 600 Aar m), værdig en Snorre Sturleson, der var riig paa Opfindelser, en Elsker af mechaniske Kunster, meget for det prægtige og store, særdeles i Bygninger, og riig nok, til at fuldføre dem.

Ved dette, ved sin store Lærdom, ved sine Riigdomme og sin Myndighed, satte Snorre sig i me-

h) Blandt dem var Bessastad, som tilfaldt Kongen, efter Snorres Død, og blev siden Lands-Høfdingens Boepæl. Men de tage feil, som berette, at Snorre der har boet. See Troils Bref om en Resa i Island.

i) See tilføiede Vita Snorronis Sturlæi. §. XII.

k) Den ligger i Borgarfiords Syssel, paa Søndre-Landet, paa Grændserne af det og Vester-Landet.

l) See anførte Vita Snorronis, §. XIII. og Reise giennem Island, pag. 113. 114.

m) Den tog vel nogen Skade af Jordskiælvet Aar 1733, men blev strax igien istandsat af Stedets da værende Prest, Biskop Jonsson.

Islandiæ evaserit ditissimus, cujus ditioni pars haud exigua dictæ insula parebat, totqve obnoxii erant clientes, ut comitia patriæ generalia adeuntem, 800 aut 900 vel plures armati stiparent interdum viri, atqve sex præcipuæ magnitudinis possideret prædia *i*), præter alia, ni conjectura fallat, minora, in qvibus numerosos adeo greges, tot boum aluit armenta, ut casu qvodam, pabuli penuria, factam aliqvando in uno dictorum prædiorum 120 taurorum castratorum jacturam nihili reputaret, ad ingentem, qvæ aliis in locis ei erat reliqva, boum multitudinem. Sedem & lares fixit Snorrius primum in Hvam, apud matrem, postea in Odda, apud Sæmundum Jonæ filium, qvæ res fecit, ut qvæ Sæmundum tunc exercebant lites & inimicitiæ, Snorrius implicaretur; ast post mortem soceri, an. 1202, lares hic posuit in Borg, villa uxori hæreditate relicta, unde eos, ante an. 1209 *k*), ad villam transtulit *Reikhollt l*), qvam partim hæreditatis, partim venditionis aut cessionis qvodam jure sibi vindicavit. Hanc villam ædificiis exqvisite ornavit: eam enim ejusqve ædes & templum altissimo cinxit vallo, si res id posceret, munimini adversus vim ingruentem futuro, atqve illuc, à calidis in proximo fontibus sive puteis, *Skribla* vulgo dictis *m*), per ductum sub terra canalem, structum tophaceo lapide, aqvam duxit, ad positum ex rudibus partim, partim saxis tophaceis balneum sive thermas, etiam hodie *Snorrolaug* dictas, qvibus stratum est ex cæsis lapidibus pavimentum, atqve sedilia ex eadem materia circumcirca posita, qvorsum à villæ ædibus, per fornicem lapideam, perqve gradus positos lapidibus, olim descendi potuit, ad ipsas usqve thermas, qvas pro lubitu aqva potuere implere calida, aperto rotundo foramine, qvo pertusa est lamina lapidea, canalem qva balneum spectat claudens, qvodqve foramen subere potest obturari. Qvæ structura, jam sexcentorum fere annorum ætatem durans, stat nulla parte ruinosa *n*), viro digna, qvalis erat Snorrius, ingenio ad nova & insolita fœcundo, artium mechanicorum gnaro, ad excelsa & magnifica qvævis formatæ à natura indolis, atqve ad hujusmodi omnia à divitiis & opibus satis parato.

Hisce rebus omnibus non minus, qvam ingenti eruditionis copia, divitiarum abundantia, nec

i) Inter ea erat prædium *Bessastad*, qvod post mortem Snorrii fisco addictum, sedes Præfectorum Regiorum est factum. Ast errant, qvi Snorrium ibi habitasse existimant. Vid. Literæ de itinere in Islandiam lingva Svecica scriptæ à *Troilo*.

k) Vid. Vita Snor. Sturlæi. §. XII.

l) Hæc villa sita est in tractu, dicto *Borgarfiords-Syssel*, in Islandia qvidem Meridionali, sed juxta limites Islandiæ Occidentalis,

m) Vid. recens memorata Vita Sturlæi, §. XIII; atqve Itinerarium per Islandiam à duobus Islandis, pag. 113. 114.

n) Terræ motu, qvo an. 1733 concussa est Islandia, vitii nonnihil atqve labis traxit: sed illud mox refecit cura, tunc Reikholti Sacerdotis, jam Skalholtensis Episcopi, Dn. *Finni Johannæi*.

i megen Anseelse, i sit Fædreneland, hvor han Aar 1213 blev ophøiet til det betydelige Lavmands Embede over heele Jisland, men han giorde sig ogsaa, i sær ved sin Skalde-Kunst, bekiændt og anseet udenlands, først ved en Sang, som han sammensatte den da værende mægtige Norske Jarl, **Hagen Galin**, til Ære, og oversendte ham fra Jisland, ved Aar 1213 omtrent, hvilken Sang anstod benævnte Jarl saa vel, at han, til Belønning, aflagde Forfatteren med anseelige Foræringer, og under store Løfter indbød ham at komme over til Norge. Dette blev vel til en Tiid opsat, ved Jarlens følgende Aar indtræffende Dødsfald; men dog gik Reisen, Aar 1218, for sig over til Norge, hvor vor Snorre vidste at sætte sig i Yndest, ei alleene hos den navnkundige **Skule** Jarl, men ogsaa hos den, da unge, siden store og berømte Konge, **Hagen Hagensen**. Hos Jarlen blev han følgende Vinter over; han giorde siden en Reise til Vester-Gothland n), for at besøge foromtalte Hagen Jarls Enke, **Christina** nn), der anden Gang givt med **Askell** Lavmand; og han blev der, med aabne Arme imodtagen, i sær for den Sang, han havde sammensat, hende til Ære, og oversendt hende fra Jisland *), til Belønning for hvilken han nu, foruden andre Foræringer, fik den Fane **), som K. Erik Knutson i Sverrig havde ført, i Krigen mod K. Sverker. Mod Høsten reiste han tilbage til Norge, opholdt sig atter følgende Vinter over, i Skule Jarls Hof, og blev imidlertiid, af K. Hagen Hagensen ophøiet, først til **Drotsæt**, hvis Embede var, for en Deel, det samme, som en nu værende Hofmarskalks, siden til Leensmand, hvorimod han paatog sig, at udføre, paa Kongens Vegne, hvad denne havde i Sinde, i Hensigt til Jisland. Man gik den Tiid frugtsommelig i Norge, med et Krigs-Tog til Jisland, enten for at undertvinge Øen, eller for at hævne den Uret og Vold, som man der havde udøvet mod visse Norske Kiøbmænd, eller mueligt i begge Henseender. Skule Jarl var den, som fornemmelig drev derpaa: men

nec non qva polluit auctoritate maxima, in ea nominis celebritate intra patriam versari cœpit Snorrius noster, ut anno 1213 ad munus arduum non minus qvam honoratum Legiferi sive supremi Judicis per totam Islandiam sit promotus. Nec minus celebrem extra patriam reddidit artis poëticæ, qva polluit præstantia, pacto carmine, primum in honorem *Hakoni* Jarli, dicti *Galin*, cujus tunc temporis magna per Norvegiam erat auctoritas & potentia; qvod carmen, circa annum 1213, in Norvegiam transmissum tantam recens nominatum apud Jarlum auctori meruit gratiam, ut amplissimis præmiis auctum, promissis maximis ad Norvegiam invitaverit. Fecit qvidem qvæ seqventi anno accidit, mors Jarli, ut dicto itineri in Norvegiam mora injiceretur; attamen anno 1218 iter diu destinatum adiit Snorrius, eo rerum suarum successu, ut favorem sibi & gratiam adjungeret, non tantum qvi tunc potentia, fama & auctoritate per Norvegiam late inclaruerat, *Skulii Jarli*, sed etiam juvenis tunc qvidem, sed postea multis nominibus magni & præclarissimi Norvegiæ Regis *Hakoni*, qvem *Hakoni filium* alii, alii *Vetustum* cognominant. Seqventem hyemem apud Jarlum transegit, postea in Gothiam Occidentalem suscepto itinere *o*), ut supra memorati Hakoni Jarli viduam inviseret *Christinam p*), altero jam connubio junctam *Askelo* Legifero, maxima ab ea honoris atqve amicitiæ significatione est acceptus, ob carmen præcipue, qvod illius in laudem compositum ex Islandia transmiserat Snorrius, qvi præter plura alia carminis præmia, muneri retulit vexillum, qvod *Eirico Canuti* filio, Sveciæ Regi, in bello contra regni æmulum, Regem *Sverkerum* est prælatum *q*). Vergente ad autumnum anno, in Norvegiam reversus, proxima hyeme in aula Skulii Jarli commorabatur, qvo tempore à Rege Hakono ad munus *Drotseti* (aulæ partem Magistri) primum, deinde ad honorem Satrapæ feudatorii (Leensmand) est evectus, qui Regi vicissim suam addixit operam in præcipuo qvodam, qvod Islandiam spectabat, negotio. Eo tempore Norvegi dictam in insulam expeditionem bellicam meditabantur & parabant, vel eam suæ ditionis facturi, vel vim ulturi & injuriam, qva mercatores qvosdam Norvegos male multaverant Islandi, vel utrumqve. Negotium præcipuus urgebat Skulius Jarlus:

n) Peringskold beretter, i Fortalen til den af ham udgivne Heimskringla, at Snorre har ogsaa giort en Reise til Sverrig, og er der bleven K. Sverker Karlsons handgangen Mand: men den Beretning er uden al Tvil urigtig og ubeviislig.

nn) Hun var en Dotters Sønne-Dotter af K. Harald Gille i Norge, men Dotter-Dotter af K. Erik den Hellige i Sverrig. Dalins Svenske Histor. 2den Deel. p. 93. n. (x).

*) Den førte Navn af *Andvaka*. See Sturlunga-Saga, 5te Deel, Cap. 22.

**) Dalin i Sven. Hist. 2den Deel, Cap. 6. §. 3, kalder det et Skiold.

o) Narrat Dn. Peringskold, in præfatione ad Heimskringlam, etiam Sveciæ Regis aulam petiisse Snorrium, & ibi Regis *Sverkeri* factum Satellitem sive aulicum; qvæ narratio fundamento omni & fide destituitur.

p) Erat illa neptis filiæ *Haraldi Gillii*, Norvegiæ Regis, sed ex filia neptis Regis Sveciæ Eirici Sancti. Vid. Dalini Hist. Svet. Tom. 2. §. 93. not. (x).

q) Scutum fuisse, memorat recens citatus Dalinus, cap. 6. §. 3. Sed Sturlunga-Saga vexillum vocat. Part. 5, cap. 22.

men dette fik vor Snorre afværget, ved sine Forestillinger, først hos **Dagfind Bonde**, Kongens fortroligste Ven, siden hos Kongen selv, som bragte Jarlen fra det Anslag, under Løfte af Snorre, ved sig og sine Brødre, at bringe Øen, uden Sverdslag, under Kongens Lydighed, samt til Gidsel, Pant og Forvisning, om Løftets Fuldbringelse, at sende sin Søn, **Jon Murt**, over til Norge, for der at opdrages, i Jarlens Hof. Efter Afreisen, til hvilken Snorre, foruden femten andre Foræringer, blev af Jarlen forsynet med et skiønt vel udrustet Skib, hvorfor han udtrykte sin Tak, i et kunstigt Vers, og efter Hiemkomsten til Jisland, Aar 1220 o), holdt han vel den eene Deel af Løftet, ved at sende benævnte sin Søn, følgende Aar, over til Norge p), men i Hensigt til den anden, den fornemste Deel deraf, blev lidet eller intet udrettet, enten de indbyrdes Uroligheder i Landet, i hvilke han indviklede sig, endogsaa med sine egne Brødre og nærmeste Paarørende, vare ham deri til Hinder, eller han søgte, til eegen Fordeel, at bedrage baade sine egne Landsmænd og Kongen: thi Snorre var i høi Grad træsk og undersundig, ustadig i Venskab, utro saavel mod andre, som mod sine egne, penge-giærrig ei minder end æregiærrig, desuden voldsom q) og hævngierrig, vegelsindet og trættekiær; hvori han gik saa vidt, at han, angaaende Godords-Forstanderskaber r), og for at tilvende sig Gaarde, Jorde-Godse eller Arvedeele, laae i Ueenighed, med sine egne Brødre, **Thordr** og **Sighvat**, med sin Fetter eller Broder-Søn, **Sturla**, med **Gissur**, **Kolbein** og **Thorvald**, sine egne Sviger-Sønner, med sin egen Søn **Urækia**, med sine Stif-Sønner, **Klæng** og **Ormr**, med sin Foster-Faders Søn og sin Velgiører, **Sæmund Jonsson**, mangfoldige andre at forbigaae; hvorved han var Aarsag til mange Voldsomheder, til næsten bestandige Ueenigheder, og endelig til sin egen Død og Undergang.

Ligesom Snorre var ustadig og vegelsindet i andre Ting, saaledes ogsaa i Kiærligheds Sager, og i sit Ægteskab. Man har Aarsag til at

o) Worm sætter 1219, i Fortalen til Peder Clausøns Danske Oversættelse af Sturlæsøns Krønike.

p) Derfra maae han dog strax være kommen tilbage: thi han var siden med i de indbyrdes Uroligheder paa Jisland, og drog atter, Aar 1229, over til Norge, hvor han, af Skule Jarl, blev ophøiet til Drotsæt, men døde af et Saar, han der fik i Drukkenskab.

q) See Vita Snorronis. §. XI. XVII. XVIII.

r) Goder kaldte man fordum Templenes øverste Forstandere, som tilliige vare de øverste Dommere, og havde følgelig over Almuen at befale, baade i geistlige og verdslige Sager; Godord deres Embede. Endskiønt efter Christendommens Indførsel, og Rettergangens samt Thingenes meere ordentlig Indretning, Embedet ophørede, saa vedvarede dog Myndigheden over Almuen, saa at i hvert District vare een eller fleere Goder og Godorder.

Jarlus: attamen rem eo duxit Snorrius, ut intermissa sit expeditio, eam primum *Dagfinno Bonde*, amicorum Regi fidissimo & carissimo, deinde ipsi dissvadens Regi, qvi ipse Jarlum à proposito flectebat, pollicente Snorrio, id se sua fratrumqve opera præstiturum, ut absqve ullo belli motu Regis fieret insula, missurumqve in Norvegiam obsidem, fidei pignus & tesseram, filium *Jonam Murtum*, ibi in aula Skulii Jarli educandum. Post discessum è Norvegia, sub qvem qvindecim muneribus abeuntem ornavit Jarlus, naviqve ab omnibus rebus optime parata instruxit, redditus patriæ Snorrius anno 1220 *r*), stetit qvidem parte promissi, qvoad filium spectabat, qvi seqventi anno in Norvegiam est missus *s*), ast qvod promissi pactiqve erat præcipuum, id totum vel missum sponte fecit, vel neglexit, sive turbis coactus, qvæ patriam agitabant, & qvarum ipse pars maxima erat, ipsos contra fratres aliosqve, qvibuscum proxima cognatione & affinitate erat junctus, inimicitiis, litibus & præliis contendens, sive sua in commoda, tam suis civibus, qvam ipsi Regi nectens fraudes. Erat enim Snorrius omnium maxime astutus & dolosus, in amicitia levis & versatilis, in suos æqve ac in alios infidus, opum & divitiarum non minus qvam gloriæ avidus, injurius & violentus *t*), animi sibi haud diu constantis & litium amans; qvibus in rebus eo processit, ut de summi Antistitis munere & dignitate *u*), in diversis Islandiæ tractibus, de prædiis & hæreditatibus, aliisqve hujusmodi rebus, lites & inimicitias agitaret, cum fratribus suis, *Thordo* & *Sigvato*, cum *Sturla* de fratre nepote, cum *Gissuro*, *Kolbeino* & *Thorvaldo*, generis suis, cum suo filio *Urækia*, cum privignis *Klængo* & *Ormo*, cum nutritii filio, qvi ipse de Snorrio optime erat meritus, *Sæmundo*, ut plurimos alios silentio prætermittamus; qva re multarum injuriarum, litium, bellorum, contentionum fere continuarum, & mortis demum suiqve interitus causa ipse fuit & origo.

Qvalis aliis in rebus exstitit Snorrius, animi inconstans atqve versatilis, talis erat in amore, talis etiam conjunx. Sunt qvæ indicant, uxori Her-

r) *Ol. Wormius*, in præfatione ad versionem Danicam Chronici Sturlæi, an. 1219 reversum dicit.

s) In Islandiam tamen è Norvegia mox rediisse videtur: turbis enim, qvibus Islandia vexabatur, postea interfuit, atqve anno 1229 in Norvegiam redux, à Skulio Jarlo Drotseti titulo & honore est auctus. Hic periit vulnere, qvod ebrio infligebatur.

t) Vid. Vita Sturlæi. §. XI. XVII. XVIII.

u) *Goder* olim dicti sunt sacrorum Antistites, penes qvos etiam juris dicendi summa erat potestas & arbitrium; illorum officium *Godord*. Post admissa Religionis Christianæ sacra, & judicia accuratius ordinata, cessavit eorum officium munusqve, sed mansit dignitas pristinaqve potentia, adeo ut unus vel plures in singulis Islandiæ tractibus essent Antistites, in qvorum clientela istorum tractuum incolæ erant.

at troe s), at han har forskudt eller forladt sin første Hustrue, **Herdis**, og at denne endnu levede, da han paa nye indlod sig i et Slags Egteskabs Foreening, med en riig Enke, **Hallveig** Ormsdotter, som tilforn havde været givt, med en hans største Fiende, **Biørn Thorvaldson.** Dette skeede Aar 1224, paa samme Tiid, da han holdt sin Dotters **Ingebiorgs** Bryllup, med **Gissur Thorvaldson**, paa Reikholt, hvilken Gaard ham da først blev solgt eller fuldkommen overladt, af **Magnus** Prest og hans Hustrue **Hallfrid**, som der vare tilstede, tilliige med Bisp **Magnus**, Snorres Broder **Thord Sturleson** t), og fleere. Ved hvilken Leilighed et Inventarium, over Kirken paa Reikholt dens Jorde-Gods og Eiendeele er forfattet, som endnu forvares blandt Reikholts Kirkes Papirer, og meenes at være det ældste Document, som findes paa Iisland u), skrevet paa Pergament, enten af Snorre selv tildeels, eller af andre blandt de tilstedeværende, men med 3 til 4 adskillige Hænder, og vel, i Hensigt til Stil og Bogstaverings-Maade, noget forskiellig fra de seenere Tiiders Skrivter, men dog ei viider, end at det af enhver Bonde paa Iisland endnu kan læses og forstaaes v).

Imidlertiid vedvarede og tiltoge Urolighederne, paa Iisland, og bemeldte Egteskaber gave Anledning og lagde Tønder til nye Striidigheder, i hvilke Snorre blev indviklet, eller ved sin Giærrighed selv indviklede sig, med sine Stif- og Sviger-Sønner, Striidigheder, der tilliige med andre fleere, giorde ham ulykkelig i hans Alderdom, og paadroge ham en voldsom Død. Hans 3de Døttre bleve alle af deres Mænd forskudte, desse hans arrigste Fiender, og ved Aar 1236 reiste endelig hans eegen Broder Sighvat, og dennes Søn Sturla, som vor Snorre og hans Søn Urækia, ved adskillige Voldsomheder havde opirret, sig op imod ham, og dreeve ham næsten fra alle hans Eiendeele. Herover fandt han for raadeligt, paa nye at drage over til

Herdisæ v) repudium misisse Snorrium, aut missam fecisse, eamqve fuisse superstitem, qvo tempore novo qvodam connubii fœdere sibi junxit viduam divitem, *Hallveigam* Ormi filiam, maximi sui inimici, *Biörni* filii Thorvaldi, olim conjugem. Factum est hoc anno 1224, eo ipso tempore, qvo filiæ *Ingebiorgæ* nuptias celebravit cum *Gissuro* Thorvaldi filio, in Reikholto, qvod prædium ei, vel venditione vel alio pacto, possessioni tunc demum est relictum, à *Magno* Sacerdote ejusqve uxore *Hallfreda*, qvi ibi præsentes aderant, una cum *Magno* Episcopo, cum Snorrii fratre, *Thordo* Sturlæ filio x), aliisqve. Scriptus est illo tempore prædiorum, qvæ templi erant Reikholtensis aliarumqve eo pertinentium rerum index lingva Islandica, qvem capsæ dicti templi etiamnum servant, vetustissimum, ut putatur, omnium qvæ habet Islandia monumentum, exaratum in pergameno, sive ab ipso partem Snorrio, sive ab aliis præsentibus, sed trium aut qvatuor hominum diversa manu, qvod formula scribendi literasqve & voces ordinandi ratione nonnihil qvidem variat à recentiorum scriptorum stylo, non majori tamen discrimine, qvam ut dictum monumentum nullus non in Islandia rusticus & legere possit & intelligere y).

In Islandia interea, nihilo secius ac antea, lites mansere & controversiæ & turbæ: novis enim inimicitiis januam aperuere partim, partim fomites addidere dicta connubia; qvibus turbis atqve inimicitiis, qvas cum privignis, cum generis inprimis exercuit, Snorrium sua implicuit avaritia reiqve augendæ aviditas, qvæ tristem ei reddidit senectutem, mortemqve demum violentam. Tres ejus filiæ à maritis sunt repudiatæ omnes, pro amicis hi infestissimi ei redditi hostes, atqve circa annum 1236 res tandem eo deducta, ut variis ejus ac filii Urækiæ injuriis ac violentiis irritati, hostes in illum surgerent ipse ejus frater Sighvatus hujusqve filius Sturla, qvi omnibus fere eum nudavere bonis atqve possessionibus. Hinc rebus suis consultissimum duxit Snorrius, iterum Norvegiam petere,

s) See Vita Snorronis. §. XXVI.

t) Denne var blandt Snorres Brødre den berømteste, for hans Gudsfrygt og Forstand. Hans Søn Olaf, kaldet Hvitaskalld, var ofte hos Snorre, og er mueligt der, for en Tiid, bleven opdragen; ventelig har han da ogsaa hos ham lært Skalde-Kunsten, hvorudi han, i sin Tiid, var en stor Mester, og efter Snorre den lærdeste. Endeel tillægge ham Skallda. Thords anden Søn Sturla har, som Skald og Historie-Skriver, giort sig ei minder berømt.

u) See Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 196.

v) Man dømme heraf, om Rigtigheden af deres Dom, som ville bilde os ind, at Sproget paa Iisland er, i den Iislandske Litteraturs saa kaldte Barbariske Tiider, blevet saa meget forandret. Documentet findes ellers heelt og holdent indført paa nys anførte Sted. Originalen selv har jeg nu faaet at see, hos min Ven Hr. Etats-Raad Erichsen, som lader den paa nye trykke i Fortalen til 4de Tome af bemeldte Hist. Ecclesiastica, og Prøver af Skrivten stikke i Kober.

v) Vid. recens cit. Vita Sturlæi. §. XXVI.

x) Hunc inter Snorrii fratres maxime inclytum reddidit pietas atqve prudentia. Filius ejus Olafus, dictus *Hvitaskalld*, in Snorrii domo sæpe versabatur, ibi forsan aliqvamdiu educatus. Artem sine dubio ea re doctus est poëticam, qva ita excelluit, ut dicta arte nemini sui ævi hominum, nisi ipsi Snorrio, cesserit. Qvidam eum Skalldæ faciunt auctorem. Alter filiorum Thordi *Sturla*, carminibus atqve historiis, qvas condidit, non minorem acqvisivit nominis gloriam.

y) Vid. Dn. Finni Johannæi Hist. Eccles. Island. T. 1. p. 169. Hinc de eorum sententia ferri potest judicium, qvi sibi aliisqve persvadere conantur, veterem in Islandia lingvam totam adeo esse mutatam, barbara illa, ut vocant, litteraturæ Islandicæ ætate. Dictum monumentum jam mihi contigit oculis usurpare, apud mihi amicissimum Dn. *Erichsen*, qvi id denuo curat prælo subjici, una cum specimine vetustæ scripturæ, qva fuit exaratum, ære excuso, in præfatione Tomi 4ti recens dictæ Historiæ Ecclesiasticæ.

til Norge, Aar 1237: men her kom han i en for ham vanhældig Tiid, just da hans Patron, foromtalte Skule Jarl, eller som han nu kaldtes, **Hertug Skule**, stod færdig at opkaste sig til Konge, imod sin eegen Sviger-Søn, K. Hagen. Snorre slog sig til Hertugens Partie; tilliige med sin Søn Urækia, som da ogsaa var dreeven ud af Jisland, opholdt han sig følgende Vinter over, i Hertugens Hof, i Oslo; han fulgte siden Hertugen til Throndhjem x); var der i hans Hof, og lod sig der høre med en Sang, anrørende Striidighederne imellem Kongen og Hertugen, ventelig for at fornøie sidstbemeldte, en Sang, som i sær skal have været fornemmelig mod Kongens Ven **Gaute Jonsson** y): men saa megen Ære, han havde indlagt sig, forrige Gang, ved sine Vers, eet giort til K. Hagens, 2de til Hertug Skules Ære, af hvilke det eene kaldtes **Bragarbot** yy), saa megen Ugunst og Vanhæld tiltrak han sig nu, ved bemeldte sin Opførsel. Af Hertugen blev han vel ophøiet til Jarl, ventelig over Jisland, og til Hjemreisen forsynet med Hertugens eeget Skib: men da han stod færdig at reise, kom Budskab og Brev fra Kongen, hvori denne strængelig forbød ham at reise. Snorre reiste dog afsted, og fæstede, efter Tilbagekomsten til Jisland, Aar 1239, atter sin Boepæl paa Reikholt, hvor hans Tilhold og øvrige Leve-Tiid nu blev af kort Varighed. **Gissur Thorvaldson**, der var beslegted med K. Hagen selv i 4de Leed z), og af ham bleven ophøiet til Jarl, Snorres forige Sviger-Søn, nu Fiende, var af Kongen sendt over til Jisland, og didhen sendte han nu, Aar 1240, samme Aar da Hertug Skule blev dræbt, sine Sendebude, **Eivind Brat** og **Arne Oreida**, med Breve til Gissur, og Befaling, enten at sende Snorre, som Fange, over til Norge, eller dersom det ei kunde skee, da at rydde ham af Veien. Det første ynskede Kongen helst, men det var mod Gissurs Hensigter, som higede efter Snorres store Riigdomme. Denne søgte han derfor først at overfalde paa Allthinget, og da det ei vilde lykkes, tog han Anledning af den Uret, som Snorre tilføiede sine Stif-Sønner, hvis Farbroder Gissur var, til at angriibe ham, paa hans Gaard Reikholt, hvor Gissur, med et Følge af 70 Mænd, overrumplede ham, næste Nat

x) Andre berette, at han blev Vinteren, efter sin Ankomst, over i Throndhiem, og oppebiede der Hertugens Ankomst.

y) O. Worm beretter, i Fortalen til den Danske Oversættelse af Snorres Norske Krønike, at han da har siunget en Vlise, om Othin: men den er ventelig ingen anden, end nyeomtalte, om Gaute Jonsøn, hvilken Snorre kaldte Othin, fordi denne sorte og Navn af Gaute, i det gamle Poetiske Sprog.

yy) See Skallda.

z) See oft anførte Hist. Eccles. pag. 198. Tom. 1.

petere, qvorsum abiit anno 1237: ast huc sinistris appulit avibus, qvo tempore fautor ejus ac patronus, supra memoratus Skulius Jarlus, qvi nunc *Skulius Dux* appellabatur, in eo totus erat, ut contra Regem eundemqve generum, regnum aut regni partem, cum titulo Regio, sibi vindicaret. Hujus partibus in Norvegia se adjunxit Snorrius, una cum filio Urækia, qvi & ipse Islandia erat pulsus; appulsum suum seqventem hyemem, in aula Ducis, transegit Osloæ; huncqve Nidrosiam z) comitatus, & ibi in ejus aula hærens, ut rem gratam Duci faceret, de controversiis, qvæ illum inter & Regem agitabantur, carmen recitavit, qvo *Gautium Jonæ* filium, Regis amicum, variis dicteriis & convitiis lacerasse dicitur *a*). Verum qvantam cumulaverat laudem, pactis olim in Norvegia carminibus, uno Regi, duobus Duci, qvorum alterum dictum est *Bragarbot b*), tantum vituperii sibi atqve malorum jam dicto carmine contraxit. Jarli, Islandiæ sine dubio cum imperio præfuturi, titulo qvidem honoratum, jamqve in patriam rediturum sua navi Dux instruxerat: ast cum itineri stabat accinctus, nuntii veniunt literas Regis afferentes, qvibus iter ei serio mandato interdicitur. Ast mandati negligens Snorrius, iterqve prosecutus, post reditum in patriam iterum sedem fixit in Reikholto, ubi tamen brevis jam fuit incola, breve ei etiam reliqvæ vitæ tempus. Postqvam enim *Gissurum* Thorvaldi filium, qvi ipsum Regem Hakonum qvarto cognationis gradu attingebat *c*), Jarli dignitate ornatum, Snorrii olim generum, jam hostem, in Islandiam miserat dictus Rex, ablegavit illuc eodem qvo Dux Skulius occisus est, anno 1240, *Eyvindum Brat* & *Arnam Oreida*, à Rege literas idqve mandati ad Gissurum ferentes, ut is vel Snorrium mitteret in Norvegiam captivum, vel si id fieri non posset, hominem de medio tolleret. Ut vivus sibi duceretur, potius optasset Rex; ast alia erat mens Gissuro, amplissimas Snorrii divitias inhianti. Hunc igitur incautum opprimere in comitiis cum frustra tentaverat, specie & titulo ulciscendæ injuriæ, qva privignos affecerat Snorrius, qvorum Gissurus erat patruus, in villa Reikholt illum ex improviso aggreditur, 70 viris armatis stipatus, proxima à festo Mariæ autumnali

z) Memorant nonnulli, appulsum in Norvegiam proximam hyemem in Thrandhemia transegisse, ibi adventum Ducis præstolatum.

a) Meminit *Ol. Wormius*, in præfatione ad versionem Danicam Chronici Sturlæi, cecinisse tunc Snorrium carmen de Othino: sed hoc non aliud erit, qvam recens memoratum de Gautio Jonæ filio, qvem Othinum nominavit poëta, cum hic poëtica lingva dictus sit *Gautius*, qvi igitur idem ac Othinus.

b) Vid. Skallda.

c) Vid. sæpe citat. Finni Johannæi Historia Islandiæ Ecclesiastica, Tom. 1. pag. 198.

Nat efter Mariæ Messe om Høsten, eller den 22de September, og lod ham dræbe, da 63 Aar gammel.

Paa denne Maade omkom da vor Snorre, en af de største Mænd, vor Norden har havt, hvad enten man seer hen til hans Herkomst, eller hans Riigdomme, eller hans store Sinds-Gaver, eller hans Lærdom, eller hans Værdighed og Anseelse. Han var ypperlig Skald, ypperlig Historie-Skriver, høist lovkyndig, hvorfor han Aar 1213, 15, 22 og 33 var Lavmand i sit Fædreneland, dreeven i det Latinske og Græske Sprog, og ei uerfaren i Mathematik og mechaniske Kunster. Men saa stor han var i desse Ting, saa liden, i Hensigt til sin Moralske Character; hvorover han og havde det Vanhæld, at døe næsten som en Forræder mod den Konge, til hvis Tieneste og Lydighed han havde forbundet sig, og at døe, for 3de sine Sviger-Sønners og sin eegen Stifsøns Haand. Af hans Gaarde bleve 2de, **Bessastad** og **Eyvindastad**, lagde under Kongen eller Kronen, og af de store Midler, han for en stor Deel, med Vold og Uret, havde sammenskrabet, faldt den mindste Part i hans rette Arvingers Lod. Dog nedstamme fra ham de endnu værende største og fornemste Familier paa Iisland. Blandt andre have 10 Biskoper, der paa Landet, efter Reformationen kundet regne deres Herkomst fra ham, og blandt dem vor lærde Finnr Jonsson paa Skalholt, der nedstammer fra ham giennem 4 Greene; desuden vor store Historie-Skriver, **Thormod Torfueson**, Hr. **Edvard Londeman**, Biskop, nobiliteret under Navn af **Rosencrone**, og dennes Søn, Hr. Baron **Rosencrone**, nu Kongelig Dansk Envoye ved det Berlinske Hof, foruden adskillige Iislandske Lavmænd og andre a). Dette kan vi endnu, i Hensigt til vor Snorres Dødsfald, ei lade gaae uanmærket: at skiønt han forstod de gamle Runer til Punct og Prikke, som ei er at tvile paa, saa kunde dog hverken han, eller nogen af de tilstedeværende, læse det Brev, skrevet med de saa kaldte **Stafkarls-Letur**, et Slags indviklede **Runer**, hvorved en vis **Oddr Snæbiørnsson** advarede ham om den Sammenrottelse, man mod ham havde sammenspundet, saa han derover faldt i den ham satte Snare.

Foruden foromtalte Vers, samt endeel andre, deriblandt i sær et, til K. Erik den Ellevtes Berøm-

a) See den anden Part af de Stemmata, som ere lagde til Snorronis vita.

nali nocte, sive decimo Calendarum Octobris, ubi ex latebris, qvibus se abdiderat, protractus occisusqve est Snorrius, 63 annos natus.

Hoc modo periit Snorrius, vir si qvis alius inter præcipuos, qvos noster habuit Septentrio, suo jure censendus, sive ortum & genus respexeris, sive divitias, sive præclara ingenii dona, sive eruditionis, dignitatis & munerum nominisqve late conspicui præstantiam. In carminibus pangendis, in scribenda historia, nec non in jure interpretando dicendoqve erat versatissimus; qvare anno 1213, nec non annis 1215, 1222 & 1233 Legiferi munus per totam Islandiam ei fuit mandatum; erat qvoqve lingvæ Latinæ Græcæqve peritus, nec scientiæ mathematicæ & artium mechanicarum ignarus. Verumenimvero ut his omnibus in rebus longe supra alios eminuit, ita inter infimos erit censendus, si qvibus mores & vitam fœdavit, spectes vitia, qvæ etiam effecere, ut vitam poneret, fere ut proditor in Regem, cui fidem & obedientiam obstrinxerat, caderetqve manu privigni, conspirantibus in ejus necem tribus qvoqve ipsius generis. Prædiorum qvæ possedit duo, *Bessastad* & *Eyvindastad*, publicata sunt, qvæqve magnam partem vi & injuria erant corrasæ, maximarum ejus divitiarum exigua tantum aut minima portio hæredibus cessit. Ad illum tamen genus & originem referunt præcipuarum, qvæ Islandiam hodie incolunt, gentium familiæ. Ut alios prætermittam, stirpis habuere illum auctorem, post sacra religionis Christianæ reformata, decem Islandiæ Episcopi, inter illos eruditionis & scriptorum laude celeberrimus Dn. *Finnus Johannæus*, Episcopus Skalholtensis, qvi per qvatuor stemmata series majorum ab eo recenset, nec non magni nominis Historicus *Th. Torfæus;* Dn. qvoqve *Edvardus Londeman*, cui Episcopi titulus nobiliumqve jura, nomine *Rosenkrone*, data fuere; hujusqve filius, Liber Baro *de Rosenkrone*, Regis Daniæ & Norvegiæ ad Borussiæ Regem hodie Legatus ordinis inferioris; ne memorem varios Islandiæ Legiferos, aliosqve Snorrii nostri posteros *d*). Hoc tamen silentio non est prætermittendum: qvamvis non dubitari possit, litteras qvas vocamus Runas, Snorrium calluisse, accidisse nihilominus ei, qvod merito miremur, ut literarum dictarum qvas Stafkarlorum (mendicantium) litteras vulgo dixere, ductus arte qvadam celantes atqve implicantes, qvibus exaratam epistolam ei miserat qvidam Oddus Snæbiorni filius, ut insidias caveret moniturus, nec ipse legere & explicare posset Snorrius, nec præsentium qvisqvam; qvo factum, ut dictis insidiis nescius opprimeretur.

Præter supra dicta carmina aliaqve nonnulla, unum speciatim, qvo laudes Eiriki XI. Sveciæ Regis

d) Vide posteriorem partem Stemmatum, qvæ Snorrii vitæ sunt subjuncta.

Berømmelse i Sverrrig b), og foruden den saa kaldte **Liods-Grein**, eller Indledning til Poesien, (clavis metrica) har man gemeenlig tillagt vor Snorre den seenere Edda, derfor i Almindelighed **Snorro-Edda** kaldet, en Bog, som adskillige fremmede have, i vore Tiider, talet og skrevet om, uden selv ret at viide, hvad er, endnu mindre, hvorledes eller af hvem forfattet, og have dog villet ansee det for Mangel paa Kritik, for Lættroenhed eller Uskiønsomhed, eller for de nyeres Paafund, at man har tillagt Snorre den. Men man figter her i Veiret, ligesom i saa mange andre Ting, vore Nordiske Old-Sager vedkommende, og man har endnu **Hannemænner**, som søge at giøre vor **Edda**, om ei til en Guldmager-Kiærling, saa dog til andre ligesaa uriimelige Væsener. Om Edda er Snorres Verk, er her ei Sted, enten at paastaae, eller at negte; adskillige have tvilet derom, det har jeg ogsaa giort; endeel have negtet det, blandt dem *Ar. Magnæus* selv: men neppe kan og bør man troe andet, end at Snorre jo maae have lagt Haand paa dette Verk, om ei den første, ei heller den sidste, saa dog mueligt den fornemste, da man seer det saa almindelig at være troet, og at være sagt, af dem i sær, som helst burde viide noget derom, ei først i Gaar eller i Dag, ei først efter Bisp **Brynjolf Svendsøns**, mindre først efter Th. Torfæi Tiider, men for nogle hundrede Aar siden. Hvorom man noksom kan overbeviises, af desse mærkværdige Ord, som forekomme i en meget gammel codex pergamenus af Edda, blandt Ar. Magnæi Mster, vist nok skreven i Begyndelsen eller ved Midten af det 14de Seculo, om ei ældre, som udtrykkelig giør vor Snorre til Forfatter af Edda. „Her, „heeder det der, endes den anden Deel af denne „Bog (Edda), som **Olafr Thordason** (Hvita-„Skald) har sammensat; begynder (nu) de Poe-„tiske Navngivelser, som have været fundne i de „fornemste Skaldes Vers og Sange, og **Snorre** „har siden samlet og sammensat.„ Snorre har da samlet en Deel af Edda; og er det derfor ei uriimeligt, at han ligeledes har havt med de øvrige Deele at bestille, i sær med Skallda, men siden overladt til sin Broder-Søn, bemeldte Olaf Hvitaskald, som ofte var i hans Huus, at viidere polere og udarbeide den: thi at en Mand, der havde Kundskab baade i det Latinske og Græske Sprog, samt Indsigt i Kunster og Videnskaber, har havt dermed at bestille, det seer man overalt.

For Resten lader man dette her staae ved sit Værd. Det som her bliver mig fornemmelig

Regis celebravit e), & præter scriptum, vulgo *Liodsgrein* dictum, artis poëticæ elementa tradens, Snorrium vulgo jactarunt auctorem *Eddæ* recentioris, qvam idcirco *Eddam Snorrii* dixere; de qvo libro exterorum haud pauci hodie varia scriptis prodidere, ipsi nescientes aut non satis docti, qvalis ille esset liber, qvove scriptus auctore, sed nihilo tamen minus ut artis criticæ ignaros, ut nimium credulos, ut novæ cujusdam vanæqve persvasionis fictores, traducentes eos, qvicunqve Snorrium Eddæ dicunt auctorem. Ast cum umbris luctantur hic, ut multis aliis in rebus, qvæ antiqvitatum sunt borealium, isti homines, habetqve etiamnum orbis eruditus suos *Hannemannos*, Eddam transformantes, si non in vetulam Chymistam, tamen in varia aliarum formarum monstra. Utrum Snorrii opus sit Edda, nec ne, non nostrum est hic vel affirmare, vel negare; esse multi dubitarunt, qvorum ipse unus fui; negarunt alii, in qvorum numero ipse *Arnas Magnæus:* attamen Eddæ scribendæ, si non primam, si non ultimam, imprimis tamen manum admovisse Snorrium, vix est qvod dubitemus, qvippe animadvertentes, id ab omnibus olim fuisse creditum, dictumqve non vanis auctoribus, sed ab hominibus, qvi præcipui rem scire possent, nec hodie aut pridie, non post tempora demum Episcopi *Bryniolfi Svenonii*, multo minus post tempora primum Th. Torfæi, sed ante secula nonnulla. Qvod verum esse, nos satis superqve docebit codex Eddæ vetustus satis, in pergamena, initio seculi XIV, aut certe circa dicti seculi medium exaratus, Manuscriptorum ab Ar. Magnæo collectorum unus, qvi seqventia habet: "Hic libri hujus (Eddæ) clauditur pars, qvam com-"posuit Olafus Thordi filius (Hvitaskalld): incipit "nomenclatura poëtica, ex præcipuorum Skall-"dorum carminibus sumta, qvam collegit com-"posuitqve *Snorrius.*" Partem ergo Eddæ formasse Snorrium, hæcce ad oculum monstrant; reliqvis partibus formandis illum navasse operam, veri qvoqve erit simile, speciatim *Skalldæ*, sed limandam hanc poliendamqve reliqvisse nepoti Olafo Hvitaskalld, qvi domum ejus freqventabat: dicto enim scripto formando operam impendisse virum, lingvam latinam græcamqve doctum, artiumqve & scientiarum haud ignarum, cuivis inspicienti patebit.

Cæterum his missis, rem agamus, qvæ nostra hic præcipue erit, & circa qvam præcipuus Snorrii

b) Ol. Worm beretter i sin Fortale, at Snorre har digtet Vers, ogsaa til K. Sverrers, og til K. Inge Baardsøns Ære: men paa hvad Grund, veed jeg ikke.

e) Memorat Ol. Wormius in præfatione, versioni Danicæ chronici Snorrii præmissa, pepigisse illum carmina, in laudam *Sverreri* Regis, & Regis *Ingii* Bardi filii: ast qvo auctore hoc memoret, ego sum nescius.

sig om at giøre, og det som er Snorres Hoved-Arbeide, er **Heimskringla**, eller hans Norske Kongers Krønike, et Verk, som man skulde troe, ingen nu meere vil tvile paa, jo at være hans Arbeide, da det altid, uden Modsigelse, er sagt og troet; da Forfatteren i sær af Olaf Tryggua-sonar Saga beraaber sig paa ham, og anfører Steder af hans Heimskringla c), som i denne virkelig forekomme; og da hans eegen Broder-Søn, Sturla Thordarson, Forfatteren af Sturlunga-Saga, bevidner at en anden Snorres Broder-Søn, Sturla Siguatsson, mens han var i Reikhollt, i Snorres Huus, lagde megen Vind paa at lade afskrive de Historiske Bøger, som Snorre sammenskrev d): men hvilke Historier, uden vor Heimskringla, da intet andet historisk Verk tillægges Snorre? Her er da ei Sted at tvile, skiønt vor lærde **Ottho Sperling** har villet tvile derom e), han som selv paa adskillige Steder tillægger Snorre bemeldte Verk ee). Dette Verk har ellers Snorre vel ei skrevet, eller ei udgivet, længe for Aar 1230 omtrent f), da det af benævnte Sturla blev afskrevet: men hvo vil derfor negte, at meget af hans Arbeide, hans Beretninger i sær, som angaae de ældste Tiider, bør ansees for at være endnu nogle hundrede Aar ældre, da han har havt, ei alleene ældre Mænds Arbeider for sig, en **Isleifs**, hvis Søn **Teitur** i Haukadal var den, som opfødde og oplærte **Are Frode** g), en **Sæmund Frodes**, der skal, efter endeels, end ogsaa ælderes h) Beretning, have forfattet de Norske

c) See bemeldte Olafs-Saga i Flateyar-Bok, 2den Deel, Cap. 9. S. 298. og S. 300.

d) See Sturlunga-Saga, 5te Bog, Cap. 11.

e) See hans Boreas, pag. 139. See og Torfæi Brev til ham, i Torfæana, pag. 130.

ee) At Snorre har fortsat sin Historie indtil K. Magnus Erlingsøns Tiider, troer jeg ogsaa, man sikkerst kan antage for det retteste, og at det Sted, som har bragt Torfæus til at tvile derom (See nysanførte Torfæana, pag. 129.) er en Glossa, der er kommen ind i Texten, da Stedet ei findes i Ped. Clausøns Danske Oversættelse. Vist nok er det, at de fleeste, om ei alle haandskrevne Codices af Heimskringla, gaae til bemeldte Tiider, og at man følgelig bestandig har troet, at Snorre didhen havde fortsat sit Arbeide.

f) See Finni Johannæi Histor. Eccles. Tom. 1. pag. 80. not. (a).

g) See Snorre i Fortalen. Endeel udgive ham for Forfatter af de Norske Kongers Historie. Jeg troer og, med Torfæus, in Serie Regum Daniæ, pag. 40, og in Prolegomenis ad Histor. Norveg. pag. 5, at Bisp Isleif virkelig har optegnet adskilligt, den Norske Historie vedkommende, hvoraf Are Frode siden har betient sig, og som han har giort til sit; hvorved da Isleifs Arbeide er blevet forglemt, og ei anseet for noget.

h) Oddur Munk, som er noget ældre end Snorre, tillægger ham K. Oluf Tryggvesøns Historie. Torfæi Series pag. 41. Prolegomena ad Hist. Norv. pag. 6. Jon Loptsøns, Snorres Fosterfaders Encomiast, i Flateyar-Bok, bevidner sig at have fulgt Sæmunds Beretninger, i at opregne de Norske Konger.

Snorrii labor est versatus, Chronicon puta Regum Norvegicorum, sive ut vulgo vocatur, *Heimskringla*, qvod opus, nemo jam facile dubitaverit, ipsius esse Snorrii. Etenim nemine unqvam contradicente, pro ejus semper est habitum; Snorrium qvoqve, ut dicti operis auctorem, testem citat auctor historiæ Olafi Tryggvii filii, Snorrio ætate fere æqvalis *f*), qvæ loca etiamnum in Heimskringla occurrunt; cui adde ipsius Snorrii ex fratre nepotem, *Sturlam* Thordi filium, Historiæ Sturlungorum (Sturlunga-Saga) auctorem, testantem, alium Snorrii nepotem, *Sturlam* Sighvati filium, in Reikhollto, in domo Snorrii commorantem, multum operæ impendisse historiæ, qvam conscripserat Snorrius, exscribendæ *g*); qvæ historia nulla alia esse poterit, qvam ipsa Heimskringla: aliam enim scripsisse Snorrium, altum apud omnes est silentium. Nullus ergo dubitandi hic relinqvitur locus, etsi dubitaverit doctissimus *Ottho Sperling h*), qvi ipse alias Snorrium dicti operis agnoscit nominatqve auctorem *i*). Cæterum dictam historiam non scripsit qvidem aut edidit Snorrius, diu ante annum 1230 *k*), qvo tempore à recens memorato Sturla est exscripta: ast qvis ideo negaverit, magnam operis, qvod composuit partem, ea præcipue, qvæ de priscorum temporum rebus narrantur, antiqvioris longe esse ævi, & Snorrii ætatem seculis aliqvot antevertere: cum in scribenda historia non tantum ad manus habuerit vetustiorum Scriptorum commentarios, *Isleifi* puta, cujus filius, *Teitus* in Haukadal, educavit erudiitqve *Arium* dictum *Frode l*), nec non *Sæmundi Frode*, qvi & ipse, narrantibus prisci ævi scriptoribus *m*), histo-

f) Vid. Historia dicti Olafi, in codice Flateyensi, Part. 2. cap. 9. pag. 298. & pag. 300.

g) Vid. Sturlunga Saga, lib. 5, cap. 11.

h) Vid. ejus Boreas, pag. 139, & Torfæi ad eum epistola, in Torfæanis, pag. 130.

i) Snorrium ad tempora Norvegiæ Regis, *Magni* Erlingi filii, historiam pertexuisse, credo rectissimum esse, qvod hac de re cogitari possit, locumqve in historia Snorrii, qvi dubitandi ansam Torfæo dedit, glossam fuisse, qvæ in historiam irrepsit, cum in Petri Claudii f. versione iste locus non occurrat, nec idcirco in codice, ad qvem dictam versionem formavit, exstitisse videatur. Id certum est, codices msctos Heimskringlæ plerosqve, si non omnes, ad dicta tempora pertingere, persvasumqve id fuisse prisci ævi hominibus, eo usqve Snorrium historiæ telam duxisse.

k) Vid. Finni Johannæi Histor. Eccles. Tom. 1. pag. 80, not. (a).

l) Vid. Snorrii præfatio. Qvidam Isleifo tribuunt Regum Norvegicorum historiam. Ego etiam crediderim cum Torfæo, Series Reg. Dan. pag. 40, & Proleg. ad Hist. Norveg. pag. 5, Episcopum Isleifum revera litteris mandasse varia, ad historiam Regum Norvegicorum pertinentia, qvæ sua fecit Arius; qva igitur re Isleifi commentarii neglecti fuere & oblivioni dati.

m) Qvi ætate Snorrio nonnihil superior erat *Oddus Monachus*, eum narrat scripsisse historiam Olafi Tryggvii filii. Vid. Torfæi Series pag. 41, & Proleg. ad Histor. Norveg. pag. 6. Encomiastes Jonæ Lopti filii (qvi Snorrii erat nutritius) in codice Flateyensi, testatur se Sæmundi narrationes secutum, in recensendis Norvegiæ Regibus.

Norſke Kongers Krønike i), en **Are Frodes**, ſom har ſkrevet de Norſke Kongers Levnets-Hiſtorie, efter Snorres eget Vidnesbyrd k), men ogſaa desuden endnu langt ældre Formænd i Hiſtorien, de ældſte Norſke Skalldes Vers og Sange, ſaaſom en **Brage** Skallds den **Gamles**, en **Thiodolfs**, en **Eyvind Skalldaſpilders**, og mangfoldige fleeres l); ei at tale om de gamle Kongers og andre Nordiſke Førſters Slægte-Regiſtere, gemeenlig **Langfedgatall** kaldede, hvilke de med ſaa megen Omhue ſøgte at bevare fra Forglemmelſe, og ſom vor Skribent ſelv beraaber ſig paa, i Fortalen til hans Heimskringla. Neſten overalt i ſin Hiſtorie grunder vor ypperlige Hiſtorie-Skriver ſine Beretninger paa de gamle Skalldes Vers, hvilke overalt trolig anføres, ſom Hiſtoriens rette og ægte Kilder m); og heri kan viſt ingen, af de gamle Hiſtorie-Skrivere, ſættes ved Siden af vor Sturleſon, eller andre vore gamle Skribente, der have grundet deres Beretninger paa de gamle Skalldes Vers. Hvor finde vi Hiſtorie-Skrivere, der have giort ſaadant? og kan vel derfor nogen Hiſtorie anſees for meere pragmatiſk, meere ſikker og paalidelig, end deres, ſaavidt den har bemeldte Vers til Grund? Hvilken Upartiſkhed fremſkinner ei for Neſten overalt, i vor Snorres Beretninger, hvilken Omhyggelighed for det ſande og paalidelige, hvilken Skiøn-

hiſtoriam ſcripſit Regum Norvegicorum *n*), & *Arii Frode*, qvi auctor fuit vitæ & geſtorum Norvegiæ Regum, ipſo teſte Snorrio *o*); ſed etiam longe vetuſtiores hiſtoriæ ſcribendæ duces, vetuſtiſſimos Norvegiæ Skalldos eorumqve carmina, qvales fuere, ut hic qvosdam nominemus, *Bragius* ille Vetuſtus, *Thiodolfus* de Hvina, *Eyvindus Skalldaſpilder*, aliiqve plures *p*). Ne hic memoremus Principum & Regum borealium indices genealogicos, *Langfedgatall* vulgo dictos, qvos in præfatione, qvam Heimskringlæ præmiſit, inter præcipuos hiſtoriæ condendæ fontes ipſe refert Snorrius, qvosqve ut ab oblivione & interitu ſartos tectosqve ſervarent, nulli operæ, nulli ſtudio pepercere dicti Principes. Qvæ narrat noſter hiſtoricus, omnia fere ex dictis veterum Skalldorum promſit carminibus, qvæ ut veri & genuini hiſtoriæ fontes *q*), ubiqve fere locorum ab eo citantur, atqve ipſiſſimis Skalldorum verbis afferuntur; qva certe in re nemo veterum hiſtoricorum Snorrio noſtro aut aliis vetuſtis noſtris Scriptoribus, qvotqvot narrationum ſuarum vetuſta carmina ponunt citantqve fundamenta, æqviparari poterit: ubinam enim, qvæſo, dantur hiſtorici, qvi talia habent, nobisqve talia præſtitere? qvocirca nec qvicqvam illorum ſcriptis certius in hiſtoria veriusqve dici poteſt, qvotqvot qvidem dictis carminibus nituntur. Ad ſcribendum præterea, animum à partium ſtudiis magis alienum, veri certiqve ſollicitum magis, atqve in certo ab in-

i) Eller *Noregs Konunga-Tall*, ſom det heeder i Flateyar-Bok.

k) See hans Fortale. Dette Verk, dette *Æfi Noregs Konunga*, er ei heller meere til. Ares Verk har da ligeſom opſlugt og dræbt Isleifs og Sæmunds Arbeider, hvorover hans blev anſeet for det ældſte, ligeſom Snorres igien har opſluget Ares. Men muligt ere ſaavel Sæmunds ſom Ares Arbeider endnu, for en ſtor Deel tilovers, ſær i de Verker, ſom føre Titel af **Noregs Konunga Søgur**, *Noregs Konunga-tall*, *Ættar-tall Noregs-Konga*, o. ſ. v. der ere at anſee ſom Compendia eller Udtoge af den Norſke Hiſtorie; men den af J. Rugman paa Svenſk overſatte, og paa Wiſingsborg, Aar 1670 in fol. udgivne, ſaa kaldte **Konunga Søgur** eller **Nordlands Krønika**, enten for en Overſættelſe, af nogen af nysnævnte de Norſke Kongers Krøniker, eller for et Udtog af Snorres Heimskringla.

l) Deſſe og andre, ſær de ældſte Skallde, vare deels af Kongelig Familie, deels Riigets fornemſte Mænd, deels Kongernes fornemſte Hofmænd og Raad. Og hvilke Tanker maae man da giøre ſig, om deres enten Uviidenhed eller Ondſkab, ſom for at giøre de gamle Skallde og Barder foragtelige, have villet fremſtille dem, ſom omløbende Tiggere, ſom blinde Staadere, der ſang Viiſer, i Kongernes Hof, for en Smule Brød?

m) „Vi have, ſiger Snorre i Fortalen, meſt rettet os efter de „Sange, ſom ere qvædede, for Høvdingerne ſelv, eller deres „Sønner, og antoge vi alt det for ſandt, ſom findes i de Sange, om deres Bedrivter eller Krige. Vel er det Skaldenes „Viis, at roſe den meſt, ſom de tiene: men ingen ſkulde dog „underſtaae ſig, at tillægge en, lige i hans Øine, de Bedrivter, „hvilke ſaavel han ſelv, ſom alle tilſtedeværende, vidſte at være „uſande. Det var Spot, ei Roos.„

n) Sive Catalogum Regum Norvegicorum, ut habet Codex Flateyenſis.

o) Vid. ejus præfatio. Hoc ſcriptum, ſive ejus genealogia & vita Regum Norvegicorum, neqve hodie exſtat. Scripta igitur Arii oblivioni dedere opera Iſleifi & Sæmundi; qvo factum eſt, ut qvæ ſcripſit Arius, pro antiqviſſimis omnium habuerint. Vid. Snorrii præfatio. Aſt Arii ſcripta peſſumdedit Snorrii labor. Fieri tamen poteſt, ut tam Sæmundi qvam Arii etiamnum exſtent opera, vel operum reliqviæ, in ſcriptis, qvæ titulum præferunt, vel hiſtoriarum, vel catalogi, vel genealogiæ & vitæ Regum Norvegicorum, hiſtoriæ Norvegicæ compendia, maximam partem manu tantum ſcripta. Qvæ autem à *J. Rugmanno* in lingvam Svecicam verſa, Viſingsborgi an. 1670 in lucem prodiit, ſic dicta Regum hiſtoria, ſ. borealium regionum Chronicon, vel verſio erit cujusdam recens dictorum ſcriptorum, vel compendium Heimskringlæ.

p) Hi aliiqve, Skalldorum præcipue vetuſtiſſimi omnes, partim ad Reges ipſos & Principes genus referebant, partim in aulis inqve conſiliis Regum erant præcipui, partim è numero Magnatum atqve civium primarii. Ignorantiæ igitur aut maligni animi notam haud facile effugient, qvi vetuſtis Skalldis atqve Bardis ignominiæ maculam inuſturi, vilesqve eos & contemtos reddituri, ad mendicorum vulgus detrudunt, ob panem lucrandum aut famem levandam, in aulis Principum carmina cantantium.

q) In præfatione ita Snorrius: "Præcipue, inqvit, carmina ſumus ſecuti, qvæ coram ipſis Principibus aut eorum filiis "ſunt decantata, vera reputantes omnia, qvæ iſtis in carminibus, de eorum rebus geſtis aut bellis, memoriæ ſunt pro"dita. More qvidem Skalldis eſt receptum, præcipue lau"dare, cui miniſtrant. Aſt nemo facile auderet, coram ipſo "Principe, laudes & facta cantare, qvæ tam ipſe, qvam alii "præſentes ſcirent, mera eſſe figmenta. Hoc dedecori non "laudi eſſet."

Skiønsomhed, i at giøre Valg, mellem det meere og mindre betydelige, hvilken Nøiagtighed, Korthed og bestemte Udtrykke i Charactererne? Læg hertil, at Snorre var en Mand, der nedstammede fra de ypperligste Familier i Norden, som ofte beklædde den fornemste Æres-Post i sit Fædreneland, som stod i stor Yndest ved de Norske Kongers og Jarles Hoffe; at han der opholdt sig længe; at han, foruden omtalte Hiælpe-Midler, har imidlertiid uden Tvil betient sig, til sit Historiske Verk, af det Norske Riigs-Archiv, ligesom hans Broder-Søn, Sturla Thordsson, siden betiente sig deraf, til at forfatte K. Hagen Hagenssens Historie; at han var i sin Tiid en af de største Skallde, som følgelig til gavns forstod de ældre Skalldes Vers, og vidste ret at bruge dem; kort, at i ham findes samlede alle de Egenskaber, som kunne danne en stor Historie-Skriver: og lad os saa dømme, paa den eene Siide, om Snorre og hans Histories Værd, paa den anden, om deres enten Indsigt eller Upartiskhed, som ville sætte en Kloster-Monk, en tør Annalist, en Nestor, ved Siiden af ham, eller vel over ham, og som for Resten søge, af al Magt, at forringe vor Snorre, for med hans Fald at nedslaae vor heele Histories Troeværdighed, hvoraf adskillige nu synes at ville giøre sig store og indlægge sig Ære. Men man forlade os, om vi tør sige, at man heri har gaaet alt for ubetænksomt og overiilet til Værks, og at man har fældet Dom, førend man er bleven sat ret og behørig i Stand til at dømme.

At paatage mig her vor Nordiske Histories Forsvar i Almindelighed, det vilde bringe mig alt for langt fra mit Øiemærke; noget did henhørende skal siden meldes: her vil jeg kun holde mig til vor Snorre, og for at kiænde hans Historiske Verk og dets Værd des bedre, endnu erindre dette. Den Tiid Snorre skrev sin Heimskringla, vare næsten alle gamle ægte og sandfærdige Iislandske Historier komne for Lyset, ei alleene de, som angaae Iisland i sær, hvilke det vilde blive alt for vidtløftigt her at opregne, men ogsaa en **Gudlaug** og **Oddur** Monks, en **Kollskiægs** og **Brands**, en **Erik Oddssons** og **Karl Abbeds** Arbeider, med fleeres. Af desse Arbeider har da Snorre betient sig: det seer man af hans Historie, naar man sammenligner den

incertis, rebusqve majoris minorisqve momenti rite distingvendis, perspicaciæ pluris, nemo facile attulit, nemo in hominum ingeniis moribusqve pingendis, justæ brevitatis gravitatisqve rite ponderatæ majorem curam & scientiam, qvam Snorrius noster. Qvibus adde, Snorrium ad præclarissima maximarum gentium Septentrionis nostri stemmata genus retulisse, & ad summa intra patriam dignitatis fastigia sæpius fuisse evectum; ingenti gratia in aulis Regum & Jarlorum Norvegiæ eum polluisse, atqve diu ibi fuisse versatum; ad scribendam historiam, præter dicta subsidia ei sine dubio patuisse publica monumentorum regni Norvegici scrinia, qvemadmodum post eum nepoti ejus ex fratre, Sturlæ, historiam Regis *Hakoni*, filii Hakoni, scripturo patebant; Skalldumqve fuisse nostrum, omnium sui ævi præstantissimum, qvi idcirco ut priscorum Skalldorum carmina rite interpretari, ita sibi in usum vertere novit omnium optime; ut brevis sim: in Snorrio omnia fuisse, qvæ præclarum & numeris omnibus absolutum formare possunt historicum. Qvibus cognitis & rite perpensis, per se judicabit qvisqve, hinc qvantum pretii historiæ, à Snorrio nostro conscriptæ, sit statuendum, qvidqve illinc de eorum sit sentiendum sive scientia sive animo, qvi Monachum cœnobitam, brevium sine succo, sine nervis, annalium scriptorem, *Nestorem* qvendam, Snorrio volunt æqviparandum, aut anteponendum, qviqve in eo toti sunt, ut de dignitatis, qvo inter historicos eminet, gradu deturbent Snorrium, qvo eo cadente, cadat omnis historiæ borealis fides; qva re haud pauci hodie laudem sibi & gloriam parare student. Verum nobis succenseat nemo, si dixerimus, ultra justos terminos vagatos fuisse istos homines, in sententia ferenda nimis præcipites, sedentesqve judices, anteqvam rem judicandam rite cognitam habuerunt aut intellectam.

Cæterum historiæ nostræ borealis si hic patronum agere vellem & defensorem, à scopo nimis aversus traherer; qvædam ad hanc rem pertinentia postea dicentur: hic tantum agam, qvæ Snorrii nostri sunt, cujus ad opera historica rite cognoscenda, justumqve eis pretium statuendum, præter dicta, seqventia notemus velim. Qvo tempore in historia scribenda erat Snorrius, lingva Islandica scripta opera historica, qvæ inter vera & genuina censeri debent, omnia fere in lucem prodierant, non tantum qvæ res Islandicas speciatim tractant, qvæ hic recensere nimis longum foret, sed etiam *Gunlaugi* e. g. & *Oddi* Monachi, *Kolskieggi* & *Brandi*, *Erici* Oddi filii & *Caroli* Abbatis, aliorumqve plurium, qvi res Norvegicas scripsere. Snorrio hæc scripta cognita fuisse, monstrat ipsa ab eo litteris mandata historia, inter illam & recens dictoram opera si collatio fuerit

den med hines Verker, f. e. K. Olaf Tryggvesøns Historie i sær hos ham, med Olaf Trygguasonar Saga, forfattet af **Gunlaug Munk**, som døde ved Aar 1218, efterat han havde ladet sit Arbeide igiennemsee og rette af **Gissur Halleson** n), og selv siden forbedret det; liigeledes, ved at sammenligne K. Oluf den Helliges Historie hos Snorre, med den store endnu utrykte **Olafs Helga Saga**, i Flateyar-Bok o). Men dette har Snorre giort med Valg, med Skiønsomhed. Et Par Exempler derpaa maae være nok. Ved Slutningen af det 86de Capitel, i Olaf Tryggvesøns Historie, melder han løselig, om visse Fortællinger, angaaende de Trold og Spøgelser, med hvilke K. Olaf og hans Folge havde at bestille, under Reisen fra Halogaland; dem siger han sig at ville gaae forbi, men derimod fortælle Ting af større Betydenhed; og desse Fortællinger forekomme just i Olaf Trygguasonar-Saga, i Flateyar-Bok. Paa samme Maade gaaer han til Værks, i Hensigt til de adskillige giængse Beretninger om benævnte Konge, efter Slaget ved Svold: han melder noget derom, han anfører hvad de gamle Skallde derom berettede, men han antager ei de Beretninger for sande eller paalidelige. **Oddur Munk**, der ogsaa har skrevet K. Oluf Tryggvesøns Historie, men med mindre Skiønsomhed, end Gunlaug, og døde for Snorre, ved Aar 1210 omtrent p), beretter om den mægtige Hagen Jarl, at han af Dronning Gunhilld blev udsendt, for at opsøge den unge Prints Oluf Tryggvesøn; Gunlaug forkaster med Rette denne Beretning; og af samme Meening har vor Snorre været, som ei melder det mindste derom. Det har altsaa, at man her intet skal melde om de Tiiders mangfoldige Poeter, som vor Skribent overalt beraaber sig paa, ei manglet ham paa Kundskab, paa Efterretninger, og paa troeværdige Efterretninger; det har ei heller manglet ham paa Evne, paa Indsigt og Skiønsomhed, i at bruge dem, som en Mand, der forstod at skille det falske fra det sande, det uvisse fra det sikkre; som havde Leilighed at raadføre sig med de største, de lærdeste, de kyndigste Mænd, saavel i hans Fædreneland, som i det Riige, hvis Historie han skrev, og hvorfra de ældre Skallde havde bragt de ældste Efterretninger med sig over til Iisland.

Men

rit instituta, e. g. inter historiam Olafi Tryggvii filii, qvalem eam scripsit Snorrius, & dicti Regis historiam, à Gunlaugo conditam Monacho, qvi ante Snorrium circa an. 1218 diem obiit, postqvam dictam historiam, à *Gissuro* Halli filio emendatam r), ipse correxerat; idem qvoqve cernere licet, facta collatione, inter historiam Sancti Olafi, qvam scripsit Snorrius, ejusdemqve historiam, qvam habet Codex Flateyensis s). Ast ex dictis scriptoribus ita hausit Snorrius, ut delectum rerum habuerit; cui rei monstrandæ seqventia suffecerint. Sub finem capitis 86 historiæ Olafi Tryggvii filii, qvam ipse scripsit, obiter memorat, qvæ de spectris monstrisqve ferebantur narrationes, à qvibus Rex Olafus & ejus comites vexati erant, iter ab Halogalandia in Thrandhemiam remetientes, qvæ ipsissimæ narrationes habentur in historia dicti Regis, qvam scripsit Gunlaugus: verum has, ait Snorro, se missas facere velle, res narraturum majoris momenti. Eodem modo rem instituit, memorans varias, qvæ in vulgus manaverant, fama sparsas narrationes, de rebus dicti Regis, post prælium Svollense: hæ etiam apud Gunlaugum exstant; tangit eas Snorrius, non præterit silens veterum Skalldorum hac de re carmina: sed has narrationes historiæ non inseruit, qvippe dubias & incertas. Qvi historiam Olafi Tryggvii filii etiam scripsit, Gunlaugo tamen in multis postponendus, *Oddus* Monachus, circa an. 1210 mortuus t), memoriæ prodit, Reginam *Gunhilldam* ablegasse *Hakonum*, Jarlum illum Norvegiæ potentissimum, ut sibi portaret recens natum Principem Olafum Tryggvii filium. Missum à Gunhillda Hakonum, dictum fuisse Jarlum, merito ut falsum rejicit Gunlaugus, rejecisse etiam Snorrium, monstrat ab eo scripta historia, qvæ nuspiam rem memorat, ut ab Hakono Jarlo gestam. Hæc igitur, ut ingentem Skalldorum istius ævi missam faciam catervam, qvos testes ubiqve citat Snorrius, satis indicant, non defuisse ei rerum notitiam, atqve rerum narrandarum auctores; etiam indicant, nec defuisse ei ingenii vires mentisqve dotes, ad secernenda vera à falsis, incerta à certis, nec occasionem viros consulendi, dignitate, vel eruditione, vel cognitione rerum & scientia præstantes, non in patria solum, sed isto etiam in regno, cujus historiam sibi sumserat scribendam, & unde vetustissimi Skalldorum antiqvissima rerum & cognitionis monumenta secum in Islandiam transportaverant.

Ve-

n) See Olafs Saga Trygguasonar, i Flateyar-Bok. 2den Deel, Cap. 128.

o) Det er ei uriimeligt, at benævnte Gunlaug, eller Oddur Munk, har ogsaa været Forfatter af denne Konges Historie, da den er skreven omtrent i samme Smag, som hin. See Hist. Eccles. Isl. l. c. p. 213.

p) See nysanførte Hist. Eccles. pag. 80.

r) Vid. Historia Olafi Tryggvii filii, in codice Flateyensi, Part. 2. cap. 108.

s) Veri est simile, recens nominatum, sive Gunlaugum, sive Oddum, hujus qvoqve Regis historiam enarrasse, qvippe qvæ eodem fere stylo & ad eandem scripta est normam, ad qvam Historia Olafi Tryggvii filii. Vid. Histor. Eccles. Islandiæ Tom. 1. pag. 213.

t) Vid. recens cit. Hist. Eccles. pag. 80.

Men desse de ældste Efterretninger, desse de ældste Skalldes Vers, ville mange i vore Tiider udraabe for Fabler, for opdigtede, for de yngre Tiiders Hiærne-Spind: hvorledes, siger man, kunne de Norske Skallde, de Jislandske Skribente, give os sande og troeværdige Efterretninger om Ting, der ere skede nogle 100de til henimod 1000de Aar for deres Tiider? man havde den Tiid ei Skrivt; alting skulde forvares i Hukommelsen; hvorledes da mueligt, at saa mange Beretninger, saa mange Navne, saa mange Slegte-Registere kunde, paa den Maade, giemmes og bevares fra Forglemmelse, eller og ei blandes med de groveste Fabler, de største Urigtigheder, eller ei med Tiiden udarte til pur Digt? For en flygtig tænkende, for den, der betragter Tingen kun paa den eene Siide, for en partisk Siæl, for en, der giør sig en Ære af at være Tviler, og hvo kan ei tvile om alt?, for en, der gierne opofrer en Sandhed for et klygtigt Indfald, kan dette ansees, som uimodsigeligt, for lutter Orakler: men langt fra ei for den, som vil dømme grundig, efter nøiagtig Indsigt, og fuldkommen Overbeviisning. Dertil er ei et flygtigt Øiekast eller Indfald nok, ei nok, at have kiget ind i et og andet Blad, af de Documenter, hvorefter skal dømmes, ei nok at afviise Sagen med en haanlig Latter og en partisk Mine. Vore ældste Efterretninger have grundet sig, paa Viiser og Sange, paa Skalldenes Vers, det er sandt: men skulde de derfor ei være troeværdige? De Sange, vore gamle Skallde digtede, vare vist langt andre, end de Viiser, med hvilke man nu løber om paa Gaderne, og Skalldene selv ganske andre Folk, end vore Poeter, af de fornemste Mænd i Landet, Hof- og Statsmænd, Helte, Kongernes Raad og fortrolige, som siunge deres Vers offentlig, i Kongernes og Fyrsternes Hoffe, og kunde derfor ei synge uden hvad som var sandt og rigtigt. Høist ubilligt derfor og urigtigt, i denne Ting at slutte, at dømme, fra vore til hine ældre Tiider. Men alting maatte dog komme an paa Hukommelsen; kunde det være mueligt at huske Ting, der var skeede for mange 100de Aar siden? og hvor vilde det gaae, om man i vore Tiider, af Hukommelsen alleene, vilde f. e. skrive en Christian den Førstes Historie? Sandt nok; som Tingen nu er, vilde den Historie vel blive kun slet, især, om den blev skreven af en Kiældermand. Hvo giør sig nu Umage med at lære saadanne Ting uden ad, da man har saa mange Skrivter, saa mange trykte Bøger? Men sæt desse ei vare til, skulde det dog vel ei være mueligt at huske de fornemste Ting, i bemeldte Konges Historie, naar man sang derom i Selskaber, naar man, i Stedet for vore Kirke-Psal-

Verumenimvero hæc vetustissima Septentrionis nostri monumenta, hæc carmina Skalldorum ipsissima ea sunt, qvæ haud pauci nostri ævi homines traducunt, ut vana figmenta, fabularumqve in recentiorum hominum cerebro nata monstra. Qvo pacto, inqviunt, nobis dare potuerint Skalldi Norvegi, qvomodo scriptores Islandi, vera fidaqve monumenta rerum, qvæ sexcentos aut mille annos ante illorum tempora evenerant? ignorabant ea secula litteras; omnia erant memoriæ mandanda; qvi igitur fieri potuit, ut tot rerum momenta, tot nomina, tot stemmatum indices, integra ab oblivione servarentur, aut anilibus fabulis non miscerentur, aut ad crassissima non tandem degenerarent figmenta? Qvi leviter rem cogitat, qvi eam fugiente tantum oculo spectat, qvi honori sibi ducit de nulla non re dubitare, eccui vero de rebus omnibus dubia sibi fingere erit difficile?, qvi ut risum sibi aliisqve excutiat, nulli parcit veritati, qvemqve cepit partium studium, hæcce velut ex tripode videbuntur dicta: ast certe non ita homini, rem rite meditanti, nec nisi post omnia accurate cognita & dijudicata, sententiam laturo. Verum eqvidem est, veterum Skalldorum carminibus antiqvæ nostræ historiæ fidem niti: ast verum haud minus, eam rem dictæ fidei ne minimum qvidem detrahere, sed ingens potius pondus maximumqve robur addere. Carmina etenim, qvæ pepigere antiqvi nostri Skalldi, alia fuere, qvam qvæ hodie vendunt circumforanei pueri, ipsi Skalldi longe diversi à nostris poëtis, civium primarii, è numero aulicorum ordinis superioris, summarum reipublicæ dignitatum participes, in belli pacisqve artibus versatissimi, Regum consiliarii atqve amici, qvi in Regum & Principum aulis carmina sua coram cantantes, nihil aliud qvam vera vel canere ipsi vellent, vel canere potuerunt. Qvare iniqva non minus qvam falsa erit sententia, qva à nostris hic ad prisca tempora concluditur. Ast omnia tamen, inqviunt, hic erant solius memoriæ; fierine ergo potuit, ut tot carmina, tot rerum momenta, qvæ ante plura facta erant secula, memoria rite servaret? & qvalis, qvæsumus, esset historiæ facies, qvæ e. gr. Regis Christiani I. res gestas, solius memoriæ ope, enarraret? Eqvidem ut rerum hodie est facies, vix dubitari possit, qvin pessime formaretur ista historia, præsertim si, ut rem fingunt isti homines, ex plebe hominem ejus fingamus auctorem: qvotusqvisqve enim, ex plebe præsertim, ei rei hodie operam impendit, ut talia memoriæ mandet, cum tot existant scripta rerum monumenta, tot commentarii, tot libri typis expressi? Ast fingamus, hos non dari, an idcirco fieri non posset, ut dicti Regis res præcipuæ gestæ, solius memoriæ ope, rite scriberentur, si in conviviis, in societatibus, in conventibus, qvavis data occasione, rite

Psalmer, vore Oder, idelig nynede paa Vers, digtede derom, og lærte de Vers fra Ungdommen af? At see hen til vore Tiider, i saadanne Ting, duer for Resten slet intet: vi maae her sætte os hen i de Tiider, hvorom der handles. Cæsar beretter, om de gamle Druider i Gallien, at hos dem maatte deres Skolarer lære mangfoldige Vers uden ad, Vers, hvorved Historien og Forfædrenes Bedrivter bleve bevarede i Erindring. Ved Hukommelsen bleve og vore ældste Forfædres Bedrivter bevarede fra Forglemmelse, men ved en dørket, idelig øvet Hukommelse, ei, som vor, forsømmet og næsten ubrugt; og dog have vi, ogsaa i vore Tiider, Exempler paa dem, som kunne huske mangfoldige Ting. Man slutte da, hvorvidt saadanne skulde kunne have dreevet det deri, naar de derfor, som vore gamle Skallde, bleve ærede, anseete og belønnede. Vore gamle Konger, Fyrster og Helte vare meget for at vedliigeholde deres gamle Slegte-Registere q), samt deres Forfædres og egne Bedrivter i bestandig Erindring; derhen sigtede de i Livet, de tragtede endogsaa derefter i Døden, ved deres Begravelses-Høie og Bautasteene: men de vidste, at dette maatte skee ved Hielp af Hukommelsen. Saa snart derfor en Skalld havde sammensat en Sang, om hans egne eller andres Bedrivter, thi de største Helte vare gemeenlig selv Skallde, lode de enten de tilstedeværende strax lære den uden ad, som **Orvar-Odd** f. e. giorde, eller den blev af de nærværende ristet eller udskaaren paa Kiævler, og lagt paa Hukommelsen, siden siungen i Selskabe og Samqvemme, og overleveret fra Fader til Søn, fra Moder til Dotter. Det er desuden bekiændt, at Vers ere de lætteste at erindre; og i de gamles Vers kunde saa meget mindre noget lættelig forandres eller glemmes, som Versificationen i dem er saadan, at et Ord i dem ei vel kan udelades, ei ombyttes, uden at det strax mærkes. Det var derfor ei vanskeligt for Hukommelsen, for en Skallds Hukommelse i sær, at giemme en end ogsaa vidtløftig Helte-Sang, som ved alle Leiligheder blev siungen, at giemme 10, at giemme 100de og fleere. Ingen sige mig, at jeg her taler om blotte Mueligheder. Snorre vidner i Fortalen, at man endnu i hans Tiid kunde mindes alle de Skalldes Sange, som levede i Harald Haarfagers Tiider, 400 Aar omtrent for ham, samt alle Sange, som vare digtede om dennes Eftermænd. Foruden dette, maae eet Exempel, fra de seenere Tiider,

q) See Verelii Noter til Hervarar-Saga, pag. 40.

rite essent decantatæ, si carmina, qvibus fuere mandatæ, certorum hominum memoriæ, à teneris fere ungviculis, diligenter & accurate impressa? Hic in tempora, de qvibus agitur, nos transferamus, necesse est; nostra intueri, cum de antiqvissimorum temporum rebus ferendum est judicium, aliud nihil est, qvam iniqve & perverse agere. Memoriæ prodidit J. Cæsar *u*), qvi in veterum Druidum erant disciplina pueros, magnum numerum versuum edidicisse, & ideo nonnullos annos vicenos in disciplina permansisse. Eodem modo majorum nostrorum facta resqve gestæ posteris sunt traditæ, ope memoriæ, sed memoriæ, freqventi usu rite & diu cultæ, non qvalis hominum nostri ævi plerumqve est, incultæ atqve neglectæ; & nihilo tamen minus etiam hodie exempla dantur hominum, tam fœcundæ vastæqve memoriæ, ut amplissimam rerum & incredibilem fere servet copiam, unde judicare liceat, qvanta & qvalis illorum futura esset memoria, si hæc ipsis, ut antiqvis Skalldis, larga esset honorum munerumqve scaturigo. Regibus nostris, Principibus atqve Heroibus vetustis id maximæ semper fuit curæ, ut parentum stemmata *v*) resqve tam majorum qvam suæ perpetua servarentur memoria: agebant id vivi, id etiam mortui, qvibus qvippe eam in rem tumuli sunt cumulati, & cippi, Bautasteinar vulgo dicti positi. Hæc omnia memoriæ juvandæ instrumenta erant & subsidia, sed præcipua carmina. Carmen igitur ut primum pepigerat Skalldus, vel de aliorum, vel de suis rebus gestis, veteres enim heroës ipsi erant Skalldi, aut à præsentibus illud mox memoriæ mandari curarunt, ut e. gr. fecit Orvar-Oddus, aut ipsi carmen audientes, bacillis ligneis insculptum memoriæ mandarunt, in conviviis, in conventibus postea publice cantandum, tradendumqve filio à patre, à matre filiæ. Notum præterea est, carmina omnium facillime memoria condi posse atqve servari; in veterum vero Skalldorum carminibus eo minus qvicqvam vel facile mutari potuit vel omitti, cum ea usi sint versificandi forma, isqve versuum sit modus atqve numerus, ut verbum verbo non mutari, nec qvicqvam facile transponi possit, nisi animadvertatur. Hinc memoriæ non erat difficile, Skalldi præsertim memoriæ, vel prolixum servare carmen, qvod qvavis data occasione cantabatur, servare decem, servareqve centum aut plura. Nemo existimet, me hic loqvi res, qvæ tantum fieri possunt. Memorat Snorrius, ubi historiæ suæ præfatur, Skalldorum qvi ætate Regis Haralldi Pulchricomi vixerant, 400 annos ante Snorrium, nec non de posteris ejus omnibus pacta carmina omnia, suo tempore in recenti fuisse memoria. Præterea qvod posteriorum est tempo-

u) Vid. ejus Commentarii de bello Gallico, Lib. 6, cap. 12.

v) Vid. Verelii Notæ ad Hervarar-Saga, pag. 40.

Tiider, da man allereede ſkrev Breve og brugte her i Norden Sigiller r), da man altſaa minder end tilforn behøvede at lægge alting paa Hukommelſen, være os nok, den Jiſlandſke Skalld **Stufurs** Exempel. Denne ſang en Aften 60 Sange for K. Harald Haardraade, den eene efter den anden; og de Sange maae ei have været af de ſlette, ei ubetydelige, da Kongen var ſelv Skalld, og en af de beſte, af den fineſte Smag i ſaadanne Ting; det vidſte han ſelv, det vidſte ogſaa Stufur og andre. Endnu ei nok dermed: foruden bemeldte, ſom Stufur da havde ſiunget, kunde han fleere, end dobbelt ſaa mange, af det Slags Vers, ſom kaldtes **Flockar**, desuden dobbelt ſaa manga **Drapar**, ſom Flockar, følgelig tilſammen over 300 Sange. Man dømme da heraf, om det vel kan anſees for uriimeligt, at de gamle Skallde have giemt i Hukommelſen de Vers og Efterretninger, man endnu har tilovers fra de ældſte Tiider, om de end ingen Bogſtave kiændte, ei vidſte af Skrivt. Men den havde de, de havde **Runer**, og dem brugte de, længe for Chriſtendommens Indførſel, til ved dem at optegne Skalldenes Sange, til ved dem at opſkrive Forfædrenes Bedrivter, paa Kiævle, paa Skiolde, paa Biælkene i deres Huuſe, paa deres Senge, Stole og Vegge; hvilket kan beviiſes, men Tiiden og Stedet ei tillader her at giøre.

Jeg kommer til vor Snorre igien, om hvis Heimskringla jeg endnu maae erindre dette. Som endeel Svenſke Lærde foregive, ſkal han, til benævnte Hiſtoriſke Verk, have hentet Efterretninger og faaet Hiælp fra Sverrig. Men dette er aldeeles ubeviiſligt, og ei engang riimeligt. Det var ei Snorres Verk, at ſkrive den Svenſke Hiſtorie, eller noget deri. Hvad han, i Begyndelſen af ſin Hiſtorie, har om de ældſte Svenſke Konger, er kun ſom en Indledning til den Norſke Hiſtorie, og det har han der anført, efter den Norſke Skallds, Thiodolfs **Ynglinga-tall**, for at viſe de Norſke Kongers Herkomſt, fra Guderne ſelv, eller opregne deres Slegte-Regiſter, fra de ældſte Tiider af; viſt ei, for at ſkrive noget, i den Svenſke Hiſtorie, hvilken han for Reſten kun tilfældig viis vedrører, ſaa vidt den ſtod i Sammenhæng med den Norſke. Ligeſaa ilde grundet er det Foregivende, at enten andre Jiſlandſke Skribente, eller Snorre i ſær, i at forfatte ſin Heimskringla, har betient ſig af det **Gothiſke Sprog**. Denne Talemaade er baade ubeſtemt og urigtig, enten man

r) See Stufs Pattr Kattaſonar, et Skrivt, ſom er aldeeles frit fra Fabler, og har alle Troeværdigheds Mærker.

temporum, qvibus ſcriptæ literæ atqve ſigilla uſu in Septentrione erant recepta *x*), qvibus idcirco uſus memoriæ minus qvam antea erat neceſſarius, unicum hic ſuffecerit exemplum, Skalldi nimirum Iſlandi, *Stufii*. Veſpera qvadam 60 hic coram Rege *Haraldo Haardraade* recitavit carmina, non vilia, non exigui momenti: dictus enim Rex ipſe erat Skalldus, præſtantiſſimorum unus, hujus rerum callentiſſimus, atqve in iis judicandis acerrimi ingenii; id ipſimet erat notum, notum qvoqve Stufio. Sed hoc exiguum, ad cætera, qvæ memoria ſervabat Stufius: præter recens dicta carmina, ſciebat ille duplo plura, ejus generis, qvæ *Flokkar* vocavere, generis vero illius, qvæ dixere *Drapar y*), duplo majorem numerum, qvam Flokkarum, plura ergo qvam 300 carmina. Qvare unicuiqve relinqvimus judicandum, anne veri ſit ſimile nec ne, Skalldos antiqvos memoria ſola ſervaſſe carmina, qvæqve tradiderat antiqvitas, de ævi antiqviſſimi rebus, ſi vel maxime illis ignotæ fuiſſent literæ, ſi ſcribere neſciviſſent. Aſt non ignotæ erant eis literæ, in uſu *Runæ*, diu ante religionis Chriſtianæ ſacra in Septentrione admiſſa, qvibus Skalldorum carmina, resqve à majoribus præclare geſtas, in bacillis ligneis, in ſcutis, in tignis & parietibus ædium, in lectis, in ſellis ſculpſere; id qvod monſtrare haud eſſet difficile, ſed alii tempori ſervare res jubet, qvæ hic præcipue eſt agenda.

Ut igitur ad Snorrium redeam, de ejus Heimskringla, præter dicta, ſeqventia non ſunt prætermittenda. Ut rem memorant Svecorum nonnulli, ex Svecorum monumentis antiqvis, hiſtoriæ ſuæ ſcribendæ, non parva nec exigua momenta attuliſſe dicitur Snorrius. Sed hæc & auctore carent, & ne veri qvidem ſunt ſimilia. In eo non verſatus eſt Snorrii labor, ut in hiſtoria Svecorum qvicqvam ſcriberet; qvæ ſub initium ſuæ hiſtoriæ de antiqviſſimis Svecorum memorat Regibus, non alia ſunt, qvam qvæ hiſtoriæ Norvegicæ neceſſario erant præmittenda, ex Skalldi Norvegici *Thiodolfi* carmine, dicto *Ynglingatall* depromta, ut Regum & Monarcharum Norvegiæ ſtemmata majorumqve ſeriem ab ipſis usqve Diis & à vetuſtiſſimis pertexeret temporibus, non eqvidem, ut Sveciæ ſcriberet hiſtoriam, qvam tantum, data occaſione, leviter tangit, ubi nexu qvodam rerum & narrationis cum Norvegica conjungitur. Nec firmiori ſtat talo, qvod aſſerunt nonnulli, vel Snorrium, vel alios ſcriptores Iſlandos, lingva ſcripſiſſe Gothica. Hæc loqvendi forma & vaga eſt nimis, & falſa, ſive Gothica lingva hic ſignificatam

x) Vid. brevis hiſtoria *Stufii*, filii Katti, qvæ tota absqve fabulis omnia habet veræ atqve ſinceræ hiſtoriæ criteria.

y) *Flock* dictum eſt carmen brevius, *Drapa* autem prolixius, majori artis poëticæ apparatu inſtructum, atqve interdum verſibus intercalaribus diſtinctum.

man ved det Gothiske Sprog her forstaaer det Nordiske i Almindelighed, eller det Svenske i sær. Paa sidstnævnte Sprog har Snorre ligesaa lidt skrevet sin Historie, som enten paa det Neder-Saxiske, eller det Angel-Saxiske, eller det Danske Sprog, som alle have været Dialecter af det Nordiske; men dette almindelige Nordiske Sprog have vore gamle Skribente aldrig kaldet det Gothiske Sprog, **Gautsk Tunga**, **Gautamaal**, endnu mindre det Runiske eller Rune-Sproget (**Runa-mal**), men enten undertiiden det **Danske Sprog**, **Dansk Tunga**, som Snorre selv kalder det i Fortalen, eller ofter det **Norske Sprog**, **Norræna**, **Norræna-Tunga**, **Norrænu-mal**, hvilken Talemaade ogsaa Snorre selv bruger, saavel i bemeldte Fortale, som paa andre Steder *); en Sag der er alle dem, der have seet sig om i vore gamle Skrivter, saa vel bekiændt, at Beviis ere her ufornødne **). Snorre har da skrevet sin Heimskringla, paa det gamle Norske eller Jislandske Sprog, det bliver vel en afgiort Sag. Vist nok er det ogsaa, at det Sprog, paa hvilket han har forfattet bemeldte Heimskringla, er paa Jisland blevet efterhaanden noget forandret, sær i Hensigt til Skrivemaade og Bogstavering, og at Copiisterne have lempet de Ting efter deres egne Tiiders Brug. Dette er noget, som skeer overalt; man bliver det ogsaa vaer, ved at sammenligne Sproget i Heimskringla med foromtalte gamle Document paa Reikhollt: men det væsentlige i Sproget er dog det samme. Man har altsaa ei Aarsag at tvile paa, at jo Texten i Heimskringla er endnu den samme, som Snorre har givet os den. At en eller anden Glossa kan hist og her være kommen ind i Texten, det giør vel her ei noget til Sagen, ei meere her, end hos alle øvrige gamle Skribente; muueligt kan ogsaa et og andet Tillæg, taget af andre gamle Skrivter, have indsneget sig paa sine Steder, som f. e. det om Vinland, i K. Oluf Tryggvesøns Historie, af den saa kaldte Grænlands Þattr: men saadanne Tillæg røbe sig gierne selv derved, at de ei findes i alle codices, ligesom hint omtalte; og i det øvrige kunne bemeldte codices og de af dem samlede variantes lectiones, som man her har føiet under Texten, overbeviise os om, at i den vel et og andet er forandret, i Henseende til Sproget, til visse Ord og Talemaader, til Sammensættelsen, men lidt eller intet, i Hensigt til Materien og Historien selv.

At

*) See f. e. Hagen Adelstens-Fostres Saga, Cap. 3.

**) See imidlertiid meere herom, i *Pauli Vidalini* Commentat. de Lingva Danica, add. vitæ Gunlaugi & Rafni, pag. 220, cæt. især pag. 276, eller Hr. Etats-Raad Erichsens Anmærkninger.

ficatam voluerint lingvam generatim Septentrionalem, sive speciatim Svecicam. Lingva etenim Gothica, si hæc Svecicam significabit, non verius est Snorrium scripsisse, qvam aut lingva Saxoniæ Inferioris, aut lingva Anglo-Saxonica, aut Danica, qvæ omnes dialecti fuere lingvæ Septentrionalis. Ast hanc antiqvi nostri scriptores nunqvam dixere *Gothicam lingvam*, nec unqvam *Runicam*, sed vel *Danicam lingvam*, prout ipse eam vocat Snorrius in præfatione, vel sæpius *Lingvam Norvegicam*, qva loqvendi formula ipse qvoqve utitur Snorro, tam in dicta præfatione, qvam aliis pluribus locis z); qvæ res omnibus, qvicunqve in antiqvis nostris monumentis atqve scriptoribus nonnihil sunt versati, non potest non ita innotuisse, ut argumentis hic possimus supersedere a). Scripsit ergo Snorrius lingva antiqva Norvegica s. Islandica, id extra controversiam erit. Nec minus certum erit & constans, lingvam qvidem, qva Heimskringlam scripsit Snorrius, nonnihil esse mutatam, ut ibi jam habetur, à veteri, qvæ ejus ævo erat in usu, præsertim qvod ad formulas attinet literas scribendi ordinandiqve, qvas ad sui temporis usum accommodarunt librarii; id qvod commune fuit omnium veterum scriptorum fatum, qvodqve in Snorrio nostro patebit, lingvam conferenti, qva hodie scripta est Heimskringla, cum supra memorati vetusti monumenti Reikholltensis: ast qvæ lingvæ sunt propria, eadem sunt & invariata. Nulla igitur adest dubitandi causa, qvin ipsum, qvem dedit Snorrius, operis vetusti hodie habeamus contextum invariatum. Irrepsisse unam alteramqve glossam, nihil eqvidem rei officit, non magis hic, qvam apud cæteros scriptores vetustos, qvorum scriptis idem contigit. Fieri qvoqve potest, ut ex aliorum scriptis sumta qvædam in nostrum transierint; id qvod e. gr. factum invenimus narratione rerum Vinlandicarum, qvæ in historia Regis Olafi Tryggvii filii apud Snorrium exstat, qvæqve ex brevi de rebus Grönlandicis historia, *Grænlands-þáttr* dicta, illuc transiit. Ast ubiqve fere, qvemadmodum hoc loco, ejusmodi ab aliis addita, ea re se facile produnt, qvod in omnibus non exstent codicibus manu scriptis; qvi cætera codices, ut & qvæ ex illis collectæ sunt Variantes Lectiones, operis ipsius contextui hic subjunctæ, ipsi ad oculum monstrant, qvædam ibi qvidem, qvæ ad lingvam, ad verba qvædam, verborumqve attinent nexum & ordinem, esse vatiata, ast nihil fere aut pauca admodum, qvæ ipsius rei atqve historiæ dici possunt.

Dicto-

z) Vid. e. gr. Historia Hakoni, Adelsteini alumni, cap. 3.

a) Vid. tamen de hac re plura, in *P. Vidalini* commentario de lingva Danica, add. vitæ Gunlaugi & Rafni, pag. 220 seqq., præsertim annotationes Dn. *Erici*, pag. 276.

At der af bemeldte Codices af Heimskringla, deels uden, deels med bemeldte Tillægge, have været en god Forraad, saavel i Norge, som fornemmelig paa Jisland, er ei at tvile paa. Til det første Slags kunne henføres de tvende Codices paa Pergament, som Torfæus i sin Tiid har havt, kaldede af ham, den eene **Kringla**, den anden **Jofra-Skinna**, samt den af ham saa kaldte **Fagurskinna**, som han meener at være et Udtog af Heimskringla, og som begynder fra K. Half dan den Svarte s). Til det sidste Slags derimod, hvori Tillæggene ere muelig aeldre end Heimskringla selv, tagne af en Sæmund Frodes og af en Are Frodes Skrivter, meener jeg at henhøre de tvende Codices, ogsaa paa Pergament, som Torfæus har givet Navn af **Morkinskinna** og **Hrockinskinna**, hvilke begyndte fra K. Magnus den Gode, samt en anden pergamens Codex, kaldet **Gullinskinna**, der gaaer til Midten af K. Hagen Hagensens Regiering. Alle desse har Torfæus betient sig af, til den Norske Historie at forfatte: men af dem alle er ingen kommen mig for Øine, undtagen **Hrockinskinna**, om hvilken paa et andet Sted, saa at man nu ei er i Stand til at dømme, hvorvidt de kunne ansees for at være Snorres Arbeide, men maae overlade det til beqvemmere Tider ss). Af Heimskringla har ellers den Afskrivt, som Snorres Broder-Søn Sturla giorde, ved Aar 1230 omtrent, vel været den ældste, efter hvilken ventelig alle andre siden ere giorte, ei alleene paa Jisland, men ogsaa i Norge, hvor man har udskrevet Exemplarer og Codices af den gamle Text, endnu ved Aar 1567, hvilket tydelig kan sees af den Papir-Codex, som i Varianterne er betegnet med Bogstaven C, hvoraf man her for Fortalen har ladet en Prøve, og derhos den Bogstav þ aftrykke. Men da Sproget i Norge blev aldeles forandret, og det gamle for de fleeste, i sær for den gemeene Mand, uforstaaeligt, begyndte man, ved sidstmeldte Tider, at giøre Oversættelser af Heimskringla, saavel paa Latin, som fornemmelig paa Dansk. Det første af saadant, som kom for Lyset, var en Extract af den Norske Krønike, tagen enten af Heimskringla, eller maaskee rettere af de saa kaldte Konunga-Søgur, som den bekiendte

kiendte

s) See hans Series pag. 46. og Prolegomena ad Histor. Norveg. pag. 10.

ss) Otth. Sperling in Comment. de lingva Danica, §. 5. 7. 8. 10. 39. og Jo. Mollerus in hypomnemat. ad Alb. Bartholinum de Scriptis Danorum pag. 406, rose meget en Ivar Rosenkrantzes codex: men den tviler jeg ogsaa paa, nu meere at være til; med minder den skulde være den samme som Codex Frisianus, hvorom meere i det følgende.

Dictorum codicum Heimskringlæ, eorum partim, qvi dicta non habuere additamenta, aliorum partim, ubi adfuere, haud exiguam exstitisse copiam, tam in Norvegia, qvam præsertim in Islandia, non est qvod dubitemus. Ad prioris classis codices referri poterunt duo codices, in pergamena exarati, qvibus usus est Torfæus, qvi alterum eorum nominavit *Kringla*, alterum *Jofra-Skinna*, nec non qvem dixit *Fagur-skinna*, Kringlæ sive Heimskringlæ, ut existimavit, compendium, narrationis seriem ab Halfdano Nigro ordiens *b*). Ad posteriorem classem, ubi accessiones ipsa Heimskringla forsan sunt vetustiores, disjecta nempe Sæmundi Frode, Arii Frode scriptorum membra, existimarim referendos duos codices, etiam in membrana scriptos, qvos Torfæus *Morckin-skinna* atqve *Hrockin-skinna* dixit, historiam ordientes à Rege Norvegiæ, *Magno Bono*, nec non alium codicem in membrana, *Gullin-skinna* nominatum, in qvo historia ad dimidiam ætatem Regis Hakoni, filii Hakoni, Norvegiæ imperantis pertexitur. In historia Norvegica conscribenda hisce omnibus usus est Torfæus; ast eorum nullum videre mihi contigit, præter Hrockin-skinna, de qvo codice alio loco plura; adeo ut certum ferri non possit judicium, num aut qvatenus pro Snorrii opere hi codices sint habendi, qvod idcirco commodiori, si fuerit datum, reservandum erit tempori *c*). Codicum cætera Heimskringlæ iste sine dubio fuit omnium vetustissimus, qvem Snorrii ex fratre nepos, *Sturla*, circa an. 1230, ex ipsis Snorrii commentariis exscripsit, ad qvem reliqvi omnes postea fuerint concinnati, non in Islandia tantum, sed etiam in Norvegia, ubi codicibus, ad veterem Snorriei operis contextum, scribendis opera fuit data, etiamnum circa annum 1567, testante rei veritatem codice chartaceo, qvi in lectionibus variantibus signum præfert literæ C, & cujus specimen, ære excusum, præfationi huic est præmissum, una cum litteræ þ, qvæ exstat exarata in dicto codice, de qvo postea plura. Post lingvam autem in Norvegia totam variatam, cum prisca illa plerisqve, ex plebe præsertim, facta erat barbara, circa dictum recens tempus variæ fieri cœperunt versiones Heimskringlæ, tam in latinam, qvam in Danicam præcipue lingvam. Qvæ harum versionum prima in lucem typis prodiit, breve erat Historiæ Norvegicæ compendium, vel ex Heimskringla, vel ex alio historiæ Norvegicæ scripto, *Konunga-Sögor* dicto, qvod curante magni

nominis

b) Vid. ejus Series, pag. 46, & Prolegomena ad histor. Norv. pag. 10.

c) *Otth. Sperling* in Commentar. de lingva Danica, §. 5. 7. 8. 10. 39, atqve *Jo. Mollerus* in hypomnemat. ad Alb. Bartholini librum de scriptis Danorum, pag. 406, multis verbis commendant qvendam *Ivari Rosenkrantzii* codicem: sed hodie exstare, multum dubito, nisi idem fuerit, ac *codex Frisianus*, de qvo plura in seqventibus.

kiendte **Arild Huitfeldt** t) lod trykke, ved M. **Jens Mortenssøn**, Prest i Slangerup, i 8vo 1594. Af de andre Oversættelser er intet trykt, uden den, som Hr. **Peder Claussøn**, Prest til Undal, Canik i Stavanger Domkirke, og Provst over Lister-Leen i Norge, ved Aar 1559 u) giorde af Heimskringla, efter den da værende Norske Statholders **Axel Gyldenstierns** Begiering, men som blev, efter Oversætterens Død, bragt fra Lister, til den lærde **Oluf Worm** v), som lod den conferere med adskillige andre haandskrevne Exemplarer deraf, og trykke Aar 1633 i 4to, med en Dedication, til **Christopher Urne**, Statholder i Norge, samt Fortale, og dobbelt Tillæg, et giort af Peder Claussøn selv, bestaaende i en Oversættelse og Extract, af K. Sverres og K. Hagen Hagensens Historier x), det andet indeholdende en Fortsættelse af de Norske Kongers Historie, indtil den Calmarske Foreening y), med en i Bredden af Bogen tilføiet Tiids-Regning, tagen for det meste af de Islandske Annaler. Den Codex, af hvilken Claussøn har betient sig til denne Oversættelse, har for saa vidt været forskiellig fra endeel andre, at den ei har havt foromtalte Tillæg om Vinland, men derimod et større, taget af Olaf Tryggvasonar Saga, om Christendommens Indførsel i Dannemark, foruden maaskee andre; dog tviler jeg meget paa, at den for Resten har været saa forskiellig fra andre Codices, som Torfæus beretter z), eller saa fuldstændig, som Peringskold har meent, der siger a), at den var meere fuldstændig, end de Codices, man havde i Sverrig, og en meget god Codex, der endda var til i Kiøbenhavn: Thi ligesom Claussøn er ofte meere Paraphrast, end Oversætter, og hans Oversættelse paa mange Steder kun et Udtog b); saa synes det, at han, i sin Oversættelse har selv lagt eet og andet til, hvor det forekom ham, som fornødent; ei at tale derom, at han har udeladt de gamle Skalldes Vers c). Paa

denne

t) See Molleri Spicilegium hypomnematum, ad Albert. Bartholin. libr. de scriptis Danorum, pag. 18.

u) See Molleri Hypomnemata ad Alb. Bartholini libr. de scriptis Danorum, p. 405.

v) See dennes Fortale til Oversættelsen.

x) See Ped. Claussens Norske Krønike, pag. 792. Wormii Epistolæ pag. 314.

y) Heri har Worm, som det synes, betient sig af den lærde Arngrim Jonssøns Hiælp, til hvilken han efterhaanden sendte de aftrykte Ark, for at denne skulde eftersee dem, sige derom sin Meening, og føie dertil en Fortsættelse, indtil Dron. Margretes Tiider. Ol. Wormii Epistolæ, pag. 314.

z) See hans Prolegomena ad Hist. Norveg. pag. 11.

a) See hans Fortale til Heimskringla, og Molleri Spicileg. hypomnematum, pag. 46.

b) Det tilstaaer han og selv. See Worms Fortale. At han, som

endeel

nominis Cancellario regni Danici, *Arilldo Hvitfeld cc*), in lucem edidit M. *Janus Martini*, Slangerupiæ Sacerdos, in forma, qvam octavam vocant, anno 1594. Cæterarum versionum nulla prælo est subjecta, præter *Petri Clausonii*, Sacerdoti in Undal, Canonici templi Cathedralis Stavangriæ, & Præpositi provinciæ Listriæ, versionem Heimskringlæ Danicam, qvam is, Pro-Regi Norvegiæ, *Axelio Gyldenstiern* rem gratam facturus, circa annum 1559 *d*) concinnavit qvidem, sed qvæ, post mortem demum Clausonii, de Listria ad virum doctissimum *Ol. Wormium* delata *dd*), & cum aliis libri exemplaribus collata, eo curante, qvi etiam præfatus est, anno 1633, forma, ut dicunt, qvarta prodiit prælo in lucem, *Christophoro Urne*, Pro-Regi Norvegiæ dedicata, & duplici aucta appendice, altera, qvam adjecerat ipse Clausonius, brevem historiæ Regum, *Sverreri* & *Hakoni*, filii Hakoni, summam continente *e*), altera historiam Regum Norvegicorum, à dicto Hakono, ad unionem usqve Calmariensem, breviter recensente *f*), addita ad marginem libri chronologia, maximam partem ad annales Islandicos condita. Qvo ad dictam versionem usus est Clausonius codice, ab aliis qvibusdam ea re qvidem fuit diversus, qvod dictam de rebus Vinlandicis non habuit accessionem, sed tamen ejus loco, præter plures forsan, aliam longe prolixorem, ex historia Regis Olafi Tryggvii filii, narrantem sacra religionis Christianæ in Dania admissa; ast cætera vix crediderim, istum codicem ab aliis adeo fuisse diversum, ut loqvitur Torfæus *g*), aut cæteris adeo auctiorem, ut existimavit Peringskoldius *h*) qvi narrat illum codicibus omnibus, qvos tunc habuit Svecia, longe auctiorem, codicem vocans præstantissimum, Hafniæ illo tempore existentem: nam qvemadmodum plurimis locis paraphrasin nobis non versionem dedit Clausonius, multisqve aliis, pro versione, compendium rerum & narrationum, ita videtur ipse hic illic, ubi ea re ei opus est visum, pluscula addidisse; ne hic memorem, veterum carminum interpretationem ab eo penitus esse prætermissam *i*).

Qvæ

cc) Vid. *Jo. Molleri* Spicilegium hypomnematum, ad Alb. Bartholini librum de scriptis Danorum, pag. 18.

d) Vid. *Jo. Molleri* Hypomnemata ad Alb. Bartholini librum de scriptis Danorum, pag. 405.

dd) Vid. hujus præfatio ad versionem Clausonii.

e) Vid. Petri Clausonii dicta versio, f. Chronicon Norvegiæ pag. 792. Wormii Epistolæ, pag. 314.

f) Hac in re usus est Wormius, ut videtur, opera doctissimi *Arngrimi Jonæ* f., cui foliorum impressorum qvantum perfecererat Typographus, subinde misit legenda, judicanda, atqve dicta occasione augenda, ad Margaretam usqve. O. Wormii Epist. pag. 314.

g) Vid. ejus Prolegomena ad Histor. Norveg. pag. 11.

h) Vid. ejus præfatio ad Heimskringlam, & *Molleri* Spicileg. hypomnemat. pag. 46.

i) Id fatetur ipse. Vid. Wormii præfatio. Data opera prætermisisse

denne Overſættelſe kan man derfor ei meget bygge, ei heller kan den anſees for troe og oprigtig c).

Da de Svenſke, i Anledning af Krigen med Danmark, for noget meere end 100de Aar ſiden, bleve ſatte i Beſiddelſe af adſkillige anſeelige Bogſamlinger fra Danmark, ſaaſom en Sefelds, en Ulfelds, en Stephanii, hvori fandtes en anſeelig Hob Jiſlandſke Mſcter; da ogſaa tilliige, under ſamme Krig, en og anden Jislandſk Student blev optagen og bragt til Sverrig, blandt andre Gudmund Olafsſon, med fleere, gav dette adſkillige Svenſke lærde Mænd, ſom vare Elſkere af Landets Sprog, Old-Sager og Hiſtorie, Anledning til at lægge Vind paa den Jiſlandſke Litteratur, og at ſtudere de Jislandſke Hiſtorier, hvoraf man allereede beſad en anſeelig Deel, og hvoraf man lod endnu hente fleere over fra Jiſland, hvilke ved bemeldte Studentes Hiælp bleve overſatte, og af adſkillige lærde Mænd udgivne, ſaaſom af en Verelius, en Rudbeck, en Reenhielm, m.f., hvilke dog deri, for det meeſte, giorde et ſlet Valg, foruden at Codices, ſom dertil bleve brugte, vare for den ſtørſte Deel ſlette, ſlet ogſaa gemeenlig Tryk og Papir. Et langt bedre Valg giorde Johan Peringſkold, ſom foretog ſig at udgive Snorres Heimskringla, med den gamle Text, hvortil han betienede ſig af 3de Codices, men ſom vare nye og ſlet orthographerede d). Foruden den gamle Text, blev dette Oplag forſynet med 2de Overſættelſer, en paa Svenſk, ſom for det meeſte er god og nøiagtig, forfattet af benævnte Gudmund Olafsſon, ſom døde under dette Arbeide, eller imedens det blev trykt e), den anden paa Latin, af Peringskold ſelv, men ſom, paa mangfoldige Steder, viiger fra Textens Meening, forvender Tingene og Fortællingen, gior den ofte ganſke uforſtaaelig, udelukker meget, ſom ſtaaer i Texten; kort: er af den Beſkaffenhed, at man ei veed hvorledes den ſaaledes kunde giores, da man dog havde en god Svenſk Overſættelſe for ſig. De gamle Skalldes Vers ere vel her indførte i Texten, men paa mange Steder tildeels ei rigtig aftrykte, deels ei

Qvæ omnia faciunt, ut dicta verſio pro fida ubivis & vera non ſit habenda, nec illi multum fidendum *k*).

Ante annos nonnihil ultra centum, cum occaſione belli Danici, variarum è Dania haud exigui momenti bibliothecarum compotes facti erant Sveci, *Scefeldianæ* puta, *Uhlfeldianæ*, *Stephanii*, qvæ codicibus Mſctis Iſlandicis erant inſtructæ, cumqve eodem durante bello, ſtudioſorum Iſlandicorum, qvi Hafniam petebant, unus alterve in itinere prehenſus erat atqve captivus in Sveciam abductus, inter qvos *Gudmundus Olai* aliiqve, variis in Svecia doctiſſimis viris, lingvæ, antiqvitatum, & hiſtoriæ patriæ amantibus, dedit ea res occaſionem, literaturæ Iſlandicæ, ſcriptisqve Iſlandorum hiſtoricis evolvendis operam accuratius navandi, qvarum illis, dicto modo, haud exigua contigerat copia, major poſtea ex Iſlandia acceſſit, qvæ partem, dictorum Studioſorum opera, in lingvam Svecicam aut Latinam translatæ, ac poſtea in lucem, à viris doctiſſimis, *Verelio*, *Rudbeckio*, *Reenhielmio* aliisqve, ſunt editæ, qvi tamen, ut vera fateamur, in delectu edendorum habendo, parum fuere felices, maximam etiam partem parum accurati codices, ad qvos ſua edidere, nec meliores plerumqve typi atqve charta. Felicior hac in re erat *Johannes Peringſkold*, qvi operam ſibi ſuſcepit edendæ in lucem Snorrii Heimskringlæ, ad ipſum operis veterem contextum, tribus ea in re uſus qvidem codicibus, ſed recentiori manu ſcriptis, & à recta ſcribendi formula ſæpius aberrantibus *l*). Textui duplicem ſociavit verſionem, alteram Svecica lingva, *Gudmundi Olai* opus, qvo bene, ut plurimum, atqve rite eſt perfunctus, ſed qvi diem obiit, dum inter typographorum manus verſabatur liber *m*), Latina alteram, ab ipſo Peringſkoldio concinnatam, ſed qvæ plurimis locis ab ipſius operis contextu aberrat tota, narrationum mentem pervertit, aut legentibus obſcuram reddit, atqve haud pauca prætermittit; ut brevis ſim, qvæ ita eſt comparata, ut vix mente qveat percipi, eam ſic potuiſſe formari, cum proba ad manum eſſet verſio Svecica. Veterum Skalldorum hic qvidem adſunt carmina, ſed multis locis aut vitioſe typis ex-

endeel ville foregive, med Fliid har udeladt, iſær det, ſom kunde være hans Snorre til Skam, ventelig endeel fabelagtige Fortællinger, er en blot Chimære, et ubeviſligt Foregivende, ſigtende til at giore Snorre og andre Jiſlandſke Hiſtorier foragtelige.

c) J et nyere Oplag, af Peder Clauſons Overſættelſe, ſom af Bogtrykker Godiche er beſørget, Aar 1751. 4. ere de Steder, ſom Clausſøn har udeladt, tilliige med de gamle Vers overſatte, anførte ſom Noter under Texten, hvilken man har lempet efter de nyere Tiiders Smag.

d) See Molleri Spicilegium Hypomnematum pag. 45.

e) See Molleri Spicilegium loc. cit. pag. 46.

miſiſſe Clauſonium, ut qvidam perhibent, qvæ Snorrio dedecori eſſe poſſent, fabulis videlicet mixtas narrationes, id nihil aliud qvam figmentum ſapit atqve fabulam, in iſtorum hominum cerebro natam, qvo flocci fieret Snorrius, cæteriqve cum eo Iſlandorum hiſtorici.

k) In recentiori editione dictæ verſionis, qvam anno 1751 curavit Typographus Hafnienſis *A. H. Godiche*, loca qvæ prætermiſit Clauſonius, nec non carmina antiqva, in lingvam Danicam verſa, annotationum inſtar, verſioni Clauſonianæ, hic ad recentiorum temporum dictionem accommodatæ, ſunt ſubjecta.

l) Vid. Molleri Spicilegium hypomnem. pag. 45.

m) Vid. Molleri dictum recens Spicilegium, pag. 45.

ei ret oversatte. Besynderligt er det ogsaa, at paa visse Steder, hvor Texten selv er urigtig, er den Svenske Oversættelse temmelig god og beder; saa man heraf skulde slutte, at bemeldte Oversættelse er giort efter en beder og rigtiger Codex, end den, man som Text har ladet aftrykke.

For fremmede i sær, for dem i Almindelighed, som ei forstaae det Jislandske og Svenske Sprog, er derfor omtalte Peringskolds Oplag af Heimskringla næsten aldeeles ubrugeligt; hvorover man des meere haaber, at dem i sær, saavelsom andre, er giort en angenem Tieneste, ved nærværende nye Oplag, for hvilket den lærde Verden har at takke vor ei noksom roste **Arve-Prints**, denne Fædrenelandets ømme Ven og Velgiører, denne Kunsters og Videnskabers store Beskytter, som af en Gavmildhed, der er saa høi en Person værdig, har af eegne Midler ladet det bekoste, og det paa en Maade, der vil give det ligesom en anseelig udvortes Glands, saaledes ogsaa, hvilket vi haabe, mange indvortes Fuldkommenheder fremfor det Peringskoldske. 1ste) Texten selv, nøie og rigtig aftrykt, efter et nøiagtig afskrevet Exemplar, der under Sl. Etats-Raad **Grams** og Hr. Etats-Raad **Møllmans** Opsigt, er confereret med de beste Codices, og renset fra Feil. 2det) Variantes Lectiones overalt satte under Texten, hvoraf mange vel ei ere sær betydelige, i Hensigt til det Historiske, men desto meere, deels i Henseende til Sproget, deels til at viise, at Texten selv ingen betydelig Forandring har lidt, enten ved grove Copiist-Feil, eller ved fremmede Tillægge. 3die) De gamle Vers, som sær betydelige, til at bestørke Historiens Sandhed, med særdeles Fliid afskrevne, paa det nøiagtigste forklarede f), samt forsynede med en dobbelt Oversættelse, en Dansk, og en Latinsk, i hvilken sidste man, til almindelig og des større Nytte, har giort sig Umage for at følge Texten selv, ei alleene Linie for Linie, men ogsaa, saa vidt skee kunde, Ord for Ord, paa det man des bedre kunde see Vendingerne i vore gamle Skallds Vers, samt deres Genie, deres Metaphorer og Allegorier. 4de) Adskillige Noter og Anmærkninger, føiede under den Latinske Oversættelse, men korte, og ei fleere, end netop behøvedes, til Texten ret at forstaae, og til at oplyse et og andet, saavel i det Topographiske i sær, som i andre Ting, der ellers kunde standse Læseren, og giøre ham tvilraadig. Fleere

f) Hvor noget sær vanskeligt deri er forekommet, har man betient sig af Hr. Provst Gunnar Paulsens Indsigter, til at oplyse det, en Mand, der i saadanne Ting besidder megen Størke, og en rar Kundskab. I samme Øiemærke er ogsaa føiet til dette Oplag et Vocabularium, sigtende fornemmelig til at forklare det Poetiske Sprog.

expressa, aut non rite versa. Mirum præterea est, haud paucis locorum, ubi vitio qvodam laborat ipse antiqvus operis contextus, versionem Svecicam fidam esse & dicto textu meliorem; unde liceat concludere, ad ductum codicis melioris & correctioris dictam formatam esse versionem, qvam qvi prelo est subjectus.

Exteris igitur speciatim, ut generatim omnibus, qvi Islandicam & Svecicam non callent lingvam, dicta Peringskoldii editio Heimskringlæ nulli fere erit usui. Qvocirca eo fidentius speramus, hisce præcipue rem factam esse gratissimam, nova hac editione, qvam orbis eruditus debet regiæ liberalitati Principis, Daniæ Norvegiæqve Hæredis, amore in patriam, in cives beneficiis, favore in literas literatosqve & clementia, laude super astra vehendi, ac regnorum ocelli, *FREDERICI*, salutis patriæ Statoris & vindicis, qvi tanto Principe digna munificentia, novam hanc operis Sturlæani editionem suis sumtibus curavit clementissime, auctam accessionibus, qvæ ut externam libri faciem augustiorem reddent, ita ipsum multis nominibus Peringskoldiano perfectiorem. 1) Ipsius operis veteri contextu, hic qva fieri potuit diligentia accurata, typis expresso, ad codicem accuratissime scriptum, & b. m. *Joh. Grammii*, nec non viri eruditissimi Dn. *B. Möllmanni* cura & opera, cum optimis codicibus collatum, atqve à mendis purgatum. 2) Variantibus lectionibus, dicto contextui ubiqve subjunctis, qvarum multæ haud magni qvidem videbuntur esse momenti, si ipsam respexeris historiam, ast tanto majoris, si partim lingvam spectaveris antiqvam, partim qvem præstent usum, monstrantes, ipsum operis contextum nullam majoris momenti subiisse mutationem, vel mendis librariorum, vel alienis accessionibus. 3) Vetustis carminibus, qvippe qvæ ad veritatem historiæ stabiliendam imprimis faciunt, diligentissime exscriptis, accurate explicatis *n*), dupliciqve versione translatis, in Danicam lingvam altera, altera in Latinam, in qva posterius dicta, id labori fuit, id curæ, ut ad ipsius contextus normam, non tantum lineam linea, sed etiam, ubicunqve fieri posset, verbum verbo redderemus, ut carminum vetustissimorum eo melius cerni possent formæ formarumqve modi, nec non Skalldorum ingenia, qvæqve illis familiares fuere metaphoræ & allegoriæ. 4) Variis, qvæ versioni latinæ subjunctæ sunt, annotationibus, sed brevibus, nec pluribus, qvam qvæ ad res occurrentes, præcipuo Topographicas, aliasqve, qvæ legenti moram objicere possent, necessariæ

n) Ubicunqve in his occurrit qvicqvam, explicatu difficillimum, opera usi sumus Dn. Præpositi, *Gunnari Pauli filii*, viri harum rerum & antiqvæ lingvæ poëticæ callentissimi. Ut omnia rite explicita dentur, additus est huic editioni etiam Index Vocabulorum, ad carmina præcipue pertinens & lingvam poëticam explicandam.

Fleere Anmærkninger maatte man her holde sig fra, for ei at giøre Verket for stort og bekosteligt. 5te) Trende nye Land-Karte, hvoraf et skal føies til hver af de 3de Tomer, hvori man har anseet det for beqvemmest at inddeele Snorres Heimskringla, for at faae Tomerne omtrent lige store. Det ene, over de 3 Nordiske Riiger, tegnet med de hos vore gamle Skribente forekommende Navne, Inddeelinger og Grændser, skal føies til den 1ste, det andet, paa samme Maade forfattet, over Norge i sær, til den 2den, og det tredie, over heele Europa, til den 3die Tome; hvilke maae dømmes, efter deres egentlige Hensigt, som er at fremstille de gamle Navne, ei efter andre Ting ff). 6te) Et fuldstændigt Register over Navnene og Indholden i alle 3de Tomer. 7de) Et tilstrækkeligt Index vocabulorum over alle, deels mindre bekiendte Ord og Talemaader, som ei tilforn ere forklarede, men deels og fornemmelig over alle Poetiske Ord, tienligt til Indsigt, i de gamles Poesie ei minder, end i Sproget. 8de) En Tiidsregning, som man har anseet for beder at føie bag ved Texten, end at sætte i Bredden ved den, for ei at lægge noget til den gamle Text, som ei findes i den. 9de) Endeel Genealogiske Tabeller, saavidt Texten dertil giver Anledning. Af desse opregnede Poster, bliver bemeldte Index vocabulorum, tilliige med Registeret, forfattet af den lærde Jislandske Student, Jon Olafsson, der har viist saa smukke Prøver paa hans Indsigt og Styrke, saavel i vore Old-Sager, som fornemmelig i det gamle, ogsaa det Poetiske Sprog, i de 2de af ham udgivne Skrivter paa Latin, det ene de baptismo veterum, det andet, de cognatione spirituali. Af ham er ogsaa den Danske Oversættelse giort, saavel af de gamle Vers, som af den øvrige Text, til Grund for hvilken sidstnævnte Oversættelse er, efter høi Ordre, lagt Peder Claussøns gamle Danske Oversættelse, som vist har sine Fortienester, da den, efter de Tiiders Maade, er let, naturlig og flydende. Efter den har man søgt at lempe, hvad som, paa mange Steder, maatte tillægges, for at følge Texten, og alt dette er siden, hvor fornødent giordes, af mig blevet rettet. Af mig er ogsaa den Latinske Oversættelse forfattet, hvori jeg har giort mig al vedbørlig Fliid, trolig og nøie at følge min Original, og i den Henseende meere søgt at udtrykke Textens rette Meening, end seet paa det ziirlige.

Dette er hvad man har anseet fornødent at erindre Læseren om, i Hensigt til nærværende Oplag af Snorres Heimskringla, til hvilket skal føies, saavel K. Sverres Saga, som K. Hagen

sariæ fuere illustrandas. Plures hic cumulare, prohibuit libri moles, ne in nimiam cresceret. 5) Tribus novis Tabulis Geographicis, qvarum singulæ singulis tribus jungentur tomis, in qvos Heimskringlam nostram dividere commodissimum fuit visum, ut mole reddantur æqvales; prima exhibens tria regna borealia, & inscripta limitibus, partibus, locorumqve & provinciarum nominibus, qvæ antiqvi nostri habent Scriptores, primo; secunda, Norvegiam antiqvam speciatim exhibitura, secundo; & tertia, faciem totius Europæ repræsentans, tertio; qvæ tabulæ judicentur, velim, non ad regulas artis scientiæqve mathematicæ & geographicæ, sed suo scopo convenienter *o*). 6) Indice locupletissimo rerum & nominum, qvæ in dictis tribus occurrunt tomis. 7) Ejusdem generis indice vocabulorum phrasiumqve, qvæ nondum fuere, sed explicitæ hic dabuntur, vocum præsertim poëticarum, qvibus ut & Poësi atqve lingvæ antiqvæ illustrandæ dictus inserviet index. 8) Chronologia rerum præcipuarum, qvam libro subjungere melius fuit visum, qvam ad margines ponere, ne qvid operis textui addere videamur, qvod in eo non fuit. 9) Tabulis qvibusdam genealogicis, qvibus ansam dederit ipsa Snorrii historia. Qvarum qvidem, qvas jam recensuimus rerum, tam indicem rerum & nominum, qvam vocabulorum dabit nobis doctissimus *Johannes Olavius* Islandus, qvi eruditionis scientiæqve, non antiqvitatum tantum borealium, sed præcipue veteris lingvæ, specimina nobis dedit præclara, duos lingva latina scriptos commentarios, alterum de baptismo veterum, alterum de cognatione spirituali. Ejusdem etiam est versio Danica, tam carminum antiqvorum, qvam reliqva omnis, qvam clementissime jussus ad antiqviorem formavit Clausonianam, cui sua certe non desunt eximia merita, naturalis qvædam elegantia, robur & rei congrua facilitas. Ad eam qvoqve formata sunt, qvæ plurimis in locis addere fuit necesse, ut textui compar fierit versio; qvæ omnia, ubi opus fuit, à me fuere emendata. Mea etiam Latina est versio, qvæ ut fida foret veteris textus comes & socia, nulli peperci operæ, eam in rem magis attentus menti auctoris rite interpretandæ, qvam elegantiæ.

Hæc sunt, qvæ Lectorem monendum volui, ad editionem hancce operis Sturlæani pertinentia, cui subjungentur, tam Historia Regis Norvegiæ *Sverreri* (Sverris-Saga), qvam (Hakonar-Saga) sive

ff) I det første Kart har man vel søgt at rette endeel betydelige Feil, sær i Hensigt til Norge: men det uagtet staae der endnu adskillige. I sær har jeg mærket, at Distancen mellem Stat og Agdenæs er bleven alt for stor.

o) Prima in tabula haud exigua pars laboris fuit, menda corrigere, in geographia Norvegiæ præcipue occurrentia; attamen supersunt haud pauca. Speciatim notavi, justo longiori spatio inter se distare promontoria *Stat* atqve *Agdenæs*.

Hagen Hagensens Saga, begge hidindtil utrykte, men begge af de beste, troeværdigste og ziirligste Historiske Skrivter, vi have i det gamle Sprog; hvorved den Norske Historie vil faaes i Sammenhæng, fra de ældste Tiider af, indtil Aar 1263. Staaer nu da intet tilbage, uden at giøre her til sidst noget nøiagtiger Regenskab for de Codices og Mscter, af hvilke vi have betient os til dette nye Oplag, i sær for dem, som i Varianterne ere betegnede med de Bogstave A. B. C. D. E. F. Her mærkes da, at alle desse Codices ere i Folio, og forvares blandt Arnæ Magnæi Mscter, blandt hvilke

A. er No. 35 og 36, en codex chartaceus, som Ar. Magnæus kalder codex Academicus primus g), med Asgeir Jonssens, Torfæi Haandskrivers Haand, som forstod den Kunst at skrive nøie og accurat, udskreven af den gamle Membrana, som Torfæus har givet Navn af Kringla h). Denne codex chartaceus har Ar. Magnæus selv confereret med adskillige andre Codices, og efter den er igien det Exemplar, ved den Jislandske Student Oddur Jonssen, afskrevet, samt forsynet med variantes lectiones, saavel af den, som af fleere Mscter, hvorefter Texten her er bleven aftrykt.

B. betegner det Oplag af Heimskringla, som Peringskold har udgivet, hvilket i det foregaaende er giort Læseren bekiændt.

C. Er en, just ei af sin Ælde, men af andre Omstændigheder, mærkværdig codex chartaceus k). Den kan kaldes codex Wormianus, da en Seddel, af Ar. Magnæus, lagt foran i Bogen, tilkiændegiver, at den har tilhørt Christian Worm, eller Norvegicus, da den er skreven i Norge. Foran mangler Fortalen, samt en Deel af Ynglinga-Saga, indtil K. Ottar, og den rækker ei længer, end til Midten omtrent af K. Oluf den Helliges Historie. Resten er borte. At den er skreven i Norge, skiønnes ei alleene af Skrivemaaden og Bogstaveringen, samt endeel besynderlige Abbreviaturer l), hvori denne viiger fra de Jislandske Codices, men det sees ogsaa tydelig, af desse, omtrent midt i Bogen, i det

sive Regis *Hakoni*, filii Hakoni Historia; qvæ ambæ, nondum typis in lucem editæ, tam elegantia, qvam fida rerum narratione, inter veteris historiæ monumenta, primas sibi facile vindicaverint. Hæ Snorrio junctæ seriem Historiæ Norvegicæ nobis dabunt, à primis temporibus, ad annum circiter 1263. Jam igitur id solum restat, ut codices recenseamus, & Manuscripta, ad qvæ novam hanc Heimskringlæ formavimus editionem, ea præcipue, qvæ in Variantibus Lectionibus signata sunt literis A. B. C. D. E. F. Hic ergo notemus, velim, recens dictos codices omnes formam habere, qvam vocant folii, servariqve omnes inter *Arnæ Magnæi* manuscriptos codices, inter qvos

A. est codex chartaceus, ab Arna Magnæo dictus codex Academicus primus *p*), inter ejus manuscripta signatus num. 35 & 36, *Asgeiri* vero *Jonæ* f., qvi Torfæi erat scriba, probe & accurate scribere docti, manu exscriptus, ex veteri pergamena, cui Torfæus nomen dedit *Kringlæ q*). Dictum codicem chartaceum ipse Arnas Magnæus cum aliis pluribus contulit codicibus *r*); atqve ex ita formato codice, manu Studiosi Islandi *Oddi Jonæ* filii, exscriptus est iste codex, & variantibus lectionibus locupletatus, cum ex dicto codice, tum ex pluribus aliis manuscriptis, ad qvem Heimskringlæ, qvem hic damus, typis est expressus contextus.

B. signat editionem Heimskringlæ Peringskoldianam, ex superius allatis lectori cognitam.

C. Est codex chartaceus, non tam sua ætate & antiqvitatis pretio, qvam aliis rebus notatu dignus & commendabilis *s*). Vocari potest Codex Wormianus, cum schedula, ab Ar. Magnæo ad frontem libri posita, codicem indicet fuisse Christiani Wormii; dici etiam potest Norvegicus, cum in Norvegia sit exaratus. A parte libri anteriori deest præfatio, una cum parte Historiæ Ynglingorum, ad Regem usqve Ottarum; à posteriori, non porrigitur ultra dimidiam fere Regis Olafi Sancti historiam. In Norvegia scriptum esse, indicant non tantum scribendi formulæ atqve scriptionis compendia qvædam, Islandis minus usitata *t*), qvibus à codicibus Islandicis abit nonnihil, sed etiam, circa medium fere codicem, hæc

g) I hans endnu haandskrevne Anmærkninger ad Schedas Arii Frode.

h) Denne Codex vidner han sig at have havt til Laans af Academiets Bibliothek (i Kiøbenhavn). See Torfæana p. 37. Den maae altsaa ei være meere til, men forloret i Kiøbenhavns Ildebrand, i hvilken mueligt ogsaa endeel fleere af foromtalte Codices, som Torfæus har brugt, ere forliiste.

i) I den har manglet Snorres Fortale, hvilken ventelig og har manglet i Membrana selv, Kringla: men den har man tillagt af en anden Codex i 4to.

k) Blandt Ar. Magnæi Mscter No. 37.

l) Desse Afvigelser ere dog ei overalt eens eller bestandige.

p) In notis manu scriptis ad Schedas Arii Frode.

q) Hunc codicem testatur ex Bibliotheca Academiæ (Hafniensis) sibi fuisse mutuum, vid. Torfæana, pag. 37. Periit ergo sine dubio in incendio Hafniensi, qvo fato forsan periere etiam plures codicum, qvibus usus est Torfæus.

r) Desuit ibi præfatio, qvæ igitur in ipsa etiam membrana, Kringla, defuisse videtur.

s) Inter Ar. Magnæi Mscta, num. 37.

t) Hæ aberrationes tamen nec ubivis occurrunt, nec ubivis ædem sunt.

i det Bogstav Þ, indsatte Ord: Ritat i Rindini i Sænikiu-dal Sokn þan 21 Maji ár 1567. Joannes Nicolai Osloënsis., som vi her for Fortalen have ladet stikke i Kober. Sænikiu-dal, eller Sanike-dal, ligger i Nedre-Tillemarken i Norge; og troer jeg, med temmelig Vished, at den her nævnte Person maae være M. Jens Nielsen, fordum Biskop i Oslo, som har skrevet sig Joannes Nicolai Osloënsis eller Asloënsis. Tiden stemmer hermed overeens: thi benævnte M. Jens Nielsen var, da Bogen er skreven, Rector i Oslo Skole, og har ventelig, under en Reise paa Landet, under et Besøg i Sanike-Dal, der skrevet bemeldte Bogstav; og at han har forstaaet og skrevet det gamle Norske Sprog, det sees tydelig af en haandskreven Bog af ham, som fører den Titel: Sylvula, hvori han med en net Haand, foruden andet, har indskrevet en Fortegnelse over Bisperne i Norge, der begynder saaledes: Þessar Hr Bp̄ar voru i Nidrosi, samt en Liste over de Norske Konger, med denne Titel: Ein stut tilviisan, vm alla þá einwalldz Konninga, sem verit hr i Norege til þessa dags, hvilken gaaer til K. Frederik den Anden. Det er ellers høist riimeligt, at den her ommeldte Codex maae være udskreven af en meget ældre pergaments Codex, da endeel af dens Bogstave, i sær d og f, meget nærme sig de gamle Angel-Saxiske.

D. Er ogsaa en codex chartaceus, blandt Ar. Magnæi Mscter No. 38, som kalder den codex academicus 2dus. Af en paa Latin skreven Underretning, foran Codex A., sees at denne, ogsaa med Asgeir Jonssons Haand, er udskreven af foromtalte gamle Membrana, som Torfæus har kaldet Jofraskinna, eller Membrana Regia m); og at den Aar 1698 er confereret, saavel med den, som med Kringla og Gullinskinna, sees af en Anmærkning, lagt bagen til Bogen.

E. Er en smuk skreven codex pergamenus, der kan regne sin Herkomst fra det 14de Seculo, og kaldes af Ar. Magnæus *Codex Frisianus*, eftersom den havde tilhørt Ottho Friis. En Prøve af Skriften deri sees her foran for Fortalen n). I denne Codex fattes Olafs Helga Saga; derimod indeholder den tilliige Hakon Hakonsons Saga. Uagtet den er net og ziirlig skreven, indløbe dog i den hist og her mange Skrive-Feil. Mueligt er denne og foromtalte Codex Rosenkrantzianus een og den samme. Foruden denne Codex, har man ogsaa betient sig

m) Af dette Navn maae man slutte, at denne Codex har tilhørt Kongens Bibliothek: men der er den nu ei at finde.

n) Prøven af den staaer øverst, under den Prøven af den Norske Codex, og ved Siden den Bogstav Þ.

hæc literæ Þ inscripta verba: Picta in Rindini in Sænikiu-dal die 21 Maji anno 1567. Joannes Nicolai Osloënsis., qvam ad frontem præfationis ære sculptam hic lectoris oculis exhibemus. *Sænikiu-dal* enim sive *Sanikedal* est locus Thelemarkiæ inferioris in Norvegia. Nisi me fallat conjectura, recens nominatus Joannes nemo alius fuerit, qvam Osloënsis olim Episcopus, M. *Jens Nielsen*, qvi se latine vocavit scripsitqve, *Joannem Nicolai Osloënsem* sive Asloënsem. Tempora rei qvadrant: erat enim dictus M. Joannes Nicolai, qvo tempore scriptus est codex, Rector Scholæ Osloensis, qvi rure degens, in Sanikedal, memoratam literam ibi pinxerit; lingvæqve antiqvæ Norvegicæ peritum fuisse, monstrat libellus manu scriptus, qvem nobis reliqvit, Silvula dictum, in qvo, præter alia multa, catalogum exaravit Episcoporum Norvegicorum, qvi ad hunc modum incipit: Þessar Hr Bp̄ar voru i Nidrosi (Hi Dni Episcopi fuere Nidrosiæ) nec non indicem Regum Norvegiæ, ad R. Fredericum II. pertingentem, cui titulus: Ein stut tilviisan, vm alla þá einwalldz Konunga &c. (brevis conspectus omnium Monarcharum &c.) utrumqve lingva antiqva scriptum. Cætera veri qvam maxime est simile, dictum sæpius codicem ex longe antiqviori pergamena esse exscriptum, cum literarum, qvibus exaratus est nonnullæ, præsertim d & f vetustas Anglo-Saxonum literas maxime referant.

D. Est etiam codex chartaceus, inter Mscta Ar. Magnæi num. 38, à qvo hic codex dictus est codex Academicus 2dus. Ex annotatione latine scripta, qvæ exstat ad frontem codicis A, cernere licet, hunc qvoqve manu *Asgeiri Jonæ* f. esse exaratum, ex supra memorata vetusta pergamena, qvam Torfæus vocavit *Jofra-skinna*, s. membranam Regiam *u*); sed anno 1698 esse collatum, tam cum recens dicta membrana, qvam cum Kringla atqve *Gullinskinna*, indicat nota dicti codicis chartacei calci adjecta.

E. Est eleganter scriptus codex in pergamena, ad seculum 14 referendus, dictus ab Ar. Magnæo *Codex Frisianus*, qvippe qvi fuerat *Otthonis Frisii*. Scriptionis specimen ad frontem præfationis hujus habetur *v*). Caret historia Olafi Sancti; sed habet historiam Regis Hakoni, filii Hakoni. Qvamvis nitide & eleganter satis sit exaratus, haud pauca habet librariorum hic illic occurrentia menda. Hunc codicem ipsissimum, qvem supra nominavimus, esse Rosenkrantzianum, veri haud est absimile. Præter qvem

u) Nomen hocce indicat, codicem huncce fuisse Bibliothecæ Regiæ; sed ibi eam invenire mihi non contigit.

v) Superius stat hujus codicis specimen, inferius codicis Norvegici, & ad latus utriusqve specimen literæ Þ.

sig af en anden, med E. tegnet, god men Papir-Codex, der indeholder kun K. Olaf den Helliges Historie af Snorre, skreven med Magnus Einarsens Haand, og blandt Ar. Magnæi Mscter No. 70, som man imellemstunder har raadført sig med.

F. er en Codex, som vel anføres i Varianterne, men som nu ei kiændes; hvilket ei heller giør meget til Sagen, da de af den samlede Varianter ere for det meeste kun Skrive-Feil.

Kiøbenhavn d. 22 Novemb.
Aar 1777. **G. Schøning.**

qvem alio codice E, probæ notæ, ſed chartaceo uſi ſumus, ſolam S. Olai, ex Snorrio hiſtoriam continente, Magni Einari filii, de Jörva Haukadaliæ, manu ſcripto, inter Ar. Magnæi Mſcta, num. 70, qvem in dicta hiſtoria ſubinde conſuluimus.

F, nota in Lectionibus variantibus ſignatus codex qvalis fuerit, hodie neſcimus, nec ſcire multum intererit, cum qvas ſubminiſtrat lectiones menda & ſcriptionis vitia plerumqve deforment.

Scriptum HAFNIÆ decimo
Calend. Decemb. Ao. 1777. *G. Schöning.*

VITA

VITA
SNORRONIS STURLÆI.

§. I.

Celeberrima inter Iſlandos Seculis XII & XIII florens STURLUNGORUM FAMILIA, nomen & originem debet *Sturlæ Thordi* filio, communiter vocato *Hvamms-Sturla*, nato, ut videtur, anno 1116, viro corporis ac animi alacritate, viribus & audacia, nemini æqvalium ſecundo, ſed ſubdolo, avaro, ambitioſo, & moribus ſeculi vivente. Hic in juventute concubinam habens Oluſam Vilhelmi filiam, ex qva ſuſcepit Svenum, Helgam & Valgerdam, deinde uxorem duxit Ingebiorgam, tunc viduam, ſed virtutibus, forma & genere præſtantiſſimam, utpote nobiliſſimi viri Thorgeiri Hallæſonii filiam, ex qva unicam, qvæ ad maturitatem pervenit, filiam ſuſcepit, nomine Steinun, nuptam Jonæ Brandi filio. Mortua autem hac Ingebiarga, ad ſecunda vota tranſiit cum Gudnia Bodvari filia, ex celeberrimis Iſlandorum familiis oriunda, viragine magni animi & conſilii, taliqve marito digna, ex qva ſuſcepit tres filios: *Thordum*, virum egregium, *Sighvatum*, patri ſimillimum, & *Snorronem*, de qvo hic pluribus agere conſtitutum eſt. Reliqvam autem *Sturlæ prolem*, hic præterimus; qvi vero aliqvid de ea noſcere cupit, Sturlungorum Hiſtoriam adire debet, cujus in hujus familiæ factis & fatis enumerandis, præcipuus & unicus fere ſcopus eſt.

§. II.

Ut fuit Sturla legum Iſlandicarum peritiſſimus, ita & factioſus, & ſemper cum aliis Magnatibus lites & inimicitias exercens, præcipue autem cum Einaro Thorgilſi filio, viro nobili, divite, factioſo, irreqvieto, avaro, & ambitioſo. Qvamdiu ergo uterqve ſuperfuit, contentionum, rapinarum & odiorum ſerram reciprocarunt, in qvibus ut Sturla paulo modeſtior fuit, ita inimicum ſæpius conſilio, qvam vi ſuperavit. Sed cum nec ea, nec alia Sturlæ certamina animus ſit hac vice deſcribere, ad unam ejus cum Paulo Solvi filio, Paſtore Reikholtenſi, viro egregio, controverſiam nos convertimus, illa enim Snorroni Sturlæ filio, ut Oddam ad Jonam Lopti perveniret, occaſio exſtitit, in cujus contubernio Snorro omnium coætaneorum doctiſſimus evaſit, cum Jonas ut divitiis & genere, ita & eruditione popularium facile primus eſſet, utpote Lopti Oddenſis, Viri docti filius, ſed Sæmundi Polyhiſtoris Nepos, & eruditionis ex aſſe hæres, qva matrem autem, fuit Magni Nudipedis Norvegiæ Regis ex filia nepos, qvam Loptus in Norvegia peregrinans uxorem duxerat; qvæ generis nobilitas, ut & ingentes divitiæ, cum eruditione & multis aliis virtutibus conjunctæ, Jonam inter populares ita commendarunt, ut omnium primus haberetur.

§. III.

Paulus ille Solvi filius, Sacerdos Reikholtenſis, vir egregius, tanti inter ſuos nominis, ut Clerus Schalholtenſis eum aliqvando Epiſcopum ſibi expeteret, uxorem habuit Thorbiargam Biarni filiam, ſororem Helgæ Divitis, qvam Brandus Sæmundi filius, Epiſcopus Holanus, in matrimonio habuit, (nondum enim conjugium Sacerdotibus in Iſlandia interdictum fuit), ex qva Thorbiorga Paulus ſuſceperat filios Magnum, & Brandum, ſed filias, Arndiſam nuptam Gudmundo Dyri, viro nobili, & Thorlaugam, qvam ambivit Thorer Sacerdos Deildartungenſis, vir prædiorum & pecorum dives, in cenſu enim habuit decem prædia, & centum viginti vaccarum pretia, qvæ in fœnore elocaverat, cui Paulus eam potius vendidiſſe, qvam nuptum dediſſe videbatur: dotem enim, qvam pater filiæ debebat, procus renumeraſſe dicebatur. Hanc, poſt ſeptem aut octo annorum felix ſatis conjugium, niſi qvod liberi, qvos marito pepererat, in infantia ſtatim deceſſerant, Romam inviſendi impotens cepit deſiderium, ad qvod ſe voto in ægritudine qvadam facto obſtrictam eſſe obtendebat. Id licet maritus ſumma ope impedire niteretur, aſſiduæ tamen uxoris preces, & religionis veneratio, ab eo impetrarunt, magnusqve, qvo uxorem amplectebatur amor, ipſum ei peregrinationis ſocium adjunxit; abiens vero, omnes ſuas facultates, qvarum ſumma fuit circiter 2000 imperialium valor, qvæ ea tempeſtate in Iſlandia magnæ putabantur divitiæ, ſocero ſuo Paulo ſacerdoti adminiſtrandas tradidit.

§. IV.

Anno itaqve 1175 religioſum inchoant iter, primamqve Nidroſiæ hyemem tranſigunt, alteram vero Bergis Norvegorum, ubi Thorlauga filium peperit, Biornum nominatum; cui cum decentem ſuſtentationem curaverant, deſtinatum perſeqvuntur iter, uſqve dum Luccam, celebrem Italiæ urbem

urbem pervenerunt, ubi Thorerus Anno 1178 in hebdomade qvatuor temporum in carnisprivio diem obiit: Thorlaugam autem iter proseqventem, circa Festum Visitationis Mariæ, in vivis fuisse, sed ægrotam valde, alii peregrinatores, qvi eam offenderant, testabantur. Puer autem Biornus eodem anno, die 8 Julii, Bergis decessit. Hinc inter Paulum Sacerdotem, qvi se hæredem ex asse ferebat, & Vigdisam, defuncti Thoreri sororem, lis exorta est, à cujus parte stabant Bodvarus Sturlæ socer, & ipse Sturla, nam Hamundus Gilsi f. ejus consangvineus, Kolthernam Vigdisæ filiam in matrimonio habuit. Fuerunt etiam Thorero filii qvidam nothi, (nam concubinam, more seculi, anteqvam Thorlaugam duxit, habuerat,) qvi etiam suos habuerunt patronos: injustæ enim, qvam agebant hi omnes, causæ spes lucri justitiæ prætextum dedit, qvapropter Bodvarus cum suis Deildartungam occupavit, & omnia, qvæ ibi fuerunt, pastoris bona in suam potestatem redacta dilapidavit; sed sedatiorum interventu factum est, ne cædibus grassarentur. Tandem vero in comitiis universalibus Anno 1179 inter partes ita convenit, ut Jonæ Loptidæ arbitrio litem permitterent, ejusqve sententia utraqve pars se staturam promiserit, qvi Paulo Sacerdoti universam hæreditatem adjudicavit, sed Vigdisæ tantum, ut pacatam redderet, 160 imperialium pretium addixit.

§. V.

Placuit hæc sententia Paulo Sacerdoti, qvi tantilla pecunia, licet injuste à se exigeretur, pacem emere non gravabatur: Bodvarus autem & ejus asseclæ, minime eadem stare voluerunt; unde eodem, qvo ante, modo procedebant; qvæ injuriæ & rapinæ usqve in ver seqvens perdurabant: munitionem enim in Deildartunga erexerant, in qva se continebant, indeqve in Sacerdotis ditionem excursiones faciebant. Appetente autem tempore, qvo ex legum præscripto dicæ, tam ad fora provincialia qvam generale, impingi debuerunt, in subsidium Pauli Sacerdotis advolarunt Brandus Episcopus Holensis, & Gudmundus Dyri, ejus gener, ac permulti alii, qvi Bodvarianos non imparatos, sed magna armatorum freqventia stipatos invenerunt. In qvo conventu cum inter partes non posset qvicqvam convenire, dicis ad Dicasterium generale scribendis tantummodo certatum fuit, qvo cum ventum esset, licet Magnates ex utraqve parte intercederent, non tamen transigi potuit, nec res ulla componi; id tantum constitutum fuit, ut conventus pacificatorius in Reikholto post Festum Michaëlis haberetur, ubi utraqve pars cum suis amicis compareret, ac de causa, si fieri posset, transigeret.

§. VI.

Ad hunc conventum cum magna hominum turba confluxerat, & partes cum suis amicis & asseclis sub dio in campo sedentes, de causa disceptabant, Thorbiorga Pauli uxor, impotentis animi fœmina, ingentem tenens cultrum, & inter mediam turbam se proripiens, Sturlam invasit, & furore percita exclamavit: *Odino ego te simillimum faciam, ei enim in omnibus semper assimilari allaboras* (Odinus enim omnium Deastrorum maxime subdolus putabatur, & monoculus pingi solebat) ferrumqve in oculum ei impingere volens, à scopo aberravit, & genam infra oculum sauciavit; qvod ubi viderunt Sturlæ stipatores, strictis gladiis in Paulinos irruere voluerunt, Sturla autem eos compescens, hocce non tanti momenti esse dixit, ut in cædes & seditionem ea propter ruerent, se enim & Paulum de tantillo facile transacturos, magnam sibi diu cum Thorbiarga intercessisse amicitiam, cui se multum condonaturum dixit; transigerent modo de majori causa, qvæ Paulo cum Bodvaro de hæreditate cernenda intercedebat: illis enim reconciliatis, de hocce tandem disceptandi commodum tempus dari. Qvæ dum loqvebatur, manu vulnus tegens, sangvinem per totam genam deduxit, ut vulnus eo majus videretur. Hac Sturlæ modestia inductus Paulus, non tantum ei magnas egit gratias, sed etiam Bodvaro, qvod antea præfracte negaverat, trientem hæreditatis concessit. Qvod cum factum erat, & plurimi abitum parabant, qvidam Paulo svasere, ut ipsius Sturlæ arbitrio causam submitteret, qvod licet is, utpote probe noscens Sturlæ subdolum ingenium, primo abnueret, tandem tamen amicorum persvasionibus & Sturlæ modestia victus, fecit, ut verbo saltim amice discessum sit; sed appetente vere, Sturla denuo ad Deildartungam venit, Paulumqve arcersivit, ut eo præsente sententiam pronunciaret, qvod anteqvam faceret, ipsum Paulum ejusqve filios ac necessarios, ut conscios facinoris insimulavit, ipsosqve pacificationi includere detrectavit, tandem vero sibi à Pastore pendendas esse 950 uncias argenti, edixit, qvod Sacerdos haud obscure se nunqvam facturum innuit.

§. VII.

Tanta Paulus injuria affectus, filium suum Brandum ad Jonam Lopti misit, qvi ei nunciaret, in qvem statum redactus esset, qvi aperte confessus est, magnam ei fieri injuriam, qvæ cum intoleranda esset, se ei in Dicasterio generali pro posse adfuturum. Qvo cum ventum erat, Sturla Jonæ

Lop-

Loptidæ indicari curavit, ſi ſibi infenſe adverſaretur, ita ut ſuam non poſſet obtinere cauſam, ſe de ſacerdote homicidiis ultionem ſumturum; cui Jonas reſpondit: ſcire ſe, qvod homicidiorum haud parcus eſſet, ſed ſi Sturla unum Pauli neceſſariorum occideret, ſe tres Sturlungos ejus loco ſublaturum; cumqve omnia inſidiis eſſent plena, Thorlacus Epiſcopus Paulo, ut armatus incederet, permiſit. Tandem autem, intercedente Brando Epiſcopo, res eo deducta eſt, ut utriqve Loptidæ arbitrio cauſam permitterent, qvi talem pronunciavit ſententiam, ut Sturlæ XXX hundredæ, id eſt, 120 unciæ penderentur, ipſe autem eum ad ſolenne convivium in Odda, die encaeniorum templi Oddenſis inſtituendum invitavit, & placamenti honorisqve ergo filii natu minimi educationem obtulit. Qvo facto, tantæ & tam diuturnæ turbæ ſedatæ fuerunt, qvæ res SNORRONI ad magnam illam eruditionem & celebritatem, qvam poſtea adeptus eſt, viam ſtravit.

§. VIII.

Natus eſt *Snorro* noſter Anno 1178, nomen, ut veriſimile eſt, ſortitus celeberrimi Snorronis, vulgo dicti *Gopi*, à qvo per varia ſtemmata genus ducebat. Triennis in familiam Jonæ Loptidæ tranſiit, qvi eum in artibus liberalibus fideliter informavit, id qvod feliciter ceſſit, cum ingenio felici & qvarumvis diſciplinarum capace præditus eſſet. De pueritia & educatione nihil notatu dignum occurrit, uſqve ad mortem Jonæ Loptidæ, qvæ in annum 1197 incidit. Seqvente anno, aut an. 1199, Thordus Sturlæus ei conciliavit nuptias Herdiſæ Berſi, vel Beſſi filiæ, virginis opulentæ, cum in cenſu haberet circiter 4000 imperiales, Snorro autem prorſus egenus eſſet, mater enim parvum ejus patrimonium 160 imper. profuderat, cujus loco prædium Hvamm, aut emancipavit aut oppignoravit, cum qva Snorro primum ſociam habere villicationem conſtituerat, ſed vix unam duravit æſtatem ea ſocietas, nam ſub hyemem in Oddam ad Sæmundum ſe cum uxore contulit, ibiqve hyemem tranſegit.

§. IX.

Anno, qvi Snorronis 20mus fuiſſe videtur, ſive 1198, maxima ardebant odia & incurſiones, inter Sæmundum & Sigurdum Ormi f., qvarum cauſa fuit hæreditas Glæderi cujusdam, qvæ in ditione Sigurdi fuit, qvam ideo ut propior, prior occupare potuit, & Karo cuidam adminiſtrandam tradidit. Sæmundus vero licet cauſam arbitrio Pauli Epiſcopi & Thorvaldi Giſſuridæ ſubmittere vellet, & Sigurdo eam obferret conditionem, nihil tamen æqvum à Sigurdo impetrare potuit, cum Kolbeinus Tumi f., & Sighvatus Sturlæ f., validum promittentes auxilium, eum ne in minimo cederet inſtigarent, cumqve nihil proficeret, Sæmundus hac hyeme, Snorrone & globo armatorum cinctus, in Sigurdi ditionem irrumpens, Karum occidit, & paulo poſt Snorro, nomine Sæmundi, Sigurdo diem dixit, ut in Foro Thingſkalenſi cauſam diceret, moxqve in Sæmundi gratiam iter in Borgarfiordum inſtituit, ad evocandum colonos, Jonæ Loptidæ, dum vixit, amicos & ſubditos, qvi Sæmundo in Foro Thingſkalenſi adeſſent, & cum eo pugnarent, ſi modo Sigurdus vi cauſam tueri vellet, qvod Snorro fideliter exſecutus, multos fortes viros Sæmundo adduxit; ſed cum Sigurdus in hoc foro non compareret, Snorro eum exilio multavit. Qvo audito, Sigurdus 240 armatis cinctus, contra Sæmundum tetendit, ille vero viris 800 ſtipatus, in occurſum ei movit; cujus rei certiores facti Paulus Epiſcopus & Thorvaldus Giſluri, collecto exercitu interceſſerunt, ne confligerent, tandemqve ut Sigurdus, neceſſitate adactus, cauſas Epiſcopi arbitrio permitteret, effecerunt.

§. X.

In familia Sæmundi qvamdiu Snorro vixerit, incertum eſt, ſed anno 1202, poſt mortem ſoceri ſui Berſi Sacerdotis, omnes ejus divitias nactus, in prædio celebri Borg, uxoris hæreditario lares fixit. In Gardis in lingula Akranes tunc reſidebat Snorronis avunculus, Thordus Bodvaris filius, cujus prætura (Godord) per Borgarfiordum ita diſperſa fuit, ut qvidam ejus curiales in ditione Thordi Sturlæi, ejus ex ſorore nepotis, habitarent, qvibus, ut ei videbatur, Thordus ſe minus æqvum præſtitit, qvapropter ut Thordo ægre faceret, & forte ut fratres inter ſe committeret, hanc præturæ partem Snorroni, ea conditione dono dedit, ut utriusqve ſubditos ab omni injuria defenderet, unde brevi inter fratres ſimultates oriri cœperunt, qvod non incredibile, cum familia hæc imperioſa, ambitioſa & lucri cupida eſſet, unde raro inter hos fratres & cognatos fraterna fuit concordia, licet ſimultates rarius in aperta erumperent odia; qvod tamen qvandoqve accidiſſe ex dicendis patebit.

§. XI.

Snorrone Borgam inſidente, Orcadenſes qvidam mercatores fluvium Hviitaa intrabant, qvibus præfuit Thorkillus Roſtungus, filius Kolkini Caroli, fratris Biarnii Epiſcopi, qvi ad Borgam hyema-

tum concessit, sed cum Snorrone plerumqve discors, qvem & Snorro magna farris mole spoliavit: mercator enim, qvanti venderet, suum esse ut determinaret, dixit, Snorrone contra jura provincialia urgente, esse nimirum toparchæ, peregrinarum mercium pretium constituere; qvam injuriam, ut vocabat, sibi illatam mercator, usqve dum abiret, dissimulavit, tum autem Gudmundum Diaconum, qvi hujus rei & præcipuus instigator & coryphæus fuerat, lethaliter vulneravit. Qvare, ira accensus Snorro, fratres suos Thordum & Sighvatum, cum suis cohortibus, ut secum à mercatore pœnas sumerent, arcersivit, qvi jam ad lingulam Seliaeyre, ad abeundum paratus in anchoris stabat, ubi eum collectis aliqvot navigiis frustra adorti sunt, mercatores enim se tam strenue defendebant, ut Sturlungis cum dedecore desistendum esset: sed defunctus hoc periculo mercator, post longam in oceano oberrationem, sub autumnum in portum Eirarbachensem repellitur, & in Odda apud Sæmundum Jonæ hyemavit, qvi in gratiam paterni & sui amici Biarnii Episcopi eum recepit. Id autem Snorro audiens, tres Thorkillo immisit sicarios, qvi omnes anteqvam facinus perpetrare possent, proditi sunt, ita ut Snorro ex hoc facto detrimentum tantum & dedecus reportaret.

§. XII.

Paucos Snorro in Borga sederat annos, anteqvam Reikholtum appetere cœpit, sed qvo præcise anno id nactus fuerit, nescitur. Certum saltim est id factum esse ante annum 1209, ut ex Sturlungorum Hist. lib. IV. cap. 6. patet. Hoc autem prædium partem hæreditatis jure (ut videri voluit) partim cessione Magni Sacerdotis Pauli filii in suam redegit potestatem. Ex historia notum est, qvod multi qvondam templa erexerunt in prædiis suis, illisqve minores villas & alia adjecerunt, ea conditione, ut nunqvam abalienarentur, sed semper ex suis posteris qvidam eis præesset, qvi usum fructum percipiens, omnia sarta tecta conservaret. Hocce hæreditarium jus jam ad Magnum Pauli Solvidæ filium devolutum fuit, sed causabatur Snorro, eum id injusto titulo tenere, cum ejus proavus non fuerat legitime genitus, sed nothus, suos autem majores legitimos fuisse hæredes, ideoqve hoc privilegium sibi potius deberi. Sed cum hoc juris prætextu causam penitus obtinere non posset, cessione opus etiam fuit, cujus modus & conditiones tales fuerunt. Magnus jam senescens, ut templi bona & præbendam rite administraret, impar factus esse videbatur, filii autem ejus juniores, qvam ut illis tantum negotium concredi posset. Snorro itaqve in eo suam obtulit opem, omnibus profuturam, ut Magnum & ejus uxorem Hallfridam in senectute honeste sustentaret, filios autem eorum educaret, & ad eam, qvæ par videri posset, fortunam promoveret. Approbante has conditiones Thordo Snorronis avunculo, qvi huic hæreditati proximus esse videbatur, Snorro Reikholtum adeptus, Magnum & Hallfridam diu sustentavit, nam eos anno 1224 in vivis & in Reikholto fuisse patet ex Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 206, tunc enim præsente Magno Episcopo, prædium & templum ei prorsus emanciparunt. Dum autem has curas Snorro animo volvebat, fertur Eigillus Skallagrimi f. domestico cuidam Snorronis in somniis apparuisse, & hanc mutationem carmine comminatorio dissvasisse, qvod Snorro nihili æstimavit.

§. XIII.

Hic ubi lares posuerat, prædium qvovis modo ornare cœpit, ut enim ipse fuit ingeniosissimus, ita & ad qvævis facienda, formanda, & ornatissime concinnanda solertissimus. Totam itaqve villam non modo reformavit, sed renovavit, & validissimis circumdedit munimentis, qvæ nisi altissimarum scalarum ope ascendi non potuerunt, iisqve non modo templum & cœmeterium, sed etiam ovile, bovile, & ejusmodi ædificia inclusit, ut longam sustinere obsidionem posset, si modo debite defenderetur. Thermas seu aqvas ferventes, non longe à villa scaturientes, & magno in altum impetu ebullientes, lateqve fervidas aqvas diffundentes, à magno qvo subinde erumpunt fragore, præsertim si ventus aut sit revera borealis, aut anteqvam ex ea plaga spirare incipit, Scribla nominatas, sepimento qvodam inclusit, qvod tamen, qva de causa non dicam, ætatem ferre non potuit. Per subterraneum autem aqvæductum, ex secto lapide & cæmento non vulgari, sed ex thermarum topho præparato confectum, ad ædes & intra villæ sepimenta aqvas deduxit, ubi canalis hicce tholo clauditur perforato, per cujus circulare foramen, qvod pro lubitu nunc aperiri nunc obturari potest, aqva in ipsum balneum infunditur, ita ut calor aqvæ & balnei hoc modo temperari possit, non vero alterius canalis ope, frigidam adducentis, ut scribit doctiss. *Olavius*, Itin. Isl. Tom. I. pag. 114, cum in propinqvo nulla exstet frigida, unde in Reikholto nulla bibitur, nullaqve alia ad usum domesticum & œconomicum, qvam hæcce adhibetur aqva. Obturato autem tholi orificio, ne aqvæ moles ei aut balneo nocere possit, per alium canalem diffluit; ipsum autem balneum circulare est, in qvod per lapideos gradus descenditur, fundus sectis lapidibus stratus, & parietes ex iisdem confecti. E regione introitus in ipso fundo muri orificium est, per qvod aqva nullo negotio abduci, & balneum

pror-

prorſus exſiccari poteſt, qvotiescunqve aut purgandum eſt, aut recens aqva deſideratur. Ne autem aqva fiat nimis profunda, aut ut qvivis ejus altitudinem, prout libet, temperare poſſit, alia in muro paulo ſuperius apertura exiſtit, huic uſui inſerviens, in commodum autem lavantium aut balneo utentium, ſedilia ex ſecto lapide circumcirca muro contigua exſtructa ſunt. Habet etiam hoc balneum id commoditatis, ut licet multi ſimul laventur, qvisqvis prout cupit, calidam aut fervidam habere poſſit aqvam: nam propius juxta tholum & ex ejus regione fervidior eſt, ſed longius ab eo & ad latera tepidior. In medio fundus paulo depreſſior eſt, ubi aqvæ ſibi relictæ altitudo ad ulnam circiter Siælandicam aſcendit, ſed ad latera paulo minor, in ſedilibus autem minima, ut diverſæ ſtaturæ homines in eo ſimul ſedere & lavari qveant, ita ut aqva cuivis ad collum uſqve ſeu ſupra axillas pertingat. Snorronis tempore per porticum ſubterraneam in hoc balneum ex ædibus deſcendebatur, cujus hodie forma tantum ſupereſt, & cloacæ loco inſervit. Tantæ autem firmitatis fuit hæc balnei ſtructura, ut adhuc per 560 annos ſarta tecta ſine ulla reparatione durare potuerit. Ingens ille terræ motus, qvi anno 1733 totam auſtralem Iſlandiæ Qvartam non leviter concuſſit, canali ab ipſa Scribla ad balneum aqvam deducenti, damnum qvoddam intulit, qvod nos tunc temporis Sacerdotium Reikholtenſe obtinentes, ſtatim refici curavimus. Reliqva ejus opera ita perierunt, ut nihil eorum ſuperſit, præter obſcura qvædam veſtigia munitionis, villam cingentis, qvæ hic illic adhuc conſpiciuntur. Superfuit qvidem in templo Reikholtenſi campana qvædam magnæ vetuſtatis, ſed inutilis facta, qvam Snorronis ætate exſtitiſſe, aut ejus auſpiciis factam fuiſſe fama tulit, à nobis autem refecta & ad hodiernam formam redacta; ut & menſa, ſummæ vetuſtatis ſigna habens, qvæ etiam ei propria fuiſſe dicebatur, qvam nos ut cimelium qvoddam, qvamdiu Præbendam Reikholtenſem tenuimus, conſervavimus. Exſtat præterea malleus ferreus pervetuſtus, ſingularis formæ, tantæqve duritiei, ut duriſſima ſaxa confringere & illæſus ſecare poſſit, qvi à Skallagrimo inſigni illo athleta & fabro ferrario, ab antiqvis laudato, ad Snorronem Sturlæum hæreditate deſcendiſſe fertur, qvem etiam, ut magni momenti cimelium, conſervamus. Hæc autem hic annotamus, non qvod Lectorem talibus minutiis ullo modo affici putemus, ſed ut venerandæ antiqvitatis venerationem declaremus, & majorum noſtrorum incuriam in talium conſervatione deploremus. Aſt ne longiori & tædioſa forte digreſſione Lectorem fatigemus, è diverticulo in viam.

§. XIV.

Occiſo in prælio Videneſenſi à Gudmundi Epiſcopi aſſeclis Kolbeino Tumi filio, inter Octoviros Magnates, qvi Tumidæ necem anno 1209 ultum ibant, Snorro noſter unus fuit. Sed hanc cohortem impleviſſe magis videtur, ut fratri Sighvato, qvi Kolbeini ſororem in matrimonio habuit gratificaretur, & numerum amicæ ſocietatis impleret, qvam ut Epiſcopo nocere vellet. Hinc cum ad ſupremum ventum erat, ne majus malum accideret Epiſcopo, apud ſe aſylum ei & tutum receptaculum obtulit. Qva ille accepta conditione, cum Snorrone ad Reikholtum profectus, ibi integrum annum, Snorrone ſuſtentationis impenſas ſubminiſtrante, ſat belle habitus permanſit. Thorerus qvidem Archiepiſcopus ei ob hanc cathedræ Epiſcopalis invaſionem, una cum aliis ſociis dicam impegit, ut ad dicendam cauſam in Norvegiam tranſiret, ſed ea propter Snorro ex patria pedem non extulit.

§. XV.

Cum Snorro non minus ad poëſin & alia ſtudia liberalia, qvam mathematica & mechanica, natura inclinaret, eadem etiam ipſo opere crebro exercuit. Primum autem qvod edidit Poëſeos ſpecimen, fuit Carmen Encomiaſticum de Norvegiæ Comite, Hacone Galin elaboratum, qvod ei per internuncios miſit. Incertum qvidem eſt, qvo tempore factum fuerit, veriſimiliter autem ad annum 1213 referri poſſe videtur, cum Thorvaldus Giſſuri & Arnor Tumii, ſuo & complicum nomine, in qvorum numero Snorro fuit, ad dicendam cauſam expeditionis Holanæ, contra Gudmundum Epiſcopum 1209 factæ, in Norvegiam tranſirent; cum illis itaqve carmen hoc transmiſſum fuiſſe ſtatuimus, cum utroqve enim Snorroni magna fuit amicitia. Carmen dictum encomiaſticum à Comite ſumma benevolentia & honore acceptum fuit, nam præter magni pretii dona, redhoſtimenti loco, enſem nempe, clypeum & loricam, Snorroni transmiſſa, ipſum ut ſe inviſeret & in Norvegiam venire non gravaretur, amicitiam, dona, & honorem promittens, gratioſe invitavit, qvod Snorroni facere conſtitutum fuit, ſed mors Comitis anno 1214 interveniens, iter diſtulit ad commodius tempus. Interim tamen hoc carmen authori, ad ipſius Regis, ſubſecuti Comitis, & aliorum Dynaſtarum notitiam & amicitiam, qvam poſtea nactus eſt, viam ſtraviſſe videtur.

§. XVI.

§. XVI.

Paulo poſt, ſed incertum qvo anno, magnæ inciderunt diſcordiæ & odia inter incolas tractuum Midfiord & Videdal, qvorum utriqve fuerunt Snorronis ſubditi, ita ut eorum Curio ſeu Prætor eſſet, qvare & illius, ut eos in concordiam reduceret, & majus malum averteret, præ aliis fuiſſet; id qvod tamen primo negligere videbatur. Tandem autem adfuit, ſed, ut videtur, ſumtui parcens, paucis tantum comitatus. In Melo itaqve in tractu Midfiord conventum inſtituens, partibus ut ibidem adeſſent, indixit, qvi ſtato tempore adfuerunt, ſed armati & catervatim, ſtatimqve in conflictum corruerunt, in qvo qvidam vitam amiſerunt, qvidam autem gravia acceperunt vulnera, Snorrone fruſtra clamante, ut à tanto furore deſiſterent. Vitio itaqve ei qvidam verterunt, qvod debitam non adhiberet auctoritatem; ſed paulo poſt viribus inſtructior reverſus, condigna uſus ſeveritate, ac ſublatis diſſidiorum cauſis, in concordiam eos reduxit.

§. XVII.

Cum in foro generali inter habitacula Snorronis & Magni Gudmundi f., tunc temporis Legiferi f. ſummi per Iſlandiam Judicis, tanta eſſet vicinitas, ut perparum diſtarent, qvidam Snorroniani ad ſtruem lignorum, Magnæanæ culinæ qvotidiano uſui deſtinatorum accurrebant, clavas ſibi aptantes, qvas ad judicia euntes ferrent, ut tunc moris fuit, qvi ligna ſibi aptiſſima eligentes, per vias ſtruem disjecerunt; qvod non ferens lignorum cuſtos, eos impedire voluit, illi autem moræ impatientes, ejus ingratiis, qvod deſtinaverant, peregerunt, ita ut ad contentionem res perveniret; qvod ubi Magno nunciatum eſt, ſuos, ut exirent, monuit, cumqve ipſe inter primos exiret, vidit Herbertum Snorronis ſatellitem nudum vibrare gladium, accurrensqve, ictum qvidem à deſtinato vertit, ſed ipſe hac occaſione magnum accepit vulnus. Ad qvem nuncium cum Sæmundus Jonæ f., Magni avunculus, ſe non moveret, Paulus ejus filius dixit, toleraturum eum, ſi vel ſororis ejus filius ante oculos ejus occideretur, qvod ille non ferens, ſuos armari, eiqve ſuccurrere juſſit. Ex altera autem parte Snorronis fratres, Sighvatus & Thordus, ei in auxilium venerunt. Tandem univerſa, qvæ adfuit hominum multitudo, in duas partes diviſa, in mutuam perniciem ruebat; interventu tamen ſedatiorum qvorundam, tandem ad pacis conditiones deſcenſum eſt, qvæ Sæmundi cum arbitrio erant permiſſæ, Magno qvantum vellet pecuniæ dandum judicavit, ſed ne exilio aut officiis mulctarentur rei, edixit, qvod Magno qvidem bene placuit, Snorroni vero magnopere diſplicuit, qvi tamen hac vice aliud impetrare non potuit.

§. XVIII.

Ignominiam autem, qvam ex hac contentione cum Magno Gudmundi f. reportavit, commodam ulciſcendi anſam ſubminiſtravit mors Jorunæ Divitis. Fuit illa plebeji qvidem generis, ſed prædives vetula jam orba, unde ejus opes Curio & Toparchiæ Prætor, Magnus Gudmundi f., poſt Jorunæ obitum, hæredibus parva qvadam portione placamenti loco relicta, in ſuam redegerat poteſtatem; Snorro autem, licet hæc res nihil ad eum pertineret, avaritia tamen & ulciſcendi pruritu inductus, qvendam ſuum ſatellitem in tractum Sudurneſenſem miſit, ut erronem qvendam impudentem, nomine Codran adduceret, qvi ſe Jorunæ legitimum hæredem profeſſus, Snorroni hæreditatis ſpem vendidit; qvam adeptus Snorro, duobus myoparonibus 80 viros impoſuit, mareqve Guſunes & Akranes interſecans obſcuro aëre trajecit, ut ejus adventus prænoſci non poſſet; hinc cum Magnus, nihil tale timens, in cernenda hac hæreditate ſecurus ageret, omnibus ex improviſo adfuit, opibusqve in ſuam poteſtatem redactis, Magno diem dixit, ut cauſam hanc capitalem (*Skóggângs Sök*) in foro Thverarthingenſi diceret. Magnus etſi in hoc foro, ut incompetenti, negaret ſe compariturum, eaqve exceptio legitima eſſe videretur, Snorro tamen eam nihili æſtimavit, Magnumqve in hoc dicaſterio proſcribi curavit, qvod ut magnarum turbarum claſſicum videbatur. Uterqve poſtea, qvanta potuit hominum multitudine cinctus, in dicaſterio univerſali apparuit. Qva occaſione Snorro tabernas ipſi dicaſterio imminentes, in qvibus qvamdiu hic conventus duraret, habitaret, exſtrui curavit, qvas Grilam, larvam ſeu manducum vocavit. Septingentis enim, id eſt, 840 armatis cinctus in forum venit, in qva cohorte LXXX peregrini, ingentibus ornati clypeis, ut factionis præcipuum robur apparuerunt. Ab altera autem parte ſtabat Sæmundus Magni avunculus, ea tempeſtate Iſlandorum ditiſſimus & potentiſſimus, ita ut neutri parti vires aut animus contendendi vel rempublicam turbandi deeſſet: ſed anteqvam extrema periclitarentur, Magnus Epiſcopus Schalholtenſis ſua interceſſione & auctoritate eos in concordiam reduxit, ut Snorro hinc aliqvalem gloriolam reportaſſe videretur. Unde patet hæc facta anno 1217, qvi fuit primus Magni officii annus, aut 1220, poſtqvam Snorro ex itinere Norvegico redux fuit.

§. XIX.

Anno 1216 Paulus Sæmundi filius, juvenis elati animi, ad exteros abiit, cumqve Bergas Norvegorum veniret, & se laute haberet, Bergenses eum sannis & cavillis exceperunt, dicentes eum utpote Regii sangvinis, aut regnum aut saltim Comitis dignitatem affectaturum, ex Islandia in Norvegiam transiisse, moxqve globo armatorum cinctum rempublicam invasurum, & id genus alia, qvæ perferre non potuit. Unde onerariam navim ingressus, Nidarosiam ad Regem tetendit; sed cum hæc navis & septem vectores, cum viris & mercibus, penitus perirent, Sæmundus Pauli pater hoc ita accepit, ac si Bergenses Paulo mortem conscivissent, & in rei ultionem Bergenses mercatores, qvi in Islandico portu Eirarbacha negotiabantur, plusqvam 1400 imperialium pretio multavit, & alteram mercatoriam navim, cui cives Hardangrenses, Grimus & Sorlius præfuerunt, suis etiam opibus spoliavit. Omnia autem hæc fecit contra voluntatem Ormi Jonæi, fratris sui, viri mansveti & suæ ætatis sapientissimi, qvi, qvantum in eo fuit, mercatorum causam egit, & Sæmundo hæc facinora multum dissvasit, ita ut ille talium consiliorum plane expers fuerit; nihilo tamen secius Grimus & Sorlius, postqvam apud eum hyemaverant, Ormum ejusqve filium & qvosdam alios insontes, ex insidiis adorti occiderunt, qvam lanienam Biornus Thorvaldi filius, Ormi gener, qvorundam peregrinorum cæde ultus est; ita ut, has ob causas, res ad bellum inter Norvegos & Islandos spectaret.

§. XX.

Hac eadem æstate, anni sc. 1218, Snorro Sturlæus destinatum diu iter Norvegicum ingreditur. Sed in Norvegiam veniens, in ipsa primordia Regis Haconis & Skulii Comitis incidit: illi enim, mortuo nuper Ingone Rege, regni habenas acceperant. Venientem Comes Skulius gratanter & amicissime excepit, in cujus aulam Snorro, plurimis comitum dimissis (Romanum enim iter religionis ergo qvidam eorum ingressi fuerant) receptus est; postqvam autem cum Comite hyemaverat, Askelum Gothlandiæ Legiferum, & ejus uxorem Christinam, qvæ post prioris mariti, Haconis Galin mortem, Askelo nupta fuit, invisum ivit. Ab illis Snorro ambabus ulnis excipitur, de Christina enim, rogatu Haconis Comitis, encomiasticum pepigerat carmen, qvod illa conspicuis donis remuneravit, qvorum præcipuum fuit vexillum, qvo usus fuerat Ericus Sveciæ Rex, cum contra Sverkerum pugnavit. Sub autumnum Snorro in Norvegiam reversus, altera vice cum Comite Skulio hyemavit; cumqve mercatores, qvi in Islandia à Sæmundo spoliati fuerant, multum de illatis sibi injuriis qvererentur, & Skulio Comiti, qvi solus omnia fere dirigebat, navalem exercitum in Islandiam mittere, qvi regionem ferro flammaqve perderet, propositum esset: Snorro id primum per Dagfinnum *Bonda*, Regis intimum amicum, dissvaderi curavit, tractoqve tandem in partes Rege apud Comitem intercessore usus est; dixit enim consultius esse Islandos donis, honore & beneficiis vincere, qvibus illecebris facile capi possent, ut se Norvegis dederent, se enim fratresqve suos apud populares post Sæmundum plurimum posse, hos cæteram turbam omnem indubitate secuturam. His talibusqve effecit, ut expeditio omitteretur, ipse autem Regis Dapifer crearetur, tandemqve Satrapæ feudatarii (*Lendur-madur*) jure & honore condecoraretur; feruntqve id commissum ejus curæ fuisse, ut Islandi se Regi Norvegiæ submitterent, qvod qvidam illum pollicitum perhibent, obsidemqve promisisse filium Jonam, qvi in aula Comites educaretur. Id eqvidem certum est, qvod magnis donis, magnisqve mactatus fuit honoribus, nam Comes ei, præter navem, qvæ eum veheret, qvindecim pretiosa dona dederat, qvæ Snorro encomiastico intercalari carmine artificiose pacto remuneravit.

§. XXI.

Vergente tandem æstate, Snorro ex Norvegia solvit, incommodamqve ita nactus est navigationem, ut amisso malo, tandem sub autumnum ad Vestmanneyas appelleret; cumqve cito de ejus adventu & qvantos adeptus esset honores, fama in continentem volaret, incolis præsertim Ormi Jonæi cognatis & affinibus, ejus adventus minus gratus fuit, putabant enim eum à Norvegis subornatum esse, ut ultionem cædis Ormianæ impediret, qvorum coryphæus fuit Biornus Thorvaldi filius, Ormi gener, juvenis procax & magni animi. Hi etiam carmina Snorronis, in laudem Comitis facta, cavillis traducebant, & ut male pacta vituperabant. Snorroni domum tendenti, & cum duodecim comitibus ornatissime vestitis, armatis & superbe satis se gerentibus, in Schalholto apud Magnum Episcopum hospitanti, occurrit Biornus cum suis, haud minus jactantiæ præ se ferens, aperteqve interrogavit, numne verum esset, qvod de eo ejusqve consiliis spargebatur, qvod scilicet Ormianæ necis ultoribus in Norvegorum gratiam obstiturus foret, qvod licet Snorro præfracte negaret, Biornus credere noluit, tandemqve colloqvium ad jurgia & minas descendit, sed ne qvid pejus accideret, Episcopi intercessioni debebatur, ita ut hac vice sine mutuis maleficiis discederent.

 §. XXII.

§. XXII.

Hac tempeſtate viguit inter Kolſkeggum Divitem, Biorni ſocerum, & Loptum Pauli Epiſcopi filium, ingens de ſylvis qvibusdam controverſia, qvæ licet Thorvaldi Giſſuridæ, Biorni patris, & Sæmundi Jonæ, Lopti patrui arbitrio permiſſa eſſet, componi tamen non potuit. Cui acceſſerunt cavillatoria qvædam verba, inter Biornum & Loptum commutata, ut & ludibrioſa carmina, à Biornianis de Lopto facta, qvæ tandem in Vatinianum abierunt odium. Loptus itaqve hac hyeme legatum ad Snorronem miſit, qvi qvid conſuluerit, vulgo ignotum fuit, volabat tamen fama, Snorronem Loptum ad invadendum aut tollendum Biornum inſtigaſſe; tandem qvoqve evenit, poſtqvam Snorro fidum ſuum aſſeclam ad Loptum miſit, qvi conſiliorum arbiter eſſet, ut Loptus Biorno diceret diem, qvo eum invaſurus eſſet. Qvi cum illuceſceret, Loptus plusqvam centum armatis lectiſſimis viris in Breidabolſtado adfuit; Biornus autem, circiter ſeptuaginta propugnatoribus ſtipatus, in ſepulcreto, qvod firmiter communiverat, ſe continuit, ubi ab utrisqve acriter pugnatum fuit, eo eventu, ut Biornus & ſex alii vitam amitterent, qvod facinus licet ipſe Snorro non perficeret, vulgo tamen ejus inſtinctui & conſiliis imputabatur, qvi hoc vere lares domeſticos ad Stafholtum tranſtulit, tanqvam tutiorem locum, ſi à Biornianis invaderetur, ubi Loptus eum ſtatim poſt prælium convenit, cui auxilium, & qvicqvid in ejus gratiam præſtare poſſet, in comitiis univerſalibus denuo promiſit. Sed cum ad ſupremum ventum eſſet, Sighvatus Snorronis frater, qvi à contraria parte ſtabat, ad Stafholtum venit, Snorroniqve perſvaſit, ut Lopti partes deſereret; qvare Loptus omnium auxilio deſtitutus, triennali ex Iſlandia, ſed perpetuo ex qvarta auſtrali exilio mulctatus fuit.

§. XXIII.

Anno 1221 (aut ut qvidam volunt, forte rectius 1222) deceſſit Sæmundus Jonæ filius, qvi in teſtamento ante mortem condito mandaverat, ut filia ſua Solveiga hæreditatem, cum qvovis fratre parem acciperet, qvæ tum ad Keldas ad matrem ſuam conceſſit, ſuasqve res maxime Thorvaldi Gizuridæ fidei concredidit; fratres autem Sæmundi filii in id conſenſerunt, ut Snorro Sturlæus familiam herciſceret, qvi in ea diviſione Solveigæ partibus maxime favere videbatur, unde qvidam ſuſpicabantur, eum, ſi non ſibi, certe ſuorum cuidam ejus connubium deſtinare, qvod contra accidit, nam eodem vere Solveiga ejus fratris filio, Sturlæ Sighvatino, inſcio Snorrone, nuptum data fuit. Memoriæ proditum eſt, Snorronem Hallveigam, Ormi filiam, hoſtis ſui Biorni viduam, mulierem opulentiſſimam, cum ad Oddam tenderet, obviam habuiſſe, uno tantum comitatam famulo, magisqve ad arcendum frigus, qvam ad ornatum aut ut tantis competebat divitiis veſtitam, qvod ipſe comitesqve ut inhoneſtam parcitatem magnopere deriſerunt; qvam tamen mulierem paulo poſt ipſe Snorro ambire cœpit, & in arctiſſimam adſcivit ſocietatem.

§. XXIV.

Hoc aut ſeqventi anno Thorvaldi Vatnsfiordenſis, cum qvibusdam ſuis curiatis ac ſubditis, & novæ exortæ ſunt & antiqvæ recruduerunt lites, qvi ad Snorronis auxilium confugiebant, & ut putabatur, ipſo conſultore, eum noctu invadentes, villam corona cinxerunt, ſine dubio illum occiſuri, ſi non ipſorum incuria elabendi facultatem præbuiſſet, qvi paulo poſt cum eos comprehendere non poſſet, rapinis in illos graſſari cœpit, illi autem, ad fratres Sturlidas confugientes, ab iis recipiuntur. Snorro autem eorum nomine, qvorum tutamen ſuſceperat, Thorvaldum repetundarum poſtulavit, & tergiverſantem per Urækiam filium in dicaſterio generali proſcribi curavit, qvod prudentiſſimus qvisqvis ut magnarum turbarum initium reſpiciebant; ſed cum Sturla Sighvati, paulo ante comitia Thorvaldum conveniens, cum eo ſanctiſſimum fœdus & ſocietatem inierat, ut eosdem uterqve haberet amicos & inimicos, hic apud patrem ſuum Sighvatum effecit intercedendo, ut Thorvaldo æqvior redditus, pro eo pariter ac pro Sturla filio, qvi Thorvaldi cauſa Snorronis etiam odium incurrerat, apud fratrem intercederet, & mox ei reconciliaret. Qvo factum eſt, ut Snorro non tantum actionem omitteret, ſed etiam tantam cum Thorvaldo jungeret amicitiam, ut filiam ſuam Thordiſam ei deſponſaret.

§. XXV.

Anno 1217 Snorro filiam ſuam Ingebiargam nuptum dederat Arnæ Magnæo, cognomine *Oreida*, cui dotis nomine tradidit prædium Brautarholt; ſed inter hos conjuges non bene convenit: fuiſſe enim hæc mulier aut moroſa aut male morata videtur, cujus amore maritus frui non potuit, niſi in Reikholto viveret apud Gudniam, Snorronis matrem, qvæ abſente filio œconomiæ Reikholtenſi præfuit: ſedatior enim Ingebiarga videbatur ſub aviæ oculis, qvam cum ſui juris eſſet; ſed qvonam poſtea ceſſerint, non liqvet. Anno autem 1221 Snorro, ut erat pollicitus, filium Jonam ad Skulonem Comitem

mitem in Norvegiam amandavit, qvi eum bene excepit. Arnas autem Oreida, Snorronis gener, eodem anno ad exteros abiens, inter Regis ſatellites receptus eſt, & ut Regi olim amicus, ibi perbelle habitus. In Iſlandiam vero rediiſſe videtur anno 1224, qvo ut primum appulit, Ingebiargæ repudium miſit, qvæ extemplo Giſſuro Thorvaldi filio nupſit, ſimulqve ipſe Snorro cum Hallveiga Ormi filia, ſi non nuptias celebravit, nam id non expreſſe dicitur, certe arctiſſimam iniit ſocietatem, eamqve usqve ad mortem uxoris loco habuit, nam plures ex ea liberos ſuſcepit. Sed Giſſuri cum Ingebiarga conjugium haud felicius fuit, qvam Arnæ; nam poſt diſcordem ſex annorum cohabitationem tandem repudiatione finiebatur. Eodem etiam autumno alteram filiam, cui nomen Thordis, Thorvaldo Vatnsfiordenſi elocavit, qvorum nuptiæ in Stafholto ſunt celebratæ. Hallveigæ autem, ex priore marito filii, Klangus & Ormus, ut & ſorores Thurida ac Valgerda in Snorronis tutelam cum univerſo patrimonio tranſierunt, qvo factum eſt, ut Snorro tum omnium Iſlandorum ditiſſimus evaderet.

§. XXVI.

Qvod ad manum habemus Sturlungæ exemplar nunqvam mentionem facit mortis Herdiſæ, Snorronis legitimæ uxoris, qvam ante annum 1224, qvo Snorro cum Hallveiga conjugium aut ſocietatem iniit, aut anteqvam Snorro 1218 ad exteros abiit, accidiſſe veriſimile eſt, cum mater ejus Gudnya, eo abſente, Reikholtenſi œconomiæ præfuerit, non autem Herdiſa, cujus hic nulla mentio. Aſt cum Lib. II. Cap. 2., ut & Lib. III. Cap. 25. dicitur Hallbera fuiſſe Snorronis & Herdiſæ filia, ſed Lib. V. Cap. 7. circa annum 1228, Hallbera, à Kolbeino repudiata, cum matre ſua in Borgo fuiſſe, qvomodo hæc conciliari poſſint non video, niſi ſtatuatur, Snorronem cum à Borgo diſceſſit, Herdiſam ibi reliqviſſe & cum illa divortium feciſſe. Qvod ſi verum eſt, tam accuratam & tanta diligentia ſcriptam hiſtoriam, ut eſt Sturlunga, ejus rei ne uno qvidem verbo mentionem feciſſe, mirari ſatis non poſſumus. Sed cum ſocietatis tantum inter Snorronem & Hallveigam initæ, nunqvam vero expreſſis verbis nuptiarum mentionem faciat, nec unqvam eam ejus vocet uxorem, ſed Lib. II. Cap. 2. dicat tantum, qvod poſt Herdiſam (*enn ſidann átti hann*) id eſt tandem poſt ejus mortem duxerit Hallveigam, veriſimile videtur Herdiſam adhuc in vivis fuiſſe, ſed à Snorrone deſertam in Borgo villicationem habuiſſe; qvam conjecturam confirmare videntur Annales Regii dicentes, Herdiſam Beſſi filiam obiiſſe 1233; qvare Hallveiga revera, usqve ad Herdiſæ mortem, pellex Snorronis fuerit, licet eam legitimæ uxoris loco haberet, confirmantibus id dictis Annalibus, qvi morti Herdiſæ annectunt reconciliationem Snorronis & Epiſcopi, qvaſi hic Snorroni, qvamdiu Herdiſa vixit, ob pellicatum infeſtus fuerit, ſed poſt ejus mortem æqvior, cum Snorro Hallveigam tandem legitime duxerat.

§. XXVII.

Hoc tempore Gudnia, Sturlungorum mater, apud Snorronem fatis ceſſerat, qvi omnia ejus cimelia, & qvicqvid moriens poſſedit, fratribus ab ea hæreditate excluſis, nulloqve ad ejus teſtamentum habito reſpectu, in qvo filium Thordi Sturlam hæredem ſcripſerat, eum enim magna ex parte educaverat, in ſuam redegit poteſtatem; unde inter Thordum & Snorronem ortæ ſunt diſſenſiones, ex ejus autem poſſeſſionibus Sighvatus ſuum fecerat prædium Glerarſkoga, cum id ei proximum eſſet. Cum Thordo itaqve ut in gratiam rediret Snorro, eum ad ſe ad Stafholtum invitavit, & venientem humaniſſime excepit, rogans ut has deponerent ſimultates, fraternumqve redintegrarent amorem, poſthac ſe cum eo nunqvam de re pecuniaria litigaturum; id qvod Thordo pergratum fuit. Sed cum amor Sighvati & Snorronis jam frigeſcere inciperet, rogavit Snorro Thordum, qvamdiu toleraturus eſſet, ut Sighvatus haberet præturam Sturlungenſem, qvam pater eorum poſſederat, ſed poſt ejus fata commune fratrum peculium Sighvatus ſolus retinuerat, jamqve ipſorum ingratiis Sturlæ filio ſuo dederat, ſe ei non defuturum innuens, modo id retractare vellet. Cui reſpondit Thordus, filio ſuo Bodvaro hac in re proſpectum eſſe, cum ex aſſe futurus ſit ſuarum præturarum hæres, juniores autem filios illegitimos eſſe, nec tantæ adhuc ætatis, ut præturam capeſcere poſſent. Tandem vero in id conſenſerunt ambo, ut hæc prætura retractaretur; unde Thordus anno ſeqvente Hladbudam, qvæ hodie (ut videtur) *Snorrabúd* appellatur, ad hanc præturam pertinentem, Sturla ſponte eadem cedente, occupavit. Sed cum Thordus anno ſeqvente lares ad Hvammum transferret, Sturla, qvaſi ei Thordi vicinitas ſuſpecta eſſet, magnis impenſis villam Saudafell firmiter muniri curavit, qvo audito, Snorro Thordum in Hvammo viſum ivit, ut de rerum ſtatu conſilia conferrent, qvem abeuntem Thordus, viginti cinctus armatis, ad Söyandaſkardum usqve deduxit, Sturla autem, per ſpeculatores qvid agerent certior factus, licet cohortem armatorum in promtu haberet, ſe tamen, cum tam caute eos procedere videret, non com-

commovit. Neuter autem, Thordus aut Sturla, comitia adiit, cum alter alterum insidiarum insimularet.

§. XXVIII.

Accidit interea, ut Ingemundus qvidam Joreidam Halli filiam ambiret, qvæ conditionem penitus respuit; qvod Sturlæ ita displicuit, ut mulierem vi captam ad Saudafellum transveheret, qvæ nihilo mitior, non tantum captiva in sententia perstitit, sed etiam dum in Saudafello detinebatur, omnem cibum aversabatur, qvapropter Sturla eam liberam domum remisit. Ast id ejus consangvinei ægre ferentes, Snorroni Sturlæo causam agendam commiserunt, qvi Sturlæ eam in foro generali intentavit, ille autem ordinarium fori finem non exspectans, inde priusqvam sperabatur discessit, causa vero, intercessione Magni Episcopi, ita est transacta, ut Sturla Joreidæ 20 hundredas seu 80 imper. solveret; sed de fratrum controversiis, ex præturæ retractione enatis, transigi non potuit: dixit enim Sturla, in eo suam non agi causam, sed patris sui, ejus enim esse indemnem se præstare, cum is sibi hanc præturam dotis nomine tradiderat. Licet itaqve ab incursionibus & apertis maleficiis abstinerent, omnia tamen intuta fuerunt.

§. XXIX.

Anno 1226 controversia de prætura inter fratres acrius agi cœpit, tunc enim Thordus forum Thingnesense ex tertia parte instituit, sed alteram Jonas Murti, loco patris sui Snorronis; qvod Sturlam Sighvati pessime habuit, ideoqve ibi non comparuit. Ad universalia autem comitia Thordus non veniens, Sturlam filium suum misit, qvi, dirigente ejus consilia Snorrone, suas vicet ageret; nec Sturlæ hac vice comitia adire consultum videbatur, sed festo Johannis Baptistæ, collecto 40 armatorum globo, omnibus sanioris mentis propositum frustra dissvadentibus, in patruum suum Thordum movens, ad Hvammum postqvam venit, fores villæ fregit, multosqve domesticorum sauciavit, tandem vero facti pœnitens, abiit. Thordus autem paulo post ad comitia tetendit, cui Snorro hæc audiens, promtum auxilium seqve in Sturlam cum omnibus suis iturum promisit, qvod rejiciens Thordus, sedatioribus, ut paulo post evenit, remediis causam obtineri posse speravit. Qvæ licet ad Snorronem parum pertinere videantur, hic tamen ob nexum rerum inferre placuit.

§. XXX.

Anno 1227 Snorro, pro solito more, comitia universalia adiit, illucqve sine commeatu advenientem & omnibus necessariis destitutum Gudmundum Episcopum hospitio, dum comitia durabant, recepit, cui simile beneficium etiam præstitit anno 1231. Subseqvente autem hyeme Kolbeino Arnori filiam suam Hallberam elocavit, cui à nuptiis domum proficiscenti, comitem se junxit Jonas Murtus, Snorronis filius, qvi sinu Hrutafiordo trajecto, ad Stadum venerunt ad Brandum Jonæ, Snorronis ex Steinuna sorore nepotem, qvem Murtus patris nomine antiqvi debiti postulavit, qvod matrem Snorroni debuisse dixit, sed cum Brandus fores tam fortiter muniverat, ut effringi non possent, re infecta discesserunt.

§. XXXI.

Anno 1228 Snorro comitiis adfuit, non vero Thordus nec Sturla, adfuit etiam Sighvatus Snorronis frater, sed tantæ tunc inter eos fuerunt simultates, ut parum aut nihil colloqverentur. Demum autem reversus Snorro, Thorvaldum generum suum cum septem comitibus secum detinui, reliqvis domum remissis. Qvod audiens Sturla, Thorvaldum per internuncium rogavit, ut Snorronem sibi reconciliaret, qvod facere paratus, svadente Snorrone, ne Sturlæ crederet, à negotio destitit. Snorro itaqve, tracto in suas partes Thorleifo Thordi f., 360 armatis stipatus, Sturlam invasit, cui se adjunxerunt Thordus Sturlæus, ejus filius Bodvarus, aliiqve magis ut intercederent, qvam pugnarent. Thordus itaqve Sturlam monuit, ut potius cederet, qvam cum patruo armis experiretur, cui Sturla parens, in Midfiordum, dum Snorro in Dalis hærebat, discessit. Hinc Snorro facili negotio magnam provinciæ partem sibi subjecit, & incolas sibi homagium præstare coëgit. Sed ante discessum, Thordus Sturlæus Thorvaldum monuit, ut sibi à Rafni filiis caveret, illum incautius se gerere, qvam res postularet, qvod tam paucos secum habens, tamdiu inter hostes versaretur. Cumqve Thorvaldus regereret, alia sibi parcas cecinisse fata, qvam se à Rafnidis occisum iri, respondit Thordus: sæpe parva terræ veruca ingentia eversa esse vehicula.

§. XXXII.

Disperso hoc agmine, unusqvisqve qvam primum potuit domum tetendit, Thorvaldus autem

Snorronis

Snorronis gener, paucis suorum stipatus, in tractu Kroksfiord ludicro eqvorum certamini, diutius qvam ei expedivit, adfuit. Qvod audientes Rafni Sveinbiornonis filii, qvorum patrem antea insidiis necaverat, sed pacta ea de re male servaverat, unde recruduerant odia, cum uxore & qvatuor asseclis in Gillastadis pernoctantem invadunt, & subjecto tectis igne combusserunt; præter Thorvaldum tamen una tantum puella ibi periit, reliqvis parcitum fuit. Qvo facto, incendiarii primo ad Sturlam & deinde ad patrem ejus Sighvatum confugerunt, qvi eos recepit. Sturla autem ad Snorronem legatum misit, qvi pacem aut inducias postularet, unde conventus in Nordurardal constitutus fuit, in qvo Sturla comparuit, Snorro autem suas vices acturos misit Thorleifum de Gardis & Stirmerum Sacerdotem, (vocatum communiter *hinn fróda*, Multiscium,) qui ut induciæ fierent, effecerunt.

§. XXXIII.

Accepto de nece Thorvaldi nuncio, Snorro filium suum Jonam Murt ad Vatnsfiordum misit, ut filiam Thordisam ad Reikholtum ad patrem invitaret & deveheret. Illa autem, neglecta hac conditione, ad Myras, ubi Thorvaldus villicationem habuerat, se contulit, ibiqve, relicto ad tempus Vatnsfiordo, lares posuit. Reliqverat Thorvaldus ex diversis concubinis susceptos qvinqve filios, Thordum, Snorronem, Paulum, Illugum & Ketillum, & ex Thordisa Snorronis filia, legitima uxore, Einarum jam anniculum, in cunis vagientem, postea *Einar Vatnsfyrdingur* appellatum, qvi celeberrimam hanc familiam propagavit. Thordus, utpote natu maximus & magni animi juvenis, patris provinciam dirigendam suscepit. Ad hos fratres Sturla sub autumnum legationem instituit, qvæ Rafni filios illis reconciliaret, cui Thordus respondit, Rafnidas patrem suum interfecisse, Sturlam necis consultorem & conscium fuisse, Sighvatum vero incendiarios recepisse, adeo ut omnes hi paternæ necis auctores æstimari possent; qvam suspicionem augere, & Vatnsfiordensium in Sturlam & Sighvatum odium inflare Snorro credebatur, qvi duos ad eos hac hyeme nuncios misit, qvorum posterior postqvam discesserat, Thordus & fratres ejus L fortissimis viris stipati, Sturlam insidiose invasuri, ad Saudafellum noctu venerunt, sed cum Sturlam, qvi à muliere qvadam, nomine Rachel, monitus hostium genios in provinciam advenisse, pridie domo abierat, capere non possent, domesticorum ejus IX occiderunt, XV vulnerarunt, omniaqve qvæ auferre potuerunt, spoliarunt, Solveigam vero ejus uxorem intactam reliqverunt, cum ex puerperio nondum restituta, avehi non posset. Sturla domum reversus, eo maxime lætatus est, qvod uxorem non læserant, reliqvorum jacturam facile resarciri posse dicens, ideoqve nec ultionem properandam esse.

§. XXXIV.

Diximus § XXX, Kolbeinum Arnori & Jonam Snorronis anno 1227 frustra à Brando Jonæ f. consobrino suo debitum qvoddam postulasse, & re infecta revertisse, cujus ignominiæ (ut ei videbatur) memor Jonas Murtus, hoc anno stipatus Jona qvodam viro robustissimo, qvi ideo vocabatur *Jon Sterki*, & Dagstiggo forti, ob maleficium qvoddam ex toparchia Rangvallensi proscripto errone, qvi ambo erant Snorronis domestici, itinere in tractum Hrutafiord suscepto, Brandum ex improviso invadit, qvi ab iis captus, cogi tamen non potuit, ut se humiliaret, aut debitum solveret, qvapropter domestico ejus insonti pedem amputarunt, sed Brandum ad Snorronem captivum vexerunt, cui Snorro debitum remisit, & cum Jona in gratiam reduxit. Brandus autem domum reversus, Midfiordenses colonos invasit, eos ut sibi carnes & cibaria venderent, coacturus. Qvibus nec cogi nec vendere volentibus, res ad arma venit, in qva velitatione Brandus manum amisit; qvos ut in gratiam reduceret, Sturla in Midfiordum tetendit, eaqve de causa domo abfuit, cum Vatnsfiordenses Saudafellum invaderent.

§. XXXV.

His peractis, Sturla lectissimos viros undiqvaqve ad se vocavit, & ubi convenerant, suum illis aperuit propositum, qvod eos in Snorronem Sturlæum ducturus esset. Id autem ut audiverunt principes qvidam familiarum, aperte tale iter detrectarunt, qvorum exemplum plures deinde secuti sunt, adeo ut Sturla nolens & male contentus à proposito desistere necessum haberet; unde se domi continere nolens, iter in tractum borealem suscepit, & ut plurimum apud patrem Sighvatum usqve ad comitia tempus egit. Illis autem appropinqvantibus, omnes provinciarum principes & toparchæ hominum multitudinem contraxerunt, qvam potuerunt maximam. A partibus Sighvati & Sturlæ steterunt fratres, Ormus Svinfellingur & Thorarinus, 360 viris stipati. Snorronem, qvi ipse 840 armatos habuit, seqvebatur Thordus Sturlæus, ejusqve filius Bodvarus, magna stipati caterva. Vatnsfiordenses autem, ubi ad Reikholtum venerunt, ibi substiterunt, nec in forum prodire consultum

duxerunt. Neutri parti nomina dederant Giſſurus Thorvaldi & Kolbeinus Arnori, uterqve magnum habens militum numerum. Adfuit & Thorvaldus Giſſuri, vir antiqvæ virtutis & fidei, utriusqve partis amicus, ſummopere concordiam ſvadens; cumqve nemo ſciret, qvo Giſſurus & Kolbeinus ſe verſuri eſſent, partes litigantes eorum forte reſpectu ſe à congreſſu & maleficiis continuerunt, cum partem, cui illi ſe aſſociarent, primas obtenturam, nemini dubium eſſet; nihil itaqve tanto apparatu dignum eſt geſtum, niſi qvod Snorro Rafnidas, & Sturla Thorvaldidas proſcribi curarunt, qvo facto domum ſe qvisqve recepit.

§. XXXVI.

Hoc eodem anno, qvi noſtro calculo eſt ſeculi 29nus, Jonas Snorronis à patre poſtulavit, ut prædium Stafholt ſibi traderet, & nuptias Helgæ Sæmundi filiæ ſibi conciliaret. Snorro autem, ſemper ad rem attentus, de ſuo nihil detrahere volens, prædio Baj & maternis opibus eum contentum eſſe debere dixit; qva re offenſus Jonas ad alios ſe convertit amicos, à qvibus magnam pecuniæ vim mutuo ſumſit, & Thordo Sturlæo hæreditatem Hrodniæ, Thordi filiæ, 480 imper. pretio vendidit, qvod Snorroni, ubi id cognovit, ita diſplicuit, ut Jonæ jam ultro obferret, qvod ei antea denegaverat; Jonas autem ratus ſe eo proceſſiſſe, ut reverti aut conſilium mutare non poſſet, propoſitumqve exſecutus, inita cum Giſſuro Thorvaldi f. ſocietate, è patria navigavit. In Norvegia à Skulio Comite amice exceptus, & Dapiferi honore decoratus, apud eum hyemem tranſegit. Sub æſtatem autem Bergas ad Regem ſe contulit, à qvo etiam comiter qvidem exceptus fuit, ſed veniam in Iſlandiam tranſeundi non obtinuit, qvod ei incommode accidit, cum exhauſtus eſſet pecunia; qvare Arnas Epiſcopus Bergenſis eum ad ſe recepit, ut & Giſſurum, qvi eodem utentes conclavi, tabernam vinariam aſſiduo freqventabant: veſpere autem qvodam, ebriis domum redeuntibus, cum famuli (itidem ut videtur bene poti, inter qvos fuit Olaus Svartaſkald, qvem Jonas omnium rerum egenum in famulitium aſſumſerat) lectos ſternere neglexerant, Jonas Olaum, ſibi obloqventem, baculo verberare voluit, qvem Giſſurus ut id impediret tenuit; aſt id videns Olaus, ſecuri arrepta, Jonæ capiti vulnus inflixit, & extemplo aufugit, adeo ut eum poſtea non viderent, nec qvonam ſe contuliſſet, cognoſcere poſſent. Vulnus primo non periculoſum videbatur, ſed cum Jonas balneis & vino uberius uteretur, qvam expediebat, inflammatione recrudeſcens vulnus tandem ei mortem attraxit; qvod Valgardus Gudmundi f., unus ex Snorronis famulitio, Snorroni referens, Giſſuro qvodam modo imputare voluiſſe videbatur, ſed id audiens Thorvaldus Giſſuri pater, Snorronem adiit, effecitqve ut ipſi colloqverentur, qvod tandem Snorroni omnem ita de Giſſuro ſuſpicionem ademit, ut priſtinam redintegrarent amicitiam.

§. XXXVII.

Anno ſeculi 29, aut ut qvidam volunt 30, Hallbera Snorronis filia, Kolbeini uxor, morbum qvendam contraxerat, adeo ut maritus eam faſtidire inciperet, qvæ ideo ad freqventiſſima, qvæ tunc exſtiterunt, comitia, itinere inſtituto, dum durarunt, apud patrem ſe continuit; qvod ſciens Kolbeinus, plane diſſimulavit, nec eam pro ſua agnoſcere videbatur. Domum itaqve cum patre reverſa, cum ibi pauliſper commorata erat, Snorro eam in Hvammum ad Thorſteinum Jonæ devehendam curavit, qvi ad maritum deduxit, ubi non diu commorata, & mariti nunqvam converſatione fruens, in Borgarfiordum iterum reverſa, ad matrem ſuam divertit, usqve dum Sacerdos qvidam Datkus nominatus, medicinæ gnarum ſe profitens, balneo ſe ejus malum abacturum promiſit, ſi modo ea id perferre poſſet, qvæ vitæ & ſanitatis amore id audendum putavit; aſt mox à balneo exſpiravit; qvod ubi Kolbeinus audivit, Helgam Sæmundi filiam uxorem duxit. Altera autem Snoronis filia, Ingebiarga Giſſuro nupta, dum ille in Norvegia manſit, apud patrem fuiſſe videtur; ſed ad maritum ex peregrinatione reducem revertens, parum priori conjugio hocce felicius experta eſt. Patres qvidem eorum omnia tentabant, ut inter eos conveniret, tandemqve eorum ſinguli in id erogarunt 80 imper., ſed fruſtra; qvare filio, qvem genuerant, mortuo, res ad divortium venit.

§. XXXVIII.

Autumno anni 1229, Sturla collecta mediocri, ſed forti ac fida ſatellitum cohorte, ultum iens injurias, ſibi à Thorvaldi filiis illatas, ex improviſo eos adoriri tentavit. Sed licet ſumma uteretur feſtinatione, facere tamen non potuit, qvin ejus adventum ſubolerent; navem itaqve ingreſſos capere non potuit, ſed in colloqvio de controverſiis inſtituto, ita inter eos convenit, ut intercedentes controverſiæ ſolius Sturlæ arbitrio permitterentur, qvi contra illis pacem & ſecuritatem ſtipulatus, hoſtibus eorum, Rafni filiis, tutelam renunciavit. Hyems etiam, qvæ ſeqvebatur, ab omnibus

qviete

qviete transacta fuit. Anno autem 1230 Sturla permissum sibi arbitrium publice pronunciavit, qvod intra mulctas pecuniarias stetit. Subseqvens etiam annus pacate agebatur; qvæ res odia, inter Snorronem & Sturlam intercedentia, paulatim mitigarunt, tandemqve eo processit reconciliatio, ut Sturla sæpius in Reikholto maneret, in exscribendis historiis à Snorrone elaboratis occupatus, paulatimqve fratrum Sighvati & Snorronis odia defervere cœperunt; qvod præcipue seqvente æstate se exserere visum est, cum Ormus Svinfellingus, per Brandum qvendam, Dagstiggum proscriptum qvidem, sed à Snorrone in tutelam susceptum, occidi curaverat, Snorroqve hac re se magno dedecore affectum putans, & in rei ultionem ira æstuans, Ormum vi & armis adoriri pararet: Sighvatus enim humaniter intercedendo eo rem deduxit, ut Ormus Snorroni cedens, arbitrium causæ ei soli permitteret, qvo honore delinitus Snorro, ut Ormum sibi amicum faceret, omnia ei condonavit.

§. XXXIX.

Cum post mortem Hallberæ, de ejus dote inter Kolbeinum & Snorronem res ad discordiam & certamen spectaret, Snorro ut de suorum auxilio eo esset certior, ad se invitatos amicos & cognatos magnifice excepit, in qvibus præcipui fuerunt Thordus Sturlæus, ejus filius Bodvarus, & Sturla Sighvati; finito autem convivio, Snorro Sturlam rogavit, ut fratribus de Vatnsfiordo, per provinciam Dalensem tuto ad se proficisci liceret, se eos, ut ante tempus qvadragesimale ad Reikholtum venirent, arcessivisse; cui Sturla respondit, opus non esse nova securitatis promissione, cum dudum reconciliati essent: Snorro autem regessit, potuisse aliqvid incidere, vel etiam famam solam inimicitias excitare. Tandem autem Sturla illi, licet haud sincere (certe ita mox ex facie & ore ejus judicante Snorrone Sturlæo, tum præsente) conceptis verbis ore manuqve securitatem promisit, sed cum in itinere essent, illos ex insidiis adortus interfecit. Qvod Snorro resciens, excanduit qvidem & magna cura afficiebatur, cum ejus nepos Einarus occisorum hæres esset, licet Illugus ejus frater actor esset causæ, qvod arripiens Snorro, cum Sturlæ amicitia contra Kolbeinum opus haberet, ad hoc scelus connivendum esse duxit. Illugum itaqve ad se venientem bene excepit, & eatenus juvit, ut is Snorronis, Sturla autem Sighvati patris sui arbitrio causam committerent, qvorum sententia uterqve se staturum promisit.

§. XL.

In comitiis Snorro postea apparuit, 960 armatis stipatus, cui auxilia duxerunt uterqve frater, Thordus & Sighvatus, nec non fratrum filii Sturla & Bodvarus, ut & Ormus Jonæ, ei jam reconciliatus; Kolbeinus autem secum duxit 740 viros, suffultus præterea auxiliis Thorarini Jonæ, & aliorum. Gissurus Thorvaldi magnam habuit circa se armatorum multitudinem, sed pro more anceps, ut nescirent omnes, qvo se versurus esset. Pacis conciliatorum (ut illis moris fuit) partes susceperunt Thorvaldus Gissuri & Thordus Sturlæus, sed parum profecerunt, nam Snorro integram semissem præturarum Kolbeini sibi deberi contendebat, qvod Kolbeino haud placuit; tandem illi ab intercedendi conatu, de successu plane desperantes destiterunt, qvapropter res ad seditionem spectare videbatur, sed contra omnium spem, interjecta semihora, ipsi per se dissensiones posuerunt, ita ut Snorro qvod petierat præturarum obtineret, Kolbeinus autem illis perinde ac suis præesset, Snorronis autem signa semper seqveretur, & ab ejus partibus staret, alias autem opes, prout utriusqve res postularet, erogaret, Snorronis filio Urækiæ sororem suam Arnbiorgam nuptum daret, eiqve dotis nomine circiter 300 imperiales numeraret, Snorro autem Urækiæ traderet 960 imperialium pretium & prædium Melstadum. In has conditiones, ab utroqve adhibitis testibus, perfecte consensum est; qvod cum Thorvaldus magnopere miraretur, Thordus vaticinandi qvodam spiritu afflatus dixit: videre se omnia eorum consilia, Snorronem enim Sighvati & Sturlæ amicitiam Kolbeiniana vendidisse, augurari autem se, Kolbeinum illum esse virum, qvi familiam Sturlungorum perditurus foret; qvod autem Kolbeinus adulterino Snorronis filio germanam sororem nuptum dederit, non mirandum esse, cum ipse sciret qvalem venderet mercem.

§. XLI.

Post comitia generalia Snorro in Vatnsfiordum tetendit, ibiqve provincialia Isfyrdingorum comitia habens, omnes sibi homagium præstare adegit. Hic etiam ad eum supplex venit Olaus de Ædey, qvi filiam ejus Thordisam constupraverat, cui amœnissimam insulam Ædey ea propter abstulit; sed Oddus Oddi f., qvi jam ejus amoribus fruebatur, Snorronem hac vice non convenit: fuit enim Thordisa minus pudica, qvam decebat. In reditu Sturlam non sine amicitiæ prætextu convevit; sed ad nuptias Urækiæ proficisci nolens, totum illud negotium Thorleifo de Gardis & Bodvaro

de

de Stad commendavit, qvod Kolbeino, ut & qvod pactis, de tradendo Urækiæ Melstado, non steterat, magnopere displicuit. Thorleifo autem dicente, Snorronem Urækiæ dedisse prædium Stafholt, si Kolbeino id placeret, ejus ira hac vice sedata est, ita ut in nuptias consentiret; qvibus actis, deduxit Urækia uxorem ad Deildartungam, non longe à Reikholto distantem, (ibi enim villicationem instituerat) ubi in annum seqventem mansit, tunc enim Snorro illi Vatnsfiordum & præturam Isafiordensem tradidit, nam ut ei Stafholtum, prout per Thorleifum promiserat, emanciparet, nullo modo impetrare potuit.

§. XLII.

Anno seculi 32, qvo hæc gesta sunt, litteræ Sigurdi Archi-Episcopi ad Sighvatum & Sturlam scriptæ venerunt, qvæ illis, ob susceptam qvondam in Gudmundum Episcopum expeditionem Grimseyensem, multa mala minabantur; qvapropter inter eos convenit, ut Sturla utriusqve vice in Norvegiam causam acturus transiret. Provinciæ itaqve, qvæ ei in Vestfiordis parebat, præposuit Oddum Alæ filium & Gislum de Sandi, qvi eam sub Sighvati inspectione administrarent; Snorro autem suæ parti, qvam circa Isafiordum habuit, Urækiam præfecerat. Tunc temporis in Vatnsfiordo fuit Thordisa Snorronis filia, qvæ jam rejecto Oddo Oddi f., ab Oddo Alæ f. adamabatur, unde inter eum & Halldorum, antiqvum mulieris amatorem, simultates ortæ sunt. Sed cum Urækia Vatnsfiordum occuparet, Thordisa cum Oddo in Eiram concedens, cum ipso consvevit, usqve dum ab Urækia occisus fuit: Urækia enim, qvam primum in provinciam venit, maleferiatorum erronum & circulatorum agmine se circumdedit, qvibus ad qvævis scelera, rapinas & homicidia paratissimus usus est, qvæ in omnes pro lubitu, præsertim vero in Sturlæ, dum abfuit, subditos immaniter & impune exercuit, Snorrone connivente; unde qvidam putabant, omnia ejus nutu & arbitrio fieri, in qvorum numero fuerunt frater ejus Sighvatus, & fratris filius ipse Sturla, qvi aliqvanto post tempore Snorronem ea propter hostiliter invaserunt, ut infra narrabitur.

§. XLIII.

Anno 1234 Sighvati & Kolbeini simultates in tanta eruperunt odia, ut infestis agminibus in mutuum occursum tenderent; sed Magnatum qvorundam ex utraqve parte moderatione factum est, ut sine pugna & maleficiis discessum sit; id qvod Kolbeinum pessime habuit: qvare qvosdam eorum morti destinabat, in qvorum numero fuit Jonas Marci f., qvi de imminenti procella ab amicis certior factus, celeri fuga periculum evasit, & ad Snorronem confugiens, ob antiqvam amicitiam ab eo receptus fuit. Displicuit id magnopere Kolbeino, qvi ideo ut & respectu Sighvatianæ causæ, qvæ Episcopi arbitrio submissa erat, in his comitiis dijudicandæ, 600 suorum præter amicorum auxilia stipatus in forum venit; Snorro autem neutri credendum ratus, pro more 960 cinctus adfuit. Cumqve filius Jonæ Marci f., in ipso foro, Kolbeini qvendam asseclam occiderat, & ad arma à Kolbeino clamatum erat, sine dubio infestæ acies concurrissent, ni Thordus Sturlæus & Thorvaldus id consilii cepissent, ut in homicidam lege ageretur, qvi statim proscriptus fuit; qvo facto, Kolbeini furor paulatim deferbuit, ita ut sine cæde & sangvine discederent.

§. XLIV.

Cum Sighvatus in his comitiis non adesset, Magnus Episcopus de ejus & Kolbeini causis suam non pronunciavit sententiam. Incolis autem Skagafiord & Ejafiord periculosum videbatur, ut hic odiorum ignis, male sopitus, diutius arderet, qvi eos itaqve ad concordiam redintegrandam sapientibus persvasionibus adegerunt; qvare indicto conventu pacificatorio, in id consenserunt, ut odiis positis, pax fieret. De mulctis autem pecuniariis convenit, ut eorum alteruter sorte electus, sententiam ab utroqve servandam pronunciaret, qvod Sighvato obtigit; hoc facto, in id consenserunt, ut Snorroni statim aliqvid mali inferrent. Statutum idcirco est, ut Kolbeinus Arnori & Kolbeinus Sighvati, 140 armatis stipati, in provinciam Rangvallensem irrumperent, & villas ac prædia Snorronis ibi sita spoliarent, & qvicqvid ibidem possideret, pessundarent; qvod sine mora factum fuit. Id autem ut audivit Snorro, Urækiam ex Vestfiordis, cum armatis qvotqvot habere posset, evocavit, qvi impigre jussa faciens, cum 480 se in viam dedit, sed in Dalensem toparchiam perveniens, nuncium à patre accepit, Kolbeino ex Rangarvallis digresso, præteriisse periculum, nisi qvod 240 imperialium damnum sibi hæc incursio attulerat; si itaqve nihil tanto apparatu dignum alibi agendum haberet, revertendum esse; qvo nuncio accepto, Urækia per provinciam Sturlæ, in ditionem Thordi Sturlæ f. irrupit.

§. XLV.

§. XLV.

Cum hoc modo per biennium Urækia grassatus erat, cogitare cœpit, adfore aliqvando ultionem; itaqve cum Sighvato transigere cupiens, per nuncium ei suarum rerum arbitrium permisit, moneret modo, qvid agi vellet. Cui respondit Sighvatus, ut in Borgarfiordum rediret, & patris opibus se sustentaret; qvod ille ut ex tripode dictum accipiens, extemplo ut patri ægre faceret, & Sighvato gratificaretur, 80 viris cinctus in Borgarfiordum irrupit, & ad Reikholtum tetendit, ubi Snorro se intra munitionem cum 240 propugnatoribus continuit. Dum vero conditiones ultro citroqve feruntur, intercedentibus Thorleifo Thordi & Lopto Pauli, Urækiæ satellites munimentum circumeuntes, monito ejus edocti, cui omnes aditus noti erant, per porticum, qvæ ad thermas ducit, munitionem, propugnatoribus insciis, intrarunt. Tandem res eo deducta est, ut Urækia Stafholtum haberet, qvo accepto, se cum suis illuc contulit.

§. XLVI.

His peractis, qvidam Sighvati amici Urækiæ persvaserunt, si Sighvatum adiret, suaqve omnia ejus arbitrio supplex permitteret, eum magnanimitate victum, tolerabilibus conditionibus cum eo, anteqvam ipse Sturla rediret, transacturum fore. Qvod credens Urækia, iter ad eum instituit, rogans, ut pro sua humanitate secum ageret, se enim ad qvævis imperata perficienda paratissimum esse. Sighvatus lautissimo eum excepit convivio, nihilqve negans, nihil affirmans, sed inani spe eum lactans tempus duxit, usqve dum Urækia abitum parante, & responsum petente, cum Sighvatus in eo erat ut daret, qvidam clam ingressus, aliqvid ei in aurem susurravit. Tum Sighvatus: Tu qvam citissime abeas, inqvit, nec ut destinasti, ad Gasas deflectes, sed directe domum tendas, non enim hac vice de nostris causis ulterius agere expedit, simulqve eqvum ascendens, in occursum filii sui Sturlæ tetendit. Significaverat enim ei alloqvens, in mercatoria navi, qvæ jam ad Gasas appulerat, Sturlam adesse, cujus congressum cum Urækia, de qvo gravem vindictam sumere constitutum erat, hac vice impedire voluit Sighvatus. Ille itaqve ad Stafholtum primo tetendit, sed sub hyemem in Vatnsfiordum se contulit, ibiqve paulo qvam ante modestior hyemavit.

§. XLVII.

Ineunte anno 1236, Sighvatus & Sturla clanculum per emissarios subditos monere cœperunt, ut qvandocunqve vocarentur, ad expeditionem qvandam parati essent; qvod subolens Snorro, Urækiam monuit, ut qvid in tali rerum statu faciendum esset cogitaret. Hic itaqve collectos 740 viros se in australem plagam seqvi jubet, ipse autem præcedens, patrem de suorum numero certiorem redditum rogavit, ut ipse congregatis qvam posset plurimis, arma indueret, & junctis copiis in occursum inimicorum tenderet, cum illis prælio certaturus; id qvod Snorro, religione qvadragesimalis jejunii jam instantis, facere nolens, Urækiæ auctor fuit, ut copias dimitteret. In Reikholto autem sedens missorum fecialium reditum exspectavit, sub Dominicam usqve Palmarum, cum speculatores nunciarunt, adesse fratrem cum ingenti exercitu; qvo audito, Snorro cum omnibus necessariis aufugiens, ad Bessastadas se contulit, ibi enim instructissimam habuit villicationem, Reikholtum autem cum omnibus, qvæ in tanta festinatione avehi non poterant, Thordo fratri suo emancipavit, sperans hostes, ejus in gratiam, mitius secum acturos.

§. XLVIII.

Dominica Palmarum Sighvatus Borgarfiordum cum exercitu intravit, qvod percipiens Thordus Sturlæus, qvi jam Reikholto præerat, in occursum qvidem eorum tendit, sed impedire non potuit, qvin destinata perficerent: Sturla enim Reikholtum & omnia, qvæ Snorronis erant, sua fecit, totamqve provinciam sibi subjecit. Qvod ut Snorro audivit, in tractu Sudurnesensi subsistere non audens, in Qvartam orientalem ad Skalam usqve ad Ormum Jonæ f. tetendit, ibi seqventem æstatem commoratus, sed seqvente hyeme audiens Sturlæ & Thorleifi de Gardis amicitiam valde refrigescere, paulo erectior factus, ad Bessastadum se contulit. Audiens autem eos in gratiam rediisse, ad Reikias Olvesensium ad Gissurum Thorvaldi, suum qvondam generum, divertit, ibiqve tempus qvadragesimale transegit. Denuo autem audiens Thorleifi & Sturlæ simultates, ad Thorleifum se contulit, & una cum eo haud contemnendas copias collegit; re autem ad certamen spectante, cum pugnandum esse videretur, cum uno tantum comite cohortem deseruit, seqve ad Bessastadas contulit.

§. XLIX.

Cum omnia vi & armis gererentur, Snorronisqve inimici ubiqve dominarentur, nam Thorleifus, cum Sturla congressus, victus fuerat, & cum pluribus suæ partis asseclis exilio mulctatus, Snorro illis

illis ſe jungens, anno 1237 Norvegiam petiit, hyememqve Nidaroſiæ tranſegit, ſed ſub æſtatem cum Dux Skulius Oſloa, ubi una cum Rege hyemaverat, in Thrandiam venerat, Snorro in ejus aulam receptus fuit, ut ex Vita Haconis Regis colligi poteſt. Sturlunga autem innuere videtur, Snorronem ſtatim poſtqvam in Norvegiam venit ad Ducem tetendiſſe, & una cum Urækia filio ſuo, qvi præterito anno ex Iſlandia ejectus fuerat, Oſloæ hyemaſſe, ſed ſub æſtatem Skulium Ducem in Thrandiam ſecutum fuiſſe. Forte eadem etiam æſtate cum Duce Bergas ad Regem ivit, & cum eo, ineunte hyeme, Thrandiam repetiit, nam poſt reditum Ducis in Thrandiam carmen illud, qvod exhibet Vita Haconis, de diſſenſionibus Regis ac Ducis, ut & de Gauto Jonæ, pepegit. Qva etiam æſtate cædem fratris Sighvati & filiorum audiens, doluit qvidem eorum vicem, ſed illis mortuis, pacatiorem ſibi in Iſlandia manſionem ſpondens, illuc proficiſci voluit, veniaqve abeundi à Duce accepta, iter parabat. Sed navi conſcenſa, tabellarius & litteræ à Rege adfuerunt, profectionem ſevere prohibentes; qvibus contemtis, vela ventis dedit, à Duce ſub diſceſſum Jarli titulo ornatus. Navigatione feliciter abſoluta, ex Veſtmannaeyis, ad qvas appulerat, ad Breidabolſtadum primo ſe contulit, ubi Hallveigam convenit, qvæ ibi apud filium ſuum, dum Snorro abfuit, ſe continuiſſe videtur.

§. L.

Snorro & Hallveiga ad Reikholtum ſe deinde contulerunt, ubi denuo anno 1239 lares fixerunt. Thorleifus autem Gardenſis, qvi cum Snorrone ex Norvegia advenerat, inſtigantibus & opem promittentibus Snorrone & Urækia, violentiæ & rapinarum cauſam omnibus intentavit, qvi in prælio Bajenſi contra illum pugnaverant; qvare in Saudafello freqventiſſimus habitus fuit conventus, qvo omnes occidentalis qvartæ coloni confluxerunt, præter Giſlum de Sandi, & ejus curiales, ubi in id tandem ab omnibus conſenſum fuit, ut Snorro ſolus de ea re ſententiam diceret, qva omnes ſe ſtaturos promiſerunt. Edixit Snorro, ut qvicunqve ibi cædem commiſerant, penderent 40 imperiales, qvi vulnera non lethalia inflixerant 38, qvi lapides jecerant 12, qvi autem nihil horum fecerant, ſed in acie ſteterant, & aliqvo modo adjuverant, 5; qvam invidioſam valde, licet non prorſus injuſtam mulctam exactores in omnibus provinciis eodem autumno corraſerunt. Solveiga autem Sturlæ vidua, anno 1240 ad exteros abitura, Snorronis tutelæ Saudafellum aliasqve ſuas poſſeſſiones commiſit, qvi omnia ad ſuum reditum ſarta tecta, qvantum fieri poſſet, conſervaret.

§. LI.

Anno 1240 ex Norvegia advenerunt Eivindus Brattus & Arnas Oreida, litteras Regis Haconis adferentes, qvarum argumenta paucis innotuerunt, putabantur tamen continere aliqvid de Snorrone & ejus ſociis, qvi contemto Regis mandato, anno 1239 ex Norvegia in Iſlandiam trajecerant. Subſeqvente hyeme Snorro Thuridam, Hallveigæ ſororem, Tumio Sighvati elocavit, eiqve Saudafellum inhabitandum tradidit. Hunc Snorro inſtigaſſe credebatur, ut paternam & fratrum lanienam, à Giſſuro & Kolbeino anno 1218 Orlygſtadis factam refricaret, illisqve intentaret, qvod ille aut in foro generali 1240, aut in comitiis qvibusdam provincialibus, Snorronis conſiliis & viribus ſuffultus feciſſe, parum autem, ob eorum imperium & potentiam, profeciſſe videtur. Nec illi hunc Tumii conatum multum curabant, Snorronis autem profunda conſilia, calliditatem & potentiam, qvem hæc cauſa proxime tangebat, non contemnebant, illum enim, qvamdiu ſupereſſet, Tumio non defuturum certo ſcientes, & timuerunt & odio habuerunt, ejusqve opibus inhiantes, neci deſtinarunt. Giſſurus itaqve anno 1241 (ex condicto ut videtur) mediocri ſtipatus caterva, forte ad tegendum dolum, inter primos in forum generale venit; Snorro autem nondum adfuit, & forte aliqvid fraudis ſubeſſe cogitans, ab hoc congreſſu abſtinere conſtituerat, usqve dum Giſſurus ei nuncium miſit, ſvadens ut Tumium ſecum ducens adveniret, & de controverſiis tractaret, ſecumqve in gratiam rediret, forte ut his illecebris in ſtructas tam callide inſidias inducti, parvo negotio ambo tolli poſſent. Cui Snorro fidem habens, nihilqve de Kolbeini adventu ſubolens, centum tantum ſtipatus armatis in forum venit, uti ſcilicet Giſſuro par eſſet, qvem cum totidem adfuturum putavit; ſed mox ubi advenerat, ex improviſo advolat Kolbeinus, 600 ſtipatus armatis, qvod ut vidit Snorro, in templum Thingvallenſe ſe contulit, ſuorum acie ante fores templi inſtructa, ubi illum, in templo ſe, ut ſanctiſſimo aſylo & firmiſſimo caſtello, haud contemnendo armatorum præſidio munito continentem, vi ac armis in freqventiſſimis comitiis adoriri, inconſultum duxerunt. Qvare cum fraus non procederet, Kolbeinus ſub veſperam cum ſuis diſceſſit, Giſſurus vero poſt ejus abitum cum Snorrone collocuturus, ad templum ſe contulit, cumqve de rebus intercedentibus ſermones miſcuerant, amice ſatis, aut ſaltim verbo non inimice diſceſſerunt; omnia autem hæc fucata fuiſſe eventus paulo poſt docuit.

§. LII.

§. LII.

Hoc eodem anno 1241 die 25 Julii fatis cessit Hallveiga Ormi filia, cujus mortem Snorro magnopere doluit. Sed cum cernenda esset hæreditas, dissensiones inter eum & Hallveigæ filios ortæ sunt: illi enim integram opum semissem postulabant, Snorro autem illis vi pactorum tantum competere dixit prædia trans Blaskogensia tesqva sita, & præterea præbendam Stafholtensem: Reikholtum & villam Bessastadas, ut sibi propria retinere voluit, reliqva autem ex æqvo dividi. Ast hic suis rebus male consuluit Snorro, qvi odia privignorum, dudum accensa, sed ad tempus dissimulata & male sopita, nimia suscitavit avaritia ac injustitia: expresse enim Sturlunga dicit Lib. IV. Cap. 40, omnium bonorum, in duas æqvas partes dividendorum, societatem cum Hallveiga eum iniisse. Hanc sibi à Snorrone, ut putabant, illatam injuriam, patruo suo Gissuro Thorvaldi f. conqvesti sunt, qvi qvod æqvum & justum esset, ut tandem obtinerent, suam se auctoritatem interpositurum promisit, sibi hanc gratissimam gratulans datam occasionem, qvæ speciosam ei præbuit ansam in Snorronem insurgendi, & in ejus bona involandi, mandato Regis, de Snorrone capiendo aut occidendo, eum Gissuro præstante usum, ut perpetrata ejus cæde, invidia facti penes Regem esset, Gissurus vero ejusqve complices interfecti opibus potirentur.

§. LIII.

Paulo post, Snorro se ad Saudafellum contulit, ubi eum Urækia, Sturla Thordi, aliiqve ejus amici convenerunt, qvibus suam cum Klango & Ormo litem retulit. Hic cum illi literæ tradebantur, ab Oddo Sveinbiorni filio Runarum characteribus scriptæ, qvi *Stafkarls-Letur* vocantur, qvas nec ipse nec qvisqvam præsentium legere posset, omnes aliqvid illas notabile continere suspicantes, ut ad Reikholtum rediret dissvaserunt; qvibus eqvidem assentiebatur, domum tamen sibi necessario eundum, ast post perbrevem moram reversurum, & hyemem nunc in Reikholis cum Urækia, nunc in Stadarholo cum Sturla transacturum, australis enim qvartæ incolis, puta Gissuro, Klango & Ormo, forte & pluribus, se non credere dicens, amicis invitis ad Reikholtum tetendit.

§. LIV.

Hæc dum geruntur, Kolbeino Gissurus litteras misit, ut sibi in tesqvis Kialvegur qvam citissime occurrat, interim autem copias, qvam posset maximas congregari curet, qvod & ipse fecit. Hinc constituto die in tesqvis conveniunt, & ubi consilia contulerant, Kolbeinus primo domum reversus est, sed mox cum 480 viris in provinciam Dalensem irrupit, impediturus forsan ne Snorroni ex occidente venirent auxilia, neqve ibi coirent copiæ. Gissurus autem amicis ostendit & publice prælegit litteras, qvas Arnas Oreida & Eivindus Brattus priori anno à Rege scriptas attulerant, qvibus Snorronem, ut proditorem & læsæ Majestatis reum accusabat, Gissurumqve oravit, ut illum aut volentem aut nolentem in Norvegiam transmitteret, aut si id non posset, letho daret. Unde Gissurus 70 viris stipatus, qvam citissime se proripiens, reliqvis copiis subseqvi jussis, ad Reikholtum intempesta nocte 22 Septembris pervenit, moxqve ædibus corona cinctis, Snorronis cubiculum vi effregit; ad qvem strepitum ille somno excussus, ex lecto in hypocaustum minus per cuniculum aufugiens, in cella qvadam se condidit. Gissurus autem in Arnbiornum Sacerdotem incidens rogavit, ubinam Snorro esset? Qvod Sacerdote se nescire respondente, regessit Gissurus, nisi colloqverentur, in gratiam illos redire non posse; cui Sacerdos, si vita & securitas promitteretur, sperare se Snorronem inveniri posse. Sed hæc loqventibus illis, Snorro à percussoribus invenitur, qvorum Simon Knutus mox jussit Arnam Beisk illum occidere, contra jubente Snorrone, ne occideret. Simone, Gissuri fidissimo Achate, & ad necem Snorronis subornato, eadem verba iterante, Snorro qvoqve eadem sua repetiit; qvo eodem momento Arnas eum occidit, & Thorsteinus Gudni aliud ei lethale vulnus inflixit; qvo facto, Gissurus cum omnibus copiis, qvæ seqventi die sub ducibus Lopto Pauli, Arna Oreida & Klango Biorni adfuerunt, ad Saudafellum se contulit, ubi Kolbeinum cum 480 armatis, ut in Kiolo inter eos convenerat, obvium habuit. Celebrato ibi freqventissimo conventu, atqve omnibus Snorronis amicis & clientibus ad homagium coactis, universas ejus facultates in suam redegerunt potestatem.

§. LV.

Hunc exitum habuit Snorro Sturlæus, cum vixerat annos 63, vir sive antiqvitatem generis, honores, eruditionem, divitias, sive alia spectes, sane nobilissimus. Honores tam intra qvam extra patriam, qvantos sperare potuit maximos adeptus est: nam Regi Norvegiæ & Dynastæ in tanto pretio seu honore fuit, ut primo Satrapa feudatarius, *Lendur-madur*, deinde Jarlus creatus fuerit, annisqve 1213, 15, 22 & 33, ut qvidam volunt, supremum in Islandia gesserit magistratum. Initio qvidem

qvidem pauper fuit, ſed brevi evaſit ditiſſimus. Ingenio præditus fuit omnium artium & ſcientiarum capaci, fuit enim Philologus, Philoſophus, Hiſtoricus, Juriſconſultus, & Poëta nemini ſecundus, animo ſapiens & perſpicax, & manu ad qvævis facienda & formanda ſolertiſſimus; qvas virtutes avaritia, laſcivia, ambitione, & fallacia, haud parum fœdavit, nam nemini diu fidus fuit, nec unqvam diu eosdem habuit amicos, ſed omnia ex præſenti lucro & honore metiebatur. Ex prima uxore duos habuit liberos, Jonam Murt & Hallberam. Ex ſecunda nullos, qvi ad maturitatem pervenerunt. Reliqvi adulterini fuerunt, nam ex Gudruna Rheimi filia plures ſuſcepit liberos, qvorum Ingebiarga ſola ad maturitatem pervenit, ex Thurida Halli filia Urækiam, & ex Oddnia qvadam Thordiſam. Liberis & generis infelix fuit, nam Jonas Murtus in juventute occiſus fuit, ſed Urækia malus & infortunatus homuncio fuiſſe videtur. Filiæ omnes nobiliſſimis viris elocatæ fuerunt, qvarum una à Kolbeino Arnori filio, altera à duobus, Arna Oreida & Giſſuro, repudiatæ fuerunt, tertia poſt mariti mortem pudicitiam proſtituit, ipſe autem poſtqvam totam vitam in contentionibus & diſſidiis, ſæpiſſime cum neceſſariis & propinqvis protraxerat, à tribus generis & privigno occiſus fuit.

Scripta ejus qvæ aut hodie exſtant, aut exſtitiſſe ſcimus, ſunt:

1) *Heimskringla*, ſeu Hiſtoria Septentrionalis ab Odino, ad Sverrerum Norvegiæ Regem, opus elegantiſſimum.
2) *Edda.*
3) Ut qvidam volunt *Skálda*, ſeu ars poëtica.
4) Clavis metrica.
5) Encomium Haconis Galin.
6 & 7) Duo carmina, in laudem Skulii Ducis Norvegiæ.
8) Erici XI Sveciæ Regis Encomium.
9) De Rege Hacone compoſitum Carmen Encomiaſticum.
10) De Chriſtina Haconis Galin uxore.
11) Varia minoris notæ carmina, qvorum reliqviæ hic illic exſtant & allegantur.

§. LVI.

Tantas congeſſerat Snorro opes, prædiis ac villis, omnigenis armatorum gregibus, pretioſa ſupellectile, armis, veſtibus, libris, aliisqve rutis cæſis, ut coætaneorum nullum in Iſlandia divitiis parem haberet. Villicationes in nobiliſſimis prædiis inſtructiſſimas inſtituerat, unam in Borgo, alteram in Svignaſkardo, tertiam in Stafholto, qvartam in Beſſaſtadis, qvintam in Dal ad Ejafioll, ſextam in Reikholto, & forte pluribus in locis, in qvibus, prout regionis & paſcuorum natura ferebat, hic pecudum, ovium, ſuum, anſerum, & id genus aliorum animalium, illic eqvorum, iſtic boum & vaccarum greges maximos & armenta alebat. Litteris eſt mandatum, tam numeroſos in ſola Svignaſkardenſi villa armentorum eum habuiſſe greges, ut anno 1225, aëris inclementia, pabuli penuria & nivium multitudine 120 boves caſtratos amiſerit, qvam jacturam reſpectu reliqvorum nihili æſtimavit. Præturas præterea plurimas poſſedit, in qvarum numero fuit Borgfiordenſis, Dalenſis, Midfiordenſis, Veſtfiordenſis, & dimidia pars præturarum, ad Kolbeinum pertinentium. Ipſe & natura & qvotidiano exercitio avarus, & lucri fuit cupidiſſimus, ita ut ex qvavis re diteſcere & ſciret & geſtiret, atqve teſte Sturlunga œconomiæ peritiſſimus; qvæ omnia eo collineabant, ut ditiſſimus & potentiſſimus evaderet. Opum autem, qvas congeſſerat, ne gry qvidem ad ejus poſteros pervenit, pleraqve enim ad hoſtes, & pauca ad agnatos tranſierunt. Primus omnium Iſlandorum Regium Fiſcum, prædiorum Beſſaſtad & Evindarſtad publicatione ditavit. Sed nihilo ſecius ex Snorronis nepote Einaro, dicto poſtea *Vatnsfyrdingur*, qvi cum avus occidebatur, ephebis vix exceſſerat, nobiliſſimæ & ditiſſimæ Iſlandorum familiæ oriundæ ſunt.

§. LVII.

Claudam hanc de Snorrone noſtro ſat prolixam commentationem, cum expoſuero, qvos reliqverit hæredes, & qvid de defuncti opibus factum fuerit. Legitimi ejus liberi, Jonas Murtus & Hallbera, improles ante patrem obierunt. Ingebiorga nec ex Giſſuro nec Arna Oreida ullos reliqvit liberos, ipſaqve ante patrem obiiſſe videtur, cum nulla ejus mentio injiciatur, poſtqvam à Giſſuro repudiata fuit. Urækia filius adulterinus patri ſupervixit, ut videtur improles. Thordiſa in adulterio nata, legitimum habuit filium Einarum, à marito Thorvaldo Vatnsfiordenſi procreatum, qvem ſpurii matris natales ab hæreditate avi excludebant. Sola itaqve Helga Sturlæ filia, Snorronis ſoror, nupta Solmundo cuidam natione Norvego, fratris ex aſſe hæres fuit. Cujus liberi duo memorantur, Eigillus Solmundi, qvi Reikholtum poſt avunculum obtinuit, & Gida uxor Nicolai Oddidæ

didæ. Solmundi hujus in historia perraro mentio fit, unde colligi potest, eum publicis negotiis se parum immiscuisse. Helga statim post Snorronis mortem, ut ejus unica hæres, celebrari cœpit, sed multos habens æmulos & opimæ hæreditati inhiantes, eandem appetentibus dedere coacta fuisse videtur.

1. Sturlæ cuidam, fratris sui Sveini filio, qvod mox post Snorronis cædem factum esse videtur.

2. Gissuro Thorvaldi, qvi qvam primum ei innotuit hæc cessio, eandem rescidit, ita enim hac de re loqvitur Sturl. Lib. VI. Cap. 31. Gissurus à Saudafello ad Reikholtum se contulit, & rem ita disposuit, ut Klangus villicationem Reikholtensem teneret, Solmundo autem & Helgæ, illuc vocatis, persvaderi curavit, ut sibi hæreditatem cederent; sed illi Sturlæ Sveini filio hæreditatis protectionem tradiderant.

3. Paulo post hi eandem hæreditatem Urækiæ Snorronis filio cesserunt, teste eodem auctore Lib. V. Cap. 35.

4. Qvarta vice de hac hæreditate actum fuit in Brædratunga, post victum & captum Urækiam (1242). Sturlung. Sag. Lib. VI. Cap. 36. Postulavit tunc Kolbeinus à Teito nomophylace, ut sententiam diceret, cui deberetur hæreditas Snorronis. Tandem Kolbeinus Urækiæ hæreditatem adjudicavit, ex qva Gissuro certa portio cederet. Sed Urækiam has opes nunqvam accepisse, inde patet, qvod ille tunc captivus paucis post diebus in Norvegiam fuerit missus, unde nunqvam rediit.

5. Thordus Kakali anno 1249 has opes ita divisit, ut ipse magnam partem retineret, Eigillo Reikholtum traderet, sed Gidæ dotem: eam enim 1250, bene dotatam, Nicolao Oddi nuptum dedit.

6. Et ultima vice Thorgilsus Skardi anno 1252 Regi hanc hæreditatem asserere aggressus est, qvi tamen, ut puto, nihil aliud obtinuit, qvam prædia Bessastadir & Eivindarstadir, qvæ hodiedum ad Regium fiscum pertinent, ita ut Bessastadir sit supremi in Islandia Præfecti Regii sedes. Qvis Satraparum ibidem primus lares fixerit, non liqvet; attamen crediderim, id primum aut inter primos fecisse Vigfusum Ivari anno 1390, nam priores pleriqve Præfectorum Islandi fuerunt, qvi in suis prædiis sedebant. Cæterum qvod de Snorronis opibus diximus, comprobat adagium:

Male parta, male dilabuntur.

GENEALOGIA
SNORRONIS STURLÆI
BIPARTITA

1) *EJUS MAJORUM ex Landnama & Sturlunga excerpta.*
2) *EJUS POSTERORUM ex variis Libris genealogicis collecta.*

STEMMA I. Landn. p. 49.

Hrafnistu Ætt.

1. Ulfur Oargi.
2. Hallbera hans dotter.
3. Kveldúlfur.
4. Skallagrímur.
5. Eigill Skallagrímsson.
6. Þórsteirn Eigilsson.
7. Hrifla Þórsteinsson (laungetinn).
8. Skule hans son.
9. Þórdur hans son.
10. Bodvar.
11. Gudny.
12. Snorri Sturluson.

STEMMA II. ibid.

1. Grímur hinn Háleyski.
2. Ulfur í Geitlande.
3. Hróaldur.
4. Rólfur hinn yngre.
5. Solvi í Geitlande.
6. Þórdur í Reikholte.
7. Solvi.
8. Þórdur.
9. Magnus.
10. Þórdur.
11. Helga.
12. Gudny.
13. Snorri Sturluson.

STEMMA III. ibid. p. 219.

1. Ragnar Lodbrók.
2. Biörn Jarnsída.
3. Asleikur.
4. Hróaldur.
5. Biörn Býrdusmiör.
6. Þórdur (Höfda Þórdur).
7. Biörn.
8. Þórdís (systur Arnors kell. n.).
9. Ormur.
10. Þórdís.
11. Bótólfur.
12. Þórdís.
13. Helga.
14. Gudny.
15. Snorri Sturluson.

STEMMA IV. Landn. p. 298.

1. Hrolfur konungr oc Go, syster þeirra Nors oc Gors.
2. Saulvi.
3. Kaun.
4. Svínabödvar.
5. Þórir konungr.
6. Örn hyrna.
7. An.
8. Þórleifur.
9. Bödvar.
10. Þórleifur Midiunge.
11. Bödvar hinn hvíti.
12. Þórsteirn.
13. Sýduhallur.
14. Þórsteirn Sýduhallsson.
15. Amund.
16. Gudrun.
17. Þórdís.
18. Helga.
19. Gudny.
20. Snorri Sturluson.

STEMMA V. ibid. p. 317.

1. Hrólfur höggvandi.
2. Moldargnúpur.
3. Hafurbiörn Gamli.
4. Svertingur.
5. Þórbiörg.
6. Sveinbiörn.
7. Bótólfur.
8. Þórdís.
9. Helga.
10. Gudny.
11. Snorri Sturluson.

STEMMA VI. ibid. p. 70.

1. Þormodur Goþi.
2. Gudlaugr hinn audge.
3. Þórfinnur.
4. Gudlaugur.
5. Þórdís.
6. Þórdur.
7. Sturla.
8. Snorri Sturluson.

STEM-

STEMMA VII.

1. Hálfdan hvitbeinn, Upplend. konungr.
2. Gudraudur.
3. Olafur.
4. Helgi.
5. Ingialdur konungr.
6. Olafur hvíti, herkonungr, átti Audi diupaudga.
7. Þórsteirn Raudur, ocſo konungr.
8. Þórgerdur.
9. Rutur.
10. Þórhallur.
11. Halldora.
12. Gudlaugur.
13. Þórdys.
14. Þórdur.
15. Sturla.
16. Snorri Sturluſon.

STEMMA VIII. Landn. p. 136.

1. Þórbiörn Loki.
2. Þórgils.
3. Kollur.
4. Þórgils.
5. Jörundur.
6. Snorri.
7. Aſni.
8. Gils.
9. Þórdur.
10. Sturla.
11. Snorri Sturluſon.

STEMMA IX. ibid. p. 149.

1. Þórdur Víkingsſon (kenningarſon Harallds konungs Hárfagra).
2. Þórkell Alvidrokappi.
3. Þórdur Örvöndur.
4. Otkatla.
5. Þórdur.
6. Snorri.
7. Gils.
8. Þórdur.
9. Sturla.
10. Snorri Sturluſon.

STEMMA X. ibid. p. 203.

1. Holti.
2. Iſraudur.
3. Iſleifur.
4. Þórvalldur.
5. Þórdís.
6. Þórkatla.
7. Gudlaugur.
8. Þórdís.
9. Þórdur.
10. Sturla.
11. Snorri Sturluſon.

STEMMA XI. Landn. p. 248.

1. Öndöddur Kráka.
2. Aſgrímur.
3. Elldagrímur.
4. Aſgrímur Ellidagrímsſon.
5. Sigfús.
6. Þórgerdur.
7. Grímur.
8. Svertingur.
9. Vigdís.
10. Sturla.
11. Snorri Sturluſon.

STEMMA XII. ibid. p. 250.

1. Biörn hinn Gautſki.
2. Eivindur Auſtmadur.
3. Helgi magri.
4. Rólfur.
5. Valþiófur.
6. Helga.
7. Þórir.
8. Arnor.
9. Þurídur.
10. Þórdís.
11. Vigdís.
12. Sturla.
13. Snorri Sturluſon.

STEMMA XIII. Vide ſupra St. VII.

7. Þórſteirn Raudr.
8. Olafur Feilan.
9. Þórdur Gellir.
10. Þóra.
11. Þórgrímur.
12. Snorri Goþi &c. Vide St. XVII.

STEMMA XIV. Landn. p. 301 - 304.

1. Hálfdán Gamli.
2. Ivar Upplendingajarl.
3. Eiſteinn Glumra.
3. Rognvalldur Mærajarl.
4. Hrollaugur.
6. Hróalldur.
7. Ottar hvalsró.
8. Gudlaug.
9. Þórgerdur.
10. Jarngerdur.
11. Valgerdur.
12. Bödvar.
13. Gudny.
14. Snorri Sturluſon.

STEM-

STEMMA XV. Landn. p. 304.
Vide St. XIV.

5. Hrollaugur.
6. Össur.
7. Þórdís.
8. Hallur á Sýdu.
9. Þórgerdur.
10. Ingveldur.
11. Liótur.
12. Jarngerdur.
13. Valgerdur.
14. Bödvar.
15. Gudny.
16. Snorri Sturluson.

STEMMA XVI. ibid. p. 45.

1. Þórir hlæandi.
2. Ulfur.
3. Ulfur.
4. Ulfar.
5. Önundr Breidskeggr.
6. Tungu Oddur.
7. Þóroddur.
8. Hungerdur.
9. Þórbiorg.
10. Sveinbiörn &c. Vid. St. V.

STEMMA XVII. ibid. p. 94.

1. Örnolfur fiskreki.
2. Þórolfur Mostrarskegg.
3. Þórsteirn Þorskabitur.
4. Þórgrímur.
5. Snorri Goþi.
6. Halldor Snorrason.
7. Þórkatla.
8. Þórdís.
9. Gils.
10. Þórdur.
11. Sturla.
12. Snorri Sturluson.

STEMMA XVIII. p. 251. Sturlunga.

1. Grímur Kamban.
2. Þórsteirn Skrofa.
3. Þórolfur Smiör.
4. Audun Rotinn.
5. Einar.
6. Eiolfur Valgerdarson.
7. Gudmundur Ríki.
8. Eiolfur hallte.
9. Gudmundur.
10. Gudmundur annar.
11. Þórdís.
12. Vigdís.
13. Sturla.
14. Snorri Sturluson.

II. *Recensus quorundam celebriorum* SNORRONIS POSTERORUM.

STEMMA I.

1. Snorri Sturluson.
2. Þórdís Snorradotter.
3. Einar Þorvaldsson.
4. Vilborg Einarsdotter.
5. Eirikur (Vilborgar oc Sveinbiarnarson).
6. Einar Eiriksson (á Grund í Vatnsfyrde).
7. Biörn Jorsalafare.
8. Vatnsfiardar Christin.
9. Solveig.
10. Jon Sigmundsson, lögmadur.
11. Helga.
12. Gudbrandur, biskup á Holum.
13. Steinun.
14. Þórlakur biskup.
15. Gisle biskup oc
Þórdur biskup.

II. Vide §. I.

12. Gudbrandur.
13. Christin.
14. Sr. Jon Arason í Vatnsfyrde.
15. Oddur Jonsson hinn digre.
16. Gudrun Oddsdotter.
17. Gisle Magnusson, biskup á Holum.

III. Vide §. I.

7. Biörn Jorsalafare.
8. Vatnsfiardar Christin.
9. Biörn Þorleifsson.
10. Solveig.
11. Þorleifur Paalsson, lögm. N. oc V.
12. Asmundur.
13. Erlendur.
14. Katrin.
15. Jon Vigfússon, biskup á Holum.

IV. Vide §. I.

8. Vatnsfiardar Christin.
9. Biörn Ríki.
10. Þóra.
11. Biörn Gudnason.
12. Gudrun Biörnsdotter.
13. Eggert Hannesson.
14. Ragneidr Eggertsdotter.
15. Biörn Magnusson.
16. Sigridr Biörnsdotter.
17. Mag. Biörn Þorleifsson, biskup á Holum.

V. Vide §. I.

10. Jon Sigmundsſon, lögmadur.
11. Jon.
12. Jon annar.
13. Sira Arngrimur á Melſtad.
14. Sira Þórkell Arngrimsſon.
15. Mag. Jon Widalin, biſkup í Skalholte.

VI. Vide §. I.

7. Biörn Jorſalafare.
8. Vatnsfiardar Chriſtin.
9. Biörn Ríki.
10. Þórleifur Biörnsſon Hyrdſtióri.
11. Jardþrúdur.
12. Sira Olafur Gudmundsſon í Hiardarhollte.
13. Jon Olafsſon.
14. Dade Jonsſon.
15. Ragnhildur.
16. Holmfridur Hanneſsdotter.
17. Sira Jon Halldorsſon.
18. Finnur Jonsſon biſkup, qvi per 4 diverſa ſtemmata à Snorrone deſcendit.
19. Hannes Finnsſon, ocſo biſkup í Skalholte.

VII. Vide §. I.

9. Biörn Ríki.
10. Þórun.
11. Helga Gudnadotter.
12. Þórſteirn.
13. Gudrun.
14. Sira Þórſteirn í Hvamme.
15. Hr. Einar, biſkup á Holum.

VIII. Vide §. VI.

11. Jardþrúdur.
12. Þórleikur.
13. Jon.
14. Ormur.
15. Jon.
16. Magnus.
17. Arne Magnusſon.

IX. Vide §. VII.

11. Helga Gudnadotter.
12. Gudny.
13. Torfe.
14. Erlendur.
15. Torfe.
16. Þórmodur Torfaſon.

X. Vide §. IX.

15. Torfe Erlendsſon.
16. Gudrun.
17. Gudrýdur.
18. Mag. Evert Londemann, Profeſſor og Biſkop, ſiden nobiliteret de Roſencrone.
19. Baron de Roſencrone, Envoie ved det Berlinſke Hof.

XI. Vide §. IV.

14. Ragneidur Eggertsdotter.
15. Are Magnusſon.
16. Magnus.
17. Jon.
18. Magnus, lögm. Nord. oc Veſt.
19. Margret.
20. Magnus Giſlaſon, lögm. S. oc A. oc ſídan Amtmadr á Iſland.

XII. Vide §. III.

15. Jon Vigfusſon, biſkup.
16. Sigridur.
17. Ragneidur.
18. Olafr Stephansſon, Amtmadr A. oc N.

XIII. Vide §. I. & V.

10. Jon Sigmundsſon, lögmadr.
11. Jon.
12. Jon annar.
13. Arngrimur Jonsſon.
14. Hilldur Arngrims dotter.
15. Páll Widalin, lögm. S. oc A.

XIV. Vide §. IV.

12. Gudrun Biörnsdotter.
13. Biörn Hannesſon.
14. Eggert Biörnsſon.
15. Hannes Eggertsſon.
16. N. Hanneſsdotter.
17. Biörn Giſlaſon.
18. Sigurdur Biörnsſon, lögmadur.

XV. Vide §. XIV.

15. Hannes Eggertsſon.
16. Ragneidur Hannesdotter.
17. Sigurdur Jonsſon, lögmadur.

XVI. Vide §. I.

10. Jon Sigmundsſon, lögmadur.
11. Helga Jonsdotter.
12. Jon Kraksſon.
13. Margret.
14. Hákon.
15. Sigridur.
16. Oddur, lögm. N. oc V.

XVII. Vide §. VII.

14. Sira Þórsteirn í Hvamme.
15. Gudrún.
16. Þórsteirn.
17. Benedict, lögmadur N. oc V.

XVIII. Vide §. X.

16. Gudrún Torfadotter.
17. Þórdís Marcusdotter.
18. Marcus.
19. Biörn Marcusson, lögmadr.

XIX. Vide §. XI.

18. Magnus Jonsson, lögmadur.
19. Ingebiorg.
20. Gudrun.
21. Jon, Vicelögm. N. oc V.

XX. Vide §. IV.

12. Gudrún Biörnsdotter.
13. Biörn Hannesson.
14. Hallbiórg.
15. Einar.
16. Þórolfur.
17. Ingebiörg.
18. Gudrun.
19. Ragnhilldur.
20. Eggert, Vicelögmadur oc hans Broder Magnus, ocso Vicelögmadur.

XXI. Vide §. I.

12. Gudbrand, Biskop.
13. Steinun, Marit. Skule, boede i Dölum.
14. Ingun, Marit. Magnus, Prest til Mailefeld.
15. Skule, Prest til Göddaler, levede 92 Aar.
16. Einer, Prest til Garde, døde i sit 100de Aar.
17. Magnus, Prest til Husewig.

18.	Skule Landfoged.		Jon Provst til til Staderstad.	Gudrun, Marit. Magnus Ketilsen, Sysselmand i Dale-Syssel.	Ketil, Prest til Husewig.
19.	Jon Landfoged.	Biorn. Thorlacius, Mester ved Constructions-Skolen i Kiøbenhavn.	Lauritz Sneefield, Fuldmægtig i Rente-Kammeret.		Gudmund, Studiosus.

CHRO-

CHRONOLOGIA

AD HISTORIAM SNORRII, STURLÆ FILII, ILLUSTRANDAM PERTINENS.

Ao. a. n. Chr.
- 105. nafcitur Othinus.
- 90. - - Niordus.
- 75. - - Skioldus.
- 65. - - Freyus. Gerda.
- 40. adventus Othini in terras noftras boreales.
- 35. nafcitur Semingus.
- 32. - - Fiolnerus.
- 17. - - Frodius 1.

Ao. p. n. Chriftum.
- 1. natus Svegderus.
- 34. - Vandlandus.
- 45. - Drifa.
- 67. - Visburus.
- 100. - Domaldus.
- 127. - Danp.
- 133. - Domarus.
- 148. - Drotta.
- 166. - Dyggvius.
- 170. - Danus Mikillati.
- 191. - Dagus.
- 216. - Agnius.
- 220. - Froftius.
- 235. - Frodius 3.
- 241. - Alrekus.
- 245. - Skialfa.
- 262. - Gudlaugus.
- 265. - Ynggvius 2.
- 267. - Alfus.
- 290. - Jorundus.
- 290. - Halfdanus 1.
- 292. - Hugleikus.
- 295. - Hakius. Gylaugus.
- 300. - Hagbardus.
- 300. - Fridleifus 3.
- 310. - Starkaterus 2.
- 316. - Aunius.
- 338. - Alius.
- 370. - Frodius 4, Frækne.
- 386. - Eigillus.
- 391. - Augvalld Rex Rogelandiæ.
- 419. - Ottarus Vendilkraka.
- 438. - Helgius.
- 446. - Adilfus.
- 460. - Alius Uplandicus.
- 465. - Godgieltus.
- 479. - Hrolfus Krake.
- 485. - Eyfteinus.
- 510. - Solvius ex Niardey.
- 518. - Yngvarus.
- 551. - Braut-Aunundus.
- 554. - Halfdanus.
- 565. - Gudraudus.

Ao. p. n. Chriftum.
- 577. natus Hiordvardus Ylfing.
- 580. - Ingialldus.
- 587. - Ivarus Vidfadme.
- 600. - Afa.
- 613. - Olafus Trætelja.
- 620. - Solveiga f. Solva.
- 630. - Eyftein Hardrade.
- 646. - Ingialldus.
- 658. - Halfdanus Huitbein.
- 663. - Afa, filia Eyfteini.
- 677. - Eirikus, Agnari filius.
- 691. - Gudraudus.
- 705. - Eyfteinus.
- 705. - Skioldus Rex.
- 710. - Hilda, Eiriki filia.
- 710. - Dagus Rex Veftmauriæ.
- 738. - Halfdanus Millde.
- 738. - Alfarinus Rex.
- 743. - Hlifa, filia Dagi.
- 770. - Eyfteinus Rex.
- 771. - Alfgeirus Rex.
- 771. - Gudreydus Rex, Mikillati.
- 774. - Alfhillda, filia Alfarini.
- 804. - Olafus, Alfus Geirftadenfis.
- 805. - Gandalfus Rex.
- 806. - Haugnius Rex.
- 823. - Halfdanus Svarte.
- 824. moritur Gudreidus Rex.
- 832. nafcitur Ragnhillda, mater Haralldi Pulchricomi.
- 833. nafcitur Rognvalldus Hærdumhærra.
- 841. Halfdanus Svarte fit Rex Agdiæ & Veftfoldiæ.
- 847. moritur Sigurdus Hiort Rex.
- 851. Rex Sogniæ fit Halfdanus.
- 852. ducit conjugem Ragnhilldam, filiam Sigurdi Hiort.
- 853. nafcitur Haralldus Pulchricomus.
- 861. *Nadoddus* detegit *Islandiam.*
- 863. moritur Halfdanus Rex, cui fuccedit Haralldus.
- 864. *Gardarus* adit *Islandiam.*
- 865. bellum Haralldi cum Rege Gandalfo & aliis.
- 866. Alfheimiam Haralldus fibi fubjicit.
- 867. Expeditionem fufcipit in Thrandhemiam.
- 867. *Flokius* in Islandiam navigat.
- 869. Naumdaliam fuæ ditionis facit Haralldus; *Afam* conjugem ducit.
- 870. Vermiam fuo imperio parere cogit.
- 870. *Ingiolfus* Islandiam adit.
- 871. In Gothiam Occidentalem facta expeditione, Gothos prælio fuperat Haralldus.
- 872. Conjugem ducit *Snæfridam.* Secunda expeditio in Thrandhemiam.
- 875. Islandiam primus occupat *Ingulfus.*
- 880. Conjugium Haralldi cum *Gyda.*

Ao

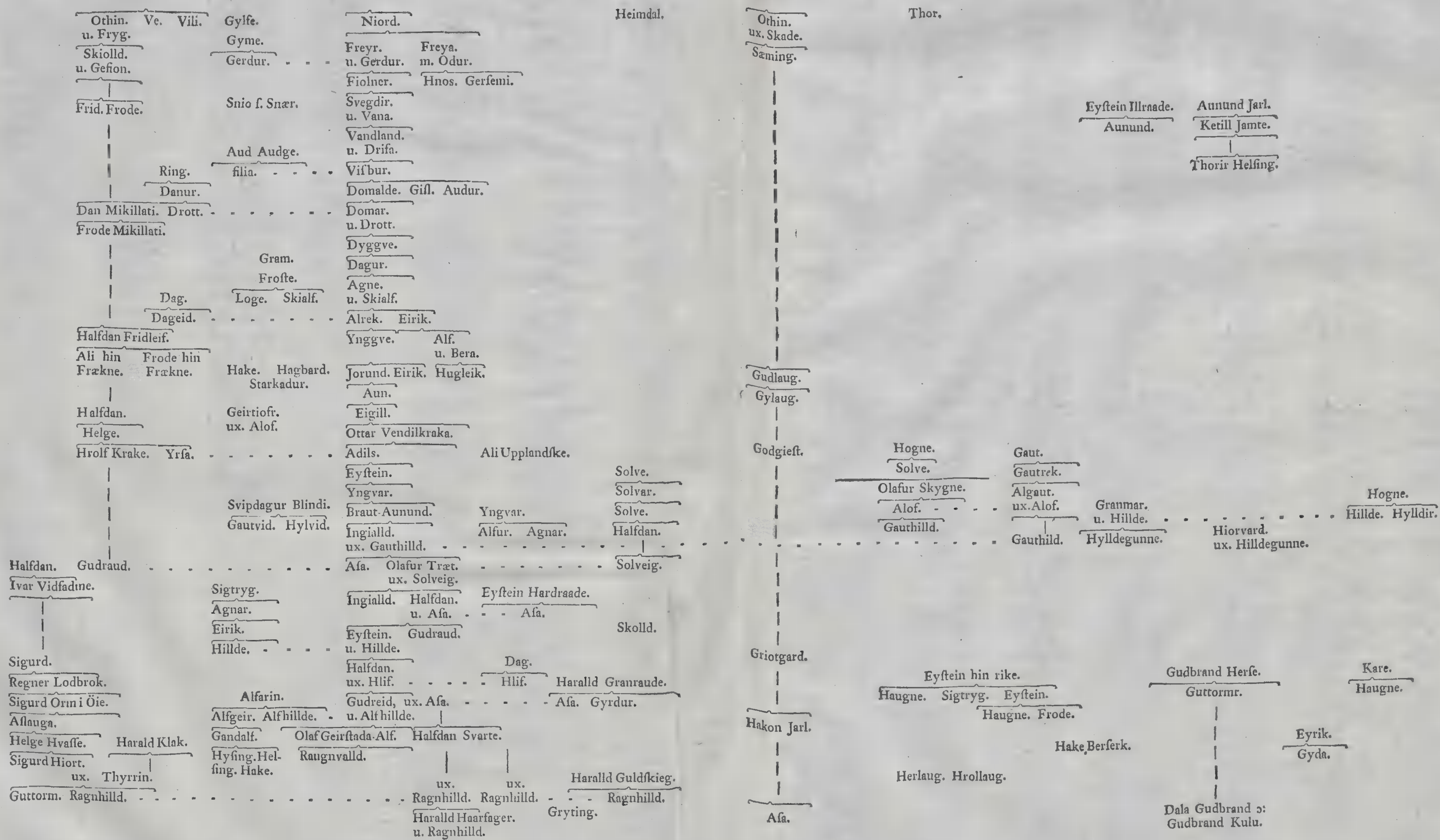
Ao. Chr.
- 881. Nordmöriam & Raumsdaliam armis sibi subjicit.
- 882. Sunnmæriam suam facit.
- 883. Fiordarum provinciam occupat.
- 885. Prælio in sinu *Hafursfiord* victor, totius Norvegiæ fit dominus.
- 886. Halogalandiam visitat.
- 888. Expeditionem suscipit in mare occidentale.
- 890. Tonsa coma, *Pulchricomi* cognomen adipiscitur.
- 890. *Thorolfus* in Halogalandia occiditur.
- 891. *Qvældulfus* & *Skalagrimus*, occisis duobus *Guttormi* Ducis filiis, Islandiam adeunt.
- 893. Occiditur *Rognvalldus*, Möriarum Jarlus.
- 894. Conjugem ducit Haralldus Rex *Ragnhilldam.*
- 895. Expeditio Haralldi Regis in Orcadas.
- 895. *Hrolfus* s. *Rollo*, exul è Norvegia cedere cogitur.
- 896. Neustriam s. Nordmanniam aggreditur.
- 898. Nascitur Ericus dictus *Blodöxe.*
- 903. Regnum inter filios partitur Haralldus.
- 910. Expeditiones piraticas suscipit *Eirikus Blodöxe.*
- 918. Conjugem ducit *Gunnhilldam.*
- 920. Occidit fratrem *Biornum*, dictum *Farmand.*
- 923. nascitur *Hakonus*, postea dictus *Adalsteini alumnus.*
- 931. Mittitur in Angliam ad Regem *Adalsteinum.*
- 932. Tertia expeditio Haralldi Regis in mare occidentale.
- 933. regnum concedit s. Monarchiam filio Eiriko.
- 934. nascitur *Haralldus* postea dictus *Graafeld.*
- 935. moritur *Halfdanus Svarte*, Rex Thrandhemiæ.
- 936. moritur Haralldus Pulchricomus.
- 937. Rex Eirikus Blodöxe occidit fratres *Gudraudum* & *Olafum.*
- 937. *Hakonus Adalsteini alumnus* à Throndis Rex accipitur.
- 938. regno cedere cogitur & Norvegia Rex Eirikus Blodöxe.
- 938. nascitur *Hakonus* Jarlus, Sigurdi filius.
- 939. Fit Rex Northumbriæ Eirikus.
- 940. Rex Hakonus condit Legem Gulathingensem.
- 941. condit Legem Frostathingensem.
- 941. moritur Rex Adalsteinus.
- 943. Jamtiam & partem Helsingiæ suæ ditioni adjicit Rex Hakonus.
- 952. in prælio occumbit Rex Eirikus Blodöxe.
- 953. Eiriki filii Haralldus & ejus fratres Norvegiam infestant.
- 955. Rex Hakonus expeditionem in Daniam sibi suscipit.

Ao. Chr.
- 956. Religionis Christianæ cultum in Norvegiam introducere conatur.
- 957. Ab Eiriki filiis pars Vikiæ occupatur. Rex Hakonus eos Danosqve prælio in *Augvalldsnejo* vincit.
- 958. altero prælio, in insula *Fredey* victoriam ab illis reportat.
- 958. nascitur Rex *Haralldus Grænske* pater Olafi Sancti.
- 963. Rex Hakonus prælio in insula *Stord* saucius moritur. Eiriki filii Norvegiæ Reges fiunt.
- 965. Sigurdus Jarlus occiditur.
- 968. Otthonis 1mi Imper. expeditio in Daniam.
- 968. nascitur Sigmundus Brestii filius.
- 969. Eiriki filii occidunt Reges *Tryggvium* & *Gudraudum.*
- 969. *Olafus Tryggvii filius* nascitur.
- 969. *Eirikus Jarlus*, Hakoni filius nascitur.
- 970. *Hakonus Jarlus* in Daniam fugit.
- 971. Redit in Thrandhemiam.
- 972. Olafus Tryggvii filius in Esthoniam venit.
- 974. *Klypius* Herse à Rege *Sigurdo* in Angliam mittitur.
- 975. Rex Sigurdus occiditur. Fames ingens in Norvegia.
- 976. Hakonus Jarlus in Daniam abit. Otthonis 2do Imper. expeditio in Daniam.
- 977. Rex Haralldus Graafeld occiditur.
- 978. *Haralldus* Gormi filius in regnum Norvegiæ admittitur. Hakonus fit Jarlus Norvegiæ.
- 978. Olafus Tryggvii filius venit in aulam Valdemari, Holmgardiæ Regis.
- 979. *Ragnfredus* Rex partem Norvegiæ recuperat.
- 980. Prælio superatur, & è Norvegia fugere cogitur.
- 981. Eirikus occidit *Skoptium.*
- 982. Expeditio Haralldi Gormi filii in Norvegiam.
- 986. Olafus Tryggvii filius conjugem ducit *Geiram.*
- 988. Expeditio Otthonis 3tii in Daniam.
- 989. moritur *Geira*, conjunx Olafi Tryggvii filii.
- 990. mors Haralldi Gormi filii.
- 993. baptisatur Olafus Tryggvii filius.
- 993. nascitur Olafus Sanctus.
- 994. Prælium Hakoni Jarli cum Jomsvikingis.
- 996. occiditur Hakonus Jarlus; Rex Norvegiæ fit Olafus Tryggvii filius.
- 998. baptisatur Olafus Sanctus.
- 1000. Prælium ad *Svolld*, in qvo vita & regno exuitur Rex Olafus.

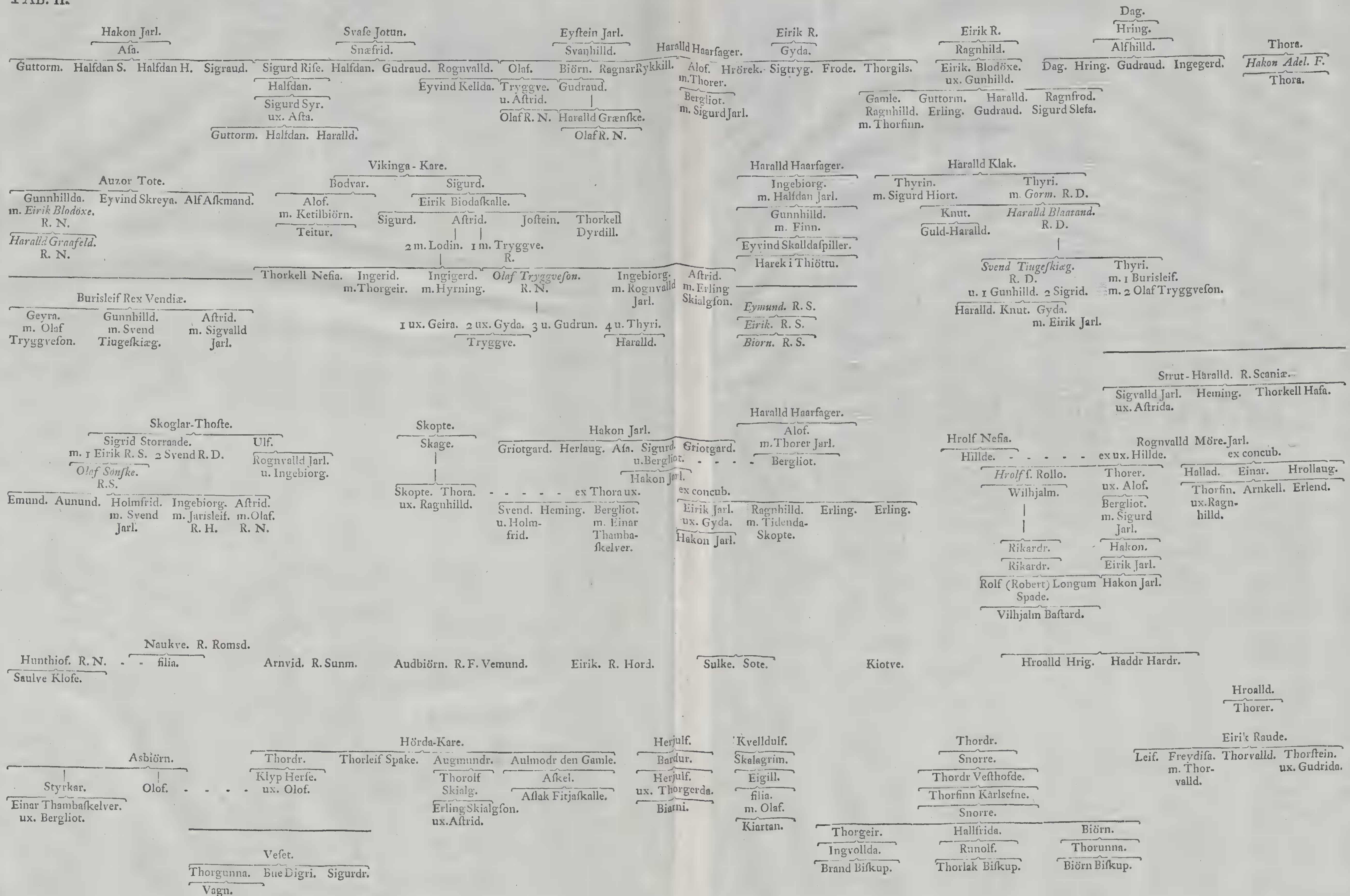
SLEGTE-

SLEGTE - REGISTERE

efter Snorre Sturlæsons Beretninger.

TAB. II.

Hakon Jarl.
Asa.
Guttorm. Halfdan S. Halfdan H. Sigraud.
Svafe Jotun.
Snæfrid.
Sigurd Rise. Halfdan. Gudraud. Rognvalld.
Halfdan.
Sigurd Syr. ux. Asta.
Guttorm. Halfdan. Haralld.
Eystein Jarl.
Svanhilld.
Olaf. Biörn. Ragnar Rykkill.
Eyvind Kellda. Tryggve. u. Astrid. Gudraud.
Olaf R. N. Haralld Grænske.
Olaf R. N.
Haralld Haarfager.
Alof. m. Thorer.
Bergliot. m. Sigurd Jarl.
Eirik R.
Gyda.
Hrörek. Sigtryg. Frode. Thorgils.
Eirik R.
Ragnhild.
Eirik. Blodöxe. ux. Gunhilld.
Gamle. Guttorm. Haralld. Ragnfrod.
Ragnhilld. Erling. Gudraud. Sigurd Slefa.
m. Thorfinn.
Dag.
Hring.
Alfhilld.
Dag. Hring. Gudraud. Ingegerd.
Thora.
Hakon Adel. F.
Thora.
Auzor Tote.
Gunnhillda. m. Eirik Blodöxe. R. N.
Eyvind Skreyu. Alf Askmand.
Haralld Graafeld. R. N.
Burisleif Rex Vendiæ.
Geyra. m. Olaf Tryggvefon.
Gunnhilld. m. Svend Tiugeskiæg.
Astrid. m. Sigvalld Jarl.
Vikinga-Kare.
Bodvar.
Alof. m. Ketilbiörn.
Teitur.
Sigurd.
Eirik Biodaskalle.
Sigurd. Astrid. Jostein. Thorkell Dyrdill.
2 m. Lodin. 1 m. Tryggve. R.
Thorkell Nefia. Ingerid. m. Thorgeir. Ingigerd. m. Hyrning. Olaf Tryggvefon. R. N. Ingebiorg. m. Rognvalld Jarl. Astrid. m. Erling Skialgson.
1 ux. Geira. 2 ux. Gyda. 3 u. Gudrun. 4 u. Thyri.
Tryggve. Haralld.
Haralld Haarfager.
Ingebiorg. m. Halfdan Jarl.
Gunnhilld. m. Finn.
Eyvind Skalldaspiller.
Harek i Thiöttu.
Eymund. R. S.
Eirik. R. S.
Biorn. R. S.
Haralld Klak.
Thyrin. m. Sigurd Hiort.
Thyri. m. Gorm. R. D.
Knut. Guld-Haralld.
Haralld Blaatand. R. D.
Svend Tiugeskiæg. R. D. u. 1 Gunhilld. 2 Sigrid.
Thyri. m. 1 Burisleif. m. 2 Olaf Tryggvefon.
Haralld. Knut. Gyda. m. Eirik Jarl.
Strut-Haralld. R. Scaniæ.
Sigvalld Jarl. ux. Astrida. Heming. Thorkell Hafa.
Skoglar-Thofte.
Sigrid Storrande. m. 1 Eirik R. S. 2 Svend R. D.
Olaf Sønske. R. S.
Ulf.
Rognvalld Jarl. u. Ingebiorg.
Emund. Aunund. Holmfrid. m. Svend Jarl. Ingebiorg. m. Jarisleif. R. H. Astrid. m. Olaf. R. N.
Skopte.
Skage.
Skopte. Thora. ux. Ragnhilld.
Hakon Jarl.
Griotgard. Herlaug. Asa. Sigurd. u. Bergliot. Griotgard.
Hakon Jarl. ex Thora ux. ex concub.
Svend. u. Holmfrid. Heming. Bergliot. m. Einar Thambaskelver.
Eirik Jarl. ux. Gyda. Ragnhilld. m. Tidenda-Skopte. Erling. Erling.
Hakon Jarl.
Haralld Haarfager.
Alof. m. Thorer Jarl.
Bergliot.
Hrolf Nefia.
Hillde. ex ux. Hillde.
Hrolf f. Rollo.
Wilhjalm.
Rikardr.
Rikardr.
Rolf (Robert) Longum Spade.
Vilhjalm Bastard.
Rognvalld Möre-Jarl.
ex concub.
Thorer. ux. Alof.
Bergliot. m. Sigurd Jarl.
Hakon.
Eirik Jarl.
Hakon Jarl.
Hallad. Einar. Hrollaug.
Thorfin. ux. Ragnhilld. Arnkell. Erlend.
Naukve. R. Romsd.
Hunthiof. R. N. filia.
Saulve Klofe.
Arnvid. R. Sunm.
Audbiörn. R. F. Vemund.
Eirik. R. Hord.
Sulke. Sote.
Kiotve.
Hroalld Hrig. Haddr Hardr.
Hroalld.
Thorer.
Asbiörn.
Styrkar. Olof.
Einar Thambaskelver. ux. Bergliot.
Hörda-Kare.
Thordr. Thorleif Spake. Augmundr. Aulmodr den Gamle.
Klyp Herse. ux. Olof.
Thorolf Skialg.
Erling Skialgson. ux. Astrid.
Askel.
Aslak Fitjaskalle.
Vefet.
Thorgunna. Bue Digri. Sigurdr.
Vagn.
Herjulf.
Bardur.
Herjulf. ux. Thorgerda.
Biarni.
Kvelldulf.
Skalagrim.
Eigill.
filia. m. Olaf.
Kiartan.
Thordr.
Snorre.
Thordr Vesthofde.
Thorfinn Karlsefne.
Snorre.
Thorgeir. Hallfrida. Biörn.
Ingvollda. Runolf. Thorunna.
Brand Biskup. Thorlak Biskup. Biörn Biskup.
Eirik Raude.
Leif. Freydisa. m. Thorvalld. Thorvalld. Thorftein. ux. Gudrida.

FACIES
TRIUM
REGNORUM BOREALIUM
EUROPÆ.
Ad normam veterum
Scriptorum expressa
à
G. Schøning
Aº 1777
Dauda Haf
Dumbs Haf
Gandviik
Terfinna land
Nordfialdnæs
LAPPIR
Finmark
Torna Lapmark
Kimi Lapmark
Lula Lapmark
Pitea Lapmark
Uma Lapmark
Asila Lapmark
Cajana
IOTLAND
QVÆNLAND
FINLAND
Nyland
Helsingia Botn
Kyriala Botn
Ladoga forte olim Aldeya
Onega
HOLMGARD
HOLMGARD
Vibiorg
Kexholm
Aldeyuborg
Ny Holmgard
Harrialand
Viraland
Eystland
Eysyssel
AUSTURVEG
AUSTRLOND
Letland
KURLAND
AUSTURRIKE
GARDARIKE
SAMLAND
ERMALAND
PRYSALAND
Vindlands Haf
Balagards Sida
Austur Vindland
Vestr Vindland
VINDLAND
Saxland
Eysta Salt
Allands Haf
Alland
Gotaland
Gotland
Eyland
Borgundarholm
Englands Haf
Haf
Iotlands Sida
Halgaland
Holsetaland
IOTLAND
FION
SIALAND
SCANEY
GAUTLAND
VESTARA GAUTLAND
EYSTRA GAUTLAND
VÆRMALAND
SUDURMANNALAND
VESTMANNALAND
UPPLAND
FIATHRYNDALAND
GESTREKALAND
HELSINGIALAND
IAMTALAND
Herjulfsdalur
Dofrafiall
VALDRES
HADDINGADAL
HARDANGUR
ROGALAND
AGDIR
VIKINA
SOLUNDAR HAF
VESTRA SALT
Thrandheim
SPARBYGGIA FYLKE
VERADAL
SKAUN
STIORADAL
NAUMUDAL
HALOGALAND
Vestfiord
Lofoten
Torna Vatn
Lula Vatn
Grav. af O.N. Flint Kiøbenh. 1777

KONUNGA SÖGUR.

FORMÁLINN.

Á bók þessi let ec rita fornar frásagnir um höfdingia þá er ríki hafa haft á nordrlöndum, oc á danska túngu hafa mælt, sva sem ec hefir heyrt fróda menn segia: sva oc nockorar (1) kynqvíslir þeirra, eptir því sem mer hefir kent verit: sumt þat er finnz í Langfedgatali þvi, er Konungar hafa rakit kyn sitt, eda adrir stór-ættadir menn: enn sumt er ritat eptir fornum (2) qvædum eda sögu-liódum, er menn hafa haft til skemtanar ser. (3) Nú þó at ver vitum ei sannindi á því, þá vitum ver dæmi til (4) þess, at gamlir frædimenn hafa slíkt fyrir satt haft. Þiódólfr enn Fródi úr Hvini var skalld Haralldsens Hárfagra, hann orti oc (5) qvædi um Rögnvalld Konung (6) Heidum hærra, þat er kallat er Ynglinga-tal. Rögnvalldr var son Olafs Geirstada-álfs, bródur Hálfdanar Svarta. I (7) þessu qvæde eru nefndir XXX. langfedgar hans, oc sagt frá dauda hvers þeirra oc legstad. Fiölnir er sá nefndr,

(1) E. kynslodir. (2) E. Frásögnum eda kvædum. (3) E. Enn. (4) E. þess, omittit. (5) E. kvædi. (6) B. Herdum hærra. E. Höidum hærra. (7) E. því.

Konge-Historier.

Fortalen.

I denne Bog hafuer jeg ladet skrifue gamle Frasagn, om de Høfdinger, som hafue regieret i de nordiske Lande, oc brugt det Danske Tungemaal, som jeg hafuer hørt kyndige Mænd sige. Desligeste nogle af deris Slecter, som det mig er blefuen fortaalt. En Part deraff findis i det Langfædretal, hvor udi Konger oc andre aff stor Herkomst hafue opregnit deris Slect. En Part er skrefuen efter gamle Quæder oc historiske Sange, som man hafuer brugt at fordrifue Tiden med. Men enddog vi vide icke dette til visse, saa hafue vi dog Exempler derpaa, at gamle kyndige Mænd hafue holdet det for Sandhed. Thiodulff hin Frode fra Hvine var Kong Harald Haarfagers Skald, han giorde en Vise om Røgnvald, (med Tilnafn) Høier end Bierge, som kaldis Ynglingatal. Røgnvald var Olaff Geirstada-alfs Søn oc Halfdan den Svartis Broder-Søn. Udi dette Quæde opregnis tredifue hans Forfædre, oc beskrifvis hver deris Død oc Lægerstæd. Fiølnir hed den

REGUM HISTORIÆ.

PRÆFATIO.

In libro hocce, scribi ego curavi, qvæ ab antiqvis memoriæ sunt tradita, de Principibus viris, qvi regnis præfuere, in borealibus terris, qviqve Danica locuti sunt lingva, prout narrantes audivi viros, rerum scientissimos; necnon qvasdam eorundem (Principum) genealogias, qvotqvot mihi facta sunt cognitæ: partim prout (hæ res) inveniuntur in serie genealogica (Langfedgatall) *ubi genus suum recensuerunt Reges, aut alii summo loco nati Principes viri; partim vero sunt haustæ ex* (a) *vetustis carminibus, sive cantilenis historicis, qvas ad oblectandos animos olim cecinere majores. Esto autem, harum rerum nobis non constare veritatem, nos tamen non latent exempla, unde constat, rerum scientissimos, prisci ævi homines, eas pro veris habuisse.* Thiodolfus, *dictus* Frode (*Polyhistor, Multiscius*) *ortus ex* Hvin (b) *erat Poëta* Haraldi Pulchricomi. *Ille de* Rögnvaldo *Rege, dicto* (c) Heidumhærre (*montibus proceriore*) *etiam carmen composuit, cui nomen* Ynglingatal. *Rögnvaldus erat filius* Olafi, *qvem dixere* Geirstada-Alf (*Geirstadensis prædii Genium*) *fratris* Halfdani Nigri. *Isto in carmine recensiti sunt triginta ejus majores, addita mentione mortis singulorum, lociqve, qvo sepulti re-*

(a) *E. habet: ex traditionibus aut cantilenis.*

(b) *Insula Agdiæ Occidentalis, unde noster Poëta sæpe cognominatur* Hvinverski, *Hvinensis.*

(c) *B. habet:* Herdum-herra (*humeris eminente*).

nefndr, er ſon var Yngvifreys, þeſs er Svíar hafa blótat lengi ſídan: af hans (8) nafni eru Ynglingar kalladir. Eivindr Skalldaſpillir talldi oc langfedga Hákonar Jarls ins Ríka í qvædi því er Háleygia-tal heitir, er ort var um Hákon. Sæmingr er þar nefndr, ſon Yngvifreys; ſagt er þar oc frá dauda hvers þeirra oc haugſtad. Eptir Þiódolfs (9) ſögn er fyrſt (10) ritin æfi Ynglinga, oc þar vidaukit eptir ſögn fródra manna. En fyrſta ölld er köllut Bruna-ölld, þa ſkylldi brenna alla dauda menn, oc reiſa eptir bauta-ſteina; Enn ſídan er Freyr hafdi heygdr verit at Uppſölum, þá giördu margir höfdingiar eigi ſídr hauga enn bauta-ſteina, til minningar (11) eptir frændur ſína; Enn ſidan er Danr enn Mikilláti Dana Konungr let ſer haug giöra, oc baud ſic þannig bera daudan med Konungs ſkrúdi oc herbúnadi, oc heſt hans (12) vid öllu ſödulreidi, oc mikit fe annat: enn hans ættmenn giördu margir ſva ſídan, oc hófz (13) þar Haugs ölld í Danmörku; enn lengi ſídan hellz Bruna-ölld med Svíum oc Nordmönnum. Enn er Haralldr enn Hárfagri var Konungr í Noregi, þá bygdiz Iſland. Med Haralldi voru ſkalld, oc kunna menn enn qvædi þeirra, oc allra Konunga-qvædi þeirra er ſídan hafa verit at Noregi, oc tökum ver þar meſt dæmi af því, er ſagt er í þeim qvædum, er qvedin voru fyrir ſialfum höfdingiunum, eda ſonum þeirra: tökum ver þat allt fyrir ſatt, er í þeim qvædum finnz um ferdir þeirra eda oruſtur. Enn þat er háttr ſkallda at lofa þann meſt, er þá eru þeir fyrir; enn

(8) D. ætt, alii Nafni. (9) C. Sögu. (10) E. ritin, alii ritut.

den ſom var Yngefreys Søn, hvilken de Svenſke dyrkede en lang Tid. Efter hannem blefue (hans Slectninger) kallede Ynglinger. Evind Skaldaſpilder (ɔ: Poeters Forderfuer) hafuer oc opregnit Hakon Jarl den Mægtiges Oldefædre, udi den Viſe, der kaldis Haleyatal, ſom bleff giort om Hakon. Der nefnis Sæming Yngefreys Søn, oc der talis om deris Død oc Høi-Stæd. Efter Thiodolfs Fraſagn er førſt ſkrefuen Ynglingernis Idretter oc ſamme ſiden forøgit med kyndige Mænds Fortællinger. Den førſte Alder kaldis Bruna-Old, da ſkulde alle de, ſom døde, brændis oc dennem opreiſis Graffſtene. Men efterat Frey bleff begrafuen i en Høj ved Upſal, da ſatte mange Høfdinger icke mindre Høje, end Graffſtene til deris Frenders Amindelſe. Men efterat Dan den Højmodige, de Danſkis Konge, lod giøre ſig en Høj, oc befol at bære ſig did, naar han var død, met Kongelig Prydelſe oc Ruſtning, ſaa oc hans Heſt met alt Ride-Tøi, oc megit andet Gods, da giorde ſiden mange aff hans Slectninger ligeſaa, oc dermet begyntis Høj-Alderen i Danmark. Men de Norſke oc Svenſke hulde endda lang Tid Brende-Alderen ved lige. Den Tid Harald Haarfager var Konge i Norrig, da byggedis Island. I hans Hoff vare Skalder, huis Sange mand endnu haffuer i Minde, ſom oc alle Sange om de Konger, ſom ſiden hafue været i Norrig. Oc tage vi de fleſte Grunde (for vore Fortællinger) aff huis ſom fortællis i de Quæder, ſom blefue ſiungne for Høfdingerne ſelff eller deris Sønner, oc vi holde det alt for Sanding, ſom meldis i diſſe Quæder om deris Toge eller Slactninger. Men det er Skaldenis Sædvane, at roſe den meſt, for huilcken de ſtaae. Men

(11) E. um. (12) E. vid, alii med. (13) B. þvi.

recumbunt. Fiolner *dictus eſt filius* Yngvifreyi, *qvem ſacrificiis diu coluere Sveci; ex ejus* (d) *nomine ortum eſt Yngliingorum nomen. Majores* Hakoni Jarli, *dicti* Rike (*Potentis*) *etiam recenſuit* Eyvindus Skalldaſpillir, *in carmine*, Haleyatal *vocato*, *qvod de Hakono compoſuit.* Sæmingus *ibi nominatus eſt, filius Yngvi-Freyi* (e) *dictumqve hic etiam, de ſingulorum morte tumuliqve loco. Ad Thiodolfi traditionem, primum ſcripta eſt* Ynglingorum *Hiſtoria* (*Æfi* Ynglinga ſ. Ynglinga-ſaga) *eaqve aucta ex relationibus multa ſcientium virorum. Prima ætas dicta eſt* Bruna-aulld (*Rogorum ætas*), *in qva cremare omnes mortuos, mos erat, cipposqve eis ponere, dictos* Bautaſteinar. *Poſtqvam Upſalis tumulatus erat* Freyus, *tumulos non minus qvam cippos, in propinqvorum memoriam, poſuere Principum multi. A qvo vero tempore* Danus *ille* Mikillati (*Magnificus*) *Danorum Rex, fecit ſibi tumulum erigi, eiqve juſſit ſe inferri mortuum, omnibus regiæ dignitatis inſignibus, tota militari armatura, eqvo phalerato, opibusqve aliis qvam plurimis, inſtructum comitatumqve: ſecuti ſunt poſterorum ejus multi hoc exemplum; qva ex re orta eſt* Haugs-Ölld (*Tumulorum ætas*) *in Dania: at diu poſtea manſit rogorum ætas apud Sviones ac Nordmannos. Cæterum, Haraldo Pulchricomo imperante in Norvegia, habitari coepta eſt* Islandia. *In Haraldi comitatu erant Poëtæ, qvorum carmina etiamnum ſciunt homines, nec non Regum omnium carmina, qvi poſt eum fuere in Norvegia. Nos vero id potiſſimum ſumſimus noſtræ narrationis exemplar, qvod in iis dictum eſt carminibus, qvæ coram ipſis Principibus, aut eorum filiis cecinere Poëtæ: omne* (*enim*) *id verum ducimus, qvod in iſtis reperitur carminibus, de expeditionibus eorum* (*Principum*) *rebusqve in bello geſtis. Eſt qvidem mos Poëtis, ejus præcipue*

(d) *D. habet: genere ſ. proſapia.*
(e) *Memoria hic lapſus eſt Snorro noſter: non enim Yngve-Freyi filius erat Sæmingus, ſed* Othini, *ita præter alios ipſo referente Snorrone, in Ynglinga-Saga, Cap. IX.*

enn engi mundi þat (14) þora, at segia siálfum hönum þau verk hans, er allir þeir er heyrdi, vissi at hegómi væri oc skrök, oc sva siálfr hann: þat væri þá hád enn eigi lof.

Men ingen skulde driste sig til, at sige for en sielff de Ting, som alle de, dem hørte, oc han sielff met vidste at være løs Snack og Dict, thi det var ikkun Spot oc ingen Ros.

Frá Ara presti inum Fróda.

Ari prestr inn Fródi Þorgilsson Gellis sonar, ritadi fyrstr manna her á landi at Norrænu máli frædi, bæda forna oc nya: ritadi hann mest í upphafi sinnar bókar um Islands bygd oc laga-setning; sídan frá lögsögu mönnum, hvesu lengi hverr hafdi sagt; oc hafdi (15) þat ára-tal fyrst til þess er kristni kom á Island; enn sídan allt til sinna daga. Hann tók þar oc vid mörg önnur dæmi, bædi Konunga æfi í Noregi oc Danmörk, oc sva (16) á Englandi; edr enn stór-tídindi er giörz höfdu her á landi. Oc (17) þykir mörgum vitrum mönnum hans sögn öll merkiliguz: var hann forvitri oc sva gamall, at hann var fæddr næsta vetr eptir fall Harallds Sigurdarsonar. Hann ritadi, sem hann sialfr segir, æfi Noregs Konunga, eptir sögu Odds Kollssonar Hallssonar af Sídu: enn Oddr nam at Þorgeiri Afrádskoll, þeim manni er vitr var, oc sva gamall, at hann bió þá (18) undir Nidarnesi, er Hákon Jarl enn ríki var drepinn. I þeim sama stad let Olafr Konungr Tryggvason efna til (19) Kaupángs, þar sem nú er. Ari prestr (20) Þorgilsson kom VII. vetra gamall í Haukadal, til Halls Þórarinssonar; oc var

Om Are Prest hin Frode.

Are Prest hin Frode Thorgilssøn, oc Gellers Sønnesøn, var den første her i Landet, som skreff i det Norske Tungemaal baade nye oc gamle Efterretninger. I Begyndelsen aff sin Bog skreff hand fornemmelig om Islands første Bebyggelse oc Lowsætning, der næst om Lavmændene, huor længe enhuer var Lavmand. Han regnede for det første Aarene derefter, indtil Kristendommen bleff indført i Island, oc siden til hans egne Tider. Dertil lagde han mange andre Ting, Kongernis Idretter i Norrig oc Danmark, som oc i England. Desuden de merkverdige Tildragelser, som ere skeede her i Landet, oc holde mange viise Mænd hans Fortællinger at være de troværdigste. Han var en megit viis Mand oc saa gammel, at han var fød næste Aar efterat Harald Sigurdsøn falt. Are skreff, som han selff bevidner, de Norske Kongers Idretter, efter Odder Kols Søns Beretning, som var Halls aff Sida Sønnesøn. Men Odder bleff underviist af Thorger Afradskoll, en forstandig Mand oc saa gammel, at han bode ved Nidarnæs, den tid Hakon Jarl den Mægtige bleff dræbt. Paa samme stæd lod Kong Olaff Tryggueson begynde med at anlegge en Kiøbsted, hvor den nu er. Præsten Are Thorgilssøn kom i sit siuende aar til Haukadal til Hall

(14) E. giöra. (15) E. fyrst áratal. (16) E. í Engl.
(17) E. þykir mörgum vitrum mönnum, alii, þykir mer.

(18) E. í, pro, undir, & Nidar addit. (19) E. Kaupangs, al. kaupvangs.
(20) E. þorgilsson, inserit.

cipue decantare laudes, qvem ut præsentem venerantur, aut sibi sumsere celebrandum: nemo autem eo procederet audaciæ, ut ipsi (Principi) narraret res ab eo gestas, qvas falsas ac fictas vanaqve esse mendacia, tam omnibus aliis auscultantibus, qvam ipsimet constaret: id qvod dedecori esset & contumeliæ, non laudi.

De ARIO *Sacerdote, Polyhistore.*

Arius *sacerdos, dictus* Frode (*Polyhistor.*) Thorgillsi *filius, nepos* Gelleri, *scripsit primus omnium, hac in regione, sermone Norvegico, tam prisci qvam recentioris ævi monumenta. Descripsit ille, præcipue in exordio sui libri, primam Islandiæ habitationem, legesqve ibi constitutas; deinde Legiferos (Islandiæ) recensuit, annosqve, qvibus eorum singuli jus dixere; annos autem hinc computavit, primum ad religionem christianam in Islandia sancitam, deinde ad sua usqve tempora. Ad qvam rem etiam multa alia attulit documenta, tam Regum Norvegiæ historiam, qvam Daniæ atqve Angliæ, præter res majoris momenti, hac in terra (Islandia) gestas. Omnia ab eo relata* (f) *multis, hujusmodi rerum gnaris, videntur præcipue notanda: erat (enim) rerum sciendarum curiosus, ejusqve ætatis, ut anno natus sit, post cædem* Haraldi *filii* Sigurdi, *proximo. Scripsit ille, ut ipse testatur, historiam Regum Norvegiæ, ex ore* Oddi, *qvi filius erat* Kolli, Halli *de* Sidu *nepos, sua vero Oddus accepit tradita, à* Thorgeyro Afradskoll, *viro rerum perqvam sciente, ejusqve ætatis, ut in villa Nidarnæs habitaret, qvando cæsus est* Hakonus Jarl, *dictus Potens, qvo in loco* Olafus *Rex,* Tryggvii filius, *emporium fundavit, ubi jam positum. Septem annos natus, venit* Arius *Sacerdos, Thorgilsi filius, ad (prædium)* Haukadal, *ab* Hallo, *filio Thorarini, habitatum, ubi annos* (g) *XIV* trans-

(f) *E. ita habet; alii autem: mihi videntur &c.*

(g) *E. XV.*

var þar (21) XIV. vetur. Hallr var (22) madr ſtórvitr oc minnigr; hann mundi þat er Þangbrandr (23) preſtr ſkírdi hann þrevetran: þat var vetri fyrr enn kriſtni væri lögtekin á Iſlandi. Ari var XII. vetra gamall, þá er Isleifr biſkup andadiz. Hallr fór milli landa, oc hafdi felag Olafs Konungs ens Helga, oc feck af því uppreiſt mikla: var hönum því kunnigt um (24) Konungríki hans. Enn er Isleifr biſkup andadiz var lidit frá falli Olafs Konungs Tryggva ſonar nær LXXX. vetra. Hallr andadiz IX. vetrum ſídar enn Isleifr biſkup; þa var Hallr at vetra tali nírædr oc IIII. vetra. (25) (hann hafdi giört bú í Haukadal þrítogr, oc bio þar LX. oc IV. vetra.) ſva ritadi Ari. Teitr ſon Isleifs biſkups var med Halli í Haukadal at fóſtri, oc bió þar ſídan; hann lærdi Ara preſt, oc marga frædi ſagdi hann hönum, þá er Ari ritadi ſídan. Ari nam oc marga frædi at Þuridi dóttur Snorra Goda: hun var ſpök at viti: hun mundi Snorra födur ſinn; enn hann var þá nær half-fertugr er kriſtni kom á Island; enn andadiz einum vetri eptir fall Olafs Konungs ins Helga. (26) Því var eigi undarligt, at Ari preſtr væri ſannfródr at fornum tídindum, bæde her oc utanlands, at hann var ſialfr námgiarn oc vitr oc minnugr, enn hafdi numit at gömlum mönnum (27) oc vitrum. Enn qvædin þykia mer ſízt úr ſtad færd, ef þau eru rett qvedin, oc (28) ſkynſamliga upptekin.

YNG-

(21) E. XV. pro XIV.
(22) E. madr, omittit. (23) E. preſtr, omitt.

Hall Thorarenſøn, oc bleff der i fiorten aar. Hall var en ſaare forſtandig Mand oc hafde god Hukommelſe, han kunde mindis at Thangbrand Præſt døbte hannem, da han var tre Aar gammel, det var Aaret førend Kriſtendommen bleff lowtagen i Island. Are var tolff Aar gammel da Biſkop Isleff døde. Hall drog til adſkillige Lande (for at handle) oc var i Felleſſkab med Olaff den Hellige, hvoraff han megit forfremmedis, derfor hafde han oc Kundſkab om hans hele Regiering. Der Biſkop Isleff døde, vare nær firſindstyve Aar forløbne fra Olaff Trygvaſons Fald. Hall døde ni Aar ſildiger end Biſkop Isleff, da var hand, efter Aar at tælle, halffemſinds tyſue Aar oc fire Aar. Han hafde ſat Bo i Haukadal da han var tredifue Aar gammel, oc bode der i 64 Aar, ſaa hafuer Are ſkrefuet. Teit Biſkop Isleffsſøn bleff opfoſtret af Hall i Haukadal, oc bode der ſiden. Han underviſte Are Preſt, oc gaff hannem Underretning om mange Ting, ſom Are ſiden førte til Bogs. Are lærde oc mange Ting aff Thurid Snorre Godes Dotter, thi hun hafde ſtor Forſtand oc Visdom, oc kunde ihukomme ſin Fader Snorre, ſom var 35 Aar gammel, der Kriſtendommen bleff indført i Island, men døde Aaret efter Kong Olaff den Helliges Fald. Det var derfor ingen Under, at Are Preſt hafde ſand Underretning om gamle Tildragelſer, baade her oc udenlands, efterſom han var ſielff lærvillig, forſtandig oc hafde ſtor Hukommelſe, oc hafde desuden lært megit aff gamle forſtandige Mend. Men Viſerne ſiunis mig dog mindſt forandrede, huis de ſiungis rictig, oc udtydis met Forſtand.

De

(24) E. Konung-ríki, alii, ríki. (25) E. uncinis incluſa addit.
(26) E. því, al. þat. (27) E. fródum. (28) E. rökſamliga.

transegit. Hallus erat vir perqvam ſapiens multarumqve rerum memor: meminit ſui ipſius trimuli, à Thangbrando ſacerdote baptizati, anno proximo ante religionem Chriſtianam, in Islandia, lege ſancitam. XII annos habebat Arius *ſacerdos, qvando mortem obiit* Isleifus *Epiſcopus. Regiones (varias) luſtravit* Hallus, *inita cum Rege* Olafo Sancto *(commerciorum) ſocietate: inde res ei qvam plurimum auctæ; inde notitia regni iſtius (Regis). Qvo autem tempore vivis exceſſit Epiſcopus* Isleifus, *à morte* Olafi *Regis* Tryggvii *filii, anni propemodum LXXX erant lapſi. Annos novem, poſt exceſſum Iſleifi Epiſcopi, mortuus eſt* Hallus, *annos nonaginta & qvatuor natus; (ſedem & domicilium fixerat in Haukadalo, triginta annos habens, annos vero ſexaginta & qvatuor ibi habitavit) ita ſcripſit* Arius. Teitus, *Iſleifi Epiſcopi filius, apud Hallum in Haukadalo nutritus, ibi poſtea habitavit; inſtituit ille* Arium *Sacerdotem, multarumqve eum rerum ſcientia imbuit, qvas litteris poſtea tradidit Arius. Plurimarum rerum notitiam debuit etiam Arius* Thuridæ, *filiæ* Snorronis Antiſtitis (Gode) *fœminæ ſapienti perqvam atqve prudentiſſimæ. Memor erat parentis ſui,* Snorronis, *nati annos propemodum qvinqve & triginta, qvo tempore Chriſtianæ religioni nomen dedit Iſlandia, ſed anno proximo, poſt cædem Regis Olafi Sancti, morte defuncti. Non (igitur) mirum, priſci ævi rerum, tam intra qvam extra patriam, veram notitiam doctum fuiſſe* Arium, *qvem inſtruxerant viri ætate provecti atqve rerum ſcientiſſimi, qvemqve ornavit diſcendi cupido ac felix memoria. Cæterum carmina, modo fuerint rite decantata, ſcienterqve percepta, minime omnium à vero trahi ſenſu atqve depravari poſſe mihi videntur.*

YNG-

YNGLINGA SAGA.*

CAP. I.

HER SEGIR FRA LANDA SKIPAN.

Sva er ſagt, at kringla (1) heimſins, ſú er mannfolkit byggir, er miök vag-ſkorin: gánga höf ſtór ur (2) útſiánum inn í iördina. Er þat kunnigt, at haf gengr (3) af Niörvaſundum, oc allt út til Jorſala-lands. Af hafinu gengr lángr hafsbotn til landnordrs, er heitir Svarta-haf; (4) ſá ſkilr heims þridiungana: heitir fyrir auſtan Aſia, enn fyrir veſtan kalla ſumir Evropa, enn ſumir Enea. Enn nordan at Svarta-hafi gengr Svíþiód (5) in mikla eda in kallda. Svíþiód ena Miklu kalla ſumir menn eigi minni enn Serkland hit Mikla; ſumir iafna henni vid Bláland hit Mikla. (6) Hinn (7) neyrdri lutr Svíþiódar liggr óbygdr af froſti oc kullda, ſva ſem hinn ſydri lutr Blálands er audr af (8) ſólarbruna. I Svíþiód eru ſtór herut mörg: þar eru oc margskonar þiódir (9) undarligar, oc margar túngur: þar eru (10) riſar, oc þar eru dvergar; þar eru oc blámenn (11). Þar eru dyr oc drekar furduliga ſtórir. Ur nordri frá fiöllum þeim, er fyrir utan eru bygd alla, fellr á um Svíþiód, ſú er at rettu heitir Tanais; hun var fordum köllut Tanaqvíſl edr Vanaqvíſl; hun kemr til ſiávar inn í Svarta

* E. ita inſcribit librum: Her hefr upp Konunga Bók, eptir Sögu Ara preſtz Froda, oc hefr fyrſt um þridiunga ſkipti heimſins: Enn ſidan frá öllum Noregs Konungum. (1) D. heimſins, omitt.

(2) D. útſænum. (3) A. B. C. D. frá. (4) E. ſá pro þá. (5) E. en.

(6) D. enn. (7) E. neyrdri pro nærdri. (8) E. ſólarhita.

(9) E. undarligar, inſerit. (10) E. dvergar oc ríſar oc blámenn.

(11) E. þar eru margskonar undarligar þiódir, hic omittit, quod in cæteris ſuperfluum.

De Ynglingers Hiſtorie.

Cap. I.

Her talis om Landenis Lægd.

Saa er ſagt at Verdens Kretz, ſom Menneſkene paaboe, er ved Fiorde oc Viger megit giennemſkaaren: gaae ſtore Hafue fra Udſiøen ind i Landet. Det er bekient, at fra det Gaditanſke Sund (Strædet) indflyder it ſtort Haff alt til Jodeland. Fra ſamme Haff ſtrecker ſig mod nordoſt en lang Haff-buct, ſom kallis det Svarte haff, hvilket ſkiller imellem de tre Verdens Parter; paa oſter Siden kaldis (Landit) Aſia, men paa den veſtre Side, Europa, eller ſom andre kalle den, Enea. Norden fra det ſorte Haff ligger det ſtore eller kolde Sverrig. Det ſtore Sverrig meene nogle icke at være mindre end det ſtore Serkland, andre ligne det med det ſtore Morland. Den nordlige Part aff Sverrig ligger øde oc ubygd aff Kuld oc Froſt, ligeſom den ſønder Part aff Morland er øde for Solens Bryndes Skyld. J det ſtore Sverrig ere mange ſtore Herreder. Der ere mangeſlags forunderlige Folck, oc adſkillige Tungemaal: Der ere Riſer, der ere Duerge, der ere Morer, der ere Diur oc Drager forfærdelige ſtore. Fra de Bierge mod Norden, ſom ere uden for alle beboede Lande, falder igienem Sverrig en Aa, ſom med rette heder Tanais, den bleff fordum kallet Tanaqviſl eller Vanaqviſl, den falder ud i Siøen i det ſorte Haff.

YNGLINGORUM HISTORIA. (h)

CAP. I.

HIC TERRARUM NARRATUR SITUS.

Tradunt, orbem terrarum, qvem incolit genus humanum, ſinus dividere plurimos: inſinuant (enim) ſeſe maria magna ex oceano in terram. Notum eſt, mare, à freto usqve Norvenſi (Gaditano), protendi ad terram Hieroſolymæ (Palæſtinam). Ex (hoc) mari longus aqvilonem verſus & eurum porrigitur maris receſſus, Mare Nigrum *dictus. Hic orbis terrarum tres diviſæ ſecedunt partes: vocatur orientem verſus porrecta,* Aſia; *ad occidentem poſitam, nominant qvidam* Europam, Eneam *alii; latus autem Maris Nigri boreale claudit* Svecia (*Scythia*) *illa* magna *ſive* frigida. *Sveciam (hanc) magnam dicunt nonnulli hominum non minorem* Serklandia *illa* magna (i); *qvidam* Æthiopiæ *magnæ eam æqviparant. Septentrionalis pars Sveciæ (magnæ) jacet inculta, ob frigus aërisqve inclementiam, qvemadmodum auſtralem Æthiopiæ partem deſertam reddit nimius ſolis æſtus. In Svecia (magna) plurimi exiſtunt longe lateqve extenſi terrarum tractus; ibi exiſtunt etiam multifariæ mirandæ gentes, multumqve diviſæ lingvæ. Ibi ſunt gigantes, ibi etiam pygmæi; ibi ſunt æthiopes* (k), *nec non animalia & dracones ſtupendæ magnitudinis. A ſeptentrione montibusqve, qvi totam hanc cingunt terram habitatam, labitur amnis per Sveciam (magnam) juſto nomine dictus* Tanais, *ſed olim vocatus* Tanaqviſl *ſive* Vanaqviſl, *qvi in Mare Nigrum ſe exonerat. Dicti fluvii brachiis qvæ cin-*

(h) *E. talem habet libri hujus titulum: Hic incipit Regum liber, juxta narrationem* Arii *Sacerdotis Polyhiſtoris; narratqve primum orbis terrarum in trientes diviſionem, deinde vero omnes Norvegiæ Reges.*

(i) *Breviter hic notandum, majorem Aſiæ partem, ſpeciatim Perſiam, majores noſtros dixiſſe* Serklandiam, *ſine dubiò à Saracenorum nomine: Africam vero, ſpeciatim Æthiopiam,* Blaalandiam. *Dantur tamen, qui Africam nominant Serklandiam, nec id inepte: utramqve enim orbis partem, tam Africam, qvam Aſiam habitarunt Saraceni.*

(k) *E. omittit: ibi eſt multiplex prodigioſarum gentium colluvies; qvod cæteri addunt codices, ſed ſuperfluum.*

Svarta haf. I Vanaqvíslum var þa kallat Vanaland, edr Vanaheimr; sú á skilr heims þridiungana; heitir fyrir austan Asia, enn fyrir vestan Evropa.

hafſ. Landet imellem de Elfuer som rinde i Tanaqvisl, bleff da kaldit Vanaland eller Vanaheim. Den Aa adskiller de tre Verdens Parter. Østen for den kallis Landet Asia, men vesten for Europa.

CAP. II.

FRA ASIA MÖNNUM.

Fyrir austan Tanaqvísl í Asia, var kallat (1) Asa-land, edr Asaheimr; enn höfutborgina, er í var landinu, kölludu þeir Asgard. Enn í borginni var höfdingi sá, er Odinn (2) var kalladr, þar var (3) blótstadr mikill. Þat var þar sidr at XII. (4) hofgodar voru æztir: skylldu þeir ráda fyrir blótum oc (5) dómum manna í milli; (6) þat eru Díar kalladir edr drottnar: þeim skylldi þiónustu veita allt folk oc lotning. Odinn var her-madr mikill oc miök vídförull, oc eignadiz mörg ríki: hann var sva sigrsæll, at í hverri orustu (7) feck hann gagn. Oc sva kom at hans menn trúdu því, at hann ætti heimilan sigr í hverri orustu. Þat var háttr hans, ef hann sendi menn sína til orustu, edr adrar sendifarar, at hann lagdi ádr hendur í höfut þeim, oc gaf þeim (8) bianac: trúdu þeir at þá mundi vel faraz. Sva (9) var oc um hans menn, hvar sem þeir urdu í naudum staddir, á siá eda á landi, þá kölludu þeir á nafn hans, oc (10) þóttuz iafnan fá af því (11) fró: þar þóttuz þeir eiga allt traust er hann var. Hann fór opt sva langt í brot, at hann dvalldiz í ferdinni mörg misseri.

CAP. III.

(1) E. Asia. (2) E. het. (3) E. blótscapr. (4) D & E. höfdingiar. (5) D. dæma. (6) D. þeir voru. (7) D. hafdi. (8) D & E. biannac. (9) D. bar. (10) D. þottuz, aliis þótti. (11) E. gagn.

Cap. 2.

Om Asiæ Indbyggere.

Landet østen for Tanaqvisl i Asia bleff kaldit Asaland eller Asaheim, men Hofuedstaden i Landet kaldte de Asgaard. J den Stad var en Høfding med Nafn Odin. Der var it stort Offersted. Det var Skik der, at tolff Offerprester vare de Ypperste; disse skulde raade for Offringerne, oc dømme imellem Lands Folcket. De blefue kallede Diar (guddommelige Mænd) eller Drotnar (Herrer), oc skulde alt Folket bevise dennem Tieneste oc Ydmyghed. Odin var en mectig Stridsmand, megit vidfarende, oc vant mange Riger under sig. Han var saa sejersalig, at i huer Strid hafde han Ofuerhaand, oc kom det saa vidt, at hans Folck troede, at i huer Strid raadte hand for Seieren. Det var hans Sæduane, naar han sente sine Mænd udi Krig eller andre Bestillinger, da lagde han Haand paa deris Hofueder oc signede dennem, troede de, at det skulde lyckis dennem desbedre. Desligeste var det oc met hans Mænd, naar de vare stedde i nogen Nød paa Land eller Vand, da kallede de paa hans Nafn oc syntis dennem altid at faa Lise deraff. Ofte reiste han saa langt bort, at han opholdt sig paa Reisen i mange samfelde Sommere oc Vintere.

Cap. 3.

cingitur regio, tunc temporis Vanaland (*Vanorum terra*) *sive* Vanaheimr (*Vanorum sedes*) *est appellata. Fluvius iste terrarum orbis dividit trientes, ad orientem posita pars, Asia vocatur, qvæ occidentem spectat, Europa.*

CAP. II.

DE ASIÆ INCOLIS.

Ad orientem Tanai confinis regio, fuit dicta (l) Asaland (*Asarum terra*) *&* Asaheim (*Asarum sedes*) *caput autem regionis vocarunt* Asgard, *qva in urbe principatum gessit* Othinus, (m) *locusqve erat amplus, sacrificiis sacer. Ibi id moris erat, ut duodecim essent templorum summi* (n) *Antistites, illiqve simul & sacrificiorum arbitri & juris dicendi.* Diar *hi vocabantur sive* Drottnar, *qvos officiis colere atqve venerari, totius erat populi. In bello perqvam strenuus, arma longe lateqve circumtulit Othinus, ac multas regiones suæ fecit ditionis. Erat adeo victoriosus, ut qvovis in prælio prospera uteretur fortuna; qva re factum est, ut sibi persvaderent ejus milites, propriam ejus, qvoties pugnaret, esse victoriam. Erat id ei moris, suos in prælia, aut ad alia negotia mittenti, ut manibus capiti illorum impositis, fausta qvævis illis ominaretur; hoc facto, sibi prosperum pollicebantur successum. Sic qvoqve mos erat ejus militibus, ut ubicunqve locorum, terra marive, periculis objiciebantur, ejus invocarent nomen; qvo facto, cum optatum auxilium semper præsto esse videretur, eum præsentem ut Deum tutelarem venerati sunt. Petiit sæpe regiones adeo remotas, ut multos annos itineri daret.*

CAP. III.

(l) *E. habet: Asia.*
(m) *E. habet* (blotskapr) *sacrificium.*
(n) *E. & D. Principes* (*Höfdingiar*).

CAP. III.

FRA BRÆDRUM ODINS.

Odinn átti II. brædur, het annar Ve, enn annar Vilir; þeir brædr hans ſtyrdu ríkinu þá er hann var í brottu. Þat var eitt ſinn, þá er Odinn var farinn lángt í brot, oc hafdi lengi dvaliz, at Aſum þótti örvænt hans heim: þá tóku brædur hans at ſkipta arfi hans; enn kono hans Frigg gengu þeir bádir at eiga. Enn litlu ſídar kom Odinn heim; tók hann þa vid konu ſinni.

Cap. 3.

Om Odins Brødre.

Odin hafde to Brodre, den ene kaldedis Ve, den anden Vilir. Disse hans Brodre toge vare paa Riget, naar han var borte. Det hende sig engang, da Odin var faren langt henne, oc var længe borte, saa at Aserne tvivlede næsten om hans Hiemkomst. Da skifte hans Brodre hans Arff sig imellem, oc toge begge Frigg hans Kone til sig, strax derefter kom Odin hiem, oc tog da sin Hustru igien.

CAP. IV.

OFRIDR VID VANI.

Odinn fór med her á hendur Vönum; enn þeir urdu vel vid, oc vördu land ſitt, oc hafdu ymſir ſigr: heriudu hvarir land annara, oc gördu ſkada á (1). Enn er þat leiddiz hvarumtveggium, lögdu þeir milli ſín ſættar ſtefnu, oc gerdu frid, oc ſellduz (2) giſlar; fengu Vanir ſína ena ágæſtu menn, Niörd hinn audga, oc ſon hans Frey; enn Æſir (3) þar í mót þann er Hænir het, oc kölludu hann allvel til höfdingia fallinn. hann var mikill madr oc hinn vænſti: med hönum ſendu Æſir þann er Mímir het, hinn vitraſti madr; enn Vanir fengu þar í mót þann er ſpakaſtr var í þeirra flocki, ſá het Qváſir. Enn er Hænir kom í Vanaheim, þá var hann þegar höfdingi görr; Mímir kendi hönum rád öll. Enn er Hænir var ſtaddr á þíngum edr ſtefn-

1) E. á addit. (2) D. giſla. (3) E. þar í mót, omitt.

Cap. 4.

Ufred met Vanerne.

Odin drog met Krigshær imod Vanerne. Men de veriede deris Land mandelige, oc giorde hannem haard Modstand, saa at de hafde Seier til skiftis met hverandre. De feidede paa hverandris Land oc giorde stor Skade. Men der dennem paa det sidste kieddis derved paa begge Sider, sette de Stæfne til Forligelse oc giorde Fred, oc gafue hverandre Gissel. Vanerne finge Odin til Gissel de ypperste Mænd, Niord den Rige oc hans Son Frey. Men Aserne sende derimod en ved Nafn Hæner, oc sagde hannem være skikket til Hoffding. Han var stor aff Vext oc megit deilig. Aserne sende met hannem en som hed Mimer, en saare viis Mand. Vanerne antvordede dennem derimod den Klogeste, som de hafde, ved Nafn Qvaser. Da nu Hæner kom i Vanaland, bleff han strax giort til Hofding ofuer Vanerne, oc Mimer gaff hannem alle de Raad, han behofuede. Men naar Hæner var paa Ting eller Stæfne,

CAP. III.

DE FRATRIBUS OTHINI.

Othino erant duo fratres, alter dictus Ve, *alter* Vilir. *Hi ejus fratres, eo abſente, imperio præfuere. Factum eſt aliqvando, Othino ad longius remotas regiones profecto, longaqve ejus mora ſpem, de reditu ejus, Aſis abſcindente, ut fratres illius, bona & hæreditatem ab eo relictam inter ſe partiti, conjugem ejus* Friggam *ambo ſibi matrimonio jungerent. At paulo poſt redux Othinus, uxorem ſuam domum reduxit.*

CAP. IV.

BELLUM CUM VANIS.

Exercitu Othinus aggreſſus eſt Vanos, *qvi ad bellum probe parati, terræ ſuæ fines maſcule defendebant. Victores (igitur) nunc hi, nunc illi, prædas per vices egere, damnaqve paſſi ſunt atqve intulere. Cujus rei cum utrosqve tædebat, loco dieqve ad paciſcendum conſtituto, pacem iniere obſidesqve mutuo dedere. Suorum præſtantiſſimos dabant Vani,* Niordum *Divitem, & filium ejus* Freyum: *viciſſim Aſæ qvendam, nomine* Hænerum, *imprimis aptum, ut prædicabant, cui ſummam traderent reipublicæ, viro utpote, corporis proceritate atqve elegantia imprimis conſpicuo. Huic comitem adjunxere Aſæ* Mimerum *qvendam, inſigni ſapientia virum: Vanis viciſſim tradentibus virum, in eorum comitatu ſapientiſſimum, nomine* Qvaſerum. *Poſt adventum in Vanaheimum, mox ſummis rerum præficiebatur* Hænerus: *conſiliis ei adſuit* Mimerus. *Hoc (autem) abſente, cum in comitiis aut conventibus, in res difficiles aut gravioris momenti incidebat* Hænerus, *ore ſemper hoc ver-*

stefnum, ſva at Mímir var eigi nær, oc (4) kæmi nockur vandamál fyrir hann, þá ſvaradi hann æ enu ſama: Rádi adrir, qvad (5) hann. Þá grunadi Vani at Æſir mundi hafa falſat þa í manna ſkiptinu: þá tóku þeir Mími oc háls-hiuggu, oc ſendu höfudit Aſum. Odinn tók höfudit, oc ſmurdi urtum þeim er eigi mátti fúna, oc qvad þar yfir galldra; oc magnadi ſva, at þat mælti vid hann, oc ſagdi hönum marga leynda luti (6). Niörd oc Frey ſetti Odinn blót-goda, oc voru þeir Díar med Aſum. Dóttir Niardar var (7) Freya; hun var blotgydia (8) oc hun kendi fyrſt med Aſum ſeid, ſem Vönum var títt. Þá er Niördr var med Vönum, (9) þá hafdi hann átta ſyſtur ſína; því at þat voru þar lög: voru (10) börn þeirra Freyr oc Freya: Enn þat var bannat med Aſum, at byggia ſva (10) náit at frændſemi.

(4) E. qvomu. (5) B. Hænir. (6) D. fyrir, addit. (7) D. Fryggia. (8) E. oc, inſerit. (9) E. þá, omittit. (10) B. nátt.

Stæfne, ſaa at Mimer var ikke tilſtæde, oc kom der en vanſkelig Sag for, da ſuarede han altid det ſamme: raade nu I andre, ſagde han. Derofuer fattede Vanerne Mistanke, at Aſerne hafde ſkuffed dennem i Mande-Skifte. De toge da Mimer, lode affhugge hans Hofued oc ſende Aſerne det. Odin tog Hofuedet, oc balſamerede det met ſaadanne Urter, at det ikke kunde raadne, han ſang Trolldom derofuer, oc tryllede det ſaa, at det talede med hannem, oc kundgiorde mangen ſkiult Handel. Niord oc Frey ſkikkede Odin til Offerpreſte, oc vare de Diar hos Aſerne. Niords Dotter hed Freya oc foreſtod Offringerne. Hun underviiſte førſt hos Aſerne i Seid, (en ſaa kaldet Trolldomskunſt) huilken var megit giengs hos Vanerne. Da Niord var hos Vanerne, hafde han ſin egen Søſter til Huſtru, thi der var det tilladt efter deris Low, vare deris Børn Frey oc Freya, men det var forbudet hos Aſerne at gifte ſig ſaa nær i Slecten.

CAP. V.

ODINN SKIPTI RIKI. OC FRA GEFION.

Fiall-gardr mikill gengr af landnordri til útſudurs; ſá ſkilr Svíþiód ena Miklu, oc önnur ríki: fyrir ſunnan fiallit er eigi langt til Tyrklands; þar átti Odinn eignir ſtórar. I þann tíma fóru Rumveria höfdingiar vída um heiminn, oc brutu under ſic allar þiódir. Enn margir höfdingiar flydu fyrir þeim ófridi af eignum ſínum. Enn fyrir því at Odinn var forſpár oc fiölkunnigr; þá viſsi hann at hans afqvæmi mundi (1) um nordrhalfu heimſins byggia. Þá ſetti hann brædur ſína Ve oc Vila yfir

(1) D. dreifaz. &, um nordrh. heimſ. byggia, omitt.

Cap. 5.

Odin ſkifter Riget, oc om Gefion.

En lang Biergrygg gaaer fra Nordoſt til Sydveſt, den ſkiller det ſtore Sverrig fra andre Riger. Sønden for Fiældet er icke langt til Tyrkland, der hafde Odin ſtore Eyedomme. I den Tid droge de Rommeres Hofdinger vide omkring i Verden, oc tuingede med Magt alle Folk under ſig; thi flyctede mange Hofdinger for denne Ufred aff deris Lande. Men fordi at Odin var Troldmand, oc kunde ſpaa, da vidſte han forud, at han ſielff oc hans Affkom ſkulde komme til at boe i den Norderpart aff Verden. Han ſatte da ſine Brødre Ve

verſabat reſponſum: jam, inqvit, conſulant alii. Hinc odorati Vani, in transmutandis obſidibus, ab Aſis ſe eſſe deceptos, Mimero caput abſciderunt, abſciſſumqve miſere Aſis. Caput hoc, aromatibus, qvæ putredinem arcerent, probe litum, magicis, qvæ cecinit carminibus, ita incantavit Othinus, ut cum eo loqvi poſſet caput, multaqve ei revelaret arcana. Niordum & Freyum *Othinus conſtituit ſacrificiorum Antiſtites, qvi adeo inter Aſas facti ſunt* Dii. *Filia Niordi erat* Freya; *illa facta eſt ſacrificiorum Antiſtita, docuitqve prima Aſas artem Magicam, qvam* Seid *dicunt, apud Vanos uſu freqventiſſimam. Dum apud Vanos degebat Niordus, ſororem ſuam habuit uxorem, legibus ibi id permittentibus, ex qvo conjugio nati erant* Freyus & Freya: *aſt apud Aſas ejusmodi cum conſangvineis interdictus erat concubitus.*

CAP. V.

DIVIDIT REGNUM OTHINUS, ET DE GEFIONE.

Ab Euro-aqvilone, libanotum verſus, perpetuum magnorum montium porrigitur jugum, qvo Svionia Magna ab aliis diſtingvitur regionibus. Ad auſtrale dicti jugi latus poſita regio, haud longe abeſt à Tyrklandia (*Turcia*) *ubi ampliſſimas habebat Othinus poſſeſſiones. Illo tempore late per orbem arma circumtulere Imperatores Romanorum, omnes gentes ſub jugum mittentes; cujus belli tumultui ut ſe ſubducerent, poſſeſſiones ſuas deſeruere Principum multi. Othinus autem, qva erat divinandi ſolertia multarumqve rerum ſcientia inſtructus, cognitum habebat, ſuam proſapiam* (o) *orbem ſeptentrionalem eſſe habitaturam. Fratres igitur ſuos,* Ve *atqve* Vile, *Aſgardiæ præfecit; Ipſe autem,* Diis (*Antiſtitibus Sacrificio-*

(o) *D. habet, dreyfaſt (late ſpaſſum iri) cætera (um nordurhalfu &c.) omittit.*

yfir Asgard; enn hann fór oc Díar allir med honum oc mikit (2) mannfolk (3) annat. (4) Fór hann fyrst vestr í Garda-ríki, oc þá sudr í Saxland. hann átti sonu marga: hann eignadiz ríki vída um Saxland, oc setti þar sonu sína til landzgæzlu. Þá fór hann nordr til siávar, oc tóc ser þar bústad í ey einni; þar heitir nú Odins ey (5) í Fióni. Þá sendi hann Gefion nordr yfir sundit á landa leitan: þá kom hun til Gylfa, oc gaf hann henni eitt plógsland. Þá fór hun í Jötunheima, oc gat þar IV. sonu vid iötni nockorum; hun brá þeim í yxnalíki, oc færdi þá fyrir plóginn, oc dró landit út á hafit, oc vestr gegnt Odinsey, (6) oc er þat (7) land kallat Selund: þar bygdi hun sídan. Hennar feck Skiölldr son Odins; þau biuggu at Hleidru. Þar er vatn edr siar eptir, þat er (8) kallat lögrenn. Sva liggïa (9) firdir í leginum (10) í Svíaríki, sem nes í Selundi. Sva qvad Bragi (11) hinn gamli.

Gefion dró frá Gylfa
glöd (12) diúpröduls audla
sva at af renni röknum
rauk danmarkar (13) auka.
báru yxn oc átta
enni tungl þar er gengu
fyrir vineyar vidri
(14) valröf fiögur höfut.

Enn er Odinn spurdi at gódir lands kostir voru austr at Gylfa, fór hann (15) þannoc, oc gördu þeir Gylfi sætt (16) sína, þvíat (17) Gylfi þottiz (18) eingi krapt til hafa til mótstödu vid (18) Asana. Mart áttuz þeir Odinn (20) vid oc Gylfi í

(2) D. & E. folk. (3) E. annat, omittit. (4) E. fór hann, omitt.
(5) D. í Fióni, omittit. item í pro á, paulo post.
(6) E. eru þat köllut Sælund. (7) D. land, inserit.
(8) E. leygrinn kallat. (9) D. víkur. (10) C. í Svíaríki, addit.

Ve oc Vilir ofuer Asgaard, men sielff drog hand bort oc alle Diar met hannem, samt en Mængde andet Folck, først vester ud til Garderige, oc derpaa sonder ud til Saxland. Hand hafde mange Sønner. Hand indtog mange Steder i Saxland oc sette der sine Sønner til Landets Værn. Han drog derpaa Nord til Hafuet, oc tog sig der Bopæl paa en Øe, som nu kaldis Odins Øe i Fyn. Da sende han Gefion Nord ofuer Sundet, for at oplede nye Lande. Hun kom til Gylse, som gaff hende it Plougs Land, siden reiste hun til Jotunheim, oc aflede der met en Jette fire Sønner, dem forvandlede hun udi Øxnes Skickelse, oc spende dennem for Plougen, oc drog Landet ud paa Hafuet, Vester ud lige imod Odins Øe. Dette Land kallis Sælund, oc der bleff hun siden boende. Hende fick Skiold Odins Søn, oc boede de i Ledre. Der huor Plougs Landet var, er nu efter Vand eller Siø, som kaldis Logeren (Mæleren). Ligge Fiordene udi Mæleren i Suerrig, som Næssene i Sælund. Saa sang Brage den gamle:

Munter Gefjon førde bort
Fra den Guld-rige Gylse
Danmarks Tilvext, saa det rygede
Aff de lobende Øxne.
Øxnene hafde fire Hofueder
Oc otte Øyne, der de ginge
For den kiere Øes store
Afbrudte Land-Stykke.

Men der Odin spurde, at der Øster hos Gylse var it got oc fructbart Land, drog hand der hen til hannem, oc da giorde de Forligelse oc Forbund, thi Gylse merkede, hand icke hafde Mact til at staa imod Aserne. Odin oc Gylse hafde megit imellem sig med mange listige

(11) D. enn. (12) E. diúpröduls, al. diúprödul.
(13) B. D & E. auka, alii, hauka. (14) E. val rauf, alii valrauf.
(15) E. þannig. (16) D. sína, omitt. (17) E. Gylfir.
(18) E. engan. (19) E. Asuna. (20) E. oc Gylfi vid.

ficiorum summis) omnibus & alia ingenti virorum turba comitatus, primum occidentem versus, in Garderikiam (*Russiam*) *est profectus, deinde ad austrum in* Saxoniam. *Plurimi ei fuere filii; multas per Saxoniam occupavit regiones; hisce tuendis filios præfecit. Flexo deinde boream versus ad mare itinere, sedem sibi elegit in insula quadam, qvi locus jam dicitur* Othins-ey (*Othini insula*) *in* (p) Fionia. *Hinc misit* Gefionam (*qvandam*) *boream versus, trans fretum, novas qvæsitum terras, qvæ ad* Gylfonem *delata, jugero terræ ab ea donata est. Illa igitur, in* Iotunheimum *profecta, qvatuor ex* Jotone *qvodam suscepit filios, qvos in boves transformatos, aratro junxit, traxitqve ita, è continente in mare, occidentem versus, terram, qvam è regione Othinseyæ posuit,* Selundiam *f.* Selandiam (*postea*) *appellatam; hic deinde sedem fixit, nupta* Skiolldo *Othini filio; habitaruntqve in* Hleidra. *Locum* (*ubi prius posita erat Selandia*) *jam tenet aqva aut lacus,* Lögur (*Mælerus*) *in Svionia dictus, in qvo positi sinus referunt Selandiæ promontoria. Hac de re ita cecinit* Brage, *dictus enn* Gamli (*Vetustus*):

"Gefiona subtraxit Gylfoni,
"Hilaris, auri diviti,
"Ut à currentibus bobus
"Fumus surgeret, Daniæ augmentum.
"Gestabant boves octo
"Oculos, dum ibant
"Ante caræ insulæ amplum
"Subductum frustum, (sed) qvatuor capita.

Othinus autem, certior factus, terras ad orientem positas, qvas tenebat Gylfo, *bonæ esse frugis, illuc profectus, fœdus cum Gylfone pepigit: sensit enim hic, non satis sibi esse virium, ad Asis resistendum. Mutuas vires, in magicis imposturis atqve præstigiis, sæpe experti sunt* Othinus & Gylfo, *Asis semper superioribus. Sedem*

(p) *D. non habet: i Fiovi (in Fionia).*

í brögdum oc siónhverfingum; oc urdu æsir iafnan ríkri. Odinn tók ser bústad vid lauginn, þar sem nú eru kalladar forno Sigtúnir, (21) oc gerdi þar mikit hof oc blót, eptir sidveniu (22) Asanna. Hann eignadiz þar (23) lönd sva vítt, sem hann let heita Sigtunir: hann gaf bústadi hofgodunum: Niördr bió í Noatúnum; enn Freyr at Uppsölum; Heimdallr at (24) Himinbiörgum; Þór á Þrúdvangi; Balldr á Breidabliki: öllum feck hann þeim góda (25) bólstadi.

stige Trækker og Koglerier, men altid vare Aserne de andris Mestere. Odin tog sig Bolig hos Mæleren, der som nu kaldis gamle Sigtun, oc lod der bygge it stort Tempel, oc offrede efter Asernis Sædvane. Han indtog Landet saa vide omkring, som han lod kalde Sigtun; alle Templets Forstandere gaff han Boliger. Niord boede i Noatun; Frey i Upsal; Heimdall paa Himinbiorg; Thor paa Thrudvang; Balder paa Breidablik; alle dennem gaff han gode Boliger.

CAP. VI.

FRA ATGERVI ODINS.

Þá er Asa-Odinn kom á nordr-lönd, oc med hönum Díar; er þat sagt med sannindum, at þeir hófu oc kendu íþróttir þær, er menn hafa lengi sidan medfarit. Odinn var gögfastr af öllum, oc at hönum námu þeir (1) allir íþrottirnar: því at hann kunni (2) fyrstr allar oc þó flestar. Enn þat er at segia fyrir hveria sök hann var sva miöc tignadr, þá baru þessir lutir til: hann var sva fagr oc göfuligr álitum þá er hann sat med vinum sínum, at öllum hló hugr vid; enn þá er hann var í her (3) þá syndiz (4) hann grimmligr (5) sinum óvinum. Enn þat bar til þess, at hann kunni þær íþróttir, at hann skipti litum oc líkium, á hveria lund er hann villdi: önnur var sú, at hann taladi sva sniallt oc slett, at öllum er áheyrdu, þótti þat eina satt; mællti han allt hendingum, sva sem nú er þat qvedit, er skalldskapr heitir: Hann oc hofgodar hans heita lióda smidir, því at

(21) D. hann. (22) D. þeirra Asa. (23) D. & E. land pro lönd. (24) D. Hunbiörgum. (25) D & E. bústadi. (1) C. allar.

Cap. 6.

Om Odins Færdigheder.

Da Asernis Odin kom ind udi Nordlandene oc Dierne med hannem, fortælles for vist, at de begynte at lære fra sig de Kunster, som mange længe siden hafue hafft at fare met. Odin var den fornemste ibland dennem, oc alle de andre lærde Kunsterne aff hannem, thi han var den forste, som kunde dennem alle, oc dog flere end nogen anden. Men at fortælle aff huad Aarsag han bleff saa megit actit, da gafuis dertil disse Aarsager: hand var saa deilig oc anseelig under Oine, at da hand sad hos sine Venner, glæddis alle derved; men naar han var i Striden, da siuntis han grum oc forfærdelig for sine Fiender. Dette skeede fordi han forstod den Kunst, at skifte sit Ansigt oc Skickelse, huorledis hand vilde. Den anden Aarsag var, at hand talede saa slet oc sødelige, at alle som det horde, troede det allene Sandhed. Desligeste talede han alt met Riim, ligesom mand nu synger det vi kalle Dict oc Viser. Hand oc hands Hoffguder kallis Sangsmede (Dictemestere) thi den Kunst

(2) E. fyrstr flestar allar. (3) E. þá, omittit. (4) B. C. hann, inserit. (5) D. oc hrædiligr, inserit.

Sedem sibi elegit Othinus, ad Lacum (Lögur, *Mælerum*) *loco, qvi nunc vetustior* Sigtuna (*forno Sigtunir*) *vocatur, exstructo ibi templo ingenti, sacrificiisqve ad morem Asarum institutis. Suæ possessionis fecit totum terræ tractum, qvem* Sigtunam *fecit nominari. Habitandas etiam sedes templorum assignavit Antistitibus. In* Noatun *habitavit* Niordus; Freyus Uppsalis; *in* (q) Himinbiorgo, Heimdalus; Thorus *in* Thrudvang; *in* Breidablik, Balldus. *Omnibus prædia atqve habitacula dedit optima.*

CAP. VI.

DE EXIMIIS, QVIBUS PRÆDITUS ERAT OTHINUS, DOTIBUS.

Asarum Othinum, una cum Diis terras septentrionales ingressum, artes ibi inchoasse aliosqve docuisse, qvas longo postea tempore exercuerunt homines, pro vero est proditum. Omnium longe præstantissimus (*his in rebus*) *erat Othinus; ab eo didicere* (*cæteri*) *omnes artes; is* (r) *præ cæteris eas calluit, & plerasqve omnes. Hic vero venit dicendum, qva de causa tanta sit cultus veneratione; id qvod fecere seqventia. Tanta erat pulchritudo, eaqve formæ elegantia, inter amicos sedenti, ut omnium hilaresceret animus: versanti vero inter arma, facies erat adeo torva, ut inimicis terrorem injiceret; id vero artibus effecit, qvibus faciem, pro lubito, formamqve mutare erat edoctus. His alia accessit causa, ea nempe oris facundia, ea vocis atqve sermonis svavitas, ut qvæ loqvebatur, audientibus sola viderentur vera: qvæ* (*vero*) *loqvebatur omnia, metro erant composita, prout ea cantantur, qvæ jam Carmina vocamus. Ipse, ut & eum comitati Templorum Præsides vocantur Carminum Arti-*

(q) *D. habet*, Hunbiörgum, *sic & versio Danica*, Petri Claussonii, *qvæ etiam* Heiner *habet, pro* Heimdall. *In Asarum sedibus nominandis, cum nostro Codice consentit* Grimnismál.

(r) *E. primus plerasqve omnes.*

at sú íþrótt hófz af þeim í Nordrlöndum. Oddinn kunni sva gera, at í orrustu urdu óvinir hans blindir, eda daufir, eda óttafullir; enn vopn þeirra bitu eigi helldr enn vendir: (6) enn hans menn fóru bryniu lausir, oc voru galnir sem hundar edr vargar, bitu í skiölldu sína, voru sterkir sem birnir eda gridungar: þeir drápu mannfólkit, enn hvartki elldr ne iarn orti á þá: þat er kallat berserks-gangr.

CAP. VII.

FRA IÞROTTUM ODINS.

Odinn skipti hömum; lá þá búkrinn sem sofinn eda daudr, enn hann var þá fugl eda dyr, fiskr eda ormr, oc fór á einni (1) svipstund á fiarlæg lönd, at sínum erindum edr annara manna. Þat kunni hann enn at gera med ordum einum, at slöckva elld, oc kyrra siá, oc snúa vindum hveria leid er hann villdi. Odinn átti skip þat er Skídbladnir het, er hann fór á yfir höf stór; enn þat mátti vefia saman sem dúk. Odinn hafdi med ser höfut (2) Mímis (3) oc sagdi þat hönum (4) mörg tídindi úr ödrum (5) heimum: enn stundum vakti hann upp dauda menn úr iördu, edr settiz undir (6) hánga: fyrir því var hann kalladr drauga drottinn edr hanga drottinn. Hann átti oc hrafna II. er hann hafdi tamit vid mál; flugu þeir vída um lönd, oc sögdu hönum mörg tídindi: af þessum lutum vard hann stórliga fródr. Allar þessar íþrottir kendi hann med rúnum oc liódum, þeim er galldrar heita; fyrir því

(6) E. oc. (1) E. stund.
(2) & (3) D. Mímis, sem fyrr er ritat, oc mælti þat vid hann.
(4) E. mörg, omittit. (5) D. edr löndum, addit.
(6) B. hauga, it. mox, haugadrottinn.

Kunst begynte fra dennem i Nordlandene. Odin kunde saa giøre, at hans Fiender udi Strid blefue blinde, eller døve eller forskræckede. Men deris Vaaben kunde icke bide mere end Ris-Qviste. Men hans egit Folk ginge frem foruden Brynie, saa galne som Hunde eller Ulfue, bede i deres Skiolde, oc vare saa stærcke som Biørne eller Tiure, oc sloge ihiel for Fod, men huercken Ild eller Jærn kunde bide paa dennem. Det bleff kaldit Berserksgang (Kiempegang).

Cap. 7.

Om Odins Kunster.

Odin kunde oc forvende sin Ham oc Skickelse; da laae Kroppen som sofuende eller død, men han bleff da til en Fugl, Diur, Fisk, eller Orm, oc foer da i en liden Stund til fraliggende Lande, i sit egit eller andris Ærender. Han kunde oc alleneste met Ord udslykke Ilden, stille Hafuet, oc omvende Vindene, huort han vilde. Odin hafde it Skib kaldit Skidbladnir, huorpaa han for ofuer store Haff, men det kunde rullis sammen som en Dug. Odin hafde met sig Mimers Hofued, som forkynte hannem mange Tidender fra andre Lande, stundom opvacte han Dødninger under Jorden, eller sette sig under Galgerne, derfor bleff han kallit Giengangeris Herre, eller de Ophængtis Herre. Han hafde oc to Rafne, som han lærte at tale, de fløie vide om Landene, oc førde hannem mange Tidender hiem. Aff saadant bleff hand megit viis. Alle disse Kunster lærde han fra sig ved Runer eller Sange, som kallis Galder (Fortryllelses Sange).

Artifices: illis enim, in terris borealibus, suam ea ars debet originem. Othinus potuit id arte efficere, ut in præliis hostes ejus redderentur cæci, aut surdi, aut timore capti, gladiiqve eorum, virgarum instar, hebetes: cum ejus milites, loricis abjectis, rabidi ferebantur, ut canes aut lupi, scuta sua mordentes, roboreqve ursos aut tauros æqvantes, obvios qvosqve sternebant, ipsi nec igni nec ferro patentes; qvæ rabies dicta est Berserksgang (s).

CAP. VII.

DE OTHINI ARTIBUS.

Exuvias sæpe mutavit Othinus, jacente corpore, ut sopito, aut mortuo, cum ipse, factus avis, aut fera, aut piscis, aut serpens, momento temporis, ad remotissimas ferebatur regiones, sua aut aliorum expediturus negotia. Id etiam efficere potuit, solis suis verbis, ut ignis exstingveretur, mare tranqvillum redderetur, ventusqve mutaretur, prout ei erat volupe. Erat illi navis, Skidbladner *dicta, qva per vasta maria vehebatur, & qvæ, panni instar, convolvi potuit. Othino comes aderat caput* Mimeri, *qvod multas res aliarum terrarum eum docuit. Nonnunqvam mortuos ex sepulcris excivit, aut sub* (t) *patibulis consedit; qva ex re manium dominus aut* (v) *suspensorum dominus est vocatus. Erant ei duo corvi, qvos loqvelam docuerat; hi longe lateqve per orbem volantes, multarum rerum ei dedere notitiam. Hæcce omnia eum reddidere rerum scientissimum. Omnes (vero) has artes tradidit aliis, ope* Runarum *carminumqve, qvæ* Galdrar *vocantur; qvocirca vocati sunt Asæ*

(s) *De* Berserkis *dictaqve eorum rabie, vid. Annotationes ad Christni-Saga, pag. 142.*
(t) *B. tumulis.*
(v) *B. tumulorum Dominus. Ita etiam habet versio Danica, recent memorata.*

því eru Æſir kalladir galldra-ſmidir. Odinn kunni þá íþrótt (7) er meſtr máttr fylgdi, oc framdi ſiálfr, er ſeidr heitir: enn af því mátti hann vita örlög manna oc ó-ordna luti, ſva oc (8) at göra mönnum bana edr óhamingiu, edr vanheilindi; ſva oc at taka frá mönnum vit edr afl, oc gefa ödrum; en þeſsi fiölkyngi, er framit er, fylgir ſva mikil ergi, at eigi þótti karlmönnum (9) ſkammlauſt vid at fara; oc var gydiunum kend ſú íþrótt. Odinn viſsi (10) of allt iardfe, hvar fólgit var, oc hann kunni þau liód er upplaukz fyrir hönum iördin, oc biörg oc ſteinar, oc haugarnir, oc batt hann med ordum einum þá er fyrir (11) biuggu, oc geck inn oc tók þar ſlíkt er hann villdi. Af þeſsum kröptum vard hann miöc frægr, óvinir hans óttuduz hann, enn vinir hans treyſtuz hönum, oc trúdu á krapt hans oc á ſiálfan hann: Enn hann kendi fleſtar íþróttir ſínar blótgodunum; voru þeir næſt hönum um allan fródleik oc fiölkyngi. Margir adrir námu þó mikit af; oc hefir þadan af dreifz fiölkyngin vída, oc halldiz lengi (12). Enn Odinn oc þá (13) höfdingia XII. blótudu menn, oc kölludu (14) god ſín, oc trúdu á lengi ſídan. Eptir Odins nafni var kalladr Audon, oc hetu menn ſva ſonu ſína; enn af Þórs nafni er kalladr Þórir edr Þórarinn; edr dregit af ödrum heitum til, ſva ſem Steinþór edr Hafþór, edr enn breitt á fleiri vega.

CAP. VIII.

Sange). Derfore kallis Aſerne Galder-Smede. Odin kunde oc den Kunſt, ſom meſt Kraft hafde, oc huilken hand ſielff øfuede, kaldit Seid, huorved hand kunde vide forud Menneſkenis Skiebne, oc tilkommendis Tingeſte, ſaa oc føre Folck Doden, Ulykke, eller Suaghed paa. Desligeſte tage Vid eller Styrke fra dennem, oc gifue andre. Men denne Trolldom, naar den brugis, metfølger ſaa ſtor Arrighed, at Mændene ſiuntis ikke uden Skam at kunne bruge den, oc derfor bleſue Gudinderne undervüſte i denne Kunſt. Odin vidſte oc hvor alle nedgrafuede Skatte vare ſkiulte, oc kunde de Sange, hvorved Jorden, Bierge, Stene oc Hoye oplodis for hannem, oc bant hand allene ved Ord dennem, ſom der boede inde, oc gick hand ind oc tog alt det han vilde. Aff diſſe krafftige Kunſter bleff hand megit naffnkundig, oc hands Fiender frygtede for hannem; men hands Venner ſatte ald deris Trøſt til hannem, oc troede paa hands Styrke oc hannem ſielff. De fleſte aff ſine Kunſter lærde hand Offer-præſtene, ſom komme hannem nærmeſt i ald Videnſkab oc Trolldoms Kunſter. Dog lærde oc mange andre megit der aff, oc derfra hafuer Trolldoms Kunſten udbredet ſig, oc værit længe i Brug; men mand offrede til Odin oc til diſſe tolff Hofdinger, kallede dennem deris Guder, oc troede paa dennem i en lang Tid derefter. Aff Odins Nafn opkom (det Nafn) Audun, ſom mand gaff deris Sønner, men effter Thor kaldis Thorer oc Thorarin, eller oc har mand lagt dertil andre Benæfnelſer, ſom Steinthor, Hafſthor. Saa ſkeer oc Forandringen paa flere Maader.

Cap. 8.

(7) D. & E. ſva at. (8) D. at, omittit. (9) D. E. ſkammlauſt, add. (10) E. of, al: um. (11) E. voru. (12) E. ſídan, addit.

(13) E. höfdingia, omittit. (14) D. gud ſínn.

Aſæ Galdra-Smider (*carminum magicorum artifices*). *Artem* (*præterea*) *maximæ virtutis calluit Othinus, qvam ipſe coluit*, Seid *dictam. Hæc ars eum docuit fata hominum, resqve forte eventuras; hac mortem hominibus properare, hac infortunia, hac adverſam valetudinem infligere potuit; hac etiam ſenſum, aut vires his demere, illis addere, potis erat. Hæc cum exercenda ſunt ueneficia, eo immanitatis proceditur, ut ab eis, utpote ſibi* (x) *probroſis, abhorruerint viri, qvare Fœminis Templorum Antiſtitis, hæc ars eſt tradita. Othino cogniti erant theſauri omnes, qvos condidit terra, eiqve carmina percepta, qvorum ope recludebatur ei terra, & montes, & lapides, & tumuli, qvorum incolas cum ſolis verbis ligaverat, ingreſſus qvæcunqve voluit, abſtulit. Hiſce eximiæ virtutis artibus, longe lateqve ejus inclaruit nomen; hinc timor injectus ejus hoſtibus, amicis autem fiducia, tam virium illius atqve potentiæ, qvam ejus ipſius. Pleraſqve vero artes docuit Sacrificiorum Antiſtites; hi omni in ſapientia artisqve magicæ ſcientia ei erant proximi. Ad multos tamen alios magna hujus ſcientiæ pars emanavit; qvare longe lateqve ſerpſit iſta ars magica, diuqve permanſit. Cæterum Othinum atqve duodecim Antiſtites illos ſacrificiis litabant homines, eos titulo Deorum dignati, divinoqve cultu diu proſecuti. Othini nomen refert nomen* Audon, *qvod filiis ſuis dedere poſteri. Ex* Thori *autem nomine ortum eſt nomen* Thorer *aut* Thorarin, *vel auctum aliarum rerum appellationibus, ut* Steinthor, *aut* Hafthor, *vel pluribus aliis modis variatum.*

CAP. VIII.

(x) *D. E. hæc addunt.*

CAP. VIII.

LAGASETNING ÓDINS.

Odinn setti lög í landi sínu, þau er gengit höfdu fyrr med Asum; sva setti hann, at alla dauda menn skylldi brenna, oc bera á bál med þeim eign þeirra: sagdi han sva at med þvílíkum audæfum skylldi hverr koma til Valhallar sem hann hafdi á bál: þess skylldi hann oc nióta, er hann siálfr hafdi i iörd grafit: Enn öskuna (1) skylldi bera út á siá, edr grafa nidr í iörd. Enn eptir göfga menn skylldi haug-gera til minningar. Enn eptir alla þá menn, er (2) nokot mans mót var at, skylldi reisa bautasteina; oc hellz sá sidr lengi sídan. Þá skylldi blóta (3) í móti vetri til árs; enn at midium vetri blóta til gródrar; et þridia at sumri; þat var sigr blót. Um alla Svíþiód gulldu menn Odni skattpenning fyrir nef hvert; enn hann skylldi veria land þeirra fyrir úfridi, oc blóta þeim til árs.

Cap. 8.

Om Odins Lovsetning.

Odin satte Lov i Landet, som tilforn hafde værit hos Aserne. Hand befol, at brænde alle de Dode, oc at bære met dennem paa Baalet huad de hafde, sagde hand saa, at enhuer skulde komme til Valhalla, met saa megit Gods, som hand hafde paa Baalet. Desligeste skulde de oc der nyde det, som de hafde nedgrafued i Jorden, men Asken (aff de brændte Legemer) skulde mand kaste i Sioen eller nedgrafue i Jorden. Efter ypperlige Mænd skulde mand giore store Hoie, til deres Hukommelse. Men efter alle dennem, som nogen synderlig Manddoms Gierning hafde bedrefuet, skulde man opreise Graffstene, huilcken Skick bleff siden vedholden i lang Tid. Da skulde mand offre mod Vinteren, til god Aaring, til Mitvinters Tid, for Jordens Grode, oc tredie Gang mod Sommeren, huilcket var Seier-Offer. Ofuer alt Suerrig gaff mand Odin en Skatpenning for huer Næse (Kopskat). Men hand skulde verie Landet for dets Fiender, oc offre for dennem til it got Aar.

CAP. IX.

KVANFANG NIARDAR.

Niördr feck konu þeirrar er Skadi het, hun villdi ecki vid hann samfarar, oc giptiz sídan Ódni, áttu þau marga sonu: einn þeirra het Sæmingr, um hann orti Eyvindr Skálldaspillir þetta.

Þann

Cap. 9.

Om Niords Giftermaal.

Niord fick sig den Hustru, som Skade hed, hun vilde icke blifue hos hannem, men giftede sig siden met Odin. De afledde tilsammen mange Sonner; en af dennem hed Sæming, om hannem quad Evind Skaldaspilder denne Vise:

Da

(1) E. skylldi, addit. (2) D. nockvat. (3) E. i omittit.

CAP. VIII.

LATÆ AB OTHINO LEGES.

In terris suæ ditionis, sanxit Othinus leges, qvæ apud Asas antea fuerant sancitæ. Sancivit, ut rogis cremarentur omnes mortui, utqve cum illis bona eorum rogis inferrentur, promittens, fore, ut qvæ opes (cuiqve) addebantur in rogo, iis comitatus aditurus esset Valhallam, *fruiturus etiam, qvæcunqve ipse terræ mandasset bona. Cineres autem in mare projicere (jussit), aut terra obruere; sed eminentioris dignitatis virtutisqve virorum in memoriam, tumulos struere; illisqve omnibus, qvi facinore qvodam erant præclari, cippos erigere,* Bautasteinar *dictos; qvi mos diu postea mansit. Sacrificia prima sub hyemem (jussit) institui, pro felicis anni adventu; bis proxima, media in hyeme, pro annonæ felicitate & ubere gleba; tertia, sub æstatem, pro victoria obtinenda. Per totam Sueciam, qvodvis caput nummo censebatur, qvi Othino solveretur, ut omnem hostilem vim ingruentem armis propulsaret, sacrificiaqve pro annonæ anniqve felicitate curaret.*

CAP. IX.

CONJUGIUM NIORDI.

Duxit Niordus conjugem, Skade *dictam. Hæc ejus conjugii pertæsa,* Othino *postea nupsit, multosqve hi genuerunt filios, qvorum unus erat* Sæmingus. *De eo cecinit* Eyvindus Skalldaspiller, *qvod seqvitur carmen:*

Istum

Þann (1) ſkialld blætr
(2) ſkattfæri gat
Aſa nidr
(3) vid jarnvidiu.
Þá er þau (4) meirr
í (5) mannheimum
ſkatna vinr
oc Skadi (6) bygdu.
Sævar beins
oc ſonu marga.
(7) öndr dys
vid Odni gat.

Til Sæmings talldi Hákon jarl hinn Ríki langfedga kyn ſitt. Þeſsa Svíþiód kölludu þeir Mannheima, enn hina Miklu Svíþiód kölludu þeir Godheima; úr Godheimum ſögdu þeir mörg tídindi, (8) oc mörg undur.

Oc opbærende Skatten,
Aſernis Slect,
Aflede met Jættinden,
Den ſom met Blod beſmittede Skiolder,
Da de ſiden
I Mannaheim
Folckets Ven
Oc Skade boede.
Oc da Skiernis Gudinde
Fra Biergene
Mange Sønner
Fick med Odin.

Til Sæming regnede Hakon Jarl den Rige ſine Forfædres Slect. Dette Suerrig kallede de Mannheim, (Menneſkenes Boliger) men det ſtore Suerrig kallede de Godheim (Gudernis Boliger). Fra Godheim fortalte de mange Tidende oc underlige Ting.

CAP. X.

DAUDI ÓDINS.

Odinn vard ſóttdaudr í Svíþiód; oc er hann var at kominn (1) bana, let hann marka ſic geirs oddi, oc eignadi ſer alla (2) vapnbitna menn: ſagdi hann ſic mundo fara í Godheim, oc fagna þar vinum ſínum. Nú hugdu Svíar, at hann væri kominn í hinn forna Aſgard, oc mundi þar lifa at eylífu. Hófz þá (3) at nyu átrúnadr vid Odinn, oc áheit. Opt þótti Svíum hann vitraz (4) ſer, ádr ſtórar orruſtur yrdi; gaf hann þá ſumum ſigr, enn ſumum baud hann

Cap. 10.

Om Odins Død.

Odin bleff ſot-død i Suerrig, oc der hand ſkulde døe, lod hand mærcke ſig met Geirs Odde (Odden aff it Spyd) oc egnede ſig alle dødde Mænd, ſom fulde i Strid, ſigendis at hand vilde heden til Godheim, oc der tage vel imod ſine Venner. De Suenſke tænkte da at hand var kommen hen til den gamle Aſgaard, oc lefuede der evindelig. Da begyndte mand paa nye at troe paa Odin, oc at paakalle hannem. Ofte ſiuntis de Suenſke, at hand aabenbaredis for dennem, mod ſtore Stride; gaff hand da ſomme Seier, oc ſomme bød hand

(1) B. ſkialldblótir, E. ſkialldblotr. (2) E. ſkattfæri, al. ſkatfæri.
(3) D. í jarnvidi. (4) B & D. mær. A. C. mærr.
(5) B. mannaheimum. A. E. man-heimum. (6) D. biuggu.
(7) D. öndor gná. (8) D. oc mörg undur addit. (1) A. dauda.
(2) A. B. C. E. vapndauda. (3) E. af. (4) D. E. fyrir inſerunt.

Iſtum bellatorem
Populi Dux genuit,
Aſarum progenies
Ex fœmina Jotenſi
Cum illi ambo,
In Mannaheimis,
Populorum amicus
Et Skada habitarunt.
Et cum de montibus orta,
Filios multos,
Xyloſolearum (y) *Dea,*
Ex Othino ſuſcepit.

Ad Sæmingum genus ſuum retulit, ſuamqve recenſuit genealogiam Hakonus Jarlus, *dictus* Rike (*dives ſ. potens*). *Hanc* (*recens dictam*) *Sveciam vocarunt* Mannaheim: *Magnam vero Svioniam* (*Scythiam*) *dixere* Godheim. *Ex Godheim narrata de rebus ibi geſtis retulere plurima* (z) *mirandaqve multa.*

CAP. X.

MORS OTHINI.

Morbo in Svecia defunctus eſt Othinus, qvi morti vicinus, corpus ſuum mucrone haſtæ fecit notari, attribuens ut proprios ſibi in bello, vel armis, cæſos omnes; (jam) ſe, dixit, ad Godheim profecturum, ut ſuos ibi hilaris exciperet amicos. Hinc ſibi perſvaſerunt Sveci, illum, ad veterem Aſgardiam reducem, ibi æterna frui vita; qvocirca cultus Othini de integro eſt renovatus, novaqve ei nuncupata vota. Sæpe viſus eſt Svionibus apparere, ante gravia exorta bella, ſpecie hinc qvosdam victoria donantis, illinc alios ad ſuam aulam invitantis; in utramqve

(y) *Cogimur hic voce hybrida uti, qva ſignificatas volumus aſſulas longiores ligneas, qvibus pedes veſtiunt, qvi ſub Septentrione habitant homines, montes locaqve, qvæ altior tegit nix, transgreſſuri. Has, detracta phocis aut alia ejusmodi piloſa pelle veſtitas,* Aundur (*aandre*), *nudas* Skidor (*Skier*) *vocant.*
(z) *D. hæc addit.*

hann til sín: þótti hvarrtveggi (5) kostr gódr. Ódinn var brendr daudr, oc var sú brenna giör allveglig. Þat var trúa þeirra, at því hærra sem reykinn lagdi í loptit upp, at því háleitari væri sá í himninum, er brennuna átti; oc þess audgari, er meira fe brann med hönum.

hand til sig; begge Kaar holdtes for Gode. Odin bleff brændt, efter hands Død, oc var dette Baal megit præctig beredt. Det var deris Troe, at jo hoire Røgen slog op i Luften, jo større Herlighed bekom den i Himmelen, som Baalet tilhørte, og jo rigere skulde han blifue, jo mere Gods der brændtis met hannem.

CAP. XI.

FRÁ NIRDI.

Niördr af Nóatúnum gerdizc þá vallds-madr yfir Svíum, oc hellt upp blótum; hann kölladu Svíar þá drottinn sinn; tók hann þá skattgiafir af þeim. Á hans dögum var fridr allgódr, oc allskonar ár sva mikit, at Svíar trúdu því, at Niördr redi fyrir ári, oc fyrir (1) fesælu manna. Á hans dögum dó flestir Díar, oc voru allir (2) brendir oc blótadir sídan. Niördr vard sóttdaudr, let hann oc marka sic Ódni ádr hann dó: Svíar brendu hann, oc gretu allir miöc (3) yfir leidi hans.

Cap. 11.

Om Niord.

Niord i Noatun bleff da Regent ofuer de Suenske, oc holt Offringerne ved Mact. De Suenske kallede hannem deris Drotte (Herre), oc hand opbar aff dem Skatte-Gaver. Udi hands Tid var god Fred i Landet, oc gode Aaringer met altingist, saa at de Suenske trode, at Niord raadde for Aarsens Grode oc Folckets Velstand. I hands Tid dodde største Parten aff Dierne (Guderne), som alle blefue brænde oc siden dyrckede. Niord bleff sottdod, men før hand dødde, lod hand mærke sig til Odin. De Suenske brænde hannem oc græde alle megit ofuer hands Graff.

CAP. XII.

DAUDI FREYS.

Freyr tók þá vid ríki eptir Niörd; var hann kalladr drottinn yfir Svium, oc tók skattgiafir af þeim; hann var vinsæll oc ársæll sem fadir hans. Freyr reisti at Uppsölum hof mikit, oc setti þar (1) höfutstad sinn; lagdi þar til allar skylldir sínar,

Cap. 12.

Om Freys Død.

Frey bekom Regieringen efter Niord, hand kalledis oc Drot (Herre) ofuer de Suenske, oc annammede Skatte-Gaver aff dennem. Hand var ligesom hands Fader sær Vennesæl oc Aarsæl (hand hafde mange Venner oc vare i hands Tid gode Aaringer). Frey lod bygge i Upsal it stort Afguds-Tempel, oc satte der sin Hoved-Bopæl, gaff der til al sin Indkomme, med Land oc ro-

(5) D. kostr omittit. (1) B & D. farsælu. (2) A. B. C. E. blótadir oc brendir. (3) D. eptir Hann. (1) D. hofstad.

qve partem visa est ista conditio felix. Post mortem Othinus impositus est rogo, atqve pompa eximia crematus: persvasum erat illis, qvo altius ascendebat fumus, eo splendidiorem inter divos futuram ejus conditionem, cujus erat rogus, tantoqve eum ditiorem fore, qvo plures cum eo cremarentur divitiæ.

CAP. XI.

DE NIORDO.

Niordus *de Noatun postea factus est Svionum Imperator, & sacrificiorum antistes; hinc eum dominum suum appellabant Sviones, à qvibus census percepit, muneri datos. Eo regnante, pace & annonæ omnimoda ubertate felices adeo erant Sviones, ut crederent, Niordum annonæ &* (a) *divitiarum esse arbitrum. Illius tempore mortui sunt* Divorum*pleriqve, & post mortem sacrificiis culti, corporibus eorum igne crematis. Niordus morbo est defunctus, sed ante mortem, dicta nota se Othino sacrari jussit. Hunc rogo crematum ingenti ad ejus sepulcrum luctu prosecuti sunt Sviones.*

CAP. XII.

MORS FREYI.

Post Niordum regni habenas cepit Freyus, *qvi Svionum salutatus Drot (Dominus), ab iis censuum dona recepit. Amore is civium & annonæ ubertate, æqve ac pater, erat felix. Magnum in* Uppsalis *templum exstruit Freyus, qvam villam sedem suam statuit* (b) *primariam, cuiqve omnes suos reditus, prædia omnia & bona assigna-*

(a) *B & D. habent: (farsælu) felicitatis.* (b) *D. habet (Hofstad) locum templo instructum.*

sinar, lönd oc lausan eyri: þá hófz Uppsala audr, oc hefir halldiz æ sídan. A hans dögum hófz Fróda fridr; þá var oc ár um öll lönd: kendu Svíar þat Frey. var hann (2) því meir dyrkadr enn önnur godin, sem á hans dögum vard lands fólkit audgara enn fyrr, af fridinum oc ári. Gerdr Gymis dóttir het kona hans; sonr þeirra het Fiölnir. Freyr het Yngvi ödru nafni; Yngva nafn var sídan lengi haft í hans ætt fyrir tignar nafn: oc ynglingar voru sídan kalladir hans ættmenn. Freyr tók sótt; enn er at hönum leid sóttin, leitudu menn ser ráds, oc letu fá menn til hans koma; enn biuggu haug mikinn, oc leto dyr á, oc III. glugga. Enn er Freyr var daudr, báru þeir hann leyniliga í hauginn, oc sögdu Svíum at hann lifdi, oc vardveittu hann þar III. vetr. enn skatt öllum helltu þeir í hauginn, í einn glugg gullinu, enn í annann Sylfrinu, í hinn þridia eyr penningum. Þá hellz ár oc fridr.

CAP. XIII.

FRÁ FREYU OC DÆTRUM HENNAR.

Freya hellt þá upp blótum, þvíat hun ein lifdi þá eptir godanna, oc vard hun þá hin frægasta (1), sva at med hennar nafni skylldi kalla allar konor tignar, sva sem nú heita (2) fruvor. Sva (3) heitir oc hver freya yfir sinni eigu, enn sú húsfreya er bú á. Freya var helldr marglynd; (4) Odr het bóndi hennar; dætur hennar hetu Hnoss oc Gersimi; þær voru fagrar miöc: af þeirra nafni eru sva kalladir hinir dýrstu gripir. Þá er allir Svíar vissu at

(2) D. af, addit. (1) E. í þann tíma, add. (2) B. frúr. D. frauvor. (3) E. heitir, al. het. (4) E. Oddr, al. Odr.

rørende Gods. Da begynte Upsala-Rigdom, som stedse siden er ved lige holdt. I hands Tid begyntis Frode-Fred; da var oc god Tid i alle Lande, som de Suenske tilregnede Frey; thi bleff hand mere dyrcket end de andre Guder, fordi at Lands Folcket vare rigere udi hands Tid end tilforn, oc formedelst Fred oc gode Aar. Gerder Gymes Dotter hed hands Hustru, deris Son hed Fiolner. Frey kalledis ellers Yngvi, huilcket Nafn hos hands Affkomme holdtis i en lang Tid for Æres-Titel, oc hands Slectninger kalledis siden Ynglinger. Frey bleff kranck, men der Sygdommen tog Ofuerhaand, raadsloge hands Mend, oc lode kuns faae komme til hannem, men byggede imidlertid en stor Hoy, oc giorde derpaa en Dor, oc tre Glugge. Da nu Frey var død bare de hannem lønlige i Hoyen, sagde for de Suenske at hand lefuede endnu, oc toge vare paa hannem der i tre Aar. All Skatten sloge de ind i Hoyen, Guldet igiennem det forste Vindue, Solvet i det andet, oc Kaabber-Pendingene i det tredie. Endnu var god Tid oc Fred udi Landet.

Cap. 13.

Om Freya oc hendis Døttre.

Freya holdt da Offringerne ved Mact, thi hun lefuede da allene igien aff Guderne, oc bleff hun da den berømmeligste, saa at alle de ypperste Quinder skulde næfnes efter hendes Nafn, de som nu kaldis Fruer; saa heder og enhver Kone Frue ofuer sin Eiendom, men den Husfrue, som eier it Boe. Freya var megit ustadig i hendis Sind; hendis Mand hed Odder, hendis Døttre Hnoss oc Gerseme; de vare megit deilige, saa at de kosteligste Klenodier kaldis met deris Naffn. Der alle Suenske finge at vide at Frey var vist død, men

assignavit mobilia; unde ortæ sunt Uppsalenses *sic dictæ* Divitiæ, *qvæ postea semper mansere sartæ tectæqve. Eo regnante,* Pax *orta est* Frodensis, *qvo tempore annonæ ubertas universum beavit Orbem. Hanc Freyo Sviones tulere acceptam, qvi eo majori, præ cæteris Diis veneratione est cultus, qvo ditiores, eo vivente, cives atqve colonos reddidit pacis & annonæ felicitas.* Gerdur, Gymeri *filia, dicta est ejus uxor, filius eorum* Fiolner. *Freyus alio nomine dictus est* Ynggvi, *qvod nomen diu postea, ejus inter posteros, pro eximio honoris titulo est habitum, omnesqve, ex ejus prosapia orti, dicti* Ynglingi. *Morbo correptus est Freyus, qvo ingravescente, id iniere consilii ejus amici, ut pauci ad eum admitterentur, ipsi (interea) occupati in tumulo magno congerendo, cui janua tresqve erant fenestræ. Freyum mortuum in tumulum clam tulere, ubi per triennium eum custodiebant, coram Svionibus, eum vivere, asserentes. Censum autem omnem tumulo ingessere, per unam fenestram aurum, per alteram argentum, per tertiam nummos æreos, manente interea pace atqve annonæ ubertate.*

CAP. XIII.

DE FREYA EJUSQVE FILIABUS.

Freya *tunc temporis sacrificia rite curabat, Divûm illa tunc sola superstes, famaqve nominis adeo inclyta,* (c) *ut ejus nomen illustriores omnes referrent fœminæ, qvæ nunc* Fruvor (*Dominæ*) *vocantur. Freya etiam vocatur, qvæ bona possidet, mulier qvælibet, qvæ autem res domesticas curat,* Hus-Freya. *Freya erat ingenii admodum versatilis.* Oddr *dictus est ejus maritus; filiæ ejus* Hnoss & Gersimi, *fœminæ forma admodum præstanti; qvare earum nomen referunt res pretiosissimæ. Sviones omnes mortem Freyi edocti, cum pacis tamen atqve*

(c) *E. addit: eo tempore.*

at Freyr var daudr, enn hellz ár oc fridr, þá trúdu þeir at ſva mundi vera, medan Freyr væri á Svíþiód, oc villdu eigi brenna hann, oc kölludu hann veralldar god, blótadu (5) hann meſt til árs oc fridar alla æfi ſídan.

CAP. XIV.

DAUDI FIÖLNIS KONUNGS.

Fiölnir ſon Ýngvi-Freys red þá fyrír Svíum oc Uppſala audi; hann var ríkr oc árſæll oc fridſæll: þá var Fridfródi at (1) Hledru: þeirra í millum var (2) vinfengi mikit oc heimbod. Þá er Fiölnir (3) fór til Fróda á Selund, þá var þar fyrirbúin veizla mikil, oc bodit til vída um lönd. Fródi átti mikinn húſabæ; þar var gert ker mikit margra álna hátt, oc okat med ſtórum timbrſtockum; þat ſtód í undirſkemmu, enn lopt (4) var yfir uppi, oc opit gólfþilit, ſva at þar var nidr hellt leginum; enn kerit blandit fullt miadar; þar var dryckr furdu ſterkr. Um kvelldit var Fiölni fylgt til herbergis í et (5) næſta lopt, oc hans ſveit med hönum. Um nóttina geck hann út í ſvalir at leita ſer ſtadar; var hann ſvefn-ærr' oc dauda druckinn: Enn er hann ſneriz aptr til herbergis, þá geck hann fram eptir ſvölunum oc til annara lopt dyra, oc þar inn; miſti þá fótom, oc fell í miadarkerit, oc týndiz þar. Sva ſegir Þiódolfr hinn (6) Hvinverſki.

Vard

(5) D. hann, inſerit. (1) E. Hledru, cæt. Hleidru. (2) A. B. C. E. heimbod oc vingan. (3) D. var. (4) D. lopthús. (5) D. meſta. (6) E. Vinverſki.

men gode Aar oc Fred vare dog ved Mact, da troede de at det saa ſkulde altid blifue, ſaa længe Frey var i Suerrige, oc derfor vilde de icke brænde hannem; men kallede hannem Verdens Gud, oc offrede ſiden til hannem den heele Tid, meſt for gode Aar oc Fred.

Cap. 14.

Om Kong Fiolners Død.

Fiolner Yngefreys Søn raadde ſiden ofuer de Suenſke oc Upſals Dreſſel; hand var mæctig, oc aarſæl oc fredſel (lyckelig met gode Aar oc Fred). Da var Fred-Frode i Ledre, de hulde godt Venſkab met hverandre, oc bøde hinanden hiem til ſig. Den Tid Fiolner beſøgte Frode i Sælund, var der beredt it ſtort Gieſtebud, oc mange indbudne dertil, vide om Landet. Frode hafde en ſtor Gaard. Der var giort it Kar, ſom var mange Alne høit, oc ſammenbundet met ſtore Tømmer-Stocke. Det ſtod i en Under-Stue, men ofuen oſuer var Loft, oc en Aabning paa Gulvit, huor igiennem man fyldede neder i Karrit Logen (Dricken), men Karrit var fult met blandet Miød: der var ofuermaade ſterck Drick. Om Aftenen bleff Fiolner led i it Sofue-Herberge paa det øfuerſte Loft, oc hands Folck med hannem. Men om Natten gick hand ud i Sualen, for at ſøge it bequemt Sted, hand var da aff Søfn fortumlet i Hofuedet, oc ofuermaade drucken. Men der hand vende tilbage til Herberget, gick hand langs frem ad Sualen, til en anden Dør paa Loftet, oc der ind; der glede Fødderne fra hannem, ſaa hand falt i Miødkarrit, oc omkom der. Saa ſiger Thiodolff den Huinverſke.

Fuld-

qve annonæ maneret felicitas, eandem perpetuo manſuram crediderunt, qvamdiu in Svecia manſiſſet Freyus. Hinc noluerunt eum cremare, ſed orbis terrarum Deum appellatum, pro annonæ pacisqve felicitate, omni ſeqventi tempore, ſacrificiis coluerunt.

CAP. XIV.

MORS REGIS FIOLNERI.

Fiolnerus, *filius Yngvifreyi, Svionibus poſtea bonisqve Uppſalenſibus præfuit. Ille divitiis, annonæ ubertate, paceqve erat felix. Eo tempore in* Hleidra (*Letbra*) *degebat* Frid-Frode (*Frotbo Pacificus*). *Inter hos amicitia erat ingens mutuaqve convivia. Fiolnerus aliqvando profectus ad Frothonem in Selandiam, invenit ibi convivium ingens inſtructum, magnamqve convivarum turbam, undiqve vocatam. Villam ingentem habitabat Frotho, ubi vas ingens, multarum ulnarum altitudine, trabibus magnis compactum, in cænaculo ſtabat inferiori, cui ſuperſtructum erat ſuperius cœnaculum, relicta hujus in pavimento apertura, ut ibi mulſi liqvor poſſet transmitti. Mulſo plenum ſtabat dictum vas; & ſtrenue admodum hic eſt potatum. Sub noctem, ad dormitorium, dicto recens coenaculo* (d) *proximum, deductus eſt ſuo cum comitatu* Fiolnerus. *Is noctu, latrinam petiturus, in ambulacra domus prodiit, ſomno & vino obrutus; qvo factum eſt, ut ad dormitorium reverſurus, longius per ambulacra procederet, ingreſſusqve per januam dicti cœnaculi, pedibus falſus, præcepsqve in lacum mulſi lapſus, ibi periret. Qva de re ita canit* Thiodolfus Hvinenſis:

Pro-

(d) *D. habet: maximum.*

Vard framgengt
þar er Fródi bió
feigdar ord
er at Fiölni kom:
oc ſikling
(7) ſvigdis geira
(8) vagr vindlauſs
(9) of vida ſkylldi.

Fuldkommedis,
Huor Frode boede,
Spaadom om Dødens Nærmelſe,
Som traff Fiølner.
Da Konningen
Ofuer Odins Landſkab
Den ſtille Siø (Miødkarrit)
Skulde felde.

CAP. XV.

FRÁ SVEGDI.

Svegdir tók ríki eptir födur ſinn; hann ſtrengdi þeſs heit at leita Godheims, oc Ódins ens gamla; (1) hann fór med XII. menn vída um heiminn) hann kom út í Tyrkland oc í Svíþiód ena Miklo, oc hitti þar marga frændur ſína, oc var í þeſsi för V. vetr. þá kom hann aptr til Svíþiódar, dvalldiz hann þá enn heima um hríd. Hann hafdi fengit konu þá er Vana het, út í Vanaheimi, var þeirra ſon Vanlandi. Svegdir fór enn at leita Godheims; oc í auſtan verdri Svíþiód het bær mikill at Steini, þar er ſteinn ſva mikill ſem (2) ſtórt hús. Um kvelldit eptir ſólar fall, þá er Svegdir geck frá dryckiu til ſvefn-búrs, ſá hann til ſteinſins, at dvergr ſat undir ſteininum: Svegdir oc hans menn voru miöc drucknir, oc runnu til ſteinſins: dvergrinn ſtód í durom, oc kalladi á Svegdi, bad hann þar inn ganga, ef hann villdi Odinn hitta. Svegdir lióp í ſteininn; enn ſteinninn laukz þegar aptr, (3) oc kom Svegdir (4) eigi aptr). Sva ſegir Þiódolfr hinn Hvinverſki.

Enn

Cap. 15.

Om Svegder.

Svegder tog Rigit efter ſin Fader, hand lofuede at ſkulle opſøge Godheim, oc den gamle Odin. Hand drog ud met tolff Mend, oc reiſede vidt om i Verden. Hand kom udi Tyrckland oc det ſtore Suerrig, oc fant der mange aff ſine Frender. Hand var paa denne Reiſe udi 5 Aar, ſiden kom hand igien til Suerrig, oc bleff hiemme en Tidlang. Hand hafde taget ſig en Kone udi Vanaheim, ved Nafn Vana, deris Søn var Vanland. Svegder drog anden Gang ud, for at ſøge efter Godheim. Øſten paa i Suerrig er en ſtor Gaard, kallet paa Sten, der ſtaar en Sten ſaa ſtor ſom it høit Huus: om Aftenen efter Solens Nedgang, da Svegder gick fra Drick, til Sofuekammeret, ſaae hand hen til Stenen, oc bleff var at en Dverg ſad derhos; Svegder oc hands Mend vare heel druckne, oc løbe til Stenen; Duergen ſtod i Døren, kallede paa Svegder oc bad hand gaae ind, om hand vilde finde Odin; Svegder løb ind i Stenen, ſom ſtrax luckedes til, ſaa hand kom icke tilbage. Saa ſiger Thiodolff den Hvinverſke.

Men

(7) D. E. Svigdir. (8) D. vargr. (9) E. of, al. um.
(1) D. hann fór &c. uſq. ad) omitt. (2) A. ſtór.

(3) A. B. C. oc kom &c. uſq. ad) omittit.
(4) E. alldrei út, pro eigi aptr.

Proceſſit,
Ubi Frotho habitavit,
De morte vaticinium,
Quæ Fiölnerum oppreſſit.

Cum Regem
Svioniæ,
Lacus ventorum expers
Cingens, letho dabat.

CAP. XV.

DE SVEGDERO.

Poſt patris obitum regnum capeſſivit Svegderus. *Votum ille nuncupavit, de Godheimo, vetuſtoqve illo Othino qværendo.* (e) *Duodecim viris comitatus, late per orbem vagabatur, delatusqve in* Tyrklandiam, *&* *in* Svioniam Magnam, *plurimos ibi reperit, ſangvinis nexu ſibi junctos. Huic peregrinationi qvinqve annos impendit, reduxqve in Sveciam domi aliqvamdiu manſit. Conjugem, nomine* Vanam, *in* Vanaheimo *duxerat, qvo ex conjugio natus eſt illis filius* Vanlandus. *Iterum, Gudhemum qvæſitum peregre profectus eſt Svegderus. In orientali plaga Svioniæ (Magnæ) villa eſt ingens, dicta* Stein *(Lapis), ibiqve poſitus lapis tantæ molis, ut domum ingentem magnitudine æqvet. Qvadam veſpera, poſt ſolis occaſum, à poculis ad lectum progreſſurus Svegderus, vidit ſub ingenti iſto lapide ſedentem Pygmæum. Ille igitur ejusqve comites, vino obruti, cum curſu lapidem petebant, in janua lapidis ſtans Pygmæus, Svegderum jubet ingredi, ſi cum Othino colloqvi vellet. Currit Svegderus in lapidem, qvi ſtatim clauditur,* (f) *nec rediit inde Svegderus. Sic canit Thiodolfus Hvinenſis:*

Diem

(e) *D. non habet: Duodecim - vagabatur.*

(f) *A. B. C. non habent:* ━ - - - *Svegderus.*

Enn dag-ſciarr
Durnis nidia
(5) ſalvördodr
Svegdi (6) velti;
Þá er í ſtein
(7) enn ſtórgedi
(8) dulſa konr
(9) ept dvergi (10) lióp:
oc ſalbiartr
þeirra Söcmímis
jötun- (11) bygdr
vid (12) jöfri gein.

Men Lyſet ſkyende,
Dverge Slectens
Boliges Bevocter,
Bedrog Svegder
Der i Stenen.
Den Hoimodige
Dulſas Slectning
Løb efter Dvergen,
Oc Stenen,
Som var Odins,
Hvor Jætter ellers boe,
Oplod ſig for Konningen.

CAP. XVI.

FRÁ VANLANDA.

Vanlandi het ſonr Svegdis, er ríki tók eptir hann, oc red fyrir Uppſala aud: han var hermadr mikill, oc hann fór vída um lönd. Hann þá vetr viſt á Finnlandi (1) med Sniá hinum gamla, oc feck (2) þar dóttur hans Drífu. Enn at vari fór hann á brott, enn Drífa var eptir; oc het hann at koma aptr á þriggia vetra freſti; enn hann kom eigi á X. vetrum. Þá ſendi Drífa eptir Huld ſeidkonu, enn ſendi Visbur, ſon þeirra Vanlanda, til Svíþiódar. Drífa keypti (3) af Huld ſeidkonu, at hun ſkylldi ſída Vanlanda til Finnlands, edr deyda (4) hann at ödrum koſti. Enn er ſeidr var framidr, (5) þá var Vanlandi at Uppſölum: þá gerdi hann fúſan at fara til Finnlands: enn vinir hans oc rádamenn bönnudu hönum, oc ſögdu at vera mundi fiölkýngi Finna (6) í farfýſi hans. Þá gördiz hönum ſvefn höfugt, oc (7) lagdiz hann til ſvefns. Enn

(5) D. Salvördodr. C. Salvordr. alii ſalvördudr. (6) B. vælti.
(7) A. hinn. (8) D. duſla. E. dyſla. (9) A. B. C. eptir.
(10) A. hlióp. it. B. & C. (11) D. bygdir. E. bydr. (12) D. jöfru.

Cap. 16.

Om Vanlande.

Vanlande hed Svegders Søn, ſom fick Riget efter ſin Fader, oc raadde ofuer Upſals Rigdom. Hand var en ſtor Krigsmand, oc drog igiennem adſkillige Lande. Hand var en Vinter til Herbergis hos Snio den Gamle, oc fick Drifua hands Dotter til Huſtru. Om Vaaren drog hand derfra, oc lod Drifua blifue igien, oc loſuede at komme inden tre Aar, men hand kom icke i 10. Da ſende Drifua Bud efter Huld Troldkone, men ſende Visbur, hendis oc Vanlands Søn, til Suerige. Drifua kiøbte Troldkonen Huld, til at fortrylle Vanland, ſaa at hand ſkulde drage til Finnland, eller i andet Fald at dræbe hannem. Imedens Trolddommen blev bered, var Vanland i Upſal; da fick hand Attraa at drage til Finnland, men hands Venner oc Raadgifuere forhindrede hannem, oc ſagde, at Finnernis Trolldom hafde giort hannem den Begierlighed. Da blev hand ſøfnig, oc lagde ſig til at ſofue, oc der han hafde

(1) E. at. (2) E. þar, omittit. (3) A. D. E. at.
(4) D. hann, omittit. (5) D. þá, inſerit. (6) D. farfyſi, alii fyſi.
(7) D. ſofnadi hann.

Diem fugiens,
Durini poſterorum (Nanorum)
Domicilia qvi cuſtodit,
Svegderum decepit,
Cum in lapidem
Ille magnanimus,
Dulſii cognatus,
Nanum ſeqvitur.
Et lapis ille,
Qvi erat Othini,
A Jotonis *habitatus,*
Ad Regem hiabat.

CAP. XVI.

DE VANLANDO.

Vanlandus *dictus eſt Svegderi filius, qvi poſt eum imperium ſuſcepit, bonaqve Uppſalenſia adminiſtranda. Erat ille vir admodum bellicoſus, multasqve peragravit regiones. Qvadam hyeme, in Finlandia, apud* Snionem antiqvum *hoſpitatus, uxorem duxit ejus filiam* Drifam. *Proximo vere inde profectus, relictæqve Drifæ, ſe intra triennii ſpatium rediturum pollicitus, toto abhinc decennio non rediit. Hinc veneficam, nomine* Huldam, *ad ſe nuncio accivit Drifa, miſſo, qvem ex Vanlando ſuſceperat, filio* Viſbure *in Sveciam; qvam Huldam pretio conduxit Drifa, ut veneficii ope Vanlandum traheret in Finlandiam, aut ſi hoc ex voto non ſuccederet, neci daret. Veneficio procedente, in Uppſalis commorans Vanlandus, ingenti Finlandiam petendi deſiderio accendebatur, amicis ejus & conſiliariis id maxime diſſvadentibus, iſtudqve deſiderium ex Finnorum artibus magicis oriri, aſſerentibus. Mox ſopore ingraveſcente, ſomno ſe dedit (Vanlandus), cui cum parumper indulſerat, excla-*

Enn er hann hafdi lítt sofnat, kalladi hann, oc sagdi, at mara trad hann. Menn hans fóru til, oc villdu hiálpa hönum; enn er þeir tóku uppi til höfudsins, þá trad hún fótleggina, sva at nær brotnudu: þá tóku þeir til fótanna, þá kafdi hún höfudit, sva at þar dó hann. Svíar tóku lík hans, oc var hann brendr vid á þá, er (8) Skuta heitir. Þar voru settir bauta steinar hans. Sva segir Þiódolfr.

Enn á vit
Vilia bródur
(9) vitta (10) vettr
Vanlanda kom;
(11) oc tröll-kund
(12) of (13) troda (14) skylldi
(15) lids grimhilldr
lióna (16) baga;
oc sá brann
á bedi Skútu
men-glötudr
er mara qvalldi.

de sofuet en liden Stund, raabte hand oc sagde, at Maren reed hannem. Hands Tienere komme oc vilde hielpe hannem, der de toge til Hofuedet, traadde hun hannem paa Benene, saa de vilde broste, men der de toge fat ved Benene, da qualte hun Hofuedet, oc det bleff hands Dod. De Suenske toge hands Lig, oc bleff det brændt ved en Aa, kaldit Skutaa, der blefue oc hands Graffstene opreiste. Thiodolff siger:

Paa nye til Viles
Broders Beskuelse (ɔ: til Odin)
Hexekonen
Vanland førte,
Oc Grimhild,
Troldmands Dotter,
Traadde paa
Krigshøfdingers Modstander.
Oc den brant
Paa Skutaaens Bred,
Gaffmild Mand,
Som Maren qualte.

CAP. XVII.

DAUDI VISBURS.

Visburr tók arf eptir Vanlanda fedur sinn; hann geck at eiga dóttur Auda ens Audga, oc gaf henni at mundi III. stórbæi, oc gullmen. Þau áttu II sonu Gisl oc (1) Öndur. Enn Visburr let hana eina, oc feck annarar konu; enn hun fór til födur síns (2) med sonu sína. Visburr átti son er Domaldi het; stiupmódir Domallda let sída at hönum ógæfu. Enn er synir Visburrs voru XII. vetra oc XIII. fóru þeir á fund

Cap. 17.

Visburs Død.

Visbur tog Arff efter Vanlande sin Fader. Hand fick til Hustru Od den Rigis Dotter, oc gaff hende til Brudegave tre store Gaarde, oc it Guld Halssmycke. Han aflede met hende to Sønner, Gisl oc Ond. Visbur forskiod hende, oc tog en anden Hustru, men hun drog hiem igien til sin Fader met hendis to Sønner. Visbur hafde oc en Søn, som bleff kallet Domald, hands Styffmoder lod hannem hexe Ulycke paa. Men da Visburs Sønner vare 12 Aar gammel den ene, oc den anden 13 Aar, droge de til deris Fader oc krefuede

(8) D. Skyta. (9) E. vitia. (10) E. vætr.
(11) A. þá, pro oc. (12) A. B. C. um, pro of. (13) E. trodu.
(14) C. skylldo. (15) E. lidz grimilldr. (16) D. baka. E. bágu.
(1) B. audr. (2) E. vid.

clamat, se ab incuba (Mara) *premi. Accurrunt aulici, opem ei laturi; qvi dum illius capiti adsunt, crura ita affligit incuba, ut fere frangerentur: & pedibus dum opitulantur, gulam ei adeo interstringit, ut suffocatus periret. Corpus ejus sublatum rogo imposuere Sviones, ad amnem, qvi* Skuta *dicitur, ubi ei erecti sunt lapides sepulcrales* (Bautasteinar). *Sic canit* Thiodolfus.

Rursus ad contuitum
Vileri *fratris* (*Othini*)
Fœmina venefica
Vanlandum duxit,
Cum magi filia
Illa conculcavit
Exercitus, Grimhildis,
Ducum adversarium.
Et rogo cremebatur,
In ripa amnis Skuta,
Munificus ille Rex,
Qvem incuba suffocavit.

CAP. XVII.

MORS VISBURI.

Visburus *hæres patris sui Vanlandi factus,* Audi Divitis *filiam uxorem duxit, cui in dotem tria dedit ampla prædia, una cum monili aureo. Duos illi genuere filios,* Gislum & Öndum. *Verum ea relicta, aliam sibi adjunxit Visburus thori sociam; qvare ad patrem illa rediit, filiis comitata. Visburo alius erat filius, nomine* Domaldus, *cujus ut sinistra redderet fata, venena tentavit noverca. Visburi autem filii, natus alter duodecim, tre-*

fund hans, oc heimtu mund módur ſinnar; enn hann villdi eigi giallda. Þá mæltu þeir, at gull-menit ſkylldi verda at bana hinum beſta manni í ætt hans, oc fóru í brott oc heim. Þá var enn fengit at ſeid, oc ſídit til þeſs, at þeir ſkylldu mega drepa födur ſinn. Þá ſagdi Hulldr völva þeim, at hun mundi ſva ſída, oc þat med, at ættvíg ſkylldu ávallt vera í ætt þeirra Ynglinga ſídan: þeir iáttu því. Eptir þat ſamnodo þeir lidi, oc komo at Viſbur um nótt á óvart, oc brendu hann inni. Sva qvad Þiódolfr.

Oc (3) Viſburs
vilia (4) byrdi
(5) ſævar nidr
ſvelgia knátti,
þá er (a) meinþiof
markar öttu
(6) ſetr veriendur
á ſinn födur;
oc allvalld
í aren-kiöle
glóda (b) garmr
glymiande beit.

CAP. XVIII.

DAUDI DOMALLDA.

Domalldi tók arf eptir födur ſinn Viſbur, oc red löndum. á hans dögum giördiz í Svíþiód ſulltr (1) mikill oc ſeyra. Þá efldo Svíar blót ſtór at Uppſölum; it fyrſta hauſt blótudu

(3) E. Vidburs. (4) D. byrgi.
(5) E. ſiáfar. A. B. ſiár var. (a) B. Men þiód, ɔ: Nobilium Cohors.

uede hannem deris Moders Morgen-Gafue, men hand vilde icke gifue dennem den. Da ſagde de, Guldſmycket ſkulde volde den beſte Mands Dod udi hands Slect, derpaa droge de bort oc hiem igien. Da foretogis atter Trolldom, at dennem maatte lyckis at dræbe deris Fader, da ſagde Spaaquinden Huld dennem, at hun vilde det giore, oc ſaaledis raade Trolldommen, at der ſkulde altid nogen ſlagis ihiel, aff ſin egen Slect, i Ynglingernis Æt. De ſamtyckede det, oc derefter ſamlede de Folck, oc komme uforvarendis paa Visbur om Natten, oc brænde hannem inde. Saa ſiger Thiodolff:

Oc Siøens forvant
Fick opſluget
Visburs Legeme,
Da Stædets Forſvarere
Hidſede Skofuens
Lumſke Tyff
Imod deris Fader,
Oc Konningen
I Huſet
Gløderniſ Hund (Ilden)
Bællende bed.

Cap. 18.

Domaldes Død.

Domalde tog Arff efter ſin Fader Visbur, oc beſtyrede de Lande. Udi hands Tid bleff der megen Hunger oc Elendighed. Da beredde de Suenſke ſtore Offringer i Upſal; den forſte Høſt offrede de Øxne, men Aar-

(6) D. E. Setrs. (b) B. Gramr ɔ: Rex, qvod idem eſt.
(1) E. mikill, inſerit.

tredecim annos alter, patrem adiere, munera matri ſponſæ data poſcentes, qvæ cum tradere recuſabat, monile illud aureum viro, in ejus proſapia præſtantiſſimo, mortem acceleraturum, ominati precatiqve abiere domum. Iteratis tunc incantationibus atqve venenis tentarunt mortem patri properare, dixitqve venefica Hulda, *ſe non hoc tantum, ſed etiam id venenis effecturam, ut poſthac mutuis cædibus in ſe ſemper graſſarentur Ynglingorum poſteri; id qvod illi ratum habuere. Coactis poſtea copiis, Viſburum incautum noctu aggreſſi, una cum ædibus cremarunt. Sic canit* Thiodolfus:

Et (*cum*) *Viſburi*
corpus
Maris frater (*ignis*)
Devorabat totum.
Cum (g) *noxium furem* (*ignem*)
Sylvarum excitabant
Loci defenſores,
Suum in patrem;
Et omnium potentem,
Intus ad focos,
Prunarum (h) *canis* (*ignis*)
Latrans momordit.

CAP. XVIII.

MORS DOMALDI.

Domaldus, *patris ſui Viſburi hæres factus, terras rexit. Ejus temporibus Svioniam afflixit fames & annonæ caritas. Hinc Sviones ſacrificia maxime ſolennia Uppſalis inſtituere. Primo autumno victimas cædebant boves;*

(g) *B. habet: Men-Thiod, ɔ: Nobilium cohors.*
(h) *B. habet: Gramr ɔ: Rex, qvod idem eſt.*

udu þeir yxnom, oc batnadi ecki árferd at helldr. Enn annat haust hófu þeir mannblót; enn árferd var söm edr verri. Enn et þridia haust komu Svíar fiölmennt til Uppsala, þá er blót skylldu vera: þá áttu höfdingiar ráda giörd sína, oc kom þat ásamt med þeim, at hallærit mundi standa af Domallda konungi þeirra; oc þat med, at þeir (2) skylldo hönum blóta til árs ser, oc veita hönum atgaungu oc drepa hann, oc rióda stalla blódi hans; oc sva gerdu þeir. Sva segir Þiódolfr.

Hitt var fyrr
at folld (3) rudu
(4) sverdberendur
sínum drottni;
oc land (5) her
á lífs (6) vonann
(7) drærug vapn
Domallda bar.
Þá er ár-giörn
Jóta dólgi
Svía kind
(8) of sóa skylldi.

CAP. XIX.
DAUDI DOMARS.

Domarr het sonr Domallda, er þar næst red ríki; hann réd lengi fyrir löndum, oc vard þá gód árferd oc fridr um hans daga. Frá hönom er ecke sagt annat, enn hann vard sóttdaudr at Uppsölum, oc var færdr á Fýris völlu, oc brendr þar á ár-backanum, oc eru þar bautasteinar hans. Sva segir Þiódolfr.

Oc

Aarveien bedredes icke derved; den anden Høst toge de sig for at offre Mennisker, men den dyre Tid bleff den samme eller verre; den tredie Høst komme de Suenske til Upsal, en stor Forsamling, den Tid man skulde offre. Da hulde Hofdingerne Raad, oc komme saa ofuereens, at denne dyre Tid var kommen for deris Konge Domalds Skyld, oc at de skulde offre hannem for god Tid i Landit, anfalde oc dræbe hannem, oc bestænke Gudernis Altere met hands Blod, som de oc giorde. Saa siger Thiodolff:

Det var tilforn,
At væbnede Mænd
Bestænkte Jorden
Met sin Herris Blod.
Oc Landets Hær
De blodige Vaaben
Bar paa Domalde,
Som ventede it længere Liff.
Da begierlig efter gode Aar,
Suenske Affkomme
Joternis Fiende
Skulde tage aff Dage.

Cap. 19.
Domars Død.

Domaldes Son hed Domar, som dernæst regierede. Hand raadde længe ofuer Riget; udi hands Dage var god Tid oc Fred. Om hannem fortællis icke andet, end at hand døde af Sot i Upsal, oc bleff fort til Fyrisvoll, oc brændt der paa Aa-backen, oc der stande hands Graffstene, som Thiodolff siger:

Oc

(2) D. mundu. (3) D. rydu.
(4) D. sverdriodendr. (5) D. herra.

(6) B. C. vanan. E. vönum.
(7) E. dreyrug. (8) A. um.

boves; attamen non levabatur annona. Seqvente autumno, hostias immolabant homines, nec laxior facta est annona, sed gravior. Tertio autumno, magna Svionum multitudo ad Uppsalas confluxit, sub sacrificiorum solennia, reqve inter optimates deliberata, eadem omnium fuit sententia, causam gravioris annonæ à Rege Domaldo esse accersendam, ut levaretur, ejus sangvine Deos esse litandos, eum vi & armis adoriendum, eum cædendum, ejusqve cruore aras Deorum spargendas; id qvod exsecuti sunt. Ita canit Thiodolfus.

Id accidit olim,
Ut terram spargerent
Gladiis armati,
Sui Domini sangvine,
Et civium exercitus
Vivere speranti,
Sparsa cruore arma
Domaldo intulit.
Cum annonæ (felicis) avidus,
Jotorum hostem,
Svionum populus,
De medio tolleret.

CAP. XIX.
MORS DOMARI.

Domarus *dictus est Domaldi filius, qvi postea regnavit. Terris ille diu præfuit, ejusqve temporibus pax erat & annonæ levitas. De eo aliud nihil memoriæ est traditum, nisi qvod sua morte Uppsalis sit defunctus, funusqve ductum in campos* Fyrisvall, *ubi in ripa fluminis cremato positi sunt cippi. Ita canit* Thiodolfus:

Et

Oc ec þefs opt
(1) of Ýngva (2) hrær
fróda menn
(3) of fregit (4) hafda,
hvar Domarr
á dynianda
bana (5) hálfs
(6) of borin væri.
Nú ec þat veit
at verk bitinn
Fiölnis nidr
vid Fyri brann.

Oc jeg ofte,
Om Yngves (Kongens) Stenhob,
Kyndige Mend
Spurgt hafuer,
Huor Domar
Paa blussende,
Halfs-Banemand (Ilden)
Bleff baaren.
Nu veed jeg det,
At pint aff Verck,
Fiolners Afkom
Brandt ved Fyrisaa.

CAP. XX.

DAUDI DYGGVA.

Dyggvi het fon hans, er þar næft red löndum, oc er frá hönum ecki (1) fagt annat, enn hann vard fóttdaudr; Sva fegir Þiódolfr:

(2) Kvedkat ec dul
nema Dyggva (3) hrær
glitnis gná
at gamni hefir;
þvíat jodís
Úlfs oc narfa
konungmann
kiófa fkylldi.
Oc all-valld
Ýngva Þiódar
loka mær
(4) of (5) leikinn hefir.

Módir

Cap. 20.

Om Dyggves Død.

Hands Søn hed Dyggve, fom dernæft ftyrede Riget, om hannem meldis intet andet, end at han dodde af Sot. Saa figer Thiodolff:

Jeg holder det for vift,
At Himmelens Frue (Solen)
Dyggves Stenhob
Befkinner.
Thi Ulfuens oc Narfues
Søfter (Dodens Gudinde)
Skulde vælge
Den Kongelige Mand.
Oc Lockes Dotter
Hafuer fpillit
Met Eenvoldskonningen
Aff Ynguis Æt.

Dyggves

(1) A. um. (2) D. hreyr. E. reyr.
(3) A. B. um. (4) C. D. hafdac. E. hafdag. (5) E. hafs.
(6) A. B. um. (1) E. annat fagt. (2) E. kvedkada.
(3) D. hreyr. E. reyr. (4) A. um. D. at. (5) D. leikiun.

Et ego fæpius,
De Yngvii (Regis) mole faxea,
Scientes viros
Interrogavi:
Ubinam Domaldus
Multum ftrepenti,
Homicidæ Halfi *(igni)*
Fuerit illatus.
Jam ego id fcio,
Morbo afflictam,
Fiolneri progeniem,
Ad Fyram (effe) crematam.

CAP. XX.

MORS DYGGVII.

Dyggvius *dictus eft ejus filius, qvi poftea terris præfuit. Non de eo aliud proditur, qvam qvod morbo fit exftinctus. Sic canit* Thiodolfus:

Non cano incerta,
Sed Dyggvii tumulum
Cœli domina (fol)
Radiis illuftrat.
Siqvidem foror
Lupi & Narfæ *(Proferpina)*
Regem virum
Sibi eligeret.
Et cum omnium potente,
Yngvii de gente,
Lokii filia
Nimium lufit.

Dyggvii

Módir Dyggva var Drótt, dóttir (6) Danps konungs, ſonar Rígs, er fyrſtr var konungr kalladr á danſka túngu: hans áttmenn höfdu ávallt ſídan Konungs nafn fyrir et æzta tignar nafn. Dyggvi var (7) fyrſtr konungr kalladr ſinna ættmanna; enn ádr voru þeir drottnar kalladir: enn konur þeirra drottningar, enn drótt hyrd-ſveitin. Enn Ýngvi edr (8) Ýnguni var kalladr hverr þeirra ættmanna alla æfi; enn Ýnglingar allir ſaman. Drott drottning var ſyſtir Dans konungs hins Mikil-láta, er Danmörk er vidkend.

CAP. XXI.

FRÁ DAG SPAKA.

Dagr het ſon Dyggva Konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var (1) madr ſva ſpakr, at hann ſkildi fugls rödd: hann átti ſpörr einn, er hönum ſagdi mörg tídindi; flaug hann á ymſi lönd. Þat var eitt ſinn, at ſpörrinn flaug á (2) Reidgota land, á bæ þann, er á (3) Vörva heitir; hann flaug í akr karls, oc feck þar matar. Karl kom þar, oc tók upp ſtein, oc lauſt ſpörrinn til bana. Dagr konungr vard illa vid, er ſpörrinn kom eigi heim; geck hann þá til ſonar blóts, til frettar, oc feck þau ſvör, at ſpörr hans var drepinn á Vörva. Sídan baud hann út her miklum, oc fór til Gotlands; Enn er hann kom á Vörva, geck hann upp med her ſinn oc heriade: fólkít flýdi víds vegar undan. Dagr konungr ſneri herinum til ſkipa er qvölldadi, oc hafdi drepit margt fólk, oc margt handtekit. Enn er þeir fóro yfir á nockra,

(6) B. Danrs. (7) C. fyrſtr, alii fyrſt. (8) B. & C. yngvin. D. yngunni.

Dyggves Moder var Drott, Kong Danps Daatter, Rigs Sønne-Daatter, huilken Rig var den førſte, der kalledis Konge paa det Danſke Tungemaal: hands Slectninge anſaae ſtedſe ſiden Konge-Nafnet for det ædelſte Nafn. Dygge var blandt ſin Slect den førſte, ſom kalledis Konge, men hands Formænd vare kallede Drottner (Herrer), deris Koner Drotninger, oc Drott deris Hoffſinder. Men enhuer aff Slecten næfndis ſtedſe Yngui eller Ynguni, oc alle til Hobe hede de Ynglinger. Dronning Drott var Dan den Stormodigis Søſter, ſom Danmarck er nefnd efter.

Cap. 21.

Om Dag den Viſe.

Kong Dyggves Søn hed Dag, ſom bleff Konge efter ſin Fader. Hand var ſaa viis, at hand forſtod Fugleſkrig. Hand hafde en Spurre, ſom ſagde hannem mange Tidender, oc floi til adſkillige Lande. Det hende ſig engang, at Spurren floi til Reidgotaland, til den Gaard ſom kaldis paa Vørva; der floi hand hen paa Bondens Ager, oc fick ſig Mad; men Bonden kom til, tog en Steen op, oc ſlog Spurren ihiel. Kong Dag bleff ilde til Mode, da Spurren icke kom hiem igien; hand giorde derfor et Forſoningsoffer, for at ſpørge om Spurren, oc fick det Suar, at hands Spurre var dræbt paa Vørva. Hand bod da ud en ſtor Krigshær, oc drog til Gotland; oc der hand kom til Vørva, gick hand paa Landet met ſit Krigsfolck, ſlog ihiel oc røfuede, men Landsfolcket flydde vidt om Landet. Mod Aften vende Kong Dag om met Krigshæren til Skibene, oc hafde da ihielſlaget megit Folck, oc førde mange Fanger met ſig. Men der de rede ofuer en Aa, paa

(1) E. madr, omittit. (2) E. Gotland. (3) C. D. Jörva.

Dyggvii *mater erat* Drotta, *filia* (i) Danpi, (k) Rigio *nati*, *qvi primus*, *Danica lingva*, Konungur (*Rex*) *eſt ſalutatus.* *Ejus poſteri deinde ſemper titulum iſtum*, *Konungur*, *pro præcipuo habuere honoris titulo.* *Dyggvius ſuæ proſapiæ primus* Konungur (*Rex*) *eſt ſalutatus*, *cum antea* Drottnar *vocabantur*, *conjuges vero illorum* Drottningar (*Reginæ*) *& totus aulæ comitatus*, Drott. Yngvi *ſive* (l) Ynguni *ſemper dictus eſt ex eorum ſtirpe oriundus qvisqve*, *univerſi vero communi nomine* Ynglingi. *Drotta Regina erat ſoror Regis* Dani, *dicti Magnifici*, *à qvo* Daniæ *ortum eſt nomen.*

CAP. XXI.

DE DAGO SAPIENTE.

Dagus *dictus eſt filius Dyggvii Regis*, *qvi poſt eum regnum ſuſcepit.* *Erat is illius ſapientiæ*, *ut avium voces intelligeret.* *Erat ei paſſer*, *qvi multa eum docuit*: *jam* (*enim*) *ad hanc*, *jam ad illam circumvolabat regionem.* *Accidit aliqvando*, *ut ad* (m) Reidgothiam *volaret paſſer*, *ad villam*, (n) Vörva *dictam*; *ibi agrum ruſtici petens*, *granis paſcebatur*; *ſuperveniens* (*autem*) *ruſticus*, *arrepto lapide*, *paſſerem occidit.* *Dagus Rex*, *ob paſſerem non revertentem*, *animo ſaucius*, *eo proceſſit*, *ut ſacrificium inſtitueret expiatorium*, *oraculum conſulturus*, *à qvo reſponſum tulit*, *paſſerem ejus in* Vörva *eſſe occiſum.* *Excito poſtea exercitu ingente*, *tendit in Gothlandiam.* *Ad Vörvam poſtqvam perventum erat*, *expoſito in terram exercitu*, *ferro & incendiis omnia vaſtavit*, *incolis ubiqve locorum fuga ſalutem qværentibus.* *Ad naves Rex Dagus copias reduxit*, *ſub veſperam*, *plurimis*

(i) *B. habet*: *Dani.*
(k) *Verſio Danica & Editio Peringſkioldiana habent*: Ringii.
(l) *B. & C.* Yngvin.
(m) *E. habet*: Gothiam.
(n) *C. D. habent*: Jörva.

ura, þar ſem heitir Skiótans-vad edr Vapna-vad; þá rann fram úr ſkógi einn (4) verk-þræll á ár-backann, oc ſkaut (5) heytiugu í lid þeirra, oc kom í höfut konungi ſkotit: fell hann þegar af heſtinum, oc feck bana; (6) fóru menn hans aptr til Svíþiódar). I þann tíma var ſá höfdingi gramr kalladr er heriadi, enn hermennirnir gramir. Sva ſegir Þiódolfr.

Frá ec at Dagr
dauda (7) ordi
(8) frægdarfús
of fara ſkylldi.
Þá er (9) valteins
til Vörva kom
ſpakfrömudr,
ſpörs at hefna.
Oc þat ord
á auſtr-vega
víſa ferd
frá vígi bar,
at þann gram
(10) of (11) geta ſkylldi
(12) ſleyngu þref
ſleipnis verdar.

paa et Stæd, ſom kaldis Skiotans Vad, eller Vaabne-Vad, kom der udløbendis aff Skofuen, frem paa Aabredden, en Arbeids-Træll, oc ſkiod met en Hoetyff ind i Hæren, oc traff Skudet Kongens Hofuet, ſom ſtrax fald aff Heſten oc døde. Hands Folck vende da hiem igien til Suerrig. Den Tid kalledis den Hofding, ſom førde Krig, Gramur, men Stridsmændene Gramir. Saa ſiger Thiodolff:

Jeg hafuer ſpurgt,
At ærekiær
Dag ſkulde fare heden,
Efter beſkicket Dødsdom.
Da denne viſe
Stridsmand
Kom til Vorfue,
At hefne ſin Spurre.
Oc det Rycte,
Paa Øſtervei (til Suerrig)
Konningens Følge
Bragte fra Slactningen,
At Hoetyffen,
Som mand ſkiod met,
Skulde treffe
Konningen.

CAP. XXII.

FRÁ AGNA.

Agni het ſonr Dags, er konungr var eptir hann, ríkr madr oc ágætr; hermadr mikill, atgervi madr mikill um alla luti. Þat var (1) eitt ſumar, er Agni konungr fór med her ſinn á Finn-

Cap. 22.

Om Agne.

Dags Søn hed Agne ſom bleff Konge efter hannem; hand var en mæctig oc nafnkundig Herre, en tapper Stridsmand oc hel færdig i alle Ting. Det hende en Sommer, at Kong Agne drog met ſin Hær til Finnland,

(4) D. verkmadr.
(5) B. heftingu, ſane ex antiqvo heytiugu depravatum; vox enim hefting, ſagitta, non invenitur. D. heytyggu. E. heytyiu.

(6) A. B. C. E. fóru menn &c. usqve ad) omitt.
(7) D. yrdi. (8) D. fremdarfus. (9) D. vakins. (10) A. um.
(11) D. getta. (12) D. ſlyngu. E. ſlöngo. (1) B. C. eitt ſinn.

rimis (hoſtium) partem occiſis, partem captis. Cum vero amnem qvendam, loco, qvi dicitur Sciotans-Vad *ſive* Vapna-Vad *(armorum vadum) tranſibant copiæ, è ſilva curſim in ripam amnis proſiliens* (o) *mancipium qvoddam, in agmen eorum* (p) *furcam vibravit, qvæ ictu caput Regis ita feriit, ut mox ex eqvo præcipitatus moreretur.* (q) *Hoc facto, in Sveciam reverſæ ſunt, qvæ eum ſecutæ fuerant copiæ. Ea tempeſtate Princeps, Dux belli, dictus eſt* Gramus, *militiæ vero ſocii & milites* Gramer. *Sic canit* Thiodolfus.

Audivi ego, Dagum,
Morti (fato) addictum,
Famæ illum cupidum,
Ire coactum;
Cum bellator ille
Ad Vörvam venit
Sapiens imprimis,
Paſſerem ulturus.
Et eam famam
In Oriente (qvæ fuit)
Regis comitatus,
De pugna retulit:
Regem illum
Celebrari dignum,
Furcam feriiſſe,
A ſervo ejectam.

CAP. XXII.

DE AGNIO.

Agnius *nominabatur Dagi filius, qui poſt eum Rex factus eſt, opibus & fama pollens vir, bellator inſignis, & in omnibus rebus promtiſſimus. Accidit* (r) *qvadam æſtate, ut Rex* Agnius, *cum exercitu delatus ad Finlandiam,*

(o) *D. habet: Verkmadr, operarius, mercenarius.*
(p) *B. habet:* Heftingu, *qvæ vox ex antiqva,* Heytiugu, *videtur eſſe depravata, vox enim* Hefting, *Sagitta, non invenitur. Invenitur tamen vox* Heptiſax, *ſignificans telum, aptum ad ſecandum ſimul & pungendum, ſed qvod huc pertinere non videtur.*
(q) *A. B. C. E. non habent: Hoc facto - - - - copiæ.*
(r) *B. C. habent: aliqvando.*

Finnland, geck þar upp oc heriadi. Finnar drógu ſaman lid mikit, oc fóru til orruſtu. Froſti er nefndr höfdingi þeirra. Vard þar orroſta mikil, oc feck Agni konungr ſigr; þar fell Froſti, oc mikit lid med hönum. Agni konungr fór herſkilldi um Finnland, oc lagdi undir ſic, oc feck ſtórmikit herfang. Hann tók oc hafdi med ſer Skiálf dottur Froſta, oc Loga bródur hennar. Enn er hann (2) ſigldi auſtan, lagdi hann til Stocksſunda; hann ſetti tiölld ſín ſudr á ſitina: þar var þá ſkógr. Agni konungr átti þá gull-menit, þat er Viſburr (3) hafdi átt. Agni konungr geck at eiga Skiálf; hun bad hann at gera erfi eptir födur ſinn. hann baud þá til ſín mörgum ríkismönnum, oc gerdi veitſlu mikla; hann var allfrægr ordinn af för þeſsi: þá voru þar dryckiur miklar. Enn er Agni konungr gerdiz druckinn, þá bad Skialf hann gæta (4) vel menſins, er hann hafdi á hálſi: hann tók til, oc batt ramliga menit á háls ſer, ádr hann gengi at ſofa; enn landtialldit ſtód vid ſkóginn, oc hátt tre yfir tialldinu, þat er (5) ſkýla ſkylldi vid ſólar-hita. Enn er Agni konungr var ſofnadr, þá tók Skiálf ſnæri, oc feſti undir menit; menn hennar ſlógu þá landtialld-ſtaungunum, en köſtudu lykiu ſnæriſins upp í limar treſsins; drógu ſídan, ſva at konungr heck næſt uppi vid limar, oc var þat hans bani. Sciálf oc hennar menn hliópu á ſkip, ok reru í brott. Agni konungr var þar brendr, oc er þar ſídan köllut Agnaſit, á auſtanverdum (6) taurinum, veſtr frá Stocksſundi. Sva ſegir Þiódolfr:

Þat

(2) D. ſigldi, alii kom. (3) B. konúngr, addit. (4) D. vel, inſerit.

land, huor hand giorde Landgang oc foer frem met Roff oc Drab. Finnerne bragte tilſammen en ſtor Krigsmact oc droge til Striid. Deris Høfding hed Froſte. Der holtis en ſtor Slactning, hvori Kong Agne fick Seier, men Froſte faldt oc en Mængde Folck met hannem. Kong Agne drog met Hærreſkiold igiennem Finnland, lagde det under ſig oc fick it megit ſtort Bytte. Hand tog oc førte bort met ſig Skialff Froſtis Dotter, oc Loge hendis Broder. Men der hand ſeglede fra Øſten, lagde hand til hos Stockeſund, oc ſlog ſin Tielding der Sønder paa Strandbredden; den Tid var der Skoff. Kong Agne hafde da Guldſmycket, ſom Visbur hafde aat. Kong Agne holdt Brøllup met Skialff; men hun bad hannem at giøre Arfue-Øl efter hendis Fader; thi bød hand til ſig mange ypperlige Mænd, oc giorde it ſtort Giæſtebud. Hand var blefuen megit berømt aff denne Reiſe. Mand drack her ſtærckt. Men da Kong Agne bleff drucken, bad Skialff hannem at tage vel vare paa Guldſmycket, ſom hand hafde om ſin Hals. Hand tog fat derpaa oc bandt Smycket hart til Halſen, for hand gick til Sengs; men Landtieldingen ſtod nær ved Skofuen, under it høit Træ, ſom ſkulde ſkiule for Solens Hede. Da Kong Agne var falden i Søfn, tog Skialff it ſterckt Snøre, oc fæſtede det under Smycket, hendis Mænd nedſloge da Telt-Stengerne, kaſtede Lycken aff Snøret op ofuer Træets Grener, oc droge ſiden Konningen op, ſaa at hand hængde lige op under Grenene, huoraff hand døde. Skialff oc hendis Mænd løbe ſiden til Skibs oc roede bort. Kong Agne bleff brændt, der ſom ſiden er kalled Agneſit, paa den øſtlige Side aff Tauren, mod Veſten fra Stockaſund. Saa ſiger Thiodolff:

Det

(5) E. ſkyla, omittit. (6) B. & C. taurnum.

diam, facta in terram exſcenſione, populationibus graſſaretur. Finni, contracto exercitu ingenti, procedunt ad prælium. Froſtius *nominatus eſt Dux belli inter eos. Orta hinc pugna cruenta, victoriam reportavit Agnius Rex, cæſo Froſtio, magnaqve cum eo hominum multitudine. Arma Rex Agnius late per Finlandiam circumtulit, terram ſuæ faciens ditionis, atqve ingentem agens prædam. Captam abduxit ſecum* Skialfam, *Froſtii filiam, ejusqve fratrem* Logium. *Ab orientali autem hac expeditione redux, ad* Stokſundam *appulit, fixitqve tentoria ſua in littore ad auſtrum ſito, ubi tunc erat ſilva. Agnius Rex tunc temporis monile aureum collo geſtabat, qvod poſſederat* Viſburus *Rex, uxoremqve ſibi junxit* Skialfam. *Qva rogante, ut juſta parenti ſuo ſolveret, ad magnum, qvod inſtruxit convivium, optimatum & procerum plurimos invitavit. Dicta expeditione famam qvam plurimum auxerat, poculisqve in convivio ſtrenue eſt certatum. Vino gravari cum coepit Agnius, monuit eum Skialfa, ut monile, qvod collo geſtabat, probe cuſtodiret; ille vero arreptum monile collo adſtrinxit, totis adnixus viribus, anteqvam dormitum ibat. Juxta Sylvam poſitum erat ejus tentorium, alta ſub arbore, qvæ æſtum ſolis arceret. Somno cum ſopitus erat Agnius, craſſiorem arreptum funiculum Skialfa monili alligavit, cujus funiculi altero extremo, in orbem coacto, atqve in ſublime ſupra arboris ramos conjecto, poſtqvam fulcra tentorii ſubtraxerant Skialfæ comites, ſub ramos arboris ſublimem rapuere Regem, qvi hoc modo necatus eſt; Skialfa vero cum ſuis ad naves properans, fuga ſe ſubduxit. Agnii Regis, ibi poſtea cremati, nomen retulit locus, dictus* Agnafit, *ad orientale littus* (s) Taurini *poſitus, ſed ab occidenti Stokſundæ. Sic canit* Thiodolfus:

Id

(s) *B. & C. habent: Taurnum (Taurni).*

Þat tel ec undr
(7) er Agna herr
(8) Sciálfar rád
at (9) ſköpum þóttu;
þá er (10) gæding
med gullmeni
Loga dís
at lopti hóf.
Hinn er vid taur
(11) temia ſkylldi
ſvalan heſt
(12) Signýar vers,

CAP. XXIII.

FRÁ ALREKI OC EIRÍKI.

Alrekr oc Eiríkr hetu ſynir Agna, er konungar voru eptir hann; þeir voru ríkir menn oc hermenn miklir, oc íþrótta-menn. þat var (1) ſidvenia þeirra, at rída heſta, temia bædi vid gang oc vid laup; kunnu þeir þat allra manna beſt; lögdu þeir á þat et meſta kapp, hverr betr reid, edr betri heſta átti. Þat var eitt ſinn, at þeir brædur ridu tveir frá ödrum mönnum med hina beſtu heſta ſína, ok ridu út á völlu nockora, oc komu eigi aptr: var þeirra leita farit, oc funnuz þeir bádir daudir, oc lamit höfut á bádum; enn ecki vapn höfdu þeir nema bitlana af heſtonum, oc þat hyggia menn at þeir hafi drepiz þar med. Sva ſegir Þiódolfr:

Fell Alrekr
þar er Eiríki
bródur (2) vapn
at bana urdu.

Oc

(7) D. er, alii ef. (8) D. Skiolfar. (9) B. ſkaup. (10) E. gædinn.

Det kaller jeg Under,
Om Agnes Hær
Tyckedis Skialfuis
Raad tilborligt.
Da Loges Søſter
Løftede i Værit
Folckets Yndling,
Ved Guldkieden.
Den ſom ved Guldkieden,
Skulde ſtyre
Den ſuale
Odins Heſt (hængis).

Cap. 23.

Om Alrek oc Erik.

Alrek oc Erik vare Kong Agnes Sønner, oc blefue Konninger efter hannem; de vare mæctige oc duelige Krigsmend, oc færdige i alleſlags Kunſter oc Øfuelſer. Det var deris Idræt, at ride Heſte oc venne dennem baade til at trafue oc lobe, huilcket de oc kunde fremfor andre. De lagde ſtørſte Vind derpaa, huilcken aff dennem beſt kunde ride, eller hafue de beſte Heſte. Det hende ſig en Dag, at Brødrene rede ene to fra deris Folck, oc hafde deris beſte Heſte: de rede ud paa en ſlet Marck, men komme icke tilbage igien; mand ledte da efter dennem, oc blefue de fundne døde oc baade deris Hofueder ſonderſlagne; men de haffde ingen Vaaben hos ſig, foruden Bidſlene aff deris Heſte, thi meente mand at de dermet hafde dræbt huerandre. Saa ſiger Thiodolff:

Alrek faldt,
Huor Erik bleff
Ihiælſlagen,
Ved ſin Broders Vaaben.

Oc

(11) B. tema. (12) D. Sigyniar. (1) D. ſidvandi. (2) D. varn.

Id dico mirum,
(t) *Si Agnii exercitus*
Skialfæ conſilium
Æqvum exiſtimabat,
Qvando ſuis carum Regem
Ope aurei monilis,
Logii ſoror
Sublimem trahebat,
Eum, (v) *qvi torqve*
Domaturus erat
Subfrigidum eqvum
Signyæ mariti (*Othini*).

CAP. XXIII.

DE ALLREKO ET EIREKO.

Allrekus & Eirekus *dicti ſunt Agnio nati, qvi Reges poſt eum facti ſunt, viri potentia pollentes, in armis perqvam ſtrenui, & artibus (militaribus) probe inſtructi. Solenne eorum erat, frenare eqvos, eosqve docere & tolutim incedere & ſubſultim, qva in arte aliis præſtabant omnibus, ſummoqve inter ſe certabant ſtudio, uter eqvitandi arte aut eqvorum præſtantia ſuperior eſſet. Accidit aliqvando, ut ambo fratres, generoſiſſimis ſuis eqvis, longius à ſuis in campum vecti, non reverterentur. Qvæſiti igitur à ſuis, reperti ſunt ambo mortui, contuſo uterqve capite, qvanqvam iis arma non erant, niſi eqvorum frena, qvibus inflicta vulnera utrique fuiſſe fatalia conjectant. Sic canit Thiodolfus.*

Cecidit Alrekus,
Ubi Eirekus
Fratris armis
Cæſus occubuit.

(t) *D. habet:* er (*cum*) *alii:* ef (*ſi*)

(v) *i. e. Suſpendio vitam erat finiturus.*

Atqve

Oc hnack-mars (3) med
(4) höfut fetlum
Dags frændur
(5) of drepaz kvádu.
(6) Fráat madr ádr
eykia (7) gærvi
Freys affpríng
í fólk hafa.

Oc mand ſagde,
At Dags Frender
Dræbte hinanden,
Met Heſte-Bidſeler.
Mand horte ei for,
At Freys Affkom
Brugte Ride-Toi,
I en Slactning.

CAP. XXIV.

FRÁ ALFI OC ÝNGVA.

Yngvi oc Alfr voru ſynir Alreks, er konungdóm tóku í Svíþiód þar næſt. Var Ýngvi hermadr mikill oc allſigrſæll; frídr oc íþróttamadr hinn meſti, ſterkr oc hinn ſnarpaſti í orroſtum, milldr af fe, oc gledimadr mikill: af ſlíku öllu vard hann frægr oc vinſæll. Alfr konungr bródir hans ſat at löndum, oc var ecki í hernadi; hann var kalladr (1) Elfſi: hann var madr þögull, ríklundadr oc óþydr. Módir hans het Dageidr, dóttir Dags konungs hins Ríka, er Döglingar eru frákomnir. Alfr (2) konungr átti konu er Bera het, kvenna fríduſt oc ſkörungr mikill, gledimadr hinn meſti. Ýngvi Alreksſon var þá enn eitt hauſt kominn úr víkingu til Uppſala, oc var þá hinn frægſti; hann ſat opt vid dryckiu lengi (3) um kvölldum: Alfr konungr geck opt ſnimma at ſofa. Bera drottning ſat opt (4) lengi á kvelldum, oc (5) töludu þau Ýngvi (6) ſer gaman. Alfr ræddi opt um (7) vid hana, at hun ſkylldi eigi ſitia ſva lengi um aptna); bad hana fara fyrr at ſofa, ſagdi at hann villdi ecki vaka eptir henni.

(3) D. med, omittit. (4) D. hafom. (5) A. um. (6) E. fermat.
(7) D. greidi. E. gerdi. (1) E. Alfr Elfſi. (2) D. konungr, inferit.
(3) B. D. á, pro um. (4) D. lengi addit.

Cap. 24.

Om Alff oc Yngue.

Yngue oc Alff vare Alreks Sonner, ſom næſt efter blefue Konninger i Suerrig. Yngue var en mandelig Krigs-Forſte oc megit ſeierſalig, en deilig Mand oc den allerfærdigſte i alle Ofuelſer oc Kunſter, ſtærck oc tapper udi Krig, derhos gaffmild oc megit lyſtig: thi hafde hand Yndiſt aff alle, oc bleff nafnkundig oc venneſalig. Alff hands Broder var altid hiemme i Rigit, oc drog icke i Leding; hand bleff kaldit Elfſi, hand var en taus Mand, ſtræng og uvenlig. Hands Moder var Dageid, Kong Dag den Riges Dotter, fra huilcken de Doglinger nedſtamme. Kong Alff hafde til Kone en, ſom hed Bera, hun var den deiligſte Quinde, myndig oc megit lyſtig. En Hoſt var Yngue kommen aff Leding til Upſal, oc hafde giort ſig megit beromt. Hand ſad ofte lenge ofuer Dricke-Bordet om Aftenen, men Kong Alff gick betids til Sængs. Dronning Bera var ofte lenge oppe om Aftenen, oc hun oc Yngue talede met huerandre for Tidsfordriff. Alff tiltalede hende nogle gange om dette, oc bad hende at tofue icke ſaa længe huer Aften, men gaae for til at lægge ſig, ſigendis at hand icke vilde vaage efter hende. Hun ſuarede,

(5) A. B. C. D. hiöludu.
(6) A. B. C. E. ſin í millum. D. ſer gaman.
(7) D. vid hana &c. usqve ad) inferit.

Itqve eqvorum
Capitum vinculis (frenis)
Dagi nepotes
Cæſos ferunt.

Non auditum eſt antea,
Eqvorum frenis,
Freyi poſteros
In prælio uſos.

CAP. XXIV.

DE ALFO ET YNGVIO.

Yngvius & Alfus *fuere filii Alreki, Regesqve poſtea Svioniæ. Erat Yngvius in armis perqvam ſtrenuus, victoriarum felix, forma corporis & artibus (militaribus) longe præſtantiſſimus, robore inſigni, in præliis promtiſſimus, liberalis, & perqvam hilaris. Ex qvibus omnibus famam ſibi conciliabat omniumqve amicitiam. Rex* Alfus, *ejus frater, domi reſes, in bello non verſabatur,* Elfſi *cognominatus. Vir erat taciturnus, ſed ſeverus & moroſus. Mater ejus dicta eſt* Dageida, *filia* Dagi *Regis, dicti potentis, à qvo oriundi ſunt* Döglingi. *Alfo conjux erat, nomine* Bera, *eximiæ pulchritudinis fæmina, maſculi & ingentis animi, maximæqve feſtivitatis. Qvodam autumno ab expeditione maritima, pro more, rediit Uppſalas* Yngvius *Alreki filius, tunc gloria maxime auctus. Is ſæpe in multam noctem pocula protraxit. Rex Alfus (contra) ſæpius mature cubitum ibat. Haud raro confabulationibus & feſtivis cum Yngvio ſermonibus, veſperam fallebat Bera Regina. Hujus rei ſæpe meminit Alfus, monens, ut tempeſtivius lectum peteret, nec ſe, ad ejus adventum, vigiliis velle torqveri. Regeſſit illa, felicem eſſe uxorem, Yngvii potius, qvam Alfi ſociam; qvod cum ſæpius loqvebatur, ira ingenti exarſit*

ni. (8) hun ſegir at ſú kona væri ſæl, er helldr ſkylldi eiga Ýngva enn Alf: hann reiddiz því miöc, er hun mælti þat opt. (9) Eitt kvölld geck Alfr inn í höllina, þá er þau Ýngvi oc Bera ſátu í háſæti oc töluduz vidr; hafdi Ýngvi um kne ſer mæki; menn voru miöc drucknir, oc gafu engan gaum at konungrinn kom inn. Alfr konungr geck at háſætinu, brá ſverdi undan ſkickio, oc lagdi í gegnum Ýngva bródur ſinn: Ýngvi liópp upp, oc brá mækinum, oc hió Alf banahög, oc fellu þeir bádir daudir á gólfit. Voro þeir Alfr oc Ýngvi heygdir á Fýrisvöllum. Sva ſegir Þiódolfr:

(10) Oc vard hinn
er Alfr of vá
vördr veſtallz
ofveginn liggia;
er döglingr
drærgan mæki
öfund giarn
á Ýngva raud.
Vara þat (11) bært
at Bera ſkylldi
valſæfendur
vígs of (12) hvetia;
þá er brædur tveir
at bönum urduz
óþurfendur
of (13) afbrydi.

CAP. XXV.

(8) D. hun qvad þá konu ſæla. (9) E. þat barſt at, inſerit.
(10) D. auk.
(11) E. beitt pro bært. f. r. bezt, bæzt l. bazt, optimum. ſc. non expediebat. (12) E. vikia.

de, den Kone var lyckelig ſom heller hafde Yngue til Mand, end Alff. Ofuer dette bleff Kong Alff megit vred, da hun ofte ſagde det ſamme. En Aften gick Alff ind i Salen, da Yngue oc Bera ſade baade i Hoi-Sædet, oc talede met huerandre. Kong Yngue hafde it ſtakket Suerd liggendis paa ſine Knæ. Folckene der inde vare druckne, oc gafue icke Agt paa at Konningen kom indgaaendis. Kong Alff gick hen til Hoi-Sædet, tog it dragit Suerd ud under Kiortelen, oc ſtack ſin Broder Alff igiennem dermet. Kong Yngue ſprang op, drog ſit Suerd ud, oc hug Kong Alff ihiel dermet, oc fulde de baade døde paa Gulfuet. Alff oc Yngue blefue begrafne i en Hoj paa Fyrisvolden. Saa ſiger Thiodolff:

Oc der maatte,
Huilcken Alff ſlog,
Tempelets Vocter
Ligge ſlagen.
Der Konningen
Beſmittet Suerd,
Afuindſiug,
Paa Yngue beſtænkte.
Men det var icke
Vitterligt, om Bera
Krigs-Menderne
Til Mord opeggede.
Der tvende Brødre
Dræbte hinanden,
Uden Skiel,
For Quinde-Kierlighed.

Cap. 25.

(13) A. C. áfrydi, f. r. á-brydi. B. D. E. afbrydi, ɔ: ſponſæ vel uxoris corruptionem. Si af-brigdi vel afbrygdi, defectionem a conjugio, vel conjugis infidelitatem denotat.

arſit Alfus. Qvadam veſpera, cœnaculum regium intrat Alfus, ubi ſuprema in ſede Bera ſermones miſcuit cum Yngvio, qvi in genubus poſitam habebat machæram. Multo vino obruti aulici intrantem non animadvertunt Regem, qvi ad ſupremam ſedem progreſſus, qvem veſte tectum geſtabat, vibrato gladio, Yngvium fratrem transfodit; is vero à ſede proſiliens, ferro evaginato, vulnus lethale Alfo infligit; atqve ſic ambo exanimes in pavimento procumbunt. In Fyrisvall *tumulati ſunt Alfus & Yngvius. Sic canit Thiodolfus:*

Etiam ille,
Qvem Alfus *occidit,*
Cuſtos (x) *altaris,*
Cæſus jacuit,
Cum Rex
Sævam machæram,
Invidia captus,
Yngvii ſangvine tinxit.

Non fuit notum,
Qvod ipſa Bera
Hos bellatores
Ad cædem incitavit.
Cum fratres duo
Necem ſibi ferrent
Non coacti.
(z) *Mulieris cauſa.*

CAP. XXV.

(x) *D. habet Vekallz (Sancti Viri) E. Vetiallz (Sancti tentorii).*

(y) *Conf. varians lectio, ſub nota (13).*

CAP. XXV.

FALL HUGLEIKS KONUNGS.

Hugleikr het ſon Alfs, er konungdóm tók yfir Svíum, eptir þá brædur, þvíat ſynir Ýngva voro þá börn (1) at alldri. Hugleikr konungr var engi hermadr, oc ſat hann at löndum í kyrrſæti: hann (2) var audigr miöc, oc (3) kalladr helldr ſínkr af fe. Hann hafdi miöc í hird ſinni allskonar leikara, harpara oc gígiara oc fidlara; hann hafdi oc med ſer ſeidmenn oc allskonar fiölkunnigt fólk. Haki oc Hagbardr hetu brædur (4) tveir, oc voru ágætir miöc, þeir voru ſiá-konungar, oc höfdo lid mikit; fóru ſtundum bádir ſamt, enn ſtundum ſer (5) hvarr (6) þeirra: margir kappar voru med hvarumtveggium þeirra. Haki konungr fór med her ſinn til Svíþiódar, á hendur Hugleiki konungi, enn Hugleikr konungr ſamnadi her (7) fyrir: þá komu til lids vid hann brædur II Svipdagr oc (8) Geigadr, ágætir menn bádir, oc hinir meſtu kappar. (9) Haki konungr hafdi med ſer XII. kappa: þar var þá Starkadr hinn Gamli med hönum): Haki konungr var oc hinn meſti kappi. Þeir hittuz á Fýrisvöllum; vard þar orroſto mikil; fell brátt lid Hugleiks (10) konungs. Þá ſóttu fram kapparnir Svipdagr oc (11) Geigadr; enn kappar Haka gengu VI á móti hvarum þeirra, oc urdo þeir handteknir: Þá geck Haki konungr inn í ſkialldborg at Hugleiki konungi, oc drap hann þar, oc ſonu hans tvo. Eptir þat flýdu Svíar, enn Haki konungr lagdi (12) nú lönd undir ſic, oc gördiz (13) konungr

(1) D.E. at alldri, addunt. (2) D. vard.
(3) D. kalladr helldr, inſerit. (4) D. tveir, addit. (5) B. hverr.
(6) D. þeirra, addit. (7) D. miklum á móti. (8) D. Beigadr.
(9) D. Haki &c. usque ad) omittit.
(10) D. kunungs, addit. (11) D. Beigadr.
(12) B. nú, addit. (13) B. nú, addit.

Cap. 25.

Kong Hugleiks Fald.

Hugleik hed Kong Alfs Søn, ſom efter Brodrene tog Kongedommet ofuer de Suenſke, thi Kong Yngues Sonner vare den Tid ſmaa. Kong Hugleik var icke nogen Krigsmand, men ſad ſtille hiemme i Landet. Hand var ſaare riig, men hafde Ord for at være karg. Hand hafde iblant hands Hoffſinder alle ſlags Spillemænd, oc dem, ſom legte paa Harpe, Gige oc Feile, tilligemet Troldmænd oc allehaande Hexemeſtere. Hake oc Hagbard hede 2 Brodre, megit nafnkundige Mænd; de vare Siø-Konger oc hafde megit Krigs-Folck, oc droge de ſtundom tilhobe i Leding, oc ſtundom huer for ſig. Mange ſtærke Kiemper fulgtis met dennem begge. Kong Hake drog met ſit Krigsfolck til Suerrig, mod Kong Hugleik; men Kong Hugleik forſamlede en ſtor Hær mod Hake; da komme hannem til Hielp to Brodre, Svipdag oc Geigad, ſom vare to nafnkundige Mænd, oc vældige Kiemper. Hake hafde tolff Kiemper met ſig, blandt huilcke var oc Starck-Oder den Gamle, oc var Kong Hake ſelff en god Kiempe. De møttes paa Fyresvold; der holdtes en ſtor Slactning, oc blefue Kong Hugleiks Mænd ſnart ſlagne. Da ginge de to Kiemper Svipdag oc Geigad haardt frem; men ſex Hakes Kiemper komme mod huer aff dennem, oc blefue de tagne til Fanger. Siden gick Kong Hake ind i Skioldborgen til Kong Hugleik oc ſlog hannem ihiel oc tvende hands Sønner; da flydde de Suenſke, oc Hake tog Landet ind, oc bleff Konge i Suer-

CAP. XXV.

HUGLEIKI REGIS CÆDES.

Hugleikus *vocabatur filius Alfi, qvi poſt dictos fratres ad regnum Svionum acceſſit, cum ephebis nondum exceſſerant filii Yngvii. Hugleikus Rex nullis belli ſtudiis erat deditus, qvare domi qvietus manſit, dives qvidem, ſed ut ferebant, avarus, cujus aula omnis generis hiſtrionibus, citharœdis, nec non tibicinum fidicinumqve freqventia erat referta; aulam præterea ſeqvebatur veneficorum atqve præſtigiatorum ingens turba.* Hakius & Hagbardus *dicti ſunt fratres qvidam duo, fama admodum inclyti, qvi Reges erant maritimi, magna militum manu comitati, qvacum, modo juncti ſocietate, expeditiones ſuſcipiebant, modo ſejuncti. Utrumqve magna fortiſſimorum pugilum comitabatur cohors. Hakius Rex Svioniam Regemqve Hugleikum exercitu ſuo eſt aggreſſus; qvare (Hugleiko) cogenti copias, auxilio venere duo fratres,* Svipdagus & (z) Geigadus, *armis inclyti ambo, robore & agilitate præſtantiſſimi. Duodecim pugiles, inter qvos erat* Starkadurus *ille antiqvus, comites ſecum duxit Rex Hakius, ipſe pugil præſtantiſſimus. Congreſſi ſunt in* Fyrisvollom *(in campis Fyriſenſibus) ubi acriter pugnatum eſt, ſed mox magna ſtrage copiarum Hugleiki; qvare magno in aciem hoſtium impetu feruntur pugiles,* Svipdagus & Geigadus, *ſed adverſus illorum ſingulos ſenis pugilum Hakii procedentibus, vivi capiuntur. Qvo facto, Rex Hakius, rupta cohorte prætoria, qvæ clypeis, ut vallo, Regem Hugleikum cinxerat, eum cum utroqve filio occidit; poſt qvam necem in fugam verſi ſunt Sviones. Cæterum Rex Hakius, regno in ſuam poteſtatem redacto, Svio-*

(z) *D. habet:* Beigadus.

ungr yfir Svíum. hann ſat þá at löndum III. vetur; enn í því kyrrſæti fóru kappar hans frá hönum, oc í víking, oc fengo ſer (14) ſva fiár.

Suerrig. Hand ſad derefter ſtille hiemme i Riget udi tre Aar. Men imedens den Stillhed varede, droge hands Kiemper fra hannem i Viking, oc erhuerfuede ſig Gods.

CAP. XXVI.

DAUDI GUDLAUGS KONUNGS.

Jörundr oc Eiríkr (1) voro ſynir Ýngva (2) Alreksſonar; þeir lágu úti (3) á herſkipum þeſsa hríd alla, oc voru hermenn miklir. Á einu ſumri heriudu þeir í Danmörk, oc þá hitto þeir Gudlaug Háleyia konung, oc áttu vid hann orroſtu; oc lauk ſva at ſkip Gudlaugs var hrodit, enn hann vard handtekinn: þeir fluttu hann til lands á (4) Straumeyarnes, oc heingdo hann þar: urpu menn hans þar haug eptir hann. Sva ſegir Eyvindr Skalldaſpillir:

Enn Gudlaugr
grimman tamdi
(5) vid ofrkapp
auſtr konunga
(6) Sigars jó,
er ſynir Ýngva
menglötud
vid meid (7) reido.
Oc ná-reidr
á neſi drupir
vinga meidr
þar er (8) víkur deilir.
Þar er (9) fiölkynt
um fylkis (10) hræ
ſteini (11) merkt
(12) Straumeyarnes.

Cap. 26.

Kong Gudløgs Død.

Jorund oc Eric vare Kong Yngue Alrekſøns Sønner; de laae al den Stund ude paa deris Krigs-Skibe, oc vare duelige Krigsmænd. En Sommer røfuede de under Danmarcks Side; der funde de Gudlog, de Halejers Konge, oc hulde it Slag met hannem, ſom ſluttedis dermet, at Gudlogs Skib bleff ryddit, men hand ſelff fangen. De førde hannem til Landit paa Strømonæs, oc hengde hannem der; men hands Mend kaſtede en Høj ofuer hannem. Saa ſiger Evind Skaldaſpiller:

Men Gudlaug
Styrede den grumme
Odins Heſt,
For Ofuermod
De Suenſke Konningers.
Der Yngues Sønner
Denne Mand
Løftede paa Træit.
Oc det høie Træ,
Som bar den døde Krop,
Staar affældigt paa Næſſet,
Huor Bucterne ſkiftis.
Der er megit bekiendt,
Aff Konningens Høj,
Met Steen mærckit,
Strømonæs.

CAP. XXVII.

Cap. 27.

(14) D. E. ſva, omitt. (1) D. hetu.
(2) B. konungs, addit. (3) D. í hernadi. (4) E. Straumeyrar.
(5) D. vidr. (6) E. Sigrs. (7) D. ridu. (8) D. viku.

(9) A. B, C. E. fiöllkunnr. (10) D. hreyr. E. hrædr.
(11) A. B. C. E. merktr.
(12) D. Streymeyar, E. Straumeyar.

Svionum factus eſt Rex, atqve per triennium pacato præfuit regno; qvo pacis tempore, in piraticam profecti ejus athletæ, opibus colligendis vacabant.

CAP. XXVI.

MORS REGIS GUDLAUGI.

Yngvii Regis filii, Alreki vero nepotes, erant Jorundus & Eirikus, *qvi toto illo tempore naves habitabant piraticas, viri in bello verſatiſſimi. Æſtate qvadam, in Dania prædas agentes, obviam facti ſunt* Gudlaugo, *Halogenſium Regi, qvocum congreſſi, navi ejus militibus nudata, ipſum cepere vivum, moxqve in terram deductum, in loco* (a) Straumeyarnes *dicto, ſuſpendio necarunt. Tumulum ibi ei congeſſere ejus comites. Sic canit* Eyvindus Skalldaſpiller:

Verum Gudlaugus
Ferum domuit,
Coactus ſuperbia
Orientis Regum,
Sigari *eqvum* (b).
Cum filii Yngvii,
Duri animo,
Eum eqvitem fecere;
Et cadaveris eqvus (arbor)
In promontorio ſtat,
Fronde nudatus,
Ubi ſinus dividuntur.
Ubi eſt omnibus notum,
Regis de tumulo,
Cippo notatum
Straumeyarneſum.

CAP. XXVII.

(a) *E. habet: Straumeyrar.*

(b) *Hagbartum ſuſpendio necavit Rex* Sigarus; *qvare patibulum, Sigari eqvum, dixere Poëtæ.*

CAP. XXVII.
FRÁ HAKA KONUNGI.

Eiríkr oc Jörundr brædur urdo af verki þeſſu frægir miöc, þóttuz þeir miklu meiri menn enn ádr. Þeir ſpurdo at Haki konungr í Svíþióð hafdi (1) ſent frá ſer kappa ſína; þá hallda þeir til Svíþióðar, oc draga ſídan her at ſer. Enn er Svíar ſpyria at Ýnglingar eru þar komnir, (2) fer fiölldi lids til þeirra. Sídan leggia þeir í Löginn upp, oc hallda til Uppſala, á hendur Haka konungi; enn hann fer í móti þeim á Fýrisvöllo, oc hafdi lid miklo minna: vard þar mikil orrusta, geck (3) Haki konungr fram ſva hart, at hann felldi alla, þá er hönum voru næſtir, (4) oc at lyktum felldi hann Eirík konung, oc hió nidr merki þeirra brædra). Þá flýdi Jörundr konungr til ſkipa, oc allt lid hans. Haki konungr (5) feck ſva ſtór ſár, at hann ſá at hans lífdagar mundo (6) eigi lángir verda: þá let hann taka ſkeid (7) er hann átti, oc let hlada daudum mönnum oc vápnom, let þá flytia út til hafs, oc leggia ſtýri í lag, oc draga upp ſegl, (8) enn leggia elld í tyr-vid, oc göra bál á ſkipinu. Vedr ſtód af landi: Haki var þá atkominn dauda, edr daudr, er hann var lagidr á bálit: (9) geck ſkipit logandi út um eyar í haf, oc var þetta allfrægt lengi ſídan.

Cap. 27.
Om Kong Hake.

Brødrene Erik oc Jorunder blefue aff denne Gierning megit nafnkundige, oc tyckdis de at være langt ſtørre Mend end tilforn. Der de ſpurde, at Kong Hake hafde ladit ſine Kiemper drage fra ſig, ſeilede de til Suerrig, oc ſamlede en ſtor Hær; men der de Suenſke hørde, at Ynglingerne vare komne der, kom en utallig Mængde Folck til dennem. Siden lagde de op i Mæleren, oc droge til Upſal, mod Kong Hake; men hand kom dennem i Møde paa Fyrisvold met megit mindre Folck. Der bleff en ſkarp Strid. Kong Hake gick ſaa hardt frem, at hand nedlagde alle de hannem vare nærmeſt, oc paa det ſidſte ſlog hand Kong Erik ihiel, oc nedhug Brødrenis Bannere. Da flydde Kong Jorund til Skibs met alt ſit Folck. Kong Hake hafde faaet ſaa ſtore Saar, at hand mærckede hands Lefue-Tid vilde blifue ſtackit; da lod hand tage it Skib, ſom hand aatte, oc lægge det fuldt aff døde Mend oc Vaaben; ſiden lod hand føre det ud til Hafuit, lægge Rorit i Laff, oc vinde Seilet op, men ſticke Ild paa Tiere-Ved, oc giøre it ſtort Baal paa Skibet. Vinden blæſte aff Landit. Kong Hake var da næſten, eller med alle død, der hand bleff lagt paa Baalet, ſiden gick Skibet brendendis ud om Øerne i Siøen; oc bleff denne Gierning længe derefter berømt.

CAP. XXVIII.
DAUDI JÖRUNDAR.

Jörundr ſon Ýngva konungs (1) vard konungr (2) at Uppſölum, (3) hann red þá löndum, oc var optliga

Cap. 28.
Jorunds Død.

Jorund, Kong Yngves Søn, bleff Konning i Upſal. Han raadde da ofuer Riget, oc var ofte om Sommeren i Le-

(1) D. látit fara. (2) A. B. þá drífr ógrynni.
(3) A. B. C. Haki, omitt. (4) D. oc at lyktum uſqve ad) omitt.
(5) D. var ordinn ſva ſárr. (6) D. ſkammir vera. (7) D. eina mikla.
(8) E. enn, omittit.
(9) A. B. C. ſigldi ſkipit ſídan logandi út í haf. (1) A. C. E. var.
(2) D. yfir Svíum. (3) D. hann red þá löndum, omitt.

CAP. XXVII.
DE REGE HAKIO.

Eirikus & Jorundus *fratres, hoc edito facinore perqvam celebres facti, multo magis qvam antea gloria & potentia aucti ſibi videbantur. Fama (igitur) gnari, Regem Svioniæ Hakium ſuos à ſe miſiſſe athletas, verſis in Svioniam navibus, copias contrahebant. Simul ac innotuit Svionibus, advenisſe Ynglingos, immenſa ad hos confluxit copiarum multitudo. Hinc in* Laugin *(Mælerum) navibus provecti, ad Uppſalas tendunt, Hakium Regem aggresſuri; qvi iis in Fyrisvall usqve obviam progresſus eſt, ſed copiis longe inferior, ubi acre oritur prælium, Rege (Hakio) ſtrenue adeo martem ciente, ut cæſis omnibus, qvi ei erant proximi, ipſum tandem ferro ſterneret Regem Eirekum, fratrumqve ſimul vexillum, qvo facto, ad naves celeri fuga tendebant Jorundus omnesqve ejus copiæ. Regi Hakio gravia adeo inflicta erant vulnera, ut perſpiceret, ſibi multos non supereſſe vitæ dies. Navem igitur, qvam poſſidebat, cæſorum cadaveribus armisqve juſſit onerari, atqve ad littus deduci, gubernaculum deinde ei rite aptari, vela expandi, lignoqve piceæ conceptum ignem ſubjici rogo, qvem in navi ſtruxerant. A continenti ſpirabat ventus, Hakio, d m rogo imponebatur, mortuo aut morte proximo; ſicqve plenis velis in altum, extra inſulas, ferebatur navis. Qvæ res diu poſtea in omnium ore verſabatur.*

CAP. XXVIII.
MORS JORUNDI.

Yngvii Regis filius Jorundus, *Uppſaliæ Rex factus, regionibus præfuit, ſæpeqve æſtivis temporibus in piratica*

optliga á ſumrum í hernadi. Á einhveriu ſumri fór hann med her ſinn til Danmerkur; hann heriadi um Jótland, oc fór um hauſtit inn í Limafiörd, oc heriadi þar; hann lá lidi ſínu í Oddaſundi. Þá kom þar med her mikinn (4) Gylaugr Haleyia konungr, ſonr Gudlaugs (5) konungs, er fyrr var getit; hann leggr til orruſtu vid Jörund. Enn er landsmenn urdu þeſs varir, dríſa þeir til úr (6) öllom (7) áttom, bædi med ſtórom ſkipom oc ſmám: Verdr þá Jörundr (8) konungr ofrlidi borinn, oc hrodit ſkip hans; lióp hann þá á ſund, oc vard hann handtekinn, oc leiddr á land upp: let þá Gylaugr konungr (9) reiſa gálga, leidir hann Jörund þar til, oc lætr) hengia hann. (1) lýkr ſva hans æfi. Sva ſegir Þiódolfr:

Vard Jörundr
hinn er endr (11) of dó
líſs (12) of (13) lattr
í Limafirdi.
þá er (14) hábióſtr
(15) Hörva ſleipnir
bana Gudlaugs
(16) of bera ſkylldi;
oc Hagbards
herſa valldi
(17) haudno leif
at hálſi geck.

i Leding. En Sommer drog hand met ſit Krigsfolck til Danmarck, oc ſtridde paa Jotland (Jylland). Om Hoſten lagde hand ind i Limfiorden oc rofuede der paa nye; men da hand laae i Oddeſund met ſit Folck, kom der ofuer hannem Gylaug, de Halejers Konning, Kong Gudlaugs Son, ſom for er omtalt, met en ſtor Krigsmact; denne gaff ſig i Slag met Kong Jorund, men ſaaſnart Lands-Folcket bleff det var, ſkyndede de ſig did hen fra alle Sider, baade met ſtore oc ſmaa Skibe; Kong Jorund bleff da ofuervældet aff Mængden, oc hans Skib ryddet; Kong Jorund ſprang da ofuer Borde, men bleff tagen til Fange oc fort til Lands. Siden lod Kong Gylaug reiſe en Galge, leder Kong Jorund did, oc lader hannem ophænge. Saaledes endte hand ſit Liff. Saa ſiger Thiodolff:

Jorund bleff,
Som fordum dode,
Hindret at leſue
Udi Limfiorden.
Da hoit ragende
Galgetræ
Skulde bære
Gudlaugs Banemand.
Oc Skibstofuet
Klemte Halſen
Paa Krigsanforeres
Beherſker.

CAP. XXIX.

DAUDI ÁNS KONUNGS.

Ón edr Áni het ſonr Jörundar, er konungr var yfir Svíum eptir födur ſinn; hann var vitr madr

Cap. 29.

Kong Anis Død.

On eller Ani hed Kong Jorunds Son, ſom efter hannem bleff Konning ofuer de Suenſke; hand var en viis

(4) D. Gyleygr. (5) A. B. C. konungs, omitt. (6) B. úr, inſerit. (7) D. megin. (8) D. konungr, addit. (9) D. reiſa gàlga uſqve ad) om. (10) D. lykr ſva hans æfi, om. (11) A. um. (12) A. um. (13) D. latr.

(14) B. D. hábríóſtr. i. e. arduo pectore. (15) D. Hurfu. E. Haurvo. (16) A. um. (17) E. audno.

ratica verſabatur. Qvadam æſtate in Daniam cum exercitu divertens, piraticam exercuit in Jotlandia, ubi tempore autumnali Limfiordum (*ſinum Limicum*) *ingreſſus prædas egit, claſſe in* Oddaſund *poſita. Hic comitatus ingenti exercitu ſuperveniens* Gylaugus, *Hålogenſium Rex, Gudlaugi ſupra memorati filius, Jorundum aggreditur; qvod animadvertentes terræ incolæ, navigiis majoribus æqve ac minoribus undiqve advolant; qva ſuperiori multum vi victus Jorundus, nave ejus militibus nudata, cum in mare ſe præcipitem dabat, vivus capitur & in continentem deducitur, ubi erecto patibulo, Rex Gylaugus ſuſpendi juſſit Jorundum, qvi ita finiit vitam. Sic canit Thiodolfus:*

Factus eſt Jörundo,
Mori coacto,
Vitæ finis,
In Limafiordo,
Qvando ſublime
(d) *Patibulum*
Occiſorem Gudlaugi
Portaret;
Et copiarum
Ducum Præfecto
Funiculi laqveus
Gulam frangebat.

CAP. XXIX.

MORS ANII REGIS.

Aun *ſive* Ani *dictus eſt Jorundi filius, qvi poſt patrem Svionum Rex factus eſt, vir ſapiens, & freqvens Deo-*

(d) Haurvus, Hurvius *ſ.* Hörvius *dicitur fuiſſe Regum Maritimorum unus ſ. pirata, cujus nomen hic datum eſt Othino.*

madr oc blótmadr mikill; engi var hann hermadr, (1) oc ſat at löndum. I þann tíma er þeſsir konungar voro at Uppſölum, er nú var fráſagt, var yfir Danmörku fyrſt Danr hinn Mikilláti; hann vard allgamall: þá ſonr hans Fródi hinn (2) Mikilláti, edr hinn Fridſami: þá hans ſynir Hálfdan oc Fridleifr; þeir voru hermenn miklir. Hálfdan var ellri, oc fyrir þeim of allt: hann fór med her ſinn til Svíþiódar á hendur Ön konungi, oc átto þeir orroſtor (3) nockorar, oc hafdi Hálfdan iafnan ſigr; oc at lyktum flýdi Ön konungr í veſtra Gautland: þá hafdi hann verit konungr yfir Uppſölum (4) XXV vetra. hann var oc í Gautlandi (5) XXV vetra, medan Halfdan konungr var at Uppſölum. Halfdan konungr vard ſóttdaudr at Uppſölum, oc er hann þar heygdr. Eptir þat (6) kom Ön konungr enn til Uppſala, þá var hann LX. Þá gerdi hann blót mikit, oc blet til lánglífis ſer, oc gaf Ódni ſon ſinn, oc var hönum blótinn. Ön konungr feck (7) þau andſvör af Ódni, at hann ſkylldi (8) enn lifa LX vetra: Ön var þá enn konungr at Uppſölum (9) V vetra oc XX. Þá kom (10) Ali hinn Frækni med her ſinn til Svíþiódar, ſonr (11) Frilleifs konungs, á hendur Ön konungi, oc átto þeir orruſtur, oc hafdi Ali iafnan ſigr. þá flýdi (12) Áni konungr í annat ſinn ríki ſitt, oc fór í veſtra Gautland. Áli var konungr at Uppſölum (13) XXV vetor, ádr Starkadr hinn Gamli drap hann. Eptir fall Ála fór Ön konungr enn aptr til Uppſala, oc red þar ríkinu enn (14) XXV vetor. Þá gerdi hann blót mikit (15) til langlífis ſer, oc blótadi ödrum ſyni ſínum: þá (16) ſvarar Ódinn hönum, at hann ſkylldi æ lifa, medan hann gæfi Ódni ſon ſinn et tíunda hvert ár;

(1) A. B. C. E. ſat hann. (2) D. Mikilláti edr hinn, om.
(3) D. margar. (4) D. XX. (5) D. XX. E. hálfan þridiatug.
(6) B. Ani. (7) D. þau, addit. (8) D. enn, addit.
(9) D. XX. vetur. (10) A. C. Æli. (11) D. Fridleifs.
(12) B. Ani, alii Aun. (13) D. XX. vetur. (14) D. XX.
(15) D. til lánglífis ſer, addit. (16) A. D. C. E. ſagdi.

viis Mand oc offrede gierne til Guderne. Hand var ingen Krigsmand, oc ſad ſtille hiemme i Riget. I diſſe forbenefnde Kongers Tid udi Upſal, vare diſſe Konninger i Danmarck, forſt Dan den Storſindede, ſom bleff ſaare gammel. Dernæſt hands Søn Frode, den Storſindede, eller Fredegode; dernæſt hands Sønner Halfdan oc Fridleif; de vare mectige Krigsmænd, men Halfdan, ſom var ældre, ofuergick ſin Broder i alle Ting. Halfdan drog til Suerrig met ſin Krigshær mod Kong Øn, de hulde nogle Slactninger met huer andre, men Halfdan fick altid Seier, oc paa det ſidſte flydde Kong Øn til Veſter-Gydland, (Veſter-Gotland) da hafde hand været Konning ofuer Upſal 25 Aar, hand var op i Gotland 25 Aar, ſaa lenge Kong Halfdan var i Upſal. Kong Halfdan dode ſotdod i Upſal, oc bleff der lagt i en Hoj. Derefter kom Kong Aun atter til Upſal, oc var hand den Tid 60 Aar gammel; da offrede hand it ſtort Offer, at hand kunde leſue længe, oc gaff Odin ſin Søn, oc offrede hannem. Kong Aun fick det Suar aff Odin, at hand ſkulde endda leſue udi 60 Aar, oc var hand derefter Konge i Upſal udi 25 Aar. Da kom Ale den Raſke, Kong Fredleifs Søn, met ſin Hær, til Suerrige mod Kong Aun, oc hulde de nogle Slactninger met hinanden, men Ale fick altid Seier. Da flydde Aun atter aff Riget, oc foer til Veſtgydland. Ale var Konge i Upſal 25 Aar, indtil Starck-Oder den Gamle dræbte hannem. Efter Ales Dod kom Kong Aun atter til Upſal, oc hand ſtyrede Riget endnu udi 25 Aar. Da giorde hand Odin atter it ſtort Offer oc offrede hannem den anden ſin Søn. Odin ſuarede hannem, at hand ſkulde leſue ſaa længe, ſom hand offrede hannem en aff hands Sønner huert tiende

Deorum ſacrificiis cultor, ſed infreqvens in bello, & domi reſes. Qvo tempore modo dicti Reges in Uppſalis erant, imperio Daniæ præfuere, primo Danus Magnificus, *qvi ad ſeram usqve ætatem vitam protraxit; deinde ejus filius* Frode, *dictus* Mikillate (*Magnificus*) *aut* Fridſame (*Pacificus*); *poſtea ejus filii,* Halfdanus & Fridleifus, *viri in bello verſatiſſimi. Halfdanus ut major ætate, ita omnibus in rebus fratre ſuperior erat. Is cum exercitu Svioniam eſt aggreſſus, Regemqve* Aunium, *qvi cum hoſte præliis* (e) *aliqvot congreſſus, Halfdano ſemper victoriam reportante, tandem in Gautiam Occidentalem aufugit, poſtqvam in Uppſalis imperaverat* (f) *XXV annis, manſitqve* (g) *totidem annis in Gautia, Halfdano in Uppſalis regnante. Sua morte obiit Halfdanus in Uppſalis, ibiqve eſt ſepultus. Poſtea Aunius Rex ad Uppſalas redux, LX annos natus, ingens inſtruxit ſacrificium, ut fieret longævus, ſuum filium victimam offerens Othino, à qvo id tulit reſponſi, Aunium ſexaginta annos porro victurum. Aunius alios* (h) *XXV annos Rex fuit in Uppſalis. Aſt* Alius, *dictus* Frækne (*Strenuus*) *filius Fridleifi, in Svioniam, adverſus Aunium, exercitum movit, qvi in præliis commiſſis factus inferior è regno ſuo, in Gautiam Occidentalem, iterum fugit. Per annos* (i) *viginti & qvinqve Rex ſedit in Uppſalis Alius, antеqvam eum occidit* Starkadus *ille ſenior. Poſt cædem Alii, ad Upſalas reverſus Aunius, imperio ibi* (k) *viginti & qvinqve annos iterum præfuit. Tum ingenti, pro longiori vita, ſacrificio inſtituto, ſecundum filiorum immolavit, reſpondente Othino, ſemper eum vita fruiturum, qvoad decimo qvolibet anno filiorum unum victimam offerret Othino,* regni-

(e) *D. habet: multis.*
(f) *D. habet: XX.*
(g) *D. habet: XX.*
(h) *D. habet: XX hyemes.*
(i) *D. XX hyemes.*
(k) *D. habet: XX.*

ár; oc þat med, at hann ſkylldi heiti gefa nockuru heradi í landi ſínu, eptir tölu ſona ſinna, þeirra er hann (17) blótadi til Ódins. Enn þá er hann hafdi blótat VII ſonum ſínum, þá lifdi hann X vetur, ſva at hann mátti ecki gánga; var hann þá á ſtóli borinn. Þá blótadi hann enum VIII ſyni ſínum, oc lifdi hann þá enn X vetra, oc lá þá í kör. þá blótadi hann enum IX ſyni ſínum, oc lifdi þá enn X vetra: þá drack hann horn ſem lébarn. Þá átti hann einn ſon eptir, oc villdi hann þá blóta þeim, oc þá villdi hann gefa Ódni Uppſali, oc þau herud er þar liggia til, oc láta kalla þat tíundaland. Svíar bönnudu hönum þat, oc vard þá ecki blót. Sídan andadiz Ön konungr, oc er hann heygdr at Uppſölum. þat er ſídan köllut Ána-ſótt, er madr deyr verklaus af elli. Sva ſegir Þiódolfr:

Knátti endr
at Uppſölum
Ána ſótt
Ön of ſtanda;
oc þrálífr
(18) þiggia ſkylldi
jóds (19) adal
ödru ſinni.
 Oc (20) ſveiduds
at ſer hverfdi
(21) mækis lut
enn (22) miávara.
Er (23) ocreins
áttunga riódr
(24) lögdis odd
liggiandi drack.

(25) Máttit

(17) E. hafdi blótat. (18) D. liggia.
(19) D. alad, alii adal.
(20) D. E. Sveidurs.

tiende Aar, oc at hand ſkulde giſue it Herret i Landet Naſn efter huer ſine Sønners Tal, ſom hand offrede til Odin. Der hand hafde offred 7 Sønner, da leſuede hand endda 10 Aar, oc kunde hand da icke gaa, men de maatte bære hannem i en Stol. Da offrede hand ſin ottende Søn oc leſuede endnu 10 Aar, oc laa altid paa Sengen. Derefter offrede hand ſin niende Søn oc leſuede ſiden i 10 Aar, oc diede aff Horn, ſom it ſpæt Barn; da hafde hand endnu en Søn tiloſuers, den vilde hand oc offre, oc tillige giſue Odin Upſal, oc de Herreder, ſom ligge dertil, oc lade det kalde Tiende-Land; men de Suenſke vilde icke tilſtede hannem det, ſaa der bleff icke noget aff Offeret. Siden døde Kong Aun, oc bleff lagd i en Hoj ved Upſal; oc haſuer mand ſiden kaldit det Aniſot, naar nogen døde aff Elde, uden Smerte. Thiodolff ſiger:

Kunde fordum
J Upſal
Aunſot
Øn udſtaa.
Oc ſeiliſuet
Skulde faa
It Barns Natur
Anden Gang.
Oc Oxens
Veries Ende (Spidſen aff Hornet)
Vende til ſig
Den ſmallere.
Da aff Oxens
Suerds Od
Slectningers Morder
Drack liggendis.

Ei

(21) A. B. C. mækil. E. mækir. (22) D. mióvara.
(23) D. oc hreins. E. at reins.
(24) D. laugdes.

regniqve ſui territorio cuidam, ad numerum oblati cujuslibet filii, nomen imponeret. Poſt ſeptem immolatos filios, decem ita vixit hyemes, ut procedere pedibus non potis, lectica portaretur. Tum octavo filio immolato, decem alios vixit annos, ſed lecto ſemper affixus. Nono hinc in victimam cæſo filio, alios decem ſuperſtes fuit annos, ſed infantis inſtar, ex cornu lacte nutritus. Jam unus ei ſupererat natus, qvem voluit immolare, ac Othino ſimul Uppſalas dare, una cum omnibus territoriis, qvæ Uppſalenſis erant ditionis, eamqve Regionem Tiundalandiam *vocare. Svionibus hoc ei interdicentibus, ſacrificium non proceſſit. Unde morte functus Rex Aunius, atqve in Uppſalis eſt tumulatus.* Morbum *deinde* Anii *dixere, qvo qvis ſenio confectus obit, doloris omnis expers. Sic canit* Thiodolfus:

Potuit diu
In Uppſalis
Anii morbum
Aunius ferre;
Cum vitæ tenax,
Naturam ſumſit
Infantis ille,
Altera vice.

Et (cum) bovis
Sibi obvertit
Cornu partem
Illam graciliorem.
Et cum ſangvine
Natos qvi ſparſit,
De cornu extremo
Decumbens bibit.

Non

(25) Máttit hárr
(26) Mæki hiardar
auſtr-konungr
upp (27) of hallda.

CAP. XXX.

FRÁ EGLI TUNNA DÓLGI.

Egill het ſon Öns hins Gamla, er konungr var eptir födur ſinn í Svíþiód; hann var engi hermadr, oc ſat (1) at löndum í kyrrſæti. Tunni het þræll hans, er verit hafdi med Ána hinum Gamla, (2) rádagiordamadr oc féhyrdir hanns. Enn er Áni var andadr, þá tók Tunni of lauſafiár oc grof í iörd nidr. Enn er Egill var konungr, þá ſetti hann Tunna med þrælum ödrum: hann kunni því ſtórilla, oc lióp í brott, oc med hönum margir þrælar, oc tóko þá upp lauſafeit (3) er Tunni hafdi fólgit; gaf hann þat mönnum ſínum, enn þeir tóko hann til höfdingia. Sídan dreif til hans mart (4) illþýdis fólk; lágu (5) þeir úti á mörkum, enn ſtundum hliópu þeir í heröd, oc ræntu menn eda drápu. Egill konungr ſpurdi þetta, (6) oc fór at leita þeirra med lidi ſínu; enn er hann (7) hafdi tekit ſer náttſtad á einni nótt), þá kom þar Tunni med lidi ſínu, oc lióp á þá óvara, oc (8) drapu lid mikit af konungi. Enn er Egill konungr vard var vid úfrid, þá ſneriz hann til vidtöku, oc ſetti upp merki ſitt; enn lid flýdi mart frá hönum (9), þvíat þeir Tunni ſóttu at diarft: ſá þá Egill konungr engan annan ſinn koſt enn flýa. Þeir Tunni ráku þá flóttann allt til ſkógar; ſídan fóro þeir aptr í byg-

(25) D. máttid. C. máttat. (26) D. mæki hiardar, alii hiardar mæki.
(27) D. E. at. (1) D. at löndum, omittit.
(2) D. rádagiördamadr oc, add. (3) D. þat er Tunni, al. er hann.
(4) D. óþiódar lid. (5) D. þeir úti, addit.
(6) E. ſeqventia uſqve ad) omittit. (7) D. lá í bóli ſínu eina nótt.
(8) D. felldu. (9) D. C. þvíat, add.

Ei kunde graaehærdet
Suenſk Konning
Holde paa
Hornet.

Cap. 30.

Om Egil Tunnes Fiende.

Egil hed On den Gamlis Søn. Hand bleff Konning i Suerrig efter ſin Fader, oc holdt ſig ſtille hiemme i Landit. Tunne hed hands Træl, ſom hafde værit Raadgifuer oc Rentemeſter hos Ane den Gamle; men der hand døde, tog Tunne en ſtor Hob Løsøre (Guld oc Sølff) oc nedgroff i Jorden. Da Egil var bleffuen Konning, ſatte hand Tunne iblandt ſine andre Trælle; det fortrød Tunne ſtorligen, thi løb hand bort, oc mange Trælle med hannem; de toge da op aff Jorden den Skat, ſom Tunne hafde ſkiult, oc ſkifte hand den imellem ſine Mend, men de toge hannem til deris Høfding. Siden ſamlede ſig til hannem mange Misdædere, oc laae de ude i Skofuene, men ſtundom fulde de ind i Herrederne, oc røfuede eller dræbte Folck. Der Kong Egil det ſpurde, drog hand ud met ſit Krigshær at lede efter dennem; men der hand hafde en Nat tagit ſig Natte-Leie, kom Tunne der met ſit Folck, oc anfaldt dennem uforvarendis, oc dræbte mange aff Kongens Mend; men der Egil bleff denne Ufred var, giorde hand ſig rede til Modſtand, oc opſatte ſin Bannere; men mange aff hands Folck flydde fra hannem, thi Tunne oc hands Mend ſatte hardt an paa dem; da ſaae Kong Egil ingen anden Udvej for ſig, end at flye. Tunne forfulde de Flyctende til Skofuen; ſiden vende de tilbage til Bygden, huor de røfuede,

Non potuit canus,
Gladium armenti (cornu)
Orientis Rex,
Ipſe tenere.

CAP. XXX.

DE EIGILLO TUNNII INIMICO.

Egillus *dictus eſt Anii Vetuſti filius, qvi ad regnum Svioniæ poſt patrem acceſſit, neqve is belli ſtudiis deditus, ſed domi reſes.* Tunni *nomen erat ejus mancupio, qvi apud Anium vetuſtum Conſiliarii & Theſaurarii vicibus functus fuerat. Mortuo autem Anio, ingentem pecuniæ vim in terram defodit Tunnius. Factus Rex Egillus, Tunnium in numero aliorum ſervorum habuit, id qvod ille péſſime ferens, aufugit, magna ſervorum multitudine comitatus, apertumqve, qvem terra abdiderat, theſaurum comitibus diſtribuit, qvi eum ſibi elegerunt Ducem & Principem. Haud exigua manu ſceleratorum hominum, qvæ ad eum confluxit, auctus, poſtea deſerta (præcipue qvidem) freqventavit loca; ſed in proximas interdum provincias ſubita facta irruptione, obvios ſpoliabant, aut occidebant. Fama hujus rei ad Eigillum perlata, ad eos inveſtigandos movit copias; aſt nocte qvadam, dum in ſtatione erat, ſumſerat qvam ſibi, nocturna, cum exercitu ſuo ſuperveniens Tunnius, incautosqve ſubito aggreſſus, à parte Regis multos occidit. Qvam ingruentem hoſtilem vim ſentiens Eigillus Rex, ut ſe hoſti opponeret, vexillum ſuum juſſit erigi: ſuorum autem multis in fugam ſe conjicientibus, cum Tunnii milites acriter inſtarent, non aliam, qvam in fuga, ſibi reliqvam vidit Rex ſalutem. In tergis fugientium, ad ſylvam usqve, hæſit cum ſuis*

bygdina, heriudo oc ræntu, oc fengu þá enga mótſtödu. Fe þat allt er Tunni tók í (10) heradinu, gaf hann lidsmönnum (11) ſínum; vard hann af því vinſæll oc fiölmennr. Egill konungr ſamnadi her, oc fór (12) til orroſto í móti Tunna; þeir börduz, oc hafdi Tunni ſigr, enn Egill konungr flýdi, oc let lid mikit. (13) Þeir Egill konungr oc Tunni áttu VIII orroſtur) oc hafdi Tunni ſigr í öllum. Eptir þat flýdi Egill konungr landit, oc (14) hellt til Danmerkur í Selund, til Fróda hins Frækna: hann het Fróda konungi til lids ſkatti af (15) Svíum: feck þá Fródi hönum her oc kappa ſína; fór þá Egill konungr til Svíþiódar. Enn er Tunni ſpyr þat, fór hann í móti hönum med lid ſitt; vard þá orruſta mikil: þar fell Tunni, enn Egill konungr tók þá vid ríki ſínu, enn Danir fóru (16) aptr. Egill konungr ſendi Fróda konungi gódar giafir oc ſtórar, á hveriom miſſerum, enn gallt engan ſkatt Dönum, oc hellz þó vinfengi þeirra Fróda. Sídan er Tunni fell red Egill konungr einn ríkinu III vetur. (17) Þat vard í Svíþiódu, at gridungr ſa er til blóts var ætladr, var (18) gamall oc (19) alinn ſva kappſamliga, at hann var mannýgr); enn er menn villdu taka hann, þá lióp hann á ſkóg oc vard galinn, oc var lengi á (20) vidum, oc hinn meſti ſpellvirki vid menn. Egill konúngr var veidimadr mikill; hann reid um daga optliga á markir, dýr at veida. Þat var eitt ſinn, at hann var ridinn á veidar vid menn ſína. konungr hafdi ellt dýr eitt lengi, oc hleypti eptir í ſkóginn frá öllum mönnum: þá verdr hann varr vid gridunginn, oc reid til, oc vill drepa hann; Gridungrinn (21) ſneyri í móti, oc kom konungr lagi á hann, oc ſkar ur ſpiótit: Gridungrinn

de, oc ſinge ingen Modſtand. Alt det Gods, ſom Tunne tog i Herredet, gaff hand ſine Folck; derfor bleff hand venneſalig oc mandſterck. Kong Egil beſterckede ſig igien, oc drog mod Tunne; de ſlogis met hinanden, oc fick Tunne Seier, men Kong Egil flyde oc miſte megit Folck. Kong Egil oc Tunne hulde 8 Slactninger ſammen, udi huilcke alle Tunne fick Seier. Dereſter flydde Kong Egil aff Landit, til Sælund i Danmarck, til Frode hin Fræckne, oc loſuede hannem Skat aff de Svenſke, for at faae Hielp. Frode lod hannem faae ſine Krigsfolck oc ſine Kiemper, oc ſiden drog Egil til Suerrig igien. Der Tunne det ſpurde, motte hand hannem met ſine Folck, oc bleff der it ſtort Slag; der bleff Tunne ſlagen, oc Kong Egil kom til ſit Rige igien; men de Danſke droge hiem. Kong Egil ſende Kong Frode huert Aar ſtore oc koſtelige Gaſuer, men betalte ingen Skat til de Danſke, oc dog bleff deris Venſkab varig. Efterat Tunne var feldit, ſtyrede Kong Egil Rigit udi 3 Aar. Det hænde ſig i Suerrig, at en Tiur, ſom ſkulde offres, var bleſuen gammel, oc ſaa ſterck fødet, at hand bleff mand-olm; men da mand vilde tage hannem, løb hand bort til Skoſuen, oc bleff vild. Hand var længe inde i Skoſuen, oc giorde Folck ſtor Skade. Kong Egil var en god Jæger, oc red ofte til Skofs for at jage Diur. Det var engang, at hand red paa Jagt met ſine Mend; Konningen forfulde længe it Diur, oc ſette efter det met Heſten ind i Skoſuen, fra alle ſine Mend: da bleff hand Tiuren var, red til hannem oc vilde felde hannem; men Tiuren vende ſig imod. Konningen ſtack til hannem met ſit Spiud, men Spiudet ſkar ſig ud (aff Saaret), oc Tiuren løb ſine Horn i Heſtens

(10) D. hernadi.
(11) B. C. D. ſinum, add. (12) D. til orruſtu, omittit.
(13) D. áttu þeir fleiri orruſtur, pro, þeir Egill &c. uſqve ad).
(14) D. hellt til Danmerkur, alii, út í Danmörk. (15) D. Svíþiód.
(16) D. heim, addit. (17) A B. C. þá. (18) D. gamall oc, omittit.
(19) E. ægr; þvíat hann var alinn kappſamliga, pro, alinn ſva, uſqve ad).
(20) D. ſkógum.
(21) D. ſneyri. al. ſnyr.

ſuis Tunnius; unde in agros finitimos verſi, obvia qvævis depolulati ſunt, nullo jam reſiſtente. Totam, hoc modo partam prædam, inter ſuos diſtribuit Tunnius; qva ex re amicorum ei ſociorumqve crevit turba. Egillus Rex, collecto exercitu, in aciem contra Tunnium proceſſit; congrediuntur; victoria fit Tunnii; fugit autem Eigillus Rex, multis ſuorum amiſſis. Octo præliis congreſſi ſunt Egillus Rex & Tunnius, victore in omnibus Tunnio. Poſthac regno profugus Eigillus Rex, in Daniam atqve Selandiam usqve, ad Frodium, *dictum* Frækne (*ſtrenuum*) *ſe recepit. Frothoni, ut ſibi foret auxilio, pollicitus eſt tributum à Svionibus; qvare exercitum ſuosqve athletas ei tradidit Frotho. Ita inſtructus in Svioniam revertitur Eigillus; qvo cognito, ſuas ei obviam ducit Tunnius copias; oritur acre prælium; in eo cecidit Tunnius; recuperat ſuum regnum Eigillus Rex; revertuntur in patriam Dani; mittitqve Rex Eigillus Frothoni Regi dona multa atqve eximia, ſingulis annis, nullum autem Danis tributum; manſit tamen eum inter & Frothonem amicitia. Poſt cædem Tunnii, per triennium regno præfuit Rex Egillus. Accidit tum in Svionia, ut qvem aris deſtinaverant, Taurus, ætate provectus, multaqve ſagina ferox, in homines ſæviret; qvem cum capere volebant, in ſylvam ſe proripuit, atqve in furorem verſus, diu per ſylvas ferebatur, hominibus maxime infeſtus atqve maleficus. Erat Eigillus Rex inſignis venator, qui ſæpe in deſerta eqvo vectus, feras ſectabatur. Accidit aliqvando, ut cum ſuis venatum egreſſus Rex, feram diu perſeqveretur, qvæ à cæteris omnibus longius in ſylvam eum traxit. Hic taurum animadvertens, eqvo in eum tendit, ut occideret. Converſus in eum taurus, haſta qvidem Regis excipitur, ſed haſta vulnere excuſſa, taurus cornibus latus eqvi ad-*

K

inn ſtack hornunum á ſídu heſtinum, ſva at hann fell þegar flatr, oc ſva konungrinn. Þá lióp konungr á fætur, oc vill bregda ſverdi; Gridungrinn ſtack þá hornunum fyrir brióſt hönum, ſva at á kafi ſtód. Þá komo at konungs menn, oc drápu gridunginn. Konungr lifdi litla hríd, oc er hann heygdr at Uppſölum. Sva ſegir Þiódolfr:

Oc loffæll
úr landi fló
(22) týs (23) áttungr
Tunna ríki;
Enn (24) flæming
farra trióno
Jötuns eykr
á Agli (25) raud
ſá er (26) of auſt-mörk
ádan hafdi
(27) brúna hörg
(28) of borinn lengi.
Enn ſkídlaus
ſkilfinga (29) nid
(30) hæfis hiörr
til hiarta ſtód.

CAP. XXXI.

FRÁ ÓTTARI VENDILKRÁKU.

Ottar het ſon Egils, er ríki oc konungdóm tók eptir hann: hann vingadiz ecki vid Fróda konung. Þá ſendi Fródi (1) konungr menn til Óttars konungs, at heimta ſkatt, þann er Egill hafdi heitit hönum. Óttar ſvaradi ſva, at Svíar hefdo alldrei ſkatt golldit Dönum; ſegir at hann

(22) E. tyrs. (23) C. áttunga. (24) D. flæmingr. (25) B. rand.
(26) D. auſtmörk. A. B. C. um auſtr. E. of hauſt. (27) D. brotna.

ſtens Side, ſaa at hand ſtrax falt om met Konningen; oc da Konningen ſprang op igien, oc vilde drage ſit Suerd, ſtack Tiuren ſine Horn igiennem hans Bryſt, ſaa at de gick ind i Ofuer-Lifuet; ſiden komme Konningens Mend til, oc dræbte Tiuren; derefter lefuede Konningen' kun en ſtacket Tid, og bleff lagt i en Hoj ved Upſal. Thiodolff ſiger:

Oc rosverdig
Tys Slect
Flydde aff Landit,
For Tunnis Mact.
Men Tiuren
Beſmittede
Paa Egil
Hornet.
Der i den Suenſke Skoff
For hafde
Hofuedit
Lenge baarit.
Men det blotte
Studens Suerd
Konningens Slect
Stack ind til Hiertet.

Cap. 31.

Om Konning Ottar Vendilkrage.

Ottar hed Egils Søn, ſom Konge bleff efter hannem. Hand holt icke Venſkab met Kong Frode: thi ſende Kong Frode ſine Mend til Kong Ottar, oc lod kræfue den Skat, ſom Kong Egil hafde lofuet hannem. Ottar ſuarede, at de Suenſke hafde aldrig gifuet Konningen i Danmark Skat, ſigendis, hand

(28) A. un. al. of. (29) B. niþer, pravè. (30) haufuds (capitis).
(1) D. konungr, inſerit.

adverſum adeo ferit, ut una cum Rege totus humi ſterneretur extenſus. In pedes ſe mox (qvidem) erigit Rex, gladium arripiens, ut ſtringeret, cujus pectus cornibus petit taurus, eo impetu, ut altius in viſcera penetrarent; qvo facto, ſupervenientes Regis comites taurum occiderunt. Exiguo temporis ſpatio vixit Rex, apud Uppſalas poſtea tumulatus. Sic canit Thiodolfus:

Et laude felix,
Regno profugit,
(l) *Tyri progenies*
Tunnii ob violentiam.
Sed poſtea taurus,
Longum cornu,
(m) *Jotuni jumentum,*
Eigilli ſangvine tinxit.
Qvi per ſylvam orientalem
Antea (qvidem)
Superciliorum fanum (caput)
Portaverat diu.
Atqve nudum
Regibus edito
Capitis telum (cornu)
Cor feriit.

CAP. XXXI.

DE OTTARO VENDIL-KRAKE.

Ottarus *nominatus eſt filius Egilli, qvi poſt eum regnum adiit. Is pacis cum Frothone colendæ negligens erat. Miſit (ergo) Frotho nuntios ad Ottarum Regem, tributum ab Eigillo promiſſum qvi exigerent; qvibus reſpondit Ottarus, Sviones nunqvam Danis tributa ſolviſſe, nec ſe ſoluturum, qvo cum reſponſo redire legati. In bellis ver-*

(l) *Deorum ſ. Aſarum unus erat* Tyrus; *qvare de eorum genere prognatus Eigillus hic vocatur Tyri progenies.*

(m) *Conf. ſuper: cap. V.*

hann mundi oc ſva gera: fóro aptr ſendimenn. Fródi var hermadr mikill: Þat var á einu ſumri, at Fródi fór med her ſinn til Svíþiódar; gördi þar uppráſir oc heriadi; drap mart fólk, enn ſumt hertók hann; feck hann þar allmikit herfang, hann brendi oc vída bygdina, oc gerdi et meſta hervirki. Annat ſumar fór Fródi konungr at heria í Auſtrveg; þat ſpurdi Óttar konungr, at Fródi konungr var eigi (2) í landino. Þá ſtígr hann á herſkip, oc fer út í Danmörk, oc heriar þar; oc fær enga (3) mótſtödu. Hann ſpyrr, at ſamnadr mikill var á Selundi; ſtefnir hann þá veſtr í Eyrarſund, ſiglir þá ſudr til Jotlands, oc leggr í Limafiörd, (4) oc heriar þá á Vendli; brennir þar, oc görir miöc (5) aleyda landit, þar ſem þeir komu). Vöttr oc Faſti hetu Jarlar Fróda, þá hafdi Fródi ſett til landvarnar í Danmörk, medan hann var úr landi; Enn er Jarlar ſpurdu, at Svía konungr heriadi í Danmörk, þá ſamna þeir her, oc laupa á ſkip, oc ſigla ſudr til Limafiardar; koma þar miöc á úvart Óttari konungi, leggia þeg-ar til orroſto; taka Svíar vel í mót, fellr lid hvarratveggio. Enn ſva ſem lid fellr af Dönum, kom annat meira þar or herodum, oc ſva var til lagt öllum (6) ſkipum þeim er í (7) nánd voro. Lýkr ſva orroſto, at þar fell Óttar konungr, oc meſtr luti lids hans. Danir tóku lík hans, oc fluttu til lands, oc lögdu upp á haug einn (8), oc letu (9) þar ríſa dýr oc (10) hrafna hræin. Þeir gera (11) af tre kráko eina, oc ſendo til Svíþiódar, oc ſegia at eigi var meira verdr Óttar konungr þeirra, þeir kölludu ſídan Óttar Vendilkráko; Sva ſegir Þiódolfr:

Fell

(2) D. landi. (3) D. vidſtödu.
(4) C. oc, addit. (5) A. B. C. D. aleydo, & cætera usqve ad) omitt.
(6) D. ſkipom þeim. al. þeim ſkipom. (7) A. nónd.

hand vilde det icke heller giøre. Dermet droge Sendebudene tilbage. Kong Frode var en veldig Krigsmand. Det var en Sommer, at hand drog met ſin Hær til Suerrig, giorde der Landgang, røfuede oc brende vide udi Landit, oc ihielſlog megit Folck, men ſomme giorde hand til Fanger. Hand fick der it megit ſtort Bytte, brende Landit, oc giorde det ſtørſte Hærverck. Næſte Sommer derefter ſeilede Kong Frode i Leding udi Øſterleden. Der Kong Ottar det ſpurde, at Frode var icke indenrigs, gick hand om Bord paa ſine Krigs-Skibe, ſeilede til Danmarck, oc røfuede oc brende der uden Modſtand; oc der hand ſporger, at megit Krigsfolck var ſamled i Sælund, holt hand veſter efter til Øreſund, ſeilede ſiden ſønder ud til Jylland, oc lagde ind i Limfiorden, huor hand røfuede paa Vendil (Vendſyſſel), brende Bygden, oc giorde Landit næſten ofueralt øde. Vott oc Faſte hede Frodes Jarle, ſom hand hafde ſæt til Landværn i Danmarck, den Stund hand var udenlands. Men da Jarlene ſpurde at Suerriges Konning røfuede i Danmarck, ſamlede de Krigsfolck, løbe om Bord paa deris Skibe, oc ſeiglede til Limfiorden. De komme der uforvarendis paa Ottar, oc gafue ſig ſtrax i en Drebning met hannem. De Suenſke toge mandelig imod dennem, ſaa mange fulde paa begge Sider: men ligeſom de Danſkes Folck bleff ſlagit, ſaa komme der flere iſteden fra Herrederne, tilmet ſøgte didhen alle de Skibe, ſom vare udi Nærheden. Denne Strid ſluttedis dermet, at Konning Ottar bleff ſlagen oc den meſte Part aff hands Folck. De Danſke toge hands Liig, førde det til Lands, oc lagde det paa en Hoj, oc lode Diur oc Rafne ſlide det i Stocker. De giorde en Krage af Træ, oc ſende den til Suerrig, oc lode dennem ſige, at deris Konning var icke mere verd; ſiden kallede de hannem Ottar Vendilbokrage. Saa ſiger Thiodolff:

Den

(8) D. C. oc, add. (9) D. þar, omittit.
(10) E. hrafna, al: fugla.
(11) A. B. af, omittunt.

verſatiſſimus erat Frotho. Qvadam factum eſt æſtate, ut Svioniam cum exercitu aggreſſus Frotho, facta exſcenſione, terram late popularetur, incolasqve occideret partim, partim captivos abduceret. Prædam (ibi) egit ampliſſimam, agros late incendiis vaſtabat, maximisqve ſæviit ſtragibus & rapinis. Proxima æſtate, in orientales regiones prædatum ivit Frotho. Certior factus Ottarus, Frothonem domi non eſſe, conſcenſis navibus bellicis, Daniam petiit, ubi cædibus & rapinis graſſatur, nemine reſiſtente. Ubi cognitum eſt illi, magnum exercitum in Selandia cogi, occidentem verſus per Öreſundam *curſum dirigit, indeqve verſus auſtrum in Jutiam, ubi, claſſe in Sinu Limico appulſa, Vendeliam ferro & igne populatur, locaqve qvam plurima in ſolitudinem fere redigit.* Vöttur & Faſti *dicebantur Frothonis Jarli, qvibus Daniæ, dum ipſe aberat, tuendæ curam commiſerat. Hi Jarli, facti certiores, Svionum Regem in Dania prædis graſſari, copiis collectis, navibusqve qvanta poterant celeritate conſcenſis, auſtrum verſus ad Sinum contendunt Limicum, ubi non opinati Ottaro ſupervenientes, prælium move ciunt, Svionibus eorum impetum fortiter excipientibus. Acriter igitur concurritur, cadunt utraqve ex parte haud pauci, ſed in cæſorum Danorum locum numeroſiores ex provinciis advolant copiæ, navibus ſimul, qvæ in vicinia ſtabant, omnibus opitulatum venientibus. Prælii (ergo) is fuit exitus, ut ibi cum maxima exercitus ſui parte, caderet Rex Ottarus. Cæſi cadaver, ad terram delatum, atqve in tumulo poſitum, feris atqve alitibus prædam Dani dedere dilaniandam. Cornicem (autem) ex ligno factam, miſere in Svioniam, addito dicterio, pluris non æſtimandum eorum Regem Ottarum; qvem poſtea vocarunt Ottarum* Vendilkraka (*Vendilorum cornicem*). *Sic canit* Thiodolfus:

Ce-

Fell Óttar
und ara greipar
(12) duganligr
fyrir Dana vapnom;
þann (13) hergammr
hrægum (14) fæti
(15) vitz borinn
á (16) Vendli (17) ſparn.
Þau fra ec verk
(18) Vötz oc Faſta
ſænſkri þiód
at ſögum verda;
at eylands
(19) Jarlar Fróda
víg (20) framad
of (21) veginn höfdo.

CAP. XXXII.

KVANFÁNG ADILS KONUNGS.

Adils het ſon Óttars konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var lengi konungr, oc (1) vard miöc audigr, var hann oc nockor ſumor í víking. Adils konungr kom med her ſinn til Saxlands: þar redi fyrir konungr, er Geirþiófr het, enn kona hans het Alöf hinn ríka; ecki er getit barna þeirra; konungr var eigi í landinu. Adils konungr oc menn hans runnu upp til konungs (2) bæiar, oc ræntu þar; ſumir reka ofan hiörd til ſtrandarhöggs. Hiardarinnar hafdi gætt ánaudigt fólk, karlar oc konur, oc hafdu þeir þat allt med ſer. I því lidi var mær ein, undarliga fögur; ſú nefndiz Ýrſa. Fór þá Adils konungr heim med herfang. Ýrſa var ecki

(12) D. dugandligr.
(13) B. hergramr. (14) D. C. færi.
(15) B. vitr. E. viti. (16) D. Vandli. (17) E. ſparo. C. ſpnír.

Den mandige
Ottar falt
Under Ørnens Kløer,
For de Danſkis Vaaben.
Huilcken viis Mand
Rafnen traadde,
Met blodig Fod,
Paa Vendil.
Diſſe Vøtts oc Faſtes Verck
Hafuer jeg hørt
Det ſuenſke Folck
Giorde megit Ord aff.
At Frodis Jarle
Hafde ſlagit, hannem
Som feidede paa
De Danſke Øer.

Cap. 32.

Konning Adils Giftermaal.

Adils hed Kong Ottars Søn, ſom bleff Konning efter hannem. Hand var længe Konning, oc bleff megit mectig, drog oc nogle gange i Leding. Kong Adils kom met ſin Krigshær til Saxland; der regierede en Konning, ſom hed Geirthioff, men hands Dronning hed Olof den Rige. Der talis intet om deris Børn. Konningen var den Tid icke hiemme i Landit. Kong Adils oc hands Mend begafue ſig i Haſt op til Konningens Gaard, oc rofuede den: men nogle drefue en Hob Qvæg ned fra Landit, at ſlactis paa Stranden. Hiorden bleff voctet aff endeel Træle, baade Mend oc Quinder; der iblant var en ofuermaade deilig Jomfrue, ved Nafn Yrſa. Siden drog Konning Adils hiem met ſit Krigs-Bytte. Yrſa var icke iblant

(18) E. Vatz. (19) A. B. Jarla, pro Jarlar.
(20) C. E. frömud. D. frömod. (21) E. vegit, pro veginn.
(1) C. D. vard, addunt. (2) C. D. bæiarins.

Cecidit Ottarus,
Sub aqvilarum ungves,
(Ille) ſtrenuus
(Cæſus) Danorum armis.
Qvem (n) *ferus corvus,*
Cruento pede,
Sapientia ingenuum,
In Vendilia calcavit.

Audivi ego facinus,
Vötti & Faſtii,
Svecorum gentem
(Ita) referentem,
Qvod inſulas,
Jarli Frotbonis,
(Late) populatum
De medio tulerunt.

CAP. XXXII.

CONJUGIUM REGIS ADILSIS.

Adils *nomen fuit Ottari filio, qvi poſt illum Rex eſt factus. Diu ille regno præfuit, opibus valens, æſtatesqve nonnullas piratica transegit. Ad Saxoniam (aliqvando) exercitum appulit Rex Adils, regnante ibi Rege, cui nomen erat* Geirthiofus, *uxor vero ejus dicta eſt* Alofa, *cognomine, inn* Rika (*Potens*) *ſed liberorum nomina non memorantur. Eo tempore præſens non aderat Rex (Geirthiofus), ad cujus villam feſtini ruentes Adils Rex ejusqve comites, eam ſpoliarunt, dum (eorum) alii pecora abigunt, ad littus mactanda, illuc ſimul cogentes pecorum paſtores ſervos, mares æqve ac fœminas, in qvorum grege erat virgo miræ pulchritudinis, qvam* Yrſam *nomi-*

(n) *B. habet: Hergramr, Rex exercituum, qvod vitioſum.*

ecki med ambáttum; Brátt fanz þat, at hun var vitr oc vel ordum farin, (3) oc allra luta vel kunnandi; fanz mönnum mikit um hana, oc þó konungi mest; kom þá sva at Adils gerdi (4) brullaup til hennar. var Yrsa þá drottning í Svíþiód, oc þótti hun hinn mesti skörungr.

iblant Trælinderne, thi det lod sig snart kiende at hun var forstandig oc veltalende, oc udi alle Ting vel forfaren. Derfore siuntis alle vel om hende, men Kongen selff dog allermest; kom det saa vidt, at Kong Adils holdt Bryllup met hende, bleff da Yrsa Dronning udi Suerrig, oc anseet for en ypperlig Quinde.

CAP. XXXIII.

DAUDI ADILS KONUNGS.

Helgi konungr Halfdanar son red þá fyrir Hleidro; hann kom til Svíþiódar med her sva mikinn, at Adils konungr sá engan annan sinn kost, enn flýa undan. Helgi konungr geck þar á land med her sinn, oc heriadi, feck mikit herfang; hann tók höndum Yrsu drottning, oc hafdi med ser til Hleidrar, oc geck at eiga hana; þeirra son var Rólfr Kraki. Enn er Rólfr var þrevetr, þá kom Álof drottning til Danmerkur; sagdi hun þá Yrsu drottningu, at Helgi konungr (1) madr hennar, var oc fadir hennar, enn Alöf módir hennar. Fór þá Yrsa aptr til Svíþiódar til Adils konungs, oc var þar drotning medan hún lifdi (2) sídan. Helgi konungr fell í hernadi; Rolfr Kraki var þá VIII vetra, oc var þá til konungs tekinn at Hleidro. Adils konungr átti deilur miklar vid konung þann er Ali het hinn Upplendski; hann var úr Noregi. Þeir (3) Adils konungr oc Ali konungr áttu orrostu á Vænis ísi; þar fell Áli konungr, enn Adils hafdi sigr. Frá þessari orrosto er lángt ságt í Skiölldunga Sögu, oc sva frá því, er Rólfr Kraki kom til Uppsala, til Adils; þá (4) seri Rólfr Kraki gullinu á Fyrisvöllu. Adils kon-

(3) C. oc allra luta vel kunnandi, omittit.
(4) D. brudlaup. (1) E. bóndi. (2) E. sídan, omittit.

Cap. 33.

Om Kong Adilses Død.

Kong Helge Halfdans Søn regierede den Tid i Ledre. Hand kom til Suerrig met saa stor en Krigshær, at Kong Adils saa ingen anden Udvei for sig end at undflye. Kong Helge gick der i Land met sin Krigshær, rofuede der oc fick stort Bytte. Hand tog oc Yrsa til Fange, oc førde hende met sig til Ledre, oc tog hende siden til Ægte; deris Søn var Rolf Krake. Men der Rolf var tre Aar gammel, kom Dronning Alof til Dannmarck, oc gaff hun da Dronning Yrsa tilkiende, at Kong Helge, hendis Mand, var oc hendis Fader, men Alof hendis Moder. Da drog Dronning Yrsa tilbage til Suerrig til Kong Adils, oc var der Dronning saa længe hun lefuede. Kong Helge falt i et Krigstog; da var Rolf Krake otte Aar gammel, oc bleff tagen til Konning i Ledre. Kong Adils hafde megen Trætte met den Konge, som hed Alle den Uplandske; hand var fra Norge. De lefuerede hinanden it Slag paa Vænir-Isen, men Kong Alle bleff slagen. Om dette Slag er en lang Fortælling udi Skioldunga-Saga, som oc huorledis Rolf Krake kom til Upsal til Adils, oc saade Guld paa Fyrisvolden.

(3) D. C. Adils konungr oc Ali konungr, inserunt.
(4) D. E. seyri.

nominabant. Hac cum præda domum revertitur Adils Rex. In servarum numero non habebatur Yrsa, *qvippe qvæ prudentiam, eloqventiam non vulgarem, multarumqve rerum scientiam statim prodidit. Magni (igitur) apud omnes æstimata est, maximi apud Regem; qvare eo demum ventum est, ut cum ea nuptias celebraret Adils, qvo pacto Svioniæ Regina facta Yrsa, præstans eximie & præclara esse videbatur fœmina.*

CAP. XXXIII.

MORS REGIS ADILLSIS.

Helgius *Rex, filius* Halfdani, *eo tempore Hledræ præfuit. Hic tanto cum exercitu Svioniam invasit, ut nihil aliud sibi relictum videret Adils Rex, qvam fuga se subducere. Rex Helgius, facta cum suis in terram exscensione, rapinis grassabatur, amplaqve inde retulit spolia. Reginam Yrsam captivam secum abduxit in Hledram, ubi eam sibi junxit conjugem. Filius eorum erat* Rolfus Krake. *Trimulus vero cum erat Rolfus, venit in Daniam Alofa Regina, ubi Yrsam fecit certiorem, Helgium, cui nupta erat, ejus (Yrsæ) esse patrem, (se) Alofam ejus matrem. Hinc in Svioniam, ad Adilsem, redux Yrsa, Regina ibi erat, qvamdiu vixit. Cecidit in expeditione bellica Helgius, octo cum annos natus erat Rolfus, qvi tunc Rex Hleidræ salutatur. Adilsi Regi magnæ intercessere simultates cum Rege, dicto* Alio Upplandico, *cui patria erat* Norvegia. *Prælio hi, in glacie lacus Væneri, conflixere; cadit ibi Alius Rex, victoria vero erat Adilsis. Hocce de bello prolixe narratur in Skioldunga-Saga, deqve adventu Rolfi ad Uppsalas, qvando in campo Fyrisvall, aurum sevit Rolfus. E-*

L *qvo-*

konungr var miöc kærr at gódom heſtom: hann átti ena beſtu heſta í þann tíma: (5) Slöngvir het heſtr hans, enn annarr Hrafn; þann tók hann af Ála daudum, oc þar var undir alinn annar heſtr, er Hrafn het, (6) þann ſendi hann til Hálogalands Godgeſti konungi; þeim reid Godgeſtr konungr, oc feck eigi ſtödvat ádr hann fell af baki, oc feck bana; þat var í Ömd á Hálogalandi. Adils konungr var at Díſa blóti, oc reid heſti um díſar ſalinn; heſtrinn drap fótum undir hönum, oc fell, oc konungr af fram, oc kom höfut hans á ſtein, ſva at hauſinn brotnadi, enn heilinn lá á ſteininum; þat var hans bani. (7) Adils dó at Uppſölum, oc er þar heygdr: kölludu Svíar hann ríkan konung. Sva ſegir Þiódolfr:

Þat frá ec enn
at Adils fiörvi
(8) vitta (9) vettr
of (10) vida ſkylldi.
(11) Oc dádgiarn
af (12) draſils bógom
Freys áttungr
falla ſkylldi.
Oc vid (13) aur
(14) ægir (15) hiarna
(16) bragnings burr
of blandinn vard.
Oc (17) dádſæll
deya ſkylldi
(18) Ala dólgr
at Uppſölum.

CAP. XXXIV.

(5) D. C. Slúngnir. (6) A. þá. (7) D. Hann.
(8) C. D. vita. E. vitra. (9) E. vætr. (10) C. D. vid.
(11) E. ſeqventes qvatuor verſiculos omittit.

den. Kong Adils holt megit aff gode Heſte; hand eiede de beſte Heſte i den Tid. En aff hands Heſte hed Slongvir, oc en anden Hrafn, huilcken hand hafde tagit fra Kong Ale, da hand var dod; oc aff denne var fød en anden Heſt, ſom oc hed Hrafn, huilcken Kong Adils ſende til Kong Godgeſt paa Helgeland. Kong Godgeſt red ſamme Heſt, men kunde icke ſtandſe hannem, forend hand falt aff Heſten oc bleff det hands Dod; det ſkeede i Ønd, paa Helgeland. Kong Adils var ved et Diſe-Offer, oc der hand red omkring Diſe-Salen (Gudindens Tempel) ſnublede Heſten under hannem, oc faldt om, ſaa Kongen ſtyrtede Hovedkulds frem ofuer Heſten, oc ſlogs hans Hofuet mod en Sten, ſaa at Hierneſkallen refnede, men Hiernen laa paa Stenen, huoraff hand døde. Adils døde i Upſal, oc bleff der lagt udi en Høj. De Sueńſke kallede hannem en mæctig Konning. Saa ſiger Thiodolff:

Videre hafuer jeg hørt
At Hexe-Quinden
Fick Mact ofuer
Adilſes Liff.
Oc mandig
Freys Slectning
Falt ned aff
Heſtens Bofuer.
Oc denne Prindſes
Hierne
Blandedis
Met Dyndet.
Oc dapper
Alis Fiende
Skulde døe
J Upſal.

Cap. 34.

(12) C. dralls. (13) B. ör. E. ærr.
(14) E. ægir, alii ægis. (15) B. hiarni.
(16) D. bragning. (17) C. D. dagſæll. (18) E. Oladrengr.

qvorum generoſorum ſtudioſus erat Adils Rex, omniumqve tunc temporis præſtantiſſimos alebat eqvos, qvorum (o) Slöngver *dictus eſt alter, alter vero* Hrafn, *qvem Alio mortuo ademerat, qviqve alium genuit eqvum, etiam* Hrafn *dictum. Hunc in Halogalandiam Regi* Godgeſto *donum miſit, qvi eo aliqvando vectus, cum currentem ſiſtere non poſſet, in terram lapſus mortem oppetiit; id qvod in* Aumbda *Halogalandiæ factum eſt. Aderat ſacrificiis Diſanis Adils Rex, circa Diſarum aulam vectus eqvo, qvi pedibus lapſus, & in terram pronus, Regem ita excuſſit, ut ſupra caput eqvi provolutus, caput lapidi illideret, eo qvidem impetu, ut rupto cranio, cerebro adſperſus ſit lapis; id qvod mortem ei properavit. Mortuus eſt in Uppſalis & ibi tumulatus. Sviones potentem eum ſalutarunt Regem. Sic canit* Thiodolfus:

Id etiam audivi,
Adilſis vitæ
Magam veneficam
Factam potentem,
Et generoſum,
De eqvi armis,
Freyi nepotem
Lapſum eſſe.
Ac cum fimo,
Cerebrum
Regii Principis
Mixtum eſſe.
Cum virtutis felix
Moriturus erat
Alii inimicus
In Uppſalis.

(o) *D. C. habent: Slugnir.*

CAP. XXXIV.

CAP. XXXIV.
FALL ROLFS KRAKA.

Eysteinn het son Adils, er þar næst red Svíavelldi; á hans dögum (1) fell Rólfr Kraki at Hleidro. I þann tíma heriudu konungar miöc í Svía velldi, bædi Danir oc Nordmenn. (2) voro margir sækonungar þeir er redu lidi miklu, oc áttu engi lönd; þótti sá einn med fullu heita mega sækonungr, er hann svaf alldri undir sótkum ási, oc drack alldri at arinshorni.

Cap. 34.
Rolfs Krakes Fald.

Eysten hed Kong Adilses Søn, som dernæst raadde ofuer Suerrig. I hans Tid falt Rolf Krake i Ledre. I den Tid feidede mange Konger paa Suerrig baade Danske oc Nordmænd, thi der vare mange Sio-Konger, som raadde ofuer megit Folck, men hafde ingen Lande; Syntis den met fuldkommen Ret at kaldis Soe-Konge, som aldrig soff under sodet Bielke, oc aldrig drack aff Horn ved Arnestedit.

CAP. XXXV.
FRA EYSTEINI OC SÖLVA JÓTA KONUNGI.

Sölvi het Sækonungr, sonr Högna (1) í (2) Niardey, er þá heriadi í austrveg: hann átti oc ríki á Jotlandi; hann hellt lidi sínu til Svíþiódar. Þá var Eysteinn konungr at veitzlu í heradi, (3) þar er í lofönd heitir: þar kom Sölvi konungr á óvart um nótt, oc tók hús á konungi, oc brendi hann inni med hird sína alla. Þá ferr Sölvi til Sigtúna, oc beidir ser Konungs nafns oc vidrtöku; enn Svíar samna her, oc vilia veria (4) hönum (5) landit, oc vard þar orrosta sva mikil, at þat er sagt at eigi sleit á XI (6) dægrum. Þar feck Sölvi konungr sigr, oc (7) var hann þá konungr yfir Svíavelldi langa hríd, (8) allt þar til er Svíar sviko hann, oc var hann (9) þar drepinn. Sva segir Þiódólfr:

Veit

(1) C. var. (2) B. C. D. oc þá, addunt. (1) E. úr.
(2) C. Miardey. (3) A. þvi er. (4) C. hönum, addit.

Cap. 35.
Om Kong Esten oc Sølve de Joters Konge.

Solve hed en Sio-Konge, Hognes i Niardoe Søn, som da rofuede udi Østerlandene, men hafde sit Rige i Jutland. Han drog met sit Krigsfolck til Suerrig. Da var Kong Esten til Giest, i det Herred, som Lofund kaldis. Der kom Kong Solve uforvarendis paa hannem om Natten, omringede Husene oc brænde hannem inde met alle sine Hoffinder. Siden drog Solve til Sigtun, oc begierede at de Suenske vilde gifue hannem Konge-Nafn, oc antage hannem for Konge. Men de Suenske samlede en Krigshær oc vilde verie Landet for hannem; der bleff da saa stort it Slag, at mand siger det varede i ellefue samfelde Dage. Endelig fick Kong Solve Ofuerhaand, oc var siden Konge udi Suerrig i lang Tid, indtil de Suenske forraade hannem, oc hand bleff der slagen ihiel. Saa siger Thiodolf:

Jeg

(5) D. landit, pro, land sitt. (6) B. D. dögum. (7) D. C. vard.
(8) D. allt þar til, al. til þess. (9) C. D. þá.

CAP. XXXIV.
CÆDES ROLFI KRAKII.

Eystenus dictus est filius Adilsis, qvi post eum Svioniæ imperio præfuit. Ejus tempore cæsus est in Hleidra Rolfus Krakius. *Isto tempore, Svioniæ regnum valde infestabant prædabundi Reges Dani æqve ac Nordmanni; multi enim Reges tunc fuere maritimi, qvi maximis qvidem copiis, sed nulli præerant regioni. Regis maritimi titulo is merito dignus videbatur, qvi tigno sub fuliginoso nunqvam dormiebat, & nunqvam cornu exhauriebat, ad focum sedens.*

CAP. XXXV.
DE EYSTENO ET SOLVIO JUTORUM REGE.

Solvius *dictus est Rex Maritimus, filius* Haugnii *in* Niardeya, *qvi tunc oras orientalium regionum piratica infestabat. Is in Jutlandia regno præfuit, vertitqve in Svioniam arma, Eysteino in territorio, qvod* Lofund *dicitur, convivium celebrante. Hic Solvius Rex noctu ex improviso superveniens, septam milite domum, in qva Rex dormiebat, una cum Rege totaqve ejus combussit aula. Qvo facto, Sigtunam petens Solvius, regium ut sibi detur nomen, petiit, utqve in Regem reciperetur. Copiis autem contractis, cum patriam tutari vellent Sviones, prælium exortum est adeo grave & pertinax, ut intra undecim dierum spatium non fuisse finitum, memoriæ prodiderint. Solvii tamen fuit victoria, qvi postea diu Svioniæ imperio præfuit, donec Svionum dolis est circumventus atqve occisus. Sic canit* Thiodolfus:

Scio

Veit ec Eyſteins
enda fólginn
(10) lokins lífs
á (11) Lofundi;
(12) at ſikling
med Svíum kvádu
Jotſka menn
inni brenna.
Oc bit-ſótt
í (13) brand-nói
hlídar þángs
á hilmi rann.
þá er timbrfaſtr
toptar neqvi
flotna fullr
of fylki brann.

Jeg veed at Eſtens
Liff beſluttet
Fick Ende
Udi Lofund.
Thi mand ſagde
At Jydſke Mend
Brænde Kongen inde
Met de Suenſke.
Oc Skofuens
Bidende Syge
Ofuerfalt Konningen
I Huſet.
Da met Tommer
Befeſtet Huus
Fult aff Krigsfolck
Brant ofuer Konningen.

CAP. XXXVI.

DRÁP ÝNGVARS KONUNGS.

Yngvarr het ſon Eyſteins konungs, er þá var konungr yfir Svíavelldi; hann var hermadr mikill, oc var opt á herſkipum: þvíat þá var ádr Svíaríki miöc herſcátt, bædi af Dönum oc Auſtrvegs-mönnum. Ýngvarr konungr (1) gerdi frid vid Dani; tók þá at heria um auſtrvegu. Á einu ſumri hafdi hann her úti, oc fór til Eiſtlands, oc heriadi þar um ſumarit, ſem het at Steini; þá komu (2) Eiſtir ofan med mikinn her, oc áttu þeir orroſtu; var þá landherinn ſva driúgr, at Svíar fengu eigi mótſtödu veitt; fell þá Ýngvar konungr, enn lid hans flydi: hann er heygdr þar vid ſiá ſialfan; þat er á (3) Adalſýſlu. Fóru Svíar heim (4) eptir óſigr þenna. Sva ſegir Þiódolfr:

Þat

(10) C. D. lokinn. (11) E. lofdungi.
(12) E. at, alii oc. (13) E. brauduni.

Cap. 36.

Kong Yngvars Drab.

Yngvar hed Kong Eſtens Son, ſom da bleff Konge ofuer Suerrig. Hand var en duelig Krigsmand oc var ofte ude paa ſine Krigsſkibe, thi Suerrig var da forhen megit bekriget baade aff Danſke oc Øſterlandſke. Kong Yngvar giorde Fred met de Danſke, men begynte da at røfue i Øſterleden. En Sommer drog hand ud met ſin Krigshær, oc til Eſtland, huor han røfuede om Sommeren, paa det Sted, ſom kalledis paa Stenen. Da komme de Eſtlandſke ned fra Landet met en ſtor Krigsmact, oc ſlogis de ſammen; men Landets Krigshær var ſaa ſtor, at de Suenſke kunde icke giøre den Modſtand. Endelig faldt Kong Yngvar, men hands Folck flydde. Han ligger der i en Hoj nær ved Strandbredden. Stedit heder Adalſyſſel. De Suenſke droge hiem efter dette Nederlag. Saa ſiger Thiodolff:

Det

(1) C. D. ſetti. (2) C. D. Æiſtr.
(3) E. þal-ſyſlu. (4) C. D. vid.

Scio Eyſteini
Terminum fuiſſe
Finitæ vitæ
In Lofundo;
Atqve Regem,
Cum Svecis, dicunt,
Jutos viros
In domo combuſſiſſe.

Atqve mordax morbus,
In ædibus,
Sylvarum ille (ignis)
Regem invaſit.
Cum lignis firmata
Parietum cymba (domus)
Viris plena
Ignibus arſit.

CAP. XXXVI.

CÆDES YNGVARI REGIS.

Yngvarus *dictus eſt Eyſteini Regis filius, qvi tunc Svionici imperii Rex eſt factus. Is bellicoſus admodum erat, freqvensqve in navibus bellicis, cum antea Svioniam, crebris expeditionibus, infeſtaverant, tum Dani, tum orientalium terrarum incolæ. Cum Danis pacem pactus Yngvarus, arma contra terras orientales vertit prædabundus. Æſtate qvadam, cum exercitu extra patriam provectus in Eſthoniam, ibi per æſtatem depopulatur locum, qvi* Steinn *dicitur. Hic ſupervenientes magno cum exercitu Eſthones, manum cum hoſte conſeruere, multitudine adeo ſuperiores, ut Svionibus nulla reſiſtendi facultate relicta, caderet ibi Yngvarus Rex, militesqve ejus in fugam ſe conjicerent. Tumulatus eſt ibi, ad littus maris, loco, qvi dicitur* Adalſyſla, *reverſiqve, poſt hanc cladem, ad ſua Sviones. Sic canit* Thiodolfus:

Illud

Þat (5) ſtöck upp,
at Ýngvari
ſýſlukind
(6) of (7) ſóat (8) hefdi.
oc (9) liós-hömum
vid lagar hiarta
her Eiſtneſkr
at hilmi (10) vá.
Oc auſt-marr
iöfri (11) ſænſkum
gýmis liód
at (12) gamni hvedr.

CAP. XXXVII.

FRÁ BRAUT ÖNUNDI KONUNGI.

Önundr het ſon Ýngvars, ſá er næſtr tók konungdóm í Svíþiód. Um hans daga var fridr godr í Svíþiód, oc vard hann miöc audigr at lauſa fe. Önundr konungr fór med her ſinn til Eiſtlands, at hefna födur ſíns; geck þar upp med her ſinn, oc heriadi vída um landit, oc feck herfáng mikit; fer aptr um hauſtit til Svíþiódar. (1) Um hans daga var ár mikit í Svíþiód.) Önundr konungr var allra konunga vinſælſtr. Svíþiód er markland mikit, oc liggia þar ſva eydimerkur, at margar dagleidir eru yfir. Önundr konungr lagdi á þat kapp mikit ok hoſtnad, at rydia markir, oc byggia (2) rudinn: hann let oc leggia vego yfir eydimerkur, oc funnuz þá vída í mörkonom ſkóglaus lönd, oc bygduz þar þá ſtór herod. Vard af (3) þeſsum hætti vidt land bygt, þvíat landsfolkit var gnægt til (4) lands byg-

(5) D. ſtoc. (6) D. of, alii, um. (7) D. fótt. C. ſóit. (8) E. hafdi.
(9) A. lacuna, pro hömum. B. qvaſi comma poſt, liós, pingit. C. D. lacunam & defectum ſupplent voce, hömum. E. höfum.
(10) C. væ. D. vó. (11) C. D. föllnum. E. æfri fiöllum.

Det bleff kundbart,
At Kong Yngvar
Eſtlenderne
Hafde ødelagt.
Oc Eſtlandſk Hær
Fictede paa Sten
Imod Konningen
Met huid Hud.
Oc Øſter-Siø
Siunger Hafuets Sang
Suenſk Konning
Til Forlyſtelſe.

Cap. 37.

Om Kong Braut-Ønund.

Ønund hed Yngvars Søn, ſom dernæſt tog Kongedømmet i Suerrig. I hans Dage var der god Fred i Suerrig, oc bleff hand megit rig paa Guld oc Sølff. Kong Ønund drog met ſin Hær til Eſtland, at hefne ſin Faders Død; hand gick der i Land, rofuede oc brende vide om Landit, oc fick it ſtort Bytte; ſiden drog hand om Høſten tilbage til Suerrig. I hans Tid var ſtor Frugtbarhed i Suerrig, oc var hand den allervenneſaligſte Konge. Suerrig er megit begroet met Skoff; oc ligge der ſtore Ørkener, ſom ere mange Dages Reiſer lange. Kong Ønund anvende ſtor Flid oc Omkoſtninger paa at udrydde Skofuene, oc at bygge huor ryddet var. Hand lod oc legge Veie ofuer de øde Skofue, oc fantis da vide omkring i Skofuen mange ſkofløſe Steder, huor da byggedis ſtore Herreder. Paa denne Maade bleff en ſtor Stræckning Land byggit, thi der var nock aff Folck til Landits Beboelſe. Kong Øn-

(12) C. D. gafni. (1) D. um hans daga uſqve ad) om.
(2) C. D. rödinn.
(3) D. þeſsu, pro, þeſsum hætti, & vídt, addit.
(4) E. lands, addit. (5) E. bæta.

Illud innotuit,
Quod Yngvaro
Adalſyſli genus
Mortem paravit;
Et candido cutem,
Suis armis,
Exercitus Eſthonum,
Regi, plagas inflixit.
Et mare Orientale,
Regi Svionum,
Maris cantum,
Ut oblectet, cantat.

CAP. XXXVII.

DE BRAUT-AUNUNDO REGE.

Aunundus *dictus eſt Yngvari filius, qvi poſtea in regnum Svioniæ ſucceſſit. Ejus tempore pace felix erat Svionia, ipſeqve bonis mobilibus perqvam dives. Parentis cædem ulturus, copias duxit in Eſthoniam Aunundus Rex, ubi expoſitis in terram copiis, regionem late populatur, prædaqve multa onuſtus, ſub autumnum in Svioniam revertitur. Illius tempore ingenti annonæ felicitate gaudebat Svionia, atqve civium amore, præ omnibus Regibus, Aunundus. Eſt ſaltuoſa admodum Svionia, tantaqve ibi jacent deſerta, ut non niſi multorum dierum itinere ſuperari poſſint. Induſtriæ plurimum ſumtuumqve impendit Aunundus Rex, ut ſilveſtria & deſerta in arvorum formam redigerentur. Vias qvoqve per loca deſerta fecit* (p) *parari; qva re late per deſerta inventæ ſunt terræ, ſylvis nudæ, ubi magna habitari cœpta territoria, eoqve pacto terra eſt exculta, hominum ad hæc loca colenda abundante multitudine. Vias totam per Svioniam, per deſerta, per paludes, per montes, excisis ſylvis, erutis*

(p) *E. habet: bæta, reparari.*

bygdarinnar. Önundr konungr let (5) brióta vego um alla Svíþiód, bædi um markir oc mýrar oc fiallvego: fyrir því var hann Braut-Önundr kalladr. Önundr konungr ſetti bú ſín í hvert ſtór-herad á Svíþiód; oc fór um allt landit at veizlum.

CAP. XXXVIII.

FRÁ INGIALLDI ILLRÁDA.

Braut-Önundr átti ſon er Ingialldr het. Þá var (1) konungr á (2) Fiadryndalandi Ýngvarr (3). Hann átti ſonu tva vid konu ſinni, het annar Alfr, enn annar Agnarr.) Þeir voru miöc iafnalldrar Ingiallds. Vída um Svíþiód voro í þann tíma herads-konungar Braut-Önundar, oc red fyrir Tíunda-landi (4) Svipdagr Blindi. Þar eru Uppſalir; þar er allra Svía þíng; voru þar þá blót mikil; ſóttu þannug margir konungar; (5) var þat at midium vetri. Oc einn vetr (6) þá er (7) komit var at midium vetri, var fiölmennt komit til Uppſala; var þar Ýngvarr konungr oc ſynir hans: þeir voru VI vetra gamlir Álfr ſon Ýngvars konungs oc Ingialldr ſon Önundar konungs. Þeir efldu til ſveina leiks, oc ſkylldi hvarr ráda fyrir ſínu lidi; oc er þeir lekuz vidr, var Ingialldr óſterkari enn Álfr, oc þótti hönum þat ſva íllt, at hann gret (8) af miöc ſva. (9) Þá kom til Gautvidr fóſtbródir hans, oc leiddi hann í brott til Svipdags Blinda (10) fóſturfödur hans, oc ſagdi hönum at allilla hafdi atfarit, oc hann var óſterkari oc óþróttkari í leiknum enn Álfr ſon Ýngvars konungs. Þá ſvarar

(1) E. konungar. (2) C. D. Fiadrunda.

(3) E. oc Agnar, neglectis reliqvis uſqve ad). A. enn annarr Agnarr, legit: cætera expungit, qvæ E. neglexit. B. Alfr het ſon hans, enn annar Agnarr.

(4) C. D. Svipdagr Blindi, omitt.

(5) E. var þat, omittit. (6) C. þá, omittit.

(7) E. komit var at midíum vetri, kom fiöllmennt til Uppſala; þar komu þeir Alfr ſon Yngvars konungs, oc Ingialldr ſon Önundar konungs.

(8) E. af. D. miöc ſva, addit. (9) A. oc þá.

(10) C. D. fóſtbródur.

Onund lod legge Veie ofuer alt Suerrig, baade ofuer Skofue, Myrer oc Bierge, derfor bleff hand kaldit Braut-Onund. Kong Onund lod bygge ſig Gaarde i ithuert ſtort Herred i Suerrig, oc drog hele Landit igiennem, til (de paa Gaardene for hannem beredde) Gieſtebude.

Cap. 38.

Om Ingiald Ildraade.

Braut-Onund hafde en Son, ved Nafn Ingiald. Da var Yngvar Konge i Fiadrynda-Land. Hand hafde 2 Sonner met ſin Kone, aff huilcke den ene hed Alff, den anden Agnar. De vare næſten jefnaldrede met Ingiald. Ved den Tid vare paa adſkillige Steder i Suerrig Herreds-Konninger, ſom ſtode under Kong Onund. Svipdag den Blinde raadde for Tiunda-Land. Der ligger Upſal; der er de Suenſkis almindelige Ting. Der vare den Tid ſtore Offringer, huorhen mange Konger ſogte; dette ſkeede mit om Vinteren. It Aar engang, da det lackede til Mit-Vinters, var en Mengde Folck kommen til Upſal; der var oc Kong Yngvar oc hans Sonner. Da vare Alf, Kong Yngvars Son, oc Ingiald, Kong Aununds Son, 6 Aar gamle. De anrettede en Børne-Leeg, oc ſkulde de anføre huer ſin Skare: men da de leegte ſammen, var Ingiald ei ſaa ſterck ſom Alff, oc fortrød dette hannem ſaa, at hand næſten græd derofuer. Da kom Gøtvid hans Foſter-Broder, oc ledde hannem hen til ſin Foſter-Fader, Svipdag den Blinde, oc ſagde hannem, at det hafde gaaet megit ilde til, oc at hand var ei ſaa ſterck, oc ei ſaa mandig i Leeg, ſom Alff, Kong Yngvars Son. Svipdag ſagde da, det var en ſtor Skam.

erutis lapidibus, aptari curavit Aunundus Rex, qva ex re Braut-Aunundus *eſt dictus. In qvolibet Svioniæ territorio, villam ſibi exſtruxit Aunundus Rex, totumqve (in his villis) convivatus luſtravit regnum.*

CAP. XXXVIII.

DE INGIALLDO ILLRAADE.

Braut-Aunundo filius erat, dictus Ingialldus. *Fiathryndiæ Rex tunc temporis erat* Yngvarus, *hujus vero filii,* Alfus *nomine alter, alter* Agnarus, *Ingialldo ætate propemodum æqvales. Late per Svioniam eo tempore ſparſi erant provinciarum Reguli, Braut-Anundi ſub imperio omnes; præfuitqve (tunc)* Tiundalandiæ Svibdagus *Cæcus, ubi ſunt Uppſalæ, ubi Svionum omnium comitia & forum, & ubi eo tempore ſacrificia erant magna, qvæ multorum Regum conventu, media hyeme celebrabantur. Qvadam hyeme,* (q) *ad mediam hyemem inclinante anno, in magna hominum, qvæ ad Uppſalas confluxerat, multitudine, aderat qvoqve Yngvarus Rex & ejus filii, ſex annos nati. Yngvari filius* Alfus, *atqve* Ingialldus *Aunundi Regis filius, pueriliter ludentes, ſui qvisqve agminis duces erant; qvo in certamine, cum Ingialldus Alfo viribus erat inferior, id iniqvo adeo ferebat animo, ut propemodum lacrymaretur. Superveniens Ingialldi frater nutricius,* Gautvidus, *manu prebenſum duxit ad Svipdagum Cæcum, Ingialldi nutritorem, exponens ei, rem male geſtam, atqve in ludis Alfo Yngvari Regis filio, cum*

(q) *E. habet: Sub mediam hyemem, ingens hominum multitudo ad Uppſalas confluxit. Illuc venit* Alfus, *Yngvari Regis filius, &* Ingialldus, *filius Aunundi Regis.*

ſvarar Svipdagr, at þat væri mikil ſköm. Annan dag eptir let Svipdagr taka hiarta úr vargi, oc ſteikia á teini, oc gaf ſídan Ingialldi konungs ſyni at eta; oc þadan af vard hann (11) allra manna grimmaſtr, oc verſt (12) ſkaplundadr. Oc er Ingialldr var roſkinn, þá bad Önundr kono til handa hönom, Gauthilldar dóttur Algauta konungs; hann var ſon Gautreks konungs hins Millda, ſonar Gauts, er Gautland er vidkent. Algautr konungr þóttiz vita at hans dóttir mundi (13) allvel gipt, ef hun væri ſyni Önundar konungs gefin, ef hann hefdi ſkaplyndi födur ſíns: oc var mærin ſend til Svíþiódar, oc gördi Ingialldr brullaup til hennar (14) þegar er tími er til þeſs.

Skam. Dagen derpaa lod Svipdag tage Hiertet aff en Ulff, oc ſtege paa Spid, oc gaff det Ingiald Kongens Søn, at æde; oc deraff bleff hand ſiden den grummeſte oc verſte til Sinds. Der Ingiald bleff fuldvoxen, begierede Aunund Gøthild, Kong Algotis Dotter, hannem til Huſtrue. Denne Algot var Kong Gottreck den Mildes Søn, oc denne den Gautes Søn, aff huilcken Gotland hafuer faaet ſit Nafn. Kong Algot mente, at hans Dotter bleff ret vel gift, naar hand gaff hende til Kong Ønunds Søn, hues hand hafde ſin Faders Sindelaff. Siden bleff Jomfruen ſend til Suerrig, oc holt Ingiald Brøllup met hende, ſaaſnart det var Tid dertil.

CAP. XXXIX.

DAUDI ÖNUNDAR.

Önundr konungr for milli búa ſinna á einu haufti, med hird ſinni (1) oc fór (2) þann veg ſem kalladr er Himinheidr, þat eru fiall-dalir nockurir þraungvir, enn há fiöll tveim megin; þá var mikit regn, enn ádr hafdi ſniá lagt á fiöllin. Þar lióp ofan ſkrida mikil med grióti oc leiri; (3) þar vard fyrir Önundr konungr, oc lid hans; fær konungr bana, oc mart lid med hönum). Sva ſegir Þiódolfr:

Vard Önundr
Jonakurs bura
harmi heptr
(4) und himin-fiöllum:
oc (5) of væg
(6) Eiſtra dólgi
heipt

(11) E. hinn grimmaſti. (12) E. ſkaplunda.
(13) D. C. allvell, cæt. vel.
(14) E þegar er tími er til þeſs, addit.
(1) E. oc fór, omittit. (2) A. B. E. þángat.

Cap. 39.

Ønunds Død.

Kong Ønund drog en Høſt mellem ſine Gaarde, met hans Hoffſinder, oc reiſte den Vei, ſom kaldis Himmels-Heden, der ere endeel ſnefre Fiæld-Dale, oc Bierge paa baade Sider. Det regnede da megit, men forhen hafde faldit Sne paa Fiældene. Løb der da ned en ſtor Skrede aff Grus oc Leer; den traff Kong Ønund oc hans Folck; fick Konningen deraff ſin Død oc mange met hannem. Saa ſiger Thiodolff:

Ønund bleff
Aff Stene
Forhindret
Hos Himmel-Fieldene.
Oc ſvær
Stenhob
Kom

(3) C. D. þat var bani Önundar konungs, oc margra manna, at ſkridan lióp á þá; pro, þar vard fyrir, uſqve ad).
(4) C. D. undir himinsf: (5) D. ofveig. E. ofvægr.
(6) C. D. E. Eiſtrar.

eum viribus, audacia & agilitate eſſe inferiorem; id maximæ eſſe ignominiæ aſſeruit Svibdagus. Seqventi die cor lupi, veru ad ignem aſſatum, Svibdagus eſui dedit Regis filio Ingialldo, qvi ab eo usqve tempore omnium ſævisſimus evaſit atqve ferociſſimus. Cum adoleverat Ingialldus, conjugem ei petiit Aunundus Gauthilldam, *filiam Regis* Algauti, *qvi filius erat* Gautreki *Regis Munifici, nepos* Gauti, *cujus nomen refert* Gautlandia. *Perſvadens ſibi Algautus, filiam ſuam, elocatam Ingialldo, ſi is animi paterni eſſet hæres, bene nuptum iri, virginem in Svioniam miſit, ubi cum ea, invitante tempore, nuptias celebravit Ingialldus.*

CAP. XXXIX.

MORS AUNUNDI REGIS.

Qvodam autumno, aulicis comitatus, cum villas ſuas obibat Aunundus Rex, viam profectus eſt, Himinheidur *dictam, valles ubi ſunt anguſtæ, montibus excelſis utrimqve cinctæ. Imber tunc ingruit largus, ſed haud pridem nive tecti erant montes. Hinc ſoluta nivium ingens moles, lapides limumqve ſecum trahens, Regem Aunundum ejusqve comitatum ita obruit, ut ipſe, una cum plurimis comitum, necaretur Rex. Sic canit* Thiodolfus:

Fuit Aunundus,
Lapidum mole,
Dolens ſtratus
Sub montibus äereis.
Et late in via,
Eſtbonum hoſti,
Ruina

heipt (7) hrisungs
at hendi kom:
Oc sá frömudr
folldar beinum
högna (8) hræs
(9) of (10) horfinn var.

CAP. XL.

BRENNA AT UPPSÖLUM.

(1) Þá tók konungdóm Ingíalldr son Önundar konungs yfir Svíum). Uppsala konungar voru æztir konunga í Svíþiód, þá er þar voru margir herads-konungar, frá því er Ódinn var höfdingi í Svíþiód. (2) Voru einvallds höfdingiar þeir er at Uppsölum sátu, um allt Svíavelldi, til þess er Agni dó); (3) enn þá kom ríkit fyrst í brædra skipti, sva sem fyrr er ritit: en sídan (4) dreifdiz ríki oc konungdómr í ættir, sva sem þær greinduz: enn sumir konungar ruddu marklönd stór, oc bygdu þar, oc (5) jóku þannug ríki (6) sitt. Enn þá er Ingialldr konungr tók ríkit oc konungdóm, voru margir heradskonungar, sem fyrr er ritit. Ingialldr konungr lét búa veitzlu mikla at Uppsölom, oc ætladi at erfa (7) Önund konung födr sinn; hann let búa sal einn, engum mun minna, edr úvegligra, enn Uppsalr var, er hann kalladi VII konunga sal; þar voru í gör VII hásæti. Ingialldr konungr sendi menn um alla Svíþiód, oc baud til sín konungom oc jörlom, oc ödrom (8) merkis-mönnom. Til þess erfis kom (9) Algauti konungr mágr Ingiallds, oc Ýngvarr konungr af (10) Fiadryn-

(7) C. hrísings. (8) B. hræs. C. D. E. hreyrs.
(9) A. um. (10) B. hæfinn.
(1) A. Ingialldr son Önundar konungs var konungr at Uppsölum, pro, þá tók &c. usqve ad). sic B.

Kom ofuer
Estlendernis Fiende.
Da den som drog
Suerdet,
Met Stene,
Bleff bedecket.

Cap. 40.

Branden i Upsal.

Da tog Ingiald, Kong Onunds Søn, Kongedømmet ofuer de Suenske. Kongerne i Upsal vare de ofuerste Konger i Suerrige, imedens der vare mange Herreds-Konger, fra den Tid aff, da Odin var Hofding ofuer Suerrig. Vare da Enevoldskonger de, som sade i Upsal, ofuer det hele Suenske Rige, indtil Agne døde. Men da først kom Rigit i Brødre-Skifte, som forhen er skrifuet, oc siden deeltis Riget oc Kongedømmet imellem Slecterne, ligesom disse formeredis; men nogle Konger bortryddede store Skofue, oc byggede der, oc forøgede saaledis deris Rige. Men der Kong Ingiald tog Rigit oc Kongedømmet, vare (i Suerrig) mange Herreds-Konger, som forhen er skrifuet. Kong Ingiald lod berede it stort Giestebud i Uppsal, oc vilde giøre Arfue-Øl, efter Kong Onund sin Fader. Han lod bygge oc berede dertil en ny Sal, i ingen Deel minder eller mindre prætig, end som den Kongelige Sal i Upsal var, huilcken hand kallede sin Kongers Sal; i den vare giorde siu Høisæder. Kong Ingiald udsende sine Mænd ofuer alt Suerrig, oc lod biude til sig Konninger, Jarler oc andre ypperlige Mend. Til dette Arfue-Øl kom Kong Algaut, Ingialds Suigerfader, Kong Yngvar aff Fiadryndaland oc

(2) D. þvíat til Uppsala sóttu allir, til þess er Agni inn Ríki dó, pro, voru einvallds &c. usqve ad). (3) E. sídan. (4) D. skiptiz.
(5) B. tóku. (6) B. C. D. sin. (7) D. Önund konung, omitt.
(8) C. D. E. ríkis mönnom. (9) D. Algautr. (10) D. Fiadrunda.

Ruina lapidum
Ingruit (illa).
Atqve illi promto,
Terræ ossium (lapidum)
Bellatori, fuit
Moles cumulatus.

CAP. XL.

INCENDIUM IN UPPSALIS.

Posthac Ingialldus, *Aunundi Regis filius, Svionum imperium capessivit. Uppsalarum Reges supremi fuere Reges Svioniæ, qvo tempore multi ibi fuere provinciarum Reguli, à qvo Svioniæ erat Princeps Othinus.* (r) *Monarchæ totius imperii Svionici illi fuere (Reges) qvi in Uppsalis sedebant, ad mortem usqve* Agnii. *Tum primum inter fratres divisum est regnum, ut supra diximus. Postea autem sparsum est imperium regnumqve in stirpes, prout hæ dividebantur. Regum qvidam, desertis ingentibus in agrorum villarumqve formam redactis, inde* (s) *regnorum augmenta sumsere. Ingialldo vero imperium ac regnum capessente, multi erant provinciarum Reguli, ut supra scriptum est. Convivium magnum in Uppsalis instrui jussit Ingialldus, Aunundi Regis patris sui bæreditatem aditurus, cœnaculumqve aptari, nec magnitudine nec ullo apparatu, cœnaculo Uppsaliensi inferius, qvod septem Regum vocavit cœnaculum, septem summis sedibus instructum. Sparsis totam per Svioniam legatis, Reges, Jarlos aliosqve optimates ad suum invitavit convivium Ingialldus Rex. Convivæ veniunt* Allgautus *Rex, Socer*

(r) *D. hoc ita habet: Omnes enim ad Uppsalas confluxere, usqve dum mortuus est* Agnius *ille Potens.*
(s) *B. habet: regnorum initia.*

dryndalandi, oc ſynir (11) hans tveir Alfr oc Agnarr; (12) Sporſniallr konungr af Nærſki; (13) Sigvatr konungr af Áttundalandi; Granmarr konungr af Sudrmannalandi var eigi kominn. Þar var (14) VI konungum ſkipat í hinn nýa ſal. (15) Var þá eitt háſæti audt, þat er Ingialldr konungr hafdi búa látit. Öllu lidi því er til var komit, var ſkipat í hinn nýa ſal). Ingialldr konungr (16) hafdi ſkipat hird ſinni oc öllu lidi ſínu í (17) Uppſal. Þat var (18) ſidvenia í þann tíma, þar er erfi ſkylldi giöra eptir konunga edr jarla, þá ſkylldi ſá er gerdi erfit, oc til arfs ſkylldi leida, (19) ſitia á ſkörinni fyrir háſætinu, allt þar til er inn væri borit full, þat er kallat var Bragafull; ſkylldi ſá þá ſtanda upp í móti Bragafulli, oc ſtreingia heit, drecka af fullit ſídan: ſídan ſkylldi hann leida í háſæti þat, ſem átti fadir hans; var hann þá kominn til arfs alls eptir hann. Nú var ſva her gört, at þá er Bragafull kom inn, ſtód upp Ingialldr konungr, oc tók vid einu (20) dýrshorni miklu, ſtreingdi hann þá heit, at hann ſkylldi auka ríki ſitt halfu í hveria höfut átt, edr deya ella; drack (21) af ſídan (22) af horninu. Oc er menn voru drucknir um kvölldit, þá mællti Ingialldr konungr til Folkvidar ok Hylvidar ſona Svipdags, at þeir ſkylldu vopnaz oc lid þeirra, ſem ætlat var um kvelldit: þeir gengu út, oc til (23) ins nýa ſals, baru þar elld at; oc því næſt tók ſalrinn at loga, oc brunnu þar inni VI konungar, oc lid þeirra allt: (24) enn þeir er út leitadu (25), þá voru ſkiótt drepnir. Eptir þetta lagdi Ingialldr konungr undir ſik ríki þeſsi öll, er konungar (26) þeſsir höfdu átt, oc tók ſkatta af.

CAP. XLI.

oc to hans Sønner, Alff oc Agnar; Kong Sporſniall aff Nærike; Kong Sigvat aff Attundeland; men Granmar Konge aff Sydermannaland kom der icke. De 6 Konger blefue ſkickede huer i ſit Sæde, i den nye Sal, men der var da it Høiſæde ledigt, aff dem, ſom Kong Ingiald hafde ladit berede. Alt det fremmede Folck, ſom did var kommit, fortis i den nye Sal. Kong Ingiald hafde beſkicket ſine Hoffſinder oc alt Krigsfolcket i den Kongelige Sal udi Upſal. Det var den Tid Sædvane, naar der ſkulde gioris Arfue-Øl efter Konninger eller Jarler, at den ſom giorde Arfue-Øllet oc Arff vilde tage, ſkulde ſidde paa Fodſkammelen for Høiſædet, indtil det Bægere bleff indbaaret, ſom kalledis Brage-Bægere; ſkulde hand da ſtaae op imod Brage-Bægeret, oc giøre it Løfte om nogen mandelig Gierning, oc dermet dricke Bægeret ud. Siden ſkulde hand ledis til det Høiſæde, ſom hans Fader hafde aat, oc var hand da ret Arfuing efter hannem. Saaledis bleff ogſaa den Tid giort, at ſaaſnart Brage-Bægeret kom ind, ſtod Kong Ingiald op oc tog ved it ſtort Diurs-Horn, oc giorde det Løfte, at hand ſkulde forøge ſit Rige til det Halfue, mod alle fire Verdens Kanter, eller i anden Fald lade ſit Liff derofuer; ſiden drack hand af Hornit. Om Aftenen, der alt Folck var drucket, talede Kong Ingiald til Folckvid oc Hylvid, Svipdags Sønner, at de ſkulde væbne ſig met alt deris Folck, ſom forhen om Aftenen var aftalt. De ginge da ud til den nye Sal, oc ſette Ild derpaa, oc dernæſt begynte Salen at brænde; brunde derinde 6 Konger oc alt deris Folck; men de ſom ſøgte at komme ud, blefue ſtrax dræbte. Derefter lagde Kong Ingiald under ſig alle de Lande, ſom diſſe Konger hafde aatt, oc tog Skatt deraff.

Cap. 41.

(11) A. hans, omittit. (12) E. Forſniallr.
(13) B. C. E. Sigvatr. A. Sigvercr. D. Sigvercir. (14) A. B. VII.
(15) E. var þá eitt &c. usqve ad) om. (16) D. ſkipadi. (17) C.D. Uppſali.
(18) D. ſidvandi. (19) D. E. ſkylldi, expungunt. (20) C. D. horni.
(21) E. af, omittit. (22) D. af horninu, omitt. (23) D. E. ins, addunt.
(24) E. enn, alii, oc. (25) D. þá, negligit. (26) D. þeſsir, addit.

Socer Ingialldi; Yngvarus, *Rex Fiathryndiæ, filiiqve ejus ambo* Agnarus & Alfus; (t) Sporſniallus, *Næriciæ Rex*; (v) Sigvatus *Rex Attundalandiæ: ſed non venit Sudermanniæ Rex*, Granmarus. *Novo in cænaculo* (x) *ſex Reges, ſuam ſedem ſinguli, juſſi ſunt occupare; ſed vacavit ibi una ſummarum ſedium, qvas parari curaverat Ingialldus. Omnium (etiam cæterorum) advenarum conventui novo in cænaculo ſtructum eſt convivium; ſed ſuæ aulæ atqve comitatui omni in Uppſala illud paraverat Ingialldus Rex. Ferebat mos iſtius temporis, cum parentandum erat Regibus aut Jarlis, ut qvi parentalia celebrabat, hæreditatemqve erat aditurus, in ſcamno ſ. gradu ſederet, ſummam ante ſedem, donec allatum eſſet poculum,* Braga-Full *(Bragii poculum) dictum, in occurſum cujus ſurgens, voto nuncupato, poculum totum exhauriret; qvo facto, ſummam, qvam pater ejus occupaverat, aſcenſſurus erat ſedem, ſicqve totius hæreditatis poſſeſſor futurus. Eodem etiam modo jam res eſt peracta, ut illato Bragii poculo obviam ſurgens Ingialldus Rex, ingens cornu bubalinum, ſibi porrectum, manu prehenderet, votoqve ſolenniter nuncupato, ſe ab omni qvoqvoverſum parte, novis acceſſionibus, regnum paternum ad dimidium usqve, eſſe aucturum, aut moriturum, ſi hoc non procederet, totum exhauriret. Veſpera, cum vino obruti erant convivæ, monuit Ingialldus Rex* Folkvidum & Hyllvidum, *filios Svibdagi, ut ipſi cum ſociis armarentur; id qvod illa veſpera inter illos ſtatutum fuerat. Proripiunt ſe illi foras, novoqve cænaculo ignem ſubjiciunt, qvo flammam late ſpargente, vivi ibi comburuntur ſex Reges, cum toto eorum comitatu. qvotqvot enim evadere conabantur, ſtatim ſunt occiſi. Hoc perpetrato, omnia iſta regna ditioni ſuæ adjecit Ingialldus Rex, eaqve ſibi reddidit tributaria.*

CAP. XLI.

(t) *E. habet:* Forſniallus.
(v) *B. C. E. habent:* Sigvercus. *D.* Sigverkir.
(x) *A. B. ſeptem (VII).*

CAP. XLI.

KVANFANG HIÖRVARDAR.

Granmarr konungr ſpurdi þeſsi tídindi, oc (1) ſvik þeſsi öll; þá þóttiz hann vita at hönum mundi ſlíkr koſtr hugadr, ef hann gyllldi eigi (2) varúd vid. Þat ſama ſumar kemr (3) med lidi ſínu Hiörvardr (4) konungr, er Ylfingr var kalladr, til Svíþiódar, oc lagdi í fiörd þann er Myrkva (5) fiördr heitir. Enn er Granmarr konungr ſpyr þat, ſendi hann menn til hans, oc býdr hönom til veizlo, oc öllu lidi hans. Hann þectiz þetta; þvíat hann hafdi ecki heriat á ríki Granmars konungs. Oc er hann kom til veizlunnar (6) þá var þar fagnadr mikill; oc um kvelldit er full ſkylldi drecka, var þat ſídvenia konunga þeirra er at löndum ſátu, eda veizlum, er þeir letu göra, at drecka ſkylldi á kvelldum tvímenning, hvar ſer karlmadr oc kona, ſva ſem inniz; enn þeir ſer er fleiri væri ſaman. Enn þat voru víkinga lög, þótt þeir væri at veizlom, at drecka ſveitar-dryckiu. Háſæti Hiörvardz konungs var búit gagnvart háſæti Granmars konungs, oc ſatu allir hans menn á þann pall. Þá mællti Granmarr konungr vid Hilldigunni dóttur ſína, at hun ſkylldi búa ſik, oc bera öl (7) víkingum; hun var allra qvenna fríduz; þá tók hun ſilfur-kalk einn oc fyllti, oc geck fyrir Hiörvard konung oc mællti: (8) heilir allir Ýlfingar at Rolfs minni Kraka! oc drack af til hálfs, oc ſelldi Hiörvardi konungi. Nú tók hann kalkinn oc hönd hennar med, oc mællti, at hun ſkylldi gánga at ſitia hiá hönum. hun ſegir þat ecki víkinga ſid, at drecka hiá konum tvímenning. Hiörvardr ſvarar, let þeſs vera meiri von, at hann

(1) C. D. ſvik þeſsi öll; þá, add. (2) E. varhuga.
(3) B. med, addit.
(4) E. ylfingr, pro konungr, er ylfingr var kalladr.

Cap. 41.

Hiørvards Giftermaal.

Kong Granmar ſpurde diſſe Tidender oc all denne Suig; ſiuntis hand da vide, at det ſamme var hannem tiltænckt, derſom hand icke derimod brugte Forſictighed. Den ſamme Sommer kom Kong Hiorvard, ſom Ylfing var kalled, til Suerrig met ſin Skibsflaade, oc lagde ind i den Fiord, ſom Morke-Fiord kallis; Men der Kong Granmar det ſpurde, ſende hand Bud til hannem, oc lod hannem biude til Gieſt, met alt ſit Folck. Kong Hiorvard teckedis Budet, thi hand hafde icke rofuit i Kong Granmars Land, oc da hand kom til Gieſtebudet, bleff hand met Glæde modtagen. Om Aftenen, da Skaalen ſkulde gaae om, var det Sædvane hos de Konninger, ſom ſade hieme i deris Lande, eller vare i de Gieſtebude, de ſelv lode giøre, at om Aftenen ſkulde man dricke Tvimænning (to oc to tilſammen) huer for ſig, en Mand oc en Quinde, ſaa langt det rackte, men de ſom da vare flere tilofuers, ſammen i it Lav. Derimod vare Siørøfuernis Loſue ſaaledis, at om de vare i Gieſtebude, ſkulde de dog alle dricke tilhobe. Kong Hiorvards Høiſæde var ſett lige for Kong Granmars Høiſæde, oc ſade alle hans Mend paa den Benck. Da ſagde Kong Granmar til ſin Dotter Hildegunn, at hun ſkulde lave ſig til, oc ſkienke Øll for Siørøfuerne; hun var en ofuermaade deilig Quinde. Da tog hun en Sølff-Kalck, ſkienckede den fuld, oc gick for Kong Hiorvard, oc ſagde: Heil være I Ylfinger alle, Rolf Krackes Skaal! drack ud det Halfue, oc fick Hiorvard Bægerit; hand tog Kalcken ſat oc hendis Hand, bedendis hende at komme nærmer oc ſidde hos hannem. Hun ſagde, det var icke Siorofuernis Skick, at dricke Tvimenning met Quinder; men Kong Hiorvard ſvarede oc ſagde, det var

(5) A. B. Myrkva heitir. E. lagdi í Myrkvafiörd.
(6) E. vard vel fagnat. (7) E. geſtom.
(8) C. D. heilir allir, al. allir heillir.

CAP. XLI.

CONJUGIUM HIORVARDI.

Granmarus *Rex*, *hac de re certior fama factus*, *ſibi eandem ſortem deſtinatam ominabatur*, *niſi illam conſilio providiſſet.* *Æſtate eadem Svioniam*, *ſua cum claſſe*, *accedit* Rex Hiorvardus, Ylfingus *dictus*, *ſinui appulſus*, *qvem* Myrkvafiord *vocant.* *Hoc cognito*, *Granmarus Rex*, *miſſis nuntiis*, *ad convivium illum*, *toto cum comitatu*, *invitat; grata erat invitatio Hiorvardo*, *qvi regnum Granmari piratica non infeſtaverat.* *Venit (igitur) ad convivium*, *hilariter excipitur*, *veſperiqve*, *cum pocula erant evacuanda*, *fit pro more*, *inter* Reges, *qvi domi ſedebant*, *aut convivia ipſi inſtruebant*, *tunc temporis recepto*, *ut veſpertino tempore bini compotarent ſeorſim*, *mas & fœmina*, *qvoad paria dabantur jungenda*, *reliqvi autem qvi plures convenerant*, *una in ſocietate omnes.* *Piratarum autem more erat ſancitum*, *ut*, *conviviis cum intererant*, *pocula per totam ordine irent ſociorum cohortem.* *Suprema Hiorvardi Regis ſedes inſtructa erat è regione ſedis ſummæ Granmari*, *ſedebantqve (ab utroqve ejus latere) eo in ſubſelliorum ordine*, *ſocii illius omnes.* *Granmarus Rex* Hylldegunnam *filiam ſuam allocutus juſſit*, *ut rite parata cereviſiam piratis miniſtraret.* *Erat illa fœminarum omnium pulcherrima*, *qvæ arreptum calicem argenteum*, *liqvore impletum*, *manu tenens*, *Regemqve* Hiorvardum *accedens: ſalvete*, *inqvit*, *omnes Ylſingi*, *qvibus* Rolfii Krakii *in memoriam propino; qvo facto*, *exhauſtum ad dimidium usqve calicem Hiorvardo porrexit*, *qvi prehenſo una cum ejus manu calice*, *petiit*, *ut ſibi aſſideret.* *Regeſſit illa*, *moris non eſſe piratis*, *ut bini bibant*, *mas & fœmina; cui Hiorvardus*, *rem ita jam ferre*, *reſpondit*, *ut facta mutatione*, *miſſo-*

hann mundi þat ſkipti á gera, at láta helldr víkinga lögin, oc drecka tvímenning vid hana. Þá ſettiz (9) Hilldigudr hiá hönum, oc drucku þau bædi ſaman, oc töludu mart um qvelldit. Eptir um daginn, er þeir konungarnir hittuz, Granmarr oc Hiörvardr, þá hóf Hiörvardr upp bónord ſitt, oc bad Hilldigudar. Granmar konungr bar þetta mál fyrir konu ſína Hilldi, oc adra ríkismenn; oc (10) ſegir at þeim mundi vera (11) mikit trauſt at Hiörvardi konungi; (12) oc nú vard rómr at; oc þótti þetta öllum rádligt; oc lauk ſva, at Hilldigudr var föſtnod Hiörvardi konungi, oc gerdi hann brullaup til hennar; ſkylldi þá Hiörvardr konungr dveliaz med Granmari konungi, fyrir því at hann átti engan ſon til ríkis at vardveita (13) med ſer.

var billiger, hand giorde her den Forandring, at tilſideſette Siorøfuernis Loſue, oc dricke Tvimenning met hende. Da ſette Hildegunn ſig ned hos hannem, oc drucke de baade tilſammen, oc talede om adſkilligt den Aften. Dagen efter, der Kongerne Granmar oc Hiorvard komme tilſammen, begyndte Hiorvard at beile om Hildegunn, oc begierede hende til Huſtru. Kong Granmar bar den Sag op for Hilde hans Huſtru oc andre aff de Ypperſte, ſigendis, at de monne faae megen Underſtøttelſe aff Kong Hiorvard. Alle roſte dette, det ſiuntis dem alle at være raadeligt, oc endelig bleff Hildegunn forlofuet med Kong Hiorvard, oc holt hand ſiden Bryllup met hende. Skulde da Kong Hiorvard blifue hos Kong Granmar, fordi hand ingen Søn hafde, ſom kunde arſue Riget, oc hielpe hannem til at forſuare det.

CAP. XLII.

ORROSTA Í SVÍÞIÓD INGIALLDS OC ÞEIRRA MÁGA GRANMARS OC HIÖRVARDS.

Þat ſama hauſt ſamnadi Ingialldr konungr ſer lidi, oc ætlar á hendur þeim mágum; hann hefir her (1) úti af öllom þeim ríkiom, er ádr hafdi hann undir ſic lagt. Oc er þat ſpyria þeir mágar, ſamna þeir lidi í ſíno ríki, oc kemr til lids vid þá Högni konungr oc Hilldir ſon hans, er redu fyrir Eyſtra Gautlandi: Högni var fadir Hilldar, er átti Granmarr konungr. Ingialldr konungr geck á land upp med öllum her ſínum, oc hafdi lid miklo meira; ſigr þá ſaman orruſta, oc (2) var hin hardaſta. Enn er litla hríd hafdi bariz verit, þá flýia þeir höfdingiar, er redu fyrir Fiadryndalandi, oc Veſtr Gautum, oc af Nærríki, oc

Cap. 42.

Krig i Suerrig mellem Ingiald oc Suogrene Granmar oc Hiørvard.

Den ſamme Høſt forſamlede Kong Ingiald en Krigshær, oc agtede at drage mod Granmar oc hans Suoger. Hand udbød Folck aff alle de Riger, hand for hafde lagt under ſig. Der Suogrene det ſpurde, ſamlede de Folck aff deris Lande, oc kom dem da til Hielp Kong Hogne oc Hilder hans Søn, ſom raadde for Øſter-Gydland, thi Hogne var Hildes Fader, ſom Kong Granmar hafde til Huſtru. Kong Ingiald gick i Land met all ſin Krigshær, oc hafde megit mere Folck end de andre. Krigshærene droge mod hinanden, oc bleff der en megit ſkarp Strid, men da de hafde ſigtet en kort Tid, ſlydde de Høfdinger, ſom raadde for Fiadrynde-Land oc Veſter-Goterne, ſamt de fra Næ-

(9) B. Hilldigunn. D. E. Hilldigunnr. (10) E. ſegia ſumir at hönum. (11) C. D. ſtyrkr mikill. (12) E. oc nú vard rómr at, omittit.

(13) D. E. med ſer, omittit. (1) E. úti, addit. (2) E. var hin hardaſta; alii, var hörd.

miſſoqve piratarum more, pirata cum illa ſolus bibat. Aſſidet ei Hilldegunda, veſperamqve mutuis compotationibus & ſermonibus multis trahunt. Seqventi die, cum convenirent Reges Granmarus & Hiorvardus, conjugem ſibi petit Hiorvardus Hilldegundam. Rem ad conjugem Hilldam aliosqve optimatos refert Granmarus; (y) *monet, Regem Hiorvardum, ut nunc erant res, ingenti futurum ſolatio ſ. auxilio; acclamant omnes; cunctis videtur hoc conſultiſſimum, eoqve tandem eſt ventum, ut deſponſatam ſibi Hilldegundam conjugem duxerit Hiorvardus, eo qvidem pacto, ut is Granmaro Regi præſto & præſens ſemper adeſſet, nullum habenti filium, regni hæredem, cui tutela regni poſſet comitti.*

CAP. XLII.

BELLUM IN SVIONIA, INTER INGIALLDUM, DICTOSQVE AFFINES GRANMARUM ET HIORVARDUM.

Autumno eodem, coactis copiis, Rex Ingialldus Reges affines bello aggredi ſtatuit, erantqve in ejus exercitu copiæ, ex omnibus, qvæ ſibi ſubjecerat, regnis imperatæ. Hujus rei certiores facti affines Reges, cogunt illi ſuo in regno copias, ducuntqve eis auxilia Rex Hognius *& ejus filius* Hylldirus, *qvi Oſtro-Gothiæ præerant. Erat (enim) Hognius pater Hilldæ, conjugis Granmari Regis. Longe plures numerabat Ingialldus Rex copias, qvas cum in terram expoſuerat omnes, utraqve acri prælio congreditur acies. Sed poſtqvam exiguo temporis ſpatio erat pugnatum, fugiunt Præfecti Fiatbryndiæ, Veſtro-Gautiæ, Næriciæ & Attundiæ, cum copiis iſtarum regio-*

(y) *E. habet: dicunt nonnulli.*

oc Áttundalandſ; oc allr ſá herr er af þeim löndum hafdi farit, oc fóru til ſkipa ſinna. Eptir þetta (3) vard Ingialldr konungr ſtaddr nauduliga, oc feck ſár mörg, oc komſt vid (4) þetta á flótta til ſkipa ſinna. Enn þar fell Svipdagr Blindi fóſtri hans, oc ſynir hans bádir Gautvidr oc Hylvidr. Ingialldr konungr fór aptr vid ſva búit til Uppſala, oc undi illa ſinni ferd; oc þóttiz þat finna, at hönum mundi vera her ſá útrúr, er hann hafdi or ſino ríki, því er hann feck med hernadi. Eptir þetta var ófridr mikill millum Ingiallds konungs oc Granmars konungs. Nu er lángar hrídir hafdi þannug framfarit, komu vinir beggia því vid, at þeir ſættuz, oc lögdu konungar ſtefnu med ſer, oc hittuz, oc gerdo frid millum ſin, Ingialldr konungr oc Granmarr konungr, oc Hiörvardr konungr mágr hans: ſkylldi fridr ſá ſtanda millum þeirra, medan þeir (5) lifdi III konungar; var þat bundit eidum oc trygdum. Eptir um vorit fór Granmarr konungr til Uppſala at blóta, ſem ſidvenia var til, móti ſumri, at fridr væri. Fell hönum þá ſva (6) ſpánn, ſem hann mundí eigi lengi lifa: fór hann þá heim í ríki ſitt.

Nærike oc Attunda-Land, oc all den Hær, ſom var kommen fra diſſe Lande, oc vende om til deris Skibe. Derefter var Kong Ingiald i megen Fare, oc fick mange Saar, men undkom dog dermet til Skibene. Der falt Svipdag den Blinde hans Foſterfader, oc begge hans Sønner Gotvid oc Hylvid. Kong Ingiald drog hiem til Upſal, met ſaa forrettit Sag, oc var ilde tilfreds met denne ſin Færd, oc merckede at den Hær var hannem utro, ſom hand hafde faaet fra de Lande, hand met Krig hafde underlagt ſig. Derefter var en langvarig Feide mellem Kong Ingiald oc Kong Granmar. Da dette hafde varit en lang Tid, bragte beggis Venner det ſaa vidt, at de blefue forligte. Siden ſatte Kongerne huer andre Stefne, huor de komme tilſammen, oc giorde Fred met hinanden, nemlig Kong Ingiald, Kong Granmar, oc Kong Hiorvard hans Suoger, ſkulde denne Fred blifue ſtaaendis, imedens de tre Konger lefuede. Bleff dette met Eed oc Troſkab bekræftet. Om Vaaren neſt efter drog Kong Granmar til Upſal at offre, ſom ſædvanligt var imod Sommeren, at Freden maatte blifue varig. Falt hannem da ſaadant Suar aff Guderne, at hand ſkulde icke lefue længe; ſiden drog hand hiem til ſit Land.

CAP. XLIII.

DAUDI KONUNGANNA GRANMARS OC HIÖRVARDAR.

Um hauſtit eptir fór Granmarr konungr oc Hiörvardr konungr mágr hans at taka veizlu í ey þeirri er Síli heitir, at búom ſínum: oc þá er þeir voru at veitſlonni, kemr þar Ingialldr konungr med her ſinn á einni nótt, oc tók hús á þeim, oc brendi (1) þá inni med öllu lidi ſinu.

Cap. 43.

Kongernis Granmars oc Hiorvards Død.

Høſten efter reiſte Kong Granmar oc Kong Hiorvard hans Suoger til it Gieſtebud, paa en aff deris Gaarde, paa en Øe, hed Sile; oc da de vaare i Gieſtebudet, kom der Kong Ingiald en Nat met ſin Krigshær, omringede Huſet oc brænde dennem inde, met alt deris Folck. Derefter lagde hand under ſig alt

(3) C. D. vard, alii, var E. eptir þetta, omittit. (4) D. þat.
(5) B. D. III konungar lifdi.

(6) B. ſpáinn. D. ſponn.
(1) C. D. húſit oc konungana.

gionum omnibus, ad ſuas qvisqve naves. Qvo facto, ingenti diſcrimini objectus Ingialldus Rex, plurimisqve ſaucius vulneribus, fuga ad naves evaſit. Cecidit autem in prælio Svipdagus Cæcus ejus nutricius, filiiqve hujus ambo Gautvidus & Hylvidus. Hoc rerum ſtatu, ad Uppſalas reverſus Ingialldus Rex, expeditionis ſuæ ſortem doluit, viſusqve eſt ſibi infidelitatem copiarum expertus, qvæ eum erant ſecutæ, ex regnis bello ſubactis. Inter Ingialldum Regem, & Regem Granmarum maxima deinde contentione geſtæ ſunt inimicitiæ; qvod cum diu permanſerat, eo rem deduxere utriusqve amici, ut pacem inirent; ſtatutoqve loco congreſſi Reges fœdera pacis ſanxerunt, Ingialldus Rex, & Granmarus Rex, & Hiorvardus Rex, ejus gener, eo pacto, ut qvamdiu ſuperſtites erant hi tres Reges, ſtaret pax inter eos incolumis; id qvod juramento dataqve & accepta fide ratum fecere. Seqventi vere, ad Uppſalas profectus Granmarus, ad ſacrificiorum ſolemnia, qvæ more recepto ſub æſtatem inſtituebantur, pro pacis felicitate, oraculi reſponſo fit certior, non diu ſe fore ſuperſtitem, qvo accepto, domum revertitur.

CAP. XLIII.

MORS REGUM GRANMARI ET HIORVARDI.

Autumno ſeqventi, Granmarus Rex ejusqve gener Rex Hiorvardus, ad prædia ſua, in inſula qvadam, Sil *dicta, convivatum proficiſcuntur, ubi cum conviviis intererant, cum exercitu ſuo ſuperveniens Rex Ingialldus nocte qvadam, ſepta militibus domo, eos cum ædibus totoqve cremavit comitatu. Hoc perpetrato, totum, qvod poſſederant*

sínu. Eptir þat lagdi hann undir sic ríki þat allt, er (2) átt höfdu konungar, oc setti yfir höfdingia. Högni konungr oc Hilldir son hans ridu opt upp í Svíavelldi, oc drápu menn Ingiallds konungs, þá er hann hafdi sett yfir þat ríki er átt hafdi Granmarr konungr mágr (3) þeirra. Stód þar lánga hríd mikil deila millom Ingiallds konungs oc Högna konungs; feck Högni konungr þó halldit ríki sínu fyrir Ingialldi konungi allt til dauda dags. Ingialldr konungr átti II börn vid konu sinni, oc het hit ellra Ása, enn annat Ólafr Tretelgia; oc sendir Gauthilldr, kona Ingiallds konungs, sveininn til (4) Bóva fóstra síns í vestra Gautland, hann var þar uppfæddr, oc Saxi son (5) Bóva, er kalladr var (6) Flettir. Þat er sögn manna at Ingialldr konungr dræpi XII konunga, oc sviki alla í gridum: hann var kalladr Ingialldr hinn Illrádi: hann var konungr yfir mestum lut Svíþiódar. Ásu dóttur sína gipti hann Gudrödi konungi á Skáni (7), hún var skap-lík fedur sínum. Ása olli því er (8) Gudrödr drap Halfdan bródur sinn. Halfdan var fadir Ivars ens Vídfadma. Ása red oc (9) bana Gudrödi konongi bóanda sínum, (10) oc flýdi siddan til födur síns; hun var köllut Ása hin Illráda.

CAP. XLIV.

DAUDI INGIALLDS ILLRÁDA.

Ivar hinn Vídfadmi kom á Skáni, eptir (1) fall Gudrödar födur-bródur síns, oc dró þegar her mikinn saman; fór (2) þegar upp á Svíþiód: Ása hin Illráda var (3) ádr farin á fund födur síns.

(2) D. þeir höfdu átt. (3) D. hans. (4) B. Boya.
(5) B. Boya. D & E. Bófa. (6) B. Fleita. C. D. Fletta.
(7) A. hann var skaplíkr. (8) A. hann. (9) E. bana rád.
(10) B. oc flydi &c. usqve ad finem Cap. addit.
(1) E. dráp. (2) E. sídan.
(3) C. D. þá komin.

alt det Land, Kongerne hafde eiet, oc sette Hofdinger derofuer. Kong Hogne oc Hildir hans Søn rede ofte ind i Suerrig, oc dræbte Kong Ingialds Mend, huilcke hand hafde set ofuer det Rige, Kong Granmar deris Suoger hafde haft. Varede denne store Uenighed en lang Tid mellem Kong Ingiald oc Kong Hogne; men dog forsuarede Kong Hogne sit Rige mod Kong Ingiald, til sin Dødsdag. Kong Ingiald hafde 2 Børn met sin Kone, det ældre hed Asa, men det andet Olaf Tretelgia. Denne Dreng sende Gøthild, Kong Ingialds Kone, til Bove hendis Foster-Fader i Vester-Gydland; der bleff hand opfød, oc tillige met hannem Saxe Boves Søn, som kalledis Flettir. Mand beretter, at Kong Ingiald ihielslog 12 Konninger, oc sueg dem alle, mod god Troe oc Lofue; thi bleff hand kaldit Ingiald Ildraade. Hand var Konge ofuer den største Deel aff Suerrig. Sin Daatter Asa gaff hand Kong Gudrød aff Skaane til Egte; hun hafde hendis Faders Sindelav, oc tileggede Gudrød, at hand dræbte Halfdan sin Broder, som var Ivar Vidfadmis Fader. Asa forvolte ocsaa, at Kong Gudrød hendis Mand bleff ihielslagen, oc flydde hun siden til sin Fader. Hun bleff oc kaldit Aasa hin Ildraada.

Cap. 44.

Ingiald Ildraades Død.

Ivar Vidfadme kom til Skaane efter Gudrød sin Fader-Broders Fald, oc forsamlede strax en Krigshær, oc drog dermet til Suerrig. Aasa hin Ildraada var tilforn afdragen til hendis Fader. Kong Ingiald var

derant Reges, suæ ditioni adjecit regnum, Præfectisqve commisit. Hognius (autem) Rex & ejus filius Hilldurus, crebris in Svioniam factis excursionibus, suo cum eqvitatu, Præfectos occiderunt, qvibus tutelam regni, qvod fuerat Granmari Regis, eorum affinis, mandaverat Ingialldus. Mutua hostilitate sibi invicem diu graves erant, Ingialldus Rex atqve Rex Hognius, qvi suum, contra Ingialldum Regem, ad mortem usqve, servavit sibi regnum. Ex sua conjuge suscepit duos liberos Rex-Ingialldus, qvorum major natu dicta est Asa, *minor* Olafus Trætelja, *qvem infantem*, (z) Bovio *nutricio suo, in Vestro-Gautiam educandum misit Ingialldi Regis conjux* Gauthildis. *Hic educatus est una cum* (a) *Bovii filio* Saxio, *dicto* (b) Flettir. *Fertur Ingialldus Rex duodecim occidisse Reges, omnes pacis specie, contra fidem datam, circumventos. Dictus est binc* Ingialldus Illraade; *fuitqve Rex maximæ partis Svioniæ.* Asam, *suam filiam, nuptum dedit* Gudraudo *Scaniæ Regi, indolem patris referentem. Fuit illa in causa, qvod Gudraudus fratrem suum necaret* Halfdanum, *patrem* Ivari Vidfadme. (c) *Mortem qvoqve ipsa maturavit marito suo Gudraudo Regi*; (d) *qvo facto, fugit ad patrem, ipsa qvoqve dicta* Asa Illrada.

CAP. XLIV.

MORS INGIALLDI REGIS ILLRAADE.

Post cædem patrui sui Gudraudi Scaniam accedens Ivarus Vidfadme, *exercitu mox ingenti collecto, Svioniam festinus petiit.* (e) *Antebac ad domum patris reversa erat Asa Illrada. Convivio intererat Rex Ingialldus,*

(z) *B. habet:* Boyo.
(a) *B. habet:* Boyi. *D. & E.* Böfu.
(b) *B. habet:* Fleita. *C. D.* Fletta.
(c) *E. habet: Consilium, ut necaretur - - - suppeditavit.*
(d) *B. seqventia, ad finem usqve capitis, addit.*
(e) *C. D. habent: Tunc - - venerat - -*

ſins. Ingialldr konungr var þá ſtaddr á (4) Ræningi at veizlo, er hann ſpurdi at herr Ivars konungs var þar nær kominn; þóttiz Ingialldr engan ſtyrk hafa til at beriaz vid Ivar; hönum þótti oc ſá (5) ſýnn koſtr, ef hann legdiz á flótta, at hvadan æva mundo fiandmenn hans at drífa. Tóku þau Áſa þat rád, er frægt er ordit, at þau gerdu fólk allt dauda druckit; ſidan letu þau leggia elld í höllina; brann þar höllin, oc fólk allt, þat er inni var med Ingialldi konungi (6) oc Áſu. Sva ſegir Þiódolfr:

Oc Ingialld
í (7) fiörvan trad.
reycs röſudr
á (8) Ræningi.
þá er húsþiófr
hyriar (9) leiſtum
god (10) konung
í gögnom (11) ſteig.
Oc ſá (12) urdr
allri þiódo
(13) fiallgætaſtr
med Svíum þótti,
(14) er hann ſiálfr
ſino fiörvi
(15) frækno fyrſtr
(16) of fara (17) villdi.

CAP. XLV.

FRÁ IVARI VÍDFADMA.

Ivar Vídfadmi lagdi undir ſic allt Svíavelldi; hann eignadiz oc allt Danavelldi, oc mikinn lut Saxlands, oc allt auſtr-ríki, oc inn fimta lut Englands. Af hans ætt eru (1) ſidan komnir Dana kon-

(4) E. Reiningi. (5) B. D. ſinn. (6) A. B. oc Aſu, omittit.
(7) E. fiörnán. (8) E. Reininngi. (9) C. D. lyſtum.
(10) D. kynning. (11) E. ſtód. (12) D. E. yrdr.

var paa Ræning, udi it Gieſtebud, der hand ſpurde at Kong Ivars Hær var for Haanden. Ingiald merckede, at hand hafde icke Mact til at ſtride mod Ivar. Det ſaae hand ocſaa, at huis hand gaff ſig paa Flucten, ſaa vilde hans Fiender fra alle Sider ſamle ſig imod hannem. Tog hand oc Aaſa da det Raad, ſom ſiden vide ryctedis, oc aff mange bleff roſet, at de giorde alt deris Folck ofuerdrucket; derpaa lode de ſette Ild paa Salen, huilcken da brant oc alt det Folck, ſom der var inde, tilligemet Kong Ingiald oc Aaſa. Saa ſiger Thiodolff:

Oc (Ilden) ſom
Opſkyder Røgen,
Traadde Ingiald
Ihiel paa Ræning.
Der Ilden,
Met gloende Soller,
Traadde igiennem
Konningen aff Guders Byrd.
Oc denne Forſtander
Siuntis alle
Den ſieldneſte
Iblant de Suenſke.
Thi hand var den førſte,
Der ſielff vilde
Sette til
Sit berømmelige Liff.

Cap. 45.

Om Ivar Vidfadme.

Ivar Vidfadme lagde under ſig alt Suerrig. Hand fick oc det hele Danſke Rige, oc en ſtor Deel af Saxland, oc alt Øſterrige, oc den femte Part aff England. Aff hans Æt ere ſiden komne de Danſke oc Suenſke

(13) B. ſalgiætaſtr. C. D. ſangeyrvaſtr. E. ſanngeraſtr.
(14) E. enn. (15) D. freknu. (16) A. um.
(17) A. B. ſkylldi. (1) C. D. ſidan, add.

dus, in villa Ræningi, *haud procul abeſſe exercitum Ivari, nuntio factus certior. Senſit Ingialldus, adpugnandum cum Ivaro, ſibi vires non eſſe, præviditqve ſe eo eſſe in loco, ut ſi ſe fugæ daret, hoſtes ejus, ad eum opprimendum, undiqve locorum confluerent. Id igitur cum Aſa cepit conſilii, qvod fama poſtea eſt celebratum, ut omnibus, qvi aderant, vino obrutis, faces cœnaculo ſubdi juberent. Conſumtum ita eſt igne cœnaculum, cum tota, qvæ ibi erat, hominum turba, ipſoqve Ingialldo Rege & Aſa. Sic canit* Thiodolfus:

Atqve Ingialldum
Ad mortem calcavit
Fumum exhalans (ignis)
In Ræningo.
Cum ædium deſtructor,
Soleis igneis,
Deorum nepotem Regem
(Senſim) penetravit.

Atqve ille Rex
Omnibus populis
Memoratu rariſſimus
Inter Sviones eſt viſus.
Cum ille ipſe
Suam vitam
Vegetam primus
Perdere vellet.

CAP. XLV.

DE IVARO VIDFADME.

Totum Svioniæ imperium ſuæ fecit ditionis Ivarus Vidfadme, *toto Daniæ imperio, magna Saxoniæ parte, tota Auſturrikia, & qvinta Angliæ parte (præterea) potitus. Ab ejus proſapia orti ſunt Danorum Reges,* Reges-

(f) *C. D. in Nerikiam, addunt.*

konungar oc Svía konungar, þeir er þar hafa einvalld haft. Eptir Ingialld (2) inn Illráda hvarf Uppsala velldi ur ætt Ýnglinga, þat er at langfedgum mætti telia.

Suenske Konninger, som hafue haft Eneuolds-Herredømmet i de Lande. Efter Ingiald den Ildraade kom Upsals Velde (Suerrig) fra Ynglingernes Æt, saa vidt de gamle Forfædres Slect-Linie (uafbrudt) kand opregnes.

CAP. XLVI.

FRÁ OLAFI TRETELGIU.

Olafr son Ingiallds konungs, þá er hann spurdi fráfall födur síns; þá fór hann med þat lid er hönum villdi fylgia (1) á Næriki; þvíat allr múgr (2) Svía lióp upp med einu samþycki, at (a) rækia ætt Ingiallds konungs, oc alla hans vini. (3) Enn er Svíar spurdu til hans, þá mátti hann ecki þar vera: fór hann þá vestr mark-leidi, til ár þeirrar er nordan fellr (4) í Væni, (5) oc Elfr heitir. Þar dveliaz þeir; taka þar at rydia (6) mörkina oc brenna, oc byggia sídan. Urdu þar brátt stór heröd, (7) oc kölludu þeir þat Vermaland: þar voru (8) allgódir lands kostir. Enn er spurdiz til Olafs í Svíþiód, at hann rydr markir, kölludu þeir hann Tretelgiu, oc þótti hædiligt hans rád. Olafr feck konu þeirrar er Sólveig het (9) edr Solva, dóttir Halfdanar Gulltannar vestan af Sóleyum. Halfdan var son Sölva, Sölvars sonar, Sölva sonar hins Gamla, er fyrstr ruddi Soleyar. Módir Olafs Tretelgiu het Gauthilldr; enn hennar módir Álof dóttir Olafs ens Skygna, konungs af Næríki. Olafr oc (10) Sölva áttu tva sonu Ingialld oc Hálfdan; (11) Halfdan var uppfæddr í Sóleyom med Sölva módorbrædur sínum; hann var kalladr Halfdan Hvítbeinn.

CAP. XLVII.

(2) C.ʳD. inn, addunt. (1) C. D. á Nærſki, inserunt.
(2) C. D. E. Svía. A. fiá. B! fiá. (a) B. hrækia, kreka vel reka, pellere.
(3) A. B. E. Olafr fór fyrst upp á Næríki, hoc loco legunt. (4) E. ur.
(5) C. er. (6) C. D. myrkina. (7) E. oc, addit. (8) A. gódir.
(9) E. dóttir Sölva Halfdanar sonar, pro, edr Sölva, dóttir Halfdanar.
(10) E. Solveig. (11) A. hann.

Cap. 46.

Om Olaf Tretelgia.

Der Olaff Kong Ingialds Søn spurde sin Faders Død, da drog hand aff til Nærike, met det Folck som hannem følge vilde, thi ald Almuen i Suerrige var opreist oc endrectig samtyckte at fordrifue Kong Ingialds Æt, oc alle hans Venner. Men der de Suenske finge at vide huor hand var, maatte hand icke blifue der. Hand drog da Vester ofuer Skofuen, til den Aa, som fra Norden falder i Væneren, oc kaldis Elfuen; der satte de sig ned, begynte at rydde oc aff brænde Skofuen, oc bygde der siden Huse, saa at der snart blefue store Herreder; oc kallede de det Vermeland; der var en god oc fructbar Egn. Men der det spurdes i Suerrig om Olaff, at hand ryddede Skofuene, kalte de hannem Tretelgie (Vedhugger) oc siuntis dem hans Adfærd at være foractelig. Olaf fick sig til Hustru en hed Solveig eller Solfva, Halfdan Guldtands Dotter, Vesten fra Soløer. Halfdan var Solfves Søn, som var Solfvares Søn, som var Sølfve den Gamlis Søn, som først ryddede Soløer. Olaff Tretelgies Moder hed Gauthild, men hendis Moder var Olof, Kong Olaf den Skygnes Dotter, aff Nærike. Olaf oc Sølva hafde to Sønner sammen, Ingiald oc Halfdan, huilcken Halfdan bleff opfød i Soløer, hos Sølfve sin Moder-Broder, oc kaldit Halfdan Hvitbein.

Cap. 47.

Regesqve Svionum, qvi ibi fuere Monarchæ. Post mortem Ingialldi Illraade, Uppsaliensi imperio excidit Ynglingorum Prosapia, qvatenus à primis usqve majoribus illa recenseri potest.

CAP. XLVI.

DE OLAFO TRÆTELJA.

Olafus, Ingialldi Regis filius, de morte patris certior factus, abscessit (f) *in Nerikiam, eo stipatus comitatu, qvi eum sponte seqvi volebat, tota cæterum uno animo, ad Ingialldi Regis prosapiam omnesqve ejus amicos expellendos, convolante Svionum turba.* (g) *Certiores autem facti Sviones, eum in Nerikia esse, ne ibi qvidem manendi ei reliqvere locum. Per deserta igitur, occidentem versus, ad amnem delatus, qvi ab aqvilone* (h) *in Vænerum labitur,* Elfus *dictus, ibi substitit, occupatus cum suis, in desertis bisce, ferri & ignis ope, in agrorum formam redigendis. Hinc magna brevi exstitere territoria, qvæ* Vermalandiam *dixere, regionem frugum proventu felicem. Fama ad Svioniam perlata, Olafum sylvas exscindere,* Træteljam *eum vocavere, hoc ejus institutum ludibrio habentes. Conjugem duxit Olafus* Solveigam *qvandam nomine,* (i) *sive* Sölvam, *filiam* Halfdani, *dicti* Gulltand, *de* Soleyis, *qvæ regio Vermelandiæ ad occidentem jacet. Halfdanus erat filius* Sölvonis, *nepos* Solvari; *hujus vero pater erat* Sölvo *antiqvus, qvi primus Soleyas coluit. Mater Olafi Trætelјæ dicta est* Gauthilldis, *hujus vero genetrix* Alöfa, *filia* Olafi, *dicti* Scygne, *Regis Nerikiæ. Duos filios genuerunt Olavus & Solva,* Ingialldum & Halfdanum; *Halfdanus in Soleyis apud avunculum suum, Sölvonem, est educatus, dictus* Halfdanus Hvitbein.

CAP. XLVII.

(g) *A. B. E. hic habent: Primum in Nerikiam secessit Olafus &c.*
(h) *E. male habet: ex Vænero.*
(i) *E. habet: filiam* Solvii, *qvi filius erat Halfdani &c.*

CAP. XLVII.

BRENDR INNI OLAFR TRETELGIA.

Þat var mikill mannfiölldi, er útlagi fór or Svíþiód fyrir Ivari konungi; (1) spurdu þeir at Olafr Tretelgia hafdi lands-kosti góda á Vermalandi, oc dreif þannug til hans sva mikill mannfiölldi, at landit feck eigi borit: gerdiz þar hallæri mikit oc sulltr; kendu þeir þat konungi sínum, sva sem Svíar eru vanir at kenna konungi bædi ár oc hallæri. Olafr konungr var lítill blótmadr; þat líkadi Svíum illa, oc þótti þadan mundo standa hallærit: drogu Svíar þá her saman, gördu för at Olafi konungi, oc tóku hús á hönum, oc brendu hann inni, oc gáfu hann Ódni, oc bletu hönum til árs ser: þat var vid Væni. Sva segir Þiódolfr:

Oc vid vág
(2) hinn er * vidiar
hræ Olafs (3)
(4) hof-gylldir svalg
oc (5) glód-fialgr
(6) görvar leysti
(7) sonr Forniótz
af Svía iöfri.
(8) sá áttkonr
(9) frá Uppsölum
lofda kyns
fyrir laungu hvarf.

CAP. XLVIII.

(1) E. spurdu þeir, alii, þeir spurdu. (2) E. hinn er, omittit.
* E. vidar lego, vidi ar. (3) C. D. konungs, addunt.
(4) A. B. C. hofgylldir. D. ölgylldis. E. hölgylldir.
(5) D. glódfialgr, alii gladfialgr.
(6) C. D. götvar. E. geyrvar á lesti. (7) A. C. E. sonar.
(8) A. B. D. sva. (9) E. at.

Cap. 47.

Olaf Tretelgie brendis inde.

Der var en stor Mængde Folck, som bleff giort landflyctigt, oc drog bort aff Suerrig for Kong Ifuar. Der disse spurde, at Olaff Tretelgie hafde en god oc fructbar Egn i Værmeland, samledis did til hannem saa mange Folck, at Landet icke kunde romme dem alle; der bleff da stor dyr Tid oc Hunger, oc skyldede de Kongen derfor, saasom de Suenske pleie altid at tilregne deris Konninger baade de gode Aar, oc den dyre Tid. Kong Olaff offrede icke gierne til Guderne; det behagede de Suenske ilde, oc meente de, at den dyre Tid kom deraff. Derofuer forsamlede de Suenske sig; droge imod Kong Olaff, omringede Huset oc brænte hannem inde, oc gafue hannem Odin til Offer for gode Aar; dette skeede hos Væneren. Saa siger Thiodolf:

Olafs Krop,
Som giennem groff Træet,
Opslugede
Ilden ved Siøen.
Oc Forniots Søn (Ilden)
Skiulende Gloderne
Løste Dracten
Aff Suensk Konning.
Denne Kongernis
Slect fra Upsal
Bleff borte
For længe siden.

Cap. 48.

CAP. XLVII.

OLAFUS TRÆTELJA, INCENDIO NECATUS.

Ivarum Vidfadme *ut fugerent, hominum multitudo magna ex Svionia facta est extorris; qvi certiores facti, probæ notæ terram in Vermelandia tenere Olafum Trætelja, tanta ad eum confluxerunt freqventia, ut iis alendis impar esset regio. Orta igitur annonæ caritate, hoc malum Regi suo imputarunt, qvemadmodum Sviones Regi annonæ & ubertatem & caritatem solent ferre acceptam. Cultor Deorum sacrificiis parcus erat & infreqvens Olafus; id ægre ferentes Sviones, annonæ ingravescentis causam putarunt hinc arcessendam. Collecto igitur exercitu, Olafum aggrediuntur Sviones, ædesqve, ubi commorabatur, corona militum cinctas, combusserunt ipso cum Rege, qvem Othino sacrum, pro annonæ felicitate impetranda immolarunt. Factum est hoc prope Vænerum. Sic canit* Thiodolfus:

Et juxta lacum,
Ille lignorum,
Cadaver Olafi,
Perforator (ignis) voravit,
Et prunarum condus,
Indumenta solvit,
Filius Fornioti (ignis),
Svionum Regi.
Ille consangvineus,
De Uppsalis,
Regiæ stirpis,
Dudum evanuit.

CAP. XLVIII.

CAP. XLVIII.

HÁLFDAN HVITBEINN TIL KONUNGS TEKINN.

Þeir er vitrari voru af Svíum, fundu at þat olli hallærinu, at mannfólkit var meira enn landit mætti bera, (1) enn konungr hafdi engu um valldit). Taka nu þat rád, at þeir fara med herinn allann veſtr yfir Eydaſkóg, oc koma fram í Sóleyum miöc á óvart: þeir drapu Sölva konung, (2) enn tóku höndum Hálfdan Hvitbein; þeir taka hann til höfdingia yfir ſic, oc gefa hönum konungs nafn: lagdi hann þá undir ſic Sóleyar. Sídan fór hann med herinn (3) út á Rauma-ríki, oc heriar þar, oc feck (4) hann fylki þat af hernadi.

Cap. 48.

Halfdan Hvitbein tages til Konge.

De ſom vare forſtandigere iblant de Svenſke, merckede at det volde den dyre Tid, at der vare flere Folck i Landet, end det kunde taale, men Kongen hafde ingen Skyld deri; thi funde de paa det Raad, at de droge met den hele Krigshær Veſter ofuer Eydeſkoff, oc komme uforvarendis i Soloer, oc ſloge Kong Solve ihiel, men toge Halfdan Hvitbein til Fange; ſiden toge de hannem til Hofding ofuer ſig, oc gafue hannem Konge-Nafn. Hand lagde ſtrax Soloer under ſig; derefter drog hand met Krigshæren ud til Raumarike; hand plyndrede der Landet, oc bragte det met Vaaben under ſig.

CAP. XLIX.

FRÁ HALFDANI (HVÍTBEIN).

Halfdan Hvítbeinn (1) vard konungr ríkr; hann átti Áſu dóttur Eyſteins hins hardráda, Upplendinga konungs; hann red fyrir Heidmörk: þau Hálfdan áttu II ſonu, Eyſtein oc Gudröd. Halfdan eignadiz mikit af Heidmörk, oc Þotn oc Hadaland, oc mikit af Veſtfolld: hann vard gamall madr, (2) oc vard ſóttdaudr á Þotni, oc var ſídan fluttr út á Veſtfolld, oc heygdr þar ſem heitir (3) Skæreid í (4) Skíringsſal. Svá ſegir Þiódólfr:

(5) Þat

(1) C. D. enn konungr uſqve ad) omitt.
(2) A. B. C. oc. (3) E. út, omittit. (4) A. hann, omittit.

Cap. 49.

Om Halfdan Hvitbein.

Halfdan Hvitbein bleff en mæctig Konge; hand hafde til Huſtru Aaſa, Eyſtein den Haardraadis Dotter, ſom var Konge paa Upplanden, oc raadde for Hedemarcken. Halfdan oc Aaſa hafde to Sonner ſammen, ſom hede Eyſtein oc Gudrod. Halfdan fick en ſtor Part aff Hedemarcken, desuden Thotn oc Hadeland, oc megit aff Veſtfolden. Hand opnaaede en hoj Alder; han bleff ſottdod paa Thotn, oc ſiden udført til Veſtfold oc lagt i en Hoj der ſom heder Skæreid i Skiringsſal. Saa ſiger Thiodolff:

Det

(1) D. vard, alii, var. (2) A. C. oc, alii, hann. (3) B. Særeid.
(4) A. B. ſkíris.

CAP. XLVIII.

HALFDANUS HVITBEIN REX CREATUS.

Svionum prudentiores, incolarum multitudinem majorem eſſe, qvam cui ferendæ par eſſet terra, tunc perſpexerunt, eamqve annonæ ingraveſcentis eſſe cauſam, (k) *non Regem. Malo igitur ut poſſent mederi, cum exercitu, occidentem verſus, per ſylvam ingentem,* Eydaſkog, *profecti, atqve in Soleyas ex improviſo delati, Solvonem Regem occiderunt, captumqve Halfdanum Hvitbein Principem ſibi conſtituunt, addito illi Regis titulo. Is hoc pacto ſuæ ditionis fecit Soleyas; qvo facto, in* Raumarikiam *cum exercitu profectus, cædibus ibi & populationibus ita graſſatur, ut hanc regionem eo pacto faceret provinciam.*

CAP. XLIX.

DE HALFDANO HVITBEIN.

Halfdanus Hvitbein *erat Rex potens, qvi conjugem duxit* Aſam, *filiam* Eyſteini, *dicti* Hardrade, *Uplendingorum Regis, qvi* Heidmarkiæ *imperabat. Hi duos genuere filios,* Eyſteinum & Gudraudum. *Magnam Heidmarkiæ,* Thotniæ & Hadelandiæ, *magnam etiam Veſtfoldiæ partem ſuæ fecit ditionis Halfdanus. Ad ſeram provectus ſenectutem, ſua morte moritur in Thotnia, ſed inde in Veſtfoldiam translatus, tumulatur in loco,* (l) Skæreid *dicto, in* (m) Skiringsſal. *Sic canit* Thiodolfus:

Id

(k) *C. D. non Regem, omittit.*
(l) *B. habet:* Særeid.
(m) *A. B.* Skiriſſal.

(5) Þat fra (5) hverr
at Hálfdanar
ſöc midlendr
ſakna ſkylldu.
Oc (6) hallvarps
hlífi nauma
Þiód-konung
á Þotni tók.
Oc (7) Skæreid
í (8) Skiringsſal
(9) of (10) brynialfs
beinom drupir.

Det hafuer
Huer Mand hort,
At Rigets Herrer
Safnede Halfdan.
Oc ſparſom paa
En Gammels Liff, (Alderdommen)
Mæctig Konning
Borttog paa Thoten.
Oc Skæreid,
J Skirings Sal,
Boier ſig ofuer
Krigsmandens Been.

CAP. L.

FRÁ INGIALLDI BRODUR HALFDANAR.

Ingialldr bródir Halfdanar var konungr í Vermalandi; Enn eptir dauda hans lagdi Hálfdan konungr Vermaland undir ſic, oc tóc ſkatta af, oc ſetti þar Jarla yfir, medan hann lifdi.

Cap. 50.

Om Ingiald Halfdans Broder.

Ingiald Halfdan Hvitbeins Broder var Konning i Værmeland, men efter hans Dod lagde Kong Halfdan Værmeland under ſig, oc tog Skatte deraff, oc ſatte Jarler derofuer, imedens hand leſuede.

CAP. LI.

DAUDI EYSTEINS KONUNGS.

Eyſteinn ſon Hálfdanar Hvítbeins, var konungr eptir hann á Rauma-ríki oc á Veſtfolld; hann átti Hilldi dóttur Eiríks Agnar ſonar, er konungr var á Veſtfolld. Agnarr fadir Eiriks, var ſonr Sigtryggs konungs á (1) Vindli. Eiríkr konungr átti engan ſon, hann dó þá er Hálfdan konungr Hvítbein lifdi. Tóku þeir fedgar Hálfdan oc Eyſteinn þá undir ſic alla Veſt-

Cap. 51.

Kong Eyſteins Død.

Eyſtein, Halfdan Hvitbeins Søn, bleff Konge efter ſin Fader paa Raumarike oc Veſtfold; hand hafde til Huſtru Hild, Erik Agnar Sons Dotter, ſom var Konge paa Veſtfold. Agnar, Eriks Fader, var Sigtryggs Søn, Konges i Vendſyſſel. Kong Erik hafde ingen Søn, oc døde imedens Kong Halfdan Hvitbein leſuede. Faderen oc Sønnen Halfdan oc Eyſtein underlagde ſig da al Veſtfold; raadde

(5) E. þat frá, omittit. A. E. hyrr. B. hirr. C. D. hverr, legunt.
(6) B. D. Hallvards. E. at halvarps. (7) C. ſkeræid. D. ſkereid.

(8) A. B. ſkíris. (9) D. E. of, alii, um. (10) E. brynialfr.
(1) D. Vindlandi.

Id audiere cuncti,
Qvod Halfdanum
Ejus amici
Deſiderarent.
Et ſeneſcentis
Vitæ parca (ſenectus)
Potentem Regem
In Totnia rapuit.
Et Skæreid,
In Skiringsſalo,
Circa bellatoris
Oſſa ſe curvat.

CAP. L.

DE INGIALLDO, FRATRE HALFDANI HVITBEIN.

Ingialldus *Halfdani frater fuit Rex Vermelandiæ; poſt cujus obitum, Vermelandiam ſibi ſubjecit Halfdanus Rex, reddiditqve tributariam. Hanc, dum vixit, per Jarlos rexit provinciam.*

CAP. LI.

MORS REGIS EYSTEINI.

Eyſteinus, *Halfdani Hvitbein filius, poſt eum Rex factus eſt Raumarikiæ & Veſtfoldiæ. Conjux ei fuit* Hillde, *filia* Eirici, Agnari *filii, qvi Rex erat Veſtfoldiæ.* Agnarus, *pater Eirici, erat filius* Sigtrygi, *Regis* (n) *Vendiliæ. Nullus erat Eirico Regi natus; eo (igitur) ante Halfdanum Hvitbein mortuo, Halfdanus ejusqve filius Eyſteinus ſibi ſubjecerunt Veſtfoldiam, cui imperabat Eyſteinus, qvamdiu erat ſuperſtes. Erat eo tem-*

(n) *D. habet:* Vindlandi, *Vandaliæ.*

Veſtfolld; red Eyſteinn Veſtfolld medan hann lifdi. Þá var ſá konungr á Vörno er Skiölldr het, hann var allmiöc fiölkunnigr. Eyſteinn konungr fór med herſcip (2) nockor yfir á Vörnu, oc heriadi þar, tók ſlíkt er fyrir vard (3) klædi oc adra gripi, oc gögn bóanda, oc hiöggo ſtrandhögg.) fóro í brott ſidan. Skiölldr konungr kom til ſtrandar med her ſinn; var Eyſteinn konungr þá í brottu, oc kominn yfir fiördinn, oc ſá Skiölldr ſegl þeirra; þá tók hann möttul ſinn, oc veifdi, oc bles vid. Þá er þeir ſigldu inn um Jarlsey, ſat Eyſteinn konungr vid ſtýri; ſkip annat ſigldi nær þeim; báru-ſkot nockut var í, oc lauſt beiti áſinn af ödru ſkipi konung fyrir bord; þat var hans bani. Menn hans nádu líkinu; var þat flutt inn á Borro, oc orpinn haugr eptir á (4) rödinni, út vid ſiá, vid Vödlu. Sva ſegir Þiódolfr:

Enn Eyſteinn
fyrir áſi fór
til (5) byleiſtis
bródur meyar.
(6) Oc nú liggr
und lagar beinum
(7) reiks lödudr
á (8) radar (9) broddi;
þar er elkalldr
hiá iöfur Gauzcom
Vödlo (10) ſtraumr
at vagi kemr.

CAP. LII.

raadde Eyſtein ofuer Veſtfold, ſaa lenge hand leſuede. Den Tid var en Konge paa Værne, ved Nafn Skiold, en ſtor Troldmand. Kong Eyſtein drog met nogle Krigs-Skibe ofuer til Værne, røfuede der, oc tog huad hand kunde ofuerkomme, baade Klæder oc andre koſtbare Ting, ſamt Bønder-Redſkab, oc Quæg, ſom de nedſlactede paa Stranden, oc droge ſiden bort. Kong Skiold kom til Stranden met ſin Krigshær, der Kong Eyſtein var borte, oc kommen ofuer Fiorden. Skiold ſaae deris Seigl; hand tog ſin Kiortel, viftede den i Veiret, oc blæſte fra ſig. Der de ſeiglede ind om Jarls-Ø, ſad Kong Eyſtein ved Styret; da ſeiglede it andet Skib nær hos dem, oc ved det en Baare reiſte ſig, ſtotte Raamulen aff det andet Skib Kongen ofuer Borde, huoraff hand døde. Hans Mænd toge Liget op, oc bleff det fort ind til Borro, oc en Høj opkaſtet ofuer det paa Øren, kort fra Siøen, ved Aaen Vadla. Saa ſiger Thiodolff:

Men Eſten,
Slagit met Segl-Raaen,
Drog heden
Til Hæl. (Dødens Gudinde)
Nu ligger denne
Gieſtfrie Mand,
Under Stenene
Yderſt paa Strand-Pynten;
Huor den Iskolde
Vadle-Strøm
Falder i Siøen
Hos Gotiſk Konning.

Cap. 52.

(2) D. ſin. (3) C. D. klædi oc adra &c. uſqve ad) omittunt.
(4) E. ár-eyrinni. (5) D. E. byleſtz. (6) C. D. enn nyligir.
(7) C. D. reks, pro reiks vel recks. (8) C. D. aradann.
(9) C. D. biaddi. E. brandi. (10) C. ſtraumir.

tempore in Vaurnia Rex, Skiolld *dictus, artium magicarum peritiſſimus. In Vaurniam navibus qvibusdam bellicis vectus Eyſteinus Rex, prædas ibi egit, obvia qvævis, veſtes, aliasqve res pretioſas, nec non colonorum utenſilia rapiens, pecoraqve in littore mactans; qvo facto, domum reverſi ſunt. Ad littus (deinde) cum exercitu venit Skioldus Rex, cum jam diſceſſerat Rex Eyſteinus, ſinumqve ſuperaverat. Vidit abeuntium vela Skiolldus, qvi arreptum pallium per aërem vibravit, oreqve ſimul flavit. Sedebat tunc ad gubernaculum navis Rex Eyſteinus, cum oram inſulæ,* Jarlsey, *interiorem legebant, navemqve prope Regiam ferebatur alia navis, qvæ ingenti ſurgente unda, tanta vi eſt impulſa, ut vectis, qvo velum pandebatur, Regem in mare daret præcipitem, qvi eo modo mortuus eſt. Extrahunt mari defuncti corpus ejus comites, qvod in villam* Borro *translatum tumulatumqve eſt, maris juxta littus extremum, apud* Vaudlo. *Sic canit* Thiodolfus:

Aſt Eyſteinus,
Vecte præceps abiit
Ad Byleiſti
Fratris virginem, (Helam)
Jamqve jacet
Sub aqvæ oſſibus (lapidibus)
Munificus Princeps
In littoris extremo.
Ubi frigidiſſimus
Juxta Gautorum Regem
Vaudlo *fluvius*
In mare fertur.

CAP. LII.

CAP. LII.

FRÁ HALFDANI KONUNGI MILLDA OC MATARILLA.

Halfdan het ſonr Eyſteins konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var kalladr Halfdann hinn Milldi oc hinn Matar-illi. Sva er ſagt, at hann gaf í mála mönnum ſínum jam-marga gullpeninga, ſem adrir konungar ſilfrpeninga; enn hann ſvellti menn at mat. Hann var hermadr mikill, oc var laungum í víkingu, (1) oc feck ſer fiár. Hann átti Hlíf dóttur Dags konungs af Veſtmörum. Holltar á (2) Veſtfold var höfutbær hans; þar vard hann ſóttdaudr, oc er hann heygdr á Borro. Sva ſegir Þiódolfr:

Oc til Þings
þridia iöfri
Hvedrungs mær
or heimi baud.
Þá er Hálfdan,
ſá er á (3) Hollti bió,
norna dóms
(4) of notit hafdi.
Oc budlung
á (5) Borroe
ſigr-hafendr
ſídan fálo.

Cap. 52.

Om Kong Halfdan den Gafmilde oc Madilde.

Halfdan hed Kong Eyſteins Søn, ſom tog Kongedømmet efter hannem; hand bleff kaldit Halfdan hin Milde oc hin Madilde (karrig paa Mad). Der ſiges, at hand gaff ſine Mend i Sold ligeſaa mange Guldpenninge, ſom andre Konninger gafue dennem Sølfpenninge, men hand lod dem ſulte. Hand var en duelig oc mandelig Krigs-Herre, oc var lenge i Viking (Siørøfuerie), oc ſamlede ſig megit Gods. Hand hafde til Huſtru Liff, Kong Dags Dotter paa Veſtmar. Holtar paa Veſtfold var hans Hoved-Gaard; der bleff hand ſot-død, oc begrafuen i en Høj. Saa ſiger Thiodolff:

Lokes Dotter
Kallede Konningen
Fra Verden
Til Ords met Odin.
Der Halfdan,
Som bode paa Holte,
Hafde ofuergaait
Nornenis Dom.
Oc Konningen
Sejerrige Mend
Begrofue
Paa Borrò.

CAP. LIII.

FRÁ GUDRAUDI VEIDI-KONUNGI.

Gudreydr het ſonr Hálfdanar, er konungdóm tók eptir hann; hann var kalladr Gudreydr hinn (1) Mik-

Cap. 53.

Om Gudrød Veide-Konge.

Gudraud hed Halfdans Søn, ſom bleff Konning efter hannem. Hand kalledis Gudrod den Prætige ɔ: Høj-

(1) C. D. oc feck ſer fiár, omittunt.
(2) A. Veſtmörum.
(3) C. Hökum. D. Holltum. (4) A. B. um.
(5) C. D. Borror. E. Borru í.

CAP. LII.

DE HALFDANO LIBERALI, SED CIBI PARCO.

Halfdanus *dictus eſt Eyſteini Regis filius, qvi poſt eum regnum ſuſcepit, vocatus Halfdanus Liberalis, ſed Cibi-Parcus. Traditur (enim) totidem nummos aureos ſuis ſtipendio dediſſe, qvot alii Reges ſuis numerabant argenteos: ſed ut cibo parceret, illos fame vexaſſe. In bello erat verſatiſſimus, piraticamqve diu exercuit, qva divitias cumulavit. Conjugem habuit* Hlifam, *filiam* Dagi, Veſtmauriæ *Regis.* Holltar *in* (p) *Veſtfoldia erat primarium ejus prædium. Ibi mortuus eſt, & in* Borro *tumulatus. Sic canit* Thiodolfus:

Atqve ad colloqvia
Otbini Regem
Lokii *filia (Hela)*
Ex orbe invitavit.
Cum Halfdanus
Ille, qvi Holltas *habitavit,*
Nornarum judicio
Parere fuerat coactus.
Atqve Regem
In Borroa
Illi victorioſi
Tumulo operuere.

CAP. LIII.

DE GUDREIDO VENATORE-REGE.

Gudreydus *dictus eſt Halfdani filius, qvi poſt eum regnum ſuſcepit. Vocatus eſt* Gudreydus (q) Magnificus, *ſed*

(p) *A. habet: Veſtmauria.*
(q) *D. habet: Gofuglati, Fortunatus.*

(1) Mikilláti, enn ſumir kölludu hann Veidi-konung; hann átti þá konu er Álfhilldr het, dóttir Alfarins konungs úr Álfheimum; oc hafdi med henni halfa Víngulmörk. Þeirra ſon var Olafr, er ſídan var kalladr Geirſtada-Alfr. Álfheimar voru þá kalladir milli Raumelfar oc Gautelfar. Enn er Álfhilldr var öndut, þá ſendi Gudreydr konungr menn ſína veſtr á Agdir (2) til konungs þeſs er þar red fyrir, ſá er nefndr Haralldr hinn Gran-raudi; ſkylldo þeir bidia Áſo) dóttur hans til handa konungi; enn Haralldr ſyniadi. (3) komu ſendimenn aptr, oc ſögdu konungi (4) ſitt erendi. Enn (5) nockoro ſídar ſkaut Gudraudr konungr ſkipum á (6) vatn, fór ſídan med lidi miklu út á Agdir; kom miöc á úvart, oc veitti (7) þegar upprás; kom um nótt á bæ Haralldſ konungs. Enn er hann vard var vid, at her var kominn á (8) hendur hönum, þá geck hann út med þat lid ſem hann hafdi; vard þar orroſta, enn lids munr var (9) allmikill: þar fell Haralldr konungr oc (10) Gyrdr ſonr hans. Tók Gudrodr konungr herfang mikit; hann hafdi heim med ſer Áſu, dóttur Haralldſ konungs, oc gerdi brullaup til hennar: þau áttu ſon er Halfdan het. Enn þá er Halfdan var (11) vetr gamall, þat hauſt fór Gudrödr konungr at veizlum; hann lá med ſkipi ſínu í ſtíflu ſundi, voru þar dryckiur miklar, var konungr miöc druckinn. Oc um kvelldit er myrkt var, geck konungr af ſkipi; enn er hann kom á bryggiuſpord, (12) þá lióp madr (13) at móti hönum, oc lagdi ſpióti í gögnum hann; var þat hans bani; ſá madr var þegar drepinn. Enn um morguninn eptir er lióſt var, þá var madr ſá kendr, var

ɔ: Højmodige, men ſomme kallede hannem Veidekonge. Hans Huſtru hed Alfhild, Kong Alfarins Dotter fra Alfheim, oc fick hand met hende den halfue Vingulmark. Deris Søn var Olaff, der ſiden bleff kaldit Geirſtada-Alff. Alfheim kalledis da Landit mellem Raum-Elfuen oc Gaut-Elfuen. Men efter at Alfhild var død, ſende Kong Gudraud ſine Mend Veſter til Agder, til den Konge, ſom der regierede, kaldit Harald Rødſkieg. Deris Erinde var at frie til Aaſa hans Dotter paa Kong Gudrauds Vegne, men Harald affſlog det. Sendebudene komme tilbage, oc ſagde Konningen, huorledis det var tilgaait. Noget derefter ſkiød Kong Gudraud ſine Skibe i Siøen, oc drog ſiden met megit Folck ud paa Agder; kom hand der gandſke uformodendis, oc giorde ſtrax Landgang oc kom om Natten til Kong Haralds Gaard. Men der Harald merckede, at en Krigshær var for Haanden, gick hand ud met det Folck, hand hos ſig hafde. Det kom til it Slag, men der var ſaare ſtor Forſkiel paa det Folck, de hafde. Der falt Kong Harald, oc Gyrder hans Søn, oc Kong Gudrød fick ſtort Bytte. Hand førte hiem met ſig Aaſa, Kong Haralds Dotter, oc holdt Bryllup met hende; de hafde en Søn, hed Halfdan. Der Halfdan var it Aar gammel, drog Kong Gudrød ſamme Høſt omkring til Gieſtebude. Han laa met ſit Skib i Stiflu Sund; man drack der ſterck, ſaa Kongen bleff megit drucken. Om Aftenen, da det var blefuet mørckt, gick Kongen aff Skibet, oc der hand kom til Brygge-Enden, kom en løbendis hannem i Møde, oc ſtack hannem igiennem met it Spiud, det bleff hans Bane; den ſamme bleff ſtrax dræbt; men Morgenen efter, da det var lyſt, bleff denne Mand kiendt, at hand var Dronning Aaſes Sko-

(1) D. Göfugláti.
(2) E. til Haralldſ konungs ens Gran-rauda, at bidia Áſu.
(3) C. D. fóru. (4) D. ſin erindis lok.
(5) A. B. C. nockurri ſtundu. (6) E. ſiá. (7) þegar, addit.
(8) E. bæinn. (9) A. mikill. (10) A. Gydr. (11) C. þrevetr.
(12) E. þá, omittit. (13) C. á.

ſed Venatorem Regem nominarunt eum qvidam. Conjugem habuit Alfhilldam, Alfarini *Alfheimiæ Regis filiam, cum qva dimidia Vingulmarkiæ pars ejus acceſſit ditioni. Erat eorum filius* Olafus, *dictus poſtea* Geirſtadenſium Genius. *Alfheimia tunc dicta eſt regio*, Raumelfam *inter &* Gautelfam. *Mortua Alfhillda, legatos miſit in* Agdiam *Gudreydus*, (r) *ad Regem, ibi regnantem*, Haralldum, *dictum* Granraudi, *ſ. Barbaroſſam, petitum filiam ejus* Aſam *Gudreydo uxorem. Abnuit Haralldus, reverſiqve legati, rem geſtam Regi exponunt. Aliqvo tempore elapſo, naves ſuas in mare deduci juſſit Gudreydus Rex, abit ingenti comitatus militum manu in Agdiam, omnibusqve improviſus, exercitu in terram expoſito, nocte villam Haralldi Regis aggreditur; qvi ab hoſte exercitu* (s) *ſe peti animadvertens, erumpit foras cum ea, qvæ aderat, militum manu, congreditur viribus licet inferior admodum, caditqve ibi Rex Haralldus, cum filio* (t) *Gyrdo. Spoliis amplis dives Gudreydus Rex, filiaqve Haralldi Regis, qvam ſecum duxit, comitatus domum redit, ubi nuptias cum Aſa celebravit, filiumqve ex ea ſuſcepit*, Halfdanum *dictum. Qvo autumno* (v) *annum natus erat Halfdanus, ad convivia profectus Gudreydus Rex, navem appulit in* Stiflosfund, *ubi ſtrenue eſt potatum. Rex vino obrutus, veſpera poſt obortas tenebras, cum ex navi in terram tranſire vellet, in pontis extremitate, à qvodam accurrente, haſta trajicitur; qvo vulnere Rex moritur, occiſo ſtatim, qvi eum necaverat. Seqventi illuceſcente die, noſcitur ho-*

(r) *E. habet: ad* Haralldum *Regem* Granraude, *petitum* Aſam *&c.*
(s) *E. habet: villam peti &c.*
(t) *A. habet:* Gydo.
(v) *C. habet: tres annos.*

var þat ſkóſveinn Áſu drottningar; duldi hun þá ecki, at þat voru hennar rád. Sva ſegir Þiódolfr:

Vard Gudrödr
hinn göfugláti
(14) lómi beittr
ſá er (15) laungú var
oc um rád
at (16) ölom ſtilli
höfud (17) heipt rækt
at hilmi dró.
Oc launſigr
(18) hinn lómgedi
Áſo árr
af iöfri bar.
Oc budlungr
á bedi fornom
Stíflosunds
of ſtúnginn var.

CAP. LIV.
DAUDI OLAFS KONUNGS.

Olafr tók konungdóm eptir födur ſinn; hann var ríkr madr oc hermadr mikill; hann var allra manna fríðaſtr oc (1) ſterkaſtr, oc mikill vexti; hann hafdi Veſtfolld: (2) þvíat Alfgeir konungr (3) tók þá undir ſic Vígulmörk alla; ſetti hann þar yfir Gandalf konung ſon ſinn. Þá gengu þeir fedgar miöc á Raumaríki, oc eignuduz meſtan lut þeſs (4) ríkis oc fylkis. Högni het ſon Eyſteins hins Ríka, Upplendinga konungs; hann lagdi þá undir ſic Heidmörc alla, oc Þotn oc

(14) B. loini. (15) C. D. lögu.
(16) E. elom. (17) B. heypt röct. E. heipt ræk.
(18) E. er lómgerdi. B. loingedi.

Sko-Dreng. Hun nectede det ei heller, at det jo var ſkeet met hendis Raad. Saa ſiger Thiodolff:

Gudrød bleff
Den Stormodige,
Der for lenge leſuede,
Met Suig beſnærit.
Oc Stifterinden,
Der Konningen var drucken,
It hadeligt Raad
Opſpant mod hannem.
Oc den lumſke
Aſas Tiener
Suigefuld Seier
Fick ofuer Konningen.
Oc Konningen
Paa den gamle
Stifleſunds Side
Bleff ſtucken.

Cap. 54.
Kong Olafs Død.

Olaf tog Kongedømmet efter ſin Fader; hand var en mæctig Mand oc en ſtor Krigsmand, megit deilig, ſterck oc ſtor aff Vext. Hand raadde ofuer Veſtfold; thi Kong Alfgeir underlagde ſig da hele Vingulmarken, oc ſatte derofuer Kong Gandalf ſin Søn. Siden krigede begge de Frender, Fader oc Søn, megit paa Romerige, oc finge den ſtørſte Part aff dette Rige oc Landſkab til Eiendom. Hogne hed Eyſten den Riges Søn, Konnings paa Upland, hand lagde da under ſig all Hedemarken, oc Thotn oc Hadaland. Da

(1) A. ſterkaſtr, omitt. & pro mikill vexti: meſtr vexti.
(2) C. D. þeir. (3) C. D. tóku.
(4) D. ríkis oc, omittit.

homicida, qvi Aſæ Reginæ fuerat à calceis; nec ivit illa inficias, facinus fuiſſe ſuis auſpiciis patratum. Sic canit Thiodolfus:

Fuit Gudraudus
Ille præſtantiſſimus
Fraude deceptus,
Qvi longa ante tempora vixit.
Et mala conſilia,
Illi temulento,
Auſpex (fœmina) fraudis
Regi cudit.
Et fraude partam victoriam
Ille aſtutus
Aſæ famulus
De Rege reportavit.
Atqve Rex
In littore vetuſto
Stifloſundæ
Fuit transfoſſus.

CAP. LIV.
MORS OLAFI GEIRSTADENSIUM GENII.

Poſt patrem, ad imperium acceſſit Olafus: *potens ille erat Princeps, in bello verſatiſſimus, nec non formæ elegantia æqve ac corporis robore omnium præſtantiſſimus. Veſtfoldiam ille tenuit, Rege* Alfgeire *ſibi tunc totam Vingulmarkiam ſubjiciente, cujus curam commiſit filio* Gandalfo, *qvo facto, Raumarikiam magna vi aggreſſi iſti agnati, maximam etiam hujus regni ac provinciæ partem ſuæ fecere ditionis.* Haugne *nomen fuit* Eyſteini, *dicti Divitis, Upplendingorum Regis filio, qvi Heidmarkiam totam, Thotniam & Hadelandiam in ſuam*

oc Hadaland; þá hvarf oc undan þeim Gudreydar ſonum Vermaland, oc ſneruz þeir þá at ſkattgiöfum (5) undir Svía konung. Olafr var þá á tvítogs alldri, er Gudrödr andadiz: enn er Halfdan bródir hans geck til ríkis med hönum, þá ſkipto þeir ríkino med ſer; hafdi Olafr inn (6) eyſtra lut, enn Halfdan inn (7) ſydra. Olafr konungr hafdi atſætu á Geirſtödum; hann tók fótar verc, oc andadiz þar af; oc er hann heygdr á Geirſtödum. Sva qvad Þiódolfr:

Oc nid (8) kvíſl
í Noregi
þróttar (9) þros
of þróaz hafdi.
Red Olafr
offa fordum
vídri grund
(10) of Veſtmari.
Uns fótverkr
vid folldar þröm
(11) vígmidlung
of vida ſkylldi.
Nú liggr gunn-diarfr
á Geirſtödum
her-konungr
haugi auſinn.

CAP. LV.

FRÁ RÖGNVALLDI HEIDUM HÆRRA.

Rögnvalldr het ſonr Olafs konungs, er konungr var á Veſtfolld eptir födur ſinn. hann var kalladr

(5) D. undir Svíak: alii, til Svía konungs. (6) C. veſtra.
(7) E. ydra. (8) B. kvilli. (9) B. C. D. þors. E. þurs.

Da kom oc Vermeland fra Gudrøds Sønner, oc vendte ſig met Skattens Betaling til de Suenſkes Konge. Kong Olaf var omtrent 20 Aar gammel, da Gudrod døde. Men der hans Broder Halfdan tog Deel i Riget met hannem, beholt Olaf den øſtlige Part, men Halfdan den ſydlige. Kong Olafs Sædegaard var Geirſtad. Hand fick Fodverck oc døde deraff, oc bleff begrafuen i en Høj paa Geirſtad. Saa ſang Thiodolff:

Oc den veldige
Odins Affkom
Hafde forøget
Sig i Norrige.
Olaff raadde
Fordum offuer
Megit ſtort Land
Oc Veſtmar.
Indtil Fodverk
Skulde felde
Denne Krigshelt
Til Jorden.
Nu ligger denne
J Striden driſtig
Hær-Konning
Høilagt paa Geirſtad.

Cap. 55.

Om Rognvald høier end Bierge.

Rognvald hed Kong Olafs Søn, ſom bleff Konge paa Veſtfold efter ſin Fader. Hand bleff kaldit høier end

(10) E. oc.
(11) E. vígnidiong.

ſuam redegit poteſtatem. Imperio filiorum Gudreydi tunc temporis ſe etiam ſubduxit Vermelandia, Regi Svionum facta tributaria. Qvo tempore è vivis exceſſit Rex Gudreidus, viginti circiter annos natus erat Olafus; *ad regnum vero cum eo participandum accedente fratre ejus Halfdano, regnum ita ſunt partiti, ut Olafo* (x) *orientalis,* H*alfdano autem* (y) *auſtralis cederet pars. Regia Olafi ſedes erat in* Geiraſtad, *qvi podagræ morbo correptus, atqve defunctus, in Geiraſtad tumulatus eſt. Sic cecinit* Thiodolfus:

Atqve progenies,
In Norvegia,
Othini potentis
Admodum creverat.
Præfuit Olafus
Admodum, olim,
Amplæ provinciæ,
In Veſtmaria.
Donec podagra
Ad terræ marginem
Heroëm illum
Proſtraviſſet.
Nunc jacet in bello audax,
In Geiraſtado,
Rex exercituum,
Sub tumulo conditus.

CAP. LV.

DE RAGNVALLDO, MONTIBUS PROCERIORE.

Ragnvalldus *dictus eſt Olafi Regis filius, qvi poſt patrem Veſtfoldiæ Rex fuit. Cognomen ei erat,* (z) Heidum-

(x) *C. habet: occidentalis.*
(y) *E. habet: exterior.*

(z) *B. habet: Herdum hærti* ɔ: *humeros aliis procerior.*

kalladr (1) Heidum hærri; um hann orti Þióðolfr enn Hvinverſki (2) Ýnglinga tal; þar ſegir hann ſva:)

Þat veit ec (3) bazt
und blám himni
kenni-nafn,
ſva at konungr eigi,
er Rögnvalldr
reidar ſtióri
(4) Heidum- (5) hárr
(6) of heitinn er.

II. SAGA

end Bierge. Thiodolff den Hvinverſke giorde om hannem den Sang, ſom kaldis Ynglinga-Tal, deri ſiger hand ſaa:

Det kiender jeg
Beſte Oge-Nafn
Som en Konning hafüer
Under blaa Himmel:
At Røgnvald
Skibenis Styrer
Høier end Bierge
Blifuer kaldit.

II. Half-

(1) B. herdum hærri. (2) E. Ynglingatal &c. uſqve ad) omittit. (3) E. bezt pro bazt. (4) B. Herdum. (5) E. hæri.

(6) A. C. D. of hæitum derr. B. hættum derr. E. ſeqventia addit: oc milld gedr marcar drottinn.

dum-hærra (*montibus procerior*). *De illo Carmen*, Ynglinga-tal, *cecinit* Thiodolfus Huinverſke, *ubi ſic de eo:*

Scio ego optimum,
Cælo ſub cæruleo,
Illud cognomen,
Qvod Regi unqvam fuit:

Qvod Rognvalldus,
Dux ille navium,
Montibus altior
Sit nominatus.

II. HI-

II.
SAGA HALFDANAR SVARTA.

CAP. I.
HALFDAN BERZ VID GANDÁLF OC SIGTRYGG.

Hálfdan var vetr gamall, þá er fadir hans féll; Áſa módir hans fór þegar med hann veſtr á Agdir, oc ſettiz þar (1) þegar til ríkis þeſs, er átt hafdi (2) Haralldr fadir hennar. Þar óx upp Hálfdan oc var brátt mikill oc ſterkr oc ſvartr á hár; hann var kalladr Hálfdan ſvarti. (3) Þá var hann XVIII vetra, er hann tók konungdóm á Ögdum. Fór hann þegar á Veſtfolld, oc ſkipti ríki vid Olaf bródúr ſinn, (4) ſva ſem fyrr er rítat. Sama hauſt fór hann med her á Vingulmörk, á hendur Gandálfi konungi, oc áttu þeir margar orroſtur, oc höfdu ymſir ſigr; enn at lyctum ſættuz þeir: ſkylldi Halfdan hafa Vingulmörk (5) hálfa, ſem ádr hafdi haft Gudraudr fadir hans. Eptir þat fór Halfdan konungr upp á Raumaríki, oc lagdi undir ſic: þat ſpurdi Sigtryggr konungr, ſon Eyſteins konungs; hann hafdi þá atſetu á Heidmörc, oc hafdi ádr Raumaríki undir ſic lagt: Fór þá Sigtryggr (6) konungr med her móti Hálfdani konungi, oc var þar orroſta mikil, oc hafdi Hálfdan (7) konungr ſigr. Enn er flótti brazt, þá var Sigtryggr kon-

(1) E. þegar, omittit. (2) E. Haralldr, addit.
(3) E. var hann þá XIX. (4) E. ſva ſem fyrr er ritat, addit.
(5) A. D. halfa, omittunt. (6) E. konungr, addit, A. med her, om.
(7) A. D. E. konungr, omitt.

II.
Halfdan Svartis Historie.

Cap. I.
Halfdan ſtrider met Gandalff oc Sigtrygg.

Halfdan var it Aar gammel, da hans Fader bleff ihielſlagen; oc ſtrax foer Aaſa hans Moder met hannem Veſter til Agder oc ſatte ſig i det Rige, hendis Fader Harald hafde eiet. Der voxte Halfdan op oc bleff ſnart ſtor oc ſterck, oc ſuart aff Haar, thi bleff hand kaldit Halfdan den Suarte. Der hand var 18 Aar gammel, tog hand ved Riget paa Agder. Hand drog ſiden til Veſtfold, oc ſkifte det Rige met ſin Broder Olaff, ſom før er ſagt. Den ſamme Høſt drog hand met ſine Krigsfolck til Vingulmarck, mod Kong Gandalf. De holt mange Trefninger met hinanden, oc finge nu en, nu en anden Seier; men tilſidſt blefue de forligte, oc ſkulde da Halfdan beholde Halffparten aff Vingulmarck, ſom hans Fader Gudrød hafde haft. Siden foer Kong Halfdan op paa Romerige, oc lagde det under ſig. Dette ſpurde Kong Sigtrygg, Kong Eyſteins Søn, ſom da hafde ſit Sæde paa Hedemarcken, men hafde tilforn underlagt ſig Romerige, drog da Kong Sigtrygg met ſin Krigshær mod Kong Halfdan. Der bleff it ſtort Slag, men Kong Halfdan fick Seieren. Da Kong Sigtryggs Folck begynte at flye,

II.
HISTORIA REGIS HALFDANI NIGRI.

CAP. I.
HALFDANI BELLUM CUM GANDALFO ET SIGTRYGGO.

Natus erat Halfdanus *annum unum, qvando cecidit pater ejus. Occidentem verſus in Agdiam mox profecta ejus mater* Aſa, *regnum ſuſcepit gubernandum, qvod fuerat patris illius. Hic adolevit Halfdanus, corporis mox ſtatura viribusqve pollens, ſed crines niger,* (*qvare*) *dictus eſt* Halfdanus Niger. (a) *Octodecim annos erat natus, qvando Agdarum regnum ſuſcepit, qvo facto, mox in Veſtfoldiam profectus, iſtud regnum cum fratre Olafo partitus eſt* (b) *prout antea eſt ſcriptum. Autumno eodem copias duxit in* Vingulmarkiam, *contra Gandalfum Regem. Variis hi conflixere præliis, ſtetitqve victoria, nunc ab hac, nunc ab illa parte. Ad ultimum pace facta ſtatutum eſt, ut* (c) *dimidia Vingulmarkiæ pars, qvam tenuerat pater ejus Gudraudus, cederet Halfdano. Hoc facto, Raumarikiam aggreſſus Halfdanus, eam qvoqve provinciam ſuæ fecit ditionis. Hac de re certior factus* Sigtryggus *Rex, filius Regis Eyſteini, qvi in Heidmarkia habitans, Raumarikiam antea ſibi ſubjecerat, copias duxit contra Halfdanum; acri hinc orto prælio, ſtetit penes Halfdanum victoria: in fugam*

(a) *E. habet: Erat tunc* novendecim *&c.*
(b) *E. hoc, addit.*
(c) *A. D. omittunt: dimidia.*

konungr loſtinn öru undir höndina vinſtri, oc fell hann þar. Sídan lagdi (8) Hálfdan undir ſic allt Raumaríki. Eyſteinn het annar ſonr Eyſteins konungs, brôdir Sigtryggs konungs, hann var þá konungr á Heidmörc: Enn er Hálfdan (9) konungr var farinn út á Veſtfolld, þá fór Eyſteinn konungr med her ſinn út á Raumaríki, lagdi þar þá vída (10) land undir ſic.

ſkye, bleff hand ſkudt met en Pil, under den venſtre Arm, oc falt hand der. Siden lagde Halfdan under ſig alt Romerige. Eyſtein hed Kong Eyſteins anden Søn, Kong Sigtryggs Broder; hand var da Konning paa Hedemarken. Saa ſnart Kong Halfdan var dragen ud paa Veſtfold, da foer Kong Eyſtein met ſit Krigsfolck ud til Romerige oc indtog megit aff Landit.

CAP. II.

ORROSTA HALFDANAR OC EYSTEINS.

Hálfdan Svarti ſpurdi at ófridr var á Raumaríki: dró hann þá her ſaman, oc fór á Raumaríki (1) til móts vid Eyſtein konung, oc áttu þeir orruſtu, oc hafdi Hálfdan ſigr, (2) enn Eyſteinn flýdi uppá Heidmörc. Hálfdan konungr fór med her ſinn eptir hönum uppá Heidmörc, oc áttu þeir (3) þar adra orroſtu, oc hafdi Hálfdan ſigr); enn Eyſteinn flýdi nordr í Dala, á fund Gudbrands herſis: hann efldiz þadan at lidi, fór ſídan (4) um vetrinn út á Heidmörc; hann hitti Hálfdan Svarta í eyinni miklu, er liggr í Miörs; áttu þeir þar orroſtu; þar fell (5) mart manna af hvarom tveggia, oc hafdi Halfdan ſigr. Þar fell Guthormr ſonr Gudbrands herſis, er mannvænſtr þótti vera á Upplöndum. Þá flýdi Eyſteinn konungr enn nordr í Dala, þá ſendi hann Hallvard Skálc frænda ſinn á fund Hálfdanar konungs, at leita um ſættir. Enn fyrir frændſemis ſakir, (6) þá gaf Hálfdan konungr upp Eyſteini konungi hálfa Heidmörc, (7) ſva ſem þeir frændur höfdu fyrr átt. Enn) Hálfdan lagdi undir ſic

Cap. 2.

Slag mellem Halfdan oc Eyſtein.

Der Halfdan Suarte ſpurde, at der var Ufred paa Romerige, ſamlede hand ſin Krigshær oc drog didhen mod Kong Eyſtein. De ſtridde, oc fick Halfdan Seier, men Eyſtein flydde til Hedemarken. Kong Halfdan drog efter hannem met ſit Krigsfolck op paa Hedemarken; der hulde de det andet Slag, oc fick Halfdan Seier, men Eyſtein flydde Nord i Dalene til Gudbrand Herſe. Der bleff hand paa nye forſtercket met Folck, oc drog hand ſaa om Vinteren ud til Hedemarken oc fandt Halfdan Suarte i den ſtore Øe udi Mios. Der ſtridde de, oc fulde mange Mend paa baade Sider; men Halfdan beholt Marcken. Der falt Guttorm, Gudbrand Herſes Søn, ſom holtis for den artigſte Mand i all Oplanden. Da flydde Kong Eyſtein atter Nord i Dalene, oc ſende Hallvard Skalk, ſin Frende, til Kong Halfdan, at begiere Forlig. For Frendſkabs Skyld, affſtod Kong Halfdan halfue Hedemarken til Kong Eyſtein, ſom hand oc hans Slectninger for hafde haft. Men Halfdan lagde under ſig Thotn, oc huad

(8) A. D. hann.
(9) E. konungr addit, & kominn, pro farinn, legit. (10) E. land, om.
(1) E. á hendur. (2) D. Enn Eyſteinn flydi uſqve ad) omittit.
(3) E. þar, addit. (4) E. um vetrinn, omittit. C. D. út, addunt.
(5) A. mikit fólk, pro, margt manna. Sic B. C. D. (6) E. þá, omittit.
(7) E. ſva ſem þeir fr. &c. uſqve ad) addit.

gam autem cum ſuis conjectus Sigtryggus *Rex*, *ictu ſagittæ*, *ſiniſtra ſub manu*, *ſaucius cadit. Hoc facto, totam Raumarikiam ſuam fecit Halfdanus.* Eyſteinus *dictus eſt alius Eyſteini Regis filius, frater Regis Sigtryggi, tunc Heidmarkiæ Rex. Hic, Halfdano in Veſtfoldiam profecto, cum exercitu Raumarikiam aggreſſus, magnam ejus regionis partem ſibi ſubjecit.*

CAP. II.

PRÆLIA HALFDANI ET EYSTEINI.

Raumarikiam bello infeſtari, certior factus Halfdanus, copiis contractis, obviam procedit Eyſteino, qvi orto inter eos prælio, cum ſuperior eſſet Halfdanus, fugit in Heidmarkiam. Cum exercitu ſuo in Heidmarkiam eum ſecutus Halfdanus, alio cum eo contendit prælio; ſtante & hic penes Halfdanum victoria, boream verſus in (d) Dalias *fugit Sigtryggus, ad* Gudbrandum *Herſum. Coactis hic novis copiis, ſeqventi hyeme tendit in Heidmarkiam, ubi in* (e) *inſula magna, qvam cingit Lacus* Miors, *offendit Halfdanum. Hic iterato prælio, magna utrimqve ſtrage, cedit victoria Halfdano, ſed cadit* Guttormus, *filius Gudbrandi Herſi, eximiæ præ aliis in Upplandia omnibus ſpei juvenis, fugitqve rurſum in Dalias Eyſteinus. Hinc miſſo* Hallvardo Skalkio, *conſangvineo ſuo, ad Halfdanum Regem, pacem qværit. Dat id affinitati Halfdanus, ut dimidiam Heidmarkiæ partem Eyſteino Regi cederet* (f) *qvam antea tenuerant iſti Reges agnati. Suæ autem ditionis fecit Halfdanus* Thot-

(d) *Per Dalias ſ.* Valles, *hic ſignificatur longus ille terrarum tractus, qvi plures, majores partim, partim minores complectitur valles, altis diſtinctas montibus, ſed uno nomine* Gudbrandsdalia (*Gudbrandi Vallis*) *dicitur.*
(e) *Hæc inſula proprio nomine dicta eſt* Helga-Ey.
(f) *E. hoc omittit.*

sic Þotn, oc þar sem Land heitir: (8) Þá eignadiz hann oc Hadaland (9); þvíat hann heriadi vída: var hann þá oc allríkr konungr.

CAP. III.

KVANFANG HALFDANAR SVARTA.

Hálfdan Svarti feck (1) konu þeirrar, er nefnd er Ragnhilldr) dóttur Haralllds Gullskeggs; hann var konungr í Sogni: þau áttu son, er Haralldr konungr gaf nafn sitt, oc fæddiz sá sveinn upp í Sogni med Haralldi konungi (2) módur-fedur sínum. Enn er Haralldr var (3) örvasi (4) at alldri, var hann sonlauss, þá gaf hann (5) Haralldi dóttur-syni sínom ríki sitt, oc let hann taka til konungs. Litlu sídar andadiz Haralldr (6) Gullskeggr. Þann sama vetr andadiz Ragnhilldr dóttir hans; (7) enn eptir um vorit vard sóttdaudr Haralldr konungr úngi í Sogni; hann var þá X vetra (8) gamall. Þegar er Hálfdan Svarti spurdi andlát hans, þá byriar hann ferd sína med lidi miklo, oc fer nordr til Sogns; var þar vid hönom vel tekit: taldi hann þar til ríkis oc arfs eptir son sinn: oc var þar eingi (9) vidrstada. lagdi hann undir sic ríki þat. Þá kom til hans Atli Jarl hinn Mióvi af (10) Gaulum: hann var vin * Halfdanar konungs. konungr setti Atlá Jarl yfir Sygna-fylki, at dæma þar landslög, oc heimta (11) saman skatta til handa konungi. Fór þá Hálfdan konungr til Upplanda í ríki sitt.

CAP. IV.

(8) E. þá eignadiz hann, om.
(9) E. þvíat hann heriadi vída, addit.
(1) E. feck Ragnhilldar. B. þeirrar, add.
(2) E. módur, omittit.

huad man kalder Land. Da fick hand oc Hadeland, thi hand stridede mangesteds, oc var en saare mectig Konning.

Cap. 3.

Halfdan Suartis Giftermaal.

Kong Halfdan fick til Hustru Ragnhild, Harald Guldskiegs Dotter, som var Konning udi Sogn. De aflede en Son, som Kong Harald gaff sit egit Nafn, oc foddis hand op udi Sogn, hos sin Moder-Fader. Men fordi Harald var en ældgammel Mand, oc hafde ingen Son, da gaff hand Harald sin Dotter-Son sit Rige, oc lod hannem tage til Konge. Lidt derefter døde Harald Guldskieg, den samme Vinter døde oc Ragnhild hans Dotter, oc om Vaaren derefter bleff Kong Harald den Unge sot-død i Sogn, da han var 10 Aar gammel. Saa snart Halfdan Suarte spurte sin Sons Død, begaff hand sig paa Reisen, met megit Folck, oc drog Nord til Sogn, huor hand bleff vel imodtagen; giorde hand da Fordring paa Riget oc Arfuen efter sin Son; ingen giorde hannem deri Modstand, oc lagde hand det Rige under sig. Da kom til hannem Atle Jarl den Smale fra Gaulum, som var Kong Halfdans Ven; Kongen satte Atle Jarl ofuer Sogne-Fylcke, at dømme Landit efter Lands-Lofuen, oc opbære Skatten paa Kongens Vegne. Siden foer Kong Halfdan tilbage til sit Rige paa Uplanden.

Cap. 4.

(3) E. ordinn, addit. (4) E. at alldti, addit.
(5) B. D. Haralldi, add. (6) E. Gullskeggr, addit.
(7) E. enn, addit. (8 E. gamall, addit. (9) E. mótstada.
(10) E. Gulum. * alii Haralllds kóngs. (11) E, saman, omittit.

Thotniam, *regionemqve* Land *dictam*, *nec non* Hadalandiam; *qvo pacto*, (g) *arma late circumferendo*, *Rex potentissimus evasit.*

CAP. III.

CONJUGIUM REGIS HALFDANI NIGRI.

Conjugem sibi junxit Halfdanus Niger fœminam, *nomine* Ragnhildem, Haraldi Gullskeggi *filiam*, *qvi Rex erat* Sogniæ. *Genuere illi filium*, *cui suum nomen dedit Haraldus Rex*, *qviqve in Sognia*, *apud avum suum maternum*, *Regem Haraldum*, *est educatus.* *Senectute & morbo admodum debilis Haraldus*, *ipse filio destitutus*, *regnum suum nepoti dedit Haraldo*, *qvem Regem salutari atqve constitui curavit.* *Paulo post moritur Haraldus.* *Eadem hyeme obiit* Ragnhildis, *ejus filia;* *seqventi autem vere*, *morbo exstingvitur Rex Sogniæ Haraldus junior*, *decem tunc annos natus.* *De ejus morte certior factus Halfdanus Niger*, *ingenti stipatus comitatu*, *boream versus in Sogniam iter instituit*, *ubi comiter exceptus*, *regnum post filii obitum*, *ut sibi debitam hæreditatem postulavit*, *id qvod*, *nullo resistente*, *etiam obtinuit ac sibi subjecit.* *Accessit ibi ad eum* Atlius *Jarlus de Gaulis*, *dictus hinn* Miofe (*Gracilis*) *Regis* (h) *Halfdani amicus*, *qvem Sognensi provinciæ Jarlum* *s. Præfectum constituit*, *data ei jura dicendi atqve tributa exigendi potestate;* *qvo facto*, *in Uplandiam reversus est Halfdanus.*

CAP. IV.

(g) *E. hoc comma omittit.*

(h) *Alii habent:* Haralldi Regis; *qvod sine dubio rectius.*

CAP. IV.

ORROSTA HALFDANAR OC GANDALFS SONA.

Hálfdan konungr fór um haustit út á Vingulmörc. Þat var á einni nátt, (1) þar er Halfdan (2) konungr var á veizlo, at um (3) midnætti kom til hans madr ſá, er heſt-vörd (4) hafdi halldit, oc ſagdi hönum, at herr var kominn nær bænum: konungr ſtód upp þegar, oc bad (5) menn ſína vopna ſic; gengr þegar út (6) í gardinn, oc fylkir. Þí næſt kvamo þar ſynir Gandalfs, Hýſingr oc Helſingr, med lid mikit, (7) vard þar orroſta mikil. Enn fyrir því at Hálfdan konungr var ofrlidi borinn, þá flýdi hann til (8) ſkógar, oc let mart manna: þar fell Ölfer hinn Spaki fóſturfadir (9) hans. Eptir þat dreif lid til (10) Hálfdanar konungs; fór hann þá at leita Gandalfsſona: oc hittuz (11) þeir á Eydi, vid (12) Eyna-ſker, oc beriaz þar; þar fell Hýſingr oc Helſingr; enn bródir þeirra Haki kom á flótta. Eptir þat lagdi Hálfdan konungr undir ſic alla Vingulmörc, enn Haki flýdi í Alfheima.

CAP. V.

SÍDARA KVANFANG HALFDANAR, ER HANN FECK DÓTTUR SIGURDAR HIARTAR.

Sigurdr Hiörtr er nefndr konungr á Hríngaríki; (1) hann var meiri oc ſterkari enn hverr (2) madr annara: (3) allra manna var hann oc frídaſtr ſýnom. Fadir hans var Helgi hinn Hvaſsi,

(1) E. þar, addit. (2) E. konungr, addit. (3) A. C. D. midnátt.
(4) E. hellt. (5) E. hirdmenn, pro, menn. (6) E. í gardinn, addit.
(7) E. oc tókz þegar orruſta. (8) A. ſkógs.
(9) D. E. Hálfdanar konungs. (10) D. E. Hálfdanar, omittit.
(11) D. þeir, omittit. (12) A. D. E. eyna. C. eyra. B. Eya-ſker.
(1) E. hann var, addit.
(2) E. madr, omittit.
(3) E. hann var manna.

Cap. 4.

Kong Halfdans Strid met Gandalfs Sønner.

Kong Halfdan drog om Hosten til Vingulmark. Det hendtis der en Nat, huor Kong Halfdan var til Giest, at en Mand kom til hannem om Midnats Tid, som hafde holdet Vact til Hest, oc sagde hannem, at en Krigshær var kommen nær til Gaarden. Kongen stod strax op oc bad sine Mend vebne sig; de ginge siden ud i Gaarden oc sloge deris Orden. Strax derpaa komme der Gandalfs Sønner, Hysing oc Helsing, met megit Folck, oc bleff der en skarp Strid; men fordi Kong Halfdan bleff ofuerveldet aff Mengden, maatte hand flye til Skofuen oc miste mange aff sine Mend. Der falt Olfuer den Spage (den Viise) hans Foster-Fader. Siden samlede sig flere Folck til Kong Halfdan, oc drog hand da ud for at oplede Gandalfs Sønner; de fundis paa Eyde ved Eyna-Sker, oc slogis der. Der falt Hysing oc Helsing, men deris Broder Hake tog Flugten. Siden lagde Kong Halfdan al Vingulmarck under sig, men Hake flydde til Alfheim.

Cap. 5.

Kong Halfdans sidste Giftermaal, da hand fick Sigurd Hiortes Dotter.

Sigurd Hiort hed en Konge paa Ringerige; hand var større oc sterckere end nogen anden Mand, oc dertil den deiligste aff Anseelse. Hans Fader var Helge hin Huasse, men hans Moder Aslaug, Sigurd Snog-Ojes Dot-

CAP. IV.

BELLUM HALFDANI CUM GANDALFI FILIIS.

Halfdanus Rex autumno in Vingulmarkiam cum exercitu ſe contulit. Nocte qvadam, cum convivio intererat Halfdanus, mediam circa noctem advolat ad eum qvidam, qvi eqves excubias egerat, nuncians, hoſtem adeſſe, villæ jam vicinum. A menſa illico ſurgens Rex, ſuos jubet armari, forasqve ſe proripiens, in area villæ aciem inſtruit. Supervenientibus mox Gandalfi filiis, Hyſingo & Helſingo, *cum magno exercitu, acri concurritur prælio: aſt multitudine ſuperatus Rex Halfdanus, ad ſylvam fugere cogitur, multis ſuorum amiſſis, inter qvos erat* Ölverus Sapiens, *Halfdani Regis nutricius. Confluentibus deinde ad Regem Halfdanum copiis, ipſe procedit, filios Gandalfi qvæſitum, qvos cum in* Eydia, *ad* (i) Eya-Skiær, (*ſcopulos Eyenſes*) *offendit, commiſſo prælio, cadit ibi Hyſingus, cadit & Helſingus, ſed fuga elabitur frater eorum* Hakius. *Hoc facto, totam Vingulmarkiam ſuam fecit Halfdanus Rex, Hakius autem in Alfheimiam fugit.*

CAP. V.

POSTERIUS HALFDANI CONJUGIUM, CUM UXOREM DUXIT RAGNHILDAM, FILIAM SIGURDI HIORT (S. CERVI).

Sigurdus Hiort, (*Cervus*) *dictus eſt Rex Hringarikiæ, corporis magnitudine & robore, nec non formæ elegantia omnium præſtantiſſimus. Pater ejus erat* Helgius Hvaſſe, *mater vero* Aslauga, *filia* Sigurdi, *dicti* Orm,

(i) *A. D. E. habent:* Eyna-Skiær; *B.* Eya-Skiær.

Hvaſsi, enn módir hans Aslaug, dóttir Sigurdar Orms í Auga, Ragnars ſonar Lodbrókar. Sva er ſagt, at (4) þá var Sigurdr XII vetra gamall, er hann drap Hilldibrand berſerk í einvígi, oc þá XII ſaman; mörg vann hann þrekvirki, oc er laung ſaga frá hönum. (5) Sigurdr átti tvö börn; Ragnhilldr het dóttir hans: hun var allra kvenna ſköruliguſt; hun var þá á tvítugs alldri: enn Guthormr (6) bródir hennar, (7) hann var á úngmennis alldri. Enn þat er ſagt frá * atferd Sigurdar kongs, at hann reid einnſaman út á eydimerkur, hann veiddi ſtór dýr oc mann-ſkiæd; lagdi hann á þat kapp mikit (8) iafnan. Þat var einn dag at Sigurdr reid einn ſaman út á merkur, ſem vandi hans var til, oc er hann var lánga leid (9) ridinn, (10) kom hann fram í (11) ryd nockorr, í nándir Hadalandi; þá kom þar móti hönum Haki berſerkr, med XXX manna, (12) þar barduz þeir: fell þar Sigurdr Hiörtr, enn af Haka XII menn, enn ſiálfr hann let hönd ſína, oc hafdi III ſár önnur. Eptir þat reid Haki (13) vid menn ſína til búſs Sigurdar, oc tók þar Ragnhilldi dóttur hans, oc Guthorm bródur hennar, oc hafdi braut med ſer, oc fe mikit, oc marga dýrgripi, oc hafdi heim á Hadaland: (14) þar átti hann bú ſtór. Þá let hann efna til veizlo, oc ætladi at göra brúdlaup til Ragnhilldar; enn þat dvalldiz, fyrir því at ſár hans höfduz illa. Haki Hada-berſerkr lá í ſárum um hauſtit, oc öndverdan vetr: Enn of jól var á Heidmörc Halfdan konungr (15) á veizlo: hann hafdi ſpurt öll þeſsi tídindi. Þat var einn morgin ſnimma (16), er konungr var klæddr, at hann kalladi

Dotter, ſom var Ragnar Lodbroks Søn. Der ſiges, at Sigurd var 12 Aar gammel, da hand ihielſlog den Berſerk Hildebrand, ſelv tolfte, i en Tuekamp. Hand bedreff oc mange flere mandelige Gierninger, oc er megit ſagt om hannem. Sigurd hafde to Børn; hans Dotter hed Ragnhild, ſom var en megit ypperlig Qvinde, oc da omtrent 20 Aar gammel; men hendis Broder Guthorm var endnu ung. Der fortællis om Kong Sigurds Bedrifter, at hand red (ofte) eene ud i Ødeſkofue, at jage efter ſkadelige Diur, huorpaa hand lagde beſtandig ſtor Flid. Det ſkeede en Dag, at hand red eene udi Skofuen, ſom han var vant at giøre, oc da hand hafde redet en lang Vei, kom hand frem paa nogle Rydnings-Pladſe i Skofuen, nær ved Hadeland. Der kom hannem da i Møde Berſærken Hake, med 30 Mend, oc ſlogis de der. Der falt Sigurd Hiort, oc 12 af Hakes Mend. Men Hake ſielff miſtede den ene Haand oc fick tre andre Saar. Siden red Hake met ſine Mend til Sigurds Gaard, oc tog hans Dotter Ragnhild oc Guthorm hendis Broder met ſig, ſamt megit Gods oc mange andre koſtbare Ting, oc førte met ſig hiem til Hadeland, huor hand aatte ſtore Gaarde. Siden lod hand berede it Gieſtebud, oc actede at holde Bryllup met Ragnhild, men det ſkeede icke ſaa ſnart, thi hans Saar vilde icke vel lægis. Hake Hadelands Berſerk laa ſyg af ſine Saar om Høſten, oc noget ud paa Vinteren. Om Julen var Kong Halfdan paa Hedemarcken til Gieſtebud. Hand hafde (da) ſpurt alle diſſe Tidende. En Morgen aarle, da Kongen var klæd, kallede

(4) E. Sigurdr var þá. E. gamall, addit. (5) E. Sigurdr, alii hann.
(6) A. B. C. D. enn Guthormr br. hennar á úngm. legunt.
(7) A. ſem vandi hans var til, inſerit. * E. atferd; alii, dauda.
(8) E. iafnan, alii optliga. (9) A. kominn. (10) A. reid.
(11) B. ryd nockora. C. rid nockut. D. rud. E. ri6dr.
(12) E. þar barduz þeir, omittit. (13) E. vid menn ſína, addit.
(14) E. þar átti hann bú ſtór, addit. (15) E. á veizlo, addit.
(16) A. er konungr var klæddr, omittit.

Orm-i-Auga, (*oculos angve picti*) *filii* Ragnari Lodbrok. *Fertur duodecim annos natus Sigurdus* Hildebrandum Berſerkum *duello occidiſſe, & undecim ejus comites. Multa alia præclare geſſit, prolixaqve de eo circumfertur narratio. Duo erant Sigurdo liberi, filia nempe, nomine* Ragnhilldis, *fœminarum omnium præſtantiſſima, tunc viginti annos nata; frater vero ejus* Guthormus, *ephebis nondum egreſſus. Relatum autem accepimus, id* (k) *moris fuiſſe Sigurdo* Regi, *ut in deſerta ſylvasqve ſolus, eqvo vectus, (ſæpius) abiret, venatum feras grandiores, hominibus noxias, cui rei multum ſæpe operæ atqve laboris impendit. Die qvodam, pro more ſolito, in deſerta longius provectus Sigurdus, cum in nudum, arboribus exciſis, medias inter ſylvas, prodierat* (l) *campum, in confiniis Hadalandiæ ſitum, offendit* Hakium *Berſerkum, triginta ſociis comitatum. Orto hic inter eos prælio, cadit Sigurdus Hiort, cadunt etiam ex parte Hakii duodecim, multatur ipſe manu altera abſciſſa, & tria alia reportat vulnera. Hoc facto, ad villam Sigurdi cum ſuis eqvo vectus Hakius, filiam ejus Ragnhildem, filium Guthormum, ingentem pecuniæ vim, resqve alias magni pretii, inde ſecum domum abduxit* (m) *in Hadalandiam, ubi ampla illi erant prædia. Hic magno apparatu convivium inſtruit, cum Ragnhillde nuptias celebraturus; ſed rei moram injiciebant ejus, qvæ ægre ſanari poterant, vulnera, qvibus per autumnum hyemisqve initio æger & lecto affixus decumbebat Hadarum ille Athleta Hakius. Circa Juliorum ſolennia in Heidmarkia præſens aderat* Halfdanus *Rex, tota hac de re certior factus. Mane cujusdam diei, veſtes poſtqvam induerat Rex,* *ad*

(k) *E. habet:* atferd ɔ: *Mos, conſvetudo; alii:* dauda ɔ: *Mors.*
(l) *Hic ſine dubio eſt locus, ſitus inter Hringarikiam & Hadalandiam, dictusqve* Hademo, *ubi altus erectus ſtetit lapis ſ. Cippus (Bautaſtein), rei, qvæ hic narratur, absqve dubio in memoriam,* Moſtein *dictus. Ita habet Mag.* Johannes Nicolai, *Epiſcopus olim Oſlöenſis, in narratione MSSta, de itinere ſuo Ao.* 1594, *ex Hringarikia in Hadelandiam.*
(m) *E. hoc addit.*

adi til ſin Hárek Gand, ſagdi at hann ſkylldi fara yfir á Hadaland, oc færa hönum dóttur Sigurdar Hiartar Ragnhilldi. Hárekr bióz, oc hafdi hundrat manna; ſtillti ſva ferdinni, at þeir kvamo yfir vatnit í ótto til bæiar Haka, tóku dyr allar (17) oc ſkála, er (18) húskarlar ſvafo í: ſídan gengo þeir til ſvefnbúrs þeſs, er Haki ſvaf í, oc brutu upp, oc tóku í brott Ragnhilldi, oc Guthorm bródur hennar, oc allt fe þat er þar var; enn þeir brendu ſkálann, oc alla menn þá er inni voru: þeir tiölldudu vagn (19) einn allvegligan, oc ſettu þar í Ragnhilldi, oc (20) Guthorm, fóru ſídan til íſsins. Haki ſtód upp, oc geck eptir þeim um (21) hríd; enn er hann kom at vatz íſinum, þá ſneri hann nidr hiölltum á ſverdinu, enn lagdiz á blódrefilinn, ſva at ſverdít ſtód í gegnum hann: feck hann þar bana, oc er hann þar heygdr á vatzbackanom. Halfdan konungr ſá er þeir fóru um vatzíſinn, (22) þvíat hann var manna ſkygnztr; oc er hann ſá vagn tialldadan, þóttiz hann vita, at eyrindi þeirra mundi ordit vera, þat ſem hann villdi: let hann þá ſetia bord ſitt, oc ſendi menn vída um bygdina, oc baud til ſín mörgum mönnum, oc var þar þann dag veizla (23) gód: oc at þeirri veizlo feck Halfdan (24) konungr Ragnhilldar, oc var hun ſídan rík drottning. Módir Ragnhilldar var (25) Þyrni, dóttir Klack Harallds konungs af Jotlandi, ſyſtir Þyri Danmarcar bótar, er átti Gormr hinn Gamli (26) Dana konungr, er þá red Danavelldi (27).

CAP. VI.

(17) B. C. á, pro oc, item E.
(18) E. húskarlar, alii, menn.
(19) E. einn, addit. (20) E. bródur hennar. (21) D. ſtund.
(22) E. þvíat, addit. (23) E. mikil oc prydiliga ger.
(24) E. konungr, addit. (25) B. Þyrrin. E. Þorny.
(26) E. Dana konungr, addit. (27) E. í þann tíma, addit.

kallede hand Harek Gand til ſig, oc ſagde, at hand ſkulde fare ofuer til Hadeland, oc føre hannem Ragnhilld Kong Sigurd Hiortes Dotter. Harek giorde ſig rede, oc hafde 100 Mend met ſig. Hand lafuede Reiſen ſaaledis, at de komme ofuer Vandet om Natten, for Dag, til Hakes Gaard, huor de beſpente alle Dorrene oc Sengeſtuen, huori Hakes Huskarle ſofue. Siden ginge de til det Sofuekammer, huor Hake ſielff ſoff, brøde Doren op, oc toge Ragnhilld oc Guttorm hendis Broder derud, oc alt det Gods derinde var; men Sofueſtuen brende de, met alle dem der vare inde. De ſloge it Telt ofuer en megit ſmuck Vogn, oc ſette Ragnhild oc Guttorm der udi, oc droge ſiden aff ned til Iſen. Hake ſtod op oc gick nogit Stycke efter dem, men der hand kom til Iſen paa Vandit, vente hand Suerdklodden ned, men lod ſig falde paa Odden, ſaa at Suerdet gick igiennem hannem, huoraff hand døde, oc bleff lagt i en Høj der paa Backen hos Vandet. Kong Halfdan ſaae dem drage ofuer Iſen, thi hand hafde det ſkarpeſte Siun, oc der hand bleff vaer en met Telt ofuerſlagen Vogn, merckede hand, at deris Erinde hafde gaaet, ſom hand ønſkede. Hand lod da berede ſit Bord, oc udſende Mend vide om Bygden, oc bød til ſig mange Gieſter. Der holtis da den Dag it ſtort Gieſtebud, oc i det Gieſtebud giorde Kong Halfdan Bryllup met Ragnhilld, oc bleff hun ſiden en veldig Dronning. Ragnhillds Moder var Thyrni, Kong Harald Klacks Dotter aff Jotland, Thyri Dannebods Søſter, ſom Gorm den Gamle, Danne-Konning, hafde til Huſtru, oc ſom den Tid raadde for Danmarcks Rige.

Cap. 6.

ad ſe vocatum Harekum *qvendam* Gand, *juſſit, arrepto in Hadelandiam itinere, Sigurdi Cervi filiam Ragnhilldem inde ad ſe deducere. Itineri accingitur Harekus, qvi centum comitibus ſtipatus, iter ſuum ita inſtituit, ut lacu ſuperato, ante diluculum apud villam eſſent Hakii, ubi fores omnes ædium, in qvibus dormiebant domeſtici ejus milites, armatis cum probe ſepſerant, effractis foribus cubiculi, ubi jacebat Hakius, Ragnhilldem ejusqve fratrem Guttormum ſecum abduxere, dictasqve ædes, cum omnibus, qvi ibi erant, ſubjecto igne cremarunt; qvo facto, Ragnhilldem atqve Guttormum currui, aulæis magnifice inſtrato, cum impoſuerant, ad lacum tendunt, glacie ſtratum. Lecto ſurgens Hakius, in veſtigiis eorum aliqvamdiu hæſit: ſed lacui factus vicinus, mucroni gladii, pectori obverſo, ita incubuit, ut gladio transfixus exſpiraret, ibi ad oram ſtagni tumulatus. Halfdanus Rex ſuos glaciem, qva ſtratus erat lacus, transeuntes animadvertens, erat enim acutiſſimi omnium viſus, vidensqve currum, aulæis tectum, negotium, qvod illis mandaverat, ex voluntate ſua votoqve ceſſiſſe augurabatur. Menſam ergo ſuam inſtrui juſſit, miſſisqve qvoqvoverſum totam per regionem nuntiis, convivas invitari plurimos. Fit eo die convivium opiparum; qvo in convivio conjugem duxit Halfdanus Ragnhilldem, qvæ poſtea Regina fuit, opibus & auctoritate inſignis. Mater Ragnhilldis erat* (n) Thyrnia, Klak-Haraldi, *Regis Jotlandiæ (Jutiæ) filia, ſoror* Thyræ, Danmarkar-botæ, *(Danici regni Reſtitutricis) qvam conjugem habuit* Gormus Antiqvus, *qvi tunc imperio Daniæ præfuit.*

CAP. VI.

(n) *B. habet:* Thyrrin; *E.* Thorny.

CAP. VI.

FRÁ DRAUMOM RAGNHILLDAR.

Ragnhilldi drottningu dreymdi drauma ſtóra: hun var ſpök at viti. Sá var einn draumr hennar, at hun þóttiz vera ſtödd í grasgardi ſinom, oc taka þorn einn (1) or ſerk ſer: oc er hun hellt á, þá óx hann ſva, at þat vard teinn (2) einn mikill; ſva at annar endir tóki iörd nidr, oc vard brátt rótfaſtr; enn annar endir treſins tók hátt í loptit upp, oc því næſt ſyndiz henni tred ſva mikit, at hon feck varla ſed yfir upp: þat var oc furdu digurt: enn (3) nedſti lutr treſins var raudr ſem blód; enn þá leggrinn upp fagr-grænn; enn (4) limarnar hvítar ſem ſniár. Þar voru kvíſtir (5) á trenu margir oc ſtórir, ſumir ofarr, enn ſumir nedarr: limar treſins voru ſva miklar, at henni þóttu dreifaz um allan Noreg, oc enn miklo vídara.

Cap. 6.

Om Ragnhilds Dromme.

Dronning Ragnhild hafde ofte ſtore Dromme, thi hun var forſtandig oc viis. Hun drømmede engang, at hun var i hendis Urtegaard, oc tog en Torn op aff ſin Taſke; men mens hun holdt den i Haanden, voxte den ſaa, at deraff bleff en ſtor Green, huis ene Ende rackte ned til Jorden, oc feſte der ſtrax Rødder; men den anden Ende aff Træet ragede høit op i Veiret; oc derefter ſiuntis hende Træit ſaa høit, at hun neppelige kunde ſee ofuer det. Træit var oc ſaare tyckt, Bulen neden paa rød ſom Blod, men Stammen opad ſafuer grøn, oc Grenene ſnehuide. Der vare mange oc ſtore Quiſte ofuen oc neden paa ſamme Træ; oc dets Grene ſaa brede, at hende ſiuntis ſom de ſpredde ſig ud ofuer alt Norrig, oc endnu megit videre omkring.

CAP. VII.

DRAUMR HALFDANAR.

Halfdan konung dreymdi alldrei; hönum þótti þat undarligt, oc bar þat fyrir þann mann er nefndr er Þórleifr (1) enn ſpaki, oc leitadi ráda, hvat at þí (2) myndi mega gera. Þórleifr ſagdi hvat hann gerdi, ef hann forvitnadi nockurn lut; at hann færi í ſvínabæli at ſofa, oc (3) bráuz hönum eigi (4) draumar, oc konungr gerdi þat, oc birtiz hanom draumr þeſsi: Hanom ſýndiz at

(1) B. oc láta í ſerk ſinn.
(2) E. einn, omittit. (3) A. næſti.
(4) A. B. C. D. upp til limanna ſnió hvítt. (5) A. af.

Cap. 7.

Kong Halfdans Drøm.

Kong Halfdan drømde aldrig, oc ſiuntis hannem det underligt, thi fortaalde hand det for en Mand, hed Thorleiff hin Spage, oc ſpurde hannem til Raads, huad derved kunde være at giøre. Thorleiff ſagde, huad hand pleiede at giøre, naar hand vilde vide nogit (i Drømme), at hand lagde ſig i it Suineleie, oc braſt hannem da aldrig Drøm. Kongen giorde ſaa, oc kom hannem da denne Drøm for: Han ſiuntis at hafue

(1) E. enn, omittit.
(2) E. mætti gera. (3) C. bráz.
(4) E. draumr. E. oc, omittit.

CAP. VI.

DE SOMNIIS RAGNHILLDIS.

Somnia magni momenti ſomniabat Ragnhilldis *Regina*, *ſapiens fœmina multarumqve rerum ſciens. Unum hoc erat ſomniorum ejus. Videbatur ſibi ſuo in viridario conſtituta*, *decerptum arbore ramum* (o) *ex ſuo promere marſupio*, *qvi ejus inter manus in tantum crevit*, *ut ſurculus factus ingens*, *altera extremitate terram tangeret*, *ubi radices egit; qvo facto*, *celeriter in altum ſurgens altera ſurculi extremitas*, *arbor videbatur facta adeo ingens*, *ut altitudinem ejus viſus vix poſſet aſſeqvi. Miræ* (*etiam*) *erat craſſitiei*, *ſed infima arboris pars*, *inſtar ſangvinis rubicunda*, *ſuperior vero truncus viridantis pulchre coloris*, *&* (p) *ſuprema*, *ad ramos usqve*, *nivis inſtar*, *candida arbor*, *grandioribus multis*, *tam ſupra qvam infra*, *veſtita ramis*, *eratqve ea ramorum magnitudo*, *ut per totam* Norvegiam *ulteriusqve longe extendi viderentur.*

CAP. VII.

SOMNIA HALFDANI.

Somnia nunqvam ſomniabat Halfdanus Rex; qvod cum illi mirum videbatur, *rem detulit ad virum qvendam*, Thorleifum *dictum* Sapientem, *qvem qvo huic rei mederi poſſet*, *modum conſuluit. Retulit illi Thorleifus*, *qvid ſibi*, *rerum futurarum curioſo*, *facere erat moris*, *haram nimirum ſuilem dormitum ſe ſubire*, *qvo facto*, *ſe nunqvam ſomniis deſtitui. Rem expertus Rex*, *hujusmodi particeps factus eſt ſomnii. Omnium pulcherrimo ſibi vi-*

(o) *B. habet: ſuo inſerere marſupio.*

(p) *A. B. C. D. ita habent; alii autem: Rami erant, inſtar nivis, candidi.*

at hann væri allra manna beſt hærdr, oc var hár hans allt (5) med lockom, ſumir ſidir (6) ſva at tók til iardar; ſumir í midian legg, ſumir á kne, ſumir í miodm, eda midia ſidu, ſumir á hals; enn ſumir ecki meir enn ſprottnir upp or hauſi ſem knýflar. Enn á lockum hans var hverskyns litr, enn einn lockr ſigradi alla (7) vid fegurd oc med lióſleik oc mikilleik. Þórleifi ſagdi hann þann draum; enn hann þýddi ſva, at mikill affſpríngr mundi af hönum koma, oc myndi (8) hans ættmenn löndum ráda med miklum veg, oc þó eigi allir med (9) jam-miklum: enn einn mundi ſá af hans ætt koma, at öllum mundi meiri oc (10) ædri. Oc (11) hyggia menn þat, at ſá lockr iartegndi Olaf konung hinn Helga. Halfdan konungr var vitr madr, oc ſanninda madr oc iafnadar, oc ſetti lög, oc (12) gætti ſiálfr, oc (13) þrýſti öllum til at gæta. Oc at eigi mætti offi ſteypa lögunum, gerdi hann ſialfr ſaktal oc ſkipadi bótum, hverium eptir ſinom burd oc (14) metordum. Ragnhilldr drottning ól ſon, oc var ſá vatni auſinn, oc nefndr Haralldr; hann var brátt mikill oc hinn frídaſti. Óx hann þar upp, oc gerdiz (15) þegar íþrótta-madr (16) ſnemma, oc vel viti borinn: módir hans unni hönum mikit, enn fadir hans minna.

CAP. VIII.

MATAR HVARF HALFDANAR.

Hálfdan konungr (1) var á iólaviſt á Hadalandi; þar vard undarligr (2) lutr ióla aptan, (3) þá er menn voru til borda gengnir, oc var þar allmikit fiölmenni, (4) at þar hvarf viſt öll (5) af

(5) D. E. í. (6) A. ſva at tók, omittit. Sic B. C. D.
(7) A. E. med lióſleik. A. B. med. D. at, pro vid.
(8) E. hans ættmenn, alii, ſá. (9) E. iafnri frægd. (10) E. frægri.
(11) A. B. hafa menn þat fyrir ſatt. (12) E. gætti, alii, hellt.

hafue det feireſte Haar, oc var det alt i Locker, en Part ſaa lange, at de hengde ned paa Jorden, en Part midt paa Beenet, en Part til Knæet, en Part neder paa Lendene, eller midt paa Siden, en Part til Skuldrene, oc en Part vare nys udſprungne aff Hofuedet, ſom ſmaa Horn. Huer Locke hafde ſin beſynderlig Lyd oc Farfue, men dog ofuergick en Locke alle de andre met Fauerhed, Klarhed oc Storhed. Kongen ſagde Thorleiff ſin Drøm; hand udlagde den ſaa, at ſtor Affkomme ſkulde blifue efter hannem, oc ſkulde Mend aff hans Ætt oc Slect raade for Riget, met ſtor Herligħed, endſkiønt icke alle met lige ſtor Magt. Men en aff hans Slect ſkulde dog blifue yppermere end alle de andre; oc mener mand den Lock betyder Kong Olaff den Hellige. Kong Halfdan var en viis Mand, ſanddrue oc retfærdig. Hand ſatte Loug i Landit, holt den ſielff, oc tuingede alle andre dertil. Oc paa det at Vold icke ſkulde omſtørte Lougen, da ſkickede hand ſielff Sagetall oc Bøder, for enhuer, efter hans Byrd oc Verdighed. Dronning Ragnhild fødde en Søn, ſom bleff ofuerøſt met Vand, oc kalled Harald. Hand bleff ſnart ſtor aff Vext oc megit deilig. Hand voxte der op, oc bleff tidlig ferdig i alle Slags Jdretter, ſamt begafuet met en ſtor Forſtand. Hans Moder hafde hannem megit kier, men Faderen holt icke ſaa megit aff hannem.

Cap. 8.

Maden forſuinder for Kong Halfdan.

Kong Halfdan var til Gieſt om Julen paa Hadeland. Der vederforis hannem it underligt Stycke. Jule-Aften da mand var gaaen til Bords, oc der var en ſtor Hob Gieſter, forſuant al Maden aff Bordet oc tillige

(13) A. let adra hallda ſva at. Sic B. C. D. (14) E. metnadi.
(15) A. B. brátt. (16) A. B. mikill.
(1) E. tók iólaveizlo á Hordalande. (2) E. atburdr.
(3) E. þá, omittit. (4) D. at, omittit.

videbatur ornatus crine, flexo circumcirca in cincinnos cirrosqve dependentes, qvorum alii humum, medios pedes alii, alii genua, alii coxendices, alii media latera, alii collum attingebant, qvidam autem, tuberum inſtar, ex cranio recens prodiiſſe videbantur. Varii generis coloribus diſtincti erant cincinni; alios vero omnes pulchritudine, ſplendore & magnitudine vincebat eorum unus. Hoc ſomnium narravit (Rex) Thorleifo, *qvi ſomnii factus interpres, augurabatur fore, ut ex illo ampla prodiret progenies, magna cum gloria dominatura, licet non cum æqvali omnes, naſciturus vero ex ejus familia unus, omnibus longe major & glorioſior; qvo cincinno ſignificatum volunt Regem* Olafum Sanctum. *Erat Halfdanus Rex vir inſigni ſapientia, veritatisqve & æqvitatis cultor. Leges poſuit, qvas & ſervavit ipſe, qvasqve ſervare alios* (q) *coëgit; & ut nulla violentia poſſent frangi leges, delictorum ipſe fecit recenſum, conſtituitqve ſingulis mulctas, pro cujusqve conditione & dignitate. Peperit* Ragnhildis *Regina filium, qvi aqva luſtratus dictusqve eſt* Haralldus. *Brevi is tempore ad corporis magnitudinem inſignem & præſtantiam crevit, ibiqve (apud parentes) adolevit, ad exercitia omnia cito maturus, & prudentia inſignis. Apud matrem magna valuit gratia, ſed minori apud patrem.*

CAP. VIII.

CIBUS HALFDANO SUBDUCTUS.

In Hadalandia, convivio cuidam Jolenſi intererat Halfdanus Rex, ubi mira accidit res. Ipſa Jolenſi veſpera, cum ad menſam freqventes admodum conſederant convivæ, è conſpectu eorum omnis ſubductus eſt cibus, &

(q) *B. C. D. habent: fecit ab aliis ſervari.*

(5) af bordum, oc allt munngát: ſat konungr ryggr eptir, enn hverr annara ſótti ſín heimili. Enn til þeſs at konungr mætti víſs verda (6) hvat þeſsum atburd olli, þá let hann taka finn einn, (7) er margfródr var, oc (8) villdi neyda hann til ſadrar ſögu, oc (9) píndi hann, oc (10) feck þó ecki af hönum. Finnrinn (11) het þannoc miöc til hialpar, er Haralldr var ſonr hans), oc Haralldr bad hönum (12) eyrdar, enn (13) feck eigi, (14) oc hleypti Haralldr hönom þó í brot, at úvilia konungs), oc fylgdi honom ſiálfr. Þeir komu þar (15) farandi, er höfdingi einn hellt veizlo (16) mikla, oc var þeim at ſýn þar vel (17) fagnat. Oc er þeir höfdu þar verit til vors, þá (18) mællti höfdinginn einn dag til Haralllds: furdo mikit torrek (19) görir fadir þinn ſer at, er ec tók viſt nockura frá hönum í vetr; enn ec mun þer þat launa med fegin ſögu: fadir þinn er nú daudr, oc ſkalltu heim fara; muntu fá ríki þat allt, er hann hefir átt, oc þar med ſkallto eignaz allan Noreg.

tillige all Drick. Kongen ſad bedrøfuet efter, men huer aff de andre drog til ſit Hiem. Men paa det Kongen maatte faae vide, huad Sag der kunde være til denne Hendelſe, da lod hand gribe en Finn, ſom var megit viis oc forfaren (i Troldoms Kunſter), oc vilde tuinge hannem til Sandhed at ſige derom, oc lod hannem pine; men hand fick dog intet aff hannem at vide. Finnen vende ſig til Harald Kongens Søn, oc bad hannem om Hielp. Harald giorde Bøn for hannem, men bleff icke hørt; thi lod Harald hannem komme bort, mod ſin Faders Villie, oc drog ſielff bort met hannem. De komme farendis (til it Sted) huor en Høfding giorde it ſtort Gieſtebud, oc blefue der, ſom ſyntis, vel imodtagne. Oc da de hafde været der indtil Vaaren, da ſagde Høfdingen en Dag til Harald: Din Fader fortrød det ſtorligen, at jeg tog nogen Koſt fra hannem i Vinter. Nu ſkal jeg belønne dig det met en god Tidende, din Fader er død; oc ſkal du nu drage hiem, oc tage det Rige, hand hafuer haft, oc ſiden ſkal du faa alt Norrig under dig.

CAP. IX.
DAUDI HALFDANAR KONUNGS.

Hálfdan Svarti (1) ók frá veizlo á Hadalandi, oc bar ſva til leid hans, at hann ók um vatnit (2) Rönd: þat var um vár, þá (3) voro ſólbrád mikil. Enn er þeir óku (4) um Rykinsvík, (5) þar höfdu verit um vetrinn nauta brunnar; enn er (6) mykrin hafdi fallit á íſinn, þá hafdi þar grafit

Cap. 9.
Kong Halfdans Død.

Halfdan Suarte agede fra it Gieſtebud paa Hadeland, oc falt Veten ſaaledis, at hand ſkulde fare ofuer det Vand Rønd. Dette ſkeede om Vaaren, da Jis oc Sne optøedis aff Solens Varme. De agede forbi Rykinsvig, huor man tilforn om Vinteren hafde paa Iſen vandet Quæg, men huor Mogit var fallit paa

(5) D. af bordum, omittit.
(6) C. D. hvat þeſsum atburd olli. omittunt.
(7) C. D. margfródan. (8) C. D. villdi, omittunt. (9) D. pína.
(10) D. feckz.
(11) E. bad ſer hialpar Haralld konungsſon, pro, het þannoc &c. uſq. ad.) (12) E. fridar. (13) D. feckz.

(14) C. D. þá leyſdi Haralldr úngi hönum brott at fara at óleyfi kon.
(15) E. farandi, omittit. (16) D. mikla, omittit. (17) A. fengit.
(18) A. B. var þat einn dag at höfdinginn mællti.
(19) A. lætr. Sic B. C. D. (1) C. D. fór frá. E. tók veizlo.
(2) E. Rund. (3) E. var ſólbrád mikil. C. D. ſólbrádir miklar.
(4) C. Ryuins. D. C. yſir. (5) D. þá höfdu þar. (6) E. mykin.

& potus omnis, ſeditqve Rex ſolus, animo valde contriſtatus, ſingulis ſe domum ſubducentibus. Ut cauſam hujus prodigii certus cognoſceret Rex, Finnum *qvendam, multarum rerum gnarum, prehendi juſſit, atqve tormentis ſubjici, ut vera fateretur, ſed nullius rei hoc modo certior factus. Auxilium ſibi ab Haralldo, Halfdani filio, anxie petiit Finnus; veniam ei oravit Haraldus, ſed non exoravit: fugæ hinc ei adjutor fuit Haralldus, invito Rege, ipſeqve ei fugæ comes. Fert eos fuga viaqve ad Principem qvendam virum, apud qvem inſtructum opipare tunc celebrebatur convivium, benigneqve, ut videbatur, excepti ſunt viatores. Apud hunc advernum tempus cum permanſerant, die qvodam Haralldum allocutus Princeps: "gravis admodum, inqvit, jactura videbatur patri "tuo, qvod ego hyeme recens præterlapſa nonnihil cibi ei ſubduxi; jam vero hoc damnum læto tibi reſarciam nun"tio. Obiit diem pater tuus, tu ergo domum repetens, regnum, qvodis poſſedit, occupa totum, qvo facto, tota "Norvegia es potiturus."*

CAP. IX.
MORS HALFDANI REGIS.

A convivio, cui in Hadalandia interfuerat, traba vehebatur Halfdanus Niger, ſic ferente via, ut per lacum Raund *veheretur. Hoc vere factum eſt, æſtu ſolis glaciem ſolvente. Juxta* Rykinsviikiam *ferebantur, ubi plures facti erant in glacie putei, bobus aqvandis, qvorum fimus, per glaciem ſparſus, ſole æſtuante, hinc*

 illinc

grafit (6) um, í (7) sólbrádinu; enn er konungr ók þar um, þá braz (8) nidr ísinn, oc týndiz þar Hálfdan konungr, oc lid mikit med hönum. Þá var hann fertogr at alldri. Hann hafdi verit allra konunga (9) ársælstr. Sva mikit gordo menn ser at um hann, at þá er (10) þat spurdiz, at hann var daudr, (11) oc lík hans var flutt á Hríngaríki, oc var þar til graptar ætlat, þá fóru ríkismenn af Raumaríki oc Vestfolld oc Heidmörk, oc beiddoz allir at hafa líkit med ser, oc heygia í sínu fylki, oc þótti þat vera árvænt þeim er nædi. Enn þeir sættuz sva, at líkino var skipt í fióra stadi, oc var höfudit lagit í haug at Steini á Hríngaríki. Enn hverir fluttu heim sinn luta, oc heygdo; oc eru þat allt kalladir Hálfdanar haugar.

III. HA-

(6) B. vakir. (7) E. Sólbrádinni. (8) E. þar. (9) B. ástsælastr.

paa Isen, hafde det ædt Huller deri, ved Hielp aff Solens Varme. Da nu Kongen drog derofuer, brast Isen, saa Kong Halfdan omkom, oc megit Folck met hannem; oc var hand da 40 Aar gammel. Hand hafde frem for alle (de fremfarne) Konger verit megit lyckelig met gode Aaringer i Landet. Saa megit hulde hans Undersaatter aff hannem, at der de spurde hand var død, oc hans Lig bleff ført til Ringerige oc skulde der begrafuis, da komme de giefueste Mend aff Romerige, oc Vestfold, oc Hedemarck derhen, oc begierte alle at de maatte føre Liget bort met sig, oc begrafue det, huer udi sit Fylcke, menendis sig desbedre Aar oc Tid at skulde (derued) bekomme; de blefue (endelig) saa forenede, at de skifte Liget i fire Parter, oc bleff Hofuedet lagt udi en Høj ved Steine paa Ringerige; men de andre førte huer sin Part bort, oc kastede Høje derofuer, som alle blefue siden kallede Halfdans Høje.

III. Ha-

(10) D. þat spurdiz at, omittit. (11) C. D. at.

illinc varia in glacie aperuerat foramina. Cum ergo hic transibat Rex, fracta glacie, aqva submersus periit Rex Halfdanus, comitumqve ejus plurimi, annos tunc natus qvadraginta. Omnium Regum annonæ proventu læto felicissimus fuerat. Eum (ergo) tanti fecere cives, ut fama mortis ejus vulgata, cum mortui corpus in Hringarikiam delatum, ibi sepulturæ erat mandandum, ex Raumarikia, ex Vestfoldia & ex Hedemarkia, illuc confluentes præcipuæ dignitatis viri, corpus sibi dari peterent omnes, ad sua transferendum, suaqve in ditione tumulandum, fore existimantes, ut voti compotes felici annonæ ubertate semper gauderent. Eo (tandem) modo res inter eos est composita, ut in qvatuor corpus sit divisum partes. In villa Hringarikiæ Steine *caput est tumulatum; suas cæteri partes ad se translatas tumulis mandarunt; qvi tumuli omnes* Halfdani *dicti sunt* Tumuli.

III. HI-

III. HARALLDS SAGA ENS HARFAGRA.

CAP. I.

ORROSTA HARALLDS VID HAKA OC GANDALF FÖDUR HANS.

Haralldr tók konungdóm eptir födur ſinn þá er hann var X vetra (1) gamall: hann var allra manna meſtr oc ſterkaſtr oc frídaſtr (2) ſýnom, vitr madr oc ſkörungr mikill. (3) Guthormr módurbródir hans gerdiz forſtióri fyrir hirdinni, oc fyrir öllum landrádom; hann var oc hertogi fyrir (4) hird-lidinu. Eptir líflát Hálfdanar Svarta gengo margir höfdingiar á ríkit (5) þat er hann hafdi leiſt; var þar hinn fyrſti madr Gandálfr konungr, oc þeir brædur Högni oc Fródi, ſynir Eyſteins konungs af Heidmörk; oc Högni Káruſon geck vída yfir Hríngaríki. Þá byriar ferd ſína Haki Gandálfsſon út á Veſtfolld med CCC manna, oc fór it efra um dali nockura, oc ætladi at koma á úvart Haralldi konungi: enn Gandálfr konungr ſat (6) at löndum med her ſinn, oc (7) þar ætladi hann (8) þá at flytiaz yfir fiördinn (9) med her ſinn á Veſtfolld. Enn er þat ſpyrr (10) Guthormr hertogi, ſamnar hann her, oc fer med Haralldi konungi) (11) Fara þeir Guthormr móti Haka upp á land, oc finnaz þeir í dal nockurum; vard þar orroſta, oc

(1) D. gamall, omittit. (2) D. ſiónum.
(3) A. Goddormr
(4) E. lidinu, pro, hírdlidinu. rectius.
(5) D. þat er hann hafdi leiſt, omittít.

III. Harald Haarfagers Hiſtorie.

Cap. I.

Haralds Strid met Hake oc hans Fader Gandalf.

Harald tog Kongedømmet efter ſin Fader, der hand var 10 Aar gammel. Hand var ſtørre, ſterckere oc deiligere, end nogen anden: hand var en forſtandig oc megit kieck Mand. Hans Moder-Broder Guthorm bleff Forſtander for Hoffinderne; hand foreſtod oc hele Rigets Regiering, oc var tillige Hertug ofuer Krigsfolcket. Efter Halfdan Suartis Dod tractede mange Høfdinger efter det Rige, hand hafde ladet efter ſig. Iblant diſſe var Kong Gandalf den førſte, oc de Brødre Høgne oc Frode, Kong Eyſteins Sønner, aff Heidmarcken. Høgne, Kong Kares Søn, gick vide ofuer Ringerige. Samme Tid drog Hake, Gandalfs Søn, ud til Veſtfold met 300 Mend. Hand drog ofuen omkring (Follo-Fiord) igiennem nogle Dale, oc actede at komme uforvarendis paa Kong Harald, men Kong Gandalf ſad hiemme i Riget met ſin Krigshær, oc actede met den at ſette ofuer til Veſtfold; men der Hertug Guthorm det ſpurde, ſamlede hand Folck, oc reiſte affted i Følge met Kong Harald, op i Landet mod Kong Hake, oc mødtis de udi en Dal, der ſtridde de, oc fick Kong Harald Ofuer-

(6) A. í, pro, at. ſic C. D. (7) E. þar, omittit.
(8) E. þá, inſerit. D. at flytiaz, omittit. (9) E. med her ſinn, addít.
(10) C. D. ſpyr Haralldr konungr, reliqva exclud. uſqve ad.)
(11) A. oc vendir fyrſt, pro, fara þeir Guthormr. ſic B. E.

III. HISTORIA HARALDI PULCHRICOMI.

CAP. I.

BELLUM HARALLDI CUM HAKIO ET EJUS PATRE GANDALFO.

Regnum poſt patrem ſuum adiit Haralldus, annos decem natus. Omnium ille, magnitudine & robore corporis, nec non pulchritudine oris præſtantiſſimus erat, prudens præterea & perqvam magnificus. Avunculus ejus (r) Guthormus, *cui aulæ & regionum omnium regimen erat mandatum,* (s) *militibus etiam aulæ Dux fuit. Poſt obitum Halfdani Nigri, regnum, ab eo relictum, invaſere Principum multi. Primus eorum erat* Gandalfus *Rex, nec non fratres gemini* Haugnius & Frodius, *Eyſteini, Heidemarkiæ Regis, filii. Magnam Hringarikiæ partem ſuam fecit* Haugnius, *Karii filius. In Veſtfoldiam expeditionem tunc ſuſcepit* Hakius, *Gandalfi filius, trecentis militibus ſtipatus, inſtituto itinere per ſuperiora vallis cujusdam, ut Haralldum Regem improviſus aggrederetur; domi autem ſuo cum exercitu remanſit* Gandalfus *Rex, inde, freto ſuperato, Veſtfoldiam adorturus. Fama hujus rei ad* Guttormum *Ducem perlata, copias mox cogit, aſſumtoqve ſecum Rege Haralldo expeditionis ſocio, arma primum vertit contra Hakium, iterqve ſuperiores verſus regionis partes, ubi in valle qvadam occurrunt hoſtes. Fit ibi prælium, victoria vero Haraldi Regis; cadit ibi Hakius Rex, cum magna*

(r) *A. Goddormus.*

(s) *E. habet: militibus, pro, militibus aulæ; qvod ſine dubio rectius.*

oc feck Haralldr konungr sigr, (12) enn þar fell Haki konungr, oc (13) mikil luti lids hans. Þar heitir sídan Hakadalr. Eptir þat venda þeir apter Haralldr konungr oc Guthormr hertogi, (14) enn þá var Gandálfr konungr kominn á Vestfolld, oc fara nú hvarir móti ödrum; oc er þeir finnaz verdr orrosta hörd; (15) þadan flýdi Gandalfr konungr, oc let mestan luta lids síns, oc komz vid sva búit í ríki sitt. Oc er þessi tíddindi spyria synir Eysteins konungs á Heidmörc, vænto þeir ser skiótt (16) hers; þeir gera ord Högna (17) Káro syni, oc Gudbrandi hersi, oc leggia stefno sína á Heidmörk, á (18) Ríngisakri.

uerhaand, men Kong Hake bleff slagen met en stor Deel aff hans Folck, huoraff samme Dal bleff siden kallet Hakedal. Derefter vende Kong Harald oc Hertug Guthorm tilbage. Da var Kong Gandalf kommen paa Vestfold, oc droge de da huerandre i Mode, oc der de mødtis, bleff der en haard Strid. Men Kong Gandalf flydde, oc miste den største Part aff hans Folck, oc kom saaledis hiem i sit Rige. Saa snart Kong Eistens Sonner fra Hedemarcken spurde disse Tidender, ventede de sig Krig, oc sende Bud til Hogne Kare-Son oc Gudbrand Herse, i Gudbrands Dalen, oc sette dem Stefne, at de skulde komme sammen paa Hedemarcken, paa Ringes-Ager.

CAP. II.

HARALLDR KONUNGR VINNR FIM HÖFDINGIA.

Eptir þessar orrostor ferr Haraldr konungr (1) oc Guthormr hertogi, (2) oc allt lid þat er þeir fá, (3) oc venda til Upplanda) (4) oc fara miöc markleidir: þeir spyria hvar Upplendinga konungar hafa lagt stefnu (5) sína, oc koma þar um midnætti: oc verda eigi vardmenn fyrr varir vid, enn lidit var komit fyrir þá stofu, er inni var Högni Káru son, oc sva þá er Gudbrandr svaf í, (6) oc lögdo elld í hvaratveggio: enn Eysteins synir komuz út med menn sína, oc börduz (7) of hríd, oc fellu þar bádir Högni oc Fródi. Eptir fall þessara IV höfdingia, eignadiz Haralldr konungr med (8) krapt oc framkvæmd Guthorms frænda síns Hríngaríki oc Heidmörk,

Cap. 2.

Kong Harald ofueruinder fem Høfdinger.

Efter disse Stride droge Kong Harald oc Guthorm ud met alt det Folck, de kunde faa, oc vende til Oplanden, oc droge mestendels igiennem Skofuene. De finge at vide huor Oplendingernis Konninger hafde set huer andre Stefne. De komme der om Midnat, oc blefue icke Vecterne dennem var, forend deris Krigsfolck hafde bespendt Dorrene paa den Stue, huor Hogne Kare-Son var inde, oc saa den, huori Gudbrand Herse soff. De satte Ild paa dem begge, men Eystens Sønner, Hogne oc Frode, komme ud met deris Folck oc stridde nogen Stund, men blefue der baade slagne. Efter disse fire Hofdingers Fald indtog Kong Harald, ved sin Frendes Guthorms Bistand oc Mandelighed, Ringerige, Hedemarck, Gudbrands-Da-

(12) D. eu, addit. (13) D. nær allt lid. (14) E. var þá.
(15) E. þá. (16) E. D. ófridar. (17) D. Kára.
(18) C. Hríngis E. Ringins.
(1) C. D. med lidi sínu til Upplanda, pro, oc Guthormr hertogi usqve ad.) (2) E. med. (3) E. oc venda, omittit.

(4) A. B. oc fara miöc markleidir, addunt.
(5) D. milli sín. E. med ser.
(6) C. D. oc lögdo elld í hvaratveggio, omittunt.
(7) A. um. Sic B. C. D.
(8) C. E. krapt oc, omittunt.

magna exercitus parte, lociqve nomen fuit postea Hakadal. *Posthac reversi sunt Haralldus Rex Duxqve Guttormus, Gandalfo jam Vestfoldiam ingresso; infestis utrimqve obviam proceditur agminibus, congrediuntur, & acri confligunt Marte; sed fugit Gandalfus Rex, maximaqve exercitus parte amissa, ipse suum in regnum, re ita constituta, evasit. Perlata ad Eysteini Regis filios, in Heidmarkiam, hujus rei fama, illi hostilem exercitum mox adfore certi, ad* Haugnium *Karii filium, Herserumqve* Gudbrandum *nuntiis missis,* Ringisakram *in Heidmarkia mutui conventus statuunt locum.*

CAP. II.

HARALDUS REX QVINQVE SUPERAT PRINCIPES.

Post dicta prælia, Rex Haralldus & Guttormus Dux, coacto, qvantum poterant, exercitu, versoqve in Uplandiam itinere, per sylvas atqve deserta, maximam partem, procedunt loca. Certiores facti, qvo loco mutuum conventum pacti erant Uplandensium Reges, circa mediam noctem ibi adsunt, illis, qvi in excubiis erant, adeo improvisi, ut advenientem prius non animadverterent hostem, qvam cinctum armatis tam cubiculum, in qvo dormiebat Haugnius Karii filius, qvam Gudbrandi, igne subjecto, utrumqve ardebat. Filii autem Eysteini, ædibus qvidem elapsi cum suis, prælia aliqvamdiu ciebant, sed victi cecidere ambo Haugnius & Frodius. Post cædem qvatuor horum Principum, ope & auxilio avunculi sui Guttormi, Haralldus suam fecit Hringarikiam, suam

mörk, Gudbrandsdali oc Hadaland (9) Þotn oc Raumaríki, Vingulmörk, allan hinn (10) nordra lut. (11) Eptir þat höfdo þeir Haralldr konungr oc Guthormr (12) hertogi úfrid (13) oc orroftor vid Gandàlf konung, oc lauk med því, at Gandálfr konungr fell í hinni sídustu orrusto; enn Haralldr konungr eignadiz ríki allt sudr til Raum-elfar.

CAP. III.

FRÁ GYDU EIRIKS DÓTTUR.

Haralldr konungr sendi menn sína eptir meyo einni, er Gyda (1) het, dóttir Eiríks konungs af Hördalandi; hun var at fóstri á Valldresi, med ríkum bóanda. Villdi konungr hana hafa til fridlo ser; þvíat hun var allfríd mær, oc helldr stórlát. Enn er sendimenn komu þar, þá baro þeir upp erindi sín fyrir meyna; hun svarar á þessa lund: at eigi vill hon spilla meydómi sínom til þess, at taka til manns þann konung, er eigi hefir meira ríki enn nockor fylki til forráda; (2) enn þat þicki mer undarligt (3) segir hun, er engi er sá konungr, er sva vili eignaz Noreg, (4) oc vera einvalldi yfir, sem (5) Gormr konungr at Danmörku, edr Eiríkr (6) konungr at Uppsölum. Sendimönnom þickir hun svara (7) furdu stórliga, oc spyria hana (8) máls um, hvar til svör þessi skulu koma? segia, at Haralldr (9) er konungr, sva ríkr, at henni er fullrædi í; enn þó at (10) hun svari á annan veg þeirra eyrindum, enn þeir mundo vilia), þá siá þeir eingan sinn kost til

(9) C. D. þotn oc, omitt. (10) E. neyrdra.
(11) E. sídan. C. D. átto. (12) D. hertogi, omittit.
(13) D. oc orroftor, omittit. (1) A. B. er nefnd. (2) C. D. oc.
(3) C. D. segir hun, omittit. (4) D. E. at.
(5) A. hefir, inserit, sic B. C. E. (6) E. konungr, addit.
(7) E. furdu, omittit.
(8) C. E. máls um, omittit.
(9) C. D. konungr er henni fullkosta.
(10) E. þeir kiósi eigi svör þessi móti erindum sínum. D. hon svaradi ödruvis, enn þeir villdo.

Dalen, Hadeland, Thotn oc Romerige, oc all den nordere Part aff Vingulmarck. Derefter holdt Kong Harald oc Hertug Guttorm nogle Slactninger met Kong Gandalf, oc sluttedis dermet, at Kong Gandalf faldt i det sidste Slag, men Kong Harald indtog alt Riget indtil Romelff.

Cap. 3.

Om Gyda Eriks Dotter.

Kong Harald sende sine Bud efter en Jomfru hed Gyda, Kong Eriks Dotter aff Hordaland, som bleff opfostret hos en rig Bonde udi Valdres. Konningen vilde hafue hende til sin Frille, thi hun var megit deilig oc lod sig megit tycke. Da Sendebudene komme der, kundgiorde de Jomfruen sit Ærinde: men hun suarede, at hun icke vilde saa spilde hendis Jomfrudom, at tage den til Mand, som icke hafde større Rige end nogle Læne (Fylcker) at raade ofuer. Men det tyckis mig underligt, siger hun, at der findis ingen Konning, som saaledis vil underlegge sig alt Norrig, oc blifue Envolds-Konge derofuer, saasom Kong Gorm i Danmarck, eller Kong Erik i Upsal. Sendebudene siuntis hun suarede storligen stolt, oc spurde hende, huad hun vilde met slige Suar, sigende, Kong Harald at være saa mectig, at det var for hende et sømmeligt Giftermaal. Men endskiont hun suarede til deris Ærinde anderledis, end de monne ynske, da saae

suam etiam Heidmarkiam, Gudbrandsdaliam & Hadalandiam, Totniam & Raumarikiam, nec non borealem Vingulmarkiæ partem. Postbac Haralldus *Rex & Dux* Guttormus *bellum moverunt atqve prælia, cum* Gandalfo *Rege, eo qvidem exitu, ut ultimo in prælio caderet Rex Gandalfus, totumqve regnum occuparet* Haralldus *Rex, austrum versus usqve ad* Raum-elvam (*fluvium Raumam*).

CAP. III.

DE GYDA EIRICI FILIA.

Nuntios misit Haralldus Rex, ducturos sibi Virginem qvandam, cui nomen erat Gyda, *Eirici Hordalandiæ Regis filiam, qvæ potentem apud virum, rure habitantem, in* Valdresia *educabatur. Destinabat hanc sibi concubinam, summæ venustatis puellam, sed non minoris animi. Delati illuc nuncii, negotium sibi commissum exposuere virgini, qvæ in hunc modum respondit: "Se virginitatis jacturam eo pacto minime facturam, ut marito "nuberet Regi, cui amplius non erat regnum, qvam qvod paucarum provinciarum limitibus claudebatur. Mi-"rum autem sibi videri, Regem non dari, qvi Norvegiam sibi vellet subjicere, ejus regni futurus Monarcha, "qvemadmodum Daniæ erat* Gormus *Rex, aut Uppsaliæ* Eirikus. " *Nimis superbum visum est hoc responsum legatis, qvi illam hujusmodi responsi rogant causam, qvoqve illud tendat, adjicientes, Regem adeo potentem esse Haraldum, ut illi (virgini) convenientissimum esset (hoc matrimonium) atqve nulla in re impar. Qvamvis vero*

V *eorum*

til þeſs (11) at ſinni, at (12) þeir mundo hana í brott hafa), nema (13) hennar vili væri til þeſs; oc búaz þeir þá ferdar ſinnar. Enn er þeir ero búnir, leida menn þá (14) út; þá mællti Gyda vid ſendimenn: (15) ſegit þau mín ord Haralldi konungi, at (16) ec mun því at eins iáta, at geraz eigin-kona hans, ef hann vill þat gera fyrir (17) mínar ſakir (18) ádr, at leggia undir ſic allan Noreg, oc ráda því ríki iafnfriálſliga, ſem (19) Eiríkr konungr Svíavelldi, edr Gormr konungr Danmörk: þvíat (20) eino þicki mer (21) ſegir hon, hann mega heita Þiódkonungr.

CAP. IV.

HEITSTRENGING HARALLDS KONUNGS.

Sendimenn fara (1) nú aptr til Haralld**s** konungs, oc ſegia hanom þeſsi ord meyiarinnar, oc (2) ſegia at hon væri furdu diörf oc úvitr; oc telia þat makligt, at konungr ſendi (3) eptir henni med fiölmenni, oc göra til hennar nockura óſæmd. Þá ſvarar Haralldr konungr, (4) at eigi hefdi þeſsi mær illa mællt, (5) edr gert, ſva at hefnda væri fyrir verdt, (6) oc bad hana hafa mikla þöck fyrir ord ſín, hún hefir mint mik (7) þeirra luta, (8) ſegir hann, er mer þickir nú undarligt, er ec hefi (9) þetta eigi fyrr hugleitt. Oc enn mællti hann: þeſs ſtreingi ec heit, oc því ſkýt ec til Guds þeſs er mic ſkóp, oc öllo rædr, at alldri ſkal ſkera hár mitt ne kemba, fyrr enn ec hefi eignaz allan Noreg, med ſköttum oc ſkylldum oc forrádi, (10) enn deya at ödrum koſti.

ſaae de ſig dog ingen Efne til, denne Gang at tage hende bort met ſig, uden hendis Villie; thi giorde de ſig rede at reiſe bort. Men der de vare ferdige, oc mand fulgte dennem ud (aff Gaarden), da talede Gyda ſaaledis til Sendebudene: ſiger Kong Harald diſſe mine Suar, at jeg met ſaa Skiel vil ſamtycke i at blifue hans Ecte-Huſtru, om hand forud vil giore det for min Skyld, at underlegge ſig alt Norrig, oc raade det ſaa frit oc frelſt, ſom Kong Erik gior met Suerrige, eller Kong Gorm gior met Danmarck, thi allene paa den Maade ſiunis mig hand tilbørligen maa kaldis Konning ofuer it helt Folck eller Rige.

Cap. 4.

Kong Haralds Løfte.

Sendebudene komme igien til Kong Harald, oc gafue hannem Jomfruens Suar tilkiende, oc ſagde, at hun var ofuermaade driſtig oc vanvittig, oc mente det var tilbørligt, at Kongen ſende it Antal Folck efter hende, oc giorde hende nogen Vanære. Kongen ſuarede, at denne Jomfru hafde icke ſaa ilde talet eller giort, at hun var nogen Hefn eller Straff værd derfore, men at hende burde heller ſtor Tack for hendis Ord, thi hun hafuer paamint mig de Ting, ſom mig nu forundrer, at jeg icke ſielff hafuer før betenckt; oc ſagde hand ydermere: det lofuer oc forplicter jeg mig til, oc det ſuer jeg til Gud, ſom mig hafuer ſkabt, oc alting raader, at jeg ſkal huercken lade klippe eller kiemme mit Haar, forend jeg faaer underlagt mig alt Norrig, met Skat oc Skyld oc Regimente, eller jeg ſkal

(11) D. at ſinni, omittit. (12) C. D. at lata hana fara.
(13) D. þat væri hennar vili, oc er þeir ero búnir &c.
(14) E. í braut. (15) A. bad þá bera þau ord ſín. Sic B. E.
(16) A. hun. Sic B. E. (17) A. ſinar. Sic B. E.
(18) C. D. ádr, omittunt.
(19) C. D. Eiríkr konungr Svíavelldi edr, omittit.
(20) A. þá. ſic B. C. D.

(21) E. C. D. ſegir hun, in fine capitis habent.
(1) D. E. nú, omittunt. (2) C. D. E. ſegia. A. B. telia.
(3) A. B. E. lid mikit eptir henni vid úſæmd.
(4) E. eigi hefr þeſsi mær illa mælt edr gert, oc eigi er hefnda fyrir vert, bad &c. legit. (5) C. edr gert, omittit.
(6) D. oc, addit. (7) á þat. (8) D. ſegir hann, omitt. nú, addit.
(9) C. þetta, addit. (10) D. eda.

eorum negotio alio reſponſo obviam iret, qvam ſibi datum vellent (legati), eo tamen tempore tantum ſibi non eſſe virium videbant, ut eam invitam vi poſſent abducere; qvare reditum parant. Itineri accinctis legatis, cum in viam deducebantur; "Nunciate, inqvit Gyda, *meo nomine* Haralldo *Regi, me ea ſola non alia conditione, "matrimonium ei polliceri legitimum, ſoliqve ſolam nupturam, ſi meì in gratiam totam ſibi ſubjicere voluerit "Norvegiam, ei regno æqve libere imperaturus, ac* Eirikus *Rex Svionum imperio, aut* Gormus *Rex Daniæ "præeſt: hoc enim facto, adjicit, ſibi demum videri illum Regem integræ gentis (Monarcham) jure poſſe ſalutari.*

CAP. IV.

VOTUM HARALLDI REGIS.

Reverſi ad Haralldum Regem Legati reſponſum virginis ei exponunt, pronuntiantes, nimis audacem illam fuiſſe & imprudentem, eaqve re dignam, qvam, miſſa ingenti coborte, vi abduceret Rex dehoneſtandam. Reſpondit Haralldus Rex, non ea dixiſſe aut egiſſe virginem illam, qvæ vindice eſſent digna, ſe potius gratias ejus monitis debere, qvæ jam mirabatur ſibi antea in mentem non veniſſe. Qvibus ſubjunxit, ſe jam votum nuncupare, fidemqve Deo, ſuo conditori, rerumqve omnium moderatori, adſtringere, fore, ut comam nunqvam poneret aut pecteret, antеqvam totam ſuam feciſſet Norvegiam, omnibus cum cenſibus, reditibus, omniqve imperio, ſi

kosti. Þeſsi ord þackadi hönum miöc Guthormr (11) hertogi, oc (12) let þat vera konunglict (13) verk at efna ord ſin.

CAP. V.

ORROSTA Í ORKADAL.

Eptir þetta ſamna þeir frændur lidi (1) miklo, oc búa ferd ſína á Upplönd, oc ſva nordr um (2) dali, oc þadan nordr um Dofrafiall, oc (3) þá er hann kom ofan í bygdina (4), þá let hann drepa menn alla; enn brenna bygdina. Enn er folkit vard þeſsa víſt, þá flýdi (5) undan hverr er mátti; ſumir ofan til Orkadals, (6) ſumir til Gaulardals, ſumir á markir, ſumir leitudu (7) grida; oc (8) þat fengo allir þeir er á konungs fund komu, oc gerduz hans menn. Þeir fengu enga (9) mótſtödu, fyrr enn þeir komu til Orkadals; þar var ſamnadr fyrir þeim, oc þar átto þeir ena fyrſto orroſto vid konung þann er Grýtingr het: Haralldr konungr feck ſigr, enn Grýtingr vard handtekinn, (10) oc drepít mikit lid af hanom, enn hann geck til handa Haralldi konungi, oc ſvardi hönum trúnadar eida: Eptir þat (11) geck allt fólk undir Haralld konung í Orkdæla-fylki, oc gerduz hans menn.

CAP. VI.

LANDS-RETTR HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr ſetti þann rett (1) allt þar er hann vann ríki undir ſic, at hann eignadiz ódol

(11) C. D. hertogi, omittunt. (12) C. D. qvad.
(13) D. verk, omittit. (1) D. miklo, omittit.
(2) E. dali, oc þadan nordr um Dofra, omitt.
(3) C. D. oc er þeir koma í bygdina.
(4) C. D. taca þeir at brenna, enn drepa menn alla.
(5) C. D. undan, addunt.

ſkal i anden Fald do derofuer. For diſſe Ord tackede hannem megit Hertug Guttorm, ſigendis, det var Kongeligt at fuldkomme ſine Ord.

Cap. 5.

Strid i Orkadal.

Strax derefter forſamlede de to Frender en ſtor Krigshær, oc droge dermet til Oplanden, oc ſaa Nord igiennem Dalene, oc derfra Nord ofuer Dofrefield, oc der de komme ned i Bygden, lod hand (Kong Harald) ſlaae ihiel alle Mend, oc brende Gaardene. Men der Folcket bleff dette vaer, flydde huer ſom kunde, ſomme ned til Orkadal, ſomme til Gaulardal, ſomme til Skofuene, men ſomme bade om Fred, oc den finge alle de, ſom komme til Kongen, oc ginge hannem til Haande. De finge ingen Modſtand, forend de komme til Orkadal; der var forſamlet en Hob Folck, oc der hulde de den forſte Trefning, met en Konning hed Gryting. Kong Harald fick Seier, men Kong Gryting bleff fangen, oc mange aff hans Folck ihielſlagne, men hand gick Kong Harald til Haande, oc ſoer hannem Troſkab. Siden gick alt Folcket i Orkedalen Kong Harald til Haande, oc blefue hans Mend.

Cap. 6.

Kong Haralds Landsret.

Kong Harald ſatte den Ret, ſaa vide ſom hand vant Landet under ſig, at hand fick til Eigendom alt Odels-

(6) C. D. ſumir til Gaulardals, omitt.
(7) C. D. á fund Harallds konungs, pro, grida.
(8) C. D. oc fengo þeir allir grid, oc gerduz &c. (9) D. vidſtödu.
(10) C. D. enn drepit lid hans. E. mikit lid hans.
(11) D. lagdi Haralldr konungr under ſic Orkdæla-fylki, uſqve ad finem Cap. (1) B. allſtadar.

ſi id non procederet, vitam poſiturus. Pro his dictis maximas illi gratias egit Dux Guttormus, Regium eſſe aſſerens, promiſſis ſtare.

CAP. V.

BELLUM IN ORKADALIA.

Poſthac, coacto ingenti exercitu, iter in Uplandiam inſtituunt dicti conſangvinei, poſtea boream verſus per Daliam, (Gudbrandsdaliam) indeqve ulterius in ſeptentrionem, per Alpes Dofrinas. *Ad loca habitata poſtqvam perventum erat, in homines & agros ferro & igne graſſabantur. Hoc animadvertentes incolæ, quotqvot poterant, fuga ſalutem qvæſivere, in* Orkadaliam *alii, alii in* Gauldaliam, *nonnulli ad ſolitudines; pacem vero & ſecuritatem ſibi pacti ſunt qvidam, qvam nacti ſunt omnes, quotqvot Regem accedentes, homagium ei præſtitere. Ita graſſantibus obſtitit nemo, donec in Orkadaliam ventum eſt, ubi contra eos coactus erat exercitus. Primum hic commiſere prælium cum Rege, cui nomen erat* Grytingi. *Fuit victoria penes Haralldum, captus vero eſt Rex* Grytingus, *cæſa magna militum illius parte. Is ſe Haraldi gratiæ commiſit, fidemqve ſuam juramento ei obſtrinxit. Qvo facto, totius Orkadalenſis provinciæ incolæ Haraldo Regi ſeſe ſubmiſere, ejus (hoc pacto) facti homines.*

CAP. VI.

LEGES HARALLDI REGIS.

In legibus id poſuit Haralldus Rex, ubicunqve regionem armis ſibi ſubjeciſſet, ut ſua eſſent bona omnia allodialia,

ódol öll, oc let alla bóendar giallda ſer landſkylldir, bædi ríka oc úríka; hann ſetti Jarl í hverio fylki, (2) þann er dæma ſkylldi lög oc landsrett, oc heimta ſakeyri oc landſkylldir, oc ſkylldi Jarl hafa þridiung ſkatta (3) oc ſkyllda, til bords ſer oc koſtnadar: Jarl (4) hverr (5) ſkylldi hafa undir ſer IV herſa (6) edr fleiri, oc ſkylldi hverr þeirra hafa XX marka veizlo. Jarl hver ſkylldi fá konungi í her LX (7) hermanna (8) af ſínum einom koſtnadi; enn herſir hver XX manna. Enn ſva mikit hafdi Haralldr konungr aukit álögor oc landſkylldir, at Jarlar hans höfdu meira ríki enn konungar (9) höfdo fyrrom. Enn er þetta ſpurdiz um Þrándheim, þá ſóttu til Harallds konungs margir ríkis menn, oc gerdoz hans menn.

CAP. VII.

ORROSTA Í GAULARDAL.

(1) Þat er ſagt, at Hákon Jarl Griótgards ſon kom til Harallds konungs utan af Yrium, oc hafdi lid mikit til fulltíngis vid Haralld konung. (2) Eptir þat fór Haralldr konungr inn í Gaulardal, oc átti þar orroſto, oc felldi þar tva konunga, oc eignadiz ſídan ríki þeirra: enn þat (3) var Gauldæla-fylki oc Strinda-fylki. Þá gaf hann Hákoni Jarli yfir ſókn um Strinda-fylki. Eptir þat fór Haralldr konungr inn í Stióra-dal, oc átti þar ena þridio orroſto, oc hafdi ſigr, oc eignadiz þat (4) fylki. (5) Eptir þat ſömnuduz ſaman Inn-þrændir, oc voro komnir ſaman IV konungar med (6) her ſinn: ſá einn er red (7) fyrir Vera-

Odels-gots, oc alle Bonder maatte gifue hannem Land-ſkyld, baade rige oc fattige. Hand ſatte en Jarl udi huert Fylcke, ſom ſkulde domme Almuen efter Lov oc Lande-Ret, oc opbære eller indtage Kongens Sage-fald oc Landgilde, oc ſkulde huer Jarl hafue den tredie Part aff Skat oc Skyld til ſin Underholding oc Bekoſtning. Huer Jarl ſkulde hafue under ſig 4 Herſer, eller flere, oc huer aff diſſe ſkulde hafue 20 Marckers Forlening. Huer Jarl ſkulde holde Kongen udi Krig 60 Strids-Mend, paa ſin egen Bekoſtning, men huer Herſe 20 Mend. Saa megit hafde Kong Harald forøgit Paaleggene oc Landgilder, at huer Jarl hafde da ſtørre Rige, end Kongerne hafde tilforn. Der dette ſpurdis udi Trondheim, da ſøgte til Kong Harald mange ypperlige Mend, oc ginge hannem til Haande.

Cap. 7.

Slaget i Gaulardal.

Der fortællis, at Hakon Jarl Griotgards Søn kom uden fra Yrje, til Kong Harald, oc hafde met ſig megit Krigsfolck, hannem til Hielp. Derefter drog Kong Harald ind i Guledalen, huor hand holt et Slag, oc feldede to Konger, oc tog ſiden deris Rige under ſig, ſom var Guldæla-Fylcke oc Strinde-Fylcke. Da gaff hand Hakon Jarl Strinda-Fylcke at raade ofuer. Siden drog Kong Harald ind i Stioradal (Stordalen) oc holt der den tredie Slactning, oc hafde Seier oc underlagde ſig det Landſkab. Derefter ſamlede ſig Ind-Thronderne ſammen, oc vare der 4 Konninger tilhobe met deris Krigshær. Den ene raadde for

(2) C. D. at dæma lög, oc heimta ſakeyri: oc ſk. Jarl &c.
(3) A. B. oc ſkyllda, addit.
(4) C. D. hverr, omitt. (5) E. hafdi.
(6) eda fleiri, omitt. C. D. (7) E. manna.
(8) C. D. af ſínum einum koſtnadi, addunt. (9) C. D. fyrr.
(1) C. D. þá kom til hans Hákon Jarl Griótgardsſon utan af Yrium &c.
(2) E. ſídan. (3) E. er. (4) D. ríki. (5) E. þvi næſt.
(6) B. lidi ſínu. (7) C. D. fyrir, addunt.

dialia, Regiqve cenſus fundi ſolverent coloni omnes, ditiores æqve ac pauperes. Singulis provinciis Jarlum præfecit, data ei juris dicendi mulctasqve ac cenſus colligendi poteſtate, eo pacto, ut tertia cenſuum ac tributorum pars Jarlo, ad menſam ejus adqve impenſas ferendas cederet. (*Conſtitutum præterea eſt*) *ut ſub Jarlo qvolibet qvatuor aut plures ordinati eſſent* Herſeri, *qvorum ſingulis viginti marcarum attribueretur beneficium* (*feudum*). *Regi autem, in bellum ituro, ſexaginta milites, ſuis alendos impenſis, ſiſterent Jarlorum ſinguli, viginti autem ſinguli Herſeri. Tantopere vero tributa fundorumqve cenſus auxerat Haralldus, ut Jarlis illius plus opum eſſet atqve potentiæ, qvam ipſis olim fuerat Regulis. Fama hujus rei per Thrandhemiam lata, convenerunt Haralldum Regem præcipuæ dignitatis viri qvam plurimi, qvi ei homagium præſtitere.*

CAP. VII.

BELLUM IN GAULARDALIA.

Fertur Hakonus *Jarlus*, Griotgardi *filius*, *ab* Yrjis *veniens*, *amplum exercitum*, *Haralldi Regis in auxilium*, *ſecum à borea duxiſſe. Poſthac Gaulardaliam ingreſſus Haralldus Rex, commiſſo ibi prælio, occiſisqve Regibus duobus, eorum ditiones ſibi ſubjecit, provinciam nimirum Gaulardaliam* (Gauldæla-Fylke), *& provinciam Strindenſem* (Strinda-Fylke). *Strindenſi provinciæ tunc Præfectum dedit* Hakonum *Jarlum. Hoc facto*, Stiordaliam *aggreſſus eſt Haralldus Rex, ubi tertio conſerto prælio, victoriaqve reportata, hanc etiam provinciam fecit ſuam. Hinc collectis in unum exercitum Thrandhemiæ interioris incolis, copias & arma junxere*

Veradal; annar fyrir Skön; þridi (8) á Sparbyggia fylki; fiórdi af (9) Eynni idri; (10) ſá átti Eyna fylki. Þeſsir IV konungar fóru med her ſinn móti Haralldi konungi; enn hann hellt orroſtu vid þá, oc feck ſigr: enn þeſsir konungar fellu ſumir, enn ſumir flýdu. Haralldr konongr átti allz í Þrándheimi (11) VIII orroſtor edr fleiri, oc at felldom VIII konungom eignadiz hann allan Þrándheim.

CAP. VIII.

HARALLDR VANN NAUMDÆLA-FYLKI.

Nordr í Naumudal voru brædur tveir konungar, Herlaugr oc Hrollaugr; þeir höfdu verit at þriú ſumur at gera haug einn: ſá haugr var hladinn med grióti oc limi, oc vidum gör: Enn er haugrinn var algörr, þá ſpurdu þeir brædur þau tídindi, at Haralldr konungr fór á hendur þeim (1) med her. Þá let Herlaugr konungr aka til (2) haugſins viſt mikla oc dryck; eptir þat geck Herlaugr konungr í hauginn (3) med tolfta mann; ſídan let hann (4) kaſta aptr hauginn. Hrolllaugr konungr fór uppá haug þann, er konungar voru vanir at ſitia á, oc let þar búa konungs háſæti, oc ſettiz þar í: þá let hann leggia dýnur á (5) fótpallinn, þar er Jarlar voru vanir at ſitia á; þá velltiz hann or háſætinu, oc í Jarlsſæti, oc gaf ſer ſealfr Jarlsnafn. Eptir þat fór Hrollaugr móti Haralldi konungi, oc gaf hönum allt ríki ſitt, oc baud at göraz hans madr, oc ſegir hönum alla ſína medferd. Þá tók Haralldr kon-

(8) C. D. á, addunt. (9) C. D. eyni.
(10) C. D. ſá átti Eyna fylki, omittunt. (11) C. D. VI.
(1) C. D. med her, omitt. (2) A. B. haugſins, omitt.

for Værdal, den anden for Skaun, den tredie for Sparbyggia-Fylcke (Sparboen), den fierde for Inderøen, hand raadde for Eyna-Fylcke (Inder- oc Ytter-Øen). Diſſe 4 Konger droge met deris Hær mod Kong Harald, men hand holdt en Slactning met dennem oc fick Seier, men diſſe Konger fulde ſomme, men ſomme flydde. Kong Harald holt i Throndheim 8 Slactninger eller flere, oc der hand hafde feldet 8 Konger, tog hand all Throndheim under ſig.

Cap. 8.

Kong Harald vant Naumdæla-Fylcke.

Nord i Nomedalen vare tvende Brodre Konger, Herlaug oc Hrollaug; de hafde i 3 Aar arbeidet paa en Hoj, ſom var opfort aff Stene oc Kalck, oc opbygt aff Timmer, men da Højen var ganſke ferdig, finge Brødrene den Tidende, at Kong Harald var paa Veien hen til dem, met ſin Krigshær. Da lod Kong Herlog age megen Koſt oc Drick til Højen, gick ſiden derind met 12 Mend, oc lod Højen igienkaſte ofuer ſig. Kong Hrollog gick op paa den Hoj, huor Kongene pleiede at ſidde, oc lod der berede it Kongeligt Højſæde, oc ſatte ſig deri. Hand lod legge Højender paa den Underbenck, huor Jarlene pleiede at ſidde, ſiden velte hand ſig, aff Kongeſædet, ned paa Jarlsbencken, oc gaff ſig ſielff Jarls-Nafn; ſiden drog Hrollog Kong Harald i Mode, oc opgaff hannem alt ſit Rige, oc tilbod ſig at være hans Mand, oc fortaalde Kongen, huorledis hand hafde baaret ſig ad. Da tog Kong Harald it Suerd oc bant ved hans Side,

(3) C. D. vid. B. XII mönnum.
(4) C. D. aptr lykia.
(5) B. for-pallinn.

xere qvatuor Reges, qvorum unus Veradaliæ, *alter* Skauniæ, *Sparbyggenſi provinciæ tertius, qvartus, de inſula* (t) Idri, Eynenſi (*inſularum*) *imperabat ditioni. Hi qvatuor Reges, junctis viribus, Haralldo Regi obviam progreſſi ſunt. Cum illis ille congreſſus, victoriam reportavit, regulorum autem qvidam cæſi ſunt, fuga elapſi alii.* (v) *Octo aut plura in Thrandhemia prælia commiſit Haralldus Rex, cæſisqve octo Regibus, totam demum Thrandhemiam fecit ſuam.*

CAP. VIII.

HARALLDUS NAUMDALENSEM OCCUPAT PROVINCIAM.

In Naumdalia, (Thrandhemiæ) ad boream ſita, duo fratres erant Reges, Herlaugus & Hrollaugus. *In tumulo ſtruendo hi annos tres fuerant occupati. Structus erat tumulus ille ex lapide, cæmento & lignis. Ultimam cum tumulo impoſuerant manum, ad fratres iſtos fertur nuncius, Haralldum Regem contra eos movere exercitum. Cibariorum igitur atqve potulentorum ingenti copia (in tumulum) congeſta, cum duodecim comitibus ingreſſus Herlaugus Rex tumulum claudi juſſit. Tumulum, in qvo ſedere ſolebant Reges, adſcendens Hrollaugus Rex, Regium ibi parari juſſit ſolium, in qvo cum conſederat, pulvinaribus ſterni juſſit, qvod ad pedes ſolii ſtabat, ſcamnum, in qvo ſedere ſolebant Jarli. In hanc Jarlorum ſedem, è ſolio ſuperiori devolutus Rex, Jarli nomen ſibimet ipſi impoſuit. Hoc facto, Haralldo Regi obviam profectus Hrollaugus, totum ſuum ei tradidit regnum, offerens ſe illi Vaſallum, totamqve rem, ut à ſe erat geſta, exponens. Arreptum tum Haralldus Rex gla-*

(t) *Inſula ſinus Thrandhemenſis, hodie* Inderö. *Ei vicina alia inſula dicta eſt* Ydri (*Ytterö*). *Utramqve cum regionibus qvibusdam adjacentibus complectebatur provincia Eynenſis (Eyna-Fylke).*

(v) *C. D. habent: Sex.*

konungr ſverd, oc feſti á linda hönum. þá feſti hann ſkiölld á háls hönum, oc gerdí hann Jarl ſinn, oc leiddi hann í háſæti: þá gaf hann hönum Naumdæla-fylki, oc ſetti hann þar Jarl yfir.

de, oc hengde en Skiold om hans Hals, oc giorde hannem til ſin Jarl, oc ledde hannem til Hoyſæde, oc gaff hannem Nomedals Læn, oc ſette hannem derofuer til Jarl.

CAP. IX.

FRÁ SKIPAN HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr fór þá aptr til Þrandheims, oc dvalldiz þar um vetrinn, oc (1) kalladi heimili ſitt iafnan ſídan; þar ſetti hann hinn meſta höfutbæ (2) ſinn, er Ladir heita. Þann vetr feck hann Áſu dóttur Hákonar Jarls Griótgards ſonar, oc hafdi Hákon þá meſtan metnad af konunginum. Um varit red Haralldr konungr ſer til ſkipa. Hann hafdi gera látit um vetrinn dreкa miкinn, oc buinn hit vegligſta: (3) þar ſkipadi hann á hird ſinni oc berſerkium. Stafn-búar voru meſt vandadir; þvíat þeir höfdo merki konungs: aptr frá (4) ſtafninum til auſtrúms, var kallat á rauſn; þat var ſkipat berſerkiom. Þeir einir nádu hirdviſt med Haralldi konungi, er afreksmenn voru, bædi at afli oc hreyſti, oc allsconar atgörvi: þeim einom var (5) ſkipat hans ſkip, (6) þvíat hann átti þá gód völ at kióſa ſer hirdmenn or hveriu fylki. (7) Haralldr konungr hafdi her mikinn oc mörg ſtór ſkip, oc margir ríkismenn fylgdo hanom. Þeſs getr Hornklofi í (8) Glymdrapu at Haralldr konungr hafdi fyrr bariz á Uppdals ſkógi vid (9) Orkndælinga, enn hann hafdi leidángr þenna úti.

Hilmir

Cap. 9.

Om Kong Haralds Indretninger.

Kong Harald vende ſiden om igien til Trondheim oc bleff der ofuer Vinteren, oc kallede det altid ſiden ſit rette Hiem. Der ſatte hand ſin ſtørſte Hofuedgaard, ſom Laden bleff kaldet. Samme Vinter fick Harald til Huſtru Aaſa, Hakon Jarl Griotgardſøns Dotter, oc Hakon Jarl var da i ſtørſte Act oc Ære hos Kongen. Om Vaaren lod Kong Harald udruſte ſin Skibsflode. Hand hafde ladet bygge en ſtor Drage, (it ſtort Skib) om Vinteren, ſom var prydet paa det præctigſte, der ſkickede hand ſine Hoffſinder oc Kiemper paa, oc vare (dets) Stafnboer omhyggeligen udſøgte, thi de forde Kongens Mercke eller Banere. Fra Forſtafnen aff oc indtil Øſerummet, bleff kaldit Roſnen (Ofuerdecket), det var beſat met Berſerker. De allene blefue antagne blant Kong Haralds Hoffſinder, ſom vare duelige oc mandelige Helte, met Styrcke, Mod oc alſlags Ferdighed: met diſſe allene bleff da Kongens Skib bemandet: thi hand hafde da gode Raad, at udſøge ſig de beſte Hoffmend aff huert Læn. Kong Harald holt altid en ſtor Krigshær oc mange ſtore Skibe; oc mange ypperlige Mend fulgde hannem. Derom taler Hornklofue udi det Quæde, Glymsdrapa, at Kong Harald hafde holdet Slaget paa Updals Skoff met Ørkedalingerne, førend hand drog i denne Leding.

Altid

(1) A. iafnan ſídan kalladi heimili ſitt. E. kalladi hann heimili ſitt í þrandheini.
(2) E. ſinn, addit.
(3) C. D. E. þar ſkipadi hann á hird. A. B. þat ſkipadi hann hird ſinni.
(4) E. ſtafn-rúmi, & mox B. C. ræſn, pro, rauſn.
(5) E. voro ſkiput herſkipin. (6) E. þvíat, alii, enn.
(7) E. Haralldr kon. alii, hann. (8) B. Geyrudrapu. C. Gyrndrápu.
(9) B. Orknadal. E. Orkndæli.

gladium cingulo ejus affixit, clypeum vero de collo ejus ſuſpendit, Jarlique nomine ſalutatum ad ſedem deduxit ſuperiorem, quo pacto Naumadalenſem ei tradidit provinciam, cui illum Jarlum præfecit.

CAP. IX.

DE VARIIS AB HARALLDO REGE REBUS CONSTITUTIS.

In Thrandhemiam reverſus Rex Haraldus, ibique per hyemem moratus, illud loci domicilium ſuum poſtea ſemper vocavit. Maximam ibi, Regias inter ſedes primarias, poſuit villam, Hladir *dictam. Iſta hyeme, uxorem duxit* Aſam, *filiam* Hakoni *Jarli, Griotgardi filii, qui Hakonus tunc apud Regem gratia atque dignitate maxime valuit. Vere (proximo) claſſem navium ſibi paravit Haralldus Rex. Draconem (navem bellicam) inſignis magnitudinis, per hyemem, ſtruendam curaverat, eximie ornatam, ſuis quam aulicis atque athletis inſtruxit. In proræ defenſore, utpote qui Regium præferebat vexillum, præcipuus habitus eſt delectus. Prora locoque ubi exhauriebatur ſentina, intercluſa navis pars,* Rauſn (x) *eſt dicta, ubi Athletarum erat ſtatio. Ad aulam Haralldi Regis non admittebantur, niſi qui & robore & audacia, promtoque & ad quævis parato animo, alios longe ſuperabant; his ſolis inſtructa erat ejus navis: non enim tunc ei deerat, ex provincia qualibet, aulicos eligendi facultas. Amplus ei erat exercitus, magnarum navium ingens quoque copia, ejusque in comitatu multi præcipuæ dignitatis viri. Meminit* Hornklofius *in carmine, dicto* Glymdrapa, *prælio dimicaſſe Haralldum Regem, in Sylva Uppdalenſi, juxta Orkadaliam, antequam ad expeditionem bellicam recens dictam, duxit copias.*

Rex

(x) *Vox* Rauſn *ſignificat locum, ubi in proram ſenſim aſſurgere incipit atque curvari navis.*

Hilmir red á hæidi
hialldr (10) ſcíds þrumu galldra
(11) ódr vid (12) æſki (13) meidi
ey (14) vebrautar (15) heyia.
Ádr gnapſalar (16) grímnis
gnýſtærandi færi.
rauſnar ſamr til rimmo
(17) rídvígs lagar ſkídum.
(18) Geyrdi glamma ferdar
gnýþrottr (19) í orruſto dróttar
(20) hel kannandi (21) hlenna
hlym ræks um (22) trud glymia.
ádr út á mar mætir
mannſcædr lagar (23) tanna
ræſi (24) nadr (25) oc rauſnar
rak vebrautar nöckva.

Altid hurtig
Konning, paa Heden
Met Strids-Mend
Holt en Drabning.
Forend forøgende
Sioſlagets Bulder,
Edelmodig til Sio-Strid,
Drog paa Skibe.
Stridbar i Slaget lod
Paa Ulfuis Vei (Valpladſen)
Feige Mends flocke ſkraale,
Som ſkyede Striden.
For farlig Drage (Skibet)
Beſtrøget met Sten (o: Malet)
Konninger oc Skibe
Dreff ud paa Sioen.

CAP. X.

ORROSTA VID SOLSKEL.

Haralldr konungr hellt lidi ſíno út or Þrandheimi, oc ſneri ſudr á Mæri. (1) Hunþiófr er nefndr konungr, ſá er red fyrir Mæra-fylki; Sölfi Klofi het ſonr hans; þeir voru hermenn miklir. Enn ſá konnngr er red fyrir Raumsdal, er nefndr Nöckvi, hann var módurfadir Sölfa. Þeſsir höfdingiar drógu ſaman her mikinn, er þeir ſpyria til Harallds konungs, oc fara móti hönum, oc hittaz þeir vid Sólſkel; vard þar orroſta (2) mikil, oc hafdi Haralldr konungr ſigr. (3) Þeſsarar orroſto getr Hornklofi:

Þar

Cap. 10.

Slaget ved Solſkel.

Kong Harald drog met ſin Krigshær ud aff Throndheim, oc vende ſønder ud til More. Hunthioff ved Nafn hed den Konge, ſom raadde ofuer Mora-Fylcke, men Solfue Klofue hed hans Søn; de vare begge duelige Strids-Mend. Den Konge, ſom raadde for Romsdalen, hed Nockve, oc var Solfuis Moder-Fader. Diſſe Hofdinger forſamlede en ſtor Hær, der de ſpurde Kong Haralds Komme, oc droge mod hannem. De mottis ved Solſkel oc bleff der en ſkarp Strid, men Kong Harald beholt Seieren. Om dette Slag taler Hornklofue ſaaledis:

Det

(10) E. ſeids þrimo at giallda.
(11) A. B. ód. (12) B. óſka. (13) B. C. D. meida.
(14) A. varbrautar. E. vegbrotar. (15) D. heygia.
(16) E. grimnis, alii gripnis. (17) B. ridings. E. ridviggs.

(18) A. B. C. D. gördiz. (19) E. i óro. (20) B. C. helkannadi.
(21) A. hlanna. D. E. hlænna. (22) D. trod. E. traud.
(23) B. ranna. (24) A. madr. (25) A. til. (1) Hundþiófr.
(2) E. mikil, addit. (3) A. B. C. ſva ſegir.

Rex in campo
Prælium iniit,
Strenuus ille,
Cum bellatoribus.
Antequam prælii
Augens tumultum navalis
Generoſus ad prælium
Ibat in navibus.

Fecit luporum in via (acie)
Prælium ſtrenue ciens
Qvi bellum horrebant,
Timidorum ululare agmina.
Priusqvam in mari
Coloribus pictus
Draco Reges offendit
Periculoſus & naves.

CAP. X.

PRÆLIUM JUXTA SOLSKIÆLAM.

Ductum ex Thrandhemia exercitum auſtrum verſus, in Möriam, vexit Halldus Rex. Hunthiofus *dictus eſt Rex, qvi tunc Mörenſi præerat provinciæ, filius vero ejus* Solvius Klofus, *in bello ambo verſatiſſimi. Qvi autem* Romsdaliæ *imperabat Rex, vocabatur* Naukvius, *avus Solvii maternus. De adventu Haralldi Regis certiores facti hi Principes, coacto exercitu, obviam ei progreſſi ſunt. Ad* Solſkelam *congrediuntur, fit ibi acre prælium, ſed victoria Haralldi Regis. Sic canit Hornklofius:*

Ibi

Þar ſva at barz at bordi
bord (4) Hölkvis rak nordan
hlífar (5) valldr til hilldar
(6) hreggs döglinga tveggia.
Oc (7) allsnæfrir iöfrar
ordalauſt at mordi,
endiz raudra randa
(8) rödd, (9) dynſcotum (10) kvödduz.

Bádir konungar fello, enn Sölvi komz vid flótta undan. lagdi Haralldr konungr þá undir ſic þeſsi tvö fylki, oc dvalldiz þar lengi um ſumarit, oc ſkipadi þar rettum med mönnom, (11) oc ſetti þar forráda menn, oc treyſti ſer fólk). Enn um hauſtit bióz hann at fara nordr til Þrándheims. Rögnvalldr Mæra Jarl, ſonr Eyſteins Glumru, hafdi þá (12) of ſumarit görz madr Harallds konungs. Haralldr konungr ſetti hann höfdingia yfir þeſsi tvö fylki, Nordmæri oc Raumsdal, oc feck hönum þar ſtyrk til, bædi af ríkismönnum oc bóndum, ſva oc ſkipa-koſt, at veria landit fyrir ófrídi: hann var kalladr Rögnvalldr enn Ríki, edr inn Rádſvinni; oc ſegia menn at hvartveggia væri ſann-nefni. Haralldr konungr var um vetrinn eptir í Þrándheimi.

CAP. XI.

FALL ARNVIDS OC AUDBIARNAR KONUNGA.

Eptir um varit bió Haralldr konungr her mikinn or Þrandheimi, oc ſegir, at hann mundi þeim her ſtefna á Sunnmæri. Sölfi Klofi hafdi um vetrinn legit úti á herſcipom, oc (1) heriat á Nord-

(4) B. hölknis.
(5) B. C. valldz. (6) E. hreggs, alii hregg.
(7) E. alſnæfrir. (8) C. E. rödd, alii röd.

Det hende ſig der,
At bevebnet Mand
Skibe holt fra Norden,
Til Strid met to Konninger.
Oc bolde Forſter
Met ſuſende Skud helſedis,
Uden anden Tale.
De rode Skioldes Roſt var nock.

Begge Konger blefue ſlagne, men Solve undkom ved Flucten. Kong Harald lagde da under ſig diſſe tvende Fylcker, oc bleff der lenge om Sommeren, oc ſkickede Landsfolcket Lov oc Ret, oc ſette Hofdinger ofuer dennem, oc beſeſte Folcket i ſin Lydighed. Men om Hoſten giorde hand ſig rede at drage Nord til Throndheim. Rognvald More-Jarl, Eyſten Glumres Søn, var om Sommeren tilforn blefuet Kong Haralds Mand. Hannem ſatte Kong Harald til Hofding ofuer diſſe to Landſkaber, Nordmor oc Romsdal, oc beſtorckede hannem dertil met Folck, baade aff fornemme Mend oc Bonder, deſligeſte oc met Skibe, til at forſuare Landet mod Ufred. Hand bleff kaldit Rognvald den Rige (Mectige), eller den Raadſnilde; oc ſiges der at begge Nafne tilkomme hannem met Rette. Kong Harald var den Vinter i Throndheim.

Cap. 11.

Kongernis Arnvids oc Audbiorns Nederlag.

Om Vaaren derefter giorde Kong Harald ſig ferdig fra Throndheim, met en ſtor Krigshær, oc ſagde, at hand vilde ſtefne met den Hær til Sundmor. Solve Klofue hafde ligget ude paa ſine Orlogs-Skibe om

(9) B. dynſcörum. (10) A. kvöddr.
(11) C. oc ſetti &c. uſqve ad) inſerit. (12) E. of ſumarit, inſerit.
(1) C. heriadi um.

Ibi ita accidit, ut ſuas
Naves impelleret de aqvilone,
Armorum potens (Rex) ad pugnam,
Contra duos Reges.
Et pugnaciſſimi Reges,
Absqve verbis, ad necem,
Sola rubrorum ſcutorum
Voce, (&) telis ſonoris, ſe mutuo ſalutabant.

Cecidere ambo Reges, fuga vero elapſus eſt Solvius. *Has igitur duas provincias ſuæ ditionis fecit Haralldus Rex, ubi per æſtatem diu commoratus, in jure dicendo legibusqve & Præfectis conſtituendis, nec non in fide incolarum ſibi obſtringenda, occupabatur. Vergente autem in autumnum anno, iter in Thrandhemiam paravit.* Rognvalldus, *Möriarum Jarlus, filius* Eyſteini Glumræ, *ea æſtate Haralldi Regis factus erat Vaſallus. Eum duabus his provinciis, Nordmöriæ & Raumsdaliæ, Præfectum conſtituit Haralldus Rex, qvi præcipuæ dignitatis viris æqve ac colonis armis copiasqve, ei in auxilium imperabat, navesqve, ad hoſtilem vim defendendam, ei tradidit. Dictus eſt ille,* Rognvalldus *Potens, aut (Rognvalldus)* Sapiens *ſ. Conſultus. Qvod utrumqve nomen haud injuria ei fertur datum. Seqventi hyeme in Thrandhemia commoratus eſt Haralldus Rex.*

CAP. XI.

CÆDES ARNVIDI ET AUDBIORNI REGUM.

Vere proxime ſeqventi, maximas è Thrandhemia copias inſtruxit Haralldus Rex, nec diſſimulabat, ſe his copiis Sunnmöriam *aggreſſurum. Totam per hyemem, in navibus verſatus piraticis,* Solvius Klofue, *Nordmöriam*

Nordmæri, oc drepit þar marga menn (2) Hara llds konungs, enn ſuma rænta, (3) enn brent fyrir ſumum, oc gert hit meſta hervirki); Enn ſtundum um vetrinn (4) hafdi hann verit á Sunnmæri med Arnvidi konungi, frænda ſinum. Enn er þeir ſpyria (5) at Haralldr konungr var á ſcip kominn, oc hafdi her mikinn), þá ſamna þeir lidi, oc verda fiölmennir; þvíat margir þóttuz eiga Haralldi konungi heiptir at giallda. Sölfi Klofi fór ſudr í Fiördo á fund Audbiarnar konungs, er þar red fyrir, oc bad hann lids, at hann ſkylldi fara med her ſinum til ſtyrks vid þá Arnvid konung, (6) ſegir hann ſva: Öllum oſs er nú ſiá koſtr audſærr, at) ver riſim allir upp í móti Haralldi konungi; manom ver þá hafa nógan ſtyrk, oc (7) man þá audna ráda ſigri. (8) Enn hinn er annar koſtr, oc er þat þó engi koſtr þeim mönnom, er eigi ero ótignari (9) at nafni enn Haralldr, at geraz þrælar hans. þótti födur mínom ſá koſtr betri, at falla í bardaga í konungdómi ſínom, enn (10) gánga ſiálfkrafa í þiónuſtu vid Haralld konung; edr þola eigi vapn, ſem Naumdæla konungar gerdo). kom Sölfi ſva rædom ſínom, at Audbiörn (11) konungr het ferdinni; oc dro hann þá her ſaman, oc fór nordr til fundar vid Arnvid konung; höfdo þeir þá allmikinn her. Þeir ſpurdu þá til Haralds konungs, at hann var þá nordan kominn; (12) þeir hittuz fyrir innan Sólſkel. Þat var þá (13) ſidvani, er menn börduz á ſkipom, at tengia ſkylldi ſkipin, oc beriaz um ſtafna. var þar ſva gert. lagdi Haralldr konungr ſkip ſitt móti ſkipi Arnvidar konungs: vard ſú orroſta en ſnarpaſta, oc fell mikit fólk af hvarom tvegg-

om Vinteren, oc feidet paa Nordmor, oc ſlaget mange ihiel aff Kong Haralds Mend, ſomme hafde hand rofuet deris Gods fra, oc brendt for ſomme, oc giort det ſtørſte Hærverck; men ſtundom om Vinteren hafde hand været hos Kong Arnvid ſin Frende paa Sundmor. Der de ſpurde, at Kong Harald var kommen til Skibs, oc hafde en ſtor Krigshær, da forſamlede de alt det Folck de kunde faae, oc blefue mandſtercke, thi mange ſiuntis ſig hafue Ret til at hefne ſig ofuer Kong Harald. Solfve Klofue drog ſønder til Fiordene, for at tale met Kong Audbiorn, ſom der regierede, bedende hannem om Biſtand, oc at hand vilde komme Kong Arnvid oc ſig til Hielp, oc ſiger ſaa: For os alle er dette øienſynligt det eneſte Middel, at vi ſette os alle op imod Kong Harald, monne vi da hafue Styrcke nock til Modſtand, oc ſaa maae Lycken raade for Seieren. Det andet (Middel) er, ſom dog er intet Middel, for dennem, der icke ere aff ringere Værdighed, end Harald, at blifue hans Trælle. Siuntis min Fader det Kaar være bedre, at falde i Strid, ſom Konning, end at gifue ſig ſielffuillig i Kong Haralds Tieneſte, oc ei kunne taale Vaaben, ſom Nomdalingernis Konge giorde. Vidſte Solve at føie ſin Tale ſaaledis, at Kong Audbiorn lofuede hannem at ſkulle komme. Derpaa ſamlede hand Folck, oc drog Nord til Kong Arnvid, oc hafde de da en megit ſtor Krigshær. De ſpurde da, at Kong Harald var kommen Norden fra, oc fundis de inden for Solſkel. Det var den Tid Sædvane, at naar mand ſlogis til Skibs, da bunde de Skibene ſammen, oc ſtridde aff Stafnene. Kong Harald lagde ſit Skib mod Kong Arnvids Skib. Der holtis en ſkarp Strid oc blefue mange ſlagne paa baade

(2) E. fyrir Haralldi kon.
(3) E. enn brent, uſqve ad) inſerit. (4) E. var hann.
(5) A. B. C. D. til Haralllds konungs, pró ſeqventibus uſqve ad).
(6) E. er þá ei ólíkligt, ad vor ferd takiz vel, ef. pro, ſegir hann ſva. &c. uſqve ad). (7) E. má.
(8) A. B. C. D. enn hitt er ella. E. þó, mox addit.
(9) E. at nafni, omittit.
(10) A. B. C. D. göraz undir-menn Haralldz konungs, pro ſeqq. uſqve ad). (11.) E. konungr, addit.
(12) E. þeir hittuz fyrir innan Solſkel, omittit. (13) D. E. ſidvandi.

möriam prædabundus vexaverat, occiſis partim, qvi Haralldo Regi fidem obſtrinxerant, haud paucis, partim ſpoliatis. In alios incendiis graſſatus fuerat, cædeqve & vaſtatione loca omnia reddiderat infeſta. Partem autem hyemis, apud Arnvidum *Regem, ſuum conſangvineum, in Sunnmöria transegerat. Certiores hi facti, Haralldum amplo inſtructum exercitu naves conſcendiſſe, copias cogunt, easqve amplas ſatis, confluentibus ad eos multis, qvibus injurias Haralldo Regi rependere, ſuarum partium eſſe videbatur. Auſtrum verſus in* Fiordas, *ut Regem* Audbiornum *ibi regnantem conveniret, profectus* Solvius Klofe, *auxilium eum popoſcit, utqve ſibi ac Regi Arnvido opitulatum, copias moveret. "Omnibus nobis, inqvit, perſpicuum eſt, id ſolum supereſſe re"medii, ut omnes contra Haralldum Regem inſurgamus; hoc facto, ſatis nobis erit virium, ad reſiſtendum, pe"nesqve fatum victoria. Aliud qvidem datur, ſed indignum viris, qvi Haraldo Rege dignitate non ſunt infe"riores, ut nos ei ſervos tradamus. Viſum enimvero eſt patri meo melius, cadere in prælio Regem, qvam ſe "ultro Regi Haralldo ſubjicere ſervum, nec arma poſſe pati, ut Naumdalenſium fecit Rex." Effecit id ſua oratione Solvius, ut ſe venturum promitteret Audbiornus. Coactis igitur copiis, boream verſus profectus, cum Arnvido Rege arma jungit; qvo facto, in ampliſſimum exercitum ſociæ crevere copiæ. Accepto hinc nuntio, adveniſſe à ſeptentrione Haralldum Regem, intra* Sollſkiællam *cum eo congrediuntur. Moris tunc erat navale prælium conſerentibus, navem navi arctius jungere, & de proris bellum ciere; id qvod tunc eſt factum. Arnvidi Regis navi ſuam oppoſuit Rex Haralldus; oritur acerrimum prælium; cadunt utrimqve plurimi; tandem vero, ira*

tveggiom. Oc at lyktum vard Haralldr konungr ſva ódr oc reidr, at hann geck fram á rauſn á ſkipi ſíno, oc bardiz þá ſva (14) ſnarpliga, at allir frambyggvar á ſkipi Arnvids hrucko aptr til ſiglu, enn ſumir fellu: geck Haralldr konungr þá uppá ſkipit, leitudu þá menn Arnvids konungs á flótta; enn hann ſialfr fell á ſkipi ſíno. Þar fell oc Audbiörn konungr; enn Sölfi flýdi. Sva ſegir Hornklofi:

Hádi gramr þar er (15) gnúdu
geira hregg vid ſeggi
raud (16) fnýſtí (17) ben blódi
(18) bryn gögl, í dyn ſköglar:
þá er á rauſn fyrir ræſi
red (19) egglitudr ſeggir
æfr gall (20) hiörr vid hlífar
hnigo fiörvanir ſigri.

Þar fell or lidi Haralldſ konungs Ásgautr, oc Ásbiörn Jarlar konungs, oc Griótgardr oc (21) Hrollaugr, mágar hans, ſynir Hákonar Hlada Jarls. Sölfi var ſídan víkingr mikill lánga hríd, oc gerdi opt mikinn ſkada á ríki Haralldſ konungs.

baade Sider. Tilſidſt bleff Kong Harald ſaa grum oc vred, at hand løb fram (i Stafnen) paa Ofuerdecket, oc ſtridde ſaa ſkarpelige, at alle de ſom ſtode i den forreſte Deel paa Arnvids Skib, vigede tilbage til Maſten, oc en Part blefue ſlagne. Kong Harald kom da op i Skibet, men Arnvids Mend toge Flucten, oc ſielff bleff hand ſlagen paa ſit Skib. Kong Audbiørn falt ocſaa, men Solfue flydde. Saa ſiger Hornklofue:

Huor Piler i Striden ſuſede,
Holt Konningen Slag
Met giefue Krigs-Mend.
De røde Saar ſprudede Blod.
Der paa Fordecket for Kongen
Lifløſe Mend ſegnede.
Fick Helten Ofuerhaand, tappert Suerd,
Stødende paa Skiolde, hvit lydde.

Aff Kong Haralds Hær blefue Asgot oc Asbiørn, Kongens Jarle, ſlagne, ſamt hans Suogre, Griotgard oc Rollaug, Hakon Jarls-Sønner. Solfue var ſiden en veldig Siørøfuer udi lang Tid, oc giorde ofte udi Kong Haralds Rige ſtor Skade.

CAP. XII.

BRENNA VEMUNDAR KONUNGS.

(1) Eptir þat lagdi Haralldr konungr undir ſic Sunnmæri. Vemundr bródir (2) Audbiarnar konungs hellt Fyrda-fylki. Þetta var ſídla um hauſt, oc gera menn þat rád med Haralldi konungi, at hann ſkylldi eigi fara ſudr (3) um Stad. Þá ſetti Haralldr konungr Rögnvalld Jarl yfir (4) Mæri hvaratveggio oc Raumsdal, oc hafdi hann þá um ſic

Cap. 12.

Kong Vemund blifuer indebrændt.

Derefter lagde Kong Harald Sundmør under ſig. Men Vemund, Audbiørns Broder, holt Fiorde-Fylcke. Dette ſkeede ſidle om Hoſten, huorfor mand raadde Kong Harald, at hand icke ſkulde drage ſønder ud forbi Stat. Da ſette Kong Harald Rognvald Jarl ofuer begge Mørene, oc hafde hand da om ſig megit

(14) diarfliga, alii ſnarpliga. (15) E. gnídu. (16) E. fnyſto. (17) D. bæn. (18) E. bengögl. (19) B. egglituduz. E. egglitadr.

(20) A. B. C. her. (21) B. Herlaugr. (1) E. eptir þat, hic legit. (2) B. Arnbiarnar. (3) A. um Stad, omittit. (4) A. Mæra.

ira & rabie ita incenditur Haralldus Rex, ut in anteriores foros navis ſuæ, locumqve proræ proximum, Rauſn *qvem dixere, progreſſus (ipſe) fortiter adeo ibi dimicaret, ut primi ordinis omnes, in prora navis Regis Arnvidi ſtantes milites, aut ad malum navis recederent, aut caderent. Aſcendit tum navem Haralldus Rex, fugam circumſpiciunt Arnvidi Regis milites, cadit ipſe ſua in navi; cadit etiam Rex Audbiornus, ſed fuga elabitur Solvius. Sic memorat* Hornklofius:

Ciebat Rex, ubi ſtridebant
Tela, prælium cum viris.
Rubra vomebant ſangvinem
Vulnera fluentem.
Cum coram Rege in foris cæſi cadebant
Viri, victoria potitur Rex.
Fortis clangebat enſis ad arma;
Cadebant autem vita privati.

Ex acie Haralldi Regis cecidere Aſgautus & Aſbiornus *ejus Jarli, nec non* Griotgardus & (y) Hrollaugus, *fratres Reginæ Aſæ, Hakoni Hladenſis Jarli filii. Expeditionibus piraticis diu poſtea claruit Solvius, qvibus regno Haralldi Regis plurimum attulit detrimenti.*

CAP. XII.

REX VEMUNDUS INCENDIO PERIT.

Poſthac Sunnmöriam ſibi ſubjecit Rex Haralldus; tenuit vero Fiordas (Fiordafylke, *provinciam Fiordenſem*) Vemundus, *Audbiorni Regis frater. Sero ſub præterlapſum fere autumnum hæc acta ſunt; qvare Regi Haraldo ſuaſerunt ſui, ne auſtrum verſus,* Stadenſe *præter promontorium, claſſe veheretur.* Rognvaldum *igitur Jar-*

(y) *B. habet: Herlaugus.*

ſic mikit fiölmenni. Haralldr konungr (5) ſneri þá nordr aptr til Þrándheims. Þann ſama vetr fór Rögnvalldr Jarl hit idra (6) um Eid, oc ſva ſudr um Fiördo. Hann hafdi nióſn af Vemundi konungi, oc kom um nótt þar ſem heitir Nauſtdalr; var Vemundr konungr þar á veizlo. Rögnvalldr Jarl tók hús á þeim, oc brendi konung inni, med (7) XC manna. Eptir þat kom (8) Berdlu-Kari til Rögnvallds Jarls med lángſcip alſkipat, oc fóru þeir bádir nordr á Mæri. Tók Rögnvalldr Jarl ſkip þau, er átt hafdi Vemundr konungr, oc allt lauſa fe þat er hann feck. Berdlu-Kári fór nordr (9) til Þrándheims á fund Harallds konungs, oc gerdiz hans madr, hann var berſerkr mikill.

git Folck. Kong Harald vende tilbage Nord til Throndheim igien. Den ſamme Vinter drog Rognvald Jarl ofuer det indere Eyde, oc ſaa ſør ud til Fiordene. Hand hafde faaet Efterretning, huor Kong Vemund var, oc kom om Natten til det Sted ſom heder Nauſtdal, huor Kong Vemund var til Gieſtebud. Rognvald Jarl omſpente Huſene, huor de vare, oc brænte Kongen inde med 90 Mend. Derefter kom Berlu-Kare til Rognvald Jarl, met it Lang-Skib fuld bemandet, oc droge de baade Nord paa Møre. Rognvald Jarl tog de Skibe, ſom Kong Vemund hafde aat, met hues Løsøre hand kunde ofuerkomme. Berlu Kare drog Nord til Throndheim, til Kong Harald, oc bleff hans Mand; hand var en veldig Kiempe.

CAP. XIII.

FALL HÁKONAR JARLS OC ATLA JARLS HINS MIÓVA.

Um varit eptir fór Haralldr konungr ſudr med landi (1) med ſkipa her, oc lagdi undir ſic Firda-fylki; ſídan ſigldi (2) hann auſtr med landi, oc kom fram í Vík auſtr. Enn hann ſetti eptir Hákon Jarl Griótgards ſon, oc feck hönom yfirſókn í Firda-fylki. Þá ſendi Hákon Jarl ord Atla Jarli hinum Mióva, at hann ſkylldi fara brott or Sogni, oc vera Jarl á Gaulom, ſem (3) hann hafdi fyrr verit, (4) enn kvad Haralld konung hafa veitt ſer Sygna-fylki. Atli Jarl ſendi þau ord í móti, at hann mun hallda Sygna-fylki, oc ſva Gaulum, þar til er hann finnr Haralld konung. Jarlarnir þreytto þetta med ſer, þar til er bádir ſamna her: þeir hittaz á Fiölum í Sta-

(5) E. fór þá til þrand-heims. (6) E. um eid, omittit.
(7) E. LXXX. (8) B. Berdlukinn. (9) E. til þrándheims, add.
(1) E. med ſkipa her, addit. (2) E. hann, alii, Haralldr konungr.
(3) E. ſem (hann) hafdi fyrr haft, legit.
(4) E. enn Atli Jarl ſagdi Harald konung hafa veitt ſer Sygnafylki, oc kvedz því mundu kallda þar til er &c.

Cap. 13.

Hakon Jarls oc Atle Jarls den Smalis Fald.

Vaaren derefter drog Kong Harald ſønder ud langs met Landet, oc lagde under ſig Fiorde-Fylcke; ſiden ſeilede hand Øſter ud langs Landet, oc kom Øſter i Vigen, men hand lod Hakon Jarl Griotgardsſøn blifue tilbage, oc ſette hannem ofuer Fiorde-Fylcke. Da ſende Hakon Jarl Bud til Atle Jarl den Smale, at hand ſkulde drage bort aff Sogn, oc være Jarl ofuer Gaulom, ſom hand hafde været tilforn, ſigende, at Kong Harald hafde ofuerladt ſig Sygna-Fylcke. Atle Jarl ſende hannem det Suar tilbage, at hand vilde holde baade Sogn oc Gaulum, indtil hand kom Kong Harald til Ords. Denne Tuiſt voxte ſaa ſtor mellem Jarlene, at de baade ſamlede Folck, oc mottis de paa Fiolum,

Jarlum Möriæ utrique ac Raumsdaliæ præfecit Haralldus Rex, magna militum manu tunc ſtipatum; ipſe (vero) in Thrandhemiam eſt reverſus. Hac eadem hyeme, per iſthmum interiorem, ſicqve auſtrum verſus in Fiordas, tranſiit Rognvalldus Jarlus, qvid & ubi agebat Rex Vemundus, per exploratores certior factus. Convivio tunc intererat Rex Vemundus, in villa, Nauſtdalur *dicta. Hic nocte ſuperveniens Rognvalldus, ædes militibus cinxit, qvibus incenſis, Rex ibi cum* (z) *nonaginta ſuorum igne periit. Hoc facto, vectus navi longa, tota militibus inſtructa, ad Rognvalldum Jarlum venit* Berlo-Karius; *ſicqve ambo in Möriam tendunt. Naves, qvas poſſederat Vemundus Rex, qvasqve occupare poterat opes omnes, illuc ſecum avexit Rognvalldus Jarlus; boream autem verſus ad Haralldum Regem profectus Berlo-Karius, ejus factus eſt Vaſallus. Inſignis ille erat athleta, ejus generis, qvos dixere* Berſerkos.

CAP. XIII.

CÆDES HAKONI JARLI, ET ATLII JARLI, DICTI GRACILIS.

Vere ſeqventi, claſſe oram legens maritimam, provinciam Fiordenſem ſibi ſubjecit Rex Haralldus. Hinc ad orientales regni plagas verſis velis, in Vikiam, regionem ad orientem ſita claſſem appulit, Hakono *Jarlo remanere juſſo, cui Fiordenſem commiſit provinciam. Ad* Atlium *igitur Jarlum dictum* Miofe (*gracilem*) *mittit nuncios Hakonus, jubens, ut è* Sognia *faceſſeret, futurus in* Gaulis *Jarlus, ut olim fuerat, addensqve, Sognenſem provinciam* (*Sygnafylke*) *ſibi ab Haralldo Rege eſſe commiſſam. Nuntiari ei viciſſim jubet Atlius Jarlus, ſe & Sognenſem retenturum provinciam, & Gaulas, donec Haralldum conveniſſet Regem. Inter Jarlos hæc agitata eſt lis, donec, coactis utrimqve copiis, prælium acre conſeruere, Fialenſi in provincia* (Fiala-fylke),

(z) *E. habet: LXXX.*

Stafanesſvagi, oc áttu þar orroſtu mikla. Þar fell Hákon Jarl, enn Atli Jarl vard ſárr til ólífis, oc fóro (5) menn hans til Atleyar med hann, oc andadiz hann þar. Sva ſegir Eyvindr Skálldaſpillir:

Vard Hákon
högna meyar
(6) vidr vapnberr
er vega ſkylldi.
Oc ſinn alldr
í odda gný
Freys áttungr
(7) at Fiölum lagdi.
Oc (8) þar vard
er vinir fello,
magar (9) Hallgardz
manna blódi
Stafaneſs
vid ſtóran gný
vinar lödurs
vagr (10) of blandinn.

Fiølum, udi Stafanæsvaag, oc hulde it ſtort Slag; der bleff Hakon Jarl ſlagen, men Atle Jarl bleff dødelig ſaaret, oc førte hans Mend hannem til Atle-Øe oc der døde hand. Saa ſiger Evind Skaldaſpiller:

Hakon bleff,
Som øfuede Krig,
Truffen aff Vaaben,
Der hand monne ſlaaes.
Oc denne Freis Slect
Sin Alder,
J Strids Bulder,
Paa Fiøle nedlagde.
Oc udi Odins
Store Bulder,
Huor Griotgards
Venner fulde,
Der da bleff
Met Mends Blod
Stafnenæs-
Vand beblandet.

CAP. XIV.
FRÁ HARALLDI KONUNGI OC EIRÍKI SVÍA KONUNGI.

Haralldr konungr kom lidi ſínu auſtr í Vík, oc lagdi inn til Tunsbergs; þar var þá kaupſtadr: hann hafdi þá (1) dvaliz í Þrándheimi IV vetur, oc komit eigi á þeirri ſtundu í Víkina. Hann ſpurdi þar þau tídindi, at Eiríkr Svía konungr, Eymundar ſon, hafdi lagt undir ſic Vermaland, oc tók þar ſkatta af öllum mark-bygdum: oc hann kalladi Veſtra Gautland allt nordr til Svínaſunds, oc it veſtra allt med hafi, þá kalladi Svía konungr þat allt

(5) A. B. C. D. þeir med hann til Atleyar. (6) B. vidir.
(7) A. B. C. D. á, pro, at. (8) A. B. C. D. þat.

Cap. 14.
Om Kong Harald oc Erik de Suenſkes Konge.

Kong Harald førde ſine Folck Øſter til Vigen, oc lagde ind til Tunsberg (met ſin Skibsflode); der var da Kiøbſtæd. Hand hafde da været fire Aar i Throndheim, oc kommet icke disimellem i Vigen. Hannem bleff da tilkiendegifuit, at Erik Emundſøn, de Suenſkis Konge, hafde lagt Værmeland under ſig, oc tog der Skatt aff alle Marcke-Bygderne, oc at hand kallede Veſter-Gautland den hele Streckning Nord ind til Suine-Sund, oc Veſter ud langs met Hafuet; alt dette kallede

(9) A. Hallgar. (10) E. of bláſinn.
(1) E. verit.

fylke), *in* Stafanesvog (*ſinu Stafaneſenſi*). *Cadit ibi Hakonus Jarlus, lethali vero vulnere ſaucius Atlius Jarlus & in inſulam* Atley *translatus, ibi moritur. Ita meminit* Eyvindus Skalldaſpiller:

Factus eſt Hakonus,
Dum prælio operatur,
Armis ſaucius;
Hoſtem cæſurus.
Suumqve ævum,
In armorum ſtrepitu,
Freyi progenies
In Fialis clauſit.

Atqve ibi fuit,
Ubi amici cecidere
Filii Hallgardi (*Griotgardi*)
Virorum ſangvine,
Ad Stafaneſum,
Magnam inter ſtrepitum
Loduri amici (*Othini*)
Sinus commixtus.

CAP. XIV.
DE HARALLDO REGE ET EIRIKO SVIONUM REGE.

Cum exercitu orientem verſus profectus Rex Haralldus, Tunsbergam *appulit*, *qvæ tunc erat Emporium. Annos tunc qvatuor in Thrandhemia commoratus*, Vikiam *eo tempore non inviſerat. Hic adfertur ei nuntius*, Eirikum *Svionum Regem*, Eymundi *filium*, Vermelandiam *ſibi ſubjeciſſe*, *tributa ibi per* (a) *omnes exigere regionum ſylveſtrium tractus*, & Veſtro-Gothiæ *nomen*, *boream verſus*, *ad Svineſundam usqve extendere*, *occidentemqve verſus*, *ad oceanum*; *ea omnia Svionum Regem ſua vocare*, & *inde tributa exigere. His regionibus*

(a) Markia *ſ.* Markiæ *dicebantur olim tractus qvidam regionum, qvæ ad latus occidentale Lacus* Væneri *ſunt ſitæ. Has regiones omnes ſibi vindicabant Reges Norvegiæ vetuſtiores, monſtrante hoc non ſolum* Nori *atqve* Haraldi *noſtri* Pulchricomi, *ſed etiam multum recentiori* Magni Nudipedis *hiſtoria. Dictorum regionum qvæ fines Norvegiæ hodiernæ proximæ ſpectabant, ſpeciatim* Markiæ *videntur fuiſſe dictæ.*

allt sitt ríki, oc tók skatta af. Hann hafdi þar sett yfir Jarl, er kalladr var Hrani Gauzki, hann hafdi ríki milli Svínasunds ok Gautelfar; hann var ríkr Jarl. Haralldi konungi var sva sagt frá ordom Svía konungs, at hann skylldi eigi fyrr (2) af láta, enn hann hefdi iammikit ríki í Víkinni, sem fyrr (3) hafdi Sigurdr, edr Ragnarr Lodbrók son hans; enn þat var Raumaríki oc Vestfolld, allt út til Grenmars; (4) sva Vingulmörk, oc allt sudr þadan. Hafdi þá um þessi fylki snúiz til hlýdni vid Svía konung (5) margir höfdingiar, oc mikit fólk annat. Þetta líkadi Haralldi konungi stór-illa, (6) oc stefndi þegar þíng vid bændor þar á Folldinni, oc bar sakar á hendur þeim um landrád vid sic. Bændor (7) qvamo þar sumir syn fyrir sic; sumir gulldu fe; sumir sættu refsingum. Fór hann sva um sumarit of þat fylki. Um haustit fór hann uppá Raumaríki, oc fór þar allt at sama hætti, (8) at hann lagdi undir sic þat fylki. Þá spurdi hann öndverdan vetr, at Eiríkr Svía konungr reid um Vermaland at veizlum med hird sína.

CAP. XV.

KONUNGAR ÞIGGIA VEIZLO AT ÁKA, OC UM DRÁP HANS.

Haralldr konungr býr ferd sína austr um Eydaskóg, oc kom fram í Vermalandi; let hann þar búa veizlor fyrir ser. Áki het madr, hann var ríkastr bóndi á Vermalandi, stóraudigr, oc þá gamall at alldri. Hann sendi menn til Haralldz konungs, oc baud hönum til veizlo. Konungr het

(2) E. letta. (3) E. þar hast Sigurdr Ríngr, legit.

(4) E. þá um þessi fylki, add.

(5) E. margir höfdingiar oc mikit fólk annat, add.

(6) E. oc, addit.

(7) E. gordu skyn fyrir.

(8) E. at hann lagdi undir sic þat fylki, addit.

lede den Suenske Konge sit Rige, oc tog Skat deraff. Hand hafde sat derofuer en Jarl, ved Nafn Rane den Gotske, huilcken hafde sit Land imellem Suinesund oc Got-Elfuen, oc var en rig oc mectig Jarl. Kong Harald blefue de Ord fortaalte, fra den Suenske Konge, at hand skulde icke aflade, førend hand fick saa stor Part oc Rige i Vigen, som Sigurd (Ring) eller hans Søn Ragnar Lodbrok hafde haft; men det var Raumerige oc Vestfold, ud til Grenmar, saa oc Vingulmarck, oc alt (Landit) imod Sønden der fra. Oc hafde da mange Høfdinger; oc megit aff Folcket i disse Landskaber, gifuet sig under Kongen aff Suerrig. Dette fortrod Kong Harald storligen, oc stefnede hand Bønderne strax til Ting, der paa Folden, oc gaff dennem Sag, at de vilde forraade Land oc Rige fra hannem. Nogle aff Bønderne lagde sig Sagen fra, andre maatte gifue Bøder, men nogle blefue (haardere) straffede; oc saaledis drog hand omkring i det Fylcke, den ganske Sommer. Om Høsten drog hand op paa Raumarige, oc handlede hand ligesaa met dennem, oc lagde det Landskab under sig. Da spurde hand, at Kong Erik i Suerrig, først om Vinteren, red om, i Vermeland, til Giestebuder met sine Hoffsindere.

Cap. 15.

Kongerne ere til Giestebud hos Aake, oc om hans Drab.

Kong Harald giorde sig rede, oc drog øster ofuer Eide-Skouff, oc kom i Vermeland, oc lod der rede til Giestebude (bestille Foring oc Holding) for sig. Aake hed en Mand, som var den mectigste Bonde i Vermeland, ofuermaade rig, oc den Tid til Alders. Hand sende Bud til Kong Harald, oc lod hannem biude til Gie-

nibus Jarlum præfecerat, dictum Hranium Gautensem, *Jarlum potentem, cujus dominium (freto)* Suinasunda *& (fluvio) Gotelba claudebatur. Ad Haraldum Regem etiam relata sunt verba Svionum Regis, se nempe non prius arma positurum, qvam id omne in Vikia sibi asseruisset regnum, qvod olim possederat* Sigurdus, *aut ejus filius* Ragnarus Lodbrok; *id vero complectebatur* Raumarikiam Vestfoldiamqve *totam, ad* Grænmariam *usqve, nec non* Vingulmarkiam, *qvæqve inde meridiem versus extendebantur regiones; qvarum regionum Principum virorum multi, multi etiam cæterorum incolarum, fidem obseqviumqve Svionum Regi jam obstrinxerant. Iniqvissimo hoc animo tulit Haralldus. Ad comitia igitur, ibi in* Foldia, *vocatos mox colonos omnes, commissæ in se proditionis reos postulavit. Monstrata innocentia, se colonorum purgabant qvidam, pecunia vero alii, alii pœnis (gravioribus) culpam luebant. Hoc pacto, per æstatem, provinciam illam lustravit; sub autumnum in Raumarikiam verso itinere, eodem modo omnia ei ibi procedebant, ut eam nempe provinciam suam faceret; initio vero hyemis certior est factus, Eirikum Svionum Regem, aula sua comitatum, per Vermelandiam convivia obire.*

CAP. XV.

REGES CONVIVIO APUD AKIUM INTERSUNT, ET DE CÆDE EJUS.

Haraldus (igitur) Rex, suscepto orientem versus, per sylvam Eydensem (Eydaskog) *itinere, in Vermelandiam progressus,* (b) *convivia ibi sibi jussit parari.* Akius *dicebatur qvidam, colonorum in Vermelandia potentissimus, opibus affluens, & jam ætate provectus. Missis ille nuntiis, Haralldum Regem ad convivium invitavit,*

(b) *Convivia hic proprie significant victus & sumtus, qvos Regi ejusqve aulæ, per certum tempus alendæ, dare debebant villarum regiorum Præfecti, dicti* Armænn, *aliiqve, qvi Feuda habebant, huic rei destinata, qvæ ideo ipsa dicebantur* Veitslor, *Convivia s. Feuda Convivalia. Horum noster* Akius *unus videtur fuisse, cum Regis Halfdani Nigri dicitur fuisse Homo s. Vasallus.*

het (1) ferdinni (2) at áqvednum degi. Áki baud oc Eiríki konungi til veizlo, oc lagdi hönum inn sama stefnodag. Áki átti mikinn (3) veizloscála, oc var þá forn; hann let þá gera annan nýan (4) veizloscála, eigi minna, oc vanda sem mest; hann let þann skála tiallda allan nýum búnadi; (5) enn hinn forna skála med fornodom búnadi.) Enn er konungar komo til veizlunnar, þá var skipat Eiríki konungi med (6) sinni hird í inn forna skála, enn Haralldi í inn nýa skála med sínu lidi. Þannog var skipt bordbúnadi öllum, at (7) Eiríkr konungr oc hans menn höfdo forn ker oc horn, oc þó * gyllt oc allvel búin; enn Haralldr konungr oc hans menn höfdo öll ný ker oc horn, oc búin (8) öll med gulli: þau voru öll (9) líkud, oc skygd (10) sem gler; enn dryckr var hvartveggi inn besti. Áki bóndi hafdi fyrr verit madr Hálfdanar konungs Svarta. Enn er sá dagr kom, er veizlan var öll, þá biugguz konungar til brottferdar, voro þá reidsciótar búnir; þá geck Áki fyrir Harallld konung, oc leiddi (11) med ser son sinn XII vetra gamlan, sá het (12) Ubbi. Áki mællti: Ef ydur þickir, herra, vinattu vert (13) fyrir gódvilia minn, er ec hefi lýst vid ydr í heimbodi míno, þá launi (14) þer syni mínum; hann gef ec þer til þiónostomans. Konungr þackadi hanom (15) med mörgum fögrum ordum sinn fagnad, oc het hanom þar í mót fullkominni sinni vinatto. Sídan greiddi Áki fram stórar giafir, er hann gaf konungi. (16) Sídan mintiz Áki vid konung. Eptir þat geck Áki til Svía konungs, var þá Eiríkr konungr (17) klæddr, oc búinn til ferdar, (18) oc var hann helldr úkátr. Áki tók þá góda gripi, oc gaf (19) konungi. Konungr svarar fá, oc steig á (20) hest sinn. Áki geck á

Giestebud. Kongen losuede at komme paa den berammede Dag. Aake bød oc Kong Erik til Giest, oc satte hannem den samme Stefne-Dag. Aake hafde en stor Giestebuds-Sal, (men) som den Tid var gammel; hand lod da giøre en anden ny Giestebuds-Sal, som icke var mindre (end hin), oc udstaffere, det meste hand kunde. Den Sal lod hand ofueralt beklæde met nye Vegge-Tepper, men den gamle Sal met gamle Tepper. Der Kongerne komme til Giestebudet, bleff Kong Erik, met sine Hoffsindere, ført til den gamle Sal, men Kong Harald met sine Folck ind i den ny. Lige saadant Skifte bleff oc giort met Bord-Redskabene, at Kong Erik oc hans Mend hafde gamle Kar oc Horn, dog forgylte oc megit stadselige; men Kong Harald oc hans Mend hafde ny Kar oc Horn, alle belagde met Guld, de vare alle udskaarne met Billeder, oc polerede som Glas; paa begge Sider bleff man tracteret met den beste Drik. Bonden Aake hafde tilforn været Kong Halfdan den Suartis Mand. Men da den Dag kom, at Giestebudet hafde Ende, giorde Kongerne sig rede at reise bort; vare da oc Hestene færdige. Da gick Aake for Kong Harald, oc ledde med sig sin Søn, 12 Aar gammel, som hed Ubbe. Da sagde Aake: hvis Eder tyckis, Herre! den Velvillighed, at være noget Venskab værd, som jeg hafuer viist mod Eder i mit Giestebud, da lonner min Søn derfor, huilcken jeg nu steder udi Eders Tieneste. Kongen tackede hannem, met mange faure Ord, for hans venlige Modtagelse, oc tilsagde hannem sit fuldkomment Venskab. Derpaa frembragte Aake store Gafuer, som hand skienckede Kongen, oc siden kyste hand hannem. Aake gik derefter til den Suenske Konge; var Kong Erik da klæd oc reisefærdig, men megit ublid; Aake tog da frem kostbare Sager, oc forærede hannem dem. Kongen suarede icke megit dertil, men steg paa sin Hest. Aake fulgde Kongen paa Veien, oc

(1) E. ferd sinni.
(2) E. at áqvednum degi, omitt. (3) E. veizlo omittit.
(4) E. veizlo skála, alii scála. B. til, pro, eigi.
(5) A. enn hinn forna &c. usqve ad) omittit. (6) B. C. D. sino lidi.
(7) A. B. C. D. Eiríks menn. * E. gyllt oc, omittit.
(8) E. vel, pro, öll med gulli. (9) A. skygd oc líkud.

(10) E. sem gler, addit. (11) E. med, alii, eptir.
(12) B. C. D. Obbi. (13) E. heimbodit. (14) A. B. C. launa þat.
(15) A. B. med mörgum fögrum ordum, add.
(16) C. D. sídan mintiz Aki vid konung, add. (17) D. ferdbúinn.
(18) C. oc var hann helldr úkátr, omitt. (19) A. B. E. hönum.
(20) A. B. C. D. bak hesti sínum.

vit, qvi ad diem condictum se promisit adfuturum. Ad convivium Eirikum etiam Regem vocavit, eundem ejus adventui statuens diem. Amplum Akio erat cœnaculum, sed vetustum; aliud ergo novum sibi struendum cœnaculum curavit, (altero) (c) non minus, & ornatum qvam maxime. Hoc cœnaculum novis parari jussit aulæis, sed vetustis vetustum. Venientes ad convivium Reges, suo cum comitatu in vetustum cœnaculum deductus est Rex Eirikus, in novum vero cum suo Haralldus. Eadem ratione distinctus erat totus mensarum apparatus, ut Eiriki comitatui apponerentur vasa & cornua vetustiora, sed deaurata & probe exculta: Haraldo vero Regi & ejus comitibus, vasa & cornua omnia nova, tota auro ornata, cælata imaginibus omnia, tersa & vitri instar polita. Potus utriqve ministrabatur optimus. Fuerat olim Akius Regis Halfdani Nigri *Vasallus. Cum jam aderat dies, qvo finiendum erat convivium, abitum parabant Reges, eqvis jam stratis. Tum Regem Haralldum accedens Akius, manuqve filium duodecim annorum ducens, nomine* Ubbium: *"Si vobis, inqvit, Domine, amicitia qvadam digna videatur, qvam hoc in convivio vobis exhibui, benevolentia, filio huic meo, qvem Tibi "trado ministrum, eam rependatis, velim." Prolixas ei, verbis exqvisitis, gratias egit Rex, testatusqve qvam acceptum sibi fuerat convivium, suam ei vicissim integram spopondit amicitiam. Hoc facto, amplissima qvæ promsit, Regi obtulit dona (Akius) (d) osculoqve postea dato valedixit. Posthac Svionum Regem adiit Eirikum, jam vestitum ac itineri accinctum, sed tristem admodum & nubila fronte. Huic etiam res plurimas pretiosas dono dedit Akius, Rege ad hæc omnia propemodum muto, eqvumqve ascendente. In viam Regem comitatus Akius,* cum

(c) *Editio Peringskioldiana habet: minus.*
(d) *C. D. hoc addunt.*

á leid med konungi, oc taladi vid hann. Skógr lá nær (21) bænum, oc lá þar vegrinn yfir. Enn er Áki kom á ſkóginn, þá ſpurdi konungr hann: hví ſkiptir þú ſva fagnadi med ockur Haralldi konungi, at hann ſkylldi hafa af öllu inn betra lut, oc veitzu at þú ert (22) minn madr. Ec hugda, ſegir Áki, at ydr konungr, oc ydra menn, mundi engan fagnat ſkort hafa at þeſsi veizlo; enn at þar var forn búnadr, er þer druckut, þá velldr þat því, at (23) þer erut nú gamlir; enn Haralldr konungr er nú í blóma alldurs: feck ec hönum af því nýan búnat: Enn þar er (24) þú mintir mic, at ec væri þinn madr, þá veit ek hitt eigi ſídr, at þú ert minn madr; þá brá konungr ſverdi oc hió hann banahögg: reid braut ſídan. Enn er Haralldr konungr var búinn (25) at ſtíga á heſt ſinn, bad hann kalla til ſín Áka bóanda; enn er menn leitodo hans, þá runno ſumir þannog ſem Eiríkr konungr hafdi ridit: fundu þeir þar Áka daudan. Fóro þeir aptr, oc ſögdo Haralldi konungi. Enn er hann ſpyr þetta, heitir hann á menn ſína at þeir ſkuli hefna (26) Áka bóanda; rídr þá Haralldr konungr (27) oc menn hans þannog, er ádr hafdi ridit Eiríkr konungr, til þeſs er hvarir (28) verda varir vid adra; þá rída hvarir ſem meſt mego, til þeſs er Eiríkr konungr kemr á ſkóg þann, er ſkilr Gautland oc Vermaland: þá ſnýr Haralldr konungr aptr á Vermaland, leggr hann þá land allt undir ſic, enn drap menn Eiríks konungs, hvar ſem hann (29) ſtód þá. Fór Haralldr konungr um vetrinn aptr á Raumaríki oc dvalldiz þar um ríd.

oc talede met hannem. En Skoff laa nær ved Gaarden, oc gick Veien der igiennem; men der Aake kom til Skofuen, ſpurde Kongen hannem ad: huorfor giorde du den Forſkiel, imellem min oc Kong Haralds Modtagelſe, at hand ſkulde aff alle Ting hafue det beſte, da du dog veed, at du er min Mand. Jeg tænkte, ſagde Aake, at Eder, Herre! oc Eders Mend ſkortede icke venlig oc god Modtagelſe udi dette Gieſtebud. At der vare gamle Kar oc gammel Boehave, hvor J drucke, det kommer deraf, at J er nu gammel, men Kong Harald er i ſine blomſtrende Aar oc Alder, oc derfor gaff jeg hannem ny Boſkab. Men at du paaminder mig det, at jeg er din Mand, da veed jeg dette ligeſaa vel, at du er min Mand. Da drog Kongen ſit Suerd ud, oc hug hannem ihiel, oc red ſiden bort. Der Kong Harald var færdig at ſtige paa ſin Heſt, bad hand kalde Aake Bonde til ſig: mens man ledte efter hannem, løbe nogle didhen, huor Kong Erik hafde redet frem, oc funde der Aake død, oc fortaalte det til Kong Harald. Da denne fick ſaadant at vide, manede hand ſine Mend, at de ſkulde hefne Aake Bondes Død. Kong Harald oc hans Mend rede da affſted didhen, huor Kong Erik hafde redet ſin Vei, indtil de blefue huerandre var; da rede de huer for ſig alt huad de kunde, indtil Kong Erik naaede den Skoff, ſom ſkiller imellem Gotland oc Værmeland. Da vende Kong Harald om til Værmeland, oc lagde da hele Landit under ſig, men dræbte Kong Eriks Mend, huor hand dennem kunde finde. Kong Harald drog om Vinteren tilbage til Raumarige, oc duelde der nogen Stund.

CAP. XVI.

Cap. 16.

(21) C. D. bænum, alii, þeim.
(22) A. B. madr minn.
(23) D. þer erut nú gamlir enn, omittit.
(24) C. þer mintut. (25) C. D. oc hann ſteig á heſt ſinn.
(26) C. Aka bóanda, omitt. (27) B. oc menn hans, add.
(28) E. ſiá. (29) E. ſann.

cum illo loqvebatur. Haud procul à villa aberat ſylva, per qvam via ferebat. Sylvam ingreſſum Akium interrogat Rex, unde iſtud diſcriminis in ſe Regeqve Haraldo excipiendo, ut ei in omnibus rebus melior pars ſit tributa, cum tamen ſciret (Akius) ſe ejus (Eiriki) eſſe Vaſallum. Reſpondit Akius, ſe exiſtimaſſe, Regi aut ſuis nihil defuiſſe, iſto in convivio, qvo bene & laute poſſent excipi. Cœnaculi, in qvo excipiebatur Rex Eirikus, cur totus vetuſtus eſſet apparatus, id in cauſa fuiſſe, qvod ipſe jam ſenex erat Rex, cum in flore ipſo juventutis eſſet Rex Haralldus, qva ex cauſa ei cœnaculum novo apparatu fuiſſe inſtructum. Meminiſſe me jubes, adjicit Akius, me tuum eſſe vaſallum, ſed id non minus ſcio, te meum eſſe. Stricto tunc gladio, inflictoqve illi lethali vulnere, iter proſeqvitur Rex. Haraldus autem Rex, jam eqvum conſcenſurus, Akium acciri juſſit. Dum Akium qværunt, curſu tendunt qvidam per viam, qva vectus fuerat Rex Eirikus, ubi Akium offendunt mortuum, reverſiqve Haraldo nuntiant. Accepto hoc nuntio, ſuos ad necem Akii ulciſcendam hortatur Haralldus, corripit ſuis cum comitibus viam, qva antea vectus fuerat Eirikus Rex, jamqve utrimqve intra conſpectum erant, qvare laxatis habenis curſum, qvantum poterant, (utrimqve) corripiunt, donec ſylvam attingebat Rex Eirikus, Gautiæ atqve Vermelandiæ limitem. Hic in Vermelandiam revertitur Haralldus Rex, qvam totam regionem ſuæ facit ditionis, occiſis virorum Eiriki Regis, qvotqvot reperire potuit. Hyeme ſeqventi, in Raumarikiam reverſus Rex Haralldus, aliqvamdiu ibi commorabatur.

CAP. XVI.

CAP. XVI.

FERD HARALLDS KONUNGS TIL TUNSBERGS.

Haralldr konungr fór um vetrinn út til Tunsbergs til ſkipa ſinna; bŷr hann þá ſkipinn, oc helldr auſtr yfir fiördinn, leggr þá undir ſic alla Vingulmörc; hann er úti á herſcipum allan vetrinn, oc heriar á Ránríki. Sva ſegir (1) Þórbiörn Hornklofi:

Úti vill jól drecka,
ef ſkal einn ráda,
fylkir inn frammlyndi,
oc Freys leik heyia.
Ungr (2) leiddiz (3) elldvelli
(4) oc inni (5) at ſitia,
varma (6) dyngio
(7) eda vöttu dúns fulla.

(8) Gautar höfdu ſamnat fyrir allt um landit.

CAP. XVII.

ORROSTA Á GAUTLANDI.

Enn um varit er íſa leyſti, (1) ſtikudu Gautar Gautelfi, at Haralldr konungr ſkylldi eigi mega leggia ſkipom ſínom upp í landit. Haralldr konungr (2) lagdi ſkipom ſínom upp í elfina, (3) oc lagdiz vid ſtikin, heriadi þá á bædi lönd, oc brendi bygdina, ſva ſegir Hornklofi:

(4) Grennir þraung at gunni
(5) gunnmás fyrir haf ſunnan
ſá var gramr (6) oc gumnum
(7) gedvördr, und ſic jördo

oc

(1) E. þiódbiörn. (2) E. leidz.
(3) E. elldvælli. C. elldvíſi. (4) D. æ. (5) C. D. at, omittunt.
(6) C. dyngui, al. dyngiu. (7) D. ædr vættu.

Cap. 16.

Kong Haralds Reiſe til Tunsberg.

Kong Harald drog om Vinteren ud til Tunsberg til ſine Skibe. Hand udruſtede da Skibene, oc ſeilede ofuer Fiorden, oc indtog alt Vingulmarck; hand laa ude paa ſine Krigs-Skibe hele Vinteren ofuer, oc feidede paa Ranrige. Saa ſiger Thorbiorn Hornklofue:

Den bolde Konning,
Hvis hand allene raader,
Jul vil holde ude i Leding,
Oc Odins Jid forofue.
Den unge Herre kieddis
Ved Ilds Hede, oc Indeſidden,
Ved varm Dyne,
Oc Vanter met Dun ſtoppede.

Goterne hafde Krigs-Folck forſamlet allevegne om Landit.

Cap. 17.

Om Striden udi Gautland.

Om Vaaren, der Iſen toede op, ſloge Goterne Pæle ned udi Got-Elfuen, paa det Kong Harald icke ſkulde komme, met ſine Skibe, op i Landit. Kong Harald førde ſine Skibe op i Elfuen, oc lagde ſig ved Pælene, røfuede da Landit paa begge Sider, oc brænde Bygden. Saa ſiger Hornklofue:

Krigsmanden i Striden
Sig Land oc Folck underlagde,
Sønden for Hafuet,
Den Herre var modig.

Oc

(8) E. ſeqventia omittit. (1) A. ſtyckudu. (2) B. D. E. hellt.
(3) C. D. oc lagdiz, omitt. (4) C. grænnir. (5) A. gunnmál.
(6) B. hiá. (7) A. B. gódvardr. D. gódvardr. E. gedvardr.

CAP. XVI.

ITER HARALLDI REGIS TUNSBERGAM.

Eadem hyeme Tunsbergam eſt profectus Haralldus Rex, ſuas ad naves, qvas cum inſtruxerat, trans ſinum orientem verſus, navibus vectus, totam Vingulmarkiam ſibi ſubjecit. Totam (illam) hyemem, in navibus bellicis, transigit, (Haralldus) & (e) *Ranarikiam prædabundus infeſtat. Ita teſtatur* Thorbiornus Hornklofius:

Sub Dio lætus potabit,
Si penes eum ſolum erit arbitrium,
Rex ille promtiſſimus,
Atqve prælia ciebit.
Juvenem tædebat ignium æſtus,
Atqve intra ſedere parietes,
Calidæ (etiam) culcitæ,
Et chirothecarum plumoſarum.

Totam per regionem tunc copias collectas habebant Gauti.

CAP. XVII.

BELLUM IN GAUTLANDIA.

Vere ſeqventi, cum glacies ſolvebatur, palis in fundum fluminis, Gautelfæ *impactis, illud invium Haraldo Regi efficere ſatagerunt Gauti, ne longius in continentem navibus penetraret. In flumen (vero) navibus vectus Haraldus Rex, ad palos claſſem appulit, qvo facto, ſitas ad utramqve fluminis ripam regiones vaſtat, & per agros incendiis graſſatur. Sic canit* Hornklofius:

Bellator ſubegit, in bello,
Oceano ad meridiem,
Strenuus erat ille Rex,
Et incolas & regionem.

(e) Ranarikiam *dixere veteres regionem, qvam nos hodie Bahuſienſem vocamus Præfecturam.*

Atqve

oc hiálm tamidr hilmir
hólm reidar let ólman
lindi hiört (8) fyrir landi
lund prúdr vid (9) ſtic bundinn.

Sídan rido Gautar ofan med her mikinn, oc helldu orroſtu vid Haralld konung, oc vard þar allmikit mannfall, oc (10) lauk ſva at Haralldr konungr hafdi ſigr. Sva ſegir Hornklofi:

Ríki þreifz (11) reiddra (12) eyxa
rymr, knátto ſpior glymia
ſvart ſkygd bito ſeggi
ſverd (13) þiód konungs ferdar
þá er hugfylldra höllda
hlaut annſcoti Gauta
(14) hár var (15) ſaungr (16) of ſvírum
ſigr flugbeiddra vigra.

CAP. XVIII.

FALL RANA GAUTSKA.

Haralldr konungr fór vída um Gautland herſkilldi, oc átti þar margar orroſtor, tveim megin elfarinnar, oc feck hann optaz ſigr. Enn í einhverri orroſto fell (1) Rani Gauzci. Sídan lagdi Haralldr konungr land allt undir ſic fyrir nordan elfina, oc fyrir veſtan Væni, oc Vermaland allt. Enn er hann ſneriz þadan í brott, þá ſetti hann þar eptir til landgæzlo Guthorm hertuga, oc lid mikit med hanom; enn (2) Haralldr konungr ſneriz þá til Upplanda, oc dvalldiz þar um hríd; (3) fór ſídan nordr um Dofra fiall til Þrándheims, oc var þar enn lángar hrídir. (4) Haralldr konungr tók þá at eiga börn; þau Ása atto (5) IV ſyni: Guthormr var ellztr; Hálfdan Svarti oc Hálfdan Hvíti voru

(8) D. frá. (9) D. ſtig.
(10) A. B. C. D. oc hafdi Haralldr konungr ſigr. (11) D. reidra.
(12) D. E. öxa. (13) B. þiódir konungs. (14) A. B. ár.

Oc behiertet Konning,
Bant ved Hielmen,
Lobende Skibe lod binde
Til Pæle for Landit.

Siden rede Goterne, ned til Stranden, met megit Krigs-Folck, oc hulde it Slag met Kong Harald; der bleff it ſtort Nederlag, oc entis dermet, at Kong Harald fick Seier. Saa ſiger Hornklofue:

Ved Ofuer-Kongens Skares Velde
Svingede Øxers Bulder voxte;
Kaſte-Spiude huinede; paa Folcket
Sort-ſlebne Suerd bede.
Der fliuvende Spiude
Paa ofuermodige Strideris
Nacker hoit ſiunge,
Seier vandt Goters Modſtander.

Cap. 18.

Rane den Gautſkis Fald.

Kong Harald drog met Hær-Skiold vide om Gautland, oc holt der mange Trefninger, paa begge Sider aff Elfuen, oc fick ſom oftiſt Seier. Udi en aff disse Trefninger falt Rane den Gautſke. Derpaa lagde Kong Harald under ſig hele Landit, norden for Elfuen, oc veſten for (Vandet) Væner, oc alt Værmeland. Men da han drog derfra, ſatte hand der efter ſig, til Landværn, Hertug Guttorm, oc megit Krigsfolck met hannem; men Kong Harald vende ſielff tilbage til Oplandene, oc duelde der nogen Stund; men ſiden drog hand ofuer Dofre-Field, Nord til Throndheim, oc opholt ſig der en lang Tid. Kong Harald begynte da at afle Born. Hand hafde fire Sonner med Aſa: Guttorm var den ældſte; Halfdan Suarte oc Halfdan Huide

(15) D. E. ſaung. (16) E. of, alii, um. (1) C. D. Hrani.
(2) A. B. hann. (3) C. D. ſidan ſneri hann til þr. (4) A. B. hann.
(5) E. IV ſyni, al. ſyni þeſsa.

Atqve galeæ ſvetus Rex
Animoſus juſſit veloces
Naves, juxta continentem,
Palis alligari.

Ingenti hinc exercitu ſtipati Regi Haraldo obviam eqvitant Gauti, manumqve cum eo conſerunt; fit ingens admodum cædes; ſed eo eventu, ut Haraldi eſſet victoria; Sic fatur Hornklofius:

Valde auctus eſt ſecurium
Tumultus, ſtridebant jacula.
Nigri politi ſecabant viros
Enſes, Monarchæ comitatus.
Cum fortium victoria
Potitus eſt Gautorum hoſtis,
Altus erat clangor, in cervicibus
Gautorum, volantium haſtarum.

CAP. XVIII.

CÆDES RANII GAUTSKII.

Late per Gautlandiam cæde & prædis graſſabatur Haraldus Rex, ubi ad utrumqve fluminis latus, multis congreſſus præliis, ſæpiſſime victoriam reportavit. Cæſo, in qvodam horum præliorum, Ranio Gautſkio, *totam ſuæ ditionis fecit terram, qvæ ad borealem fluminis (Gautelfæ) ripam ſita eſt, & qvæ latus* Væneri *occidentale claudit, omnemqve Værmelandiam. Inde autem iter flexurus, Ducem* Guttormum *ibi reliqvit, regiones iſtas tuiturum, ingenti inſtructum exercitu; ipſe, in Uplandiam verſo itinere, aliqvo ibi tempore commoratus eſt. Boream deinde verſus in Thrandhemiam profectus, etiam ibi longo ſubſtitit tempore. Liberis procreandis tunc operam dare cæpit. Ejus Aſæqve (f) filii erant qvatuor:* Guttormus, *natu maximus,* Halfdanus Niger & Half-

(f) *E. habet: qvatuor filii; alii: hi filii.*

voru tvíburar; (6) Sigfrödr hinn fiórdi. Þeir voru allir uppfæddir í Þrándheimi (7) med miklum sóma.

Huide vare Tuillinger; Sigfrode var den fierde. De blefue alle met stor Ære opdragne i Throndheim.

CAP. XIX.

ORROSTA Í HAFURSFIRDI.

Þau tídindi spurduz sunnan or landi, at Hördar oc Rygir, Egdir oc Þilir sömnuduz saman, oc gerdo uppreist bædi at skipom oc vapnom, oc fiölmenni: Voru þeir upphafsmenn Eiríkr Hördalands konungr, (1) Sulki konungr af Rogalandi, oc Sóti Jarl bródir hans, Kiötvi hinn Audgi, konungr af Ögdom, oc Þórir Haklángr sonr hans; af Þelamörk brædur tveir Róalldr (2) Hryggr, oc Haddr hinn Hardi. Enn er Haralldr konungr vard þessa (3) tídenda víss, þá dró hann her saman, oc skaut skipom á vatn, (4) bióz sídan med lidit, oc fer (5) med landi sudr, oc hafdi mart manna or hverio fylki. Enn er hann kemr sudr um Stad, þá spyr þat Eiríkr konungr; hafdi hann þá oc samankomit því lidi, er hanom var ván. Fer hann þá sudr í móti því lidi, er hann vissi at austan mundi koma til fulltingis vid hann: mættiz þá herinn allr fyrir nordan Jadar, oc leggia þá inn til Hafursfiardar; þar lá fyrir Haralldr konungr med her sinn. Tókz þegar orrosta mikil; var sú bædi hörd oc laung: Enn at lyktom (6) vard þat at Haralldr konungr hafdi sigr, enn þar fello þeir Eiríkr konungr oc Sulki konungr, oc Sóti Jarl bródir ~~skipi~~ hans: Þórir Haklángr hafdi lagt skip sitt í móti Haralld konungs; var Þórir berserkr mikill; var þar allhörd atsókn, ádr Þórir Haklangr fell; var þá rodit allt skip hans. Þá flýdi Kiötvi konungr út í hólma nockorn, þar er vígi var (7) gott. Sidan flýdi allt lid þeirra; sumt á skipum, enn sumt lióp

(6) D. Sigurdr.
(7) C. D. oc voru einir efniligstu. (1) C. Suski. (2) E. Ryggr.

Cap. 19.

Slagit i Hafursfiord.

De Tidender spurdis sønden fra Landit, at Horderne, Rygerne, Egderne, oc de fra Tellemarcken opbøde en Mengde Skibe, Vaaben oc en stor Krigshær. Ophafsmend for dette vare, Kong Erik aff Hordeland, Kong Sulke aff Rogeland oc hans Broder Sote Jarl, Kiotve den Rige, Konge aff Agder, oc hans Broder Thorer Haklang, samt tvende Brodre aff Tellemarcken, Roald den Ryge, oc Hadd den Haarde. Saasnart Kong Harald fick disse Tidender at vide, forsamlede hand sin Krigshær, sette sine Skibe ud i Søen, giorde sig siden rede met sine Krigs-Folck, oc drog sønder ud langs met Landit, oc samlede til sig en Mengde Folck aff huert Fylcke. Men der hand kommer sønden om Stat, spurde Kong Erik det, som da ocsaa hafde samlet de Krigs-Folk, hand kunde vente.* Drog hand da sønder ud, det Krigs-Folck i Møde, som hand vidste, skulde komme østen fra, hannem til Undsetning. Hele Krigshæren mottis norden for Jæderen, oc lagde de da ind i Hafursfiord, huor Kong Harald laa for dem met sin Krigshær. Der reiste sig da strax en stor Strid, som baade var haard oc lang, men paa det sidste fick Kong Harald Seier. Der fulde Kong Erik oc Kong Sulke, oc Sote Jarl, hans Broder. Thorer Haklang hafde lagt sit Skib imod Kong Haralds Skib; Thorer var en veldig Kiempe, oc var Anfaldet der megit haart, førend Thorer Haklang falt. Da bleff oc hans hele Skib ryddit. Siden flydde Kong Kiøtve ud i en liden Holme, huor der var god Værn; oc derpaa flydde alt deris Folck, somme bort met Skibene, men

(3) D. tídinda, omittit. (4) C. D. bióz sídan med lidit, oc, deest.
(5) C. D. sídan, inferunt. (6) E. hafdi Haralldr. (7) A. B. mikit.

Halfdanus Albus, *gemelli*, *qvartus* (g) Sigfrodus; *qui omnes in Thrandhemia, maximo cum honore, educati sunt.*

CAP. XIX.

PRÆLIUM IN SINU HAFURENSI (HAFURSFIORD).

Ex tractu terræ australi afferebatur nuntius, Haurdos & Rugios, Agdos & Thilenses, *coactis in unum copiis, & naves & arma & ingentem parare exercitum. Principes factionis erant* Eirikus, *Hordalandiæ Rex;* Sulkius, *Rex Rogalandiæ, ejusqve frater* Sotius *Jarlus;* Kiotvius *Dives, Agdarum Rex, & ejus filius, Thorerus* Haklangus; *è Thelamarkia fratres duo*, Roalldus Hrygur & Haddus, *dictus Durus* (*Harde*). *Hujus rei certior factus Haralldus Rex, copias contrahit, naves deduci jubet, ipse cum exercitu bello accingitur, austrumqve versus tendit, littora legens, & ex singulis provinciis haud exiguam militum sibi socians manum. Stadense promontorium cum austrum versus erat prætervectus, hujus rei certior factus Eirikus Rex, qui tunc, qvotqvot ei erant exspectandæ, contraxerat copias, ipse & austrum versus tendit, in occursum exercitus, qvem sibi in auxilium, ab oriente sciebat venturum. Ad boream Jadriæ, socius totus jungitur exercitus, classemqve in sinu Hafurdensi appulit, ubi suo cum exercitu in statione erat Rex Haralldus. Maximum mox oritur prælium, & longum & acerrimum, eo tandem eventu, ut victoria penes Regem Haralldum esset. Ceciderunt ibi Eirekus Rex, Rex Sulkius, ejusqve frater, Jarlus Sotius. Navem suam Haraldi Regis navi è regione locaverat* Thorerus Haklangus, *ipse athleta fortissimus, è genere Berserkorum; acerrime igitur pugnatum est, antequam cecidit Thorerus Haklangus, qvo facto, cum navis ejus omnibus militibus erat nudata, fuga salutem quæsivit* Kiotvius *Rex, in exigua qvadam insula, sed probe munita. Posthac, totus eorum in fugam versus est exer-*

(g) *D. habet:* Sigurdus.

liόp á land upp, oc ſva it efra ſudr um Jadar. Sva ſegir Hornklofi:

Heyrdir þú í Hafursfirdi
hve (8) hizig bardiz
konungr hinn (9) kynſtóri
vid Kiötva hinn (10) Audga:
Knerrir komo auſtan
(11) kapps of (12) lyſtir
med gínondom höfdom
oc gröfnom tínglom:
Hladnir voro (13) þeir hölda
oc hvítra ſkiallda
vígra Veſtrænna
oc Valſcra ſverda:
greniodo berſerkir
gúdr (14) var þeim (15) á ſinnom,
emiado (16) ulfhednar
oc (17) iſarn (18) gullo.
Freiſtodo hins framráda
er þeim (19) flýa kendi
(20) allvalldz auſtmanna
(21) er býrr at Útſteini:
ſtödom nöckva brá ſtillir
er hönum var ſtyriar (22) væni:
hlömmon var á hlífom
ádr Haklangr felli.
Leiddiz þá fyrir Lúfo
landi at hallda
(23) hilmi inom hláls digra
hólm let ſer at ſkialldi:
ſlógoz und ſeſs þilior
er ſárir voro

leto

(8) A.B. hizug. (9) D. koſtſami.
(10) E. Audga, al. Audlagda.
(11) C.D. haps. (12) C.D. ſylldr. it. gínendum.
(13) E. þeir, omittit. (14) E. vard. (15) C.D. at ſinni.

men ſomme løbe op paa Landit, oc ſaa landveis ſønder ud ofuer Jæderen. Saa ſiger Hornklofue:

Hørde du, huor hiſſet
J Hafursfiord, ſlogis
Den høibaarne Konning,
Met Kiotve den Rige:
Store Skibe fra Øſten
Komme, Kamp-begierlige,
Met gabende Hofueder
Oc udſkaarne Smycker.
De vare ladte met Mend
Oc met huide Skiolde,
Met veſterlandſke (Engelſke) Spiude
Oc Valſke Suerde.
Berſerkerne vraalede,
Krig laa dennem paa Sindet.
Ulfhedene tudede,
Jernene klingede.
De forſøgte den holde,
Som at flye dem lærde,
Øſtmends Enevolds-Konning,
Der paa Utſten boer.
Kongen Skibe aff Leiet førte,
Der Strid var for Haanden.
Haarde Stød gafuis paa Skiolde,
Førend Haklang bleff feldet;
Da kieddis, for den Ukiemte
Landet at holde,
Konningen den tykhalſede,
Lod Holmen ſin Skiold være.
De krøbe under Decket,
Som ſaare vaare,

Rum-

(16) B. alfhednar. C. ulfheidnar. (17) C.D. iſorn.
(18) A.B. glumdo. C.D. dudo. (19) E. fylgia.
(20) A. allvalldr. C.D. allvaſt. (21) B. ey, pro, er.
(22) C.D. vænni. (23) A.B. hilminom.

ercitus, pars ad naves, in continentem alii, indeqve auſtrum verſus, per ſuperiora Jadriæ loca. Sic canit Hornklofius:

Audiiſtine, in Hafursfiord,
Qvam acriter pugnavit
Rex ille, illuſtri loco natus,
Cum Kiotvio Divite.
Naves venere de Oriente,
Certaminis perqvam cupidæ,
Hiantia geſtantes capita
Et cælata inſignia.
Oneratæ erant illæ viris,
Et albidis ſcutis,
Haſtis de (h) *Occidente,*
Et (i) *Vallicis gladiis.*
Fremuere Berſerki
Bellum eis erat circa præcordia.
Ululavere Ulfhedni,
Et ſonuere enſes.
Tentarunt illum ſtrenuum,
Qvi fugere eos docuit,
Monarcham Oſtmannorum,
Habitantem in Utſteino.
Rupit ille navium manſiones,
Cum Martem exſpectavit,
Duris ſonuere ſcuta ictibus,
Anteqvam cecidit Haklangus.
Tæduit tunc, adverſus Lufam,
Regnum (ſuum) tueri,
Regem illum collo craſſum;
Inſulam ſibi ſumſit ſcutum.
Truſi ſunt ſub tranſtra,
Qvi ſaucii fuere,

Ver-

(h) *Occidens noſtris erat Anglia, Scotia, Hibernia, cum inſulis adjacentibus.*
(i) Vallandiam *noſtrates antiqvi dixiſſe videntur terras omnes, qvas olim habitarunt* Celtæ *ſ.* Galatæ *&* Galli. *Galliam vero ſ. Franciam ſpeciatim vocavere* Valland. *Nomina, qvæ hic occurrunt cætera, qværantur in Indice.*

leto upp (24) ſtiölo ſtupa
ſtungu í kiöl höfdom.
Á baki leto (25) blikia
bardir voru grióti
(26) ſvafnis (27) ſalnæfrar
ſeggir (28) hyggiandi:
Æſtoz (29) audkylfor
oc (30) of Jadar liópo
heim or Hafursfirdi
oc hugdo á miöddryckio.

Rumpen ſette de i Veiret,
Stucke Hofuedet i Kiølen.
Paa Ryggen de lode
Skioldene blincke,
Tankefulde Mend,
Met Stene blefue ſlagne.
Gierrige Karle blefue forbiſtrede,
oc løbe ofuer Jæderen,
Hiem fra Hafursfiord,
Oc tænckte paa Miod-Dricken.

CAP. XX.

HARALLDR KONUNGR VERDR EINVALLDR AT NOREGI, OC UM EYDI-LANDA BYGGING.

Eptir orroſto þeſsa feck Haralldr konungr enga mótſtödo í Noregi; voro þá fallnir allir (1) mótſtödomenn oc hinir meſto fiandmenn hans; enn ſumir flýdo or landi; oc var þat almikill mannfiölldi: þvíat þá bygdoz ſtór eydilönd: þá bygdiz Jamtaland oc Helſingialand, oc var þó ádr hvartveggia nockot bygt af Nordmönnom. Í þeim úfridi, er Haralldr konungr geck til landz í Noregi, þá funnuz oc bygduz útlönd, Færeyar oc Íſland: þá var oc mikil ferd (2) af Nordmönnum til Hialltlands, oc margir ríkismenn af Noregi (3) flýdo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc fóro í veſtrvíking: voru í Orkneyum eda Sudreyum á vetrom, enn á ſumrom heriado þeir í Noregi, oc gerdo þar mikin (4) landzſkada. Margir voru þeir oc ríkismenn, er gengu til handa Haralldi konungi, oc gerdoz hans menn, oc bygdo lönd med hanom.

CAP. XXI.

Cap. 20.

Kong Harald blifuer Enevolds-Konge ofuer Norrig, oc om øde Landis Bebyggelſe.

Efter denne Strid fick Kong Harald ingen Modſtand udi Norrig; thi alle hans Modſtandere oc ſtørſte Fiender vare da ſlagne, oc mange romde aff Landit; oc var dette en ſtor Hob Folck: thi da blefue mange øde Lande beboede. Da bygdis Jemteland oc Helſingeland, ſom Norſke Mend hafde tilforn begynt at bygge. J den Ufred, da Kong Harald indtog Riget i Norrig, blefue (ocſaa) fundne oc bygde de Udlande, Færøe oc Jſland. Da var oc ſtor Fart aff Norſke Mend til Hialtland; mange Høfdinger blefue oc aff Norrige landſlygtige, for Kong Haralds Ofuermact, oc droge i Veſter-Viking (rofuede i Veſter-Hafuet). Om Vinteren vare de i Orkenøerne oc Suderøerne: men om Sommeren røfuede de i Norrig, oc giorde der Landit ſtor Skade. Der vare oc mange ypperlige oc rige Mend, ſom ginge Kong Harald til Haande, oc blefue hans Mend, oc bygde Landet met hannem.

Cap. 21.

(24) C. D. ſtælu ſtufa.
(25) A. E. blika. (26) E. ſvolnis. (27) C. ſvalnæfrar.
(28) A. B. hyggiando. (29) A. auſtr-kylpur. (30) A. B. um.

(1) C. D. mótſtödumenn. E. oc hinir, addunt.
(2) C. af Nordmönnum, add. D. af Noregi. (3) C. D. urdo útlagir.
(4) B. mannſcada.

Vertere ſurſum poſteriora,
Feriere carinam verticibus.
In dorſo fecerunt ſplendere,
Qvi icti erant lapidibus,
Auro ornata ſcuta,
Viri multa mente volventes.
Territi fugere (k) *avari*
Et per Jadriam cucurrere,
Domum de Hafursfiordo,
Cogitantes mulſum.

CAP. XX.

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ MONARCHA, ET DE DESERTARUM REGIONUM HABITATIONE.

Poſt hoc prælium, Haraldo Regi obſtitit nemo in Norvegia. Cæſi tunc erant adverſariorum atqve hoſtium ejus potentiſſimi omnes; qvidam etiam in exilium (l) *iere, qvorum maxima erat multitudo, cum maximæ hactenus deſertæ regiones tunc coeptæ ſint habitari. Habitata tunc eſt* Jamtia *&* Helſingia, *qvæ regiones antea tamen à Nordmannis, pro parte qvadam, fuerant cultæ. Bello ſæviente, qvo Norvegiam armis ſibi vindicavit Rex Harалldus, inventæ ſunt & habitatæ longius ab aliis diſſitæ terræ, Inſulæ* Færöenſes *&* Iſlandia. *Plurima etiam in* Hialtlandiam *facta eſt migratio, Nordmannorum multis præcipuæ dignitatis viris, ut vim Harалldi Regis fugerent, patriam exilio mutantibus, & ad piraticam in mari Occidentali converſis, qvi hyemes Orcadibus in inſulis & Hæbudibus transegere, ſed per æſtates Norvegiam prædabundi infeſtabant, maxima ibi clade & hominum cæde incolas multantes. Haud exigua tamen maxime honoratorum & Principum virorum fuit multitudo, qvi fidem & obſeqvium Regi Haralldo obſtringentes, ejusqve facti vaſalli, una cum eo patriam coluere terram.*

CAP. XXI.

(k) *A. habet: auſturkylpur, montium ad orientem incola, i: e:,* Thilenſes *ſ.* Thelemarkiam *habitantes.*

(l) *C. D. habent: facti ſunt exules.*

CAP. XXI.

FRÁ BÖRNUM HARALLDS KONUNGS OC KVANFÖNGUM.

(1) Haralldr konungr var nú einvalldi ordinn alls Noregs, þá minntiz hann þeſs er mærin ſú hin mikilláta hafdi mælt til hans: hann ſendi þá menn eptir henni, oc let hana hafa til ſín, oc lagdi hana hiá ſer; þerſi voro börn þeirra: (2) Alof var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtryggr, Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr átti margar konur oc mörg börn: hann feck þeirrar kono er Ragnhilldr het, dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra ſon var Eiríkr Blódöx. Enn átti hann Svanhilldi dóttur Eyſteins Jarls; (3) þeſsir voru ſynir þeirra: Olafr Geirſtada-Álfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr (4) As-hilldi, dóttur Hríngs Dags ſonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hríngr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva ſegia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldar Ríko, at hann leti (5) þá af IX konum ſínum. Þeſs getr Hornklofi:

Hafnadi Holmrygiom
oc Hörda meyom
hverri hinni Heinverſcu
oc (6) Hölga ættar
konungr hinn kynſtóri
er tók konuna Dönſko

Börn Harallds konungs voru þar hver uppfædd, ſem (7) móderni áttu. Guthormr hertogi hafdi vatni auſit hinn ellzta ſon Haralldz konungs, oc gaf nafn ſitt; hann kneſetti þann ſvein (8) oc fóſtradi,

(1) D. þá var Haralldr konungr.
(2) E. Sigtryggr, Fródi oc Þórgils; þá Hrærekr. Alöf var dóttir þeirra, oc ellzt, legit. (3) A. B. C. D. þeirra börn voro.

Cap. 21.

Om Kong Haralds Børn oc Giftermaal.

Der Kong Harald var blefuen Envoldskonge ofuer alt Norrig, kom hannem i Sinde, huad den ſtolte Jomfrue hafde ſagt til hannem. Hand ſente da Bud efter hende, oc lod hente hende til ſig, oc tog hende til Huſtru. Diſſe vare deris Børn: Olof (Dotteren) var den ældſte; efter hende Rørek; ſaa Sigtrygg; ſaa Frode oc Thorgils. Kong Harald hafde mange Huſtruer, oc afledе mange Børn met dennem. Hand fick en Huſtru, ſom hed Ragnhild, Kong Eriks Dotter aff Jotland; hun bleff kaldit Ragnild den Mægtige. Deris Søn var Erik Blodøxe. Hand hafde oc til Huſtru Svanhild, Eyſtein Jarls Dotter; deris Sønner vare, Olaff Geirſtada-Alff, Biorn oc Ragnar Ryckil. Desuden hafde Kong Harald til Huſtru Aashild, Ring Dagsſøns Dotter aff Ringerige. Deris Børn vare Dag, Ring, Gudrod Skirja, oc Ingegerd. Mand forteller, at da Kong Harald fick Ragnhild den Mægtige, lod hand 9 aff ſine Huſtruer fra ſig. Saa ſiger Hornklofue:

Hand forlod de Rogalandſke
Oc Horderniſ Møer,
Enhuer aff de hiemfødde,
Oc aff Halejers Slect;
Der Hojbaaren Konning
Fick den danſke Quinde.

Kong Haralds Børn blefue opfødde hos deris Mødris Frender. Hertug Guttorm hafde oſt Vand paa Kong Haralds ældſte Søn, oc gaff hannem ſit Nafn. Hand kneſette den Dreng, oc opfoſtrede hannem, oc førde han-

(4) B. Alfhilldi. C. Alhilldi. (5) E. einar IX konur.
(6) C. D. höllda. B. heimverſku, alii, hæverſko. (7) C. D. mædur.
(8) C. D. oc fóſtradi, omitt.

CAP. XXI.

DE LIBERIS HARALLDI REGIS ET EJUS CONJUGIIS.

Factus jam erat Rex Haralldus totius Norvegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memoriam prius dictæ magnanimæ virginis verba, qvam miſſis igitur nunciis ad ſe acceſſitam thori ſibi junxit ſociam. Eorum hi erant liberi. (m) *Maxima natu fuit* Alofa; *ei proximus* Hrörekus; *hinc* Sigtryggus, Frodius & Thorgilſus. *Multæ erant Haralldo Regi conjuges, multi etiam liberi. Conjugem duxit fæminam,* Ragnhilldam *dictam,* Eiriki *Jotlandiæ Regis filiam, qvæ Ragnhillda cognominata eſt* Potens, *peperitqve Haraldo filium* Eirikum Blodöxe. *Habuit præterea uxorem* Svanhilldam, Eyſteini Jarli *filiam, ex qva genuit filios,* Olafum *Geirſtadenſium Genium,* Bioŗnum & Ragnarum Rykkill. *Alia etiam (præter has) erat Haralldo Regi conjux,* Alfhillda, Hringi Dagi *filii è Hringarikia filia, & ex ea liberi* Dagus & Hringus, Gudraudus Skerja & Yngigerda. *Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimiſiſſe. Sic dicit* Hornklofius:

Repudiavit Holmrygenſes,
Atqve Hordenſes virgines,
Qvamlibet indigenarum,
Atqve generis Halogalenſis,
Rex ille, ſummo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Apud cognatos maternos educati ſunt Haralldi liberorum ſinguli. Maximum natu Regis Haralldi filium, luſtrali aqva ſparſum, ſuo nomine vocaverat Dux Guttormus. *Hunc puerum, qvem genu ſuo impoſuit educandum,*

(m) *E. ita habet:* Sigtryggus, Frodius & Thorgilſus, *tum* Hrærekus. *Filia eorum erat* Alöfa & *(liberorum) natu maxima.*

ſtradi, oc hafdi med ſer í vík auſtr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafdi alla ſtiórn landſins um víkina, oc (9) um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

CAP. XXII.

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr ſpurdi at vída um mitt-landit heriado víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir veſtan haf; hann hafdi þá leidangr úti hvert ſumar, oc kannadi eyar oc útſcer. Enn hvar ſem víkingar urdu varir vid her hans, þá flýdo allir, oc fleſtir á haf út. Enn er konungi leiddiz þetta (1) ſtarf, þá vard þat á einu ſumri, at Haralldr konungr ſigldi med her ſinn veſtr um haf; kom hann fyrſt vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga þá er eigi flýdo undan. Sídan ſiglir (2) Haralldr konungr ſudr til Orkneyia, oc reinſadi þar allt af víkingom. Eptir þat fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar: hann drap þar marga víkinga, þá er (3) fyrir lidi redo ádr. Hann átti þar margar orroſtur, oc hafdi (4) iafnan ſigr. Þá heriadi hann á Skotland, oc átti þar orroſtur. Enn er hann kom veſtr í Mön (5) þá höfdo þeir ádr ſpurt hvern hernad hann hafdi giört fyrrum þar í landi, þá) (6) flýdi allt fólk inn á Skotland, oc var þar aleyda af mönnom: braut var oc flutt allt fe þat er mátti. Enn er þeir Haralldr konungr gengu á land, þá fengu þeir ecki herfang. Sva ſegir Hornkloſi:

Menfergir bar margar
(7) margſpakr nidar varga
(8) lundr (9) vann ſókn á ſandi
(10) ſandmens í by randir;

ádr

(9) E. upp um landit, & Haralldr, inſerit.
(1) C. D. ſtarf, inſerunt.
(2) D. Haralldr konungr, alii, hann, legunt. (3) E. því.
(4) E. iafnan, alii, optazt.

hannem met ſig Øſter i Vigen. Der bleff hand opfød hos Hertug Guttorm. Hertug Guttorm hafde ald Landets Regiering i Hænder, ofuer Vigen oc Oplandene, da Kong Harald var icke tilſtede.

Cap. 22.

Kong Haralds Veſter-Reiſe.

Kong Harald ſpurde, at Vikinger, ſom hulde ſig Veſten for Hafuit om Vinteren, røfuede udi Norrig i Midlandet: thi drog hand huer Sommer udi Leding oc randſagede Øer oc Udſkier. Men naar de fornumme hans Tilkomme, flydde de alle derfra, oc de fleſte ud til Hafs. Kongen kieddis derved paa det ſidſte, oc ſkeede det da en Sommer, at Kong Harald ſeglede met ſin Hær Veſter ofuer Hafuet. Hand kom førſt til Hialtland, oc ihielſlog der alle Vikinger, ſom icke undrømde. Siden ſeglede Kong Harald ud til Ørknøerne, oc renſede der alt Landet fra Siørøfuere. Derpaa ſeglede hand til Syderøerne oc ſtridde der. Hand ſlog der mange Vikinger ihiel, ſom hafde Krigsfolck under ſig at anføre. Hand holt der mange Stride, oc fick altid Ofuerhaand. Deſligeſte ſtridde oc røfuede hand paa Skotland, oc holt der nogle Slactninger. Men der hand kom Veſter til Manø, da hafde de allerede ſpurt, huilcken Feide hand hafde tilforn ført der i Landet, huorfor alt Folcket var afrømt ind paa Skotland, ſaa der var ganſke øde aff Menneſker; alt Gots var oc ført bort, ſom føris kunde. Der Kong Harald oc hans Mend ginge paa Land, finge de derfor kun lidet Roff. Saa ſiger Hornklofue:

Megit vis Guldets Vocter
Bar mange Skiolde
J Byen, ved Siøen beliggende.
Manden holt paa Sanden Slag.

Førend

(5) C. D. þá höfdu þeir &c. uſqve ad) omitt. E. fyrrum, inſerit.
(6) E. flydu þeir. (7) B. margſpakir. C. ſpakar, pro, ſpakr.
(8) A. B. E. lundr. C. D. lunnz. (9) A. van.
(10) A. B. E. ſandmens. C. ſandmegns. D. landmens.

dum, ſecum orientem verſus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perqve Uplandiam, imperium, Rege ipſo non præſente.

CAP. XXII.

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO.

Certior factus eſt Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus inſulis per hyemes qvi latebant, medias regni regiones latè vaſtare. Parata igitur, qvavis æſtate, ad expeditionem bellicam claſſe, inſulas ſcopulosqve longius à continenti remotos luſtravit. Animadvertentes autem ejus claſſem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumqve petunt pleriqve. Hujus rei pertæſus Rex, æſtate qvadam, trans Oceanum, occidentem verſus, claſſe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, qvotqvot effugere non poterant, occidit. Hinc longius verſus auſtrum ad Orcadas vectus, inſulas omnes ab iſta colluvie purgavit. Porro in Hæbudas usqve inſulas progreſſus, late eas populatur, piratarumqve multos occidit, qvi militum agmina antea ducebant. Multis hic congreſſus præliis, victoriam ſæpius reportabat. Hinc Scotiam prædabundus infeſtat, manumqve (haud raro) conſeruit. Ubi longius occidentem verſus in Mænaviam ventum eſt, perlata ad incolas, de vaſtatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deſerta igitur tota erat regio, omniaqve, qvæ poterant auferri, inde translata bona. Exſcenſionem ergo cum ſuis fecit (qvidem) Haralldus, ſed nullam reportavit prædam, teſte Hornklofio:

Monilium largitor tulit multa
Multiſcius (navium dominus
Fecit impetum in arena)
Maritimam in urbem ſcuta.

An-

ádr fyrir (11) ælian (12) fródom
allir herr ſcota (13) þverri
lögdis (14) æids af ládi
læbrautar vard (15) flæia.

I (16) þeſsom orroſtom fell Ivar ſon Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þeſs gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann ſigldi veſtan, Orkneiar oc Hialltland; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur ſínom bædi löndin, oc var hann veſtr eptir. (17) Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr ſigldi auſtr. Þá kom til lags vid hann Þórſteinn Raudi, ſonr Olafs Hvíta oc Audar (18) hinnar Diúpaudgu; þeir heriado á Skotland, oc eignuduz (19) Katanes, oc Sudrland allt til Eckjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl ſkotſkan, oc batt höfut hans vid ſlagálar ſer, oc lauſt (20) kycqva vödva ſínom á tönnina, er ſkagdi or höfdino, kom þar í bláſtr (21) í fótinn, oc feck hann af því bana, oc er hann heygdr á Eckialsbacka; þá red löndom Guthormr ſonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Sídan ſettuz í löndin víkingar (22) margir Danir oc Nordmenn.

Forend ald Skotternis Hær,
For ſtrebſom Krigsmand,
Romme maatte aff Landet,
Som ligger i Sioen.

Paa dette Tog falt Ivar, Rognvald Møre-Jarls Søn; thi ſkienkte Kong Harald, der hand ſeilede Veſten fra, Rognvald Jarl, udi Bod for hans Søn, Orkenøe oc Hialtland; men Rognvald gaff ſtrax ſin Broder Sigurd begge Landene, oc bleff hand der Veſter tilbage. Kong Harald gaff Sigurd Jarls Nafn, forend hand ſeilede Øſter (til Norrig). Da kom i Selſkab met hannem Thorſtein den Røde, Olaff den Huides oc Audur den Dybſindiges Søn. De ſtridde paa Skotland, oc lagde under ſig Katanes oc alt Suderland, indtil Eckjals-Backe. Sigurd Jarl ihielſlog Melbrigde Tann, en Skotſk Jarl, oc bant hans Hofuet ved ſin Stiboile-Rem, men ſtøtte det Tycke aff Læggen imod Tanden, ſom ragede frem aff Hofuedet. Deraff kom Hefuelſe i Foden, oc tog hand deraff ſin Død, oc ligger hand begrafuen i en Høj paa Eckjals-Backen. Efter hannem raadde hans Søn Guttorm for de Lande, it Aar, oc døde foruden Børn. Siden ſette ſig mange Vikinger der i Landene, baade Danſke oc Nordmend.

CAP. XXIII.

SKORIT HÁR HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr var á veizlo á Mæri, at Rögnvalldar Jarls; hafdi hann þá eignaz land allt, þá tók Haralldr konungr laugar, oc þá let hann greida hár ſitt, oc þá ſkar Rögnvalldr Jarl hár hans, enn ádr hafdi verit úſkorit (1) oc úkembt X vetur; (2) var hann ádr kalladr lúfa, enn ſídan gaf Rögnvalldr hönum

Cap. 23.

Kong Harald lader ſkiere ſit Haar.

Kong Harald var til Gieſt paa Møre hos Rognvald Jarl: hafde hand da lagt under ſig hele Landit. Da gick Kong Harald i Bad, oc lod kiemme ſit Haar, oc da klippede Rognvald Jarl hans Haar; men tilforn hafde det værit uſkaarit oc ukiemt i 10 Aar, huorofuer hand bleff kaldit Lufa. Men ſiden gaff Rognvald Jarl han-

(11) E. ælion. (12) C. D. prúdum. (13) E. þverrir. (14) A. B. E. ſcid.
(15) C. D. flegia. B. flöia. (16) A. B. þeſso bili. E. þeſsi ferd.
(17) A. B. þá er konungr ſigldi auſtr gaf hann ádr Sigurdi Jarldom. C. D. ádr, omittunt.
(18) C. D. E. Annar. C. D. diupydgu. B. Auþnar.
(19) C. D. Sudr-land oc Katanes, allt til &c.

(20) B. kyckvar vödva ſinni. C. *kyka* vöffanom. D. *kyka* vödvanom, oc E. kvika vödvanom ſínom, legunt.
(21) C. D. í fótinn, inſerunt.
(22) E. margir, inſerit, & mox, ſva hit ſama, pro, oc, legit.
(1) C. D. oc úkembt, omittit.
(2) A. B. C. D. þá köllodo þeir hann Haralld lúfo. E. var hann ádr &c.

Antequam coram laboris perito,
Totus exercitus Scotorum, conſumtore
Scuti, ex regione viæ
Fraudulentæ cogebatur fugere.

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, *filius* Rognvalldi, *Möriarum Jarli; qvod ut reſarciret damnum, Rognvalldo Jarlo Orcadas & Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reverſurus,* Sigurdo *autem fratri ſuo utramqve mox provinciam Rognvalldus. In occidente igitur remanſit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qvi ante reditum, titulo & dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, ſocietatem cum eo (Sigurdo) iniit* Thorſteinus Rufus, Olafi Albi & Auduræ *profunde prudentis, (vel prædivitis,) filius; qvi (ſocii) Scotiam bello adorti,* Kataneſiam, & Sudurlandiam *totam, ad* Ekkjalsbakkam (*montes* Ochellenſes) *usqve, ſuæ fecerunt ditionis. Sigurdus Jarlus occidit* Melbrigdum *dictum* Tönn, *Jarlum Scoticum, cujus caput ſuo ephippio fecit alligari. In dentem è capite prominentem, impegit (Sigurdus) ſuram, ubi eſt carnoſior, ſaucium membrum occupat inflammatio, hæc mortem ei accelerat, mortuusqve tumulatur ad Ekkalsbakkam. Unum per annum provinciis poſtea præfuit filius ejus* Guttormus, *deceſſitqve, prole non relicta. Poſthac ſedes ibi occupant piratæ plurimi, Dani æqve ac Nordmanni.*

CAP. XXIII.

TONSÆ COMÆ REGIS HARALLDI.

Convivio in Möria apud Rognvalldum Jarlum interfuit Haralldus Rex, totius jam Norvegiæ Dominus. Hic balneo uſus, cum capillos ſuos pecti fecerat Rex, comam Regis Haralldi totondit Rognvalldus Jarlus. Antea decem per annos intonſam & impexam comam geſtaverat, qvo tempore eum Haralldum cognominarunt Lufa (*crines hor-*

hönum Kenningar nafn, oc kalladi hann Haralld hinn Hárfagra, oc sögdo allir, er sá, at þat var et mesta sann-nefni; þvíat hann hafdi hár bædi mikit oc fagrt.

CAP. XXIV.

GAUNGU-ROLFR ÚTLÆGR GIÖRR.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn mesti ástvin Harallds konungs, oc konungr virdi hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hilldi, dóttur Rólfs Nefiu; synir þeirra varo þeir Rolfr oc Þórir. Rögnvalldr Jarl átti oc frillo syni (1) þriá; het einn Halladr, annar Einarr, hinn Þridi Hrollaugr; þeir voru rosknir, þá er hinir (2) skírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr (3) mikill: hann var sva mikill madr vexti, at engi hestr mátti bera hann, oc geck hann (4) hvargi sem hann fór: hann var kalladr Gaungo Rolfr. Hann heriadi miöc í Austrvegu. Á eino sumri, er hann kom or víking austan í víkina, þá hió hann þar strandhögg. Haralldr konungr var þá í víkinni; hann vard miöc reidr, þá er hann spurdi þetta, þvíat hann hafdi mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýsti því á þingi, at hann gerdi Rolf útlaga (5) of allan Noreg. Enn er þat spurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad (6) fridar Rolfi; konungr var sva reidr, at henni (7) týdi ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

Hafnit Nefio nafna
nú (8) rekit gand or landi
horscan höllda barma.
hví bellit því stillir?

illt

(1) E. þriá, inserit, (2) E. skilgetno.
(3) D. mikill, hann var sva, omittit. (4) C. D. E. hvert.

hannem Kienninge Nafn, at hand skulde kaldis Harald Haarfager, oc sagde alle, som der vare, at det Nafn bequemmede hannem rettelig, thi hand hafde baade megit oc safuert Haar.

Cap. 24.

Gange-Rolff blifuer giort landflyctig.

Rognvald More-Jarl var Kong Haralds inderligste oc kiereste Ven, oc Kongen ærede hannem megit. Rognvald Jarl hafde til Hustru Hilde Rolfs Nefies Dotter; deris Sønner vare Rolff oc Thorer. Rognvald Jarl hafde oc tre Frille-Sønner; hed en aff dennem Hallad, den anden Einar, den tredie Rollog. De vare alle fuldvoxne, der de andre deris ectefødde Brødre vare Børn. Rolff var en veldig oc stor Viking; hand var saa stor aff Vext, at ingen Hest kunde bære hannem, thi maatte hand altid gaae huort hand skulde reise. Hand bleff derfor kaldit Gange-Rolff. Hand stridde megit i Østerleden. En Sommer, der hand kom aff Viking, Østen fra til Vigen, røfuede hand Slacter til Skibs-Behoff. Kong Harald var den Tid i Vigen, oc bleff megit vred, der hand spurde dette, thi hand hafde strengelige forbudet, at røfue indenlands. Kongen liuste det paa it Ting, at hand giorde Rolff fredløs ofuer hele Norrig. Men der Hilde Rolffs Moder det spurde, drog hun til Kongen oc giorde Bøn for hendis Søn. Kongen var saa vred, at hendis Bøn hialp intet. Da quad Hilde dette:

J viser nu bort Nefies Nafne
Oc udsleger gior aff Landet,
Snild Mand aff ypperlig Byrd,
Huorfor er J voldsom o! Konge?

Det

(5) A. B. C. D. af Noregi. (6) E. fyrir. (7) D. E. tiadi.
(8) B. rikit. E. rekum.

horridum). Deinceps vero, novo insignitum nomine, Haralldum Haarfager (*Pulchricomum*) *eum vocavit Rognvalldus, omnibus qvi videbant fatentibus, veritati hoc maxime congruere nomen: ornabat enim eum magna non minus & prolixa, qvam decora coma.*

CAP. XXIV.

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS.

Erat Rognvalldus *Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus, cui Rex impensum habuit honorem. Conjugem habuit Rognvalldus* Hilldam, *filiam* Hrolfi, *dicti* Nefja (*bene nasuti*). *Filii illorum erant* Hrolfus & Thorerus. *Etiam ex concubinis filios tres susceperat Rognvalldus Jarlus, qvorum uni nomen erat* Hallado, *secundo* Einaro, *tertio* Hrollaugo; *hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat* Hrolfus *pirata insignis & statura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par esset eqvus, qvare cum pedes incedere cogeretur, ubicunqve proficiscebatur, vocatus est* Hrolfus Pedes. *Piraticam in mari Orientali (Balthico) freqvens exercuit. Qvadam æstate, cum à piratica expeditione redux, in Vikiam appellebat, rapta qvæ ad littus offendebat, pecora sibi suisqve in alimentum mactabat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qvi hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qvi severo sanxerat edicto, ne qvis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum tota Norvegia exulare jussit. Hoc audito, mater Hrolfi* Hillda, *Regem adiens, supplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus essent preces, (abiens) hæc cecinit Hillda:*

Exulare jubes Nefiæ *cognominem,*
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Insignem insigni loco natum virum.
Qvare illa violentia sævis, Rex?

Non

íllt er (9) vid úlf at ýlfaz
yggs val-bríkar (10) slíkan
(11) muna vid hilmis hiardir
hógr (12) ef hann (13) rennr til scógar.

Gaungu-Rolfr fór sídan vestr um haf í Sudreyar, oc þadan fór hann vestr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miöc Nordmönnum, oc er þar sídan kallat Nordmandi. (14) Sonr Gaungu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, födur annars Ríkardar, födur (15) Rodberts Laungu-spada, födur Viliailms Bastardar Engla konungs; frá hönom ero sídan komnir Engla konungar allir. (16) Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi. Ragnhilldr drotning hin Ríka lifdi III vetur sídan er hun kom í Noreg. Enn eptir dauda hennar, fór Eiríkr sonr þeirra Haralldş konungs til fósturs í Fiördo til Þóris hersis (17) Hroalldssonar, oc fæddiz hann þar upp.

CAP. XXV.
FRÁ SVASA JÖTNI OC HARALLDI KONUNGI.

Haralldr konungr fór einn vetr at veizlom um Upplönd, oc let búa ser til jóla (1) veizlo á (2) þoptum. Jóla aptan kom Svasi fyrir dyr, þá er konungr sat yfir bordum, (3) hann sendi konungi bod, at hann scylldi útganga til hans; enn konungr bráz reidr vid þessom sendibodum, oc bar hinn sami madr reidi konungs út, sem hönum hafdi borit bodin (4) inn. Enn Svasi bad bera eigi at sidr annat sinn (5) erindit, oc qvad sic vera þann Finnin, er konungr hafdi iátat at (6) sækia gamma

(9) D. vid, omittit. C. D. ylf.
(10) C. D. slíkir. (11) C. D. munad. E. maunat.
(12) C. D. er, alii, ef. (13) A. renn. C. D. kemr. E. gengr.
(14) A. B. af Hrolfs ætt ero komnir Jarlar í Nordmandi, hoc loco, alii inferius legunt rectius.

Det er icke got for Helten
At stride met slig en Ulff,
Neppelig blifuer hand mod Kongens Hiord
Mild, hues hand render til Skofuen.

Gange-Rolff foer siden Vester ofuer Hafuet til Syder-Oerne, oc derfra Vester til Valland, oc hærjede der, oc fick der it stort Jarls-Rige (Hertugdomme), oc besatte det Land moxen alt met Nordmend, oc kalledis det siden Nordmandie. Gange Rolffs Søn var Viljalm Rikards Fader, der var Fader til en anden Rikard, men denne var Rodbert Langespadis Fader, oc denne var Viljalm Bastards Fader, som bleff Konge i Engeland. Fra hannem hafue siden nedstammet alle Engelands Konger. Aff Rolfs Æt ere oc Jarlene i Nordmandie. Dronning Ragnhild den Mægtige lefuede tre Aar efterat hun kom til Norrig. Men efter hendis Død drog Erik, Kong Haralds oc hendis Søn, til Fiordene, for der at opdragis hos Thorer Herse, Roalds Søn, oc bleff hand der opfød.

Cap. 25.
Om Jætten Svase oc Kong Harald.

Kong Harald foer en Vinter til Giestebude paa Oplandene, oc lod berede sin Jul paa Thopte. Jule-Aften kom Svase til Dørren, da Kongen sad ofuer Bordet. Hand sende Bud til Kongen, at hand vilde gaa ud til hannem; men Kongen bleff fortørnet ofuer dette Budskab, oc bragte den samme Mand Beretning om Kongens Vrede ud (til Jætten), som hafde baarit Budet ind til hannem: men Svase bad icke desmindre, at bringe anden Gang det samme Erinde ind, oc sagde, at hand var den Finn, som Kongen tilforn hafde lofuet

(15) A. Rolfs laungom spada B. Rochberstz laungu speda D. Rothberstz laungu speda. (16) Af Rolfs ætt &c. vid. num. 14.
(17) E. Hroalldzsonar, omitt. (1) C. D. vistar. (2) C. D. þotni.
(3) A. B. oc. (4) D. E. inn, addunt. (5) E. til konungs.
(6) A. D. setia. C. E. sekia.

Non expedit, in lupum sævire,
Viro heroi, istiusmodi.
In Regis greges futurus est sævus,
In sylvam si se proripuerit.

Posthac occidentem versus oceanum transgressus, in Hæbudas, indeqve in Vallandiam Rolfus, late ibi prædas egit, potitusqve ibi Jarli imperio, istam à Nordmannis late habitari fecit provinciam, qvæ postea Nordmannia *est dicta. Rolfi Peditis filius erat* Wilhelmus, *hic vero pater* Richardi, *qvi genuit* Richardum secundum, *patrem* Rolfi Langespade, *cujus filius erat* Wilhelmus Nothus, *à qvo ortum trahunt Angliæ Reges universi. A qvo in Norvegiam venit, tres annos vixit Regina* Ragnhillda. *Ea mortua, illius & Haralldi Regis filius* Eirikus, *in Fiordas, ad* Thorerum *Hersum* Hroalldi *filium, profectus ibiqve educatus est.*

CAP. XXV.
DE SVASIO JOTONO ET REGE HARALLDO.

Hyeme qvadam convivatum per Uplandiam proficiscens Rex Haralldus, convivium Jolense sibi in (villa) (n) Thoptum *parari jussit. Proxima ante Festum Jolense vespera, discumbente ad mensam Rege, accedens ad januam* Finnus *qvidam, misso ad Regem nuntio, petiit ut ad se foras procedere vellet. Excandescente ad hujusmodi nuntium Rege, iram Regis retulit (ad Finnum) idem vir, qvi nuntius intraverat. Ast nihilominus iterum ire nuntium jussit eundem* Suasius, *referens, se eundem esse* Finnum, *cujus tugurium, ad alterum proximi*

(n) *C. D. habent:* Thotnia. *Thoptum f. Thofstheim, hodie Tofte, est villa Gudbrandsdaliæ Septentrionalis, sita ad radices montis Dofrensis, in territorio, qvod* Dofre *dicitur.*

gamma ſinn þar annan veg breckunnar. Enn konungr geck út, oc vard hönum (7) þeſs jáſsi at fara heim med hönum, oc geck yfir breckuna (8) í gamma hans, med áeggian ſumra ſinna manna, þótt ſumir letti. (9) Þar ſtód upp Snæfrídr, dóttir Svaſa, qvenna fríduzt, oc byrladi konungi (10) ker fullt miadar, enn hann tók allt ſaman kerit oc hönd hennar, oc þegar var ſem elldz hiti qvæmi í hörund (11) hönum, oc villdi þegar hafa (12) ſamrædi vid hana á þeirri nótt: Enn Svaſi ſegir, at þat mundi eigi vera, nema at hönum naudgum, nema konungr feſti hana, (13) oc fengi (14) at lögum; Enn Haralldr konungr feſti (15) Snæfrídi, oc feck (16) hennar; oc unni ſva (17) med ærſlom, (18) at ríki ſit fyrirlet hann, oc allt þat er (19) konungs tign byriadi. Þau áttu IV ſonu: einn var Sigurdr (20) Ríſi, Halfdan Háleggr, Gudrödr Lióm, Rögnvalldr (21) Rettilbeini. Sídan dó Snæfrídr, enn (22) litr hennar ſkipadiz á engan veg; var hun þa iamriód, ſem þá er hún (23) var kvik. Konungr ſat æ yfir henni, oc hugdi at hun mundi lifna: fór ſva fram III vetur, at hann ſyrgdi (24) hana dauda; enn allr landz lýdr (25) ſyrgdi hann villtan. Enn þeſsa villo at lægia kom til læknar (26) Þorleifr Spaci, er med viti lægdi þá villo; fyrſt med eptirmæli (27) ſva mælandi: Eigi er (28) konungr kynlict, at þú munir ſva frída kono oc kynſtóra, oc tignir hana á dúni, oc á gudveſi, ſem hun bad (29) þic: enn tign þín er þó minni enn hæfir, oc hennar í því, at hún liggr ofrlengi í (30) ſama fatnadi, oc er miklo (31) ſannligra, at hun ſe (32) hrærd, oc

uet at komme til hans Gamme, ſom laae paa hin Side aff Brecken (Bierget). Kongen gick ud oc loſuede at følge met hannem, oc gick oſuer Brecken til hans Gamme, efter nogle ſine Mends Tilſkyndelſe, endſkiønt ſomme raadde derfra. Der ſtod op Snæfrid Svaſis Dotter, den deiligſte Quinde, oc ſkienckte it (Sølff=) Kar fult met Miød for Kongen, men hand tog baade ved Sølff=Karret oc hendis Haand, oc var det ſtrax ligeſom en brendende Ild tendtis i hans Legeme, oc vilde hand ſtrax haſue Omgang met hende den ſamme Nat, men Svaſe ſagde, det ſkulde ei ſkee, uden hand bleff nødt oc tvungen dertil, met mindre Kongen feſte hende, oc tog hende ſiden til Huſtru efter Loſuen. Kong Harald feſte da Snæfrid, oc tog hende til Ecte, oc elſkede hende ſaa oſuer al Maade, oc ſaa henrycket, at hand glemte ſit Rige, oc alt det hans Kongelig Verdighed anſtod. De haſde tilſammen 4 Sønner; den ene var Sigurd Riſe, (oc foruden hannem) Halſdan Halegg, Gudrod Liome oc Rognvald Rettilbein. Derefter døde Snæfrid, men hendis Anled forandredis ei det mindſte, oc var hun endda ligeſaa rød, ſom den Tid hun lefuede. Kongen ſad ſtedſe hos hende, oc ventede hun ſkulle komme til Liſue igien; oc varede det i try Aar, at hand ſorgede for hendis Død; men alt Lands Folcket ſorgede for hannem ſom fortryllet. Til at dempe oc rette denne Fortryllelſe, hialp Thorleiff den Viſe, ſom ved ſin Forſtand fick den rettet, forſt met lempelige Ord, ſaa ſigendis: Det er icke underligt, o Konge! at du ihukommer ſaa deilig oc høibyrdig Quinde, oc ærer hende paa Dun oc Silcke, ſom hun bad dig om; men din Hæder er dog mindre, end ſom bør være, oc hendis tillige, i det hun ligger for lenge i de ſamme Klæder; oc er det megit tilbørligere at hun røris aff Stedet, oc Klæderne ſkiftis

(7) C. D. hönum játi. (8) D. I gamma hans, addit.
(9) D. Snæfridr het dóttir Svaſa; hún var qvenna vænſt; hun ſtod upp.
(10) D. horn, & mox E. kerit, addit. (11) A. B. C. hans.
(12) C. hennar. D. hana. (13) D. oc fengi at lögum, om.
(14) E. hennar, inferit. (15) D, Snæfridi, omittit.
(16) D. E. hennar, inſerunt. (17) D. E. mikit, at med ærſlum var.
(18) E. því at, pro, at.
(19) A. B. hönum, pro, konungs tign. C. D. hans tign.
(20) E. Hríſi, pro, Ríſi. (21) B. Kettilbeini. (22) E. lík.
(23) D. lifdi. (24) D. hennar. (25) E. harmadi.
(26) A. C. E. koma, ſed B. kom. D. koma til læknanar Þorleifs Spaca.
(27) A. B. E. med þeſsum hætti. (28) C. D. kynlict herra.
(29) C. D. þic. E. þó. C. D. enn hæfir, omitt. D. er, pro, í því at.
(30) ſömu klædum. (31) A. B. E. ſannara. (32) D. hred.

ximi clivi latus ſitum, ſe inviſurum, pollicitus fuerat Rex. Tum prodiens Rex, ad domum ejus ſe comitem ei promiſit, montemqve transſcendit, ſvadentibus qvibusdam amicorum ejus, ſed aliis diſvadentibus. In occurſum Regis venientis ſurgens Snæfrida, *Svaſi filia, fœminarum pulcherrima, vas mulſi plenum ei porrigit. Arripit vas ille, cum vaſe puellæ manum, qvo facto, corpus illico totum velut ignis æſtu accenſus, concubitum mox puellæ ſeqventi nocte ſibi popoſcit. Negat Svaſius, id ſe permiſurum, non coactum, niſi rite deſponſatam (puellam) legitimam ſibi uxorem duceret Rex. Snæfridam hinc deſponſatam ducit Haralldus, totus ejus amore captus adeo & inſaniens, ut regni curam, rerumqve omnium, qvæ Regiæ ejus erant dignitatis, omnem abjiceret. Qvatuor illis geniti ſunt filii,* Sigurdus Riſi, Halfdanus Halegg, Gudraudus Liomi & Rognvalldus Rettilbein. *Moritur poſtea* Snæfrida; *ſed mortuæ nulla in re mutatus eſt color, manſitqve idem, qvæ vivæ fuerat, oris rubicundus decor, Aſſidet corpori Rex, ſperans fore, ut ad vitam eſſet reditura, qvo pacto tres transiere anni, qvibus eam mortuam luxit Rex, ſed Regem faſcinatum tota civium turba. Huic malo ad medendum advenit commodum* Thorleifus Sapiens, *qvi ſua prudentia huic faſcino obviam ivit, inſtituto primum eam in rem ſeqventi blando ſermone: "Nemini mirum videatur, Rex, Te recordari uxorem, ſpecie adeo decoram, excelſo adeo loco "oriundam, Teqve in plumea, uti ipſa juſſerat, culcita atqve in ſindone & ſerico poſitam debito honore proſeqvi. "Aſt debito Tibi, debito etiam illi honori multum in eo detrabitur, qvod juſto diutius in iisdem neglecta jaceat "veſtimentis; rectius huic rei conſulitur, ſi loco motæ novum ſtratum fuerit cubile." Motum de lecto cadaver tetrum*

oc ſe ſkipt undir henni (33) klædom. Enn þegar er hon var hrærd (34) or reckionni, þá ſlær ýlldo oc óþefan (35) oc hverskyns illum fnyk af líkamanom; var þá hvatat at báli, oc var hon brend; blánadi (36) ádr allr hennar búkr, oc ullu út or ormar oc edlor, froſcar oc pöddor, oc allzkyns illyrmi; (37) ſeig hun ſva í öſko, enn konungrinn ſteig til vitſko, oc hugdi af heímſco; ſtýrdi ſidan ríki ſíno, oc ſtyrktiz oc gladdiz hann af þegnom ſinom, enn þegnar af hánom, enn ríkit af hvarotveggia.

tis under hende. Men ſaaſnart ſom hun bleff vort aff Sengen, ſlog ſtrax ud aff Legemet en ful oc ſlem Luct, met en ofuermaade heſlig Stanck; ſiden ſkynte mand ſig at giore et Baal, oc bleff hun brent; men tilforn bleff hendis hele Krop blaa, oc vrimlede ud aff den Ogler oc Frøer oc Tudſer, oc allehaande heſlige Orme. Falt hun ſaa til Aſke, men Kongen kom igien til ſin Forſtand, lod den forrige Daarlighed fare, oc regierede ſiden ſit Rige. Glædde hand ſig aff ſine Underſaatter, oc de aff hannem, men Riget aff dem begge.

CAP. XXVI.

FRÁ ÞIÓDOLFI OR HVINI.

Eptir þat er Haralldr konungr hafdi reynt ſvik Finnunnar, þá vard hann ſva reidr, at hann rak frá ſer ſono ſína oc finnurnar, oc villdi eigi ſiá þá. Enn Gudrödr Liómi fór á fund Þiódolfs hins Hvinverſca, fóſtrfödor ſins, oc bad hann fara med ſer til konungs; þvíat Þiódolfr var áſtvin Haralids konungs, enn konungr var þá á Upplöndum. Þeir fóro ſidan: Enn er þeir komo til konungs ſíd aptans, oc ſettoz nidr utarliga, oc (1) dulldoz. Konungr geck á gólfinu, oc ſá á beckina; enn hann hafdi veitzlo nockura, oc var miödr blandinn, þá qvad hann þetta fyrir munni ſer

(2) Miöc ero (3) mínir reckar
til miöd giarnir (4) fornir,
oc her komnir hárir
hví erut (5) æfar margir?

Þá

Cap. 26.

Om Thiodolff fra Huine.

Efter at Kong Harald hafde profuit den Finſke Quindes Suig, bleff hand ſaa fortornet, at han dreff bort fra ſig alle ſine oc Snæfrids Sønner, oc vilde icke ſee dem for ſine Oine. Men Gudrod Liome drog til Thiodolff den Huinuerſke, oc bad hannem at følge met ſig til Kongen, thi Thiodolff var Kong Haralds kiereſte Ven. Kongen var den Tid paa Oplanden. De droge affſted; men der de komme til Kongen, ſidle om Aftenen, ſatte de ſig ud ved Doren, oc gafue ſig icke tilkiende. Kongen gick paa Gulfuit, oc ſaae til Benckene; hand holt da it Gieſtebud, oc drack mand der blandet Miod. Hand quad da dette for ſig ſielff:

Megit for Miod ere
Mine gamle Krigsmend,
Oc nykomne Graahærdede
Hvi ere I ſaare mange.

Da

(33) D. fötunum. (34) C. D. or reckionni, omitt.
(35) D. oc hverſkyns illum fnyk, omitt. E. fryk.
(36) C. D. þá. A. B. E. líkaminn. (37) A. B. E. ſteig.

(1) B. Ölldu z. & mox D. leit á.
(2) C. miöde. (3) C. minni.
(4) A. B. bornir. (5) E. er addit.

tetrum mox odorem omnisqve generis foetorem exhalavit; ad rogum igitur feſtinant, rogoqve impoſitam igne concremant, qvod anteqvam fieret, ex corpore, toto nigreſcente, ſerpentes & lacertæ, ranæ & bufones, omnisqve generis vermium noxiorum cohors prorupit. Abiit ſic illa in cineres, rediit ad ſanam mentem Rex, qvi abjecta iſta vecordia, ſumtisqve regni habenis, viribus eſt reſtitutus integris. Civibus ille lætatabur, illo cives, utrisqve vero regnum.

CAP. XXVI.

DE THIODOLFO HVINENSI.

Dolos fœminæ iſtius Finnæ expertus Haralldus Rex, tantam concepit iram, ut ejectos domo ſua filios (Snæfridæ) Finnæ, ad conſpectum ſuum admittere nollet. Ad Thiodolfum *Hvinenſem profectus* Gudraudus Liome, *nutritium ſuum, rogavit, ut Regem ſecum vellet adire; erat enim Thiodolfus Regi amiciſſimus, qvi tunc in Uplandia commorabatur. Aggrediuntur iter, ingreſſiqve ſero, multa jam veſpera, Regis aulam, prope fores conſidunt, nemini noti. Per pavimentum obambulans Rex, luſtrat oculis ſedilia; convivium vero apud eum celebrabatur, miſcebaturqve mulſum. Ore tunc muſſitante hoc cecinit carmen:*

Multum ſunt mei milites
Mulſi avidi vetuſtiores,
Ut & advenæ cani capillati
Cur admodum eſtis numeroſi?

Tunc

Þá ſvarar Þiódólfr:

Höfdom ver í höfdi
(6) högg at (7) eggia leiki.
med vell-brota vitrom,
(8) varom at þá til margir.

Þiódolfr tók þá ofan höttinn (9) af höfdi ſer, oc kendi konungr hann þá, oc fagnadi hönum vel. Þá bad Þiódolfr konung, at hann ſkylldi eigi (10) fyrirlíta ſonu ſína; þvíat fúſir mundi þeir at eiga betra móderni, ef þú hefdir þeim þat fengit. Konungr iátadi hönom því, oc bad hann hafa Gudröd heim med ſer, (11) ſva ſem hann hafdi fyrr verit; enn Sigurd oc Hálfdan bad hann fara á Hríngaríki; enn Rögnvalld bad hann fara á (12) Hadaland. Þeir gera ſva ſem konungr baud. (13) Gerduz þeir allvaſcligir menn, oc vel búnir at íþróttum. Haralldr konungr ſat þá um kyrt innan lands, oc var fridr gódr (14) oc árferd.

CAP. XXVII.
UPPHAF TORF-EINARS JARLS Í ORKNEYUM.

Rögnvalldr (1) Jarl á Mæri ſpurdi fall Sigurdar bródur ſíns, oc þat at þá ſáto í löndonom víkingar; þá ſendi hann veſtr Hallad ſon ſinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafdi lid mikit (2). Enn er hann kom (3) til Orkneyia, þá ſettiz hann (4) í löndin; enn bædi á hauſt oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyiarnar, oc námo neſnám (5) oc hioggo ſtrandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at (6) ſitia í eyonom, velltiz hann þá or Jarldóminom, yfir

Da suarede Thiodolff:

Hug paa Hofuedet
I Striden vi finge
Met den vise Guldets Gifuer:
Ei vare vi da for mange.

Thiodolff tog da Hatten aff Hofuedet, oc kiende Kongen hannem, oc undfick hannem vel. Da bad Thiodolff Kongen, at hand icke skulde foracte sine egne Sønner, thi gierne skulle de hafue vildet haft bedre Moderne-Slect, huis Kongen hafde saa lafuet det for dem. Kongen sagde ja dertil, oc bad hannem tage Gudrod hiem met sig, huor hand hafde været tilforn. Men Sigurd oc Halfdan befalte hand at drage til Ringerige, oc Rognvald til Hadeland; de giorde som Kongen befalede. De blefue alle heel kiecke Mend oc ferdige i mandelige Øfuelser. Kong Harald sad da stille hiemme i Landit, oc var der god Fred samt fructbare Aaringer.

Cap. 37.
Om Torv-Einars Jarls Opkomst i Orknøe.

Rognvald Jarl paa More spurde Sigurd sin Broders Fald, oc at Vikinger hafde sat sig der udi Landit. Da sende hand Vester sin Søn Hallad; men førend hand reiste, fick hand Jarls-Nafn, oc hafde met sig mange Krigsfolck. Der hand kom til Ørkenøe, sette hand sig ned der paa Landit, men baade om Hosten, Vinteren oc Vaaren, seilede Vikingerne omkring Øerne, røfuede paa alle Næs oc Odder, oc toge Slacter til Skibs-Behoff. Da kieddis Hallad Jarl ved at sidde længer paa Øerne, ofuergaff hand da Jarlsdommet

(6) A. B. hans.
(7) D. E. eiga. (8) A. B. voroma. C. D. vorom ver.
(9) A. B. E. af höfdi ſer, om. (10) D. fyrir láta.
(11) C. D. ſva ſem hann hafdi fyrr verit, omittunt.
(12) D. bad hann fara, inſerit hic. E. Hördaland.
(13) C. D. voru þeir miklir menn oc búnir vel at íþróttum.
(14) C. D. oc árferd, omittunt. (1) C. D. Jarl á Mæri, omitt.
(2) A. B. veſtr, addunt. (3) C. D. veſtr.
(4) C, um kyrt, pro, í löndin.
(5) C. D. oc hiuggu ſtrandhögg, om. (6) C. D. at vera þar.

Tum Reſpondit Thiodolfus:

Retulimus in capite
Ictus, in enſium ludo (bello)
Cum prudente auri datore.
Fuimus non tunc nimis multi.

Pileo tunc caput nudavit Thiodolfus, qvo facto, à Rege cognitus & benigne exceptus eſt. Rogavit tum Regem Thiodolfus, ne ſuos contemtui haberet filios: "vellent hi, inqviens, genus melius maternum, ſi Tu ipſe melius "dediſſes." Annuit precibus ejus Rex, rogans, ut Gudraudum ſecum domum duceret, prout ibi antea fuerat. Sigurdum vero & Halfdanum in Hringarikiam, Rognvalldum in (0) *Hadalandiam ire juſſit; paruerunt illi Regis mandato, facti omnes perqvam ſtrenui, & in exercitiis (omnibus) verſatiſſimi. Tranqvillitate tunc intra regni limites gaudebat Rex Haralldus, paceqve & alma annonæ ubertate.*

CAP. XXVII.
ORTUS ET INCREMENTA TORF-EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, *fratris ſui, certior factus* Rognvalldus *Móriæ Jarlus, piratasqve iſtis in provinciis ſedes fixiſſe, filium ſuum* Halladum *occidentem verſus miſit, qvi Jarli titulo auctus & ingenti ſtipatus exercitu illuc proficiſcebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumno autem, & hyeme, & vere circa inſulas navibus vecti piratæ, promontoria omnia latrociniis infeſtabant, & abacta pecora mactabant. Hinc ulterioris in inſulis moræ pertæſus Halladus Jarlus, ex ſede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordi-*

(0) *E. habet: Hordalandiam.*

oc tók hölls rett, fór hann sídan austr í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl spurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, segir at synir hans mundi verda úlíkir forellri síno. Þá svarar Einar: Ek hefi lítin metnad af þer; á ec vid litla ást her at skiliaz: mun ec fara vestr til eyia, ef þú villt fá mer styrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl svarar, at þat líkadi hönum vel, at hann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom se sæmd at þer; þvíat módurætt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lángscip (7) alscipat. Sigldi Einar um haustit vestr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar tueim skipum, Þórir Treskegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orrosto vid þá, oc (8) sigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Trescegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurfo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann let skera torf, (9) oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var skógr í Orkneyom. Sídan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var liótr madr oc einsýnn, oc þó manna scygnastr.

CAP. XXVIII.

(7) A. B. E. oc scipadi þat til handa hönum. (8) C. D. E. hafdi sigr. (9) C. D. til elldí-vidar.

met, oc tog Haullds Ret oc Nafn, oc drog siden Øster til Norrig igien. Men der Rognvald Jarl det spurde, bleff hand ilde tilfreds ofuer Hallads Reise, oc sagde, at hans Sønner icke blefue deris Forfædre lige. Da suarede Einar: jeg hafuer værit holden i liden Act hos dig, oc hafuer jeg her ickun liden Kierlighed at skilles ved. Jeg skal fare Vester til Øerne, dersom du skaffer mig nogen Styrcke dertil, oc da vil jeg lofue dig det, som du gierne seer oc begierer, at jeg skal aldrig komme til Norrig igien. Rognvald sagde, at det behagede hannem vel, at hand kom aldrig igien, thi jeg har lidet Haab om, at dine Frender kunne hafue nogen Ære aff dig; thi all din Moders Slect er trælbaaren. Rognvald Jarl fick Einar it Langskib, vel berustet oc bemandet. Einar seglede om Høsten Vester ofuer Hafuet, men der hand kom til Ørknøe, laae der to Vikinger for hannem met 2de Skibe, Thorer Træskieg oc Kalff Skurfua. Einar lagde til dem, oc slogs met dennem, oc fick Seier, men de blefue baade slagne; da bleff dette siungit:

Da gaff hand Træskieg Troldene,
Torff-Einar dræbte Skurfue.

Hand bleff derfor kaldit Torff-Einar, fordi hand lod skiere Torff oc brugte den til Ildebrand, thi der var ingen Skoff paa Ørknøerne. Siden bleff Einar Jarl ofuer Ørknøe, oc var en rig oc mectig Mand. Hand hafde it grumt Ansict oc var enøjet, men dog mere skarpsynet end nogen anden.

Cap. 28.

dinis ejus, qvos (p) Haulldos *vocant; qvo facto, orientem versus in Norvegiam est profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem summopere carpebat, dictitans, filios suos suis majoribus futuros admodum dissimiles. "Parum honoris, respondit Einarus, mihi à te datum fuit, nec amore multo me privabit "meus hinc abitus; qvare occidentem versus ad insulas transibo, si qvid opum, ad hoc necessariarum, mihi dede"ris; ego vicissim tibi pollicebor, qvod tibi admodum erit gratum, me nunqvam in Norvegiam esse rediturum." Respondit Rognvalldus, gratum sibi esse, qvod non erat rediturus: "exigua enim, inqvit, mihi datur spes, te tuis "consangvineis honori futurum, cum genus tuum maternum totum sit servile." Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus usus armis & viris probe instructam. Circa autumnum, trans mare occidentem versus, vectus Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duarum navium rectores,* Thorerum Treskieg & Kalfum Skurfa. *Hos prælio mox aggressus Einarus, victoriaqve potitus, ambos prostravit. Qvo facto, hæc cecinit vates qvidam:*

Treskieggum dæmonibus dedit; Skurfam occidit Torf-Einarus.

Dictus autem est Torf-Einarus, *qvod exscindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit cespites (Torf), cum in Orcadibus non erant silvæ. Posthac insularum Jarlus factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atqve altero captus oculo, sed visus tamen omnium acutissimi.*

CAP. XXVIII.

(p) Hauldus, *definiente Lege antiqva Norv. Gulathingensi Regis Magni, sub Tit. Laudzleygu-balk, cap. LXIV, ille est, qvi bona possidet allodialia, hæreditate ei relicta, tam à patre, qvam à matre, atqve ab horum parentibus possessa, non emta ab aliis, nec ab his, ad familiam, hæreditate devoluta. vid.* Paus *Leges ant. Norveg. Tom. I. pag.* 173. *Hujusmodi Hauldorum certa erant jura, præ aliis, bona allodialia possidentibus rusticis, vulgo* Odels-Bönder. *vid. celeb. nostri Cons. Stat. P.* Kofod Ancher *Histor. Legg. Danic. Tom. II. pag.* 276. *Erantqve adeo* Hauldi *medii cujusdam ordinis Nobilium in Norvegia, inter Jarlos, Hersos, Satrapas aliosqve hujusmodi, & infimi ordinis nobiles, dictos recens* Odels-Bönder.

CAP. XXVIII.

ANDLÁT EIRÍKS KONUNGS EYMUNDAR SONAR.

Guthormr hertogi ſat optaz í Tunsbergi, oc hafdi yfir ſókn allt um víkina, þá er konungr var eigi nær (1), oc hafdi þar landvörn; var þar þá miök herſcátt af víkingom; enn úfridr var uppá (2) Gautland, medan Eiríkr konungr lifdi Eymundarſon; hann andadiz þá er Haralldr konungr (3) hinn Hárfagri hafdi verit X vetur konungr í Noregi.

CAP. XXIX.

DAUDI GUTHORMS HERTOGA.

Eptir Eirík var konungr í Svíþiód Biörn ſonr hans L vetra; hann var fadir þeirra Eiríks ens Sigrſæla, oc (1) Olafs födur Styrbiarnar. Guthormr hertogi vard ſóttdaudr í Tunsbergi. Þá gaf Haralldr konungr yfir-ſókn ríkis þeſs alls Guthormi ſyni ſínum; oc ſetti hann þar höfdingia yfir.

CAP. XXX.

BRENNA RÖGNVALLDS MÆRA JARLS.

Þá er Haralldr konungr var XL at alldri, þá voro margir ſynir hans vel á legg komnir; (1) þeir voru allir brádgorvir: kom þá ſva, at þeir undo illa vid, er konungr gaf þeim eigi ríki, enn ſetti Jarl í hverio fylki, oc þótti þeim Jarlar vera ſmá bornari enn þeir voro. (2) Þá fóro þeir til á eino vári, Hálfdan Háleggr ok Gudrödr Liómi vid mikla ſveit manna, oc komo á úvart Rögnvalldi (3) Mæra Jarli,

(1) C. oc hafdi þar landvörn, omittit.
(2) D. E. Gautlandi. (3) D. hinn Hárfagri, omitt.
(1) B. Olafs födur, omittit. (1) D. þeir voru allir brádgörvir, om.
(2) E. á eino ári fóro þeir Halfdan Háleggr oc Gudrödr Lióni med mikla ſveit manna at Rögnvalldi Mæra-Jarli, komo á úvart oc brendo &c. (3) C. D. Mæra-Jarli, om.

Cap. 28.

Kong Erik Emundsſøns Død.

Hertug Guttorm holt meſt Huus udi Tunsberg, oc regierede ofuer Vigen udi Kongens Frauærelſe, oc hafde der Landeværn, thi Vikinger giorde der ſtor Skade; oc oppe i Gautland var der oc Ufred, ſaa lenge Kong Erik Emundsſøn lefuede. Hand døde den Tid Kong Harald hafde regieret ofuer Norrig i 10 Aar.

Cap. 29.

Hertug Guttorms Død.

Efter Erik regierede i Suerrig Biørn hans Søn udi 50 Aar. Biørns Sønner vare Erik den Seierſalige, oc Olaff Styrbiørns Fader. Hertug Guttorm bleff ſotdød i Tunsberg. Da gaff Kong Harald alt det Rige til ſin Søn Guttorm at raade for, oc ſatte hannem til Hofding derofuer.

Cap. 30.

Rognvald Møre-Jarl indebrendt.

Der Kong Harald var 40 Aar gammel, vare mange aff hans Sønner næſten fuldvoxne, thi de opnaaede alle tidlig deris Manddom oc Styrcke. Deraff ſkeede, at de vare ilde tilfreds dermet, at Kongen icke gaff dennem en Part udi Riget met ſig, men hafde ſett Jarl udi huert Fylcke, oc ſyntis dennem, at Jarlene vare icke ſaa højbyrdige, ſom de vare. En Vaar giorde Halfdan Halegg oc Gudrød Liome ſig rede met megit Folck, oc komme uforvarendis paa Rognvald Møre-Jarl, huis

CAP. XXVIII.

MORS EIRIKI REGIS, EYMUNDI FILII.

Guttormus *Dux ſedem plerumqve habuit Tunsbergæ, atqve in Vikiam totam imperium, Rege non præſente. Hic limitum ſedebat cuſtos, cum à piratis multum infeſtaretur (iſta regio) & bello Gothia agitaretur, qvamdiu vixit Eirikus Rex Eymundi filius. Obiit ille, cum Norvegiæ Rex decem annos fuerat Halldus Pulchricomus.*

CAP. XXIX.

MORS GUTTORMI DUCIS.

Poſt Eirikum, Rex Svioniæ fuit filius ejus Biörnus, *qvinqvaginta annos. Ille erat pater* Eiriki *Victorioſi* (Sigurſæla) & Olafi, *patris* Styrbiorni. Guttormus *Dux mortuus eſt morbo Tunsbergæ, qvo facto, Rex Haralldus imperium regni iſtius tradidit* Guttormo *filio ſuo, qvem ibi Præfectum conſtituit.*

CAP. XXX.

ROGNVALLDUS MÖRIÆ JARLUS INCENDIO PERIT.

Qvadraginta annos cum natus erat Haralldus Rex, multi filiorum ejus juſtam corporis ſtaturam prope attigerant: omnes enim cito matureſcebant. Jamqve adeo ægre ferebant, ſeſe à Rege ad regna gubernanda non adhiberi, ſingulis vero provinciis Jarlum præfici, qvos Jarlos exiſtimabant minus illuſtri ortos proſapia, qvam qva ipſi erant oriundi. Vere (ergo) qvodam, cum ingenti comitantium manu iter aggreſſi Halfdanus Halegg & Gudraudus Liome, *atqve ex improviſo* Rognvalldum *Möriæ Jarlum adorti, cum una cum ædibus, qvas corona*

Jarli, oc tóku hús á hönom, oc brendo hann inni vid LX manna. Þá tók Hálfdan langſcip III oc ſkipadi, oc ſiglir ſídan veſtr (3) um haf, enn Gudrödr ſettiz þar at löndum (4) ſem ádr hafdi haft Rögnvalldr Jarl. Enn er Haralldr konungr ſpurdi þetta, þá fór hann þegar med lidi miklo á hendur Gudrödi, (5) oc ſá Gudrödr engan annan ſinn koſt, enn gefaz upp á valld Haralldis konungs, oc ſendi konungr hann auſtr á Agdir. Enn Haralldr konungr ſetti þá yfir Mæri Þóri ſon Rögnvallds Jarls, oc gipti hönom Alöfo dóttur ſína, er köllut var (6) Árbót. Þórir Jarl (7) þegiandi hafdi þá ríki þvilíkt, ſem haft hafdi Rögnvalldr Jarl fadir hans.

huis Huſe de beſpente met deris Folck, oc brente hannem inde met 60 Mend. Siden tog Halfdan tre Langſkibe, bemandede dem, oc ſeilede Veſter ofuer Hafuit, men Gudrød Liome ſatte ſig ned i de Lande, ſom Rognvald Jarl før hafde raadet for. Der Kong Harald dette ſpurde, drog hand met megit Folck imod Kong Gudrod, ſaae da Gudrod, at der var ingen anden Raad paa Færde, end at gifue ſig udi Kongens Haand, oc ſende hand hannem Øſter til Agder. Kong Harald ſatte Thorer den Tiende, Rognvald Jarls Søn ofuer Møre, oc gaff hannem ſin Dotter Oloff, ſom bleff kaldit Oloff Aarbod. Thorer Jarl den Tiende hafde da ſaa ſtort it Rige, ſom Rognvald Jarl hans Fader hafde tilforn haft.

CAP. XXXI.

DAUDI HÁLFDANAR HÁLEGGS.

Hálfdan Háleggr kom veſtr til Orkneya, oc miöc á úvart; oc flýdi Einarr Jarl þegar (1) or eyonom, oc kom aptr þegar (2) um hauſtit, oc kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittuz, oc vard ſkómm orroſta, oc flýdi Hálfdan, oc var þat vid nótt ſiálfa; lágu þeir Einar tialldalauſir um nóttina. Enn um morguninn er (3) lýſa tók, fóro þeir at leita flóttamanna (4) um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er ſtadinn vard. Þá mællti Einarr Jarl. Eigi veit ec, ſegir hann, hvert ec ſe út á (5) Rinans ey, mann edr fugl, ſtundum hefz upp, ſtundum (6) leggz nidr. Sídan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfdan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einarr Jarl kvad víſo þeſsa um aptaninn, ádr hann lagdi til orroſto:

Sekat

Cap. 31.

Halfdan Haleggs Død.

Halfdan Halegg kom ganſke uforvarendis Veſter til Orknøe, oc flydde Einar Jarl aff Øerne, for hannem, men vende ſtrax tilbage om Høſten, oc kom da uforvarendis paa Halfdan. De mottis, oc ſtridde icke lenge, forend Halfdan flydde, oc det var ſilde om Aftenen. Einar oc hans Mend laae uden Tielding om Natten, men da det begynte at dagis, ſogte hand efter dennem om Øerne, ſom flyet hafde, oc dræbte dennem, huor hand dennem ofuerkom. Da ſagde Einar Jarl: Jeg veed icke, om jeg ſeer, Mand eller Fugl, ude paa Rinans-Øe, det er ſtundom oppe oc ſtundom neder. Siden droge de der hen, oc funde der Halfdan Hojben, oc toge hannem fangen. Einar Jarl quad denne Viſe om Aftenen, forend hand gaff ſig i Slagit:

Icke

(3) A. B. á. (4) C. D. ſem adr hafdi haft Rögnvalldr Jarl, om.
(5) D. enn Gudrodr ſá, & mox: födur ſins, pro Haralldz konungs.
(6) C. D. Alöf, inferunt. (7) C. D. þegiandi, omitt.

(1) C. D. yfir á Nes. (2) D. ſama hauſt, pro, um hauſtit.
(3) A. B. lyſa tók, al. lióſt var. (4) C. D. um eyarnar, omitt.
(5) B. Armanz ey. (6) E. ſerſt.

rona militum cinxerant, cumqve ſexaginta (aliis) viris, incendio necarunt. Hoc facto, raptas tres longas naves militibus inſtruit Halfdanus, mareqve navigat, occidentem verſus; in terris autem, qvas tenuerat Rognvalldus, domicilium & ſedem figit Gudraudus. Hujus rei nuntio ad Haralldum Regem allato, ingenti ſtipatus exercitu mox Gudraudum aggreditur, qvi aliam nullam cernens ſalutis viam, Regis Haralldi fidei atqve gratiæ ſe committit, qvi eum orientem verſus in Agdiam miſit. Qvo facto, Möriæ regendæ præficit Haralldus Rex filium Rognvalldi Jarli Thorerum, *cui conjugem junxit filiam ſuam, nomine* Alofam, *dictam* Arbot, *qvo pacto idem imperium, qvod tenuerat pater ejus Rognvalldus Jarlus, adeptus eſt* Thorerus *dictus* Theygande (*Taciturnus*).

CAP. XXXI.

MORS HALFDANI HALEGG.

Occidentem verſus ad Orcadas venit omnibus improviſus Halfdanus; qvare ex inſulis fugit Einarus, ſed redit mox eodem autumno, Halfdano improviſus. Orto inter illos prælio, poſt breve certamen, fugit Halfdanus, ſub ingruentem jam noctem. In navibus, ſed nullo velo opertis, noctem tranſigunt Einarus ejusqve comites; luce autem oriente, fuga elapſos per inſulas inveſtigant, inventosqve qvo loco ſunt deprehenſi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Neſcio, inqvit, qvid in inſula (q) Rinansey *meis obſervatur oculis, homo an avis; elevatur inter- "dum, interdum humi procumbit. Transgreſſi in inſulam, Halfdanum inveniunt, vivumqve prehendunt. Veſpera, ante ortum prælium, hoc cecinit Einarus:*

"*Non*

(q) *B. habet:* Armannzey.

Sekat ek Hrólfs or hendi
ne Hrollaugi fliúga
dörr á (7) dólga mengi,
dugir oſs födor hefna:
enn í qvölld (8) þar er knýom
(9) at (10) kerſtraumi rómo
(11) þegiandi (12) ſitr þetta
Þórir Jarl á Mæri.

Þá geck Einarr Jarl til Hálfdanar; hann reiſt örn á bak hönom (13) vid þeima hætti, at hann lagdi ſverdi á hol vid hrygginn, oc reiſt rifin (14) öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfdanar. Þá qvad Einarr:

Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
(15) enn redo því nornir;
nú er fólc-ſtudill fallinn
(16) at fiordungi mínom.
(17) Verpit (18) ſnarpir ſveinar,
(19) þvíat ſigri ver rádumk,
(ſkatt vel ec hönom hardan)
(20) at (21) háfæto grióti.

Sídan tók Einarr Jarl at ſer Orkneyar ſem fyrr hafdi hann haft. Enn er tídindi þeſsi ſpyriaz í Noreg, þá kunna þeſſo ſtórilla brædor (22) Hálfdanar, oc köllodo hefnda fyrir vert, oc margir ſönnudu þat adrir. Enn er Einarr Jarl ſpyrr þetta, þá qvad hann:

Eru til míns fiörs margir
menn (23) of ſannar deilldir
or ymiſsom áttom,
ó-ſmábornir giarnir.
Enn þó vito þeigi
þat ádr mic hafa felldan
hverr (24) ilþorna arnar
undir hlýtr at (25) lúta.

CAP. XXXII.

Icke ſeer jeg aff Rolffes
Eller Rolloges Haand fliufue
Spiud til Fienders Flock,
Os bør at hefne min Fader.
Men i Aften, mens vi holde
Striden, ſidder disimellem
Den tauſe, ofuer Dricken,
Thorer Jarl paa More.

Da gick Einar Jarl til Halfdan oc ſkar en Ørn paa hans Ryg, paa den Maade, at hand ſtack it Suerd ind i Liſuet ved Ryggen, oc fraſkar alle Reffbenene ned til Lændene, oc drog Lungene derud, huoraff Halfdan døde. Da quad Einar dette:

Jeg hafuer Rognvalds Død
For min fierde Part hefnet,
Nu er Folckets Stytte falden,
Det forvolte Nornerne.
Kaſter I hurtige Suenne,
Thi Seier vi hafue faaet,
Stene paa Højben:
Haard Skat jeg hannem yder.

Siden tog Einar Jarl Ørknøerne igien, ligeſom hand dem før hafde haft. Men der diſſe Tidender ſpurdis til Norrig, da bleſue Halfdans Brødre ilde tilfreds, oc ſagde, at det var verd at hefne, oc mange andre ſamtyckte det met dennem. Men der Einar Jarl dette ſpurde, quad hand:

Mange efter mit Liff ere,
Aff ſkiellige Aarſager,
Hoibaarne Mend begierige,
Paa adſkillige Steder.
Men de dog icke vide,
Hvo aff os maa bucke
Under Ørnens Kløer,
Førend mig de hafue feldet.

Cap. 32.

(7) A. dæla. B. döla. (8) C. D. medan kíſom. (9) E. at, alii, of. (10) C. herſtraumi. (11) D. þægandi. C. þoiandi. (12) C. D. ver. (13) D. E. med þeim. (14) E. öll, omittit. (15) C. D. E. rett ſkiptu. (16) E. af. (17) D. hladet. (18) C. ſnotrir. (19) D. þann ſigr höfum fengit. (20) D. af. (21) C. D. E. há-fættu. (22) A. B. E. hans. (23) A. um. (24) C. íſþorna. E. ilþorni. (25) C. D. E. ſtanda.

"Non video Hrolfi ex manu,
"Nec ex Hrollaugi volitare
"Tela in hoſtium cohortem:
"Nos juvat patris vindicta.
"Hac veſpera, pugnantibus nobis,
"Ad poculorum flumen
"Taciturnus ſedet
"Thorerus Jarlus, in Möria.

Halfdanum aggreſſus Einarus, ad ſpeciem (r) *aquilæ dorſum ei ita laniabat, ut adacto ad ſpinam gladio, coſtisqve omnibus ad lumbos usqve à tergo diviſis, pulmones extraheret, necemqve ita Halfdano acciret; qvo facto, cecinit Einarus:*

"Ultus ſum Rognvalldi *necem,*
"Sic voluere Parcæ.
"Jam cecidit populi columna,
"Pro mea qvarta parte.
"Tumulum congerite alacres juvenes,
"Penes nos enim eſt victoria;
"Cenſum longa habenti crura tribuo durum,
"Littoris ex lapidibus.

Poſthac ſuas fecit Einarus Orcadas, prout eas antea tenuerat. F*ama autem hujus rei ad* Norvegiam *delata, peſſime eam tulere fratres Halfdani, dictitantes vindicta illam eſſe dignam, plurimis aliis idem ſentientibus. Qvod fama doctus Einarus ita cecinit:*

"Sunt ad vitam mihi adimendam, multi
"Viri, vera ex cauſa,
"Variis mundi ex plagis,
"Progeniei haud infimæ proclives.
"Attamen non ſciunt illi,
"Anteqvam ei me proſtravere,
"Qvinam, ſævis ſub aqvilarum ungvibus,
"Incurvari cogitur.

(r) *Hoc genus ſupplicii veteres dixere: at riſta Örn, Aqvilam incidere.*

CAP. XXXII.

CAP. XXXII.

SÆTT HARALLDS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró ſaman her mikinn, oc fór ſidan veſtr til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl ſpurdi, at Haralldr konungr var auſtan kominn; þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann víſo þeſsa:

Margr verdr ſekr (1) of ſaudi
ſeggr med fögro ſkeggi;
enn ec (2) at úngs í eyom
allvalldz ſonar falli.
Hætt ſegia mer hölldar
vid hugfullan ſtilli;
Harallds hefi ec ſkard í ſkilldi
(ſcalat (3) ugga þat) höggvit.

Þá fóro menn (4) oc ordſendingar millom konungs oc Jarls; kom þá ſva, at þar vard á komit ſtefnulagi, oc finnaz þeir ſiálfir, oc feſti þá Jarl allt í konungs dóm. Haralldr konungr dæmdi á hendur Einari Jarli, oc öllom Orkneyingom, (5) at giallda LX marka gulls. Bondum þótti gialld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn ſaman giallda, oc ſkylldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þeſsu iátudo þeir allir, meſt fyrir þá ſök, at hinir ſnaudu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leyſa ſín ódol, þegar er þeir villdu; leyſti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá auſtr (6) aptr um hauſtit. Var þat lengi ſidan í Orkneyom, at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödvisſon gaf aptr ódulin.

CAP. XXXIII.

(1) A. B. um. (2) C. af yngs. (3) C. ygga.
(4) E. oc ordſendingar, om.
(5) C. D. E. at giallda, om.
(6) A. B. eptir.

Cap. 32.

Kong Haralds oc Einar Jarls Forligelſe-Maal.

Kong Harald bød Leding ud, oc ſamlede en ſtor Hær, oc drog ſiden Veſter til Orknøe. Men der Einar Jarl ſpurde, at Kong Harald var kommen Øſten fra, drog hand ofuer paa Næſet; da quad hand denne Viſe:

Mangen, for Faar blifuer ſkyldig,
Mand met faſuert Skieg,
Men jeg for Kongens unge Søns
Nederlag her i Øerne.
Mand ſiger, jeg ſtaaer Fare
For den behiertede Konning.
Harald hafuer jeg Skade giort,
Dog ſkal jeg ei derfor frycte.

Da ginge Sendemend oc Budſkab imellem Kongen oc Jarlen, oc kom det ſaa vidt, at der bleff ſat Steffne, oc fundis de ſielff. Lagde da Jarlen Sagen under Kongens egen Kiendelſe. Kong Harald dømde hannem oc alle Orknøingerne at gifue 60 Mark Guld. Bønderne ſyntis diſſe Bøder vare for ſtore; da tilbød Jarlen ſig allene at udlegge dem, oc ſkulde hand bekomme derimod alt deris Odelsgots i Øerne; de ſamtyckte det, oc meſt derfor, at de Fattige hafde lidet Odelsgots, men de Rige mente ſig at kunde indløſe det igien, naar de vilde. Einar Jarl betalede til Kongen den ganſke Bod, oc Kongen ſeilede Øſter igien om Høſten. Det var lenge derefter i Orknøe, at Jarlene aatte alt Odel, indtil Sigurd Ludvigsſøn gaff Bønderne det igien.

Cap. 33.

CAP. XXXII.

HARALLDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

Milites ad expeditionem imperat Haralldus *Rex*, *ingentemqve cogit exercitum*, *qvocum poſtea inſulas Orcadas petit.* *Adventu Regis nunciato*, *in Neſiam* (*Katanes*) *transfretavit* Einarus *Jarlus*, *hocce carmen modulatus:*

"*Multi*, *ob oves mulctantur*
"*Homines*, *barba ſpecioſa decori*,
"*At ego*, *ob juvenis in inſulis*
"*Omnipotentis* (*Monarchæ*) *filii necem.*
"*Periculum nuntiant mihi*,
"*Ab animoſo Rege:*
"*Haralldi ego inciſionem in clypeo*,
"*Qvod non metuam*, *incidi.*

Poſthac, *Regem inter & Jarlum*, *viri nuntiiqve ultro citroqve iere*, *qva re eo ventum eſt*, *ut pacto conventu*, *qvo ipſi congrediebantur*, *Regis arbitrio omnia committeret Jarlus.* *Tunc Einaro Jarlo omnibusqve Orcadenſibus ſexaginta auri marcas* (*ſelibras*) *imperat ſolvendas Rex Haralldus.* *Colonis nimia admodum hæc viſa eſt mulcta; qvare conditionem eam iis obtulit Jarlus*, *ut is ſolus ſolueret mulctam*, *omnia in inſulis bona allodialia viciſſim obtenturus.* *In hoc omnes conſentiebant*, *eam potiſſimum ob cauſam*, *qvod exiguos poſſidebant fundos pauperes*, *ditiores vero exiſtimabant*, *ſe facile*, *qvando libitum foret*, *bona ſua poſſe redimere.* *Solvit Jarlus totam Regi mulctam; qvo facto*, *domum proximo autumno profectus eſt Rex.* *Longo poſtea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus poſſidebant Jarli*, *donec ea poſſeſſoribus reſtituit* Sigurdus Ludovici *filius.*

CAP. XXXIII.

FALL GUTHORMS OC HÁLFDANAR HVÍTA, SONA HARALLDS KONUNGS.

Guthormr ſonr Harallds konungs hafdi landvörn fyrir víkinni, oc fór hann med herſcipom et ytra; enn er hann lá í Elfar-kvíſlom, þá kom þar Sölvi Klofi, oc lagdi (1) þegar til orroſto vid hann; þar fell Guthormr. Hálfdan Svarti oc Hálfdan Hvíti lágo í hernadi, oc heriado um auſtrveg. Þeir átto orroſto mikla á Eiſtlandi. Þar fell Hálfdan Hvíti.

CAP. XXXIV.

QVANFÁNG EIRÍKS KONUNGS.

Eiríkr Harallds ſon var at fóſtri med Þóri Herſi Hroallds ſyni í Fiördum; hanom unni Haralldr konungr meſt ſona ſinna, (1) oc virdi hann meſt. Þá er Eiríkr var XII vetra gamall, feck Haralldr konungr hönom V lángſcip, oc fór hann í hernad, fyrſt í Auſtrveg, oc þá ſudr um Danmörk, oc um Frisland oc Saxland, oc dvalldiz í þeirri ferd IV vetur. Eptir þat fór hann veſtr um haf, oc heriadi um Skotland, Bretland, Írland oc Valland, oc dvalldiz þar adra IV vetur. Eptir þat fór hann nordr á Finnmörk, oc allt til Biarmalands, oc átti hann þar orroſtu mikla, oc hafdi ſigr. Þá er hann kom aptr á Finnmörk, þá fundo menn hans í gamma einom kono eina, þá er þeir höfdo einga ſed jamvæna; hun nefndiz fyrir þeim Gunnhilldr, oc ſagdi at fadir hennar bió á Hálogalandi, er het Ötzorr Tóti. Ec hefi her verit til þeſs ſegir hon, at

(1) A. B. þegar, omittunt.

Cap. 33.

Guttorm oc Halfdan Huides, Kong Haralds Sønners Død.

Guttorm, Kong Haralds Søn, hafde Landværn for Vigen, oc ſeilede hand (engang) met ſine Krigs-Skibe uden Skiers. Men der hand laa i en aff Goth-Elfuens Arme, kom Solfue Klofue der oc gaff ſig i Slag met hannem. Der falt Guttorm. Halfdan Suarte oc Halfdan Huide vare ude i Krigstog, oc røfuede i Øſter-Leden; de hulde it ſtort Slag i Eiſtland; der falt Halfdan Huide.

Cap. 34.

Kong Eriks Giftermaal.

Erik, Haralds Søn, bleff opdragen hos Thorer Herſe, Hroalds Søn, i Fiordene. Kong Harald holt meſt aff hannem, oc actede hannem meſt blant ſine Sønner. Der Erik var 12 Aar gammel, gaff Kong Harald hannem 5 Langſkib, oc drog hand i Leding oc krigede førſt i Øſterleden, ſiden ſønder i Danmarck, oc i Frisland oc Saxſen, oc var paa det Tog 4 Aar. Derefter drog hand Veſter ofuer Hafuet, oc krigede paa Skotland, Bretland, Irland oc Valland, udi andre 4 Aar. Derefter drog hand Nord til Finnmarcken, alt til Biarmeland, holt der it ſtort Slag, oc fick Seier: der hand kom tilbage til Finnmarcken, funde hans Mend, i en Gamme, en deilig Quinde, huis Lige de aldrig før hafde ſeet. Hun kallede ſig Gunnild for dennem, oc ſagde at hendis Fader bode paa Halogaland, oc hed Ozar Tote; jeg hafuer her været, ſiger hun, for at op-læ-

(1) C. D. oc virdi hann meſt, omittunt.

CAP. XXXIII.

CÆDES GUTTORMI ET HALFDANI ALBI, FILIORUM HARALLDI REGIS.

Guttormus, *Harralldi Regis filius, Vikiæ præfectus, erat ibi limitum cuſtos. Extra inſulas aliqvando vectus, cum naves in oſtiis fluvii Gotenſis poſuerat, ſuperveniens* Solvius Klofue *eum adortus eſt; in qvo prælio cecidit* Guttormus. Halfdanus Niger *&* Halfdanus Albus, *ſuſcepta expeditione piratica, in terris Orientalibus prædas egerunt. Prælio hi, in* Eyſtlandia, *ingenti (cum incolis) ſunt congreſſi, in qvo occiſus eſt* Halfdanus Albus.

CAP. XXXIV.

CONJUGIUM EIRIKI REGIS.

Apud Thorerum Herſum *Hroalldi filium in Fiordis educatus eſt* Eirikus *Haralldi filius, cui omnium ſuorum filiorum plurimum amoris honoriſqve tribuit Haralldus Rex.* (s) *Duodecim annos cum natus erat Eirikus, dedit ei qvinqve naves longas Rex Haralldus, qvibus piraticam exercuit, primum in* mari Orientali (*Balthico*), *deinde ad meridiem converſus, circa* Daniam, Friſlandiam *&* Saxoniam; *cui expeditioni qvatuor impendit annos. Deinde occidentem verſus per mare vectus, circa littora* Scotiæ, Bretlandiæ, Hiberniæ *&* Vallandiæ *prædis graſſabatur, per annos etiam qvatuor. Poſthac ſeptentrionem verſus, in* Finmarkiam, *& in* Biarmiam *usqve profectus, acriqve ibi prælio congreſſus victoriam reportavit. In Finmarkiam cum redibat, in tugurio qvodam incidunt comites ejus in fœminam, cui pulchritudine parem nullam antea viderant. Se* Gunhilldam *illa nominabat, filiamqve profitebatur* Autzori (t) Toti, *Halogalandiæ incolæ, eum in finem ibi locorum commorantem,*

(s) *Verſio Danica habet: qvindecim.*

(t) *Verſio Danica habet:* Huide (*Albi*).

at nema kunnoſto af Finnom tveim, er her ero fródaſtir á mörkinni: nú ero þeir farnir á veidar; enn bádir þeir vilia eiga mic; enn þeir ero ſva víſir, at þeir rekia ſpor ſem hundar, bædi á þá oc á hiarni. (2) Þeir kunna oc ſva vel á ſkídom, at eigi má fordaz þá hvarki menn ne dýr; (3) hvatki er þeir ſkióta til þá hæfa þeir; Sva hafa þeir fyrir komit hveriom manni, er her hefr komit í nánd; oc ef þeir verda reidir, ſnýz iord um fyrir ſiónom þeirra; enn ef nockot qvict verdr fyrir ſiónum þeirra, þá (4) fellr dautt nidr. Nú megut þer fyrir engan mun verda á veg þeirra; (5) mun ec fela ydr her í gammanom; ſkulut þer þá freiſta, ef ver fám drepit þá; þeir þecktuz þetta. Sídan fal hon þá; hon tók línſeck einn, oc hugdo þeir at aſca væri í; hon tók þat í hendi ſer, oc ſeri því um gamman (6) utan oc innan. Litlu ſidar koma Finnar heim: þeir ſpyria hvat þar er komit; hon ſegir, at þar er (7) ecki komit. Finnom þickir þat undarligt, þar er þeir höfdo rakit ſpor allt at gammanom, enn ſidan finna þeir ecki. Þá gera þeir ſer elld oc matbúa; enn er þeir voro mettir, þá býr Gunnhilldr reckio ſína. Enn ſva hafdi ádr farit III nætur, at Gunnhilldr hefir ſofit, enn hverr þeirra hefir vakat yfir ödrum, fyrir (8) abrydis ſakir. Þá mællti hon til Finna: farit nú (9) hegat, oc liggi á ſína hlid mer hvarr yckarr. Þeir urdu þeſſo fegnir, oc gerdo ſva: hun hellt ſinni hendi um háls hvarum þeirra; þeir ſofna þegar, enn hun vekr þá; oc enn brálliga ſofna þeir, oc ſva faſt, at hun fær (10) varliga vakit þá; oc enn ſofna þeir; oc fær hon þá fyrir engan mun vakit þá; ok þá ſetr hon þá upp, ok enn ſofa þeir; hún tekr þá ſelbelgi tva (11) mikla, oc ſteypir yfir höfut þeim, oc bindr

læres hos de to Finner, ſom ere de kyndigſte her i Finnmarcken, oc ſom nu ere dragne paa Jagt; begge ville de hafue mig til Huſtru. De ere ſaa viſe, at de kunne gaae paa Spor, ſom Hunde, baade paa optøet Jord oc froſſen. De kunne ſaa vel løbe paa Skier, at ingen kand undløbe dennem, huercken Diur eller Menneſker. Hvad ſom de ſkyde efter, det treffe de; oc ſaaledis hafue de omkommit huert det Menneſke, ſom er kommet i denne Egn. Derſom de blifue vrede, da vendes Jorden om, for deris Aaſiun. Men om nogit lefuendis kommer dennem (da) for Øine, doer det ſtrax, oc ſtyrter ned til Jorden. Nu maa I derfor ingenlunde komme dennem i Mode, jeg vil ſkiule eder her i Gammen, oc ſkulle I da forſøge, om vi kunde dræbe dennem. De lode ſig dette befalde, ſiden ſkiulte hun dennem; hun tog frem en Linſæck, oc mente de at veri var Aſke; hun ſtack Haanden deri, oc ſaade det omkring Gammen, indvendig oc udvendig; kort derefter komme Finnerne hiem: de ſpurde hvo der var kommen; hun ſuarede, der hafde ingen værit. Finnerne forundrede ſig derpaa, da de hafde fulgt Sporene alt til Gammen, men ſiden fant de intet. De giorde da Ild paa, oc lafuede ſig Mad; der de vare mette, redde Gunnild ſin Seng. Men i tre Nætter tilforn var ſaaledis tilgaait, at Gunnild hafde ſofuit, men de vogede den ene ofuer den anden; thi den ene mistenkte den anden for hende. Da ſagde hun til Finnerne: kommer nu hid, oc ligger hos mig, huer ved ſin Side. De glæddis derved, oc giorde ſom hun bad. Hun holt da ſine Hender om huer deris Hals, oc ſofnede de ſtrax. Hun vecte dennem derpaa, men de ſofue ſtrax ind igien ſaa faſt, at hun neppe kunde vecke dennem; (endnu) ſofnede de paa ny, oc kunde hun da ingenlunde vecke dennem. Hun reiſte dennem da op, men endda ſofue de; huorpaa hun tog to ſtore Sæl-Bælge, oc drog ofuer deris Hofuet, oc bant dennem

(2) A. B. enn, inſerunt.
(3) D. enn hvatki. E. hvat ſem. (4) C. D. deyr þegar.
(5) B. C. D. nema, & mox D. ſculom ver, E. leita at drepa þá.
(6) E. bædi, inſerit. (7) B. eckert. (8) C. abbrudz. D. abbrudi ſakir.
(9) E. híngat. (10) C. D. trautt.
(11) E. mikla, omittit.

tem, ut à Finnis duobus, omnium in Finmarkia ſcientiſſimis, artes doceretur ſcientiamqve (magicam). Hos jam venatum abiiſſe, ſuos procos ambos, ambos adeo ſagaces, ut canum inſtar veſtigia ſectarentur, terra ſive gelu conſtricta ſive ſoluta; currendi per nivem ita ſcientes, ut eos evadere nec homines poſſent, nec alia animalia, ſicqve ſagittandi peritos, ut qvicqvid ſagitta petierint, ferirent. Hoc pacto omnes, qvi iſta adierant loca, circumventos ab iis, periiſſe; ſi ad iram provocarentur, ad eorum obtutum inverti terram; ſi qvid vivum eorum viſui tunc fuerit oblatum, id mortuum in terram cadere. "Cavete igitur, inqvit, ne conſpectui eorum vos offeratis; "vobis hic in tugurio tutum præſtabo latibulum, periculum facturis, an eos letho dare valeamus." Aſſentiunt illi, eosqve ea abdidit. Arripit illa ſaccum linteum, cinere, ut illis videbatur, plenum; huic manum inſerit, circaqve tugurium, tam intra illud, qvam extra (cinerem) ſpargit. Poſt breve interjectum tempus, intrant tugurium Finni; qvinam advenerint, ſciſcitantur; negat illa qvemqvam veniſſe. Mirantur Finni, ſe ad tugurium usqve ſectatos fuiſſe veſtigia, ſed poſtea neminem inveniſſe. Accenſo poſthac igne, cibaria ſibi parant, qvibus cum erant ſaturati, lectum ſuum ſternit Gunhillda. *Per tres, qvæ præceſſerant noctes, dormierat* Gunhillda, *vigile utroqve Finno, altero alterius æmulo. Jam (vero) eos accedere jubet Gunhillda, & utrimqve ſuo lateri in lecto adjungi. Qvod mandaverat, læti illi exſeqvuntur. Utriusqve collum cingit illa ſuo brachio, moxqve illis obrepit ſomnus; rumpit illa ſomnum eorum; celeriter illi iterum obdormiſcunt, ſomnio adeo alto ſtertentes, ut eum vix excutere poſſet; tandemqve gravi adeo capiuntur ſomno, ut nullo pacto vigiles poſſent fieri. Jam in lecto eos erigit, aſt illi alte ſtertunt; qvare duas ingentes, phocis detractas exuvias, capitibus eorum ſuper-*

bindr at sterkliga fyrir nedan hendurnar: þá gerir hon bending konongs monnom, laupa þeir þá fram, oc bera vapn á Finna (12) oc fá hladit þeim, draga þá út or gammanom. Um nóttina eptir voro reidar-þrumur sva stórar, at þeir mátto hvergi fara. Enn at morni fóro þeir til skips, oc höfdo Gunnhilldi med ser, oc færdu hana Eiríki. Fóro þeir Eiríkr þá sudr til Hálogalandz; hann stefndi þá til sín Özori Tóta; Eiríkr segir, at hann vill fá dóttur hans; Özor iátti því: fær þá Eiríkr Gunnhilldar, oc hefir med ser sudr í land.

CAP. XXXV.

HARALLDR SKIPTIR RÍKI MED SONUM SÍNUM.

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er synir hans voru margir rosenir, enn sumir daudir: þeir gerdoz þá margir ofstopa menn miklir innanlands, oc voro sialfir ósáttir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn suma drápu þeir. Haralldr konungr stefnir þá þing fiolment (1) sudr í landi, oc baud til öllum Upplendingum: þá gaf hann sonom sínom (2) öllom konunga nöfn, oc setti þat í lögom, at hans ættmenn skylldo (3) hverir konungdom taka eptir födur sinn; enn Jarldóm sá er (4) kvennsifr væri af hans ætt kominn. Hann skipti landi med þeim: Vingulmörc, Raumariki, Vestfolld, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróda, Þórgilsi; enn Heidmörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríng oc Ragnari; Snæfrídar sonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafdi hann gefit til yfir-sócnar frá Elfi til Svínasunds (5) oc Ránríki; (6) hann hafdi hann sett til landvarnar austr

(12) C. ladt. D. ladit. E. fá þau med þesso drepit þá.
(1) E. sudr, alii, austr. (2) C. D. öllum, inserunt. (3) A. hverr.

nem haardt til, neden for Armene. Siden gaff hun Kongens Mend it Vinck, som strax løbe til oc bare Vaaben paa Finnerne, oc dræbte dennem, oc droge dem ud aff Gammen. Natten efter skeede saa stercke Torden-Slage, at de torde ingensteds komme. Men om Morgenen droge de til Skibs, oc hafde Gunnild met sig, oc førde hende til Erik. Siden seilede Erik oc hans Mend sønder til Halogaland. Hand stefnede der til sig Øzor Tote, oc siger Erik, at hand vil hafue hans Dotter til Ecte; Øzor sagde ja dertil. Da tog Erik Gunnild til Hustru oc forde hende met sig sønder i Landit.

Cap. 35.

Harald skifter Riget imellem sine Sønner.

Kong Harald var 50 Aar gammel, da mange hans Sønner vare vel til Alder, men en Part vare døde. Mange aff dennem øfuede da Voldsomheder i Landit, oc vare sielff indbyrdis uenige. De fordrefue Kongens Jarle fra deris Eiendomme, men nogle dræbte de. Kong Harald stefnede da alle Mend til Ting Synder i Landit, oc bød alle Oplendingerne der at komme; da gaff hand alle sine Sønner Konge-Nafn, oc satte det i Lougen, at hans Afkom skulde tage Konningdom (i Norrig) huer efter sin Fader, men Jarlsdømme den, som stammede fra hannem, paa Quinde-Siden. Han skifte Landit mellem dennem. Vingulmark, Romerige, Vestfold oc Telemarken gaff hand sine Sønner: Olaff, Biørn, Sigtryg, Frode, Thorgils. Hedemarcken oc Gudbrandsdalen gaff hand Dag, Ring oc Ragnar; Snæfrides Sønner gaff hand Ringerige, Hadaland, Totn oc det som dertil hører. Guttorm sin Søn fick hand Landit at forestaa, fra Elfuen indtil Suinesund samt Ranrige. Hand hafde sat hannem til Landvern Øster

(4) C. D. kvennsift var. E. úr kvennkne væri. (5) D. of ríki.
(6) C. D. hann hafdi hann &c. usqve ad) omittunt.

perinductas, supter brachiis arctissime constringit. Signo hinc regiis dato, advolant illi, armis Finnos cædunt, occisosqve extra tugurium protrahunt. Seqvente nocte adeo sævierunt tonitrua, ut proficisci non possent. Luce vero oriente, naves petunt, secum ducentes Gunhilldam, qvam Eiriko offerunt. Meridiem ille versus in Halogiam vectus, vocato ad se Ozuro Toto *indicat, se filiam ejus Gunhilldam cupere uxorem; assentit Ozurus, connubio sibi jungit Gunhilldam Eirikus, eamqve secum meridiem versus ducit.*

CAP. XXXV.

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS PARTITUR FILIOS.

Qvinqvaginta annorum erat Haralldus Rex, qvo tempore filiorum ejus multi jam ætate maturuerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis se gerere cæperunt, ipsi inter se discordes. Jarlorum Regis suis bonis deturbabant alios, alios necabant. Hinc in parte regni (v) *australi freqventia indixit Haralldus Rex comitia, ad qvæ Uplandenses omnes vocavit. Hic suis filiis Regium titulum dedit Rex Haralldus, jussitqve id legibus inseri, ut ipsius prosapia orti Principes, Regibus patribus succederent Reges, Jarli vero essent, qvi sui stemmatis orti erant fæmellis. Provincias qvoqve inter eos partitus, Vingulmarkiam, Raumarikiam, Vestfolldiam & Thelamarkiam dedit* Olafo, Biorno, Sigtryggo, Frodio, Thorgilso; *Heidmarkiam autem, & Gudbrandsdaliam assignavit* Dago & Hringo & Ragnaro. *Snæfridæ filiis attribuit Hringarikiam, Hadalandium, Totniam, hisqve adjunctas regiones.* Guttormo *imperium dederat in terras, qvæ à* Gotelva *ad* Svinasund *usqve porriguntur, atqve in Ranarikiam, eumqve, ut supra est dictum, custodem limitum regni hic orien-*

(v) *E. habet: australi; cæteri autem: austur, orientali.*

auſtr vid landſenda, ſem fyrr er ritat.) Haralldr konungr (7) ſiálfr var optaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro (8) iafnan innan hirdar med konungi, oc höfdo veizlor ſtórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr konungr var med Haralldi konungi fedr ſínom; (9) honum unni hann meſt ſona ſinna, oc virdi hann meſt; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrándheimi gaf hann yfir ſócn Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf ſonom ſínom í hverio þeſso fylki hálfar tekior vid ſic, oc þat med, at þeir ſkylldo ſitia í háſæti, ſkör hærra enn Jarlar, enn ſcör lægra enn hann ſiálfr. Enn þat ſæti ætladi ſer hverr ſona hans eptir hans dag, enn hann ſiálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætlodo þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir (10) oc Upplendingar unnu þeim beſt ríkis er þeim voro undir hendi. Af þeſso vard mikit ſundrþycki enn af nýio millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir í hernad; ſva ſem ſagt er, at Gothormr fell í Elfarqvíſlom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafr vid því ríki er hann hafdi haft. Hálfdan Hvíti fell á Eiſtlandi. Hálfdan Háleggr fell í Orkneyom. Þeim Þórgilſi oc Fróda gaf Haralldr konungr herſcip, oc fóro þeir í Veſtrvíking, oc heriado um Scotland oc Bretland oc Irland: þeir eignodoz fyrſt Nordmanna Dyflinni. Sva er ſagt, at Fróda væri gefinn (12) banadryckr; enn Þórgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var ſvikinn af Írom, oc fell þar.

CAP. XXXVI.

Øſter ved Lands-Enden, ſom før er ſkrefuit. Kong Harald ſielff var ſom oftiſt midt i Landet. Rorek oc Gudrod vare altid hos Kongen i hans Hoff, oc hafde ſtore Len paa Hordeland oc i Sogn. Kong Erik var hos Kong Harald ſin Fader; hannem elſkede Kongen frem for alle andre ſine Sønner, oc actede hannem meſt. Hannem gaff hand Halogaland oc Nordmør oc Romsdalen. Nord i Trondelaugen gaff hand Halfdan Suarte oc Halfdan Huide oc Sigrod Herredømme. Udi huer aff diſſe forbenefnte Fylcker gaff hand ſine Sønner de halfue Indkomſter, met det Fortrin, at de ſkulde ſidde udi Høyſædet, it Sæde høiere end Jarlene, men it Sæde neden under hannem ſielff. Men det Sæde (ſom Kongen udi ſad) actede ſig huer aff hans Sønner, efter hans Død, men Kongen ſielff actede Erik det. De Throndheimer actede det Halfdan Suarte. De udi Vigen oc Oplendingerne undte dennem helſt Riget, ſom vare hos dennem. Heraff voxte paa nye Tuiſt oc Uenighed imellem Brødrene. Men fordi dennem ſiuntis, at hafue huer lidet Rige at holde ſig aff, droge de udi Krig, ſom før er ſagt, at Guttorm bleff ſlagen i (Goth-) Elfuens Munding, aff Solfue Klofue, huorefter Olaff tog det Rige, ſom hand hafde haft. Halfdan Huide falt i Eiſtland, (oc) Halfdan Halegg (Høyben) i Orknøe. Thorgils oc Frode gaff Kong Harald Krigs-Skibe, oc droge de i Veſterleding, oc krigede paa Skotland, Irland oc Bretland; oc hafue de været de førſte Nordmend, ſom vunde Dublin. Der ſiges, at Frode bleff forgifuen, men Thorgils var lenge Konge udi Dublin, oc bleff paa det ſidſte forraad oc ihielſlagen aff Irene.

Cap. 36.

(7) C. D. ſiálfr, omittunt. (8) D. optaz, pro, iafnan.
(9) E. hönom unni hann, uſqve ad) omittit.
(10) C. D. ætlodo þeim, er þeir voro undir. Af þeſso vard &c.
(12) D. dauda dryckr.

orientem verſus poſuerat. In meditullio regni ſæpius verſabatur ipſe Haralldus Rex, & intra ejus ſemper aulam Rörekus & Godraudus, *qvi feuda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant ampliſſima. Aulam parentis ſui Regis Haralldi (etiam) comitabatur* Eirikus *Rex, cui ſuos inter filios maximum amoris honorisqve tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliam. Thrandhemiæ præfecit* Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. *Singulis hiſce in provinciis dedit filiis ſuis redituum dimidiam partem, juſſitqve eos in throno ſedere, uno qvidem gradu ſuperiori, qvam in qvo ſedebant Jarli, ſed uno infra ſedem, qvam ipſe occupabat. Hanc autem ſedem, poſt ejus mortem, ſibi deſtinabant filiorum illius ſinguli;* Eiriko *deſtinabat ipſe (Haralldus);* Halfdano Nigro *Throndenſes; Vikverienſes vero & Upplandenſes imperium (ſummum) iis potiſſimum volebant, qvi illis jam Reges aderant. Hinc de novo fratres inter magna orta eſt diſſenſio. Exigua autem, qvæ (dicto modo) tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggreſſi ſunt, prout (ſupra) eſt dictum. Cecidit in oſtiis fluvii* Gothelbæ Guttormus, *cæſus à* Solvone Klofa; *qvo facto, regnum qvod tenuerat, adiit* Olafus. *Cecidit in Eſtlandia* Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg *in Orcadibus.* Thorgilſo & Frothoni *dedit Haralldus Rex naves bellicas, qvibus occidentem verſus ad piraticam vecti,* Scotiæ, Bretlandiæ (*Walliæ*) & Hiberniæ *littora populati ſunt. Dublinum ſuæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto potioni veneno ſublatum è vivis tradunt Frothonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilſus, ſed Hibernorum dolo circumventus, ibi (tandem) cecidit.*

CAP. XXXVI.

CAP. XXXVI.

DAUDI RÖGNVALDS RETTILBEINA.

Eirîkr Blódöx ætladi at vera yfir konungr allra brædra ſinna, oc ſva villdi Haralldr konungr vera láta; voro þeir fedgar laungom á ſamt. Rögnvalldr Rettilbeini átti Hadaland; hann nam fiolkyngi, oc gerdiz ſeidmadr. Haralldi konungi þótto illir ſeidmenn. Á Hördalandi var ſá ſeidmadr, er het (1) Vitgeirr; Konungr ſendi hánom ord, oc bad hann hætta ſeid: hann (2) ſegir, oc qvad víſo þeſsa:

(3) Þat er vá lítil
(4) þótt ver ſídim
karla börn
oc kerlinga;
er Rögnvalldr ſídr
Rettilbeini
hródmögr Haralldz
á Hadalandi.

Enn er Haralldr konungr heyrdi þetta ſagt, þá fór (5) at hans rádi Eirîkr Blódöx til Upplanda, oc kom á Hadaland: hann brendi inni Rögnvalld bródur ſinn med LXXX ſeidmanna, oc var þat verk lofat miöc.

CAP. XXXVII.

FEIGD GUDRÖDAR HARALLDS SONAR.

Gudrödr Liómi var um vetrinn med Þiódolfi (1) í Hvini fóſtorfödor ſínom, á (2) kynnis ſócn, oc hafdi

(1) E. Vitgerr.
(2) D. ſvarar ſva oc ſegir &c. B. ſvaradi oc qvad. (3) A. B. C. þá.
(4) C. þótt, alii, at. (5) A. B. med. (1) C. D. úr.
(2) C. kunnisſócn.

Cap. 36.

Rognvald Rettelbeins Død.

Erik Blodøxe actede at blifue alle ſine Brodris Ofuer-Konge, ſaa vilde oc Kong Harald hafue det; oc vare de begge, Fader oc Søn, ofte oc lenge tilſammen. Ragnvald Rettelbein raadde for Hadeland; hand lod ſig lære Trolldoms-Kunſter, oc bleff en Seidmand eller Troldmand. Kong Harald kunde icke lide Seidmend. Paa Hordeland var en Troldmand, ſom Vitgeir hed. Kongen ſende hannem Bud, oc bad hannem affſtaa fra ſin Troldoms-Kunſt; hand ſuarede, oc quad denne Viſe:

Det er liden Vaande,
At Trolddom vi bruge,
Staaderes Born
Oc Kierlingers;
Medens Ragnvald Rettelbein
Troldom forøfuer,
Haralds hederlig Son,
Paa Hadeland.

Der Kong Harald dette hørde, da drog Erik Blodøxe met hans Villie oc Minde til Oplanden, oc kom frem paa Hadeland, oc brende ſin Broder Ragnvald inde oc 80 Trollmend met hannem, oc bleff denne Gierning megit lofuit oc roſit.

Cap. 37.

Gudrod Haraldſøns foreſtaaende Død.

Gudrod Liome var om Vinteren i Beſøg, hos ſin Foſter-Fader Thiodolff i Huin. Hand hafde en Skude vel-

CAP. XXXVI.

MORS ROGNVALLDI RETTILBEIN.

Imperium in omnes ſuos fratres animo præſumſerat Eirikus Blodöxe, *qvod & futurum volebat Rex Haralldus, diuqve una commorabantur pater & filius. Hadalandiam imperio tenebat* Rognvalldus Rettilbein. *Artium is magicarum ſtudioſus, etiam venena exercuit, dicta* (x) Seid. *Iſta veneficia abominabatur Rex Haralldus. In Hordalandia degebat* Vitgeirus *qvidam, ejusmodi venena qvi exercuit, qvem miſſo nuntio, juſſit Rex illa miſſa facere; at ille ſeqventi reſpondit carmine:*

Parvi omnino refert,
Nos artem Seid exercere,
Pauperculorum liberos,
Atqve vetularum,
Cum Rognvalldus *Seid*
Artem exercet Rettilbein,
Filius præſtans Haralldi,
In Hadalandia.

Hæc cum audierat Haralldus Rex, ejus conſilio in Upplandiam profectus eſt Eirikus Blodöxe, *ubi poſt adventum in Hadalandiam, fratrem Rognvalldum ſociosqve magos octoginta, una cum domo, vivos igne cremavit. Qvod factum ingenti laude celebrarunt omnes.*

CAP. XXXVII.

FATUM GUDRAUDI, FILII HARALLDI.

Apud Thiodolfum Hvinenſem, *ſuum nutritium, ut veterem recoleret familiaritatem, per hyemem commoratus*

(x) *De arte,* Seid, *vid: qvæ ſupra memoravit Snorro, in Ynglinga-Saga, cap. VII. A cæteris artibus magicis, qvæ inter noſtrates olim in uſu erant, hæc videtur fuiſſe diſtincta, tam gradu, qvam abſtruſiori qvodam incantationum modo, ceremoniisqve foedis qvibusdam & horrendis, qvæ ad nocendum ſpectabant, atqve ideo cordatis omnibus erant horrori.*

hafdi ſkúto alſcipada, oc villdi hann fara nordr á (3) Rogaland. Þá lögduz á ſtormar miklir, enn Gudrödi var (4) ant um ferd ſína, oc let hann illa um dvölina. Þá qvad Þiódólfr:

Farit er ádr (5) fleya
flatvöllr (6) hedan batnar,
verpr (7) geitis (8) vegr grióti,
Gudrödr um ſiá ſtóran:
vindbýſna ſkalltu víſi
vídfrægr hedan bída,
verit med oſs (9) uns verdi
vedr, nú er brim fyrir (10) Jadri.

Gudrödr fór ſem hann ætladi, hvat ſem Þiódolfr mællti. Enn er þeir komo fyrir Jadar, þá kafdi ſkipit undir þeim, oc (11) letoz þar allir.

CAP. XXXVIII.
FALL BIARNAR KAUPMANS.

Biörn ſonr Harallds konungs red þá fyrir Veſtfolld, oc ſat optaz í Tunsbergi, enn var lítt í hernadi. Til Tunsbergs ſóttu miöc (1) kaupſcip, bædi þar um víkina, oc nordan or landi, oc ſunnan or Danmörk oc af Saxlandi. Biörn konungr átti oc kaupſcip í ferdum til annara landa, oc afladi ſer ſva dýrgripa, eda (2) annara fanga þeirra er hann þóttiz hafa þurfa. Brædur hans kölludo hann farmann eda kaupmann. Biörn var vitr madr ok vel ſtilltr, oc þótti vænn til höfdingia; hann feck ſer gott kvanfang (3) oc maklict; hann gat ſon er Gudrödr het. Eiríkr Blódöx kom or auſtrvegi med herſcip oc lid mikit;

velbemandet, oc vilde ſeile Nord til Rogeland. Ved den Tid indfulde megit ſtercke Storm-Vinde; men Gudrod haſtede met Reiſen, oc var megit ilde tilfreds met dette Opholdt. Da quad Thiodolff dette:

Far ei herfra, Gudrod!
Paa det bruſende Haff,
(Siøen ſlenger Stenene)
Forend Skibsveien bedris.
Du giefue Prints ſkal blifue,
Til Vinden heden blæſer;
Bliff hos os, til Voren gifuis;
Nu Brending er for Jæderen.

Gudrod drog bort ſom hand hafde foreſat ſig, ihuad ſom Thiodolff ſagde; men der de komme uden for Jæderen, ſanck Skibet under dennem, oc omkomme de der alle.

Cap. 38.
Biørn Kiøbmands Fald.

Biørn, Kong Haralds Søn, raadde da for Veſtfold, oc holt ofteſt Huus i Tunsberg, men drog icke megit udi Strid. Da søgte til Tunsberg mange Kiøbmends-Skibe, baade fra Vigen, Norden fra Landit, oc Sønden fra Dannmarck oc Saxſen. Kong Biørn hafde oc ſielff Kiøbmands-Skibe i Siøen, ſom gick til andre Lande, oc dermet forhuerfuede oc aflede hand ſig dyrebare Ting at eie, oc andet huad hand meente ſig at behøfue. Hans Brødre kallede hannem (derfor) Farmand eller Kiøbmand. Biørn var en viis Mand oc ſactmodig, oc ſiuntis vel ſkicket til at være Høfding. Hand fick en from Huſtru, ſom ſkickede ſig vel for hannem, met huilcken hand aflede en Søn, ved Nafn Gudrod. Erik Blodøxe kom aff Øſterleding, met ſine Orlogs-Skibe oc

(3) B. Hálogaland. (4) A. B. E. títt. (5) A. B. D. flya. (6) C. hædan. (7) Gettis. (8) A. B. veg. C. vægr. (9) E. und.

(10) C. ládi. (11) C. D. fóruz. E. tyudoz þeir. (1) C. D. kaupmenn. (2) C. D. þeirra luta. (3) A. B. oc maklict, add.

ratus Gudraudus Liomi, *navi curſoria, qvam habebat probe inſtructam, boream verſus, in* (y) Rogalandiam, *voluit abire. Sed ſæva oriente tempeſtate, cum iter vellet accelerare, moræ hujus admodum impatiens erat* Gudraudus. *Qvare ita cecinit Thiodolfus:*

Ne abeas, antequam turbida
Æqvora ſteterint pacatiora,
Projicit Geiteri *via (mare) lapides,*
Gudraude, per mare turbidum.
Horrenda donec ſedatur tempeſtas,
Celeberrime, hinc exſpectabis.
Mane apud nos, donec fuerit ventus ſecundus;
Jam æſtuat horrendum propter Jadriam *mare.*

Iter proſeqvebatur Gudraudus, monitorum Thiodolfi negligens. Oram vero Jadriæ cum legebant, navis eſt ſubmerſa, adeo ut perirent omnes.

CAP. XXXVIII.
CÆDES BIORNI MERCATORIS.

Veſtfoldiæ tunc præerat Biornus *Haralldi Regis filius, qvi Tunsbergæ ſæpius commorabatur, in piratica parum freqvens. Tunsbergam plurimæ (tunc) mercatoriæ freqventabant naves, tam ex Vikia & borealibus regionibus (Norvegiæ), qvam ex Dania & Saxonia.* Biorno *Regi ſuæ etiam erant naves mercatoriæ, qvæ in commeatu exteras ad regiones, varias res ingentis pretii, aliaqve plura, qvæ neceſſaria videbantur, illi advehebant. Illum (igitur) Navigatorem aut Mercatorem nominarunt ejus fratres. Erat* Biornus *vir prudens, moribus ad pacem & honeſtatem compoſitis, qviqve ad principatum gerendum apprime aptus videbatur. Ducta conjuge probæ indolis, qvæ ei dignitate & ingenio par erat, filium genuit,* Gudrodum *dictum. Ab expeditione in orientem, cum navibus bellicis atqve ingenti comitatu redux* Eirikus Blodöxe, *fratrem Biornum rogavit, ut*

(y) *B. habet:* Halogalandiam; *qvod ſine dubio vitioſum.*

mikit; hann beiddiz af Birni bródur ſinum at taka vid ſköttum ок ſkylldum þeim er Haralldr konungr átti á Veſtfolld; enn hinn var ádr vandi, at Biörn færdi ſialfr konungi ſkatt, edr ſendi menn med; villdi hann enn ſva (4) vera láta, oc villdi eigi af höndum greida; Enn Eiríkr þóttiz viſta þurfa, oc tiallda oc dryckiar. Þeir brædor þreytto þetta med kappmælum, oc (5) feck Eiríkr eigi at helldr, oc fór brott or bænom. Biörn fór oc brot or bænum um qvelldit, oc upp á (6) Sæheim: Eiríkr (7) hvarf aptr um nóttina eptir Birni, oc kom á Sæheim, er þeir Biörn ſáto yfir dryckio. Eiríkr tók hús á þeim, enn þeir Biörn gengo út oc börduz. Þar fell Biörn oc mart manna med hönom. Eiríkr tók þar herfang mikit, oc fór nordr í land. Þetta verk líkadi ſtór illa Víkverium, oc var Eiríkr þar miöc úþockadr. Fóru þau ord um, at Oláfr konungr mundi hefna Biarnar (8) bródur ſíns, ef hönom giæfi færi á. Biörn konungr liggr í Farmanshaugi á (9) Sæimi.

oc megit Krigs-Folck. Hand begierde aff ſin Broder Biorn, at hand vilde tage imod den Skat oc Skyld, ſom Kong Harald ſkulde hafue aff Veſtfold. Men tilforn hafde det værit Skick, at Biorn ſielff bragte Skatten, eller oc lod andre bringe den; hand vilde, det ſkulde endnu blifue derued, oc vilde icke antvorde den fra ſig. Men Erik ſagde ſig at hafue Koſt, Tielding oc Drick behoff. De Brodre trotſede om dette met huerandre, men Erik fick alligevel intet, oc drog bort fra Byen. Biorn reiſte oc bort fra Byen om Aftenen, oc op til Sæheim. Erik vende tilbage om Natten, efter Biorn, oc kom til Sæheim, der Biorn oc hans Mend ſadde oc drucke. Erik omſatte Huſene, huor de vare, men Biorn oc hans Mend ginge ud oc ſlogis. Der falt Biorn, oc mange hans Mend met hannem. Erik fick der ſtort Bytte, oc drog ſaa Nord i Landit. Denne Gierning vare Vigværingerne megit ilde tilfreds met, oc bleff Erik der megit forhadt. Gick der det Ord, at Kong Olaff actede at hefne ſin Broder Biorns Dod, om hannem dertil gafuis Leilighed. Kong Biorn ligger udi Farmands Høi paa Sæm.

CAP. XXXIX.
SÆTT KONUNGA.

Eiríkr konungr fór um vetrinn eptir nordr á Mæri, oc tók veizlo í Sölva, fyrir innan Agdanes. Enn er þat ſpurdi Halfdan Suarti, fór hann til med her, oc tók hús á þeim. Eiríkr ſvaf í útiſcemmo, oc komz til ſcógar vid fimta mann; enn þeir Hálfdan brendo upp bæinn, oc lid allt þat er inni var; kom Eiríkr á fund Harallds konungs med þeſsom tídindom. Konungr vard þeſsu (1) ákafliga reidr, oc ſamnadi her ſaman, oc fór á hendur þrændom; enn

Cap. 39.
Kongernis Forligelſe-Maal.

Kong Erik drog Vinteren neſt efter Nord paa Møre, oc til it Gieſtebud, udi Solva, inden for Agdenes. Men der Halfdan det ſpurde, drog hand did met en Krigshær, oc omkringſatte Huſene, huor de vare. Erik ſoff i it Ut-Bur (it Værelſe ſom ſtod for ſig), oc undkom ſielff femte til Skofuen. Men Halfdan oc hans Mend brende Gaarden, oc alt Folckit, ſom derinde var. Erik kom til Kong Harald met diſſe Tidender; Kongen bleff ofuermaade vred, oc ſamlede ſine Krigsfolck, oc drog

(4) A. B. C. D. vera láta, omitt. C. D. E. nádi Eiríkr eigi, pro, villdi eigi af höndum greida. (5) C. D. nádi hann þó eigi.
(6) C. D. E. Sæheim. A. B. Sæim.

(7) A. B. fór upp um nóttina á Sæim eptir Birni, oc kom þar, er þeir ſáto yfir dryckio. (8) E. bródur ſins, addit.
(9) C. D. E. Sæheimi. (1) C. D. ſtórliga.

ut tributa atqve cenſus, qvi Haraldo Regi ex Veſtfoldia ſolvendi erant, ſibi traderet; ſolitus antea erat Biornus, hos cenſus ipſe ad Regem deferre, vel per legatos mittere; ab iſto more nolebat recedere, aut qvicqvam (Eiriko) tradere. Commeatuum (vero), tentoriorum atqve potuum indigus ſibi videbatur Eirikus; (hinc) inter fratres ingens hac de re orta eſt contentio; ſed re non procedente, urbem reliqvit Eirikus. Sub veſperam, etiam Biornus, urbe relicta, ad prædium Sæheimum *abiit. Reverſus Eirikus, & per noctem veſtigia Biorni ſecutus, Sæheimum petiit, ubi, cum ſuis, poculis tunc indulgebat Biornus. Hic domum, manu militum cinctam, aggreditur Eirikus; egreſſus vero cum ſuis Biornus, cum hoſte congreditur, ſed plurimis ſuorum cæſis, cadit ipſe Biornus. Præda ibi ingenti ditatus Eirikus, boreales regni ditiones adiit. Iſto facinore, qvod Vikiæ incolis admodum diſplicuit, ingens eorum odium ſibi contraxit Eirikus, oreqve vulgi ferebatur, Biorni, fratris ſui, cædem ulturum Regem* Olafum, *occaſione ita ferente. In tumulo,* Farmannshaug, *in prædio Sæheim, (ſepultus) jacet Rex Biornus.*

CAP. XXXIX.
REGUM RECONCILIATIO.

Seqventi hyeme, boream verſus in Möriam profectus Eirikus, in Solvo, *prædio intra* Agdanes *ſito, convivio eſt exceptus. Hujus rei certior factus* Halfdanus *Niger, cum militum manu ſuperveniens, ædes corona cinxit. In cubiculo (à reliqvis ædibus) remoto, dormiens Eirikus, cum qvinqve aliis in ſylvam evaſit, villam autem, cum tota, qvæ ibi erat, militum manu, conſumſit ſubjectus ab Halfdano ejusqve comitibus ignis. Hujus rei nuntium ad Haraldum Regem attulit Eirikus. Ira ille vehementer commotus, collectum exercitum, contra Thron-*

enn er þat spyr Halfdan Svarti, þá býdr hann út lidi oc scipom, oc verdr allfiölmennr, oc lagdi út til Stads, fyrir innan Þórsbiörg. Haralldr konungr la þá lidi síno út vid (2) Reinsletto. Fóro þá menn milli þeirra. Guthormr Sindri het einn göfigr madr; hann var þá í lidi med Hálfdani Svarta, enn fyrr hafdi hann verit med Haralldi konungi, oc (3) var hann ástvinr beggia þeirra. Guthormr var scálld mikit, hann hafdi ort sitt qvædi um hvern þeirra fedga; þeir höfdo honom bodit laun fyrir, enn hann neitti, oc beiddiz at þeir skylldu veita hanom bæn eina, oc höfdo þeir því heitit. Hann fór þá á fund Haralls konungs, oc bar sættarord millum þeirra, oc bad þá hvarntveggia þeirra bænar, oc þess at þeir skylldo sættaz. Enn konungar gerdo sva mikinn metnad hans, at (4) af hans bæn sættoz þeir. Margir adrir göfgir menn fluttu þetta mál med hánom. Var þat at sætt, at Hálfdan skylldi hallda ríki öllu því er ádr hafdi hann haft; skylldi hann oc láta óhætt vid Eirík bródur sinn. Eptir þessi sögu orti Jorunn scálldmær nockur erendi í (5) sendibit:

Harralld frá ec Hálfdan spyria
herdi brögd en lögdiz
sýniz (6) svart-leikr reyni
siá bragr (7) hinn (8) Hárfagra.

CAP. XL.
FÆDDR HÁKON GÓDI.

Hákon Griótgardsson Hlada Jarl hafdi alla yfir sócn í Þrándheimi, þá er Haralldr konungr var annarstadar í landi, oc hafdi Hákon mestan metnad í Þrændalögom af konungi. Eptir fall Hákonar tók

(2) D. Reinslito. (3) D. E. var hann, addunt. (4) C. D. fyrir.

drog imod Trønderne. Men der Halfdan Suarte det spurde, bod hand ud Folck oc Skibe, oc bleff megit mandsterck, oc lagde ud til Stad, inden for Thorsbierg. Kong Harald laa den Tid met sit Folck ude ved Reinsletten. Komme da Sendebude imellem dennem. Guttorm Sindre hed en hederlig Mand, som da var iblant Halfdan Suartis Folck, men tilforn hafde hand været hos Kong Harald, oc var begge deris kiereste Ven. Guttorm var en ypperlig Skald, oc hafde dictet Viser om Kong Harald oc hans Søn, en om dem huer. De hafde budit hannem Løn derfor, men hand vilde ingen hafue, oc bad, at de skulde engang vide hannem en Bon, oc det hafde de losuit hannem. Han drog da hen til Kong Harald, bar Forligelse-Maal imellem dennem, oc bad en Bon aff dennem begge, at de vilde forligis. Kongerne actede da denne Mand saa megit, at for hans Bøns skyld forligtis de. Mange andre hederlige Mend befordrede denne Sag tillige met hannem. Bleff da det Forlig giort, at Halfdan skulde beholde alt det Rige, som hand tilforn hafde, men lade sin Broder Erik være sicker for sig. Efter huad herom bleff fortaalt, giorde Jorun Skaldmø it Quæde, kaldit Sendebit:

Jeg horde, at Harald Haarfager
Halfdans Strids-Handel spurde.
End siunis for Krigsmanden
(Hans Søns) Aasiun fortladen.

Cap. 40.
Hakon den Godes Fødsel.

Hakon Griotgards Søn hafde hele Herredommet i Throndheim, den Stund Kong Harald var paa andre Steder i Landit, oc var Hakon blant alle i Trondelagen mest actet aff Konningen. Efter Hakons Fald tog Si-

(5) B. Sendibref. (6) A. svarcleitr. B. svartleitr. (7) D. enn. (8) E. Hárfagri.

Throndenses movit; qvod cum Halfdano Nigro nuntiabatur, milites ille navesqve imperat, collectoqve ingenti exercitu, ad Stadam, *intra* Thorsbiorg (*Thori montem*) *classem appulit; juxta planitiem*, Reine, *cum sua stabat Rex Halldus. Hic inter illos (ultro citroqve) meabant nuntii. In exercitu Halfdani Nigri aderat tunc vir venerandus*, Guttormus Sindri *dictus, antea Haralldum Regem secutus, & utriqve intima amicitia junctus. Eximius erat Poëta Guttormus, qvi de patre æqve ac filio, suum singulis, composuerat carmen, oblatumqve ab eis accipere recusaverat præmium, id solum stipulatus, ut uno in negotio sibi (aliqvando) ratas haberent preces; id qvod illi erant polliciti. Haralldum Regem ille nunc accedens, pacisqve factus internuntius, utrumqve petiit, suas ut jam sibi ratas haberent preces, pacemqve inirent. Apud Reges ille tanti æstimabatur, idqve dabant ejus precibus, ut in mutuam redirent gratiam. Hoc in negotio ei aderant multi alii præstantiores viri, pactumqve est, ut qvod antea habuerat, totum posthac teneret regnum Halfdanus, is vero fratri Eiriko securitatem præstaret. Ad ea, qvæ jam narrata sunt, cecinit qvædam Poëtris* Jorunda, *in carmine, dicto* (z) Sendebit:

Haralldum, audivi ego, Halfdani edoctum
Fortia fuisse facinora.
Videtur Nigricans ille, tentasse,
Heros maritimus, illum Pulchricomum.

CAP. XL.
NATUS HAKONUS BONUS.

Penes Hakonum, *Griotgardi filium, Hladensem Jarlum, totum erat Thrandhemii imperium, cum aliis in regni provinciis versabatur Haralldus Rex, qvi eum, præ omnibus Thrandhemium habitantibus, eximio coluit bo-*

(z) *E. habet: Sendibref (epistola, literæ). Sed hæc lectio nil nisi errorem & falsum olet.*

tók Sigurdr ſonr hans ríki, oc gerdiz Jarl í Þrandheimi; hann hafdi atſeto á Hlödom. Med hánom fædduz upp ſynir Haraallds konungs Hálfdan Svarti oc Sigrödr; enn ádr voro þeir undir hendi Hákonar Jarls födur hans: þeir voro miöc iafnalldrar ſynir Haraallds oc Sigurdr. Sigurdr Jarl feck Bergliótar, dóttur Þóris Jarls Þegianda; módir hennar var Álöf Árbót, dóttir Haraallds Hárfagra: Sigurdr Jarl var allra manna vitraſtr. Enn er Haralldr konungr tók at elldaz (1) þá ſettiz hann optliga at ſtórbúum, er hann átti á Hördalandi, á Alrekſtödom, edr á Sæimi, (2) á Fitiom, edr á Útſteini, edr á Ögvallds-neſi í Körmt. Þá er Haralldr konungr var nær ſiörædum, gat hann ſon vid kono þeirri er Þóra er nefnd (3) Morſtrſtaung; hun var (4) æſcod ur (*) Moſtr; hun átti góda frændor, oc var í frændſemis tolo vid Hörda Kára: hun var kvinna meſt oc hin frídaſta: hun var köllut konungs ambátt. Voro þá margir þeir konongi lydſcylldir, er vel voro ættbornir, bædi karlar oc konor. Sá var þá ſidr um göfigra manna börn, at vanda menn miöc til at auſa vatni, (5) oc gefa nafn. Enn er at þeirri (6) ſtundo kom, er Þóru var ván, at hun mundi barn ala, þá villdi hun fara á fund Haraallds konungs, hann var þá nordr á Sæimi, enn hun var í Moſtr; hun fór þá nordr á ſkipi Sigurdar Jarls. Þau lágo um nóttina vid land, þar ól Þóra barn upp á hellunni vid bryggiuſpord; þat var ſveinbarn. Sigurdr Jarl iós ſveininn vatni oc kalladi Hákon eptir fedur ſínom (7) Hákoni Hlada Jarli. Sá ſveinn var ſnimma frídr oc mikill vexti, oc miöc líkr födur ſínom. Haralldr konungr let ſveininn fylgia módur ſinni, oc voro þau at konungs búum medan ſveinninn var (8) úngr.

CAP. XLI.

(1) E. ſat hann iafnan.
(2) D. edr. E. á Fitiom, omittit, oc á Rogalandi, C. addit. A. B. oc í Körmt á Ögvalldsneſi, (3) B. Moſtr-ſtaung. (*) E. Morſtr.
(4) B. C. D. ættud. A. B. vænſt. pro, meſt. (5) A. B. C. D. edr.
(6) A. B. E. ſteſno. (7) D. Hákoni Hlada Jarli, omittit.
(8) C. D. allúngr.

Sigurd, hans Søn, Riget, oc bleff Jarl i Throndheim, oc bode paa Laden. Hos hannem blefue opdragne Kong Haralds Sønner, Halfdan Suarte oc Gudrod, ſom tilforn vare under hans Fader Hakon Jarls Opdragelſe. Kong Haralds Sønner oc Sigurd vare næſten lige gamle. Sigurd Jarl fick til Huſtru Bergliot, Thorer Jarl den Tiendes Dotter, hendis Moder var Olof Aarbod, Harald Haarfagers Dotter. Sigurd Jarl var den viſeſte Mand blant alle. Der Kong Harald bleff gammel, holt hand ofte Huus paa de ſtore Gaarde, ſom hand hafde paa Hordeland, ſom paa Alreksſtad eller Sæm, paa Fitie eller Udſtein, eller paa Øgvaldsnæs, paa (den Øe) Kormt (Karmen). Der Kong Harald var henved 70 Aar gammel, aflede hand en Søn, met en Quinde, heed Thora Morſterſtang; hendis Herkomſt var fra Morſter, aff got Folck, oc var hun i Slect met Horde-Kaare. Hun var megit ſtor aff Vext, oc en megit deilig Quinde. Hun bleff kaldit Kongens Trælinde, thi den Tid vare mange Kongen Tieneſt-bundne oc undergifne, baade Mend oc Quinder, enddog de vare aff ypperlig Slect. Det var da Sæd (i Norrige) met hederlige Mends Born, at velje de beſte Mend, til at øſe Vand paa dennem, oc gifue dennem Nafn. Der den Tid kom, at Thore kunde vente at giøre Barſel, vilde hun drage hen til Kong Harald, ſom da var Nord paa Sæm, men hun var paa Øen Morſter. Hun drog da Nord, paa Sigurd Jarls Skib. De lagde til Landit om Natten, oc Thora fødde en Søn paa Klippen, ved Enden aff Skibs-Broen; det var et Drenge-Barn, oc Sigurd Jarl øſte Vand paa hannem, oc kallede hannem Hakon efter ſin Fader Hakon Lade Jarl. Den Dreng bleff ſnart et deilig Barn, ſtor aff Vext oc ſin Fader ſaare lig. Kong Harald lod Barnet blifue hos Moderen, oc vare de paa Kongens Gaarde, medens Drengen var ung.

Cap. 41.

honore. Poſt cædem Hakoni, (dictum) imperium ſuſcepit filius ejus Sigurdus, *qvi Throndhemii factus Jarlus ſedem in* Hladis *fixit. Apud eum educati ſunt filii Haralldi Regis,* Halfdanus Niger & Sigraudus, *qvorum cura antea Hakono Jarlo, ejus patri, fuerat commiſſa, qviqve ipſi Sigurdo ætate propemodum erant æqvales. Conjux Sigurdo Jarlo data eſt* Bergliot, Thoreri *Jarli Taciturni filia, cujus mater erat* Alofa Arbot, *nata Haralldi Regis. Prudentia alios omnes antecelluit Sigurdus Jarlus. Seneſcere autem cum cæpit Haralldus Rex, prædia majora, qvæ in Hordalandia poſſidebat, ſæpius habitabat,* Alrekſtadum *aut* Sæheimum, Fitjam *aut* Utſteinum, & Augvalldsneſiam, *in inſula* Kormt. *Septuginta propemodum annos natus Haralldus, ex fæmina,* Thora *dicta* Morſturſtaung, *filium ſuſcepit. Inſulam* Morſtur *ejus habitabant majores proximi, atqve parentes, non inferioris ordinis homines, cum genus ſuum illa ab* Horda-Kare *poſſet numerare. Erat ea* (a) *procera admodum ſtatura, atqve eximiæ pulchritudinis, ſed Regis vocabatur Serva; eo (enim) tempore Regi ſervitute qvadam erant obnoxii, ſuperiori loco nati plurimi, utriusqve ſexus homines. Circa hominum nobiliorum atqve præſtantiorum liberos erat tunc temporis conſvetudo, ut ſtudioſe eos qværerent, qvibus infantem aqva luſtrandi, aut nomen imponendi committerent negotium. Accedente tempore, qvo ſe partum enixuram conjectabat* Thora, *qvæ tunc in inſula* Moſtur *degebat, ad Haralldum Regem, in Sæheimo commorantem, proficiſci voluit, qvare navi Sigurdi Jarli boream verſus vehebatur. Per noctem, cum littori navem appulerant, ſupra petram, juxta pontem navis, prolem maſculam enixa eſt Thora. Infantem aqva luſtravit Sigurdus Jarlus, nomenqve dedit* Hakoni, *patris ſui Jarli Hladenſis. Formæ elegantia atqve ingenti corporis ſtatura celeriter auctus puer, patris ſui ſpeciem admodum referebat. Matri puerum educandum commiſit Haralldus Rex, qvæ cum eo, dum adoleſcebat, in prædiis Regiis commorabatur.*

(a) *Editio Peringſkioldii habet: vænſt (formoſiſſima) ſic etiam A.*

CAP. XLI.

CAP. XLI.

ORDSENDING ADALSTEINS KONUNGS.

Adalſteinn het þá konungr í Englandi, er þá hafdí nýtekit vid konungdómi (1); hann var kalladr hinn ſigrſæli oc hinn trúfaſti. Hann ſendi menn til Noregs á fund Harallds konungs, med þeſskonar ſending, at ſendimadr geck fyrir konung; hann ſelr konungi ſverd gullbúit med hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerd var búin med gulli (2) oc ſilfri, oc ſett (3) dýrligum gimſteinum. (4) Sendimadrinn vendi ſverds hiölltunum til konungſins, oc mællti, her er ſverd, er Adalſteinn konungr (5) ſendi þer oc mællti, at þú ſkylldir vid taka. Tók konungr medalkaflann, oc þegar mællti ſendimadrinn: Nú toktu (6) vid ſverdino, ſem varr konungr villdi, oc nú ſkallto vera þegn hans, er þú tokt vid ſverdi hans. Haralldr konungr ſkildi nú at þetta var med ſpotti gert; enn hann villdi einſkis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þeſs, ſem hans háttr var, at hvert ſinn er ſkiót ædi edr reidi lióp á hann, at hann ſtillti ſik fyrſt, oc let ſva renna af ſer reidina, oc leit á ſakar (7) úreidr. Nú gerir hann enn ſva, oc bar þetta fyrir vini ſína, oc finna þeir allir ſaman her rád til, þat et fyrſta, at láta ſendimenn heimfara (8) úſpillta.

Cap. 41.

Kong Adelſteins Sendingebud.

Adelſtein heed da værende Konge i England, ſom da hafde nylig taget ved Kongedømmet. Hand bleff kaldit den Seierſalige oc den Trofaſte. Hand ſende Mend til Norrige, til Kong Harald, met ſaadant Erinde, at Sendebudet gick ind for Kongen, oc bar hannem it Suerd, met forgyldt Knap oc Handfang, oc var dets Tilbehør prydet met Guld oc beſet met dyrebare Edelſtene. Sendebudet vende Handfanget til Kongen oc ſagde: her er it Suerd, ſom Kong Adelſtein ſende dig, oc bad du ſkulde tage derimod. Kongen tog om Handfangit; oc ſtrax ſagde Sendebudet: nu tog du ved Suerdet, ligeſom vor Konge vilde, oc ſkal du nu være hans Mand oc Tiener, fordi du togſt ved hans Suerd. Kong Harald forſtod nu at dette var giort hannem til Spot, men hand vilde ingen Mands Tiener være; men dog kom det hannem ihu, ſom var hans Sædvane, at huer Gang, naar Haſtighed eller Vrede ofuerilede hannem, beſindede hand ſig førſt, oc lod Vreden forſuinde, men ſiden forfarede hand Sagens Leilighed uden Vrede. Saa giorde hand oc nu, oc beraadde ſig met ſine gode Mend, oc funde de alle det Raad (at være beſt), for det førſte, at lade Sendebudene drage hiem igien uſkadde.

CAP. XLII.

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annat ſumar eptir ſendi Haralldr konungr ſcip veſtr til Englands (1) á fund Adalſteins konungs, (2) oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærſti konungi: hann feck (3) í

Cap. 42.

Haufs Reiſe til England.

Sommeren efter ſende Kong Harald it Skib Veſter til Engeland, til Kong Adelſtein, oc ſette til Styremand (derpaa) Hauk Habrok. Hand var en ſtor Kiempe oc Kongen megit kier. Kongen fick denne Mand ſin Son

(1) E. í Englandi, inſerit. (2) C. D. oc Silfri, omitt.
(3) D. dyrligom, omitt.
(4) A. hellt Sendimadrinn. item B. C. D.
(5) C. D. ſendi þer, oc, add. (6) A. B. ſva.

(7) C. D. úreidr, omitt. (8) E. frialſa.
(1) C. D. á fund Adalſteins konungs, inſerunt.
(2) C. D. Haukr er ſá nefndr er fyrir þeim var, þeir finna konung í lundunum, &c.

CAP. XLI.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE MISSI.

In Anglia tunc imperium recens ſuſceperat Adalſteinus *Rex*, *dictus* Victorioſus *aut* Fidus. *Legatos ille miſit in Norvegiam, ad Haralldum Regem, qvibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretioſis interſtincta gemmis. Porrexit Regi gladii capulum Legatus: "En, inqviens, gladium qvem dixit Adalſteinus Rex, "ut Tu caperes." Prehendit manubrium gladii Rex; qvo facto, haud mora Legatus: "Jam, inqvit, prehen"diſti (gladium) prout prehenſum voluit Rex noſter; jamqve ei eris ſubditus, utpote qvi ejus tenuiſti gladium." Animadvertit Haralldus Rex, ſibi hoc in contumeliam eſſe factum, qvi nullius imperio voluit ſubjici. Haud tamen oblitus eſt, qvod more atqve longa conſvetudine apud eum erat receptum, ut qvoties ſubita ira aut furor ingruebat, furorem compeſceret, iramqve ſineret deferveſcere, qva vacuus res (accuratius) penſitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, qvibus omnibus placuit id conſilii primum arripiendum, ut Legatis illæſis daretur domum redeundi venia.*

CAP. XLII.

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima ſeqventi æſtate, in Angliam miſit Rex Haralldus navem, cui ducem præfecit Haukum, *dictum* Habrok, *eximiæ fortitudinis virum, Regiqve amiciſſimum. Huic filium* Hakonum *tradidit. Occidentem verſus in*

(3) í hönd hönom Hákon ſon ſinn. Haukr fór þá veſtr til Englands, oc (4) fann konung í lundunom. Þar var þá bod fyrir oc veizla (5) virdulig. Haukr ſagdi ſînom mönnom, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir ſkolo hátta inngongonni; ſegir, at ſá ſkal ſídarſt útganga, er fyrſt gengr inn, oc allir ſtanda jamnfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa ſverd á vinſtri hlid, oc feſta ſva yfirhöfnina at eigi ſiái ſverdit. Sídan gánga þeir inn í höllina; þeir voro (6) XXX manna. Geck Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr (7) bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr ſveininn Hákon, oc ſetr á kne Adalſteini konungi; konungr ſer á ſveininn, oc ſpyr Hauk, hví hann fer ſva. Haukr ſegir: Haralldr konungr bad þick fóſtra hönom ambáttar (8) barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til ſverds, er var hiá hönom, oc (9) brá, ſva ſem hann villdi drepa ſveininn. Haukr mællti: kneſett hefir þú hann nú (10), oc máttu myrda hann, ef þú vill; enn eigi munto med því eyda öllom ſonom Haralllds konungs. Geck Haukr ſídan út, oc allir hans menn, (11) oc fara leid ſína til ſcips, oc hallda í haf, er þeir voro (12) at því búnir, oc komo aptr til Noregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; þvíat þat er mál manna, at ſá væri útignari, er ödrom fóſtradi barn. Í þvílíkum vidſciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili (13) gert tignar þeirra at helldr, fyrir þeſsar ſakir; hvartveggi var (14) yfirkonungr ſîns ríkis til daudadags.

Søn Hakon i Hænde. Hauk drog ſiden Veſter til Engeland, oc fant Kongen udi Lunden, huor den Tid holtis it præctigt Gilde oc Gieſtebud. Hauk ſagde ſine Mend, der de komme til Kongens Sal, huorledis de ſkulde indrette deris Sager ved Indgangen derind: den ſkal ſeniſt gaae ud, ſagde hand, ſom førſt gaaer ind, oc de ſkulde alle ſtaae i lige Rad for Bordet, oc huer aff dennem ſkulde haſue ſit Suerd ved ſin venſtre Side, oc binde Kappen ſaaledis ſammen, at Suerdit kom icke tilſiune. Siden ginge de ind i Kongens Sal, oc vare de i alt 30 Mend. Hauk gick for Kongen, oc hilſede hannem; Kongen bad hannem være velkommen. Da tog Hauk Drengen oc ſatte hannem paa Kong Adelſteins Knæ; Kongen ſaae paa hannem, oc ſpurde Hauk, huorfor hand bar ſig ſaaledis ad; Hauk ſuarede: Kong Harald bad dig at opfoſtre hannem dette hans Tieneſte-Quindes Barn. Kongen bleff ſaare vred, greb til it Suerd, ſom hand haſde hos ſig, oc drog det ud, ligeſom hand vilde hugge til Drengen. Hauk ſagde: du haſuer nu knæſæt hannem, oc maa du myrde hannem, om du vilt, men du monne icke dermet forøde alle Kong Haralds Sønner. Siden gick Hauk ud, oc alle hans Mend, oc ginge de deris Vei til Skibs, oc lagde ud, der de vare ferdige, oc komme igien til Norrige til Kong Harald, oc var hand nu fornøiet, thi mand ſiger, at den er mindre værdig, ſom opfoſtrer en andens Barn. Aff ſlig Handel Kongerne imellem kunde mand ſee, at huer aff dennem vilde være den andens Oſuermand, men dog giorde mand icke Forſkiel paa deris Værdighed, for den Sags Skyld, thi de vare begge Oſuer-Konninger, huer udi ſit Rige, til deres Døds-Dag.

CAP. XLII.

Cap. 42.

(3) E. til ferdar.
(4) A. B. á fund Adalſteins konungs. (5) C. D. ágæt.
(6) E. ſaman, inſerit. (7) D. bad. (8) E. ſon. (9) C. D. let.

(10) A. B. ſegir Haukr, hic legit. (11) D. fóru þá.
(12) D. at því, non legit. (13) A. B. gert, omittit.
(14) D. konungr.

in Angliam, vectus Haukus, Londini Regem (Adalſteinum) invenit, ubi freqvens (Regeqve) dignum ſtructum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, ſuos docuit Haukus ordinem modumqve, qvo eam ingrederentur, mandans, ut poſterior egrederetur, qvi prior intraſſet, ut longo ordine ante menſam ſe ſiſterent, æqvali ab illa ſpatio omnes, ut ſiniſtrum latus gladiis cincti eſſent ſinguli, ſed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Poſtea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens Haukus, ſalute eum impertit, ipſe à Rege ſalvere juſſus, qvo facto, puerum Hakonum genubus Adalſteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, qvid hoc ſibi vellet. "Haralldus Rex, reſpondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex pellice ſerva "natum educare filium." Ira accenſus Rex, gladium prope poſitum arripit ſtringitqve, puerum velut occiſurus. "Genu tuo puerum impoſuiſti, inqvit Haukus, jam, ſi lubet, per me jugules; omnes Haralldi Regis filios hoc "tamen ictu non es occiſurus." Qvo dicto, aula exit Haukus, ſuis omnibus comitatus, reverſusqve ad naves, mari ſe committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout geſta erat res jam (apprime) placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum eſſe cenſendum, qvi alterius educaverit prolem. Mutua hæc, qvæ Reges interceſſerat, æmulatio indicio fuit, id ſtuduiſſe utrumqve, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controverſa aut imminuta eſt dignitas. Ad diem vitæ ſupremum, ſui uterqve regni ſummus erat imperans.

CAP. XLII.

CAP. XLIII.

SKÍRDR HÁKON ADALSTEINS FÓSTRI.

Adalsteinn konungr let skíra Hákon, oc kenna retta trú, oc góda sido (1) med allsconar íþrottom. Adalsteinn konungr unni hönom sva mikit meira enn öllom frændom sínum, oc (2) út í frá unni honom hver madr annara; hann var vitr madr oc ordsniallr, oc vel cristinn. Adalsteinn konungr gaf Hákoni sverd þat er hiölltin voro (4) or gulli, oc medalkaflinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernstein einn til augans; þat var sídan kallat kvernbítr. Þat sverd hefir best komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

Cap. 43.

Hakon Adelsteins-Foster døbis.

Kong Adelstein lod Hakon døbe oc undervise hannem i den sande Tro, oc i gode Sæder oc i alle Slags Øfuelser oc Krigs-Kunster. Kong Adelstein hafde hannem megit kier, ofuer alle sine Frender, oc desforuden elskede hannem alle andre. Hand var en viis oc veltalende Mand oc god Christen. Kong Adelstein gaff Hakon it Suerd, huis Klode oc Handfang var aff Guld, men Klingen var dog bedre. Met det Suerd hug Hakon en Quernsten alt ned til Øjet, thi bleff det Suerd siden kaldit Quern-Biter, oc var det beste Suerd, som kommit hafuer til Norrig. Det aatte Hakon til sin Døde-Dag.

CAP. XLIV.

LEIDDR EIRÍKR TIL RÍKIS.

(1) Haralldr konungr var þá áttrædr at alldri; gerdiz hann þá þúngfær, sva at hann þóttiz eigi mega fara yfir land, edr stiórna konungs málom. Þá leiddi hann Eirík son sinn til hásætis síns, oc gaf hönom valld yfir landi öllo. Enn er þat spurdo adrir synir Harallds konungs, þá settiz Hálfdan Svarti í konungs hásæti; tók hann þá til forráda allan Þrándheim; hurfo at því rádi allir Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar kaupmans tók Olafr bródir hans ríki yfir Vestfolld, oc til fósturs Gudröd son Biarnar. Tryggvi het sonr Olafs, oc voro þeir Gudrödr fóstbrædur; oc miöc jamalldra, oc bádir hinir efniligsto, oc atgervimenn miklir. Tryggvi var hveriom manni meiri oc sterkari. Enn

Cap. 44.

Erik settes paa Konge-Thronen.

Der Kong Harald var 80 Aar gammel, giordis hand tung, saa hand syntis icke at kunne drage igiennem Landit, eller bestyre de Kongelige Bestillinger. Da ledde hand sin Søn Erik til sit Kongelige Sæde, oc gaff hannem alt Landit at regiere ofuer. Men der de andre Kong Haralds Sønner det spurde, sette Halfdan den Suarte sig paa Kongesædet, oc tog alt Throndheim under sig, oc samtyckte alle Thronderne met hannem i dette Foretagende. Efter Biørn Kiøbmands Død, tog Olaff hans Broder Rigit ofuer Vestfold, oc Gudrød, Biørns Søn, til at opfostre. Tryggve hed Olafs egen Søn, oc var hand oc Gudrød Foster-Brødre, oc nesten jefn-aldrede, oc lode begge sig strax betee met Duelighed oc Manddom. Tryggve var megit stor aff Vext, oc

(1) E. med allzkonar íþrottom, alii, oc allsconar kurteisi.
(2) D. þar alþyda öll út í frá. hann var sídan &c.
(3) C. D. oc fridari, omitt. (4) D. af.
(1) D. sva er sagt at, præmittit.

CAP. XLIII.

HAKONUS, ADALSTEINI-ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptismo lustratum, religione Christianorum initiari, nec non decoris moribus, corporisqve ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalsteinus. Adalsteino, præ omnibus, qvi ei consangvinitate jungebantur, carus erat (Hakonus) gratusqve & acceptus cunctis aliis. Adalsteini *deinde cognominatus est* Alumnus. *In studiis artibusqve, qvæ militem commendant, nec non corporis statura, robore & pulchritudine alios longe antecelluit, prudentia præterea, eloqventia atqve religionis Christianæ studio commendabilis. Hakonum donavit Adalsteinus Rex gladio, cujus caput manubriumqve ex auro erat, sed ipsum tamen longe præstantius ferrum: hoc enim lapidem molarem ad medium secuit Hakonus; qvare postea* Kværnbitur *(molæ sector) dictus est ille gladius, omnium qvos habuit Norvegia, præstantissimus, qvemqve ad diem vitæ summum servavit Hakonus.*

CAP. XLIV.

REX (SUMMUS) CREATUR EIRIKUS.

Octoginta cum annos natus erat Haralldus Rex, senectute adeo gravabatur, ut ad provincias regni Regisqve munia obeunda, sibi non satis videretur aptus. In suprema igitur solii sui Regii sede collocatum filium Eirikum, *totius regni habenas capessere jussit. Ejus rei fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata, sedem Regiam supremam (etiam) occupavit* Halfdanus Niger, *totamqve suam fecit* Thrandhemiam, *consentientibus ei in id cunctis Throndensibus. Post necem* Biorni Mercatoris, *Vestfoldiæ regnum suscepit frater illius* Olafus, *filiumqve Biorni* Gudraudum *educandum. Olafi filius dictus est* Tryggvius, *qvi cum Gudraudo una educabatur, eiqve ætate erat propemodum par, ambo autem egregiæ spei juvenes, & ad res qvasvis arduas manu promtissimi.*

Enn er Víkveriar ſpurdo, at Hördar höfdo tekit til yfirkonungs Eirík, þá tóko þeir Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc hellt hann því ríki; þetta líkadi Eiríki ſtórilla. Tveim vetrom ſídar vard Hálfdan Svarti brád daudr inn i Þrándheimi at veizlo nockorri, oc var þat mál manna, at Gunnhilldr konunga módir hefdi keypt at fiolkunnigri kono, at gera hönom bana dryck. Eptir þat tóko Þrændir (2) Sigröd til konungs.

oc megit ſterck. Der Vigværingerne ſpurde at Horderne hafde taget Erik til Ofuer-Konge, da toge de Olaff til Ofuer-Konge i Vigen, oc beholt hand det Rige; huilcket Erik ſaare mishagede. To Aar derefter døde Halfdan Suarte megit haſteligen udi Throndheim, udi it Gieſtebud, oc ſagde mand at Gunnild Konge-Moder hafde kiøbt en Trold-Quinde til at forgifue hannem. Derefter toge Thronderne Sigrod til Konge.

CAP. XLV.
DAUDI HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr lifdi III vetur ſídan er hann hafdi gefit Eiríki einvalld ríkis ſíns; var hann þá á Rogalandi, edr á Hördalandi, at ſtórbúum er hann átti. Eiríkr ok Gunnhilldr átto ſon er Haralldr konungr iós vatni, oc gaf nafn ſitt; ſegir ſva, at ſá ſkylldi konungr vera eptir Eiríк födur ſinn. Haralldr konungr gipti fleſtar dætur ſínar innanlands Jörlom ſínom, oc ero þadan komnar miklar kynkvíſlir. Haralldr konungr vard ſóttdaudr á Rogalandi, oc er hann heygdr á Haugum vid Karmtſund. Í Haugaſundi ſtendr nú kirkia, enn vid ſiálfan kirkiugardinn í útnordr er haugr Harallds konungs (1) ens Hárfagra; enn fyrir veſtan kirkiuna liggr legſteinn Harallds konungs, ſá er lá yfir legi hans í hauginum, oc er ſteinninn hálfs fiórtanda fets lángr, oc nær II álna breidr. Í midiom hauginom var leg Harallds konungs; þar var ſettr ſteinn annarr at höfdi, enn annarr at fótom, oc lögd þar hellan á ofan; enn hladit grióti tveim megin utan undir. Þeir ſteinar ſtanda nú þar í kyrkiogardinom, er þá voro í hauginom, oc nú var frá ſagt. Sva ſegia fródir menn, at Haralldr hinn

(2) C. D. Sigurd.

Cap. 45.
Kong Haralds Død.

Kong Harald lefuede udi 3 Aar, ſiden hand hafde gifuit Erik Envolds-Herredommet ofuer ſit Rige, oc holt hand ſig op paa de ſtore Gaarde, ſom hand aatte paa Rogeland eller Hordeland. Erik oc Gunnhild hafde en Søn, ſom Kong Harald øſte Vand paa oc gaff ſit Nafn, oc ſagde at hand ſkulde være Ofuer-Konge efter Erik ſin Fader. Kong Harald giftede de fleſte af ſine Døttre indenlands met ſine Jarler, oc ere derfra komne ſtore Slecter. Kong Harald bleff ſot-død paa Rogaland, oc er hand lagt udi en Høj paa Hauge ved Karmſund. J Haugeſund ſtaaer en Kirke, men neſt ved Kirkegaarden, mod Nordveſt, er Kong Harald Haarfagers Høj, men Veſten for Kirken ligger Kong Haralds Grafſteen, ſom laae paa hans Grafſted i Højen, oc denne Steen er halff-fiortende Fod lang, oc neſten to Alen bred. Mit udi Højen var Kong Haralds Graff, oc var en Steen ſat ved Hofuedet, oc en anden ved Foderne, oc en flad Steen lagt der ofuen paa, men der under vare Stene opmurede uden om paa begge Sider. De Stene ſtaae nu der paa Kirke-Gaarden, ſom da vare i Højen, oc nu (nylig) blefue omtalte. Saa ſige kyndige Mend, at Harald Haarfager hafuer verit den dei-

tiſſimi. Corporis ſtatura atqve robore, alios omnes antecelluit Tryggvius. *Eiriko ſummam imperii tradidiſſe* Hordenſes, *fama docti* Vikverienſes, *ſummum ſibi in Vikia præfecere Regem* Olafum, *qvi illud ſibi vindicavit regnum, ægre admodum id ferente Eiriko. Duas poſt hyemes, in Thrandhemia ſubita morte deceſſit* Halfdanus Niger, *convivio cuidam dum intereat, traditumqve eſt ore vulgi, Regum Matrem* Gunnhilldam, *mercede data, cum venefica qvadam pactam fuiſſe, ut venenum ei miſceret. Poſthac* (b) Sigraudum *Regem ſibi ſumſere Throndenſes.*

CAP. XLV.
MORS REGIS HARALLDI.

Tres annos, poſtqvam Monarchiam Eiriko conceſſerat, ſuperſtes Haralldus, in Rogalandia, aut in Hordalandia, in prædiis ſuis majoribus, vitam transegit. Filium genuere Eirikus & Gunnhillda, qvem luſtratum aqva ſuo nomine impertivit Haralldus Rex, & poſt Eirikum patrem ſuum, Regem futurum edixit. Filiarum plerasqve, intra patriam, Jarlis ſuis elocavit Haralldus Rex, unde inſignes admodum ortæ ſunt familiæ (proſapiæ). In Rogalandia mortuus eſt Haralldus Rex, atqve in (prædio) Haugom *ad* Karmtſundam *tumulatus. In* Haugaſunda *ſtat templum, ipſumqve juxta cœmiterium, euro-aqvilonem verſus, Haralldi Regis tumulus; occidentem vero verſus à templo, lapis Haralldi Regis jacet ſepulcralis, qvi ſepulcro illius in tumulo olim impoſitus,* (c) *tredecim & dimidii pedum longitudinem, duarumqve fere ulnarum continet latitudinem. Medio in tumulo erat Haralldi Regis ſepulcrum, ad caput poſito lapide altero, altero ad pedes, qvibus lapis ille planus (ſepulcralis) erat ſuperimpoſitus, ſed ſubter illis, ad latus utrumqve, murus poſitus, ex ſaxis congeſtus. In cœmiterio hodie ſtant lapides, qvos recens diximus in tumulo olim exſtitiſſe. Narrant rerum ſcientes viri, Haralldum* Re-

(b) *C. D. habent:* Sigurdum.

(c) *Verſio Danica habet: octodecim.*

hinn Hárfagri hafi verit allra manna frídaſtr ſýnom, oc ſterkaſtr oc meſtr, hinn örvaſti af fe, oc allvinſæll vid ſína menn; hann var hermadr mikill öndverda æfi; oc þýda menn þat nú at vitat hafi um tre þat et mikla, er módur hans ſýndiz í draumi, fyrir burd hans, er hinn nedſti lutr treſins var raudr ſem blód; enn þá var leggrinn up frá fagr (2) oc grænn, at þat iartegndi blóma (3) ríkis hans; enn at ofanverdo var hvítt treit, þá ſýndiz þat, at hann mundi fá (4) elli oc hæro; kviſtir oc limar treſins bododo afqvæmi hans, er um allt land dreifdiz; oc af hans ætt hafa verit iafnan ſídan konungar í Noregi.

CAP. XLVI.
FALL OLAFS OC SIGRÖDAR.

Eiríkr konungr tók allar tekiör þær ſem konungr átti um mitt land, inn næſta vetr eptir andlát Haralld konungs; enn Olafr auſtr um víkina; enn Sigrödr bródir þeirra hafdi allt um Þrændalög. Eiríki líkadi þetta ſtórilla, oc fóro þau ord um, at hann mundi med ſtyrk eptir leita vid brædur ſína ef hann mætti (1) fá einvalldsríki yfir landi öllo, ſva ſem fadir hans hafdi gefit honom. Enn er Olafr oc Sigrödr ſpyria þetta, þá fara ſendimenn milli þeirra; því næſt gera þeir ſtefnolag (2) ſitt, oc ferr Sigrödr um varit auſtr til Víkur, oc finnaz þeir Olafr (3) brædur í Tunsbergi, oc dvölldoz þar um hríd. Þat ſama vár býdr Eiríkr út lidi miklu, oc ſcipom, oc ſnýr auſtr til Víkur. Eiríkr konungr feck radbyri ſva mikit, at hann ſigldi dag oc nótt, oc fór engi nióſn fyrir hönom. Oc er hann kom til Tunsbergs, þá gengo þeir Olafr oc Sigrödr med lid ſitt auſtr

(2) D. oc, omittit. (3) D. tignar. (4) C. D. hæro í elli.
(1) D. ſva helldr ná ríkino. En er &c.

deiligſte blant alle Mend, den ſterckeſte oc ſtørſte aff Vext, den Gaffmildeſte, oc megit yndet blant ſine Mend. Hand var en ſtor Krigsmand i ſin unge Alder; oc hentyder mand nu didhen Betydningen aff det ſtore Træ, ſom hans Moder ſaae i Drømmen for hans Fødſel, da den nederſte Part aff Træit var ſaa rød ſom Blod; men at Stammen var faſuer oc grøn, det betydede hans Rigis Flor; men at Træit ofuen til var hvidt, da betegnedis dermet, at hand monne opnaae en høj Alder oc graae Haar. Træits Quiſte oc Grene forkynte hans Affkom, ſom adſpreddis ofuer alt Landit, oc aff hans Æt hafue ſtedſe ſiden værit Konninger i Norrig.

Cap. 46.
Olafs oc Sigrods Fald.

Kong Erik optog alle Kongelige Rettigheder midt udi Landet, den næſte Vinter efter Kong Haralds Afgang, men Olaff opbar dem Øſter udi Vigen, oc Sigrod, deris Broder, udi alt Throndelagen. Dette behagede Kong Erik ſaare ilde, oc hand lod ſin Ord fare, at hand vilde, met Krigsmact, forſøge det met ſine Brødre, om hand kunde faae Envoldsriget ofuer alt Landit, ſom hans Fader hafde hannem gifuit. Men der Olaff oc Sigrod dette ſpurde, ſende de Bud ſig imellem, oc ſatte hinanden Stefne, oc drog Sigrod om Vaaren Øſter til Vigen, oc fundis da Brødrene Olaff oc Sigrod, i Tunsberg, oc tøfuede der nogen Stund. Den ſamme Vaar udbød Erik mange Krigsfolck oc Skibe, oc ſatte ſin Kaas Øſter til Vigen, fick hand ſaa god oc ſtaaende Bør, at hand ſeilede Nætter oc Dage, oc fick mand ingen Kundſkab om hans Reiſe, førend hand ſielff ankom. Oc der hand kom til Tunsberg, ginge Olaff oc Sigrod met deris Folck udaff Byen, Øſter op paa Brecken,

(2) A. B. ſitt, alii, ſín í millum.
(3) C. D. brædur, omittunt.

Regem Pulchricomum formæ venuſtate, robore atqve magnitudine alios omnes ſuperaſſe, ſumma (præterea) munificentia fuiſſe, ſuisqve imprimis carum. Ineunte ætate, fortiſſimus erat bellator, qvod vulgo volunt ſignificatum fuiſſe arbore illa ingenti, qvæ matri illius ante partum oblata eſt per ſomnium, qvo ſangvinis inſtar rubicunda viſa eſt illi infima pars arboris; qvod ſuperior pars trunci viridis ſit viſa & pulchra, id ſignificaſſe regni ejus felicitatem; ſuprema arbore, qvæ viſa eſt alba, ſignificatam fuiſſe ejus ſenectutem capitisqve nives; ſurculis autem ac ramis arboris, ſparſam per totum regnum liberorum ejus ac nepotum progeniem, ex qva Reges poſtea ſemper habuit Norvegia.

CAP. XLVI.
OLAFI ET SIGRAUDI CÆDES.

Proxima à morte Regis Haralldi bieme (anno), cenſus qui Regis erant omnes, atqve tributa ex media regni parte cepit Eirikus *Rex; ex Vikia* Olafus; *ſed ex tota Throndia frater eorum* Sigraudus. *Hoc ægerrime tulit Eirikus, & ore vulgi ferebatur, vim & arma adverſus fratres illum eſſe tentaturum, ut totius regni Monarchiam, qvam dederat ei pater, ſibi ſoli vindicaret. Nuntio hujus rei ad Olafum & Sigraudum perlato, miſſis ultro citroqve legatis, conveniendi locum illi ſtatuunt, vereqve proximo in Vikiam, orientem verſus, proficiſcitur Sigraudus, ubi fratrem Tunsbergæ convenit, & (ubi) aliqvamdiu poſtea commorantur ambo. Eodem vere exercitum ingentem & claſſem imperat Eirikus, qva in Vikiam tendit, orientem verſus. Flabat Eiriko Regi ventus adeo ſecundus, eoqve impetu, ut dies noctesqve navigationi daret; qvare iter ejus nulla præcurrebat fama. Poſt ejus Tunsbergam adventum, ſuas ex urbe ortum verſus duxere copias Olafus & Sigraudus, ubi in clivo collis aciem in-*

austr or bænum á breckuna, oc fylkto þar. Eiríkr hafdi lid miklu meira, oc feck hann sigr; enn þeir Olafr oc Sigrödr fello þar bádir, oc er þar haugr hvarstveggia þeirra á breckunni, sem þeir lágo fallnir. Eiríkr konungr fór þá um Víkina, oc lagdi undir sic, oc dvalldiz þar lengi um sumarit. Tryggvi oc Gudrödr flýdo þá til Upplanda. Eiríkr var mikill madr oc frídr, sterkr oc hreystimadr mikill, (4) hermadr mikill oc sigrsæll, ákafamadr í scapi, grimmr, úþýdr oc fálátr. Gunnhilldr kona hans var kvenna fegrst; vitr oc margkunnig, gladmællt oc undirhyggiu madr mikill, oc hin grimmasta. Þau voro börn þeirra Eiríks konungs oc Gunnhilldar: Gamli var ellstr, þá Guthormr, Haralldr, (5) Ragnfrödr, Ragnhilldr, (6) Erlingr, Gudrödr, Sigurdr Sleva. Öll voro börn þeirra Eiríks fríd oc (7) mannvæn.

IV. SA-

ken, oc skickede deris Folck i Orden. Erik hafde megit mere Folck, thi beholt hand Marcken; men Olaff oc Sigrod blefue baade slagne, oc der er huer deris Hoj paa Backen, huor de blefue slagne. Kong Erik drog derefter omkring i Vigen, oc lagde Landit under sig, oc tøfuede der lenge om Sommeren. Tryggve oc Gudrod flydde da til Oplanden. Kong Erik var stor aff Vext, deilig, sterck, oc megit mandhaftig, en stor Krigsmand, oc seiersalig, drifuende oc hastig i det hand tog sig for, grum, ublid, oc lidet talende. Gunnhild hans Hustru var en megit deilig Qvinde, viis oc kyndig udi mange Ting, lystig i Tale, megit underfundig oc saare grum. Disse vare Kong Eriks oc Gunnhildes Børn: Gamle var den ældste, saa Guttorm, Harald, Ragnfred, Ragnhild, Erling, Gudrod, oc Sigurd Slefa. Alle Eriks oc Gunnhildes Børn vare deilige oc mandelige.

IV. Ha-

(4) D. í scapi grimmr oc úþýdr &c. (5) D. Ragnfreydr. (6) C. D. Erlingr, omittunt. (7) D. mann-vænlig.

instruxere. Majores multum Eiriko erant copiæ, qvare etiam ei cessit victoria. Cæsi Olafus & Sigraudus, in clivo, ubi occisi jacebant, sepulti sunt, in suo uterqve tumulo. Totam, qvam postea lustravit, Vikiam suæ ditionis fecit Eirikus, diuqve ibi circa æstatem est commoratus; Tryggvius (*autem*) & Godraudus *in Upplandiam aufugere. Erat Eirikus statura procerus, forma & robore præstans, manu promtissimus, in bello fortissimus simul & victoriosus, ad omnia præceps, ferox, animi immitis ac minime commodi, & verborum parcus. Conjux ejus* Gunnhillda *erat fœminarum pulcherrima, sapiens & multarum rerum gnara, nec non affabilis, sed subdoli animi non minus qvam sævissimi. Eiriki & Gunnhildæ liberi erant:* Gamlius, *natu maximus*, Guttormus, Haralldus, Ragnfrodus, Ragnhillda, Erlingus, Gudraudus, Sigurdus Slefa. *Omnes Eiriki liberos commendabat corporis forma decora simul & mascula.*

IV. HI-

IV.
SAGA HAKONAR GODA.

CAP. I.
HÁKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hákon Adalſteins fóſtri var þá á Englandi, er hann ſpurdi andlát Harallds konungs födur ſíns; bióz hann þá þegar til ferdar: feck Adalſteinn konungr hönom (1) þá lid, oc gódan ſkipa koſt, oc bió hans för allvegliga; oc kom hann um hauſtit til Noregs. Þá ſpurdi hann fall brædra ſinna, oc þat med, at Eiríkr konungr var þá í Víkinni. Sigldi þá Hákon nordr til Þrándheims, oc fór á fund Sigurdar Hlada Jarls, er allra ſpekinga var meſtr í Noregi, oc feck þar gódar vidtökur, oc bundo þeir lag ſitt ſaman. Het Hákon hönom miklo ríki, ef hann yrdi konungr. Þá leto þeir ſtefna þíng fiölmennt, oc á þíngino taladi Sigurdr Jarl af hendi Hákonar, oc baud bóndom hann til konongs. Eptir þat ſtód Hákon ſiálfr upp oc taladi; mællto þá tveir oc tveir ſín í milli, at þar væri þá kominn Haralldr hinn Hárfagri, oc ordinn úngr í annat ſinn. Hákon hafdi þat upphaf ſíns máls, at hann beiddi bændor vidtöko oc gefa ſer konungs nafn; oc þat med at veita ſer (2) fullting oc ſtyrk til at hallda konungdóminom. Enn þar í mót baud hann þeim at gera alla bændur ódalborna, oc gefa þeim ódol ſín, er (3) byggia. At þeſſu eyrindi vard rómr ſva mikill, at allr bónda múgrinn æpti oc kalladi, at þeir villdo hann til konungs taka, oc var ſva gert, at Þrændir tóku Hákon til konungs um

(1) C. E. lid oc gódan, omittunt.
(2) D. ſtyrc til þeſs oc fylgd. E. fylgd, pro, fullting.
(3) C. D. E. ábioggo.

IV.
Hakon den Godis Historie.

Cap. I.
Hakon tagis til Konge.

Hakon Adelsteins Fostre var i Engelland den Tid hand spurde Kong Harald sin Faders Død, oc giorde hand sig da strax færdig at reise. Kong Adelstein gaff hannem Krigsfolck, oc gode Skibe, met al Behøring, oc affærdigede hannem paa det herligste; oc kom hand om Høsten til Norrig. Da spurde hand sine Brødris Fald, oc tillige, at Kong Erik var da i Vigen; thi seilede Hakon nord til Throndheim, til Sigurd Jarl paa Laden, som var den viseste Mand udi Norrig. Der bleff hand vel imodtagen, oc giorde de it Forbunt met huerandre. Lofuede Hakon hannem it stort Herredomme, om hand bleff Konge. Da lode de stefne it Ting, huorhen en stor Mengde aff Almuen søgte. Sigurd Jarl talede paa Tinget Hakons Ord, oc bod Bønderne hannem til Konge. Siden stod Hakon sielff op oc talede: sagde da to oc to sig imellem indbyrdis, at Harald Haarfager var kommen igien, oc blefuen ung andet Sinde. Hakon begynte sin Tale dermet, at hand bad Bønderne at antage sig til Regent, oc gifue sig Konge-Nafn, samt desuden at være sig behielpelige oc følgactige, til at forsuare Kongedømmet; derimod tilbød hand dennem, at hand vilde giøre alle Bønder Odalsborne, oc gifue dennem Odel paa den Jord, som de beboede. Denne Tale bleff optagen met saa stor Behag oc Bifald, at den hele Bonde-Hob skreg oc raabte, at de vilde hafue hannem til Konge; det bleff da saa giort, at Throndernе toge Hakon til Konge ofuer alt Landit.

Var

IV.
HISTORIA HAKONI BONI.

CAP. I.
HAKONUS REX CREATUS.

In Anglia degebat Hakonus Adalſteini Alumnus, *quando de morte Haralldi Regis, patris ejus, allatus eſt ei nuntius. Itineri in Norvegiam hinc mox accingitur, ad qvod & copiis, & claſſe bene armata, omnibusqve rebus neceſſariis, ope Adalſteini Regis, magnifice inſtruitur. Autumno ad Norvegiam delatus, cædem fratrum ſuorum ibi cognoſcit, & in Vikia eſſe Eirikum Regem. Hinc boream verſus ad Thrandhemiam verſis velis,* Sigurdum Jarlum *Hladenſem adiit, omnium tunc temporis Norvegorum ſapientiſſimum, à qvo bene receptus, atqve in mutuum fœdus admiſſus Hakonus, amplum ei pollicitus eſt dominium, ſi regnum ſibi contingeret. Indictis deinde freqventibus comitiis, vice Hakoni, ad populum verba fecit Sigurdus Jarlus, rogans cives, ut eum ſibi Regem ſumerent. Surgens deinde Hakonus, ipſe eſt locutus, conſuſurrantibus, qvi adſtabant, rediiſſe Haraldum Pulchricomum, nova virentem juventute. Suum autem ita orſus eſt ſermonem Hakonus, ut Regis titulum cives rogaret, eorumqve ſimul auxilium ac opes, ad ſartum ſibi tectumqve ſervandum regnum, viciſſim pollicitus, ſe jure hæreditario fundi aviti colonos omnes eſſe donaturum, bonaqve allodialia omnibus habitanda conceſſurum. Tanto omnium applauſu excepta eſt hæc oratio, ut tota colonorum cohors, ſublato clamore, uno vociferaret ore, ſe illum velle Regem. Id factum eſt ratum: per totam regionem Hakonum ſibi Regem ſumſere Throndenſes, qvin-*

decim

um allt land, oc var þá Hákon XV vetra: tók hann ser þá hird, oc fór yfir land. Þau tídindi spurduz á Upplönd, at Þrændir höfdo ser konung tekit slíkan at öllo sem Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat skilldi, at Haralldr hafdi allan lýd (4) í landi áþiád, enn þessi (5) Hákon villdi hveriom manni gott, oc baud aptr at gefa (6) bændom ódol sín, (7) þau er Haralldr konungr hafdi af þeim tekit. Vid þau tídindi urdo allir gladir, oc sagdi hverr ödrom: flaug þat sem sino elldr allt austr til lands enda. Margir bændur fóro af Upplondom, at hitta Hákon konung; sumir sendu menn; sumir gerdu ordsendingar oc iartegnir; enn allir til þess, at hans menn villdo geraz. (8) Konungr tók því þacksamliga.

Var Hakon da 15 Aar gammel, oc tog hand sig da Hoffsinder, oc drog igiennem Landit. Det røctedis snart til Opland, at Thrønderne hafde tagit sig en Konge, som var i alle Maader liig Harald Haarfager, uden i dette ene, at Kong Harald hafde tuunget under sig alt Folcket i Landit, oc giort dennem til sine Trælle; men denne Hakon vilde huer Mand vel, oc tilbød Bønderne at igiengifue dennem deris Odal, som Kong Harald hafde fratagit dennem. Ved disse Tidender blefue alle glade, oc sagde den ene det til den anden; fløj dette da som en Ild udi vissent Græs, alt Øster til Landets Ende. Mange Bønder droge fra Oplanden, hen til Kong Hakon, men somme sende sine Mend til hannem, somme skickede deris Sendinge-Bud, met visse Tegn oc Kiendemercker, men alles Erinde gick ud derpaa, at de vilde blifue hans Mend. Kongen tog derimod met Tacke.

CAP. II.

YFIRFERD HÁKONAR KONUNGS.

Hákon konungr fór öndordan vetr á Upplönd, stefndi þar þíng, oc dreif allt fólk (1) á hans fund, þat er komaz mátti. Var hann þá til konungs tekinn á öllom þíngom: fór hann þá austr til Víkur: þar komu til hans Tryggvi oc Gudrödr brædra synir hans, oc margir adrir er upptölldu harma sína, er (2) hlotiz höfdo af Eiríki konungi bródor hans. Eiríks úvinsælld óx æ því meir, sem allir menn gerdo ser kærra vid Hákon konung, (3) oc helldr höfdo ser traust til at mæla sem þótti. Hákon konungr gaf konungs nafn Tryggva oc Gudrödi, oc ríki þat sem Haralldr konungr hafdi gefit fedrum þeirra: Tryggva gaf hann Ránríki oc Vingulmörk; enn Gudrödi Vestfolld. Enn fyrir því at þeir voro (4) úngir

(4) A. B. E. þrælkat ok áþiád. D. áþiád þar í landi.
(5) E. madr, inserit. (6) E. hverium manni.
(7) C. D. þau er Haralldr kon. hafdi af þeim tekit, omitt.

Cap. 2.

Kong Hakons Reise igiennem Landit.

Kong Hakon foer tidlig om Vinteren til Oplanden oc stefnede der Ting, oc søgte alt Folcket til hannem, som kunde komme; bleff hand da tagen til Konge paa alle Ting. Siden drog han Øster til Vigen; der komme til hannem hans Brodre-Sønner, Tryggve oc Gudrod, oc mange andre som klagede for hannem deris Sorg oc Vaande, som de hafde faaet aff Kong Erik, hans Broder. Erik bleff alt mere hadelig oc ilde lidt aff alle, jo mere alle Folck yndede Kong Hakon, oc hafde nu større Dristighed at tale, huad de mente. Kong Hakon gaff Tryggve oc Gudrod Konge-Nafn, oc fick dennem huer det Rige, som Kong Harald hafde gifuit deris Fædre. Tryggve gaff hand Ranrige oc Vingulmark, oc Gudrod Vestfold; men

(8) C. D. konungr tók þvi þacksamliga, om. E. vel öllu oc lettliga.
(1) C. D. til hans. Var hann &c. (2) D. E. hlotit.
(3) B. oc helldr höfdu ser traust til at mela sem þótti, omittit.

decim jam annos natum; qvo facto, aulæ sibi legit ministros & satellites, regnumqve cœpit lustrare. Tulit fama in Upplandiam, Regem sibi sumsisse Throndenses, talem per omnia, qvalis fuerat Haralldus Pulchricomus, hoc uno excepto, qvod cives universos servitute & vi oppresserat Haralldus, cum singulis omnibus bene cuperet hic Hakonus, colonis bonorum allodialium pollicitus restitutionem jurisqve hæreditarii, qvo eos privaverat Rex Haralldus. Omnium animos gaudio implevit hujus rei nuntius, ab altero alteri traditus, qvi ignis instar, sicca gramina depascentis, orientem versus ad ultimos regni limites volabat. Hakonum Regem mox adiere Upplandensium plurimi, nuntios misere alii, alii verbis aut tesseris missis benevolentiam ei suam significarunt, testati omnes, se ei suam fidem esse addicturos. Qvi benevole omnes & grate à Rege sunt recepti.

CAP. II.

REGNUM LUSTRAT HAKONUS REX.

Initio hyemis, in Upplandiam profectus Hakonus Rex, comitia ibi indicit, ad qvæ freqventes convenere omnes, qvibus venire integrum erat. In cunctis hisce comitiis, eum sibi Regem sumsere cives. Posthac Vikiam petiit, ubi eum convenere illius de fratribus nepotes, Tryggvius & Gudraudus, *pluresqve alii, longam injuriarum seriem recensentes, qvibus illos affecerat ejus frater* Eirikus. *In Eirikum crevit eo magis omnium odium, qvo arctius amore Regem Hakonum amplectebantur omnes, & qvo major omnibus, prout res videbatur, eam libere dicendi erat audacia.* Tryggvio & Gudraudo *Regium titulum largitus est Rex, regnumqve utriqve, qvod eorum parentibus dederat Rex Haralldus.* Tryggvio *dedit Ranarikiam & Vingulmarkiam,* Gudraudo *autem Vest-*

(4) úngir oc bernſcir, þá ſetti hann til göfga menn oc vitra, at ráda landi med þeim. Gaf hann þeim land med þeim ſcildaga, ſem fyrr hafdi verit, at þeir ſcyllldi hafa helming ſcylldna oc ſcatta vid hann. Fór Hákon konungr nordr til Þrándheims er varadi (5) et efra um (6) Upplönd.

CAP. III.
FERD EIRÍKS OR LANDI.

Hákon konungr dró ſaman her mikinn í Þrándheimi, er varadi, oc red til ſcipa. Víkveriar höfdo oc her mikinn úti, oc ætlodo til motz vid Hákon. Eiríkr konungr baud oc lídi út um mittland, oc vard hánom íllt til lids, þvíat ríkismenn margir ſcutoz (1) hönom, oc fóro til Hákonar. Enn er hann ſá engi efni til mótſtödo í móti her Hákonar, þá ſigldi hann veſtr um haf, med því lidi er hönom villdi fylgia. Fór hann fyrſt til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit. Sídan ſigldi hann ſudr til Englandz, (2) oc heriadi um Scotland, hvar ſem hann kom vid land; hann heriadi oc allt nordr um England. Adalſteinn Engla konungr ſendi ord Eiríki, oc baud hanom at taka af ſer ríki í Englandi; ſagdi ſva at Haralldr konungr fadir hans var mikill vin Adalſteins konungs, ſva at hann villdi þat virda vid ſon hans. Fóro þá menn í millom þeirra konunganna, oc (3) ſættuz á þat med einka málum, at Eiríkr konungr (4) tók Nordimbraland at hallda af Adalſteini konungi; ſkylldi hann veria þar landit fyrir Dönom oc ödrom víkingom. Eiríkr ſcylldi þá láta ſcíraz, oc kona hans, oc börn þeirra, oc allt lid hans, (5) þat er hönom hafdi fylgt þángat. Tók Eiríkr þenna koſt: var hann þá ſcírdr, oc tók retta trú. Nordimbraland

(4) D. bernſcomenn oc úngir.
(5) C. D. et efra um Upplönd, om.
(6) E. land. (1) C. frá, addit. E. undan, addit.

(2) C. D. oc heriadi um Scotland hvar ſem &c. uſqve ad Adalſtein, om.
(3) D. E. ſemz þat. (4) E. ſkal hallda. E. at hallda, hic rejicit.
(5) C. D. þat er hönom hafdi fylgt þángat, omitt.

men fordi de vare unge oc barnactige, da ſette hand anſelige oc forſtandige Mend til at ſtyre Landit met dennem. Hand gaff dennem huer ſit Land, under de Vilkaar, ſom for hafde værit, at de ſkulde hafue halff Skat oc Skyld met hannem. Om Vaaren tidlig drog Kong Hakon til Throndheim den ofre Vei igiennem Opland.

Cap. 3.
Eriks Bortreiſe aff Landit.

Kong Hakon forſamlede en ſtor Krigshær om Vaaren tidlig, oc udruſtede ſine Skibe. Vigværingerne hafde oc en ſtor Hær ude, oc actede at forene ſig met Kong Hakon. Kong Erik bod oc Krigsfolck ud, midt i Landit, men hand bleff dermet ſlet forſynet: thi mange Landſens Hoffdinger vigede fra hannem oc til Hakon. Men der hand ſaa ſig ingen Raad eller Efne til at imodſtaae Hakons Krigsmact, ſeilede hand Veſter ofuer Hafuet, met det Folck, ſom hannem vilde følge. Forſt drog hand til Orknøe, oc tog der met ſig megit Folck. Siden ſeilede hand Sønder til England, oc feidede paa Skotland, huor ſom hand kom til Landit. Hand feidede oc alt Norden paa England. Adalſtein, Englands Konge, ſende Erik Bud, oc tilbød hannem at tage ſig til Rige en Part i England, oc ſagde derhos, at Kong Harald, hans Fader, hafde værit Kong Adalſteins ſynderlige gode Ven, huorofuer hand vilde lade hans Søn det nyde. Droge da Sendinge-Bud dem imellem, oc blefue de ſaa fordragne, met uryggelige Lofter paa begge Sider, at Kong Erik tog Nordumbreland udi Læn aff Kong Adelſtein, oc ſkulde verie Landit for de Danſke oc andre Vikinger. Erik ſkulde da (ocſaa) lade ſig døbe met Hustru oc Børn, oc alt det Folck, ſom hannem hafde fulgt derhen; huilcke Vilkaar Kong Erik tog ved, oc bleff da døbt, oc annammede den Chriſtne

Veſtfoldiam. Qvibus, qvod puerilis adhuc erant ætatis, viros adjunxit, dignitate & ſapientia conſpicuos, una cum eis regnorum habenas moderaturos. Qvæ regna illis hoc pacto attribuit, eaqve conditione, qvæ olim fuerat, ut cenſuum & tributorum altera dimidia pars illis, ipſi (Regi) altera cederet. Primo vere, per ſuperiorem Upplandiam, boream verſus in Thrandhemiam profectus eſt Rex Hakonus.

CAP. III.
EIRIKUS REX E REGNO FACTUS PROFUGUS.

Initio veris, per Throndhemiam ingentem exercitum colligit, claſſemqve parat Rex Hakonus. Magnas etiam movent Vikverienſes copias, Hakoni in occurſum eas ducturi. Per medias regni provincias, militem qvoqve imperat Eirikus, ſed imperata faciebant pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Hakono ſe jungentibus. Cum ergo, Hakoni Regis exercitui qvibus poſſet reſiſtere, virium ſatis ſibi non videret, comitatus copiis, qvæ eum ſeqvi volebant, occidentem verſus, per mare navigavit, primum in Orcadas profectus, ubi juncto ſibi ingenti exercitu, iter meridiem verſus proſeqvitur in Angliam, prædas agens circa Scotiam, ubicunqve continentem accedebat, eamqve, qvæ boream ſpectat, Angliæ partem. Miſſis ad Eirikum legatis, regnum ei in Anglia in feudum obtulit Adalſteinus *Angliæ Rex, aſſerens, Haralldum Regem, ejus patrem, magno amicitiæ nexu junctum fuiſſe Adalſteino Regi, id hunc ejus filio jam eſſe repenſurum. Nuntiis ultro citroqve miſſis, fideqve data & accepta, inter Reges convenit, ut Northumbriam, jure feudi poſſidendam, ab Adalſteino Rege acciperet Rex Eirikus, qvi contra Danos aliosqve piratas iſtam regionem eſſet tuiturus. (Pactum qvoqve eſt), ut baptiſmo luſtraretur ipſe Eirikus, ejusqve conjux ac liberi, nec non totus, qvi ejus ductum ſeqvebatur, comitatus. Ratas habuit*

land er kallat fimtungr Englands. Eiríkr hafdi atſetu í Jorvík, þar ſem menn ſegia at fyrr hafi ſetit Lodbrócar ſynir. (6) Nordimbraland var meſt bygt af Nordmönnom). Sídan er (7) Lodbrócar ſynir unno landit, heriadu Danir oc Nordmenn optliga þángat, ſídan er valld landſins hafdi undan þeim gengit. Mörg heiti landſins ero þar gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc Hauksfliót oc mörg önnor.

Chriſtne Tro. Det ſigis, at Nordumbreland er den femte Part aff Engeland. Erik bode i Jorvik, huor mand ſiger at Lodbroks Sønner hafue tilforn boit. Nordumbreland var for det meſte bygt oc beſet aff Nordmend. Siden Lodbrogs Sønner vunde Landit, røfuede de Danſke oc Norſke der ofte, ſiden det var gaait dem fra Haande. Mange Steder oc Orter udi Landit ere der Nafngifne, paa det Norſke Tungemaal, ſom Grimsbær, Hauksfliot, oc mange andre.

CAP. IV.

FALL EIRÍKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafdi fiölmenni mikit um ſic; hellt hann þar (1) fiöllda (2) Nordmanna, er auſtan hafdi farit med hánom, oc enn komo margir vinir hans ſídan af Noregi. Enn er hann hafdi land lítit, þá fór hann iafnan í hernad á ſumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyiar, Irland oc Bretland, oc afladi ſer ſva fiár. Adalſteinn konungr vard ſóttdaudr, þá hann hafdi verit konungr XIV vetur, oc VIII vikur oc III daga. Sídan var konungr í Englandi (3) Jatmundr bródir hans, (4) var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom vid hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi konungi, at hann mundi annan höfdingia ſetia yfir Nordimbraland. Enn er þat ſpurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Veſtrvíking, oc hafdi or Orkneyium med ſer Arnkel oc Erlend (5) Jarla, ſono Torf-Einars. Sídan fór hann í Sudreyiar, oc voro þar margir víkingar (6) oc herkonungar, oc reduz til lids med Eiríki konungi: hellt hann þá öllo lidino fyrſt til Írlandz, (7) oc hafdi þadan lid ſlíct er hann feck).

(6) Nordimbraland &c. uſqve ad) omittit. 7) B. þeir.
(1) E. fiöllmenni. D. fiöllda miklum. (2) A. Auſtmanna.
(3) E. Eatmundr, pro, Jatmundr.

Cap. 4.

Kong Eriks Fald.

Kong Erik hafde megit Folck hos ſig; hand holt der en Mengde aff Nordmend, ſom vare dragne Øſten fra met hannem, oc desforuden komme ſiden flere hans Venner fra Norrig til hannem. Men fordi hand hafde lidet Land, da drog hand altid huer Sommer ud i Krig; hand feidede paa Skotland, Suderøer, Irland oc Bretland, oc ſamlede ſig ſaa Gods. Kong Adelſtein døde Sotdød, der hand hafde regieret udi 18 Aar oc 8 Uger oc 3 Dage. Siden bleff hans Broder Jatmund Konge i Engeland. Hand var icke Nordmends Ven, oc Kong Erik ſøgte icke heller Venſkab hos hannem: oc gick der Ord aff, at Kong Jatmund vilde ſette en anden Høfding ofuer Nordumbreland. Der Kong Erik det ſpurde, drog hand udi Veſterleding, oc hafde met ſig fra Ørknøerne Arnkel oc Erland Jarler, Torf-Einars Sønner. Siden holt hand ſin Færd til Suderøerne, oc vare der (da) mange Vikinger oc Hærkonger, ſom gafue dem i Selſkab met Kong Erik. Drog hand da met al den Hær forſt til Irland, oc tog der met ſig hues Krigs-Folck

(4) D. var hann eigi vin Nordmanna. (5) A. B. Jarla, omittunt.
(6) D. oc herkonungar, om.
(7) C. D. oc hafdi þadan lid, uſque ad) omittit.

buit has conditiones Eirikus, ipſe baptiſatus veræqve religionis factus aſſecla. Northumbria dicitur qvinta pars Angliæ. Sedem fixit Eirikus Eboraci, ubi ſedem olim babuiſſe feruntur Lodbroki *filii. Northumbria (autem) maximam partem erat à Nordmannis babitata. Poſt occupatam à Lodbroki filiis (iſtam) terram, eam latrociniis ſæpius vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio ejus poſtqvam fuerunt exuti. Lingvæ Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca,* Grimbær *utpote,* Hauksfliot *aliaqve multa.*

CAP. IV.

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna bominum ſtipabat multitudo; ingentem (enim) aluit (d) *Nordmannorum turbam, qvæ ab oriente eum fuerat comitata, poſtea qvoqve amicorum ejus acceſſerant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) cum erat ei, qvam tenebat, provincia, æſtivis ſemper temporibus in piratica freqvens, Scotiam & Hebrides inſulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qva re opes ſibi & divitias comparavit. Morbo defunctus eſt Rex Adalſteinus, poſtqvam annos qvatuordecim, octo hebdomadas, treſqve imperaverat dies. Poſtea Rex Angliæ fuit frater ejus* Edmundus, *animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eirikum amici, ferebantqve vulgo, dixiſſe Edmundum Regem, ſe alium Principem Northumbriæ eſſe præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex, ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendam, ex Orcadibus* Arnkelo & Erlendo *Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Poſthac Hebrides inſulas petiit, ubi degentes piratæ plurimi Regesqve maritimi ſocios ſeſe Eiriko Regi junxere, qvi binc toto boc agmine comitatus* Hiberniam *primum adiit, ubi qvæ*

(d) *A. babet: Auſtmannorum, qvod fere idem eſt: ſeptentrionis enim noſtri homines qvidem omnes, ſpeciatim vero Norvegos, Auſtmannos, Oſtmannos (homines orientales) dixerunt Islandi, Scoti, Angli, cæterique fere omnes occidentalium inſularum incolæ. Ipſi Norvegi Svecos interdum vocarunt Auſtmannos, non alia de cauſa, qvam qvod Norvegia ab oriente ſpectet Sveciam.*

feck). Sídan fór hann til Bretlands, oc heriadi þar. Eptir þat sigldi hann sudr undir England, oc heriadi þar sem í ödrom stödom; enn allt lid flýdi undan þar sem hann fór. (8) Oc med því at Eiríkr var hreystimadr mikill, oc hafdi her mikinn), þá treystiz hann sva vel lidi síno, at hann geck lángt á land upp, oc heriadi, (9) oc leitadi eptir mönnom, Olafr het konungr sá, er Jatmundr konungr hafdi þar sett til landvarnar; hann dró saman her (10) úvígan, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc vard þar orrosta mikil; fello miöc Ensćir menn; (11) enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í stadinn; oc hinn efra luta dagsins snýr mannfallinu á hendur Nordmönnom, oc fellr þar mikit fólc. Oc at lyctom þess dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar med hanom. Þessir ero nefndir: Guthormr oc synir hans II, Ivarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurdr oc Rögnvalldr; þar fell oc Árnkell oc Erlendr synir Torf-Einars. Þar vard oc allmikit mannfall af Nordmönnom, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc sögdo Gunnhilldi oc sonom hennar þessi tídindi.

CAP. V.
FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er (1) þau Gunnhilldr urdo þessa vör, at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafdi ádr heriat (2) land Englakonungs, þá þyckiaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa scip þau öll, er Eiríkr konungr hafdi átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lausafiár, er (3) þar hafdi samandregiz í scöttom á Englandi; enn sumt hafdi fengiz í hernadi. Þau hallda lidi (4) síno fyrst nordr

(8) C. D. oc med því at Eir: usqve ad) om.

(9) C. D. oc leitadi eptir mönnom, omittit.

(10) C. D. mikinn, oc hellt til móts vid Eirík kon: vard þar &c.

(11) A. B. oc. (1) C. D. þau frettu þetta. (2) E. ríki.

(3) C. D. þat er fengiz hafdi í hernadi &c.

(4) A. B. því, pro, síno.

Folck hannem følge vilde. Siden foer hand til Bretland, oc feidede der. Derefter seilede hand sonder under Engeland, oc røfuede der, ligesom andrestedis, men alt Folckit undflydde for hannem, huor hand drog frem. Oc eftersom Erik var en megit dristig Krigsmand, oc hafde en stor Krigshær, da fortrøstede hand sig saa vel paa sit Folck, at hand gick langt op i Landit, oc røfuede oc sette efter de Flyctige. Olaff hed den Konge, som Jatmund hafde der set til Landvern. Hand forsamlede en utallig Hob Folck, oc drog imod Kong Erik; der bleff en heftig Strid, oc fulde mange aff de Engelske Mend; men saasnart som en falt, komme 3 i Steden ofuen aff Landit. Om Eftermiddagen begyndte mange at falde aff Nordmendene, oc falt der megit Folck, men imod Aftenen falt Kong Erik, oc 5 Konninger met hannem, huoraff disse nefnis, Guttorm, oc tuende hans Sønner, Ivar oc Harek. Der fulde oc Sigurd oc Rognvald; der fulde oc Arnkel oc Erland, Torv-Einars Sønner. Der skeede oc it stort Nederlag aff Nordmend; men de som undkomme droge til Nordumbreland, oc sagde Gunnhild oc hendis Sønner disse Tidender.

Cap. 5.
Gunnhildes Sønners Reise.

Men der Gunnhild oc hendis Sønner finge det at vide, at Kong Erik var falden, oc at hand tilforn hafde feidet paa den Engelske Kongis Land, da tænckte de vel, at de icke lenge kunde nyde Fred der i Landit, giorde de sig da strax rede, at drage bort aff Nordumbreland, oc toge alle Kong Eriks Skibe, oc saa megit Folck, dennem vilde følge, tilligemet en stor Hob Gots oc Penninge, som de hafde samlet udi Skat aff Engeland, men noget hafde de aflet i Krig. De droge met deris Krigs-

qvæ seqvi eum volebant, sibi junxit copias. Postea Bretlandiam aggressus, prædas ibi egit. Versis deinde in Angliam velis meridiem versus, rapinis ibi, ut aliis in locis grassabatur, fugiente tota, qvocunqve ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis qvam maxime & strenuus, atqve ab ingenti exercitu jam paratus; qvare huic fidens, facta in terram exscensione, rura populatur, fugientesqve longius proseqvitur. Olafus *dicebatur Rex, qvem isti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenso, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prælium, caduntqve Anglorum plurimi: sed uni cæso succedunt tres alii incolarum integri; qvare inclinante ad vesperam die, versa in partem Nordmannorum strage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipse Rex Eirikus, caduntqve cum eo qvinqve alii Reges, inter qvos nominantur* Gothormus, *ejusqve filii*, Ivarus & Harekus. *Ibi etiam cecidere* Sigurdus & Rognvalldus, *nec non* Arnkellus & Erlendus, *Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qvi fuga sunt elapsi, Northumbriam petiere, ubi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

CAP. V.
ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhillda ejusqve filii, cecidisse Eirikum, postqvam Anglorum Regis ditiones armis prædisqve infestaverat, ista in regione pacem sibi non ulterius mansuram, rati, è Northumbria mox facessunt, universas, qvas olim possederat Rex Eirikus, secum ducentes naves, una cum toto, qvi eos comitari volebat, exercitu, onustiqve ingenti opum ac pecuniarum vi, qvas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim pira-

tica

nordr til Orkneya, oc ſtadfeſtoz þar um hríd; þá var þar Jarl (5) Þorfidr Hauſakliúfr, ſon Torf-Einars. Toko þá ſynir Eiríks undir ſic Orkneyiar oc Hialltland, oc höfdo ſcatta af, oc ſáto þar (6) of vetrom, enn fóro í Veſtrvíking á ſumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þeſs getr Glumr Geiraſon.

Hafdi för til ferio
fródr ſcáneyar góda
(7) black rídandi backa (8)
barnungr þadan farna.
Rógeiſo vann ræſir
(9) rádvandr á Scotlandi;
(10) ſendi ſeggia (11) kindar
ſverd bautin her gauti.
(12) Dólgeiſo rak díſar
drott kom mörg á flótta
gumna vinr at gamni
giódom Írſcrar þiódar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
(13) ſunnr á (14) ſigr (15) of (*) hlinninn
ſeggi mækis eggiar.

CAP. VI.
ORROSTA Á JOTLANDI.

Hákon konungr Adalſteins fóſtri lagdi undir ſic allan Noreg, þá er Eiríkr konungr (1) brodir hans hafdi brott ſtockit. Hákon konungr (2) ſótti inn fyrſta vetr veſtr í landit, eptir þat nordr í Þrándheim, oc ſat þar. Enn fyrir þær ſakir at eigi þótti fridvænlict, ef Eiríkr konungr (3) leitadi veſtan um haf

(5) C. D. E. þórfinnr. (6) B. um vetr.
(7) A. blac ridandi. E. blikridandi blacka. B. Blackryþandi.
(8) C. D. barka. (9) C. D. E. randullr. (10) C. ſendr.
(11) D. kindir. (12) A. B. dockeiſu. (13) C. D. ſverd.
(14) E. ſigrs. (15) A. B. um. (*) E. hlunnin.
(1) D. bródir hans, omittit, ſed, konungr, addit.
(2) C. D. var inn næſta vetr eptir um mitt land, þvíat &c.
(3) E. qvæmi.

Krigshær først nord til Orknøer, oc ſatte ſig der faſte nogen Stund. Da var Thorfind Iſſe-kløfuer, Torf-Einars Søn, der Jarl. Toge da Eriks Sønner under ſig Orknøer oc Hialtland, oc opbare Skatte deraff, oc blefue der om Vinteren, men huer Sommer droge de i Veſterleding oc røfuede paa Skotland oc Irland. Derom taler Glum Geireſøn.

Den viſe Skibenes Styrer,
Da endnu hand var ung,
Til det Skonſke Fartøj
Lyckeligen drog.
Met Vaaben from Konning
Folck i Skotland vand,
Oc Suerd-ſlagen Hob
Til Odin ſende.
Folckets Ven bar Suerdit
Til Rafnis Forlyſtelſe;
Mangen Flock aff Irer
Paa Flucten ſig vende.
Seier-ſigen Stridsmand
Met Menneſke-Blod
Suerds-Eggen beſtenckte,
Oc Folck i Sønden feldede.

Cap. 6.
Om Slagit i Jutland.

Kong Hakon Adalſteins Foſterſøn indtog alt Norrig, der Kong Erik hans Broder var bortrømt aff Landit. Kong Hakon ſøgte den førſte Vinter veſter hen i Landit, ſiden nord til Throndheim, oc nedſette ſig der. Men fordi at der var neppe Fred at vente, om Erik kom Veſten fra ofuer Hafuit met ſin Krigshær, ſad hand (der-

tica corraſerant. Tendunt ſuo cum exercitu, primum boream verſus, in Orcadas, ubi ſedem aliqvamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente Thorfindo Hauſa-Kliufo (*crania findente*) *Torf-Einari filio. Tunc autem Orcadas & Hialtlandiam ſuæ ditionis fecere Eiriki filii, cenſus inde percipientes, ibiqve per hyemes commorantes. Per æſtates autem, mare occidentale piratica infeſtum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atqve Hiberniæ. Hujus rei* (*ita*) *meminit* Glumus Geiri *filius:*

Habuit iter ad navem
Prudens, Scanicam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commiſit Rex
Probus juſtusqve, in Scotia.
Miſitqve virorum, enſe
Cæſorum, exercitum Othino.

Bellum geſſit populi
Amicus, actæ ſunt multæ
In fugam, lætantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cædens,
Dominus, virorum ſangvine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, enſium acies.

CAP. VI.
PRÆLIUM IN JUTIA.

Totam Norvegiam (ſic) ſuæ ditionis fecit Hakonus Rex, Adalſteini Alumnus, poſtqvam ſe ſubduxerat ejus frater, Rex Eirikus. *Prima hyeme,* (e) *occidentales regni regiones adiit Rex Hakonus, ſed poſtea Thrandhemiam, ubi ſedem fixit. Qvoniam autem pacis nulla dabatur ſpes, ſi de occidente, per mare, ſuis cum copiis accederet,*

(e) *C. D. habent: proxima hyeme, in mediis morabatur regni provinciis; id qvod ipſam non variat rem.*

haf med her sinn, sat hann fyrir því (4) med lid sitt um mitt land, í Firdafylki, eda Sogni, edr Hördalandi, eda Rogalandi. Hákon setti Sigurd Hlada-Jarl yfir öll Þrændalög, sva sem hann hafdi fyrr haft, oc Hákon fadir hans, af Haralldi konungi (5) enum Hárfagra. Enn er Hákon konungr spurdi fall Eiríks bródur síns, oc þat med, at synir hans höfdo eigi traust í Englandi, þá þótti hönum lítil ógn af þeim standa; fór þá (6) med lidi sínu á einu sumri austr í vík. Í hann tíma heriodo Danir miöc í víkina, oc gerdu þar opt mikinn scada; Enn er þeir spurdu, at Hákon konungr var þar kominn med her mikinn, þá flýdu allir undan, sumir sudr til (7) Jotlands edr Hallands; enn þeir er nær meir voro Hákoni konungi, stefndu út á hafit (8), oc sva sudr til Jotlands. Enn er Hákon konungr vard þessa var, þá sigldi hann eptir þeim (9) öllum herinum; Enn er hann kom til Jotlands, (10) heriar hann þar, enn er landsmenn urdu vid þat varir, þá draga þeir her saman, oc vilia veria land sitt, oc ráda til orrosta vid Hákon konung. Vard þar orrosta mikil; bardiz Hákon konungr sva diarfliga, at hann geck fyrir framan merki, oc hafdi hverki hialm ne brynio. Hákon konungr hafdi sigr, oc rak flótta langt á land upp. Sva segir Guthormr Sindri (11) í Hákonar drápo:

Bifröknum trad beckiar
blá röst konungr árom
mætr hlód milldingr jótom
mistar (12) nifs í drífo.
Svan gædir rak sídan
(13) sciótt iálfadar flotta
(14) hrot (15) gilia þar hylia
hramn víns at mun sínom.

CAP. VII.

(derfor) met sin Krigsmact midt udi Landit, i Fiorde-Fylcke, Sogn, paa Hordaland eller Rogaland. Hakon sette Sigurd Lade-Jarl ofuer alt Trondelagen, ligesom hand oc hans Fader hafde (den) tilforn aff Kong Harald Haarfager. Men der Kong Hakon spurde sin Broder Eriks Fald, oc tillige at hans Sønner hafde ingen Trøst (Tilhold) i Engeland, da bar hand icke stor Fare eller Fryct for dennem. Hand seilede da en Sommer met sine Krigsfolck øster i Vigen. Den Tid feidede de Danske megit paa Vigen, oc giorde der ofte stor Skade. Men der de spurde, at Kong Hakon var der kommen met en stor Krigshær, da flydde de alle derfra, somme synder til Jutland eller Halland, men de som vare Kong Hakon nærmer, droge til Hafs, oc saa synder ud til Jutland. Der Kong Hakon bleff dette vaer, seilede hand met all Hæren ofuer til Jutland efter dennem, oc da hand kom til Jutland, feidede hand der, men der Lands-Folckit dette fornam, samlede de en Krigshær, oc vilde forsuare deris Land, oc gafue sig i Strid met Kong Hakon. Der holtis en stor Slactning, oc slogs Kong Hakon saa dristig, at hand gick frem for Banneren, oc hafde huercken Hielm eller Brynie paa. Kong Hakon fick Seier, oc forfulgte de Flyctige, langt opp i Landit. Saa siger Guttorm Sindre i Hakons Quæde:

Met Sio-stenckte Aarer
Kongen knusede Hafuet;
Joterne i Slagit
Den bolde Konning nedlagde.
Odins Fugle den som metter,
De Flyctige fordreff,
Som det hannem lystede,
Huor Saarenes Spruden strømde.

Cap. 7.

(4) C. D. I Sogni, edr Hördalandi, edr Rogalandi. hann sætti Sigurd &c.
(5) C. enum Hárfagra, om.
(6) C. med lidi sínu, omitt. C. D. um sumarit.
(7) E. Jotlands edr, addit.
(8) C. D. oc sva sudr til Jotl., om.
(9) A. B. E. med allan her sinn.
(10) C. D. heriar hann þar; enn er landsmenn. A. B. E. omittunt. item C. D. varir vid ófrid. (11) D. I Hákonar drápu, om.
(12) A. vífs. (13) A. B. sött. (14) A. hvat. B. hrott.
(15) C. D. gyliadar. E. giliadar.

cederet Eirikus Rex, medias regni provincias, cum suo exercitu, insedit (Rex Hakonus) Fiordarum Provinciam, Sogniam, Hordalandiam aut Rogalandiam. Sigurdum, *Jarlum Hladensem, toti Thrandberniæ præfecit Rex Hakonus, prout eam antea tenuerat ipse (Sigurdus) ejusqve pater Hakonus, à Rege Harallдo Pulchricomo traditam. Necis autem Eiriki, fratris sui, certior factus Rex Hakonus, qvodqve filiis ejus nihil tuti in Anglia supererat, jam sibi ab his parum metuendum ratus, æstate qvadam, orientem versus, in Vikiam abit, exercitu suo comitatus. Eo tempore Vikiam admodum infestabant Dani, ac damnis eam male mulctabant. Jam vero, magno cum exercitu, adesse Hakonum Regem, fama docti, fuga se subducunt omnes, meridiem versus in Jutiam aut Hallandiam qvidam; qvi vero Regi Hakono erant propiores, altum petiere, indeqve Jutiam. Hoc animadvertens Hakonus Rex, fugientes toto cum exercitu insecutus, postqvam ad Jutiam appulerat, ferro, igne ac prædis grassatur. Hoc animadvertentes incolæ, copias cogunt patriam defensuri, & contra Hakonum Regem in aciem prodeunt. Fit ibi acre prælium, Martemqve fortiter adeo ciet Rex Hakonus, ut ante signum progressus pugnaret, nudus galea, nudusqve lorica. Victoria potitur Hakonus Rex, hæretqve in tergis longius, ad interiora regionis, fugientium. Meminit hujus rei* Guttormus Sindre, *in carmine dicto* Hakonar-Drapa:

Aqva maris sparsis, fregit undas
Cæruleas Rex, remis.
Cædem fecit Rex illustris Jotorum
Acerrima ea in pugna.
Vulturum persecutus est postea
Celeriter benefactor fugientes,
Prout ei erat volupe,
Ubi sangvinem eructabant vulnera.

CAP. VII.

CAP. VII.

ORROSTA Í EYRARSUNDI.

Sídan hellt Hákon konungr lidi ſíno ſunnan til Selundar, oc leitadi víkinga; hann reri med (1) II ſneckium fram í Eyrarſund: þar hitti hann XI víkinga ſneckior, oc lagdi (2) þegar til orroſtu vid þá, oc lauk ſva, at hann hafdi ſigr, oc raud öll víkinga ſcipin. Sva ſegir Guthormr Sindri:

Álmdróſar fór eiſu
el runnr (3) mörom ſunnan
trióno (4) tíngls á græna
tveim einum (5) ſel meina
þá er ellifu (6) allar
allreidr Dana ſceidar
val ſendir (7) raud (8) vandar
vídfrægr at þat ſídan.

CAP. VIII.

HERNADR HÁKONAR KONUNGS Í DANMÖRK.

Eptir þat heriadi Hákon konungr vída um Selund, oc rænti (1) mart fólc, enn drap ſumt, enn ſumt hertóc hann, oc tók giölld ſtór af ſumum: feck þá enga mótſtödu. Sídan fór Hákon konungr auſtr fyrir Scáneyar ſído, oc heriadi allt, oc tók giölld oc ſcatta af landino, oc drap alla víkinga, hvar ſem hann fann, bædi Dani oc Vindur. Fór hann allt auſtr fyrir Gautland, oc heriadi þar, oc feck þar ſtór giölld af landino. Sva ſegir Guthormr Sindri:

Se-

(1) D. III. (2) C. D. þegar, addunt. (3) C. möro. D. moru. (4) C. tvigls. E. tings. (5) B. ſegl. (6) C. allir. (7) C. rand. (8) D. vindar. (1) C. D. mannfolcit, ſed E. omittit.

Cap. 7.

Slagit i Øreſund.

Siden drog Kong Hakon met ſin Flode ſynder under Sæland, oc ledte efter Vikingerne. Hand roede met tuende Snecker frem i Øreſund, oc fant der ellefue Vikinge-Snecker, oc gaff ſig ſtrax i Strid met dennem, oc fick endeligen Seier, oc ryddede alle Vikingernis Skibe; ſaa ſiger Guttorm Sindre:

Stridsmanden,
Met tuende Skibe,
Til Helſingernes grønne Odde,
Fra Sønden drog,
Da tapper Helt, ſom
Ellefue rydde
Danſke Galeer, ſiden
Deraff vide berømtis.

Cap. 8.

Kong Hakons Feide i Dannemarck.

Derefter feidede Kong Hakon vide paa Seland, oc rofuede hos mange, ſlog ſomme ihiel, men tog ſomme til Fange, oc opbar aff en Part ſtore Paaleg; fick hand da ingen Modſtand. Derefter drog Kong Hakon oſter ud langs Skaane, feidede alleſteds, oc tog ſtore Udleg oc Skatte aff Landit, men ihielſlog alle Vikinger, ſom hand forefandt, baade Danſke og Vender. Hand drog alt oſter til Gautland, oc feidede der, oc fick ſtor Skat aff Landit. Saa ſiger Guttorm Sindre:

Strids-

CAP. VII.

PRÆLIUM IN ÖRESUNDA.

Poſtea meridiem verſus, ad Sælandiam, claſſe vectus Rex Hakonus, piratas inveſtigavit. In Öreſundam *navibus* (f) *duabus curſoriis provectus, undecim ibi offendit naves piraticas, qvas mox aggreſſus, eo eventu ut tandem victor evaderet, omnes vectoribus nudavit. Ita cecinit* Guthormus Sindre:

Arcum tendere ivit doctus,
Belli operator, ab auſtro
Navigiis ille, ad virentem,
Duobus ſolis, Helſingæ oram.
Cum undecim ille, omnes,
Ira concitus, Danorum naves,
Gladii, militibus nudavit, vibrator,
Late celebris hinc poſtea factus.

CAP. VIII.

REGIS HAKONI BELLUM IN DANIA.

Deinde per Sælandiam arma late circumtulit Hakonus Rex. Alios (ibi) bonis ſpoliavit, occidit alios, nonnullos abduxit captivos, qvosdam ingenti pretio vitam & libertatem redimere coëgit: qva in re ei obſtitit nemo. Hinc orientem verſus littora Scaniæ legens Hakonus Rex, obvia loca omnia armis infeſtavit, ingentem pecuniæ vim pendere incolas coëgit, piratasqve omnes, Danos æqve ac Vandalos, neci dedit. Orientem verſus, ad (g) *Gautbiam usqve provectus, etiam per ea loca prædabundus graſſabatur, magnaqve tributa ex ejus regionis incolis extorſit. Id teſtatur Gutbormus Sindre:*

Sæ-

(f) *D. habet: III, tribus.*
(g) *Gothiam Orientalem (Auſtur-Gautland) qvam, omiſſo eponymo ſ. epitheto, Gautiam ſ. Gothiam veteres ſæpius dixere. Hoc ſignificatu nomen, Gothia, apud Saxonem Grammaticum ſæpe occurrit.*

Selund (2) nádi þá sídan
sócn heggr und (3) sic leggia
vals oc Vinda frelsi
(4) vid Scáneyar (5) sído.
Scattgillda vann scylldir
scaut (6) Jalfadar Gauta
(7) gullskýflir vann gióflaztr
geir vedr í för þeirri.

Hákon konungr fór aptr um haustit med lid sitt oc hafdi fengit úgrynni fiár; hann sat um vetrinn í Vikinni vid áhlaupom, (8) ef Danir oc Gautar gerdi þar.

CAP. IX.
FRÁ TRYGGVA KONUNGI.

Þat sama haust kom Tryggvi konungr Olafs son or vestrvíking; hafdi hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr nordr í land, oc setti Tryggva konung (*) bródur sinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz slíct (1) er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafdi et fyrra sumarit scattgyllt. Sva segir Guthormr Sindri:

Oc sócn (2) hattar setti
(3) svellriódr at því fliódi
(4) Onars eiki (5) græno
austr (6) gedbæti hraustan:
þann er ádr frá Írom
idvandr of kom (7) scídom
salbrygdandi svegdis
(8) svan vángs lidi þángat.

CAP. X.

(2) C. nadr. (3) A. þic. (4) A. B. D. E. víd. (5) A. B. E. sída.
(6) B. jalvalldar. (7) D. gull-scylfir. B. gull-scelfir.
(8) C. D. Dana oc Gauta. (*) D. E. brodrson.

Stridsmanden siden,
Met Krig, sig underlagde
Sæland oc Vendernes Skibe
Ved Skaanis Strandside.
Met Brynie sig skiulende
Goterne skattede.
Den gaff-milde Herre
I denne Færd holt Slag.

Kong Hakon drog tilbage om Hosten, met sin Hær, oc hafde faaet ofuermaade megit Gods (til Bytte). Hand sad om Vinteren i Vigen, for at sette sig imod Fiendernis Anfald, om de Danske oc Goterne noget der vilde foretage.

Cap. 9.
Om Kong Tryggve.

Den samme Høst kom Kong Tryggve aff Vester-Leding. Hand hafde tilforn feidet paa Irland oc Skotland. Om Vaaren drog Kong Hakon nord i Landit, oc sette sin Broder Kong Tryggve ofuer Vigen til Landevern, imod Ufred; skulde hand oc eie, huad som hand kunde forhuerfue, aff de Lande, som Kong Hakon hafde skattet Sommeren forhen. Saa siger Guttorm Sindre:

Oc Glafuinds Besmitter,
Ofuer Ege-groet Land,
En tapper Sindets Trøster
Østen paa beskickede.
Den ypperlige Mand,
Som Brynien slider,
Kom did met sit Folck
Fra Irerne paa Skibe.

Cap. 10.

(1) C. D. E. er hann mætti, inserunt. (2) E. hvattr.
(3) C. D. svelriódr. (4) D. Einars. (5) A. grano. B. gröno.
(6) C. gedbædi. (7) A. B. sceidom. C. súdum. (8) C. D. svansangs.

Sælundam potuit tum postea
Pugnator ille sibi subigere,
In bello, & Vendorum naves,
Juxta Scaneyæ (Scaniæ) latus.
Ad tributa potuit adigere,
Tectus velo Othini (lorica) Gautas.
Auri largitor commisit munificus
Pugnam, illo in itinere.

Seqventi autumno revertebatur Rex Hakonus, immensa præda onustus. Per hyemem in Vikia commorabatur, vim defensurus hostilem, si qvam inferre tentarent Dani Gothiqve.

CAP. IX.
DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumno ab expeditione piratica, in mari occidentali, reversus est Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atqve rapinis antea fuerat grassatus. Vere proximo provincias regni, boream spectantes, petiit Rex Hakonus; qvare (h) *fratrem Tryggvium Vikiæ præfecit, adversus hostium vim defendendæ, facturum simul suæ ditionis, qvicqvid earum regionum in Dania posset occupare, qvas æstate proxime præterlapsa ad tributa solvenda coëgerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat* Guthormus Sindre:

Atqve pugnator ille constituit,
Gladios sangvine tingens, in illa
Terra, arboribus (svave) virenti,
Ad orientem, qvi animos erigit, fortem (Regem).
Eum, qvi antea ab Hibernis,
Exercitiis assvetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) strenuum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

CAP. X.

(h) *Vox Brodur (frater) hic significat fratris filium, ex fratre nepotem: Tryggvius enim erat filius Olafi, hic frater Regis Hakoni. B.E. habent: Brodrson, ex fratre nepotem.*

CAP. X.

FRÁ GUNNHILLDAR SONOM.

Haralldr konungr Gormsſon red þá fyrir Danmörco; hönom líkadi ſtórilla þat er Hákon konungr hafdi heriat í (1) ríki hans, oc fóro þau ord um, at Dana konungr mundi hefnaz vilia; (2) enn þat vard þó ecki ſva brádliga. Enn er þetta ſpurdo Gunnhilldr oc ſynir hennar (3) at úfridr var millom Danmerkor oc Noregs, þá byria þau ferd ſína veſtan; þau gipto Ragnhilldi dóttur Eiríks konungs Arnfinni, ſyni Þorfins (4) Hauſakliúfs. Settiz þá enn Þórfidr Jarl at Orkneyom, er Eiríks ſynir fóro í brott. Gamli Eiríksſon var þeirra (5) nockoro (6) ellri, oc var hann þó eigi roſcinn madr. Enn er Gunnhilldr kom til Danmerkur (7) med ſonom ſinom, þá fór hun á fund Harallds konungs, oc feck þar gódar vidtekiur. Feck Haralldr konungr þeim veizlor í ríki ſíno, ſva miklar, at þau fengò vel halldit ſic, oc menn ſína; (8) Enn hann tók til fóſturs Haralld Eiríksſon oc kneſetti hann; fæddiz hann þar upp í hird Danakonungs. (9) Sumir Eiríks ſynir fóro í hernad, þegar er þeir höfdo alldr til, oc öflodo ſer fiár; þeir heriado um auſtrveg; þeir voro ſnemma menn (10) frídir, oc fyrr roſcnir at afli oc atgervi, enn vetra tali. Þeſs getr Glúmr Geira ſon í Gráfelldardrápo:

> Auſtr löndom (11) fezk undir
> allvalldr, ſá er gaf ſkalldom,
> hann feck gagn at gunni
> gunn hörga (12) lög mörgom

ſlídr

Cap. 10.

Om Gunnhilds Sønner.

Kong Harald Gormsſon var den Tid Konge udi Danmarck; hannem fortrød det ſtorligen, at Kong Hakon hafde feidet oc røfuit udi hans Rige, oc gick Ordet derom, at Dannekongen vilde det hefne; men det ſkeede dog icke saa ſnart. Der Dronning Gunhild, oc hendis Sønner, ſpurde den Ufred imellem de Danſke oc Norſke, giorde de dem færdige at reiſe veſten fra. De giftede Ragnhild, Kong Eriks Dotter, met Arnfinn, Thorfinn Hauſa-Klyfuers Søn. Sette (da) Thorfinn ſig ofuer Orknøerne igien, der Gunnhilds Sønner droge bort. Gamle Eriksſøn var nogit ældre end de andre Brødre, oc var dog den Tid icke fuldvoxen. Der Gunhild kom til Danmarck met hendis Sønner, drog hun hen til Kong Harald, oc bleff der vel undfangen. Gaff Kongen dennem saa ſtort Læn i ſit Rige, at de kunde vel holde ſig deraff, met deris Folck. Hand tog ocſaa Harald Eriksſøn til Opfoſtring, oc kneſette hannem, oc føddis hand op iblant Danne-Kongens Hofſinder. Nogle aff Eriks Sønner droge ud at ſtribe, det førſte de blefue nogit voxne, oc forhuerfuede ſig Gods. De røfuede udi Øſterlandene, oc blefue de ſnart deilige Mend, oc før fuldkomne met Gierninger oc Manddom, end met Alderen. Derom taler Glum Geireſøn i Graafelds Viſe:

> Kongen, i Øſterlandene,
> Som Skaldene begafuer,
> Paa mange Folck feidede,
> Hand Seier vand i Striden.

Suerde

(1) A. B. land. (2) C. D. enn þat vard þó ecki ſvá bradl. om.
(3) A. B. hvartveggia, inſerunt.
(4) C. D. E. Jarls, pro, Hauſakliúfs. (5) E. nockoro, omittit.
(6) C. ellztr. (7) A. E. med ſono ſina. C. D. omittunt.
(8) C. D. Haralldr konungr kneſetti Haralld Eiríksſon.
(9) C. E. ſumir, omitt. (10) B. fyrir ſer.
(11) C. D. fórſc. B. fór. E. fórſt.
(12) A. B. E. ſlög.

CAP. X.

DE GUNNHILLDÆ FILIIS.

Eo tempore imperio Daniæ præfuit Haralldus *Rex*, Gormi filius. *Ægre admodum ille tulit, qvod ejus in regno armis prædisqve graſſatus fuerat Rex Hakonus; ferebaturqve ore vulgi, hoc ulturum eſſe Danorum Regem; id qvod tamen non cito adeo proceſſit. Hos autem, Daniam atqve Norvegiam qvi interceſſerant, belli motus audientes Gunhillda ejusqve filii, itineri ab occidente (Daniam verſus) illi ſe accingunt, ſororemqve* Ragnhilldam, *Eiriki Regis filiam, nuptui dant Thorfinni Hauſakliufii filio,* Arnfinno, *qvo facto, Orcades inſulas, diſcedentibus Eiriki filiis, gubernandas iterum ſuſcepit Thorfinnus Jarlus. Inter eos ætate major nonnihil erat* Gamlius, *Eiriki filius, ſed tamen infra ætatem adultam. In Daniam poſteaqvam pervenerat Gunnhillda, filiis comitata, Haralldi Regis aulam mox acceſſit, comiter ibi excepta. Suo in regno feuda adeo ampla illis conceſſit Rex Haralldus, ut tam eis, qvam eorum comitibus ſuſtentandis abunde ſufficerent. Eiriki autem filium* Haralldum, *genubus ſuis impoſitum, ſuſcepit nutriendum, qvi in aula Danorum Regis educatus eſt. Simul ac id permiſit ætas, ſuſcepta expeditione piratica, opes ac divitias ſibi pararunt nonnulli filiorum Eiriki. Mare orientale (Balthicum) piratica infeſtum illi reddidere. Ornabat illos mature corporis ac oris dignitas, roboreqve & promtitudine prius adolevere, qvam annis, id qvod memorat* Glumus Geiri filius, *in carmine dicto* Grafelldardrapa:

> *Orientalium populorum multos ſubegit,*
> *Rex, donorum Scalldis largitor.*
> *Prævaluit ille fortis in bello*
> *Auri diſtributor, multosqve cecidit.*

Gla-

ſlídr túngr let ſýngia,
ſverdleics regin (13) ferdir
ſendi gramr at grundo
(14) gullvarpadr ſnarpar.

Eiríks ſynir ſneroz þá ok med her ſinn (15) nordr í Víkina, oc heriado þar, enn Tryggvi konungr hafdi her úti, oc hellt til mótz vid þá, oc áttu þeir orroſtor margar, oc höfdo ymſir ſigr; heriado Eiríks ſynir ſtundom í Víkina, enn Tryggvi ſtundom um Siáland oc (16) Halland.

CAP. XI.

LUND OC LAGASETNING HÁKONAR KONUNGS.

Þá er Hákon var konungr í Noregi, var fridr gódr med bændom oc kaupmonnom, ſva at engi grandadi (1) ödrom ne annars fe; þá var oc ár mikit bædi á ſiá oc á landi. Hákon konungr var allra manna gladaſtr oc málſniallaſtr oc lítillátaztr; hann var madr ſtórvitr, oc lagdi mikinn hug á lagaſetning. Hann ſetti Gulaþíngs lög med rádi (2) Þórleifs Spaka; hann ſetti oc Froſtoþíngs lög, med rádi Sigurdar Jarls, (3) oc annara Þrænda, þeirra er vitraſtir voro). Enn Heidſævis lög hafdi fyrſt ſett Hálfdan Svarti, (5) ſem fyrr er ritit.

CAP. XII.

FÆDDR HÁKON JARL HINN RÍKI.

Hákon konungr hafdi Jólaveizlo í Þrándheimi; (1) þeſsa veizlo hafdi Sigurdr Jarl búit fyrir hanom á Lödom. Hina fyrſto Jola nótt ól Bergliót kona Jarls ſveinbarn; Eptir um daginn iós Hákon konungr

(13) C. D. firdir. (14) A. E. gullvarpadar. C.. D. gunnvarpadar.
(15) D. ofan. (16) B. Hialltland.
(1) C. D. engi grandadi annars eign.

Suerdene Kongen lod ſynge;
Ledings bolde Mend
Denne Guldets Deeler
Til Jorden feldede.

Eriks Sønner vende da met ſin Hær nord til Vigen, oc røfuede der: men Kong Tryggue hafde (der) Folck forſamlet, oc gick dennem i Møde. De holt mange Skiærmyſler met hinanden, oc hafde Seier til ſkiftis met huerandre. Eriks Sønner røfuede ſtundom i Vigen, oc Tryggue ſtundom i Sæland oc Halland.

Cap. 11.

Om Kong Hakons Sindelav oc Lov-Gifuelſe.

Den Tid Hakon var Konge i Norrig, var god Fred mellem Bønder oc Kiøbmend, ſaa at ingen giorde hinanden, eller andens Gods, Skade. Da var oc gode Aar, baade til Lands oc Vands. Kong Hakon var megit lyſtig, veltalende, oc ſaare venlig, derhos ocſaa megit viis oc forſtandig, oc lagde ſtor Flid paa at ſkicke Lov i Landit. Hand ſette Guletings Lov, efter Thorleiff den Viſes Raad. Hand ſette oc Froſtetings Lov, met Sigurd Jarls, oc andre de viſeſte Mends Raad i Throndelagen. Men Heidſævis Lov hafde Kong Halfdan den Suarte førſt ſet, ſom for er ſkrefuit.

Cap. 12.

Hakon Jarl den Mægtiges Fødſel.

Kong Hakon holt ſin Jul i Throndheim, oc hafde Sigurd Jarl tillaſuit dette Gieſtebud for hannem paa Laden. Den førſte Julenat fødde Bergliot, Sigurd Jarls Huſtru, en Søn, huilcken Kongen øſte ſielff Vand paa, næſte

(2) B. hann ſætti Gulaþings lög med rádi þorleifs Spaka, deeſt.
(3) C. D. oc annara þrænda, uſqve ad.) omittunt.
(5) C. D. ſem fyrr er ritit, om. (1) E. þeſsa veizlo, addit.

Gladios fecit canere (ſonare);
Ad prælium tendentia agmina robuſta
Proſtravit Rex in terram (late)
Et bellatores multos acerrimos.

Poſtea boream verſus in Vikiam arma vertentes Eiriki filii, etiam ibi bella ciebant. Cum exercitu autem, qvem habebat expeditum, obviam illis progreditur Rex Tryggvius, variisqve concurrunt præliis, ſed vario Marte: armis & rapinis Vikiam interdum infeſtabant Eiriki filii, interdum vice verſa Siælandiam atqve (i) *Hallandiam Tryggvius.*

CAP. XI.

INDOLES HAKONI REGIS, LATÆQVE AB EO LEGES.

Regnante in Norvegia Hakono, tam rura colentes qvam mercatores pax ita beavit, ut tuti ab injuria eſſent ipſi, tuta eorum bona; ſumma etiam, terra mariqve, proventuum erat ubertas. Hilaris animi præ omnibus erat Rex Hakonus, facundia etiam atqve modeſtia ſingulari, nec minori prudentia, ac in legibus rogandis emendandisqve perqvam ſedulus. Poſuit ille Legem Gulathingenſem, *conſilio* Thorleifi Sapientis *uſus; poſuit etiam* Legem Froſtothingenſem, *conſilio Sigurdi Jarli, aliorumqve Throndorum, qvi (ibi) erant ſapientiſſimi.* Legem *autem* Hæidſævenſem *primus poſuerat Halfdanus Niger, ut ſupra eſt ſcriptum.*

CAP. XII.

NATUS HAKONUS JARLUS, DICTUS POTENS.

Convivium Jolenſe in Thrandhemia celebravit Rex Hakonus, qvod ei in Hladis ſtruxerat Sigurdus Jarlus. Prima nocte Jolenſi, partum marem enixa eſt Jarli coujunx Bergliot. *Seqventi die, infantem aqva luſtratum, ſuo*

(i) B. habet: Hialtland (Hetlandiam) ubi error apertus.

ungr ſvein þann vatni, oc gaf nafn ſitt, oc óx ſveinn ſá upp, (2) oc vard ſídan ríkr madr oc göfigr, oc vard Jarl eptir Sigurd födor ſinn). Sigurdr Jarl var hinn kærſti vin Hákonar konungs.

CAP. XIII.

FRÁ EYSTEINI ILLA.

Eyſteinn Upplendinga konungr, er ſumir kalla hinn Ríka, enn ſumir hinn Illa, hann heriadi í Þrándheim, oc lagdi undir ſic Eyna-fylki oc Sparbyggia-fylki, oc ſetti þar yfir ſon ſinn, er het (1) Önundr, enn Þrændir drápo hann. Eyſteinn konungr fór annat ſinn herför í Þrándheim, oc heriadi þá vída, oc lagdi undir ſic. Þá baud hann Þrændom, hvert þeir villdo helldr hafa at konungi þræl hans, er het (2) Þórir Faxe, eda hund, er Saurr het; enn þeir kuro hundinn, þvíat þeir þóttoz þá mundo helldr ſialfráda (3) vera. Þeir leto ſída í hundinn þriggia manna vit, oc gó hann til tveggia orda, enn mællti et þridia. Helſi var hánom gert (4) oc vidiar af gulli oc ſilfri. Enn þegar er ſaurugt var, báro (5) hirdmenn hans hann á höndom ſer. Háſæti var hanom búit, oc hann ſat á haugi ſem konungar, oc bió í eyionni Idri, oc hafdi atſeto, þar ſem heitir (6) Saurs haugr. Þat er ſagt at hönom vard at bana, at vargar (7) lögdoz á hiörd hans, enn hirdmenn eggiodo hann at veria fe ſitt; hann (8) liop af hauginom, oc fór (9) móti vörgonom; enn þeir rifo hann þegar í ſundr. Mörg undor önnor gerdi Eyſteinn konungr vid Þrændi. Af þeim (10) hernadi oc úfrid flýdo margir höfdingiar, oc mart fólc flýdi ódol ſín.

CAP. XIV.

næſte Dag derefter, oc gaff hannem ſit egit Nafn. Voxte Barnet der op, oc bleff ſiden en mectig oc ypperlig Mand, oc Jarl efter Sigurd ſin Fader. Sigurd Jarl var udi ſynderlig Gunſt oc Venſkab hos Kong Hakon.

Cap. 13.

Om Kong Øjſten den Onde.

Øjſten, Konge paa Opland, ſom nogle kalde den Mægtige, men andre den Onde, førde Krig udi Throndheim, oc lagde under ſig Øe-Fylcke oc Sparrebo-Fylcke, oc ſette derofuer ſin Søn, ved Nafn Ønund, men Thronderne dræbte hannem. Kong Øjſten drog anden Gang udi Throndheim met Krigsmact, oc røfuede vide om Landit, oc lagde det under ſig. Da gaff hand Thronderne Kaar, huad heller de vilde hafue hans Træl, ved Nafn Torer Faxe, eller hans Hund, ved Nafn Saur, til Konge, oc de kaarede Hunden, thi de mente de kunde da heller raade ſig ſielfue. De lode trylle tre Mends Vid udi Hunden, oc giøde hand to Ord oc talede det tredie. Der bleff giort til hannem Halsbaand oc Lencker aff Guld oc Sølff. Naar det var ſkidet Vær eller Vei, bare hans Hoffſinder hannem paa Hænderne. De beredde hannem it Kongeligt Sæde, oc hand ſad paa en Høj, ligeſom Kongerne pleiede at ſidde. Hand bode paa Inderøen, oc var hans Sædegaard, huor nu kaldis Saurshøj. Det ſiges, at hand bleff ſaa død, at Ulfue komme iblant hans Hiord, men hans Hoffſinder eggede hannem til at værge ſit Fæ; thi løb hand aff Højen mod Ulfuene, men de refue hannem ſtrax ihiel. Mange andre underlige Stycker giorde Kong Øjſten imod Thronderne, oc for denne Feide oc Ufred flydde mange Høfdinger oc megit Folck fra deris Odal oc Ejendom.

Cap. 14.

(2) C. D. oc vard göfigr madr, pro ſeqq. uſqve.)
(1) A. D. E. Önundr, non habent. (2) C. D. þordr.
(3) E. vera. addit. (4) B. oc vidiar, om.
(5) A. B. hirdmenn hans, al. þeir. B. hondom, pro, herdom.
(6) E. Saurs hörgr.
(7) E. hlóduz. (8) A. B. geck.
(9) A. B. C. D. þangat til ſem vargarnir varo.
(10) C. D. hernadi oc, omitt. mikit, pro, mart; et, flydi odol ſín, om.

ſuo nomine Hakonum *vocavit Rex. Adolevit ibi poſtea infans puer, factus deinceps potens vir atqve eximius, & poſt obitum patris Jarlus. Omnium amicorum Regi Hakono longe cariſſimus erat Jarlus Sigurdus.*

CAP. XIII.

DE EYSTEINO MALO.

Upplandenſium Rex Eyſteinus, *dictus à nonnullis* Potens, *ab aliis* Malus, *bello Thrandhemiam aggreſſus,* (k) Inſularem provinciam *atqve* Sparbyggenſem *ſibi ſubjecit, qvibus filium ſuum, nomine* Önundum, *dedit præfectum; eum autem occidere Throndi. Secunda in Thrandhemiam ſuſcepta expeditione, arma ibi late circumtulit Rex Eyſteinus, & regionem ſubegit. Duas poſthac Throndis obtulit conditiones, utram vellent, ſibiqve utrum potius Regem eligere, ſive ſervum ejus, dictum* (l) Thorerum Faxe, *ſive canem, nomine* Saur. *Eligunt illi canem, rati, ſibi ſic licitum fore, ſuo pro arbitrio omnia agere. Fecere id arte venifica, ut trium hominum ratio infunderetur cani, qvi duas voces latrans, tertiam loqvens protulit. Collare ei atqve catenas cudi fecerunt, res ex auro atqve argento affabre factas. Si per loca lutulenta ei erat eundum, manibus ſublatum portabant aulici. Sella qvoqve ei ſtrata erat Regia, ſedesqve ei parata in tumulo, prout Regibus ſolet parari; habitavit vero, in inſula* Idri, *prædium, qvod (nunc) vocatur* Saurs-haug. *Fertur hoc modo mortem obiiſſe: gregem ejus infeſtabant lupi, contra vim qvorum, ut ſua defenderet, hortati ſunt eum aulici; currit ille de tumulo, luposqve invadit, à qvibus mox dilaniatus perit. Multa alia malorum monſtra Throndis intulit Rex Eyſteinus; ex qva bellorum atqve tumultuum cauſa, patriam exilio mutarunt Principum virorum multi, multiqve (aliorum) prædia ſua allodialia relinqvere ſunt coacti.*

CAP. XIV.

(k) Eyna-Fylke *dixere veteres duas ſpeciatim inſulas, in ſinu Throndenſi ſitas, qvarum altera, interius poſita, vocatur* Inderöe, *antiqvis* Idri, *Inſula Interior, altera* Ytteröe, *Inſula Exterior.*
(l) *C. D. habent* Thordr, *pro,* Thorer.

CAP. XIV.

BYGGING JAMTALANDS OC HELSINGIALANDS.

Ketill Jamti, sonr Önundar Jarls or (1) Sparabúi, fór austr um Kiöl oc mikill mannfiölldi med hönom, oc höfdo búferli sín med ser. Þeir ruddo markir, oc bygdo þar stór heröd, þat var sídan kallat Jamtaland. Sonarson Ketils var Þórir Helsingr, hann fór fyrir víga sakir af Jamtalandi, oc austr yfir markir þær er þar verda, oc bygdi þar, oc sótti þannog fiolldi manna (2) med hanom; var þat kallat Helsingialand; gengr þat allt (3) austr til siávar. Helsingialand bygdo Svíar allt hit eystra med hafino. Enn er Haralldr konungr hinn Hárfagri ruddi ríki fyrir ser, þá stöck enn fyrir hanom fiölldi manna or landi, Þrændir oc Naumdælir oc gerdoz þá enn bygdir austr um Jamtaland, (4) oc sumir fóro allt í Helsingialand. (5) Helsingiar höfdo kaupferdir sínar til Svíþiódar, oc voro þannog lýdscylldir at öllo; enn Jamtur voro miöc alls í millom, oc gaf (6) þeim engi gaum, fyrr enn Hákon setti (7) frid oc kaupferdir til Jamtalands, oc vingæddiz þar vid ríkismenn. (8) Þeir sótto sídan austan á hans fund, oc iátodo hanom hlýdni sinni oc scattgiöfom, oc gerdoz hans þegnar; þvíat þeir spurdo gott til hans: villdo þeir helldr þýdaz undir hans konungdóm, enn undir Svíakonung, þvíat þeir voro af Nordmanna ætt komnir; enn hann setti þeim lög oc landsrett. Sva gerdo oc allir Helsingiar, þeir er æscadir voro (9) um kiol nordan.

CAP. XV.

(1) C. D. Sparrbúi. (2) C. med hanom, omittit. (3) C. D. nordr.
(4) A. E. oc sumir fóro allt í Helsingialand, add. (5) C. D. sumir.
(6) A. B. E. engi at því gaum.
(7) C. D. frid oc kaupferdir millum Jamtalands oc Noregs, oc. A. setti oc kaupf. til Jamtal. oc vingædd. B. setti kaupf. it. vingadiz, alia legit, ut A. E. frid oc kaupf. til Jam. oc vingadiz.
(8) C. D. fóro sídan á hans fund, iátodo hönom hlydni oc scattgiöfom.
(9) B. frá Noregi, & ibidem, ættadir, pro, æscadir.

Cap. 14.

Jamtelands oc Helsingelands Beboelse.

Ketill Jamte, Ønund Jarls Søn aff Sparreboe, drog øster ofuer Field-Kiølen, oc megit Folck met hannem, som forde met sig alt deris Boskab. De ryddede bort store Skofue oc bygde der store Bygdelag, oc bleff det siden kallit Jamteland. Thorer Helsing var Ketils Sonnesøn, hand rømte aff Jamteland for Manddrabs-Sag, oc drog øster ofuer Skofuen, som der ligger, oc bygde der, oc mange søgte did til hannem, oc bleff det kaldet Helsingeland. Det strecker sig øster til Sioen. Men Helsingeland beboede de Suenske, i den hele østre Part ved Hafuit. Men den Tid Kong Harald Haarfager indtog Norrig, da rømde mange aff Landit for hannem, baade Thrønder oc Nummedøler, oc blefue da end (andre) nye Bygdelag øster i Jamteland, oc somme droge alt øster til Helsingeland. De Helsinger drefue deris Kiøbmandskab i Suerrig, oc vare det Rige undergifne met alle. Men Jamterne vare imellem begge, oc gaff ingen Act paa dennem, førend Kong Hakon giorde Fred oc Kiøbferd til Jamteland, oc drog der de ypperste Mend udi sit Venskab, saa at de komme østen fra til hannem, oc lofuede hannem Lydighed oc Skat aff Landit, oc blefue hans Undersaatte, oc det for hans gode Ryctis Skyld, oc fordi de vare komne aff Nordmendernis Slect, vilde de derfor heller gifue sig under hans Kongedømme, end under den Suenske Konge. Men Kong Hakon gaff dennem Lov oc Landeret. Det samme giorde ocsaa alle Helsinger, som hafde deris Herkomst norden fra, paa hin Side aff Fieldene.

Cap. 15.

CAP. XIV.

JAMTIA ATQVE HELSINGIA HABITATÆ.

Ketillus Jamte, *filius* Önundi *Jarli Sparrabuensis, perpetua montium juga, qvæ* Kiöl *vocantur, orientem versus est emensus, magna comitante hominum caterva, secum ducentium res omnes domesticas. Hi cæsis sylvis, loca antea deserta late cæperunt habitare; dictaqve est postea ea regio* Jamtia. *Ketilli nepos erat* Thorerus Helsing, *qvi ob cædem commissam ex Jamtia factus exul, locaqve deserta ibi ad orientem sita emensus, nova sibi posuit domicilia, affluentibus ad eum aliorum qvam plurimis. Hæc regio dicta est* Helsingia, *late* (m) *orientem versus, ad mare usqve extensa. Helsingiæ partem totam orientalem, juxta mare porrectam, incoluere Sviones. Novum autem regnum cum vi ac armis sibi parabat Rex Haralldus Pulchricomus, multi patriam exsilio mutavere, tam Throndi, qvam Naumdalenses; qva ex re novæ iterum in Jamtia positæ sunt coloniæ; qvidam autem usqve in Helsingiam migrarunt. In Sveciam merces suas portarunt* (n) *Helsingi, factiqve sunt isti regno in totum obedientes; in medio autem velut positos Jamtos nemo curabat, anteqvam pace statuta, liberum in Jamtiam cum mercibus commeatum concederet Hakonus, virosqve præcipuæ ibi dignitatis sibi amicos conciliaret, qvo facto, hi eum (freqventes) convenere, obedientiam polliciti atqve tributa, ejusqve se Vasallos professi, cum illum de optima nota commendabat fama: malueruntqve ejus potius, qvam Svionum Regis imperio subjici, qvoniam ipsi erant de Nordmannorum stirpe orti; ille autem leges illis atqve jura posuit. Idem etiam fecere omnes Helsingi, qvotqvot erant de* (o) *regionibus transmontanis, ad boream sitis, oriundi.*

CAP. XV.

(m) *C. D. habent: Septentrionem versus.*
(n) *C. D. habent: qvidam Helsingi.*
(o) *B. habet: de Norvegia.*

CAP. XV.

KRISTNI-HALLD OC BODAN HÁKONAR KONUNGS.

Hákon konungr var vel kriſtinn er hann kom í Noreg; enn fyrir því at þar var land allt heidit, oc blótſcapr mikill, oc ſtórmenni mart, enn hann þóttiz lids þurfa miöc, (1) oc alþýdo vinſælld, þá tóc hann þat rád, at fara leyniliga med kriſtninni, hellt ſunnodaga oc friádaga föſto, (2) oc minning hinna ſtærſto hátída; hann ſetti þat í lögom, at (3) hefia Jólahalld þann tíma ſem kriſtnir menn, oc ſcylldi þá hverr madr eiga mælis öl, enn giallda fe ella, enn hallda heilact medan (4) jólin ynniz; Enn ádr var Jólahalld haft (5) Höggu nótt, þat var mids vetrar nótt, oc halldin þriggia nátta jól. Hann ætladi ſva, er hann feſtiz í landino, (6) oc hann hefdi friálſliga undir ſic lagt allt land) at hafa þá fram kriſtnibod. Hann gerdi ſva fyrſt, at hann lockadi þá menn, er hanom varo kærſtir til kriſtni; kom ſva med vinſælld hans, at miöc margir leto ſcíraz, (7) enn ſumir leto af blótom. Hann ſat laungom í Þrándheimi, þvíat þar var meſtr ſtyrcr landſins. Enn er Hákon konungr þóttiz fengit hafa ſtyrc (8) af nockorom ríkis mönnom at hallda upp criſtninni, þá ſendi hann til Englands eptir biſcupi oc ödrom kennimönnom; oc er þeir komo í Noreg, þá gerdi Hákon konungr þat bert, at hann villdi bióda criſtni of land allt; enn Mærir oc (9) Raum-

(1) C. D. oc alþydo vinſælld þá, omitt.
(2) C. D. oc minning hinna ſtærſto hátída, inſerunt. (3) B. hafa.
(4) C. D. öl. (5) A. B. D. Höku nótt.
(6) C. D. oc hann hefdi, uſqve ad) omittunt.
(7) C. D. enn ſumir leto af blótom, omitt.
(8) C. D. nockurn, þá ſendi &c. (9) B. Naumdælir.

Cap. 15.

Huorledis Kong Hakon holder oc paabiuder Chriſtendommen.

Kong Hakon var en god Chriſten, der hand kom til Norrig, men fordi at alt Landsfolckit der var hedenſk, oc ſtore Offringer i Gang, dertil mange ſtore Mend i Rigit, oc hannem tyckedis ſig behøfue Almuens Yndeſt oc Venſkab, da tog hand ſig det Raad, at hand holt den Chriſten Religion hemmelig hos ſig ſielff. Hand helligholt Søndagen oc Fredags-Faſten oc Erindringen aff de ſtørſte Højtids-Dage. Hand ſette det i Lofuen, at mand ſkulde begynde Jule-Højtid, paa den Tid, ſom de Chriſtne den hulde, oc ſkulde da huer Mand hafue ſaa megit Øl, ſom mand kunde brygge aff en Mæle Malt (det er en Fierding Malt) eller bøde derfore, oc holde helligt meden Jul varede. Tilforn begynte Juleholdelſen Høge-Nat, det var Midvinters Nat, oc holtis da Julen tre Dage. Det var hans Forſet, naar hand bleff ſtadfeſtet i Rigit, oc fick alt Landit under ſit frie Herredømme, da at lade forkynde den Chriſtne Tro. I Førſtningen giorde hand ſaa (oc ei videre) end at hand lockede dennem, ſom vare hans beſte Venner, til at antage den Kriſtne Tro, oc bracte det ſaa vidt, ved den Yndeſt, (hand hafde) at mange lode ſig døbe, men en Part lode aff fra deris hedenſke Offer. Kong Hakon hafde ſit meſte Tilhold udi Throndheim, thi der var Landſens meſte Styrcke. Men der Kong Hakon ſyntis ſig at hafue Styrcke, ved Hielp aff nogle Landſens Hoffdinger, til at forkynde Chriſtendommen, ſende hand Bud til Engeland efter en Biſkop oc andre Lærere, oc der de komme til Norrig, da aabenbarede Kongen ſit Forſet, at hand vilde lade forkynde den Chriſtne Tro ofuer alt Landit. Morerne oc Roms-

CAP. XV.

QVO MODO RELIGIONEM CHRISTIANAM COLUIT JUSSITQVE REX HAKONUS.

Chriſtianæ Religionis freqvens cultor erat Hakonus Rex, qvando Norvegiam acceſſit. Cum vero Ethnicorum religioni omnis ea addicta eſſet regio, in ſacrificiis illa freqvens, magnaqve ibi virorum præcipuæ dignitatis multitudo; adde, qvod civium auxilio qvam maxime videbatur indigere, plebisqve favore: conſultiſſimum ei viſum eſt, religionem Chriſtianam, ſed clanculum, exercere; (qvare) diei dominicæ ac feriæ qvintæ jejunia ſervavit, dierumqve maxime feſtorum memoriam coluit. Legibus id fecit ſanciri, ut feſtum Jolenſe auſpicarentur (Ethnici) eo tempore, qvo Chriſtiani; ut ex modio (polentæ) qvantum confici potuit, cereviſiæ haberent ſinguli, idqve negligentes pecunia mulctarentur; & ut feſti eſſent dies, (p) *per totum feſtum Jolenſe. Antea à nocte,* (q) *falconum dicta, ſive nocte mediæ hyemis, feſtum auſpicabantur Jolenſe, qvod per triduum manſit. Animo (autem) ſibi propoſuerat, qvando regnum ſibi firmaſſet, totiusqve regionis imperium ſuo arbitrio ſubjeciſſet, religionis Chriſtianæ cultum imperare. Initio (igitur) intimæ familiaritatis amicos ad Chriſtianam pellexit religionem, fecitqve favor, qvo eum cives amplectebantur, ut baptiſmo initiari ſe ſinerent qvam plurimi, ſacrificia autem miſſa facerent nonnulli. In Thrandhemia diu commorabatur, commorante ibi præcipuo regni robore. Poſtqvam vero iis viribus ſibi videbatur ſuffultus, conatui ejus faventibus Optimatum qvibusdam, ut religioni Chriſtianæ tutandæ par eſſet, miſſis in Angliam nuntiis, Epiſcopos aliosqve doctores acceſſivit, poſt qvorum in Norvegiam adventum, mentem ſuam aperuit Rex Hakonus, id ſibi eſſe propoſiti, ut per totum regnum religio jube-*

retur

(p) *C. D. habent: qvamdiu cereviſiæ qvid ſupererat.*
(q) *Exiſtimat doctiſſimus* Olavius, *vocem Höku-natt, ſ.* Höggu-natt, *hic ſignificare poſſe:* noctem lanienæ; *nec id inepte, cum magna pecudum & victimarum multitudo eo tempore cæſa ſit.*

Raumdælir ſcuto (10) þannog ſíno máli ſem Þrændir voro. Hákon konungr let þá vígia kirkior nockorar, oc ſetti þar preſta til. Enn er hann kom í Þrándheim, þá ſtefndi hann þíng vid bændur, oc baud þeim criſtni. (11) Þeir ſvara ſva, at þeir vilia þeſſo máli ſcióta til Froſto þíngs, oc vilia þá at þar komi menn or öllom fylkiom, þeim ſem ero í Þrændalögom; (12) ſegia at þá mano þeir ſvara þeſſo vandmæli.

CAP. XVI.
FRÁ BLÓTOM.

Sigurdr Lada Jarl var hinn meſti blót-madr, oc ſva var Hákon (1) fadir hans; hellt Sigurdr Jarl upp blót-veizlom öllom af hendi konungs, þar í Þrændalögom. Þat var forn ſidr, þá er blót ſcylldi vera, at allir bændur ſcylldo þar koma (2) ſem hof var, oc flytia þannog föng ſín, þau er þeir ſcylldo hafa medan blótveizlan ſtód. At veizlo þeirri ſcylldo allir menn öl eiga: þar var oc drepinn allſconar ſmali, oc (3) ſva hroſs; enn blód þat allt, er þar kom af, þá var kallat hlaut, enn hlautbollar þat er (4) blód þat ſtód í; (5) enn hlaut-teinar, þat var ſva gert ſem (6) ſtöklar; med því ſcylldi rióda ſtallana öllo ſaman, oc ſva veggi hofſins utan oc innan, oc ſva ſtöckva (7) hlautino á mennina; enn ſlátrit ſcylldi ſióda til mannfagnadar. Elldar ſcylldo vera á midio golfi (8) í hofino, oc þar katlar yfir, oc ſcylldi full (9) of elld bera. (10) Enn ſá er gerdi veizlona, oc höfdingi var, þá ſcylldi (11) hann ſigna fullit, oc allan blót-matinn; ſcylldi) fyrſt Odins full

Romsdalingerne forſkiøde den Sag til Thronderne. Kong Hakon lod da vie nogle Kirker, oc ſette Preſte dertil. Men der hand kom til Throndheim, ſtefnede hand Bonderne til Ting, oc bod dennem at tage ved den Chriſtne Tro. De ſuarede ſaa, at de vilde indſkyde den Sag til Froſteting, oc at der ſkulle mode Folck aff alle Fylcker i Throndelagen, da vilde de ſuare til denne vanſkelige Sag.

Cap. 16.
Om Offringerne.

Sigurd Lade-Jarl var den meſte Affguds-Dyrcker, ligeſom hans Fader Hakon var. Sigurd Jarl opholt alle hedenſke Offergilder, paa Kongens Vegne, der i Throndelagen. Det var gammel Sædvane, at naar Offergildet bleff holdet, da ſkulde alle Bonder komme der, ſom Offerhuſet var, oc føre met ſig alt hues de behofuede at hafue, ſaa lenge ſom Offergildet ſtod. Til dette Gieſtebud ſkulde huer Mand hafue Øl met ſig, der bleff oc ſlactet alle ſlags Quæg, oc dertil Heſte, men alt det Blod, der kom aff, bleff kaldit Laut, oc Bollerne, ſom Blodet ſtod i, kalledis Lautboller, men Lautteinerne vare ſaa giorde, ſom Stænckekoſte; dermet ſkulde mand beſtryge Stollene, oc alle Offerhuus-Veggene, uden oc inden, oc lige ſaa beſtencke Folcket met Offer-Blodet; men Slacteret bleff ſødet, oc bered til Folckets Spiſe oc Koſt. Ilden ſkulde være giort midt paa Gulfuit i deris Affguds-Huus, oc Kiedlene hengte der ofuer; oc ſaa ſkulde de bære Fult (det er fuldſkienckte Skaale) ofuer Ilden. Men den, ſom giorde Offergildet, oc Høfding var, ſkulde ſigne Bægeret oc all Offerkoſten. Saa ſkulde de førſt dricke Odins Bæger, deris Konge til

(10) C. ſíno máli til þrænda. (11) C. D. bændr ſcuto til Froſto &c.
(12) D. oc vilia þá ſvara &c. (1) B. ſon.
(2) C. D. ſem hof var, omitt. (3) C. D. ſva, omittunt.
(4) D. hlautit.

(5) A. B. oc. C. D. edr. B. hlauttynar. D. hlautſteinar.
(6) C. ſtokr. D. ſtockar. (7) C. D. hlautino, inſerunt.
(8) B, í hofino, omittit. (9) A. um.
(10) C. D. enn ſá er gerdi, uſqve ad) omitt. (11) E. hann, omitt.

retur Chriſtiana. Throndorum arbitrio hanc rem committebant Mörenſes ac (r) *Raumsdalenſes. Templa igitur qvædam (apud eos) ſacrari juſſit Rex, & Sacerdotes illis conſtituit. In Thrandhemiam autem poſtqvam venit, cives ad comitia vocavit, rogans, ut religionem Chriſtianam admitterent. Reſpondent illi, ſe hoc negotium ad comitia publica Froſtenſia translatum velle, illucqve frequentes conventuros cives, ex omnibus provinciis, Thrandhemiam conſtituentibus; hoc facto, inqviunt, de gravi hocce negotio qvid ſit ſtatuendum, dicere licebit.*

CAP. XVI.
DE SACRIFICIIS.

Ethnicorum Numinum cultui omnium maxime deditus erat Sigurdus *Jarlus Hladenſis, qvalis fuerat* (s)*pater ejus Hakonus. Vice Regis, conviviis circa ſacrificiorum ſolennia ordinandis, ibi per Thrandhemiam, præerat Sigurdus. Erat veterum more receptum, ut cum ſacrificia erant celebranda, ad templum freqventes convenirent cives omnes, ferentes ſecum ſinguli, victum & commeatum, qvo per ſacrificiorum ſolennia uterentur, ſinguli etiam cereviſiam, qvæ iſto in convivio adhiberetur. Mactata ſunt etiam, hunc in uſum, omnis generis pecora, nec non eqvi. Harum victimarum ſangvis omnis dictus eſt* Hlaut; *crateres vero, qvibus eſt exceptus ſervatusqve ſangvis,* Hlautbollar; *&* Hlaut-teinar, *aſpergillorum inſtar facta inſtrumenta, qvibus aræ omnes & ſuppedanea Deorum, templi parietes, extrinſecus pariter ac intrinſecus, nec non homines ſangvine erant aſpergendi, caro autem, eſca & deliciæ hominibus, coqvenda. Medio in templi pavimento, ignes ardebant accenſi, ſuper qvos penduli eſſent lebetes, poculaqve transmittenda. Convivii ſtructor Princeps pocula debebat conſecrare, cibumqve, qvi ad ſacrificia adhibebatur, omnem. Primum Othino ſacrum exhauriendum erat poculum, pro* vi-

(r) *B. habet: Naumdalenſes.* (s) *B. habet: filius; qvod forſan rectius.*

full drecka til sigurs oc ríkis konungi sínom; enn sídan Niardar full oc Freys full til árs oc fridar. Þá var mörgom mönnom títt at drecka þar næst Bragafull. Menn drucko oc full frænda sinna, þeirra er (12) göfgir höfdo verit, oc voro þat minni köllot. Sigurdr Jarl var manna örvastr; hann gerdi þat verc, er frægt var mióc, at hann gerdi mikla (13) blótveizlo at Lödom, oc hellt einn upp öllom kostnadi. Þess getr Kormakr Ögmundarson í Sigurdardrápo:

(14) Hafit madr asc ne esci
affspríng med ser (15) þíngat
fe (16) færanda at færa
(17) fæz (18) velto god Þiaza.
hver (19) mani vess (20) vid (21) valldi
vægia kind (22) of (23) bægiaz
þvíat (24) fun (25) rögni fagnar
fens vá (26) gramr til (27) menia.

CAP. XVII.
ÞÍNG Á FROSTO.

Hákon konungr kom til Frostoþíngs, oc var þar komit allfiölmennt af bændom. Enn er þíng var sett, þá taladi Hákon konungr; hefir þar fyrst, at þat væri bod hans oc bæn vid bændur oc búþegna, ríka oc uríka, oc þar med vid alla alþýdo, únga menn oc gamla, sælan oc (1) vesælan, konor sem karla, at allir menn scylldo cristnaz láta, oc trúa á einn gud, (2) Crist Mariosson, enn hafna blótom öllom, oc heidnom godom, hallda heilact hinn VII hvern dag, vid vinnom öllom, fasta oc hinn VIIda hvern

(12) A. B. heygdir.
(13) C. D. E. blótveizlo á Hlödom. A. B. veizlo á Ogdom.
(14) C. hafi madr er escils. D. hafi madr ne eskils. E. escis.
(15) C. D. þángat. (16) E. færandi. B. færanda.
(17) E. fæz, ceteri fetz. (18) B. vetti. C. D. veizlo. E. vellto.

til Seier oc hans Rigis Formering. Derefter Niords oc Freys Bægere, for got Aar oc Fred. Mange drucke ocsaa Brage-Bægere (det er ypperlige Heltes oc Herrers Skaale, som vare slagne i Strid). De drucke oc sine Frenders Skaale, som tilforn hafde været i Anseelse, huilcke de kallede Minde. Sigurd Jarl var megit rund oc gaffmild; hand giorde it Verck, som bleff megit berømt, da hand giorde engang it Offergilde paa Laden, udi huilcket hand holt allene ald Bekostningen. Derom taler Kormak Ogmundssøn i Sigurds Drapa:

Mand behøfuer ei Bøtte
Eller Krucke did at føre,
Til Thiasses Affkom, som Guder svege;
Den som gifuer, hannem gifuis.
Huo affgunstig vilde
Mod Tempels Vocter være,
Da Odin er Manden huld?
For Guldet Førsten fectede.

Cap. 17.
Ting paa Frosten.

Kong Hakon drog til Frosteting, oc der komme mange Bønder tilstede. Oc der Tinget var set, begynte Kong Hakon sin Tale saaledis, at hand bad oc begierede aff alle Bønder oc Buemend, Rige oc Fattige, oc aff al Almuen, Unge oc Gamle, Velhafuende oc Usle, Quinder saavel som Mend, at de alle skulde lade sig christne, oc troe paa een Gud, Christ Marie Søn, men ofuergifue alle Offer oc hedenske Affguder, oc holde helligt huer siuende Dag, oc affstaa fra alt Arbeide, saa oc faste huer siuende Dag. Men der Kongen dette hafde

(19) A. B. moni. C. muni. (20) B. fyri. (21) C. D. vallda.
(22) A. um. B. kindom. C. D. at. (23) B. bæar.
(24) A. fur. B. furr. (25) A. rögn. B. rögnir. (26) B. gurms.
(27) C. D. mema. (1) E. fátækan.
(2) E. Jesum Christum.

victoria Regi impetranda, regniqve felicitate; post hoc alterum Niordi Freyiqve in honorem, pro felici annona atqve pace; qvo facto, multis usu erat receptum, poculum libare, Bragafull *dictum (in memoriam Heroum atqve Principum, in bello cæsorum). Præterea pocula exhauriebantur, in memoriam defunctorum morte propinqvorum, qvi* (t) *præclari olim nominis fuerant, dictaqve sunt illa* Minne. *Erat* Sigurdus *Jarl vir omnium liberalissimus: fecit sua munificentia, qvod ore vulgi latissime est celebratum, structum opipare* (v) *in Hladis, festo qvodam sacrificiorum, convivium, cujus omnes ille solus tulit sumtus; id qvod memorat* Kormacus Ogmundi *filius, in carmine dicto* Sigurdar-drapa:

Non opus est cuiqvam,
Vel vasculum vel pyxidem illuc,
Datori ut donet, afferre
Ad progeniem Thiassi, *qvem decepere Dii.*

Qvis audeat religiosorum
Bellatorem hominum offendere?
Qvia militi (Sigurdo) Othinus favet;
Pro auro autem Princeps pugnat.

CAP. XVII.
COMITIA FROSTENSIA.

Ad comitia Frostensia cum venit Hakonus Rex, magna illuc confluxerat colonorum multitudo. Post comitia rite constituta, sermonem orsus Rex, petiit atqve rogavit, ut omnes, tam fundos ipsi possidentes coloni, qvam alienos colentes, divites æqve ac pauperes, totaqve populi multitudo, juvenes ac senes, fortunati atqve miseri, mulieres non minus qvam viri, Christianam admitterent Religionem, unumqve crederent Deum, Christum Mariæ filium, abjectisqve sacrificiis omnibus ac vanis Ethnicorum Diis, septimum qvemqve diem festum colerent, omnem missum

(t) *A. B. habent: qvi tumulati erant.*
(v) *A. B. convivium in Agdis.*

hvern dag. Enn þegar er konungr háfdi þetta uppborit fyrir alþýdo, þá var þegar (3) kur mikill, oc kurrudo bændor um þat, er konungr villdi (4) vinnor taka af þeim, oc (5) ſva (6) átrúnad, oc ſogdo at vid þat mátti landit eeki byggia, enn verka lýdr oc þrælar cölludo þat, at þeir mætti eigi vinna, ef þeir ſcylldo eigi mat hafa. Sögdo oc at þat var ſcaplöſtr Hákonar konungs, oc födor hans, oc þeirra frænda, at þeir voro illir af mat (7) ſinom, þótt þeir væri milldir af gulli. Asbiörn af Medalhúſom or Gaulardal (8) ſtód upp, oc ſvarar örendi konungs, (9) oc mællti: þat hugdo ver bændor, Hákon konungr, ſegir hann, at þá er þú hafdir it fyrſta þing (10) haft her í Þrándheimi, oc (11) hófom þic til konungs, oc þágom af þer ódol vor, at ver hefdim þá himin höndom tekit; enn nú vito ver eigi hvert helldr er, at ver munom frelſi þegit hafa, eda munto nú (12) vilia þrælka oſs af nýo med undarligom hætti, at ver manom hafna átrúnadi vorom, þeim er fedor vorir (13) hafa haft fyrir oſs, oc allt forellri, fyrſt um Bruna-ölld, oc nú um Hauga-ölld, oc hafa þeir verit miclo göfgari enn ver, oc hefir oſs þó dugat þeſsi átrúnadr. Ver höfom lagt til ydar ſva (14) mikla áſtúd, at ver höfom þic ráda látit med oſs öllom lögom (15) í landino, oc landsrett. Nú er þat vili var oc ſamþycki bondanna, at hallda þau lög ſem þú ſettir oſs her á Froſtaþíngi, oc ver iátadom þer; viliom ver allir þer fylgia, oc þic til konungs hallda medan einnhverr vor er lífs bóndanna, þeirra er her ero nú á þíngino, ef þú konungr villt (16) nockot hóf vid hafa, at beida oſs þeſs eins, er ver megom veita þer, (17) oc oſs ſe eigi ógeranda. Enn ef þer vilit þetta mál taca med ſva mikilli freko, at deila afli

de gifuit Allmuen fore, da bleff der ſtrax it ſtort Bulder. Bønderne knurrede ofuer det, at Kongen vilde tage fra dennem deris Arbeide oc ſaa deris Gudsdyrckelſe, oc ſagde, at Landit kunde da icke byggis. Men Arbeids-Folck oc Trælle mente, de kunde icke arbeide, huis de ingen Mad finge. De ſagde oc, at Kong Hakon hafde det i Slecten, ligeſom hans Fader oc andre Frender, at de vare karge paa Mad, enddog de vare gaffmilde paa Guld. Asbiorn aff Medalhus, udi Guledal, ſtod op, ſuarede paa Kongens Tale, oc ſagde ſaaledis: Vi Bønder tenckte, Kong Hakon, ſiger hand, den Tid du hafde holt det forſte Ting her i Throndheim, oc vi toge dig til Konge, oc finge aff dig vor Odal, at vi da hafde faaet Himmelen ſielff i vor Mact, men nu vide vi icke, huad heller vi hafue faaet Frihed, eller du vilt giøre os til Trælle igien, met underlig Paafund, at vi ſkulde forlade den Tro, ſom vore Fædre hafue holt for os, oc alle (vore) Forældre, førſt udi Brenne-Old oc nu udi Hoje-Old, oc hafue de værit megit ypperligere end vi ere, oc hafuer dog denne Tro hiulpet os her til Dags. Vi hafue ocſaa haft dig ſaa kier, at vi hafue ladet dig raade alle Loſue i Landit oc Landits Ret. Nu er det vor Vilie, oc alle Bøndernis Samtycke, at holde den Lov, ſom du ſette os her paa Froſteting, oc huilcken vi loſuede dig at holde, oc dertil ville vi alle være dig folgactige, oc holde dig for voris Konge, ſaa lenge nogen aff os Bønder lefuer, ſom ere her forſamlede paa Tingit, om du, Konge, vilt ellers handle ſkonligen met os, oc begiere det allene, ſom vi kunne vide dig, oc icke er uſommeligt at giøre. Men derſom du endelige vilt drifue denne Sag met ſaa ſtor Foßhed oc Trotzighed, at

(3) A. kyrr. (4) B. vinnuna. C. vinnu. (5) C. ſagdi.
(6) B. átrúnad, addit. & mox: oc því, pro, at vid þat, legit.
7) A. B. ſva. (8) D. ſtód upp oc, omittit.
(9) C. D. oc mællti, omittit. (10) D. haft, omittit.

(11) A. B. E. oc hofdum þic til konungs tekit. (12) A. B. láta.
(13) D. höfdo. (14) C. D. mikinn áſthug.
(15) E. í landino, inſerit. (16) C. D. nockot, om.
(17) C. D. oc oſs ſe eigi ógeranda, omitt.

miſſum facientes laborem, ac ſeptimo etiam qvovis jejunarent die. Hoc ad populum congregatum cum detulerat Rex, ingens mox obortum eſt murmur ruſticorum qverentium, deſtinata laboribus tempora, una cum (avita) religione, ſibi hoc pacto à Rege præripi, nec terram hac ratione poſſe coli; ſi cibus ſubtraheretur, laboribus ſe non poſſe vacare, aſſerebant operarii ſerviqve, addentes, fieri hoc ex ingenio Hakoni Regis, nec non patris ejus, totiusqve familiæ iſtius, qvi omnes ciborum erant parciſſimi, licet in auro diſtribuendo largi. Surgens (autem) Medalhuſum *in Gaulardalia habitans,* Aſbiornus *(qvidam) ita Regi reſpondit: "Fuit noſtra omnium opinio, "Rex Hakone, qvo tempore, primis hic in Thrandhemia habitis comitiis, Te nobis Regem elegimus, fundis no- "ſtris avitis à Te donati, nos ſummam atqve cæleſtem attigiſſe felicitatem: at nunc res maxime eſt incerta, du- "biiqve hæremus, utrum libertate ſimus à Te donati, an novæ nos mancipare ſervituti pares, mira qvadam ra- "tione, ut abjectum eamus religionem, qvæ fuit majorum noſtrorum omniumqve parentum, in rogorum primum "ætate, jam vero in tumulorum, qvamvis nobis fuerint longe præſtantiores illi homines, nobisqve utilis dicta "religio. Dedimus id amori eximio, qvo Te proſecuti ſumus, ut legum omnium condendarum jurisqve ponendi "Te nobiscum fecerimus participem atqve arbitrum. Legem, hic in comitiis Froſtenſibus qvam nobis Tu poſuiſti, "qvam ſervare nos promiſimus, ut maneat ſarta atqve inviolata, noſtra civium omnium communis (qvidem) eſt "voluntas atqve conſenſus; Te qvoqve Ducem ſeqvi omnes; Te Regem colere omnes, qvamdiu noſtrum ſingulis, "qvotqvot hic in comitiis adſumus, vita manſerit, velis Tu modo rem moderate agere, nosqve id ſolum rogare, "qvod tuis dare precibus nobis fuerit haud illicitum. Qvodſi vero qvam nunc nos rogas rem, eo animi impetu vo- "lue-*

afli oc ofríki vid ofs, þá höfom ver bændur gert rád vort, at fciliaz allir vid þic, oc taca ofs annan höfdingia, þann er ofs halldi til þefs, at ver munim í frelfi hafa þann átrúnad fem (18) ofs er at fcapi. Nú fcalltu, konungr, kiófa (19) of kofti þefsa, ádr þíng fe flitit. At erindi þefso gerdo bændor róm mikinn, oc fegia at þeir vilia fva vera láta, (20) fem nú er fagt. Enn er hliód feckz, þá fvarar Sigurdr Jarl (21): þat er vili Hákonar konungs, at famþyckia vid ydor, bændor, oc láta alldri fcilia ydra vinatto. Bændor fegia, at þeir vilia at konungr blóti til árs þeim oc fridar, fva fem fadir hans gerdi; (22) ftadnar þá kurrinn, oc flíta þeir þíngino. Sídan taladi Sigurdr Jarl vid konung, (23) oc bad hann ei nemaz med öllu at gera fem bændor villdo, fegir at eigi mundi annat lýda, (24) enn fvegia til nockot vid bændor; er þetta, konungr, fem fialfir þer (25) mattot heyra, vili oc ákafi höfdingia, oc þar med alls fólcs. Sculo ver (26) konungr, her finna til gott rád nockot, oc famdiz þat med þeim konungi oc Jarli.

CAP. XVIII.

BÆNDOR ÞREYNGIA HÁKONI TIL BLÓTA.

Um hauftit at (1) vetri var blótveizla á Lödom, oc fótti þar til konungr; hann hafdi iafnan fyrr verit vanr, ef hann var ftaddr þar er blót voro, at mataz í litlo húfi vid fá menn; enn bændor töldo at því, er hann fat eigi í háfæti fíno, þá er meftr var mann-fagnadr. Sagdi Jarl, at hann fcylldi eigi þá fva gera. Var þá fva, at konungr fat í háfæti fíno.

(18) A. B. ver viliom. (19) A. um, pro, of.
(20) E. fem nú er fagt, addit. (21) A. B. fagdi at, addit.
(22) C. D. tók þá at ftadna kurr.
(23) A. B. at hann fcylldi ei fyrir taca.
(24) E. enn fveigia til nockot vid bændor, addit.

at dele Styrcke oc Mact met os, da hafue vi Bonder saaledis beraadt os, at vi ville skilie os aff met dig, oc tage os en anden Hoffding, under huilcken vi kunde være fri oc frelse, oc hafue den Tro, som vi ville. Nu skalt du, Konning, udvelie oc kaare it aff disse to, huilcket du vilt, førend du gaaer aff Tingit. Denne Tale samtyckte Bønderne, met it stort Skrig oc Bulder, oc sagde at de vilde lade det saa være, som nu var sagt. Oc der mand fick Liud igien, suarede Sigurd Jarl saaledis: det er Kong Hakons Vilie, at samtycke det I ville, Bønder, oc aldrig at skilies ved eders Venskab. Bønderne suarede, at Kongen skulde ofre dennem til it got Aar oc Fred, ligesom hans Fader giorde. Da bleff Almuens Bulder stillet oc Tingit fick Ende. Siden talede Sigurd Jarl til Kongen, oc bad hannem icke aldelis afslaa eller necte, at giøre efter Bøndernis Begiering, sigende, at det icke kunde anderledis skee, end at gifue Bønderne nogit efter; er dette (sagde hand) Konge, som I sielff kunde høre, Hoffdingernis, oc dermet alt Folckets Vilie oc ifrige Begiering. Vi skulle, Konge, paa en anden Tid finde nogit got Raad herimod; oc dette bleff endelig besluttet aff Kongen oc Jarlen.

Cap. 18.

Bønderne tuinge Kong Hakon til at offre.

Om Hosten derefter, udi Vinterens Begyndelse, bleff Offergildet holden paa Laden, oc Kongen kom dertil. Hand pleiede tilforn, naar hand var tilstede, huor mand offrede, at giore Maaltid udi it lidet Huus, for sig sielff, met nogen faa aff sine Mend; men Bonderne talede derpaa, at hand icke sad udi sit Høisæde, den Tid Folcket allermest holt sig lystig. Sagde (da) Jarlen, at Kongen icke skulde da saa giøre, huorfor det bleff saaledis,

(25) A. B. E. megut. C. D. vili oc ákafi höfdingia, oc þar med allz folcs, om.
(26) C. herra. E. nockot oc, non legit. it. ftaddiz, pro, famdiz. C. þeim, deeft.
(1) C. D. E. vetr nóttum.

„lueris gerere, ut vires nobiscum vimqve pares tentare, fcias, deliberatum atque ftatutum id effe civibus omnibus, „Te relicto, alium nobis eligere Principem, fub cujus imperio, ea religione, qvæ nobis maxime eft cordi, farta „tectaqve frui liceat. Utram harum conditionum potius volueris, Rex, anteqvam finiuntur comitia, tuum erit „eligere. " Ingenti clamore atque tumultu orationem hanc excepere coloni, dictitantes, fibi placere, ut tota ftaret res, prout tulerat oratio. Sedato tumultu, factaqve dicendi copia, populum allocutus Sigurdus *Jarlus, monuit, id velle Regem Hakonum, ut ratum effet, qvod vellent cives, nec unqvam, qvæ eos Regemqve intercefferat, folveretur amicitia. Refpondent coloni, fe cupere, ut pro annonæ pacisqve felicitate, exemplo patris fui, facrificia offerret Rex. Sedato deinde tumultu, finita funt comitia. Regem tum accedens Sigurdus Jarlus, petiit, ne voluntati civium obfeqvi prorfus vellet recufare, poftulare tempora, ut eorum poftulatis nonnihil daret, hoc velle atqve, ut ipfe audierat Rex, obnixe poftulare Optimates, hoc totum etiam populum, nec defutura falubria, qvæ huic rei poffent mederi, confilia. Hoc ut ratum effet, inter Regem Jarlumqve convenit.*

CAP. XVIII.

AD SACRIFICIA HAKONUM COGUNT RUSTICI.

Seqventi autumno, fub hyemem, in Hladis convivia, qvæ in facrificiis fieri folebant, inftruebantur; ad ea acceffit ipfe Rex. Antea ei femper fuerat more receptum, cum præfens aderat, ubi facrificiis operabantur, parvo in conclavi cum paucis fuorum cibum capere, rufticis indignationem non diffimulantibus, qvod in maxima populi feftivitate, folium fuum non occuparet Rex. Hoc jam facere, Regi idcirco diffvafit Sigurdus Jarlus; unde factum

ſino. Enn er it fyrſta full var ſkeinkt, þá mællti Sigurdr Jarl fyrir minni, oc ſignadi (2) Ódni, oc drack af hornino til konungs. Konungr tók vid, oc gerdi kroſs marc yfir; þá mællti Kár af Grítingi: Hví fer konungrinn nú ſva; vill hann eigi enn blóta? Sigurdr Jarl ſvarar: Konungr gerir ſva ſem þeir gera allir er trúa á mátt ſinn oc megin, oc ſigna full ſitt Þór, hann gerdi (3) hamars marc yfir ádr hann drack; Var þar (4) þá kyrt um qvelldit. Eptir um daginn er menn gengo til borda, þá (5) þuſto bændor at konungi, ſögdo at hann ſcylldi eta þá hroſsa ſlátr. Konungr villdi þat fyri engan mun: þá bádu þeir hann drecka ſodit; hann villdi þat eigi: þá badu þeir hann eta flotit; hann villdi þat oc eigi: oc (6) hellt þá vid atgöngo. Sigurdr Jarl (7) villdi ſætta þá, oc bad þá letta ſtorminom: oc bad hann konong gína yfir Ketil höddona, (8) er ſodreykinn hafdi lagt upp af hroſsa ſlátrino, oc var ſmiörog haddan.) Þá geck konungr til, oc brá líndúc um ketilhöddona, oc gein yfir, oc geck ſídan til háſætis, oc líkadi hvarigom vel.

CAP. XIX.

BLÓTVEIZLA Á MÆRI.

Um vetrinn eptir var búit til Jóla (1) veizlo konungi inn á Mærinni. Enn er (2) at leid jólonom, þá lögdo þeir ſtefno med ſer (3) VIII höfdingiar, er meſt redo fyrir blótom í öllom Þrændalögom. þeir voro IV utan or Þrándheimi: Kár af Grýtingi, Áſbiörn af Medalhúſom, (4) Þórbergr af Varneſi, Ormr

(2) E. þór. (3) C. D. hamar. (4) B. því. (5) E. þeyſto.
(6) A. B. C. D. var þá vid atgöngo búit. & mox: hætta, pro, letta.
(7) A. B. C. D. ſvarar at hann vill.
(8) B. er ſodreykinn &c. uſqve ad) omittit.
(1) A. B. E. veizlo, om.
(2) C. dro at. (3) E. VII. (4) E. Bergþórr.

ledis, at Kongen ſatte ſig i Hojſædet. Der det førſte Bægere var iſkienkt, da talede Sigurd Jarl ofuer det, oc ſignede det Odin, oc drack aff Hornet til Kongen. Kongen tog imod det, oc giorde Kors ofuer Bægeret. Da ſagde Kaare aff Gryting: huorfor gior Kongen nu ſaa, vil hand icke endnu offre til Guderne? Sigurd Jarl ſuarede: Kongen gior, ſaaſom alle, der troſte oc fordriſte ſig paa deris Styrcke oc Manddom, at hand ſigner ſit Bægere til Thor; hand gior Hammers-Tegn ofuer det, førend hand dricker; oc dermet bleff alting ſtille om Aftenen. Dagen derefter, da de ginge til Bords, da ſogte Bonderne ind paa Kongen, oc ſagde, at hand ſkulde æde Heſtekiod, men hand vilde det ingenlunde giore; da bade de hannem dricke Soddet, hand ſagde oc nei dertil; da bade de hannem æde Flaadet (Fittet), det vilde hand heller icke. Da vare de beredde til at anfalde hannem. Men Sigurd Jarl ſøgte at forlige dennem, bad hine være ſtille, oc bad Kongen at gabe ofuer Hadden, d. e. Haandgrebet, paa Kiedelen, huor Rogen dreff op aff Heſte-Kiodet, oc der var Feet paa Grebet. Da gick Kongen hen oc ſuøfte it Linklæde om Hadden, oc gafte derofuer, oc gick ſiden til ſit Hojſæde. Men de vare paa baade Sider ilde tilfreds.

Cap. 19.

Offergildet paa Møre.

Om Vinteren neſt efter, bleff bered it Jule-Gilde for Kongen, ind paa Mære, oc der det led imod Jul, da ſatte otte Hofdinger Stefne imellem ſig, ſom meſt raadde for Offerit udi ald Throndelagen. De vare fire uden fra Throndheim: Kaare aff Gryting, Asbiorn aff Medalhus, Thorberg aff Varnæs, Orm aff Lioxu. Men

factum eſt, ut Rex in Regia conſideret ſella. Primum cum liqvore plenum ſtabat poculum, fauſtis id verbis (x) *Othino conſecratum Regi propinavit Sigurdus Jarlus, qvi arreptum poculum ſigno crucis ſacravit. Tunc* Karius *de* Grytingo: "*Qva de cauſa, inqvit, hoc facit Rex? num diis ſacrificare etiamnum recuſat? Cui Sigurdus Jarlus, id Regem facere, ait, more inter omnes recepto, qvi viribus confidunt & fortitudini, atqve poculum ſuum Thoro conſecrare, ſigno, qvod malleum (Thori) referebat, anteqvam biberet; qvibus dictis, ea veſpera reſedit tumultus. Seqventi die, convivis ad menſas diſcumbentibus, ruunt ad Regem ruſtici, poſtulantes, ut eqvinam comederet: vult nullo modo aſſentiri Rex; rogant, ut ex juſculo biberet: abnuit ille; petunt, ut fluentem pingvedinem guſtaret: tergiverſatur ille; qvare eo eſt ventum, ut (Regem) vellent aggredi. Hunc motum ſedaturus Sigurdus Jarlus, rogat (ruſticos) ut tumultum ſiſterent, Regem, ut hianti ore tangeret lebetis anſam, aſcendenti ex carne eqvina fumo atqve pingvedine madidam. Accedens Rex, lebetis anſam linteo involvit, atqve hianti ore tangit, qvo facto, ſolium ſuum conſcendit, & ipſe animo æger, & illi (ruſtici).*

CAP. XIX.

SACRIFICIA ET CONVIVIUM IN MÆRIA.

Seqventi hyeme, ſtructum eſt Regi convivium Jolenſe in Mæria (y). *Feſto autem appropinqvante Jolenſi, ſtatuto loco convenere* (z) *octo Principes viri, præcipui per totam Thrandhemiam ſacrificiorum Antiſtites. Qvatuor illorum erant ex Thrandhemia exteriori,* Karius *de* Grytingo, Aſbiornus *de* Medalhuſo, (a) Thorbergus

(x) *E. habet: Thoro.*
(y) *Eſt villa Thrandhemiæ interioris, in provincia* Sparabu, *qvæ villa fanum olim habuit, totius Norvegiæ maximorum unum. vid. Theodoricus Monachus, de Regibus Norvegiæ, Cap. XI.*
(z) *E. habet: VII.*
(a) *E. habet:* Bergthorus.

Ormr af (5) Lioxo. Enn af Innþrændom: (6) Blotólfr af Ölviſhaugi, Narfi af Staf or (7) Veradal, Þrandr (8) Haka af Eggio, Þórir Skegg af Húſabæ í eynni idri. Þeſsir VIII menn bundoz (9) í því, at þeir IV af (10) Útþrændom ſcylldo (11) eyda kriſtindominom í Noregi, enn þeir IV af Ínnþrændom ſcylldo) neyda konung til blóta. Útþrændir fóro IV ſcipom ſudr á Mæri, oc drápo þar preſta III oc brendo kirkior III (12) fóro aptr ſídan. Enn er Hákon konungr oc Sigurdr Jarl como inn á Mæri (13) med hird ſína, þá voro bændor þar komnir allfiölmennt. Hinn fyrſta dag (14) at veizlonni þegar (15) herdo bændor at konungi, oc bádo hann blóta, enn heto hanom afarkoſtom ella. Sigurdr Jarl bar þá ſáttmál (16) í millom þeirra, oc kemr þá ſva at Hákon konungr át nockora bita af hroſs lifor, drack hann oc þá öll minni kroſsa lauſt, þau er bændor ſkenkto hanom. Enn er veizlo þeſsari var lokit, fór konungr oc Jarl þegar út á Hladir. Var konungr allúkátr, oc bióz þegar í brott med öllo lidi ſíno or Þrándheimi, oc mællti ſva, at hann ſcylldi fiöllmennari koma í annat ſinn í Þrándheim, oc giallda þá (17) bændom þenna fiandſcap, er þeir höfdo til hans gert. Sigurdr Jarl bad konung gefa Þrændom þetta eigi at ſöc, ſegir ſva at konungi muni eigi þat duga at (18) heitaz, edr heria á innanlandz folc, þar ſem meſtr ſtyrkr er landſins, (19) ſem í Þrándheimi var. Konungr var þá ſva reidr, at ecki mátti ordom vid hann koma. Fór hann í brott or Þrándheimi, oc ſudr á Mæri, dvalldiz þar um vetrinn, oc (20) á vorit fram. Enn er ſumradi, dró hann lid at ſer. Voro þau ord á, at hann mundi fara med her þann á hendor Þrændom.

CAP. XX.

Men aff Ind-Thronderne vaare: Botolff aff Alviſs-Hoj, oc Narfui aff Staff udi Veradal, Thrond Hake aff Egge, oc Thorer Skieg aff Huſebø i Inderøen. Diſſe otte Hofdinger bebunde dennem tilſammen, at de 4 aff Ud-Thrønderne ſkulde forøde Chriſtendommen i Norrig, men de 4 aff Ind-Thrønderne ſkulde nøde Kongen at offre til Guderne. Ud-Thrønderne fore met 4 Skibe ſynder til Møre, oc dræbte 3 Præſter oc opbrende 3 Kircker, oc droge ſaa nord igien. Men der Kong Hakon oc Sigurd Jarl komme met deris Hoffſinder ind til Møre, da vare Bonderne komne der met en ſtor Hob Folck. Den første Offersdag ginge ſtrax Bonderne haardt ind paa Kongen, oc bade hannem offre Guderne, huis icke, truede de hannem met haarde Kaar. Sigurd Jarl talede dennem imellem, oc det kom ſaa langt, at Kong Hakon aad nogen Mundſuld aff Heſte-Lefuer, oc drack alle Bægere foruden Kors, ſom Bønderne ſkienckte i for hannem. Der Gildet hafde Ende, drog Kongen oc Jarlen ſtrax aff oc ud paa Lade. Kongen var megit ilde tilfreds, oc giorde ſig ſtrax rede met alt ſit Folck, at drage bort fra Throndheim, oc ſagde, ſig ſkulde komme ſterckere til Thronderne igien, oc betale Bønderne den Fiendſkab, ſom de hafde viiſt imod hannem. Sigurd Jarl bad Kongen icke regne Bønderne denne Gierning til Onde, oc ſagde, det var hannem icke raadeligt eller gafnligt, at true ſaaledis, eller ſtride mod ſit egit Folck i Landit, huor Landſens meſte Styrcke var, ſom i Throndheim. Kongen var da ſaa vred, at hand icke vilde hore huad mand ſagde hannem: Drog hand da bort fra Throndheim, ſynder til Møre, oc bleff der om Vinteren, oc nogit ud paa Vaaren. Men der Sommeren kom, forſamlede hand Folck til ſig; oc gick der da Ord oc Rocte aff, at Kongen vilde dermet drage mod Thrønderne.

Cap. 20.

(5) C. D. lioxu. A. lioxn. B. ligro. E. lyro. (6) C. D. E. Bótólfr. (7) E. Veriadal. (8) C. Haki. (9) A. B. af. (10) E. Innþrændom. (11) A. E. eyda Criſtind, uſqve ad) om. C. D. Criſtninni. (12) A. B. fóro aptr ſidan, om. (13) A. B. med her ſinn. C. D. omitt. (14) C. D. þegar.

(15) A. B. veitto bændr hanom atgaungo. (16) A. B. D. E. mál. Mox D. hann, pro, Hakon konungr. (17) A. B. þá Þrændom. (18) C. E. hataz. (19) C. ſem í Þrandheimi var, om. (20) A. B. C. um varit.

gus *de* Varneſo, Ormus *de* (b) Lioxa. *Ex Thrandhemia autem interiori:* (c) Blotolfus *de* Ölviſhaugo, Narfius *de* Staf, *in* Veradalia, Thrandus Haka *de* Eggio, Thorerus Skegg, *de* Huſabæ *in Inſula Interiori. Inter hos octo viros ita convenit, ut dicti qvatuor, ex* (d) *Thrandhemia exteriori, Chriſtianam religionem in Norvegia exſtirparent, ex Thrandhemia autem interiori qvatuor, ad ſacrificia Diis offerenda Regem cogerent. Qvatuor navibus, meridiem verſus, in Möriam vecti Thrandhemenſes exteriores, occiſis ibi tribus Sacerdotibus, tribusqve templis Chriſtianorum incendio deletis, reverſi ſunt. In Mæriam, cum ſuæ aulæ comitatu, ubi venere Rex Hakonus atqve Sigurdus Jarlus, magna illuc confluxerat ruſticorum multitudo. Primo mox convivii die Regem aggreſſi ruſtici, jubent eum ſacrificare, ſi recuſaret, graviora vimqve minantur. Pacis inter eos factus arbiter Sigurdus, eo rem deduxit, ut fruſta qvædam jecoris eqvini comederet Rex Hakonus, & pocula omnia, qvæ ei propinabant ruſtici, absqve crucis ſigno biberet. Finito convivio, in Hladas mox abiere Rex atqve Jarlus. Erat animo admodum æger Rex, ſtatimqve è Thrandhemia, toto cum ſuo comitatu, abitum parabat, minatus, ſe validiori manu ad Throndos reverſum, commiſſæ hujus in ſe hoſtilitatis pœnas à ruſticis petiturum. Admotis precibus Regem oravit Sigurdus Jarlus, ne hoc Throndis crimini daret, non bene ceſſuram rem, ſi talia minaretur Rex, aut contra ipſos cives arma expediret, penes qvos totius regni præcipuum erat robur, ut erat in Thrandhemia. Aſt ira adeo æſtuabat Rex, ut nulla admitteret conſilia. Relicta igitur Thrandhemia, meridiem verſus in Möriam profectus, ibi hyemem tranſegit,* (e) *partemqve veris. Ineunte æſtate, copias contraxit Rex; vulgatur (ergo) rumor, Regi animum eſſe, his copiis Throndos aggredi.*

CAP. XX.

(b) *B. habet:* Ligro.
(c) *C. D. E. habent:* Botolfus.
(d) *E. habet: Thrandhemia interiori.*
(e) *A. B. C. habent: Ver.*

CAP. XX.

ORROSTA Á ÖGVALLDSNESI.

(1) Enn er Hákon konungr var á ſcip kominn, oc hafdi lid mikit; þá komo hanom þau tídindi ſunnan or landi, at ſynir Eiríks konungs væro komnir ſunnan af Danmörc í Víkina, oc þat (2) med, at þeir höfdo ellt af ſcipom Tryggva konung Olafsſon auſtr vid (3) Sótanes; höfdo þeir þá vída heriat í víkinni, oc höfdo margir menn undir þá gengit. Enn er Hákon konungr ſpurdi þeſsi tídindi, þá þóttiz hann lids þurfa; ſendi hann þá ord Sigurdi Jarli at koma til ſín, oc ſva ödrom höfdingiom, þeim er hanom var lids at ván. Sigurdr Jarl kom til Hákonar konungs oc hafdi allmikit lid: voro þar þá allir Þrændir, þeir er um vetrinn höfdo meſt gengit at konunginom, (4) at þinda hann til blóta. Voro þeir þá allir í ſætt teknir, af fortölom Sigurdar Jarls. Fór Hákon konungr þá ſudr med landi. Enn er hann kom ſudr um Stad, þá ſpurdi hann at Eiríks ſynir voro komnir á Nordr-Agdir; fóro þá hvarir í móti ödrom; vard fundr þeirra á Körmt: gengo þá hvarirtveggio af ſcipom, oc bördoz á Ögvalldsneſi: voro hvarirtveggio þá allfiölmennir; vard þar orroſta mikil. Sótti Hákon konungr hart fram, oc var þar fyrir Guthormr konungr Eiríks ſon, med ſína ſveit, oc eigaz þeir höggva ſcipti vid; þar fell Guthormr konungr, oc var merki hans nidrhöggvit; fell þar þá mart lid um hann. Því næſt (5) kom flótti í lid Eiríksſona, oc flýdo þeir til ſcipanna, oc rero í brott, oc höfdo látit mikit lid. Þeſs getr Guthormr Sindri:

(6) Val-

(1) C. Enn er, præmittit. (2) A. B. fylgdi.
(3) C. D. Katanes.

Cap. 20.

Slagit paa Augvaldsnæs.

Men der Kong Hakon var kommen til Skibs, oc hafde megit Folck, da komme hannem Tidende synden aff Landet, at Eriks Sønner vaare komne synden fra Danmarck til Vigen, oc desuden, at de hafde jagit Kong Tryggve Olafsſøn fra ſine Skibe, øſter ved Sodenæs, oc røfuit vide udi Vigen, oc mange vaare gaaen dennem til Haande. Men der Kong Hakon ſpurde diſſe Tidende, ſiuntis hannem at hand hafde Folck oc Hielp behoff; ſende hand da Bud til Sigurd Jarl, at hand ſkulde komme til hannem, oc ſaa de andre Hoffdinger, ſom hand kunde vente ſig Hielp aff. Sigurd Jarl kom til Kongen met megit Folck, oc vare da alle Throndern met hannem, de ſom om Vinteren tilforn hafde meſt trængt ind paa Kongen, for at tuinge hannem til at offre Guderne; bleſue de da alle forligte met Kongen, ved Sigurd Jarls Forbøn. Siden ſeilede Kongen ſynder ved Landet; oc der hand kom ſynden for Stad, ſpurde hand at Eriks Sønner vaare komne til Veſter-Agder. Droge de da huer imod hinanden, oc mottis de ved Kormtginge de da paa Landet, met beggis deris Folck, oc ſlogis paa Augvaldsnæs. De hafde megit Folck paa baade Sider, oc Striden bleff haard oc ſkarp. Kong Hakon gick hart fram, oc motte hannem Kong Guttorm Eriksſøn met ſit Led, oc de hugge nogen Stund paa huerandre. Der falt Kong Guttorm, oc hans Baner bleff hugget ned, oc der falt megit Folck omkring hannem. Derefter gafue Eriks Sønner dennem paa Flucten, vende til Skibene, oc rode bort, oc hafde der miſt megit Folck. Derom taler Guttorm Sindre ſaaledis:

De

(4) E. at pínda hann til blóta, omittit. C. D. neyda.
(5) C. D. flydo Eiríks ſynir.

CAP. XX.

PRÆLIUM IN AUGVALLDSNESIO.

Naves cum aſcenderat Rex Hakonus, multis copiis comitatus, affertur ei nuntius, Eiriki filios, è Dania in Vikiam non ſolum eſſe delatos, ſed etiam ad (f) Sotaneſum *Regem* Tryggvium, *Olafi filium, de navibus pepuliſſe, lateqve per Vikiam prædas egiſſe, ubi eorum poteſtati ſe commiſerant plurimi. Hoc nuntio motus Rex Hakonus, ſeqve copiis ac auxilio indigere videns, miſſo ad Sigurdum Jarlum nuntio, eum ad ſe venire juſſit, aliosqve ſimul Principes viros, à qvibus auxilii qvicqvam ſperari poſſet. Ad Regem Hakonum acceſſit Sigurdus Jarlus, copiis qvam maximis comitatus; acceſſere etiam Throndorum omnes, qvi hyeme (proxime præterlapſa) Regem maxime urſerant, illum ad ſacrificia offerenda coacturi. Interprete Sigurdo Jarlo, hi jam omnes Regi ſunt reconciliati. Juxta littora, meridiem verſus, poſtea tendebat Rex Hakonus. Promontorium Stadium transvectus, certior redditur, ad Agdiam borealem veniſſe Eiriki filios. Mutuum igitur in occurſum tendentes, ad inſulam* Kormtam (*Karmen*) *congrediuntur. Hic expoſitis in terram copiis, in Augvaldsneſio conferunt ſigna, utrimqve amplo inſtructi exercitu; unde ſæva & contumax orta eſt pugna. Fortiter in aciem progreſſus Rex Hakonus, offendit ſibi occurrentem, cum ſua turma, Regem* Guttormum, *Eiriki filium. Hi poſtqvam invicem gladiis alternaverant ictus, caſus eſt Rex Guttormus, & ejus proſtratum vexillum, occiſiqve circa eum illius militum plurimi, qvo facto, fuga ſalutem qværentes Eiriki filii, ad naves ſe recepere, altumqve petunt, multis ſuorum amiſſis. Cujus rei ita meminit* Guttormus Sindre:

(f) *C. D. habent: Kataneſum.*

Tincta

(6) Valþögnir let (7) vegnom
(8) víg neſt ſaman breſta
handar (9) nafs (10) of höfdom
hlym millding om (11) gilldir.
þar geck niördr af (12) nirdi.
(13) nadds há mána raddar
valbrandz (14) vidra landa
(15) vapnundadom ſunda.

Hákon konungr fór (16) til ſcipa ſinna, oc hellt auſtr eptir Gunnhilldar ſonom: fóro þá hvarirtveggio ſem meſt mátto, þar til er þeir komo á auſtr-Agdir. Þadan ſigldo Eiríks ſynir á haf, oc ſúdr til Jotlands. Þeſs getr Guthormr Sindri:

Alm (17) drogar (18) var ægis
opt ſinn (19) þeſs ec minnunz
(20) barma ölld fyrir (21) balldri
(22) benſics vita ríkis.
Bödſækir (23) hellt bricar
brædur ſins oc (24) rac (25) flæda
undan allar kindir
(26) Eirecks á haf (27) ſneckiom.

Sídan fór Hákon konungr nordr aptr til Noregs: enn Eiríks ſynir dvölldoz þá enn í Danmörk lánga hríd.

CAP. XXI.

LAGASETNING HÁKONAR KONUNGS.

Eptir þeſsa orroſto ſetti Hákon konungr þat í lögom um allt land med ſiá, oc ſva langt á land upp, ſem lax gengr ofarſt í vatn, at hann ſcipadi allri bygd, oc ſcipti í ſcipreidor; enn (1) hann ſcipti ſcipr-

De blodige Vaaben
Gafmild Herre lod,
Ofuer giefue Kongers Hofueder,
Met Bulder ſtøde ſammen.
Helten ofuer ſtore
Lande ſkiltis ved
Sio-Krigs-Mand,
Met Vaaben ſaaret.

Kong Hakon gick til ſine Skibe, oc ſeilede efter Gunnhilds Sønner. De ſkyndede ſig da begge affted, ſom de beſt kunde, indtil de komme til Øſter-Agder; ſeilede da Eriks Sønner ud til Hafs, oc ſynder til Jutland. Derom taler Guttorm Sindre ſaaledis:

Ofte Krigsmandens
Brødris Folck,
Det erindrer jeg,
Friſted Heltens Mact.
Stridgierrig til Skibs
Ud paa Hafuit jog
Erik ſin Broders Børn,
Met deris Snecker.

Siden drog Kong Hakon igien nord til Norrig; men Eriks Sønner tøfuede endnu en lang Tid udi Dannemarck.

Cap. 21.

Love gifne aff Kong Hakon.

Efter denne Slactning ſette Kong Hakon det i Loven, ofuer hele Landit ved Sioſiden, oc ſaa langt op i Landit, ſom Laxen gaaer længſt op i Elfuene, at hand inddeelte ald Landsbygden oc ſkifte den i Skibreder, oc

(6) Ita B. ſed A. Valþögnir. C. Valþarmar. E. Valrögnir. D. Val-þaunir.
(7) C. vögnom. (8) A. vígneſtr. B. vagneſtor. C. D. næſt.
(9) A. B. vaſs. (10) A. B. af. (11) Ita A. B. alii, gilldit.
(12) B. nirdri. (13) C. nándz. (14) B. vidura. D. vidar.
(15) C. vaþundodom. (16) E. til ſcipa ſinna oc hellt, omitttit.

(17) C. D. draugar. (18) B. C. D. vard. (19) A. enn ec þeſs.
(20) A. E. harma. (21) A. E. halldi. (22) A. E. heinſics.
(23) C. hællt. (24) C. D. rak, omittunt. (25) A. C. E. flædo.
(26) E. Eirik. (27) B. ſkeidom, alias legit.
(1) E. hann ſcipti, omitt.

Tincta cruore fecit, inſignium,
Tela concuſſa late ſonare,
Annulorum ille, in capitibus
Cum ſtrepitu Regum, largitor.
Ibi diſceſſit, gladiorum
Strepitui ille qvi admodum favet,
A bellatore, terrarum late regnator,
Armis ſauciato maritimo.

Suas naves petens Rex Hakonus, orientem verſus fugientes Gunhilldæ filios eſt perſecutus; contenditur igitur utrimqve, qvam maxima poſſent celeritate, donec ad Agdiam orientalem ventum eſt. Hinc verſis in altum velis, Jotlandiam (Jutiam) petunt Eiriki filii. De qva re ita Guttormus Sindre:

Sagitta & arcu illius, qvi terret,
Sæpius ejus rei ego recordor,
Fratrum totus in bello comitatus,
Bellatoris expertus eſt potentiam.
Bellator ille, qvi navibus tendit,
Fratris ſui fugavit ipſe naves,
Nec non univerſam ille ſobolem
Eiriki, procul in oceanum.

Poſthac boream verſus, in Norvegiam rediit Hakonus Rex. Eiriki autem filii longo poſtea tempore in Dania commorati ſunt.

CAP. XXI.

LEGES AB HAKONO REGE LATÆ.

Poſt dictum prælium, lege id ſancivit Rex Hakonus, per omnes ſervanda maritimas regiones, perqve totum terrarum tractum, qvousqve per amnes longiſſime adſcendebat ſalmo, ut regiones omnes ordinans atqve partitus in pro-

ſcipreidom í fylki (2). (3) Í hverio fylki var þá áqvedit, hverſo mörg ſcip voro, edr hverſo ſtór ſcylldi útgera or (4) fylki hverio, þá er almenningr væri úti: oc ſcylldi almenningr vera ſcylldr (5) út at gera, þegar er útlendr herr væri í landi. Þat ſcylldi oc fylgia útbodi því, at vita ſcylldi gera á hám fiöllom, ſva at hvern mætti ſiá frá ödrom. Segia menn ſva, at á VII nóttom fór herbodit frá enom ſynzta vita, í ena (6) nörzto þínghá á Hálogalandi.

oc beſkickede huor mange Skibreder ſkulde være i huert Fylcke. Bleff da berammet, huor mange Skibe ſkulde være i huert Fylcke, deſligeſte huor ſtore Skibe ſkulde udgioris aff huert Læn, naar alle Mand vare ude i Strid eller Leding; oc ſkulde alle være plictige til at udgiore Skibe, naar ſom helſt udlendſk Krigshær kom i Landet. Tilligemet dette Opbud bleff oc befalit, at der ſkulde byggis Vedder eller Bauffne paa høje Fielde, ſaa at mand kunde ſee fra den ene Vedde til den anden; der ſigis, at udi ſyv Dage gick Krigsbudet, fra den ſynderſte Vedde, til det nordeſte Tingſted paa Helgeland.

CAP. XXII.
FRÁ EIRÍKS SONOM.

Eiríks ſynir voro miöc í hernadi í Auſtrvegi, enn ſtundom heriado þeir í Noregi, ſva ſem fyrr er ritat. (1) Enn er Hákon konungr red Noregi, var þá oc árferd gód í landi, oc gódr fridr; hann var oc hinn vinſælazti). Þá er Hákon hafdi verit konungr í Noregi XX vetur, komo ſunnan or Danmörco ſynir Eiríks, oc höfdo allmikit lid. (2) Þat var mikit lid er þeim hafdi fylgt í hernadi, enn þó var miklo meiri Dana herr, er Haralldr konungr Gormsſon hafdi fengit þeim í hendor; þeir fengo radbyri mikit oc) ſigldo út af Vendli, oc komo utan at Ögdom; helldo ſídan nordr med landi (3) dag oc nótt. Enn vitom var eigi uppſcotit fyrir þá ſöc, at ſú var ſidvenia at vitar fóro auſtan eptir landi; enn auſtr þar hafdi ecki ordit vart vid (4) ferd þeirra. Þat bar oc enn til, at konungr hafdi vidrlög mikil, ef

Cap. 22.
Om Eriks Sønner.

Eriks Sønner vare megit udi Strid i Øſterleden, oc ſtundom røfuede de i Norrig, ſom for er ſkrefuit. Men den Tid Kong Hakon regierede Norrig, vare der da oc gode Aaringer i Landet oc god Fred; hand var ocſaa den venneſaligſte Mand. Der Kong Hakon hafde regieret i Norrig 20 Aar, komme Eriks Sønner ſynden fra Danmarck, oc hafde en megit ſtor Krigsmact. Deraff hafde en ſtor Deel før værit met dennem i Leding; men dog var den danſke Hær langt ſtørre, ſom Kong Harald Gormsſon hafde faaet dennem. De finge god Bør, oc ſeilede ud fra Vendſyſſel, oc komme ind paa Agdeſiden; men ſeilede ſiden nord, langs met Landet, baade Dag oc Nat. Men Vedderne bleſue icke anſtuckne, fordi det var Sædvane, at Vedderne antændtis oſten fra langs efter Landet, men der oſter paa hafde ingen bleſuit deris Færd var. Dertil met hafde ocſaa Kong Hakon lagt ſtor Vide oc Straff derued, huis Ved-

(2) C. hverio, addit. (3) D. í hverio fylki, om.
(4) B. E. fylki, addunt. (5) C. D. til útgerdar.
(6) B. nordſto. E. neyrdſto.

(1) C. D. Enn er Hákon konungr &c. uſqve ad) omitt.
(2) C. D. þat var mikit lid &c. uſqve ad) omitt.
(3) A. B. oc ſigldo ſídan, inſer. (4) E. þá Eiriks ſono.

provincias, has vero in territoria, Skipreidor *dicta, lege definierit, qvot in ſingulis provinciis eſſent dicta territoria, ſtatuto ſimul certo, qvæ ſingulis in provinciis eſſent, navium bellicarum numero, naviumqve iſtarum magnitudine, qvæ ad bellum inſtruerentur, re & tempore ita ferente, ut tota in armis eſſet civium multitudo, qvorum ſingulorum eſſet naves inſtruere, qvoties intra patriæ limites ingruens hoſtium exterorum vis foret propulſanda. Huic de navibus bellicis imperandis atqve expediendis ſtatuto aliud acceſſit, jubens, ut in montibus excelſis, ex ingentibus arboribus pyræ ita ſtruerentur ſ. angari, ut ab una pyra ad alteram facilis & liber eſſet proſpectus. Excitatus hoc pacto hoſtilis irruptionis nuntius, à prima in extremo regni ad meridiem angulo exſtructa pyra, ad remotiſſimum boream verſus publicorum comitiorum in Halogalandia locum, VII dierum ſpatio volitaſſe fertur.*

CAP. XXII.
DE EIRIKI FILIIS.

In piratica, qva littora maris Balthici infeſtabant, freqventes erant Eiriki filii, ſed interdum, ut ſupra eſt ſcriptum, etiam Norvegiæ graves. Imperante autem Rege Hakono, annona & pace felix erat Norvegia, Rex ipſe civibus eximie carus atqve acceptus. Poſtqvam viginti annos Norvegiam rexerat Hakonus, ex Dania venere Eiriki filii, ingenti ſtipati exercitu. In hoc erant plurimi, illorum in expeditionibus piraticis comites, ſed multo majores Danorum copiæ, qvibus eos inſtruxerat Haraldus Rex, Gormonis filius. Hi vento ſecundo è Vindilia vecti, atqve ad Agdiam delati, dies noctesqve juxta littora iter boream verſus proſeqvuntur, nec publici dictarum pyrarum accenſi ſunt ignes, ferente ita conſvetudine, ut accendendarum pyrarum initium ab oriente fieret, ubi hos proficiſcentes nemo animadverterat. Acceſſit alia cauſa, qvod Rex, gravem minatus reis pœnam, ſevero

ef vitar væri rángt uppbornir, þeim mönnom er kunnir oc ſannir urdo at því: (5) fyrir þá ſöc, at herſcip oc víkingar fóro um úteyar oc heriodo, oc hugdo landsmenn, at þar mundo fara ſynir Eiríks. Var þá vitom rángt uppſcotit, oc vard herhlaup um land allt. Enn Eiríks ſynir fóro aptr til Danmerkor, oc höfdo engan Dana her haft, nema ſitt lid. Enn ſtundom voro þat annarskonar víkingar. Vard Hákon) konungr þeſso miöc reidr, er ſtarf oc fekoſtnadr vard af þeſso, enn ecki gagn. Bændor töldo oc at því fyrir ſína hönd, er ſva fór, (6) oc var þeſsi ſöc til, er engi nióſn fór fyrir um ferd Eiríksſona, fyrr enn þeir komo nordr í (7) Úlfaſund; þeir lágo þar VII nætor, fór þá (8) nióſn et efra um eydit, (9) oc nordr um Mæri. Enn Hákon konungr var þá á Sunnmæri, í ey þeirri er Frædi heitir, þar ſem heitir Birkiſtrönd, at búi ſíno, oc hafdi eigi lid nema hird ſína oc bændor, þá er verit höfdo í bodi hans.

CAP. XXIII.
FRÁ AGLI ULLSERC.

Nióſnar menn komo til Hákonar konungs, oc ſögdo hanom (1) at Eiríks ſynir voro med her mikinn fyrir ſunnan Stad. Þá let hann kalla til ſín þá menn, er þar voro vitraſtir, oc leitadi ráds vid þá, hvert (2) hann ſcylldi beriaz vid ſono Eiríks, þótt lidsmunr ſe mikill, edr ſcal hann fara nordr undan, oc fá ſer lid meira. Egill Ullſerkr er nefndr bóndi einn (3) er þar var; hann var þá gamladr miöc, enn hafdi verit meiri oc ſterkari hveriom manni, oc hinn

Vedderne antentis urictigen, for de Mend, ſom fundis ſkyldige derudi, for den Skyld, at Krigs-Skibe oc Vikinger ſeilede (ofte) om Udøerne oc hæriede, oc mente da Landsfolckit, det vare Eriks Sønner; huorfor Vedderne bleſue da urigtig optendte, oc giordes ſtor Opreisning oſuer alt Landet. Men (naar dette vare) Eriks Sønner, vendte de tilbage til Danmarck, oc hafde ingen Danſk Krigshær met ſig, foruden deris egit Folck; men ſtundum vare det andre Vikinger. Derfor bleff Kong Hakon megit fortørnet, at mand derued giorde ſig Umage oc Bekoſtninger forgieſuis, men ingen Nytte. Bonderne fortrødde det oc for deris egen Skyld, at ſaaledis gick, oc var dette Aarſagen, at mand ingen Kundſkab fick om Eriks Sønners Reiſe, forend de komme nord i Ulfueſund. Der laa de ſiu Nætter. Da droge Speidere den indre Vei oſuer Stadseid, oc nord oſuer Møre, oc var Kongen den Tid paa Sundmør, paa den Øe Frædø, der ſom heder Birkeſtrand, paa ſin egen Gaard, oc hafde intet Krigsfolck hos ſig, uden ſine Hoffſinder oc de Bønder, ſom hand hafde budet til ſig.

Cap. 23.
Om Egil Ullſerk.

Speiderne komme for Kong Hakon, oc ſagde hannem, at Eriks Sønner vaare met en ſtor Hær ſønden for Stad. Da lod hand kalde til ſig de viſeſte Mend, ſom der vare tilſtede, oc beraadde ſig met dennem, om hand ſkulde ſtride imod Eriks Sønner, enddog hand icke hafde ſaa mange Folck ſom de, eller hand ſkulde drage nord i Landet, oc ſamle mere Folck. Egil Ullſerck hed en gammel Bonde, ſom der var, hand var den Tid megit til Alders, men hafde tilforn værit ſtørre oc ſtercker end nogen anden, oc den dueligſte Krigsmand. Hand

(5) C. D. þar at Eiríks ſynir höfdo ſva farit, oc adrir víkingar um uteyar, at þeir hurſo aptr til Danmerkor, oc var þá vitom rangt uppſcotit, oc vard &c. uſqve ad). (6) D. þeſsi ſöc var nú.
(7) C. D. Ölfaſund.

(8) A. B. ſögn. E. fóro þá nióſnir nordr it efra um eydit á Mæri. it. C. D.
(1) C. D. erendi, deeſt. E. ſín eyrendi. (2) A. E. þeir.
(3) A. B. er þar var. C. D. hann var þá gamladr miöc oc. E. gamall, er þar var, hann; & mox: oc hinn meſti orroſtomadr, omittit.

ſevero interdicto caverat, ne qvis pyras incaſſum ſuccenderet. Exteriores enim circa inſulas, naves (ſæpe) bellicæ & piratæ ferebantur prædabundi, qvos Eiriki eſſe filios putantes terræ incolæ, pyras fruſtra accendebant, qvo facto, ingens per totum regnum factus eſt civium concurſus, arma arripientium. Littoribus interdum acceſſerant Eiriki filii, nulla Danorum manu, ſed ſuis tantum ſtipati copiis, moxqve in Daniam reverſi. Interdum idem fecere alii piratæ. Ira idcirco cum æſtuabat Rex Hakonus, ob moleſtias atqve impenſas, qvæ hinc creabantur, ſed in incaſſum cadebant omnes, tum ægre id ferebant cives, ſuamqve hac in re dolebant vicem; fuereqve hæc omnia in cauſa, cur de adventu filiorum Eiriki nullus antea allatus ſit nuntius, qvam in freto Ulfaſunda *appulerant, ubi per VII noctes eorum in ſtatione fuere naves. Tum per iſthmum interiorem, boreamqve verſus per Möriam, profecti ſpeculatores hoc nuntiant. Erat autem eo tempore in Sunnmæria (Nordmæria) Rex Hakonus, in villa ſua,* Birkeſtrand *dicta, à copiis imparatus, niſi qvas præbuere aulici, atqve coloni, qvos ſibi convivas adhibuerat Rex.*

CAP. XXIII.
DE EIGILLO ULLSERKO.

Ad Hakonum Regem delati ſpeculatores nuntiant, ad meridionales promontorii Stadenſis oras appuliſſe Eiriki filios, exercitu ingenti comitatos. Adhibitos igitur in conſilium prudentiſſimos, qvi aderant, conſulit qvid placeret, utrum congredi acie cum Eiriki filiis, diſpari adeo militum numero, an boream verſus recedere, ad plures cogendas copias. Aderat forte colonorum qvidam, dictus Eigillus Ullſerkus, *vir jam provectæ multum ætatis, ſed qvi juvenis, eximiæ præ cæteris omnibus magnitudinis atqve roboris, manu omnium promtiſſimus, atqve*

hinn mesti orrosto madr; hann hafdi lengi borit merki Harallds konungs hins Hárfagra. Egill svarar rædo konungs: var ec í nockorom orrostom med Haralldi konungi fedor ydrom, bardiz hann stundom vid meira lidi, stundom vid minna; hafdi hann iafnan sigr. Alldregi heyrda ec hann leita þess ráds, (4) at vinir hans scylldo kenna hönom (5) at flýa: manom ver oc eigi þer þat rád (6) kenna, konungr, þvíat ver þickiomz eiga höfdingia (7) röscvan: þer sculot oc eiga trausta fylgdina af oss. Margir adrir studdo oc þá þetta mál. Konungr segir oc sva, at hann var þess fúsari, at beriaz med lid þat er tilfengiz. Var þat þá rádit; let konungr þá scera upp herör, oc senda alla vega frá ser, (8) feck hann brátt mikit lid. Þá mællti Egill Ullsercr: þat óttudunz ec of hríd, er fridr þessi hinn mikli var, at ec mundi verda ellidaudr inni á (9) pall-strám mínom, enn ec villda helldr falla í orrosto, (10) oc fylgia höfdingia mínom: kann nú oc vera, at sva megi verda, (11) um þat er lýkr.

CAP. XXIV.

ORROSTA VID FRÆDARBERG.

Synir Eiríks helldo nordr um Stad, þegar er (1) leidi gaf. (2) Enn er þeir komo nordr um Stad, þá spyria þeir hvar Hákon konungr var, oc hallda til móts vid hann. Hákon konungr hafdi IX scip; hann lagdiz nordr undir (3) Frædarberg í (4) Feeyarsundi; enn Eiríks synir lögdo at fyrir sunnan bergit; þeir höfdo meir enn XX scip. Hákon konungr sendi þeim (5) ord, oc bad þá á land gánga, segir

(4) C. D. vid vini sina, at þeir. (5) C. D. þat rád, inserunt.
(6) C. D. E. gefa. (7) C. E. öruggan.
(8) E. feck hann brátt mikit lid; alii: oc let draga lid saman slíct er hann feck. (9) Ita A. B. C. D. sed E. palltrám. (10) E. med,
(11) C. D. um þat er lykr, add. (1) A. B. lægi.
(2) E. Enn er þeir komo nordr um Stad, om. (3) D. Fridarberg.
(4) C. D. Frekeyarsundi. E. Færeyarsundi. B. Freyarsundi.
(5) A. B. bod.

Hand hafde lenge været Kong Haralds Haarfagers Fennickedrager. Egil svarede paa Kongens Tale, oc sagde: jeg var udi nogle Slactninger met din Fader, Kong Harald, oc stridde hand stundum met megit Folck, stundum met lidet, oc fick altid Seier. Aldrig horde jeg hannem begiere det Raad aff sine Venner, at de skulde lære hannem at flye, oc ville vi icke lære dig det Raad, Konge, thi os tyckis, at vi hafue en tapper Hofding, vi skulle oc følge Eder trostelige. Mange andre samtyckte disse Ord. Kongen sagde sig ocsaa heller vilde ficte, met det Folck, hand kunde faa; bleff da dette besluttit. Da lod Kongen skiere op en Krigs-Piil (Budsticke) oc sende allevegne fra sig, oc samlede snart megit Folck. Da sagde Egil Uldserck: Jeg fryctede i nogen Tid, medens denne langvarige Fred har værit, at jeg skulde døe aff Elde, paa min Bencke-Halm, men jeg vilde heller falde i Strid, oc følge min Hofding, huilcket jeg oc haabis at nu skulle skee, naar Enden kommer.

Cap. 24.

Slagit ved Frædebierg.

Eriks Sønner seilede nord om Stad, saasnart de finge Bør. Men der de komme nord om Stad, spurde de huor Kong Hakon var, oc droge hannem i Møde. Kong Hakon hafde ni Skibe; hand laa norden under Frædebierg, udi Frædøe Sund, men Eriks Sønner lagde til synden for Bierget. De hafde mere end 20 Skibe. Kong Hakon sende dennem Bud, oc bad dennem gaae i Land, sigende, at hand hafde bered for dennem (asmaalet met

qve Regis Haralldi Pulcbricomi diu fuerat vexillarius. Sermonem Regis excipiens Eigillus: "Qvibusdam, inqvit, in præliis, Haralldi Regis, patris Tui, fui comes; conseruit ille manus, jam multis, jam paucis cinctus copiis; victoriam ille semper reportavit; nunqvam ille, ut ego audivi, amicos consuluit, ut fugam eum docerent: nec nos id consilii Regem docebimus, nos qvi fortissimum seqvimur Ducem, qvi etiam nos strenuissimos habebit comites." In hoc multi consenserunt alii, ipso qvoqve assentiente Rege, qvi se, cum copiis, parari qvæ possent, pugnam potissimum cupere, asseruit. Stetit hæc omnibus sententia, idem consilium. Qvare sagitta sive bacillo, belli nuntio, qvoqvoversus misso, milites exciri jussit Rex, civesqve arma parare, qvorum brevi magnus ad eum confluxit numerus. Ad qvæ Eigillus Ullserkus: "Aliqvamdiu, inqvit, me anxit metus, longa durante pace, ne me, in lecti mei straminibus decumbentem, senem atqve decrepitum deprehenderet mors, in acie stantem, meiqve Ducis comitem, mori potius cupientem: cujus voti me jam fore compotem, eventus docebit."

CAP. XXIV.

PRÆLIUM JUXTA MONTEM FRÆDARBERG.

Vento spirante secundo, promontorium Stad boream versus prætervecti Eiriki filii, ut primum locus, qvo commorabatur Hakonus Rex, eis innotuit, illuc tendunt, eum adorturi. Navibus novem instructus Rex Hakonus, ad littus boreale montis (g) Frædarberg, *in freto* (h) Freyarsund, *appulit, ad meridionale montis latus appellentibus Eiriki filiis, classem navium numero supra viginti qvi ducebant. Misso nuntio, eos in terram exscendere*

(g) *D. habet: Fridarberg.*
(h) *Hoc rectius, qvam* Feeyarsund: *insulæ enim nomen, qvam fretum alluit, est* Fredey *sive* Frey. *C. D. habent* Frekeyarsund; *E.* Færeyarsund; *B.* Freyarsund.

ſegir at hann hafdi þeim völl haſlat á raſtar (6) kálfi; þar ero ſlettir vellir oc miklir, enn fyrir ofan gengr brecka laung oc helldr lág. Gengo Eiríks ſynir þá af ſcipom ſínom, oc nordr yfir hálſinn, fyrir innan (7) Frædarberg, oc ſva fram á Raſtarkálf. (8) Þá mællti Egill til Hákonar konungs, bad hann fá ſer X menn oc X merki. Konungr gordi ſva. Gengr þá Egill med menn ſína upp undir breckuna; enn Hákon konungr geck uppá völlinn med lid ſitt; ſetti upp merki, (9) oc fylkti, oc ſegir ſva: Ver ſculom hafa fylking lánga, ſva at þeir kríngi eigi um oſs, þótt þeir hafi lid meira; gerdo þeir oc ſva: vard þar orroſta mikil, oc en ſnarpaſta (10) ſócn. Egill Ullſerkr let þá ſetia upp merki þau X er hann hafdi, oc ſcipadi ſva mönnom þeim er baro, at þeir ſcylldo (11) gánga ſem næſtir breckonni, oc láta ſtundarhríd í millom hvars þeirra. þeir gerdo ſva, oc gengo fram med breckonni ſem næſt, ſva ſem þeir mundo vilia koma (12) á bak þeim Eiríks ſonom. Þat ſá þeir er efſtir ſtódo í fylking Eiríksſona, at merki mörg fóro (13) ódfluga, (14) oc gnæfo fyrir ofan breckuna, oc hugdo at þar mundi (15) fylgia lid mikit, oc mundi vilia koma á bak þeim, oc milli ſcipanna. Gerdiz þar þá kall mikit, ſagdi hverr ödrom (16) hvat títt var: því næſt kom flotti í lid þeirra. Enn er þat ſá konungarnir þá flýdo þeir. Hákon konungr ſótti þá hart fram (17) med ſínom mönnom, oc ráko þeir flóttann oc felldo lid mikit.

CAP. XXV.

FRÁ GAMLA KONUNGI.

Gamli Eiríksſon (1) þá er hann kom uppá hálſinn fyrir ofan bergit, þá ſneriz hann aptr, oc ſá (2) þá

(6) A. B. E. kalf. (7) C. bergit. (8) C. D. þá, deeſt.
(9) C. oc fylkti, omittit. (10) E. ſókn, addit.
(11) C. ſem næſtir fara. (12) C. D. í opna ſciölldo. (13) E. ódliga.

met Haſſelpæle) Valſtæden paa Raſterkalff; der ere ſlette oc ſtore Volle; men ofuen for dem gaaer en lang, men lav Brecke eller Bancke. Eriks Sønner ginge paa Landit, oc nord ofuer Halſen, inden paa Frædebierg, oc ſaa fram til Raſterkalf. Da talte Egil til Kong Hakon, oc bad hannem faa ſig ti Mend oc ti Fennicker. Kongen giorde ſaa. Egil gick da met ſine Mend op under Brecken, men Kong Hakon gick op paa Vollen met ſit Folck, opſette (der) ſit Banere, oc ſkickede Folcket i Orden, oc ſiger ſaa: vi ſkulle giøre en lang Slactorden, paa det de icke kunne omringe os, enddog de hafue flere Folck; de giorde ſaaledis. Der bleff en ſtor Slactning, oc en ſkarp Strid. Egil Ullſerck lod da opſtinge de ti Fennicker, hand hafde, oc ſkickede Fennickedragerne ſaaledis, at de ſkulde gaae ſaa nær de kunde til Backen, men lade noget Rum være imellem huer aff dennem. De giorde ſaa, oc ginge fram det nærmeſte de kunde, langs met Brincken, ligeſom de vilde komme bag paa Eriks Sønner. Det blefue de vaare, ſom bageſte vaare i Eriks Sønners Hær, at mange Fennicker komme flyvendis, oc ragede ofuer Backen, oc mente de, at dermet fulgde en ſtor Hob Krigs-Folck, ſom vilde komme dennem paa Ryggen, imellem dennem oc Skibene. Da raabte de høit, oc gafue hinanden det tilkiende, oc derpaa begynte de at flye. Men der Kongerne det ſaae, flydde de ocſaa. Kong Hakon ſøgte da hart fram met ſine Mend, oc ſette de efter de Flyctende, oc nedlagde mange aff dem.

Cap. 25.

Om Kong Gamle.

Der Gamle Eriksſon kom op paa Backen, ofuen for Biergit, da vende hand ſig om, oc ſaa ingen komme efter,

(14) C. oc gnæfo, omittit. (15) D. fara.
(16) C. D. E. hvat títt var, om. (17) E. med ſínom mönnom, add.
(1) D. ſá.

dere jubet Rex Hakonus, addens, ſe in Raſtarkalfa *locum pugnæ illis definiiſſe; ſunt ibi plani lateqve patentes campi, à qvibus in longum extenſa ſed leni altitudine ſurgit clivus. Relictis navibus, in terram exſcendunt Eiriki filii, transgreſſiqve collem boream verſus, intra montem Frædarberg, in Raſtarkalfam procedunt. Regem Hakonum allocutus Eigillus, petit ſibi dari decem viros, totidemqve vexilla. Cum his ſub clivum ille procedit, cum ſuis autem copiis in campum Hakonus Rex, ubi erecto vexillo, acieqve ordinata, monet ſuos ut in longum extenderent cornua, ne ab hoſte, majoribus licet copiis inſtructo, poſſent circumiri; parent illi mandatis. Orta hinc gravi & acerrima pugna, vexilla decem, qvæ acceperat, Eigillus Ullſerkus juſſit erigi, viroſqve qvi portarent, eo ordine procedere, ut ſub (ſummum) qvam proxime ſuccederent clivum, ſpatio qvodam inter ſingulos relicto. Ut mandatum erat, (ſummum) illi clivum qvam proxime ſuccedunt, progreſſiqve longo ordine, præbent ſpeciem agminis, prorumpentium, ut filios Eiriki à tergo aggrederentur. Animadvertunt qvi in acie filiorum Eiriki altiſſimo ſtabant loco, plurima alte volantia vexilla, atqve ſupra clivum emicantia; ſuſpicantur multas hoſtium turmas hæc vexilla comitari, qvi terga pugnantium cædere, viamqve ad naves illis præcludere vellent. Orto ingenti clamore ſuos vocantium, imminensqve periculum viritim monſtrantium, terga vertunt ſtantes in acie eorum milites, moxqve re animadverſa, ipſi Eiriki filii. Acriter tum cum ſuis inſtans Rex Hakonus, in tergis fugientium hærent, magnamqve edunt ſtragem.*

CAP. XXV.

DE REGE GAMLIO.

Clivi collum, ad latus montis interius, poſtqvam aſcenderat Rex Gamlius, *circumſpiciens animadvertit, plures*

(2) þá at ecki lid fór eptir þeim meira, enn þat er þeir höfdo ádr bariz vidr, oc þetta var prettr einn; þá let Gamli konungr blása herbláſtr, oc ſetia upp merki ſitt, oc ſcaut á fylking: hurfo at því allir Nordmenn, enn Danir flýdo til ſcipanna. Enn er Hákon konungr (3) oc hans lid kom þar at, þá vard þar orroſta en ſnarpaſta í annat ſinn. Hafdi þá Hákon konungr meira lid; lauk ſva at Eiríks ſynir flýdo: ſótto þeir þá ſudr af hálſinom, enn ſumt lid þeirra opadi ſudr á bergit, oc fylgdi Hákon konungr þeim. Völlr ſlettr er auſtan af hálſinom, oc veſtr á bergit, oc þá hamrar brattir veſtr af. Þá opodo menn Gamla upp undan á bergit, enn Hákon konungr ſótti at þeim (4) ſva (5) ſnarpliga, at hann drap ſuma, enn ſumir liópo veſtr af bergino, oc voro hvarirtveggio drepnir: oc ſcildiz Hákon konungr ſva fremi vid, er (6) hverr madr var drepinn.

efter, foruden dennem, de for hafde ſtridet imod, oc at dette var ickun it Krigspuds; thi lod hand blæſe Krigs-Blæſt, oc ſette ſit Bannere op, oc ſkickede ſit Folck i Orden igien. Samlede ſig da alle Norſke Mend til hannem, men de Danſke droge til Skibene. Der Kong Hakon kom, bleff der da en megit ſkarp Strid, anden Gang. Kong Hakon hafde nu flere Folck, oc paa det ſidſte flydde Eriks Sønner, oc begafue dennem ſynder ud ned ad Backen, men nogle aff deris Folck ryckede ſynder ud hen ad Biergit, oc ſette Kong Hakon efter dennem. Der er en ſlet Marck oſten for Backen, ſom ſtrecker ſig veſter ud langs Bierget, men veſten for ere høje oc ſteile Klinte. Ryckede da Gamles Mend hen ad Biergit, men Kong Hakon ſette ſaa hart efter dennem, at ſomme ſlog hand ihiel, men ſomme løbe veſter ud ned ofuer Biergit, oc omkomme de (ſaaledis) paa begge Steder. Kong Hakon holt icke op, forend huer Mand var ihielſlagen.

CAP. XXVI.

FALL GAMLA KONUNGS OC ULLSERCS.

Gamli Eiríksſon flýdi (1) af hálſinom (2) ofan á iöfno, fyrir ſunnan bergit. Þá ſneriz Gamli konungr enn í mót, oc helltupp orroſto: kom þá enn lid til hans. Þar komo oc allir brædor hans med miklar ſveitir. Egill Ullſercr var þá fyrir Hákonar mönnom, oc veitti harda atgaungo, oc ſciptoz þeir Gamli konungr höggom vid, feck Gamli konungr ſár ſtór, enn Egill fell, oc mart lid med hanom. Þá kom at Hákon konungr med (3) þær ſveitir er hönom höfdo fylgt); vard þá enn ný orroſta. Sótti þá enn Hákon konungr hart fram, oc hió menn til beggia handa ſer, oc felldi hvern yfir annan. Sva ſegir Guthormr Sindri:

Hræddr

Cap. 26.

Kong Gamles oc Ullſerks Fald.

Gamle Eriksſøn flydde aff Biergit ned paa Sletten, ſynden for Biergit. Da vende Kong Gamle atter om igien, oc opholt Striden, oc kom da endnu Folck hannem til Hielp. Der komme oc alle hans Brodre met ſtore Krigs-Hobe. Egill Ullſerk var da frem for Kong Hakons Folck, oc gick mandeligen fram, oc Gamle Eriksſøn oc Egil ſkifte Hug ſammen; bleff Gamle ilde ſaaret, men Egil falt oc megit Folck met hannem. Da kom Kong Hakon met de Hobe, ſom hannem fulgde, oc begynte Slagit paa nye. Gick da Kong Hakon haart fram, oc hugg til baade Hænder, oc nedlagde den ene ofuen paa den anden. Saa ſiger Guttorm Sindre:

Nedd

(2) E. þá, non legit.
(3) C. oc hans lid, deeſt; & mox: hardaſta, legit.
(4) E. ſva ſnarpliga, om. (5) A. B. diarfliga.

(6) A. B. hvert barn var dautt. (1) A. B. oc, inſerunt.
(2) A. B. oc, inſerunt.
(3) C. D. ſinar ſveitir, pro, þær ſv. uſqve ad). E. þá ſveit.

res hoſtium copias non premere fugientes ſuos, qvam qvibuscum antea fuerant congreſſi, nec aliud hoc eſſe, qvam dolos. Claſſicum igitur canere juſſit Rex Gamlius, vexillum ſuum erigi, aciemqve ordinari; qvo facto, confluxere ad eum Nordmannorum omnes, Danis ad naves fugientibus. Adveniente, ſua cum acie, Rege Hakono, alterum atroxqve redintegratum eſt prælium. Copiarum numero jam ſuperior erat Hakonus Rex; (qvare) eo cecidit res, ut fugam capeſſerent Eiriki filii, de clivo per latus ejus meridionale ſe ſubducentes, parte copiarum, qvæ eos fuerant ſecutæ, meridiem verſus in montem fugiente, qvas ſtrenue inſeqvitur Rex Hakonus. Qva orientem ſpectat clivus, longa extenditur planities, occidentem verſus ad montem usqve porrecta, qvi qva vergit ad occaſum, alta & prærupta habet latera. In (hunc) montem ſe recepit pars militum Gamlii Regis, qvos acriter adeo adortus eſt Rex Hakonus, ut aliis occiſis, per prærupta montis alii præcipites ferrentur, ſublati è medio hi æqve, ac illi. Nec deſtitit Hakonus Rex, antequam ad unum omnes erant necati.

CAP. XXVI.

REGIS GAMLII ET ULLSERKI CÆDES.

De clivo in ſubjectam planitiem, ad latus montis meridiei obverſum, cum fuga tulerat Gamlium Eiriki filium, in hoſtem iterum converſus, pugnam rurſus inſtaurat, confluentibus ad eum tam plurimis aliis, qvam cunctis illius fratribus, qvos haud exigua comitabantur agmina. Primus in acie militum Regis Hakoni tunc ſtans Eigillus Ullſerkus, in hoſtem acri impetu ferebatur; qvare alternis ictibus congreſſi, Gamlius Rex & Ullſerkus, magnis vulneribus ſauciatur Rex, ſed cadit Eigillus cum multis ſuorum. Tum Hakonus Rex, cum cohortibus, qvæ eum fuerant ſecutæ, ſuperveniens, prælium reſtaurat, eoqve impetu in hoſtem ſæviit Hakonus, ut obvios qvosqve ad utrumqve latus cædens, alium ſuper alium proſterneret; qva de re ita Guthormus Sindri: Ti-

Hræddr fór (4) hiörva raddar
(5) herr fyrir málma þverri,
rógeyſo geck ræſir
ráðſtercr framar merkiom.
Gerra gramr í ſnerro
(6) geir víſa ſer hlíſa
hinn er yfrinn gat jöfra
(7) óds kvánar býr mána.

Eiríks ſynir ſá menn ſína alla vega falla (8) fyrir ſer, þá ſnúaz þeir á flótta til ſcipa ſinna; enn þeir er fyrri höfdo flýit (9) á ſcipin, þá höfdo þeir úthrundit ſciponom, enn ſum ſcipin (10) voro þá uppi fiörot. Þá hliópo allir Eiríks ſynir á ſund, oc þat lid er þeim fylgdi. Þar fell Gamli Eiríksſon, enn adrir brædor hans nádo ſciponom, (11) oc helldo brott ſidan med þat lid er (12) eptir var, oc helldo ſídan ſudr til Danmerkor, (13) oc dvölldoz þar um hríd, oc undo illa vid ſína ferd.

CAP. XXVII.

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók þar ſcip þau öll er uppi höfdo fiarat, er átt höfdo Eiríks ſynir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggia Egill Ullſerc í ſcip, oc med hánom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. (1) Hákon konungr let oc fleiri ſcip uppſetia, oc bera á valinn, (2) oc ſer þá hauga enn fyrir ſunnan (3) Frædarberg). Eyvindr Skálldaſpillir orti víſo þeſsa, þá er Glumr Geiraſon hældiz í ſinni víſo um fall Hákonar konungs:

(4) Fyrr

Redd for Krigsheltten,
Stridens Hær flydde;
Fram for Krigs-Fanen
Den viise Konge gick.
Kongen icke pleier,
Som forhuerfuede
Ofuerflødigt Guld,
At skaane sig i Slagit.

Der Eriks Sønner saae sine Mend allevegne falde, da vende de Ryggen oc flydde til sine Skibe; men de, som først hafde flyet, hafde lagt ud met Skibene, men nogle vaare opskærede paa Landet. Da løbe alle Eriks Sønner ud i Vandit, for at suømme derfra, met den Hob, dennem fulgde. Der falt Gamle Eriksson, men de andre hans Brødre naadde Skibene, oc droge siden bort met det Folck, som var tilofuers, oc seglede synder til Danmarck, oc duelde der nogen Stund, oc vaare ilde tilfreds met sin Reise.

Cap. 27.

Egil Ullserk høisettis.

Kong Hakon lod tage alle de Skibe, som vaare opskærede, oc Eriks Sønner hafde aat, oc lod drage dennem op paa Landet. Der lod Kong Hakon legge Egil Ullserk i it Skib, oc met hannem alle de Mend, som slagne vare aff deris Folck, oc lod bære sammen der omkring Jord oc Stene. Kong Hakon lod oc flere Skibe sette op, oc bære hen til Valsteden, oc seer man endnu de Høie synden for Frædebierg. Evind Skaldespilder giorde denne Vise, den Tid Glum Geireson brammede i sin Vise aff Kong Hakons Fald:

Ofuer

(4) A. E. hiarta. (5) A. B. E. herr. C. D. hverr.
(6) B. geirníſa. C. geirſíſa.
(7) A. óskvanar. C. ólskvanar. E. óſk-qvanar.
(8) C. D. E. fyrir ſer, om. (9) E. á ſcipin, þá, om.
(10) C. D. voro þá, omittunt. (11) C. D. oc helldo brot ſidan, om.
(12) C. hönom ſylgdi.
(13) E. oc dvölldoz &c. addit.
(1) C. D. E. hann, pro, Hákon konungr.
(2) C. D. oc ſer þá h. uſqve ad) om.
(3) E. Frædarberg, & reliqvi.

Timidus fugit hoſtium exercitus,
Strenuum illum bellatorem.
Magnificus procedebat Rex
Prudentiſſimus ante ſigna.
Non ſolet Rex, in prælio,
Ille ſuæ parcere vitæ,
Qvi ingentem conqviſivit
Sibi auri cumulum.

Videntes autem Eiriki filii, ſuos ingenti ſtrage ubiqve proſterni, in fugam converſi, ſuas petiere naves. Has vero, partim in altum longius protruſerant, qvi cæteros præverterant fuga, partim in litore ſiccas reliqverat maris æſtus; qvare ut natatu evaderent, in undas ſe conjecere omnes Eiriki filii, totaqve, qvæ illos comitabatur, militum cohors. Cæſo ergo Gamlio Eiriki filio, ad naves reliqvi ejus evaſere fratres, qvi una cum ſuis, qvotqvot prælio ſupererant copiis, iter feſtinantes, meridiem verſus in Daniam vela fecere, ubi aliqvamdiu commorati, expeditionis ſuæ triſtem doluerunt exitum.

CAP. XXVII.

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, à filiis Eiriki poſſeſſas, qvas in litore deſeruerat maris æſtus, in terram ſubduci juſſit Rex Hakonus, atqve illarum uni tam Eigilli Ullſerki, qvam cæterorum ejus commilitonum, qvi in prælio ceciderant, cadavera imponi, aggeſtaqve humo & lapidum cumulo, tumulum ſuperſtrui. Plures præterea in littus Rex Hakonus ſubduci juſſit naves, atqve ad loca portari, ubi ſtrata jacebant cæſorum cadavera; qvos tumulos, poſitos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur. Cum ſuo in carmine cædem Hakoni Regis plurimum jactaret Glumus Geiri *filius, cecinit Eyvindus Skalldaſpillir ſeqvens carmen:*

Olim

(4) Fyrr raud Fenris varra
(5) flugvarr konungr ſparra,
(málmhrídar ſvall meidom
módr) í Gamla blódi.
Þá er (6) úſtirfin arfa
Eirícs (7) oc rac geira
nú tregr gæti gauta
grams fall á ſiá alla.

Háver bautaſteinar ſtanda hiá haugi Egils Ullſerks.

Ofuer Flugt fortrydelig,
Farfuede Kongen ſit Suerd
Met Gamles Blod;
Krigsmend da modige blefue.
Der hand fra Landet dreff
Alle Eriks Sonner.
Nu ſuag Mand (jeg) drøfuis
Aff Goters Kongens Fald.

Høje Bautaſtene ſtaae hos Egil Ullſerks Høj.

CAP. XXVIII.

HERSAGA TIL HÁKONAR KONUNGS.

Þá er Hákon konungr Adalſteins fóſtri hafdi verit konungr í Noregi XXVI vetor, ſídan er Eiríkr bródir hans fór or landi, þá vard (1) þat til tídinda, at Hákon konungr (2) var ſtaddr á Hördalandi, oc tók veizlo í Stord á Fitiom; hafdi hann þar hird ſína oc bændor marga í bodi ſíno. Enn er konungr ſat yfir (3) Dagverdar bordi, þá ſá vardmenn, er úti voro, at ſcip mörg (4) ſigldo ſunnan, oc átto (5) eigi lángt til eyarinnar. Þá mællti hverr vid annan, at ſegia ſcylldi konungi, at þeir hugdo, at herr mundi at þeim fara; enn þat þótti engom dælt, at ſegia konungi herſögo; þvíat hann hafdi þar mikit vidlagt, hveriom er þat gerdi (6). Enn þat þótti þo (7) úgeranda, at konungr (8) viſsi eigi þetta. Þá gengr einnhverr þeirra inn í ſtofona, oc bad Eyvind Finnsſon gánga út med ſer (9) ſciótt, ſegir at hin meſta naudſyn var á. (10) Eyvindr geck þegar (11) þannig, er ſiá mátti til ſcipanna; þá ſá hann þegar, at þar fór herr mikill. Geck aptr þegar í ſtofono, oc fyrir konong oc mællti:

(4) E. hanc ſtropham integram etiam habet infra in Haralld. Graf. Cap. I.
(5) E. flaugvarr. (6) E. úſtirfin, alii, óſtirfin.
(7) C. oc rac, omitt. E. of, pro, oc. (1) E. þat til tídinda at, om.
(2) E. var ſtaddr, om. (3) E. dagverd. (4) C. D. fóro.
(5) C. D. ſcamt. (6) D. þeim þótti oc. (7) E. naudſyn.
(8) C. D. yrdi þeſsa eigi varr. (9) C. D. ſciótt, omitt.
(10) C. D. hann geck út.
(11) A. B. com út þar, pro, þannig.

Cap. 28.

Krigs-Tidende kommer for Kong Hakon.

Der Kong Hakon Adelſteins Foſtre hafde værit Konge udi Norrig i 26 Aar, ſiden Erik hans Broder rømde aff Landet, hende det ſig, at Kong Hakon vaar paa Hordeland, oc udi it Gieſtebud paa Øen Stord, paa ſin Gaard Fitie; hafde hand da hos ſig ſine Hoffſinder, oc mange Bønder udi ſit Gieſtebud. Men der Kongen ſad ofuer Dauver-Bord, da ſaae hans Dagvectere, ſom vare uden for, at der komme mange Skibe ſeilendis ſynden fra, oc hafde icke langt til Øen. Da ſagde den ene til den anden, man ſkulde ſige det til Kongen, at dennem ſiuntis en Krigs-Mact at komme, for at angribe dennem: men ingen ſiuntis ſig det tienligt, at bære Kongen (denne) Krigs-Tidende; thi hand hafde lagt derhos ſtrenge Vilkor, for huer ſom det giorde: men det ſiuntis dog (derhos) megit ſkadeligt, at Kongen fick det icke at vide. Da gick en aff dennem ind i Stufuen, oc bad Evind Findſøn gaa ſkyndeligen ud, thi det var ſtorligen fornøden. Evind gick ſtrax did, huor mand kunde ſee Skibene, oc ſaa at der kom en ſtor Krigshær; gick hand da ſtrax ind for Kongen oc ſagde: Liden er den

Olim rubefecit gladium
Fugam horrens Rex,
(Bellatorum intumuit ſævus
Animus) in Gamlii ſangvine.
Cum multo absqve labore hæredes
Eiriki pepulit (viribus
Jam dolet invalidus Gautorum
Regis cædem) in mare omnes.

Excelſi ſtant cippi, ad tumulum Egilli Ullſerki erecti.

CAP. XXVIII.

BELLI NUNTIUS, AD REGEM HAKONUM DELATUS.

Norvegiæ cum Hakonus Rex Adalſteini alumnus XXVI hiemes imperaverat, poſtqvam patria terra ceſſerat frater ejus Eirikus, accidit, ut in Hordalandia conſtitutus Rex Hakonus, convivio intereſſet, in prædio Fitiom, *in (inſula)* (i) Stord, *cui convivio adhibuit tam ſuos aulicos, qvam rura habitantes magnatum plurimos. Hic ad menſam ſedente Rege, ut prandium ſumeret, videre qvi foris ſtabant ſpeculatores, naves complures à meridie velis ferri, inſulæ jam vicinas. Loqvuntur inter ſe, neceſſe eſſe, ut rem indicarent Regi, videri ſibi, exercitum appropinqvare hoſtilem: aſt nemini periculo carere videbatur, hoſtis adventum nuntiare Regi, qvi hujus rei nuntio cuiqve graves ſtatuerat conditiones. Viſum eſt tamen eis, aliter fieri non poſſe, qvam ut res Regi indicaretur. Eorum ergo aulam intrans qvidam, Eyvindum Finni filium monet, rem poſtulare maxime neceſſariam, ut ocyus foras procederet. Nec mora, progreditur Eyvindus ad locum, unde ad naves proſpectus permittebatur, videt mox, magnum appropinqvare exercitum, retroqve in cœnaculum greſſus & ad Regis menſam: "Exigua*

(i) *Eſt inſula Hordalandiæ meridionalis, qvam hodie vulgo nominant* Stølen, *vel* Storöen, *utrumqve, ut credo, corruptum ex antiqvo Stord.*

mællti: lítil er lídandi ſtund, enn laung (12) matmáls ſtund. Konungr leit móti hanom, oc mællti: hvat ferr? Eyvindr qvad:

Blódóxar tiá (13) ec beida
bryn þíngs fetil ſtínga
oſs geraz hnept ens hvaſsa
hefnendr ſeto efni:
helldr er vant, enn ec villda
veg þinn konungr, ſegia,
(14) farom til fornra vapna
fliótt herſögo drottni.

Konungr ſegir: Erto ſva gódr drengr, Eyvindr, at þú mant eigi herſögo ſegia, nema ſönn ſe. (15) Þá ſegia margir, at ſú ſaga ſe ſönn. Let þá konungr taka (16) ofan bordin; geck hann þá út, oc ſá til ſcipanna, ſá þeir þá at þat voro herſcip. (17) Konungr ſpyr þá menn ſína, hvert rád taca ſcylldi; hvert beriaz ſkuli med lid þat er (18) þeir hafa, eda (19) gánga til ſcipa, oc ſigla nordr undan. Er oſs þat audſætt, ſegir hann, at ver munom nú beriaz vid lidsmon miklo meira, enn fyrr höfom ver átt, oc hefir oſs (20) þó iafnan þótt mikill misiafnadr lids vars (21) þá er ver höfom orroſto átt vid ſono Gunnhilldar). Menn veitto her eigi ſciótan orſcurd; þá ſvarar Eyvindr (22) máli konungs:

Samira (23) niördr enn nordar
(24) naddregns (25) hvötom þegni
ver getom bili at (26) bölva
(27) bordmærar (28) ſkæ færa:
nú er (29) þat er rekr á rakna
(30) rymleid flota breidan
(grípom ver í greipar
gunnbord) (31) Haralldr ſunnan.

Kon-

den lidende Stund, men lang er Maaltids=Timen. Kongen ſaa til hannem oc ſpurde: hvad er paa Ferde? Evind quad da denne Viſe:

Den bolde Blodoxes Sønner
Suerdets Mode begiere,
Saa forteller jeg; at ſidde
Stacket Tid vi hafue.
Krigstidende at bringe
Til Herren beſværligt er,
Jeg, Konge! din Ære vil fremme,
Lader os ſnart til Vaaben gribe.

Kongen ſuarede: ſaa god en Dreng eſt du Evind, at du ſiger os icke Herſagn, uden den er ſand. Da ſagde mange, at den Sagn var ſandfærdig; lod Kongen da optage Bordene, oc gick ud, oc ſaa hen til Skibene, oc da ſaae de, at det vare Orlogs=Skibe. Kongen ſpurde da ſine Mend, hvad Raad de ſkulde tage, om de ſkulde ſtride, met det Folck, de hafde, eller gaa om Bord, oc ſeile nord i Landet. Vi ſee vel, ſagde hand, at vi nu hafue at ſtride, met en langt ſtørre Forſkiel paa Mandſkab, end nogen Tid tilforn hafuer været, endſkiont os hafuer ofte ſiuntis, at vort Folckes Ulighed var ſtor, naar vi hafue ſtridet imod Gunnhilds Sønner. Herpaa vidſte mand icke ſaa haſtig at gifue hannem Suar. Da ſuarede Evind ſaaledis paa Kongens Tale:

Os ſiunis, Konge!
En dapper Mand ei ſømme,
Da Striden ſtunder til,
Skibet nord efter at føre.
Nu er det at Harald
Drifuer ſin ſtore Flaade
Synden fra ofuer Hafuit.
Lader os tage Skioldene i Hænder.

Kon=

(12) C. matlaung. D. málsſtund. (13) A. ec, omittit. (14) A. fám.
(15) C. D. þá ſegia margir at ſú ſaga ſe ſönn, add. (16) E. upp.
(17) A. B. E. hann mællti þá til manna ſinna. (18) E. þar var.
(19) E. ganga til ſcipa oc, om. (20) A. B. þó opt.
(21) þá er ver h. uſqve ad) om.

(22) C. D. máli konungs, add. D. ſannra, pro, ſamira.
(23) A. B. nordr. (24) C. D. nadrengs. (25) D. hugtum.
(26) D. bölſa. (27) B. blámærar. (28) A. kæ.
(29) B, þar er rauk. E. rætt enn, pro, er rekr á.
(30) E. rymſeid. (21) B. Haralldi.

"gua eſt, inqvit, volantis temporis, ſed longa prandii mora." Qvem Rex intuitus, qvam rem ferret, rogat; tum cecinit Eyvindus:

Blodöxii filios nuntio ſtrenui
Ad bellum nos provocare.
Nobis relinqvitur exigua, ut acuta
Qvieſcant arma, mora & facultas.

Maximi eſt periculi, ſed volo,
Qvod tuæ eſt gloriæ, Rex, dicere,
Arripiamus antiqva arma,
Celeriter, belli nuntium Domino.

Cui Rex: "Es tu, Eyvinde, vir adeo probus ejusqve ingenii, ut belli non ires nuntius, niſi verus." Aſſerunt tum multi, verum eſſe nuntium. Jubet ergo Rex, ut menſæ ſubmoverentur, ipſeqve foras progreſſus, cum ad naves proſpexerat, vident omnes, naves eas eſſe bellicas. Tum ſuos rogat Rex, qvid conſilii hic optimum eis videretur, utrum cum exigua, qvæ aderat, manu congredi cum hoſtibus, an ad naves feſtinare, & vela ſeptentrionem verſus dare, qvo ſe hoſti ſubducerent; omnibus enim eſſe perſpicuum, cum longe ſuperiori hoſtium vi jam manum fore conſerendam, qvam ullo antea tempore, qvamvis magna ſemper viſa fuerit utriusqve exercitus diſparitas, qvando cum Gunnhilldæ filiis fuerat congrediendum. Ad hæc cum reſpondere omnes cunctarentur, Regi ſeqventi carmine reſpondit Eyvindus:

Non decet longius boream verſus,
Bello præſtantem ſtrenuum virum,
(Auguramur bellum jam adeſſe)
Navium claſſem ducere noſtram.

Jam ducit, latam per maris viam,
Suam claſſem ingentem,
(Arripiamus nos manibus
Scuta) Haralldus de meridie.

"Ut

Konungr svarar: (32) Rauſtliga er þetta mællt Eyvindr, oc nær ſcaplyndi míno; enn þó vil ec heyra fleiri manna úrſcurd of þetta mál. Enn er menn þóttoz ſkilia hverſo konungr villdi (33) vera láta, þá ſvörudo margir, (34) at (35) helldr villdo falla (36) med drengſcap, enn flýa fyrir Dönom, at úreyndo; ſögdo at opt höfdo þeir ſigr fengit, þá er þeir höfdo bariz vid minna lid. Konungr þackadi þeim vel ord ſín, oc bad þá vapnaz, oc ſva gera (37) menn. Konungr ſteypir brynio á ſic, oc gyrdir ſic (38) med ſverdino kvernbít, ſetr á höfot ſer hiálm gullrodinn, tekr keſio í hönd ſer, oc ſciölld á hlid. Þá ſcipar hann hirdinni í eina fylking, oc bóndom þar med, oc ſetti upp merki (39) ſín (40).

CAP. XXIX.

FRÁ FYLKINGU EIRIKSSONA.

Haralldr konungr Eiríksſon var þá höfdingi yfir (fyrir) þeim brædrom eptir fall Gamla. Þeir brædur höfdo (1) þar her mikinn (2) ſunnan af Danmörc. Þar voro þá í lidi med þeim módorbrædor þeirra, Eyvindr Screya oc Alfr Aſcmadr; þeir voro ſtercir menn oc rauſtir, oc hinir meſto manndrápa menn. Eiríks ſynir helldo (3) ſcipom ſínom til eyarinnar, oc gengo á land upp, oc fylkto, oc er ſva ſagt, at eigi (4) væri minni lidsmunr, enn VI menn (5) mundo vera um einn, at Eiríks ſynir (6) mundo fiolmennari.

CAP. XXX.

(32) C. D. drengiliga. (33) C. D. vera láta, om.
(34) A. ſögdo, inſerit. (35) B. betra var at.
(36) E. med drengſcap, om. (37) C. D. þeir.
(38) A. B. med ſverdino, inſerunt. (39) B. ſitt.

Kongen ſuarede: det er mandelige talet, Evind, oc næſten efter mit Sind, men dog vil jeg høre, hvad flere ville ſige herom. Der mand forſtod Kongens Villie oc Mening, da ſuarede mange, at de heller vilde falde met Manddom oc Ære, end fly for de Danſke, uden at forſøge Fienden, ſigendis derhos, at ofte hafde de vundet Seier, da de ſlogis met mindre Folck. Kongen tackede dennem for diſſe Ord, oc bad dennem væbne ſig, oc ſaa giorde de. Kongen drog i ſin Brynie, oc giordede ſig met ſit Suerd Quærnbider, oc ſette en forgyldt Hielm paa ſit Hofuit, tog it Spiud i ſin Hand, oc en Skiold ved Siden. Derpaa ſkickede hand ſine Hoffſinder i Slactorden, oc ſaa Bønderne, oc opſette ſine Banere.

Cap. 29.

Om Eriks Sønners Slactorden.

Kong Harald Eriksſon var da Hofuitsmand for de andre ſine Brødre, efter Gamles Fald. Diſſe Brødre hafde da der en ſtor Krigshær met ſig, ſynden fra Danmarck, oc vaare iblant deris Folck deris Moderbrødre, Evind Skreja oc Alff Aſkmand, to ſtercke oc duelige Kiemper, oc de ſtørſte Manddrabere. Eriks Sønner lagde met ſine Skibe til Øen, oc ginge op paa Landet, oc giorde deris Slactorden, oc ſiges ſaa, at icke var mindre Forſkiel paa begge Parters Mandſkab, end at ſex monne være imod een; ſaa megit Mandſtercker vaare Eriks Sønner.

Cap. 30.

(40) C. oc var lidsmunr mikill, addit. (1) E. þar, omittit.
(2) A. B. haſt, inſerunt. (3) C. D. ſcipom ſínom, om.
(4) A. B. mundi vera. C. yrdi. (5) E. væri.
(6) E. höfdo meira.

"Ut virum decet fortem, reſpondit Rex, locutus es, Eyvinde, & mea ex mente; mentem tamen aliorum plu-"rium hac de re vellem audire. Cum ergo haud obſcure colligere liceret, qvo Regis inclinaret animus, reſpondere multi, ſe potius, ut fortes deceret viros, cadere velle, qvam fugere, metu Danorum, nec arma eorum expertos; ſæpe ſe potitos fuiſſe victoria, qvando pugnatum fuerat, à paucioribus copiis paratos. Hæc locutos, actis prolixè gratiis, Rex jubet armari, armantur omnes; ipſe loricam induit, cingit ſe gladio Kvernbit, capiti imponit galeam inauratam, manu prehendit geſum ſ. haſtam, latusqve clypeo munit; qvo facto, aulicos atqve colonos una ordinat acie, ſuaqve erigi jubet vexilla.

CAP. XXIX.

DE ACIE FILIORUM EIRIKI.

Poſt cædem Gamlii, Halldus Eiriki filius fratrum ſuorum erat Dux. Ex Dania amplum illi tunc ducebant exercitum, præter alios comitati avunculis ſuis, Eyvindo Skreya & Alfo Aſkmanno, *qvi robore erant inſignes manuqve promti, ſed omnium maximi homicidæ. Appulſis ad inſulam navibus, terram conſcendunt filii Eiriki, ſuosqve in aciem diſponunt; fertur autem non minor fuiſſe utriusqve exercitus numero diſparitas, qvam ut cum ſenis ſingulis eſſet pugnandum; ſuperiores adeo numero filiorum Eiriki erant copiæ.*

CAP. XXX.

CAP. XXX.

FRÁ FYLKINGO HÁKONAR KONUNGS.

Hákon konungr hafdi þá fylkt lidi ſíno, oc ſegia menn (1) ſva, at (2) hann ſteypti af ſer brynionni, ádr orroſtan tócz. Sva ſegir Eyvindr Scálldaſpillir í Hákonar málom:

(3) Bródor (4) fundo (5) þar (6) Biarnar
(7) or brynio fara,
konung hinn koſtſama
kominn (8) und (9) gunnfána;
(10) drupdo (11) dólgar,
enn (12) darrar (13) hriſtiz,
(14) upp var þá
hilldr (15) of hafin.

Het á (16) Hólmrygi,
(17) ſá er her kallar,
Jarla (18) einbani,
fór til orroſto.
Gott hafdi hinn (19) giöfli
gengi Nordmanna,
(20) ægir (21) Ey-dana,
ſtód und (22) ár (23) hiálmi.

(24) Hraudz or hervádom,
hratt á völl brynio,
(25) víſi verdungar,
ádr til vígs (26) tæki.
(27) Lek vid liódmögo,
ſcylldi land (28) veria,
gramr hinn gladværi
ſtód und gull-hialmi.

Há-

(1) D. ſva, omittit. (2) A. B. konungr.
(3) B. has tres Strophas: Bródor fundo þeir Biarnar &c.; Het á Hólmrygi &c.; Hrodz or hervadom, &c. non hic, ſed ultimo capite integras habet. (4) D. funno. (5) A. þær. (6) B. Biörnar.
(7) A. B. í. (8) E. vid. (9) D. gudfána. (10) A. B. drupto.
(11) A. dólgrar. B. dólgar. C. D. E. dólgarar. (12) A. B. darradr.
(13) D. hriſti. (14) C. oc, præmittit. (15) A. um hafit.
(16) A. B. E. Háleygi, ſems á, inſerit. (17) ſá er her kallar, omitunt.
(18) D. embani. E. eindani. (19) A. B. göfgi.
(20) A. B. eydir. D. egir.
(21) A. E. Ey-Dana. D. Æy-Dana. B. Eyþana. C. Æ-Dana.
(22) A. B. ár. E. gull. (23) C. hálmi. (24) C. D. hrauz.
(25) C. vís verdungir. (26) A. tækiz.
(27) D. leik. (28) A. vera.

Cap. 30.

Om Kong Hakons Slactorden.

Kong Hakon hafde da ſticket ſit Folck i Orden, oc ſigis ſaa, at hand førde ſig aff ſin Brynie igien, førend Slagit begynte. Saa ſiger Evind Skaldaſpilder udi Hakons-Maal:

Der ſaae de Biørns Broder
Brynien afforis,
Den koſtelige Konge,
Stod under Krigs-Fanen.
Fienden bucked under,
Spiudene ryſte,
Da frembrød Striden.

Hand Holmrygerne manede,
Som Krigsfolck udbyder;
Den ſom eene fælder Jarle,
Sig gaff i Striden.
Godt Nordmends Selſkab
Den Gaffmilde hafde;
Danſke Øeboers Skreck
Betids ſtod met Hielmen paa.

Affdrog Harniſken,
Brynie paa Marcken kaſte,
Hoffſinders Konning,
Før hand begynte Slagit.
Met (affaldne) Landsmend
Hand legede, der Rigit
Verie ſkulde; gylden Hielm
Lyſtig Konge hafde.

Kong

CAP. XXX.

DE ACIE REGIS HAKONI.

Jam ſuos etiam in aciem diſpoſuerat Rex Hakonus; ſed is, ut vulgo ferunt, loricam exuit, antequam ortum eſt prælium. Sic (enim) canit Eyvindus Skalldaſpillir, in carmine, dicto Hakonar-mal:

Fratrem viderunt ibi Biornii
Lorica ſeſe exuentem,
Regem illum vere magnificum,
Jam ſuo ſtantem ſub vexillo.
Capita triſtes demiſere inimici,
Sed haſtæ (ſævæ) concutiebantur,
Qvo qvidem tempore
Prælium eſt committi coeptum.

Clamore hortatus eſt (k) Holmrygenſes
Ille, qvi exercitus convocat.
Jarlorum ille unus occiſor
Progreſſus eſt ad prælium.
Bene ſucceſſit illi munifico
Promtus comitatus Nordmannorum.
Metus Danorum inſulanorum
Stetit mature galea tectus.

Exuit ſtrenue armaturam,
Abjecit ſuam humi loricam
Ille dux aulicorum,
Antequam prælium eſt initum.
Luſit cum obedituris,
Terram qvi erat defenſurus;
Rex ille, hilaris animo,
Stetit ſub inaurata galea.

Mul-

(k) *A. B. E. habent:* Haleygenſes, (*Halogalandos*) *ut &* Holmrygenſes (*Rugios, inſulas habitantes*) *incolas inſularum in provincia Norvegiæ* Rogaland.

Hákon konungr valdi menn miöc í hird med ſer, at afli oc reyſti, (29) ſva ſem gört hafdi Haralldr konungr fadir hans). Þórálfr (30) inn ſterki Skolmsſon var þar, (31) oc geck á adra hlid konungi; hann hafdi hiálm oc ſciölld, keſio oc (32) ſverd, þat er kallat var Fetbreidr. (33) Þat var kallat, at þeir Hákon væri jamſterkir: þeſs getr Þordr Siárekſſon, í (34) drápo þeirri, er hann orti um Þórálf:

Þar er bödhardir bördoz
(35) bandz (36) ió draugar landa,
lyſtr geck herr til hiörva
(37) hnitz, í Stord á Fitiom:
Oc (38) gymſleyngvir ganga
gifrs (39) hlemána dríſo
nauſta blacs et næſta
Nordmanna gram þordi.

Enn er Fylkingar gengo ſaman, vard þar orroſta hörd oc mannſcæd. Enn er (40) menn höfdo ſcotit ſpiótom, þá brugdo menn ſverdom, geck þá Hákon konungr, oc Þóralfr (41) med hanom, fram um merkin, oc hiuggo til beggia handa. Sva ſegir Eyvindr Skálldaſpillir (42):

Sva beit þá ſverd
or Siklings hendi
vadir vafadar
ſem í vatn (43) brygdi.
(44) Brökodo broddar,
brotnodo ſcildir,
glumrudo (45) glym-ríngar
í (46) gotna hauſom.
(47) Tröddoz törgor
fyrir týs oc bauga
hiallta

Kong Hakon udſøgte ſig, met megen Flid, viſſe Mend til ſine Hoffſinder, efter deris Styrcke oc Dapperhed, ligeſom hans Fader Kong Harald hafde giort. Thoralff Skolmsſøn, den Stercke, var der (blant andre) oc gick jefnſidis hos Kongen; hand hafde Hielm oc Skiold, Spiud oc it Suerd, ſom kalledis Fodbreed. Der bleff ſagt, at Hakon oc Thoralff vaare lige ſtercke. Derom taler Thord Siarekſøn, i den Viſe, hand giorde om Thoralff:

Der de haardføre
Stridsmend ſlogis,
Hæren lyſtig gick
Til Slag, i Stord paa Fidie.
Oc Skioldens Drager,
Udi Suerdenes Storm,
Nordmends Kongen
Næſt gaa torde.

Der beggis Slactordener møttis, bleff der en haard oc farlig Strid, oc der de hafde udſkudt deris Spiude, droge de Suerdene. Gick da Kong Hakon, oc Thoralff met hannem, fram for Banerit, oc hugge til begge Hænder. Saa ſiger Evind Skaldaſpilder:

Saa bed da Suerdit,
I Kongens Haand,
Odins Dract, (Brynien)
Som i Vand det ſlogis.
Suerdene bragede,
Skioldene breckedis,
Brynierne raſlede,
Ofuer Stridsmends Hofueder.
Nordmends Iſſer,
Oc ſaa Skiolde
For

(29) C. D. ſva ſem gört &c. uſqve ad) om. (30) C. D. inn ſterki, om.
(31) C. D. oc geck, om. (32) C. girdr ſverdi því er Fetbreidr het.
(33) E. ſva er ſagt. C. D. þat var mællt. (34) E. Þóralfsdrápo.
(35) E. brandz. (36) C. D. jodrugr. (37) C. D. hnizt.
(38) C. gimſlöngver. E. gunnſlöngvir. (39) E. læmána.

(40) C. D. ſcotit var. (41) C. D. med hanom, omittunt.
(42) B. í Hákonar málum, add. (43) E. of, inſerit.
(44) C. D. brykudo oddar. (45) C. D. gylfringa. E. glymkríngar.
(46) C. E. iotna.
(47) C. D. hanc ſtropham: Tröddoz törgor, totam omittunt.

Multus erat Rex Hakonus, in eis ſibi eligendis aulicis, qvi & robore præſtabant & fortitudine, prout olim fecerat pater ejus Rex Haralldus. Intererat huic prælio Thoralfus *robuſtus*, Skolmi *filius, qvi alterum Regis texit latus, ipſe galea & ſcuto armatus, geſoqve & gladio, qvi dictus fuit* Fetbreid. *Vulgo perhibent, Hakono Regi robore æqvalem fuiſſe Thoralfum. Id qvod memorat* Thordus Siareki *filius, in carmine, qvod de Thoralfo cecinit*:

Ubi duri invicem pugnabant,
In acie milites ſtrenui,
Alacer ivit exercitus ad enſes
Collidendos, in Storda in Fitjis.
Et qvi clypeos late jactat,
In denſo ſagittarum nimbo,
(In prælio) ille proximus ire
Nordmannorum Regi eſt auſus.

Concurrente autem utraqve acie, acerrima orta eſt pugna & hominum ſtrages. Poſtqvam jacula erant emiſſa, ſtrinxere gladios, progreſſusqve Rex Hakonus ante vexillum, comitatus Thoralfo, obvios utrinqve ſtravit gladio, qva de re ita Eyvindus Skalldaſpillir:

Ita ſecuit tunc gladius,
In Regis manu,
Othini indumenta (loricas)
Ac ſi in aqvam eſſet vibratus.
Stridebant enſes,
Frangebantur clypei,
Strepebant loricæ
In bellatorum craniis.
Concuſſa ſunt ſcuta,
Viri Regis, & duro

Gladii

hiallta hardfótom
(48) hausar Nordmanna.
Róma vard í eyo,
rudo (49) konungar
scírar scialldborgir
í scatna blódi.

For Konningens skarpe
Suerds Eg slidbis.
Strid holdtis i Øen;
Kongerne bestenckte
De skionne Skiold=Borger
Met Krigsmends Blod.

CAP. XXXI.
FALL EYVINDAR SKREYO OC ALFS ASKMANNS.

Hákon konungr var audkendr, meir enn adrir menn; lýsti oc af hiálminom, er sólin skein á: var vapnaburdr mikill at hánom. Þá tóc Eyvindr Finnsson hött, oc setti yfir hiálm konungs. Eyvindr Skreya kalladi þá hátt: leyniz Nordmanna konungr (1) nú? edr hefir hann flýit, edr hvar er nú gullhiálmrinn? Eyvindr geck þá fram, oc Alfr bródir hans med hanom, oc hioggo til beggia handa, oc leto sem ódir eda galnir væri. Hákon konungr mællti hátt til Eyvindar: hallto sva fram stefnunni ef þú villt finna Nordmanna konung. Sva segir Eyvindr Skálldaspillir: (2)

(3) Badat valgrindar vinda
vedr heyandi Skreyo
gumnom hollr (4) ne gulli
gefnar sinni stefno.
Ef (5) svipkenni svinnan
sigr minnigr villt finna,
fram hallto niótr at nýtom
Nordmanna gram (6) þannig.

Var þá oc scamt at bída, ádr Eyvindr kom þar, oc reiddi upp sverdit, oc hió til konungs. Þórálfr

Cap. 31.
Evind Skrejes oc Alff Askmands Fald.

Kong Hakon var megit kiendelig, frem for andre Mend: thi hans Hielm gaff it Skin fra sig, naar Solen skinnede derpaa, huorfor de fleste vende deris Vaaben mod Kongen. Da tog Evind Findsøn en Hætte, oc drog den ofuer Kongens Hielm. Da raabte Evind Skreja højt, oc sagde: skiuler nu de Nordmenders Konning sig, eller har hand flyd aff Striden? oc huor er nu Guldhielmen blefuen aff? Evind gick da fram, oc hans Broder Alff met hannem, oc hugge til begge Hænder, oc vraalede, som de vaare rasende eller galne. Kong Hakon sagde da højt til Evind: holt fram, som du stefner, om du vilt finde de Nordmenders Konning. Saa siger Evind Skaldaspilder:

Den Folcket hulde Konge, som Striden
Holder, Skreja bad,
Sin Stefne ei til Side
Eller Glafuind vende.
Hues Seier du attraaer,
Oc Helten gieff vilt finde,
Mand! saa holt du fram
Mod Nordmends Kongen did.

Det varede da ei lenge, inden Evind kom der, oc løftede sit Suerd i Veiret, oc hugg til Kongen. Men Tho=

(48) B. hausi. (49) E. firar margir. (1) C. D. nú, omittunt.
(2) C. D. hanc Stropham: Badat, totam omittunt.

(3) B. bádar valgrindor. (4) E. ne, omittit.
(5) E. svipkenni, al: söckspenni. (6) A. B. hranna.

Gladii mucrone,
Crania Nordmannorum.
Prælium est commissum in insula.

Adspergebant Reges
Nitida, ex clypeis facta munimina,
Pugnatorum sangvine.

CAP. XXXI.
CÆDES EYVINDI SKREYÆ ET ALFI ASKMANNI.

Præ omnibus aliis in acie maxime conspicuus erat Hakonus Rex, galea ejus, qvæ ex sole radiabat, fulgorem late spargente; qvare plurimorum in eum directa sunt tela. Galeam ergo Regis, pileo imposito, texit Eyvindus Finni filius. Tum alta voce exclamans Eyvindus Skreya: "latetne, inqvit, jam Nordmannorum Rex, an fuga "se subduxit; ubinam est galea illa inaurata?" qvo dicto, ipse & frater ejus Alfus, longius in aciem progressi, ad latus utrumqve gladiis ferire, atqve rabidorum instar & insanientium, rudere cœperunt. Alta voce Rex Hakonus Eyvindum compellans, jubet eum prorsus recta tendere, si vellet Nordmannorum Regem offendere; qva de re ita Eyvindus Skalldaspillir:

Petiit, ut bellonæ sævam
Tempestatem sustinens Skreya,
Hominibus parcens, non auro (Rex)
Recta suam proseqveretur viam.
Qvodsi fortem bellatorem
Victoriæ cupidus vis invenire,
Recta tende hacce via
Nordmannorum huc ad Regem.

Nec mora, advolat mox Eyvindus, qvi, gladio vibrato, Regem petiit. Suum Thoralfus scutum ferienti objecit

álfr ſcaut vid hánom ſcilldinom, oc (7) ſtakradi Eyvindi vid: enn konungr tók ſverdit kvernbít tveim höndom, oc hió til Eyvindar ofan í hiálminn, oc klauf (8) hiálminn oc höfudit allt í herdar nidr. Þá drap Þórálfr Alf Aſcmann. Sva ſegir Eyvindr Skalldaſpillir:

Veit ec at beit hinn bitri
(9) byggving medal dyggvan
(10) búlca ſcíds or bádom
benvöndr konungs höndom.
(11) Ufælinn klauf (12) ála
eldraugr ſcarar hauga
gullhiölltodom galltar
(13) grandrádr Dana (14) brandi.

Eptir fall þeirra brædra geck Hákon konungr ſva hart fram, at þá hröck allt fólc fyrir hanom. Slær þá í lid Eiríks ſona felmt oc flótta því næſt: enn Hákon konungr var í öndverdri ſinni fylkingo, oc fylgdi faſt flóttamönnom, oc hió títt oc hart: þá flaug ör ein, er fleinn er kalladr, oc com í (15) handlegg Hákoni konungi, upp í múſina, fyrir nedan öxl. Oc er þat margra manna ſögn, at ſcóſveinn Gunnhilldar, ſá er (16) Kiſpingr (17) er nefndr, lióp fram í þyſinom, oc kalladi: gefit rúm konungs bananom, oc ſcaut fleininom til Hákonar konungs. Enn ſumir ſegia, at engi viti hverr ſcaut: má þat oc vel vera, þvíat örvar oc ſpiót oc allskonar ſcotvopn flugo ſva þyckt, ſem dríſa. Fiölldi manns fell af Eiríks ſonom, bædi á vígvellinom, oc á leid til ſcipanna, oc ſva í fiörunni; oc fiölldi lióp á kaf. Margt komz á ſcipin, allir Eiríks ſynir, oc rero þegar undan, enn Hákonar menn eptir þeim. Sva ſegir Þordr Siárekſſon:

Vardi

(7) D. ſtakar. E. ſtakadi. (8) C. D. hann. (9) D. bygging. (10) C. búſka. (11) C. úfallom. D. úfallinn. (12) B. alla.

Thoralff ſkiød ſin Skiold derimod ſaa hart, at Evind rafuede derued. Kongen greb da ſit Suerd Quærnbider, met baade Hænder, oc hug til Evind ofuen i hans Hielm, oc kløfuede Hielmen, oc Hofuedit ned i Hærderne. Da dræbte oc Thoralff Alff Aſkmand. Saa ſiger Evind Skaldaſpilder:

Jeg ſaa det ſkarpe Suerd,
J Kongens baade Hænder,
Paa den maadelige hulde at bide,
Der holder til paa Skibe.
Uforfærdet Helt,
Som Raad mod Danſke lagde,
Met Guld-klodet Suerd,
Hofued-Jſſen kløfuede.

Efter diſſe Brødris Fald gick Kong Hakon ſaa hart fram, at alle vigede for hannem. Da paakom Eriks Sønners Hær en Fryct, oc de begynte at flye. Kong Hakon var da fram for alt ſit Folck i Slactordenen, oc ſatte ſterckt efter de Flyctende, oc hug tit oc hart: men i det ſamme kom en Piil flyfuendis, ſom Flein kaldis, oc ſkiød ſig ned i Kongens Arm, op i Muſen, neden for Axelen; oc bleff det ſagt aff mange, at Gunnhilds Skoſuend, ved Nafn Kiſping, kom framløbendis i Striden, oc ſagde: gifuer Kongens Bane Rum, oc ſkiød ſaa Pilen til Kong Hakon. En Part mene, at det er uviſt, huo den ſkiød, oc kand det vel være, thi Pile oc Spiud oc alle ſlags Skudvaaben drefue ſaa tyckt, ſom Snefog. Eriks Sønner miſte der megit Folck, baade paa Valſteden, oc der de flydde til Skibene, oc ſaa paa Strandbredden; oc mange løbe udi Vandet oc druckenede. Mange komme ind i Skibene, (blant dem) alle Eriks Sønner, oc rode ſtrax bort, men Hakons Mend forfulgde dennem. Saa ſiger Thord Siarekſſon:

Lands

(13) A. grandadr. C. D. grand-dadr. (14) E. branda. (15) A. hönd. (16) A. Kilpingr, al. Kiſpingr. (17) C. D. het.

cit eo impetu, ut titubaret Eyvindus, qvem Rex, gladio Kvernbit utraqve manu arrepto, qvo apicem galeæ Eyvindi feriit, per galeam totam, totumqve per caput, ad humeros usqve ſecuit, Alſum interea occidente Thoralfo Aſkmannum. Sic canit Eyvindus Skaldaſpillir:

Scio, qvod ſecuit ille acutus
Incolam mediocriter probum
Navium, arreptus ambabus
Enſis Regis manibus.
Timoris expers ſecuit totum
Bellator caput,
Cui aureus erat capulus,
Noxia in Danos volvens conſilia, enſe.

Poſt cædem fratrum iſtorum, eo impetu in hoſtem ferebatur Hakonus Rex, ut omnes ſævientem vitarent. Hinc terrore perculſi, filiorum Eiriki milites, terga vertunt; ſed inſtat acriter perculſis, hæretqve in tergis fugientium, primus in acie ſuorum Hakonus Rex, magnis ſæpiusqve iteratis ſæviens ictibus; cum volans telum miſſile ejus generis, qvod Flein *dicunt, in* (l) *brachium Regis penetrat, in muſculo, ſubter axilla. Tradunt autem multi, ſervum, qvi Gunnhildæ erat à calceis.,* (m) Kiſping *dictum, in turbam præliantium proſiluiſſe, alta voce exclamantem, ut Regis occiſori locum darent, hocqve dicto, in Regem miſſile jaculatum fuiſſe. Contra referunt alii, nemini cognitum fuiſſe, qvi telum emiſerit; id qvod verum credo, ſiqvidem ſagittæ & jacula & omnis generis miſſilia, nivis & grandinum inſtar, per aëra volitarent qvam plurima. Qvi partes filiorum Eiriki fuerant ſecuti, militum cecidit ingens turba, tam in prælio, qvam in fuga curſuqve ad naves, atqve in littore; in mare multi ſe dedere præcipites; ad naves multi evaſere, (inter qvos) omnes Eiriki filii, qvi mox fuga ſe ſubduxerunt, altum petentes, perſeqventibus illos Hakoni militibus. Qva de re ita Thordus Siareki filius:*

De-

(l) *A. habet: manum.* (m) *A. habet:* Kilping, *cæteri Kiſping.*

Vardi (18) varga myrdir
vitt, ſva ſkal frid ſlíta
iöfor (19) villdot þann elldaz,
(20) öndvert fólc (21) at löndom.
Starf hófz upp (22) þar er arfi
ótta (23) vanr á flótta
gulls, enn gramr var fallinn,
Gunnhilldar kom ſunnan.
(24) Þrótt var ſýnt þar er ſettoz
ſinn (25) ródrs vid þröm ſtinnan
(madr let önd oc (26) annarr)
(27) ófár búendr ſárir.
Afreks (28) veit (29) þat er iöfri
allríkr (30) í ſtyr ſlíkom
göndlar niördr ſá er gerdi
geck næſt, hugins (31) drecko.

CAP. XXXII.
DAUDI HÁKONAR KONUNGS.

Hákon konungr geck út á (1) ſkeid ſína, let þá binda ſár ſitt, (2) enn þar rann blód ſva mikit, at eigi feck ſtödvat. Oc er áleid dag, þá úmætti konung. Segir hann þá (3) mönnom ſínom, at hann vill fara nordr á Alrekſtadi, til bús ſíns. Enn er þeir komo nordr at Hákonarhello, þá lögdo þeir þar at, oc var þá konungr nær (4) lífláti; kalladi hann þá til ſín vini ſína, oc ſegir þeim ſcipan þá er hann vill (5) gera of ríkit; hann átti dóttor eina (6) barna, er Þóra er nefnd, oc eingan ſon; hann bad þá ſenda þau ord Eiríks ſonom, at þeir ſcylldo konungar vera yfir landi: enn hann bad (7) af þeim vircta vinom ſínom oc frændom. Enn þótt

Lands-Folcket, de Fredløſis Morder,
I Fare ſted, vide forſuarede;
Saa Freden forſtorres, den Konge
De længere Liff misundte.
Arbeide begyntis, da fra ſønden
Gunnhilds Son, ſom Guldit fattedis,
Aff Fryct kom paa Flucten,
Men Konningen var falden.
Tapperhed viſtis, der Bonder,
Ved deres haarde Roer-Bret,
Quæſte ſig ſette; da opgaff
En oc anden ſin Aand.
Det Manddom bevidner, at veldig
Helt, ſom Rafnens Drick
Beredde, Kongen nærmeſt
Gick i ſaadan Strid.

Cap. 32.
Kong Hakons Dod.

Kong Hakon drog ud paa ſit Skib, oc lod ſit Saar forbinde, men det blødde, ſaa ingen kunde ſtille det. Oc der det lidde ud paa Dagen, bleff Kongen vanmectig oc beſvimmede. Hand ſagde da til ſine Mend, at hand vilde drage nord til Alrekſtad, til ſin Gaard, oc der de komme nord til Hagens-Helle, lagde de til Landet, oc var Kongen da nær død. Hand kallede ſine Venner til ſig, oc beſkickede alting, ſom hand vilde at holdis ſkulde efter hans Død. Hand hafde en Datter, ved Nafn Thora, men ingen Søn. Hand bad dennem ſende Bud til Eriks Sønner, at de ſkulde være Konninger ofuer Landet, men hand bad dennem ſpare ſine Venner oc Frender; oc derſom mig er længer Liff fore-

(18) C. D. víga. (19) A. villdo. C. villdot. (20) C. D. öndurt. (21) B. á. (22) C. D. þá er arfa. (23) A. valldi. B. valldr. (24) E. þreytt. (25) B. kodr. C. rodr vit þrauſtvinna. (26) B. annat. (27) A. ofar. (28) C. vettri. B. var.

(29) A. þar. C. D. þá. (30) E. í, omittit. (31) D. dreckio. (1) E. ſcip ſitt. (2) E. or ſárino. (3) A. B. mönnom ſinom, om. (4) C. D. andláti. (5) A. B. hafa á um ríkit. (6) E. barna, omittit. (7) E. af þeim, omittit.

Defendebat profligatorum occiſor,
Hoc modo pax rumpitur,
Regem noluerunt illum ſeneſcere,
Per totam incolas terram.
Labor eſt ortus, cum hæres (filius)
Metu in fugam, auri indigus,
Sed Rex cæſus erat,
Gunnhilldæ verſus eſt, de meridie (veniens).

Fortitudo emicuit, ubi conſiderunt
Ad remigandum, ad ſcalmos duros,
(Unus efflavit animam & alter)
Haud pauci colonorum ſaucii.
Fortitudinis eſt ſignum, qvod ille, Regi,
Potentiſſimus, in tumultu tali,
Bellator, qvi apparavit,
Iret proximus, corvo convivium.

CAP. XXXII.
MORS HAKONI REGIS.

Navem ſuam ingreſſus Rex Hakonus, vulnus juſſit obligari; ſed tanta erat vis defluentis ſangvinis, ut nulla arte ſiſti poſſet. Ad veſperam ergo inclinante die, viribus deſtitui cæpit Rex atqve animo lingvi; qvare ſuos facit certiores, ſibi animum eſſe boream verſus proficiſci, ad prædium ſuum Alrekſtadum. *Cum vero boream verſus ad locum ventum erat, dictum* Hakons-hella, *navem ibi appulerunt, Rege jam morti vicino, qvi amicis ad ſe vocatis mandat regni negotia, qvaqve ea ratione vellet curata. Liberi ei non erant, niſi unica filia,* Thora *nomine, ſed filius nullus. Legatos igitur mitti juſſit ad Eiriki filios, Norvegiæqve regnum illis offerri, rogans eos, ut amicis ejus ac conſangvineis vellent parcere. "Si mihi, inqvit, longior data fuerit vita, regno "relicto*

þótt mer verdi lífs audit (8) fegir hann, þá man ec (9) af landi fara til criftinna (10) manna, oc bæta þat er ec hefi brotit vid gud: Enn ef ec dey her í heidni, þá veiti mer her gröpt þann er ydr fýniz. Litlo fídar andadiz Hákon konungr, þar á hellunni, fem hann hafdi fæddr verit. Hákon konungr var fva miöc (11) harmadr, at bædi vinir oc úvinir greto dauda hans, oc kölludo at eigi mundi iafn gódr konungr koma (12) aptr í Noreg. Vinir hans flutto lík hans nordr á (13) Sæheim á Nordrhördaland, oc urpo þar haug mikinn, oc lögdo þar í konung med alvæpni (14) fitt, oc hinn befta búnad finn, enn ecki fe annat. Mællto þeir fva fyrir grepti hans, fem heidinna manna var fidr til; oc vífodo honom til Valhallar.

CAP. XXXIII.
HÁKONAR-MÁL.

Eyvindr Skalldafpillir orti qvædi eitt um fall Hákonar konungs, oc fva þat hverfo hönom var fagnat í Valhöll; þat ero köllot Hákonar-mál, oc er þetta (15) Upphaf:

Göndol oc Scögol
fendi Gauta týr
at kiófa of konunga,
hverr Ýngva ættar
fcylldi med Ódni fara,
í (16) Valhöll at vera.
Brædor fundo (17) þeir Biarnar &c. vid. fup. Cap. XXX.
Het á Háleygi &c. vid. ibidem.
Hraudz or hervadom &c. vid. ibidem.
Sva beit þá fverd &c. vid. ibidem.
Tröddoz törgor &c. vid. etiam ibidem.

(18) Brunno

(8) C. D. fegir hann, om. (9) D. af landi, omitt. (10) E. landa. (11) B. harmdaudr. (12) B. í Noreg fidan. (13) A. Sæim.

forelagt, fagde hand, da vil jeg drage her aff Landet, til Chriftne Mend, oc bøde oc bedre det, fom jeg haf-uer brudit imod Gud. Men derfom jeg døer her i Hedenfkabet, da lader mig faa faadan Begrafuelfe, fom eder fielff got fiunis. En liden Stund derefter døde Kong Hakon, der paa Hellen, paa det famme Sted, huor hand var fød. Kong Hakon bleff faa megit favnet, at baade Venner oc Uvenner begrædde hans Død, oc fagde, at aldrig vilde komme igien faa god en Konge i Norrig. Hans Venner førde hans Lig nord til Sæheim, paa Nordhordeland, oc giorde der en ftor Høj, oc lagde Kongen deri, met alt hans Ruftning oc hans befte Klæder, men intet andet Gods. De talede faa ofuer hans Graff, fom hedenfke Mends Sædvane da var, oc viifte hannem til Valhall.

Cap. 33.
Hakons Quæde.

Evind Skaldefpilder giorde en Vife om Kong Hakons Død, oc huorledis hand bleff favnet udi Odins Sal, huilcken Vife bleff kaldit Hakons-Maal, oc begyndis faaledis:

Gøndul oc Skøgul
Udfende Odin,
At keife Konninger,
Huo aff Yngues Æt
Skulde følge Odin,
Oc i Valhall være.
Der faae de Biørns Broder o. f. v.

Hand Haleygerne manede o. f. v.
Affdrog Harnifken o. f. v.
Saa bed da Suerdet o. f. v.
Nordmends Jffer o. f. v.

Suer-

(14) B. fíno oc hinom befta búnadi fínom. (15) C. D. í upphafi. (16) D. E. Valhöllo. (17) D. þær.

"relicto & patria, Christianorum hominum petam consortium, expiaturus, quæ in Deum commisi, delicta. Si "contra hic inter paganos moriar, justa defuncto solvite, ritu modoqve, qvi vobis videtur optimus." Post breve interjectum tempus, vita egressus est Hakonus Rex, ibi in petra, eodem in loco, qvo in lucem editus fuit. Erat Regis Hakoni obitus adeo luctuosus, ut mortem ejus amici simul flerent & inimici, asserentes omnes, Regem, ei virtute parem, nunqvam postea habituram esse Norvegiam. Defuncti cadaver amici ejus ad Sæheimum, *in Hordalandia septentrionali, translatum ingenti tumulo, qvem ibi congessere, condiderunt una cum tota illius armatura, & cum pretiosissimis vestibus, sed absqve aliis divitiis. Ut more erat inter ethnicos receptum, habito ad ejus tumulum sermone votisqve, defunctum ad Valhallam (Othini aulam) sunt prosecuti.*

CAP. XXXIII.
DE HAKONO CARMEN.

De cæde Hakoni Regis, & de gaudio, qvo venientem in Valhallam amplexus est Othinus, pepigit Eyvindus Skalldaspillir carmen, Hakonar-maal *dictum, cujus hoc est initium:*

Göndulam & Scögulam (*belli Deas*)
Emisit Othinus,
Selecturas Reges,
Cujus ex Yngvorum gente,
Esset Othinum comitari,
Et in Valhalla habitare.

Fratrem viderunt illæ Biornii &c. ut supra, Cap. XXX.
Clamore accendit Haleygenses, &c. vid. ibd.
Exuit strenue armaturam, &c. vid. ibd.
Ita secuit tunc gladius. vid. ibd.
Rupta sunt scuta, &c. vid. ibd.

Mi-

(18) Brunno ben-elldar
í blódgom undom;
(19) luto langbardar
at lýda fiörvi.
(20) Svarradi ſár gýmir
á ſverdaneſi;
fell flód fleina
í fiöro Stordar.
(21) Blendoz vid rodnar
(22) und randar himni,
Scöglar vedr leko
vid ſcýs um bauga,
umdo odd-lár
í Odins vedri;
hneig mart manna
fyrir mækis ſtraumi.
Sáto þá döglingar
med (23) ſverd um (24) togin,
med ſcarda ſciölldo
oc (25) ſcotnar brynior,
vara ſá herr í hugom
(26) er átti til Val-hallar vega.
Gondol þat mælti,
ſtuddiz geir ſcapti (27):
vex nú gengi goda,
er (28) Hákoni hafa
med her mikinn
heim (29) bönd (30) of bodit.
Víſir þat heyrdi
hvat valkyrior mælto
mærar (31) af mars baki:
hyggiliga leto,

oc

Suerdene blinckede
J blodige Saar,
Øxer met lange Skafter
Ludede til Folckets Liff.
Suerdet ſtødte
Hart paa Skiolden,
Blodit trillede ned
Paa Stords Strandbred.
Met huerandre de ſlogis
Under beſtenckte Skiolde;
De udi Striden
For Guldits Skyld legede.
Blodit ſtrømmede
J Striden, mange
Mend ſtørtede,
For Suerdes Mengde.
Da ſade Kongerne,
Met dragne Suerde,
Met ſkaarne Skiolde,
Oc giennemſkudte Brynier.
Det tænckte icke Krigshæren
Som ſkulde ſlaas, at komme til Valhall.
Gondul det ſagde,
Hun ſtytte ſig ved det ſpidſe Suerd,
Nu voxer Gudernis Velſtand,
Da de hafue Hakon,
Met megit Krigsfolck,
Hiem til ſig budit.
Kongen det hørde
Huad Stridsmoerne ſagde,
Snilde paa Heſt ſiddende,
De vare ſactferdige,

Sade

(18) C. D. E. hunc verſum: Brunno benelldar &c. & ſeqventem: Blendoz vid rodnar, hic omitt. (19) B. lúta. (20) B. ſvaradi.
(21) E. hujus verſus: Blendoz &c. ne initium qvidem habet.

(22) B. undir. (23) D. ſverdom. E. of. (24) C. togim. E. tigin.
(25) E. ſcornar. (26) C. D. E. oc. (27) D. á, addit.
(28) E. Hákon. (29) C. bændor. (30) A. um. (31) C. D. á.

Micuere gladii
In cruentis plagis,
Inclinarunt bipennes
Ad hominum vitam,
Graſſatus eſt gladius
Per clypei umbonem,
Pluit nimbus ſagittarum,
In littore Stordæ.
Sangvine tincta
Scuta ſub dio
In pugna ſunt colliſa,
Aureos ob annulos.
Stridens fluxit ſangvis,
Sæva in pugna;
Procubuere multi,
Cæſi enſium impetu.
Sedebant tunc Reges
Gladiis vagina nudatis,
Cum inciſis ſcutis,
Et transfixis loricis.
Erat non hoc
Exercitui in animo,
Cui erat, ut veniret
Ad Valhallam, pugnandum.
Gondula hoc dixit,
Nixa haſtæ manubrio:
Creſcit jam Deorum comitatus,
Cum illi Hakonum,
Cum magno exercitu,
Domum invitaverint.
Rex illud audivit,
Qvod Valkyriæ (Parcæ) dixerunt
Bellæ illæ, eqvo inſidentes:
Curis anxiæ illæ videbantur,

Atqve

oc hiálmadar (32) ſáto
oc höfdoz hlífar fyrir.
Hví þú ſva (33) gunni (qvad Hákon)
(34) ſciptir (35) Geirſcögol,
værom þó verdir gagns fra godom;
Ver því völldom (qvad Scögol)
er þú velli hellz,
enn þínir (36) fiandr flugo.
Rída vid nu ſculom,
(qvad hin ríka Scögol)
græna heima góda,
Ódni at ſegia
at (37) nú mun allvalldr koma
(38) oc hann (39) ſiálfan at ſiá.
Hermódr oc Bragi
(qvad hropta týr)
gángit í gögn grami;
(40) þvíat konungr ferr,
ſá er kappi þyckir,
til hallar hinnig.
Ræſir þat mælti,
var frá rómo kominn,
ſtöd allr í dræra drifinn:
illúdigr (41) miöc
þickir (42) oſs Ódinn vera
(43) ſiám (44) ver hans of hugi.
Einheria grid
(45) ſkallt þú allra hafa,
þigg þú at Áſom öl;
Jarla bægi,
þú átt inni her
átta brædor, qvad Bragi.
Gerdar várar
(qvad hinn gódi konungr)

viliom

Sade met Hielmen paa,
Oc Skioldene for ſig hafde.
Hui ſkickede du ſaa Krigen,
Skogul! met det ſpidſe Suerd?
Vi vaare dog Seier verd aff Guderne.
Vi volde det (ſagde Skogul)
At du beholt Marcken,
Men dine Fiender flydde.
Nu ſkulde vi ride,
Sagde den veldige Skogul,
Til de grønne Guders Boliger,
For at ſige Odin,
At nu vil Konningen komme,
Paa hannem ſielff at ſee.
Hermod oc Brage,
Sagde Gudernis Herre,
Gaaer Forſten i Mode,
Thi den Konning,
Som holdis at være en Kiempe,
Drager hid til Salen.
Kongen det ſagde,
Som kommen var fra Krigen,
Oc ſtod ald beſtenckt met Blod,
Megit grim tyckis
Os Odin at være;
Vi ſee hans Tancker.
Som alle Odins Krigsmend,
Skal du Fred nyde,
Drick nu hos Aſerne Øl.
Du Konning
Hafuer herinde
Otte Brødre, ſagde Brage.
Vor Ruſtning,
Sagde den gode Konning,

Vil

(32) C. D. ſáto, alii, ſtódo. (33) B. gunni, hic omittit, ſed (34) — eandem vocem præmittit. (35) C. D. í, inſerunt. (36) E. fiandmenn. (37) C. E. nú. (38) C. D. á. (39) C. D. ſialfr.

(40) C. D. allz, alii, þvíat. (41) E. oſs. (42) E. oſs, omittit. (43) E. ſiá. item, var. (44) A. B. ver un hans. E. var hans of hugi. (45) A. B. þú ſkallt.

Atqve ſtabant galeatæ,
Atqve ſcuta prætendebant.
Qvare Tu ita bellum (dixit Hakonus)
Ordinas, Skogula, haſta armata?
Eramus tamen digni victoria à Diis.
Nos in cauſa fuimus, (reſpondit Skogula)
Qvod Tu victoriam reportaſti,
Sed tui fugerent hoſtes.
Eqvitare nos nunc oportet
(Dixit illa potens Skogula)
Virides ad Deorum ſedes,
Othino ut nuntiæ eamus,
Jam omnium potentem eſſe venturum,
Ut illum videat ipſum.
Hermode *atqve* Brage,
Dixit Deorum Princeps,
Itote vos obviam Regi;

Rex enim venit,
Qvi miles fortiſſimus eſſe putatur,
Ad aulam huc (noſtram).
Rex id dixit,
Qvi redux de bello venerat,
Adſtans totus ſangvine ſparſus:
Truculentus ille admodum
Videtur nobis Othinus eſſe;
Apparet nobis illius animus.
Othini militum pace & conſortio
Tu cunctorum es fruiturus.
Fruere (jam) apud Aſas convivio,
Jarlorum Tu pernicies (Princeps)
Hic (autem) habes intus (in aula)
Octo fratres, dixit Bragius.
Apparatum noſtrum militarem
(Dixit ille Regum optimus)

Vo-

viliom ver ſiálfir hafa:
hiálm oc brynio
ſkal hirda vel;
gott er til (46) geirs at taka.
Þá þat kyndiz
hve ſá konungr hafdi
vel of þyrmt veom,
er Hákon bádo
heilan koma
rád öll oc regin.
(47) Gódo dægri verdr
ſá gramr of borinn,
er ſer getr ſlíkan ſefa;
hans alldar
(48) æ mun vera
at gódo getit.
Man ó-bundinn
á ýta ſiót
fenris úlfr (49) of fara,
ádr jafn gódr
á auda tröd
konung madr komi.
Deyr fe,
deya frændor,
eydiz land oc lád:
(50) ſiti Hákon (51)
med heidin god:
mörg er þiód of þiád.

V. SA-

Ville vi hafue hos os ſielff;
Hielm oc Brynie
Skal vel forvaris;
Det er got at tage til Suerdit.
Det da bleff bekient,
Huor vel denne Konge hafde
Actet hellige Ting;
Da Guderne oc alt Raadet
Bade Hakon
Være velkommen.
Paa lyckelig Tid blifuer
Den Konge fød,
Som faaer ſaadan Søn;
Hans Tid
Skal ſtedſe
Staa i god Hukommelſe.
Fenris-Ulfuen løſt
Til Menniſkenis Boliger
Skal begifue ſig,
Forend lige god,
J ledig Sted,
Kongelig Mand kommer.
Fæit døer,
Frænder døe,
Land oc Rige ødis.
Sidde Hakon
Hos hedenſke Guder.
Mange lide Nød.

V. Kong

(46) A. gærs.
(47) C. Tódo.
(48) C. E. man æ vera. (49) E. of, inſerit.
(50) E. ſiti, alii, ſizt. (51) C. D. fór, addunt.

Volumus nos ipſi habere.
Galeam (noſtram) atqve loricam
Cuſtodes nos ſervabimus probe;
Expedit gladium poſſe arripere.
Tunc illud omnibus factum eſt cognitum,
Qvàm ille Rex ſeſe geſſerit
Bene, in ſacris rite ſervandis,
Qvando (Regem) Hakonum juſſerunt
Salvum venire atqve accedere
Conſilium totum & ipſi Dei.
Felici ſidere fuerit ille
Rex (& Princeps) editus in lucem,
Qvi ſibi talem ſortitur filium.
Qva vixit ille, ætatis (felicis)
Perpetuo ſemper eſt facienda
In laudem & honorem, mentio.
Erit, ut vinculis jam ſolutus,
Ad domicilia ille mortalium,
Fenriſenſis ſe conferat lupus,
Antequam æqve bonus ac probus
Vacuum in locum (mortui Hakoni)
Vir venerit Regius (atqve Princeps).
Evaneſcunt opes & divitiæ;
Fatis funguntur conſangvinei;
Deſolatur terra atqve regio:
Sedeat (interea) Hakonus (beatus)
Apud ethnicorum Numina & Deos:
(Sed) multæ (jam) affliguntur gentes.

V. HI-

V.

SAGA AF HARALLDI KONUNGI GRAFELLD OC HAKONI JARLI SIGURDAR SYNI.

CAP. I.

FRÁ UPPHAFI EIRÍKS SONA, OC EYVINDI SKALLDASPILLI.

Eiríks ſynir tóco þá konungdom (1) yfir Noregi, ſídan er Hákon konungr var fallinn: var Haralldr meſt fyrir þeim (2) brædrom at virdingo, oc hann var ellztr þeirra er þá lifdo. Gunnhilldr módir þeirra hafdi miöc landrád med þeim; hon var köllot konunga módir. Þá voro höfdingiar í landino, Tryggvi Olafsſon auſtr í landi, oc Gudrödr (3) Biarnarſon á Veſtfolld, Sigurdr Hlada Jarl í Þrándheimi: enn Gunnhilldar ſynir höfdo mittland hinn fyrſta vetr. Þá fóro ord oc ſendimenn milli (4) Gunnhilldarſona, oc þeirra Tryggva oc Gudrodar, oc var (5) þar allt mællt til ſætta, at þeir ſcylldo hafa þvílíkan lut ríkis (6) af Gunnhilldar ſonom, ſem þeir höfdo ádr haft (7) af Hákoni konungi. Glúmr Geiraſon (8) er madr nefndr, hann var ſcalld Haralldskonungs, oc reyſti-madr mikill; hann orti víſo þeſsa eptir fall Hákonar konungs:

Vel

V.

Kong Harald Graafelds oc Hakon Jarls Sigurdsſøns Hiſtorie.

Cap. I.

Om Eriks Sønners (Regierings) Begyndelſe oc om Evind Skaldaſpillir.

Eriks Sønner toge ved Kongeriget i Norrig, efterat Kong Hakon var falden. Harald ofuergick de andre Brødre i Anſeelſe, oc hand var den ældſte aff dennem, ſom da lefuede. Gunnhild deris Moder hafde megen Landeraad met dennem. Hun bleff kaldit Konge-Moder. Den Tid vare diſſe Hofdinger i Norrig. Tryggue Olafſøn oſter i Landet, oc Gudrod Biørnsſøn paa Veſtfold; Sigurd Lade-Jarl i Throndheim; men Gunnhilds Sønner hafde den middelſte Part aff Landet, den førſte Vinter. Da ginge Sendinge-Bud mellem Gunnhilds Sønner, oc Tryggue oc Gudrod, oc bleff der allene handlet om Forligelſe, at de ſkulde beholde den Part udi Rigit, ſom de hafde tilforn aff Kong Hakon. En Mand hed Glum Geireſøn, hand var Kong Haralds Skald, oc en behiertit Mand. Hand giorde denne Viſe efter Kong Hakons Fald:

Ha-

(1) E. yfir Noregi, omittit. (2) A. B. brædrom, omittit.
(3) D. konungr, inſerit. (4) A. B. þeirra, inſerit.
(5) C. D. E. þar allt, omittit.
(6) C. D. af Gunnhilldar ſonom, om.
(7) C. D. af Hákoni konungi, om.
(8) E. er madr nefndr, hann, om.

V.

HISTORIA REGIS HARALLDI GRAFELLDI, ET HAKONI JARLI SIGURDI FILII.

CAP. I.

DE EXORDIO (REGNI) FILIORUM EIRIKI, ET EYVINDO SKALLDASPILLIR.

Poſt cædem Hakoni Regis, filii Eiriki regnum Norvegiæ ſuſcepere gubernandum. Fratres eos Haralldus antecelluit dignitate, eratqve eorum, qvotqvot tunc fuere ſuperſtites, natu maximus. Regium (vero) imperium, plurimis in rebus, participabat cum illis mater eorum Gunnhillda, *qvæ vulgo* Regum Mater *eſt dicta. Eo tempore (præter illos), Reges & Principes Norvegiæ fuere:* Tryggvius *Olafi filius, in orientali qvadam regni parte, &* Gudrodus Biornii *filius, in Veſtfoldia, nec non* Sigurdus *Hladenſis Jarlus, in Thrandhemia. Gunnhilldæ vero filii prima hyeme medias tenuere regni regiones. Tum inter filios Gunnhilldæ & (Reges) Tryggvium atqve Gudrodum, ultro citroqve miſſis nuntiis, de pace inter illos actum eſt, ſancita hoc pacto, ut (dicti Reges) traditum à Gunnhilldæ filiis, idem tenerent regnum, qvod ab Hakono Rege antea habuerant.* Glumus Geirii *filius dictus eſt qvidam, Harralldi Regis poëta, qvi poſt cædem Hakoni Regis hoc pepigit carmen:*

Bene

Vel hefir hefnt, en hafna
hiörs (9) ben draugar fiörvi,
folkrackr (10) of (11) vant fylkir
framlict, Haralldr Gamla.
Er döckvalir drecka
dólg (12) brands, fyrir ver handan
rodinn frá ec raudra benia
reyr, Hákonar dreyra.

Þessi vísa vard allkær. Enn er þetta spyr Eyvindr Finnsson, qvad hann víso, er fyrr er ritin (13):

Fyrr raud Fenris varra &c.

Var sú (14) vísa oc miöc (15) flutt. Enn er þat spyrr Haralldr konungr, þá gaf hann þat Eyvindi at dauda söc, allt til þess (16) er vinir þeirra sætto þá, med því, at Eyvindr scylldi geraz scálld hans, sva sem hann hafdi (17) ádr verit (18) skálld Hákonar konungs. Var (19) frændsemi þeirri mikil, sva at Gunnhilldr var módir Eyvindar, dóttir Hálfdanar Jarls; enn módir hennar var Ingibiörg, dóttir Haralld konungs ens Hárfagra. Þá orti Eyvindr víso um Haralld konung:

Lítt qvádo þic láta
landvördr er (20) brast Hörda
(21) brynio hagl í beniom
(22) buggoz álmar, ged fálma.
Þá er úfolginn ylgiar
endr or þinni hendi
Fetla svell til (23) fyllar
full egg, Haralldr, gullo.

Gunnhilldar synir (24) sáto mest um mitt land, því at bædi þótti (25) þat eigi trúlict, at (26) sitia undir hendi

(9) B. C. D. bendraugar. A. berdraugar. E. bendingar.
(10) A. B. um. (11) B. vann. (12) A. B. bands.
(13) B. í sögo Hákonar Adalsteinsfóstra XXVII Cap. addit.
(14) D. þá enn. (15) D. borin. (16) A. at. B. neutrum habet.
(17) C. D. fyrr. (18) A. B. scálld, om. (19) C. sva, inserit.
(20) B. brauz.
(21) Edda rectius in exemplo: brynio hagl í beniom, qvam hi Codices: benia hagl á bryniom. B. högl, pro, hagl. (22) A. bugoz.
(23) C. D. fullar. (24) C. D. redo. (25) A. þeim.
(26) C. D. vera hiá.

Harald hafuer Gamle vel hefnit,
Men de Saarede satte Lifuet til.
Du bolde Konning bedreff
Mandelige Gierninger;
Da de sorte Rafne Hakons Blod
Paa hin Side aff Siøen
Drucke; jeg hørde at Suerdit
I Slagit bleff bestenckit.

Denne Vise var megit affholden, men der Evind Fins Søn det spurde, quad hand en anden Vise, som før er skrefuen:

Ofuer Fluct fortrydelig o. s. v.

Denne Vise bleff oc vide fort omkring udi Landet, oc megit affholden. Men der Kong Harald det fick at vide, da gaff hand Evind Dødssag derfor, indtil deris Venner forligede dennem, met de Vilkaar, at Evind skulde blifue hans Skald, ligesom hand tilforn hafde værit Kong Hakons Skald. De vare oc nær i Slect met hinanden, thi Gunnhild, Evinds Moder, var Halfdan Jarls Dotter, men hendis Moder var Ingeborg, Kong Harald Haarfagers Dotter. Da giorde Evind en Vise om Kong Harald:

De sagde, Landets Vocter!
Du ei lod dit Hierte befue.
Der Pilene i Hordernes Saar
Bruste, spendte mand Buerne.
Da, Harald! de dragne
Megit skarpe Suerde
Fordum klingede i din Haand,
Til Roff-Diurs Mettelse.

Gunnhilds Sønner hafde mest deris Sæde midt udi Landet, thi baade siuntis dennem icke at være trygt, at sidde

Bene est ultus necem, sed abjecere
Armis saucii vitam viri,
Prælio strenue gessisti, o! Rex,
Egregia multa, Haralldus Gamlii:
Cum nigri accipitres gladii (corvi) bibant,
Pugna & prælio ultra mare
Rubefactum audivi ego
Gladium, Hakoni sangvinem.

Fuit hoc (multis) gratum admodum & acceptum carmen; qvod cum ad aures erat perlatum Eyvindi Finni filii, ille aliud, qvod (n) *supra scriptum est, cecinit carmen:*

Olim rubefecit gladium &c.

Ore vulgi hoc qvoqve late celebratum est carmen; qvod cum Regi Haralldo innotuit, capitalis criminis reum ideo fecit Eyvindum, donec eorum animos eo pacto reconciliarent amici, ut Haralldi poëta fieret Eyvindus, qvemadmodum Hakoni Regis olim fuerat. Propinqva hi etiam juncti erant consangvinitate: erat enim Gunnhillda, *mater Eyvindi, Halfdani Jarli filia, sed Gunnhilldæ mater* Ingebiorga, *filia Haralldi Regis Pulchricomi. Tum de Haralldo Rege carmen (hoc) cecinit Eyvindus:*

Parum dixerunt Te passum,
Terrarum custos, cum striduit Hordorum
Sagitta in vulneribus,
(Curvati sunt arcus) cadere metu animum:
Cum vagina non conditi, ad satietatem,
Olim ex tua manu
Gladii, animalis carnem vorantis,
Valde acuti, Harallde, sonuerunt.

Medio plerumqve regno insedere Gunnhilldæ filii, cum illis non satis tutum videretur, vel inter Throndos sedere, vel

(n) *Vid. histor. Hakoni Adelsteini Alumni, cap. XXVII.*

hendi Þrændom, edr Víkveriom, er (27) meſtir höfdo verit vinir Hákonar konungs; enn) Stórmenni mart var í hvaromtveggia ſtad. Þá fóro menn (28) med ſættarbodom í milli þeirra (29) Gunnhilldar ſona oc Sigurdar Jarls; þvíat þeir fengo engar ſcylldir ádr or Þrándheimi, (30) oc vard þat at lyktom, at þeir gerdo ſætt ſína konungar oc Jarl, oc bundo þat ſvardögom. Skylldi Sigurdr Jarl hafa ríki ſlíkt (31) af þeim í Þrándheimi, ſem hann hafdi fyrr haft (32) af Hákoni konungi; voro þeir þá ſáttir kalladir). Allir ſynir Gunnhilldar voro kalladir menn ſínkir, oc var þat mællt, at þeir fæli (33) lauſa fe í iördo. Um þat orti Eyvindr Skalldaſpillir víſo:

Bárom (34) ullr (35) of alla
ímon lauks (36) á hauka
fiöllom Fýrisvalla
fræ Hákonar æfi.
Nú hefir Fólc-ſtrídir Fróda
(37) fáglýadra þýa
melldr í módor holldi
mello dólgs (38) of fólginn.

(39) Oc enn:

(40) Fyllar ſcein (41) á fiöllom
fallſól (42) braa vallar
ullar kiöls (43) of allan
alldr Hákonar ſcálldom.
Nú er (44) álfrödoll elfar
jötna dolgs (45) of fólginn
(rád ero ramrar þiódar
rík) (46) í módor líki.

Þá er Haralldr konungr ſpurdi um víſor þeſsar (47) ſatt, þá ſendi hann ord Eyvindi (48) at hann ſcylldi koma

ſidde iblant Thrønderne eller Vigveringene, ſom hafde været Kong Hakons beſte Venner, oc der vare mange Hoffdinger oc ypperlige Mend udi de to Egne. Da droge Forligelſe-Bud imellem Kongerne oc Sigurd Jarl, thi de ſinge forhen ingen Skat aff Throndheim, oc kom det endelig dertil, at Kongerne oc Jarlen giorde Forligelſe ſig imellem, oc ſtadfeſte den ved deris Eed, paa begge Sider. Skulde da Sigurd Jarl beholde det Læn i Throndheim, ſom hand tilforn hafde aff Kong Hakon; mentis de da at være forligte. Alle Gunnhilds Sønner holtis for at være megit gierrige, oc ſagdis, at de grofue Pendinge i Jorden. Derom giorde Evind Skaldaſpilder en Viſe:

Vi bare, Krigsmand!
Fyrisvolds Sæd (Guld)
Paa Henderne,
Udi ald Hakons Tid:
Nu hafuer Folckets
Modſtander ſkiulit
Frodis Trælindis Mel (Guldit)
J Thors Moders Krop (under Jorden).

Oc atter.

Udi ald Hakons Tid,
Skinnede Fylles
Hofuet-Bindel (Guldit)
Paa Skaldenis Hender.
Nu er Elfuens Sol (Guldit) udi
Thors Moders Legeme nedgrafuen.
Voldſomme Folckis
Raad ere haarde.

Der Kong Harald fick Sandingen at høre om diſſe Viſer, da ſende hand Evind Bud, at hand ſkulde komme for

(27) C. D. er meſtir höfdo, uſqve ad) om.
(28) A. B. at bera ſættar bod.
(29) C. Gunnhilldar ſona oc, om.
(30) C. D. oc vard þat at lyctum, at, om. (31) C. D. af þeim, om.
(32) C. D. af Hákoni konungi, omitt. uſqve ad). (33) C. D. fe ſitt.

(34) B. ullir. (35) A. um. B. of um. (36) A. oc. (37) B. C. D. fiölglyadra.
(38) A. um. (39) E. oc enn, addit. (40) C. fullar. Edda, Fullo.
(41) E. af. (42) Ita B. C. D. E. & Edda. A. blá. (43) A. um.
(44) E. álfrödol. (45) A. um, pro, of. C. fór. (46) C. í, omittit.
(47) C. D. ſatt, om. (48) E. bad hann koma.

vel Vikiæ incolas, Hakoni Regis partium olim præcipuos, qva utraqve in regni parte præcipuæ dignitatis viri qvam plurimi ſedes habebant. Hinc pacis & reconciliationis, inter Gunnhilldæ filios & Sigurdum Jarlum, ivere nuntii, cum anteqvam id fieret, cenſus omnis ex Thrandhemia illi eſſent expertes, eoqve tandem eſt res deducta, ut pacem pacti ſint Reges & Jarlus, jurejurando ſancitam, eum in modum, ut qvas ab Hakono Rege obtinuerat Sigurdus Jarlus provincias, eas à Regibus teneret; hoc facto, reconciliati dicebantur. Ferebat ſermo vulgiqve opinio, filios omnes Gunnhilldæ avaritiæ ſumme eſſe deditos, theſaurosqve terra condere. Qva de re Eyvindus Skalldaſpillir carmen cecinit:

Portavimus nos, in tota,
Miles! in noſtris
Manibus, Fyrenſium camporum
Sata (aurum) Hakoni ætate.
Nunc (contra) populi infeſtator, Frodii
Parum lætarum ancillarum
Farinam (aurum) in matris corpore
Thori (terra) tenet abſconditam.

Et præterea:

Manibus lucebat & in brachiis,
Sol cærulei æqvoris
Carinæ (aurum), tota
Ætate Hakoni, Poëtarum.
Nunc eſt ſol amnis (aurum)
Jotnorum hoſtis (Thori) abſconditur
(Conſilia ſunt violentæ gentis
Dura) in matris corpore.

De his carminibus vero nuntio ad Haralldum Regem delato, miſit, qvi Eyvindum arceſſeret, qvem venientem reum

koma á ſinn fund. Enn er Eyvindr kom (49) á konungs fund, þá bar konungr ſakar á (50) hann, oc kalladi hann vera úvin ſinn, oc ſamir þer þat illa, ſegir hann, at veita mer (51) útrúnat, þvíat þú hefir ádr gerzc minn madr. Þá qvad Eyvindr viſo:

Einn drottinn hefi ec áttan,
(52) jöfr dýrr, enn þic fyrri,
(53) bellr bragningr elli,
bid ec (54) eigi mer ens þridia.
(55) Trúr var ec tiggia dýrom,
tveim ſciölldom (56) lec ec alldri,
fylli ec flock þinn ſtillir,
fellr á (57) hönd mer elli.

Coralldr konungr let Eyvind feſta ſer (58) fyrir mál þetta ſinn dóm. Eyvindr átti gullhríng mikinn oc gódan, er kalladr var Molldi; hann hafdi verit tekinn laungo ádr or iördo; hríng þann (59) ſegir konungr, at hann vill hafa, oc var þá eigi annarr koſtr á. Þá qvad Eyvindr:

Skyllda ec ſkeria folldar
(60) ſcídrennandi (61) ſidan
(62) þurſa (63) bæs (64) fyrir þvíſa
þinn gódan byr finna.
(65) Er valiardar verdom
veliandi, þer ſelia
lýngva mens (66) þat er lengi
(67) láttr, minn fadir átti.

Fór þá Eyvindr heim, (68) oc er eigi þeſs getit, at hann findi Haralld konung ſidan.

for ſig; men der Evind kom for Kongen, gaff Kongen hannem Sag, oc ſagde hannem at være ſin Uven, oc ſømmer dig det ilde, ſiger hand, at viſe mig Utroſkab, thi du eſt tilforn bleſuen min Mand. Da quad Evind (denne) Viſe:

En Herre hafuer jeg haft,
Store Konge, førend dig.
Kongen trycker min Alderdom.
Jeg forlanger ei den tredie.
Troe var jeg den dyre Konning;
Aldrig legde jeg met tuende Skiolde.
Jeg fylder din Flock, Konning;
Ælde mig paakommer.

Kong Harald lod Evind indſette denne Sag til ſin Kiendelse. Evind hafde en ſtor oc god Guldring, ſom bleff kallet Molde; den hafde lenge tilforn værit tagen op aff Jorden. Denne Ring, ſiger Kongen, at hand vil hafue, oc maatte det ſaaledis bliſue. Da quad Evind dette:

Jeg fortiente,
O! Konning,
At finde din Yndeſt,
For dette Guld.
Da jeg tuingis til,
Du ſom velger Ringen,
At giſue dig Guldit, ſom
Min Fader lenge aatte.

Siden drog Evind hiem, oc findes icke omtalt, at hand kom mere til Kongen.

CAP. II.

Cap. 2.

(49) A. á konungs fund, om.
(50) D. hendur Eyvindi.
(51) B. útrúſcap. (52) B. jöſor. A. jöforr.
(53) A. bellt. C. D. E. belli. (54) B. mer ei. C. E. ei mer.
(55) E. tryggr. (56) E. leic. (57) A. B. hendr.
(58) C. D. ſinn dóm á máli þeſso. (59) E. vill konungr hafa.
(60) C. D. ſcídrendandæ. (61) C. D. um ſidir. (62) C. D. þorſa.
(63) A. tæs. C. D. tys. (64) A. frá. E. enn. (65) A. B. ef.
(66) C. D. þar. (67) A. látr. B. látt.
(68) C. D. oc fann eigi konung ſidan.

reum fecit Rex, admiſſæqve in ſe inimicitiæ inſimulabat, dicens, minime id illum decere, qvi fidem Regi obſtrinxerat, fidem fallere, perfidiæqve ſe crimine polluere. Tum cecinit Eyvindus (hoc) carmen:

Unum dominum ego habui,
Rex pretioſe, ante Te olim,
Gravis eſt Rex ſenectuti (meæ)
Opto ego non mibi tertium.
Fidus fui ego eximio Regi.
Duobus ſcutis luſi ego nunqvam.
Augeo ego tuam, Rex, cohortem.
Invadit me jam ſera ſenectus.

Juſſit Rex Haralldus Eyvindum, ut hujus rei judicium ſuo arbitrio relinqveret. Erat Eyvindo annulus eximiæ magnitudinis & pretii, Molldi *dictus, ex terra enim ante multa tempora erutus erat. Hunc annulum ſibi poſtulabat Rex dari, qvod ut fieret, tunc erat neceſſe. Tum hoc carmen cecinit Eyvindus:*

Debeo ego, o! princeps
Navigiorum rector, poſthac
Lapidis propter vinculum (aurum)
Tuum benignum experiri animum.
Cum annuli aurei, cogimur,
Cupido Tibi, nos tradere
Vermis, qvod longo tempore,
Cubile (aurum) meus pater poſſedit.

Poſthac domum profectus eſt Eyvindus, nec memoratur poſtea Haralldum Regem adiiſſe.

CAP. II.

CAP. II.

FRÁ GUNNHILLDAR SONOM OC CRISTNIHALLDI ÞEIRRA.

Gunnhilldar ſynir tóko criſtni á Englandi, ſem fyrr var ritit; enn er þeir komo (1) til forráda í Noregi, þá fengo þeir (2) eigi áleidis komit at criſtna menn í landino; enn allt þar er þeir komo því vid, þá bruto þeir nidr hof, oc ſpillto blótom, oc fengo af því mikla (3) úvinátto. Var þat (4) brátt á þeirra dögom, at árferd ſpilltiz í landino, (5) þvíat konungar voro margir, oc hafdi hverr (6) þeirra hird um ſic; þurfto þeir (7) mikils vid oc um koſtnad, (8) oc voro þeir (9) inir fegiörnzto. Enn ecki helldo þeir miöc lög þau er Hákon konungr hafdi ſett, (10) nema þat er þeim þótti (11) fellt. Þeir voro allir (12) hinir fríduzto menn, ſterkir oc ſtórir, í þrótta menn miklir. Sva ſegir Glúmr Geiraſon í (13) drápo þeirri er hann orti um Harалld Gunnhilldarſon:

Kunni XII ſá er tanna
tídom (14) hallin-ſcída
ógnar (15) ſtafr (16) of iöfra
íþróttir (17) fram ſótti.

(18) Optliga fóro þeir brædor allir ſaman, en ſtundom ſer hverr: þeir voro menn grimmir oc rauſtir, orroſto menn (19) miklir, oc (20) miöc ſigrſælir).

CAP. III.

Cap. 2.

Om Gunnhilds Sønner, oc huorledis de hulde den Chriſtne Tro.

Gunnhilds Sønner annammede den Chriſtne Tro i England, ſom før er ſagt. Men der de finge Norrig at regiere, kunde de intet udrette, met at faae Folcket i Landet omvendt til den Chriſtne Tro. Men allevegne, huor de kunde komme affted dermet, nedbrøde de Affguds-Templene, oc ſpilte deris Offer, oc finge derfor ſtort Had oc Uvenſkab aff alle. Der bleff oc ſnart dyr Tid i Landet udi deris Dage, thi Kongerne vaare mange, oc hafde huer deris Hoffſinder hos ſig; behøfuede de (derfor) megit, oc ſtor Bekoſtning at giøre, oc vare de ofuermaade gierrige. Diſuden hulde de icke megit de Loſue, ſom Kong Hakon hafde ſat, uden huad dennem ſielffe ſiuntis. De vare alle megit deilige Mend, derhos ſtercke oc ſtore, oc megit forfarne i mandelige Idretter. Saa ſiger Glum Geiraſon, i den Viſe hand giorde om Harald Gunnhilds Søn:

Kunde tolff Idretter,
Ofuer andre Konger,
Krigsmanden, ſom ofte
Gick fram met Suerdet.

Ofte reiſte Brødrene alle til Hobe, men undertiden huer for ſig. De vare grumme oc frimodige, ſtore Stridsmend, oc megit ſeierſalige.

Cap. 3.

(1) E. Noregs. (2) C. D. aungva leid komit á criſtni.
(3) E. úvingan. (4) A. B. brátt, om. C. D. add.
(5) C. D. þvíat, omitt. (6) C. D. þeirra, om.
(7) B. mikils vid, oc mikinn koſtnat. C. D. margan koſtnat.
(8) C. D. oc voro þeir inir fegiörnzto, om. (9) E. miöc fegiarnir.
(10) C. D. nema þat er þeim þótti fellt, om.
(11) E. fallit, pro, fellt.
(12) C. D. miklir oc ſtercir oc frídir ſiónom.
(13) C. D. Haralldz drápo, pro, drápo þeirri &c.
(14) D. halm, pro, hallin. (15) C. ſtarfr, pro, ſtafr.
(16) A. B. um, pro, of. (17) C. frá, pro, fram.
(18) E. iafnan voro.
(19) C. miklir oc, uſqve ad) om.
(20) D. midlung.

CAP. II.

DE GUNNHILLDÆ FILIIS, ET QVA RATIONE FIDEM CHRISTIANAM COLUERINT.

In Anglia filii Gunnhilldæ religione Chriſtiana initiati ſunt, ut antea eſt ſcriptum. Poſtqvam autem ad imperium in Norvegia acceſſerunt, omni ſucceſſu caruit opera, qvam religioni Chriſtianæ dedere, inter incolas dicti regni promovendæ: ſed ubicunqve ejus rei dabatur facultas, templa deſtruxere, & ſacrificia turbarunt, qva ex re magnam invidiam atqve omnium odium ſibi contraxere. Poſtqvam imperium ingreſſi fuere, annonæ mox periit felicitas, multi enim erant Reges, magna qvam ſinguli alebant, aulicorum freqventia, cui ſuſtentandæ multo commeatu & magna opus erat impenſa; ipſi qvoqve Reges opum erant avidiſſimi. Remiſſiores etiam fuere in legibus ſervandis, qvas poſuerat Rex Hakonus, niſi ubi illis commodum videretur. Omnes (vero) eximia oris ſpecie ſuper alios eminebant, robore & magnitudine corporis, nec non artium militarium uſu & peritia in pauciſſimis. Ita teſtatur Glumus Geirii filius in carmine, qvod de Haralldo Gunnhilldæ filio cecinit:

Calluit duodecim ille, qvi
Sæpe aciei ariete (gladio)
Bellator, præ Regibus aliis
Artes, in pugna proceſſit.

Sæpius hi fratres erant in uno comitatu omnes, interdum ſinguli ſeorſim. Erant illi homines truculenti & animoſi, in bello verſatiſſimi, & admodum victorioſi.

CAP. III.

RÁDAGIÖRD GUNNHILLDAR OC SONA HENNAR.

Gunnhilldr konunga módir oc ſynir hennar, voro opt á tali oc málſtefnom, (1) oc redo landrádom. Oc eitt ſinn ſpyr Gunnhilldr ſono ſína: hvernig (2) ætli þer at láta fara um ríki í Þrándheimi? (3) þer berit konunga nöfn, ſva ſem fyrr höfdo haft lángfedgar ydrir, enn þer) hafit lítit (4) lid oc land, oc erot margir (5) til ſciptis. Víkina auſtr hafa þeir Tryggvi oc Gudrödr, oc hafa þeir þar nockora tiltölo, fyrir ættar ſacir. Enn Sigurdr Jarl rædr (6) einn fyrir öllom Þrændalögom, oc veit ec eigi hver ſcyllda ber til þeſs, at láta Jarl einn (7) ráda ríki ſva miklo undan ydr. Þycki mer þat undarlict, er þer (8) farit hvert ſumar í víking á önnor lönd, enn látit Jarl innanlands taca af ydr (9) födor-leifd ydra. Lítit mundi Haralldi konungi (10) þyckia, er þú ert eptir heitinn, födorfödor þínom, at ſetia Jarl einn af ríki oc lífi, er hann vann allan Noreg undir ſic, oc (11) red ſídan til elli. Haralldr ſvarar: þat er eigi ſva (12) módir, ſagdi hann, (13) audvellt, at taka Sigurd Jarl af lífdögom, ſem at ſkera kid eda kálf; Sigurdr Jarl er ættſtór oc frændmargr, vinſæll oc vitr, (14) vætti ec, ef hann ſpyrr (16) at ſönno, at hann á úfridar van af oſs, þá ero þar allir Þrændir ſem hann er. Eigo ver þar þá ecki erindi nema íllt (17) eitt. Lítz mer ſva (18) ſem engom varom brædra þycki (19) tryggt, at ſitia undir hendi þeim Þrændom. Þá ſegir Gunnhilldr: ver ſkulom þá fara allt annan veg med

(1) E. oc redo landrádom, om. (2) D. þeir ætli.
(3) A. þer berit konungan: uſqve ad) om. (4) C. af landi.
(5) C. D. til ſciptis, om. (6) A. B. öllo í. (7) C. D. hafa.
(8) C. D. hafit hvert ſumar leidangr úti, oc heried í.
(9) E. frændleifd.

Cap. 3.

Gunnhilds oc hendis Sønners Raadſlagninger.

Gunnhild Konge-Moder oc hendis Sonner vaare ofte udi Tale oc Raads-Forſamlinger, oc raadſloge met hinanden. Engang ſpurde Gunnhild ſine Sonner: huorledis ville J beſkicke Rigit i Throndheim? J hafue Konge-Nafn, ſom Eders Forfædre hafue haft for Eder, men J hafue lidet Folck oc Land, oc ere dog mange tilſkiftis. Tryggue oc Gudrod hafue Vigen, henne mod oſten, oc ſiunis de at hafue nogen Ret dertil, efter deris Forældre. Men Sigurd Jarl raader allene for Throndelagen, oc veed jeg icke, met huad Ret det ſkeer, at J lade en Jarl raade ofuer ſaa ſtort et Rige, oc drage det fra Eder. Forundris mig, at J drage huer Sommer ud paa Siorøfuerie til fremmede Lande, men lade en Jarl indenlands tage Eders Fæderne-Arff fra Eder. Lidet monne din Farfader, Kong Harald, ſom du er opkallit efter, acte at ſette en Jarl fra Rigit oc Lifuet met, da hand lagde alt Norrig under ſig, oc raadde ſiden derofuer, til hand bleff gammel. Harald ſuarede: det er icke, Moder, ſagde hand, ſaa let, at tage Sigurd Jarl aff Dage, ſom det er at ſlacte it Kid eller en Kalff; Sigurd Jarl er aff en ſtor Slect, oc hafuer mange Venner oc Frender, oc er viis oc venneſalig; jeg er vis paa, at derſom hand fornemmer Ufred aff os, da ere alle Thronderne hannem biſtandige, oc da tør vi icke andet vente os, end ont aff dennem. Oc mener jeg, at ingen aff os Brødre ſiunis det være ſig ſickert, at bo iblant Thronderne. Da ſiger Gunnhild: vi ſkulle da anderledis handle denne Sag, oc giøre

(10) E. þickia, hic om. ſed, þickia þat, poſtea legit.
(11) E. lifdi hann þó. (12) C. D. módir, inſerunt.
(13) B. C. D. audvéllt, inſerunt. (14) E. veit, pro, vætti.
(16) A. B. med, pro, at. (17) A. B. eina, pro, eitt.
(18) E. at, pro, ſem. (19) D. trútt.

CAP. III.

CONSULTATIO GUNNHILLDÆ ET FILIORUM EJUS.

Sæpe Gunnhillda Regum mater ejusqve filii colloqviis intererant & congreſſibus, ubi de negotiis regni deliberabant. Hic Gunnhillda filios forte allocuta interrogat, qvid illis de Thrandhemiæ provincia conſtituenda eſſet ſtatutum; gerere illos qvidem Regum nomen, ut geſſerant eorum majores, ſed exiguam illis eſſe militum manum, exiguam etiam regni relictam portionem, inter multos dividuam. Vikiam orientem verſus habere Tryggvium & Gudrodum, ſed jure qvodam hæreditatis, eis à majoribus relicto: aſt Thrandhemiæ toti imperare ſolum Sigurdum Jarlum, nec ſcire ſe, qvo jure id fieret qvave neceſſitate, ut Jarlo uni tantam, qvam eis auferebat, relinqverent regni partem. Æſtate qvavis exteras regiones eos petere, prædatum, ſed Jarlum pati intra patriam relictum ipſis regnum à parentibus uſurpare. "Jarlum unum, adjecit, è regno atqve è medio tollere, res viſa "fuiſſet exigui omnino negotii, Haralldo Regi, veſtro avo, cujus Tu nomen refers, Harallde, qvi totam ſibi "ſubjecit Norvegiam, rexitqve poſtea ad ultimam usqve ſenectutem." Reſpondit Haralldus, Sigurdum Jarlum è medio & vita tollere, non æqve eſſe facile, ac hædum aut vitulum jugulare. Eſſe Sigurdum è ſummo loco natum, conſangvineorum multitudine, populi amore, ſuaqve ſapientia ſatis potentem; ſibi qvoqve perſvaſum, ſi belli periculum imminere certus ſenſerit, omnes Throndos ſocia ei arma eſſe juncturos, ſibi autem non niſi mala inde ſperanda; nec videri ſibi, inter Throndos habitare, qvenqvam fratrum pro tuto eſſe habiturum. Ad hæc Gunnhillda, rem

med (20) varo rádi, gera ofs minna fyrir. Haralldr oc Erlingr ſkulo ſitia í hauſt á (21) Nordmæri, (22) má ec oc fara med ydr: ſkulo ver þá öll ſaman freiſta hvat (23) atſýſliz. Nú gera þau (24) á þeſsa leid.

CAP. IV.
RÁDAGERD GUNNHILLDAR SONA OC GRIÓTGARDS.

Bródir Sigurdar Jarls het Griótgardr; hann var ýngri miklo þeirra, oc virdr minna, (1) hafdi hann oc eigi tignar nafn; enn hann hellt þó ſveit, oc var í víking á ſumrom, oc feck ſer fiár. Haralldr konungr ſendi menn inn í Þrándheim á fund Sigurdar Jarls, med vingiöfom oc vinmælom. (2) Sendimenn ſögdo, at Haralldr konungr vill leggia vid hann (3) þvílíka vinátto, (4) ſem ádr hafdi Hákon konungr haft vid Sigurd Jarl. (5) Þat fylgdi oc ordſendingo, at Jarl ſcylldi koma á fund Haralldss konungs, ſcylldo þeir þá binda at fullo) vinátto ſína. Sigurdr Jarl tóc vel ſendimönnom oc vinátto konungs, enn ſegir (6) at hann mátti eigi fara á fund konungs fyrir fiölſcylldom ſínom: enn ſendi konungi vingiafir oc ord gód (7) oc blíd í móti vinátto hans. Fóro ſendimenn í brott. (8) Þeir fóro oc á fund Griótgards, oc flutto til hans et ſama erindi, vinatto Haralldss konungs oc heimbod, oc þar med gódar giafir. Enn er ſendimenn fóro heim, þá het Griótgardr ferd ſinni: oc at (9) áqvednom degi kemr (10) Griótgardr á fund Haralldss konungs (11) oc Gunnhilldar; (12) var þar vid hönom tekit (13) allfeginſamliga). Var hann þar hafdr

giøre os mindre Umage. Harald oc Erling ſkulle i Høſt ſidde paa Nordmør, ſkal jeg da oc drage derhen met eder; ville vi da alleſammen forſøge, hvad vi kunde udrette. De giorde nu ſaaledis, ſom hun ſagde.

Cap. 4.
Gunnhilds Sønners oc Griotgards Anſlage.

Sigurd Jarls Broder hed Griotgard, ſom var yngre end hand, oc mindre actet; hand hafde icke heller nogit Æris-Nafn; dog holt hand en Hob Folck til ſin Tieniſte, oc var udi Viking oc Siørøfverie om Sommeren, oc aflede ſig Gods. Kong Harald ſende ſine Mend ind i Throndheim til Sigurd Jarl, met venlig Budſkab oc Gafver. Sendebudene ſagde, at Kong Harald vilde giøre ſaadant Venſkab oc Forbunt met hannem, ſaaſom Kong Hakon tilforn hafde giort met Sigurd Jarl. Det fulgde oc met Budet, at Jarlen ſkulde komme til Kong Harald, oc ſkulde de da ſtadfeſte deris Venſkab. Sigurd Jarl tog vel oc blidelig imod Kongens Sendingebud oc Venſkabstilbiudelſe; dog ſagde hand, at hand, for mange Forretningers Skyld, icke kunde komme til Kongen, men hand ſende hannem Venſkabs Gafver, oc gode oc blide Ord imod hans Venſkab. Kongens Sendebud droge derfra, oc komme til Griotgard, oc førde hannem det ſamme Bud, at Kongen tilſagde hannem ſit Venſkab, oc bød hannem til Gieſt, oc desuden førde de hannem gode Gafver. Der Sendingebudene droge hiem, lofvede Griotgard at ſkulle komme, oc paa den beſtemte Tid kom Griotgard til Kong Harald oc Gunnhild, oc bleff hand der megit vel fafnet, oc holden udi

(20) C. D. þeſso, pro, varo.
(21) A. B. Mæri, pro, Nord-Mæri.
(22) C. E. mun ec þá, pro, má ec oc.
(23) B. atſyſlaz, pro, atſyſliz. (24) E. þannig, pro, á þeſsa leid.
(1) C. D. hafdi hann oc eigi tignarnafn, om.
(2) C. oc ſagdi. E. ſegia. (3) C. D. ſína.
(4) C. D. ſem ádr hafdi Hákon konungr &c. uſqve ad) om.
(5) C. D. oc vill at hann komi á hans fund oc tryggvi.
(6) A. B. ſagdi þat. (7) C. D. oc blíd, í móti vinátto hans, om.
(8) E. þeir fóro, deeſt, ſed, oc, addit. (9) C. D. nefndom.
(10) C. D. hann. (11) D. oc Gunnhilldar, om.
(12) C. D. oc feck þar allgódar vidtökor. (13) E. allvel.

rem alia via eſſe aggrediendam, dixit, nec tot tricis implicandam. Eo autumno in Mæria ſeptentrionali ſedes fixurum eſſe cum Erlingo Haralldum, qvibus ſe adfore ſociam, ſociisqve conſiliis tentaturos omnes, qvid poſſit effici. Ut dixit, rem exſecuti ſunt.

CAP. IV.
CONSILIA GUNNHILLDÆ FILIORUM ET GRIOTGARDI.

Frater Sigurdi Jarli dictus eſt Griotgardus, *ut ætate, ita etiam dignitate (Sigurdo) multum minor, nec ullo honoris titulo illuſtris, ſed ſuo tamen, qvem aluit, ſtipatus comitatu, qvocum per æſtates piraticæ operam dedit, divitiisqve cumulandis. In Thrandhemiam, ad Sigurdum Jarlum, Haralldus Rex dona & legatos, ut inter amicos fieri ſolet, miſit, qvi legati (Sigurdo) nuntiarunt, id optare Haralldum Regem, ut cum illo amicitiam & fœdus jungere poſſet, qvod Hakonus Rex cum Jarlo olim fuerat pactus; velle etiam Regem, ut ſe conveniret Jarlus, qvo junctam amicitiam arctius nectere poſſent. Miſſos legatos, oblatamqve à Rege amicitiam honorifice excepit Sigurdus Jarlus, ſed cauſatus multas occupationes, qvæ iter acceſſumqve ad Regem impediebant, dona amicitiæ pignora viciſſim miſit, multisqve & ad blanditiam compoſitis verbis, gratam ſibi eſſe Regis amicitiam, prolixe ſignificavit. Profecti inde legati Griotgardum adiere, cui eundem nuntium, Regis Haralldi amicitiam, invitationem ad convivium, & ampliſſima attulerunt dona. Profecturis domum legatis ſe Regi convivam pollicitus Griotgardus, condicto die Haralldum Regem & Gunnhilldam convenit, qvi eum multa lætitiæ ſignificatione ex-*

hafdr í enom miſtom kærleikom, ſva at Griótgardr var hafdr vid einka mál, oc marga leynda luti: kemr þar nidr, at (14) ſú ræda var uppi höfd til Sigurdar Jarls, (15) ſem þau höfdo ádr ſamit) konungr oc drottning: (16) tölldo þau fyrir Griótgardi, hverſo Sigurdr Jarl hafdi hann lengi lítinn mann gervan (17); (18) edr hvert hann mundi vilia fara at Jarli med þeim brædrom. Enn ef hann villdi vera í þeſſo rádi med þeim, þá) ſegir konungr, at Griótgardr ſcylldi vera Jarl hans, oc hafa (19) ríki þat allt er ádr hafdi Sigurdr Jarl haft): kom ſva, at þau ſömdo þetta med einka málom, at Griótgardr ſcylldi hallda nióſn til, nær líkaz væri at veita atferd Sigurdi Jarli, oc gera þá ord Haralldi konungi. Fór þá Griótgardr heim vid ſva búit, oc þá gódar giafir af konungi.

CAP. V.

BRENNA SIGURDAR JARLS.

Sigurdr Jarl fór um hauſtit inn í (1) Stióradal, (2) oc var þar á veizlom; þadan fór hann út á Oglo, oc ſkylldi þar taka veizlor. Jarl hafdi iafnan mikit fiölmenni (3) med ſer, (4) þvíat hann trúdi illa konungom. Enn med því, at þá höfdo farit vinátto mál med þeim Haralldi konungi, þá hafdi hann nú ecki mikla ſveit manna. Griótgardr gerdi þá nióſn til Haralldſ konungs, at eigi mundi í annat ſinn vænna at fara at Jarli; oc þegar á ſömo nótt fóro þeir konungarnir Haralldr oc Erlingr inn eptir Þrándheimi, oc höfdo ſcip IV (5) oc lid mikit; ſigla

udi ſtor Ære, ſaa at de hafde Griotgard udi ſærdeliſ Underhandlinger, oc mange hemmelige Raadſlagninger. Paa det ſidſte kom det dertil, at mand begynte at tale om Sigurd Jarl, ſom Kongen oc Dronningen for hafde ofuerlagt; talede de da derom for Griotgard, huorledis Sigurd Jarl hafde lenge ladet hannem være i ringe Anſeelſe, oc ſpurde, om hand vilde, met dennem, ofuerfalde Jarlen; thi derſom hand vilde være udi Raad met dennem, ſaa ſagde Kongen, at Griotgard ſkulde blifue hanſ Jarl, oc beholde alt det Rige, ſom Sigurd Jarl hafde: kom det da ſaa vidt, at de beſluttede dette imellem ſig, met hemmelige Løfter, at Griotgard ſkulde udſpeide, naar det var beſt beleiligt at ofuerfalde Sigurd Jarl, oc da giore Kong Harald Bud derom. Siden drog Griotgard hiem, met ſaa forrettit Sag, oc fick gode Gafuer aff Konningen.

Cap. 5.

Sigurd Jarl blifuer indebrendt.

Sigurd Jarl drog om Høſten ind i Stioredal, oc var der til Gieſt. Derfra drog hand ud til Oglo, oc ſkulde der ocſaa være i Gieſtebud. Jarlen hafde altid mange Mend hoſ ſig, fordi hand troede Kongerne icke vel. Men fordi at der da var gaaen Venſkabſ-Bud imellem Kongen oc hannem, da hafde hand icke paa den Tid megit Folck met ſig. Da ſende Griotgard Bud til Kong Harald, at neppe gafuiſ en anden gang bedre Leilighed til at ofuerfalde Jarlen; oc ſtrax den ſamme Nat droge Kongerne, Harald oc Erling, ind efter Throndheim, oc hafde 4 Skibe oc megit Folck. De ſeglede

(14) C. D. ſú ræda var uppi höfd &c. uſqve ad) non legunt.
(15) E. ſem þau höfdo ádr ſamit, om. (16) C. D. ſögdo.
(17) E. tölldo þau þetta fyrir Griótgardi iafnan, hic addit.
(18) C. D. eda hvert hann mundi vilia fara at Jarli med þeim brædrom, addunt. Enn ef hann villdi &c. uſqve ad) non legunt.
(19) C. D. ei minna ríki, enn nu hefdi Sigurdr Jarl. (1) E. Stóradal.
(2) A. B. oc var þar á veizlom, om. (3) B. C. E. um ſic.
(4) A. B. medan. (5) C. D. oc lid mikit, om.

exceperunt. In horum hic intimam admiſſus familiaritatem, colloqviorumqve ſecretiorum & arcanorum multorum factus eſt particeps, atqve eo res tandem deducta, ut ad Sigurdum Jarlum devolutus ſit ſermo, conſilio inter Regem & Reginam deliberato, qvi coram Griotgardo commemorarunt, qvam vili in conditione eum diu neglectum reliqverat frater Sigurdus, offerentes ei fratrum Regum ſocietatem, in Jarlo aggrediendo. Qvodſi hujus conſilii vellet fieri particeps, promittit ei Rex Jarli dignitatem, ejusqve totius provinciæ imperium, cui antea præfuerat frater ejus Sigurdus. Tandem eo ventum eſt, ut promiſſis clam datis atqve acceptis, id invicem ſint pacti, ut Griotgardus per ſpeculatores tempus exploraret, qvo Sigurdum Jarlum aggredi eſſet commodiſſimum, ejusqve rei Regem Haralldum nuntio redderet certiorem. Re ita conſtituta, domum reverſus eſt Griotgardus, amplis à Rege muneribus donatus.

CAP. V.

SIGURDUS JARLUS CREMATUS.

Eodem autumno in Stioradaliam profectus Sigurdus Jarlus, convivio ibi interfuit; unde in (o) Oglam *ſe contulit, etiam ibi convivaturus. Solitus antea fuerat Jarlus ire, magno ſatellitum agmine ſtipatus; aſt pacto, per nuntium, inter eum atqve Haralldum Regem amicitiæ fœdere, haud magnum jam ſecum duxit comitum agmen. Tum Griotgardus, miſſo ad Regem Haralldum nuntio, indicat, alio tempore non datum iri commodiorem, Jarlum aggrediendi occaſionem. Nec mora, eadem nocte iter introrſus per (ſinum) Thrandheimum feſtinant Reges Haralldus & Erlingus, qvatuor naves magnumqve agmen ducentes. Noctu lucentibus ſtellis navigant,* (p) *in iti-*

(o) Ogla ſ. Augla *eſt villa, ſita in tractu* Klæbo, *olim* Klæppabu, *haud procul Nidroſia, meridiem verſus. Dictæ villæ vicinus eſt ingens & magnæ molis tumulus, hodie dictus* Ellshaug, *in qvo Sigurdi Jarli & ejus comitum reliqvias eſſe conditas, ego autumo.*
(p) *E. habet: veniunt, nocte ad diem vergente, ad Oglam; venit tum eis obviam Griotgardus.*

ſigla inn um nóttina vid Stiörnoliós; (6) kom þá Griótgardr til móts vid þá; komo þeir ofanverda nótt á Oglo, (7) þar ſem Sigurdr Jarl var á veizlo. Þeir lögdo þar elld í (8) hús, oc brendo (9) bæinn, oc Jarl inni, med öllo lidi ſíno. Fóro braut þegar árdegis (10) um morguninn, út eptir firdi, oc ſva ſudr á Mæri, oc dvölldoz þar lánga hríd.

CAP. VI.
UPPHAF HÁKONAR JARLS SIGURDAR SONAR.

Hákon ſonr Sigurdar Jarls, var þá inn í Þrándheimi, er hann ſpurdi þeſsi tídindi. Var þegar herhlaup mikit um allan Þrándheim; var þar á vatn dregit hvert ſcip, er herfært var. Enn er her ſá kom ſaman, þá tóco þeir til Jarls oc höfdingia (1) yfir lidit Hákon, ſon Sigurdar Jarls: helldo þeir lidi því út eptir Þrándheimi. Enn er þetta ſpyria Gunnhilldar ſynir, þá fara þeir ſudr í Raumsdal, oc á Sunnmæri; hallda þá hvarir niósnom til annara. Sigurdr Jarl var drepinn II vetrom eptir fall Hákonar konungs. Eyvindr Skalldaſpillir ſegir ſva (2) í Háleygia-tali:

Oc Sigurd hinn
er ſvönom veitti
(3) hróca (4) biór
haddingia vals,
farma týs
fiörvi (5) nædmo
jardrádendor
á Ogloe.
Oc (6) ödlingr
í ölon iardar
álnar

(6) E. komo þeir ofanverda nótt á Oglo, kom þá Griótgardr til móts vid þá. (7) E. þar ſem Sigurdr Jarl var á veizlo, om.
(8) E. bæinn. (9) E. bæinn oc, om. (10) D. um morguninn, om.

ſeglede om Natten, da det var Stierneliuſt, oc kom da Griotgard dennem i Mode. De komme ſilde om Natten til Oglo, der ſom Sigurd Jarl var til Gieſt. Der ſatte de Ild paa Huſene, oc brende Gaarden oc Jarlen inde met alt ſit Folck. Strax derpaa aarle om Morgenen droge de bort, ud efter Fiorden ſønder til Møre, oc blefue der en lang Tid.

Cap. 6.
Hakon Jarls, Sigurds Søns, (Riges) Begyndelſe.

Hakon Sigurd Jarls Søn var da inde i Throndheim, der hand dette ſpurde; bleff der da ſtrax en ſtor Opreisning ofuer ald Throndheim, oc huert det Skib, ſom til Strid kunde brugis, bleff ſkiot paa Vandit, oc der denne Hær var forſamlet, toge de Hakon Sigurd Jarls Søn til Jarl oc Hoffding ofuer Folckit. De lagde met det Folck ud efter Throndheims Fiord. Der Gunnhilds Sønner det ſpurde, droge de ſønder ud til Rumsdal oc Sundmør, oc hafde de da Speidere ud paa huerandre. Sigurd Jarl bleff dræbt to Aar efter Kong Hakons Fald. Saa ſiger Evind Skaldaſpilder i Haleyatal:

Oc Landets Herſkere
Toge aff Liſue,
Paa Oglo,
Den Sigurd,
Som til Odins
Suaner gaff
De ſlagne
Danſkis Blod.
Oc raadende
Ofuer Skibe,
Ufor-

(1) D. yfir lidit, om. (2) B. C. D. í Háleygia-tali, add.
(3) B. hrotta. (4) E. hiör.
(5) C. D. námo. (6) D. audlingi.

itinere obvium habent Griotgardum, vergenteqve jam ad diem nocte ad Oglam veniunt, ubi convivio intererat Sigurdus Jarlus. Hic igne ædibus ſubdito, villam & cum ea Jarlum omnesqve ejus concremant comites. Mane ipſo diluculo mox reverſi, perqve ſinum meridiem verſus ad Möriam delati, ibi longo tempore commorati ſunt.

CAP. VI.
EXORDIUM (REGNI) HAKONI JARLI, SIGURDI FILII.

In Thrandhemia erat Hakonus, *Sigurdi Jarli filius, qvo tempore ad eum latus eſt hujus rei nuntius. Ingenti mox orto per totam Thrandhemiam belli tumultu, in mare deductæ ſunt qvotqvot navium bello erant aptæ. Qvi poſtqvam in unum coactus erat exercitus, electo in ducem Hakono, Sigurdi Jarli filio, per ſinum Throndenſem extrorſum tendunt. Cujus rei certiores facti Gunnhilldæ filii, meridiem verſus ad* Romsdaliam *& Sunnmæriam recedunt; qvo facto, altera pars alterius conatus per exploratores ſpeculatur. Duas hyemes à cæde* Hakoni *Regis, occiſus eſt Sigurdus Jarlus. Ita canit Eyvindus Skalldaſpillir, in carmine Haleyga-tal:*

Et Sigurdum illum,
Qvi oloribus dedit
Othini (corvis) ſangvinem
Haddingi militum (Danorum)
Hunc vita
Privaverunt
Terrarum Rectores
In villa Ogla.
Atqve rector,
Medio in igne,

álnar (7) orms
ófælinn (8) vard
(9) lífs (10) of lattr;
þar er (11) landrecar
týs áttung
í trygd ſviko.

Hákon Jarl hellt Þrándheimi (12) med ſtyrc frænda ſinna þriá vetr, ſva at Gunnhilldar ſynir fengo engar tekior (13) í Þrándheimi. Hákon átti (14) margar orroſtor vid (15) Gunnhilldar ſyni, oc drapoz (16) marga menn fyrir. (17) Þeſs getr Einarr (18) Skálaglam (19) í Velleklo, er hann orti um Hácon Jarl):

Oc (20) oddneytir úti
(21) eidvandr flota breidan
(gladr í Göndlar vedrom
gramr ſvafdi bil) hafdi.
Oc raud mána reynir
rógſegl Hedins (22) bóga
upphóf iöfra kappi
etio lund at (23) ſetia.

(24) Oc enn qvad hann:

(25) Varat of byriar örva
odda víſs ne drífo
ſverda (26) ſverri fiardar
(27) ſvan glýadi at frýa.
(28) Brak-rögnir ſcók bogna
(29) barg óþyrmir varga
hagl or Hlackar ſeglom
hiörs racliga fiörvi.
Mart (30) vard el ádr ála
auſtr lönd at mun (31) banda

randar

Uforfærdet,
Udi Ilden bleff
Hindret at leſue;
Der Førſterne
Denne Tyrs Slectning
Mod Tro oc Loſue ſuege.

Hakon Jarl holt Throndheim, ved ſine Frenders Hielp, udi tre Aar, ſaa at Gunnhilds Sønner finge ingen Indkomſter aff Throndheim. Hakon holt mange Slactninger met Gunnhilds Sønner, oc miſte de megit Folck paa begge Sider. Derom taler ſaaledis Einar Skaaleglam, i den Viſe Velleklo, ſom hand giorde om Hakon Jarl:

Oc ordholden Stridsmand,
Udruſtede en ſtor Flaade;
Førſten, glad i Slaget,
All Ophold affſlog.
Den ſom røde Skiolde
Forſøger, ſom met Konger
Kappis i Heltemod,
Krigs-Ruſtning paatog.

Oc desuden quad hand:

Det ei behøſuedis,
At egge den, ſom gior
Roffugle lyſtige,
Til Strid eller Slag.
Stridsmanden aff Brynie
Piler røſte; den ſom
Suerdet ei ſkoner, (met Føde)
Roff-Diurs Liff opholt.
Mangen Strid holtis
Førend Helten Vældet

Efter

(7) B. orins. (8) C. D. var. (9) A. B. líf.
(10) A. um láttr. B. um látinn. C. D. oflátr. (11) C. D. lofdungar.
(12) E. III ár, hic inſerit, alii, þriá vetor, paulo poſt.
(13) D. or Þrándheimi. E. þadan. (14) A. B. nockurar.
(15) E. þá. (16) B. margir menn fyrir hverumtveggium.
(17) E. ſva ſegir. (18) E. Skúlaſon.
(19) C. D. í Vellcklu &c. uſqve ad) om.

(20) B. oddnytir. C. odd-neydir. (21) B. ey-vandr.
(22) A. B. hogra. (23) C. D. ſegia.
(24) A. B. oc enn qvad hann, om.
(25) A. vara. B. vara enn. C. D. vant. (26) C. D. ſverd rifiardar.
(27) C. D. ſvanglyadar. E. ſvalglyadri.
(28) C. D. bracræknir. E. bargreynir. (29) E. biarg. (30) C. var.
(31) C. D. branda.

Navium, Princeps
Interritus fuit
Vita privatus,
Ubi terræ Principes
Tyri nepotem
Contra fidem decepere.

Thrandhemiam Hakonus Jarlus per tres hyemes, ope conſangvineorum tenuit, adeo ut Gunnhilldæ filii in Thrandhemia reditus nullos caperent. Multis præliis conflixit Hakonus cum Gunnhilldæ filiis, multorum utrimqve cæde. Ejus rei meminit Einarus Skalaglam, *in carmine* Vellekla *dicto, qvod de Hakono Jarlo cecinit:*

Et mucrone utens,
Juramenti cuſtos, claſſem amplam
(Hilaris in prælio
Princeps abjecit moram) inſtruxit.
Et rubræ lunæ qvi tentat
Marginem (clypeum) loricæ
Cœpit, cum Regibus pugnans
Animo bellantis, ſe induere.

Et præterea cecinit:

Non opus erat ad prælium,
Nec Bellonæ ad nimbum (pugnam)
Sangvinis in bello fluentis
Cygnum (corvum) qvi exhilarat, excitare.
In prælio miles repulit,
Proſcriptis ſævus hoſtibus,
Sagittas à loricis.
Sic defendit ille vitam.
Multa fuere ante prælia
Qvam orientalium (Norvegiæ) Diis faventibus,

Gladio

randar lauks af ríki
ræki lundr (32) of tæki.

Enn getr Einarr hvernog Hákon Jarl hefndi födor ſins:

Ber ec fyrir hefnd (33) þá er hrafna
hlióms lof toginn ſcióma
(34) þat nam vördr at vinna
(35) vann ſins födor hranna.
(36) Rigndi hiörs af herſa
(37) hrídremmis fiör vída
(38) þrimlundr (39) ofióc þundi
(40) þegns gnótt (41) oc men regni;
Oc halldvidr (42) höllda
haf Faxa let vaxa
(43) laufa vedr at (44) lifom
lífkölld Hárs (45) í drífo.

Eptir þetta fóro milli beggia vinir, oc báro (46) ſættarord milli þeirra, (47) þvíat bændom leiddiz hernadr oc úfridr innanlands) oc kemr ſva med (48) rádi vitra manna, at ſætt var görr milli þeirra, ſva at Hákon Jarl ſcylldi hafa þvílíct ríki í Þrándheimi, ſem (49) hafdi Sigurdr Jarl fadir hans; (50) enn konungar ſcylldo hafa þvílíct ríki, ſem Hákon konungr hafdi haft fyrir þeim), oc var þat þá bundit fullom trúnadi. Þá gerdiz kærleikr mikill med þeim Hákoni Jarli, oc Gunnhilldi, oc ſtundom beittoz þau velrædom; leid ſva fram adra III vetor; ſat þá Hákon um kyrt í ríki ſino.

Efter Gudernis Villie,
Fra Øſterlandene tog.

Oc end videre taler Einar om, huorledis Hakon Jarl hefnede ſin Fader.

Jeg frembær til den lydelig Ros,
For ſin Faders Hevn,
Som udruſtet met Suerd, vant Seier.
Det fick Stridsmanden udrettet.
Vide taptis Liff oc Gods.
Ved Fyrſtens ſtercke Mact oc Vold,
Helten forøgede
Odins Underſaatters Tal.
Oc den ſom førde Skibe,
Lod Suerdes Storm,
Der Lifuet i Striden kiøledis,
Voxe ved Folckets Vaaben.

Derefter lagde beggis Venner ſig der imellem, oc giorde Forligelſe imellem dennem, fordi Bønderne kieddis ved den indenlands Feide; oc kom det da ſaa vidt, met viſe Mends Raad, at Forligelſe bleff ſtiftet imellem dennem, ſaa at Hakon Jarl ſkulde beholde det Rige, udi Throndheim, ſom Sigurd Jarl hans Fader hafde haft, men Kongerne ſkulde hafue det Rige, ſom Kong Hakon hafde for dennem; oc bleff dette da ſtadfeſt met fuldkommen Troſkabs-Forſikring. Derpaa bleff der it ſtort Venſkab mellem Hakon Jarl oc Dronning Gunnhild, men ſomme Tider anlagde de Suig imod huerandre; oc ſtod det ſaa hen i tre Aar, at Hakon ſad met Fred i ſit Rige.

CAP. VII.

Cap. 7.

(32) A. B. um. (33) E. enn.
(34) D. þar. (35) D. van. B. ſinn.
(36) C. D. ringdi. (37) C. D. hridremnis.
(38) C. þrimlundar. E. þverlyndr. (39) A. B. um jóc. C. D. oc jóc.
(40) E. þegn. (41) A. B. mæil. C. D. meil. (42) C. D. hallda.
(43) C. D. laupa. (44) A. B. lifi.
(45) B. í, inſerit, ceteri Codd. om. (46) C. D. E. ſáttmál.
(47) C. D. þvíat bændom, uſqve ad) om. (48) B. tilſtilli. A. B. ríkra.
(49) C. D. E. haft, inſerunt, Sigurdr Jarl, omitt.
(50) C. D. enn konungar ſcylldo &c. uſqve ad) om.

Gladio ſtrenuus ille poterat
Bellator terrarum Reges regno movere.

Præterea meminit Einarus, qvo modo patrem ultus eſt Hakonus Jarlus:

Ego fero, ob vindictam, ei
Sonoram laudem, qui enſe eſt cinctus,
Id potuit navium ille & facere,
Cuſtos, parentis ſumtam ſui.
Perdita eſt virorum Principum,
Impetu bellantis, vita circumcirca.
Strenuus bellator auxit ille
Civium numerum in aula Othini.
Atqve ſtrenuus ille ductor
Navium, fecit multum creſcere
Prælii impetum ſævum armis,
Exitioſo in Othini turbine (pugna).

Poſtea utriusqve partis amici, pacis & reconciliationis nuntii ultro citroqve ivere, cum prædis atqve præliis pacem patriæ turbantes ferre, cives tæderet; eſtqve eo res deducta, virorum prudentiorum conſilio, ut pax inter eos pacta ſit, ea qvidem conditione, ut in Thrandhemia dominio eodem potiretur Hakonus Jarlus, qvod fuerat penes patrem ejus Sigurdum, Reges vero iisdem regni provinciis, qvas habuerat ante eos Rex Hakonus; id qvod data utrimqve & accepta fide, ratum factum eſt & ſancitum. Arctior hinc coaleſcere cœpit amicitia, inter Hakonum Jarlum & Gunnhilldam, ita tamen, ut dolis ſubinde inter ſe contenderint; qvo pacto tres aliæ fluxere hyemes, qvibus Hakonus in ſuo regno qvietus ſedit.

CAP. VII.

CAP. VII.

FRÁ GRÁFELLD.

Haralldr konungr ſat (1) optaz á Hördalandi oc Rogalandi, (2) oc ſva þeir fleiri brædor; þeir ſáto optliga í Hardangri. Þat var (3) á eino ſumri, at hafſcip kom af Islandi, er átto Islendſkir menn; þat var hladit af varar-felldom, oc helldo þeir ſcipino til Hardangrs, þvíat (4) þeir ſpurdo at þar var fiölmenni meſt fyrir. Enn er menn komo til kaupa vid þá, þá villdi engi kaupa varar felldina. Þá fer ſtýrimadr á fund Haralllds konungs, þvíat hönom var hann ádr málkunnigr, oc ſegir hanom til þeſsa vandræda. Konungr ſegir at hann mun koma til þeirra, oc hann gerir ſva. Haralldr konungr var madr lítillátr, oc gledimadr mikill; hann (5) kom med ſcúto alſcipada, oc leit á varning þeirra, oc mællti vid ſtýrimann: villto gefa mer einn gráfelldinn? Giarna, ſegir ſtýrimadr, þótt fleiri (6) væri. Þá tók konungr einn gráfelldinn, oc (7) ſcicti ſic; ſídan geck hann ofan í ſcútuna. Enn ádr þeir rero í brott, hafdi hver hans manna felld keyptan. Fám dögom ſídar kom þar ſva mart manna (8) þeirra, er hver villdi felld caupa, at eigi fengo hálfir þeir er (9) hafa villdo. Sídan var hann kalladr Haralldr Gráfelldr.

CAP. VIII.

FÆDDR EIRÍKR JARL.

Hákon Jarl fór einn vetr til Upplanda, oc á nockora giſting; (1) þá vard ſá atburdr, at hann lagdiz med kono einni, oc var ſú lítillar ættar. Enn þá er þadan lido ſtundir, geck ſú kona med barni;

(1) E. iafnan. (2) C. oc ſva þeir fleiri brædor, om. (3) E. eitt-ſumar. (4) C. þeir ſpurdo at, om. (5) A.B. var þar kominn. (6) A. B. ſe.

Cap. 7.

Om (Harald) Graafeld.

Kong Harald holt oftiſt Huus paa Hordeland oc Rogaland, oc ligeſaa hans Brodre. De ſade oc ofte udi Hardanger. Det hendede ſig en Sommer, at it Skib kom fra Jsland, ſom hørde Jſlandſke Mend til; det var ladt met Vildvaare, oc lagde de dermet ind i Hardanger, thi de ſpurde, at der var den ſtørſte Folcke-Hob forſamlet. Men der mand kom til dennem, for at handle, vilde ingen kiobe aff deris Vildvaare. Da foer Styremanden til Kong Harald, thi hand var tilforn kiendt met hannem, oc klagede for hannem ſin Vonde. Kongen lofuede at ville komme til dennem, oc ſaa giorde hand. Kong Harald var en ydmyg oc belefuen Herre, oc megit lyſtig. Hand kom met en Skude ganſke bemandet, oc ſaa paa deris Vaarer, oc ſagde til Styremanden: vilt du ſkiencke mig it Skind? gierne ſagde Styremanden, om de vaare end flere. Da tog Kongen it Skind, ſom hand lagde om ſig, oc ſiden gick hand ned i Skuden; men førend de roede bort, hafde enhuer aff hans Mend kiobt ſig it Skind. Faa Dage derefter komme der ſaa mange, ſom alle vilde kiobe Skind, at icke fick Halffparten aff dennem, ſom vilde hafue.

Cap. 8.

Erik Jarls Fødſel.

Hakon Jarl drog en Vinter til Opland, oc hende det ſig da et Steds, huor hand tog Herberge, at hand laae hos en Quinde aff ringe Byrd; men nogen Tid derefter lafuede den Quinde til met it Barn, oc der det

(7) C. D. E. ſcydi. (8) C. D. þeirra, om. (9) E. kaupa. (1) A. B. oc.

CAP. VII.

DE GRAFELLDO.

In Hordalandia & Rogalandia Haralldus Rex plerumqve ſedem habuit, ut & reliqvi ejus fratres; ſæpe etiam in Hardangria conſidebant. Accidit æſtate qvadam, ut de Iſlandia navis oneraria veniret, qvæ Iſlandorum qvorundam erat. Hanc navem, pellibus ſ. tunicis ex pellibus factis, onuſtam appulere in Hardangriam, ubi audiverant maximam eſſe hominum freqventiam; ſed mercatum accedentium nemo merces voluit emere. Qvare gubernator Regem Haralldum, ſibi olim cognitum accedens, narravit illi, qvam difficili in loco res ſua eſſet. Promittit Rex ſe ad navem venturum, qvam etiam accedit. Erat Rex Haralldus vir multæ humanitatis & hilaris admodum animi. Venit navi vectus curſoria, qvam magna hominum occupaverat turba, mercesqve illorum nonnihil contemplatus, gubernatorem rogat, an ſe tunicarum una vellet donare? Non unam tantum, ſed & plures ſe lubentem daturum, cum reſponderat homo, arreptam tunicam ſibi induit (Rex) ſicqve tunicatus in navem deſcendit, qvo facto, anteqvam inde remigarent, ſuam tunicam emerant aulicorum & comitum Regis ſinguli. Poſt paucos autem dies, tanta acceſſit multitudo pelles ementium, ut dimidiæ parti emtorum non ſat eſſet pellium. Qva ex re poſthac cognomen Grafeldi *reportavit Haralldus.*

CAP. VIII.

NATUS EIRIKUS JARLUS.

Hyeme qvadam Hakonus Jarlus ad Upplandas eſt profectus, ibi conviviis interfuturus; qva factum eſt occaſione, ut cum fœmina qvadam concumberet, qvæ inferiori loco erat nata. Poſt tempus aliqvod, uterum ferre cœpit

barni; enn er barn þat var alit, var þat sveinn, (2) oc var vatni ausinn, oc (3) kalladr Eiríkr. Módirin flutti sveininn til Hákonar Jarls, oc segir at hann var fadirinn. Jarl let sveininn uppfædaz med manni þeim er (4) kalladr var Þórleifr hinn Spaki; hann bió upp í Medaldal; hann var (5) ríkr madr oc audigr, oc vin mikill Jarls. Var Eiríkr brátt mannvænn, hinn frídasti sýnom, mikill oc sterkr snemma. Jarl let fátt um til hans. Hákon Jarl var allra manna frídastr sýnom, ecki hárr madr, vel sterkr, oc íþrótta madr (6) mikill, (7) spakr at viti, (8) oc hermadr hinn mesti.

CAP. IX.

DRÁP TRYGGVA KONUNGS.

Þat var á eino hausti at Hácon Jarl fór til Upplanda, enn er hann kom út á Heidmörc, þá kemr þar í móti hönom Tryggvi konungr Olafsson, oc Gudrödr konungr Biarnarson, þar kom oc Dala Gudbrandr. Þeir átto stefnolag med ser, oc sáto lengi á einmæli, enn þat kom upp, at hverr þeirra scylldi vera vin annars, oc sciliaz sídan; fór hverr heim til síns ríkis. Þetta spyrr Gunnhilldr oc synir hennar, oc er þeim grunr á, at þeir muni hafa gert landrád nockor vid konungana; tala þau optliga sín á milli. Enn er varadi, þá lýsa þeir Haralldr konungr oc Gudrödr konungr bródir hans því, at þeir mano fara í víking um sumarit vestr um haf, edr í austrveg, sem þeir voro vanir. Þá draga þeir lid at ser, oc hrinda scipom á vatn, oc búaz (1) sídan. Enn er þeir drucko brottferdar öl sitt, þá voro dryckior miklar, oc mart mællt vid dryckinn; þá com þar er mannjafnadr vard, oc þá var rætt

(2) C. D. oc var vatni ausinn, om. (3) A. B. het. (4) E. het.
(5) E. vitr. (6) C. mikill, om. (7) B. spakr at viti, om.
(8) C. D. oc hermadr hinn mesti, omitt.
(1) E. sídan, addit.

det Barn bleff fød, var det it Drengebarn, som bleff ofueroſt met Vand, oc kallet Erik. Drengens Moder forde hannem til Hakon Jarl, oc sagde at hand var Fader til den. Jarlen lod Drengen opfostre hos en Mand, hed Thorleiff hin Vise, som bode i Medeldal, oc var en mectig Mand, derhos rig oc Jarlens synderlige Ven. Erik viste sig snart at ville blifue en stor Mand, oc bleff deilig aff Ansigt, stor oc sterck; men Jarlen holt icke megit aff hannem. Hakon Jarl var den deiligste Mand aff Aasyn, icke synderlig høj, men sterck oc megit færdig i alle Slags mandelige Idretter, derhos klog, forstandig, oc den dueligste Krigsmand.

Cap. 9.

Kong Tryggues Drab.

Det hende sig en Høst, at Hakon Jarl drog til Oplanden, men der hand kom ud paa Heidemarcken, kom hannem der i Møde Kong Tryggue Olafsøn, oc Kong Gudrod Biørnsøn, der kom oc Dale-Gudbrand. De holte Stefne met hinanden, oc vare lenge sammen i en hemmelig Samtale, huorudi det bleff afftalt, at de skulde være huer andris Venner. Siden skiltes de ad, oc drog huer hiem til sit Rige. Der Gunnhild oc hendis Sønner det spurde, fattede de Mistancke om, at de hafde oplagt nogen Suig imod Kongerne, oc talede de ofte indbyrdes derom met hinanden. Om Vaaren derefter, lod Kong Harald oc hans Broder, Kong Gudrod, opliuse oc kundgiore, at de vilde drage i Viking om Sommeren, enten vester ofuer Hafuet, eller i Østerleden, som de pleiede at giore. De samlede da Folck, oc lode deris Skibe sette ud paa Siøen, oc giorde dennem siden rede. Men der de drucke deris Velfart, bleff der sterck druckit, oc megit talt ofuer Dricke-Bordene. Det kom endelig dertil, at der giordis Ligning imel-

cœpit fœmina illa, qvæ infantem enixa marem, aqva illum lustrari, Eirikumqve *vocari jussit. Qvem ad Hakonum Jarlum ferens mater, illum infantis patrem est professa. Apud virum qvendam, dictum* Thorleifum *hinn* Spaki, (*Sapientem*) *Jarlus puerum curavit educari, qvi Thorleifus in* Medaldalia *habitavit, vir potens atqve dives, & Jarlo intima junctus amicitia. Brevi Eirikus multa virilis animi & roboris dedit specimina, eximio oris decore, nec non magnitudine corporis & viribus, mature egregius, Jarlo (tamen) gratus parum erat atqve acceptus. Fuit (ipse) Hakonus Jarlus omnium facie pulcherrimus, statura corporis mediocri, sed robore eximio, in artibus & exercitiis versatissimus, sapientia insigni, & in bello acerrimus.*

CAP. IX.

REGIS TRYGGVII CÆDES.

Accidit qvodam autumno, ut ad Upplandas profectus Hakonus Jarlus, postqvam in Heidmarkiam pervenerat, obvios ibi haberet, Tryggvium *Regem Olafi filium, &* Gudrodum *Regem Biornii filium, nec non, qvi illuc qvoqve accesserat,* Gudbrandum *de Dalis (Gudbrandsdalia). Hi loco & tempore statuto congressi, secreta diu habuere colloqvia, qvibus mutuam pacti amicitiam, & postea digressi, in suum regnum abiere singuli. Fama hujus rei ad Gunnhilldæ filios perlata, suspicati proditionem contra Reges moliri dictos fœderatos, sæpius hac de re inter se consultabant. Ineunte vere, Haralldus Rex, ejusqve frater Rex Gudrodus, in vulgus faciunt notum, ea æstate se piraticam suscepturos expeditionem, vel in mari occidentali, vel in orientali (Balthico), prout antea fuerant soliti. Contractis ergo copiis, navibusqve in mare deductis, itineri se accingunt. In convivio autem, qvo profecturi excipiebantur, cum super pocula, qvibus strenue ibi est certatum, varii miscebantur sermones, accidit,*

rætt um konunga ſialfa. Mællti (2) madr, at Haralldr konungr væri framaſtr þeirra brædra at öllom lutom. Því reiddiz Gudrödr konungr mióc, ſegir ſva, at hann ſcal í engo hafa minna lut, enn Haralldr; ſegir, at hann er búinn at þeir reyni þat. Var þá brátt (3) hvarrtveggi þeirra reidr, ſva at hvarr baud ödrom til vígs, oc hliópo til vapna. Enn þeir er vitrir voro, oc midr drucknir, ſtödvado þá, oc liópo í milli þeirra. Fóro þá hvarir til ſcipa ſinna, enn engi var van þá, at þeir mætti allir ſaman fara. Sigldi þá Gudrödr auſtr med landi, enn Haralldr ſtefndi til hafs út, oc ſagdi, at hann mundi ſigla veſtr um haf. Enn er hann kom út um eyar, þá ſtefndi hann auſtr med landi hafleid. Gudrödr konungr ſigldi þiódleid auſtr til víkor, oc ſva auſtr yfir Folldina. Þá ſendi hann Tryggva konungi ord, at hann ſcylldi koma til móts vid hann, oc færi þeir bádir um ſumarit í (4) auſtrveg at heria. Tryggvi konungr tók því vel (5) oc líkliga; hann ſpurdi at Gudrödr konungr hafdi lítit lid; fór þá Tryggvi konungr á fund hans med eina ſcúto. Þeir funnoz fyrir (6) auſtan Sótanes vid (7) Veggina. Enn er þeir gengo á málſtefno, þá liópo at menn Gudrödar konungs, oc drápo Tryggva konung, oc XII menn med hánom, oc liggr hann þar ſem nú (8) er kallat Tryggva (9) hrer.

CAP. X.

FALL GUDRÖDAR KONUNGS.

Haralldr konungr ſigldi mióc útleid; hann ſtefndi inn í Víkina, oc kom um nótt til Tunsbergs, þá ſpurdi hann at Gudrödr var á veizlo þar ſcamt upp

imellem adſkillige Mend, oc ſiden bleff talt om Kongerne ſielff; ſagde da en, at Kong Harald ofuergick alle ſine Brødre udi ald Handel. Kong Gudrod bleff derofuer megit vred, oc ſagde, at hand icke vilde vige ſin Broder Harald i nogen Idret, oc at hand var ferdig, om de ſkulde forſøge det; blefue de da ſnart begge vrede, ſaa at de bode hinanden ud til Kamp, oc løbe huer til deris Vaaben. De ſom vare forſtandige oc mindre druckne, ſtillede dennem oc ſkilde dennem ad. De droge da huer til deris Skibe, men der var ingen Forhaabning, at de ſkulde følgis ad i Leding. Gudrod ſeilede øſter met Landet, men Harald ſette ſin Kaas ud til Hafs, oc ſagde, at hand vilde ſeile veſter ofuer Hafuet, men der hand kom uden for Øerne, da ſeilede hand øſter ud met Landet. Kong Gudrod ſeilede derimod den almindelige Vei øſter til Vigen, oc ſaa øſter ofuer Folden. Da ſende hand Bud til Kong Tryggue, at hand ſkulde komme til hannem, oc ſkulde de begge drage om Sommeren i Øſterleden at ſtride. Kong Tryggue ſuarede vel dertil, oc ſagde at hand vilde komme; hand ſpurde at Kong Gudrod hafde lidt Folck; oc drog da Kong Tryggue til hannem met en Skude. De mødte hinanden øſten for Sodenes, ved Veggerne. Men der de ginge til Tals, løbe Kong Gudrods Mend til, oc dræbte Kong Tryggue, oc tolff Mend met hannem, oc ligger hand begrafuen, der ſom nu kaldis Tryggues Stenhob.

Cap. 10.

Kong Gudrods Fald.

Kong Harald ſeilede langt fra Landet, oc ſtefnede ind i Vigen, oc kom om Natten til Tunsberg. Da ſpurde hand, at Kong Gudrod var til Gieſt kort derfra, opp

(2) E. einn, inſerit. (3) D. at hvartveggi þeirra var reidr.
(4) C. D. E. hernad. (5) C. D. oc líkliga, om.

(6) C. D. veſtan. (7) B. vegina.
(8) C. D. heitir. (9) C. hreyrr. D. reyr.

cidit, ut plures inter ſe compararentur, ipſi etiam Reges. Aſſerente qvodam, Regem Haralldum, cunctis in rebus, fratrum ſuorum omnium longe eſſe præſtantiſſimum, ira valde commotus Rex Gudrodus, contendit, ſe nulla in re Haralldo eſſe inferiorem, ſeqve jam paratum, facto inter eos periculo, id teſtatum reddere. Ira mox accenſi ambo ad certamen ſe mutuo provocant, & ad arma provolant. Mentis melius compotes, & vino minus gravati, impetum eorum ſiſtunt, ſe in medium ingerentes. Hinc ad ſuas ſinguli dilapſi ſunt naves, ſperante nemine, ſocietate jam junctos omnes velle iter proſeqvi. Orientem verſus tendebat Gudrodus, littora legens, ſed altum petiit Haralldus, præ ſe ferens navigationem, occidentem verſus per mare. Aſt inſulas omnes in altum prætervectus, etiam ille orientem verſus vela vertit, apertum procul à littoribus navigans mare. Gudrodus autem via vulgo recepta curſum tendens, orientem verſus in Vikiam, ibiqve trans ſinum Foldenſem navigat. Tum ad Tryggvium Regem miſſo nuntio, eum ſe convenire rogat, ut ambo ſocii ea æſtate piraticam in mare Balthicum expeditionem facerent. Placuit oblata conditio Tryggvio, cui erat relatum, exigua manu comitatum veniſſe Gudrodum; qvare Tryggvius Rex, navi curſoria vectus, eum convenit, apud Sotanæs (q) *ad orientem, juxta* Vegginam. *Progredientibus autem utrimqve ad colloqvium Regibus, provolantes Gudrodi milites Tryggvium Regem & duodecim ejus occiderunt comites, jacetqve ille tumulatus loco, qvi jam* Tryggvahrer, (*Tryggvii tumulus*) *dicitur.*

CAP. X.

CÆDES GUDRODI REGIS.

Procul à littoribus Haralldus Rex altum navigans, curſum direxit in Vikiam, ubi nocturno tempore Tunsbergam appulſus, certior redditur, convivio intereſſe Gudrodum Regem, haud procul ab urbe. Illuc igitur cum ſuis

uppá land. Fóro þeir Haralldr konungr upp þannog, komo þar um nóttina, oc taca hús á þeim. Þeir Gudrödr konungr ganga út; vard þar ſkömm vidrtaca, ádr Gudrödr konungr fell, oc mart manna med hanom. Ferr þá Haralldr konungr (1) í brott til fundar vid Gudröd konung bródor ſinn, leggia þeir þá undir ſic Víkina alla.

CAP. XI.

FRÁ HARALLDI GRENSKA.

Gudrödr konungr Biarnarſon hafdi ſer fengit gott qvanfáng oc maklict: þau átto ſon er Haralldr het; hann var ſendr til fóſturs uppá Grenland til Hróa ens Hvíta, lends manns; ſonr Hróa var Hrani hinn Vidförli; voro þeir Haralldr miöc iafnalldrar oc fóſtbrædor. Eptir fall Gudrödar födor ſíns flýdi Haralldr, er kalladr var hinn Grenſci, fyrſt til Upplanda, oc med hönom (1) Hrani (2) foſtbródir hans, oc fáir menn (3) med þeim; dvalldiz Haralldr þar um hríd med frændom ſínom. Eiríks ſynir leitodo miöc eptir þeim mönnom, er í ſöcom voro (4) bundnir vid þá, oc þeim öllom meſt, er þeim var uppreiſtar af ván. Þat redo Haralldi frændor hans oc vinir, at hann færi or landi í brott. Haralldr Grenſci fór þá auſtr til Svíþiódar, oc leitadi ſer ſcipanar, at koma ſer í ſveit med þeim mönnom, er í hernad fóro (5) at afla ſer fiár: Haralldr var hinn gerviligſti madr. Toſti het madr í Svíþiód, (6) er einn var ríkaſtr oc göfgaſtr í því landi, þeirra, er eigi bæri tignarnafn. Hann var hinn meſti hermadr, oc var laungom í hernadi; hann var kalladr Scöglar-Toſti. Haralldr Gren-

opp i Landet. Drog Kong Harald oc hans Mend derhen, komme der om Natten, oc omringede Huſene. Kong Gudrod gick ud met ſine Mend, men der bleff giort liden Modſtand, førend Kong Gudrod falt oc mange Mend met hannem. Drog Kong Harald da bort til ſin Broder, Kong Gudrod, oc indtoge de da all Vigen.

Cap. 11.

Om Harald Grenſke.

Kong Gudrod Biorns Søn hafde giort it got oc ſig anſtændigt Giftermaal, oc aflet met ſin Huſtru en Søn, hed Harald, huilcken bleff ſend til Opfoſtring paa Grønland, til Roe hin Huide, ſom var en Lensmand. Roes Søn var Rane den Vidfarne, oc var hand oc Harald aff ens Alder oc Foſter-Brødre. Efter Gudrods ſin Faders Fald, flydde Harald, ſom bleff kaldit hin Grenſke, forſt til Oplanden, oc met hannem Rane hans Foſter-Broder, oc nogle faa Mend met dennem, oc bleff Harald der nogen Stund hos ſine Frender. Eriks Sønner ſøgte megit efter de Mend, ſom hafde nogit udeſtaaende met dennem, oc allermeſt dennem, ſom kunde giøre nogen Opſtand imod dennem. Raadde da Haralds Frender oc Venner hannem, at hand ſkulde drage bort aff Landet. Harald Grenſke drog øſter til Suerrig, oc ſøgte Leilighed at komme i Selſkab met dennem, ſom droge ud paa Siørøfueri, for at ſamle Penninge. Harald var en megit duelig oc anſeelig Mand. Toſte hed en Mand i Suerrig, ſom der i Landet var en aff de rigeſte oc giefueſte Mend, blant dem der icke hafde nogit Ære-Nafn. Hand var en megit ſtor Krigs-Mand, oc foer ofte ud i Strid. Hand bleff derfor kaldit Skøglar-Toſte. Harald Grenſke gaff

(1) A. B. heim oc. (1) B. Hrói. (2) A. B. fóſtri.
(3) C. D. adrir, inſerunt. (4) D. bundnir, om.
(5) A. B. oc fá.
(6) E. ríkr oc göfgr. hann var &c.

ſuis tendens Rex Haralldus eadem nocte, ædes militibus cingit. Foras (qvidem) cum ſuis prorumpit Gudrodus Rex, ſed poſt brevem conflictum cadit Rex ipſe, caduntqve cum eo comitum ejus plurimi. Tum inde ad fratrem ſuum Regem Gudrodrum Haralldus Rex eſt profectus, qvi totam deinde Vikiam in ſuam redegere poteſtatem.

CAP. XI.

DE HARALLDO GRÆNSKIO.

Conjugem duxerat Gudrodus Rex, Biornii filius, foeminam probæ indolis ſibiqve dignitate parem, ex qvo matrimonio natus illis erat filius, Haralldus *dictus. Miſſus fuit ille nutriendus in* (r) Grænlandium, *ad Satrapam feudatarium,* Hroarum, *dictum* Hvite (*Album*). *Filius Hroari erat* Hranius, *dictus Peregrinator, Haralldo ætate par, ejusqve frater jure communis nutricatus. Poſt cædem Gudrodi patris ſui, fugit Haralldus ille, cognomine* Grænſki (*Grönlandenſis*) *primum ad Upplandas, comitatus dicto Hranio, & paucis aliis, ubi apud conſangvineos ſuos aliqvamdiu eſt commoratus. Magno ſtudio Eiriki filii in eos inqvirebant, qvi modo qvocunqve in ipſos deliqverant, ſed maximo in omnes, à qvibus motus & turbas metuebant. Haralldo igitur ſvaſere amici ejus & conſangvinei, ut patriam relinqveret. Tum Haralldus orientem verſus in Svioniam profectus, occaſioni imminebat, qva comes illis jungi poſſet, qvi piraticæ operam dabant, opes ſibi acqviſiturus. Haralldus erat animi & corporis dotibus maxime eximiis ornatus.* Toſtius *dictus eſt Svionum qvidam, potentiſſimorum eo in regno unus, ac honoratiſſimorum, qvos nullus honoris titulus honeſtabat. Erat ille belli ſtudiis qvam maxime deditus, ac diu in piratica verſatus, dictus* Scoglar-Toſtius. *Huic ſe comitem Haralldus*

(r) *Hæc Norvegiæ olim provincia, ſita ad occidentale latus lacus ingentis Miors, amplexa fuiſſe videtur qvicqvid terrarum hodie vocamus* Biri, Valdal, Thotn, Land, *præter alios forſan tractus, dictis vicinos.*

Grenſci kom ſer þar í ſveit, oc var med (7) Scöglar-Toſta um ſumarit (8) í víkingo, oc virdiz (9) Haralldr hveriom manni vel. Haralldr var eptir um vetrinn med Toſta. (10) Haralldr hafdi verit II vetor á Upplöndom, enn V vetor med Toſta. Sigrídr het dóttir (11) Toſta, (12) úng oc fríd, oc (13) ſvarkr mikill; hun var ſídan gipt Eiríki Svíakonungi inom Sigrſæla, oc var þeirra ſon Olafr Sænſki, er ſídan var konungr í Svíþióð. Eiríkr konungr vard ſóttdaudr (14) at Uppſölom, X vetrom ſídar enn Styrbiörn fell.

CAP. XII.

HERNADR HÁKONAR JARLS.

Gunnhilldar ſynir budo út lidi miklo or Víkinni, fara ſva nordr med landi, oc hafa lid oc ſcip or hverio fylki. Gera þeir þá bert, at þeir mano her þeim ſtefna nordr til Þrándheims á hendor Háconi Jarli. Þeſsi tídindi ſpyr Jarlinn, oc ſamnar her ſaman, oc rædr til ſcipa. (1) Enn er hann ſpyr til hers Gunnhilldar ſona, hverſo mikinn þeir hafa, þá) helldr hann lidi ſíno ſudr á Mæri, oc heriar allt þar er hann fór, oc drap (2) mikit mannfólc, (3) bædi ríka oc úríka. (4) Sídan ſendi hann aptr til Þrándheims bóanda lidit allt; enn hann fór herſcilldi um Mæri hvaratveggio, oc Raumsdal, oc hafdi nióſnir allt fyrir ſunnan Stad um her Gunnhilldarſona; oc er hann ſpurdi, at þeir voro komnir í Fiördo, oc bido byriar, at ſigla nordr um Stad, þá

(7) D. Scöglar, inſerit. (8) C. D. í víkingo, om.
(9) C. D. Haralldr, om.
(10) C. D. Haralldr hafdi verit II vetor á Upplöndom, enn V vetor med Toſta, inſerunt, ſed A. & cæt. codd. om.
(11) C. D. hans. (12) C. D. hun var. (13) B. ſvarri.
(14) D. í Svíþióð, inſerit.
(1) E. enn er hann ſpyr &c. uſqve ad) om.
(2) C. D. mikinn mannfiöllda.
(3) A. B. bædi ríka oc úríka, om.
(4) A. B. oc þá. E. mox, oc, non legit.

gaff ſig i hans Følgeſkab, oc var met Skoglar-Toſte om Sommeren udi Viking, oc ſiuntis alle vel om hannem. Vinteren efter var oc Harald hos Toſte; da hafde hand verit 2 Aar paa Oplanden, men 5 Aar var hand hos Toſte. Sigrid hed Toſtes Dotter, ſom var ung oc deilig, men derhos ſtolt oc myndig; hun bleff ſiden gift met Kong Erik i Suerrig, den Seierſalige, oc var deris Søn Olaff den Suenſke, der ſiden bleff Konge i Suerrig. Kong Erik bleff ſot-død i Upſal, 10 Aar efter at Styrbiorn den Stercke bleff ſlagen.

Cap. 12.

Hakon Jarls Krigstog.

Gunnhilds Sønner opbode en ſtor Hob Krigsfolck ud aff Vigen, oc droge ſaa nord efter met Landet, oc hafde Folck oc Skibe aff huert Læn, gafue de da tilkiende, at de vilde drage met den Hær nord til Throndheim imod Hakon Jarl. Der Jarlen ſpurde diſſe Tidender, ſamlede hand Folck ſammen, oc forſynte ſig met Skibe, men der hand fick Kundſkab om Gunnhilds Sønners Hær, oc huor ſtor den var, da drog hand met ſin Hær ſønder ud til Møre, oc feidede allevegne huor hand drog fram, oc dræbte megit Mandsfolck, baade Rige oc Fattige. Siden lod hand al Bøndernis Hær drage hiem igien til Throndheim, men hand for met Hærſkiold ofuer Nordmør oc Sundmør oc Rumsdal, oc hafde ſine Speidere ude om Gunnhilds Sønners Hær, ſonden for Stad; oc der hand ſpurde, at de vare komne i Fiordene, oc tøfuede efter Bør, at ſegle nord omkring Stad, da ſeglede Hakon norden for Stad, ſaa

dus junxit, ejusqve per æſtatem in piratica expeditione factus ſocius, omnium ſibi conciliavit favorem. Hyemem ſeqventem apud Toſtium transegit Haralldus. In Upplandis hic duas hyemes commoratus fuerat, ſed qvinqve hyemes apud Toſtium verſatus eſt. Erat Toſtio filia, nomine Sigrida, *puella eximia formæ venuſtate, ſed animi maxime elati atqve imperioſi. Nupta eſt illa poſtea* Eiriko *Svionum Regi, dicto* Victorioſo, *fuitqve eorum filius* Olafus Sænſki (*Svecus*) *qvi poſtea Svioniæ imperavit. Sua morte defunctus eſt Eirikus Rex in Uppſalis, decem hyemes poſt cædem* Styrbiornii.

CAP. XII.

HAKONI JARLI EXPEDITIO BELLICA.

Vikiæ Gunnhilldæ filii magnas imperabant copias, qvibus ſtipati, boream verſus littora legebant, copias navesqve ex ſingulis provinciis ſibi jungentes. Nec jam diſſimulabant, ſe has copias boream verſus in Thrandhemiam ducere, Hakonum Jarlum aggreſſuros. Hujus rei per nuntios Hakonus factus certior, copias cogit, naves inſtruit. Aſt doctus, qvam numeroſæ erant copiæ, qvas ſecum trahebant filii Gunnhilldæ, ducit ille meridiem verſus exercitum in Möriam, omnia qvæ adibat loca fœde vaſtans, cædeqve in incolarum plurimos potentiores æqve ac vilioris conditionis ſæviens. Data poſthac copiis civium domum in Thrandhemiam redeundi venia, ipſe late per Möriam utramqve & per Romsdaliam arma circumtulit, ſpeculatus (interea) per exploratores, qvos meridiem verſus ultra promontorium Stad *miſerat, exercitum filiorum Gunnhilldæ, qvos in Fiordas adveniſſe comperiens, ibiqve ſecundum exſpectare ventum, qvo Stadium boream verſus prætervehi poſſent, ipſe à borea præter Sta-*

þá figldi Hácon Jarl nordan fyrir Stad (5) útleid, ſva at ecki ſá af landi ſegl hans; let ſva gánga hafleidis auſtr med landi, oc kom framí Danmörc; figldi þá í auſtrveg, oc heriadi þar um ſumarit. Gunnhilldar ſynir helldo lidi ſíno nordr til Þrándheims, oc dvölldoz þar miöc lengi (6) um ſumarit; (7) tóko þar ſkatta alla oc ſkylldir. Enn er áleid ſumarit) þá ſettoz þar eptir Sigurdr Sleva oc Gudrödr, enn Haralldr oc adrir þeir brædor fóro auſtr (8) í land, oc leidangurs lid þat er farit hafdi med þeim um ſumarit.

saa langt ud i Hafuet, at de icke kunde see hans Segl fra Landet, oc drog saa Hafledis øster efter met Landet, oc kom frem i Danmarck. Hand seglede siden i Østerleden oc stridde oc rofuede der om Sommeren; men Gunnhilds Sønner droge met deris Folck nord til Throndheim, tøfuede der lenge om Sommeren, oc toge Skat oc Skyld aff Bønderne. Imod Høsten sette Sigurd Slefa oc Gudrod sig der ofuer, men Harald oc de andre Brødre droge øster i Landet, met det Ledings-Folck, som hafde fulgt dennem om Sommeren.

CAP. XIII.
FRÁ HÁCONI JARLI OC GUNNHILLDAR SONOM.

Hákon Jarl fór um hauſtit til Helſingialands, oc ſetti þar upp ſcip ſín, fór ſídan landveg um Helſingialand oc Jamtaland, oc ſva auſtan um Kiöl (1) ofan í Þrándheim: dreif þegar lid mikit til hans, oc red hann til ſcipa. Enn er þat ſpyria Gunnhilldar ſynir, þá ſtíga þeir á ſcip ſín, oc hallda út eptir firdi: enn Hákon Jarl fer út á Hladir, oc ſat þar um vetrinn; enn Gunnhilldar ſynir ſáto á Mæri, oc veitto hvarir ödrom áráſir, oc drápoz menn fyrir. Hákon Jarl hellt ríki ſíno í Þrándheimi, oc var þar (2) optaz á vetrom, enn fór á ſumrom ſtundom auſtr á Helſingialand, oc tók þar ſcip ſín, oc fór í auſtrveg, oc heriadi (3) þar á ſumrom. Enn ſtundom ſat hann í Þrándheimi, oc hafdi her úti, oc helldoz þá Gunnhilldar ſynir eigi fyrir nordan Stad.

CAP. XIV.

Cap. 13.
Om Hakon Jarl oc Gunnhilds Sønner.

Hakon Jarl seilede om Høsten til Helsingeland, oc sette der op sine Skibe; drog saa Landveis igiennem Helsingeland oc Jamteland, oc saa østen fra ofuer Field-Ryggen, ned i Throndheim: søgte da strax megit Folck til hannem, oc samlede hand Skibe. Men der Gunnhilds Sønner det spurde, stege de udi deris Skibe, oc lagde ud efter Fiorden, men Hakon Jarl drog ud til Laden oc sad der om Vinteren. Men Gunnhilds Sønner sade paa Møre; oc de ofuerfulde huerandre, oc dræbte huerandris Mend. Hakon Jarl holt sit Rige udi Throndheim, oc var der som oftist om Vinteren, men om Sommeren drog hand undertiden til Helsingeland, oc tog der sine Skibe, seilede i Østerleden oc feidede der om Sommeren. Stundom sad hand i Throndheim, oc hafde Krigsfolck i Beredskab, oc kunde da Gunnhilds Sønner icke holde sig imod hannem Norden for Stad.

Cap. 14.

(5) A. oc, inſerit. B. nordr fyrir Stad, perperam.
(6) C. D. um ſumarit, add.
(7) C. D. tóco þar ſcatta alla, &c. uſqve ad) om.

(8) B. um, pro, í, legit. C. leidángurs, om.
(1) B. oc com, inſerit. C. paulo poſt, mikit, addit. (2) E. iafnan.
(3) C. þar á ſumrum, non haber.

Stadum navigat, curſum tendens longius à littore per altum, ut vela navium è terra non poſſent conſpici; qvo pacto littora, procul à continenti, legens Daniam petiit. Inde in mare Balthicum vectus, per æſtatem ibi prædas egit. Gunnhilldæ (vero) filii provecti cum exercitu, boream verſus in Thrandhemiam, magnam æſtatis partem ibi transegere, cenſus omnes atqve tributa ſibi legentes. Vergente autem ad finem æſtate, Sigurdus Slefa & Gudrodus ibi ſedes fixerunt, ſed Halldus & cæteri fratres, cum imperato exercitu, qvem ſecum durante æſtate duxerant, ad orientem poſitas regni petiere regiones.

CAP. XIII.
DE HAKONO JARLO ET GUNNHILLDÆ FILIIS.

Autumno (ſeqventi) Hakonus Jarlus ad Helſingiam vectus, ſubductis in terram navibus, terreſtri itinere, per Helſingiam, perqve Jamtiam, trans juga montium, ab oriente in Thrandhemiam proficiſcitur, ubi confluente mox ad eum magna bellatorum turba, naves parat & inſtruit. Qvod cum Gunnhilldæ filiis eſt nuntiatum, conſcenſis navibus, per ſinum ad exteriores regiones abeunt, ſed Hladas petit Hakonus, ubi per hyemem eſt commoratus, Gunnhilldæ filiis in Möria ſedentibus. Incurſibus deinde ſe invicem laceſſebant, non ſine mutua cæde. Suum Hakonus Jarlus regnum in Thrandhemia tenuit, ubi per hyemes ſæpius eſt moratus, per æſtates autem, profectus interdum orientem verſus in Helſingiam, ſuis ibi conſcenſis navibus, piraticæ in mari Balthico operam dedit. Sed interdum in Thrandhemia usqve commoratus, arma (ibi) & exercitum expedivit, adeo ut Gunnhilldæ filii nullibi locorum, qvi ad promontorii Stadenſis latus boreale ſunt ſiti, ſubſiſtere poſſent.

CAP. XIV.

DRÁP SIGURDAR SLEFO.

Haralldr Gráfelldr fór á eino ſumri med her ſinn nordr til Biarmalands, oc heriadi þar, oc átti orroſto mikla vid Biarma á Vinobacka; þar hafdi Haralldr konungr ſigr, oc drap mart fólc: heriadi þá vída um landit, oc feck ofa mikit fe. Þeſs getr Glúmr Geiraſon:

Auſtr raud iöfra þrýſtir
ordrackr fyrir bý nordan
brand, þar er Biarmſcar kindir
(1) brennanda (2) ſá ec renna.
(3) Gott hlaut gumna (4) ſættir,
(5) geirvedr í för þeirri
ödlingi fecz úngom,
(6) ord á Vino bordi.

Sigurdr konungr Slefa kom til búſs Klyps herſis, hann var ſon Þórdar Hörda-Káraſonar; hann var ríkr madr oc kynſtór. Klyppr var þá eigi heima, enn Álöf kona hans tóc vel vid konungi, oc var þar veizla gód, oc dryckior miklar. Álof var Ásbiarnar dóttir, (7) ſyſtir Jarnſceggia, nordan af Yriom. Hreidarr var bródir Ásbiarnar,) fadir Styrkars (8) födor Endrida, födor Einars Þambaſcelfis. Konungr geck um nóttina til (9) hvílo Alofar, oc lá þar at úvilia hennar; ſídan fór konungr í brott. Eptir um hauſtit fóro þeir Haralldr konungr oc Sigurdr bródir hans uppá Vörs, oc ſtefndo þar þíng vid bændor. Enn á píngino veitto bændor þeim atför, oc villdo drepa þá, enn þeir komoz undan, oc fóro í brot ſídan. Fór Haralldr konungr í Hardángr, enn Sigurdr konungr fór á Alrecsſtadi. Enn er þat ſpyrr Klyppr herſir, þá heimtaz

(1) B. brennandi. (2) C. let. (3) B. giötir.
(4) C. fettir. (5) B. geirvedurs.
(6) B. ard á Vino bardi.

Cap. 14.

Sigurd Slefues Drab.

Harald Graafeld ſeilede en Sommer met ſine Krigsfolck nord til Biarmeland, oc feidede der oc holt it ſtort Slag met Biarmerne paa Vinaa-Backe. Der fick Kong Harald Seier oc dræbte mange aff Fienderne. Hand rofuede ſiden vide om Landet, oc fick it ofuermaade ſtort Bytte. Derom taler Glum Geireſøn ſaaledis:

Forſters berømmelige Ofuervinder
Beſtenckte Suerdit i Øſten,
Huor jeg ſaae Biarmerne flye
Norden for den brendende By.
Got Rocte forhuerfuede ſig
Freds-Stifteren paa denne Ferd.
Den unge Konning holt
Strid paa Vinaa-Backe.

Kong Sigurd Slefua (Sagel) kom til Klypp Herſers Gaard; hand var Thords Søn, men Haarde-Kaaris Sonneſøn, en mectig oc ſtorſlectet Mand. Klypp var den Tid icke hiemme; men hans Huſtru Oloff tog vel mod Kongen, oc bleff der it ſtort Gieſtebud, oc megit drucket. Oloff var Asbiorns Dotter, oc Jarnſkiegs Søſter, norden aff Yrie (Øreland). Asbiorns Broder var Reidar, Styrkars Fader, huis Søn var Endrid, Einar Thambaſkefuers Fader. Om Natten gick Kongen til Olofs Seng, oc laa der hos hende, imod hendis Villie; ſiden drog Kongen bort. Om Hoſten derefter drog Kong Harald oc Sigurd hans Broder op paa Vors, oc ſtefnede der Bonderne til Ting. Men paa Tingit ofuerfulde Bønderne dennem, oc vilde dræbe dennem, men de undkomme, oc droge ſiden bort. Kong Harald drog til Hardanger, oc Kong Sigurd til Alreckſtad. Men der Klypp Her-

(7) B. ſyſtir Jarn ſceggia &c. uſqve ad) om.
(8) C. födor Endrida, inſerit, ſed cætt. Codd. omittunt.
(9) C. reckio.

CAP. XIV.

CÆDES SIGURDI SLEFA.

Æſtate qvadam boream verſus ad Biarmalandiam cum exercitu profectus Haralldus Graafeldus, & ingenti prælio cum Biarmis in ripa amnis Vinaa *congreſſus, victoriam reportavit, cæſa hoſtium ingenti turba. Regionem poſtea late vaſtavit, & magnam congeſſit opum vim; qva de re ita Glumus Geiri filius:*

In oriente tinxit Regum victor
Fama inclytus, urbi à borea,
Gladium, ubi Biarmos homines,
Incenſæ, vidi ego fugientes.
Bonam ſortitus eſt pacis conciliator,
Certamen in expeditione iſta
Principi contigit viro juveni,
Famam, in Vinæ amnis ripa.

Contulit ſe Sigurdus, dictus Slefa (Salivarius lentor) ad villam Klypi *Herſeri, qvi filius erat* Horda-Karii, *& ipſe vir potens atqve inſignis proſapiæ. Non erat domi Klypus, ſed uxor ejus* Alofa *Regem comiter accipiens, convivium ei ſtruxit opiparum, in qvo ſtrenue eſt potatum. Erat Alofa filia* Aſbiorni, *& ſoror* Jarnſkeggi *de* Yrjis (s), *ſed Aſbiorni frater* Hreidarus, *pater* Styrkari, *qvi pater erat* Endridi, *ſed avus* Einari Thambaſkelfir. *Noctu Rex Alofæ lectum petit, & invitæ potitus concubitu abit. Autumno ſeqventi in* Vorſiam *profecti Haralldus Rex & frater ejus Sigurdus, ad comitia cives vocarunt, qvi in comitiis Reges aggreſſi ſunt, illos occiſuri; ſed fuga elapſi ſeſe ii ſubduxere. Abiit tum Haralldus Rex in Hardangriam, ſed ad (villam)* Alrekſtadum

(s) Yrjar *ſ.* á Yrjom *veteres dixere terræ lingvam ſive tractum planum & humidum, ſitum inter oceanum atqve oſtium ſinus Thrandhemenſis, qvam regionem, qvinqve fere milliaria ab urbe Nidroſia occidentem ſive caurum verſus poſitam, hodie vulgo* Örelandiam *vocant.*

heimtaz þeir ſaman frændor, oc veita atferd konungi, oc var höfdingi fyrir (10) lidino Vemundr Völubriótr. Enn er þeir koma á bæinn, (11) veita þeir konungi atſócn; (12) er ſva ſagt, at Klypr lagdi konung med ſverdi í gögnom, (13) oc vard þat bani hans. Enn þegar í ſtad drap Erlingr Gamli Klypp.

CAP. XV.

FALL GRIÓTGARDS.

Haralldr konungr Gráfelldr oc Gudrödr konungr bródir hans draga ſaman her mikinn auſtan or landi, oc helldo lidi því nordr til Þrándheims. Enn er þat ſpyrr Hácon Jarl, ſamnadi hann lidi at ſer, oc hellt ſudr á Mæri oc heriar. Þá var þar Griótgardr födor bródir hans, oc ſcylldi hafa landvörn af Gunnhilldar ſonom; hann baud her út, ſva ſem konungar höfdo ord tilſent. Hácon Jarl hellt til fundar vid hann, oc til bardaga: þar fell Griótgardr, oc II Jarlar med hánom, oc mart lid annat. Þeſsa getr Einarr Scálaglamm:

Hialm (1) grapi vann hilmir
(2) hardr (3) lopz vinar barda
því kom vöxtr í Vino
Vínheims fiandor ſína.
(4) At forſniallir fello
furs íþrottar ſcúrom
(5) þat (6) fær þiódar (7) ſnytri
þrír Jarls ſynir, tírar.

Sídan ſigldi Hácon Jarl út til hafs, oc ſva útleid, ſudr med landi: hann kom fram ſudr í Danmörc, oc fór á fund Harallds (8) Gormsſonar Dana konungs, fær þar gódar vidtöcor; dvalldiz med hanom

(10) A. B. ferdinni.
(11) A. B. þá gánga (B. gengo) þeir at konungi.
(12) A. B. er ſva ſagt at, om. (13) C. oc vard þat bani hans, om.
(1) B. garpr. (2) A. B. hardan. (3) A. B. lopt.
(4) C. at forſniallr, reliqvi: oc forſniallir. (5) B. því. (6) C. fór.
(7) B. ſnytir. C. ſnyttri. (8) E. konungs Gormsſonar.

Herſer det ſpurde, ſamledis hand oc hans Frender tilſammen, for at ofuerfalde Kongen, oc var Vemund Volubriot deris Hofuitsmand. Der de komme paa Gaarden, ofuerfulde de Konningen, oc ſiges ſaa, at Klypp ſtack Kongen igiennem met it Suerd, oc det bleff hans Dod, men Erling Gamle dræbte ſtrax Klypp igien.

Cap. 15.

Griotgards Fald.

Kong Harald Graafeld oc Kong Gudrod hans Broder ſamlede megit Krigsfolck øſten aff Landet, oc droge til Throndheim dermet. Men der Hakon Jarl det ſpurde, ſamlede hand Folck til ſig, oc drog ſonder til More, oc ſtridde oc røfuede der. Der var da hans Fader-Broder Griotgard, oc ſkulde der hafue Landevern paa Gunnhilds Sønners Vegne. Hand udbød Krigsfolck, ſom Kongerne hafde hannem befalet. Hakon Jarl drog mod hannem oc ſtridde; der bleff Griotgard ſlagen, oc to Jarler met hannem, oc megit andet Folck. Derom taler Einar Skaaleglam ſaaledis:

Forſten, haard i Striden,
Ofuervandt ſine Fiender:
Thi hans Venners Hob
Voxte i Landet.
Der tre i Striden giefue
Jarls Sonner fulde;
Det gior hannem Ære,
Som Skick ſetter paa Folcket.

Siden ſeilede Hakon Jarl ud til Hafuit, oc ſaa Hafledis ſonder efter met Landet. Hand kom endelig til Danmarck, oc drog til Harald Gormsſon, Dannekonning, oc bleff der vel imodtagen, oc var hos hannem om Vinteren.

ſtadum (t) *ſe contulit Rex Sigurdus. Cujus rei cum certior factus eſt Klyppus Herſerus, ipſe ejusqve conſangvinei in unum coacti, Regem invaſerunt, duce factionis* Vemundo Volubrioto. *Ad villam poſtqvam ventum eſt, Regem ſunt adorti; fert autem fama, Regem à Klyppo transfixum eſſe gladio, eoqve vulnere mortuum, ſed ab* Erlingo *qvodam Vetuſto mox occiſum Klyppum.*

CAP. XV.

GRIOTGARDI CÆDES.

Exercitum ingentem Rex Haralldus Graafeldus & frater ejus Gudrodus ex orientalibus regni regionibus collectum, boream verſus in Thrandhemiam ducunt. Hoc audito, Hakonus Jarlus & ipſe copias cogit, qvibuscum in Möriam ſuſcepta expeditione, obvia qvæqve ibi vaſtat. Aderat tunc ibi patruus ejus Griotgardus, his regionibus à Gunnhilldæ filiis cuſtos datus atqve præfectus, qvi ex mandato Regum copias imperat. Movit contra hunc exercitum Hakonus Jarlus, cum illo congreſſus prælio, in qvo cecidit Griotgardus, cecidere etiam duo Jarli, & alia ingens turba. De qva re ita Einarus Scalaglam:

In pugna vicit Princeps
Acer, incolarum qva ex re
Auctus eſt Valhallæ numerus,
Suos (fortis) inimicos.
Cum eximii caderent,
Sagittarum in acri imbre,
Id parit populum ornanti (Principi)
Tres Jarlorum filii, gloriam.

Poſthac Hakonus Jarlus, curſu in altum directo, extra inſulas, auſtrum verſus, juxta Norvegiam vectus, venit in Daniam, ubi Haralldum Gormi filium, Danorum Regem accedens, benigne excipitur, hyememqve apud eum tran-

(t) *Bergarum urbi vicina eſt illa villa, ortum verſus, dicta hodie* Alſtad.

om um vetrinn. (9) Þá var oc med Dana konungi madr sá er Haralldr het, hann var sonr Knúts Gormssonar, bródorson Harallds konungs: hann var cominn or víking, hafdi lengi heriat, oc fengit (10) þar of lausafiár; hann var kalladr Gull-Haralldr; hann þótti vel til kominn at vera konungr í Danmörc.

CAP. XVI.

FALL ERLINGS KONUNGS.

Haralldr konungr (1) Gráfelldr, oc þeir brædor helldo lidi síno nordr til Þrándheims, oc fengo þar einga mótstödo; tóko þar scatt oc scylld, oc allar konungs tekior, oc leto bændor giallda stór giölld; þvíat konungar höfdo þá lánga hríd lítit fe fengit or Þrándheimi, er Hácon Jarl hafdi þar setit med fiölmenni miklo, oc átti úfrid vid konunga. Um haustit fór Haralldr konungr sudr í land, med þat lid flest, er (2) þar átti heimili; enn Erlingr konungr sat eptir med síno lidi; hann hafdi þá enn miklar krafir vid bændor, oc gerdi hardan rett þeirra; enn bændor kurrudo illa, oc báro eigi vel scada sinn. Oc um vetrinn somnodoz bændor saman, oc fá lid mikit; stefna sídan at Erlingi konungi, þar sem hann var á veizlo, oc hallda vid hann orrosto: fell Erlingr konungr þar, oc mikil sveit manna med hánom.

CAP. XVII.

HALLÆRI Í NOREGI.

Þá er Gunnhilldar synir redo fyrir Noregi, gerdiz hallæri mikit, oc var því meira at, sem þeir höfdo lengr

(9) A. D. E. þar. (10) E. þar, om.

teren. Da var oc hos Dannekongen en, ved Nafn Harald. Hand var Knud Gormssøns Søn, oc Kong Haralds Broder-Søn. Hand var nylig kommen hiem fra sine Siørøfuerier, hafde lenge været ude at stride, oc derved samlet ofuermaade megit Gods, oc bleff derfor kallit Gull-Harald. Hand siuntis at være vel skicket til at blifue Konge i Danmarck.

Cap. 16.

Kong Erlings Fald.

Kong Harald Graafeld oc hans Brødre droge met deris Folck nord til Throndheim, oc finge der ingen Modstand; de toge der Skat oc Skyld oc al Kongelig Rettighed, oc lode Bønderne suare store Boder; thi Kongerne hafde da en lang Tid faaet kun liden Skat aff Throndheim, mens Hakon Jarl hafde siddet der met megit Krigsfolck, oc haft Ufred met Kongerne. Om Høsten drog Kong Harald sønder i Landet, met det meste aff Krigsfolcket, som der hafde hiemme; men Kong Erling sad derefter met sine Folck. Hand krefuede da paa nye store Skatter aff Bønderne, oc handlede megit strengelige met dennem; men Bønderne knurrede derved, oc taalde icke vel at lide den Skade. Om Vinteren samledis Bønderne sammen, oc finge en stor Krigsmact, huormet de droge siden imod Kong Erling, der hand var i it Giestebud, oc stridde mod hannem. Der falt Kong Erling, oc en stor Hob Folck met hannem.

Cap. 17.

Om dyr Tid i Norrig.

Der Gunnhilds Sønner raadde for Norrig, kom der en stor dyr Tid, huilcken bleff desto større, jo længer de regie-

(1) E. Gráfelldr, addit. (2) C. þannog.

transigit. In aula Danorum Regis illo tempore versabatur etiam vir qvidam, Halldus *dictus, filius* Knuti, *qvi Gormi erat filius, sed Haralldi Regis ex fratre nepos. Hic ex piratica recens redux, in qva diu versatus, ingentem bonorum mobilium vim cumulaverat, dictus est* Gull-Haralldus; *ille aptus videbatur, cui regnum Daniæ (aliqvando) committeretur.*

CAP. XVI.

CÆDES REGIS ERLINGI.

In Thrandhemiam Haralldus Rex & ejus fratres cum exercitu suo vecti, nemine jam resistente, census atqve tributa & qvæ Regis erant vectigalia omnia exigebant, civibusqve gravem pecuniæ mulctam irrogabant, cum Reges longo jam tempore tributorum parum ex Thrandhemia perceperant, qvamdiu Hakonus Jarlus, regionem illam cum magno exercitu insidens, bella cum Regibus exercuerat. Autumno seqventi, meridionales regni regiones petit Haralldus Rex, comitatus plerisqve copiarum, qvæ istarum erant regionum; sed remansit cum suis copiis Rex Erlingus, qvi gravium tributorum exactionibus cives vexavit, pressitqve duris conditionibus. Hinc ortum civium murmur, ægre ferentium, iniqve secum agi. (Proxima) igitur hyeme undiqve convolantes in magnum crevere exercitum, qvocum in Regem Erlingum versi, ubi convivio aderat, prælio eum adorti sunt. Cecidit isto prælio Rex Erlingus, comitumqve ejus pars haud exigua.

CAP. XVII.

ANNONÆ GRAVITAS IN NORVEGIA.

Imperantibus Norvegiæ Gunnhilldæ filiis, sæva orta est annonæ gravitas, latius serpens & ingravescens, qvo diu-

lengr verit yfir landi; enn bændor kendo þat konungom, (1) oc þat med at konungar voro fegiarnir, oc vard hardr (2) gerr rettr bænda. Sva kom um ſídir, at náliga miſti landsfólc vídazt korns oc fiſca. Á Hálogalandi var ſva mikill ſulltr oc ſeyra, at þar óx (3) náliga ecki korn, enn ſniár lá þar á (4) öllo landi, at midio ſumri, (5) oc bú allt var inn bundit at midio ſumri). Sva qvad Eyvindr Scálldaſpillir; hann com út, oc dreif miöc:

Snýr á ſvölnis (6) varo
ſva höfom inn (7) ſem Finnar
birki hind (8) of bundit
brums, at midio ſumri.

CAP. XVIII.
FRÁ ISLENDINGOM OC EYVINDI SCALLDASPILLI.

Eyvindr orti drápo um alla Islendinga, enn þeir launodo hanom ſva, at hverr bóndi gaf hanom ſcattpenning (1) þann er ſtód III peninga ſilfrs vegna, oc hvítr í ſcör. Enn er ſilfrit com fram á alþingi, þá redo menn þat af, at fá ſmida til at ſcíra ſilfrit: ſídan var gerr af felldardálkr; enn þar af var greitt ſmídarkaupit; þá ſtód dálkrinn L marca: hann ſendo þeir Eyvindi. Enn Eyvindr let höggva í ſundr dálkinn, oc keypti ſer bú med. Þá kom oc þar um vár þat, vid (2) útver nockor, broddr af ſílld. Eyvindr ſcipadi ródrarferio húscörlom ſínom oc landsbúom, oc reri þannog til, ſem ſílldin var rekin: hann qvad:

Látom (3) lángra nóta
lög ſóta (4) ver Fótom

at

(1) C. því. (2) C. gerr, addit.
(3) C. vendiliga, eodem ſenſu. (4) E. öllo, om.
(5) B. oc bú allt uſqve ad) om. C. at midio ſumri, om. (6) C. varn.
(7) E. oc. (8) A. B. um. (1) A. ſá.
(2) B. úteyar nockrar. C. þat, add. E. varit, legit.
(3) B. lagar, ubi, lagar noti, nauta. (4) E. nær.

regierede ofuer Landet, men Almuen gafue Kongerne Skyld derfore, fordi Kongerne vare gierrige, oc handlede ſtrengelige met Bonderne. Det kom omſider ſaa vit, at Lands Folcket vide omkring manglede næſten Korn oc Fiſk. Paa Helgeland var ſaa ſtor Hunger oc Nød, at der voxte næſten intet Korn, oc Sneen laa ofuer det ganſke Land indtil Midſommer, oc alt Quæget bleff bundet inde i Hus om Midſommers Tid. Saa ſang Evind Skaldaſpilder, da hand gick ud (aff ſit Huus) oc det fygede ſterck:

Paa Jorden det ſneer;
Vi hafue, ſom Finnerne,
Bundit Quæget inde,
Midt om Sommeren.

Cap. 18.
Om Iſlendingerne oc Evind Skaldaſpilder.

Evind giorde it Quæde om alle Islendinger, men de lønte hannem ſaa, at huer Bonde gaff hannem en Skatpenning, ſom gielte, efter Vect at regne, 3 Sølffpenninge, aff purt Sølff. Men der Sølfuit kom frem paa Altinget, bleff beſluttet, at faae Smede til at renſe Sølfuit. Siden bleff deraff giort en Kappe-Bord, oc deraff tillige tagen Arbeidslønnen, oc da veiede Borden 50 Marck. Denne ſende de til Evind. Men Evind lod hugge den i Stycker, oc kiøbte ſig Slacter derfore. Den ſamme Vaar kom der it Sild-Bierg ind ved Ud-Værene (Ud-Øerne). Evind bemandede da en Roers-Færge, met ſine Huus-Karle oc Landbønder, oc rode did, huor Silden var inddrefuen; da ſang hand:

Vi lade Skibet Siøen
Met Foderne træde

Til

diutius illi regno præfuere. Hoc malum cives acceptum referebant Regibus, qui dediti avaritiæ, duris cives premebant conditionibus. Eo demum proceſſit res, ut late per regni regiones incolæ & frumento & piſcibus deſtituerentur. In Halogalandia tanta erat fames & annonæ caritas, ut nullam fere ſegetem ferret terra, quæ media iſta æſtate jacebat tota nivibus obruta, adeo qvidem ut pecora in ſtabula dicto tempore cogere eſſet neceſſe. Ita cecinit Eyvindus Skalldaſpiller, cum eo foras prodeunte, magnam nivis vim procella effunderet:

Nive tegitur Othini uxor (terra);
Ita nos intus, veluti Finni,
Betulæ pecus (omnes) ligavimus
Fronde paſtum, in media æſtate.

CAP. XVIII.
DE ISLANDIS ET EYVINDO SKALLDASPILLIR.

Islandos omnes Eyvindus carmine celebravit, qvod ei ita rependebant, ut argenti puri nummo, qvalem cenſi tributi loco dare ſolebant, pretii trium nummorum ponderatorum, ſinguli colonorum eum munerarent. Qvod cum in comitiis collatum erat argentum, decrevere, ut id aurifabro traderetur defecandum; qvo facto, fimbria togæ ornandæ, qvam inde cudi curarunt, poſt ſolutum ex ipſo argento manupretium, ponderis erat qvinqvaginta marcarum. Hanc miſere Eyvindo (donum); ſed Eyvindus in partes ſecta, pecora emit, familiæ ſuſtentandæ neceſſaria. Eodem vere ad inſulas exteriores halecum appulit cohors qvædam, qvare Eyvindus, cum navem vectoriam domeſticis ſuis inſtruxerat ſuorumqve fundorum colonis, illuc remigavit, ubi ad littus appulſum erat halec. Tum ita cecinit:

Sinimus longarum tragularum,
Maris eqvum (navem) mare pedibus (carina),

Ad

at (5) ſpá þernom ſporna
ſpord fiödrodom nordan.
Vita ef (6) akar (7) mútor
(8) elldgerdar falar verdi,
(9) ít (10) þær er upp (11) um róta
unn (12) ſvín vinom mínom (13).

Oc ſva vendiliga var uppgengit allt lauſafe hans, (14) at hann hafdi keypt til (15) bords ſer, (16) hann keypti ſilldina med bogaſcoti ſíno; hann qvad:

Fengom (17) Felldar ſtínga
fiörd oc (18) gallt (19) vid (20) hiördo,
þann er (21) ál-himins utan
(22) oſs lendingar ſendo
(23) meſt ſellda ec (24) minar
(25) mæ vid örom ſævar
(hallærit (26) velldr hvaro)
(27) hlaupſilldr egils gaupna.

VI. SA-

(5) E. ſpá þornom. (6) C. ákr.
(7) B. D. múror. C. E. myror. A. B. D. mútor jökla, legunt, ſed invito metro.
(8) A. D. ölgerdr. B. ölgerdar. C. ölsgerdr. E. elldgerdr.
(9) A. ſfr et, cæteri Codices legunt. (10) E. þar.
(11) E. hafa rotat. (12) E. ſin. (13) C. ſinom. (14) E. er.
(15) C. bús ſer, at hann. (16) C. at, inſerit. (17) C. folldar.

Til Silden, i lang Nod fanget,
Som fiæret Stiert hafuer.
Vi ville ſee, om Grydens Gafuer,
Som Skibe hafue bragt op,
Blifue til Fals,
For mine Venner.

Da vaare alle hans Løsøre ſaa aldelis opgangen, at hand kiøbte (til huert Maaltid) for ſit Bord. Hand kiøbte Silden for ſine Bue-Skud (Pile). Derom ſang hand ſaaledes:

Vi finge Solff-Bremmen
Som os Islenderne
Sende, oc vi ſiden
For Sivens Hiord gafue.
Min gode Bues Gafuer (Piler)
For Silden, Sivens Gods,
Til Maar jeg ſolde,
Dyr Tid alting volder.

VI. Kong

(18) C. dálk. (19) D. fyrir.
(20) D. iördo. (21) B. ál-heims.
(22) C. is. (23) Ita omnes, B. fellda.
(24) B. múror, ſunt qvi legere malunt: meſt ſellda ec mutur, ſine auctoritate. (25) B. mævi. reliqvi, vid mæ. B. örom. E. aurom. (26) B. ſ.
(27) B. hlaup ſylldregill. E. ſolus, kaupa, pro, gaupna. Legendum videtur: hlaupſilld dregils gaupna.

Ad pernicem avem (halecem), calcare,
Pennatam caudam habentem, de borea.
Sciamus, an coctionis vehiculi (ollæ)
Munera venalia fuerint,
Præſtans illa qvæ eruerit
Navis, amicis meis.

Sed impenſe adeo omnia ejus bona mobilia erant conſumta, ut ipſi menſæ ſuæ cibaria emere neceſſum eſſet. (Tandem) haleces arcus ſui ſagittis, emit. Qva de re ita cecinit:

Accepimus tunicæ fimbriam,
Sed freti illam expendimus pro grege
Qvam maris cœli (glaciei)
Nobis incolæ (Islandi) miſere.
Præſtantis ego vendidi munera (ſagittas)
Maris ad emendas opes, Maro,
(Annonæ gravitas nihil non efficit)
Pro halece currenti, mei arcus.

VI. HI-

VI.
SAGA AF OLAFI KONUNGI TRYGGVASYNI.

CAP. I.
FÆDDR OLAFR TRYGGVASON.

Áſtrídr het kona ſú er átt hafdi Tryggvi konungr Olafsſon; hún var dóttir Eiríks Bióda-ſkalla er bió á (1) Ofroſtödom, ríks mans. Enn eptir fall Tryggva flýdi Áſtrídr á brott, oc fór á launungo med lauſafe (2) þat er hun mátti med ſer hafa. Henni fylgdi foſtorfadir hennar, ſá er Þorólfr (3) lúſaſceggr het; hann ſcilldiz alldregi vid hana, enn adrir trúnadarmenn hennar fóro á nióſn, hvat er ſpurdiz af úvinom hennar, edr hvat þeir fóro. Áſtrídr geck med barni Tryggva konungs; hun let flytia ſic út í vatn eitt, oc leyndiz þar (4) í hólma nockurom (5) vid fá menn. Þar fæddi hon barn, þat var ſveinn; (6) enn er hann var vatni auſinn (7) var hann calladr Olafr, eptir födorfödor ſínom. Þar leyndiz hon of ſumarit. Enn er nótt (8) myrcdi, oc dag (9) tóc at ſcemma, enn vedr at kólna, þá byriadi Áſtrídr ferd ſína, oc Þórolfr med henni, oc fátt manna, (10) fóro þat eina med bygdom, (11) er þau leyndoz of nætor, (12) oc funno enga menn. Þau komo fram einn dag (13) at qvelldi, til Eiríks á (14) Oproſtodom, födor Áſtrídar; þau fóro leyniliga. Sendi Áſtrídr menn til bæarins, at ſegia Eiríki, enn hann letfylgia þeim í eina ſcemmo, oc ſetia þeim bord vid enom beſtom

(1) B. Opproſtodom. C. D. E. Oproſtodom.
(2) C. því, pro, þat. E. allt, inſerit.
(3) B. E. lúſaſceggr, alii, lúſarſcegg.
(4) C. í hólma nockurom, om.
(5) A. B. oc fáir menn med henni, pro, vid &c. (6) E. oc.
(7) A. þá, inſerit. B. þar. (8) C. tóc at dimma, enn.
(9) C. tóc, om. (10) E. fóro þat eina, om. (11) E. er, om.
(12) C. enn. (13) B. at qvelldi, om. (14) B. D. Opproſtödom.

VI.
Kong Olaff Tryggueſøns Hiſtorie.

Cap. 1.
Olaff Tryggueſøns Fødſel.

Kong Tryggue Olafſøns Huſtru hed Aſtrid, oc var hun Erik Biodeſkalls Dotter, aff Obreſtad (paa Jæderen) ſom var en mectig Mand. Der Kong Tryggue var ſlagen, flydde Aſtrid bort oc reiſte hemmelige, met hues Gods oc Pendinge hun kunde føre met ſig. Hende fulgde hendis Foſterfader, ved Nafn Thoralff Luſeſkieg. Hand forlod hende aldrig. Men andre hendis fortrolige Venner udſpeidede huad mand hørde om hendis Uvenner, eller huor de vaare. Aſtrid var den Tid fructſommelig met Kong Tryggues Barn. Hun lod føre ſig ud paa en Holme, i it ferſkt Vand, oc ſkiulte ſig der, met nogle faa Mend. Der fødde hun it Barn, ſom var it Drengebarn. Men der de øſte Vand paa hannem, bleff hand kallet Olaff efter ſin Faderfader. Der var hun i Skiul Sommeren ofuer. Der Nætterne blefue mørcke, oc Dagene kortere, oc Verit bleff kolt, da giorde Aſtrid ſig rede, oc Thorolff oc nogle faa Mend met hende. De reiſte icke om Bygden, uden huor de gieſtede lønlig om Natten, oc talede icke met nogen. De komme en Dag om Aftenen til Erik paa Obreſtad Aſtrids Fader. De gafue ſig dog icke tilkiende, men Aſtrid ſende nogle Mend til Gaarden, at lade Erik det vide, ſom lod dennem ledſage til it ſærſkilt Huus, oc der ſette Bord for dennem met den

VI.
HISTORIA OLAFI, TRYGGVII FILII.

CAP. I.
NATUS OLAFUS, TRYGGVII FILIUS.

Aſtrida *dicta eſt fœmina, quæ nupta fuerat Regi Tryggvio, Olafi filio; erat illa* Eiriki Biodaſkallæ *filia, viri potentis, qvi in* (v) Ofroſtado *habitavit. Poſt cædem Tryggvii, aufugit Aſtrida, qværens loca, ubi cum opibus & pecunia, qvantam potuit ſecum portare, latere poſſet. Aderat ei comes indivulſus, nutritius ejus* Thoralfus Luſaſkeg, *cæteri vero amicorum ejus fidiſſimi exploratores ibant, conſilia inimicorum illius ſpeculantes, & qvæ peterent loca. Aſtrida utero geſtabat fœtum Tryggvii Regis. In lacum (ergo) qvendam ſe juſſit transportari, ubi in inſula qvadam exigua latuit, paucis comitata, & partum enixa eſt, infantem marem, qvi aqva luſtratus, de nomine avi ſui* Olafus *eſt dictus. Ibi per æſtatem latuit. Ingruente autem noctium caligine, cum dies fierent contractiores, aërqve frigidior, itineri accingitur Aſtrida & cum ea Thoralfus, paucis comitantibus; nec loca acceſſere habitata, niſi ubi per noctem hoſpitabantur latentes, nullius uſi colloqvio commerciove. Die qvodam ſub veſperam, villam accedunt Eiriki Obroſtadenſis, patris Aſtridæ, ſed tecti atqve latentes. Mittit Aſtrida ad villam Eiriko adventus ſui nuntios, qvi ad conclave qvoddam deduci eos juſſit, menſamqve apponi, opti-*

(v) *Eſt villa, ſita in* Jadria, *ſ.* Jæderen, *provincia Norvegiæ occidentalis.*

om faungom. Enn er þau Áſtrídr höfdo þar dvaliz litla hríd (15) þá fór brott föroneyti hennar, enn hon vard eptir, oc II þiónuſto-konor (16) hennar, oc ſonr hennar Olafr, Þórolfr (17) lúſarſkegg oc Þórgils ſon hans VI vetra gamall; (18) voro þau þar um vetrinn.

CAP. II.
FRÁ GUNNHILLDAR SONOM.

Haralldr Gráfelldr oc Gudrödr bródir hans fóro eptir dráp Tryggva (1) Olafsſonar, til búa þeirra, er (2) hann hafdi (3) átt; enn þá var Áſtrídr í brott, oc ſpurdo þeir eigi til hennar. Sá pati kom fyrir þá, at hon mundi vera med barni Tryggva konungs; fóro þeir of hauſtit nordr í land, ſva ſem fyrr er ritit. Enn er þeir funno Gunnhilldi módor ſína, ſögdo þeir alla atburdi um þeſsi tídindi, er þá höfdo gerz í för þeirra. Hon ſpurdi (4) at vendiliga, þar ſem var Áſtrídr; þeir ſegia ſlícan qvitt þar af, ſem þeir höfdo heyrt; enn fyrir (5) þá ſöc, at þat hauſt et ſama átto Gunnhilldar ſynir deilo vid Hácon Jarl, oc ſva um vetrinn eptir, ſem fyrr er ritit; vard (6) þá engi (7) eptirleitan höfd um Áſtrídi oc ſon hennar, á þeim vetri.

CAP. III.
FERD ÁSTRÍDAR.

(1) Eptir um varit ſendi Gunnhilldr nióſnar menn til Upplanda, oc allt í Víkina, at (2) nióſna um þat, hvat um hag Áſtrídar mundi vera. Enn er ſendimenn koma aptr, þá kunno þeir þat hellzt at ſegia Gunnhilldi, at (3) Áſtrídr mundi vera (4) vid Fedr ſínom Eiríki; ſegia oc þeſs meiri van, at hon man

(15) C. þá, om. (16) A. med henni. (17) E. lúſarſcegg, om.
(18) E. þau voro. (1) E. konungs. (2) A. B. Tryggvi.
(3) C. látt. (4) E. vandliga at Áſtrídi.

(5) A. B. D. þá ſöc, alii, því. (6) E. þá, om.
(7) C. grund at grafin um Áſtrídi edr. (1) C. Enn, præmittit.
(2) E. vita um hag Áſtrídar. (3) E. Áſtrídr mundi, om. (4) C. E. med.

den beſte Koſt. Men der Aſtrid oc hendis Mend hafde tøfuit der nogen Stund, da drog hendis Folgeſkab bort, men hun bleff tilbage, met to hendis Tieneſte-Quinder, oc hendis Søn Olaff, ſamt Thorolff Luſeſkieg oc Thorgils hans Søn, ſom var 6 Aar gammel. De vaare der den Vinter ofuer.

Cap. 2.
Om Gunnhilds Sønner.

Harald Graafeld oc Gudrod hans Broder droge, efter Tryggue Olaffsøns Død, til de Gaarde, ſom hand hafde aat, men da var Aſtrid borte, oc kunde de ei faa at vide huor hun var affblefuen; men det Rycte kom for dennem, at hun gick met Kong Tryggues Barn; oc droge de om Høſten nord i Landet, ſom før er ſkrefuet. Der de komme til deris Moder Gunnhild, gafue de hende alle de Ting tilkiende, ſom hafde tildraget ſig paa deris Reiſe. Hun ſpurde nøjactigen om, huad Aſtrid angick; oc ſagde de hende da det Rycte, de hafde hørt derom; men fordi at Gunnhilds Sønner hafde Krig oc Ufred met Hakon Jarl den ſamme Høſt, oc Vinteren efter, ſom før er ſkrefuit, bleff der icke ſøgt efter Aſtrid eller hendis Søn, den Vinter.

Cap. 3.
Aſtrids Reiſe.

Vaaren efter ſende Gunnhild Speidere til Oplanden oc Vigen, at forfare om Tilſtanden met Aſtrid. Men der Sendebudene komme tilbage, kunde de ſige Gunnhild, at Aſtrid monne være hos ſin Fader Erik; de ſagde ocſaa, det var troligt, at hun opfødde der hendis oc Kong Trygg-

optimis cibariis opipare ſtructam. Poſt exiguam ibi morâm, abeunt Aſtridæ comites, ſed remanſit ipſa, cum famulis duabus, & cum filio Olafo, nec non Thoralfo Luſaſkeg & filio ejus Thorgilſo, *ſex annos nato. Hi ibi per hyemem manſere.*

CAP. II.
DE GUNNHILLDÆ FILIIS.

Poſt cædem Tryggvii Olafi filii, Haralldus Graafeldus & frater ejus Gudrodus villas petiere, qvas poſſederat, ſed abierat Aſtrida, nec ullo indicio poterat inveſtigari; ſed ſparſus ferebat illis rumor, eam à Tryggvio Rege eſſe gravidam. Seqventi autumno boreales petunt regni regiones, ut ſupra eſt ſcriptum. Gunnhilldam matrem ſuam poſtqvam convenere, narrant ei omnes itineris ſui eventus, qvos recens diximus; inqvirit illa ſedulo in omnia, qvæ Aſtridæ erant, matriqve illi exponunt, qvicqvid de Aſtrida fama ad eos pertulerat. Sed cum eodem autumno Gunnhilldæ filii cum Hakono Jarlo contentiones agitarent & bella, nec non hyeme ſeqventi, prout ſuperius eſt ſcriptum, ea hyeme Aſtridæ ejusqve filii nulla facta eſt inveſtigatio.

CAP. III.
ITER ASTRIDÆ.

Vere proxime ſeqventi miſere Gunnhilldæ filii exploratores in Upplandias, & in Vikiam usqve, in Aſtridam ejusqve res inveſtigaturos. Reverſi nuntii, qvod Gunnhilldæ retulere, erat potiſſimum, eſſe Aſtridam apud patrem ſuum Eirikum, addebantqve, veriſimile videri, eam genitum ex Tryggvio Rege ibi educare filium. Tum Gunn-

man þar uppfæda ſon þeirra Tryggva konungs. (5) Þá gerir Gunnhilldr þegar ſendimenn, oc býr þá vel at vapnom oc (6) heſtom (7), oc hafa þeir XXX manna, oc var þar til forráda ríkr madr, (8) vin Gunnhilldar, er Hácon (9) er nefndr; hon bad þá fara á Oproſtadi til Eiríks, oc hafa þadan ſon Tryggva konungs, oc færa (10) henni; (11) þá fara ſendimenn alla leid ſína. Enn er þeir átto (12) ſcamma leid til Oproſtada, (13) verda varir vid ferd þeirra vinir Eiríks, oc báro hanom þegar nióſn um ferd ſendimanna, at qvelldi dags. Enn þegar um nóttina bió Eiríkr brottferd Áſtrídar; feck henni góda leidtoga, oc ſendi hana (14) auſtr til Svíþióđ-ar (15) á fund Háconar (16) ens Gamla, vinar ſíns, ríks-manns. Fóro þau í brot, er mikit lifdi nætor; þau komo at qvelldi dags í herad þat er Skön heitir, (17) oc ſá þar bæ mikinn, (18) oc fóro þannog til, oc bádo ſer nætor viſtar; þau dulldoz, oc höfdo vand klædi. Sá bóndi er nefndr Biörn Eitrqveiſa, audigr madr oc illr þegn; hann rac þau í brott; fóro þau of qvelldit í annat þorp ſcamt (19) þadan, er het í (20) Vizcom: Þórſteinn het þar bóndi, ſá er þau herbergdi, oc veitti þeim gódan forbeina (21) um nóttina, oc ſváfo þau í gódom umbúnadi. Hácon oc (22) þeir menn Gunnhilldar komo á Oproſtadi ſnemma um morgin, oc (23) ſpyria at Áſtrídi oc ſyni hennar. Eiríkr ſegir, at hún (24) er ecki þar. Þeir Hácon ranſöcodo bæinn allann, oc dvölldoz þar lengi um daginn, (25) oc fá nockora nióſn um ferd Áſtrídar). Ríða þá ſömo leid, oc koma ſídla um qvelldit til Biarnar Eitrqveiſo (26) í Scön, taca þar giſting. Þá ſpyr Hácon (27) Biörn ef hann kynni (28) hanom nockot ſegia til Áſtrídar; hann ſegir, at þar komo menn um daginn, oc bádo (29) giſt-

Tryggues Son. Da ſkickede Gunnhild ſtrax ſine Sendinge-Bud affſted, met Vaaben oc Heſte vel udruſtede; de vare tredifue i Tallet, oc deris Anforer en mectig Mand, en aff Gunnhilds Venner, ved Nafn Hakon; dennem bad hun at fare til Obreſtad til Erik, oc hente derfra Kong Tryggues Søn, oc fore hannem til hende. Sendebudene droge deris Vei didhen. Der de vaare icke langt fra Obreſtad, finge Eriks Venner at vide, om deris Reiſe, oc de bragte hannem en Aften Budſkab om Sendebudenis Ankomſt. Men ſtrax derefter om Natten affærdigede Erik ſin Dotter Aſtrid, oc fick hende gode Ledſagere, oc ſende hende øſter i Suerrig til Hakon den Gamle, ſom var hans Ven, oc en mectig Mand. De droge bort lenge for Dag, oc om Aftenen til det Herret, ſom kallis Skøn. Der ſaa de en ſtor By, huorhen de begafue ſig, oc bade om Natte-Leie. De gafue ſig ei tilkiende, oc hafde ſlette Klæder paa. Den Bonde (ſom der bode), hed Biørn Eiterqueiſe, en formuende Mand, men ond at komme ind til; hand dreff dennem bort, oc droge de om Aftenen til en anden Dorp, ſom kalledis Vidskom. Thorſtein hed en Bonde ſammeſteds, ſom laante dennem Herberge, oc viſte dennem megen Tieneſte, ſaa de ſofue der om Natten, oc blefue vel methandlede. Hakon oc de andre Gunnhilds Mend komme til Obreſtad tidlig om Morgenen, oc ſpurde efter Aſtrid oc hendis Søn. Erik ſagde da, at hun var icke der. Men Hakon oc hans Mend randſagede hele Gaarden, oc tøfuede der lenge ud paa Dagen, til de finge nys om Aſtrids Reiſe. De rede da den ſamme Vei, oc komme ſilde om Aftenen til Biorn Eiterqueiſe i Skon, oc gieſtede der. Hakon ſpurde da Biørn, om hand kunde ſige hannem noget om Aſtrid; hand ſuarede, at der vare komne nogle den ſamme Dag, ſom bade om Herberge, men jeg dreff

(5) C. E. þá, non legunt. (6) E. klædom. (7) E. oc, om.
(8) E. oc vitr. (9) E. het. (10) A. B. Gunnhilldi.
(11) C. E. ſendimenn fóro. (12) C. E. ſcamt.
(13) C. E. þá, non legunt. (14) C. auſtr til Svíþióđar, om.
(15) D. E. til. (16) C. E. ens, om. (17) E. oc, om.

(18) E. oc, om. (19) E. þadan, om. (20) B. Virkom. C. Vizlom.
(21) E. um nóttina, om. oc, addit. (22) C. E. ſendimenn.
(23) E. ſpurdo. (24) E. væri.
(25) E. oc fá nockura nióſn &c. uſqve ad) om. (26) C. í Scön, om.
(27) E. bonda. (28) C. E. nockot ſegia þeim. (29) C. viſtar.

Gunnhillda legatos mox expedit, qvos armis eqvisqve probe inſtructos, & triginta virorum numerum explentes, duce viro qvodam potente, Gunnhillдæ amico, cui Hakono erat nomen, ad villam Eiriki, Oproſtadum, abire juſſit, & ſumtum inde Tryggvii Regis filium ſibi adducere. Iter proſeqvuntur legati, aderantqve jam haud procul ab Oproſtado, cum amicorum Eiriki qvidam, explorato eorum itinere, nuntios ei mittunt, rei indices, ſub ipſam veſperam venientes. Nec mora, eadem nocte Eirikus itineri Aſtridam accingit, & comitibus viæqve ducibus fidis commiſſam, orientem verſus in Sveciam ablegat, ad amicum ſuum, Hakonum vetuſtum, *virum potentem. Abeunt, multa reſtante noctis parte, intrantqve ſub veſperam provinciam,* Skön *dictam, ubi villam proſpicientes ingentem, eo ſe conferunt, hoſpitium per noctem petentes, ſed ne cognoſcerentur, vilia induti veſtimenta. Qvi villam habitabat pater familias, dictus* Biornus Eiturqveiſa, *vir dives ſed animi iniqvi & inhoſpitalis herus, eos inde faceſſere juſſit. Ipſa igitur veſpera alium adeunt pagum, à dicto haud procul diſtantem, dictum* (x) Vizcom, *ubi habitavit colonus,* Thorſteinus *nomine, qvi hoſpitio exceptos officioſe & benigne tractat; qvare ea nocte ibi dormiunt, commodo fruentes hoſpitio. Mane diei Hakonus, cæteriqve à Gunnhillda miſſi, ad Obroſtadum venerant, Aſtridam & ejus filium qværentes. Negat Eirikus eam ibi eſſe; ſed Hakonus cum comitibus villam perſcrutatur totam; qvo labore cum longo tempore fuerant occupati, indicio qvodam iter Aſtridæ docti, eadem feſtinant via, & ſera veſpera ad Biornum veniunt Eiterqveiſa, in Skönia, ubi hoſpitio excipiuntur. Tum Hakonus Biornum interrogat, anne de Aſtrida qvicqvam ſibi poſſet nuntiare. Reſpondet ille, die (proxime præterlapſo) acceſſiſſe illuc qvosdam, hoſpitium petentes, qvos procul inde faceſſere juſſos, exi-*

(x) *B. habet: Virkom, C. Vizlum.*

 ſtimare

giſtingar; enn ec rak þau brott, oc mano þau vera herbergd her nockorſtadar í þorpino. Verkmadr Þórſteins fór um qvelldit (30) or ſcógi, oc com til Biarnar; þvíat þat var á leid hans; vard hann var vid at geſtir voro þar (31) edr hvert erindi þeirra var; hann ſegir Þórſteini bónda. Enn er lifdi þridiungr nætor, vakti Þórſteinn upp geſti ſína, oc bad þau brott fara; mællti (32) ſtyggliga. Enn er þau voro comin á veg út (33) or gardinom, þá ſegir Þórſteinn þeim, at ſendimenn Gunnhilldar voro at Biarnar, oc fóro at leita þeirra. Þau bádo (34) hann hialpar nockorar; hann feck þeim leidtoga, oc viſt nockura, oc fylgdi (35) ſá þeim fram á ſcóginn, þar ſem var vatn nockot, oc hólmi í (36) reyri vaxinn. Þau mátto vada í hólmann út; þar fálo þau ſic í reyrnom. Snimma dags reid Hácon (37) frá Biarnar í bygdina, enn hvar ſem hann com, ſpurdi hann eptir Áſtrídi; enn er hann com til Þórſteins, þá ſpyr hann ef þau ſe þar komin; hann ſegir at þar (38) væri menn nockorir, oc fóro (39) þegar á móti degi auſtr á ſcóginn. Hácon bad Þórſteinn fara med þeim (40) er hanom var leid kunnig edr leyni. Þórſteinn fór med þeim; enn er hann com í ſcóginn, víſadi hann þeim þvert frá því (41) ſem Áſtrídr var. Fóro þeir þann dag allan at leita, oc funno þau (42) hvergi. Fara (43) aptr ſídan, oc ſegia Gunnhilldi ſitt erindi. Áſtrídr oc hennar föroneyti fóro leid ſína; komo fram í Svíþiód til Háconar Gamla; dvalldiz Áſtrídr þar oc ſonr hennar Olafr langa hríd, í gódom fagnadi.

CAP. IV.

dreff dennem bort, oc ere de uden Tvivl til Herbergs her etſteds i en Dorp. Thorſtens Arbeidskarl foer hiem ſamme Aften fra Skofuen, oc kom til Biorns Gaard, thi den laae i hans Vei. Der merckede hand at Fremmede vare, oc huad deris Erinde var, huilcket hand gaff Bonden Thorſtein tilkiende. Da den tredie Deel var tilbage aff Natten, veckede Thorſtein ſine Gieſter op, bad dennem drage bort, oc talte dennem haſtig oc haart til. Men der de vare komne ud aff Gaarden paa Veien, lod Thorſtein dennem vide, at Gunnhilds Sendebude gieſtede til Biorns, oc vare komne for at opſøge dennem; de bade hannem da om nogen Hielp. Hand fick dennem en Ledſager tillige met nogit Koſt, oc denne fulgte dennem ind i Skofuen, huor der var it Vand, met en Holme udi, ſom var begroet met Rør; de kunde vade ud til Holmen, oc der ſkiulte de dennem iblant Rørene. Tidlig om Morgenen ſamme Dag red Hakon fra Biorns Gaard omkring i Bygden, oc huor hand kom, ſpurde hand efter Aſtrid. Der hand kom til Thorſtein, ſpurde hand, om de hafde værit der. Hand ſuarede, der hafde værit nogle Mend, ſom ſtrax for Dag droge bort, oſter ud ind i Skofuen. Hakon bad Thorſtein følge met, da Veien oc Skiulene vare hannem bekiente. Thorſtein foer met dennem, men der hand kom ind i Skofuen, viſte hand dennem Veien tuert hen fra det Sted, huor Aſtrid var. De ginge den hele Dag oc ledte, men funde dennem ingenſteds; de vende derfore ſiden tilbage, oc ſagde Gunnhild huor det var løbit aff met deris Erinde. Aſtrid oc hendis Folgeſkab droge derefter deris Vei, oc komme ind i Suerrig, til Hakon Gamle, oc hun tøfuede der en lang Tid, oc bleff vel holden.

Cap. 4.

(30) C. or ſcogi, om. (31) C. E. oc ſva. (32) C. halt oc illiliga.
(33) E. or gardinom, om. (34) A. B. þeim. (35) E. ſá, om.
(36) A. B. einn, addit. (37) C. frá Biarnar, om.
(38) E. ſe comnir, pro, væri.
(39) C. braut, inſerit. A. þegar á, om. (40) E. þar ſem, pro, er.
(41) C. E. er þau Aſtrídr voro.
(42) B. C. E. hvergi. A. D. ecki.
(43) E. ſendimenn aptr.

ſtimare ſe alicubi pago in (proximo) fuiſſe hoſpitio exceptos. Veſpera eadem operarius Thorſteini, è ſylva redux, acceſſit villam Biorni, ita ferente ejus via. Hic ille hoſpitum adventum, eorumqve negotium & itineris cauſam doctus, rem omnem Thorſteino exponit; qvi tertia noctis jam reſtante parte, excitatos ſomno hoſpites illico domo ſua faceſſere juſſit, additis minis. Extra villam progreſſis narrat Thorſteinus, apud Biornum hoſpitari nuntios Gunnhildæ, qvos ad eos inveſtigandos miſerat. Rogant eum illi auxilium; & ille, dato eis viæ duce, atqve commeatuum non nihilo, ad ſylvam eos duci juſſit, in qva ſitus erat lacus qvidam, & exigua in lacu inſula, arundinibus tecta; in qvam per vadum tranſeuntes, ibi in arundinibus dilituerunt. Mane diei ad (vicinos) pagos eqvitans Hakonus, qvocunqve locorum accedebat, Aſtridam qværit. Ad villam Thorſteini cum ventum erat, idem ſciſcitatur, eorumqve illuc adventum. Reſpondet Thorſteinus, fuiſſe ibi nonnullos, ſed ſub diluculum, ſe mox orientem verſus in ſylvam proripuiſſe. Juſſit Hakonus Thorſteinum adeſſe ſibi comitem, cui via erat nota, & cognita latibula. Comitem ſe illis adjunxit Thorſteinus; ſed ſylvam ingreſſos duxit in viam, recta tendentem à loco, ubi Aſtrida latebat. Qvam per totum illum diem cum qvæſiverant, huc illuc diſcurrentes, nec qvæſitam invenerant, reverſi domum, Gunnhildæ negotii ſui eventum narrant. Aſtrida ejusqve comites propoſitum iter proſecuti, in Svioniam veniunt, ad Hakonum vetuſtum, apud qvem Aſtrida ejusqve filius longo tempore commorati ſunt, maxima benevolentia accepti.

CAP. IV.

CAP. IV.

SENDIFERD HÁCONAR TIL SVÍARÍKIS.

Gunnhilldr konunga módir ſpyr, at Áſtrídr oc Olafr ſonr hennar ero í Svíavelldi, þá ſendi hon enn Hákon, oc gott föruneyti med hánom (1) auſtr til Eiríks Svíakonungs, med gódar giafir oc vinattumál. Var þar vid ſendimönnom vel tekit, voro þeir þar í gódo yfirlæti. Sídan ber Hácon upp fyrir konungi erindi (2) ſín, ſegir at Gunnhilldr hafdi til þeſs ord ſend, at konungr (3) ſcylldi ſtyrct fá hánom, ſva at hann hafi (4) vid ſer Olaf Tryggvaſon til Noregs; vill Gunnhilldr fóſtra hann. Konungr fær hánom menn, (5) oc rída þeir á fund Háconar Gamla; býdr Hácon Olafi at fara (6) vid ſer, med vinſamligom ordom (7) mörgom. Hácon Gamli ſvarar vel, oc ſegir at módir hans ſcal ráda ferd hans; enn Áſtrídr vill fyrir engan mun at ſveininn fari. Fara ſendimenn í brott, oc ſegia (8) ſva búit Eiríki konungi. Sídan búaz ſendimenn (9) til heimferdar, (10) bidia enn konung at fá ſer ſtyrc nockorn, at hafa ſveininn brott, hvart ſem Hácon Gamli vill, edr eigi: fær konungr þeim enn ſveit manna, koma ſendimenn til Háconar Gamla, oc krefia þá (11) at ſveininn fari (12) vid þeim; enn (13) er því var ſeint tekit; þá hafa þeir frammi mikilmæli, (14) oc heita afarcoſtom, oc láta reiduliga. Þá leypr frammi þræll einn, er Burſti er nefndr, oc vill lióſta Hácon, oc koma þeir nauduliga í brott óbardir af þrælinom; fara ſídan heim til Noregs, oc ſegia ſína ferd Gunnhilldi, oc ſva at þeir hafa ſet Olaf Tryggvaſon.

CAP. V.

Cap. 4.

Hakons Henſendelſe til Suerrig.

Da Gunnhild Konge-Moder ſpurde, at Aſtrid oc Olaff hendis Son vare i Suerrig, ſende hun Hakon paa nye met it ſtatligt Selſkab, oc koſtelige Gafuer, oc venlig Budſkab til Erik Suerrigis Konning, oc blefue de der vel vedtagne, oc huldis udi ſtor Anſeelſe. Siden gaff Hakon Kongen ſit Erinde tilkiende, ſigende at Gunnhild ſende hannem Bud, at hand vilde ſtaae hendis Sendebud bi met Folck, ſaa at hand kunde hafue Olaff Trygueſon met ſig til Norrig, thi Gunnhild vilde lade hannem der opfoſtre. Kongen fick dennem it Tal Folck, oc rede de til Hakon Gamle, huor Hakon bod Olaff at fare met ſig, oc brugte mange venlige Ord. Hakon Gamle ſuarede vel, oc ſagde, at Aſtrid hans Moder hafde det at raade, men Aſtrid vilde ingenlunde lade Barnet fare fra ſig. Sendebudene droge da bort, oc ſagde Kong Erik huorledis til var gaait. Siden giorde Sendebudene ſig rede at fare hiem, oc bade Kongen om nogen Hielp, at de kunde faae Drengen bort met ſig, om ſaa Hakon Gamle vilde eller icke. Kongen fick dennem igien it Tal Folck, oc komme da Sendebudene til Hakon Gamle, oc begierte, at Drengen ſkulde følge dennem, men da mand dertil gaff icke ſaa ſnart ſit Samtycke, da brugte de ſtore Ord, truede at ville bruge Vold, oc giorde ſig vrede. Da lob frem en Træl, ved Nafn Buſte, oc vilde ſlaa Hakon, ſaa de met Nod undkomme, uden at blifue ſlagne aff Trællen. Siden droge de hiem til Norrig, oc gafue Gunnhild deris Reiſe tilkiende, ſamt dette tillige at de hafde ſeet Olaff Trygueſon.

Cap. 5.

(1) E. í Svíþiód. (2) C. erindi ſitt fyrir konung. (3) E. ſcal ſtyrkia hann til. (4) B. E. med. (5) C. E. þeir rída til. (6) C. E. med. (7) C. mörgom, om. (8) C. ſva búit, om.

(9) A. B. D. at fara heim. (10) C. ſegia at konungi fái þeim. (11) C. enn, inſerit. (12) C. E. med. (13) C. er, inſerit. (14) E. oc láta reiduliga oc heita.

CAP. IV.

MISSUS HAKONUS IN SVIONIAM LEGATUS.

Certior facta Gunnhillda, Regum mater, in Svionia eſſe Aſtridam & ejus filium Olafum, Hakonum inſigni comitatu inſtructum, iterum ablegat, orientem verſus ad Eirikum, *Sviониæ Regem, dona ferentem ampliſſima & amicitiæ ſtipulationem. Comiter accepti legati & honorifice ibi ſunt habiti. Poſtea Regi aperiens Hakonus, qvid ſibi in mandatis eſſet datum, exponit, ſe ideo miſſum à Gunnhillda Regi legatum, ut eum poſceret auxilium, qvo fultus, Olafum Tryggvii filium ſecum poſſet in Norvegiam portare, ibi à Gunnhillda educandum. Addit ei ſocios Rex viros (qvosdam), qvibus comitatus eqves vehitur ad domum Hakoni vetuſti, ubi prolixis multis & amicis verbis Olafum ſibi comitem poſtulat. Reſpondit Hakonus vetuſtus ei comiter qvidem, ſed itineris arbitrium relinqvit matri ejus Aſtridæ, qvæ negat ſe ullo pacto permiſſuram, ut puer inde abiret. Abeunt igitur legati, Regi rem geſtam referentes. Poſtea reditui ſe accingunt, Regem denuo rogantes, vellet ſibi auxilium ferre, qvo pueri compotes fieri poſſent, vel invito Hakono vetuſto, ſi ſponte ſua non vellet. Iterum igitur à Rege ſatellitio ſtipati, Hakonum vetuſtum adeunt, poſcentes ut puerum ſibi traderet comitem; qva in re cum conſenſum tardaret Hakonus, ſesqvipedalia illi verba minasqve cœperunt jactare atqve iracundiam. Tum provolans ſervus qvidam mancipium, nomine* Burſti, *verbera Hakono intentat, à qvibus ægre elapſi, in Norvegiam domum revertuntur, ubi Gunnhillдæ itineris ſui eventum exponunt, viſumqve à ſe Olafum Tryggvii filium.*

CAP. V.

CAP. V.

FRÁ SIGURDI EIRÍKSSYNI.

Sigurdr het bródir Áſtrídar, ſon Eiríks (1) Bióda-ſcalla; hann hafdi þá (2) lengi verit af landi á brott (3) auſtr í Gardaríki, med Valldimar konungi; hafdi Sigurdr þar metnad mikinn: fýſtiz Áſtrídr nú at fara þannog til Sigurdar bródor ſíns: feck Hácon Gamli henni gott föroneyti, oc öll faung gód: fór hon med kaupmönnom nockorom. Þá hafdi hon verit II vetor med Háconi Gamla; Olafr var þá þrevetr. Enn er þau helldo auſtr í haf, þá como at þeim víkingar; þat voro Eiſtir, hertóco þeir bædi menn oc fe, enn drápo ſuma; enn ſumom ſcipto þeir med ſer til ánaudar. (4) Þar ſcildiz Olafr vid módor ſína, oc tóc vid hánom Klerkon Eiſtneſcr madr, oc þeim Þórolfi oc Þorgilſi. Klerkon þótti Þórólfr ofgamall til þræls, þótti oc ecki forverc í hánom, oc drap hann, enn hafdi ſveinana med ſer, oc ſelldi þeim manni er Klercr het, oc tók fyrir hafr einn vel gódan. Hinn þridi madr keypti Olaf, oc gaf fyrir veſl gott (5) edr ſlagning; ſá het Reas, kona hans het Rekon, enn ſonr þeirra (6) Rekoni. Þar var Olafr (7) lengi, oc vel halldinn, oc unni bóandi hánom mikit. Ólafr var VI vetor á Eiſtlandi í þeſsari útlegd.

CAP. VI.

FRELSTR OLAFR AF EISTLANDI.

Sigurdr Eiríksſon kom til Eiſtlands í ſendiferd Valldimars konungs af Hólmgardi, (1) oc ſcylldi hann

(1) E. Biódaſcalla, om. (2) E. verit lengi. (3) A. B. oc verit, inſerit. (4) E. þar. (5) B. veſt oc glagning. (6) B. Rekomi. (7) E. Olafr vel halldinn. (1) E. hann ſcylldi.

Cap. 5.

Om Sigurd Eriksſøn.

Sigurd hed Aſtrids Broder, Erik Biodaſkalles Søn, ſom hafde da lenge verit udenlands, øſter i Garderige, hos Kong Valdemar, huor Sigurd var megit actet. Aſtrid fick da Lyſt at drage did hen til Sigurd ſin Broder, huortil Hakon Gamle gaff hende got Følgeſkab, oc affærdigede hende ganſke vel, met hues hun hafde behoff; hun drog bort met nogle Kiøbmend; da hafde hun været 2 Aar hos Hakon Gamle; men Olaff var den Tid 3 Aar gammel. Der de ſeilede øſter i Hafuit, da komme Siørøfuere dennem om Borde, de vaare Eſtlendinger, huilcke borttoge baade Folck oc Gods, men ſloge nogle aff dennem ihiel, oc ſkiftede de andre ſig imellem til Trælle. Der bleff Olaff da ſkilt fra ſin Moder, oc kom hand i en Mands Vold, ſom hed Klerkon, en Eſtlender, ſom ocſaa fick Thorolff oc Thorgils; Klerkon ſiuntis at Thorolff var for gammel til at være Træl, oc holt for at hand icke kunde arbeide; huorfor hand ſlog hannem ihiel, men tog Drengene met ſig, oc ſolgte dennem til en ved Nafn Klerck, oc tog for dennem en god Buck. Den tredie, ſom kiøbte Olaff, oc gaff for hannem en god Veſt eller Kappe, hed Reas, hans Huſtru R.kon, men deris Søn Reconi; hos dennem var Olaff en lang Tid, oc bleff vel holden, thi Husbonden hafde hannem megit kier. Olaff var ſex Vintere i Eiſtland, udi denne Landflyctighed.

Cap. 6.

Olaff blifuer frelſt fra Eiſtland.

Sigurd Eriksſon kom engang til Eiſtland i Kong Valdemars Erinde, fra Holmgard, oc ſkulde der optage Kon-

CAP. V.

DE SIGURDO EIRIKI FILIO.

Sigurdus *nomine dictus eſt Aſtridæ frater*, *filius Eiriki Biodaſkallæ*, *qvi diu fuerat peregre in terris orientalibus*, *in* Gardarikia, *apud Regem* Valldimarum, *ubi in magno honore verſabatur Sigurdus. Hinc flagrans Aſtrida deſiderio adeundi fratrem ſuum Sigurdum*, *comitatuqve honeſto & rebus omnibus neceſſariis ab Hakono vetuſto inſtructa*, *mercatoribus qvibusdam ſe adjunxit itineris ſociam. Apud Hakonum vetuſtum tunc biennium fuerat commorata*, *Olafo jam trimulo. Mare orientem verſus ſulcantes aggreſſi piratæ qvidam Eſtenſes, homines captivos ducunt*, *bona diripiunt*, *occiſis nonnullis*, *aliis*, *qvos inter ſe ſunt ſortiti*, *in ſervitutem abſtractis. Hoc modo à matre ſua divulſus Olafus*, *ſorte obtigit* Klerkono *cuidam*, *Eſtenſi viro*, *una cum Thoralfo & Thorgilſo. Viſus eſt Klercono ætate jam provectior Thoralfus*, *qvam ut ſervus eſſe poſſet*, *nec laboribus ſatis idoneus*; *qvare eum occidit*, *ſed pueros ſecum abductos vendidit viro cuidam*, *qvi* Klercus *vocabatur*, *pretio capri eximii. Tertius Olafum emit homo*, *tunica aut toga haud vili data. Huic viro erat nomen* Reas, *uxori ejus nomen* Rekona, *ſed filius eorum* Rekonius *dicebatur. Apud hos diu commoratus eſt Olafus*, *patri familias ipſi carus admodum atqve gratus*; *qvo pacto fuit in Eſthonia ſex annos exul.*

CAP. VI.

LIBERATUS EX ESTHONIA OLAFUS.

Venit (*aliqvando*) *Sigurdus Eiriki filius in Eſthoniam*, *Valdemari Regis* (y) Holmgardiæ *legatus*, *ut per eam*

(y) *Ruſſiam antiqvam veteres noſtrates promiſcue vocarunt*, *nunc Gardarikiam*, *nunc Holmgardiam. Holmgardia tamen ſpeciatim illi ſignificaſſe videntur partem Ruſſiæ ſeptentrionalem*, *qvæ Ducibus Novogardiæ parebat*, *ubi etiam aliqvamdiu regnavit Dux* Wlodomirus *ſ. Valdemarus*, *qvem ſcriptor hic loqvitur*, *anteqvam toti Ruſſiæ imperavit*; *Gardarikia autem partem Ruſſiæ meridionalem*, *cujus caput erat* Kiovia.

hann heimta þar í landi scatta konungs. Fór Sigurdr ríkuliga med marga menn oc fe mikit. Hann sá á torgi svein frídan miöc, oc scildi hann, at sá mundi þar útlendr, oc spyrr hann at nafni oc ætt sinni; hann nefndi sic Olaf, enn Tryggva Olafsson födor sinn, enn módor sina Ástrídi, dóttor Eiríks (2) Bíódascalla: þá kannadiz Sigurdr vid, at sveininn var systorson hans. (3) Þá spurdi Sigurdr sveininn, hví hann væri þar kominn? Olafr sagdi hánom alla atburdi (4) um sitt mál. Sigurdr bad hann fylgia ser til Reas bóanda. Enn er hann com þar, þá keypti hann sveinana báda Olaf oc Þórgils, oc hafdi med ser til Hólmgards, oc let (5) eigi upp víst fyrzt um ætt Olafs, enn hellt hann vel.

CAP. VII.
DRÁP KLERKONS.

Olafr Tryggvason var staddr einn dag á torgi; var þar fiölmenni mikit; þar kendi hann Klerkon, er drepit hafdi fóstra hans Þórólf (1) Lúsarscegg. Olafr hafdi litla öx í hendi, (2) oc setti í höfot Klerkon, sva at stód í heila (3) nidri; (4) tóc þegar á hlaup heim til herbergis, oc segir Sigurdi frænda sínom, enn Sigurdr kom Ólafi þegar í herbergi drottningar, oc segir henni tídindin; hon het Allogia; bad Sigurdr hana hiálpa sveininom; hon (5) svarar, oc leit á sveininn, (6) segir at eigi má drepa sva frídan svein, oc bad (7) calla menn til sín med alvæpni. Í Hólmgardi var sva mikil fridhelgi, at þat voro lög, at drepa scylldi hvern, er mann

(2) E. af Ofrostodom.
(3) C. E. oc spurdi sveininn.
(4) E. of sína ferd.
(5) B. upp. et, fyrz, addit.
(1) E. lúsarscegg, om.
(2) C. hann hió.
(3) C. nidri, om.
(4) E. hlióp þegar.
(5) C. svarar oc, om.
(6) C. segir at, om.
(7) C. alla menn sína coma. E. alla sína menn.

Kongens Skatter der i Landet. Sigurd drog frem som en mectig Første, met it stort Folge, oc megit Gods. Hand fick paa Torfuet en megit deilig Dreng at see, oc merckede at hand var udlendsk, huorfor hand spurde hannem om hans Nafn oc Slect. Hand sagde sig at hede Olaff, oc Tryggue Olafsson at være sin Fader, men sin Moder Astrid, Eriks Biodaskalles Dotter. Da forstod Sigurd, at Drengen var hans Søsterson. Sigurd spurde da Drengen, huorledis hand var kommen der. Olaff fortaalde hannem alle Omstændigheder, oc huorledis det var gaait hannem. Sigurd bad hannem at følge met sig til Huusbonden Reas; men da hand kom der, kiøbte hand begge Drengene, baade Olaff oc Thorgils, oc tog dennem met sig til Holmgard; dog giorde hand icke Olafs Herkomst bekient, for det første, men holt hannem vel.

Cap. 7.
Om Klerkons Drab.

Olaff Tryggueson var en Dag ude paa Torfuet, da der var en stor Mengde Folck. Der kiendte hand Klerkon igien, som hafde dræbt Thorolff Luseskiegg, hans Fosterfader. Olaff hafde en liden Øxe i Haanden, oc met den hug hand Klerkon i Hofuedet, saa Øxen gick ned i Hiernen; huorpaa hand strax lob hiem til sit Herberge, oc fortaalde dette sin Frende Sigurd, som strax fick hannem ind i Dronningens Værelse, der hed Allogia, oc sagde hende, huad sig hafde tildragit. Sigurd bad hende hielpe Drengen; hun saae paa Drengen, suarede oc sagde, at mand maatte icke ihielslaa saa deilig en Dreng, oc lod samle en Hob Folck til sig i deris fulde Rustning. I Holmgard holtis saa strengt ofuer den almindelige Sickerhed, at efter Lofuen skulde huer den ihielslaais, som uden Dom

eam regionem tributa colligeret, quæ Regi erant solvenda. Ibat Sigurdus, ut magnatem decebat potentem, multis comitibus atque divitiis stipatus. In foro conspicatus puerum facie decora multum & liberali, quem peregrinum esse animadvertebat, rogat eum nomen atque prosapiam. Nominat ille se Olafum, patrem suum Tryggvium, Olafi filium, matremque Astridam, filiam Eiriki Biodaskallæ, quo facto, cognoscit Sigurdus, hunc suum esse ex sorore nepotem. Sciscitanti Sigurdo, quo fato illuc erat delatus, omnes Olafus rerum suarum narrat eventus. Jubet Sigurdus, ut se ad Reas patrem-familias duceret, ad quem cum venerat, emit utrumque puerorum Olafum & Thorgilsum, quos secum in Holmgardiam duxit, ubi Olafum bene (quidem) habuit, sed genus illius initio non prodidit.

CAP. VII.
CÆDES KLERKONI.

Die quodam Olafus Tryggvii filius in foro versans, ubi ingens confluxerat hominum turba, cognoscit ibi Klerkonum, *qui nutritium ejus occiderat, Thorolfum Lusaskeg. Exiguam securim manu gestabat Olafus, qua in caput Klerkoni ita impacta, ut ad cerebrum penetraret, in pedes se conjiciens domumque cursim festinans, Sigurdo avunculo (patratum facinus) narravit, qui ad Reginæ conclave, cui nomen erat* Allogiæ, *puerum ducens, remque uti erat gesta exponens, auxilium ejus flagitavit. Respondit illa, intuita puerum, se non permissuram, ac nefas esse, ut specie adeo decorus neci daretur adolescentulus, jussitque ut satellites adessent, toto armorum apparatu instructi. In Holmgardia pax sancte adeo colebatur, ut pœnam mortis leges sancirent cuique, hominem non*

mann drap ódæmdan. Þeystiz allr lýdr eptir síd þeirra (8) oc lögom, oc leitadi eptir sveininom, hvar hann væri kominn. Þá var sagt, at hann var í gardi drottningar, oc þar her mans alvapnadr: var þá sagt konungi, geck hann þá til med síno lidi, oc villdi eigi at þeir berdiz, kom þá gridom á, oc því næst sættom; dæmdi konungr bætor, enn drottning hellt giölldom upp; sídan var Olafr med drottningo, oc var (9) hon allkær til hans. Þat voro lög í Gardaríki, at þar scylldo eigi vera konungbornir menn, nema at konungs rádi; þá segir Sigurdr drottningo, hverrar ættar Olafr var, edr fyrir hveria sök hann var þar cominn, (10) at hann mátti eigi vera (11) í síno landi fyrir úfridi; bad hana þetta ræda vid konung; hon gerdi sva, bad konung hiálpa vid konungs syni þessom, sva hardliga sem hann var leikinn, oc komo sva færtölor hennar, at konungr iátti henni þesso; tóc þá Olaf í sitt valld, oc hellt hann vegliga, sva sem konungs seyni byriadi at vera halldinn. Olafr var IX vetra, er hann com í Gardaríki, enn dvalldiz þar med Valldimar konungi adra IX vetor. Olafr var allra manna frídastr oc mestr oc stercastr, oc umfram alla menn at íþróttom, (12) þá er frá er sagt af Nordmönnom.

CAP. VIII.

FRÁ HÁCONI HLADA-JARLI.

Hákon Jarl Sigurdarson var med Haralldi (1) Gormssyni Dana konungi, um vetrinn eptir, er hann hafdi (2) stockit or (3) Noregi fyrir Gunnhilldar sonom. Hákon Jarl hafdi sva (4) sterkar áhyggior um

(8) A. B. at.
(9) C. henni allkær. E. allvel. (10) C. oc.
(11) E. heima, inserit.

Dom slog en anden ihiel. Efter disse deris Lofue oc denne Skick, stormede alt Folcket til, oc ledte efter Drengen, huor hand var blefuen aff; da bleff det dennem sagt, at hand var i Dronningens Gaard, oc der tillige en Hob bevæbnede Folck. Der Kongen det spurde, begaff hand sig did met sit Folck, oc vilde icke tilstede, at de skulde slaas. Hand fick det bragt til Fred imellem dem, oc siden til Forlig. Kongen dømte Boder (for Klerkons Drab) men Dronningen betalede dennem. Siden var Olaff hos Dronningen, oc hafde hun hannem megit kier. Der var en Loff i Garderige, at der icke maatte være nogen aff Kongelig Herkomst, uden saa var, at Kongen vidste det. Fortaalde da Sigurd Dronningen, aff huad Slect Olaff var, oc huorfor hand var did kommen, fordi hand icke kunde være i sit Fædernelaand, for sine Fiender, bedende hende, at hun vilde tale om dette met Kongen. Det giorde hun, oc bad Kongen hielpe denne Kongesøn, som var saa haart methandlet, ved huilcken hendis Forbøn hun udvirckede, at Kongen samtyckte deri, oc tog hand da Olaff udi sit Forsuar, oc holt hannem hederligen, som en Kongesøn burde at holdis. Olaff var 9 Aar gammel, der hand kom til Garderige, men bleff der andre 9 Aar hos Kong Valdemar. Olaff var en megit deilig Mand, megit stor oc sterck, oc ofuergick i Krigs- oc Legems-Øfuelser alle de Mend blant de Norske, som man hafuer nogen Beretning om.

Cap. 8.

Om Hakon Hlade-Jarl.

Hakon Jarl Sigurdssøn var hos Harald Gormssøn Danne-Konge, Vinteren ofuer, efterat hand hafde flyet fra Norrig for Gunnhilds Sønner. Hakon hafde saa mange Tancker fore, oc saa store Bekymringer den Vin-

(12) E. af nordmonnom þá sem menn hafa heyrt frásagt.
(1) E. konungi Gormssyni. (2) A. B. flyit.
(3) A. B. D. Noreg. (4) A. stórar.

non damnatum occidenti. Qvi mos qvæqve lex ut servaretur, cum maximo impetu plebs incitata, ad puerum festinat, locumqve ubi lateret, investigandum. Tum vulgatur fama, in aula reginæ esse puerum, & ibi qvoqve magnam armatorum cohortem; qvo audito, Rex cum suis accurrens, prohibuit, ne pugna congrederentur, effecitqve primum, ut pacem inirent, deinde etiam reconciliationem. Qvæ (pro patrata cæde) solvenda erat, mulctam statuebat Rex, solvebat Regina, qvo facto, mansit apud Reginam Olafus, qvæ eum eximie carum habuit. In Gardarikia lege erat cautum, ne Regibus nati ibi essent, nisi Rege volente & permittente. Reginæ (igitur) Olafi genus indicat Sigurdus, causamqve cur illuc venisset, qvod in patria, ob violentiam inimicorum manere ei non fuisset integrum, ut rem Regi exponeret, rogans. Annuit petitis Regina, precata Regem, ut hunc Rege natum puerum, tot mala perpessum, suo levare vellet auxilio. Qvibus illa effecit precibus, ut petito annuens Rex, admissum in suam tutelam in magno haberet honore, prout Rege natum habere convenit. Erat Olafus novem natus annos, qvo tempore venit in Gardarikiam; in aula autem Valldemari Regis alios novem commoratus est annos. Forma oris decora, magnitudine & robore corporis, nec non artibus & exercitiis, Nordmannorum præstantissimus erat Olafus, qvorum memoria ad nos pertigit.

CAP. VIII.

DE HAKONO HLADENSI JARLO.

Proximam post fugam suam è Norvegia, ut Gunnhilldæ filios evitaret, Hakonus Jarlus Sigurdi filius transegit hyemem, apud Haralldum Gormi filium, Danorum Regem. Hac hyeme tot curas animo volvebat anxius, ut

um vetrinn, at hann lagdiz í reckio, oc hafdi andvöcor miklar, át oc drack þat eino, er hann mátti hallda vid styrk sinom. (5) Þá sendi hann menn sina leyniliga nordr í Þrándheim til vina sinna, oc lagdi (6) þat rád (7) fyrir þá, at þeir scylldo drepa Erling konung, ef þeir mætti vid komaz, oc sagdi, at hann mundi aptrhverfa til ríkis síns, þá er sumradi. Þann vetr drápo Þrændir Erling, semm fyrr er ritat. Med Háconi oc Gull-Haralldi var kær vinatta, bar Haralldr fyrir Hácon rádagerdir sinar; segir Haralldr, at hann vill þá setiaz at landi, oc vera eigi lengr á herscipom; spurdi hann Hácon, hvat hann hygdi, hvert Haralldr konungr mundi vilia scipta ríki vid hann, ef hann krefdi (8). Þat hygg ec segir Hácon, at Dana konungr mun engra varna þer rettinda; enn þó veizto þá görr þetta mál, ef þú (9) rædir fyrir konungi; vetti ec, at þú fáir eigi ríkit, ef þú krefr eigi. Brátt eptir þessa rædo taladi Gull-Haralldr vid Haralld konung, sva at (10) nær voro margir ríkismenn beggia vinir, oc crafdi (11) þá Gull-Haralldr Haralld konung, at hann scipti ríkino vid hann í helminga, sva sem burdir hans voro til oc ætt, þar í Danavelldi. Vid þetta ákall vard Haralldr konungr reidr miöc, segir at engi madr krefdi þess Gorm konung födor hans, at hann scylldi geraz hálfkonungr (12) yfir Danavelldi; eigi helldr hans födor Hördaknút (13), edr Sigurd Orm í auga, edr Ragnar Lodbróc: gerdi sic þá sva (14) reidan oc ódan, at ecki mátti vid hann mæla.

CAP. IX.

(5) C. E. hann sendi menn sina leyniliga um haustit.
(6) E. þat, inserit. (7) C. fyrir þá, om. (8) C. þess, addit.
(9) C. E. greinir. (10) E. vid.

Vinter, at hand laa til Sengs, oc hafde mange vaagne Nætter, oc aad oc drack ickun saa megit, at hand kunde beholde sine Kræfter. Derpaa sende hand hemmelige Bud til sine gode Venner i Throndheim, oc foreslog dennem det Raad, at de skulde dræbe Kong Erling, huis Leilighed dertil gafuis; lod dennem oc vide, at hand vilde komme tilbage til sit Rige igien, til Sommeren. Den samme Vinter sloge Thronderne Erling ihiel, som tilforn er skrefuit. Imellem Hakon oc Guld-Harald var der stort Venskab, saa at Harald aabenbarede hannem alle sine Raad oc Anslag. Iblant andet sagde Harald engang, at hand vilde tage sig it Land oc Rige forhaanden, oc icke lenger være ude paa Krigsskibene, oc spurde hand da Hakon, huad hand mente, om Kong Harald skulde ville skipte Riget met hannem, dersom hand forlangte det. Det tencker jeg, suarede Hakon, at Dannekongen icke forholder dig det, som dig bør met Rette; dog faaer du det fuldelige at vide, naar du spør hannem derom, oc troer jeg du icke faaer Riget, forend du kræfuer det. En kort Tid derefter talede Guld-Harald til Kong Harald, udi mange ypperlige Mends oc beggis deris Venners Nærværelse, oc begierede da Guld-Harald, at Kong Harald vilde oplade hannem Halff-Parten aff Riget, som hannem met Rette tilhørde, formedelst sin Fødsel oc Herkomst i Danmarck. Ofuer denne Begiering bleff Kong Harald megit vred, oc sagde, at ingen hafde kræfuet det aff hans Fader, Kong Gorm, at hand skulde være Halff-Konge i Danmarck, ei heller aff Kong Haardeknud, eller Sigurd Orm i Øie, eller Ragner Lodbrog. Giorde hand sig da saa vred oc rasende, at ingen maatte tale met hannem.

Cap. 9.

(11) E. þá Gull-Haralldr Haralld konung, om.
(12) A. B. D. í. (13) E. konung, addit.
(14) E. reidan oc, inserit.

ut lecto affixus, multas insomnes duceret noctes, cibi & potus non plus sibi sumens, qvam qvo vires corporis posset sustentare. Missis deinde in Thrandhemiam ad amicos suos clanculum nuntiis, id dedit eis consilii, ut Regem Erlingum, si ita ferret occasio, è medio tollerent, spondens, se proxima æstate ad regnum suum esse rediturum. Ea hyeme Erlingum occidere Throndi, ut supra est scriptum. Hakonum & Gull-Haralldum magna intercedebat amicitia, qvare Haralldus suam Hakono aperuit mentem, sibi in animo esse, regnum qvoddam suscipere administrandum, bellicis relictis navibus, Hakonum interrogans, putaretne, Haralldum Regem velle partiri regnum, si id postularet (Gull-Haralldus). Respondit Hakonus, se existimare, Regem Danorum non recusaturum illi ea concedere, qvæ jus postulasset atqve æqvitas; hoc aperto eum cogniturum indicio, si ipsum hac de re interpellasset Regem, nec hunc regnum ei daturum, nisi ab Haralldo compellatum. Exiguo post hoc colloqvium tempore, Gull-Haralldus Haralldum Regem convenit, præsentibus optimatum regni plurimis, amborum amicis, à Rege Haralldo postulans, ut regnum partitus, dimidium alterum sibi cederet, ita suæ ferente nativitatis jure, suaqve ibi in imperio Daniæ prosapia. Ad hæc postulata ira excandescens Rex Haralldus, neminem dixit ausum compellare Gormum *Regem, patrem suum, ut rex esset dimidiæ tantum Daniæ, nec hujus patrem,* Horda-Kanutum, *nec* Sigurdum, *oculos angve pictum* (Orm i auga), *nec* Ragnarum Lodbrokum; *tantaqve ille æstuabat ira, ut nemo eum alloqvi auderet, aut sermonem posset cum eo habere.*

CAP. IX.

CAP. IX.

FRÁ GULL-HARALLDI.

Gull-Haralldr undi þá (1) miclo vérr enn ádr, at hann hafdi þá eigi ríki helldr enn fyrr, enn reidi konungs; kom hann þá til Háconar vinar ſíns, oc kærdi ſín vandrædi fyrir hánom, oc bad hann heilla ráda, ef (2) til væri, þau er hann mætti ríki ná; ſagdi, at hann hafdi þat hellz huxat, at ſækia ríkit med ſtyrc oc vapnom. Hácon bad hann þat fyrir engom manni mæla, ſva at ſpurdiz; (3) liggr þar líf ydart vid, hugſa þá med ſiálfom þer, til hvers þú mant færr verda; (4) þarf til ſlíkra ſtórræda, at madr ſe diarfr oc uruggr, ſpara hvarki til góda luti ne illa, at þá megi framganga þat er upp er tekit: enn hitt er úfært, at hefia upp ſtór rád, oc leggia nidr (5) ſídan med úſæmd. Gull-Haralldr ſvarar: ſva ſcal ec (6) þetta upptaca tilkallit, at eigi ſcal ec mínar hendor til ſpara, at drepa konung ſiálfan, ef ec kem í færi med því (7) er hann vill ſynia mer þeſs ríkis, er ec á (8) at hafa at retto: (9) ſcilia þeir þá (10) rædo ſína. (11) Haralldr konungr geck þá til fundar vid Hákon Jarl, (12) oc taca þeir tal (13) med ſer; ſegir konungr Jarli, hvat ákall Gull-Haralldr hefir haft vid hann til ríkis, oc ſvör þau er hann veitti; ſegir ſva (14) at hann vill fyrir engan mun mínka ríki ſitt. Enn ef Gull-Haralldr vill nockot hallda á þeſso tilkalli, þá er mer lítit fyrir, at láta drepa hann; þvíat ec trúi hánom illa, ef hann vill eigi af þeſso láta. Jarl ſvarar: (15) þat hygg ec, at Haralldr hafi ſva fremi þetta uppqvedit, at hann mun eigi þetta láta nidrfalla; er mer þeſs van,

(1) C. hálfo. (2) C. þau væri til at.
(3) E. ſegir hann, hic non legit, ſed reliqvi.
(4) E. til ſlíkra ſtórráda, þótt þú ſer madr. (5) C. ſidan, om.
(6) C. þetta, om. (7) E. at. (8) E. at haſa, om.
(9) C. ſkilia þeir þá rædo ſína, om. (10) E. talit.
(11) E. litlo ſidar geck Haralldr konungr til.
(12) E. oc taca þeir tal med ſer, om.
(13) A. B. ſit.
(14) C. at ef hann vill hallda á þeſso máli eda tilkalli &c.
(15) B. þat hygg ec, om.

Cap. 9.

Om Guld-Harald.

Guld-Harald var da derued megit værre tilfreds end tilforn, efterdi hand var nu udi Kongens Ugunſt, oc hafde icke Riget dis nærmere. Hand kom da til ſin Ven Hakon, oc klagede ſin Vaande for hannem, oc begierede gode Raad, om hand kunde optæncke nogle, ſaa at hand kunde bekomme Riget; men ſagde tillige ſig at hafue det helſt tenckt, at ſøge Riget met Krigs-Mact oc Vaaben. Hakon bad hannem, at hand for ingen Deel ſkulde ſige det til nogen, ſaa det ſpurdis; er derved, ſagde hand, dit Liff i Fare: betenck hos dig ſielff huad du formaaer; udi ſaa vigtig Handel behøfuis der, at mand beviſer ſig driſtig oc uforfærdet, oc ſparer huercken onde eller gode Ting, om mand derved kand faae det til at gaae for ſig, ſom begynt er. Men det er icke raadeligt at begynde nogen ſtor Handel, oc gaa ſiden derfra met Skamme. Guld-Harald ſuarede: ſaaledis vil jeg denne Handel begynde oc fuldrifue, at jeg ſkal icke ſpare mine Hænder til at dræbe Kongen ſielff, om jeg faaer Leilighed dertil, fordi hand forholder mig det Rige, ſom mig bør met Rette. Dermet ende de deris Tale paa den Tid. Kong Harald gick derefter ocſaa hen, oc beſøgte Hakon Jarl, oc komme de til Ords met hinanden; ſagde Kongen da Jarlen, huorledis Guld-Harald hafde talit hannem til om Riget, oc huad Suar hand hafde derpaa gifuet hannem; men ſagde derhos, at hand vilde ingenlunde miſte nogit aff ſit Rige; men derſom Guld-Harald vil blifue ved denne ſin Begiering, da kand jeg lettelig lade tage hannem aff Dage, thi jeg troer hannem ilde, uden hand dette vil affſtaa. Jarlen ſuarede: jeg tencker, at Guld-Harald hafuer met ſaa alvorlig Forſet gifuet denne ſin Mening tilkiende, at hand

CAP. IX.

DE GULL-HARALLDO.

Tum Gull-Haralldo viſa eſt ſua conditio multo pejor, qvam antea fuerat, qvod à regno æqve àc olim remotus, Regis iram incurrerat. Accedens ergo amicum ſuum Hakonum, exponit ei, qvibus in anguſtiis res ſuæ jam eſſent conſtitutæ, petitqve, ut ſi qva bona ei ſuppeterent conſilia, ſibi eis ſuccurreret, qvo regni fieri poſſet particeps, addens, ſibi videri optimum, vi atqve armis regnum ſibi parare. Monet eum Hakonus, ne qvo præſente ea loqveretur, à qvo reſciri poſſent; in ea re vitam ejus verſari; oportere ipſum ſuas ponderare vires; poſtulare res tanti momenti & audaciam & animum ſibi conſtantem, nec à bonis abſtinentem rebus nec malis, ut procedere poſſet res incepta; verum non conducere magna moliri, qvæ poſtea haud absqve magno dedecore miſſa facere fuerit coactus. Reſpondit Gull-Haralldus, ita ſe rem inceptam eſſe perſecuturum, ut ſuas ne ab ipſo qvidem Rege occidendo abſtineret manus, ſi ita ferret occaſio, cum regnum ſibi debitum tradere negaret; qvo dicto, ſermonem rumpunt. Hakonum Jarlum (poſtea) convenit Rex Haralldus, qvi orto inter eos colloqvio, Jarlo refert, Gull-Haralldi de regno participando poſtulatum, ſuumqve ei datum reſponſum, addens, ſe neqvaqvam velle ſuum minuere regnum; qvodſi in ſuo poſtulato perſeveraret Gull-Haralldus, ſibi non fore difficile, eum è medio tollere; ſeqve ſuſpectam ejus habere fidem, niſi iſtud inceptum miſſum faceret. Reſpondit Jarlus, ſe exiſtimare, Haralldum regni poſtulandi negotium eo animo ſuſcepiſſe, ut illud miſſum non faceret; ſe etiam credere, ſi

van, ef hann reisir úfrid her í landi, at hánom verdi gott til lids, oc mest fyrir sacir vinsællda födor hans; enn þat er ydr hin mesta (16) úhæfa, at drepa frænda ydarn; þvíat allir menn muno calla hann saclausan at sva búno. Eigi vil ec oc þat mitt rád calla, at þú gerir þic minna konung, enn fadir þinn var Gormr; jóc hann oc miöc sitt ríki, enn minkadi í engan stad. Þá segir konungr: hvert er þá rád þitt, Hácon, (17) ef ec scal eigi midla ríki, oc ráda ei af hendi mer ugg þenna. (18) Vid sculom finnaz nockorom dögom sídar, segir Hácon Jarl; vil ec hugsa ádr þetta vandamál, oc veita þá nockorn orscurd. Geck þá konungr í brott, oc allir hans menn.

hand den icke lettelig affstaaer; troer jeg oc, om hand opvecker Ufred her i Riget, at hand da lettelig bekommer en Krigshær, for hans Faders Vennesalligheds Skyld; men for eder er det den største Ugierning, at dræbe eders egen Frende, thi alle Mand vilde da holde hannem for uskyldig, som Sagen nu er beskaffen. Dog er det icke heller mit Raad, at du giør dig sielff til ringere Konning, end Kong Gorm din Fader var, huilcken forøgede sit Rige i mange Maader, men forringede det i ingen Maade. Kongen sagde, huad Raad gifuer du da, Hakon, om jeg icke skal skifte Riget, og dog ei heller skille mig ved denne Fryct oc Fare. Vi skulle, siger Hakon, komme sammen igien om nogle Dage; vil jeg først besinde denne vanskelige Sag, oc gifue eder siden noget Suar herpaa; gick Kongen da bort oc alle hans Mend met hannem.

CAP. X.
RÁDAGERD HARALLDS KONUNGS OC HÁCONAR JARLS.

Hácon Jarl hafdi nú (1) af nýo enar mesto áhyggior oc rádagerdir, oc let fá menn (2) vera í húsino hiá ser. Fám dögom sídar com Haralldr til Jarls, oc (3) taca þeir þá tal; spyr þá konungr, ef Jarl hafi huxat þá rædo, er þeir como á fyrra dags. (4) Þar hefi ec, segir Jarl, vakat um nótt oc dag sídan, oc finz mer þat hellzt rád, at þú (5) hafir oc stýrir ríki því öllo, er (6) þú tóct eptir födor þinn, enn fáir Haralldi frænda þínom (7) í hendor annat konungs ríki, þat er hann megi (8) sæmdr madr af verda. Hvert er þat ríki, segir konungr, er ec má heimiliga fá Haralldi, ef ec hefi úscert Danavelldi. Jarl segir: þat er Noregr; konungar þeir er þar ero, ero illir öllo landsfólci; vill hver madr þeim íllt, sem vert er. Konungr (9) segir: Noregr

Cap. 10.
Kong Haralds oc Hakon Jarls Raadslagning.

Hakon Jarl hafde nu paa nye megit store Betænckninger oc Raadslage fore, oc lod icke mange være hos sig. Faa Dage derefter kom Kong Harald til Jarlen, oc spurde da Kongen, om Jarlen hafde betenckt den Sag, de talte om forrige Dag. Jeg hafuer, suarede Jarlen, siden den Tid vaagit derofuer baade Nat oc Dag, oc synis mig det at være raadeligst, at du beholder oc styrer det Rige ubeskorit, som du togst efter din Fader, men gifuer din Frende Harald it andet Rige, som hand kand lade sig noie met. Huilcket Rige er det, spurte Kongen, som jeg kand faa Harald frit, om jeg beholder Dannemarck ubeskoren. Det er Norrig, sagde Jarlen, thi de Konger, som der ere udi Landet, ere onde imod Lands-Folcket, oc huer Mand vil dennem ont, ligesom de oc forskyldet hafue. Da sagde Kongen: Norrig er it stort Land, oc Folckit

(16) A. B. úfæra. (17) C. ef ec scal eigi.
(18) C. E. Hácon Jarl segir, hic præmittunt, qvod mox omittunt.
(1) C. enn. (2) C. til sín coma. (3) E. taca þeir þá tal, om.

(4) C. Jarl segir: þar hefi ec. (5) E. hafir oc, om.
(6) E. fadir þinn átti. (7) C. í hendor, om. (8) A. E. sæmdar.
(9) E. mælti.

si bellum intra patriam moveret, exercitum satis amplum eum facile esse coacturum, ob amorem potissimum, qvo patrem ejus amplexi fuerant cives; præterea maximum flagitium admissurum esse Regem, si suum occidisset cognatum, qvem ut tunc erant res, innoxium omnes judicarent: nec se tamen svasurum, ut se Rex Haralldus minus potentem redderet Regem, qvam fuerat pater ejus Gormus, qvi multis in rebus regnum suum auxit, minuit in nulla. "Qvid igitur, inqvit Rex, consilii habes, Hakone, si neqve regnum sim partiturus, neqve me hoc metu "& periculo liberaturus? Post præterlapsos dies qvosdam, respondit Hakonus, iterum conveniemus, qvod ante- "qvam factum fuerit, hac re difficili accuratius pensitata, meam sententiam tibi explicabo." Qvo dicto, abiit Rex, suis omnibus comitatus.

CAP. X.
CONSULTATIONES HARALLDI REGIS ET HAKONI JARLI.

Novas deinde Hakonus Jarlus agitans curas & deliberationes, ad se paucos in conclave admisit. Dies post paucos, redeunte Haralldo, cum colloqvium orsi fuerant, qværit Rex, remne inter eos recens agitatam fuerat meditatus? Respondit Jarlus, se eam esse meditatum, & dies postea & noctes vigilem, sibiqve optimum omnium videri consilium, ut totum sibi uni Rex Haralldus servaret regnum, qvod à patre acceperat, sed aliud qvoddam traderet Haralldo suo cognato, qvo is posset honorari. Qværenti Regi, qvidnam id esset regnum, qvod Haralldo tradere posset possidendum, Daniæ toto sibi uni reservato? Norvegiæ, respondet Jarlus: regnantes ibi Reges civibus omnibus crudeliter imperare, illis (ergo) male velle omnes, idqve suo merito eis contingere. Causante Rege,

 Nor-

egr er land micit, oc hart fólc, oc er íllt at ſækia vid útlendan her: gafz (10) oſs ſva, þá er Hácon vardi landit; leto ver lid mikit, enn vard engi ſigr unninn: (11) er Haralldr Eiríksſon fóſtorſon minn oc kneſetningr). Þá ſegir Jarl: laungo viſsa ec þat, at þer höfdot opt veittan ſtyrc Gunnhilldar ſonom, enn þeir hafa (12) ydr þó engo launat nema illo. Ver ſculom comaz miklo lettligar at Noregi, enn beriaz (13) til med allan Danaher. Sento bod Haralldi (14) fóſtrſyni þínom, oc biód hánom at taca af þer land oc len, þat (15) ſem þeir hafdo fyrr her í Danmörc: ſtefn hönom á þinn fund. Nú má Gull-Haralldr þá litla ſtund (16) afla ríkis í Noregi af Haralldi konungi Gráfelld. Konungr ſegir, at þetta mun callat íllt verc, at (17) ſvíkia fóſtorſon ſinn. Þat mano Danir kalla, ſegir Jarl, at betra er þat ſcipti, at drepa víking Norrænan, helldr enn bródorſon Danſcan. Tala þeir nú her um (18) langa hríd, (19) þar til er þetta ſemz med þeim.

CAP. XI.

SENDIBOD HARALLDS GORMSSONAR TIL NOREGS.

Gull-Haralldr kom enn til tals vid Hácon Jarl, oc ſegir Jarl hönom, at hann hefir nú fylgt hans málom, ſva at meiri van er, at (1) nú muni konúngs ríki liggia lauſt fyrir honom í Noregi; ſkulo vid þá, ſegir hann, hallda felagſcap ockrom, mun ec (2) þá mega veita þer mikit trauſt í Noregi. (3) Hafdo fyrſt þat ríki; Haralldr konungr er nú gamall miöc, enn hann á þann einn ſon, er hann ann lítit, oc frillo.ſon er). Talar Jarl þetta fyrir Gull-Har-

(10) C. oc.
(11) C. er Haralldr uſqve ad) inſer. ſed cæteri Codices omittunt.
(12) C. ydr þat illa launat. E. þat ydr þó eino illo launat.
(13) E. til, om. (14) E. Gráfelld frænda þínom.
(15) A. er þer höfdot. (16) E. vinna ríki.

ckit er hart, oc icke got at tilſoge met fremmet Hær. Det befunde vi nock, den Tid (Kong) Hakon veriede Landet for os; vi miſte megit Folck, oc vunde dog ingen Seier. Dertil er Kong Harald Erikſſon min Foſterſon oc Kneſetning. For lenge ſiden vidſte jeg det, ſuarede Jarlen, at I ofte hafuer giort Gunnhilds Sønner ſtor Hielp oc Biſtand, men de hafue icke anderledis lønt eder det, end ilde. Nu ville vi megit lettere bekomme Norrig, end at ſlaa os det til met ald Danne-Hær. Send Bud efter Harald din Foſterſøn, oc tilbiud hannem at annamme de Land oc Len aff eder, ſom de tilforn hafde her i Dannmarck; ſet du hannem Stefne at komme til dig; ſaa kand Guld-Harald ſnart forhuerfue ſig Norriges Rige aff Kong Harald Graafeld. Kongen ſagde: det vil kaldis en Ugierning, at ſuige ſin Foſterſøn. Da ſuarede Jarlen: det ville de Danſke ſige, være bedre, at dræbe en norſk Siørøfuer, end en danſk, eders egen Broderſøn. Herom talte de en lang Tid, indtil dette bleff aff dennem beſluttet oc ſamtyckt.

Cap. 11.

Kong Haralds Budſkab til Norrig.

Guld-Harald kom end til Ords met Hakon Jarl, oc ſagde Jarlen hannem, ſig vel hafue hiulpet oc forfremmet hans Sag hos Kongen, ſaa det var at haabe, at it Kongerige ſtod aabit for hannem i Norrig; ville vi da, ſagde hand, vedligeholde vort Venſkab, oc kand jeg da være dig til ſtor Hielp i Norrig. Tag førſt dette Rige: Kong Harald er nu megit gammel, oc hafuer icke uden en Søn, huilcken hand lidet acter, thi hand er Frille-Søn. Jarlen

(17) A. ſvíkia fóſtorſon, om. B. bródorſon. (18) E. lengi.
(19) C. þar til &c. uſqve ad fin. Cap. om.
(1) E. konungr muni lauſt leggia ríki fyrir hánom &c.
(2) E. þá, om.
(3) C. hafdo fyrſt, &c. uſqve ad) inſerit.

Norvegiam ipſam eſſe late patentem terram; incolas duros & animo feroces, qvos extera manu aggredi nimis foret difficile; expertum ſe hoc ipſum, Hakono (Rege) terram iſtam defendente, magna ſuorum clade, nullo victoriæ emolumento; eſſe præterea Haralldum Eiriki filium ſuum, qvem genu impoſuerat, qvemqve educandum ipſe ſuſceperat, alumnum: reſpondit Jarlus, notum ſibi eſſe auxilium, qvod Gunnhilldæ filiis ſæpe tulit Rex, ſed hæc beneficia maleficiis illos compenſaſſe; & multo facilius occupari poſſe Norvegiam, qvam ut iſti rei totus Danorum adhiberetur exercitus. "Mitte Tu, inqvit, Haralldo alumno tuo nuntios, offer ei eas in feudum regio-"nes, qvas in Dania olim tenuit, ſtatue ei Te conveniendi tempus locumqve; hoc facto, abſqve multo temporis "diſpendio, ab Haralldo Graafelldo ad ſe regnum Norvegiæ facile transferet Gull-Haralldus." Suum alumnum dolis circumvenire, ſummum dictum iri flagitium, aſſerenti Regi, reſpondit Jarlus, Danis tamen viſum iri id melius, (Regem Haralldum) occidere piratam Norvegum, qvam ſuum ex fratre nepotem Danum. Longo inter eos habito colloqvio, res tandem inter illos convenit.

CAP. XI.

MISSI A REGE HARALLDO AD NORVEGIAM LEGATI.

Ad colloqvium Hakoni Jarli iterum accedenti Gull-Haralldo indicat Jarlus, jam ejus negotium à ſe ita eſſe promotum, ut ſpes adeſſet, ceſſurum ei abſqve ullo negotio Norvegiæ regnum, qvo facto, firmam & ſartam inter illos manſuram eſſe amicitiam, ſeqve ſuo auxilio res ejus in Norvegia magnopere adjuturum. Oportere eum hoc primo occupare regnum; eſſe jam Haralldum Regem provectæ multum ætatis ſenem, & unici, qvi ei erat, ejusqve nothi, filii amore non niſi exiguo teneri. Hunc ſermonem Jarlus iterat Gull-Haralldo, donec accepta admodum

Haralldi, þar til er hann lætr ſer (4) þetta vel líka. Sídan tala þeir allir optliga, konungr oc Jarl, oc Gull-Haralldr. Sídan ſendi (5) Dana konungr menn ſína nordr í Noreg, á fund Harallds (6) Gráfellds, (7) var ſú ferd búinn allvegliga; fengo þeir gódar vidtöcor (8) er þeir finna Haralld konung), ſegia (9) hánom þau tídindi, at Hácon Jarl er í Danmörc, oc liggr banvænn, oc nær örviti, oc þau önnor tídindi, at Haralldr Dana konungr baud til ſín Haralldi Gráfelld, fóſtorſyni ſínom, at taca þar af ſer veizlor, ſva ſem þeir brædor höfdo fyrr haft þar í Danmörc, oc bad Haralld (10) coma til ſín, oc finna ſic á Jótlandi. Haralldr Gráfelldr bar þetta mál fyrir Gunnhilldi (11) módor ſína, oc adra vini ſína: lögdo menn þar allmiſiafnt til; ſumom þótti þeſsi för eigi trúlig, ſva ſem þar var mönnom fyrir ſcipat; hinir voro fleiri, er fýſto at fara ſcylldi, þvíat þá var ſva mikill ſulltr í Noregi, at konungar fengo varliga fætt lid ſitt (12); þá feck fiördrinn þat nafn, er konungar ſáto optaz, at hann het Hardángr. Árferd var í Danmörc at nockori hlýto; hugdoz menn (13) þá þar mundo faung fá, ef Haralldr konungr fengi þar len oc yfirſócn. Vard þat rádit ádr ſendimenn fóro í brott, at Haralldr konungr mundi coma til Danmercr um ſumarit, á fund Danakonungs, oc taca af hánom þenna coſt, (14) er Haralldr konungr baud hánom.

CAP. XII.

SVIKRÆDI HARALLDS KONUNGS OC HÁCONAR JARLS VID GULL-HARALLD.

Haralldr Gráfelldr fór um ſumarit í Danmörc, oc hafdi (1) III lángſcip; þar ſtýrdo eino Arnbiorn herſir

(4) C. E. þetta, om. (5) E. Haralldr, inſerit.
(6) E. konungs, inſerit. (7) B. var ſú ferd &c. uſqve ad) om.
(8) A. oc funno. (9) C. D. þeir. (10) E. coma til ſín oc, om.

len talede ſaa lenge for Harald, at hannem behagede dette vel. Derefter talede de alle, Kongen, Jarlen oc Guld-Harald ofte ſammen. Kong Harald ſende ſiden ſine Bud nord til Norrig, til Harald Graafeld; de bleſue til Reiſen megit hederlig udruſtede, oc vel annammede, der de komme for Kong Harald; ſagde de hannem da de Tidender, at Hakon Jarl var i Danmarck, men laae der dødſiug, oc næſten kommen fra ſit Vid. Desuden berettede de, at Harald Dannekonning bød Harald Graafeld, ſin Foſterſøn, at komme til ſig, oc annamme de Forleninger aff hannem, ſom hand oc hans Brødre hafde tilforn i Danmarck, oc at hand vilde komme til hannem oc tale met hannem i Jutland. Harald Graafelld gaff ſin Moder Gunnhild, oc andre ſine Venner, denne Handel tilkiende, men de hafde megit adſkilte Meninger derom: nogle ſiuntis denne Færd at være farlig, oc icke raadelig, for deris Skyld, ſom i Danmarck da vare tilſtede; dog vaare de ſlere, ſom ſkyndede til Reiſen, fordi der var da ſaa ſtor Hunger oc dyr Tid i Norrig, at Kongerne neppelig kunde føde deris Krigsfolck. Da fick den Fiord, huor Kongerne ſom optiſt hulde Huus, det Nafn, at hand bleff kaldit Hardanger. J Danmarck var temmelig god Tid, oc mente mand derfor, at mand ſkulde faa nogen Redning derfra, hues Kong Harald fick der Forlening. Bleff dette da ſaa beſluttet, førend Sendebudene droge aff, at Kong Harald vilde komme til Danmarck om Sommeren, oc beſøge Kong Harald, oc tage imod det Tilbud, ſom Kong Harald giorde hannem.

Cap. 12.

Kong Harald oc Hakon Jarls Suig imod Guld-Harald.

Harald Graafeld drog om Sommeren til Danmarck, oc hafde try lange Skibe. Det ene aff dem ſtyrde Arnbiorn

(11) E. módor ſína, inſerit. (12) E. vid, addit. (13) C. þadan.
(14) A. D. ſem baud Haralldr. B. ſem baud Haralldr konungr. C. er hann baud. (1) C. VI pro III.

modum res ei redderetur. Poſtea ſæpius collocuti ſunt omnes, Rex, & Jarlus, & Gull Haralldus. Tum boream verſus in Norvegiam mittit Rex Daniæ legatos, ad Haralldum Graafeldum, à rebus omnibus magnifice paratos, qvi ad Regem Haralldum admiſſi, atqve maxima cum honoris ſignificatione accepti, nuntiant illi, lethali morbo in Dania decumbere Hakonum Jarlum, mente fere & ſenſibus captum, addentes ſimul alium nuntium, invitare Haralldum Danorum Regem ad ſe Haralldum Graafeldum, ſuum alumnum, à ſe feuda ſumturum, qvæ in Dania olim tenuerat Haralldus & fratres ejus; petere Daniæ Regem, ut ſe Haralldus in Jotlandia vellet convenire. Ab Haralldo Graafeldo ad matrem Gunnhilldam aliosqve amicos relata res, non omnibus eadem eſt viſa. Qvibusdam videbatur iſta (in Daniam) profectio periculo non carere, qvod à viris (in Dania) tunc commorantibus imminere poſſet; ſed plures erant, iter ſvadentes, ob ſævientem (præcipue) in Norvegia famem tantam, ut ipſi Reges ſuum comitatum vix poſſent alere. Hinc ſinus, in qvo ſæpius commorati ſunt Reges, nomen reportavit Hardangriæ. *Laxior in Dania erat annona & mediocris ibi frugum proventus; ſperabant igitur fore, ut inde commeatu ſublevarentur, ſi feuda ibi nanciſceretur Rex Haralldus & provinciam gubernandam. Ante legatorum ergo reditum, ſtatutum eſt, ut proxima æſtate in Daniam ad Danorum Regem profectus Rex Haralldus, feuda acciperet, qvæ ei Haralldus Rex obtulerat.*

CAP. XII.

STRUCTI GULL-HARALLDO, A REGE HARALLDO ET HAKONO JARLO, DOLI.

Æſtate (proxima) Haralldus Graafeldus in Daniam vectus eſt (z) tribus navibus bellicis, qvarum unam guber-

(z) C. habet: VI, ſex.

herſir or Fiördom. Haralldr konungr ſigldi út or Víkinni (2) oc til limafiardar, oc lagdiz (3) þar at Hálſi: var hánom ſagt, at Danakonungr mundi þar coma brátt. Enn er þetta frá Gull-Haralldr, þá helldr hann þannog med IX ſcipom; hann hafdi ádr búit lid þat at fara í víking. Hácon Jarl hafdi þá oc búit ſitt lid, oc ætladi oc í (4) hernad; hafdi hann XII ſcip, oc öll ſtór. Enn er Gull-Haralldr var brott farinn, þá (5) mælti Hácon Jarl vid konung: (6) nú veit ec eigi nema ver róim leidángrinn, oc gialldim leidvítit); nú (7) mun Gull-Haralldr drepa Haralld Gráfelld; ſidan mun hann taca konungdóm í Noregi; ætlar þú (8) hann þer þá tryggvan, ef þú fær hánom (9) ſva mikinn ſtyrc; enn hann mælti þat í vetr fyrir mer, at hann mundi drepa þic, ef hann qvæmiz í færi (10) um. Nú mun ec vinna Noreg undir þic, oc drepa Gull-Haralld, ef þú vill því heita mer, at ec ſcyla audvelliga ſættaz vid ydr fyrir þat; vil ec þá geraz Jarl ydar, oc binda þat ſvardögom, oc vinna Noreg undir ydr med ydrom ſtyrc, hallda þá ſidan landino undir ydart ríki, oc giallda ydr ſcatta; oc erto þá meiri konungr enn (11) fadir þinn, ef þú rædr II þiódlöndom. Þetta ſemz med þeim konungi oc Jarli; fer þá Hácon med lidi ſíno at leita Gull-Haralllds.

biørn Herſe aff Fiordene. Kong Harald ſeilede ud fra Vigen ofuer til Limfiord, oc lagde til ved Halſe; der bleff hannem ſagt, at Dannekongen var forventendis at komme did met det førſte. Der Guld-Harald dette ſpurde, ſeilede hand derhen met 9 Skibe, ſom hand tilforn hafde beruſtet oc bemandet, til at drage dermet udi Viking oc Siørøfuerie. Hakon Jarl hafde da oc ſit Krigsfolck færdigt, oc actede ſig at drage i Leding met tolff Skibe, ſom alle vare ſtore. Der Guld-Harald var dragen fra dennem, ſagde Hakon Jarl til Kongen: nu frycter jeg for, at vi roe Ledingen, men maa dog betale Ledings Vide (Straff for Ledings-Togets Forſømmelſe.) Nu monne Guld-Harald ſlaa Harald Graafeld ihiel, oc ſiden tage Kongeriget i Norrig; (men) tencker du vel, hand blifuer dig tro, huis du faaer hannem ſaa ſtor Mact oc Velde, hand ſom ſagde for mig i Vinter, at hand vilde ſlaa dig ihiel, om hand kunde komme affſted dermet. Nu vil jeg vinde dig Norrig til Haande, oc dræbe Guld-Harald, derſom du vil lofue mig, at jeg ſkal lettelig kunne igien forſones met dig for den Giernning; vil jeg da blifue eders Jarl, oc ſverie eder en Eed, oc met eders Hielp underlegge eder alt Norrig, holde ſiden Landet under eders Rige, oc betale eder Skat, oc blifuer du da en ypperligere Konge, end din Fader hafuer værit, om du faaer to Kongeriger at raade ofuer. Kongen oc Jarlen blefue ofuereens met hverandre herom, oc Hakon Jarl drog heden at opſøge Guld-Harald.

CAP. XIII.

FALL HARALLDS KONUNGS GRÁFELLDS AT HÁLSI.

Gull-Haralldr (1) kom til Háls í límafiörd; baud hann þegar Haralldi Gráfelld til orroſto. (2) Enn þótt

Cap. 13.

Kong Harald Graafelds Fald paa Hals.

Guld-Harald kom til Hals i Limfiord, oc udbød hand ſtrax Harald Graafeld at ſtride mod ſig; men enddog Ha-

(2) C. yfir. (3) C. vid Hals.
(4) C. hernad. (5) A. B. C. D. ſegir Hácon Jarl konungi.
(6) B. nú veit ec eigi uſqve ad) om. (7) C. má Haralldr.

(8) A. B. D. þann. (9) C. ſlíct, oc med mikinn. (10) C. um, addit.
(11) E. fadir þinn, al: þinn fadir. (1) D. fór.
(2) C. Enn þótt Har. uſqve ad) inſerit, qvod cæteri Codices om,

bernabat Arinbiornus *Herſerus de Fiordis. Ex Vikia navigavit Rex Haralldus ad ſinum Limicum, ubi appulit ad locum, qvi* Hals *dicitur, relatumqve accepit, brevi illuc acceſſurum Danorum Regem. Hoc audito, dictum locum petiit Gull-Haralldus, novem navibus comitatus, qvam manum ad piraticam expeditionem antea paraverat. Hujusmodi expeditioni Hakonus Jarlus ſe etiam & ſuas copias accinxerat, ſed duodecim navibus, magnis omnibus, inſtructus. Poſt diſceſſum Gull-Haralldi, Hakonus Jarlus Regem allocutus: "jam, inqvit, metuo, ne in expeditionem navigantes, mulctam tamen ſolvere cogamur, ut neglectæ expeditionis rei. Occiſo Haralldo Graafeldo, Gull-Haralldus regnum Norvegiæ occupabit: ſed cave credas, eum tibi fidum fore, potentia tanta potitum, qvi hyeme proxime præterlapſa, coram me paratum ſe eſt profeſſus, ad te, occaſione ita ferente, occidendum. Jam ego faciam, ut tota potiaris Norvegia, occiſo Gull-Haralldo, modo ob dictam commiſſam cædem, facilem mihi tecum promiſeris reconciliationem, qvo facto, tuus factus Jarlus, tibiqve juramento adſtrictus, tuo auxilio tibi ſubjiciam Norvegiam, qvam terram poſtea tuo imperio ſervabo obnoxiam, tributa tibi ſoluturus; qvo pacto, tuo patre potentior eris Rex, duarum ampliſſimarum terrarum jam factus Dominus." Hac de re poſtqvam inter Regem atqve Jarlum convenerat, ſuo cum comitatu abiit Hakonus, Gull-Haralldum qvæſiturus.*

CAP. XIII.

CÆDES HARALLDI REGIS GRAAFELLDI, IN HALSO.

Ad Halſum in ſinu Limico poſtqvam venerat Gull-Haralldus, ad pugnam mox provocavit Haralldum Graafell-

þótt Haralldr hefdi lid minna, þá geck hann þegar á land, ocbióz til orrosto, oc) fylcdi lidi síno; enn ádr fylkingar gengi saman, þá eggiar Haralldr Gráfelldr (3) hart lid sitt, oc bad þá bregda sverdom, hlióp þegar fram í öndverda fylking, oc hió til beggia handa. Sva segir Glúmr Geirason í Gráfelldardrápo:

Mællti (4) mætra (5) hiallta
málm ódin sá blódi
(6) þróttar ord, er þordi
þiódom (7) völl at rióda.
Vídlendr of bad vinda
verdung (8) Haralldr sverdom,
(frægt þótti þat flotnom
fylkis ord) at mordi.

Þar fell Haralldr (9) konungr Gráfelldr: sva segir Glúmr (10) Geirason:

Vard á (11) vído bordi
viggiom (12) hollr at liggia
gætir glamma sóta
(13) gards (14) eylimafiardar.
Sendir fell á sandi
(15) sævar báls at Hálsi;
olli iöfra spialli
ordheppinn því mordi.

Þar fell flest lid Haralldс konungs (16) med hánom; þar fell Arinbiörn hersir. Þá var lidit frá falli Háconar konungs Adalsteins fóstra XV vetor; enn frá falli Sigurdar (17) Hlada Jarls XIII vetor. Sva segir Ari prestr (18) inn Fródi, at Hácon Jarl væri XIII vetor (19) Jarl yfir födorleifd sinni í Þrándheimi, ádr Haralldr Gráfelldr fell; enn VI (20) vetor

(3) C. E. miöc. (4) C. mettra. (5) C. hiallta, al: hialta.
(6) B. þar rak. (7) C. væll. (8) C. Haralldz.
(9) C. E. konungr, om. (10) E. Geirason, om.
(11) B. vidom borda. (12) B. hellr. (13) C. gard. (14) B. ey linna.

Harald hafde en mindre Krigshær, gick hand dog strax i Land, giorde sig rede til Strid, oc satte sit Krigsfolck i Slactorden, men førend Slactordningerne droge sammen, opeggede hand sterckt sine Mend, lob strax sielff frem iblant de fremmerste, oc hugg til begge Hænder. Saa siger Glum Geirasøn i Graafelds Vise:

Den raske Stridsmand,
Som blant Folcket uforfærdet
Bestenckte Jorden met Blod,
Talede mandelige Ord.
Harald, som hafde mange Lande,
Bad Hoffsinderne drage Suerd.
Det Kongens Ord i Slagit
Tycktis Krigsmend berømmeligt.

Der falt Kong Harald Graafeld. Saa siger Glum Geirasøn:

Flodens Høfuits-Mand,
Der megit holt aff Skibe,
Maatte legge sig
Paa Limfiordens vide Strandbred.
Guldits Gifuer paa Sanden
Falt ved Halse; berømmelig
Kongernes Omgangs-Mand (Hakon)
Forvolde dette Dødsfald.

Der falt størſte Parten aff Kong Haralds Folck, met hannem; der falt oc Arinbiorn Herse. Da vare fremfarne, fra Kong Hakon Adelstens Fostris Fald, 15 Aar, men 13 Aar fra Sigurd Lade-Jarls Fald. Saa siger Are Prest den Frode, at Hakon Jarl var 13 Aar Jarl ofuer sit Fæderne Rige i Throndheim, førend Harald Graafeld falt. Men de 6 sidste Aar, som Harald Graafeld

(15) A. B. sávar. (16) D. med hönom, om. (17) E. Hlada, om.
(18) A. B. C. D. Þorgilsson, pro, inn Fródi.
(19) A. í frá, pro, Jarl yfir.
(20) C. vetor, om.

felldum, qvi qvanqvam à paucioribus paratus erat copiis, facta tamen absqve mora in terram exscensione, suorum aciem instruit. Antequam vero utraqve concurrebat acies, suos Haralldus ad pugnam fortiter ineundam acerrime incitans, jussit ut gladios stringerent, ipseqve mox in primam procurrens aciem, utrimqve obvios cædit; de qva re ita canit Glumus Geiri filius, in carmine, dicto Grafelldar-drapa:

Locutus est strenuus heros,
Terram ille qvi sangvine,
Mascula verba, fuit ausus
Inter gentes aspergere.
Terris late imperans jussit
Milites Haralldus stringere gladios
(Præclarum visum est id bellatoribus
Regis verbum) ad cædendum.

Cecidit ibi Haralldus Rex Graafelldus; id qvod ita meminit Glumus Geiri filius:

Coactus est, lato in littore,
Navium amans, cæsus jacere
Classis ille marisqve Princeps
Dux & custos, sinus Limici.
Munificus cecidit in arena,
Auri ille largitor, in Halso.
Causa fuit cum Regibus conversans
Facundia felix (Hakonus) cædis istius.

Cum Rege Haralldo maxima cecidit pars militum ejus, cecidit etiam Arinbiornus Hersus; qvo tempore elapsæ erant, à cæde Hakoni Regis, XV hyemes, à cæde vero Sigurdi Jarli Hladensis, XIII hyemes. Memorat Arius *Sacerdos, dictus* Frodi *(Polyhistor) fuisse avito Jarli munere & dignitate per XIII hyemes functum in Thrandhemia Hakonum, anteqvam bello occubuit Haralldus Graafelldus; per sex autem hyemes ultimæ vitæ Haralldi* Graa-

vetor ena ſidorſto, er Haralldr Gráfelldr lifdi, ſegir Ari, at Gunnhilldar ſynir oc Hácon bördoz (21), oc ſtucko ymſir or landi.

CAP. XIV.
DAUDI GULL-HARALLDS.

Hácon Jarl oc Gull-Haralldr fundoz litlo ſidar enn Haralldr Gráfelldr fell: leggr þá Hácon Jarl til orroſto vid Gull-Haralld. Fær Hácon þar ſigr, enn Haralldr var handtekinn, oc let Hácon hann feſta á gálga. Sídan fór Hácon á fund Dana konungs, oc ſættiz vid hann audvelliga, um dráp Gull-Haralldz frænda hans.

CAP. XV.
LANDA SCIPTI Í NOREGI.

Sídan býdr Haralldr konungr her út um allt ſit ríki, oc fór med (1) DC ſcipa; þar var þá med hánom Hácon Jarl (2) Sigurdarſon, oc Haralldr Grænſci, ſon Gudrödar konungs, oc mart annarra ríkis manna, þeirra er flýit höfdo ódöl ſín fyrir Gunnhilldar ſonom (3) af Noregi. Hellt Dana konungr her ſínom ſunnan í Víkina, oc (4) geck landsfolk allt undir hann. Enn er hann com til Tunsbergs, þá dreif til hans mikit fiölmenni, oc feck Haralldr konungr lid þat allt í hendor Hæconi Jarli (5) er til hans hafdi komit í Noregi), oc gaf hánom til forráda Rogaland oc Hördaland, Sogn, Firdafylki, Sunnmæri oc (6) Raumsdal oc Nordmæri. Þeſsi VII fylki gaf Haralldr konungr Háconi Jarli til forráda, med þvílíkom formála, ſem Haralldr hinn Hárfagri gaf ſonom ſínom. Nema þat

(21) C. um Noreg, inſerit, oc ſteyktoz, pro, ſtucko.
(1) C. VII hundrod.
(2) E. Sigurdarſon, addit.
(3) C. af Noregi, addit. (4) C. lagdi land allt undir ſic.
(5) C. E. er til hans, uſqve ad) om.
(6) C. Nordmæri oc Raumsdal. E. oc Nordmæri, deeſt.

feld leſuede udi, ſiger Are, at Gunnhilds Sønner oc Hakon ſlogis (ofte) met hinanden, oc drefue hueran-dre aff Landet.

Cap. 14.
Guld-Haralds Død.

Hakon Jarl oc Guld-Harald fundis, kort efter at Harald Graafeld var ſlagen; lagde da Hakon Jarl ſtrax til en Slactning met Guld-Harald. Der fick Hakon Seier, men Harald bleff tagen til Fange, oc lod Hakon hannem henge i en Galge. Siden drog Hakon til Dannekongen, oc forligte ſig lettelig met hannem, for Guld-Haralds hans Frendis Drab.

Cap. 15.
Landenis Deling i Norrig.

Siden udbiuder Kong Harald en ſtor Hær ofuer alt ſit Rige, oc drog affſted met 600 Skibe. Der var da met hannem Hakon Jarl Sigurdsſon, Harald Grænſke, Kong Gudrods Søn, oc mange andre ypperlige Mend, ſom hafde romt aff Norrig, fra deris Odelsgods, for Gunnhilds Sønner. Dannekongen drog met ſin Hær ſonden fra til Vigen, oc gick der alt Lands Folcket hannem til Haande. Der hand kom til Tunsberg, ſamledis til hannem en ſtor Mengde aff Folck, oc fick Kong Harald Hakon Jarl alt det Mandſkab, hand hafde faait i Norrig, oc gaff hannem til at raade ofuer Rogeland, Hordeland, Sogn, Fiorde-Fylcke, Sundmør, Romsdal oc Nordmør. Diſſe ſiu Len gaff Kong Harald Hakon Jarl, at raade ofuer, met ſaadant Vilkaar, ſom Harald Haarfager gaff ſine Sønner dem, den Forſkiel undtagen,

Graafelldi, teſtatur (dictus) Arius, mutuis præliis conflixiſſe Gunnhilldæ filios atqve Hakonum, terrisqve cedere fuiſſe coactam partium jam hanc, jam illam.

CAP. XIV.
MORS GULL-HARALLDI.

Paulo poſt cædem Haralldi Graafelldi, convenere Hakonus Jarlus & Gull-Haralldus; nec mora, prælio Hakonus Jarlus Haralldum adortus, victoriam reportavit, vivo capto Haralldo, qvem Hakonus ſuſpendio juſſit necari. Poſtea Hakonus Regem Danorum accedens, occiſi conſangvinei Gull-Haralldi veniam ab eo facile impetravit, atqve reconciliationem.

CAP. XV.
REGIONUM NORVEGIÆ PARTITIO.

Poſthac Rex Haralldus, imperato per totum regnum milite, ingreditur iter, claſſe ſexcentarum navium ſtipatus, comitatusqve Hakono Jarlo, Sigurdi filio, atqve Haralldo Grænſkio, filio Gudraudi Regis, & multis aliis viris Principibus, qvi relictis bonis avitis, è Norvegia vim filiorum Gunnhilldæ fugerant. De auſtro Danorum Rex in Vikiam ſuo cum exercitu eſt vectus, ubi omnes ejus tractus incolæ ſe ejus poteſtati commiſere; Tunsbergam poſtqvam acceſſit, magna ad eum confluxit hominum multitudo; totam autem, hanc qva in Norvegia eſt auctus, militum turbam Hakono Jarlo commiſit, qvem Rogalandiæ, Hordalandiæ, Soguiæ, Provinciæ Fiordenſi, Sunnmæriæ, Raumsdaliæ atqve Nordmæriæ Præfectum conſtituit. Has ſeptem provincias tradidit Rex Haralldus Hakono Jarlo gubernandas, eo jure atqve eadem conditione, qva filiis ſuis (regna) dederat Harall-

þat scildi, at Hácon scylldi eignaz (7) þar oc sva í Þrándheimi, öll konungsbú oc landscylldir) (8) oc hafa konungsfe sem hann þyrfti, ef her væri í landi. Haralldr konungr gaf Haralldi Grænsca Vingulmörc, Vestfolld oc Agdir til Lidandisness, oc konungs nafn, oc let hann þar hafa (9) ríki med öllo slíco, sem at forno höfdo (10) haft frændor hans, (11) oc Haralldr hinn Hárfagri gaf sonom sínom. Haralldr Grænsci var þá XVIII vetra, oc vard sídan frægr madr. Ferr þá Haralldr Dana konungr heim med allan (12) Dana her.

CAP. XVI.

FERD GUNNHILLDAR SONA OR LANDI.

Hácon Jarl fór med lidi síno nordr med landi: enn er Gunnhilldr oc synir hennar spurdo þessi tídindi, þá samna þau her, oc vard þeim íllt til lids. Tóko þau enn et sama rád sem fyrr, sigla vestr um haf, med þat lid er þeim vill fylgia, fara fyrst til Orcneya, oc dvölldoz þar um hríd; þar voro ádr Jarlar, synir Þorfinns Hausakliúfs, Lödver oc (1) Arnvidr, Liótr oc Skúli. Hácon Jarl lagdi þá (2) land allt undir sic, oc sat þann vetr í Þrándheimi. Þess getr Einarr Scálaglamm í Velleklo:

Siö fylkiom kom (3) silkis
(4) snúnadr var þat brúna
geymir grundar (5) síma
grándvarr (6) und sic landi.

(7) Hácon Jarl, er hann fór sunnan med landi um sumarit, oc (8) landsfolc geck undir hann, (9) þá baud

(7) E. ríki þessi, þar med öll konungs bú oc landscylldir í Þrándh. pro, þar oc, usqve ad): A. B. D. scylldir.
(8) A. D. E. hann scylldi, inserunt. (9) C. þat, inserit.
(10) C. haft, om.

gen, at Hakon skulde hafue der, saavel som i Throndheim, alle Kongens Gaarde oc Landskyld, oc bruge Kongens Gods oc Fæ, som behoff giordis, hues Krigshær kom i Landet. Kong Harald gaff Harald Grenske Vingulmarck, Vestfold oc Agdesiden, indtil Lindesnæs, oc dertil met Konge-Nafn, oc lod hannem hafue det Rige, met alle de Rettigheder, som hans Frender hafde tilforn, oc Harald Haarfager gaff sine Sønner. Harald Grenske var den Tid 18 Aar gammel, oc bleff hand siden en berømmelig Mand. Siden drog Kong Harald Danekonning hiem igien til Danmarck.

Cap. 16.

Gunnhilds Sønners Færd ud aff Landet.

Hakon Jarl drog met sit Folck nord efter ved Landet. Men der Gunnhild oc hendis Sønner dette spurde, forsamlede de en Krigshær, men funde onde Raad til Folck; thi giorde de endnu som før, oc seilede vester ofuer Hafuet, met det Folck, som dennem vilde følge; først droge de til Orknø, oc tøfuede der nogen Stund. Der vare for dem de Jarler, Thorfinds Hause-Klyfuers Sønner, Lodver oc Arnvid, Liot oc Skule. Hakon Jarl indtog da alt Norrig, oc sad den Vinter i Throndheim. Derom taler Einar Skalaglam i Vellekla saaledis:

Den fromme Guldits Vocter
Lagde siu Len under sig,
Derved maatte Qvindens Land
Vende Ansictet (fra hende).

Der Hakon Jarl denne Sommer seilede sønden fra ved Landet, oc alt Lands-Folcket gick hannem til Haande, da be-

(11) C. E. ☐ Haralldr hinn Hárf. gaf sonom sínom, non legunt.
(12) E. her sinn. (1) C. Arnfinnr. (2) E. undir sic allan Noreg.
(3) Ita B. C. D. E. sed A. fylkis. (4) C. snúdadr. (5) C. sinnar.
(6) B. um. (7) E. þá er Hákon. (8) C. allt fólc. (9) E. þá, om.

ralldus Pulchricomus, hoc solo discrimine, ut Hakono per dictas provincias, ut & in Thrandhemia, prædia omnia Regia relicta sint possidenda, censusqve fundorum, ac Regis is, qvanta opus esset, uteretur pecunia, si istas regiones (regnum) hostilis invasisset vis aut exercitus. Haralldo Grænskio dedit Haralldus Rex Vingulmarkiam, Vestfoldiam & Agdiam ad promontorium usqve Lidandisnes, *una cum Regis titulo, & Regia omni auctoritate, qva usi fuerant ejus consangvinei, qvamqve suis filiis dederat Haralldus Pulchricomus. Natus tunc Haralldus Grænskius octodecim annos, famam postea late extendit factis. His ita gestis, Haralldus Daniæ Rex domum cum toto reversus est Danorum exercitu.*

CAP. XVI.

FUGA FILIORUM GUNNHILLDÆ E REGNO.

Boream versus suis cum copiis Hakonus Jarlus tendebat, littora legens. Cujus rei Gunnhillda atqve ejus filii facti certiores, copias qvidem illi cogunt, sed nanciscuntur admodum paucas. Qvare ad idem, qvo antea usi fuerant, conversi consilium, atqve trans mare occidentem versus vecti cum copiis, qvæ illos comitari voluere, Orcadas primum petunt, ubi aliqvamdiu sunt commorati, sed ante (eorum adventum) Jarli (ibi) erant filii Thorfinni Hausakliufii, Lodverus (*Ludovicus*) (a) Arnvidus, Liotus & Skulius. *Hoc facto, totum regnum suo imperio subjecit Hakonus Jarlus, seqventi hyeme in Thrandhemia commoratus; de qvo Einarus Skalaglam ita in carmine, dicto* Vellekla:

Septem provinciarum sibi subjecit,
Advertit illud ei faciem
Terræ à fœmina olim possessæ,
Auri custos probissimus terras.

Littora regni Hakonus Jarlus ea æstate legens, de austro, cum ejus imperio se subjicerent incolæ, id per totum suum

(a) *C. habet: Arnfinnus.*

baud hann þat um ríki sit allt, at menn scylldo hallda upp hofom oc blótom, oc var svagert. Sva segir í Velleklo:

Öll let (10) senn hinn svinni
(11) sönn (12) Eindrida mönnom
(13) heriom (14) kunnr of heriot
hofs lönd oc ve banda.
(15) At (16) veg iótna vitni
valfallz of siá allan
þeim stýra god (17) geira
(18) gardz (19) Hlóridi fardi.
(20) Oc herþarfir (21) hverfa
hlaccar mótz til blóta,
raud brícar (22) fremsc rækir
ríkr (23) ásmegi slíco.
Nú grær iörd sem ádan
aptr geirbrúar Hapta
audrýrir lætr áro
(24) óhryggia (25) ve byggia.
Nú liggr allt (26) und Jarli
(27) ímon bordz fyrir nordan
vedr gædis stendr vída
vík Háconar ríci.

Hinn fyrsta vetr er Hácon red fyrir landi, þá geck sílld upp um allt land, oc ádr um haustit hafdi corn vaxit, hvar sem sáit hafdi verit; enn um varit öfl-odo menn ser frækorna, (28) sva at flestir bændor sero iardir sínar, oc vard þat brátt árvænt.

befalede hand ofuer alt sit Rige, at mand skulde vedligeholde Affguds-Husene oc Offringerne, oc det bleff saa giort. Saa siges i Velleklo:

Den snilde (Første) bekient met Krigsmend,
Lod for Thors Dyrckere
Alle Affguds-Huse oc Helligdomme,
Før forstyrrede, holdis i Hefd.
Fordi Thor giorde bekient
Jætternis Nederlag ofuer ald Siøen.
Guderne bestyre denne
Krigens ærefulde Fremgang.
Oc de nyttige Krigsmend
Vende om til Offringerne.
Ved slig Venskab met Guden
Forfremmis Krigsshelten.
Nu bær Jorden Grøde, som før;
Manden lader de glade
Hoffsindere igien opreise
Gudernis Helligdomme.
Nu ligger alt Landet, norden
For Vigen, under Jarlen.
Hakon den Krigsmands
Rige udbreder sig vide.

Den første Vinter, da Hakon raadde ofuer Landet, gick Silden op under alt Landet, oc før om Høsten hafde voxet Korn, huor mand hafde saaet; men om Vaaren skaffede Folck sig Frøkorn, saa at de fleste Bønder saade deris Agre, oc bleff strax god Tid i Landet.

CAP. XVII. Cap. 17.

(10) A. C. D. sönn. (11) A. saunn.
(12) A. B. C. D. Einrida, et Edda.
(13) E. herion. (14) C. E. kunn.
(15) C. E. ádr. (16) C. E. úr. (17) B. gymra. (18) B. gard.
(19) C. Hlódridi.
(20) C. hanc stropham: oc herþarfir hversa, hoc loco omittit.
(21) B. hvurso. (22) B. frá ec. D. fremk. E. fremz.
(23) B. at megi. E. ásmegir. (24) B. óhryggva. (25) B. vel.
(26) B. yd. (27) C. innon.
(28) C. batnadi brátt árferd, pro seqventibus ad fin. Cap.

suum regnum in mandatis dedit, ut fana sarta atqve tecta servarentur, una cum sacrificiis; id qvod illi ratum habuere. Hujus rei ita meminit Vellekla:

Omnia jussit probus ille,
Veris Thori Dei cultoribus,
Militibus notus, olim vastata
Fana servari Deorumqve sacra.
Cum (b) *Jotnorum testatam redderet*
Cædem Thorus totum per mare.
Hunc regunt Dii & gubernant
Bonum belli ipsi successum.
Atqve bello utiles ipsi vertuntur
Milites retro ad sacrificia.
Robore admodum juvatur bellator
Potens Numinis tanto & tali.
Jamqve fruges fert terra ut olim;
Rursum (enim) Numinibus sacra
Princeps jubet suæ aulæ ministros
Lætos fana reædificare.
Nunc subjecta est tota Jarlo
Regio sita ad septentrionem,
Strenui bellatoris extenditur late,
Vikiæ, Hakoni imperium & regnum.

Proxima hyeme, post susceptum ab Hakono imperium regni, omnia littora halecum freqventabat multitudo; ac præterlapso proxime autumno fruges protulerat terra, ubicunqve ei semina erant mandata: vere autem seqventi, comparato frumento, qvod sementi faciendæ erat aptum, agros suos conseverunt rusticorum pleriqve; unde mox uberioris annonæ facta est spes.

CAP. XVII.

(b) *Jotni s. Jotuni, docente Edda, Asarum s. Deorum erant hostes & adversarii: hinc poëta Gunnhilldam ejusqve filios, qvi fana Deorum destruxerant, eorumqve sacra turbaverant, Jotnos appellat.*

CAP. XVII.

ORROSTA HÁCONAR JARLS OC RAGNFREDAR KONUNGS GUNNHILLDAR SONAR.

Ragnfrödr konungr (1) sonr Gunnhilldar, oc Gudrödr (2) annar sonr Gunnhilldar, (3) þeír II voro þá á lífi synir Eiríks oc Gunnhilldar. Sva segir Glúmr Geirason (4) í Gráfelldar drápo:

(5) Fellumz hálf þá er hilmis
hiördrífa (6) brá lífi.
redat oss til audar
(7) audvan (8) Haralldz daudi.
Enn (9) veit ec at hefir heitit
hans bródir mer (10) gódo
(*) (siá getr þar til sælo
(11) seggfiöld) (12) hvadartveggi.

Ragnfrödr byriadi ferd sína um (13) varit, þá er hann hafdi einn vetr verit í Orkneyom: hellt hann þá vestan til Noregs, oc hafdi frítt lid oc scip stór. Enn er hann kom í Noreg, þá spurdi hann at Hácon Jarl var í Þrándheimi. Hellt Ragnfrödr þá nordr um Stad, oc heriadi um Sunnmæri. Enn sumt fólc geck undir hann, sem opt verdr, þá er herflockar (14) gánga yfir land, at þeir er fyrir ero, leita ser hiálpar, hver þannog sem vænst þickir. Hácon Jarl spurdi þessi tídindi, at úfridr var sudr um Mæri; red Jarl þá til scipa, oc let scera upp herör, býzc sem (15) hvatligaz, oc hellt út eptir firdi; vard hönom gott til lids: vard fundr þeirra Ragnfredar oc Hákonar Jarls á Sunnmæri nordarliga;

(1) E. sonr Gunnhilldar, om. (2) E. annarr son Gunnh., om. (3) E. þeir lifdo þá eptir. (4) E. I Gráfelldardrápo, om. (5) C. fellomc. (6) C. bar. (7) A. audvarr. B. audvar. (8) B. Haralldr. (9) E. veit ec, alii, ec veit. (10) B. góda. (*) Edda í Figurum (ser ofslíkt til þeirra, segg-fiöld). (11) C. E. segg. (12) E. hvat ár. (13) E. sumarit. (14) E. fara. (15) E. sciótligaz.

Cap. 17.

Hakon Jarls oc Kong Ragnfreds, Gunnhilds Sons, Strid.

Kong Ragnfred, Gunnhilds Søn, oc Gudrod den anden Gunnhilds Søn, de 2 vare da (allene) i Lifue aff Erik oc Gunnhilds Sønner. Saa siger Glum Geirasøn i Graafelds Vise:

Jeg tapte det halfue
Lyckens Haab, der Konningen
Falt i Slagit: Haralds Død
Var ei til min Fordeel.
Men jeg veed begge
Hans Brødre hafue
Lofuit mig got; derfra
Venter Folck Velstand.

Ragnfred begynte sin Reise om Vaaren, der hand hafde værit en Vinter i Orknø; seilede hand da vesten fra til Norrig, oc hafde en anseelig Mengde Krigs-Folck, oc store Skibe. Men der hand kom til Norrig, spurde hand at Hakon Jarl var i Throndheim; thi holt hand norden om Stat, oc røfuede paa Sundmør. En Part aff Folcket gick hannem til Haande, som ofte skeer, naar Krigs-Hær gaaer ofuer Landet, at de, som da ere Faren nærmest, søge Hielp, enhuer huor hannem siunis best. Der Hakon Jarl spurde de Tidender, at Ufred var sønder paa Møre, samlede hand sig Skibe, oc udsende Krigsbud rundt omkring, giorde sig hastelig rede, oc holt ud efter Fiorden, oc fick gode Raad til Folck. Ragnfred oc Hakon Jarl møttis paa de nordlige Kanter aff Sund-

CAP. XVII.

BELLUM INTER HAKONUM JARLUM ET RAGNFREDUM REGEM, GUNNHILLDÆ FILIUM.

Filiorum Eiriki & Gunnhilldæ tunc duo tantum erant superstites, nempe Ragnfrodus *Rex, Gunnhilldæ filius, & alter filius Gunnhilldæ,* Gudrodus. *Ita memorat Glumus Geiri filius, in carmine* Graafelldar-drapa:

Cecidit (mihi) fortunæ spes dimidia,
In prælio Regi cum excidit vita.
Non fuit mihi emolumento
Cuiqvam mors & obitus Haralldi.
Id autem scio, promisisse
Ipsius fratres, mihi bona
(Hinc promittit sibi fortunam
Populi turba) ambos illos.

Vere seqventi, postqvam unam hyemem in Orcadibus Ragnfrodus fuerat commoratus, suscepta expeditione, de occidente in Norvegiam tendit, selecta militum manu atqve magnis navibus instructus. Post adventum autem in Norvegiam, cum fieret certior, in Thrandhemia commorari Hakonum Jarlum, classe promontorium Stad boream versus prætervectus, Sunnmæriam igne & ferro populatus est. Ejus vero potestati se qvidam incolarum commisere, qvemadmodum sæpius fieri solet, hostili manu regionem invadente, ut discrimini proximi suis consulant rebus, refugium qværentes, singuli potissimum, ubi optimum fuerit visum. Nuntio belli, qvo Mæria vexabatur, accepto, naves parat Hakonus Jarlus, imperat milites, missa sagitta circumcirca, belli nuntia, & bello, qvam maxime posset fieri, strenue & celeriter se accingit, vectusqve classe per sinum (Thrandensem) ad exteras regiones, & freqventi (ibi) militum accessione auctus, Ragnfrodum offendit in Sunnmæria, qva spectat boream, ubi ho-

liga; hellt Hácon þegar til orroſto: hann hafdi lid meira (16) oc ſcip ſmærri. Orroſta vard hörd, oc veitti Háconi (17) þýngra; þeir bördoz um ſtafna, ſem þar var ſidr til: ſtraumr var í ſundino, oc hóf öll ſcipin ſaman inn at landino: Jarl let oc hamla at landino, þar er hánom þótti beſt til uppgaungo. Enn er ſcipin kendo nidr, þá geck Jarl, (18) oc allt lid hans, af ſcipom, oc drógo upp, ſva at úvinir þeirra ſcylldo eigi mega útdraga. Sídan fylcti Jarl á vellinom, oc eggiadi Ragnfred til (19) uppgaungo: þeir Ragnfredr lögdo at utan, oc ſcutoz á langa hríd; villdi Ragnfredr eigi á land gánga oc ſcilldoz (20) at ſva búno: hellt Ragnfredr lidi ſíno ſudr um Stad, þvíat hann óttadiz landsher, ef drifi til Hácónar Jarls. (21) Enn Jarl lagdi fyrir því eigi optar til orroſto, at hánom þótti borda munr ofmicill; fór hann þá um hauſtit nordr til Þrándheims, oc var þar um vetrinn). Enn Ragnfredr konungr hafdi þá allt fyrir ſunnan Stad, (22) Firdafylki, Sogn, Hördaland, Rogaland; hafdi hann fiölmenni mikit um (23) vetrinn, oc er varadi, baud (24) hann leidangri út, oc feck lid mikit; fór hann þá um öll þau fylki, at afla ſer lids oc ſcipa, oc annarra fánga, þeirra er hann (25) þurfti at hafa.

Sundmor, oc lagde Hakon strax til Strid; hand hafde mere Folck, men smærre Skibe. Slactningen bleff skarp, men Hakons Vilkaar blefue tyngre. De stridde aff Stafnene, som da var sed. Der var Strøm i Sundet, som dreff alle deris Skibe sammen ind mod Landet. Jarlen lod oc sine Skibe roe bagvendt ind til Landet, huor hannem siuntis best at gaae i Land; men der Skibene stode paa Grund, gick Jarlen oc alt hans Folck op aff Skibene, oc droge dem op paa Landet, paa det at deris Fiender icke skulde drage dem ud igien. Siden satte Jarlen sine Folck i Slactorden der paa Marcken, oc udbød Ragnfred at komme i Land. Ragnfred oc hans Mend lagde til Landet, oc skiode de paa huer andre en lang Tid; men Ragnfred vilde icke gaa i Land, oc paa den Maade skiltis de ad. Ragnfred drog met sine Folck sonder omkring Stat, thi hand fryctede for Lands-Hæren, hues den samlede sig til Hakon Jarl. Men Jarlen vilde for den Skyld icke ofter legge an til Strid, fordi hannem siuntis, at hans Skibe vare alt for smaa mod Fiendens. Hand drog om Hosten nord til Throndheim, oc bleff der om Vinteren. Men Kong Ragnfred hafde da alt Landet sonden for Stad, Fiordefylcke, Sogn, Hordeland oc Rogeland, oc holt megit Folck hos sig om Vinteren; men strax om Vaaren opbød hand Folck til Ledings-Færd, oc fick megit Folck; drog hand da igiennem alle de Fylcker, at samle Skibe oc Krigsfolck oc andre Ting, som hand behøfuede.

CAP. XVIII.
ÖNNOR ORROSTA HÁKONAR JARLS OC RAGNFREDAR KONUNGS Í SOGNI.

Hákon Jarl baud lidi út, (1) þá er varadi, allt nordr or landi; hann hafdi mikit lid af Hálogalandi

Cap. 18.
Den anden Strid, mellem Hakon Jarl oc Kong Ragnfred, udi Sogn.

Strax om Vaaren opbød Hakon Jarl Krigs-Folck allevegne norden fra Landet; hand hafde megit Folck fra Hel-

(16) C. enn. (17) C. þíngt.
(18) C. á land med allt lidit, oc drógo upp ſcipin.
(19) C. landgaungo. (20) E. med því at finni.
(21) C. fór Jarl nordr um hauſtit til Þrándheims, þvíat hánom þótti borda munr of mikill at beriaz.
(22) C. Firdafylki, Sogn, Hördaland, Rogaland, om. (23) C. ſic.
(24) C. Ragnfredr konungr út lidi miklo, um Hördaland oc Rogaland. Feck hann lid mikit. (25) E. at hafa, addit. (1) C. E. þá, omittunt.

hoſtem mox aggreditur, numero militum ſuperior, ſed à minoribus paratus navibus. Acerrimum oritur prælium, ſed iniqviori fortuna à partibus Hakoni. De proris manus conſerebant, ut ejus temporis mos ferebat, æſtuabatqve fretum reciproco mari, qvod naves omnes ad littora impellebat; qvare juſſit Jarlus naves retro remis ita agitari continentem verſus, ubi commodus videbatur in terram aſcenſus, ut puppes præcederent; qvo facto, cum in vado ſtarent naves, egreſſus Jarlus cum ſuis omnibus, ſubductisqve navibus, ne raperent hoſtes, aciem ordinat in campo, & Ragnfrodum ut in terram exſcenderet provocat. Admovet Ragnfrodus cum ſuis naves littori, ubi diu eſt pugnatum, miſſis ultro citroqve telis & ſagittis. Sed noluit Ragnfrodus in terram aſcendere; qvapropter re ita conſtituta, diremto prælio diſceſſere, auſtrumqve verſus promontorium Stad præternavigavit Ragnfrodus, terreſtrium metuens copiarum multitudinem, ſi ad Hakonum Jarlum plures confluerent, qvi prælium ea de cauſa noluit ſæpius redintegrare, qvod ſuæ naves ei viderentur perqvam exiguæ, ad hoſtium comparatæ; qvare ſeqventi autumno Thrandhemiam repetens, ibi per hyemem eſt commoratus. Tenuit autem Ragnfrodus omnes terrarum tractus, qvi à promontorio Stad auſtrum verſus porriguntur, provinciam nempe Fiordenſem, Sogniam, Hordalandiam & Rogalandiam, ubi per hyemem ſedit, multis ſtipatus copiis. Sed vere appetente, milites imperat, atqve ingentem cogit exercitum, ipſe dictas luſtrans provincias, ut milites pararet & naves, nec non alias bello res neceſſarias.

CAP. XVIII.
SECUNDUM INTER HAKONUM JARLUM ET RAGNFREDUM REGEM PRÆLIUM.

Ut primum appropinqvavit ver, (etiam) Hakonus Jarlus milites imperat, per omnes boreales (regni) regiones

landi (2) oc Naumodali, ſva at allt frá Byrdo til Stads hafdi hann lid af öllom Siálöndom. (3) Hánom drozc oc her um öll Þrændalög, ſva oc um Raumsdal. Sva er atqvedit, at) hann hefdi her af IV (4) folclöndom; hánom fylgdo VII Jarlar, oc höfdo þeir allir ſaman ógrynni lids. Sva ſegir i Velleklo:

Hitt var meirr at mæra
(5) mordſícinn let nordan
Fólcveriandi fyrva
för til Sogns ofgiorva.
(6) Ýtti freyr af fiórom
fólc-landom (7) ſá (8) brandi
ullr ſtód (9) af því allri
ýrþiód, hedins byriar.
(10) Oc til mótz á (11) meita
(12) miúc hurdom fram þurdo
med (13) ſvör (14) gæli ſvarva
ſiö (15) landrecar (16) randa.
Glumdi (17) allr þá er ullar
egg-þings Hedins (18) veggiar
(gnótt flaut nás (19) fyrir neſiom)
Noregr ſaman fóro.

Hácon Jarl hellt lidi þeſso öllo (20) ſudr um Stad. Þá ſpurdi hann at Ragnfredr konungr (21) med her ſinn væri farinn inn í Sogn; ſneri Jarl þá þannog ſíno lidi, oc vard þar fundr þeirra Ragnfredar; lagdi Jarl ſcipom ſínom at landi, oc haſladi völl Ragnfredi konungi, oc tóc orroſto ſtad; ſva ſegir í Velleklo:

Vard fyrir Vinda myrdi
vídfrægt enn (*) gramr ſídan
gerdiz meſt at mordi
mannfall vid ſtyr annan.

(22) hlym

Helgeland oc Nommedal; ſaa at fra Byrdo aff oc alt til Stat hafde hand Krigs-Folck aff alle Sislande. Til hannem ſamlede ſig oc Krigs-Folck aff all Throndelagen, ſom oc fra Romsdalen. Der ſigis, at hand hafde Krigsmact aff fire ſtore Lande. Hannem fulgte ſiu Jarler, ſom alle tilſammen hafde en utallig Mengde Folck. Saa ſiges i Velleklo:

Det var mere at berømme,
Der ſtridbar Folckets Forſuarer
Drog norden fra,
Met Krigsmend, til Sogn.
Krigsførſten førte
Alt Folcket aff fire Lande.
Derfor gick det vel
Den unge Stridsmand.
Oc ſiu Landsherrer,
Paa Skibe aff væge Breder,
Met Folckets Forlyſter,
Til Slaget droge frem.
Alt Norrig gaff Gienſkrald,
Der Krigsmend til Slag ſamledis.
Mange døde Kroppe
Da flødde for ved Næſſene.

Hakon Jarl ſeilede met den gantſke Hær ſynder omkring Stat; der ſpurde hand, at Kong Ragnfred met ſin Hær var dragen ind i Sogn; vende ſig da Jarlen, met ſit Folck, didhen, oc der de fundis, lagde Jarlen til Land, oc affmerckede Valpladſen for Kong Ragnfred met Pæler, oc tog ſig Valſted. Saa ſiges i Velleklo:

Kongen (Ragnfred) møtte
Vendernis Drabs-Mand (Hakon).
J denne anden Strid, der de ſlogis,
Bleff et vide bekient Nederlag.

Strids-

(2) C. oc Naumodali, om.
(3) C. hánom drozc oc herr &c. uſqve ad) om. (4) C. þiódlöndom.
(5) E. morcſicinn. (6) A. E. yth. (7) C. ſtá. (8) E. brandi.
(9) C. af, alii, á. (10) E. Hitt var meirr at mæra.
(11) B. metta. C. mæta. (12) B. mive. E. miöc. (13) E. ſaur.
(14) C. geli ſvarfa, al. gæli ſörva. (15) C. landreci. (16) B. landa.
(17) E. allt. (18) B. eggiar. (19) B. frá. (20) C. fyrir nordan.
(21) C. med her ſinn, om. (*) B. Grams.

nes. Ingentem is ex Halogalandia atqve ex Naumdalia coëgit exercitum, militabantqve ei incolæ regionum omnium maritimarum, qvæ à Byrdo *ad* Stadium *usqve porriguntur; atqve ex Thrandhemia etiam omni & Raumsdalia ad eum confluxere copiæ. Perhibent, collectas ex qvatuor ampliſſimis regionibus ei militaſſe copias. Ducem eum ſecuti ſunt ſeptem Jarli, qvorum junctæ copiæ immenſum effecere exercitum, De qvo ita Vellekla:*

Iſtud fuit pluris æſtimandum,
Cædis avidum, de ſeptentrione,
Populi illum defenſorem
Milites duxiſſe ad Sogniam usqve.
Duxit Princeps ille, de qvatuor
Gentium terris, populum omnem.
Toti igitur ſalvus conſtitit
Bellator ille populo juvenis.
Ac gladiorum in occurſum,
Cum belli avem (corvum) mulcente Principe,
Tenui ex materie in navibus,
Septem terrarum ivere Rectores.
Reſonuit tota, cum bellatores
Ad prælium ivere ſtrenui, Norvegia.
Sed cadaverum ingens turba
Propter fluebat promontoria.

Cum toto hoc exercitu Hakonus Jarlus promontorium Stad auſtrum verſus prætervectus, certior redditur, Ragnfredum Regem ſua cum claſſe copiisqve Sogniam intraſſe; qvare illuc Jarlus cum ſuis converſus, ubi Ragnfredum offendit, claſſe ad terram appulſa, campoqve, in qvo cum Ragnfredo Rege erat certandum, palis ſignato, pugnæ ibi elegit locum; de qva re ita in Vellekla:

Factus eſt Vindorum occiſori
Obvius Rex (Ragnfredus) poſtea.
Late celebris facta eſt cæſorum
Strages, illa altera in pugna,

Stre-

(22) hlym Narfi bad hverfa
hlífar flagds (23) oc lagdi
jálcs vid öndort fylki
(*) öndor (24) förf at landi.

Þar vard allmikil orrosta; hafdi Hácon Jarl lid miklo meira, oc feck sigr. (25) Þetta var á (26) Þínganesi, þar er mætiz Sogn oc Hördaland). Ragnfredr konungr flýdi til scipa sinna, enn þar fell af lidi hans CCC manna. Sva segir í Velleklo:

Straung (27) vard (28) gudr ádr (29) gunnar
gammi nás und (30) hramma
þreyngvi (31) meidr (32) of þryngvi
þrimr hundrodom lunda.
Knátti (33) hafs at höfdom
hagnadr var þat bragna
fólc (34) eflandi (35) fylcir
(36) fángsæll þadan (37) gánga.

Eptir orrosto þessa flýdi Ragnfredr konungr or Noregi, enn Hácon Jarl (38) fridadi land, oc let fara aptr (39) nordr her þann (40) hinn mikla, er hánom hafdi fylgt om sumarit; enn hann dvaldiz (41) þar um haustit, oc sva um vetrinn.

CAP. XIX.

QVANFÁNG HÁCONAR JARLS.

Hácon Jarl geck at eiga kono þá er het Þóra, dóttor Skaga Skoptasonar ríks mans. Þóra var allra qvenna frídoz; þeirra synir voro Sveinn oc Hemingr; Bergliót het dóttir þeirra, er sídan átti Einar Þambarscelfir. Hácon Jarl var qvenna-madr mikill, oc átti mörg börn; Ragnhilldr het dóttir hans;

Stridsmanden
Lagde til Landet,
Oc befol at vende Skioldene
Ved Udkanten aff Herredet.

Der bleff en megit haard Strid, oc hafde Hakon megit mere Folck, oc beholt Marcken. Dette skeede paa Thingenæs, der som Sogn oc Hordaland mødis. Kong Ragnfred flyde til sine Skibe, men der fulde aff hans Folck try hundrede Mend. Saa siges i Velleklo:

Drabningen var streng,
Førend Stridsmanden
Under Roff-Fuglis Kløer
Nødde try hundrede Mend.
Regenten, som styrcker Folcket,
Gick derfra til Skibene
Lyckelig met sit Bytte,
Dermet var Krigsmend vel tient.

Efter denne Strid flyde Kong Ragnfred aff Norrig, men Hakon Jarl fredede Landet, oc lod den store Krigshær, som hannem hafde fulgt om Sommeren, drage nord igien; men hand tøfuede der (synder i Landet) om Høsten, oc saa efterkommendis Vinter ofuer.

Cap. 19.

Hakon Jarls Giftermaal.

Hakon Jarl fick sig til Hustru en ved Nafn Thora, Skage Skoftesons Dotter, som var en mectig Mand i Norrig. Thora var en megit deilig Quinde. Deris Sønner vare Suenn oc Heming, men deris Dotter hed Bergliod, som siden fick Einar Thambeskielfuer. Hakon Jarl var en megit Quindekier Mand oc hafde mange Børn.

(22) C. hlumr arfi. (23) B. er.
(*) andor, rhythmi causa legendum. (24) E. þörf af.
(25) E. þetta var á þíngan: &c. usqve ad) om. (26) C. Digranesi.
(27) C. var. (28) C. gum. (29) D. gumar. E. gumnar.
(30) E. hrammi. (31) B. þreingri-meidar.
(32) B. um þyngri. C. ádr þyngvi.
(33) E. haf. (34) E. eflanda.
(35) E. fylcir. (36) E. feingsæll. (37) E. gengi.
(38) C. fridadi land oc, om. (39) E. nordr, om.
(40) C. allan. (41) C. sudr.

Strenuus bellator jussit verti
Clypeos militum, provinciæ ille
Oram ad extremam, atqve (inde)
Ad terram appulit (alacer) classem.

Acerrimum ibi initur prælium; sed Hakonus Jarlus longe superior copiis, superior etiam in pugna evasit. Factum est hoc in Thinganeso, *in confiniis Sogniæ & Hordalandiæ. Fugit Ragnfredus Rex ad naves, cæsiqve sunt ex ejus exercitu trecenti* (360); *de qva re (ita) in Vellekla:*

Acre erat certamen, anteqvam
Bellator vulturum ungves sub sævos
Coëgit, cæsos (isto) in certamine,
Ter centum (hostium suorum) milites.
Ad naves celeres, mare secantes,
Cessit id militibus ad votum,
Populi robur ille regnator,
Præda felix illinc abibat.

Hac pugna pugnata, Ragnfredus Rex è Norvegia aufugit; Hakonus autem Jarlus, pace regno & civibus reddita, exercitui ingenti, qvo æstate illa fuerat comitatus, boream versus redeundi veniam dedit, sed ipse per autumnum & seqventem hyemem (c) *ibi est commoratus.*

CAP. XIX.

CONNUBIUM HAKONI JARLI.

Uxorem duxit Hakonus Jarlus, nomine Thoram, *filiam* Skagii, *qvi filius erat Skoptii, viri potentissimi. Erat Thora fœmina omnium formosissima, eorumqve filii* Sveinus *atqve* Hemingus; *sed filia illorum dicta est* Bergliota, *qvæ postea nupsit* Einaro Thambaskelfio. *Erat Hakonus admodum mulierosus, qvare multos suscepit*

(c) *In Sognia nimirum, aut Hordalandia, aut aliis ad austrum sitis provinciis, impetum excepturus Ragnfredi, si hic novum tentaret.*

hans; hana gipti hann Scopta Scagafyni, bródor Þóro. Jarl unni Þóro ſva mikit, at hann gerdi ſer (1) miklo kærri, enn adra menn, frændor Þóro; (2) oc var þó Scopti mágr hans meſt metinn af öllom (2) þeim. Jarl veitti hönom ſtórar veizlor á Mæri. Enn hvert ſinn er þeir voro í leidangri, þá ſcylldi Scopti leggia ſcip ſitt næſt ſcipi Jarls, enn aungom (3) ödrom ſcylldi (4) þat hlýda, at leggia (5) nockot ſcip milli ſcipa þeirra.

CAP. XX.
FALL TÍDINDA-SCOPTA.

Þat var á eino ſumri (1) er Hácon Jarl hafdi leidangr úti, (2) þá ſtýrdi þar ſcipi med hánom Þórleifr Spaki. Eiríkr ſonr Hákonar Jarls, var (3) oc þar í för, var hann þá X vetra edr XI. Enn er þeir lögdo til hafnar á qvelldom, þá let Eiríkr ſer eigi líka annat, enn þeir legdi til lægis næſt ſcipi Jarls. Enn er þeir como ſudr á Mæri, þá com þar Scopti mágr Jarls med lángſcip (4) vel ſcipat. Enn er þeir róa at flotanom, (5) þá callar Scopti, at Þórleifr ſculi rýma höfnina fyrir hánom, oc leggia or lægino. Eiríkr ſvarar ſciótt, bad Scopta leggia í annat lægi. Þetta heyrdi Hácon Jarl, at Eiríkr (6) ſon hans þóttiz nú ſva ríkr, at hann vill eigi (7) vegia fyrir Scopta; kalladi Jarl þegar, bad þá leggia or lagino, ſegir at þeim mundi annarr (8) coſtr vera verri, (9) oc þeir mundo vera bardir brátt. Enn er Þórleifr heyrdi þetta, het hann á menn ſína, oc bad leggia (10) ſcipit or tengſlom, oc ſva var gert. Lagdi þá Scopti í lagit, þat ſem hann var vanr at hafa, næſt ſcipi Jarls. Scopti ſcylldi ſegia tídindi öll

Børn. Ragnhild hed en hans Dotter, den gaff hand Skofte Skageſøn, Thoras Broder, til Huſtru. Jarlen holt ſaa megit aff Thora, at hand hafde hendis Frender megit kierere end andre Mend, oc var dog Skofte hans Svoger meſt actit hos hannem, iblant dem alle. Jarlen gaff hannem ſtore Forleninger paa Møre. Men naar de vare i Leding tilſammen, ſkulde Skopte, met ſit Skib, altid ligge næſt hos Jarlen, men ingen anden bleff det tilſtedt, at legge ſit Skib ind imellem deris Skibe.

Cap. 20.
Tidende-Skoftis Fald.

Det hende ſig en Sommer, at Hakon Jarl var ude i Ledings-Færd. Da ſtyrede der Thorleiff den Viſe it Skib. Erik Hakon Jarls Søn var oc paa denne Reiſe. Hand var da 10 eller 11 Aar gammel. Naar de lagde ind til Hafns om Aftenerne, vilde Erik icke finde ſig i andet, end at hans Skib ſkulde ligge næſt ved Jarlens. Men der de komme ſynder til Møre, da kom der til dennem Skopte, Jarlens Svoger, met it vel-bemandit Lang-Skib, oc der de roede til Floden, da raaber Skofte, at Thorleiff ſkulde romme Hafnen for hannem, oc legge aff Leiet. Erik ſvarede ſtrax, oc bad Skofte legge i it andet Leie. Det horde Hakon Jarl, at hans Søn Erik lod ſig nu tycke ſaa myndig, at hand icke vilde vige for Skofte. Jarlen raabte da, oc bad dennem legge aff Leiet, ſigende, at det ellers ſkulde gaae dennem verre, oc de ſkulde fange Hugg. Der Thorleiff det horde, talede hand til ſine Mend, oc bad dennem løſe Skibet, oc ſaa bleff giort; ſiden lagde Skofte i Leiet, det ſom hand pleiede at hafue, næſt ved Jarlens Skib. Skofte ſkulde fortælle Jarlen alle

(1) A. B. ſva, inſerunt. (2) A. B. frændom hennar.
(3) C. ödrom, inſerit. (4) E. þat, om. (5) E. nockot, inſerit.
(1) E. at.
(2) C. þar ſtyrdi Eiríkr ſonr hans ſcipi; þar var á med hönom Þorleifr Spaci &c. (3) C. E. þá X vetra. (4) E. alſcipat.

(5) C. E. þá, non habent.
(6) E. var ſva ríkr. (7) B. víkia.
(8) A. B. D. coſtr, om.
(9) A. B. C. D. ſegir at þeir. E. brátt, mox addit.
(10) E. ſcipit, om.

pit liberos. Filiarum ejus una dicta eſt Ragnhillda, *qvam dedit uxorem* Skoptio, *Skagii filio, fratri Thoræ, cujus amore captus adeo erat Jarlus, ut ei ſangvine junctos præ aliis omnibus amaret, ſed inter eos tamen omnes Skoptium generum ſuum præcipuo honore amplecteretur. Ei Jarlus ampliſſima in Mæria dedit feuda. In expeditionem qvando claſſem educebant, Jarli ipſius navi proxima jacebat navis Skoptii, nec alii cuiqvam erat permiſſum, inter eorum naves ſuam mediam ponere.*

CAP. XX.
CÆDES SKOPTII, NUNTII DICTI.

Æſtate qvadam accidit, Jarlo ad expeditionem claſſem ducente, ut huic expeditioni intereſſet Thorleifus Sapiens, dux navis cujusdam, ſocio hujus itineris etiam Eiriko, Hakoni filio, annos tunc X aut XI nato. Sub veſperas, qvando portum intrabat claſſis, rem aliter concedere noluit Eirikus, qvam ut ſua navis Jarli navigio proxima ſtaret. In Mæriam autem poſtqvam eſt ventum, acceſſit Skoptius, Jarli gener, ducens navem bellicam, rebus omnibus optime inſtructam. Claſſi ejus appropinqvante navi, Thorleifum inclamat Skoptius, jubens, ut portum ſibi concederet, ſtatione relicta; aſt Eirikus, reſponſo mox dato, jubet Skoptium in alia ſtatione navem ponere. Audiens Hakonus Jarlus, filium ſuum Eirikum ſibi jam videri adeo potentem, ut cedere nollet Skoptio, ſublato clamore, jubet illos è ſtatione faceſſere, pejora minatus, ſi juſſis non parerent, plagasqve ac verbera. Hoc audito, jubet Thorleifus ſuos, navem ſolvere, id qvod illi exſecuti ſunt; qvo facto, navem ſuam in ſtatione locat (Skoptius), in qva ſtare ſolebat, navigio Jarli proxima. Erat id more receptum, ut Skoptius Jarlo res

 recens

öll Jarli, þá er þeir voro bádir ſamt; enn Jarl ſagdi Scopta tídindi, ef hann (11) ſpurdi fyrr; hann var því kalladr Tídinda-Scopti. Um vetrinn eptir var Eiríkr med Þórleifi Fóſtra ſínom; enn um varit ſnimma feck Eiríkr ſer ſveit manna; Þórleifr gaf hönom ſcúto (12) fimtán-ſeſso, med öllom reida, tiölldom oc (*) viſtom: hellt Eiríkr þá út eptir firdi, oc ſídan ſudr á Mæri. Tídinda-Scopti fór med XV-ſeſso alſcipada millom búa ſinna, enn Eiríkr leggr til (13) móts vid hann, (14) oc til bardaga; þar fell Scopti; enn Eiríkr gaf grid þeim mönnom er þá ſtódo uppi. Sva ſegir Eyolfr Dádaſcalld í (14) Bandadrapo:

(15) Meita fór at móti
miöc ſíd um dag (16) ſcídi
úngr med iöfno gengi
út vers frömom Herſi.
þá er (17) ridloga (18) reidir
(19) randvallar let falla
(20) úlfteitir (21) gaf áto
opt blódvölom Scopta.
Hoddſveigir (22) letz hníga
harda ríkr þá er bardiz
logreifiſs brátto líſi
(23) landmann (24) kiars handa.
(25) Stálægir nam ſtíga
ſtafns (26) flet hlackar hrafna
af (27) dynbeidi daudom
dregr land at mun (28) banda.

Sídan ſigldi Eiríkr ſudr med landi, oc com fram í Danmörc, fór þá á fund Harallds konungs Gormsſonar, oc var þar med hánom um vetrinn. Enn eptir um varit ſendi Dana konungr Eirík nordr í Nor-

(11) E. fretti. (12) E. tvítugſeſso.
(*) B. vitom, apluſtris. (13) E. bardaga. E. oc til bardaga, om.
(14) E. bardago drápo. (15) B. metta. C. mæta. (16) B. ſkyder.
(17) B. ridlodo. (18) C. rúid. (19) C. randvallr.

alle ny Tidender, naar de vare begge tilſammen, men Jarlen ſagde Skofte Tidender, hues hand fick dem før at vide; thi bleff hand kaldet Tidende-Skofte. Vinteren efter var Erik hos Thorleiff ſin Foſter-Fader, men tidlig om Vaaren tog Erik Folck an, oc Thorleiff gaff hannem en Skude aff 15 Roer-Bencke, met alt Tilbehør, Tieldinger oc Skibs-Koſt. Erik ſeilede da ud efter Fiorden, oc ſiden ſynder til Møre. Tidende-Skofte drog met et Skib paa 15 Roer-Bencke, ganſke bemandet, mellem ſine Gaarde, men Erik lagde til hannem, oc de ſlogis. Der falt Skofte, men alle de andre gaff Erik Fred, ſom da i Liſue vare. Saa ſiger Eyolff Dada-Skald i Banda-Viſen:

Den unge (Herre) ſilde om Dagen
Mod den dappere Herſe
Met lige ſtort Følgeſkab
Til Krigen drog paa Skibe.
Der Strids-Helten
Skofte nedlagde,
Ulfuens Forlyſter
Roff-Fugle gaff Føde.
Der du, høimectige Mand,
Slogis met Fienden, den giefueſte
Lænsmand du monne felde,
Oc aff Dage togſt Guldets Vocter.
Helten ſig begaff
Til Siøs, oc aff den døde
Stridsmand Skiolden drog,
Met Gudernis Biſtand.

Siden ſeilede Erik ſynder ud ved Landet, oc kom frem i Danmarck, huor hand drog til Kong Harald Gormsſøn, oc bleff hos hannem om Vinteren. Men om Vaaren derefter ſende Danne-Kongen Erik nord til Norrig, oc

(20) C. úlfrettir. (21) E. feck. (22) A. B. C. D. letz. E. let.
(23) E. landmens. (24) E. kiar ſanda. (25) E. ſtál ygir.
(26) C. flekbaki. A. balkar. B. hálcar. (27) B. dynbedi.
(28) C. branda.

recens factas nuntiaret omnes, qvando conveniebant ambo, cum Skoptio autem communicaret Jarlus, ſi qvid prior accepiſſet; qvare Skoptius *dictus eſt cognomine* Nuntius. *Seqventi hyeme apud nutritium ſuum Thorleifum Eirikus eſt commoratus, primo autem vere comites ſibi legit ac milites, donatusqve à Thorleifo navi curſoria, qvindecim tranſtrorum, rebus omnibus ac inſtrumentis, tentoriis atqve cibariis inſtructa, ad exteras regiones per ſinum (Thrandenſem) tendit, auſtrumqve verſus in Móriam. Ibat tunc Skoptius Nuntius inter ſua prædia, vectus navi qvindecim tranſtrorum, viris tota inſtructa; hunc armis aggreditur Eirikus, qvi cæſo Skoptio, omnibus qvi erant ſuperſtites, pacem conceſſit atqve vitam; cujus rei ita meminit* Eyolfus Dadaſkald, *in carmine, dicto* Banda-drapa:

Ivit ille in occurſum navi,
Multum die ad occaſum vergente,
Juvenis (Princeps), pari comitatu,
Extra inſulas, forti Herſero.
Cum bellator, gladium vibrans,
Armorum potens, fecit cadere,
Lupos qvi exhilarat dedit eſcam
Avibus carnivoris, Scoptium illum.
Aurum qvi flectis, humi proſtraſti,
Maxime potens, pugnam ciens,
Atqve vita maxime eximium
Satrapam exuiſti, aurum vibrantem.
Armis ſtrenuus, doctus aſcendere
Naves heros, Diis faventibus,
Bellatori, qvi jacuit proſtratus,
Clypeum exuit, (atqve arma).

Poſtea Eirikus, auſtrum verſus littora legens, venit in Daniam, ubi Haralldum Regem, Gormi filium, accedens, (proxima) hyeme apud eum eſt commoratus. Vere ſeqventi miſſum in Norvegiam Eirikum Rex Danorum

Noreg, oc gaf hánom Jarldóm, oc þar med Víngulmörc oc Raumaríki til yfirſocnar, med þeim hætti, ſem fyrr höfdo þar haft ſcattkonungar. Sva ſegir (29) Eyolfr Dadaſcalld:

Fólc ſtýrir (30) var fárra
(31) finnz (32) ölknarrar linna
ſudr at (33) ſiávar nadri
(34) ſetbergs (35) gamall (36) vetra
ádr at yggiar brúdi
(37) elhvetiandi ſetia
hilldar hialmi falldinn
(38) hodd-milldingar villdo.

Eiríkr Jarl (39) vard ſídan höfdingi mikill.

CAP. XXI.
FERD OLAFS TRYGGVASONAR OR GÖRDOM.

Olafr Tryggvaſon var þeſsar (1) hrídir allar í Gardaríki, oc hafdi þar et meſta yfirlát af Valldimar konungi, oc kærleika af drottningo. Valldimar konungr ſetti hann höfdingia yfir herlid þat, er hann ſendi til at veria (2) landit, (3) ſva ſegir Hallarſteinn:

Tólf var elldz at alldri
ýſetrs hati vetra
hrauſtr þá er herſcip glæſti
Hörda vinr or Gördom.
Hlódo hamdis klædom
hiörva gnýs oc ſkýom
hilmis menn ſem hiálmom
hlýr vigg enn mól ſtýri.

Átti Ólafr þar nockorar orroſtor, oc vard (4) hönom (5) herſtiórnin vel í hendi. Hellt hann þá ſiálfr ſveit

(29) C. Eyvindr Scalldaſpillir. (30) B. vard.
(31) B. finnr. (32) B. ölknararinnar. D. ſinna. (33) C. ſæar.
(34) E. ſettbergs. (35) B. gamal. (36) C. vetra.
(37) B. elhvetiandor. (38) C. hödmilldingar.

oc gaff hannem der Jarlsdomme, oc dermet Vingulmarck oc Romerige at raade ofuer, met ſaadan Vilkaar, ſom Skat-Kongerne tilforn hafde. Saa ſiger Eyolff Dadaſkald:

Folckets Styrer,
Faa Aar gammel,
Var ſønder paa til Skibs
Udi Mandens (d. e. Kongens) Drickelaff,
Forend den Guldgifuende Forſte
Denne Krigens Fører,
Met hielmet Hofuet,
Ofuer Landet ſatte.

Erik Jarl bleff ſiden en ſtor oc mectig Høffding.

Cap. 21.
Olaff Tryggueſøns Reiſe fra Gardarige.

Olaff Tryggueſøn var ald den Tid udi Gardarige, oc der ſaavel i ſtor Act oc Ære hos Kongen, ſom udi Ynde hos Dronningen. Kong Valdemar ſatte hannem til Hofuitsmand, ofuer det Krigs-Folck, ſom hand udſende til Landeværn. Saa ſiger Hallar-Stein:

Tolff Aar gammel var
Stridsmanden, der Skibe
Hordernes Ven
Fra Gardarige førte.
Konningens Mend Skibet
Met Brynier ladde,
Met Skiolde oc Hielme;
Men Styret Siøen knuſede.

Olaff holt der noglé Slactninger, oc var lyckelig i at anføre Krigs-Folcket. Hand holt da oc ſielff en ſtor Hob Krigs-

(39) C. vard, alii, var ſídan. (1) E. ſtundir. (2) D. E. land ſitt.
(3) E. ſva ſegir Hallarſteinn, & ſeqventia inſerit, ſed cæteri Codd. non habent.
(4) C. E. hönom, inſerunt. (5) B. hirdſtiórnin.

rum Jarlum ibi conſtituit, attribuens ei Vingulmarkiam atqve Raumarikiam, gubernandas eodem modo, qvo antea (has provincias) habuerant Reges tributarii. Qva de re ita Eyolfus Dadaſkalld:

Populi rector profectus eſt illuc,
Ubi auri inventoris conviva eſt factus,
Auſtrum verſus ſua in navi,
Paucos tantummodo annos habens.
Anteqvam terræ eum rectorem
Belli Ducem hunc conſtituere,
Galea caput probe armatum,
Auri largitor Princeps voluit.

Poſthac Eirikus Princeps factus eſt potentiſſimus.

CAP. XXI.
ITER OLAFI TRYGGVII FILII EX GARDARIKIA.

Toto hoc temporis tractu, Olafus Tryggvii filius in Gardarikia eſt commoratus, in maximo apud Regem Valdimarum honore, atqve apud Reginam amore. Conſtituit eum Valdimarus exercitui Ducem, qvem emiſit ad limites regni tutandos. Hujus rei ita meminit Halla-Steinus:

Duodecim erat natus ætate
Martis ille pullus hyemes,
Strenuus cum navi vectus eſt bellica
Hordorum amicus ex Gardarikia.
Oneraverunt navem loricis,
Ac ſagittas defendentibus ſcutis,
Comites Principis, nec non galeis,
Mare autem contrivit gubernaculum.

Præliis hic Olafus qvibusdam congreſſus cum hoſtibus, proſpera in copiis ducendis uſus eſt fortuna. Suos ipſe qvo-

ſveit mikla hermanna (6) af ſínom koſtnadi, þeim er konungr veitti hánom. Olafr var örr madr vid ſína menn, vard hann af því vinſæll. Enn þá vard þat ſem optliga kann verda, þar er útlendir menn hefiaz til ríkis, eda til ſva mikillar frægdar, at þeir verdi umfram innlendſca menn, at margir öfundudo þat, hverſo kærr hann var konungi, oc eigi ſídr drottningo; mællto menn þat fyrir konungi, at hann ſcylldi varaz at gera Ólaf eigi ofſtóran, fyrir því at ſlíkr madr er þer hættaſtr, ef hann vill (7) ſic til þeſs liá, at gera ydr mein, edr ydro ríki; er hann ſva búinn at (8) íþróttom oc atgervi oc vinſælld (9): vitom ver oc eigi hvat er þau drottning tala iafnan. Þat (10) var ſidr mikill hinna ríko konunga, í þann tíma, at drottning ſcylldi eiga hálfa hirdina, oc hallda med ſínom koſtnadi, oc hafa þar til ſcatta (11) oc ſcylldir, ſva ſem þyrfti; var þar oc ſva med Valldimar konungi, at drottning hafdi eigi minni hird enn konungr, oc keptoz þau miöc um ágætis menn, villdi hvartveggia til ſín hafa. Nú gerdiz ſva, at konungr feſti trúnad á ſlícar rædor, ſem mællt var fyrir hánom, oc gerdiz hann nockot fár oc ſtyggr vid Olaf. Enn er Olafr fann þat, þá ſegir hann drottningo, oc þat med, at hann fýſtiz at fara í nordrlönd, oc ſegir, at frændor hans (12) hafa þar fyrr ríki haft, oc hánom þickir líkaz at þar mani (13) þroſci hans meſtr verda. Drottning bidr hann vel fara, ſegir at hann muni þar göfigr þickia ſem hann væri. Sídan býr Olafr ferd ſína, oc geck á ſcip, oc hellt ſva út í hafit í Eyſtra Sallt. (14) Sva ſegir Marcus Skeggiaſon í Rek-ſtefio:

Senn

Krigs-Mend, paa egen Bekoſtning, aff det Gods, ſom Kongen gaff hannem. Olaff var gaffmild mod ſine Mend, oc bleff hand derfor venneſalig. Men derofuer hende det ſig da, ſom ofte ſkeer, huor Fremmede ophøies til ſtor Mact oc Velde, eller til ſaa ſtor Ære oc Berømmelſe, at de derudi ofuergaa de Indfødde, at mange misundte hannem det, at hand var Kongen ſaa kier, oc icke mindre Dronningen; ſagde mand da til Kongen, at hand ſkulde tage ſig vare for at ophøie Olaff for megit, fordi ſaadan en Mand (ſagde de) er dig farlig, hues hand vil lade ſig bruge til at giøre eder, eller ederꝭ Rige Skade: ſaa udruſtet ſom hand er, met Færdighed i alle Ridderlige Øfuelſer, ſaa hurtig oc drifuende, oc ſaa venneſalig; icke heller vide vi huad hand oc Dronningen altid ſnacke ſig imellem. Det var den Tid en almindelig Skick, hos de mæctige Konger, at Dronningen ſkulde hafue Halfparten aff Hoffſinderne, oc holde dem paa egen Bekoſtning, oc dertil tage huad Skat oc Skyld, ſom behofuedis. Saaledis var det oc hos Kong Valdemar, at Dronningen holt icke mindre Hoffſinder end Kongen, oc kappedis de megit om, at faa berømmelige Mend til ſig, ſom de begge vilde hafue. Nu hendte det ſig ſaa, at Kongen feſte Tro til deſlige Taler, ſom ofte blefue førte for hannem, ſaa hand bleff nogit taus oc vredladen mod Olaff; men der Olaff det fornam, ſiger hand det til Dronningen, oc tillige, at hannem lyſtede at drage til de nordiſke Lande, ſigende, at hans Frender hafde der tilforn haft Herredømme, huorfor hannem ſiuntis troligt, at der vilde hand beſt blifue forfremmit. Dronningen bad hannem vel fare, oc ſagde, at hand vilde blifue actit for en ypperlig Mand, huor hand ſig opholt. Siden giorde Olaff ſig færdig til Reiſen, gick om Bord, oc ſeilede ud til Hafs i Øſter-Siøen. Saa ſiger Markus Skeggeſon i Rekſtefio:

Paa

(6) A. B. med. (7) C. ſic til þeſs liá at, om. E. ſín, pro, ſic.
(8) C. íþróttom oc, inſerit. (9) A. B. ſem hann er, legunt.
(10) E. var ſidr mikill hinna ríkuſto konunga í þann tíma. A. B. er, pro, var.
(11) C. oc ſcylldir, om. (12) E. hafi þat.

(13) E. hönom nockr þroſci ætladr.
(14) B. hanc ſtropham inſerit, cujus auctorem Codex Flateyenſis Marcum Skeggonis filium facit in Carmine, Rek-ſtefia dicto; & ideo hic Strophæ præmittuntur verba: Svo ſegir Markús Skeggiaſon í Rek-ſtefio:

qvoqve aluit ſatellites militumqve cohortem, ſumtus ſuppeditante regia, qvæ ei ſtipendio dabatur, pecunia. Qva erga ſuos utebatur Olafus liberalitate, multos ſibi conciliavit amicos. Accidit autem ei, qvod ſæpe ſolet accidere exteris, qvi ad magnam emergunt potentiam, aut tantam ad dignitatem, ut ſupra indigenas emineant, ut amicitiam ei inviderent multi, qva coluit eum Rex, æqve ac Regina. Regi ergo ſuggerebant, id ei cavendum, ne ad nimiam dignitatem eveheret Olafum, periculoſum qvam maxime eſſe hujusmodi virum, ſi adverſus ipſum Regem aut ejus regnum aliqvid tentare, in animum ei induceretur, hominem exercitiis omnibus & artibus militaribus adeo inſtructum, ſtrenuum adeo, & tot hominum amicitia beatum; nec ſe ſcire, qva de re crebri inter eum atqve Reginam ſermones. Ferebat freqvens illorum temporum conſvetudo, inter Reges potentiſſimos uſu recepta, ut dimidia altera aulicorum pars Reginæ eſſet, qvam ſuis ſumtibus illa aleret, tributorum atqve cenſuum qvantum ad hanc rem eſſet neceſſarium, perceptura; qvi mos etiam in aula erat Regis Valldimari, ut haud minorem, qvam ipſe Rex, Regina aleret aulicorum turbam, magna id agitantes contentione, ut viros qvosqve præſtantiſſimos ad ſuas ſinguli traherent partes. Hinc igitur factum eſt, ut dictis ſermonibus, qvi ſæpius ferebantur, Rex fidem haberet, fieretqve in Olafum & verborum nonnihil parcus, & vultus iracundi. Qvod animadvertens Olafus, rem Reginæ aperuit, addens, ſe deſiderio trahi, terras adeundi boreales, regna ibi ſuos tenuiſſe majores & conſangvineos, ſperare ſe, ibi potiſſimum ſuam promotum iri fortunam. Proſperum ei abitum precata atqve ominata Regina, dixit fore, ut vir haberetur præſtantiſſimus, ubicunqve locorum verſaretur. Poſthac Olafus, itineri accinctus, navi conſcenſa, altum petiit in mari orientali (Baltbico). Qva de re ita Marcus Skeggii filius, *in carmine, dicto Rekſtefia:*

Una

Senn öll ſidan runno
Sneckio bord or Gördom
her-mörg hala urgur
hilldings und gram milldom.
Veſtrlönd virda kindar
verfákom let heriat
aldyggr arfi Tryggva
Olafr, oc klauf ſtáli.

Enn er hann ſigldi auſtan, þá com hann vid Borgundarhólm, oc veitti þar upprás, oc heriadi, enn landsmenn ſótto ofan, oc helldo orroſto vid hann, oc feck Olafr ſigr oc herfang mikit.

Paa engang mange løbe
Konningens Snecker
J Siøen, fra Garderige,
Under den milde Førſte.
Den giefue Tryggues Søn Olaff
Paa Skibe monne feide
J Veſterlandene, oc mange
Kløff hand met ſine Suerde.

Men der hand ſeilede øſten fra, lagde hand til Boringholm, giorde der Landgang oc røfuede. Men Lands-Folcket kom ofuen fra Landet, oc gaff ſig i Strid met hannem. Der fick Olaff Seier, oc it ſtort Bytte.

CAP. XXII.
QVANFÁNG OLAFS KONUNGS TRYGGVASONAR.

Olafr lá vid Borgundarhólm, oc fengo (1) þeir vedor (2) hvöſs, oc ſtorm ſiávar, (3) oc mego þeir þar eigi vidfeſtaz, oc ſigla þadan ſudr undir Vindland, oc fá þar höfn góda, fara þar allt med fridi, (4) oc dvölldoz þar um hríd. Burislafr het konungr í Vindlandi; hans dætor voro þær Geira, Gunnhilldr oc Áſtrídr. Geira konungs dóttir hafdi (5) þar valld oc ríki, ſem þeir Olafr (6) komo at landi; Dixin (7) er ſá madr nefndr, er meſt forrád hafdi med Geiro drottningo. Enn er þau höfdo ſpurt, at þar voro vid land komnir úkunnir menn, þeir er tíguliga leto yfir ſer, oc þeir fóro þar med fridi, þá fór Dixin á fund þeirra med ordſending Geiro drottningar, þá, at (8) hon vill bióda þeim mönnom til vetr viſtar, er þar voro komnir, þvíat þá var miöc lidit á ſumarit, enn vedrátta hörd, oc ſtormar miklir. Enn er Dixin kom þar, þá vard hann brátt þeſs varr, at þar red fyrir (9) ágætr madr, bædi

(1) E. þeir. (2) C. hvöſs.
(3) C. oc mego þeir þar eigi vidfeſtaz oc, om. E. mátto, pro iisdem legit. (4) C. oc dvölldoz þar um hríd, om. (5) C. þat ríki.

Cap. 22.
Kong Olaff Tryggueſøns Giftermaal.

Der Olaff laa ved Boringholm, finge de der haardt Veir oc Storm i Siøen, ſaa de der icke kunde blifue liggende; de ſeilede da derfra ſønder ud under Vindland, oc komme der udi en god Hafn. De fore der fredeligen frem, oc tøfuede der nogen Stund. Burislaff hed Konningen i Venden, huis Døttre vare Geira, Gunnhild oc Aſtrid. Kongens Dotter Geira, hafde Regieringen oc Herredømme, paa det Sted, huor Olaff landede. Den Mand hed Dixin, ſom hafde meſt at raade met Dronning Geira. Der de ſpurde, at fremmede Mend vare der komne til Landet, ſom vare ſtattelige aff Anſeende, oc fore fredelige frem; da drog Dixen til dem, met Hilſen oc Sendebud fra Dronning Geira, at hun vilde biude de Mend, ſom der vare komne, at ofuervintre hos hende, thi da var det ledet megit langt ud paa Sommeren, men Værliget hart, met ſtercke Stormvinde. Der Dixin kom didhen, bleff hand ſnart vaer, at den der raadde ofuer (de Fremmede), var en anſeelig oc ypperlig Mand,

(6) C. voro vid land komnir. (7) D. E. het ſá madr.
(8) E. hann ſcylldi.
(9) E. lidi, inſerit.

Una omnes poſtea currebant
Naves citæ ex Gardarikia,
Bellicæ plurimæ, altum in mare,
Regis illæ, ſub Principe munifico.
Occidentalibus tunc in terris,
Bello graſſatus eſt atque cæde
Strenuus maxime hæres Tryggvii,
Olafus, & multos ſecuit ferro.

De oriente autem navigans, atqve ad Borringiam inſulam appulſus, facta exſcenſione, prædas agit; incolis vero ad littora accurrentibus, initoqve cum illis prælio, victoria Olafus atque ingenti potitur præda.

CAP. XXII.
CONNUBIUM OLAFI REGIS TRYGGVII FILII.

Juxta inſulam Borringiam cum in anchoris ſtabat Olafus, magna orta tempeſtate, ſæviit ita mare, ut ibi ſubſiſtere non poſſet; qvare auſtrum verſus ad Vindlandiam (Vandaliam) navigans, commodum ibi intrat portum, ubi gerentes ſeſe pacificos, aliqvamdiu ſunt commorati. Burisleifus *dictus eſt Rex Vindlandiæ, cujus filiæ erant* Geira, Gunnhillda *&* Aſtrida. *Ubi claſſem Olafus cum ſuis appulerat, imperio præfuit Regis filia Geira; ſed qvi imperium cum Geira Regina imprimis participabat,* Dixinus *dicebatur. Certiores cum hi erant facti, ibi ad terram appuliſſe homines ignotos, ſed qvi verbis atque moribus præclara omnia pollicebantur & pacem colebant: ad illos profectus eſt Dixinus, nuntius Reginæ Geiræ, cujus nomine peregrinis advenis hoſpitia obtulit per hyemem, cum æſtatis maxima parte præterlapſa, aër jam inclementior tempeſtatibus ſæviret. Ubi illos convenit Dixinus, mox ipſe redditur certior, advenarum Ducem virum eſſe, tam generis qvam corporis dignitate*

 ma-

bædi at ætt oc (10) á ſýnom. Dixin ſegir þeim, at drottning baud þeim til ſín med vinatto bodi; Olafr þeкtiz (11) bod þetta, oc fór um (12) hauſtit til Geiro drottningar, oc ſýndiz hvart þeirra ödro (13) afarvel, (14) ſva at Olafr hefir uppi ord ſín, oc bidr Geiro drottningar, oc verdr þat at rádi gert, at Olafr fær Geiro drottningar þann vetr; gerdiz hann þar þá forráda-madr þeſs ríкis med henni. (15) Hallfredr Vandræda-ſcálld getr þeſs í drápo þeirri er hann orti um Olaf konung:

Hilmir let at hólmi
hræſcód rodin blódi
(hvatt of (16) dylldi þeſs hölldar)
hörd, oc auſtr í Gördom.

CAP. XXIII.

HÁCON JARL GELLDR EI SKATTA.

Hácon Jarl red fyrir Noregi, oc gallt engan ſcatt, fyrir þá ſöc, at Dana кonungr veitti hönom ſkatta alla, þá er кonungr átti í Noregi, til ſtarfs oc koſtnadar, er Jarl hafdi til at veria landit fyrir Gunnhilldar ſonom.

CAP. XXIV.

ÚTBOD HARALLDS KONUNGS MÓTI CRISTNIBODI OTTO KEISARA.

Otta keiſari var þá í Saxlandi: hann ſendi bod Harallldi Dana-konungi, at hann ſcylldi taca (1) ſkírn oc trú retta, oc þat landsfólc (2) allt, er hann ſtýrdi: enn at ödrom koſti, ſegir keiſari, at hann mundi fara med her á hendor hanom. Þá let Dana kon-

Mand, baade aff Herkomſt oc Legems Skickelſe. Dixen ſiger dem, at Dronningen bød dem til ſig, oc tilbød dem ſit Venſkab. Olaff tog vel imod dette Tilbud, oc drog om Hoſten til Dronning Geira, oc ſiuntis dennem ofuermaade vel om huerandre, ſaa at Olaff bar op ſit Erinde oc beilede til Dronning Geira, oc bleff da beſluttet, at Olaff fick Dronning Geira ſamme Vinter, oc bleff hand ſaa dette Rigis Forſtander tillige met hende. Hallfred Vandræda-Skald taler herom ſaaledis, i den Viſe, hand giorde om Kong Olaff:

Kongen lod, ved Holmen (Borringholm)
Haarde Suerde met Blod
Beſtenckes, oc øſter i Garderike.
Hui ſkulde mand det dølge?

Cap. 23.

Hakon Jarl betaler ingen Skat.

Hakon Jarl raadde ofuer Norrig, oc gaff ingen Skat, for den Sags Skyld, at Danne-Kongen ofuergaff hannem ald den Skat, ſom Kongen tilkom i Norrig, til den Umage oc Bekoſtning, ſom Jarlen hafde, for at verie Landet imod Gunnhilds Sønner.

Cap. 24.

Kong Haralds Opbud imod Chriſtendommens Forkyndelſe aff Keiſer Otto.

Keiſer Otto var den Tid udi Saxen. Hand ſende Bud til Harald Danne-Konning, at hand ſkulde tage ved den Chriſtne Tro, oc lade ſig døbe, met alt ſit Folck; eller hand vilde drage met en Krigs-Mact imod hannem. Da lod Danne-Kongen berede ſin Landevern, Dannevircke

(10) C. álitom.
(11) E. bod þetta, alii, þat bod. (12) C. hauſtit, al: vetrinn.
(13) C. afar, om. (14) C. Olafr bad hennar oc verdr &c.

(15) E. ſva ſegir Hallfredr Vandræda-ſcálld: Hilmir &c.
(16) B. dullldi.
(1) C. ſkírn oc, om. (2) E. allt, inſerit.

maxime eximium. Tum eis ſignificat Dixinus, Reginam ſua oblata amicitia, eos ad hoſpitium invitare. Oblata hæc benigne accepit Olafus, qvi (eodem) autumno ſe contulit ad Geiræ Reginæ aulam, ubi eorum adeo coaluit mutuus amor, ut ea hyeme Geiram Reginam ſibi Olafus peteret conjugem, & re deliberata, in matrimonium acciperet; qvo facto, imperium iſtius regni cum illa participavit. Cujus rei meminit Hallfredus Vandræda-ſkalld *in carmine, qvod de Olafo Rege cecinit:*

Rex ille fecit, ut ad Holmiam
Gladii adſperſi ſint ſangvine multo
Duri, & auſtrum verſus in Gardarikia.
(Qvare hanc rem celabimus qvenqvam?)

CAP. XXIII.

TRIBUTA HAKONUS JARLUS NON SOLVIT.

Norvegiæ Hakonus imperavit, ſed tributa ea de cauſa non ſolvit, qvod omnia tributa Rex Danorum ei remiſit, qvæ Regis erant in Norvegia, ad ſumtus ferendos atqve labores, qvos ſubire coactus eſt Jarlus, regnum iſtud, contra Gunnhilldæ filios, defenſurus.

CAP. XXIV.

IMPERATUS A REGE HARALLDO EXERCITUS, CONTRA OTTONEM IMPERATOREM, CHRISTIANAM RELIGIONEM JUBENTEM.

In Saxonia eo tempore commorabatur Imperator Otto, *qvi miſſo ad Harallldum Regem nuntio, monuit ut baptiſmo luſtratus, veram admitteret religionem, una cum toto, cui imperabat populo, ſi hæc recuſaret, bellum ei minatus atqve arma. Tum Danorum Rex copiis, qvarum erat limites regni tueri, ad bellum inſtructis, vallum*

(Dana-

konungr búa landvarnir ſínar, let þá vel upphallda virki, oc búa herſcip ſín. (3) Þá ſendi hann bod í Noreg Háconi Jarli) at hann ſcylldi koma (4) til hans ſnimma um varit, med allan her þann, ſem hann fengi (5). Baud Hácon Jarl her út um (6) varit af öllo ríki ſíno, oc vard hann allfiölmedr, oc hellt hann lidi því til (7) móts vid Dana-konung; Tók konungr (8) allſæmiliga vid hánom. Margir adrir höfdingiar voro þá med Danakonungi, þeir er hánom veitto lid; hafdi hann þá allmikinn her.

CAP. XXV.
HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVASONAR.

Olafr Tryggvaſon hafdi verit um vetrinn í Vindlandi, ſem fyrr er ritat: hann fór um vetrinn til þeirra herada þar á Vindlandi, er (1) legit höfdo undir Geiro drottningo, oc höfdo þá undan horfit allri hlýdni oc ſkattgiöfom (2) þannog. Þar heriar Olafr, oc drap marga menn, enn brendi fyrir ſumom, tóc fe micit, oc lagdi undir ſic (3) þau ríki; fór ſídan aptr til borgar ſinnar. Snemma um (4) varit bió Olafr ſcip ſín, oc ſigldi ſídan í haf; hann ſigldi undir Scáni, veitti þar uppgaungo, enn landzmenn ſömnodoz ſaman, oc helldo orroſto, (5) oc hafdi Olafr ſigr, oc feck herfáng mikit. Sídan ſigldi hann (6) auſtr til Gotlands; þar tóc hann kaupſcip, er Jamtar átto; þeir veitto vörn mikla, oc lauk ſva, at Olafr (7) raud ſcipit, oc drap mart manna, oc tóc fe allt. Þridio orroſto átti hann á Gotlandi; hafdi Olafr þar ſigr, oc feck mikit herfang. Sva ſegir Hallfredr Vandrædaſcálld:

(8) Endr

(3) C. hann ſendi ord Háconi Jarli í Noreg.
(4) C. til hans ſnimma, om. (5) C. til Danmerkor, addit.
(6) C. um allt ríki ſitt. (7) A. B. D. Danmercr, oc fór til fundar.

vircke vel befeſte, oc ferdiggiøre alle ſine Orlogs-Skibe. Hand ſende da oc Bud til Norrig, til Hakon Jarl, at hand ſkulde komme til hannem betids om Vaaren, met ald den Mact, ſom hand kunde affſtedkomme. Hakon Jarl bod derfor om Vaaren Krigs-Folck op ofuer alt ſit Rige, oc bleff megit Mandſterck, oc drog met den Hær Danne-Konningen i Mode; Kongen tog hederligen mod hans Komme. Saa vare oc mange andre Hoffdinger den Tid komne Kong Harald til Hielp, oc hafde hand da en megit ſtor Krigsmact.

Cap. 25.
Kong Olaff Tryggueſøns Krigs-Bedrifter.

Olaff Tryggueſøn hafde værit den Vinter udi Venden, ſom tilforn er ſkrifuet. Hand drog om Vinteren til de Herreder i Venden, ſom før hafde ligget under Dronning Geira, men hafde den Tid unddragit ſig fra ald Lydighed oc Skatter at gifue. Der feidede Olaff, oc ſlog mange Mend ihiel, men brende noglis Boliger, tog megit Gods til Bytte, oc underkaſtede ſig de Riger; men drog ſiden hiem til ſin Borg igien. Tidlig om Vaaren giorde Olaff ſine Skibe ferdige, oc ſeilede ſiden ud til Hafs; hand ſeilede først til Skaane, oc giorde der Landgang, men Lands-Folcket ſamledis, oc holt Strid met hannem; men Olaff hafde Seier, oc fick ſtort Bytte. Siden ſeilede hand øſter til Gotland, oc tog der it Kiøbmands-Skib, ſom Jamterne aatte; de giorde vel en tapper Modvern, men endelig rydde Olaff Skibet, ſlog mange Mend ihiel, oc tog alt Godſet. Den tredie Slactning holt hand paa Gotland; hafde Olaff der Seier, oc fick it ſtort Bytte. Saa ſiger Hallfred Vandræda-Skald:

Kon-

(8) E. allfeginſamliga. (1) C. lengi höfdo undan horfit.
(2) C. þannog, om. (3) C. herödin. (4) C. ſumarit.
(5) C. vid hann, addit, &, þar, pro, oc. (6) C. auſtr, om. (7) C. vann.

(Danavirke) probe muniri juſſit, ſuamqve claſſem parari. Miſſo deinde in Norvegiam nuntio ad Hakonum Jarlum, jubet eum primo vere ad ſe venire, omnibus qvas excire poſſet, copiis comitatum. Vere Hakonus Jarlus per totum ſuum regnum copias imperat, à qvibus qvam maximis paratus, abit in occurſum Regis Danorum, qvi eum, ut decuit, cum maximo bonore excepit. Plurimi etiam alii tunc Regi Danorum aderant Principes, qvi ei opitulatum venere, adeo ut ampliſſimum baberet exercitum.

CAP. XXV.
EXPEDITIONES BELLICÆ OLAFI TRYGGVII FILII.

Hyemem (iſtam) Olafus Tryggvii filius in Vindlandia tranſegerat, ut ſupra eſt ſcriptum. Eadem byeme provincias Vindlandiæ aggreſſus, qvæ olim ditionis fuerant Reginæ Geiræ, ſed ejus jam poteſtati tributisqve ei ſolvendis ſe ſubduxerant, bella ibi movet Olafus, multos occidens, in alios igne ſæviens, qvo pacto ingenti coacta præda, cum eas regiones ſibi ſubjecerat, ad ſuam aulam ſedemqve eſt reverſus. Primo poſtea vere, cum ſuas ad expeditionem inſtruxerat naves, mare ingreſſus, atqve ad Scaniæ littora delatus, eam regionem, facta exſcenſione, invadit; qvare in unum congregati incolæ, manum cum eo conſerunt; ſed victoriam Olafus & ampla inde retulit ſpolia. Poſtbac orientem verſus ad Gotlandiam vectus, navem capit mercatoriam, qvæ Jamtorum erat. Hi ſe ſuaqve maſcule qvidem qvam maxime defendebant, ſed eo pugnæ exitu, ut navi defenſoribus nudata, multos occideret Olafus, omnibusqve (eorum) opibus potiretur. Tertiam pugnam in Gotlandia pugnavit, ubi etiam victoriam Olafus & magnam reportavit prædam, teſte Hallfredo Vandrædaſkalld:

Atqve

(8) Endr (9) let Jamta kindir
allvalldr í ſtyr falla,
vandiz hann (10) oc Vinda
(11) veggrimmr á þat ſnimma.
Hættr var herſa drottinn
hiör diarfr Gota fiörvi
gullſcerdi frá ec gerdo
geir-þey á (12) Scáneyo.

CAP. XXVI.

ORROSTA VID DANAVIRKI.

Otta keiſari dró ſaman her (1) mikinn, hann hafdi (2) lid af Saxlandi, oc Fracklandi, oc Fríslandi, oc Vindlandi. Fylgdi hánom Burisleifr konungr med mikinn her, oc í lidi var med hánom Olafr Tryggvaſon, mágr hans. Keiſarinn hafdi riddara her mikinn, enn miklo fleiri fótgaungo her; hann hafdi oc af Holltſetalandi mikinn her. Haralldr Danakonungr ſendi Hácon Jarl med (3) Nordmanna her þann ſem hánom fylgdi, ſudr til Danavirkis, at veria þar landit. Sva ſegir i Velleklo:

Hitt var (4) auc at eykir
aurbords á vit nordan
und ſigr (5) runni ſvinnom
ſunnr Danmarcar (6) runno.
Oc hólmfiötrs hiálmi
Hörda (7) valldr of (8) falldinn
(9) Dofra Danſcra iöfra
(10) dróttinn fund of ſótti.
Oc vid (11) fyrſt at freiſta
(*) femilldr konungr villdi
(12) myrc (13) folldyniar marcar
mord álfs þeſs er com nordan
þá

(8) E. end. (9) E. letz. (10) C. æ. (11) A. B. E. vegrimr. (12) D. E. Scáneiri. (1) C. úvígan. (2) C. her. (3) C. ſinom her. (4) C. oc. (*) E. unz. (5) E. runnom. (6) E. runnom.

Konningen i Striden lod falde
Fordum Jamternis Born,
Oc Venderne; grum var hand i Ruſtning.
Betids bleff hand dertil vant.
Den Vaaben-dierfe Herſernes Ofuermand
Var for Goternes Liff farlig.
Met Guldets Fortærer, det jeg ſpurde,
De førde Krig i Skaane.

Cap. 26.

Om Slaget ved Dannevircke.

Keiſer Otto forſamlede en ſtor Krigs-Mact; hand hafde Folck baade aff Saxen, Frackland, Frisland oc Venden. Kong Burisleiff fulgde hannem met en ſtor Hær, oc iblant hans Folck var Olaff Tryggueſon hans Suoger. Keiſeren hafde en ſtor Hær aff Reiſener, men dog megit mere Fod-Folck; hand hafde oc en ſtor Krigs-Hær fra Holſtein. Harald Danne-Kongen ſende Hakon Jarl, met Nordmendenis Hær, ſom hannem fulgde, ſønder til Dannevircke, at verie der Landet. Saa ſiges i Velleklo:

Det ſkeede desforuden,
At Skibe norden fra,
Under den bolde Krigs-Mand,
Til Danmarck løbe.
Oc paa Hafuits Trolde
Den Herre, Hordernis Førſte,
Met Hielm beruſtet,
Danſke Konninger beſøgte.
Oc gaffmilde Konge
Ofuer mørcke Skofuis Land,
Helten vilde forſøge,
Som kom fra Norden.
Da

(7) B. valld. (8) B. C. fallinn. (9) B. Döfra. (10) E. drottinn. A. C. D. drott enn. B. drott er. (11) B. C. E. froſt. (*) E. femilldom. (12) B. myer. (13) B. foldynar. C. myclodyniar.

Atqve fecit, ut Jamtorum nati,
Rex omnipotens, in prælio caderent,
Nec non Vendi: adſvevit ille,
Sævus in armis, iſti rei mature.
Periculoſus erat Herſorum victor,
In armis audax, Gothorum vitæ.
Cum auri largitore, ut ego audivi,
Geſſere illi bellum in Scaneya (Scania).

CAP. XXVI.

PRÆLIUM AD DANAVIRKUM.

Ingentem Ottho Imperator contraxit exercitum, inſtructus copiis, ex Saxonia, & Franconia, & Friſia, & Vindlandia. Comitabatur eum Rex Buriſleifus, *ab ingenti paratus exercitu, in qvo aderat ejus gener Olafus Tryggvii filius. Ingentem ſecum ducebat Imperator eqvitum manum, ſed multo majorem peditum, magna præterea Holſatorum manu comitatus. Hakonum Jarlum cum Nordmannorum, qvi eum comitabatur exercitu, miſit Haralldus Danorum Rex meridiem verſus ad Danavirkum, ad regni fines ibi tutandos; de qva re ita in Vellekla:*

Illud qvoqve accidit, ut naves,
Venientes illæ de borea usqve,
Sub bellatore admodum ſtrenuo,
Meridiem verſus ad Daniam currerent.
Atqve ut galea bene munitus,
Hordorum ille Princeps, in maris
Larvis (navibus) Danorum Reges,
Tenderet curſu, ut conveniret.
Atqve primus ipſe tentare
Pecuniæ Rex largitor voluit,
Obſcurarum ſylvarum terræ imperans,
Strenuum Heroëm, venientem de borea.
Qva

þá er valſerkiar virki
vedr (14) hirdir bad ſtirdan
fyrir hlymniördom (15) Hörda
(16) Hagbarda gramr varda.

Otta keiſari kom med her ſinn ſunnan til Danavirkis, enn Hácon Jarl vardi med ſíno lidi borgar vegg-ina. Danavirki var ſva háttat, at firdir II gánga í landit, ſinom megin lands hvarr, enn milli fiardar-botna höfdo Danir gert borgarvegg (17) mikinn af grióti oc torfi oc vidom, oc grafit dýki breitt oc diúpt fyrir utan, enn caſtalar (18) fyrir borgar hlid-om. Þá vard (19) orroſta mikil. Þeſs getr í Velleklo:

Vara í (20) gögn þótt (21) gerdi
gard rögnir ſtyr hardan
(22) gengilict at gánga
geir (23) *ráſar* herr þeirra.
þá er med (24) Fríſa fylki
fór (25) gunnvidor ſunnan
qvaddi vígs oc Vinda
vags (26) blackridi Fracka.

Hácon Jarl ſetti fylkingar yfir öll borgarhlidin, enn hitt var þó meiri lutr lids, er hann let fara allt med borgarveggionom, oc veria þar ſem (27) hellz var at ſótt: fell þar mart manna af keiſarans lidi; enn þeir fengo ecki (28) unnit at borginni. Snyr þá keiſari í brott, oc leitadi þar ecki lengr til. Sva ſegir í Velleklo:

(29) Þrym vid logs þar er lögdo
leik (30) midiungar þridia
(31) arngreddir vard odda
andvígr, ſaman randir:

Sund-

Da den tappere Helt
Bad Hordernis Forſte
Mod Krigsmendene
Gierdet (Dannevircke) verie.

Keiſer Otto kom ſonden fra met ſin Hær til Dannevir-cke, men Hakon Jarl forſuarte met ſit Folck Borgens Volde. Dannevircke var ſaa ſkicket, at to Fiorde lobe ind i Landet, huer paa ſin Side, men mellem det inderſte aff diſſe to Fiorde, hafde de Danſke giort en ſtor Vold aff Sten, Jord oc Træ, oc grafuit et dybt oc bredt Dige langs ud ved Volden, men ſat Taarne for huer Port. Der bleff da en haard Strid, huorom ſaa meldis i Velleklo:

Icke var det let at gaa
Deris Krigs-Folck i Mode;
Dog dapper Stridsmend
Haardt Anfald giorde.
Da Friſernes Konning,
Fra ſønden, drog mod Helten,
Skibenes Styrer, oc til Slaget
Vender oc Francker kallede.

Hakon Jarl ſette ſit Folck i Slactordning ofuer alle Por-tene; men det var dog en langt ſtørre Part aff Krigs-Fol-cket, ſom hand lod ſare langs efter Voldene, oc giøre Mod-vern, huor Anfald bleff giort. Der fulde mange aff Kei-ſerens Mend, men de kunde ingen Skade giøre paa Vol-dene; vende da Keiſeren bort derfra, oc anfaldt icke mere Stedet. Saa ſiges i Velleklo:

Den ſom Ørnen giør graadig,
Met Strideren monne fecte,
Der Krigsmend Skiolde
Tilſammen ſloge.

Den

(14) C. hirdr. A. D. hardr. (15) C. hurdar. A. D. hurda.
(16) C. hagborda, legendum videtur gram.
(17) C. mikinn, om. & A. D. med. (18) C. yfir öllom.
(19) C. en ſnarpaſta orroſta. (20) C. gegn, it. þó at.
(21) B. gripi. (22) B. gengi landit á. (23) A. B. D. aſar.
(24) B. firda. (25) B. gunnvidro, reliqvi, gunnvídor.
(26) B. bláridi. C. blacridr. (27) C. meſt. (28) C. atgiört.
(29) B. þrymir. C. vid, alii, vard. C. þar, om.
(30) A. E. loksmidiungr. C. lidsmidiungar.
(31) A. örngreddir.

Qvo tempore bellatorem vallum
Strenuum juſſit, impetum contra
Oppugnatorum, Ducem Hordorum
In bello alacer Rex defendere.

De meridie Ottho Imperator veniens Danavirkum acceſſit, munimentorum iſtius valli defenſore cum ſuis Hakono Jarlo. Danevirki autem ea erat conſtitutio, ut ab utroqve mari duo ſinus longius in continentem penetrent, inter intimos qvorum receſſus relictum terræ ſpatium munierant Dani, ducto ex lapide, ceſpite atqve arboribus vallo, extra qvod foſſa lata atqve profunda in altum erat depreſſa, ſed ad portas diſpoſita caſtella. Hic acre ortum eſt prælium, cujus ita meminit Vellekla:

Non proderat, qvamvis facerent
Strenui milites impetum ſævum,
Obviam & adverſum procedere
In pugna illorum exercitui.
Cum adverſus Friſonum Rex ille
Iret ſtrenuus, de meridie veniens,
Ductorem navium heroëm, & alte
Vendos vocaret ad pugnam ac Francos.

Suos in aciem, omnes ſupra portas, diſpoſuit Hakonus Jarlus, ſed multo majorem tamen exercitus partem in vallo ordinavit, ad hoſtium, ubi potiſſimum fiebant, propellendos impetus. Cecidere ibi ex Imperatoris acie plurimi, nullo ad vallum capiendum emolumento; qvare Imperator, re non ſæpius tentata, inde diſceſſit. Ita meminit Vellekla:

Cum bellatore ubi in ludo
Othini certabat, aqvilæ rabiem
Excitans, & ubi belligerantes
Concurrentes ſcuta concuſſere,

Na-

Sund faxa com Söxom
ſæki þróttr á flótta
þar er ſva gramr med gumnom
gard (32) ýr þiódom vardi.

Eptir þeſsa orroſto fór Hácon Jarl aptr til ſcipa ſinna, oc ætladi þá at ſigla nordr aptr í Noreg, enn hönom gaf ecki byr, oc lá hann þá úti í Limafirdi.

Den bolde Skibenes Forer
Paa Flugt jog Saxerne,
Da met ſine Folck den unge Forſte
Mod de Tydſke Volden vorde.

Efter denne Strid drog Hakon Jarl igien til ſine Skibe, oc actede at ſeile tilbage til Norrig; men hannem gafuis icke Bør, oc laa hand da ude paa Limfiorden.

CAP. XXVII.

SKÍRDR HARALLDR KONUNGR GORMSSON OC HÁCON JARL.

Otta keiſari ſnýr þá þegar her ſinom til Sles (1) dregr hann þar at ſer ſcipa herin, flytr þar lidit yfir fiördinn á Jótland. Enn er þat ſpyrr Haralldr Dana konungr, þá ferr hann í móti med her ſinn, oc verdr þar orroſta mikil, oc at lyctom færr keiſarinn ſigr, enn Dana konungr flýdi undan til Limafiardar, oc fór út í Márſey. Fóro þá menn milli þeirra konungs (2) oc keiſara, oc var comit gridom á oc ſtefnolagi, fundoz þeir (3) Otta keiſari oc Dana konungr í Márſey. (4) Enn þá bodadi Poppo (5) biſkop heilaga trú fyrir Haralldi konungi, oc hann bar iárn glóanda í hendi ſer, oc ſyndi Haralldi konungi hönd ſína óbrunna. Sídan let Haralldr konungr ſcíraz med allan Dana her. Haralldr konungr hafdi ord ſend Háconi (6) þá er hann ſat í Márſey, at Jarl ſcylldi coma til lidveizlo vid hann; (7) var Jarl þá kominn til eyarinnar, er konungr hafdi ſcíraz látit; ſendir þá konungr ord, at Jarl ſcylldi coma til fundar vid hann); enn er þeir hittaz, þá naudgar konungr Jarli til at láta ſcíraz, var þá Hácon Jarl ſcírdr, oc þeir menn allir, er þar fylgdo hánom, (8) feck þá konungr í hendor hönom preſta oc

Cap. 27.

Kong Harald Gormsſøn oc Hakon Jarl døbis.

Keiſer Otto vende da til Slesvig met ſin Krigshær, ſamlede Skibs-Floden til ſig, oc forde der Hæren ofuer Fiorden til Jutland; men der Harald Danne-Konning det ſpurde, drog hand Keiſeren imod, met alt ſit Folck, oc bleff der holden en ſtor Slactning, oc paa det ſidſte fick Keiſeren Ofuerhaand, men Danne-Kongen romde til Limfiorden, oc drog ud i Mars-Øe. Da droge Underhandlere imellem Kongen oc Keiſeren, oc bleff der ſet Fred oc Stefne dem imellem; ſiden fundis de, Keiſer Otto oc Danne-Kongen, udi Mars-Øe. Men da forkyndte Biſkop Poppo den hellige Tro for Kong Harald, oc bar gloende Jern i ſin Hand, oc lod Kong Harald ſee ſin Hand uſkad. Siden lod Kong Harald ſig døbe, met alt det danſke Krigsfolck. Kong Harald hafde tilforn ſendt Hakon Jarl Bud, den Tid hand var i Mars-Øe, at Jarlen ſkulde komme hannem til Hielp, oc var Jarlen da kommen til Øen, der Konningen var døbt. Kongen hafde da Bud til Jarlen, at hand vilde komme til Ords met hannem; men der de fundis, tvingede Kongen Jarlen til at lade ſig døbe, oc bleff Jarlen da døbt, oc alle de Mend ſom hannem fulgde. Fick da Kongen hannem Preſter oc andre lærde Mend, oc ſagde, at Jarlen ſkulde

(32) C. óþiódom. E. ydiodom. (1) C. Sles-munna.
(2) A. oc keiſara, om. (3) C. Otta, om. (4) E. Probo het biſkop.
(5) C. heilagr biſkup criſtni, oc taldi fyrir. E. hann var ágætr madr oc heilagr, hann bodadi trú, &c. (6) B. þá er hann ſat í Márſey, om.
(7) B. var Jarl þá kom. uſqve ad) om.
(8) C. fær konungr hönom þá í h.

Navium ductor ille generoſus
Saxones coëgit fugam capeſſere,
Qvando Princeps ille cum viris (militibus)
Vallum contra Teutones eſt tuitus.

Poſt hanc commiſſam pugnam, ad naves ſuas retro diſcedens Hakonus Jarlus, navigationem boream verſus in Norvegiam paravit; ſed vento adverſo iter morante, in Limafiordo (aliqvamdiu) in anchoris ſtabat.

CAP. XXVII.

REX HARALLDUS ET HAKONUS JARLUS BAPTIZATI.

Tum Ottho Imperator, flexo mox Sleſvikum verſus itinere, cum totam illuc claſſem acciverat, exercitum inde in Jotlandiam transportavit. Cujus rei Haralldus Rex Danorum factus certior, cum exercitu ei procedit obviam; qvare orto ingenti prælio, ac ſtante tandem penes Imperatorem victoria, fugit Danorum Rex, ad Limafiordum, & in inſulam usqve Mors. *Hinc miſſis ultro citroqve, Regem inter & Imperatorem nuntiis, paceqve ſtatuta, ac conveniendi die & loco, Ottho Imperator & Danorum Rex in Marſeya (inſula Mors) congreſſi ſunt. Qvo tempore ſanctus Epiſcopus* Poppo, *ſanctæ fidei (religionis) coram Haralldo Rege præco, candens igne ferrum cum manu portaverat, manum ab igne illæſam Haralldo Regi monſtravit. Poſtea permiſit Rex Haralldus, ut ipſe totusqve Danorum exercitus ſacro fonte ablueretur. Tempore qvo Haralldus Rex in Marſeya commorabatur, miſſis nuntiis, Hakonum Jarlum juſſerat, ut ſibi opem ferret; ad inſulam acceſſerat Jarlus, Rege jam baptizato; miſitqve Rex Jarlo nuntium, ut ſe conveniret. Poſtqvam convenere, Rex Jarlum coëgit ad baptiſmum admittendum; qvare ſacro fonte ablutus eſt Jarlus, ablutiqve qvi eum comitabantur omnes; qvo facto, tra-*

oc adra lærda menn, oc ſegir at Jarl ſcal láta ſcíra (9) allan lýd í Noregi. Scilldoz (10) þeir þá, fer Hácon Jarl út til hafs, oc bídr þar byriar.

CAP. XXVIII.

HÁCON JARL KASTAR TRÚ SINNI, BLÓTAR OC HERIAR Á GAUTLAND.

Enn er vedr þat kemr, er hánom þótti ſem hann mundi í haf bera, þá ſcaut hann á land upp öllom lærdom mönnom, enn hann ſigldi þá út á haf, enn vedr geck til útſudrs oc veſturs, ſiglir Jarl þá auſtr í gegnom Eyrarſund, heriar hann þá á (1) hvarttveggia land. Sídan ſiglir hann auſtr fyrir (*) Scáneyar ſído, oc heriadi þar, hvar ſem hann kom vid land. Enn er hann com auſtr (2) fyrir (3) Gautaſcer, þá lagdi hann at landi: gerdi hann þar blót micit. Þá komo þar fliúgandi hrafnar tveir (4) oc gullo hátt, þá þickiz Jarl vita, at Ódinn hefir þegit blótit, oc þá mun Jarl hafa dag-rád til at beriaz. Þá brennir Jarl ſcip ſín öll, oc gengr á land upp med lidi ſíno öllo, oc fór allt herſcilldi. Þá com á móti hönom Ottarr Jarl, hann red fyrir Gautlandi; átto þeir (5) ſaman orroſto mikla, fær þá Hácon Jarl ſigr, enn Óttarr Jarl fell, oc micill luti lids med hönom. Hácon Jarl fær um Gautland hvarttveggia oc allt med herſcilldi, til þeſs er hann cemr í Noreg, fer ſídan landveg allt nordr í Þrándheim. Frá þeſſo ſegir í Velleklo:

Flotta geck til frettar
felli niördr á velli
draugr gat dolga (6) ſogo
dagrád Hedins váda

(7) oc

(9) E. allt fólc. (10) C. ſcilldoz þeir med því. (1) E. bædibord. (*) A. C. Scaneyrar. (2) B. vid. (3) D. Gautſcer.

ſkulde lade døbe alt Folcket i Norrig. Siden ſkiltis de ad; foer Hakon Jarl ud til Hafs, oc biede der efter Bør.

Cap. 28.

Hakon Jarl forkaſter den Chriſtne Tro, offrer til Affguderne, oc feider paa Gautland.

Men den Tid Hakon fick Bør, ſom hand mente at kunne ſeile met ud til Hafs, kaſte hand alle Preſter oc lærde Mend paa Land, oc ſeilede ſaa ud i Hafuet, men der Vinden gick om til ſydveſt oc veſter, ſeilede hand øſter ud igiennem Øreſund, oc feidede paa begge Lande. Siden ſeilede hand øſter under Skaane, oc feidede huor hand kom til Lands. Men der hand kom øſter ind iblant de Gotiſke Skier, da lagde hand til Landet, oc giorde it ſtort Offer til Affguderne; da komme der to Rafne flygende, oc kluckede høit, huoraff Jarlen tenckte ſig kunne vide, at Odin hafde annammet Affguds-Offeret, oc at hannem (aff Odin) da monne gifuis Raad oc Lycke, huad Dag oc Tid hand vilde ſtride. Da ſtack Jarlen Ild paa alle ſine Skibe, oc gick paa Landet, met alt ſit Folck, oc drog allevegne frem met Hærſkiold. Der kom hannem da i Mode Ottar Jarl, ſom raadde ofuer Gautland; de hulde en ſtor Strid met hinanden, oc fick Hakon Jarl Seier, men Ottar Jarl falt, oc en ſtor Part aff hans Folck met hannem. Hakon Jarl drog igiennem begge Gautlandene, oc allevegne frem met væbnet Haand, indtil hand kom til Norrig, oc foer ſiden Landveis nord til Throndheim. Herom talis i Velleklo ſaaledis:

Paa flyctende Fienders Marck,
Helten Guderne til Raads ſpurde.
Den med Brynie beruſtede Mand
Stridens bequemme Dag da lærde.

Oc

(4) C. E. oc gullo hátt, inſer. ſed cæteri omittunt. (5) C. ſaman, om. (6) B. ſögo. A. C. D. E. ſágo.

tradidit ei Rex ſacerdotes viroſqve alios doctos, jubens Jarlum, ut omnes Norvegiæ incolas baptiſmi ſacris initiandos curaret. Poſthac digreſſi ſunt, reverſuſqve ad mare Jarlus, ubi ventum exſpectavit ſecundum.

CAP. XXVIII.

ABJECTA RELIGIONE CHRISTIANA, SACRIFICAT HAKONUS JARLUS, ET GAUTLANDIAM POPULATUR.

Spirante autem vento, quo ſe autumavit longius in mare poſſe ferri, expoſitis in terram Sacerdotibus cunctis, vela dat ventis, mariqve ſe committit. Flante autem primum libanoto, deinde favonio, Jarlus verſis velis, orientem verſus per Eyrarſundam navigat, ubi poſitas ad utrumqve freti latus terras populatur. Deinde longius orientem verſus navigans, juxta littora Scaniæ, qvæcunqve adibat loca, populatur. Gautiæ objectas inſulas atqve ſcopulos poſtqvam adierat, ad terram appulſus, ingens inſtaurat ſacrificium. Tum advolantes corvi duo cum alta voce canerent, oblatam victimam Othino fuiſſe acceptam, auſpicabatur Jarlus, nec ſibi defuturam in bello fortunam, qvocunqve ipſe pugnare vellet die. Hinc copiis cunctis in terram expoſitis, atqve igne navibus omnibus ſubjecto, qvocunqve ferebatur, loca omnia igne atqve ſangvine fœdat. Tum obviam ei tendens Ottarus *Jarlus, qvi Gautlandiæ erat Præfectus, manum cum eo conſeruit; ſed cadit Ottarus Jarlus, cum multis ſuorum, ſtante penes Hakonum Jarlum victoria. Per Gautlandiam utramqve prædis, igne atqve cæde graſſatur Hakonus Jarlus, donec in Norvegiam pervenit, ubi via terreſtri boream verſus in Thrandhemiam proficiſcitur. Hujus rei ita meminit Vellekla:*

Fugientium hoſtium, Deos conſuluit
Strenuus ille heros, in terra;
Lorica armatus didicit tunc ille
Aptum pugnæ diem & tempus;

Ac

(7) oc hald bodi hilldar
(8) hræ gamma sá (9) ramma
týr (10) villdi (11) þá týna
(12) tein hlautar fiör Gauta.
Hádi (13) Jarl þar er ádan
engi (14) mannr und ranni
hyriar (15) þíng at heria
hiör lautar kom Sörla.
Bara madr (16) língs enn lengra
lopt vardadar barda
allt vann gramr (17) of gengit
Gautland, frá siá randir.
(18) Valföllom hlód völlo,
vard rögna konr gagni
(19) hrídar afs at hrósa
(hlaut Odinn val) Fróda.
Hver se if nema iöfra
ætt rýri god stýra
ramm aukinn qved ec (20) ríki
rögn (21) Háconar magna.

CAP. XXIX.

HEIMFERD OTTO KEISARA.

Otta keisari fór aptr í Saxland í ríki sitt. Scilldoz þeir Dana konungr med vinatto. Sva segia menn, at Otta keisari gerdi gudsifiar vid svein, son Harallds konungs, oc gaf hönom nafn sitt, oc var hann sva scírdr, at hann het Otta-Sveinn. Haralldr konungr hellt vel cristni allt til daudadags. Burislafr konungr fór þá til Vindlands, oc med hánom Olafr mágr hans. Þessarar orrosto getr Hallfredr Vandrædascalld í Olafsdrápo:

Böd

(7) B. í. (8) C. her.
(9) B. vamma. E. hramma. (10) C. vilri. (11) A. B. C. fá.
(12) A. B. C. teinlautar. (13) C. Jarl, om. ver, pro, er, legit.

Oc Offerne ved Mact holdende
To grumme Rafne saa.
Krigsmanden Goternes Liff
Da actede at spilde.
Der Jarlen Strid
Holt, huor ingen
Paa Skibe tilforn
Kom at feide.
Ingen fra Siøen længer
Bar Guld-kantede Skiolde.
Alt Gautland gick Førsten
Igiennem, oc sig det underlagde.
Guders Slectning Marcken
Met Slagne belagde:
Helten aff Seieren glæddis;
Til sig tog Odin de Slagne.
Huad Tuifl? at Konninge-Slectes
Fortrycker Guderne styre;
Jeg siger, de veldige Guder
Hakons Mact at fremme.

Cap. 29.

Keiser Ottes Hiemferd.

Keiser Otte drog tilbage til Saxen til sit Rige igien, oc skiltis hand oc Danne-Kongen met Venskab. Der sigis, at Keiser Otte var Fadder til Suend, Kong Haralds Søn, oc gaff hannem sit Nafn, saa at hand i Daaben bleff kallet Otte-Suend. Kong Harald holt fast ved den christne Troe, saa lenge hand lefuede. Kong Burislaff drog til Venden, oc Olaff hans Suoger met hannem. Om denne Strid taler Hallfroder Vandræda-Skald i Olafs Quæde:

Ski-

(14) A. C. D. madr, pro, [illegible] (15) A. C. D. þíngs, pro, þíng.
(16) E. lyngs. (17) B. inngengir. E. undgengir. (18) B. valfullom.
(19) B. E. hirdar. (20) C. runno. (21) B. Háconi, pro, Háconar.

Ac sacrificiis ipse operatus
Corvos vidit advolantes sævos.
Princeps voluit ille tunc perdere
Sangvinem atqve vitam Gautorum.
Qvando Jarlus loco, qvem antea
Nemo mortalium in navigiis
Accesserat unqvam ad bellandum,
Bellum ciebat atqve prælia.
Gestavit nemo longius unqvam
Alte oras illa inaurata,
Totam cum Princeps potis erat
Gautiam peragrare, à mari scuta.
Cæsis in acie stravit campum
Ille Deorum ortus prosapia;
Victoria heros sese jactavit
(Cæsos Othinus sortitus est) lætus.
Cui erit dubium? Regum illum
Prosapiam qvi perdit, Deos regere.
Robore validos dico ego regnum
Deos ipsos Hakoni roborare.

CAP. XXIX.

DOMUM REVERTITUR OTTHO IMPERATOR.

Ottho Imperator in Saxoniam ad regnum suum est reversus; digressiqve sunt, ille atqve Danorum Rex, mutuo amici. Perhibent, Otthonem Imperatorem filio Haralldi Regis Sveino, *dum sacro fonte ablueretur, susceptoris officium præstitisse, ac suum ei nomen tribuisse, eo modo qvi baptisabatur, ut* Ottho-Sveinus *sit appellatus. Ad mortem usqve Haralldus Rex religionem Christianam coluit. Rex Burisleifus in Vindlandiam est reversus, comitante eum genero ejus Olafo. Dicti belli meminit Hallfredus Vandrædaskalld, in carmine dicto* Olafs-drapa:

Hostes

Böd ſerkiar hió birki
(1) barclauſt í Danmörco
hleypi meidr fyrir Heida
hlunn viggia (2) bæ ſunnan.

Skibenes Styrer,
Met blotte Suerd,
I Danmarck fectede,
Sønden for Hædeby.

CAP. XXX.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

Olafr Tryggvaſon var III vetor á Vindlandi, ádr Geira (1) drottning tóc ſótt, (2) þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat ſva micill ſcadi, at hann feſti eigi yndi á Vindlandi ſídan: red hann ſer þá til herſcipa, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrſt um Fríſland, (3) þar næſt um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva ſegir Hallfredr Vandrædaſcalld:

Tíd höggvit let Tiggi
Tryggva (4) ſonr (5) fyrir ſtyggvan
leiknar heſt á leſti
liótvaxin hræ Saxa.
Vin hródigr gaf vída
víſi margra Fríſa
(6) blöcko brúnt at drecka
blód qvelldrido ſtódi.
Rógs (7) bar recka lægir
ríkr (8) valkæra líki,
herſtefnir let hröfnom
holld Flæmingia golldit.

Cap. 30.

Kong Olafs Bortreiſe fra Venden.

Olaff Tryggueſon var try Aar i Venden, indtil hans Dronning Geira fick den Siugdom, huoraff hun døde. Olaff ſiuntis det at være ſaa ſtort it Tab, at hand icke lenger hafde Lyſt at blifue i Venden. Hand forhuerſuede ſig da Krigs-Skibe, oc drog paa nye i Leding, oc feidede førſt i Friſland, derneſt i Saxen, oc alt indtil Flandern. Saa ſiger Hallfred Vandræda-Skald:

Konningen Tryggues Søn,
For de ſkye Ulfue,
Tit hug, paa det ſidſte,
Vanſkabte Saxers Kroppe.
Venneſalig Konning,
Den ſortladne Ulff,
Mange Friſers Blod
Vide gaff at dricke.
Folckets Tuiſt den ſom ſtiller,
Oc veldig bar Odins Dract,
Hærføreren til Rafne
Gaff Flæmlændingers Kiød.

CAP. XXXI.

HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVA SONAR.

Sidan hellt Olafr Tryggvaſon til Englands, oc heriadi vída um landit; hann ſigldi allt nordr til Nord-

Cap. 31.

Kong Olaff Trygueſøns Feide.

Siden drog Olaff Tryggueſon til England, oc feidede vide der i Landet. Hand ſeilede alt nord til Nordim-

(1) C. barcriódr, pro, barclauſt.
(2) C. fyrir, inſerit. E. by, pro, bæ.
(1) A. B. D. cona hans, pro, drottning.
(2) C. oc andadiz, pro, þá er hana leiddi til bana.
(3) E. oc, pro, þar næſtom.
(4) B. ſon, pro, ſonr. (5) C. fyrr dyggvan.
(6) C. blöckom. (7) A. B. E. brá. C. D. bar.
(8) B. valkaſta.

Hoſtes cecidit ille, nudato
Gladio vagina, fortis in Dania
Navis rector, juxta Heydenſem
Poſitam urbem ad meridiem.

CAP. XXX.

ITER OLAFI REGIS DE VINDLANDIA.

Tres hyemes Olafus Tryggvii filius in Vindlandia eſt commoratus, antequam morbo correpta eſt Regina Geira, qvi mortem ei accivit. Cujus morte tantam feciſſe jacturam ſibi viſus eſt Olafus, ut moræ ulterioris in Vindlandia pertæſus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo ſit ingreſſus, qvam exercuit juxta littora primum Friſlandiæ, deinde Saxoniæ, totiusqve Flandriæ; qva de re ita Hallfredus Vandrædaſkalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferociſſimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Friſonum qvam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sangvinem de vulneribus fluentem.
Iras qvi ſedat bellatorum,
Et potens qvi geſtat Othini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum *ille parari.*

CAP. XXXI.

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI REGIS TRYGGVII FILII.

Poſtea Olafus Tryggvii filius, verſo in Angliam curſu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usqve

Nordimbralands, oc heriadi þar; þadan hellt hann nordr til Scotlands, oc heriadi þar vída: (1) þadan ſigldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroſtor; ſídan hellt hann ſudr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc vída um Irland; (2) þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi vída (3) þat land, oc ſva þar er callat er (4) Kumraland: þadan ſigldi hann veſtr til Vallands, oc heriadi þar; þá ſigldi hann veſtan (5) oc ætladi til Englands; (6) þá kom hann í eyar þær er Syllingar heita, veſtr í haf frá Englandi). Sva ſegir Hallfredr Vandrædaſcálld:

Gördiz ungr vid Engla
ofvægr konungr bægia
naddſcúrar red nærir
Nordimbra (7) ſá mordi.
Eyddi úlfa greddir
(8) ógn blídr Scótom vída
gerdi ſeims med ſverdi
(9) ſverdleik í Mön ſcerdir.
(10) Ýdrógar let (11) ægir
eyverſcan her deya
týrr var tiörva (12) dýrra
(13) tírargiarn, oc Íra.
Bardi Brezcrar iardar
byggvendr (14) oc hió tiggi
(15) grádr þvarr geira hrídar
(16) giódi (17) Kunſcar þiódir.

Olafr Tryggvaſon var IV vetor í þeſsom hernadi, ſídan er hann fór af Vindlandi, til þeſs er hann com í Syllingar.

CAP. XXXII.

Nordimberland, oc feidede der; derfra holt hand nord til Skotland, oc feidede der mangeſteds. Derfra ſeilede hand til Sydererne, oc holt der nogle Slactninger; hand ſeilede ſiden ſonder til Man, oc ſtridde der. Hand feidede oc vide paa Irland. Derpaa drog hand til Bretland, oc feidede mangeſteds der i Landet, oc ſaa paa det Sted, ſom kaldis Kummerland. Derfra ſeilede hand veſter til Valland, oc feidede der; huorpaa hand ſeilede fra veſten, oc actede ſig til England; da kom hand til de Øer, ſom kaldis Syllinger, oc ligge veſter ud i Hafuit fra England. Saa ſiger Hallfred Vandræda-Skald:

Den unge Konge de Engelſke
Ulempe giorde;
Den Krigens Forfremmer
Nordimbrers Død volde.
Den, ſom gior Ulfuene graadige
I Striden, Skotter ødelagde.
Paa Mon Guldets Formindſker
Met Suerdet lyſtig fectede.
Den, ſom ſkrecker met Piler,
Øeboers oc Irers Hær
Lod omkomme; efter Ære
Helten var begierlig.
Bretlands Beboere ſlog
Kongen, da Rafnen
Hans Graadighed forgick,
Oc de Kumbriſke Folck dræbte.

Olaff Trygueſøn var 4 Aar udi denne Leding, ſiden hand drog fra Venden, til hand kom til Syllingerne.

Cap. 32.

(1) E. eptir þat, pro, þadan. (2) B. þadan, pro, þá.
(3) E. um Bretland, pro, þat land. (4) B. C. Kauraland.
(5) E. oc ætladi, om. (6) E. þá kom hann í eyar &c. uſqve ad).
(7) C. því, pro, ſá. (8) B. ógnblídar.
(9) B. ſverdlauk, pro, ſverdleik.

(10) C. Verdraugar, pro, Ydrogar. (11) C. eigir, pro, ægir.
(12) B. dyrra, pro, dyra. C. bura.
(13) A. tyarginrn, pro, tyrarg. (14) C. E. enn, pro, oc.
(15) B. gard þorra geira hyrdar giódi kunſcar þiódar. D. grádz, pro, grádr.
(16) D. giódr, pro, giódi. (17) C. Kyrmſcrar. B. Kunicrar.

qve boream verſus navigans, etiam ibi rapinis graſſatur. Tum Scotiam petens, ibi qvoqve late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudureyas (Hæbudas) & ibi præliis qvibusdam congreſſus, meridiem verſus ad Mævaniam fertur, ubi etiam prælium habuit. Circa Hiberniam qvoqve late populatus, verſis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infeſtaverat prædabundus, nec non terram, qvam Cumraland (*Cumbriam*) *dicunt, inde occidentem verſus ad* Vallandiam (*Franciam*) *navigat, ubi prædas agit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam deſtinaverat, cum ad inſulas eſt delatus, qvas* Syllingas (*Sorlingas*) *vocant, poſitas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De qvo ita Hallfredus Vandrædaſkalld:*

Multis mulctavit juvenis Anglos
Prævalens illis Rex incommodis.
Bello hoſtes laceſſere qvi audet,
Northumbris fuit cauſa cædis.
Excidit, lupos qvi reddit voraces
In prælio, Scotos ille late.
Inſtituit qvoqve auri, gladio
Gladiorum ludum in Monia, prodigus.

Fecit ille, ſagittis qvi terret,
Inſulas habitantium exercitum,
Princeps fuit heros gloriæ
Cupidus, cædi atqve Hibernorum.
Cæcidit gladio, Bretticas qvi terras
Incolunt, atqve occidit Princeps,
Qvando rapaci ceſſavit voracitas
Corvo, Cumbricas fortiter gentes.

In hiſce expeditionibus Olafus Tryggvii filius qvatuor transegit hyemes, à qvo Vindlandia exiit, usqve ad adventum in Syllingas inſulas.

CAP. XXXII.

CAP. XXXII.

SKÍRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGGVASON Í SYLLINGOM.

Olafr Tryggvason, þá er hann lá í Syllingom, spurdi hann at þar í eyonni var spámadr nockorr, sá er sagdi fyrir úordna luti, oc þótti (1) morgom monnom þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi forvitni á at reyna spádom (2) mans þessa. Hann sendi þann af mannom sínom, er frídastr var (3) oc mestr, oc bió hann sem vegligaz, oc bad hann segia at hann væri konungr. Þvíat Olafr var þá frægr ordinn (4) af því um öll lönd, at hann var frídari (5) oc göfugligri oc meiri enn (6) allir menn adrir. Enn sídan er hann fór or Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni síno, enn calladi sic Ola, oc qvadz vera Gerzcr. Enn er sendimadr kom til spámanzins, oc sagdiz vera konungr, þá feck hann þessi andsvör: ecki ertú konungr, enn þat er rád mitt, (7) at þú ser trúr konungi þínom; eigi segir hann fleira þessom manni: fór sendimadr aptr, oc segir Olafi, oc fýsti hann þess at meirr at finna þenna mann, (8) er hann heyrdi slík andsvör hans, (9) oc tók nú ifa af hánom, at hann væri eigi spámadr. Fór þá Olafr á hans fund, oc átti tal vid hann, oc spurdi eptir hvat spámadr segdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi (10) veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einsetomadrinn svarar med helgom spádómi: þú mant verda ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant mörgom mönnom til trúar koma oc scírnar, manto bædi þer hialpa í því oc mörgom ödrom; oc til þess, at þú ifir eigi um þessi mín andsvör, þá (11) mátto þat til marks hafa, þú mant vid scip þín svikom mæta oc (12) flockom, oc

(1) C. mörgom, non legit. (2) E. hans, pro, mans þessa.
(3) C. oc mestr, om. (4) D. af því um öll lönd, om.
(5) C. oc göfugligri, om. (6) C. hver madr, pro, allir menn adrir.
(7) E. segir spámadrinn, inserit.

Cap. 32.

Kong Olaff Tryggueson dobis udi Syllingerne.

Olaff Tryggueson, den Tid hand laa i Syllingerne, spurde, at der paa Øen var en Spaamand, som sagde forud tilkommende Ting, oc tyctis mange at hans Spaadomme blefue ofte opfyldte; bleff da Olaff nysgierrig at forsøge denne Mands Spaadoms-Kunst. Hand sende da til hannem en aff sine Mend, som var megit anseelig oc stor aff Vext, oc klædde hannem paa det præctigste, oc bad hannem sige sig at være Kongen sielff, thi Olaff var da i alle Lande blefuen berømt, for at være deilig oc anseelig frem for alle andre. Men siden hand drog fra Garderige, beholt hand icke mere aff sit Nafn, end at hand kallede sig Ole, oc sagde sig at være en Gerdsk Mand (en fra Garderige). Men der Sendebudet kom til Spaamanden, oc sagde sig at være Konge, da fick hand dette Suar: icke er du Konge, men det er mit Raad, at du er din Konge tro; oc mere sagde hand icke til denne Mand. Sendebudet drog da tilbage, oc sagde dette til Olaff; oc bleff hand da desmere begierig at komme til Ords met denne Mand, der hand horde dette hans Suar, oc tviflede nu icke mere, at hand jo var en virckelig Spaamand. Siden besøgte Olaff hannem, oc talede met hannem, oc spurde huad Spaamanden kunde sige Olaff forud, huorledis hannem vilde gaa, i at forhuerfue sig it Rige, eller anden Lycke. Eremiten suarede aff en hellig Spaadoms-Aand: du skalt blifue en berømmelig Konning, oc giøre drabelige Gierninger; du skalt omvende mange Mennesker til Troen oc Daaben, huormet du skalt være baade dig sielff oc mange andre til Hielp; oc paa det du icke skalt tuifle om disse mine Ord, da kand du hafue det til it Tegn: naar du kommer til dine Skibe, skal dig der møde Suig (it Bag-

(8) C. er hann heyrdi &c. usqve ad) om.
(9) E. hæc usqve ad) om. B. þeim, pro, hánom, legit.
(10) E. veita at, inserit. (11) C. scallto, pro, mátto.
(12) B. flocki, pro, flockom. C. omittit.

CAP. XXXII.

OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS, IN SYLLINGIS, SACRO FONTE ABLUTUS.

Dum juxta Syllingas insulas in anchoris stabat Olafus Tryggvii filius, factus certior, ibi in insulis vatem commorari, futuras res prædicentem, cujus vera multis videbantur vaticinia, curiositate capitur atqve desiderio fidem istius vatis experiundi. Corporis igitur magnitudine & specie inter suos præstantissimum qvendam, cultu Regio optime ornatum, missum ad vatem jussit se Regem profiteri: jam enim fama per omnes tulerat terras, Olafum formâ, decore & magnitudine corporis alios omnes longe præstare. E Gardarikia autem postqvam discesserat, suorum nominum solo nomine Ola *contentus, se virum Gardensem profitebatur. Missus à Rege, ad vatem accedens, cum se Regem profiteretur, hoc tulit responsi: "Tu non es Rex, sed meum tibi est consilium, ut tuo "Regi fidum te præstes." Qvibus dictis conticuit. Hæc cum missus Regi nuntiaverat, audito hoc ejus responso, majori flagrare cœpit desiderio, istum virum adeundi, qvem jam non dubitat verum esse vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atqve cum eo collocutus, vatem interrogat sibi futura, an ad regnum aut aliam fortunam aditum sibi pararent fata? Cui respondit sancto afflatus vaticinandi numine vir ille solitarius, futurum illum Regem maxime gloriosum; gesturum illum multa præclara, multos eum ad fidem & ad baptismum conversurum, sibiqve tum ipsi, tum plurimis aliis ista in re eum emolumento futurum. Ne de veritate hujus responsi dubitaret Rex, hoc fore indicio atqve signo, qvod ad naves reversus in insidias atqve collectam hostium manum esset delapsurus, qvi-*

oc mun (13) á bardaga rætaz, oc manto (14) týna nockuro lidi, oc ſiálfr ſár fá, oc manto af því ſári banvænn verda (15) oc á ſcilldi til ſcips borinn; enn af þeſſo ſári) manto þó heill verda innan VII nátta, oc brátt vid ſcírn taca. Sídan fór Olafr ofan til ſcipa ſinna, oc þar mætti hann úfridar mannom (16) þeim er hann villdo drepa, oc lid hans (17) oc vard þar bardagi, oc fóro þeirra vidſcipti ſva) ſem einſetomadr hafdi ſagt hönom, at Olafr var ſárr borinn á ſkilldi á ſkip út, oc ſva, at hann vard heill á VII nóttom. Þóttiz þá Olafr vita, at þeſſi madr mundi hánom ſanna luti ſagt hafa, oc þat (18) at (19) hann var ſannr ſpámadr, hvadan af ſem hann hefdi þann ſpádóm. Fór þá Olafr annat ſinn at finna þenna ſpámann, taladi þá mart vid hann, ſpurdi vendiliga hvadan hönom kom ſú ſpeki, er hann ſagdi fyrir ú-ordna luti. Einſetomadr ſagdi, at ſiálfr gud criſtinna manna let hann vita allt þat er hann forvitnadiz, oc ſagdi hann þá Olafi mörg ſtórmerki (20) almáttugs Guds, oc af þeim fortölom (21) játti Olafr at taca ſcírn, oc ſva var at Olafr var ſcírdr) þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam retta trú, oc hafdi med ſer preſta, oc adra lærda menn.

Bagholð) oc en Hob Folck, oc kommer det da til it Slag, huori du ſkalt miſte nogle aff dit Folck, oc ſielff faa it Saar, ſaa du ſkalt være nær ved at døe, oc paa it Skiold blifue baaren til Skibet; men dog ſkaltu aff dette Saar blifue heel igien, inden 7 Dage, oc ſtrax derpaa tage ved Daaben. Siden drog Olaff til ſine Skibe, huor hannem møtte endeel Fiender, ſom vilde ſlaa hannem oc hans Folck ihiel; der holtis it Slag, huilcket gick ligeſom Eremiten hafde ſagt, at Olaff ſaaret bleff baaren paa it Skiold ud til Skibet, men at hand bleff lægt inden ſiu Dage. Tyctis Olaff da kunde vide, at denne Mand hafde ſagt hannem Sanden, oc at hand var en retſkaffen Spaamand, ihuorfra hand end hafde denne Spaadom. Olaff kom da en anden gang til Ords met denne Spaamand, talede om mange Ting met hannem, oc ſpurde omhyggeligen, huorfra hand hafde den Viisdom, at kunne forudſige tilkommende Ting. Eremiten ſuarede, at ſielff de Chriſtnis Gud lod hannem vide, alt huad hand vide vilde; hand fortaalde hannem da mange den Almæctige Guds Underverke; oc aff diſſe Tilraadelſer, ſamtyckede Olaff i at lade ſig døbe, huoraff ſkeede, at Olaff bleff der døbt, oc alt hans Følge. Siden tøfuede hand der en lang Tid, lod ſig underviſe i den ſande Tro, oc hafde derfra met ſig Preſter oc andre lærde Mend.

CAP. XXXIII.

OLAFR FECK GYDO.

Olafr ſigldi or Syllingom um hauſtit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar med fridi, þvíat England var criſtit, (1) oc hann var oc criſtinn ordinn. Enn þar fór um landit þíngbód nockot, oc allir menn ſcylldo til þíngs coma. Enn er þíng var ſett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd,

Cap. 33.

Kong Olaff fick Gyda til Huſtru.

Om Høſten ſeilede Olaff fra Syllingerne til England, oc holt ſig der fredſommelig, thi England var da omvendt til den Chriſtne Tro, ſom hand oc ſielff da var blefuen Chriſten. Der gick den Tid ofuer Landet it Tingsbud, at alt Folcket ſkulde komme til Ting. Men der Tinget var ſet, kom der en Dronning ved Nafn Gyda, Olaff Qua-

(13) E. bardaga mæta, pro, á bardaga rætaz.
(14) C. láta nockvad lid, pro, tyna nockuro lidi.
(15) C. oc á ſcilldi &c. uſqve ad) om.
(16) C. oc bördoz þeir, oc vard allt eptir því, pro, þeim er hann &c. uſqve ad). (17) E. oc vard þar bardagi, inſerit.
(18) C. þóttiz hann vita, inſ. (19) E. þeſsi madr, pro, hann.
(20) D. almattugs, addit. (21) C. var Olafr ſcírdr, pro, játti Olafr, uſqve ad)
(1) C. E. oc hann var oc criſtinn ordinn, om.

qvibuscum prælio congreſſus, nonnullis ſuorum amiſſis, ipſe lethali vulnere ſaucius atqve morti vicinus, retro ad naves in ſcuto portaretur; à qvo vulnere poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus ſacro fonte ablueretur. Poſtea ad naves revertenti Olafo hoſtium qvorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusqve copias, unde orto prælio, eum eventum habuit illorum congreſſus, qvem ei vir ille ſolitarius prædixerat, ut ſaucius Olafus in ſcuto ad naves ſit portatus, ſed poſt ſeptem noctes ſanitati reſtitutus. Unde certo ſcire ſibi videbatur Olafus, & vera ſibi eum prædixiſſe, & verum illum eſſe vatem, qvacunqve ratione ea, qvæ erat vaticinatus, edoctus fuiſſet. Hinc hujus vatis congreſſum iterum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloqvio, accuratius interrogat, unde ei tanta ſapientia, ut futura poſſet prædicere. Cui reſpondit vir ſolitarius, qvæcunqve ſcire vellet, ſibi ipſum Chriſtianorum Deum revelare arcana, multa illi ſimul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; qvibus rebus motus Olafus, ſibi paſſus eſt perſvaderi, ut baptiſmum admittere vellet; qvare ſacro fonte ablutus eſt Olafus, totusqve ejus comitatus. Poſtea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, ſacerdotes inde ſecum & alios doctos viros duxit.

CAP. XXXIII.

CONJUGEM DUXIT OLAFUS GYDAM.

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu qvodam ſtationem habuit, geſſitqve ſe pacificum, cum Anglia tunc Chriſtiana, ipſe qvoqve Chriſtianus eſſet factus. Iſtas autem regiones obibat nuntius qvidam, incolas omnes ad comitia convocans; qvibus rite ordinatis, acceſſit Regina qvædam, nomine Gyda, *ſoror* Olafi Kvar-

nefnd, ſyſtir Olafs Kvarans (2) er konungr var á Irlandi í Dífiinni); hon hafdi gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var ſá þá andadr, (3) enn hon hellt eptir ríkino. Enn ſá madr var í ríki hennar, er nefndr var (4) Alfvini, kappi mikill, oc hólmgaungo-madr; hann hafdi bedit hennar, enn hon ſvarar ſva, at hon villdi (5) kiör af hafa, hvern hon villdi eiga, (6) af þeim mönnom er í hennar ríki voro), oc var fyrir þá ſöc þíngs qvatt, at Gyda ſkylldi ſer mann kióſa; var þar kominn (7) Alfvini, oc (8) búinn med hinom beſto klædom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafr var þar kominn, oc hafdi vas-klædi ſín, oc lodkápo ytzta, ſtód hann med ſina ſveit út í frá ödrom mönnom. Gyda geck oc leit á ſerhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon com þar ſem Olafr ſtód, oc ſá upp í andlit hánom, ſpurdi hon, hver (9) madr hann er; hann nefndi ſic Ola; em ec útlendr madr her, ſegir hann. Gyda mællti: villto eiga mic, þá vil ec kióſa þic. Eigi vil ec neita því, ſegir hann. Hann ſpurdi hvert nafn þeirrar cono var, (10) ætt edr ödli. (11) Gyda heiti ec, ſegir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú ſídan er hann andadiz, þá hefi ec ſtýrt ríkino, menn hafa bedit mín, oc engi ſá er ec villda giptaz (12). Hun var úng kona oc allfríd. Tala þau ſídan þetta mál, oc ſemia þat ſín á milli; feſtir Olafr ſer Gydo.

CAP. XXXIV.

Quarans Søſter, ſom var Konge i Dyblin paa Irland. Hun hafde værit gift met en mectig Jarl i England, ſom den Tid var død, men hun foreſtod ſiden Riget. En Mand var udi hendis Rige, ved Nafn Alfuini, en ſtor Kiempe oc Holmgangsmand. Hand hafde friet til hende, men hun ſuarede ſaaledis, at hun ſielff vilde udkaare ſig en Mand iblant dennem, ſom i hendis Rige vare, oc for den Sag kalledis nu Folckit til Ting, at Gyda vilde keiſe ſig en Mand. Der var da kommen Alfuine, klædt i de beſte Klæder, oc mange andre vare der, vel klædde. Olaff var der ocſaa kommen, men hafde ſine Reiſe-Klæder paa, oc en lodden Kappe yderſt ofuer Klæderne. Hand ſtod met ſit Folge nogit ud fra de andre Mend. Gyda gick frem, oc ſaa paa enhuer, ſom hende ſiuntis at hafue nogen mandelig Anſeelſe. Men der hun kom, huor Olaff ſtod, oc ſaa hannem i Anſictet, ſpurde hun, huo hand var; hand ſagde ſig at hede Ole, oc er jeg her, ſagde hand, en fremmet Mand; da ſagde Gyda: derſom du vil hafue mig, da vil jeg udkaare dig til Mand; dertil ſiger jeg icke nei, ſagde hand, oc ſpurde om denne Quindes Nafn, Slect oc Byrd; jeg heder Gyda, ſiger hun, oc er Kongen aff Irland, hans Dotter; jeg bleff gift her i Landet met en Jarl, ſom her regierede; nu ſiden hand døde, hafuer jeg foreſtaaet Riget; nogle hafue beilet til mig, men ingen ſaadan, ſom jeg vilde hafue til Mand. Gyda var en ung oc megit deilig Quinde; talede de ſiden om denne Sag, oc ofuerlagde den met hinanden; oc feſte derpaa Olaff Gyda ſig til Huſtru.

Cap. 34.

(2) C. Ira konungs, pro, er konungr var &c. uſqve ad).
(3) C. enn hon hellt eptir rikino, om.
(4) B. Alfumi, pro, Alfvini.
(5) E. keyr kióſa, pro, kiör af hafa.
(6) C. af þeim mönnom &c. uſqve ad) om.
(7) B. Alfumi, pro, Alfvini.
(8) C. ſkreytr ágætliga at, pro, búinn med hinom beſto.
(9) C. E. hann væri, pro, madr hann er. (10) E. [illegible] edr ödli, om.
(11) A. B. em ec, ſegir hon, konungsdóttir.
(12) A. B. C. D. enn ec heitî Gyda, hic inſerunt.

Kvarran, *qvi Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, qvo mortuo, ipſa regno præerat. Erat regni iſtius incola qvidam,* Alfvinus *dictus, vir in bello & in duellis verſatiſſimus, qvi Gydam ſibi petierat conjugem, ſed tulerat reſponſum, ipſam velle Reginam ſibi eligere maritum ex viris regni ſui incolis; qva de cauſa indicta erant comitia, ut in illis Gyda ſibi maritum eligeret. Comitiis intererat Alfvinus, veſtibus qvam pretioſiſſimis indutus, plurimiqve alii, omnes ſplendide ornati. Aderat ibi qvoqve Olafus, ſed veſtibus, qvæ pluviæ erant defendendæ, (pænula) indutus, & ſupra veſtes toga tectus hirſuta; ſtabat autem, ſuo cum comitatu, à cætera turba nonnihil diſtinctus. Proceſſit Gyda, ſingulos accuratius oculis luſtrans, qvi ei videbantur faciei eſſe virilis atqve animi; qvæ poſtqvam locum acceſſerat, ubi ſtabat Olafus, faciem ejus contemplata, qvis & cujas eſſet, interrogavit. Nominabat ille ſe* Olaum, *hominem peregrinum. Tum Gyda: "Si me conjugem cupis, inqvit, te mihi eligam maritum;" reſpondit ille, ſe id non recuſare, qværens ſimul mulieris hujus nomen, genus atqve proſapiam. "Eſt mihi, inqvit illa, nomen Gydæ; "ſum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta fui hac in regione Jarlo cuidam, qvi hic regno præfuit. Poſt ejus "mortem, ipſa regni fui gubernatrix. Meas multi qvidem ambiere nuptias, ſed nemini volui nubere." Erat illa mulier ætatis juvenilis, & pulchritudine eximia. Sermone (igitur) ſæpius habito, cum hac de re inter ſe convenerat, conjugem Olafus ſibi deſponſat Gydam.*

CAP. XXXIV.

HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var sidr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar scylldi (1) coma til hólm-gánga; býdr Alfvini Olafi Tryggva syni til (2) hólmgaungo um þetta mál. Þeir leggia med ser stefnolag til bardaga, oc sculo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafr sva vid sina menn, at þeir geri (3) sva sem hann gerir; (4) hann hafdi öxi micla: enn er Alfvini (5) villdi höggva sverdi til konungs, þá laust (6) hann sverdit or höndom hánom, oc annat högg siálfan hann, sva at Alfvini fell; sídan batt Olafr hann fast. Fóro sva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir sva heim til herbergia Olafs. Sídan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc coma eigi aptr; enn Olafr tóc allar eigor hans. (7) Olafr feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn stundom á Írlandi.

CAP. XXXV.

OLAFR KONUNGR TRYGGVASON FÆR HUNDINN VÍGIA.

Þá er Olafr var á Írlandi, var hann staddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med scipom; oc þá er þeir þurfto strandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-smala: þá kemr þar eptir bóndi einn, oc bad Olaf gefa ser kýr þær, er hann átti. Olafr bad hann hafa kýr sínar, ef hann mætti kenna, oc dvel eigi ferd vora. Bóndi hafdi þar micinn hiard hund, hann vísadi hundinom í nauta

(1) E. coma, al. vera, legunt. (2) B. orrosto oc, inserit.
(3) C. sva, omittit. (4) E. Olafr, pro, hann.
(5) C. hiô, pro, villdi höggva. (6) C. Olafr, pro, hann.
(7) B. Olafr feck þá Gydo, omittit.

Cap. 34.

Alfuines oc Kong Olafs Tuekamp.

Alfuine var saare ilde tilfreds met dette. Men det var en Skick i England, huis to kieppedis om en Ting, at den da skulde affgioris ved Tuekamp; derfor bød Alfuine Olaff Tryggueson ud til en Tuekamp, for denne Sags Skyld. De beramte sig imellem Tid oc Sted til Slaget, oc skulde de være tolff paa huer Side. Men der de mottis, sagde Olaff saa til sine Mend, at de skulde giøre som hand giorde. Hand hafde en stor Øxe; men der Alfuine vilde hugge til Kongen met Suerdet, da slog hand Suerdet hannem aff Hænderne, oc met et andet Hug til hannem sielff, saa at Alfuine falt; siden bant Olaff hannem fast; oc saaledis gick det alle Alfuines Mend, at de finge Hugg, oc blefue bundne, oc saa førte hiem til Olafs Herberge. Siden bad hand Alfuine romme bort aff Landet, oc komme aldrig tilbage; men Olaff tog all hans Eiendom. Olaff tog Gyda siden til Hustru, oc opholt sig i England, men stundom i Irland.

Cap. 35.

Kong Olaff Tryggueson faar Hunden Vige.

Den Tid Olaff opholt sig paa Irland, var hand engang bested i it Krigstog, oc foer til Skibs. Men der de behofuede Fetallie oc Quæg til Slacters, ginge de op paa Landet, oc drefue ned til Strandsiden en Hob Quæg. Da fulgte efter dennem en Bonde, oc bad Olaff gifue sig de Kiør, hand der aatte. Olaff bad hannem tage sine Kiør, hues hand kunde kiende dem, men opholde icke, sagde hand, vor Færd. Bonden hafde en stor Fæhund; hand

CAP. XXXIV.

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI REGIS.

Hæc ægerrimo animo tulit Alfvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controversa, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alfvinus hac de re Olafum provocat. Pugnæ hi locum diemqve statuunt, eo modo, ut ab utraqve parte essent duodecim. Ubi convenere (pugnaturi), monet suos Olafus, ut ad suum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat securi, qva Alfvino, gladium vibranti, ut Regem cæderet, manu gladium excussit, & iterato ictu ipsum ita feriit, ut Alfvinus caderet, qvem humi cubentem postea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alfvini comitum fatum, ut cæsi verberibus atqve vincti ad diversorium, ubi Olafus hospitabatur, traherentur omnes. Alfvinum postea jussit Olafus ex ista terra facessere, nec unqvam redire, sibi omnes ejus vindicans possessiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, postea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

CAP. XXXV.

VIGGIO CANE POTITUR OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus, in expeditione qvadam constitutus, qvæ navibus fiebat, cum opus esset pecora ad littus abigere atqve mactare, suorum qvosdam ad vicina rura ablegat, qvi ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos secutus rusticus qvidam Olafum supplex oravit, ut qvæ suæ fuerant, sibi daret vaccas. Annuens Olafus jussit rusticum suas sibi habere vaccas, si agnoscere posset, sed iter festinantes non morari. Ha-

nauta flockana, (1) oc varo þar rekin mörg hundrot nauta; hundrinn lióp um alla nauta flockana), oc rac í brott jam-mörg naut, sem bóndi (2) qvadz von eiga, oc voro þau öll á einn veg mörcot; þóttoz þeir þá vita, at hundrinn mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundr sá furdovitr. Þá spur Olafr, ef bóndi vill (3) selia hánom hundinn? (4) at helldr segir bóndi, at ec vil giarna gefa þer. Olafr gaf hönom þegar í stad gullhring, oc het hánom vinátto sinni. Sá hundr het Vigi, oc var allra hunda bestr; átti Olafr hann lengi sidan.

hand viste Hunden ind i Quæg-Hoben, men der drefuis (til Strandsiden) mange hundrede Nød. Hunden lob igiennem den hele Hob aff Nød, oc fraskillede ligesaa mange Nød, som Bonden sagde sig at savne, oc vare de alle ens merckede, oc deraff siuntis mand at kunne vide, at Hunden hafde ret kient. Denne Hund siuntis dem derfor at være saare forstandig. Da spurde Olaff, om Bonden vilde selje hannem Hunden; saa meget heller, suarede Bonden, som jeg gierne vil gifue dig den. Olaff gaff hannem strax, i Steden derfor, en Guldring, oc lofuede hannem sit Venskab. Denne Hund hed Vige, oc var den allerbeste aff alle Hunde, huilcken Kongen lenge derefter aatte.

CAP. XXXVI.
FRA HARALLDI KONUNGI GORMSSYNI OC HERNADI HANS TIL ISLANDS.

Haralldr Gormsson Dana konungr spurdi at Hácon Jarl hafdi castat cristni, enn heriat land Dana konungs vída. Þá baud Haralldr Dana konungr her út, oc fór sídan í Noreg; oc er hann com í þat ríki, er Hácon Jarl hafdi til forráda, þá heriar hann þar oc eyddi land allt, oc com lidino í eyar þær er (1) Sólundir heita. Fimm einir bæir stódo (2) eptir í Læradal, enn fólc allt flýdi á fiöll (3) oc marcir, med lausafe þat allt er med mátti comaz. Þá ætladi Dana konungr at sigla lidi því (4) mikla til Islands, oc hefna níds þess, er allir Íslendingar höfdo níddan hann. Þat var í lögom haft á Íslandi, at yrkia scyllldi um Dana konung nídvíso fyrir nef hvert, er á var landino. Enn sú var sóc til, at scip þat er Íslendzkir menn (5) höfdo átt, braut í Dan-

(1) C. oc voro þar rekin mörg &c. usqve ad) om.
(2) A. B. E. segir at hann átti. (3) C. selia, alii, gefa.
(4) C. at helldr segir bóndi, at ec vil giarna gefa þer, pro, giarna segir bóndi. (1) C. E. Solundar.

Cap. 36.
Om Kong Harald Gormsson oc hans Ledings-Tog til Island.

Harald Gormsson Danne-Konge spurde, at Hakon Jarl hafde forkast den Christen Tro, oc feidet vide i Danne-Kongens Rige. Da udbod Kong Harald en stor Krigs-Hær, oc drog til Norrig, oc der hand kom i det Rige, som Hakon Jarl hafde at raade ofuer, da feidede hand der, oc ødde alt Landet, indtil hand kom met Floden til de Øer, som Solunder hede. Udi Lærdal blefue icke uden fem Gaarde staaendis. Men alt Folcket flydde op paa Field oc Skofue, met hues Gods de kunde føre met sig. Derfra actede Danne-Kongen at seile til Island, met sin store Krigsmact, oc hefne den Nid, oc den Spot, som alle Islendingerne hafde giort hannem. Det var blefuet set i Loug paa Island, at mand skulde dicte en Nid-Vise, for huer Udhuck paa Landet. Men Aarsagen var denne, at it Skib, som Islendske Mend aatte,

(2) B. C. úbrendir í Sogni oc Veradal, pro, eptir í Læradal. D. E. óbrendir í Sogni.
(3) C. undan, pro, marcir. A. B. D. lausafe, om. E. fe, legit.
(4) B. mikla, addit. (5) A. B. C. átto, pro, höfdo átt.

Habebat ibi secum rusticus canem ingentem pecoris custodem, qvem boum armentum jussit intrare; plura vero boum ibi agebantur centena. Per totum boum armentum discurrens canis, tot inde segregavit boves, qvot rusticus dixerat se desiderare, omnes eodem signo notatos. Visus est igitur eis canis suos recte dignovisse, insignisqve is esse sagacitatis. Rogatus ab Olafo rusticus, an sibi canem vellet vendere, se lubenti animo donaturum, ille respondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, suam præterea rustico pollicitus amicitiam. Dictus est canis ille Vigius, *omnium canum præstantissimus, qvem Olafus postea longo possedit tempore.*

CAP. XXXVI.
DE HARALLDO REGE GORMII FILIO, ET EJUS IN ISLANDIAM EXPEDITIONE.

Certior redditus Haralldus Gormii filius, Danorum Rex, Hakonum Jarlum, abjecta fide Christiana, Danorum Regis regnum late rapinis & cæde exercuisse, exercitu imperato, Norvegiam petit Rex Danorum Haralldus, ubi regnum ingressus, cui præerat Hakonus Jarlus, igne & cæde grassatur, totamqve vastat regionem; qvo facto, ad insulas Solundas *classem appulit. Qvinqve solum in* Læradalia *restabant villæ; incolæ autem omnes, cum rebus omnibus ac bonis mobilibus, qvæ auferri poterant, ad montes atqve deserta aufugere. Erat tum Regi Danorum animus, cum ingenti isto exercitu Islandiam petere, carminis, qvod in ejus contumeliam cecinerant omnes Islandi, ut ab iis pœnas sumeret. Lege (enim) in Islandia fuerat statutum, ut pro qvovis istius terræ naso (promontorio) in Regis Danorum contumeliam pangeretur carmen. Cujus rei erat causa, qvod fracta in Dania navi, qvæ fuerat Islandorum qvorundam, bona omnia occupaverant Dani, præ se ferentes, spolia ea esse*

Danmörc; enn Danir tóco upp fe allt, oc cöllodo vagrec, oc red fyrir því brýti konungs, er Birgir het; var nídit ort um þá báda. Þetta er í nídino:

Þá er (6) ſparn á mó (7) mörnis
(8) mordkunnr Haralldr ſunnan,
(9) vard þá (10) vinda myrdir
vax (11) eitt í ham (12) Faxa.
Enn (13) bergſalar Birgir
böndom rækr í landi
(14) þá ſá ölld í iölldo
(15) úríkr fyrir (16) líki.

CAP. XXXVII.

HARALLDR KONUNGR SENDIR KUNGAN MANN HAMFÖROM TIL ÍSLANDS.

Haralldr konungr baud (1) kungom manni at fara í hamförom til Íſlands, oc freiſta hvat hann kynni ſegia hánom: ſá fór í hvals líki. Enn er hann com til landſins, þá fór hann veſtr fyrir nordan landit; hann ſá at fiöll öll oc hólar voro fullir af landvættom, (2) ſumt ſtórt enn ſumt ſmátt. Enn er hann com fyrir Vapnafiörd, þá (3) hellt hann inn á fiördinn, oc ætladi á land at gánga; þá fór ofan (4) or dalnom dreki mikill, oc fylgdo hánom (5) margir ormar, pöddor oc edlor, oc bleſo eitri á hann; enn hann lagdiz í brott, oc veſtr fyrir land, allt fyrir Eyiafiörd; fór hann inn eptir þeim firdi; þar fór móti hánom fugl ſva mikill, at vængirnir tóco út (6) fiöllin (7) tveggia vegna, oc fiölldi annara fugla,

(6) E. morn, pro, ſparn. (7) E. mörnir, pro, mörnis.
(8) E. morgkunnr, pro, mordkunnr. (9) E. vard at.
(10) C. vanda. (11) B. eitri, pro, eitt.
(12) E. Faxi, pro, Faxa.
(13) B. borgſalar. E. bondom.

aatte, ſtrandede i Danmarck, men de Danſke optoge alt Godſet, oc kallede det Vrag; for huilcket var Hofuitsmand en Kongens Befalings-Mand eller Fogit, ved Nafn Birger, men Nid-Viſerne vare giorde om dem begge. J Nid-Viſerne ſtaaer dette:

Da den aff Mord bekiente Harald
Traadde paa Skiolden,
Vendernes Morder til Vox
Bleff, i en Hingſtes Skickelſe.
Men Bierghuſets (Beboer) Byrger,
Forſkudt aff Landets Guder,
Affmectig, det Folcket ſaae,
Til Hoppe omſkabt, hannem motte.

Cap. 37.

Kong Harald ſender en Troldmand, i forvandlet Skickelſe, til Jsland.

Kong Harald bad en Troldmand fare til Jsland i forvandlet Skickelſe, oc forſøge huad hand derfra kunde ſige hannem. Hand drog affſted i en Huals Skickelſe; men der hand kom til Landet, drog hand norden omkring det mod Veſten; da ſaae hand alle Bierge oc Høje vare fulde aff Landvætter (Skyts-aander), huoraff ſomme vare ſtore, ſomme ſmaa. Men der hand kom uden for Vapnefiord, drog hand ind i Fiorden, oc actede der at ſtige i Land; da drog en ſtor Drage ned efter Dalen, oc fulgte hannem mange Orme, Tudſer og Øgler, ſom udblæſte Gift paa hannem. Hand lagde da derfra, oc veſter omkring Landet, til hand kom uden for Øefiord; der ſuam hand ind efter Fiorden, men der kom hannem i Mode en ſaa ſtor Fugl, at Vingene ſtracte ſig ud til Fieldene paa begge Sider, oc met hannem en ſtor Hob andre Fugle, baade

(14) E. þat í ölldo. (15) C. yríkr. (16) Ita C. E. cæteri, ríki.
(1) E. kyngom. (2) C. ſumt ſtórt, enn ſumt ſmátt, om.
(3) C. hellt, alii, fór. (4) E. eptir.
(5) C. fiölldi orma. (6) B. fiöllom, pro, fiöllin.
(7) E. tveim megin.

eſſe maris, in littus ejecta. Hujus vero rei auctor erat Regis procurator, nomine Birgerus. *In carmine probroſo hæc exſtant:*

Qvando clypeum conculcabat
Notus ille de cædibus Halldus,
Mutatus fuit Vindorum homicida
In ceram, admiſſarii ſub imagine eqvi.

Sed domos habitans montanas Birgerus,
Reprobus à Diis terræ præſidibus,
Qvod totus vidit civium coetus,
Impotens occurrit, eqva factus.

CAP. XXXVII.

HARALLDUS REX MAGUM MITTIT IN ISLANDIAM SPECIEM MUTATUM.

In mandatis dedit Haralldus Rex cuidam, magicarum artium perito, ut formam mutatus Islandiam adiret, experturus, qvæ ibi explorata redux Regi poſſet nuntiare. Formam ille ceti indutus, cum terram acceſſerat, occidentem verſus fertur, juxta littora terræ borealia, ubi montes omnes videt & omnes colliculos, geniis repletos, majoribus aliis, aliis minoribus. Ad oſtium autem ſinus Vapnafiord *delatus, ſinum intrat, animo in terram aſcendendi. Sed de valle deſcendens ingens draco, ſerpentum, bufonum ac lacertarum magna multitudine comitatus, venenum adverſus eum efflavit. Hinc igitur flexo itinere, & longius occidentem verſus juxta littora progreſſus ad ſinum* Eyafiord, *iſtum ſinum intrat; hic vero ei in occurſum provolat iſtius magnitudinis avis, ut alæ ejus expanſæ latera montium, utrimqve tangerent, comitante magna aliarum, cum majorum tum minorum*

fugla, (8) bædi ſtórir oc ſmáir. Braut fór hann þadan, oc veſtr um landit, oc ſva ſudr á Breidaförd, oc ſtefndi þar inn á fiörd; þar kom móti hánom gridungr micill, oc ód á ſæinn út, oc (9) tóc at gella ógurliga; (10) fiölldi landvætta fylgdi hönom. Brott fór hann þadan, oc ſudr um Reykjanes, oc villdi þar ganga upp (11) á Vikar-ſkeidi. Þar com í móti hánom bergriſi, oc hafdi járnſtaf í hendi, oc bar höfudit hærra enn fiöllin, oc margir adrir jötnar med hánom. Þadan fór hann auſtr med endilaungo landi; var þá ecki (12) ſegir hann, nema ſandar oc (13) öræfi, oc brim mikit fyrir utan; (14) enn haf ſva mikit millom landanna, ſegir hann, at ecki er þar fært lángſcipom. Þá var Brodd-Helgi í Vapnafirdi; Eyolfr Valgerdarſon í Eyafirdi; Þórdr Gellir í Breidafirdi; Þóroddr Godi í (15) Olfuſi. Sídan ſneri Dana konungr lidi ſíno ſudr med landi, oc fór ſídan til Danmercr; enn Hácon Jarl let byggia land allt, oc gallt enga ſkatta Dana konungi, (16) medan hann lifdi.

baade ſtore oc ſmaa. Deden foer hand veſter omkring Landet, oc ſaa ſønder til Breidafiord, oc ſtefnede der ind ad Fiorden; men der kom hannem i Møde en ſtor Tiur, ſom vadede udi Siøen, oc begynte at vraale forferdeligen; oc en Mengde aff Landvætter fulgte met hannem. Derfra drog hand mod Sonden, forbi Reikienæs oc vilde der gaa op paa Vickarſkeide: der kom hannem i Møde en Bierg-Riſe, ſom hafde en Jernſtock i Haanden, oc ragede met Hofuedit ofuer Fieldene, oc mange andre Jætter fulgte hannem efter. Hand drog derfra mod Øſten, langs met Landet, huor intet andet var, ſagde hand, end Sand-Streckninger, oc øde Ørckener, oc Brendinger uden for (i Siøen), men Hafuet ſaa ſtort oc vidt, at Lang- eller Krigs-Skibe kunde der icke komme ofuer. Da var Brodd-Helge i Vapna-Fiord; Eyolff Valgierds Søn i Øefiord; Thord Geller i Breidafiord, oc Thorodd Gode i Olffus. Siden vende Danne-Kongen ſin Flode ſønder ud, langs met Landet, oc drog ſiden til Danmarck. Men Hakon Jarl lod bygge alt Landet igien, oc gaff aldrig ſiden nogen Skat til Danne-Kongen mens hand lefuede.

CAP. XXXVIII.

FALL HARALLDR GORMSSONAR.

Sveinn ſonr Harallds konungs, ſá er ſídan var kalladr Tiúguſcegg, beiddiz ríkis af Haralldi konungi födor ſínom; enn þá var enn ſem fyrr, at Haralldr konungr villdi eigi (1) tvíſkipta Danavelldi, oc vill ecki ríki fá hönom. Þá aflar Sveinn ſer herſcipa, oc ſegir, at hann vill fara í víking: enn er lid hans com allt ſaman, (2) oc þá var kominn til lids vid hann (3) af Jomsvíkingom Pálnatóci. Þá hellt

Cap. 38.

Harald Gormsſøns Fald.

Suend, Kong Haralds Søn, ſom ſiden bleff kallet Tyfueſkieg, bad Kong Harald, ſin Fader, om noget Rige; men det ſkeede den gang, ſom forhen, at Kong Harald vilde icke ſkifte Riget i tuende Parter, eller gifue hannem nogit Rige. Da forhuerfuede Suend ſig Orlogs-Skibe, oc ſagde, at hand vilde drage i Leding; men der all hans Krigs-Mact var ſamlet, da kom Palnatoke, en aff Jomsvikingerne, hannem til Undſetning. Da

(8) C. bædi ſtórir oc ſmáir, om. (9) E. gelldi.
(10) C. fiölldi landvætta fylgdi h. omittit.
(11) C. á Vikarſkeidi, om.
(12) C. ſegir hann, om. (13) C. hafnleiſar, pro, öræfi.
(14) C. enn haf ſva mikit milli landanna &c. om.
(15) E. Ölbuſi, pro, Ölfuſi. (16) C. medan hann lifdi, addit.
(1) E. ríki fá hönom oc, inſerit, ſed E. oc vill ecki ríki fá hönom, om.
(2) E. þá var oc. (3) C. af Jomsvíkingom, om.

rum avium turba. Illinc ſe ergo proripiens, littoraqve inſulæ occidentalia prætervectus, ad ſinum usqve Breidafiord, *qvem intrat, videt ibi ſibi occurrentem eximiæ magnitudinis taurum, qvi ipſas maris undas ingreſſus, mugitu horrendo loca implebat circumjecta, comitante eum magna geniorum terræ tutelarium caterva. Itaqve hinc territus aufugit, & promontorium* Reykianes *auſtrum verſus præterlapſus, in* Vikarſkeidiam *voluit adſcendere. Aſt hic occurrit ei gigas montanus, ferreum baculum manu geſtans, cujus caput ſupra ipſos montes eminebat, comitante ingenti aliorum gigantum turba. His igitur relictis locis, narrabat, ſe littora legiſſe terræ, qvousqve illa patebat, orientem verſus, ſed aliud nihil ſibi occurriſſe, qvam ſteriles arenas, deſerta invia atqve inculta, & æſtuans mare, horrendos fluctus in littora volvens; ſed vaſtum adeo mare terras diſtingvere, ut navibus bellicis non eſſet pervium. Eo tempore in Sinu Vapnafiord habitavit* Brodd-Helgius; Eyolfus Valgerdæ filius, *in ſinu Eyarfiord; in ſinu Breidafiord,* Thordus Gellir; Thoroddus Godi (*præſul*) *in* Olfuſo. *Poſtea Danorum Rex, cum ſua claſſe littora terræ meridiem verſus legens, in Daniam revertitur; ſed Hakonus Jarlus, tota terra in priſtinum ſtatum reſtituta, qvamdiu vixit, nullum Danorum Regi tributum pependit.*

CAP. XXXVIII.

CÆDES HARALLDI, GORMII FILII.

Sveinus, *Haralldi Regis filius, poſtea dictus* Tiugeſkiæg (*barbæ furcatæ*) *ab Haralldo Rege, patre ſuo, regnum ſibi* (*aliqvod*) *dari petiit. Haralldus autem Rex, jam ut olim, regnum Daniæ nolens partiri, regni participem eum facere recuſavit. Sveinus ergo, claſſe navium bellicarum comparata, qvam expeditioni piraticæ parari dictitabat, cum totus exercitus in unum convenerat, & ex Jomsvikingis* (*piratis Jomsburgenſibus*) *ei auxilio*

hellt Sveinn til Siálands, (4) oc inn í Isafiörd; þá var þar fyrir (5) med scipom sínom Haralldr konungr fadir hans, (6) oc bióz at fara í leidángr. Sveinn lagdi þegar til orrosto vid hann; vard þar bardagi micill. Dreif þá lid (7) sva mikit til Haralldz konungs, sva at Sveinn (8) vard ofrlidi borinn oc flýdi. Þar feck Haralldr konungr sár þau, er hann leiddo til bana. Sídan var Sveinn til konungs tekinn í Danmörk. Þá var Sigvalldi Jarl yfir Jomsborg á Vindlandi: hann var son Strút-Haralldz (9) konungs, er rádit hafdi fyrir Scáni: Brædor Sigvallda voro þeir Hemingr oc Þórkell enn Háfi. Þá var oc höfdingi yfir Jómsvíkingom Búi Digri af Borgundarhólmi oc Sigurdr bródir hans. Þar var oc Vagn (10) son þeirra Áka oc Þórgunno, systorson þeirra Búa. Sigvalldi Jarl hafdi höndom tekit Svein konung, oc flutt hann til Vindlands til Jomsborgar, oc naudgadi hánom til sætta vid Burislaf Vinda konung, oc til þess at Sigvalldi Jarl scylldi gera sætt milli þeirra. Sigvalldi Jarl átti þá Ástrídi, dóttor Burislafs konungs. Enn at ödrom kosti segir Jarl, at hann mundi Svein konung fá í hendor Vindom. Enn konungr vissi þat, at þeir mundo qvelia hann til bana; játti hann fyrir því sættargerd Jarls. Sigvalldi Jarl dæmdi þat, at Sveinn konungr scylldi fá Gunnhilldi dóttor Burislafs konungs, enn Burislafr konungr scylldi fá Þyri (12) Haralldz dóttor, systor Sveins konungs; enn hvartveggi þeirra scylldi hallda (13) ríki sino, oc scylldi vera fridr milli landa. Fór þá Sveinn konungr heim (14) í Danmörc med Gunnhilldi kono sína. Þeirra synir voro þeir Haralldr oc Knútr hinn Ríki. Í þann tíma heitodoz Danir miöc at (15) fara med her í Noreg (16) á hendor Háconi Jarli.

CAP. XXXIX.

(4) C. oc inn í Isafiörd, om. (5) C. med scipom sínom, om.
(6) C. oc bióz at fara í leidangr, om. (7) C. sva mikit, inserit.
(8) C. vard ofrlidi borin oc, om.
(9) C. konungs, er rádit hafdi fyrir Scáni, om. (10) C. Akason.
(12) C. Haralldz dóttor, om.
(13) B. rikiom. A. D. E. rikino.
(14) C. í Danmörc, om. (15) C. heria.
(16) C. á hendor Háconi Jarli, om.

Da seilede Suend til Siæland, oc lagde ind udi Isefiord, oc laa Kong Harald hans Fader der met sin Flaade, oc vilde drage i Leding. Suend lagde strax til Slags met hannem, oc bleff der en skarp Strid; søgte da megit Folck aff Landet hen til Kong Harald, saa at Suend bleff ofuervældet aff Mengden, oc flydde. Der fick Kong Harald de Saar, huoraff hand døde. Derefter bleff Suend tagen til Konge i Danmarck. Den Tid var Sigvald Jarl ofuer Jomsborg i Venden; hand var Kong Strut-Haralds Søn, som forhen raadde for Skaane. Sigvalds Brødre vare Heming oc Thorkill den Høje. Da var oc Bue hin Tycke, fra Borringholm, Høfding ofuer Jomsvikingerne, oc hans Broder Sigurd; der var oc Vagn, Akes oc Thorgunnes Søn, men Bues oc Sigurds Søster-Søn. Sigvald Jarl hafde taget Kong Suend til Fange, oc ført hannem bort til Jomsborg i Venden, oc tuang hannem der til at slutte Fred met Burislaf, Konge i Venden, oc antage Sigvald Jarl til Underhandler, at giøre Forlig dem imellem. Sigvald Jarl hafde da til Ecte Astrid Kong Burislafs Dotter. Huis dette ei skeede, sagde Jarlen, at hand vilde antvorde Kong Suend udi Vendernis Hender; men Kongen vidste vel, at de vilde pine hannem til døde, oc derfor samtyckede hand deri, at Sigvald Jarl giorde Forligelse dem imellem. Sigvald Jarl dømte, at Kong Suend skulde faa Gunnhild Kong Burislafs Dotter til Hustru, oc Kong Burislaff Thyri Haralds Dotter, Kong Suends Søster; men begge skulde de beholde huer sit Rige, oc Fred være mellem deris Lande. Kong Suend drog siden hiem til Danmarck met Gunnhild sin Hustru. Deris Sønner vare Harald oc Knut den Mectige. Den Tid truede de Danske megit, at de vilde drage met Krigs-Mact til Norrig, imod Hakon Jarl.

Cap. 39.

xilio Palnatokius, *istam classem in Sialandiam ducit, & in sinum* Isafiord, *ubi in anchoris stabant naves Haralldi Regis, qvi expeditionem piraticam parabat. Haud mora, arma expedit & prælium ciet Sveinus; oritur prælium acerrimum: sed confluentibus undiqve ad Regem Haralldum copiis, à multitudine superatus Sveinus, fugæ se dare cogitur, sed vulnere ibi sauciatur Haralldus, qvod mortem ei acceleravit. Hoc facto, Rex Daniæ sumitur Sveinus. Eo tempore erat* Sigvalldus *Jarlus Jomsburgi Præfectus in Vindlandia, filius* Strut-Haralldi *Regis, qvi Scaniæ olim imperaverat. Sigvalldi fratres erant* Hemingus & Thorkellus Hafi (*procerus*). *Jomsvikingis tunc etiam dux erat* Buius, *dictus* Digri (*crassus*) *ex* Borgundarholmo (*Borringia insula*) *nec non frater ejus* Sigurdus. *Qvibus qvoqve addatur* Vagnus, *filius* Akii & Thorgunnæ, *sed Buii ex sorore nepos. Captivum duxerat Sigvalldus Jarlus Sveinum Regem, & abstractum Jomsburgum in Vindlandia, ad pacem coëgerat, cum Rege Vindorum Burislafo ineundam, cujus sanciendæ arbiter esset Sigvalldus, qvi tunc conjugem habuit* Astridam, *Burislafi Regis filiam, minatus Regi Sveno, si conditionem accipere recusaret, se illum Vindis traditurum. Sciens Rex, à Vindis supplicium sibi & necem imminere, latas à Sigvalldo Jarlo admisit pacis conditiones. Sanciverat autem Jarlus, ut conjugem duceret Sveinus Rex* Gunnhilldam, *filiam Regis Burislafi; ut huic nuberet* Thyra, *Haralldi filia, soror Regis Sveini; & ut uterqve, suo regno contentus, pacem mutuam coleret. Postea Rex Sveinus in Daniam sua cum conjuge est reversus. Filii illorum erant* Haralldus & Kanutus, *postea* Potens *dictus. Eo tempore pluribus verbis minati sunt Dani, se suscepta in Norvegiam expeditione, bello Hakonum Jarlum esse adorturos.*

CAP. XXXIX.

CAP. XXXIX.

HEITSTRENGING JOMSVÍKINGA.

Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc ſtefndi til ſín höfdingiom öllom, þeim er í voro ríkino. Hann ſcylldi erfa Haralld födor ſinn. Þá hafdi oc andaz litlo ádr Strút-Haralldr (1) á Scáni, oc Veſeti í Borgundarhólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra ſcylldo þar coma, oc erfa fedor (2) ſína, at þeirri veizlo, er konungr gerdi. Jomsvíkingar fóro til veizlonnar med öllo lidi ſíno, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI ſcipa af Vindlandi, enn XX ſcip af Scáni. Þar com ſaman allmicit fiölmenni. Fyrſta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr ſtígi í háſæti födor ſíns, (3) þá drack hann minni hans, oc ſtrengdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann ſcylldi cominn med her ſinn til Englands, at drepa Adalrád konung, edr reka hann or landi. Þat minni ſcylldo allir drecka, þeir er at erfino voro. (4) Því næſt var ſceinct fyrſt höfdingiom Jomsvíkinga hin ſtærſto horn (5) af enom ſterkaſta dryck, er þar var). Enn er þat minni var afdruckit, þá ſcylldi drecka Criſtsminni allir menn, (6) oc var Jomsvíkingom borit æ-fullaſt oc ſtercaſtr dryckrinn). Hit þridia var Michials minni, oc drucko þat allir. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor ſíns, oc ſtrengdi heit ſídan, at ádr III vetor væri lidnir, ſcylldi hann vera cominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan ſtrengdi heit Þórkell Hávi bródir hans, at hann ſcylldi fylgia Sigvallda (7) bródor

(1) C. á Scáni, om.
(2) B. D. E. ſinn.
(3) C. E. þá drack hann minni hans, om. oc ſtrengdi hann heit.
(4) A. B. C. D. þá var ſceinct.
(5) C. med ſtercom. C. er þar var, om.
(6) C. oc var Jomsvíkingom &c. uſqve ad) om.

Cap. 39.

Jomsvikingernes Løfte.

Kong Suend beredde it mectig ſtort oc koſteligt Gieſtebud, oc bød til ſig alle de Hofdinger, ſom vare i Riget, thi hand vilde da giøre Arfue-Øl efter ſin Fader. Da vare oc, nogen Tid tilforn, Strut-Harald i Skaane, oc Veſet paa Borringholm, Bue den Tyckis oc Sigurds Fader, døde. Da ſende Kong Suend Bud til Jomsvikingerne, at Sigvald Jarl oc Bue, oc deris Brødre ſkulde komme til det Arfue-Øl, ſom hand vilde giøre, oc arfue deris Fædre. Jomsvikingerne droge til Gieſtebudet, met alle dem, aff deris Krigs-Folck, ſom vare de tapperſte. De hafde 40 Skibe aff Venden, oc 20 Skibe aff Skaane. Der ſamledis ofuermaade megit Folck. Den førſte Gieſtebuds-Dag, førend Kong Suend ſteg op i ſin Faders Kongelige Sæde, da drack hand ſin Faders Minde (eller Bægere), oc giorde it høitideligt Løfte, at førend try Aar vare forløbne, ſkulde hand være kommen til England met ſin Krigsmact, oc dræbe Kong Adelrad, eller drifue hannem aff Landet. Dette Bægere ſkulde alle dricke, ſom i Arfue-Øllet vaare. Dernæſt ſkienckede mand for Jomsvikingernis Hofdinger, aff den ſterckeſte Drick, ſom der var, i de ſtørſte Horn. Men der det Bægere var affdruckit, ſkulde alle dricke Chriſts Bægere; oc bracte mand ſtedſe for Jomsvikingerne Hornene meſt fulde, oc iſkienckte met den ſterckeſte Drick. Det tredie var St. Mickels Bægere, ſom oc alle drucke. Men derefter drack Sigvald Jarl ſin Faders Minde eller Bægere, oc giorde ſiden it ſtrengt Løfte, at førend try Aar vaare om, ſkulde hand være kommen til Norrig, oc dræbe Hakon Jarl, eller drifue hannem aff Landet. Siden giorde Thorkel den Høje, hans Broder, det Løfte, at hand ſkulde

CAP. XXXIX.

SOLENNE JOMVIKINGORUM VOTUM.

Structo qvam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atqve Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Harালlldo parentalia ſoluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Veſetus *in Burgundarholmo, pater Buii craſſi atqve Sigurdi. Miſſis ad Jomsvikingos nuntiis, Sveinus Rex invitat Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumqve fratres, ut ad convivium, qvod ſtruxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus ſuis juſta ſolverent. Fortiſſimis ſuorum omnibus comitati Jomsvikingi, convivium adeunt, ducentes ſecum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluxit hominum multitudo. Primo convivii die, anteqvam Rex Sveinus ſolium patris ſui conſcendit, exhauſto in memoriam defuncti poculo, ſolenne nuncupavit votum, ſe ante triennii tempus elapſum, ſuſcepta in Angliam expeditione,* Adalradum *Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qvi parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, iſtud in memoriam defuncti bibere poculum. Poſtea Jomsvikingorum Præfectis cornu capaciſſimum eſt propinatum, ad ſummum usqve potu fortiſſimo repletum. Qvo poculo exhauſto, aliud in Chriſti memoriam erat evacuandum, ſed Jomsvikingis, plenis qvam maxime poculis & vino fortiſſimo ſemper eſt propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit ſacrum, atqve ab omnibus exhauſtum. Hoc facto, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, ſolenni voto ſe obſtrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam ſuſcipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Poſt eum voto nuncupato, pollicitus eſt frater Sigvardi, Thorkellus procerus, ſe fratris in Norvegiam futurum comitem, nec* ita

(7) bródor ſínom til Noregs, oc flýa eigi or orroſto (8) ſva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá ſtrengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs (9) med þeim, oc flýa eigi or orroſto fyrir Háconi Jarli. Þá ſtrengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi medan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá ſtrengdi heit Vagn Ákaſon, at hann ſcylldi fara med þeim til Noregs, oc coma eigi aptr, fyrr enn hann hefdi drepit Þórkell Leiro, (10) oc gengit í reckio hiá Ingibiörgo dóttor hans (11) utan frænda rád. Margir höfdingiar adrir ſtrengdo heit ymiſsa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údrucknir, þóttoz þeir hafa fullmællt, (12) oc hafa málſtefnor ſínar, oc (13) ráda rádom, hvernog þeir ſculo tilſtilla um ferdina); ráda þat af, at búaz (14) þá ſem (15) ſcyndiligaz. Búa þá þegar ſcip ſín oc herlid. Vard þat allfrægt (16) vída um lönd.

CAP. XL.

HERBOD ÞEIRRA EIRÍKS OC HÁCONAR JALRA.

Eiríkr Jarl Háconar ſon ſpyrr þeſsi tídindi, hann var þá á Raumaríki; dró hann þegar lid (1) at ſer, oc (2) ferr til Upplanda, oc ſva nordr (3) um Fiall til Þrándheims, (4) á fund Háconar Jarls födor ſíns. Þeſs getr Þórdr Kolbeinsſon í Eiríks-drápo:

Oc ſannliga ſunnan
(5) ſáſc (6) vid bóendor háſca
ſtríd of Stála meida
ſtór herſögor fóro

(7) ſud-

(7) E. bródor ſinom, inſerit.
(8) E. medan Sigvalldi berdiz.
(9) C. E. med þeim, om. (10) C. enn, pro, oc.
(11) E. utan frænda rád, addit. (12) E. eiga þá.
(13) C. rádagerdir allir ſamt, pro, ráda rádom uſqve ad).

ſkulde følge Sigvald ſin Broder til Norrig, oc icke fly aff Slaget, imedens Sigvald ſtridde. Derpaa giorde Bue den Tycke Løfte, at følge dennem til Norrig, oc icke fly aff Striden for Hakon Jarl. Dernæſt giorde Sigurd hans Broder Løfte, at hand ſkulde drage til Norrig, oc icke fly medens ſtørſte Parten aff Jomsvikingerne ſtridde. Siden giorde Vagn Aakeſon Løfte, at hand ſkulde drage met (de andre) til Norrig, oc icke komme igien, førend hand hafde dræbt Thorkel Leira, oc ſofuit hos hans Dotter Ingeborg, uden hendis Frenders Samtycke. Mange andre Hoffdinger giorde oc ſtrenge Løfter, udi adſkillige Maader. Saaledis drucke de den Dag Arfue-Øllet. Men Morgenen derefter, der Jomsvikingerne vare blefne ædrue, toctis dem at hafue talit for megit; de hulde en Sammenkomſt dem imellem, oc lagde Raad ſammen, huorledis de ſkulde berede denne Ferd, oc beſluttede da at udruſte ſig met det førſte. De giorde da ſtrax færdige deris Skibe oc Krigs-Mact, huilcket bleff ſnart rygtet vide ofuer Lande.

Cap. 40.

Jarlenes Eriks oc Hakons Opbud til Krig.

Erik Jarl Hakons Søn ſpurde diſſe Tidender; hand var den Tid paa Romerige; thi forſamlede hand Krigs-Folck, drog ſaa til Oplanden, oc ſaa nord ofuer Fieldet til ſin Fader Hakon Jarl i Throndheim. Derom taler Thord Kolbeinsſon i Eriks-Drapa:

Oc ſandferdigt kom
Krigs-Rocte fra ſønden;
Bønder i Fare ſaais beſtedde,
For Krigs-Mends haarde Anfald.

Jeg

(14) C. þá, om. (15) C. hvatligaz, mox, þegar, inſerit.
(16) C. vída um lönd, om. (1) E. ſaman. (2) E. ſva.
(3) C. um Fiall, om. (4) C. til móts vid Hácon Jarl.
(5) E. ſázt vík búendr ríkir.
(6) A. D. vítt. idem C. omitt. C. itrir, pro, háſca.

ita ceſſurum è prælio, ut pugnantem relinqveret Sigvalldum; tertius Buius craſſus, ſe illos ſecutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, ſe expeditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digreſſurum, qvamdiu major Jomsvikingorum pars ſuperſtes manum cum hoſte conſereret; tandem Vagnus, Akii filius, ſe cæterorum in Norvegiam ſocium, reducem non fore, anteqvam occiſo Thorkello Leira, *filiæ ejus* Ingebiorgæ *torum fuiſſet ingreſſus, hujus conſangvineis non conſultis. Plurimi alii Præfecti ſua vota nuncuparunt ſinguli; qvo pacto parentalia eo die celebrata ſunt. Mane ſeqventis diei, crapula jam diſſipata, viſi ſunt ſibi Jomsvikingi juſto plura ac majora voviſſe; ſtatuto igitur conſulendi loco, ubi de futura expeditione conſtituenda accuratius deliberabant, id cepere conſilii, ut qvam ocyſſime ad expeditionem ſe accingerent. Nec mora, claſſem parant atqve copias; cujus rei fama late per iſtam regionem volitabat.*

CAP. XL.

IMPERATÆ AB EIRIKO ATQVE HAKONO JARLO COPIÆ.

Eirikus Jarlus, Hakoni filius, qvi tunc in Raumarikia commorabatur, hujus rei factus certior, copias mox contrahit, qvibuscum ad Upplandas, & monte ſuperato (Dofrenſi) ulterius in Thrandhemiam contendit, ad patrem Hakonum Jarlum. Cujus rei ita meminit Thordus Kolbeini filius, *in carmine, dicto* Eiriks-drapa:

Atqve verus, de meridie usqve,
Vidimus incolas in periculo conſtitutos,
Bello atqve ferro imminente,
Ingens nuntius aures feriit.

Lon-

(7) Súdlaungom frá (8) ek Sveida
(9) ſunnr af dregnom hlunni
(10) vangs á vatn of þrúngit
(11) viggoleid Dana ſceidom.

Hácon Jarl oc Eirſkr Jarl láta ſcera upp herör um öll Þrændalög; ſenda oc bod á Mæri hvaratveggio, oc í Raumsdal, ſva nordr í Naumodal oc á Hálogaland. Stefna ſídan út (12) öllom almenning, (13) bædi at lidi oc ſcipom. Sva ſegir í Eiríksdrápo:

Miöc let margar ſneckior
(14) mærdar örr (15) ſem knörro
(ódr vex ſcálldz) oc ſkeidar
(16) ſcialld lynr á brim (17) dynia.
Þá er ólítin utan
elherdir fór (18) gerda
(mörg var lind fyrir landi)
lönd ſíns (19) födor (20) röndo.

Hácon Jarl hellt þegar ſudr á Mæri í nióſn, oc í lid ſamnat; enn Eiríkr Jarl (21) dró ſaman herinn oc flutti nordan.

CAP. XLI.

FERD JÓMSVÍKINGA Í NOREG.

(1) Jómsvíkingar helldo lidi ſíno til Limafiardar, oc ſigldo þadan út á hafit) oc höfdo LX ſcipa, oc como utan at Ögdom; hallda þegar lidino nordr á Rogaland, taca þá at heria, (2) þegar er þeir coma í ríki Háconar Jarls, oc fara ſva nordr med landi, oc allt vid herſcilldi. Geirmundr er ſá madr nefndr, er fór med hleypiſcúto eina, oc nockorir menn med hánom; hann (3) kom fram nordr á Mæri, oc fann þar

Jeg hørde, mand ſkiød ud i Siøen,
De aff lange Bredder bygde
Danſke Skibe, ſom
J Far-Vandet ſeilede.

Hakon Jarl oc Erik Jarl lode en Hærør (en Krigs-Piil) opſkiere, oc ſende ofuer all Throndelagen. De ſende oc Bud til Sundmør oc Nordmør, oc Romsdalen, oc ſaa nord til Nomedalen, oc Halogaland, oc bøde ud all Almuen, baade met Folck oc Skibe. Saa ſigis i Eiriks-Drapa:

Rosgierrig Krigs-Mand
Mange Snecker, Skaldens Viſe voxer,
Orlogs-Skibe oc Galeier
Lod gaa ud i Siøen.
Der Helten bevæbnet
Herligen ſeilede,
Uden for ſin Faders Rige,
Mangt Skib da var i Siøen.

Hakon Jarl ſeilede ſtrax ſønder ud til Møre, for at ſpeide oc ſamle Folck. Men Erik Jarl drog Krigs-Folcket ſammen, oc førte det norden fra.

Cap. 41.

Om Jomsvikingernis Ferd til Norrig.

Jomsvikingerne droge met deris Krigs-Mact til Limfiorden, oc derfra ſeilede de til Hafs met treſindstiuge Skibe, oc komme aff Hafuit ind under Agdeſiden, oc ſeilede ſtrax met Flaaden nord til Rogeland. De begynte at feide, ſaaſnart de komme i Hakon Jarls Rige, oc droge ſaa nord ud langs Landet, men allevegne met Hær-Skiold. Germund hed en Mand, ſom met nogle andre Mend ſeilede paa en Løbe-Skude, oc drog nord til Møre, huor

(7) C. E. ſverdlaungom. (8) E. ek, inſerit. (9) C. ſudr.
(10) C. vatngs. E. öagns of vatn.
(11) C. E. vígmeidr. B. leid, legit & alias, reid. A. D. leid, om.
(12) C. E. öllom, om. (13) C. at ſcipom oc mönnom.
(14) C. mordar. (15) C. oc.
(16) C. ſkallynr. E. dynr, pro, lynr.
(17) E. hrynia. (18) C. gerdr.
(19) A. D. födor, om. B. iſinis, pro, ſíns födor.
(20) C. rundo. E. rendo. (21) C. flutti nordan herinn.
(1) C. þeir Jomsvíkingar helldo ſunnan &c. uſqve ad).
(2) C. þegar er þeir coma í ríki Háconar J. om.
(3) A. B. com fram á Mæri.

Longis ex aſſeribus, audivi,
Trudi per extenſas phalangas,
Compactas in mare, qvæ iter poſthac
Sunt proſecutæ, Danorum naves.

Hakonus atqve Eirikus Jarli, bacillo ſive ſagitta, belli nuntia, miſſa per totam Thrandhemiam, nec non cum ad Möriam utramqve ac Romsdaliam, tum boream verſus in Naumdaliam atqve Halogalandiam, arma poſtea omnibus incolis imperant, omnesqve copias ac naves bello jubent parari. Qva de re ita in Eiriks-drapa:

Multas admodum fecit celoces
Laudis cupidus, æqve ac naves,
Teſtatur id poëta, atqve triremes,
Bellator ille, in mare deduci.
Qvando heros ille eximius,
Armis indutus, ſplendide navigans,
Multæ tunc littora naves legebant,
Patris ſui terram præter eſt vectus.

Curſum Hakonus Jarlus mox auſtrum verſus in Möriam tendebat, & hoſtes ſpeculaturus, & copias coacturus. Cætera Eirikus Jarlus exercitum collegit, qvem de ſeptentrione ſecum duxit.

CAP. XLI.

EXPEDITIO JOMSVIKINGORUM IN NORVEGIAM.

Jomsvikingi, copiis in Limafiordo (ſinu Limico) coactis, mare inde ingreſſi, claſſe navium LX, & ad Agdias delati, curſum mox ad Rogalandiam cum tota claſſe flexerunt. Regnum Hakoni Jarli poſtqvam attigerant, cædibus mox atqve populationibus cœperunt graſſari, qvo modo littora boream verſus legebant, qvæcunqve adiere loca, igne & ſangvine fœdantes. Geirmundus *vir qvidam eſt dictus, qvi ſociis qvibusdam comitatus, & navi vectus*

þar Hácon Jarl, geck inn fyrir bordit, oc segir Jarli tídindi, at herr var sudr í landi, cominn af Danmörc. Jarl spurdi, ef hann vissi sannindi á því. Geirmundr brá upp hendi annari, oc var (4) þar afhöggvinn hreifinn, (5) segir at þar voro iartegnir, at herr var í landino). Sídan spurdi Jarl (6) inniliga um her þenna. Geirmundr segir at þar voro Jómsvíkingar, oc höfdo drepit marga (7) menn, (8) oc vída rænt; (9) fara þeir þó, segir hann, sciótt oc allákafliga; vætti ec, at eigi muni ádr lángt lída, enn þeir muni her (10) nidr coma). Sídan reri Jarl alla fiördo inn med ödro landi, enn út med ödro, (11) oc feck ser lid, (12) fór dag oc nótt, oc hafdi nióſn et efra um Eid, sva sudr í Fiördo; sva oc nordr, þar er Eiríkr fór med herinn). Þess getr í Eiríksdrápo:

(13) Setti Jarl sá er (14) atti
(15) ógnfródr á lög stódi
hrefnis (16) háfa (17) stafna
hót Sigvallda (18) at móti.
Margr (19) scalf (20) hlumr enn hvergi
(21) huggendr bana ugdo
þeir er gato (22) siá slíta
(23) sárgamms blödom ára.

Ferr Eiríkr Jarl med herinn (24) sudr sem snúdoligaz.

huor hand fant Hakon Jarl. Hand gick ind for Spise-Bordet, oc fortaalte Jarlen de Tidender, at sønder i Landet var kommen en Krigs-Hær fra Danmarck. Jarlen spurde, om hand vidste ret Sandhed om dette; da racte Germund frem Haanden, huoraff Fingerne vare affhugne, oc sagde hand, at det var Beviis oc Tegn, at fremmet Krigs-Folck var kommet til Landet. Siden spurde Jarlen paa det nøieste om denne Krigs-Hær. Germund siger da, at de vare Jomsvikinger, oc at de hafde dræbt mange Mend, oc vide røfuit. Dog, sagde hand, drage de hastig frem, oc met stor Ivrighed, oc troer jeg icke, det varer lenge, inden de komme hid. Siden roede Jarlen om i alle Fiorde, indad langs den ene, oc udad met den anden Side, oc samlede sig Folck, oc drog saaledis affsted baade Dag oc Nat, men hafde Speidere op i Landet, som hand lod drage ofuer det øfuere Eide, oc saa synder ud til Fiordene, oc nord ud, huor Erik drog frem met Krigs-Hæren. Derom talis i Eriks-Drapa saaledis:

Stridskyndig Jarl,
Som Floden fortdrifuer,
Udskiod de hoie Stafne,
Sigvalds Trusel, paa Sioen.
Mangen Aare rostedis;
Men Roff-Fuglenis Trøstere
Døden ei fryctede, Sioen
Met Aareblade som slede.

Erik Jarl drog sønder ud met Hæren, det allersnariste hand kunde.

CAP. XLII.
FRÁ JOMSVÍKINGOM OC ÞEIRRA HERNADI.

Sigvalldi Jarl hellt lidi síno nordr um Stad, lagdi fyrst til Hereyia. Þótt (1) víkingar finni landsmenn, þá

Cap. 42.
Om Jomsvikingerne oc deris Feide.

Sigvald Jarl drog met sin Flode nord forbi Stad, oc lagde først til Land ved Hærø. Skiønt Vikingerne talte

(4) C. af í hreifanom. (5) C. segir at þar v. usqve ad) om.
(6) E. giörla. (7) C. góda, inserit. (8) C. oc vída rænt, om.
(9) C. fara þeir oc allákafliga, usqve ad) om. (10) B. nær.
(11) E. oc feck ser lid, inserit.
(12) C. oc hafdi nióſn út et efta, usqve ad) om. (13) E. sótti.

(14) C. at.
(15) B. ógnfródan. A. ógnfróda. C. D. E. ógnfródr.
(16) C. hára. (17) E. rafna. (18) B. á. (19) C. scalfr.
(20) E. hlymr. (21) C. hyggendr. (22) C. sá. (23) B. C. sárgans.
(24) C. E. nordan. (1) C. víkingar, om.

vectus cursoria, ad Möriam venit, ubi Hakonus Jarlus commorabatur, qvem ad mensam sedentem accedens, nuntiat ei, oras regni meridionales adiisse hostilem exercitum, ex Dania advectum. Qværenti Jarlo, an hujus rei certa sciret indicia, altero protenso brachio, manum præscissam ostendebat, addens, signa hæc esse hostis, regnum infestantis. Jarlo postea, in hunc exercitum accuratius inqvirenti, narrat Geirmundus, adesse Jomsvikingos; multis occisis, late eos prædas egisse; sed magna eos ferri celeritate, qvam ocyssime festinantes iter, adeo ut brevi interjecto tempore, possent ibi adesse. Postea Jarlus, littora sinus cujusqve ultro citroqve legens, extrorsum hic, illic introrsum, copias cogit, iterqve dies ac noctes festinat, missis per (d) *isthmum interiorem speculatoribus, tam meridiem versus, in Fiordas, qvam versus boream, ubi cum exercitu erat Eirikus. Cujus rei ita meminit Eiriks-drapa:*

Detrusit Jarlus ille, peritus
Belli, qvi classem proripit velox,
In mare alte prominentes proras,
Sigvalldo minantes, hosti in occursum.

Multi tremuere remi, verum haud,
Carnivoras illi aves qvi exhilarant,
Mortem timuere, remorum extremis
Aqvas maris fortiter secantes.

Cum exercitu Eirikus Jarlus meridiem versus qvam ocyssime properavit.

CAP. XLII.
DE JOMSVIKINGIS, BELLO GRASSANTIBUS.

Promontorium Stad, *cum exercitu, boream versus circumvectus Sigvalldus Jarlus, primum ad insulam* Herey *ap-*

(d) *Isthmum sine dubio loqvitur auctor, inter sinum* Dalsfiord *in Sunnmœria, & sinum* Eydsfiord *in Nordfiordia.*

þá sögdo þeir alldri (2) satt til hvat Jarlar höfdoz at. Jomsvíkingar heriado hvar sem þeir fóro; þeir lögdo utan at Höd, runno þar upp oc heriado, (3) ráko til scipa (4) bædi menn oc bú, (5) enn drápo carla þá er vígt var at. Enn er þeir fóro ofan til scipa, þá com (6) þar til þeirra (7) gangandi bóndi einn: enn þar fór nær sveit Búa. Bóndinn mællti: þer farit (8) óhermannliga, rekit til strandar kýr oc kálfa, væri ýdr meiri veidr at taca biörninn, er nú er nær cominn á (9) biarnbásinn. Hvat segir (10) karl, segia þeir, kanto nockot segia oss til Hácon-ar Jarls? Bóndi sagdi: hann (11) fór í gær inn í Hiörundar fiörd, hafdi Jarl eitt scip eda tvö, (12) eigi voro fleiri enn III, oc hafdi ecki til ydar spurt. Þeir Búi taca (13) þegar á hlaup til scipanna, oc láta laust allt herfang. Búi mællti: (14) Niótom ver nú, er ver höfom fengit nióssn af Jarli) (15) oc verom næstir sigrinom. Enn er þeir coma á scipin, róa þeir þegar út. Sigvalldi Jarl callar á þá, oc spurdi tídinda. Þeir segia at Hácon Jarl var þar inn í (16) fiördinn. Sídan leysir Jarl flotann oc róa (17) fyrir nordan eyna Höd (18).

talte met Lands-Folcket, sagde det dem aldrig Sandhed om Jarlene, huor de vaare, eller huad de hafde for Haan-den. Jomsvikingerne røfuede oc brende huor de droge frem. De lagde uden til den Øe Hod, løbe der i Land, røfuede oc brende, oc forde til Skibs, baade Folck oc Fæ, oc ihielsloge alle stridbare Mend; men der de komme ofuen aff Landet, motte dennem en Bonde gaaendis, der nær ved, huor Bues Folck drog frem, som sagde til dem: I fare icke frem efter Krigsvis, at I drifue Kiør oc Kalfue til Stranden; det var bedre Bytte oc Fangst for eder, at tage Biørnen, som nu er kommen i Biørnebaasen. Huad siger den gamle Mand, spurte de, eller kand du sige os no-get om Hakon Jarl? Bonden suarede: Hakon Jarl drog i Gaar ind i Hiørunds Fiord, oc hafde Jarlen icke uden it Skib eller to, flere vare de icke end try, oc da viste hand intet aff eders Komme. Bue oc de andre løbe da strax til Skibene, oc forlode alt Rofuit. Lader os, sagde Bue, betiene os deraff, at vi hafue faait Kundskab om Jarlen, oc vi ville være de nærmeste til at vinde Seieren. Men der de komme paa Skibene, roede de strax fra Landet. Da raabte Sigvald Jarl til dem, oc spurde efter nye Ti-dender; de suarede, at Hakon Jarl var inde i Fiorden. Siden løste Jarlen sin Flode oc roede de nord om Øen Hod.

CAP. XLIII.
UPPHAF JOMSVÍKINGA ORROSTO.

Hácon Jarl oc Eiríkr Jarl son hans lágo í (1) Hallkelsvík, var þar saman cominn herr þeirra allr; höfdo

Cap. 43.
Jomsvikingernis Slag begynder.

Hakon Jarl oc Erik Jarl hans Søn laae den Tid udi Hallkelds-Vig, oc var der samlet all deris Hær. De hafde

(2) E. hit sanna til Háconar Jarls. (3) A. B. E. færdo.
(4) C. man margt oc bú. E. bædi man oc bú.
(5) C. enn drápo carla þá er vígt var at, om. (6) C. þar, inserit.
(7) A. B. D. gángandi einn bondi, enn þar fór. E. gamall bóndi einn, þar sem nær var sveit þeirra Búa. (8) C. ecki hermannliga.
(9) E. hálsinn. (10) A. B. þú, om.

(11) C. E. reyri. C. E. Hörundar.
(12) C. eigi voro fleiri enn III, omitt. (13) C. skeid.
(14) C. láta laust herfangit. (14) C. Hvötom ver, pro seqq. usqve ad)
(15) C. ver erom. (16) A. fiördom. B. firdinom. C. D. E. fiördinn.
(17) A. D. fyrir nordr. (18) D. E. oc sva inn um eyna, addit.
(1) C. Askels.

appulit. Ab incolis (autem) qvos convenere piratæ, verá nunqvam accepere relata, qvo in loco aut qvid agerent Jarli. Omnia, qvæ adiere loca piratæ, direptionibus ac cædibus infesta reddiderunt. Ad exteriora (ergo) insulæ (e) Haud *appulsi littora, exscensione facta, eodem modo ibi grassabantur, ad naves abigentes & pecora & homines, occisis omnibus, qvi arma ferre possent. Ita ad naves retro tendentibus occurrit rusticus qvidam, qvo loco vicinum erat Buii agmen. Hic allocutus eos rusticus, non ut milites deceret, illos agere dixit, ad littora vaccas atqve vitulos abigentes, prædam adesse, qvam venari possent, longe majorem, ipsum ursum, prope ejus loci in cubili jam delitescentem. Qvid novi ferret pauperculus ille vetulus, num qvid de Hakono Jarlo narrare posset, interrogantibus piratis, respondit rusticus, sinum* Hiorundarfiord *heri intrasse Jarlum, unam navem aut duas, certe non plures tribus ducentem, adventus eorum prorsus ignarum. Hinc cursu Buius ejusqve comites ad naves tendentes, prædam omnem missam faciunt. Hortatur Buius suos, ut hujus de Hakono Jarlo nuntii opportunitate non neglecta, ipsi proximi victoriæ reportandæ imminerent. Naves ingressi, eas remis à littore mox propellunt, Sigvalldo Jarlo vocanti, & num qvid narrare possent, interroganti respondentes, in sinu, propius nonnihil continenti, adesse Hakonum Jarlum. Postea Jarlus, classe soluta, septentrionales oras insulæ Höd prætervehitur.*

CAP. XLIII.
EXORDIUM PRÆLII CUM JOMSVIKINGIS.

In (f) Hallkelsvikia *Hakonus Jarlus & ejus filius Eirikus Jarlus stabant, qvo tota eorum convenerat classis nu-*

(e) *Est insula Sunnmöriæ, qvam hodie vulgo* Hareyd *dicunt; ex qva voce corrupta videtur esse auctoris* Höd *f.* Haud.
(f) *C. habet: Askelsvikia.*

höfdo þeir halft annat hundrat ſcipa, oc höfdo þá ſpurt, at Jomsvíkingar höfdo lagt utan at Höd: rero þá Jarlarnir (2) ſunnan at leita þeirra. (3) Enn er þeir coma þar ſem heitir Hiörunga-vagr, þá finnaz þeir): ſcipa þá hvarirtveggio lidi ſino til atlögo. Var í midio lidi merki Sigvallda Jarls (4) framborit: þar í mót ſcipadi Hácon Jarl til atlögo; (5) hafdi Sigvalldi Jarl XX ſcip (6) enn Hácon Jarl LX ſcipa. Í lidi Háconar Jarls voro þeſsir (7) höfdingiar: Þórir Hiörtr af Hálogalandi; annar Styrcár af Gimſom. Í annan fylkingar arm var Búi Digri oc Sigurdr bródir hans, med XX ſcipom. Þar lagdi í mót Eiríkr Jarl Háconar ſon med (8) LX ſcipa, oc med hönom þeſsir höfdingiar: Gudbrandr Hvíti af Upplöndom, oc Þórkell Leira, víkverſcr madr. Í annan (9) fylkingararm lagdi fram Vagn Ákaſon med XX ſcipom; enn þar í móti Sveinn Háconar ſon, oc med hánom Skeggi af Yriom af Upphaugi, oc Rögnvalldr or Ærvík af Stadi, med (10) LX ſcipa. Sva ſegir í Eiríksdrápo:

Enn í gegn at gunni
glæheims ſkrido (11) mæar
(rendi lángt (12) med landi
leidángr) Dana (*) ſkeidom.
Þær er Jarl und árom
(13) ærins gulls á mæri
Barms rac (14) vigg und (15) vörmom
valkeſti, raud (16) fleſtar.

Eyvindr Skalldaſpillir ſegir oc ſva í Háleygiatali:

Þar (17) vard (18) minztr
(19) mein vinnöndom

Ýngvi

hafde halft andet hundrede Skibe, oc hafde da spurt at Jomsvikingerne vare komne uden fra Hafuit ind til Oen Hød; da roede Jarlerne synden fra for at søge efter dem, oc der de komme til det Sted, som mand kalder Hiørings-Vaag, mødte de huerandre; oc skickede de da paa baade Sider deris Folck i Orden til Trefningen. Mit udi Floden bleff Sigvald Jarls Mercke frembaarit; derimod anforde Hakon Jarl Folcket til Trefningen. Sigvald Jarl hafde tiuge Skibe, men Hakon Jarl tresindstiuge. Iblant de Folck, som Hakon Jarl anførte, vare de Hofdinger, Thorer Hiort aff Halogaland, oc den anden Styrkar aff Gimse. I den ene Arm paa Floden var Bue den Digre, oc hans Broder Sigurd, met tiuge Skibe; oc mod dennem lagde Erik Jarl, Hakons Son, met 60 Skibe; hannem fulgte de Hofdinger, Gudbrand Huide aff Oplanden, oc Thorkill Leira aff Vigen. Udi den anden Arm paa Floden lagde frem Vagn Aakeson, met 20 Skibe, oc mod hannem Suend Hakons Søn, i huis Hær var Skiegge aff Yrje, oc Rognvald aff Ærvig, paa Stad, met 60 Skibe. Saa siges udi Eiriks-Drapa:

Men Skibene, (til Striden,
Langs met Landet
Ledings-Mend seilede)
Danske Galeier møtte,
Som rige Hoffmend bærende
Jarlen de fleste ødde.
Skibet paa Søen dreff,
Met Slagnis varme Kroppe.

Evind Skaldespilder siger ocsaa i Halejatal:

For dem, som Ynge-Frey
Skade giorde,

Tid-

(2) C. nordr um eyna.
(3) C. þá finnaz þeir þar ſem heitir Hiörunga-vágr.
(4) E. framborit, addit. (5) C. med fiórom rugom ſcipa, inſerit.
(6) C. enn Hácon Jarl LX ſcipa, hic om. (7) B. alias, hertogar.
(8) C. fiórom tigom. (9) C. fylkingar, om. (10) C. fióra tigi.

(11) A. B. D. mæyar melius. C. E. mæyar. (12) E. frá.
(*) A. B. C. D. ſkeidar. E. ſkeidom. (13) B. ærvis. (14) C. víg.
(15) B. vörom. E. vörgom. (16) B. C. E. fleſtar. A. D. ſeſtar.
(17) C. E. var. (18) B. minntr. C. minnz.
(19) B. meinvinaudom. C. mæinvinnondom.

numero navium centum & octoginta. Facti jam hi certiores, ad oras exteriores inſulæ Höd appuliſſe Jomsvikingos, claſſem ſuam movebant (g) *de meridie, ut hoſtem qværerent. Poſtqvam autem perventum erat ad locum, qvi* Hiörunga-vag *dicitur, hoſtem ibi offendunt. Utrimqve ergo aciem inſtruunt, ſuosqve ad prælium ordinant. Media in acie prælatum eſt vexillum Sigvalldi Jarli, adverſus qvem aciem ſuorum ordinavit Hakonus Jarlus.* (h) *Duxit ipſe Sigvalldus XX naves,* (i) *LX autem Hakonus Jarlus. In acie Hakoni Jarli, ei aderant agminum duces,* Thorerus Hiort (*cervus*) *de Halogalandia,* & Styrkarus *de* Gimſom. *Alterum (Jomsvikingorum) cornu tuebantur Buius Craſſus & ejus frater Sigurdus, XX navium duces; adverſus qvos* (k) *LX naves duxit Eirikus Jarlus, agminum præfectis comitatus,* Gudbrando Hvite (*Albo*) & Thorkello Leira, *homine Vikverienſi. In altero (autem Jomsvikingorum) cornu ſtabat Vagnius Akii filius, cum claſſe viginti navium, cui* Sveinus Hakoni filius, Skeggio Yrjenſi, *de* Upphaugo, *atqve* Rognvalldo *de* Ærviiko *in Stad comitatus,* (l) *LX oppoſuit naves. Qva de re ita Eiriks-drapa:*

Cæterum in adverſum, atqve ad bellum,
Oceani lente procedebant virgines, (naves)
(Currebant juxta littora naves illæ
Imperatæ) Danorum navibus.
Qvas Jarlus ille, remis propulſas,
Auri divites piratas vehentes,
Vaga ferebatur, calida geſtans
Cadavera navis, vaſtavit plerasqve.

Ita autem cecinit Eyvindus Skalldaſpillir, in carmine, dicto Haleygia-tal:

Ibi erat minime,
Illis, qvi nocuere

Yngvio-

(g) *C. habet: boream verſus, circa inſulam.*
(h) *C. cum qvadraginta navibus: hic inſerit.*
(i) *C. LX autem Hakonus J., om.*
(k) *C. habet: qvadraginta.*
(l) *C. habet: qvadraginta.*

Ýngvi Freys
öndverdan dag
fagna fundr,
er flota þeysto
iardrádendor
at (20) eydöndom;
Þá er sverd álfr
sunnan knýdi
lagar stód,
at lidi þeirra.

Sídan lögdo þeir saman flotann, oc tócz þar en grimmasta orrosta, oc fell mart af hvaromtveggiom, oc miclo fleira af Háconar lidi, þvíat Jómsvíkingar bördoz bædi (21) hraustliga oc diarfliga oc snarpliga (22) oc scuto allt í gegnom sciölldona. Oc sva micill vapnaburdr var at Háconi Jarli, at brynia hans var slitin til ónýts, sva at hann castadi af ser. Þess getr Finr Hallkelsson:

(23) Varda Gims sem gerdi
gerdr (24) biúglimom herda
gnýr óx Fiölnis fura
(25) farlig sæing Jarli.
Þá er (26) hríngfám hánga
(27) hrynserc (28) vidorr brynio
hrudoz ridmarar roda
rastar vard at kasta.

Þars í sundr á (29) sundi
Sörla (30) hiós fyrir Jarli
þess (31) hefir seggia (32) sessi
(33) serc hríngofin merki.

CAP. XLIV.

Tidlig den Dag
Bleff Sammenkomsten
Neppe venlig;
Der Lands-Herrerne,
Mod Ødeleggerne,
Floden fremdrefve.
Da Strids-Helten
Sioens Heste, (Skibe)
Deris Folck imod,
Førte fra synden.

Siden lagde de Floden tilhobe, oc begyntis der en grum oc skarp Strid, oc falt megit Folck paa begge Sider, men dog flest aff Hakons Mend, thi Jomsvikingerne stridde dristelige oc mandelige, oc skarpelige, oc skiøde igiennem Skioldene. Der blefve saa mange Vaaben skudte ind paa Hakon Jarl, at hans Brynie bleff ganske huggen oc slit i Stycker, saa at hand maatte kaste den fra sig. Derom taler Find Hallkells Søn saaledis:

Den Brynie, som met Buer
Strids-Nornen tilredde,
Jarlen icke bequemmede,
Der Suerdenis Bulder voxte.
Da Krigs-Helten maatte
Odins Serck affkaste,
Met faa Ringe bunden,
De svømmende Skibe ryddis.

Huor Ring-vefuet, for Jarlen,
Hær-Kongens Dug skaris, (Brynien)
Thi dennis Serck (Brynien)
Krigsmends Staldbroder bruger.

Cap. 44.

(20) E. eyrindom. (21) E. vel oc hraustliga.
(22) E. scuto þeir.
(23) B. vardar. C. varada.
(24) A. C. D. biúglimo. B. gerdar biuglima harda. E. biúglimom.
(25) C. fálig. (26) C. hringfán. E. hríngfáin. (27) C. hrinsörc.
(28) C. E. vidom, & mox, hrudoz, al. rudoz. (29) C. E. sandi.
(30) E. blær. A. B. bles. C. biós corr. hiós, pro, hióoz.
(31) C. hæfir sæggia. (32) B. sessir. C. sæsi. (33) E. sære.

Yngvio-Freyo,
Mane ejus diei,
Amicus occursus.
Cum classem egere
Terrarum Domini,
Contra vastatores;
Cum strenuus heros
De meridie duxit
Maris eqvos (naves)
In eorum copias.

Postea concurrentibus classibus, sævissimum omnium ortum est prælium, in qvo cecidere utrimqve plurimi, sed multo plures à partibus Hakoni, cum Jomsvikingi ea fortitudine, audacia & robore pugnarent, ut eorum missilia per scuta altius penetrarent. Tanta autem vis telorum congesta est in ipsum Hakonum Jarlum, ut loricam laceratam atqve inutilem tandem abjiceret; qva de re ita Findus Hallkeli *filius:*

Munimen Parca illud qvod fecit
Belli præses, corpori tegendo
Aptum, crescente belli tumultu,
Inutile fuit, Jarlo tuendo.
Cum annulis paucis cohærens illud
Othini indusium (loricam) vectoribus naves
Nudatæ sunt, mare eqvitantes
Vastum, abjicere fuit coactus.
Ubi in frusta plurima est sectum
Exercituum Regis velum Jarlo,
Qvo bellatorum utitur socius
Indusio, pluribus annulis contexto.

CAP. XLIV.

FLÓTTI SIGVALLDA JARLS.

Jomsvíkingar höfdo ſcip ſtærri oc bordmeiri, enn hvaritveggio ſótto et (1) diarfaſta. Vagn Ákaſon (2) lagdi ſva hart fram at ſcipi Sveins Hákonarſonar, at Sveinn let á hömlo ſiga undan, oc hellt vid flótta. Þá lagdi þannog til Eiríkr Jarl oc (3) fram í fylking móti Vagni. Þá let Vagn undan ſiga, oc lágo ſcipin ſem, í fyrſto höfdo legit. Þá red Eiríkr aptr til lids ſíns, oc höfdo þá hans menn undan (4) hamlat: enn Búi hafdi þá höggvit tengſlin, oc ætladi at reka flóttann. Þá lagdi Eiríkr Jarl ſibyrt vid ſcip Búa, oc vard þá höggorroſta en ſnarpaſta, oc lögdo þá II edr III Eiríks ſcip at Búa ſcipi eino; þá gerdi illvidri oc el ſva micit, at haglkorn eitt va eyri. Þá hió Sigvalldi tengſlin, oc ſneri undan ſcipi ſíno, oc villdi flýa. Vagn Ákaſon kallar á hann, oc bad hann eigi flýa; Sigvalldi Jarl gaf eingan gaum at, hvat hann ſagdi; þá ſcaut Vagn ſpióti at hönom, oc lauſt þann er vid ſtýrit ſat. Sigvalldi Jarl reri í brott med hálfan fiórda tug ſcipa, enn eptir lá hálfr þridi tugr.

CAP. XLV.

BÚI DIGRI STEYPTIZ FYRIR BORD.

Þá lagdi Hácon Jarl (1) ſitt ſcip á annat bord Búa; var þá Búa mönnom ſcamt höggva í millom. Vigfús Víga-Glumsſon tóc upp nefſtedia er lá á þilionom, er madr hafdi ádr hnodit vid (2) hugró á ſverdi ſíno; Vígfús var allſtercr madr; hann kaſtadi ſtedianom (3) tveim höndom (4) oc færdi í höfot Ásláki Hólm-

(1) E. hardaſta. (2) E. ſókti.
(3) E. geck, inſerit. (4) C. halldit.

Cap. 44.

Om Sigvald Jarls Fluct.

Jomsvikingerne hafde ſtørre oc høiere Skibe, men begge Parter ſtridde mandelige. Vagn Aakeſon lagde ſaa hart til Suend Hakons Søns Skib, at Suend lod ſit Skib ſige tilbage, oc var nær ved at fly. Da kom Erik Jarl dertil, oc lagde frem i Slactordenen mod Vagn, ſaa at hand maatte vige tilbage, oc Skibene komme at ligge ſom de for laa. Da vende Erik om igien til ſine Folck, ſom da hafde viget tilbage, men Bue hafde huggit ſit Feſte, oc actede at forfølge de Flyctende. Da lagde Erik Jarl jefnſidis ved Bues Skib, oc begynte da den ſkarpeſte Strid met Hug-Vaaben; ſiden lagde to eller try Eriks Skibe om Bues Skib. Da bleff der ſaa ont Veir oc ſaa ſterck Hagel-Ell, at huert Hagelkorn veiede en Øre. Da hug Sigvald Jarl ſit Feſte, oc vente ſit Skib, oc vilde fly; Vagn Aakeſon raabte paa hannem, oc bad hannem bie, men Sigvald Jarl kierte ſig icke om, huad hand ſagde; da ſkiød Vagn it Spiud til hannem, oc traff den ſom ved Roret ſad. Sigvald Jarl rode bort met 35 Skibe, men 25 laae efter hannem.

Cap. 45.

Bue den Digre ſtørter ſig ofuer Borde.

Da lagde Håkon Jarl Bue den Digre om Borde met ſit Skib, oc hafde Bues Mend da icke langt at bie mellem huert Hug. Vigfus Vige-Glums Søn tog it Næbſtæd, (Ambolt met it ſpids Næb) ſom der laa paa Decket, oc huorpaa en hafde tilforn noddit ſit Suerd. Vigfus var en megit ſterck Mand; hand kaſtede Ambolten met baade Hæn-

(1) C. E. ſibyrdt vid ſcip Búa. (2) B. höggró.
(3) C. med bádom. (4) E. oc færdi, om.

CAP. XLIV.

FUGA SIGVALLDI JARLI.

Jomsvikingi naves habebant majores atqve altiores; utrimqve autem maxima pugnatum eſt fortitudine. Ea ferocia Vagnus Akii filius invectus eſt in navem Sveini, Hakoni filii, ut hic navem remis retro pellere coactus, fugam vix poſſet inhibere. Tum Eirikus Jarlus advectus in aciem contra Vagnum prodiit; qvo retro cedente, ſtetere naves, ut initio pugnæ ſteterant. Rediens ad ſuos Eirikus, retro eos invenit cedentes, adeò ut Buius amputato vinculo, qvo ejus navis cæteris jungebatur, in procinctu ſtaret, ad fugientes perſeqvendos. Tum Buicæ navis lateri ſuam arcte junxit Eirikus, qvo facto, acerrima orta eſt pugna ſtrictis gladiis dimicantium. Unam vero Buii duæ aut tres Eiriki cinxere naves. Interea ſævire cæpit aër, effuditqve procella ejus magnitudinis grandines, ut ſingulæ unciam pondere æqvarent. Tum Sigvalldus, ruptis navium vinculis, navibusqve verſis, fugam parat. Alte inclamat Vagnus Akii filius, ut eum à fuga revocaret; ad cujus voces cum ſurdus eſſet Sigvalldus Jarlus, jaculo in eum miſſo, hominem transfixit, qvi ad clavum navis ſedebat gubernator. Abiit ita Sigvalldus, triginta qvinqve navibus comitatus, qvinqve & viginti ibi relictis.

CAP. XLV.

BUIUS CRASSUS IN MARE SE DAT PRÆCIPITEM.

Poſtea Hakonus Jarlus Buicæ navis alteri lateri ſuam applicuit, qvo facto, Buii comitibus multiplicati & ſæpius repetiti intentabantur ictus. Poſitam in foris navis incudem, acuto roſtro munitam, qvo ad gladii ſui capulum firmandum uſus qvidam fuerat, Vigfuſus *Viga-Glumii filius, vir roboris inſignis, utraqve manu pre-*

Hólmscalla, ſva at geirin ſtód í heila nidri. Áslák höfdo eigi ádr vapn bitit, enn hann hafdi höggvit til beggia handa; hann var (5) fóstri Búa, oc ſtafnbúi. Enn annarr var Hávardr Höggvándi: hann var (6) enn ſtercaſti madr oc allfræcn. Í þeſsari atſócn gengo upp Eiríks menn á ſcip Búa, oc aptr at lyptingunni at Búa. Þá hió (7) Þórſteinn (8) Midlángr til Búa um þvert (9) nefit (10) í ſundr nefbiörgina, oc vard þat allmicit ſár; enn Búi hió til (11) Þórſteins utan á ſídona, (12) ſva at í ſundr tóc manninn í midio. Þá tóc Búi upp (13) kiſtor tvær fullar gulls, oc kalladi hátt: fyrir bord allir Búa (14) lidar! (15) ſteyptiz Búi þá utan bords med kiſturnar, oc margir hans menn hliópo þá fyrir bord, enn ſumir fello á ſcipino; þvíat eigi var gott grida at bidia; var þá hrodit (16) allt ſcip Búa med ſtöfnom, enn ſídan hvert at ödro.

CAP. XLVI.

BUNDNIR JOMSVÍKINGAR Á STRENG.

Sídan lagdi Eiríkr Jarl at ſcipi Vagns, oc var þar allhörd vidrtaca. Enn at lyctom var hrodit ſcip þeirra, enn Vagn handtecinn, oc (1) XXX manna med hönom, oc fluttir á land upp bundnir. Þá geck til (2) Þórkell Leira, oc mællti: (3) þeſs ſtrengdir þú heit Vagn, at drepa mic; enn mer þikir hitt nú líkara, at ec drepa þic. Þeir Vagn ſáto á einni lág allir ſaman: Þórkell hafdi eina micla öxi, hann (4) hió þann er yztr ſat á láginni. Þeir Vagn voro ſva bundnir, at einn ſtrengr var ſnúinn at fótom þeim öllom, enn lauſar voro hendor þeirra. Þá mællti

(5) C. fóſtrſon. (6) E. ſtercr. (7) C. Þórkell. (8) B. Midleggr.
(9) C. E. ennit. (10) E. gegnom nefbiörg. (11) C. Þórkells.
(12) C. oc hann í ſundr í midio. (13) C. E. gullkiſtor tvær.
(14) E. þegnar. (15) E. ſídan ſteyptiz Búi fyrir bord.
(16) C. ſcip Búa allt millom ſtafna.
(1) A. B. D. þeir XXX, pro, XXX manna med h.
(2) E. þeirra, addit. (3) B. þvi.
(4) E. drap, pro, hió. A. B. D. utarſt. E. fyrſt, pro, yztr.

Hænder, oc ſlog Aſlag Holmſkalle dermet i Hofuedet, ſaa at Næbbet ſtod i hans Hierne. Denne Aſlak kunde tilforn ingen Vaaben bide paa, men hand hafde huggit fra ſig paa begge Sider. Hand vaar Bues Foſter-Fader oc Stafn-Bo. Den anden var Havard den Hogvande, hand var en megit ſterck, oc megit ſtridbar Mand. Medens dette Anfald varede, ginge Eriks Mend op paa Bues Skib, oc bag efter til Lyftingen, huor Bue ſtod; da hug Thorſtein Midlang til Bue, tuert ofuer Næſen, oc Næſe-Skiermen i tu, ſom var it megit ſtort Saar, men Bue hug til Thorſtein igien ude paa Siden, ſaa at Suerdit ſkar Manden midt ofuer. Da løftede Bue op tuende Kiſter fulde aff Guld, oc raabte høit: for Borde, for Borde, alle Bues Mend; ſiden ſtørtede Bue ſig ofuer Borde met Kiſterne; mange aff hans Mend ſprunge da ocſaa ofuer Borde, men ſomme fulde paa Skibet, thi ei var der got om Fred at bede; bleff da Bues Skib ganſke ryddet imellem begge Stafne, oc ſiden alle de andre efter hinanden.

Cap. 46.

Jomsvikingerne bindes faſt ved en Troſſe.

Siden lagde Erik Jarl til Vagns Skib, oc giordis der megit haard Modſtand; men paa det ſidſte bleff deris Skib ryddet, men Vagn fangen met 30 Mend, oc fortis de alle bundne paa Landet. Da gick Thorkild Leira frem oc ſagde: du Vagn giorde it Løfte, at du ſkulde dræbe mig, men mig ſtinis nu ligere, at jeg dræber dig. Vagn oc hans Mend ſade alle tilhobe paa it lavt Sted. Thorkild hafde en ſtor Øxe i Haanden, huormet hand hug den (Hofuedet aff), ſom ſad yderſt paa det lafue Sted. Vagn oc hans Mend vare ſaaledis bundne, at en Troſſe var ſlagen om Benene paa dem alle, men deris Hænder vare løſe. Da

prehenſam tanta vi in caput impegit Aſlaki Holmſkalla, *ut ad cerebrum usqve penetraret roſtrum. Ad utramqve manum gladio ſævierat iſte Aslakus, ipſe à ferro antea & armis illæſus ac impenetrabilis, eratqve Buii nutritius, & jam proræ ejus tuendæ præfectus. Alter robore & fortitudine omnium præſtantiſſimus, erat* Havardus *dictus* Hoggvandi. *Hoc in conflictu milites Eiriki, conſcenſa navi Buii, ad ipſum Buium penetrarunt, in puppi excelſum, ubi* (m) Thorſteinus Midlangus, *per galeam, naſum tegentem, perqve ipſum naſum, gladium ei transverſim adegit; qvo ictu grave Buio inflictum eſt vulnus, qui latus Thorſteini gladio feriens, hominem ſecuit medium, arreptisqve ciſtis duabus, qvas auro ſervabat repletas, in mare ſe dedit præcipitem, alta exclamans voce: in mare, in mare, omnes Buii comites! Hoc dicto, è navi ſe cum ciſtis in undas projecit Buius, plurimis ſuorum comitatus, aliis nonnullis intra navem cadentibus; veniam enim aut vitam petendi hic nullus relictus erat locus. Tota igitur, à prora ad puppim usqve, militibus Buii navis eſt nudata, & cæteræ poſtea (ejus naves) ordine omnes.*

CAP. XLVI.

FUNE LIGATI JOMSVIKINGI.

Poſthac Eirikus Jarlus ſuam navem applicuit Vagni, qvi acerrimam qvidem ciebat pugnam, fortiſſime reſiſtens; ſed tandem, navi militibus nudata, ipſe Vagnus capitur, aliiqve ejus commilitones, numero omnes triginta, qvi vincti in terram exponuntur. Tum accedens Thorkellus Leyra: "de me, inqvit, occidendo Tu, "Vagne, votum nuncupaſti; ſed veri jam multo mihi videtur ſimilius, fore, ut ego te occidam." Sedebant ordine inferiori loco omnes. Thorkellus erat ſecuri ingenti armatus, qva ſociorum Vagni, qvi ordine extremus ſedebat, cervicem abſcidit. Erant autem eo modo vincti Vagnus ejusqve ſocii, ut omnium pedes fune eodem eſſent ad-

(m) C. *habet:* Thorkelus Midleggus.

mællti einn þeirra: dálc hefi ec í hendi, oc mun ec ftínga í iördina, ef ec veit nockot þá er höfot er af mer (5) höggvit: höfot var af hönom höggvit, oc fell nidr dálcrinn (6) or hendi hánom. Þá fat madr allfrídr oc hærdr vel, hann fveipti hárino fram yfir höfot fer, oc retti fram hálfinn oc mællti: (7) gerit eigi hárit í blódi. Einn madr tóc hárit í hönd fer oc hellt faft. Þórkell reiddi (8) at öxina; (9) víkingrinn kipti höfdino faft, laut fá eptir er hárino hellt, enn öxin reid ofan á bádar hendor hönom, oc tóc af (10) fva at öxin nam í iördo ftad. Þá com at Eiríkr Jarl oc fpurdi: hverr er þefsi madr hinn frídi? Sigurd calla mic (11) fveinar, fegir hann, oc em ec kenningarfon Búa; (12) eigi ero allir Jómsvíkingar daudir. Eiríkr fegir: þú munt vera at vífo fannr fon Búa), villto hafa grid, fegir Jarl. Þat fciptir hverr býdr, fagdi Sigurdr. Sá býdr, fegir Jarl, er valld hefir til, Eiríkr Jarl. Vil ec þá, fegir hann: var hann þá tekinn or ftrenginom. Þá mællti Þórkell Leira: villto Jarl þefsa menn alla láta grid hafa, þá fcal alldrei med lífi fara Vagn Ákafon; hleypr þá fram med reidda öxina, (13) enn víkingr Skardi reiddi fic til falls í ftrenginom, oc fell fyrir fætor Þórkeli; Þórkell fell flatr um hann. Þá greip) Vagn öxina, oc hió Þórkel med bana högg. Þá mællti Jarl: Vagn, villtu hafa (14) grid. Vil ec fegir hann, ef ver höfom allir. Leyfi þá or ftrenginom, fegir Jarl, oc fva var gert. XVIII voro drepnir, enn XII þágo grid.

CAP. XLVII.

(5) A. B. höggvit, om. (6) C. fem van var, pro, or hendi hanom.
(7) C. E. ger eigi hár mitt í blódi. B. blódigt.
(8) C. E. upp, pro, at. (9) C. hinn, pro, víkingrinn.
(10) C. bádar, addit, &, fva at öxin nam í iördo ftad, om.

Da fagde en aff dem: jeg holder it Ryg-Ben i Haanden, oc det vil jeg fticke i Jorden, hves jeg veed noget aff mig fielff, efterat Hofuedet er mig aff hugget; Hofuedet bleff hugget aff hannem, oc Rygbenet falt aff Haanden. Da fad der en megit deilig Mand, met fafuert Haar; hand fuøbte Haaret fammen, oc track det frem ofuer fit Hofuit, racte Halfen frem, oc fagde: befudler icke mit Haar i Blodet. Da tog en Mand Haaret i fin Haand oc holt det faft; Torkild hug til met Øxen; men i det famme ryckede Vikingen Hofuedit faa fterckt til fig, at den ludede efter, fom Haaret holt, men Øxen kom ned paa baade hans Hænder, oc hug dem aff, faa at Øxen fteddis i Jorden. Da kom der Erik Jarl, oc fpurde: huo er denne deilige Mand? mand kaller mig Sigurd, figer hand, oc er jeg, fom Folck mener, Bues Søn, oc ere endnu icke alle Jomsvikinger døde. Erik Jarl fuarede: du er til viffe Bues rette Søn; viltu hafue Fred, figer Jarlen. Det kommer an paa, huo der biuder, figer Sigurd. Den biuder, figer Jarlen, fom raader oc hafuer Mact dertil, nemlig Erik Jarl. Saa vil jeg det, figer hand; oc bleff hand da løft aff Toufuet. Da fagde Thorkill Leira: derfom du, Jarl, gifuer end alle diffe Mend Fred, da fkal dog Vagn Akeføn aldrig undkomme met Lifuet, oc løb fram met oploftet Øxe, men Vikingen, Skarde, kafte fig aff Strengen ned for Torkilds Fødder, oc der Torkild falt ofuer hannem til Jorden, greb Vagn hans Øxe, oc hug Torkild ihiel dermet. Da fagde Jarlen: vilt du hafue Fred? det vil jeg, figer hand, derfom vi alle beholde Lifuet. Løfer dem aff Toffen, figer Jarlen, oc mand giorde faa. Der blefue 18 Mend dræbte, men de 12 bleff gifuet Lifuet.

Cap. 47.

(11) B. fveinar, inferit. (12) E. eigi ero allir Jómsvík. ufqve ad) om.
(13) C. einn madr af Jomsvíkingom fpyrndi til Vagns, í þí er Þórkell ætladi at höggva, oc vard Þórkeli laus öxin, greip þá Vagn öxina.
(14) B. líf oc grid, pro, grid.

adftricti, folutæ vero manus omnium. Tum eorum qvidam: "fpinam hanc è dorfo pifcis, inqvit, manu teneo, "qvam ego terræ inferam, fi mentis, capite amputato, atqve fenfuum fim compos." Amputatum eft ei caput, fed cecidit illi è manu fpina. Proximus fedit homo, facie decorus & pulchre crinitus, qvi crinibus ad frontem collectis, & collo porrecto, ne crines fangvine fœdarentur, enixe rogavit. Prehenfam manu comam qvidam fortius tenuit; aft vibrante fecurim Thorkello, caput ea vi retro egit pirata, ut comam tenenti hærentes crinibus manus amputaret fecuris, in vanum lapfa atqve in terram defixa. (n) *Accedens tum Eirikus Jarlus interrogat, qvinam effet vir ille fpecie eximius. Refpondet ille, fe Sigurdum nominari, filiumqve, ut vulgo ferebatur, effe Buii, nec omnes qvidem mortuos Jomsvikingos. Verum illum Buii filium fibi videri, ait Eirikus, rogans, an pacem vellet atqve vitam. Afferenti Sigurdo, multum intereffe, qvalis effet offerens, refpondit Jarlus, offerentem effe, penes qvem rei iftius erat facultas, Eirikum Jarlum. Tum fe conditionem accipere, ait ille, moxqve vinculo & fune eft folutus. Ibi Thorkellus Leira: "Si Tu Jarle, inqvit, omnes hos viros pace donare vo"lueris atqve vita, vitam tamen hinc non reportabit Vagnus Akii filius" qvo dicto, procurrit manu fecurim alte vibrans: aft accurrenti fe, ut erat fune adftrictus, pronum in terram ita objecit pirata* Skardius, *ut pedibus offendens Thorkellus totus fupra eum fterneretur, cui Vagnus, arrepta fecuri, lethale vulnus inflixit. Tum Jarlus: "visne Vagne, inqvit, pacem tibi dari atqve vitam?" "mihi datam vellem, refpondit ille, fi omnibus "fuerit data." Vinculo eos folvi, juffit Jarlus; id qvod factum eft. XVIII erant necati, fed XII vita eft data.*

CAP. XLVII.

(n) *Editio Peringfkoldiana hic addit: Tum ridens Vagnus Akii filius exclamat, nondum mortuos effe omnes Jomsvikingos.*

CAP. XLVII.

DRÁP GISSURAR AF VALLDRESI.

Hácon Jarl oc margir menn med hánom ſáto á (1) tre eino, þa (2) braſt ſtrengr á ſcipi Búa, enn ör ſú com á Gitzorr af Valldreſi, lendanmann, hann ſat næſt Jarli, oc var búinn allvegliga. Sídan gengo menn á ſkipit út, oc fundo þar Hávard Höggvanda, oc ſtód hann á kniám vid bordit út, þvíat fætornir voro af hönom höggnir; hann hafdi boga í hendi. (3) Enn er þeir como á ſcipit út, þá ſpurdi Hávardr: hverr fell (4) af láginni? þeir ſögdo, at ſá het Gitzorr. Þá vard minna happit enn ec villda, ſegir hann. Ærit var óhappit, ſegia þeir, enn eigi ſcallto vinna fleiri, oc drepa hann (5). Sídan var valrinn cannadr, oc borit fe til lutſciptis, (6) hálfr þridi tugr ſcipa af þeim Jomsvíkingom. Sva ſegir Tindr Hallkelsſon:

Vann á Vinda Sinni
verd biódr (7) hugins (8) ferdar
beit (9) ſolgagar ſeilar
(10) ſverds eggia ſpor leggi.
Ádr (11) hiör meidar hrióda
(12) hætting var þat mætti
(13) lidar lángra ſkeida
lids hálfan tog þridia.

Sídan ſkilia þeir her þenna; fer Hácon Jarl til Þrándheims, oc líkadi ſtórilla, er Eiríkr Jarl hafdi grid gefit Vagni Ákaſyni. Þat er ſögn manna, at Hácon Jarl hafi í þeſsari orroſto blotit til ſigurs ſer Erlíngi ſyni ſínom, oc ſídan gerdi (14) el, oc þá ſneri mannfallino á hendor Jómsvíkingom. Eiríkr Jarl

(1) C. enne, pro, tre eino. (2) E. gall, pro, braſt.
(3) C. E. Hávardr ſpurdi, pro, enn er þeir como á ſcipit út, þá ſpurdi Háv. (4) B. lagino, pro, láginni. (5) C. þeir hann, pro, hann.
(6) C. E. ſva er ſagt at halfr þridi tugr ſcipa var hrodinn.
(7) A. E. hugins, al. hugnis.
(8) C. ferdir, pro, ferdar.
(9) B. C. ſelgagar, pro, ſolgagar.
(10) C. ſverdeggiar. (11) C. E. hiörmedir, pro, hiörmeidar.
(12) A. hatting var mætti. B. hvatar þíng vid meti.
(13) C. leidir, al. lidar. (14) C. E. elit, pro, el.

Cap. 47.

Giſſur aff Valdres hans Drab.

Hakon Jarl oc mange Mend met hannem ſade paa en Stock; da hørde mand en Bueſtreng gielde (giſue Liud) paa Bues Skib, oc denne Piil rammede Giſſur aff Valdres, en Lensmand, ſom ſad næſt hos Jarlen, oc var herlig klæd. Da fore Mend ud til Skibet, oc funde der Havard Huggende, ſtaaendis paa Knæerne ud ved Skibs-Bordet, thi Fødderne vare hugne aff hannem; men der de komme paa Skibet, da ſpurde Havard: huo falt for Skudet? de ſuarede, en Mand hed Giſſur; da bleff mit Skud icke ſaa lyckeligt, ſom jeg ønſkede, ſiger hand; Ulycken var endda alt for ſtor, ſuarede hine, men flere ſkaltu icke giøre, oc dræbte hannem ſtrax. Derefter bleſue de Døde randſagede, oc Roſuit ført hen til at ſkiptes, ſom vare 25 aff Jomsvikingernis Skibe. Saa ſiger Tind Hallkilds Søn:

Ledingens Øfuerſte
Vendernes Kiending feldte.
Sol-ſkrumpne Toſue oc Stenger
Suerdenes Hug paabede.
Førend Krigs-Heltens
Følgeſkab fem oc tiuge
Lange Skibe rødde,
Det Folckets Styrcke prøfuede.

Siden gafue de Folcket Forloff; drog da Hakon Jarl til Throndheim, oc behagede det megit ilde, at Erik Jarl hafde giſuit Vagn Aakeſøn Fred. Det ſigis, at Hakon Jarl hafuer i dette Slag offret ſin Søn Erling, paa det hand kunde vinde Seier, oc derefter kom det ſtore Hagel-Ell, oc da tiltog Nederlaget paa Jomsvikingernis Side. Erik

CAP. XLVII.

CÆDES GISSURI DE VALDRESIA.

Hakono Jarlo & cum eo plurimis aliis in ligno qvodam conſidentibus, auditus eſt è nave Buii ſonus arcus tenſi ſagittam jaculantis, qvæ ſagitta feriit Giſſurum *de Valldreſia Præfectum, qvi Jarlo proximus ſedebat, ſplendide veſtitus. Miſſi ad navem viri qvidam invenere ibi Havardum Höggvande, ad alterum navis latus ſtantem, genubus innixum, cum pedes ei erant ſucciſi, atqve arcum manu tenentem. Navem ingreſſos percontatur Havardus, cuinam ictus ſagittæ fuerat fatalis, qvi cum reſpondent, Giſſuro cuidam, voto minus propitiam ſibi fuiſſe fortunam, ait; at illi triſtem nimis illum caſum dicentes, nec plura mala illum perpetraturum, hominem occidunt. Poſthac turba cæſorum perluſtrata, bona omnia, ut dividerentur, in unum ſunt congeſta, ſpolia navium Jomsvikingorum viginti qvinqve. Qva de re ita Tindus Hallkeli filius:*

Vim intulit & cædem Vendorum amico
Acies ille qvi ducit ad prælia;
Secuit funes, ſole retorridos,
Gladii acies atqve antennas;
Anteqvam Principis ſtrenui nudarunt,
Id qvod exercitus robur tentabat,
Milite & viris longas naves,
Agmina, qvinqve & viginti.

Poſtea exercitu hoc ſoluto, ad Thrandhemiam reverſus eſt Hakonus Jarlus, animo peſſime ferens, qvod Eirikus Jarlus pace atqve vita Vagnum Akii filium donaverat. Fert fama, ore vulgi celebrata, hoc in prælio Hakonum Jarlum, ut victoriæ fieret compos, filium immolaſſe Erlingum, qvo facto, & ſæva orta procella, cæde atqve ſtrage

Jarl fór þá til Upplanda, (15) oc ſva auſtr í ríki ſitt, oc fór Vagn Ákaſon með hánom. Þá gipti Eiríkr Jarl Vagni Ingibiörgo dóttor Þórkels Leiro, oc feck hánom lángſcip gott með öllom reida, oc feck hånom ſcipan til. Scilldoz þeir (16) inir kærſto vinir: fer þá Vagn heim ſudr til Danmerkr, oc vard hann ſídan ágætr madr, oc er mart ſtórmenni frá hönom komit.

CAP. XLVIII.

DAUDI HARALLDS KONUNGS GRÆNSCA.

Haralldr Grenſci var konungr á Veſtfolld, ſem fyrr er ritit, hann feck Áſto dóttor Gudbrands Kúlo. Eitt ſumar þá er Haralldr Grænſci fór í Auſtrveg í hernat, at fá ſer fiár, þá com hann í Svíþiód. Þá var þar konungr Olafr Sænſci; hann var ſon Eiríks konungs ens Sigrſæla, oc Sigrídar dóttor Scöglar-Toſta; var Sigrídr þá eckia, oc átti mörg bú oc ſtór í Svíþiód. Enn er hon ſpurdi at þar var cominn vid land (1) ſcamt í brott Haralldr Grænſci fóſtbródir hennar, þá ſendi hon menn til hans, oc baud hánom til veizlo. Hann (2) lagdiz þá ferd eigi undir höfot) oc fór vid micla ſveit manna til Sigrídar. Þar var (3) allgódr fagnadr; ſat konungr, oc drottning í háſæti, oc drucko bædi ſamt um kvelldit, oc var veitt allkappſamliga öllom mönnom hans). Um kvelldit, er konungr (4) fór til hvílo, þá var þar ſæng tiölldot pellom, oc búin (5) dýrligom klædom; í því herbergi var fátt manna: enn er konungr var (6) afklæddr oc cominn í hvílo, þá kom drotning þar til hans, oc (7) ſkeinkti hánom ſialf, oc lockadi hann miöc til at drecka, oc var hin blídaſta: konungr var allmiöc druckinn oc bædi

(15) C. E. oc ſva auſtr í ríki ſitt, om.
(16) C. med inni meſto vinatto.
(1) C. ſcamt í brott, om.
(2) E. ad –) om.
(3) C. allgód veitzla, oc var druckit kappſamliga, uſqve ad).
(4) C. var afkledr. (5) C. buin ágætliga.
(6) C. E. afclæddr oc, om.
(7) A. C. D. ſnekti.

Erik Jarl drog til Oplanden, oc ſaa oſter til ſit Rige, oc Vagn Aakeſon met hannem. Da gaff Erik Jarl Vagn Ingebiorg, Thorkild Leires Dotter, til Huſtru, oc it got Lang-Skib, met alt Tilbehør, oc met al Beſetning dertil, oc ſkildis de de beſte Venner. Drog da Vagn hiem ſønder til Danmarck, oc bleff ſiden en ypperlig Mand, oc mange mectige Mend ere komne aff hans Slect.

Cap. 48.

Kong Harald Grenſkis Død.

Harald Grenſke var Konge paa Veſtfold, ſom for er ſagt. Hand fick til Ecte Aaſta Gudbrand Kules Dotter. En Sommer der Harald Grenſke drog udi Øſterleden at ſtride, oc affe ſig Gods, kom hand til Suerrig; da var Olaff Suenſke der Konge, ſom var Kong Erik den Seierſaligis Søn, oc Sigrids Skoglar-Toſtis Dotter. Var Sigrid den Tid Encke oc hafde mange oc ſtore Gaarde i Suerrig. Der hun ſpurde at hendis Foſter-Broder Harald Grenſke var kommen der til Landet, ſende hun Mend til hannem, oc lod hannem biude til Gieſtebud. Hand forſømte icke at komme, oc drog hen til Sigrid met it ſtort Folgeſkab, oc bleff der megit vel imodtagen. Kongen oc Dronningen ſade i Hoiſædet, oc drucke begge tilſammen den Aften; mand ſkienckede oc megit vel i for alle hans Mend. Om Aftenen der Kongen gick til Huile, var Sengen ofuertrocken met Silcke-Tielde (Tapeter) oc opred met de dyrebareſte Klæder; men i ſamme Herberge vare faa Folck. Der Kongen var affklæd oc hafde lagt ſig i Sengen, kom Dronningen der til hannem, ſkienckede ſielff i for hannem, oc lockede hannem megit til at dricke, oc var ſaare blid, men baade Kongen oc hun vaare megit

ſtrage peſſime mulctata fuiſſe Jomsvikingorum agmina. Poſthac Eirikus Jarlus in Uplandas, & inde orientem verſus in regnum ſuum abiit, Vagno Akii filio comitatus. Tum Vagno Eirikus Jarlus nuptum dedit Ingebiorgam, filiam Thorkelli Leyra, & dono (abeunti) navem longam optimam, à rebus omnibus paratam & claſſiariis inſtructam. Ita diſceſſere, intima juncti amicitia, retro in Daniam Vagnus, ubi poſtea rebus egregie geſtis clarus magnæqve & inſignis proſapiæ auctor eſt factus.

CAP. XLVIII.

MORS REGIS HARALLDI GRÆNSKII.

Erat, ut ſupra eſt ſcriptum, Harálldus Grænſkius Veſtfoldiæ Rex, duxitqve conjugem Aſtam, *filiam* Gudbrandi Kulæ. *Æſtate qvadam, Haralldus Grænſkius, piraticam ingreſſus expeditionem in mare Balthicum, ut opes ſibi acqvireret, venit in Svioniam, ubi Rex erat* Olafus, *dictus* Sænſki, *filius Regis Eiriki Victorioſi & Sigridæ, filiæ Scoglar-Toſtii, qvæ Sigrida, tunc vidua, multa atqve magna in Svionia poſſidebat prædia. Certior hæc facta, Regem Haralldum Grænſkium, qvi una cum ea fuerat educatus, inde haud procul claſſem ad littus appuliſſe, miſſis nuntiis, ad convivium illum invitavit. Ille hujus rei minime negligens, Sigridæ venit conviva, magna comitum turba ſtipatus. Acceptus ibi magna comitate Rex, Reginæ ſuprema in ſede aſſidebat, ubi ea veſpera compotabant. Omnibus Regis comitibus etiam ſtrenue eſt propinatum. Eadem veſpera, Regi cubitum eunti, paratum erat cubile, toralibus ſericis & acu pictis tectum, nec non veſtibus pretioſiſſimis ſtratum; qvo in cubiculo pauci aderant. Exutis veſtimentis, cum in lecto compoſitus erat Rex, acceſſit Regina, qvæ ipſa Regi propinans, hilarisqve ac blanda qvam maxime, ad bibendum eum ſtrenue invitavit. Vino (igitur) multo obru-*

bædi þau. Því nærſt ſofnadi hann; enn drottning geck þá (8) oc til ſvefns. Sigrídr var (9) hin vitraſta kona, oc forſpá um marga luti. Eptir um morguninn var veizla enn hin kappſamligſta. (10) Enn þar vard ſem iafnan verdr, þar er menn verda allmiöc drucknir, at hinn nærſta dag eptir varaz fleſtir menn vid dryckinn. Enn drottning var kát, oc töludo þau konungr ſín á milli). Ságdi hon ſva, at hon virdi eigi minna eignir þær (11) oc ríki, er hon átti í Svíþiód, enn konungdóm hans í Noregi oc (12) eignir. Vid þeſsar rædor vard konungr (13) ógladr, oc fannz fátt um allt, oc bióz í brott, (14) oc var allhugſiúkr: enn drotning var hin kátaſta, oc leiddi hann (15) í brott med ſtór giöfom. Fór þá Haralldr um hauſtit aptr til Noregs, var heima um vetrinn, oc allókátr. (16) Eptir um ſumarit fór hann í auſtrveg med lidi ſíno, oc hellt þá til Svíþiódar. Hann ſendi ord Sigridi drottningo þau, at hann vill finna hana: hon reid (17) ofan á fund hans, oc talaz þau vid; hann vekr brátt þat mál, ef Sigrídr villdi giptaz hánom. Hon ſegir, at þat var hánom hegóma mál, oc hann er ádr ſva vel kvangadr, at hánom er fullrædi í. Haralldr ſegir, at Áſta er gód kona oc göfog, enn ecki er hon ſva ſtórborinn ſem ec. Sigrídr ſvarar: vera kann þat, at þú ſér ættſtærri enn hon; hitt mundi ec ætla, at med henni mundi vera nú beggia yckor hamingia. Litlo ſciptoz þau fleirom ordom vid ádr drottning reid í brott. Haralldi konungi var þá helldr ſcapþúngt. Hann bióz at rída uppá land, oc fara enn á fund Sigrídar drottningar: margir hans menn lötto

(8) E. í brott. (9) C. hin vitraſta cona oc, om.
(10) C. pluribus omiſſis: tölodo þau drottning marga luti oc konungr, ſagdi hun ſva &c. (11) E. oc ríki, om.
(12) E. ríki, pro, eignir. C. om.
(13) C. fár miöc, oc let ſer lítit um finnaz, pro, ógladr &c.
(14) C. oc var allhugſiukr, om.
(15) C. med gödom giöfom út.
(16) C. enn, pro, eptir. (17) C. ofan, om.

git druckne. Dernæſt falt hand i Søfn; Dronningen gick da ocſaa hen oc lagde ſig. Sigrid var en megit viis Quinde, oc forudſaa mange tilkommende Ting. Dagen derefter bleff oc megit vel iſkiencket; men der ſkeede da ſom ellers ofte ſkeer, huor man blifuer megit druckne, at næſte Dagen derpaa tage de fleſte ſig vare for at dricke. Men Dronningen var lyſtig, oc talede hun oc Kongen met huerandre. Hun ſagde da, at hun ſkatterede icke mindre de Eiendomme oc det Rige, ſom hun hafde i Suerrig, end hans Konge-Rige oc Eiendomme i Norrig. Ofuer denne Tale bleff Kongen tungſindig, oc fant lidt Behag i al Ting; giorde ſig (derfor) rede at drage aff, oc var ſaare bedrøfuet; men Dronningen var megit lyſtig, oc afferdigede hannem met ſtore Gafuer. Kong Harald drog om Høſten tilbage til Norrig, oc bleff hiemme om Vinteren, men var megit tungſindig. Om Sommeren efter drog hand i Øſterleden, met ſit Krigs-Folck oc ſeilede til Suerrig. Hand ſende da Bud til Dronning Sigrid, at hand vilde tale met hende; hun red ned til Strandſiden hannem i Møde, oc talede de met huerandre. Hand bragte det da ſnart paa Tale, om hun vilde giftis met hannem; huortil hun ſuarede, at det var en unyttig Snack, oc at hand var tilforn ſaa vel gift, ſom hannem fuld vel bequemmede. Harald ſuarede, at Aaſta var vel en brav oc ypperlig Quinde, men icke ſaa høibyrdig ſom hand. Huortil Sigrid ſuarede: det kan vel være at du eſt høibyrdiger, end hun er; dog tencker jeg at hun nu gaaer met beggis eders Lycke. Icke ret megit mere talede de met huerandre, forend Dronningen red bort. Kong Harald var da megit ilde tilfreds; men derefter giorde hand ſig ferdig at ride op paa Landet, oc tale videre met Dronning Sigrid. Mange hans Mend affraadde han-

obrutus eſt Rex, obruta etiam Regina. Poſtea Rege ſomno ſopito, ad ſuum lectum etiam abiit Regina. Erat Sigrida fœmina omnium prudentiſſima, & multarum rerum præſaga. Mane ſeqventis diei, ſtructum eſt aliud maxime opiparum convivium. Tunc vero accidit, qvod ſæpius fieri ſolet, qvando nimio mero obruti fuerunt convivæ, ut ſeqventi proxime die caveant pleriqve ne inebrientur. Hilaris autem erat Regina, & in ſermonibus cum Rege ſerendis freqvens, aſſerens, ſe ſua prædia ſuumqve in Svionia regnum non minoris æſtimare, qvam Haralldi in Norvegia regnum atqve poſſeſſiones. His ſermonibus Rex contriſtatus, adeo ut omnia ei parum eſſent grata, abitum parat, animo admodum æger ac ſaucius. Aſt Regina hilaris qvam maxime, abeuntem ampliſſimis ornavit donis. Seqventi autumno in Norvegiam redux Haralldus, domi per hyemem manſit, ſed animo qvam maxime moeſtus. Proxima æſtate, copiis ſuis comitatus, mare Balthicum ingreditur, ubi ad Svioniam appulſus, miſſis nuntiis, Reginæ Sigridæ ſibi petit colloqvium. Eqvo illa ad littora vehitur, ut Haralldum conveniret, qvi ortum ſermonem mox eo flectit, ut eam ſibi petat tori ſociam. Reſpondet illa, vana eum hic loqvi, conjugi jam junctum, qvæ ei par erat atqve convenientiſſima. Aſtam, ait Haralldus, mulierem eſſe & probæ notæ & præclaram, ſed genere & proſapia ſuam infra ſortem. Ad qvæ Sigrida, fieri poſſe, ut genere ac ſtirpis origine Aſta ſuperior eſſet Haralldus, ſed ſe credere, eam utero jam foetum geſtare, qvi utriqve conjugi ſummæ futurus erat felicitati. (o) *Qvæ & pauca alia cum eo locuta Regina, eqvo vecta diſceſſit. Ingenti animi moerore ſaucius Haralldus, itineri ſe accingit, Reginam Sigridam iterum conventurus. Iter ei diſſvadent amicorum multi, ſed*

(o) *Hic ſignificatur Haralldi & Aſtæ filius,* Olafus, *qvi* Sancti *nomen poſt mortem meruit, atqve ut* Norvegiæ Norvegorumqve *genius tutelaris ſive Patronus, præcipuo honore colebatur.*

lötto hann þess, enn eigi at sídr fór hann med micla sveit manna, oc com til þess bæar er drottning red fyrir. (18) Hit sama kvelld kom þar annarr konungr, sá het (19) Vísavalldr, austan or Gardaríki; sá fór at bidia Sigrídar drottningar. Þeim var scipat (20) bádom konungunom í eina stofo micla, oc öllo lidi þeirra; (21) stofan var gömol, oc (22) eptir því var allr búnadr stofunnar, enn dryck skorti þar eigi um kvelldit, sva áfengan, at allir voro fulldrucknir, oc höfutverdir oc útverdir sofnodo. (23) Þá let Sigrídr drottning um nóttina veita þeim atgaungo, bædi med elldi oc vapnom; brann þar stofan, oc þeir menn sem inni voro; enn þeir voro drepnir sem út comoz. Sigrídr sagdi, at sva skylldi hon (24) leida smá konungom at fara af ödrom löndom, til þess at bidia hennar. Sídan var hon köllot Sigrídr hin Stórráda.

CAP. XLIX.
FÆDDR OLAFR KONUNGR HARALLDSSON.

Þann vetr (1) ádr var Jómsvíkinga orrosta á Hiörungavagi. Hrani hafdi verit eptir (2) at scipom, þá er Haralldr (3) hafdi gengit á land upp (4) med því lidi er eptir var til forráda. Enn er þeir Hrani spurdo at Haralldr var af lífi tekinn, þá fóro þeir (5) í brott sem tídaz oc aptr til Noregs, oc sögdo þessi tídindi. Hrani fór á fund Ásto, oc segir henni allan atburd um för þeirra, oc sva hverra erinda Haralldr fór á fund Sigrídar drotningar. Ásta fór þegar til Upplanda til födor síns, er hon hafdi spurt þessi

(18) C. enn þat, pro, hit.
(19) C. Vísivalldr. A. Vissavalldr, mox A. B. hennar, pro, Sigr. drottn.
(20) E. bádom, inserit.
(21) B. stofan var gömol, inserit.
(22) E. var þar sæmiliga fyrir búiz, pro, eptir því var allr búnadr stofunnar.

hannem det, men icke desmindre drog hand hen, met it stort Selskab, oc kom til den Gaard, huor Dronningen hafde sit Tilhold. Den samme Aften kom der oc en anden Konge, østen fra Garderige, ved Nafn Visevald, som oc beilede til Dronning Sigrid. Hun lod disse Konger sette i en stor Stue, met alt deris Folck, huilcken Stue var gammel, oc desligeste all Stuens Boskab, men Drick skortede der icke om Aftenen, saa sterck, at alle blefue druckne, oc Liff-Vecterne saavel, som Vecterne uden for, fulde i Søfn. Dronning Sigrid lod dem da anfalde baade met Ild oc Vaaben, saa Stuen brant, met alle dem der vare inde, men de som komme ud blefue dræbte. Sigrid sagde, at saaledis vilde hun affvenne Smaa-Kongerne, at drage fra andre Lande, for at beile til hende. Derefter bleff hun kallet Sigrid den Storraade.

Cap. 49.
Kong Olaff Haralds Søn fødis.

Vinteren tilforn stod Jomsvikingernis Strid udi Hiorunga-Vaag. Rane var blefuen tilbage hos Skibene, der Kong Harald gick paa Land, for at anføre det Folck, som der var efter hannem. Men der Rane oc hans Mend spurde, at Harald var tagen aff Dage, da droge de aff, det snariste de kunde, oc seilede til Norrig, oc sagde disse Tidende. Rane drog hen til Aasta, oc fortaalde hende alle Tildragelser i deris Ferd, oc saa i huad Erinde Harald besøgte Dronning Sigrid. Aasta drog hiem til sin Fader paa Oplanden, saasnart hun hafde faaet disse Ti-

(23) C. E. þá sómo nótt let Sigrídr drottning, pro, þá let Sigrídr drottning um nóttina. (24) B. lida, pro, leida.
(1) B. eptir, pro, ádr. (2) B. á, pro, at.
(3) C. reid.
(4) C. med því lidi er eptir var til forráda, om.
(5) C. aptr sem sciótaz.

sed nihilo tamen minus abit, magna suorum turba comitatus, villamqve accedit, qvam Regina habitabat. Eadem vespera villam eandem alius accessit Rex, nomine Visavalldus, *ab oriente, è Gardarikia, ille qvidem etiam veniens, ut Sigridæ Reginæ nuptias ambiret. Datum est utriqve Regi totiqve illorum comitatui diversorium, ingens cœnaculum, sed pervetustum, cui vetustate par erat totus cœnaculi apparatus; potus autem non deerat copia, qvi ea vespera largiter adeo ministrabatur, ut omnes vino obruti, somnoqve sepulti sint, tam vitæ Regum custodes, qvam extra domum positæ excubiæ. Re ita constituta, noctu jussit suos Sigrida ferro illos & igne aggredi; hausit flamma cœnaculum, eosqve qvi in cœnaculo erant; qvotqvot vero erupere, consumsit ferrum. Hoc pacto, dixit Sigrida, se facturam, ut Regulos tæderet ex peregrinis regionibus accedere, suas ambitum nuptias. Hinc postea Sigrida est dicta Imperiosa, sive magna moliens.*

CAP. XLIX.
NATUS OLAFUS REX HARALLDI FILIUS.

Hyeme proxime præterlapsa, in Hiörungavoga *prælio certatum est cum Jomsvikingis. Ad naves relictus fuerat* Hranius, *Haralldo iter in continentem aggrediente, ut qvæ ibi remanserant, copiis præesset. Hic cum suis certior factus, sublatum è vivis esse Haralldum, abitum qvam celerrime festinabat, reduxqve in Norvegiam, rem gestam ibi narravit. Astam conveniens Hranius, totum ei exposuit itineris suscepti eventum, nec non negotium, cujus causa Haralldus Sigridam Reginam adierat. Nuntio hujus rei mota Asta, mox ad Uplandas conten-*

þeſsi tídindi, (6) oc tóc hann vel vid henni, enn bædi (7) þau voro miöc reid (8) um þá ráda ætlan, er verit hafdi í Svíþiód, oc þat er Haralldr konungr hafdi henni ætlat einlæti). Áſta Gudbrandsdóttir ól ſveinbarn þá um ſumarit; ſá ſveinn var nefndr Olafr, er hann var vatni auſinn; Rani iós hann vatni. Var ſá ſveinn þar uppfæddr fyrſt med Gudbrandi oc Áſto módor ſinni.

CAP. L.
FRÁ HÁCONI JARLI.

Hácon Jarl red Noregi allt et ytra med ſiá, oc hafdi hann til forráda XVI fylki. Enn ſídan er Haralldr hinn Hárfagri hafdi ſva ſcipat, at Jarl ſcylldi vera í hverio fylki, þá hellzt þat lengi ſídan. Hácon Jarl hafdi XVI Jarla undir ſer. Sva ſegir í Velleklo:

Hvar (1) viti ölld (2) und einom
jardbyggvi ſva liggia,
(þat ſkyli herr of huxa)
hiarl oc XVI Jarla.
Þeſs rídr furs med fiórom
folc leikr Hedins reikar
(3) lögſcundadar lindar
lofkendr himins endom.

Medan Hácon Jarl red fyrir Noregi var gód árferd í landi, oc gódr fridr (4) innanlands med bændom. Jarl var vinſæll vid bændor (5) lengſta ſtund æfi ſinnar; enn er áleid, þá gerdiz þat (6) miöc at um Jarl, at hann var úſidugr um kvenna far; (7) gerdiz þar ſva mikit at, (8) at Jarl let taca ríkra manna dætor,

Tidender at høre; hand tog vel imod hende, men de vaare baade megit fortørnede ofuer det Forſet, mand hafde haft i Suerrig, oc at Kong Harald hafde actet, at forlade hende. Aaſta Gudbrands Dotter fødde en Søn om Sommeren, ſom mand kallede Olaff, der mand øſte Vand paa hannem; Rane var den ſom øſte hannem Vandet paa. Denne Dreng bleff førſt opfoſtret hiemme, hos Gudbrand oc ſin Moder Aaſta.

Cap. 50.
Om Hakon Jarl.

Hakon Jarl raadde ofuer hele Norge, langs ude met Strand-Siden, oc regierede ofuer 16 Fylcker. Men efterat Harald Haarfager hafde det ſaaledis beſkicket, at en Jarl ſkulde være udi huert Fylcke, da holtis det lenge ſiden ved Mact. Hakon Jarl hafde 16 Jarler under ſig. Saa ſigis i Velleklo:

Huor veed mand, under
Een Landets Beſidder ligge,
Det ſkulde Folck betencke,
It (helt) Land oc 16 Jarler?
Denne Stridsmands
Slactninger
Til Himmelens fire
Hiørner opløftis.

Medens Hakon Jarl raadde ofuer Norrig, vaare gode Aaringer oc god Fred indenlands, Bønderne imellem. Jarlen var den ſtørſte Part aff ſin Lefuetid venneſalig blant Almuen. Men da det led ud paa Tiden, hende det ſig, at Jarlen bleff megit uſedig met Bolerie, oc gick det endelig ſaa vidt, at Jarlen lod tage ſtore oc mectige Mends

(6) C. oc tóc hann vel vid henni, om.
(7) C. bædi voro reid.
(8) C. fyrir ætlanar Haralld, er hann ætladi at láta Aſto eina, pro, um þá ráda ætlan &c. uſqve ad).
(1) E. veit, pro, viti.

(2) B. und, *omittit.*
(3) E. lungs unnadar linna.
(4) C. innanlands, om. (5) C. E. langa hríd, pro, lengſta ſtund.
(6) C. mioc, omittit. (7) E. gerdiz þar ſva mikit at, om.
(8) E. þvíat, pro, at.

tendit, ad patrem ſuum, à qvo comiter eſt excepta; ſed ægerrime & indigne ferebant ambo, qvæ agitata fuerant in Svionia conſilia, & qvod eam miſſam facere ſolamqve relinqvere, in animo habuerat Haralldus Rex. Ea æſtate prolem marem Aſta Gudbrandi filia eſt enixa, cui, dum aqva luſtrabatur, nomen Olafi eſt impoſitum; luſtrandi autem miniſterium præſtitit Hranius. Puerulus iſte apud Gudbrandum matremqve Aſtam eſt educatus.

CAP. L.
DE HAKONO JARLO.

Toti Hakonus Jarlus imperabat Norvegiæ, ad mare ſive ad oceanum ſitæ, ſedecim provinciarum Dominus. Poſteaqvam Rex Haralldus Pulchricomus rem ita conſtituerat, ut ſingulis provinciis ſinguli præeſſent Jarli, diu immota ſtetit iſta conſtitutio. Sedecim habuit Hakonus Jarlus ſuo imperio obnoxios Jarlos; qva de re ita in Vellekla:

Ubinam notum eſt, ſub uno ſolo
Terrarum jacere dominatore,
(Id oporteret populos meminiſſe)
Totam regionem & ſedecim Jarlos?
Iſtius tolluntur promti bellatoris,
Per qvatuor, certamina atqve pugnæ,
Qvotqvot ille celeberrimus vicit,
Laude eximia, cæli cardines.

Hakono Jarlo Norvegiæ imperante, annona felix erat iſta regio, pace qvoqve intra patriam beati cives. Maximam vitæ partem amore civium Hakonus Jarlus gaudebat; ſed inclinante ad ſenium ejus ætate, id ſiniſtri accidit Jarlo, ut mores corrumperet, ad laſciviam profuſus, qva eo tandem proceſſit, ut magnatum filias Jarlus ad

Qqq

dætor, oc flytia heim til ſin, oc lá hiá þeim viko eda tvær, enn ſendi þær heim ſídan, feck hann af því óþocka mikinn af frændom kvennanna, oc tóko bændor at kurra illa, ſva ſem Þrændir ero (9) vanir um allt, er þeim er í móti ſcapi.

Mends Døttre, oc fore hiem til ſig, oc laa hos dennem en Uge eller to, oc ſende dennem ſiden hiem; derfor fick hand ſtort Had oc Utycke aff diſſe Quinders Frender, oc begynte da Bønderne megit at knurre, ſom Thrønderne ellers pleie at giøre, ofuer alt hues dennem er til Mistycke.

CAP. LI.
FERD ÞÓRIS KLÖCKO AT LEITA OLAFS TRYGGVA SONAR.

Hácon Jarl fær (1) nockorn pata af því, at ſá madr mun vera fyrir veſtan haf, er (2) Ali nefndiz, oc (3) hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi (4) af fráſögn nockorra manna, at vera mundi nockor (5) af konunga ætt (6) Norrænni: hánom var ſagt, at Áli kalladiz Gerſcr at (7) ætt, (8) enn Jarl hafdi þat ſpurt, at Tryggvi Olafsſon hafdi átt ſon, (9) þann er farit hafdi auſtr í Gardaríki úngr, (10) oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het ſá Olafr: (11) hafdi Jarl oc miöc at ſpurningom leidt um þann mann, oc) grunadi at (12) ſá hinn ſami mundi nú vera kominn þar í (13) Veſtrlöndom. Madr er nefndr Þórir (14) Klacka, vin mikill Hákonar Jarls; (15) hann var laungom í víking, enn ſtundom í kaupferdom, oc var vída kunnict fyrir. Þenna (16) Þóri ſendi Hácon Jarl veſtr um haf, bad hann fara kaupferd til Dyflinnar, ſem þá var mörgom títt, (17) enn ſcynia þar reyndar hverr madr Ali þeſsi væri: enn ef hann ſpyr

Cap. 51.
Thorer Klackis Ferd for at lede efter Olaff Tryggueſøn.

Hakon Jarl fick noget Nys om, at paa hin Side aff Hafuet i Veſterlandene var en Mand, ved Nafn Ale, ſom der holtis for at være Konge; men Jarlen giorde ſig de Tanker, efter nogle Mends Fortælninger, at det maatte være nogen aff Norſk Konge-Slect. Hand hafde hort, at Ale ſagdis at være aff Herkomſt fra Gardarige; men hand hafde oc (tillige) ſpurt, at Tryggue Olafsſøn hafde haft en Søn, ſom, medens hand var ung, drog oſter til Garderige, oc bleff der opfoſtret aff Kong Valdemar, huis Nafn var Olaff. Jarlen hafde grandgifuelige ſpurt om denne Mand, oc trode, den ſamme kunde være kommen til Veſterlandene. Der var en Mand ved Nafn Thorer Klacke, ſom var Hakon Jarls beſynderlig gode Ven. Denne Mand hafde lenge været ude paa Siørøfuerie, men ſtundom i Kiøbferd, oc var vide kiendt om Lande. Denne Thorer ſende Hakon Jarl veſter ofuer Hafuit; bad hannem drage udi Kiøbferd til Dublin, ſom da var mange Mends Sed, oc forfare der flitteligen, huo denne Ale var. Men derſom hand befant

(9) C. þegar þeim hugnar ei.
(1) C. nockora frett, pro, nockorn pata. (2) E. Oli, pro, Ali.
(3) C. helldi, pro, hallda.
(4) C. af fráſögn nockorra manna, om.
(5) C. ſá er cominn mundi vera, inſerit.
(6) C. í Noregi, pro, Norrænni. (7) C. kyni, pro, ætt.
(8) C. frett hafdi hann oc.
(9) C. oc ſá fór í, pro, þann er farit hafdi auſtr í.
(10) C. oc þar uppfædz med Valldim. kon. omittit.
(11) C. hafdi Jarl oc &c. uſqve ad) om.
(12) C. hann nú at allr cinn.
(13) B. E. Veſtrlöndin.
(14) C. Klaka, pro, Klacka.
(15) C. oc vanr at vera.
(16) A. B. mann, pro, þóri.
(17) A. B. oc ſcynia þat.

ad ſe abſtrahi juſſerit, qvas libidine ſua fœdatas, poſt unam aut duas præterlapſas hebdomadas, domum ad ſuos remiſit. Magnam hoc ei apud fœminarum iſtarum cognatos atqve conſangvineos conflavit invidiam, civiumqve indignationem, talem injuriam qverentium, prout moris eſt Throndis, rebus in omnibus, qvæ ex illorum animo atqve voto non procedunt.

CAP. LI.
ITER THORERI KLAKII AD INVESTIGANDUM OLAFUM TRYGGVII FILIUM.

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor incertus, trans mare in regionibus ad occidentem ſitis, verſari hominem, nomine Alium, *qvem vulgo Regem habebant. Suſpicabatur autem Jarlus, ex hominum qvorundam ad eum delatis ſermonibus, hunc Principem eſſe, ex proſapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikenſem (Gerdium), & fama relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuiſſe filium, qvi orientem verſus in Gardarikiam puer profectus, & ibi in aula Valldimari Regis educatus, Olafus nominabatur. In hunc hominem Jarlus ſtudioſe inqviſiverat, qvem eundem jam ſuſpicabatur ad terras iſtas occidentales eſſe delatum. Vir qvidam dicebatur* Thorerus Klacka, *Hakono Jarlo eximie carus, & interioris admiſſionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura verſatus, terrarum late notitiam ſibi comparaverat. Hunc Thorerum, trans mare occidentem verſus ablegatum, juſſit Hakonus Jarlus Dublinum ire mercatorem, id qvod plurimis tunc temporis freqvens erat, ibiqve in Alium, qvis ille & cujas eſſet, ſedulo inqvirere; & ſi certus cogno-*

spyr þat til sanns, at þar væri Olafr Tryggvason, edr nockr annarr (18) af konunga ætt Norrænni, þá skylldi Þórir koma vid hann (19) svikrædom nockorom (20) ef hann mætti.

CAP. LII.

OLAFR TRYGGVASON KOM Í NOREG.

Sídan fór Þórir vestr til Irlands til Dýflinnar, oc spurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi (1) Kvaran mági sínom. (2) Brádliga kom Þórir ser í tal vid Ála; var Þórir madr (3) ordspacr. Enn er þeir höfdo opt oc (4) miöc lengi talat, þá tóc Áli at spyria af Noregi, fyrst frá Upplendinga konongom, oc (5) mörgo stórmenni, hverir þeir voro þá á lifi, edr hvat ríki þeir höfdo: hann spurdi oc um Hácon Jarl, hver vinsælld hans var í landino). Þórir segir: (6) Jarl er sva ríkr madr, at engi þorir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er (7) í annan stad til at gánga. Enn þer satt til at segia, þá veit ec margra (8) göfigra manna scaplyndi, (9) oc sva alþýdunnar, at þess væri fúsastir (10) oc búnastir, at nockor konungr kæmi þar til ríkis, af ætt Harallds ens Hárfagra. Enn ver siám nú engan (11) þann til; (12) oc mest fyrir þá söc, at þat er nú reynt, at illa dugir at beriaz vid Hácon Jarl. Enn er þeir töludo þetta (13) opt, þá lætr Olafr í liós fyrir Þóri nafn sitt oc ætt, oc spyr hann ráds, hvat hann hyggi, ef Olafr ferr til Noregs, hvert (14) bændor mundi vilia taca vid hánom (15) at konungi. Þórir eggiadi hann (16) ákafliga þessar ferdar, oc lofadi hann miöc, oc atgervi hans. Tóc Olafr þá at fýsaz miöc (17) at

(18) C. madr kominn af konungs ættom.
(19) C. velrædom. (20) C. ef hann mætti, om.
(1) C. kvaran, omittit. (2) A. B. C. D. sídan, pro, brádliga.
(3) C. málspacr. (4) C. opt oc, inserit.
(5) C. mörgo stórmenni, inserit. (6) C. at hann, pro, Jarl.
(7) C. nema þar. (8) C. göfigra, omittit.
(9) C. oc sva alþydunnar, om. (10) C. E. oc búnastir, om.
(11) C. E. þann, omitt. (12) E. oc mest, om.
(13) C. miöc opt. E. iafnan.
(14) C. hann ætlar at, om.
(15) C. E. til konungs.
(16) C. E. miöc, pro, ákafliga.

fant udi Sandhed, at det var Olaff Tryggueson, eller nogen anden aff Konge-Slecten udi Norrig, da skulde Thorer see at forraade hannem, hues hand det giøre kunde.

Cap. 52.

Olaff Tryggueson kommer til Norrig.

Siden drog Thorer vester til Irland til Duflin, oc spurde at Ale var der, som da opholt sig hos Kong Olaff Quaran sin Suoger. Thorer forde sig snart udi Tale met Ale; Thorer var en viis oc snild Mand udi sine Ord; men der de hafde ofte oc lenge talet sammen, begynte Ale at spørge om Tidender fra Norrig, først om Oplendingernis Konger, oc andre store Mend, huilcke aff dennem da vare i Lifue, oc huad Rige de hafde. Hand spurde oc om Hakon Jarl, huor vennesalig hand var i Landet. Thorer siger: Jarlen er en saa mectig Mand, at ingen tor sige hannem imod, men det volder, at mand icke hafuer nogen anden at søge til; dog kand jeg sige eder udi Sandhed, at jeg kiender mange ypperlige Mends, saavelsom Almuens Sindelaff, at de onskede det helst, oc vare strax ferdige, om nogen Konning, aff Harald Haarfagers Slect, kom til Riget. Men nu kiender vi ingen som er skicket dertil, oc det mest aff den Aarsag, at det er nu forsøgt oc forfarit, at det ei duer at slaaes met Hakon Jarl. Efterat de ofte hafde talit herom, lod Olaff op for Thorer sit Nafn oc Slect, oc spurde hannem til Raads, huad hand mente, dersom Olaff kom til Norrig, om Bønderne da vilde tage hannem til Konge? Thorer raadde hannem ofuermaade megit at drage derhen, oc roste megit hans Snildhed oc Hurtighed. Da begynte Olaff at lengis til sit

cognosceret, eum aut Olafum esse, Tryggvii filium, aut alium qvendam, ex stirpe Regum Norvegicorum oriundum, insidiis illum, si id fieri posset, atqve dolis circumvenire.

CAP. LII.

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII, IN NORVEGIAM.

Posthac Thorerus occidentem versus in Hiberniam atqve Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula Olafi *Regis, dicti* Kvaran, *soceri sui tunc versabatur. Post breve interjectum tempus colloqvio Alii potitur Thorerus, homo eloqvens atqve facundus. Cum hi sæpe multumqve erant collocuti, cœpit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, qvinam eorum vita fruerentur, qvo regno qvave potestate (singuli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, qvali apud cives gratia polleret? Respondet Thorerus, Jarlum Principem esse, ea potestate pollentem, ut nemo contra eum biscere auderet, nemo ei contradicere; id vero in causa esse, qvod alium adeundi non daretur copia; ast, si vera liceret fateri, notam sibi esse plurimorum magnatum non minus qvam totius plebis mentem, id præcipue cupientium, paratorumqve ad id & animo & opibus, ut ad regni istius clavum admitteretur Rex, ex prosapia ortus Haralldi Pulchricomi; jam autem nec sibi nec aliis civium hujusmodi qvenqvam esse notum, ea præcipue de causa, qvod certa jam experientia constaret, manum cum Hakono Jarlo conserere, rem esse vanam atqve irritam. Hac de re sæpius iterato sermone, Olafus Thorero suum nudat nomen, suamqve prosapiam, ejus implorans consilium mentemqve, an futurum crederet, si Olafus peteret Norvegiam, ut illum sibi Regem sumerent cives. Eam rem ei summo opere svasit Thorerus, eum ejusqve promtitudinem summis tollens laudibus. Hinc natalis soli ingenti desiderio*

(17) at fara til ættleiſdar ſinnar. Siglir Olafr þá veſtan med V ſkipom, fyrſt til Sudreya; Þórir var þar í för med hánom; þadan ſigldi hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödviſſon lá (18) þá í Rögnvalldsey í Ásmundarvogi, (19) med eitt lángſcip, oc ætladi at fara yfir á Katanes. Þá ſigldi Olafr ſíno lidi veſtan at eyonom, oc lagdi þar til hafnar, þvíat (20) Petlandsfiördr var eigi færr. Enn er konungr viſſi, at Jarlinn var þar fyrir, þá let hann Jarl calla til tals vid ſic. (21) Enn er Jarl com á ſcipit til tals vid konung, þá haufdo þeir (22) fátt talat, ádr konungr ſegir at Jarl ſcylldi ſcíraz láta, oc allt (23) landsfólc hans; enn at audrom coſti ſcylldi hann þá deyia þegar (24) í ſtad; enn konungr qvezc mundo fara med eld (25) oc uſla yfir eyiarnar, oc eyda landit (26) þat, nema landsfolkit criſtnadiz. Enn ſva ſem Jarl var þá vid cominn (27), þá caus hann (28) þann af, at taca ſcírn; var hann þá ſcírdr, oc allt þat folc, er þar var med (29) honom. Sídan ſvardi Jarl konungi eida, oc gerdiz hans madr; feck honom ſon ſinn til giſlingar, er het Hvælpr eda Hundi; oc hafdi Olafr konungr hann med ſer til Noregs. Sigldi Olafr þá auſtr í haf, (30) oc kom af hafi utan (31) at Morſtr; geck þar fyrſt á land upp í Noregi; oc let konungr þar meſſo ſýngia í landtialldi; enn ſídan var (32) í þeim ſama ſtad kirkia giör. Þórer Klacka ſagdi konungi, at þat eina var honom rád, at gera eigi bert um, hverr hann var, oc láta enga nióſn fara fyrir ſer, oc fara ſem ákafligaz á fund Hákonar Jarls, (33) oc láta hann óbúinn vid verda. Oc ſva gerir Olafr konungr (34) at hann ferr nordr dagfari oc náttfari, (35) ſva ſem leidi gaf, oc gerdi eigi landsfolk vart vid

ſit Fæderneland. Olaff ſeilede da veſten fra met fem Skibe, først til Suder-Oerne; Thorer var da i Ferd met hannem. Derfra ſeilede hand til Orknoerne. Sigurd Jarl Hlodvers Søn laa da met it Landſkib i Rognvalds Oe udi Aſmunds-Vaag, oc vilde ofuer til Katanæs. Da ſeilede Olaff met ſin Flode veſten fra til Oerne, oc lagde der ind i Hafnen, thi Petlands Fiord var icke ſeilbar. Men der Kongen ſpurde at Jarlen var der tilſtede, da lod hand kalde Jarlen for ſig; men der Jarlen kom paa Skibet til Ords met Kongen, da hafde de ickun talet lidet ſammen, førend Kongen ſagde, at Jarlen ſkulde lade ſig døbe, oc alt Lands-Folcket; huis det ei ſkeede, ſkulde hand ſtrax do der paa Stedet, oc Kongen vilde drage ofuer Oerne met Ild oc Forſtørrelſe, oc legge Landet øde, met mindre Lands-Folckit lod ſig chriſtne. Jarlen var da ſaaledis beſtedt, at hand valte det Kaar, at lade ſig døbe; oc bleff Jarlen da chriſtnet, met alt det Folck ſom hos hannem var. Siden ſuor Jarlen Kongen en Eed, oc gick hannem til Haande, oc fick hannem ſin Søn til Giſſel, ved Nafn Hualp eller Hund, huilcken Kong Olaff førde til Norrig met ſig. Olaff ſeilede øſter ud i Hafuit, oc lagde til paa Moſter, oc gick der først paa Land i Norrig, oc lod Kongen der ſiunge (Meſſe) udi it Landtelt, men ſiden bleff der byggit en Kircke. Thorer Klacke ſagde da til Kongen, det beſte Raad for hannem var, icke at aabenbare huo hand var, oc lade icke nogit Rycte gaa for ſig, men ſom ſnariſt drage Hakon Jarl i Møde, førend hand det affvidſte. Kong Olaff giorde oc ſaaledis; hand ſeilede nord Nat oc Dag ligeſom hannem gafuis Bor, oc lod Lands-Folcket icke blifue ſin Ferd var, eller vide huo der

(17) C. at fara, om. E. ættiardar.
(18) C. þá í Rögnvalldsey, om.
(19) C. eino langſcipi.
(20) B. Bretlands, pro, Petlands.
(21) B. Enn er Jarl com á ſcip, om. (22) E. ádr fátt.
(23) F. lanz. (24) C. E. í ſtád, om. (25) C. E. oc uſla, om.
(26) C. þartil. (27) E. þá.
(28) E. helldr. (29) E. Jarli.
(30) E. hann. (31) C. E. oc com. (32) C. þar kirkia giör.
(33) oc láta hann óbúinn vid verda. C. omitt.
(34) C. E. fer dag oc nátt, oc gerdi, cet.
(35) C. om. ſva ſem leidi gaf.

ſiderio accenſus Olafus, de occidente qvinqve navium claſſe navigat, primum ad Hæbudas, Thorero comitatus, inde ad Orcadas. Tunc temporis Sigurdus *Jarlus, Ludovici filius, in portu* Aſmundar-voga, *inſulæ* Rognvalldsey, *navem longam bellicam in anchoris tenuit, in Kataneſiam transfretaturus. De occidente cum ſuis inſulas accedens Olafus, dictum portum intrat, cum Fretum Picticum* (p) (Petlandsfiord) *non poſſet navigari. Certior Rex factus, adeſſe ibi Jarlum, eum ad colloqvium vocat. Brevi habito colloqvio, poſtqvam ad navem Regis Jarlus acceſſerat, cum eo collocuturus, Rex eum monet, ut ſacro ſe fonte ablui permitteret, cum omnibus inſularum incolis; ſi id recuſaret, mortem mox inferendam Jarlo minatus, minatusqve inſulis futuram igne & ferro fœdam vaſtionem, niſi incolæ baptiſmum admitterent. His in anguſtiis conſtitutus Jarlus, elegit baptiſmi admittendi conditionem; qvare ipſe cum omni populi, qvæ ibi aderat, turba, ſacro ablutus eſt fonte, qvo facto, fidem Regi jurejurando obſtrinxit, factus ita ejus vaſallus, filiumqve tradidit, fidei obſidem, nomine* Hvelpum *ſ. Canem, qvem Rex ſecum in Norvegiam duxit. Poſtea orientem verſus in mare provectus Olafus, ad inſulæ* Moſtr *littora exteriora appulit. In hunc primum Norvegiæ locum ex navi aſcendens Rex, in tentorio, qvod ibi fixere, miſſam cani juſſit; qvo eodem in loco templum poſtea eſt ædificatum. Monuit hic Thorerus Klacka Regem, id rebus ejus eſſe conſultiſſimum, ut nemini ſuum nomen, qvisve & cujas eſſet, profeſſus, nec famam paſſus ſuum adventum prævertere, iter qvam ocyſſime feſtinaret, ut Hakonum Jarlum, à rebus omnibus imparatum opprimeret. Huic Olafus obtemperans conſilio, noctes diesqve, vento id permittente, boream verſus iter ten-*

(p) *B. habet: Fretum Brittannicum* (Bretlands-fiord).

vid (36) ferd ſína, hverr (37) þar fór. Enn er hann com nordr til Agdanes, þá ſpurdi hann at Hácon Jarl var (38) inn í firdinom, oc þat med, at hann var (39) óſáttr vid böndor. Enn er Þórer heyrdi þetta ſagt, þá var miöc annan veg enn hann hugdi; þvíat eptir Jómsvíkinga orroſto voro allir menn í Noregi fullcomner vinir Háconar Jarls, fyrir ſigr þann er hann hafdi fengit, oc frelſat land allt af úfridi. Enn nú var (40) ſva illa atborit, at höfdingi micill er cominn í landit, enn böndor voro óſatter vid Jarlinn. (41)

der ſeilede. Men der hand kom nord til Agdenæs, ſpurde hand at Hakon Jarl var der inde i Fiorden, oc tillige, at hand var bleſuen uſamdrectig met Bonderne. Der Thorer det hörde, gick det anderlunde end hand hafde actet; thi ſiden Jomsvikingernis Strid hafde alle Mend i Norrig værit Hakon Jarls fuldkomne Venner, for den Seiers Skyld, hand hafde vundit, oc (derved) frelſit alt Landet fra Ufred. Men nu hafde det ſaa uheldelige tildraget ſig, at en ſtor Hofding var kommen i Landet, da Bonderne vare blefne ueenige met Jarlen.

CAP. LIII.

FLÓTTI HÁCONAR JARLS.

Hácon Jarl var á veizlo í Gaulardal at Medalhúſom, enn ſcip hans lágo út vid Viggio. Ormr Lyrgia (1) er madr nefndr, ríkr bónde; hann bió á Býneſi; hann átti kono þá er Godrún (2) er nefnd, dótter Bergþórs af Lundom; hon var cöllot Lundarſól: hon var qvenna frídoz. Jarl ſendi þræla ſína til Orms þeirra örenda, at hafa Godruno cono Orms til Jarls; þrælar báro upp örendi ſín; Ormr bád þá fyrſt fara til náttverdar, enn ádr þrælar (3) höfdo mataz, þá voro comnir til Orms margir menn or bygdinne, er hann hafdi ord ſend. Let Ormr þá engan coſt at Godrún föri med þrælonom. Godrun (4) mællti, bad (5) þræla ſva ſegia Jarli, at hon mundi eigi til hans coma, nema hann ſendi eptir henne Þóro af Rímol; hon var húsfreyia ríc, oc ein af unnöſtom Jarls. Þrælarner ſegia at þeir ſcolo þar ſva coma audro ſinni, at bóndi oc husfreyia mundo þeſsa idraz (6) ſkambrags, oc heitaz (7) þrælarner miöc, oc fóro brot ſídan. (8) Enn Ormr

(36) C. E. ferd ſína, omittunt.
(37) D. hann var. (38) E. inn í firdinom. (39) C. róngſáttr.
(40) C. E. ſva illa. (41) E. Jarlinn. (1) C. E. het einn ríkr madr.

Cap. 53.

Hakon Jarls Flugt.

Hakon var til Gieſt i Guledal, paa Medelhus, men hans Skibe laae ude ved Viggen. Orm Lyrgia hed en rig oc mectig Bonde, ſom boede paa Bynæs; hand hafde en Huſtru, ved Nafn Gudrun, Bergthors Dotter aff Lunde, hun bleff kaldet Lunde-Sol, oc var den deiligſte Quinde. Jarlen ſende ſine Trælle til Orm, i det Erinde, at de ſkulde føre Gudrun Orms Huſtru til Jarlen. Trællene gafue deris Erinde tilkiende. Orm bød dem først til Nadvere, men inden Maaltid var giort, da vare mange Mend komne til Orm aff Nabolafuet, ſom hand hafde ſend Bud efter. Sagde da Orm, at Gudrun ſkulde for ingen Deel følge Trællene; Gudrun bad Trællene ſige Jarlen, at hun icke vilde komme til hannem, uden hand ſende Thora aff Rimol efter hende; hun var en mectig Husfrue, oc en aff Jarlens Kiereſter. Trællene ſagde de ſkulde der ſaa komme en anden Tid, at baade Husbonden oc hans Huſtru ſkulde ſaarligen angre det; Trællene truede ſuarligen, oc droge ſiden aff; men Orm ſende Hærorff (Krigsbud) fire

(2) C. het. (3) C. væri mettir. (4) E. mællti, om. (5) E. þá.
(6) forte rectius bragds. E. litlo ſídar. B. ſcammyrdaz oc heitaz.
(7) C. þrælarnir, om. (8) C. Enn Ormr let fara.

tendit, qvod incolas celavit, ne proficiſcentem noſcerent. Aſt boream verſus ad Agdaneſiam usqve delatus, certior redditur, in ſinu (Throndenſi) adeſſe Hakonum Jarlum, ſed iras cum civibus atqve turbas agitantem. Hujus rei nuntio, ſenſit Thorerus rem longe aliter cecidiſſe, qvam ſperaverat: etenim poſt bellum cum Jomsvikingis, maximo qvo fieri poterat amore omnes Norvegiæ incolæ Hakonum Jarlum fuerant amplexi, ob victoriam ab hoſtibus reportatam, qva patriam à bello liberaverat; rerum jam in pejus adeo mutata facie, ut Princeps potentiſſimus iſtam intraſſet regionem, qvo tempore cives cum Jarlo inimicitias exercebant.

CAP. LIII.

FUGA HAKONI JARLI.

Intererat Hakonus Jarlus convivio, ſtructo in Gaulardalia, *in* Medalhuſo, *navibus ejus ad* Viggiam *ſtantibus.* Ormus, *cognomine* Lyrgia, *dicebatur vir qvidam potens, rura in* (q) Byneſia *habitans, cui conjunx erat nomine* Gudruna, *filia* Bergthori *de* Lundis, *qvæ cum fœmina eſſet omnium venuſtiſſima, cognominabatur* Lundarſol, (*Sol Lundenſis*). *Miſit Jarlus ad Ormum ſervos ſuos, juſſos, ut ad Jarlum ducerent uxorem Ormi Gudrunam; Ormo nuntiant ſervi, qvid ſibi in mandatis dederat Jarlus; jubet eos Ormus, anteqvam mandatum curarent negotium, cœnam ſumere: aſt anteqvam cibum ſumſerant ſervi, haud exigua hominum, qvos vocaverat Ormus, ad eum ex villis vicinis confluxerat multitudo, qvo facto, negat Ormus, ſe permiſſurum, ut ad Jarlum duceretur Gudruna, qvæ & ipſa Jarlo nuntiari juſſit, ſe illum non prius acceſſuram, qvam* Thoram *de* Rimol *miſiſſet ſibi ducem; qvæ Thora fœmina erat potentiſſima & pellicum Jarli una. Pronuntiant tum ſervi, ſe ita redituros, ut brevi & herum & heram rei actæ pœniteret, multaqve alia mala minati abeunt. Ormus autem,*

(q) Lyrgia, *hodie* Liöre, *eſt villa, non Byneſiæ, ſed Gaulardaliæ; qvare hic errore qvodam, vel auctoris, vel ſcribarum, pro Gaulardalia poſitam eſſe Byneſiam, ego exiſtimavero.*

Ormr let fara herör fiögurra vegna um bygdina, oc let (9) þvi bodi fylgia, at aller ſcyldo med vapnom fara at Háconi Jarli oc drepa hann; oc ſendi til Halldors á (10) Skerdingſtedio; enn Halldor let þegar fara (11) herör. Litlo ádr hafdi Jarl tekit cono þeſs manns er Bryniólfr het, oc var þat verc allmiöc úþockat; oc var þá vid ſiálft, at herr mundi (12) upplaupa; (13) eptir þeſso aurbodi lióp upp múgi manns, oc ſótti til Medalhúſa; enn Jarl feck nióſn, oc fór af bönom med lid ſitt, oc í dal diúpan þann er nú er calladr Jarlsdalr, oc leyndoz þeir þar. Eptir um dagin hafdi Jarl nióſn (14) af bóndaherinom. Böndor toco vego alla, oc ætlado hellzt at Jarl mundi (15) hafa farit til ſcipa ſinna; enn fyrir ſciponom réd þá (16) Erlendr ſon hans, hinn mannvænſti madr. Enn er náttade þá dreifdi Jarl lidino, oc bád fara marc-leidi út til Orcadals, (17) oc mun ydr engi madr mein gera, ef ec em hvergi (18) í nánd: görit ord (19) Erlendi, at hann fari út (20) eptir firdinom, oc hittumz vid á Möri. Enn ec mun vel fá leynt mer fyrir böndom. (21) Fór Jarl þá oc þræll hans vid honom, er (22) Karkr er nefndr. Íſs var á Gaul, oc ratt Jarl þar út á heſti ſinom, oc þar let hann eptir möttol ſinn. Enn þeir fóro í helli þann er ſídan er calladr Jarlshellir. Þá (23) ſofnado þeir; enn er Karkr vacnade, þá ſegir hann draum ſinn, at madr ſvartr oc illiligr (24) fór hiá hellinom, oc (25) hræddiz hann, at hann mundi inngánga, enn ſá madr ſagdi honom, (26) at Ulli var daudr; Jarl ſvarar, at Erlendr ſon hans mundi drepinn. Enn ſofnar (27) Karkr audro ſinni, oc lætr

fire Veie fra Gaarden, om i Bygden, oc lod det Bud følge met, at alle ſkulde bevæbnede drage mod Hakon Jarl oc dræbe hannem. Hand ſende oc Bud til Haldor paa Skerdingsſtad; men Haldor lod ſtrax Krigsbud udgaa. Nylig tilforn hafde Jarlen taget en Mands Huſtru, ſom Bryniolff hed, oc ofuer denne Handel bar mand ſaa ſtor Fortrydelſe, at det var nær ved, at Bønderne hafde giort Opreisning. Men nu ved dette Krigsbud reiſte ſig en ſtor Hob Folck, oc ſøgte til Medelhus. Men Jarlen fick Kundſkab derom, oc drog bort fra Gaarden met alt ſit Folck, i en dyb Dal, ſom nu kallis Jarlsdal, oc ſkiulte de ſig der. Da det led ud paa Dagen, hafde Jarlen ſine Speidere ude om Bonde-Hæren. Bønderne toge alle Veie ind, oc tenckte helſt, at Jarlen hafde ſøgt til ſine Skibe; men ofuer Skibene raadde da hans Søn Erlend, en megit mandelig (haabefuld) oc deilig ung Mand. Der det nattedis, adſpredde Jarlen ſine Folck, oc bad dennem drage Skoffveis ud til Orkedalen, oc vil ingen, ſagde hand, giore eder nogen Skade, den Stund jeg er icke ſielff met; ſender Erlend min Søn Bud, at hand legger ud aff Fiorden, oc møde vi hinanden paa Møre. Men jeg ſkal vel tage mig vaare for Bønderne, at jeg ſkal undkomme. Jarlen drog da allene affſted met ſin Træl, ved Nafn Karcker. Aaen Gaul var (da) belagt met Jis, oc ſkiød Jarlen ſin Heſt der udi, oc lod ſin Kiortel der efter ſig. Derefter gaff hand ſig hen udi en Hule eller Heller, ſom ſiden kaldis Jarls-Heller, oc der ſofnede de. Der Karcker vognede op, fortaalde hand ſin Drøm, oc ſagde, at en ſort oc grum Mand kom nær til Helleren, oc reddis Karck at hand ſkulde gaa ind, men den Mand ſagde hannem at Ulle var død. Jarlen ſuarede, at hans Søn Erlend var ſlagen. Trællen ſofnede anden gang, oc lod ilde i Søfne, lige-

(9) C. þat bodi fylgia. (10) C. Scerdingſtadi.
(11) C. her, pro, herör. (12) E. at þeir mundi gánga at Jarli.
(13) C. enn eptir, cet. (14) E. allt af bóndaherinom.
(15) C. farinn. (16) B. Erlingr. (17) A. B. C. eingi madr mun &c.
(18) C. nær. (19) B. Erlingi. (20) or firdinom.
(21) C. E. fór hann þá einſamt. (22) E. Þormudr Karkr het.
(23) C. E. þá ſofnado þeir. (24) E. kom fyrir hellinn.
(25) C. hræddoz þeir.
(26) nú er Ulli daudr.
(27) C. þrællinn Karkr. E. odro ſinni, om.

tem, miſſa ſagitta belli nuntia, per qvatuor vias ad loca vicina, omnes moneri juſſit, ut arreptis armis ad Hakonum Jarlum occidendum tenderent; miſit præterea nuntium ad Halldorum *in* Skeringſtadis, *qvi etiam, miſſa belli nuntia ſagitta, cives ad arma vocavit. Paulo antea Jarlus abduxerat uxorem viri cujusdam, nomine* Brynjolfi, *cujus rei indignitate adeo commoti fuere cives, ut ad arma arripienda omnes in procinctu ſtarent. Dicta igitur miſſa ſagitta, magna hominum multitudo, è domibus excita, ad Medalhuſum convolavit. Cujus rei Jarlus nuntio certior factus, ſuo cum comitatu è villa profugit in vallem profundam, qvæ hodie* Jarlsdal (*Jarli vallis*) *dicitur, ubi cum ſuis latitabat. Poſtea eodem die, per emiſſos ſpeculatores, explorat, qvid ageret colonorum agmen, qvi omnes obſidebant vias, id potiſſimum perſvaſi, naves ſuas petiiſſe Jarlum, qvibus dux præerat filius ejus, nomine* (r) Erlendus, *præclaræ indolis & eximiæ ſpei juvenis. Cælo jam veſperaſcente, comites ſuos diſcedere juſſit Jarlus, & per loca ſylveſtria in Orkadaliam tendere, aſſerens fore, ut nemo illis vim inferret, ſi ipſe in vicinia non eſſet Jarlus, monensqve, ut miſſis nuntiis Erlendum juberent, ad exteriora per ſinum claſſe vehi, patriqve in Möria occurrere, ſe (interea) curaturum, ut qværentes ruſticos lateret. Tum abiit Jarlus, ſervo ſuo, cui nomen erat* (s) Karko, *comitatus. Glacie ſtratum erat flumen* Gaul, *in qvod Jarlus eqvum ſuum detruſit, tunica ibi etiam relicta. Poſtea ſpeluncam intrantes,* Jarls-hellir (*Jarli ſpeluncam*) *deinde dictam, ſomno ibi ſunt ſopiti. Evigilans ſomno Karkus, ſomnium ſuum narravit, viſum ſibi prætergreſſum ſpeluncam virum nigrum vultuqve mala qvævis minatum, injicientem ſibi metum, ne ſpeluncam intraret, narrantemqve, morte jam obiiſſe* Ullium. *Reſpondet Jarlus, occiſum eſſe filium ſuum Erlendum. Sopitus iterum Karkus, bor-*

(r) *B. habet:* Erlingus, *qvem alii referunt, fervente prælio cum Jomsvikingis, victimam Diis à patre fuiſſe oblatum.*
(s) *E. habet: Thormudr Karkr, Thormodo Karko.*

lætr illa i svefni sem fyrr; enn er hann vacnar, segir hann draum sinn, at hann sá þá enn sama mann fara ofan (28) aptr, oc bad (29) þá segia Jarli at þá voro lokin sund öll. Karkr sagdi Jarli draum-inn; hann grunadi at (30) slict mundi vera fyrir scam-lífi sino; sídan stód (31) hann upp, oc gengo þeir heim á böinn Rímol; þá sendi Jarl (32) Kark á fund Þóro, bad hana coma leyniliga til sín; hon gerdi sva, oc fagnar vel Jarli. Jarl bad hana fela sic um nockorra nátta sacer, þar til er böndor ryfi samnadinn. Her mun þín leitad, (33) segir hon, um bö minn, bædi úti oc inni; þvíat þat (34) vito margir, at ec mun giarna hiálpa þer, allt þat er ec má. Einn stadr er her sá á mínom bö, er ec munda eigi kunna leita slícs manns, þat er svína-bæli (35) nockot. Þau como þannog til; þá mællti Jarl, her scolo ver um búaz; lífsins scal nú fyrst gæta. Þá gróf þrællinn þar gröf micla, oc bar í brot molldina; sídan lagdi hann (36) þar vido yfir. Þóra sagdi Jarli tídindi þau, at Olafr Tryggvason var cominn utan í fiordinn, oc hafdi hann drepit (37) Erlend son hans. (38) Sídan geck Jarl í gröfina, oc bádir þeir Karkr, (39) enn Þóra (40) gerdi yfir med vidom, oc sópadi yfir molldo oc myki, oc rac þar yfir svínin. Svínaböli þat var undir steini einom miclom.

CAP. LIV.
DAUDI ERLENDS.

Olafr Tryggvason hellt utan í fiördin med V lángscipom; enn (1) þar reri innan í móti Erlendr son Háconar Jarls, med III scipom; enn er scipin nálgadoz, þá grunade (2) þá Erlend, at úfrídr mundi

(28) E. eptir dalnom. (29) C. oc sagdi at þá voro &c. (30) E. þat.
(31) E. Jarl upp. (32) E. þrælinn. (33) E. segir hun, om.
(34) C. þviat marger vito. C. allt, om. (35) C. nokot, om.
(36) C. yfir vido. (37) B. Erling. (38) E. hann drepit.
(39) C. E. oc Karkr med honom. (40) C. byrgdi yfir med vidom.
(1) E. þá. (2) E. þá, om.

ligesom før, men der hand vognede, sagde hand sin Drøm, at hannem siuntis den samme Mand gaa ned igien, oc bad da sige til Jarlen, at nu vare alle Sunde tilluckte. Karcker sagde Jarlen Drømmen, som befindede, at saadant monne betyde hannem it stackit Liff. Siden stod hand op, oc ginge de hiem til Gaarden Rimol. Jarlen sende Trællen Karck til Thora, oc lod hende bede at komme lønligen til sig; hun giorde saa, oc fasnede Jarlen vel. Jarlen bad at hun skulde skiule hannem nogle Dage der hos hende, indtil Bondernis Hær bleff adskild. Her blifuer visselig, sagde hun da, ledt efter dig paa min Gaard, baade ude oc inde; thi mange vide, at jeg gierne vil hielpe dig, alt huad mig er mueligt. Her er kun it Sted paa min Gaard, huor jeg icke skulde vente at finde saadan Mand, (som du er); det er it Suine-Hus. Der de komme did, sagde Jarlen: her ville vi berede os Sted; Lifuet skulle vi frelse, frem for alt andet. Da groff Trællen der en stor Graff, oc bar Mulden hen, oc lagde siden Træer ofuer Grafuen. Thora sagde da Jarlen de Tidender, at Olaff Tryggueson var lagt ind i Fiorden, oc hafde dræbt Erlend hans Søn. Siden stige de, baade Jarlen oc hans Træl Karcker, ind i Grafuen, men Thora lucte til ofuer dennem met Træer, kastede Jord oc Møg derpaa, oc dreff Suinene derofuer. Dette Suinebole var under en stor Sten.

Cap. 54.
Erlends Død.

Olaff Tryggueson lagde ind i Fiorden met 5 Lang-Skibe; men Erlend Hakons Søn rode ud efter Fiorden met 3 Skibe. Men der Skibene komme huerandre nærmer, da sluttede Erlend at Ufred monne være for Haanden,

horrendumqve ut antea murmurans, excusso somno, dixit somnium, qvod somniaverat, visum sibi eundem virum, (ad speluncam) descendentem, jubentemqve Jarlo nuntiari, occlusos esse sinus omnes. Somnium narravit Karkus Jarlo, suspicanti, hoc instantem sibi portendere vitæ finem. Surgens postea Jarlus, ad villam Rimol processit, comite Karko, qvem ad Thoram misit, rogans ut se clanculum conveniret. Jussa exseqvitur illa, Jarlum comiter excipiens. Rogavit ille, vellet se per noctes aliqvot occulere, donec, qvod in unum coierat, rusticorum dissolveretur agmen. "Hic Te qvæsituri sunt, inqvit ea, tam extra, qvam intra villam meam: sciunt enim plurimi, "Tibi meum, pro viribus, præsto esse auxilium. Est unicus hic mea in villa locus, ubi talem virum non essem "qvæsitura, bara nempe suilla." Ad dictum locum postqvam accesserant, jubet Jarlus eum latibulo parari, dicens, jam id primum curandum, ut vitæ servandæ consuleretur. Tum foveam ibi ingentem servus aperuit, qvam, terra egesta in alium locum transportata, superstratis texit lignis. Jarlo deinde nuntiavit Thora, Olafum Tryggvii filium, ad exteriora sinus (Throndensis) appulsum, filium ejus (t) Erlendum occidisse. Tum foveam intravit Jarlus, socio Karko, eam vero Thora operuit, lignis ingestis, aspersaqve terra & fimo, per qvæ porcos egit. Lapidi ingenti subjecta erat ista bara suilla.

CAP. LIV.
MORS ERLENDI.

Sinum (Throndensem) Olafus Tryggvii filius classe V navium intrabat, ad exteriora cum III navibus tendente Erlendo, Hakoni filio, qvi hoc pacto ei obviam est factus. Navibus autem utrimqve appropinqvantibus, suspi-

(t) B. habet: Erlingum.

mundi vera, oc ſnúa at landi. Enn er þeir Olafr ſá lángſcipinn (3) eptir firdinom fara, oc róa í móti ſer, þá hugdi hann þar mundo fara Hácon Jarl, oc bad róa eptir þeim (4) ſem ákafaſt, enn er þeir Erlendr voro comnir miöc at landi, (5) rero þeir þegar á grunn oc liópo þegar fyrir bord, oc leitodo til lands, þá rendo at ſcipin Olafs. (6) Olafr ſá hvar (7) lagdiz madr forkunnar frídr; (8) Olafr greip up hiálmunvölinn, oc caſtar at þeim manni, oc com höggit í höfot Erlendi (9) ſyni Jarls, ſva at hauſsinn brotnadi til heila; let Erlendr þar líf ſitt. Þeir Olafr drápo þar mart manna, enn (10) ſumt com á flótta, enn ſumt tóco þeir oc gáfo grid, oc höfdo af tidenda ſögn; var þá Olafi ſagt at böndor (11) höfdo rekit Hácon Jarl, oc (12) hann var farflótti fyrir þeim (13), oc dreift var öllom flocki hans.

CAP. LV.
DAUDI HÁKONAR JARLS.

Sídan coma böndor á fund Olafs, oc verda hvarer adrom fegner, oc taca þegar ſamlag ſitt; taca böndor hann til konungs yfir ſic, oc (1) taca aller eitt rád, at leita ſídan aller ſamt eptir Háconi Jarli; fara upp (2) í Gaulardal, oc þicker þat lícaz at Jarl muni vera á Rímol, (3) ef hann er nockot at böiom; þvíat Þóra var (4) þar kærſtr vin hans í þeim dal. (5) Fara þeir þannog, oc leita Jarls úti oc inni, oc finna hann eigi. (6) Þá átti Olafr húsþíng úti í gardinom, hann ſtód (7) uppá ſtein þann inn micla, er (8) þar ſtód hiá ſvínabölino; þá taladi Olafr fyrir mönnom, oc vard þat í rödo hans at hann mundi þann

(3) C. ſá langſc. þá hugdi, cet. E. eptir firdinom fara, omittit.
(4) C. ſem ákafaſt, om.
(5) C. liópo þeir fyrir bord oc ſvamo til lands. (6) E. þá ſá Olafr.
(7) C. ſvam.
(8) C. Olafr greip up hiálmunvölinn oc caſtar at þeim manni.
(9) C. E. Jarls ſyni. (10) C. flyde, en ſumo voro grid gefin.

den, oc vende til Landet. Der Olaff oc hans Mend ſaa Skibe ſeile oc roe paa Fiorden, dennem i Mode, da mente hand at det var Hakon Jarl, oc bad ſine Mend roe ſkyndeligen efter dennem; men der Erlend oc hans Mend vare komne nær til Landet, oc Skibene ſtotte paa Grund, da ſprunge de for Borde, oc ſøgte til Landet; men i det ſamme rende Olafs Skib frem. Olaff ſaa huor der ſuam en ofuermaade deilig Mand; hand greb da en Roer-Pind, oc ſkiød dermet til denne Mand, oc rammede Erlend Jarlens Søn paa Hofuedet, ſaa at det gick i Stycker ind til Hiernen, oc bleff det Erlends Død. Olaff oc hans Mend dræbte der mange, men nogle undrømde, oc en Part gafue de Fred, oc ſpurde Tidende aff dem, oc bleff det da Olaff ſagt, at Bønderne hafde fordrefuet Jarlen, oc at hand flyctede for dem, oc alt hans Folck var adſpred fra hannem.

Cap. 55.
Hakon Jarls Død.

Siden komme Bønderne til Olaff, oc annammede de huerandre met ſtor Glæde, oc giorde ſtrax Forbund oc Forening met huerandre. Bønderne toge hannem til Konge ofuer ſig, oc gafue da alle det Raad, at de ſkulde alle met hinanden lede efter Hakon Jarl. De droge op til Guledal, oc ſiuntis dem rimeligſt at Jarlen var paa Rimol, hues hand opholt ſig paa nogen Gaard, thi Thora var hans kiereſte Ven i den Dal. De fore derhen, oc randſagede Gaarden baade ude oc inde, oc funde hannem dog icke. Kong Olaff holt Husting der paa Gaarden, oc ſteg op paa den ſtore Steen, ſom der var hos Suibølet; talede Olaff da til Folcket, oc fornam mand aff hans

(11) C. leitadi Hác. J. oc villdi drepa hann. (12) C. omittit.
(13) oc dreift var ollom flocki hans. E. om.
(1) E. taca allir eitt rád, om. (2) C. eptir.
(3) E. ef hann er nokoro. (4) C. honom kærſt vina.
(5) fara eigi. C. om. (6) C. þar. E. om. (7) C. upp, om.
(8) E. er ſtód yfir.

ſuſpicatus Erlendus, hoſtes adeſſe, verſis navibus, curſum ad littora tendit. Olafus autem cum ſuis, naves bellicas per ſinum tendentes ſibi occurrere videns, Hakonumqve Jarlum ibi vehi ratus, juſſit ſuos qvam ocyſſime fugientes perſeqvi. Aſt Erlendus ejusqve comites, facti jam terræ qvam maxime vicini, adeo ut naves in vado ſtarent, mox in mare ſe præcipites dedere, ad littus enataturi. Interea citato curſu advehuntur Olafi naves, qvi conſpicatus virum eximiæ formæ, inter cæteros natantem, arrepto gubernaculi clavo, virum iſtum petiit, certo adeo ictu, ut caput Erlendi feriret, Jarli filii, craniumqve ad cerebrum usqve divideret; qvo pacto vitam ibi perdidit Erlendus. Multos ibi occidere Olafus ejusqve comites, aſt fuga evaſere qvidam, aliis, qvi vivi capiebantur, pax data eſt & vita, qvorum poſtea indicio uſus Olafus, ab iis relatum accepit, pulſum à civibus Hakonum Jarlum, fuga vitæ ſuæ conſulere fuiſſe coactum, toto ejus diſperſo comitatu.

CAP. LV.
MORS HAKONI JARLI.

Poſtea Olafum convenere cives coloni, cum magna utrimqve lætitiæ ſignificatione. Hinc pacto mox fœdere, Regem ſibi eum elegere cives, uno animo in id conſentientes omnes, ut poſtea, ad Hakonum Jarlum qværendum, tota ſimul iret cohors. Tendunt (igitur) in Gaulardaliam, id veriſimile potiſſimum exiſtimantes, in villa Rimol commorari Jarlum, ſi qva in villa commoraretur, cum omnium, totam illam vallem habitantium, Thora ei eſſet amiciſſima. Illuc igitur profecti, Jarlum tam extra qvam intra villam qværunt, ſed non inveniunt. Tum Olafus, poſtqvam concionem ad comitia domeſtica ibi in villa vocaverat, conſcenſo lapide illo ingenti, qvi ad ha-

þann mann göda (9) bædi fe oc virding, er Háconi Jarli yrdi at (10) ſcada. Þá rödo heyrdo þeir Jarl oc Karkr þræll; þeir höfdo liós hiá ſer; þá mællti Jarl, hví ertú ſva bleicr, enn ſtundom ſvartr ſem jord? er eigi þat nú, at þú vilir ſvíkia mic. Eigi, ſegir Karcr. Vid vorom födder á einni nótt, ſegir Jarl, oc mun ſcamt verda milli dauda ockars. (11) Þá fór Olafr konungr á brott, er qvelldadi. (12) Enn er náttade, þá hellt Jarl vöco yfir ſer, enn Karcr ſofnade, oc let illiliga; þá vacti Jarl hann, oc ſpurdi hvat hann dreymdi? (13) hann ſegir, ec var nú á Laudom, oc lagdi Olafr Tryggvaſon gullmen á háls mer; Jarl ſvarar, þar mun Olafr láta hríng (14) raudan um háls þer, (15) ef þú finnr hann; vara þú þic ſva; enn af mer muntú gott hlióta, ſva ſem fyrr hefir verit, oc ſvíc mic eigi. Sídan vocdo þeir bádir, ſva ſem hvarr (16) vecdi yfir audrom. Enn í móti degi þá ſofnadi Jarl (17) brátt oc let hann illa; oc ſva micit (18) vard at því at Jarl ſcaut (19) hölonom undir ſic, oc hnackanom, ſva ſem hann mundi vilia uppríſa, (20) oc let hátt oc ógrliga. Enn Karcr vard hræddr, oc (21) felmsfullr, oc greip kníf micinn af linda ſer oc ſcaut í gögnom barka Jarli oc (22) ſcar út or, var þat bani Háconar Jarls. Sídan ſneid Karcr haufot af Jarli, oc lióp í brot (23) med, oc com eptir um daginn inn á Lader, oc fördi haufot Jarls (24) Olafi konungi, ſegir oc þá alla þeſſa atburdi (25) oc um ferder þeirra Háconar Jarls. (26) Sídan let Olafr konungr leida (27) hann í brot oc hauggva höfot af.

CAP. LVI.

hans Tale, at hand vilde unde den Gods oc Ære, ſom tog Lifuet aff Hakon Jarl. Denne Tale hørde de baade Jarlen oc hans Træl Karcker; de hafde Lius hos ſig. Da ſagde Jarlen, hui er du bleg i Anſictet, men ſtundom ſort ſom Jord? monne du icke hafue i Sinde at forraade mig? Karcker ſagde nei. Vi vaare baade fødde en Nat, ſagde da Jarlen, oc jeg tencker, at det icke blifuer langt mellem beggis vor Død. Kong Olaff drog derfra mod Aftenen; men der det nattedis, da holt Jarlen Vact ofuer ſig ſielff, men Karcker ſoff oc lod ilde i Søfne; Jarlen veckede hannem op, oc ſpurde huad hand drømde; hand ſagde: mig ſiuntis at være paa Laden, oc der hengde Olaff Tryggueſøn en Güldkiede om min Hals. Jarlen ſuarede, det betyder, at Olaff lader legge en rød Ring om din Hals, om du kommer til hannem; thi vocte dig vel for hannem. Men aff mig ſkal du nyde got, ſaaſom tilforn, ſuig mig derfor icke. Siden vaagede de baade, ligeſom den ene vilde paſſe paa den anden. Men imod Dag ſofnede Jarlen ſnarligen, oc lod ilde i Søfne, oc gick det ſaa vidt, at Jarlen ſkiød Hælene under ſig, oc Nacken, ligeſom hand vilde reiſe ſig op, oc vraalede hoit oc ſkreckeligen. Karcker bleff redd oc forfærdet derved, greb en ſtor Kniff aff ſit Belte, oc ſtøtte den igiennem Halſen paa Jarlen, oc ſkar Struben ud, huilcket bleff Hakon Jarls Død. Siden ſkar Karcker Hofuedet aff Jarlen, oc lob bort dermet, oc kom om Dagen efter ind til Lade, oc førde Jarlens Hofuet til Kong Olaff, oc fortaalde da alle diſſe Tildragelſer, oc om Hakon Jarls oc hans Fremferd. Siden lod Kong Olaff føre hannem bort, oc hugge Hofuedet fra hannem.

Cap. 56.

(9) C. miclo fe. E. at fe. (10) C. bana. (11) E. enn þá fór Olafr.
(12) C. E. enn er nótt com. (13) E. Karcr ſegir.
(14) C. blódraudan. (15) C. er. (16) E. omittit.
(17) E. brádliga. (18) D. marc var. E. var mikit bragd.
(19) C. E. höndonom. (20) E. hann er ógrliga.
(21) C. felmsfullr oc þreif, om. E. greip. (22) C. úr upp.
(23) E. eptir þat. (24) E. Olafi, oc ſegir frá ferdom þeirra Hák.
(25) oc vidrödor. (26) ſem nú er ádr ritat. C. E. om. (27) E. Kark.

baram ſuillam ſtabat, verba ad populum fecit, qvibus ſignificavit, ſe & ampliſſimis opibus & honore hominem aucturum, qvi Hakonum Jarlum perditum iviſſet. Ad aures delatus eſt iſte ſermo tam Jarli qvam Karki, qvibus candela lucebat accenſa. Tum Jarlus: "qvare, inqvit, faciem adeo palles, interdum verſo colore in nigrum, "terræ nigricanti ſimilem? eſtne jam tibi me prodendi animus?„ Negante Karko, dixit Jarlus, ambos una nocte in lucem eſſe editos, nec alterum alteri diu fore ſuperſtitem. Die ad veſperam vergente, abiit inde Rex Olafus. Nocte autem ingruente, vigilabat Jarlus, ut ſibi caveret, ſed ſomno ſopitus Karkus, horrendum dormiens edidit ſonum. Somno ergo expergefactum interrogat Jarlus, cujusnam ſomnii factus erat particeps? Reſpondet ille, viſum ſibi, in Hladis conſtituto, Olafum Tryggvii filium catena aurea collum cinxiſſe. Tum Jarlus: "rubro "ſ. ſangvine tincto, inqvit, annulo Olafus tibi collum cinget, ſi tu eum conveneris; id ne fiat, ſedulo caveas; "à me autem nil tibi, ut olim, niſi bona evenient. Ne me (ergo) prodas, caveto.„ Poſtea vigilarunt ambo, vitaturi qvaſi alter alterius inſidias. Vergente autem ad diem nocte, ſubito ſopore gravatus Jarlus obdormivit, horrendum murmurans; qvæ res eo proceſſit, ut Jarlus, poplitibus retro ſub tergum actis, atqve cervice reflexa, qvaſi in altum ſe erecturus, altum & horrendum ederet ſonum. Metu hinc atqve terrore correptus Karkus, arrepto cultro ingenti, qvem balteo geſtabat inſertum, collum Jarli transfixit, mediumqve ſecuit jugulum, qvo vulnere exſpiravit Jarlus. Abſciſſum deinde Jarlo caput, è fovea aufugiens, eodem die Olafo Regi in Hladis attulit, ubi etiam totius rei geſtæ ſeriem narravit, qvæqve Hakono Jarlo ſibiqve in fuga evenerant. Qvo facto, Olafus Rex hominem ad ſupplicium rapi, caputqve ei amputari, juſſit.

CAP. LVI.

GRÝTING HÖFUDS HÁKONAR JARLS.

(1) Þá fór Olafr konungr út til Nidarhólms, oc fioldi bönda med honom, oc hafdi med ser haufot þeirra Háconar Jarls oc Karcs; (2) sá hólmr var þá hafdr til þess, at drepa þar þiófa oc illmenni, oc stód þar gálgi, oc let hann þar (3) tilbera haufot Háconar Jarls, oc sva Karcs) geck þá til allr herinn, oc (4) öpti up, oc grýtti þar at, oc mællto, at þar scylldi fara nídingr med audrom nídingom. (5) Sídan láta þeir fara upp í Gaulardal, oc taca (6) búcinn. Vard her sva micill máttr (7) at fiandscap þeim er Þrönder gerdo til Háconar Jarls, at engi madr mátti hann nefna annan veg enn Jarl hinn illa; var þetta call haft lengi sídan. Enn hitt er þó satt at segia frá Háconi Jarli, at hann hafdi (8) til þess marga luti at vera höfdingi; fyrst kynqvíslir stórar, þar med (9) speki oc könleic, at fara med rikdóminom, röscleic í orrostom at vega sigrinn, oc (10) þar med hamingiona at drepa fiandmenn sína. Sva segir Þorleifr (11) Raudfelldarson:

Hácon! vitom hvergi,
hafiz hefir runnr af gunni
fremra Jarl und (12) ferli
folc ranar (13) þer mána.
Þú hefir (14) audlinga Ódni
etr hrafn af ná getnom
vera mátto af því vísi
vídlendr, nio senda.

Manna örvastr var Hácon Jarl; enn hina mesto ohamingio bar slícr höfdingi (15) til dánar dögor síns. (16) Þat

(1) E. Sídan fór Olafr konungr.
(2) C. parenthesin om. (3) D. uppfesta. (4) E. æpti at.
(5) C. hic add. oc festo upp haufidin, þvíat þar voro festir upp þiofar í Nidarhólmi. (6) E. buk Jarls oc brenna, cet.
(7) B. af. E. um fiandskap þann. (8) C. alla luti.
(9) C. E. hina ágætusto speki. (10) E. þar med, om.
(11) E. í Raudfelldardrápo. (12) E. felli. (13) B. þess. C. þeir.
(14) D. audlingda. (15) E. til, om.

Cap. 56.

Hakon Jarls Hofuit stenes.

Da drog Kong Olaff oc en stor Hob aff Bønderne met hannem ud til Nidarholm, oc toge de Hakon Jarls oc Karckers Hofueder met sig; den Holm brugtis da til it Rettersted for Tiufue oc Misgierningsmend. Der stod en Galge, huor hand lod ophenge Hakon Jarls oc saa Karckers Hofueder; gick da hele Hoben derhen, skraalede oc kaste Stene paa Hofuederne, sigendis, at der skulde den ene Niding folgis met de andre Nidinger. Siden sende de op til Guledalen, oc lode borttage (Jarlens) Krop. Throndernis Had mod Hakon Jarl tog saa ofuerhaand, at ingen maatte kalle hannem andet, end Hakon den Onde; oc saaledis nefnede de hannem udi lang Tid derefter. Men det kand dog met Sandhed sigis om Hakon Jarl, at hand hafde mange Egenskaber, til at være en Høfding, først Hojbyrdighed, desuden Viisdom oc Forstand at føre Herredømmet, samt Mandelighed i Krig til at vinde Seier, oc Lycke til at nedlegge sine Fiender. Saa siger Thorleiff Rodfelds Søn:

Ypperliger ingen Jarl end dig
Under Maanens Vei vi kiende,
Hakon! Helten til Ære,
For Siostrid, stiget hafuer.
Du ni Konger til Odin sende
Aff fangit Aadsel aad
Rafnen; Første! derfor
Du mange Lande styrer.

Hakon Jarl var megit gaffmild; men den største Uheld bracte saa stor Høfding til sin Dods-Time. At saa skede, der-

CAP. LVI.

CAPUT HAKONI JARLI LAPIDIBUS OBRUITUR.

Deinde Olafus Rex, ingenti civium turba comitatus, qui capita Hakoni Jarli atqve Karki secum tulere, ad (v) Nidarholmam *se contulit, qvæ parva insula tunc temporis locus erat supplicii, furibus aliisqve maleficis necandis destinatus, (qvare) ibi stetit patibulum, cui capita Hakoni Jarli atqve Karki afferri (ac affigi) jussit Rex. Tum accedens tota turba, sublato ingenti clamore, jactisqve in capita lapidibus, sic fas esse dixit, ut cum aliis nebulonibus periret ille neqvam homo & nebulo. Postea in Gaulardaliam misere, qvi truncum ibi* (x) *tollerent. Eo processit Throndorum in Hakonum Jarlum odium atqve iræ, ut nemini fas esset alio nomine eum dicere, qvam Jarlum illum malum, qvæ appellatio diu postea ore vulgi ferebatur. Id tamen de Hakono Jarlo vere dici potest, multa in eo fuisse, qvæ imperio illum aptum reddidere, ortam primum summo loco prosapiam; insignem præterea sapientiam atqve in rebus imperii gerendis industriam; fortitudinem in bello, ad victoriam reportandam; nec minorem felicitatem, ad hostes occidendos. Qva de re ita* Thorleifus Raudfelli filius:

Hakone! nos cognoscimus neminem,
Aucta est Herois gloria prælio
Navali, Te præstantiorem Jarlum,
Tota sub orbita lunæ currentis.
Tu qvandoqvidem Reges Othino,
Saturatur corvus ex cadavere invento,
Factus es inde multarum Princeps
Terrarum potens, novem misisti.

Munificentia eximia omnes superabat Hakonus Jarlus. Ast maximum infortunium, qvo conflictabatur talis & tantus Prin-

(v) *Exigua est insula, prope urbem Nidrosiam in mari sita, qvæ olim habuit Monasterium, monachorum ordinis Benedictini, sed hodie castellum vulgo* Monkholm *dictum.*

(x) *E. addit: atqve cremarent.*

(16) Þat bar mest til er sva vard, at þá var sú tíd comin, at fyrirdömaz scylldi blótscaprinn oc blótmennirner, enn (17) í stad coma heilog trúa oc retter sider.

CAP. LVII.

OLAFR TRYGGVASON TÓC KONUNGDÓM YFIR NOREGI.

(1) Olafr Tryggvason var til konungs tekinn í Þrándheimi á allzheriar þíngi, um land allt, sva sem haft hafdi Haralldr hinn Hárfagri; hlióp þá upp múgr oc margmenni, (2) oc villdi engi annat heyra enn (3) Olafr Tryggvason scylldi vera konungr. Fór Olafr þá um land allt, oc lagdi undir sic, (4) sneroz þá til lydne vid hann allir menn í Noregi; samt þeir höfdingiar (5) á Upplöndom oc í Víkinne, er ádr höfdo land halldit af Dana konungi, þá gerdoz þeir menn Olafs konungs, oc helldo land af honom. (6) Fór hann sva yfir land hinn fyrsta vetr oc eptir um sumarit. Eiríkr Jarl Háconarson oc Sveinn bródir hans, oc (7) adrir frændor þeirra oc vinir, flýdo landit, oc sótto austr í Svíavelldi til Olafs konungs hins Sönsca, oc (8) fengo þar gódar vidtöcor. Sva segir Þórdr Kolbeinsson:

(9) Meinrenner brá manna
margs fýsa scop varga
lióda (10) litlo sidar
læ, Háconar æfi.
Enn til lands þess er lindar
ládstafr vegit hafdi
hraustr þá er herr (11) fór vestan,
hygg ec qvæmi son Tryggva.

Oc

(16) E. bar mest at þá var &c.
(17) C. í stadin. E. comin. (1) C. þá var. (2) C. til þess, addit.
(3) E. enn Olafr veri til konungs tekinn.

dertil var mest Aarsag, at Tiden var da kommen, at de hedenske Offringer oc Affgudsdyrckere skulde da fordømmis oc affskaffis, men den hellige Tro oc gode Sæder komme i deris Sted.

Cap. 57.

Olaff Tryggueson antager Kongedømmet ofuer Norrig.

Olaff Tryggueson bleff tagen til Konge paa it almindeligt Ting i Throndheim, ofuer det hele Land, som Harald Haarfager hafde haft. Lob da op alt Folckit oc Almuen, oc vilde icke andet høre, end at Olaff Tryggueson skulde være Konge. Olaff drog da igiennem alt Landet, oc lagde det under sig, oc ginge da hannem til Haande alle Mend i Norrig, samt ocsaa de Hofdinger paa Oplanden oc i Vigen, som tilforn hafde haft deris Lande oc Len aff Kongen i Danmarck, huilcke blefue da Kong Olafs Mend, oc hafde deris Rige aff hannem. Hand drog ofuer Landet den første Vinter, oc Sommeren efter. Erik Jarl Hakons Søn, Suend hans Broder, oc andre deris Frender oc Venner rømde aff Landet, oc søgte øster i Suerrig til Kong Olaff den Suenske, oc blefue der vel undfangede. Saa siger Thord Kolbeins Søn:

O Første! kort efter Skiebnen
Hakons Liff steckede,
Til mangen Hendelse
Menneskene Ødet drifuer.
Der Krigs-Folck drog fra vesten,
Trygguęs Søn monne komme
Til Landet, huilcket tapper Mand
Met Vaaben vundit hafde.

Oc

(4) C. E. sneriz allr landslydr. (5) B. om. (6) C. parenthesin om.
(7) E. adrir vinir þeirra. (8) C. helldo land af honom.
(9) E. remmir. B. Menreynir. (10) E. litla. (11) E. faur vestan.

Princeps, ad diem eum traxit fatalem; cujus rei id præcipue erat in causa, qvod jam accesserat tempus, qvo nefanda sacrificia & sacrificuli erant damnandi (abolendi) atqve in eorum locum sancta fides & religio, atqve rite ordinati substituendi mores.

CAP. LVII.

OLAFUS TRYGGVII FILIUS IMPERIUM NORVEGIÆ CAPIT.

In Thrandhemia, in comitiis, ad qvæ totus populi coetus vocabatur, Olafus Tryggvii filius Rex est electus totius regni, qvod olim fuerat Haralldi Pulchricomi. Sedibus tunc exiliens universa populi turba, nihil aliud audire voluit, qvam Regem futurum Olafum Tryggvii filium. Hoc facto, regnum lustrans Olafus, totum sibi subjecit. Tum ejus imperio omnes Norvegiæ incolæ facti sunt obedientes atqve obnoxii, nec non Uplandarum Principes atqve Vikiæ, qvi olim Danorum Regis fuerant Vasalli; hi jam facti Vasalli Regis Olafi, concessa sibi ab eo regna tenuere. Hoc pacto regnum lustravit, & prima hyeme, & proxime secuta æstate. Eirikus Jarlus, Hakoni filius, Sveinus ejus frater, nec non alii, consangvinei eorum atqve amici, patriam exsilio mutarunt, orientem versus in Svioniam aufugientes, ad Olafum Regem, dictum Sönske (Svecum) ubi honorifice sunt accepti. Cujus rei ita meminit Thordus Kolbeini filius:

O! Princeps, (y) noxios fugans hostes,
Ad multa homines impellunt fata,
Mutavit post paulo mortalibus data
Sors sæva (morte) Hakoni vitam.

Verum ad terram illam, qvam fortis
(z) Bellator ille sibi subjecerat,
Cum accedebat de occidente exercitus,
Credo venisse filium Tryggvii.

Et

(y) *Eirikus Jarlus.*
(z) *Hakonus Jarlus.*

Oc enn:

Hafdi ser vid særi
slícs var ván at hanom
auds, enn upp (12) um qvædi
Eiríkr í hug meira.
Sótti reidr at rádom
rann engi því manna
þrályndi (13) fecz Þrondom,
Þrænscr Jarl konung (14) sænscan.

CAP. LVIII.
KVANFANG LODINS.

Lodinn er madr nefndr víkverscr audigr oc ættadr væl. Hann var optliga í caupferdom, enn stundom í hernadi. Þat var eitt sumar at Lodinn fór í (1) kaupferd, átte hann einn scip þat oc hafdi micinn caupeyri. Hann hellt til Eistlands oc var þar í caupstefno um sumarit. Enn (2) þá er markadrinn stód, þá var þángat fluttr margsconar caupscapr; þar com man mart falt; þar sá Lodinn cono (3) nockora, er selld hafdi verit mansali, oc (4) er hann leit á conona, þá kendi hann at þar var Ástrídr Eiríks dóttir, er átt hafdi Tryggvi konungr, oc var hon þá úlíc því sem fyrr, er hann sá hana: hon var þá faul oc grannleit oc illa klædd. Hann geck til hennar oc spurdi hvat (5) ráds hennar var; hon (6) segir: þúngt er frá því at segia, ec em selld mansali (7) enn hingat haufd til saulo. Sídan caunnodoz þau vid, oc vissi Ástríd (8) scyn á honom; bad hon sídan (9) ef hann villdi caupa hana, oc hafa heim med ser til frænda hennar. Ec man gera þer cost á því, segir hann, ec man flytia þic til Noregs, ef þú vill giptaz mer. Enn med því at Ástríd var þá naudoliga (10) vid comin, oc þat annat at hon vissi

(12) E. of quedi. (13) C. E. gafz. (14) E. þrænskan.
(1) E. í austrveg. (2) E. medan. (3) E. nockveria.
(4) E. oc er hann leit á conona þá, om. (5) E. rads hennar.

Oc videre:

Erik i Huen mere,
End hand for os oplod,
Paaspant mod Manden;
Det aff hannem ventis kunde.
Vred Throndske Jarl
Hos Suenske Konning Raad søgte,
(Thrønderne vare halsstarrige)
Dog ingen forlod hannem.

Cap. 58.
Om Lodins Ecteskab.

Lodin hed en Mand fra Vigen, som var baade rig oc aff god Slect. Hand drog ofte i Kiøbferd, men stundom i Strid. Det skede en Sommer, at Lodin drog ud i Kiøbferd; hand aatte sielff det Skib, hand drog met, oc hafde met sig megit Kiøbmands-Gods. Hand seilede til Estland, oc var der til Marcked den Sommer. Men medens Marckedit holtis, forte mand did mange slags Handels-Gods; der falholtis oc mange Trælle. Lodin saae der en Quinde, som hafde værit solgt til Træl, oc som hand saae paa Quinden, kiende hand hende, at det var Astrid Eriks Dotter, som Kong Tryggue hafde haft til Ecte, oc var hun da sig sielff ulig, eftersom hun hafde værit, da hand tilforn saae hende; thi hun var nu bleg oc mager i Ansictet, oc ilde klæd. Hand gick til hende oc spurde om hendis Tilstand; hun suarede: det er tungt at sige deraff; jeg er blefuen sold som en Træl, ocført hid for at selgis. Siden snackedis de nogen Stund ved, oc kiende Astrid hannem. Hun bad hannem da, at hand vilde kiøbe hende, oc føre hende hiem til hendis Slect igien. Dertil gifuer jeg dig dette Vilkaar, siger hand; jeg skal føre dig hiem til Norrig, dersom du vil blifue min Hustru. Eftersom Astrid var da sted i stor Nød, oc hun vidste

(6) E. svarar. (7) enn hingat haufd til saulo. E. omittit.
(8) C. E. öll deili at ætt Lodins. (9) E. at hann scylldi caupa hana.
(10) C. stödd, enn honn vissi &c.

Et præterea:

Volvebat ille (strenuus) contra,
Id ab illo erat exspectandum,
(Virum) (a) Principem, qvam qvæ dicebantur,
Eirikus, mente & animo, plura.
Petiit iratus, ut consiliis juvaretur,
Aufugit nemo à Principe isto viro,
Ast pervicacia cepit ingens Throndos,
Throndensis Jarlus Regem Svecicum.

CAP. LVIII.
CONJUGIUM LODINI.

Lodinus *nomine dicebatur vir qvidam Vikværiensis, divitiis & genere præstans. Sæpe ille in mercatura versabatur, interdum etiam in piratica. Accidit qvadam æstate, ut mercatum profectus Lodinus navi, qvæ ejus unius erat, mercibusqve dives, cursum ad Esthoniam dirigeret, ubi per æstatem mercaturæ operam dedit. Dum celebrantur nundinæ, ad qvas comportatæ sunt merces omnis generis, ducti etiam multi homines venales, conspicatur Lodinus ibi mulierem qvandam, jam antea venumdatam, qvam accuratius contemplatus, cognoscit* Astridam *esse Eiriki filiam, nuptam olim Regi Tryggvio, multum jam ab ea mutatam, qvam antea viderat, pallida qvippe jam facie, macie confectam & male vestitam. Postea accedens Lodinus, interrogat, qvo statu res ejus essent? Respondet illa, non nisi tristia esse, qvæ ea de re posset referre, se jam antea venumdatam, esse huc adductam, ut iterum venum exponeretur. Postqvam (nonnihil) fuerant collocuti, Lodinum agnovit Astrida, eum postea rogans, ut se emtam domum ad suos consangvineos duceret. Id se facturum, respondit ille, eamqve secum in Norvegiam transporturum, ea conditione, ut sibi nuberet Astrida. Hæc in tantis constituta angustiis, sciens-qve*

(a) *Olafum Tryggvii filium.*

visſi Lodinn var madr (11) ſtórættadr, vaſcr oc audigr, þá heitir hon honom þeſso til útlauſnar ſer. Sídan keypti Lodinn Áſtrídi, oc hafdi (12) heim med ſer til Noregs, oc feck hennar þar þá med frænda rádi. Þeirra (13) börn voro þau Þorkell Neſia (14) dötor Áſtrídar oc Tryggva konungs, (15) voro þær Ingibiörg oc Áſtrídr. Synir Eiríks Biódaſcalla voro þeir Sigurdr Karlshaufot, Joſteinn oc Þórkell (16) Dydrill; þeir voro allir gaufgir menn, oc audgir, oc átto bú auſtr í landi. Brædor tveir bioggo í Vík auſtr, (17) audgir oc kynſtórir; het annarr Þorgeirr enn annarr Hyrningr, þeir fengo dötor Lodins oc Áſtrídar; het aunnr þeirra Ingirídr enn aunnr Ingigerdr.

CAP. LIX.

OLAFR KONUNGR CRISTNADI VÍKINA.

(1) Haralldr Gormsſon Dana konungr, þá er hann hafdi vid criſtni tekit, ſendi hann bod um allt ríki ſitt, at allir menn ſcylldo ſcíraz láta, oc ſnuaz til rettrar trúar. Fylgdi hann ſiálfr því bode, oc veitte þar ſtyrc oc reſſingar, er eigi gengi vid ella. Hann ſendi tvo Jarla (2) í Noreg med lid mikit, (3) er ſva heto, Urguþriótr oc (4) Brímilſkiar, þeir ſcylldo boda criſtni í Noregi; þat geck (5) vid í Víkinni, þar er ríki Harallds konungs ſtód yfir, oc ſcírdiz þar mart landsfólc. Enn brátt eptir dauda Halldz, þá fór (6) Sveinn Tiúguſcegg ſonr hans í hernad, bædi í Saxland oc Frísland, (7) oc at lyctom til Englands. Enn þeir menn í Noregi er vid criſtni haufdo tekit, þá hurfo þeir aptr til blóta, ſva

(11) E. madr röſcr oc audgr. C. vel ættadr. (12) C. E. hana heim.
(13) E. ſon var.
(14) C. addit Ingeridr oc Ingegerdr, qvas cæteri in fine capitis nominant.
(15) voro þeir. C. om. (16) C. D. Dyrdill.
(17) C. addit: audgir oc kynſtórir.
(1) E. þegar Haralldr konungr Gormsſon hafdi vid criſtni tekit.
(2) B. C. omittit. (3) C. er ſva heto, omittit. (4) B. Brimilſkiár.
(5) yfir í Víkinni. (6) A. B. fór brátt. (7) E. enn at lyctom.

vidſte for det andet, at Lodin var aff ſtor Slect, ſamt en hurtig oc rig Mand, da lofuede hun dette, for at blifue udløſt. Siden kiøbte Lodin Aſtrid, oc førte hende hiem met ſig, oc met hendis Frenders Raad oc Samtycke tog hende til ſin Huſtru. Deris Børn vare Thorkild Neſia, (men) Aſtrids oc Kong Tryggues Døttre vare Ingebiorg oc Aſtrid. Erik Biodaſkallis Sønner vare Sigurd Karlshofuit, Joſtein oc Thorkild Dydrill; de vare alle ypperlige oc rige Mend, oc hafde Gaarde øſter i Landet. Øſter i Vigen bode to Brødre, ſom vare rige oc aff ſtor Slect; den ene aff dennem hed Thorger, oc den anden Hyrning; diſſe finge Lodins oc Aſtrids Døttre til Huſtruer, aff huilcke den ene hed Ingerid, den anden Ingegerd.

Cap. 59.

Kong Olaff chriſtnede Vigen.

Den Tid Harald Gormsſøn, Dannekonning, hafde tagit ved den Chriſtne Tro, ſende hand Bud ofuer alt ſit Rige, at alle ſkulde lade ſig døbe oc omvendis til den ſande Tro. Hand fremmede ſielff dette Budſkab, oc brugte Mact oc Reſſelſe, huor ellers intet kunde udrettis. Hand ſende til Norrig to Jarler, met megit Krigsfolck, ſom hede Urguthriot oc Brimilſkier; diſſe ſkulde forkynde Chriſtendommen udi Norrig. Dette gick oc an i Vigen, ſom da var under Kong Haralds Herredomme, oc lode der mange aff Lands-Folcket ſig døbe. Men ſtrax efter Haralds Død drog hans Søn Suend Tiugeſkieg ud i Krig, baade til Saxen oc Frisland, oc tilſidſt til Engeland. De Mend i Norrig, ſom hafde tagit ved den Chriſtne Tro, vende

qve præterea, Lodinum virum eſſe inſigni ortum proſapia, ſtrenuum atqve divitiis amplum, pollicita eſt (qvód petiit Lodinus) ut à ſervitute liberaretur. Poſtea Lodinus emtam Aſtridam, ductamqve ſecum in Norvegiam, ibi conſangvineorum ejus conſilio (& conſenſu) ſibi junxit matrimonio conjugem. Liberi eorum erant (b) Thorkellus Neſia, *ſed Aſtridæ & Tryggvii Regis filiæ*, Ingebiorga & Aſtrida. *Filii* Eiriki Biodaſcallæ *erant* Sigurdus, *dictus* Karlshöfut, Joſteinus, & Thorkellus *cognomine* Dydrill. *Hi omnes viri erant eximii atqve divites, prædia in orientalibus regni tractibus habitantes. In Vikia orientem verſus (etiam) habitarunt duo fratres, divitiis ambo atqve generis claritate conſpicui, qvorum alteri* Thorgeiro, *alteri* Hyrningo *erat nomen. Uxores hi duxere filias Lodini & Aſtridæ, alteram* Ingeridam, *alteram vero* Ingegerdam *dictam.*

CAP. LIX.

OLAFUS REX VIKIAM FACIT CHRISTIANAM.

Religione Chriſtiana imbutus Haralldus Gormi filius, Rex Danorum, miſſis per totum ſuum regnum nuntiis, juſſit omnes ſacro fonte ablui, veramqve amplecti religionem. Ipſe mandati hujus exſecutor Rex, vi atqve pœnis rem promovit, ubi alio modo id fieri non poterat. Duos in Norvegiam miſit Jarlos, amplo inſtructos exercitu, Urgothriotum *nomine atqve* Brimilſkarum, *juſſosqve, ut in Norvegia religionis Chriſtianæ præcones eſſent atqve ſvaſores. Proceſſit negotium in Vikia, qvæ imperio Harallldi Regis parebat, ubi ſacro fonte abluti ſunt incolarum multi. Poſt obitum* Haralldi, *expeditionem mox ſuſcepit* Sveinus *barbæ furcatæ, ejus filius, tam in Saxoniam, qvam in Friſiam, & tandem etiam in Angliam. Tum qvi in Norvegia religione Chriſtiana erant in-*

(b) *C. addit* Ingerida & Ingegerda, *qvas cæteri codices ad finem capitis nominant.*

ſva ſem fyrr, oc ſva gerdo menn nordr í land. Enn er Olafr Tryggvaſon var konungr ordinn í Noregi, þá dvaldi hann lengi um ſumarit í Víkinni: como þar til hans margir frændor hans, enn ſumir mágar; enn (8) margir höfdo verit miclir vinir fedr hans, oc var honom þar fagnat med allmiclom kærleic. Þá callar Olafr (9) til tals vid ſic módrbrædor ſína, Lodinn ſtiúpfödr ſinn, mága ſína Þorgeirr oc Hyrning; (10) bar ſídan fyrir þá med enom meſta alhuga þat mál, at þeir ſcylldo ſiálfer under taca med honom, oc fylgia ſídan med (11) öllom crapti, at hann vill criſtnibod upphefia um allt ríci ſitt; ſegir at hann ſcal því áleidis coma at criſtna (12) allt í Noregi, edr deyia (13) at audrom coſti; ec ſcal gera ydr alla micla menn oc ríka, því at ec trúi ydr beſt, fyrir ſaker frændſemis oc annarra tengda. Allir þeir játado þeſſo, at gera hvat (14) ſem hann baud, oc fylgia honom til þeſs allz er hann villdi, oc allir þeir menn er þeirra rádom (15) vilia fylgia. Gordi þá Olafr konungr þegar bert fyrir alþýdo, at hann vill bióda criſtni öllom mönnom í ríki ſíno; (16) toco þeir þegar fyrſtir undir at játa þeſſo bodi, er ádr (17) höfdo undir gengit; voro þeir oc rikaſter af þeim mönnom er þá voro (18) vidſtadder; oc þá gerdo allir (19) at þeirra dömom; voro þá ſcírdir menn allir auſtr um Víkina. Fór þá konungr nordr í Víkina, oc baud öllom mönnom at taca vid criſtni; enn (20) þeir er í móti mællto veitti hann ſtórar reſſingar, (21) drap ſuma, ſuma let hann hamla, ſuma rac hann af landi á brot; com þá ſva at um þat ríci allt (22) er

vende da om igien til Affguds-Dyrckelſen, ſom før, oc ligeſaa giorde mange nord i Landet. Men der Olaff Tryggueſøn var blefuen Konge i Norrig, da tofuede hand lenge om Sommeren udi Vigen. Der komme da til hannem mange hans Slect, oc en Deel hans Suogre, men mange hafde der værit hans Faders ſynderlige Venner; thi bleff hand der undfangen met megit ſtor Kierlighed. Olaff kallede da til ſig ſine Moder-Brodre, oc Lodin ſin Stiffader, oc ſine Suogre, Thorgeir oc Hyrning, for at tale met dennem, oc for dennem aabenbarede hand da, met den ſtørſte Omhyggelighed, den Sag, ſom (hand vilde) de ſielff ſkulde ſamtycke udi, oc ſiden aff alle Kræfter forfremme, at hand nemlig vilde forkynde den Chriſtne Tro ofuer alt ſit Rige; huilcket hand ſagde ſig at ſkulle ſaaledis udrette, at alt Norrigs Rige ſkulde blifue chriſtnet, eller oc hand vilde dø derofuer; leggende til, at hand ſkulde giøre dem alle til ypperlige oc rige Mend, thi hand troede dem beſt, baade for Slectſkabs oc Suogerſkabs Skyld. De lofuede alle at giøre, huad hand befol, oc at ſtaa hannem bi udi alt hues hand vilde, met alle dennem, ſom deris Raad følge vilde. Da giorde Kong Olaff det aabenbart for alt Lands-Folcket, at hand vilde forkynde den Chriſtne Tro for alle Mend i ſit Rige; ſuarede de da ſtrax ja dertil, oc vare de førſte til at ſamtycke deri, ſom før hafde hannem det lofuit, huilcke vare de Mectigſte aff alle de Mend, ſom da vare der tilſtede; oc ſiden giorde alle efter deris Exempel, ſaa at alle Mend i den øſtlige Part aff Vigen blefue døbte. Siden drog Kongen til den nordlige Part, oc befol huer Mand at tage ved den Chriſtne Tro; men huilcke ſom ſtode der imod, dem lagde hand haarde Reſſelſer paa, dræbte eller lemmeleſte en Part aff dennem, men en Part dreff hand aff Landet. Derofuer kom det ſaa vidt, ofuer alt det Rige, ſom Tryggue

(8) E. ſumir höfdo verit. (9) E. þá til tals vid ſic.
(10) C. hann ſídan upp fyrir þá.
(11) C. inom meſta krapti. E. mætti.
(12) C. land alt í Nor.

(13) E. elligir. (14) C. E. er hann baud. (15) E. villdo.
(16) E. toco þeir fyrſtir at játa, cet. (17) E. voro neſndir.
(18) E. er þar voro. (19) C. adrer. (20) C. E. þeim.
(21) E. enn drap.

initiati, ad ſacrificia ſunt reverſi, priſtino ritu, id qvod etiam fecere borealem habitantes Norvegiam. Poſtqvam autem Rex Norvegiæ factus erat Olaſus Tryggvii filius, diu per æſtatem in Vikia commorantem convenere multi conſangvinitate, qvidam etiam ei affinitate juncti. Multis qvoqve incolarum cum patre ejus mutua arctius juncta interceſſerat amicitia; qvare hic cum maxima exceptus eſt amoris ſignificatione. Tum Olafus ad colloqvium vocatis, tam avunculis, qvam vitrico ſuo Lodino, atqve ſororum maritis, Thorgeiro *atqve* Hyrningo, *intentius exponit negotium, qvod eos juſſit & ſecum approbare, & poſtea totis viribus promotum ire, ſibi nimirum cum animo ſtatutum eſſe, religionem Chriſtianam per totum ſuum regnum jubere, addens, ſe aut id effecturum, ut tota Norvegia fieret Chriſtiana, aut vitam, ſi id negotii non procederet, poſiturum; (pollicitus etiam) ſe omnes, qvi præſentes aderant, qvibus jure conſangvinitatis aliusqve affinitatis nexus potiſſimum fidebat, & ſummis honoribus & ampliſſimis divitiis eſſe aucturum. Conſentiebant omnes, polliciti in rebus omnibus obedientiam, atqve operam, ad omnia qvæcunqve vellet exſeqvenda, tam ſuam, qvam omnium, qvi eorum conſiliis vellent obſeqvi. Hoc facto, Olafus Rex, populo ad concionem vocato mox coram edixit, ſe jubere, ut omnes regni ſui incolæ ſacra amplecterentur Chriſtiana. Tum juſſa hæc capeſcere primi cœperunt, qvi antea id polliciti fuerant, potentiſſimi illi omnium, qvi tunc præſentes aderant; qvorum exemplum cæteris omnibus ſeqventibus, cuncti ſacro fonte abluti ſunt Vikiæ incolæ. Poſtea ad Vikiam ſeptentrionalem profectus Rex, incolas omnes juſſit Chriſtianæ religioni nomen profiteri, recuſantes omnes gravioribus mulctans pœnis: horum enim neci dedit alios, alios membris mutilavit, alios in exilium abegit; qvibus rebus factum eſt, ut per totum regnum, cui impera-*

(22) er fyrr hafdi ſtýrt Tryggvi konungr fadir hans, oc ſva þat er átt hafdi Haralldr Grenſci frændi hans (23) (geck þat folc allt undir (24) criſtnibod, þat er Olafr bodadi), oc vard þat ſumar oc eptir um vetrinn alcriſtit (25) um Víkina.

CAP. LX.
FRÁ HÖRDOM.

Olafr konungr fór ſnemma um varit út í Víkina oc hafdi lid mikit, fór hann þá nordr á Agder, enn hvar ſem hann (1) átte þíng vid bændor, (2) þá bodadi hann öllom mönnom at láta ſcíraz, oc gengo menn undir criſtni; þvíat engi fecz upreiſt af böndom móti konungi, oc var folkit ſcírt hvar ſem hann fór. Menn þeir voro á Hördalandi margir oc göfgir, er comnir voro af ætt Hörda Kára; hann átte fióra ſono; einn var Þorleifr Spake, annarr Augmundr fadir Þórólfs Skiálgs, födr Erlings (3) af Sóla, (4) þridi var Þórdr fadir Klyps herſis, er drap Sigurd (5) konung Slevo Gunnhilldarſon; fiórdi Ölmódr fadir Aſkels, födor Aſlács Fitiaſcalla; þeſsi ættbogi var þá meſtr oc göfgaztr á Hördalandi. Enn er þeir frændor ſpurdo til vannqvædis þeſsa, at konungr fór auſtan med landi oc hafdi lid micit, oc braut forn lög á mönnom; enn allir ſætto reffingom (6) oc afarcoſtom, þeir er í móti mællto. Þeir frændor gerdo ſtefnolag milli (7) ſín, oc (8) ſcolo gera rád fyrir ſer, þvíat þeir vita at konungr mun brátt coma á fund þeirra, oc ſemz þat med þeim at þeir ſcolo coma (9) allfiölment til Gulaþíngs, oc ſtefna þar fund vid Olaf konung (10) Tryggvaſon.

CAP. LXI.

(22) C. er átt hafdi. (23) E. Parentheſin om.
(24) C. Criſtni. (25) C. allt. (1) E. com, átte hann þíng.
(2) E. oc, cet. (3) C. E. á Sóla. (4) C. enn þridi var Þórdr.
(5) C. Gunnhilldar ſon, om. (6) E. af honom. C. afarcoſtom, om.
(7) C. millom ſín. (8) E. oc vilia gera rád.
(9) C. E. allir til Gulaþíngs fiölment. (10) C. om.

Trygque hans Fader hafde raadet for, ligeſom ocſaa i det Rige, ſom hans Frende Harald Grenſke hafde tilforn haft, at alt Folcket vedtog den Chriſtne Tro, ſom Kong Olaff forkyndte; ſaa at den Sommer oc Vinteren efter bleff alt Folcket chriſtnet udi Vigen.

Cap. 60.
Om Horderne.

Kong Olaff begaff ſig tidlig om Vaaren ud til Vigen, oc hafde megit Krigsfolck; ſiden drog hand nord efter til Agdeſiden; men huor hand holt Ting met Bonderne, befol hand huer Mand at lade ſig döbe, oc gick da Folcket under den Chriſtne Tro, thi ingen fandtis iblant Bonderne, ſom torde reiſe ſig op imod Konningen, thi bleff alt Folcket döbt, ihuorſom hand drog frem. Den Tid vaare der mange mectige Mend paa Hordeland, ſom vaare komne aff Horde-Kaaris Slect. Denne lod 4 Sønner efter ſig: den förſte var Thorleiff den Viſe; den anden Augmund, Thoralff Skialgs Fader, ſom var Fader til Erling paa Sole; den tredie Thord, Klypp Herſers Fader, ſom dræbte Kong Sigurd Slefua, Gunnhilds Son; den fierde Olmod, Aſlak Fitiaſkallis Fader. Denne Slect oc Affkom var den Tid den ſtörſte oc ypperſte paa Hordeland. Der diſſe Frender finge den onde Tidende, at Kongen drog öſten fra langs Landet, met megit Krigsfolck, oc brød de forrige Lofue imod Almuen, men lagde haard Straff oc Refſelſe paa dem, ſom ſagde derimod; da ſatte de Frender en Stefne ſig imellem, oc vilde ſee ſig fore met gode Raad, thi de vidſte at Kongen vilde ſnart komme; oc blefue de da derom eenige, at de ſkulde komme vel mandſtercke til Gula-Ting, oc holde der Mode met Kong Olaff Trygueſon.

Cap. 61.

peraverat pater ejus, Rex Tryggvius, per totum etiam, qvod fuerat Haralldi Grænſkii, ejus conſangvinei, omnes incolæ juſſam ab Olafo Rege amplecterentur religionem Chriſtianam; adeo ut ea æſtate atqve ſeqventi hyeme tota Vikia facta ſit Chriſtiana.

CAP. LX.
DE HORDIS.

Primo vere in Vikiam magno cum exercitu profectus Rex Olafus, boream verſus ad Agdiam tendit. Omnibus autem in locis, ubi civium conventus habuit, cunctos juſſit baptiſmi ſacris initiari; juſſi vero omnes Chriſtianam capeſſebant religionem, qvod colonis vires, qvibus Regi poſſent reſiſtere, non ſuppeterent; qvare qvæcunqve adibat locorum, incolæ ſunt baptiſati. In Hordalandia viri habitabant multi & egregii, qvi ad Horda-Karium *genus referebant. Hic qvatuor genuerat filios, unum nomine* Thorleifum Sapientem, *ſecundum* Augmundum, Thorolfi Skialgii *patrem, qvi pater erat* Erlingi de Sola; *tertium* Thordum, *Klyppi Herſeri patrem, ejus qvi Sigurdum occidit Regem, Gunnhilldæ filium; qvartum* Olmodum, *patrem* Aſkeli, *cujus filius erat* Aſlakus Fitiaſcalle. *Hæc proſapia erat tunc temporis omnium in Hordalandia & maxima & præſtantiſſima. Certiores (ergo) facti hi conſangvinei, qvibus in anguſtiis res eſſet conſtituta, Regem magno exercitu comitatum, de oriente regni oras maritimas legere, priſcas leges antiqvare, pœnisqve gravioribus & ſeveritate in omnes graſſari, qvi juſſa ejus nollent capeſſere: ſtatuto conveniendi loco, ut hac de re conſultarent, cum ſcirent Regem brevi adfuturum, in id conſenſere omnes, ut ad comitia* (c) *Gulenſia, qvam maxima poſſent turba comitati, accederent, ut ibi Olafum Regem Tryggvii filium convenirent.*

CAP. LXI.

(c) *Qvatuor olim erant Norvegiæ Leges, totidemqve fora ſ. comitia univerſalia, in qvibus rei publicæ negotia omnia tractari debebant:* Froſtenſia, *totius Thrandhemiæ & terrarum circumjectarum, ad promontorium Stad;* Gulenſia, *totius terrarum tractus, à dicto promontorio, ad promontorium* Lidandisnæs; Borgenſia, *totius Vikiæ, usqve ad Got-elvam;* Eidſivenſia, *totius Uplandiæ.*

CAP. LXI.

KRISTNAT ROGALAND.

Olafr konungr ſtefndi þíng þegar er hann com á Rogaland; enn er böndom com þíngbod, þá ſamnaz þeir fiölment ſaman (1) oc med álvæpni; enn er þeir coma ſaman, taca þeir tal (2) oc rádagerd, oc ætla til þeſs þriá menn, þá er (3) málſniallaſter voro í þeirra flocki, at ſvara Olafi konungi á þíngino, oc tala móti honom; oc þat med, at þeir vilia eigi gánga undir olaug, þótt konungr biode þeim. Enn er bændor coma til þíngs, oc þíng var ſett, þá ſtód Olafr konungr upp, oc taladi fyrſt blidt til bænda, fannz þat þó í hans máli, at hann vill at þeir taki vid criſtni, oc bad þá til (4) med fögrom ordom, enn at lyctom let hann þat fylgia, vid þá er í móti mællto, oc eigi villdo undirganga bod hans, at þeir mundo ſæta af honom (5) reidi oc reſſingom, oc hördom afarcoſtom, hvar ſem hann mætti vidcomaz. Enn er hann lauc máli ſíno, þá ſtód upp ſá madr af böndom er einna var (6) málſniallaſtr, oc fyrſt var til þeſs tekinn, at ſvara (7) ſcylldi Olafi konungi. Enn er hann villdi til máls taca, þá ſetr at honom hóſta oc (8) þrönga ſva micinn, at hann feck engo ordi uppcomit; oc ſetz hann nidr. Þá ſtendr upp annarr bóndi, oc vill ſá eigi fallaz láta anſvörin, þótt enom fyrra hefdi eigi væl tiltekiz; enn er ſá hefr upp mál ſitt, þá var hann ſva ſtamr, at hann feck engo ordi uppcomit, tóco þá allir at hlæia, (9) er áheyrdo, ſettiz (10) þá bóndi nidr. Þá ſtód upp enn þridi, oc vill tala í móti Olafi konungi, enn er ſá tóc til máls, var hann ſva hás oc ramr at engi madr heyrdi (11) þat er hann taladi, oc ſettiz hann nidr; (12) þá vard

(1) C. oc, om. (2) C. ſín í milli oc ætla &c.
(3) C. ſniallaſter voro. (4) C. E. fögrom ordom.
(5) C. E. hördom afarcoſtom, reidi oc reſſingom.
(6) A. E. ſniallaſtr.
(7) ſcylldi Olafi, E. om.
(8) E. horſta oc þröngd. C. þrongva ſva mikinn.
(9) E. adrer þeir er vid voro. (10) C. ſá.
(11) C. E. hvat hann ſagdi. (12) C. E. eptir þat.

Cap. 61.

Rogaland chriſtnis.

Kong Olaff ſtefnede Folckit til Ting, ſaaſnart hand kom til Rogaland. Men der Bønderne finge dette Tingbud, da ſamledis de megit mandſtercke, met deris Vaaben oc Verje; oc der de komme tilſammen, taledis de ved oc beraadde ſig. De udkaarede da tre de veltalendiſte iblant dennem, til at ſuare Kongen paa Tinget, oc ſige hannem imod, derudi blant andet, at de icke vilde undergaa uretferdige Loſue, om end Kongen dennem det beſol. Men der Bønderne komme til Tingit, oc Tingit var ſett, ſtod Kong Olaff op, oc talede dennem førſt mildeligen til, dog ſaa, at det merckedis paa hans Tale, at hand vilde, de ſkulde tage ved den Chriſtne Tro, huorom hand bad dennem met gode Ord; men paa det ſidſte lagde hand dette til, om dem, ſom ſagde hannem imod, oc icke vilde undergaa hans Befaling, at de maatte forvente ſig Kongens Vrede oc Hefn, oc haarde Kaar, i huor ſom helſt hand kunde. Der hand endte ſin Tale, ſtod den Mand op iblant Bønderne, ſom var meſt veltalend, oc førſt udkaaren at ſuare Kong Olaff, men der hand vilde begynde Talen, bleff hand ſtrax betagen met ſaa megen Hoſte oc Trangbryſtighed, at hand icke kunde fremføre it Ord; thi ſette hand ſig ned igien. Da opſtod en anden Bonde, oc vilde icke lade Suaret falde, enddog det gick icke den førſte vel; men der hand begynte ſin Tale, bleff hand ſtrax ſaa ſtam, at hand icke kunde komme it Ord fram, oc alt Folckit begynte at lee, ſom hørde derpaa, oc ſette da Bonden ſig ned. Da opſtod den tredie, oc vilde tale imod Kong Olaff; men ſom hand vilde tale, var hand blefuen ſaa hæs, at ingen kunde høre, huad hand ſagde, oc ſette hand ſig

CAP. LXI.

ROGALANDIA FACTA CHRISTIANA.

Poſtquam ad Rogalandiam acceſſit Rex Olafus, cives mox ad comitia vocavit, qvi nuntio hoc exciti, cum in unum coetum magno numero coierant, omnes toti armati, re deliberata, de ſuis tres elegerunt, eloqvio & facundia præſtantiſſimos, qvi Regi in comitiis reſponderent atqve obloqverentur, certi præterea, non velli pati injuſtam ſibi imponi legem, qvamvis eam juberet Rex Olafus. Poſitis autem comitiis, ad qvæ freqventes convenerant cives, ſurgens Rex Olafus, colonos primum alloqvitur verbis qvidem blandis, ſed qvæ indicabant, eum id velle, ut Chriſtianorum amplecterentur ſacra, ad qvæ eos prolixe & comiter invitavit, ultimum illis, qvi vel obloqvi auderent, vel juſſa capeſſere recuſarent, iram minitans pœnasqve & graviſſima omnia, ubicunqve ejus rei daretur facultas. Finierat ſermonem Rex, cum ſurgens è medio colonorum vir, unus omnium diſertiſſimus, cui primæ Regi Olafo datæ erant reſpondendi partes, cum in orationem vellet ingredi, ea correptus eſt tuſſi tantoqve anhelitu, ut ne unum qvidem proloqvi poſſet verbum; qvare ſedem repetiit. Tum ſurgens colonorum ſecundus, certus non miſſam facere reſponſionem, qvamvis priori locuturo res haud bene ſucceſſiſſet, cum vocem tolleret oraturus, lingva titubabat adeò balbutiente, ut vox in faucibus hæreret; qvocirca, orto ingenti omnium riſu, etiam iſte conſedit colonus. Tandem ſurgenti tertio, ut Olafo Regi obloqveretur, cum ſermonem vellet inire, tanta raucitate vox fuit præcluſa, ut nemo loqventis poſſet audire verba, unde factum eſt, ut is qvoqve conſideret. Re-

vard engi til af böndom at mæla í móti konungi; (13) enn er bændor fengo engann til anſvara vid konung, þá vard engi uppreiſt þeirra til mótſtodo vid konung; com þá ſva at allir játto því er konungr baud; var þá ſkírt allt þat þingfólc, ádr konungr ſcildiz þar vidr.

CAP. LXII.

QVANBÓN ERLINGS SKIÁLGSSONAR.

Olafr konungr ſtefndi lidi ſino til Gulaþings; þvíat bændor hafa honom þau ord ſend, at þeir vilia þar ſvara máli hans. Enn er þar coma hvarirtveggio til þings, þá vill konungr fyrſt eiga tal ſitt vid landshöfdingia. Enn er þeir coma á ſtefno allir ſaman, þá berr konungr upp örendi ſín, oc býdr þeim at taca vid ſcírn (1) eptir bodi hans. Þá ſegir Ölmódr hinn Gamli: rött hofom ver frændor um mál þetta, (2) oc mano ver frændor allir hverſa at eino rádi. Medr því konungr at þú ætlar at pynda oſs frændor til ſlicra luta, (3) at brióta lög var, oc (4) brióta oſs undir þic med nockorri (5) naudung, þá mono ver í móti ſtanda med öllo afli, oc (6) fái þeir ſigr, er audit verdr. Enn ef þú vill konungr leggia nockora farſælliga lúti til var frænda, þá mátto þat gera ſva vel, at ver manom allir hverſa til þín med fullcominni þiónoſto. Konungr ſegir, hvers vilit þer mic beida, (7) til þeſs at ſætt var verdi ſem bezt. Þá ſvarar Ölmódr: þat er et fyrſta ef þú villt gipta Áſtrídi ſyſtr þína Erlingi Sciálgs ſyni frænda varom, er ver collom (8) mannvænztan allra úngra manna í Noregi. Olafr konungr ſegir, at honom þicker lícligt, at þat giaford muni gott vera, ſegir at Erlingr er ættadr væl, (9) oc

(13) E. oc. (1) eptir bodi hans. C. om. (2) C. var í millom, om. (3) C. E. briota lög var, om. (4) E. leggia oſs. (5) E. rádning.

(6) C. oc muno þeir þá ſigr ſá. (7) C. at ec gefa ydor. (8) C. nú, om. (9) C. oc hinn lícligſti madr ſynom.

ſig ſiden ned. Siden var ingen mere iblant Bønderne, ſom torde ſige Kongen imod. Men der Bønderne ingen kunde faae til at ſuare Kongen, da kunde de ingen Opreisning giøre imod hannem, oc kom det da dertil, at alle maatte ſamtycke det ſom Kongen bød; oc bleff da alt Folcket paa Tingit døbt, inden de ſkiltis ad.

Cap. 62.

Om Erling Skialgs Søns Frierie.

Kong Olaff drog met ſit Krigsfolck til Guleting; thi Bønderne hafde ſendt hannem Bud, at de der vilde ſuare hannem paa hans Begiering. Der baade Parterne komme til Tingit, vilde Kongen førſt tale met Landshøfdingerne eller de ypperſte Mend der i Landet. Men der de alle komme ſammen til denne Stefne, da gaff Kongen ſit Erinde tilkiende, oc befol dennem at lade ſig døbe, efter hans Bud oc Befaling. Da ſuarede Olmod hin Gamle: vi Frender hafue talit os imellem om denne Handel, oc hafue alle vi Frender ſamtyckt it Raad. Derſom du, Konge, vilt pine os Frender til ſlige Ting at undergaa, ſom at bryde vore Lofue, oc undertrycke os met nogen ſlags Tuang, da ville vi ſette os imod dig, met ald vor Mact, oc hafue da den Seier, ſom Lycken gifuer; men derſom du, Konge, vilt unde vor Slect nogen lyckelig Forfremmelſe, da kand du det ſaaledis giøre, at vi alle vende os til dig met en fuldkommen Tienſtvillighed. Kongen ſagde, hvad ville I da bede mig om, paa det vi kunde tilfulde blifue forligte. Da ſuarede Olmod: dette er det førſte oc fornemſte, om du vilt gifue din Søſter Aſtrid til Erling Skialgs Søn vor Frende, ſom vi mene at være den mandeligſte oc giefueſte iblant alle unge Mend i Norrig. Kong Olaff ſuarede, at hand trode det Giftermaal kunde være ſømmeligt (for hans Søſter) at Erling var

Reſtabat jam colonorum nemo, cujus erat Regi obloqvi; qvare oratorem, qvi Regi poſſet reſpondere, cum non invenirent coloni, in Regem inſurgendi propoſito, ut ei reſiſterent, deſiſtere ſunt coacti. Tum eo res eſt deducta, ut omnibus in juſſa Regis conſentientibus, tota populi, qvæ comitiis aderat, turba fonte ſacro baptiſmi ſit luſtrata, anteqvam Rex inde diſcedebat.

CAP. LXII.

PROCUS ERLINGUS, SKIALGII FILIUS.

Suum (inde) Olafus Rex duxit agmen ad comitia Gulenſia, ubi negotiis, qvæ rogaſſet, ſe velle reſpondere, miſſis nuntiis, ei indicaverant coloni. Ad comitia poſtqvam utrimqve acceſſerant, primum voluit Rex proceres atqve præfectos iſtius regionis convenire. Statutum conveniendi locum cum adierant omnes, negotium Rex eis expoſuit, jubens ut ſuæ voluntati atqve mandato obſecuti, baptiſmi ſacra admitterent. Tum Olmodus ille Antiqvus: "Actum eſt, inqvit, hac de re nos inter conſangvineos, qvæ ita inter nos convenit, ut ejusdem omnes "ſimus animi. Qvodſi tu, Rex, ſtatutum habueris, nos conſangvineos ad hujusmodi res ſubeundas vi cogere at"qve pœnis, leges noſtras tu violare, tu nos tibi qvocunqve coactu obnoxios reddere: ſcias, nos tibi reſiſtere velle, "qvoad vires permiſerint, ſorti atqve fato victoriæ relicto arbitrio; aſt ſi tu, Rex, nos conſangvineos re qva"piam, qvæ nobis cordi ſit noſtræqve promovendæ fortunæ, auctum ire volueris, efficies ea re, ut ad tuas verſi "partes, nos omnes tibi tuæqve voluntati toti reddamur obnoxii." Roganti Regi, qvam rem petere vellent, ut qvam optime animi mutuo poſſent conciliari? reſpondit Olmodus, primam eſſe & præcipuam, ut Rex ſororem Aſtridam nuptum daret Erlingo Scialgi filio, eorum conſangvineo, egregio & totius Norvegiæ pubis, ut illi exiſtimabant, optimæ ſpei juveni. Oblatum conjugium, ait Rex, ſibi qvidem videri bonum atqve conveniens, eſſe Er-

oc madr hinn licligsti sýnom; enn þó segir hann at Ástríd á svör þessa máls. Sídan röddi konungr þetta vid systr sína; (10) lítt nýt ec nú þess, segir hon, at ec em konungs dóttir, oc (11) konungs systir, (12) ef mic scal gipta útignom manni; man ec enn helldr bída nockora vetor annars giafords, oc scildo þau (13) rödina at sinni.

CAP. LXIII.

CRISTNAT HÖRDALAND.

(1) Olafr konungr let taca hauc er Ástríd átti, oc let plocka af (2) fiadrar allar, oc sendi henni sídan. Þá mællti Ástríd: reidr er bródir minn nú; sídan stód hon upp oc geck til konungs, hann fagnadi henni væl; þá mællti Ástríd, segir at hon (3) vill at konungr sæi fyrir hennar rádi, slíct (4) sem hann vill; (5) þat hugda ec, segir konungr, at ec munda fá valld til, at gera þann tíginn mann, sem ec vil, her í landi. Let konungr þá calla til tals Ölmód oc Erling, oc alla þá frændor, var þá talat bónord þetta; lauc sva at Ástríd var faustnot Erlingi. Sídan let konungr setia (6) þíngit, oc baud bændom cristni; var þá Ölmódr oc Erlingr forgángsmadr at flytia þetta konungs (7) mál, oc þar med allir frændor þeirra; bar þá engi madr traust til at mæla í móti; var þá scírt þat allt folc oc cristnat.

CAP. LXIV.

BRULLAUP ERLINGS SKIÁLGSSONAR.

Erlingr Skiálgsson gerdi um sumarit brullaup sitt, oc var þar allmicit fiölmenni; þar var Olafr kon-

(10) C. hon segir. (11) E. oc enn. (12) E. er. (13) E. med því, cetera om. (1) C. þá let konungr.

var aff en ypperlig Slect, oc en megit kieck Mand, aff Aasynet at dømme; men dog, sagde hand, at Astrid sielff burde suare til den Handel. Siden talede Kongen om dette met sin Søster. Lidet got nyder jeg det ad, suarede hun dertil, at jeg er en Konges Dotter oc en Konges Søster, om jeg skal giftis met en Mand, som icke bær nogen Æres oc førstelig Titel; oc vil jeg heller bie endnu nogle Aar efter it andet Giftermaal; huormet de affbrode Talen for den gang.

Cap. 63.

Hordeland christnis.

Kong Olaff lod tage en Høg, som Astrid aatte, oc lod affplucke alle dens Fiedre, oc sende den siden til hende. Da sagde Astrid: nu er min Broder vred. Siden stod hun op, oc gick til Kongen, som tog vel imod hende. Astrid sagde da, sig ville, at Kongen forsynede hende met Giftermaal, efter hans egen Villie. Jeg mente, suarede Kongen, at kunne ophøie til Ære oc førstelig Stand, huilcken som jeg vilde her i Landet. Kongen lod derpaa kalle for sig Olmod oc Erling, oc alle disse Frender, for at tale met dennem; bleff da handlet om dette Frierie; oc efter nogen Samtale bleff Astrid trolofuit met Erling. Siden lod Kongen sette Ting, oc tilbød Bønderne at antage den Christne Tro; da Olmod oc Erling, oc met dennem alle deris Frender, blefue Hofuitsmend for at fremme denne Kongens Befaling; dristede sig da ingen til at tale Kongen imod; thi bleff alt det Folck døbt oc christnet.

Cap. 64.

Erling Skialgs Søns Bryllup.

Om Sommeren derefter giorde Erling Skialgs Søn Bryllup met Astrid. Der var megit Folck forsamlet; Kong

(2) E. allar fiadrarnar. B. fiadrir. (3) C. bad konung sia fyrir, cet. (4) C. er. (5) E. vid sig, addit. (6) C. E. þíng. (7) E. eyrindi.

Erlingum insigni loco oriundum, virumqve egregium, qvantum ex facie judicare liceret, sed Astridæ esse, huic rei respondere. Postea Rex hac de re sororem convenit, qvæ respondit, parum sibi jam prodesse, qvod Rege nata Regisqve esset soror, si nuptiis jungenda esset viro, qvem nullus summæ aut superioris dignitatis titulus honestabat; velle se potius aliqvot hyemes aliud (dignius) exspectare conjugium; qvo dicto, eorum ruptum est colloqvium.

CAP. LXIII.

CHRISTIANA FACTA HORDALANDIA.

Accipitrem, qvi Astridæ erat, Olafus Rex plumis omnibus nudari jussit & ad eam mitti nudum. Tum Astrida, iratum jam suum esse fratrem, dicens, surgensqve Regem adiit, à qvo benigne excepta, petiit fratrem, vellet suis rebus suoqve conjugio prospicere, prout ipsi optimum videretur. Existimare se, tantam sibi esse potestatem, ut qvem vellet, Principis dignitate ista in regione posset ornare, locutus Rex, Olmodum, Erlingum omnesqve istos consangvineos jussit ad colloqvium vocari, in qvo dicto de conjugio sermo est habitus, eo qvidem eventu, ut Astrida Erlingo sit desponsata. Indictis deinde comitiis, religionem Christianam Rex jussit colonos; cujus rei à Rege jussæ, Olmodus & Erlingus omnesqve eorum consangvinei cum svasores essent atqve promotores, nemine contra biscere aut obloqvi auso, totus iste populi conventus ablutus sacro fonte atqve Christianus est factus.

CAP. LXIV.

NUPTIÆ ERLINGI, SCIALGI FILII.

Æstate (seqventi) nuptias suas celebravit Erlingus Scialgi filius, qvibus aderat cum ingens aliorum hominum fre-

konungr; þá baud konungr at gefa Erlingi Jarldóm. Erlingr segir sva: hersar hafa verit frændór míner, vil ec ecki hafa nafn hærra enn þeir; hitt vil ec þiggia, konungr, af ydor, at þer látit mic vera mestan med því nafni her í landi; konungr játti honom (1) þat; oc at scilnadi þeirra veitti Olafr konungr Erlingi (2) mági sínom nordan frá Sognsæ oc austr til Lídandisness, med þvílícom hætti sem Haralldr hinn Hárfagri hafdi veitt sonom sínom, oc fyrr er ritat.

CAP. LXV.

CRISTNADIR FIRDIR OC RAUMDÆLIR.

Þetta sama haust stefndi Olafr konungr fiögra fylkna þíng nordr (1) á Stade á Dragseide; þar scylldo coma Sygner oc Firder, Sunnmörer oc Raumdöler. Fór Olafr konungr þannog med allmicit fiölmenni, er hann hafdi austan or landi, oc sva þat lid er þá hafdi comit til hans á Rogalandi, (2) oc Hordalandi. Enn er Olafr konungr com þar til þíngs, þá bodadi hann þar cristni sem í audrom stödom; enn fyrir þvi at konungr (3) hafdi þar styrc micin fiölmennis, oc óttudoz þeir þat; (4) enn at lyctom þess máls þá baud konungr þeim tva costi, annat hvart at þeir tæki cristni oc leti scíraz, edr enn at audrom costi at þeir scylldi hallda vid hann orrosto. Enn (5) er bændor sá eigi faung til at beriaz vid konung, þá var hitt rád upptekit, at allt folc cristnadiz. (6) Enn Olafr konungr fór þá med lidi síno á Nordmöri, oc cristnar hann þat fylki. Sídan siglir hann inn á Lader, oc lætr brióta ofan hofit, oc taca allt scraut oc fe or hofino, (7) oc af godino. Hann tóc gullhríng micinn or hofs-hurd-

(1) C. því. (2) C. mági sínom, omittit.

(1) C. hjá Stade. B. Drags-eyri.

(2) oc Hordalandi. B. C. D. E. addunt. (3) E. oc. C. hafdi lid mikit.

(4) Enn at lyctom þess máls. E. om. (5) C. engi finn cost.

(6) C. add. & B. in versione, þar var þá slitit því þíngi.

(7) E. oc af godino, om.

Kong Olaff kom der ocsaa. Da tilbød Kongen Erling it Jarlsdomme; men dertil suarede Erling: mine Forfædre hafue været Herser, oc vil jeg icke være hoiere Nafn, end de hafue haft; men det vil jeg, Konge, begiere aff eder, at jeg maae blifue den ypperste aff dette Nafn her i Landet. Kongen bevilgede hannem det; oc der de skildis at, gaff Kong Olaff Erling sin Suoger i Forlening (alt Landet) norden fra Sogn-Sio, oc øster til Lindisnæs, met saadant Vilkaar, som Harald Haarfager gaff sine Sønner, som før er skrifuit.

Cap. 65.

Fiordenis oc Romsdalens Indbyggere christnis.

Den samme Host stefnede Kong Olaff Bønderne til fire Fylckers Ting, nord til Drags-Eid paa Stad, huortil skulde søge de fra Sogn oc Fiordene, Sundmør oc Romsdalen. Kong Olaff drog did met megit Folck, som hannem hafde følget osten fra Landet, oc saa det Folck, som hand siden samlede paa Rogeland oc Hordeland. Men der Kong Olaff kom til Tinget, bød hand der den Christne Tro, som paa andre Steder. Men fordi Kongen hafde der en stor Krigsmact, fryctede de sig for den; oc paa det sidste bød Kongen dennem to Kaar, enten at vedtage den Christne Tro, oc lade sig døbe, eller oc strax at stride met hannem. Men der Bønderne saa sig icke istand til at slaais met Kongen, da bleff det første Tilbud modtaget, at alt Folcket lod sig christne. Kong Olaff drog derpaa met sit Folck til Nordmør, oc christnede det Len. Hand seilede siden indtil Laden, oc lod nedbryde Affguds-Tempelet, oc tage bort all Prydelse oc Gods aff Tempelet, ocsaa aff Affguden. Hand tog en stor Guldring, som hengde i Templets Doren, huilcken

frequentia, tum ipse Rex Olafus, qui tunc Jarli honores atque dignitatem Erlingo obtulit; ast respondit Erlingus, Hersos fuisse suos majores, nec se velle majorem honoris titulum, quam qui illorum fuerat; id autem à Rege se petere, ut ejus nominis ac tituli omnium ille summus ac præcipuus per totum esset regnum. Petenti hoc concessit Rex Olafus, qui ab illis discedens sororis marito Erlingo in feudum dedit totum terrarum tractum, qui à (d) Sognsæ *ad* Lidandisnæs, *à borea orientem versus porrigitur, eodem pacto ac conditione, qua filiis suis (regna) dedit Haralldus Pulchricomus, quamque supra scripsimus.*

CAP. LXV.

FIORDARUM ET ROMSDALIÆ INCOLÆ FIUNT CHRISTIANI.

Eodem isto autumno Olafus Rex in isthmo Dragensi (Dragseyde) *promontorii Stad comitia quatuor provinciarum indixit, ad quæ convenire jussi sunt Sogniæ, Fiordarum, Sunnmöriæ atque Raumsdaliæ incolæ. Hæc comitia adiit Olafus Rex, ingenti comitatus exercitu, ex copiis collecto, quas secum ab orientalibus regni regionibus traxerat, & quibus in Rogalandia & Hordalandia auctus erat. Rex Olafus comitiis accedens, ibi ut aliis in locis Christianam jubebat religionem, robur ingentis exercitus, quem Rex ducebat, metuente populo; quare duas conditiones hujus negotii ad ultimum offerente Rege, ut vel Christiani facti sacro se paterentur fonte ablui, vel si id non probarent, manum cum Rege consererent, cum sibi vires ad congrediendum non suppetere viderent coloni, id consilii eamque conditionem amplexi sunt, ut totus baptismo lustratus sit populus. Quo facto, Nordmöriam suo cum comitatu petiit Rex, quam provinciam etiam Christianam fecit. Hinc ad Hladas navigans, templum ibi destrui jussit, illudque & idolum ornamentis omnibus & divitiis spoliari. Foribus templi inhæ-*

(d) Sogn-Sæ *veteres dixere tractum maris, qui Sinus Sognensis ostium alluit.*

hurdunne, er Hácon Jarl hafdi látit gera. Sídan let Olafr konungr brenna hofit, enn er bændor verda þessa varir, þá láta þeir fara heraur (8) um öll fylki, oc ſtefna herr út, oc ætla at konungi. Olafr konungr (9) hellt þá lidi ſíno út eptir firdi, oc ſtefnir ſídan nordr med landi, oc ætlar at fara (10) nordr á Hálogaland, oc criſtna þar. Enn er hann com nordr í (11) Biarnau, þá ſpyr hann þat af Hálogalandi, at þeir hafa þar herr úti, oc ætla at veria land fyrir konungi. Ero þeir þar höfdingiar fyrir lidi, Hárekr or Þiótto, oc Þórer Hiortr or Vagom, Eyvindr Kinnrifa. Enn er Olafr konungr ſpurdi þetta, (12) þá ſnýr hann leid ſinni, oc ſiglir ſudr med landi. Enn er hann com ſudr um Stad þá fór hann allt tómligar, oc com þó öndverdan vetr allt auſtr í Víkina.

CAP. LXVI.

BÓNORD OLAFS KONUNGS TIL SIGRÍDAR DROTTNINGAR STÓRRÁDO Í SVÍÞIÓD.

Sigríd drottning í Svíþiód er cöllot var enn Stórráda, ſat at (1) búom ſínom; þann vetr fara (2) menn milli Olafs konungs oc Sigrídar, oc hóf Olafr konungr þar upp bónord ſitt, (3) oc bad Sigrídar enn hon tóc því líct; oc var þat mál feſt med einca málom. Þá ſendi Olafr konungr Sigrídi drottningo gullhríng þann hinn micla, er hann hafdi tekit or hofshurdinne á Hlaudom, (4) oc þótti þat höfod gerſemi. Stefnolag ſcylldi vera til þeſsa mála eptir um varit í Elfinne, vid Landa-mæri. Enn er hríngr þeſsi (5) er Olafr konungr hafdi ſent Sigrídi drottningo, var ſva miöc lofadr af öllom mönnom, þá voro med drotningo ſmider hennar, brædor tveir. Enn er þeir höfdo hrínginn med höndom, oc handvetto

(8) um oll fylki. C. om.
(9) C. ſtefnir þá ut eptir firdi. (10) E. ſidan nordr, cet.
(11) E Biarnara. (12) C. þá ſiglir hann ſudr med landi. E. þá, om.
(1) C. Sigrídr drottning en Stórráda ſat þá þar at búom.
(2) C. ord.
(3) C. E. vid hana. C. hof Olafr bonord ſitt, oc bad Sigridar.
(4) C. vera en meſta gerſemi.
(5) er Olafr konungr hafdi ſent Sigridi drottning. E. om.

cken Hakon Jarl hafde ladet giore; oc ſiden lod Kong Olaff brende Affguds-Huſet. Der Bonderne finge det at vide, da ſende de en Krigs-Pil (Krigsbud) ud til alle Fylcker, oc udbode Krigs-Folck, oc actede at drage (dermet) imod Kongen. Kong Olaff ſeilede da met ſit Folck ud ad Fiorden, ſtefnede ſiden nord met Landet, oc actede ſig nord til Halogeland, at chriſtne det Folck, ſom der bode. Men der de komme nord til Biarnau (Biornør), fick hand Tidende fra Halogeland, at de hafde der forſamlet en Krigsmact, oc vilde verie Landet for hannem. Deris Krigsfolckis Anførere vaare Haareck aff Thiotto, Thorer Hiort fra Vaage oc Evind Kindriff. Men der Kong Olaff dette ſpurde, vende hand om igien, oc ſeilede ſonder ved Landet. Men der hand kom Stad forbi, drog hand frem i Mag, oc kom dog tidlig om Vinteren øſter til Vigen.

Cap. 66.

Kong Olaff beiler til Dronning Sigrid den Storraade i Suerrig.

Dronning Sigrid i Suerrig, ſom kalledis den Storraade, ſad da paa ſine Gaarde. Den Vinter droge Sendinge-Bud mellem Kong Olaff oc Sigrid, oc friede da Kong Olaff til Sigrid, oc begierede hende til Huſtru. Hun tog vel imod Tilbudet, oc bleff den Handel ſtadfeſt met Aftale oc Forligelſe paa begge Sider. Kong Olaff ſende derpaa til Dronning Sigrid den ſtore Guldring, ſom hand tog aff Affguds-Templets Dør paa Laden, ſom actedis for en megit koſtelig Eiemon. Om denne Handel bleff oc ſat Stefne imellem dennem, at holdis om Vaaren efter i Elſuen, ved Landemercket. Men der den Ring, ſom Kong Olaff ſende Dronning Sigrid, bleff ſaa megit roſet aff alle, da vare der hos Dronningen tuende Brødre, hendis (Guld-) Smede. Da diſſe hafde Rin-

bærentem annulum ingentem aureum abſtulit, qvem fabricari fecerat Hakonus Jarlus. *Poſtea igne ſubjecto fanum Rex cremari juſſit. Cujus rei certiores facti coloni, miſſa qvoqvoverſus per totam provinciam ſagitta belli nuntia, exercitum imperant, ut Regem aggrederentur. Qvare per ſinum ſuo cum comitatu ad exteriora navigans Rex Olafus, verſis velis boream verſus littora legebat, Halogalandiam petendi animo ut eam faceret Chriſtianam. Cum ſeptentrionem verſus ad* (e) Biarnauam *ventum eſt, fertur ad eum fama atqve nuntius ex Halogalandia, exercitum ad patriam contra Regem defendendam paratum & in armis habere incolas, copiarum ducibus,* Hareko *in* Thiötta, *&* Thorero Hiorto (*cervo*) *de* Vagis, (*nec non*) Evindo Kinnrifa. *Qvo nuntio motus Rex Olafus, flexo itinere, vela dat auſtrum verſus. Promontorium autem* Stad *prætervectus, lento progreditur itinere, ita tamen, ut prima hyeme orientem verſus ad Vikiam perveniret.*

CAP. LXVI.

REGINÆ SIGRIDÆ IMPERIOSÆ NUPTIAS AMBIT REX OLAFUS.

Regina Svioniæ Sigrida, dicta Imperioſa, (tunc) in prædiis ſuis ſedebat. Miſſis ea hyeme, inter Olafum Regem & Sigridam, ultro citroqve nuntiis, procus factus Olafus, nuptias ambivit Sigridæ, qva rem oblatam non dedignante, mutuo pacto res illa eſt ſancita. Tum Sigridæ Reginæ Rex Olafus muneri miſit ingentem annulum aureum, qvem de foribus templi Hladenſis abſtulerat, rem, ut videbatur, pretioſiſſimam. Statutum erat, ut ſeqventi vere, ad regnorum limites, hac de re convenirent, in fluvio (Goth)-Elva. Verum eximia adeo laude, miſſum ab Olafo Rege Reginæ Sigridæ annulum cunctis tollentibus, cum aurifabri, duo fratres, tunc in

(e) *E. habet:* Biarnaura, *qvod rectius. Hodie* Biörnör *dicitur, tractus terræ maritimus, Naumdaliæ ad meridiem vicinus.*

vetto, oc mæla einmæli milli ſin, þá let drottning calla þá til ſin, oc ſpurdi (6) hvat þeir ſpottadi, þeir dylia þeſs; hon ſegir, at þeir ſcolo (7) fyrir hvern mun láta hana vita hvat þeir hafa atfunnit, þeir ſegia at fals (8) ſe í hrínginom; ſídan let hon brióta í ſundr hrínginn, oc fannz þar (9) eyr í innan, þá vard drottning reid, oc ſagdi at Olafr mundi at fleira falſa hana, enn þeſso eino. Þenna (10) enn ſama vetr fór Olafr konungr upp á Hríngaríki, (11) oc criſtnadi þar.

Ringen mellem Hænderne, oc veiede den i Haanden, oc talede hemmelige met huerandre; da lod Dronningen kalde dennem før ſig, oc ſpurde huad de giorde Spot aff; de nectede vel at ſaa var; men hun ſagde, de ſkulde for alting lade hende vide, huad de hafde haft at udſette (paa Ringen); de ſagde da at Ringen var falſk. Hun lod derpaa brecke Ringen ofuer, oc fantis der da Kobber inde i Ringen, under Guldet. Da bleff Dronningen vred oc ſagde, at Olaff torde vel bedrage hende i flere Maader, end denne ene. Samme Vinter drog Kong Olaff op paa Ringerige, oc chriſtnede der Folcket.

CAP. LXVII.

SKÍRDR OLAFR HARALLDSSON.

Áſta Gúdbrandsdóttir giptiz brátt eptir fall Harallds Grenſca, (1) þeim manni er nefndr er Sigurdr Sýr; hann var konungr á Ríngaríki. Sigurdr var ſon Hálfdanar, enn hann var ſon Sigurdar Hríſa, Haralldsſonar ins Hárfagra. Þá var þar med Áſto oc Sigurdi Olafr ſon (2) þeirra Harallds Grenſca; hann föddiz upp (3) í öſco med Sigurdi Sýr ſtiúpfödor ſinom. Enn er Olafr konungr Tryggvaſon com á Hríngaríki at boda þar criſtni, þá let ſcíraz Sigurdr Sýr oc Áſta cona hans, oc Olafr ſon hennar; oc gerdi Olafr Tryggvaſon gudſifiar vid Olaf Haralldsſon; þá var hann þrevetr. Fór Olafr konungr þá enn út í Víkina, oc var þar um vetrinn; þann var hann hinn þridia vetr konungr yfir Noregi.

Cap. 67.

Olaff Haralds Søn døbis.

Aaſta Gudbrands Dotter giftede ſig kort efter Harald Grenſkis Død, met en Mand, ved Nafn Sigurd Syr, ſom var Konge paa Ringerige. Sigurd var Halfdans Søn, men Halfdan var Sigurd Riiſes Søn, ſom var Harald Haarfagers Søn. Hos Aaſta oc Sigurd var da Olaff, Harald Grenſkis oc Aaſtis Søn, oc bleff hand der opdragen hos Sigurd Syr, ſin Stiffader. Der Kong Olaff Tryggueſøn kom paa Ringerige, at forkynde den Chriſtne Tro, da lode Sigurd Syr, oc Aaſta hans Huſtru, oc Olaff hendis Søn ſig døbe; oc var Olaff Tryggueſøn Olaff Haralds Søns Gudfader, ſom da var try Aar gammel. Siden drog Kong Olaff ud til Vigen, oc var der Vinteren ofuer. Dette var det tredie Aar hand regierede ofuer Norrig.

CAP. LXVIII. Cap. 68.

(6) B. C. D. E. hvart þeir ſpottado at hrínginom.
(7) fyrir hvarn mun. C. om. (8) C. var í hrínginom.
(9) C. teinn í innan. (10) vetr enn ſama.

(11) E. at boda þar criſtni.
(1) E. þeim manni er nefndr er, om.
(2) C. þeirra, om. (3) í æſko. C. om.

in aula Reginæ verſantes, prehenſum manu ponderarent, multa inter ſe ſoli muſſitantes: ad ſe vocatos interrogat Regina, qvam rem illi ludibrio inter ſe habuiſſent? Tum hi tergiverſari, illa mandare, ut qvantivis res vel eſſet momenti, ſibi aperirent, qvidve (in annulo) vituperaverant? Dicunt, adulteratum eſſe annulum. Fracto poſtea, juſſu reginæ, annulo, interiora ejus ex ære prehenſa ſunt conflata. Irata Regina dixit fore, ut fraudem ſibi pluribus in rebus, qvam in hac una, faceret Olafus. Hac autem eadem hyeme, in Hringarikiam profectus Olafus Rex, ejus regionis incolas fecit Chriſtianos.

CAP. LXVII.

BAPTISMI FONTE LUSTRATUS OLAFUS HARALLDI FILIUS.

Brevi poſt cædem Haralldi Grænſkii Aſta *Gudbrandi filia nupta eſt viro* Sigurdo Syr (*Scrofæ*) *dicto, qvi Rex erat Hringarikiæ. Erat Sigurdus filius Halfdani, nepos Sigurdi Hriſii, ſed Haralldi Pulchricomi pronepos. Tunc temporis in aula Aſtæ & Sigurdi commorabatur* Olafus, *filius Haralldi Grænſkii & Aſtæ, qvi puer apud vitricum Sigurdum Syr eſt educatus. Veniente autem in Hringarikiam Olafo Rege, Tryggvii filio, ut ibi Chriſtianam juberet religionem, baptiſmi fonte ſe ablui ſiverunt Sigurdus Syr, & Aſta ejus conjunx, nec non hujus filius Olafus, cui Olafo Haralldi filio ipſe Olafus Tryggvii filius ſuſceptoris munus præſtitit, jam tres annos nato. Poſtea in Vikiam iterum reverſus Olafus Rex, ibi per hyemem eſt commoratus, qvæ tertia, qva Norvegiæ Rex imperavit, erat hyems.*

 CAP. LXVIII.

CAP. LXVIII.

TAL ÞEIRRA OLAFS KONUNGS OC SIGRÍDAR STÓRRÁDO.

Snemma um varit fór Olafr konungr auſtr til konunga-hello, (1) til ſtefno móti Sigrídi drottningo; enn er þau funnoz, þá tölodo þau þat mál er rött hafdi verit ádr um vetrinn, (2) at þau mundo gera ſamgáng ſinn oc fór þat mál alt lícliga. Þá mællti Olafr konungr, at Sigrídr ſcylldi taca ſcírn oc retta trú; hon ſagdi ſva: ecki man ec ganga af trú þeirri, er ec hefi fyrr haft oc frændor mínir fyrir mer; man ec oc ecki at því telia, þótt þú trúir á þann Gud, er þer líkar. Þá vard Olafr konungr reidr miöc, oc mællti brálliga: hví mun ec vilia eiga þic (3) afgamla oc hundheidna, oc lauſt í andlit henni med glófa ſínom, (4) er hann hellt á. Stód hann upp ſídan, oc bædi þau. Þá mællti Sigrídr: þetta mætti verda vel þinn bani. Sídan ſcildo þau; fór konungr nordr í Víkina, enn drottning auſtr í Svíavelldi.

CAP. LXIX.

SEIDMANNA BRENNA.

Olafr konungr fór þá til Túnsbergs, oc átti þar (1) þá enn þíng, oc taladi á þíngino, at þeir menn allir, er kunnir oc ſannir yrdi at því, at færi med galldra oc gerningar, edr ſeidmenn, þá ſcylldo allir fara af landi á brott. Sídan let konungr ranſaca (2) eptir þeim mönnom, um þær bygdir, er þannog voro í námunda, oc boda þeim öllom til ſín. Enn er þeir komo (3) til þíngs, þá var einn madr (4) af þeim, er nefndr er Eyvindr Kellda; hann var ſonarſon Rögnvallds Rettilbeina, ſonar Harallds

(1) til ſtefno. C. om.
(2) at þau mundo gera ſamgang ſinn, C. om.
(3) E. afgamla oc, addit.

Cap. 68.

Kong Olaff oc Sigrid Storraades Samtale.

Tidlig om Vaaren drog Kong Olaff øſter til den ſatte Stefne i Konge-Helle, Dronning Sigrid i Mode, oc der de møttis der, talede de met hinanden om den Sag, ſom Vinteren tilforn var handlet om, at de vilde komme ſammen i Ecteſkab, oc lod det, ſom de derom ſnareſt vilde blifue enige. Da ſagde Kong Olaff, at Sigrid ſkulde tage ved Daaben, oc den ſande Tro; huortil hun ſuarede ſaaledis: ingenlunde vil jeg gaa fra den Tro, ſom jeg hafuer haft tilforn, oc mine Forfædre for mig; oc icke vil jeg paatale, om du troer paa den Gud, ſom dig behager. Da bleff Kong Olaff vred, oc ſagde udi Haſtighed: hui ſkulde jeg ville hafue dig til Huſtru, ſom er en gammel Kierling, oc derhos hedenſk, ſom en Hund? oc ſlog hende i Anſictet met ſin Handſke, ſom hand holt i Haanden. Da ſagde Sigrid: dette maatte vel engang gielde dit Liff. Siden ſkildis de at; drog Kongen nord til Vigen, men Dronningen øſter til Suerrig.

Cap. 69.

Troldmendenes Brenden.

Kong Olaff drog derefter til Tunsberg, oc holt der Ting, oc ſagde paa Tingit, at alle de Mend, ſom deri blefne kiendte oc befundne, at de fore met Trolddom oc Hexekonſter, eller vaare Seidmend, ſkulde rømme Landet. Siden lod Kongen randſage efter ſaadanne Folck, alle de Steder, ſom laae der nær omkring, oc kallede alle dennem for ſig. Der de komme til Tinget, da var iblant dennem en ved Nafn Evind Kelda, ſom var Rognvald Rettilbeins Søn, oc Harald Haarfagers Sønne-Søn. Evind

(4) E. er hann hellt á, om. (1) C. þá enn, om.
(2) C. eptir þeim mönnom um, om. & mox: þadra, i. e. illic.
(3) C. til þíngs, al. þar. (4) E. nefndir, inſ.

CAP. LXVIII.

COLLOQVIUM OLAFI REGIS ET SIGRIDÆ IMPERIOSÆ.

Primo vere Olafus Rex orientem verſus Kongahellam *eſt profectus, ut ibi ex pacto Sigridam Reginam conveniret. Ubi congreſſi ſermones habuere de negotio, quod hyeme præterlapſa transactum erat, de conjugio nimirum inter eos jungendo; qvæ res ex voto ſucceſſura videbatur. Tum Olafus Rex Sigridam cœpit monere, ut baptiſmi fonte abluta, veram amplecteretur religionem, qvæ reſpondit, ſe minime miſſam velle facere religionem, cui ipſa antea fuerat addicta, addicti etiam ipſius conſangvinei, nec ſe (Olafum) criminaturam, ſi is in Deum crederet, qvem ipſe vellet. Tum Rex Olafus ira graviter commotus, in hæc præceps erupit verba: "Qvare ego "Te vellem conjugem, anum decrepitam, canisqve inſtar ethnicam?" chirothecam qvam manu tenebat, ei in faciem impingens. Dixit tum Sigrida, fore, ut mortem hoc ei (aliqvando) maturaret; qvo dicto, digreſſi ſunt, Rex qvidem boream verſus ad Vikiam profectus, ſed Regina verſus orientem in Svioniam.*

CAP. LXIX.

VENEFICI CREMATI.

Poſtea Rex Olafus Tunsbergam profectus, comitia ibi denuo habuit, in qvibus pro concione locutus juſſit, ut omnes, qvicunqve ejus criminis vere erant rei, aut in eo deprehenſi, incantatores, magi aut venefici, exules irent. Hoc facto, in iſtiusmodi homines juſſit Rex per regiones ibi vicinas inqviri, illosqve ad ſe vocari; qvi ad comitia accedentes ſocium ſibi habebant, virum qvendam, nomine Eyvindum Kellda, *nepotem Rognvalldi Rettilbeini,*

allds Hárfagra. Eyvindr var ſeidmadr oc allmiöc fiölkunnigr. Olafr konungr let ſcipa þeſsom mönnom (5) öllom í eina ſtofo, oc let þar (6) velum búaz; (7) let gera þeim þar veizlo, oc fá þeim ſtercan dryck. Oc þá er þeir voro miöc drucknir, let Olafr konungr leggia elld í ſtofuna, oc brann (8) ſtofa ſú, oc allt þat (9) fólc er þar var inni; nema Eyvindr Kellda; hann komz út um liórann, oc ſva í brott. Enn er hann var langt í brott kominn, fann hann menn þá á leid ſinni, er fara ætlado til konungs, oc bad þá (10) ſva ſegia konungi, at Eyvindr Kellda, var brott kominn or elldinom, oc mun alldri ſídan koma á valld Olafs konungs; enn hann mun allt fara á ſömo leid, (11) ſem fyrr gerdi hann, um (12) alla kunnoſto ſína. Enn er þeſsir menn komo á fund Olafs konungs, þá ſegia þeir ſlíct frá Eyvindi, ſem hann hafdi þeim bodit. Konungr lætr illa yfir er Eyvindr var eigi daudr.

Evind var en Seidmand oc megit forfaren udi Trolldom. Kong Olaff lod ſette dennem alle i en Stofue, ſom var megit vel tilred, oc lod dennem giøre it Gieſtebud, oc ſkiencke dennem met ſterck Drick. Men der de vare blefne megit druckne, lod hand ſette Ild paa Huſet, oc brant da Stofuen, oc alt det Folck, der var inde, foruden Evind Kelda, hand kom ud om Liøren, oc rømde dermet bort. Men der hand var kommen langt borte, fant hand nogle under Veis, ſom actede ſig til Kongen, oc bad dennem ſaa ſige Kongen, at Evind Kelda var undkommen aff Ilden, oc ſkulde aldrig mere gifue ſig udi Kong Olafs Vold; men hand vilde ligervis ſom før, bruge ald ſin Troldoms Kunſt. Der diſſe Mend komme til Kong Olaff, ſagde de hannem om Evind, huad hand hafde dennem bedit at ſige. Kongen fortrød det ſtorligen at Evind var i Lifue.

CAP. LXX.

DRÁP EYVINDAR KELLDO.

Olafr konungr fór, er varadi, út eptir Víkinni, oc tóc veizlor at ſtórbúom ſínom, oc ſendi bod allt um Víkina, at hann vill lid hafa úti um ſumarit, oc fara nordr í land. (1) Sídan fór hann nordr á Agdir, oc er á leid lánga föſto, þá ſótti hann nordr á Rogaland, oc kom Páſca aptan nordr í Körmt, á Ögvalldsneſs; var þar búin fyrir hönom Páſcaveizla; hann hafdi nær CCC manna. Þá ſömo nótt kom þar vid eyna Eyvindr Kellda, hann hafdi lángſcip alſcipat; voro þat allt ſeidmenn, (2) oc annat fiölkyngis fólc. Eyvindr geck upp af ſkipi, oc ſveit hans öll, oc mögnodo fiölkyngi (3) ſína:

Cap. 70.

Evind Keldas Drab.

Mod Vaaren drog Kong Olaff ud efter Vigen, oc var til Gieſt paa ſine ſtore Gaarde, oc ſende Bud om all Vigen, at hand vilde den Sommer ſamle Krigsfolck oc drage nord i Landet. Siden drog hand nord til Agder, oc da det led ud i Lange-Faſten, ſøgte hand nord til Rogaland, oc kom Paaſke-Aften nord til Augvaldsnæs, paa Kormt (Karmen), huor mand hafde beredt for hannem Paaſke-Gilde; hafde hand da nær ved 300 Mend. Den ſamme Nat kom Evind Kelda der til Øen, oc hafde it Lang-Skib, ganſke bemandet, oc beſtod alt hans Følgeſkab aff Seidmend, oc andre Trold-Karle. Evind gick paa Landet oc alt hans Folgeſkab; oc giorde Evind dennem

(5) C. öllom, om.
(6) C. vel, om. (7) C. let gera þeim þar veizlo, om. (8) C. hun.
(9) C. inni var. (10) E. ſegia. (11) E. ſem fyrr gerdi hann, om.

(12) E. ſína þiónuſto.
(1) C. hann fór á Agdir. B. oc er leid lega fór, þá &c.
(2) C. D. oc annat fiölkyngis fólc, om.

beini, qvi filius erat Haralldi Pulchricomi, hominem veneficum, artiumqve magicarum qvam maxime peritum. Hiſce omnibus in cœnaculo, à rebus cunctis probe parato, convivium ſtrui juſſit Rex, potusqve inebriantes propinari, qvibus cum perqvam ebrii erant facti, ignem Olafus Rex juſſit cœnaculo ſubdi, qvo facto, in cineres ſubſedit cœnaculum, una cum omnibus, qvi ibi erant, uno excepto Eyvindo Kellda, qvi per apertam ſummo in tecto feneſtram evaſit. Hic ingens viæ ſpatium emenſus, cum nonnullos offenderet, ad Regem iter tendentes, juſſit ei nuntiari, ignem evaſiſſe Eyvindum Kellda, cui ſtatutum erat cum animo, nunqvam ſe poſthac poteſtati Regis committere, ſed nec artium magicarum, qvas antea exercuerat, qvicqvam miſſum facere. Ad Regem illi Olafum accedentes, juſſa ab Eyvindo ei exponunt, ægre admodum ferenti, mortuum non eſſe Eyvindum.

CAP. LXX.

CÆDES EYVINDI KELLDA.

Vere ineunte ad exteriora per Vikiam tendens Rex Olafus, convivia obiit, in prædiis ſuis majoribus, miſſo per totam Vikiam nuntio, qvo ſignificavit, ſe per eam æſtatem cum manu expedita ſeptentrionalia regni velle petere. Poſtea boream verſus in Agdiam profectus, vergente ad finem jejunii quadrageſimalis tempore, Rogalandiam petiit, ipſaqve Paſchatis vigilia ad Augvalldsneſum *in (inſula)* Kormt *appulit, ubi ei per feſtum Paſchatis celebrandum ſtructum erat convivium. Trecentorum autem fere virorum agmen ſecum ducebat (Rex). Eadem ea nocte ad inſulam appulſus Eyvindus Kellda, (vectus) navi bellica, qvam veneficis aliisqve magicarum artium peritis totam habebat inſtructam, in terram aſcendit, una cum toto comitatu, ubi ſuas magicas exercuit artes:*

(3) sína: gerdi Eyvindr þeim (4) huliz hialm oc þoko myrkr sva micit, at konungr oc lid hans scylldo eigi mega siá þá. Enn er þeir komo (5) miöc sva til bærarins á Ögvalldsnesi, þá gerdiz lióss dagr; vard þá miöc annan veg enn Eyvindr (6) hafdi ætlat; (7) kom þá myrqvi sá, er hann hafdi gert med fiölkyngi, yfir hann oc hans föroneyti, sva at þeir sá eigi helldr augom enn hnacka, oc fóro allt í hríng (8) um eyna. Enn vardmenn konungs sá þá, (9) hvar þeir fóro, oc visso eigi hvat lid þat var; var þá sagt konungi; stód hann þá upp, oc allt lidit, oc clæddiz. Enn er konungr sá hvar þeir Eyvindr fóro, bad hann sína menn vapna sic, oc gánga til, oc vita hvat mönnom þat væri. Enn er konungsmenn kendo þar Eyvind, þá tóco þeir hann höndom, oc alla þá, oc leiddo þá til konungs). Sagdi þá Eyvindr allan atburd um sínar ferdir. Sídan let konungr taca þá alla, oc flytia í flædi-scer, oc binda þar. Let Eyvindr (10) sva líf sitt, oc allir þeir. Er þat sídan kallat Skrattasker.

nem Hylle-Hielm, (søgte at giøre dem usiunlige) oc saa morck en Taage, at Kongen oc hans Folck icke skulde kunne see dennem. Men der de komme nær til Gaarden paa Augvaldsnæs, bleff der lius Dag; oc gick det da langt anderledis, end Evind hafde tenckt; thi den Morckhed, som hand hafde giort met Trolldom, betog hannem sielff oc hans Staldbrødre, saa at de icke saae mere met Øinene, end met Nacken, oc danckede omkring paa Øen. Kongens Voctere saae dennem huor de ginge, oc vidste icke huad for Folck de vaare; det bleff da gifuet Kongen tilkiende, som opstod oc klædde sig. Der Kongen saae huor Evind oc hans Følge gick, bad hand sine Mend væbnis, oc gaae hen at see huad for Folck det var. Men der Kongens Mend kiende Evind, da toge de hannem fangen, oc alle hans Staldbrødre, oc førde dennem til Kongen; Evind fortaalde da alle Tildragelser met hans Ferd. Siden lod Kongen tage dennem allesammen, føre dem ud til it Skier, huor Floden gick ofuer, oc binde dem der; kom saaledis Evind aff Dage, oc alle hans Staldbrødre. Det Skier bleff siden deraff kaldit Skratte-Skier.

CAP. LXXI.

FRÁ OLAFI KONUNGI OC VELOM ÓDINS.

Sva er sagt, þá er Olafr konungr var á veizlonni á Ögvaldsnesi, at þar kom eitt qvelld madr gamall oc ordspacr (1) miöc, hafdi hött sídan; hann var einsýnn; kunni sá madr segia af öllom löndom. Hann kom ser í tal vid konung; þotti konongi gaman mikit at rædom hans, oc spurdi hann

Cap. 71.

Om Kong Olaff oc Odins Bedragerie.

Der sigis saa, at der Kongen var til Giest paa Augvaldsnæs, da kom en Aften en gammel Mand til hannem, som var megit vis oc snild udi sine Ord; hand hafde en sid Hat paa Hofuedit, oc var enøjet; denne Mand kunde fortælle Ting fra alle Lande. Da hand fick Kongen i Tale, hafde Kongen stor Fornøielse aff hans Fortælninger,

(3) C. D. sína, om. (4) C. þá hylizhiálm.
(5) C. D. miöc sva, omittit.
(6) C. D. hugdi.
(7) E. kom þá. C. D. þoko myrqvi. A. miorqvi. B. morqvi. B. ætlat.
(8) A. B. oc kríng.

(9) C. D. þá, oc visso eigi hvat mönnom var. Var þá sagt konungi. Geck konungr þá til. Enn er hann sá hvar þeir Eyvindr fóro, oc hans menn: þá fóro þeir til, oc tóco Eyvind, oc alla sveitunga hans, oc leiddo til konungs &c. (10) C. D. þar.
(1) C. D. E. miöc, omittunt.

artes: occulentem suis Eyvindus paravit galeam (f) *densam caligine nebulam, (eum in finem) ut Regi ejusqve comitatui eos videre non foret integrum. Ad villam autem Augvalldsnesi appropinqvantibus illis, clarior illuxit dies, ceciditqve res longe aliter, qvam sibi persvaserat Eyvindus: ope enim artis magicæ, effecta ab eo caligo ipsum illum ejusqve comitatum ita involvebat, ut oculis non magis qvam cervice cernerent, per totam (idcirco) insulam errabundi vagantes. Ita vagantes eos conspicati speculatores regii, sed qvinam essent nescientes, rem ad Regem detulere, qvi tum surgens, una cum toto suo comitatu, vestimenta induit. Eyvindum cum suis vagantem Rex conspicatus, suos jussit armari, atqve accedentes, qvinam isti essent, propius contemplari. Eyvindum ibi noscentes Regii, illum omnesqve ejus comites captivos Regi duxere, cui Eyvindus omnia narravit, qvæcunqve sibi evenerant. Tum Rex jussit omnes prehensos in scopulos abduci, qvi à maris reciprocantis aqvis altius tegebantur, atqve ibi vinculis ligari; qvo pacto Eyvindus omnesqve ejus comites periere. Locus iste postea dictus est* Skrattasker (*dæmonum scopulus*).

CAP. LXXI.

DE OLAFO REGE ET OTHINI INSIDIIS.

Referunt, cum Olafus Rex convivio in Augvalldsneso intererat, vespera qvadam illuc accessisse virum senem, eloqvio insignem, caput pileo alte tectum, & altero orbatum oculo, qvi omnium regionum res narrare poterat. Hic ad colloqvium Regis postqvam fuit admissus, ejus sermonibus mire oblectabatur Rex, qvi multa eum rogitabat, ad

(f) Hulin-hialm s. Huliz-hialm *veteres nostrates dixere sive nubem, sive in nubem qvandam arte magica coactam caliginem, qva veluti galea tecti, aliorum visum se fugere posse credebant.*

hann margra luta, enn gestrinn feck orlausn til allra spurninga, oc sat konungr lengi um kvelldit. Þá spyr konungr, ef hann vissi, hverr Ögvalldr (2) sá hafdi verit, er nesit oc bærinn var vidkendr? Gestrinn segir, at Ögvalldr var konungr, oc hermadr mikill, oc blet kú eina mest, oc hafdi hann hana med ser, hvargi er hann fór, oc þótti hönom þat heilnæmlict, at drecka iafnan miólc hennar. Ögvalldr konungr bardiz vit konung þann er Varinn het. Í þeirri orrosto fell Ögvalldr konungr; var hann her heygdr skamt frá bænom, oc settir upp bautasteinar, þeir er enn standa her. Enn í annan (3) haug, skamt hedan, var (4) lagin kýrin. Slíka luti sagdi hann, oc marga adra, frá (5) konungom eda ödrom forntídindom. Enn er lengi var setit um nóttina, þá minnti biskop konung á, at mál væri at gánga at sofa: gerdi konungr þá oc sva. Enn er hann var af klæddr, oc hafdi í (6) reckio lagz, þá settiz gestrinn á fótscörina, oc taladi (7) enn lengi vid konung. Þotti konungi æ ords vant er annat var mælt. Þá mælti biskop til konungs, segir at mál væri at sofa; gerdi konungr þá sva, enn gestrinn geck út. Litlo sídarr vaknadi konungr, oc spurdi þá eptir gestinom, oc bad hann kalla til sín; (8) enn gestr fannz þá hvargi. Eptir um morgininn let konungr kalla til sín steikara, oc þann mann er dryckinn vardveitti, oc spyr ef nockorr úkunnr madr hefdi komit til þeirra. Þeir segia, at þá er þeir scylldo matbúa kom þar madr nockorr, oc sagdi at furdo illt slátr sudo þeir til konungs bords; sídan feck hann þeim tvær nautz sídor digrar oc feitar, oc sudo þeir þær med ödro slátri. Þá segir konungr, at þá vist alla scylldi ónýta;

ger, oc spurde hannem om mange Ting, men den Fremmede kunde suare til alle Spørsmaale, thi sad Kongen lenge oppe den Aften. Da spurde Kongen, om hand vidste, huo den Augvald hafde været, som Næsit oc Gaarden hafde Nafn aff? Den fremmede Mand suarede, at Augvald var en Konge, oc en megit stridbar Mand; hand offrede til en Ko, som hand hafde met sig, ihuorsom hand drog, oc holt hand det for en Lægedom at dricke aff hendis Melck. Kong Augvald stridde met en Konge, som Varin hed. I den Strid falt Kong Augvald, oc ligger begrafuen i en Hoi, kort fra Gaarden, oc der blefue opsatte hans Bautastene, de som her staae endnu; men udi en anden Hoi, kort derfra, lagde mand Koen. Slige Ting oc mange flere fortaalde hand om Konger, oc andre forbigangne Handeler. Men der de hafde lenge siddet ud paa Natten, da paamindte Bispoppen Kongen, at det var Tid, at gaa til Sengs; Kongen giorde saa. Der hand var affklæd oc hafde lagt sig i Sengen, da sette den Fremmede sig paa Fodskammelen (for ved Sengen), oc snackede endnu en lang Tid met Kongen; thi saasnart en Fortælning var ude, hafde Kongen Lyst til at høre en anden. Da talede Biskoppen til Kongen, oc sagde, det var Tid til at sofue; Kongen giorde saa, men den Fremmede gick bort. Kort derefter vognede Kongen, oc spurde da efter den Fremmede, oc bad at kalle hannem for sig, men hand bleff da ingensteds funden. Om Morgenen efter lod Kongen kalde for sig sin Steger, oc den Mand som hafde Dricke-Varene under Hænder, oc spurde, om nogen ubekiendt Mand hafde værit hos dennem: de sagde, den Tid de skulde lafue Mad, kom der en Mand til dennem oc sagde, at megit slet Slacter sode de til Kongens Bord; siden gaff hand dennem tuende tycke oc fede Sider aff it Nød, som de sode tillige met andet Kiød. Da befalede Kongen, at ald den Mad skulde kastis bort, oc sagde,

(2) D. sá addit, & post pauca: er. (3) A. B. Stad. (4) A. B. heygd. (5) C. D. konungom oc ödrom, om.

(6) C. hvílo. (7) C. hann. C. D. mox fere, æ, addunt. (8) C. D. fannz hann þá hvargi.

ad quæ omnia ita respondit hospes ille advena, ut quæ rogabatur cuncta solveret, vesperamque (hisce sermonibus) in longum Rex traheret. Tum illum Rex rogavit, anne cognitum habebat, quis ille fuerat Augvalldus, *cujus nomen villa & promontorium referebat? Respondit advena, Augvalldum fuisse Regem, in rebus bellicis versatissimum, vaccam quandam sacrificiis præcipue colentem, eam secum per omnia duxisse illum, ejusque lac bibere ei præsentissimum visum fuisse sanitatis remedium. Prælium iniisse Augvalldum cum Rege, dicto* Varino, *cecidisse isto in prælio Augvalldum, atque sub tumulo fuisse conditum, villæ vicino, erectosque (ejus in memoriam) cippos, etiamnum stantes, sed in alio tumulo, haud procul inde, positam vaccam. Talia & plurima istiusmodi ille narravit, de Regibus aut aliis prisci ævi rebus. Postquam autem (hisce sermonibus) multum noctis processerat, monuit Regem episcopus, tempus postulare, ut dormitum iretur; id quod Rex fecit. Qui postquam vestibus exutus in lecto se composuerat, in scamno (ante lectum) sedens hospes advena, sermones diu cum Rege miscuit, qui narratione finita, aliam audire semper gestiebat. Tum Regem allocutus Episcopus monuit, tempus dormiendi adesse; monitis obsequente Rege, è cubiculo exiit hospes. Exiguo præterlapso tempore, somno excussus Rex, hospitem jussit arcessiri, qui nuspiam inventus est. Mane sequentis diei coquos atque cellarium, cui potionum servandarum cura erat mandata, vocari jussos interrogavit, anne illos vir accesserat ignotus, qui responderunt, cum in cibo parando erant occupati, accessisse hominem dicentem, pessimam esse carnem, quam Regiæ coquebant mensæ, atque his dictis, sibi tradidisse boum mactatorum duo latera, carne & pingvedine multa turgentia; hæc se cum alia carne coxisse. Tum Rex ista cibaria omnia abjici jussit, asserens, non alium hunc fuisse hominem,*

ónýta; (9) segir at þetta mundi eingi annarr madr verit hafa, enn sá Ódinn, er heidnir menn höfdo lengi átrúat; sagdi at Ódinn scylldi þá engo áleidis koma at svíkia þá. (10)

CAP. LXXII.
ÞÍNG Í ÞRÁNDHEIMI.

Olafr konungr dró þá saman lid mikit austan or landi um sumarit, oc hellt lidi því nordr til Þrándheims, (1) oc lagdi fyrst inn til Nidaróss. Sídan let hann fara þíngbod um allan fiördinn, oc stefndi VIII fylcna þíng á Frosto, enn bændor (2) sneyro þíngbodi í herör, oc stefndo saman þegn oc þræl (3) um allan Þrándheim. (4) Enn er konungr kom til þíngs, þá var kominn bænda múgrinn med alvæpni.) Enn er þíng var sett, þá taladi konungr fyrir (5) lýdnom, oc baud þeim at taca vit cristni. Enn er hann hafdi (6) litla hríd talat, þá köllodo bændor, oc bado hann þegia, (7) segia at ella mundo þeir veita hanom atgaungo, oc reka hann (9) í brott; gerdo ver sva, sögdo þeir, vit Hácon Adalsteinsfóstra, þá er hann baud oss (9) þvílik bod, oc virdo ver þic eigi meira enn hann. Enn er Olafr konungr sá ædi bændanna, (10) oc þat med, at þeir höfdo her sva mikinn, at ecki mátti vidstanda), þá veik hann sva rædunni, (11) at hann sneri til samþyckis vid bændor, segir sva: ec vil at ver gerim sætt vora, sva sem ver hafom ádr (12) lagt med oss; vil ec fara þar til, er þer hafit it mesta blót ydart, (13) oc siá þar Sido ydra; (14) tökom þá rád vart um sidona, (15) hveria ver viliom hafa, oc samþyckiom þá þat allir). Enn er konungr taladi

(9) C. D. oc þetta mundi, cet.
(10) C. at sinni, addit. (1) C. oc, omittit.
(2) C. D. snero. A. B. stefndo. E. stefndo þíngbodi i herot.
(3) C. D. um allan þrándheim, om.
(4) C. D. enn er bændor komo til þíngs med alvæpni, var oc konungr þar kominn. (5) C. D. bændom. (6) E. lengi. (7) C. D. eda.
(8) C. D. or landi. (9) C. D. slíc sádæmi.
(10) C. D. enn þeir höfdo óvígan her, usqve ad).
(11) E. at hann, alii, oc. (12) C. D. lagt med oss, om.
(13) C. D. oc siá þar Sido ydra, om.
(14) C. D. gerom, pro, tökom.
(15) C. D. hveria, usqve ad) om.

sagde, at denne Fremmede monne ingen anden værit hafue, end den Odin, som hedenske Mend hafde lenge troet paa, sigende, at Odin skulde ingen Vei komme met at suige dennem.

Cap. 72.
Ting holdis i Throndheim.

Kong Olaff samlede en stor Hob Krigsfolck om Sommeren, østen aff Landet, oc drog met det Folck nord til Throndheim, oc lagde først til i Nidaros. Hand sende siden Tingbud ofuer all Fiorden, oc lod stefne Bonderne til Ting aff 8te Læne. Men Bonderne vende Ting-Budet til it Krigsbud, oc bøde ud baade frie Mend oc Trælle aff ald Throndheim. Der Kongen kom paa Tinget, da vare Bonderne der samlede, met veris fulde Rust-ning. Men der Tinget var sett, talede Kongen til Folcket, oc bød dennem at tage ved den Christne Tro; men der hand hafde talet en liden Stund, da raabte Bonderne, at hand skulde tie, oc sagde, at ellers vilde de falde hannem an, oc jage hannem bort; saaledis giorde vi, sagde de, ved Hakon Adalstens Fostre, der hand bød os deslige Bud, thi vi acte dig icke mere verd end hannem. Men der Kong Olaff saa Bondernis Vrede oc Galenskab, oc tillige at de hafde saa stor en Krigs-Mact, at hand icke kunde den bestaa, da dreiede hand saaledis Talen, som hand vilde være enig met Bonderne, saa sigendis: jeg vil at vi skulde giore Fordrag met hinanden, som vi tilforn hafue stiftet os imellem; jeg vil komme derhen, hvor I holde det største Offergilde, oc der see eders Sæder oc Adfærd; lader os da beraadde os om de Sæder, huilcke vi skulle beholde, oc alle blifue derom enige. Der Kongen

nem, qvam divino cultu qvem diu fuerant prosecuti ethnici Othinum, sed se minime permissurum, ut insidiis Othinus se suosqve circumvenire posset. (g)

CAP. LXXII.
COMITIA IN THRANDHEMIA.

Coacto ex terris regni orientalibus æstate illa ingenti exercitu, Rex Olafus copias istas boream versus in Thrandhemiam duxit, atqve ad Nidarosiam (h) *primum appulit. Postea misso per totum circumcirca sinum nuntio, populum ad octo provinciarum comitia in* Frosto *vocavit. Ast coloni, nuntio isto comitiali in bellicum verso, tam ingenuos omnes, qvam servos, per totam Thrandhemiam convenire jusserunt. Accedente igitur ad comitia Rege, colonorum illuc tota armata confluxerat turba. Postqvam autem posita erant comitia, populum allocutus Rex, Christianorum sacra eos jussit amplecti. Ast brevi locutum coloni, sublato clamore, tacere jusserunt, minati, ni id fieret, vim atqve arma, & sese illum esse abacturos; ita se fecisse Hakono Adalsteini Alumno, eadem mandanti, nec se Olafum Regem pluris qvam illum æstimare aut curare. Cernens Olafus Rex colonorum furorem, illosqve à tanto paratos exercitu, ut ei resistere potis non esset, eo flexit sermonem, ut in sententiam colonorum transire videretur, dicens, cupere se, ut mutuo animi fœdere & amicitia jungerentur, qvemadmodum amicitiam antea junxerant; accessurum se locum, in qvo præcipua eorum celebrabantur sacrificia, ut ibi ritus illorum accuratius inspiceret; qvo facto, in utramqve partem, de sacris eligendis sese consulturos, & in eandem sententiam omnes*

(g) *Addit versio Danica, jussisse Regem dictos aperiri tumulos, qvo facto, Regis Augvalldi ossa in altero fuisse inventa, in altero autem vaccæ.*
(h) *Vox* Nidaros *significat fluvii* Nidæ *ostium, signatqve hic locum, in qvo postea fundata est urbs, dicta* Nidaros, *qvam exteri primum, postea ipsi indigenæ, vocarunt* Thrandhemiam.

adi linliga til bænda, þá mýkdoz hugir þeirra, oc fór ſidan allt talit líkliga (16) oc ſáttgiarnliga; oc var þat rádit at lycdom, at vera ſcylldi midſumars blót, inni á Mærinni, oc ſcylldo þar til koma allir höfdingiar oc ríkir bændor, ſva ſem ſidvandi var til; þar ſcylldi oc koma Olafr konungr.

CAP. LXXIII.

FRÁ JÁRN-SKEGGIA.

Skeggi er nefndr ríkr bóndi; hann var kalladr Jarn-Skeggi; (1) hann bió á Upphaugi á Yriom. Skeggi taladi fyrſt á þíngino ímót Olafi konungi, oc var meſt fyrir bændom, at mæla ímóti criſtninni. Þeir ſlito þíngino (2) med þeſsom hætti; fóro þá bændor heim, enn konungr á Hladir.

CAP. LXXIV.

VEITZLA Á HLÖDOM.

Olafr konungr lá ſcipom ſínom í Nid, oc hafdi XXX ſcipa, oc frítt lid oc mikit, enn ſiálfr konungr var (1) optliga á Hlödom med (2) hirdſveit ſína. Enn er miöc leid (3) at því, er blótit ſcylldi vera inn á Mærinni, þá gerdi Olafr konungr veizlo mikla á Lödom; ſendi bod inn á Strind, oc upp í Gaulardal, (4) oc út í Orcadal, oc baud til ſín höfdingiom oc ödrom ſtórbændom. Enn er veitzla var búin, oc bodsmenn höfdo til ſótt, þá var þar (5) et fyrſta kvölld veizla fögr, oc veitt allkappſammliga; voro menn miöc drucknir. Enn eptir um nóttina ſváfo (6) allir menn þar í ró. Um morg-

(16) C. D. oc ſáttgiarnliga, om.

(1) C. D. hann bió á Upphaugi á Yriom, om.

(2) C. D. med þeſsom hætti, om. (1) D. optaz. E. optliga, om.

(2) C. D. hird. (3) C. D. til blótveizlonnar.

(4) C. D. oc út í Orcadal, addunt. (5) C. D. et fyrſta kvelld, om

(6) A. B. þá allir menn í ró þar.

Kongen talede ſactmodigen til Bonderne, da ſtiltis deris Vrede, oc bleff ſiden ald deris Samtale, paa begge Sider, ſom den ſkulde være oc til Eendrectighed; oc paa det ſidſte bleff deris Aftale, at Midſommers-Offerit ſkulde holdis inde paa Møre; der ſkulde da alle Hofdinger oc rige Bønder komme, ſom ſædvanligt var; der ſkulde oc Kong Olaff ſielff komme.

Cap. 73.

Om Jærn-Skiegge.

En mectig Bonde hed Skiegge, ſom bleff kallet Jærn-Skiegge; hand bode paa den Gaard Ophaug, paa Yrje. Skiegge talede førſt paa Tinget imod Kong Olaff, oc gick meſt de andre Bønder for, at imodſtaa den Chriſtne Tro. Tinget bleff dermet endet, oc Bønderne droge hiem, men Kongen til Lade.

Cap. 74.

Gieſtebudet paa Lade.

Kong Olaff laa met ſine Skibe i den Elff Nid; hand hafde der 30 Skibe, ſamt megit oc herlict Krigsfolck, men Kongen ſielff holt ſom ofteſt til paa Lade, met ſine Hoffſinder. Der Tiden nu tilſtundede, at de ſkulde offre inde paa Møre, da lod Kongen berede it ſtort Gieſtebud paa Lade; hand ſende da Bud ind paa Strind, oc op i Gauledal, oc ud til Orkedalen, oc lod biude Hofdingerne oc andre aff de ypperſte Bønder til Gieſt; der Gieſtebudet var bered, oc Gieſterne komne, bleff der den førſte Aften it herligt Gieſtebud, oc ſterck iſkiencket, ſaa de bleſue megit druckne; om Natten ſofue de der alle roligen. Men om

omnes ituros. Rege colonos placide alloqvente, mitigati ſunt eorum animi, qvo facto, modo qvo par erat atqve animo pacis & reconciliationis cupido, invicem ſunt collocuti, tandemqve decretum, ut ad ſacrificia mediæ æſtatis, in Mæria (i) *inſtituenda, omnes accederent Principes viri atqve magnates, nec non colonorum potentiſſimi, prout antiqvus ferebat mos, & ipſe qvoqve accederet Rex Olafus.*

CAP. LXXIII.

DE JARN-SKEGGIO.

Skeggius *nominabatur colonorum qvidam è numero potentiorum, dictus* Jarn-Skeggius (*Ferro-barbus*), *qvi villam* Upphaug *in Yrjis habitabat. In comitiis Olafo Regi primus oblucutus eſt Skeggius, fuitqve is præcipuus colonis auctor ſvaſorqve, ut Chriſtianam recuſarent religionem. Comitiis dicto modo finitis, domum reverſi ſunt coloni, ſed Rex Hladas petiit.*

CAP. LXXIV.

CONVIVIUM IN HLADIS.

In fluvio Nid, in anchoris ſtabant naves Olafi Regis, qvi XXX navium claſſem, nec non copias collectas habebat, & multas & eximias, ipſe autem Rex in Hladis ſæpius morabatur. Appropinqvante proxime tempore, qvo ſacrificium in Mæria erat celebrandum, convivium ingens in Hladis ſtruxit Rex Olafus, ad qvod, miſſis cum in Strindiam, tum in Orkadaliam atqve Gaulardaliam nuntiis, provinciarum Præfectos & Principes viros, nec non alios civium rura colentium præcipuos invitavit. Structo autem convivio, cum acceſſerant invitati, prima veſpera lautiſſimis epulis excepti ſunt convivæ, eisqve ſtrenuiſſime eſt propinatum, adeo ut vino obruti, proxima nocte

(i) *Eſt villa Thrandhemiæ interioris, in* Sparabu *ſ. provincia Sparabyggenſi, qvæ fanum olim habuit ampliſſimum; in qvo loco reſponſa a Dæmonibus fuiſſe data, & illuc ab Hakono (Jarlo) multitudinem idolorum fuiſſe congregatam, narrat Theodoricus Monachus, de Regibus Norvegiæ, Cap. XI. Qvi locus idcirco a provincia, qvam Möriam dicimus, probe eſt diſtingvendus.*

morguninn (7) eptir er konungr var klæddr, let hann syngia ser tídir, (8) oc er messo var locit, þá let hann blása til húsþings: gengo þá allir menn hans af scipom, oc fóro til þings. Enn er þing var sett; stód konungr upp, (9) oc mællti sva: ver áttom þing inn á Frosto, baud ec þá búandom, at þeir scylldo láta scíraz; enn þeir budo mer (10) þar ímót, at ec scylldi hverfa til blóta (11) med þeim, (12) sva sem gert hafdi Hákon konungr Adalsteins fóstri; (13) kom þat ásamt med oss, at ver scylldim finnaz inn á Mærinni, oc gera þar blót mikit). Enn ef ec skal til blóta hverfa med ydr, þá vil ec gera láta et mesta blót, þat sem títt er, oc blóta mönnom; vil ec eigi til þess velia præla edr illmenni; skal til þess velia, at fá godonnom ena ágætosto menn: nefni ec til þess Orm (14) Lygro af Medalhúsom, Styrkár af Gimsom; Kár af Grýtingi, Ásbiörn (15) Þórbergsson af Ærnesi; Orm af Lyxo, Halldor af Skerdingstedio; oc þar med nefnir hann adra V, þá er ágætastir voro. Segir sva, at hann vill þessom blóta (16) til árs oc fridar, oc let þegar veita þeim atgaungo. Enn er bændor sá, at þeir höfdo (17) eigi lidskost vid konungi, þá bidia þeir ser grida (18), oc bióda allt (19) mál sitt á valld konungs. Semz þat á milli þeirra, at allir bændor, þeir er þar voro komnir, leto scíraz, oc veitto konungi svardaga til þess at hallda retta trú, en leggia nidr blótscap (20) allan. Hafdi konungr þá menn þessa alla (21) í bodi síno, (22) allt þar til er þeir fengo sono sína, (23) eda brædor, edr adra náfrændor, í gisling til konungs.

CAP. LXXV.

(7) C. D. eptir er konungr var klæddr, om.
(8) C. D. allar, add. oc er messo var lokit, omitt.
(9) A. B. oc taladi, inserunt. (10) C. D. þar í mót, om.
(11) C. D. med þeim, om. (12) C. sem Hákon Adalsteinsf.
(13) C. D. kom þat ásamt usqve ad) om.
(14) D. Lyrgio, pro, Lygro. (15) C. D. Þorbiörnsson.
(16) C. láta, inserit. (17) C. D. engan afla.
(18) C. D. oc fridar, addunt. (19) A. B. rád.
(20) C. D. allan, om. (21) C. D. med ser. (22) C. D. til þess.
(23) D. edr brædor, om. (1) C. D. öllo, om.

om Morgenen efter, der Kongen var klæd, lod hand siunge Messe for sig; oc der Messen var endet, lod hand blæse til Husting; oc ginge da alle hans Mend op aff Skibene paa Tinget. Men der Tinget var set, opstod Kongen, oc talede saaledis: vi hulde Ting inde paa Frosten, oc bod jeg da Bonderne at tage ved den Christne Tro, oc lade sig dobe; men de bode mig igien, at jeg skulde offre met dennem til Guderne, saasom Kong Hakon Adelstens Fostre giort hafde. Vi blefue da derom enige, at vi skulde komme tilsammen inde paa Mære, oc giore der it stort Offer. Men dersom jeg skal vende om til Affguds-Dyrckelsen oc Offringerne met eder, da vil jeg lade giore det største Offer, som nogensinde hafuer værit giort, oc offre der Menniskner; dog vil jeg icke velje dertil Trælle, eller Misgierningsmend, men dertil skulle kaaris de giefneste Mend i Landet, at offre til Guderne: oc vil jeg dertil udnefne Orm Lygra aff Medelhus, Styrkar aff Gimse, Kaare aff Gryting, Asbiorn Thorbergson aff Ærnæs, Orm aff Lyxoe, Haldor aff Skierdingstad; oc desuden tilnefnede hand andre 5 de ypperligste Mend. Disse alle sagde hand sig at vilde offre til Guderne, for it godt Aar oc Fred i Landet, oc lod strax sine Krigs-Folck angribe dennem. Men der Bonderne saae sig ei at være stercke nock, til at staa Kongens Folck imod, bade de om Fred, oc gafue sin Sag aldelis udi Kongens Vold; siden blefue de enige met hinanden, at alle de Bonder, som der vare komne, lode sig dobe, oc svore Kongen at holde fast ved den Christne Tro, oc nedlegge alt Affguds-Offer. Kongen beholt alle disse Mend hos sig udi sit Giestebud, indtil de sette hannem deris Sonner, eller Brodre, eller andre Nærslectede til Gissel.

Cap. 75.

nocte qviete dormirent omnes. Mane diei seqventis, cum vestes induerat Rex, missæqve sacris postea interfuerat, signo cornu dato, populum ad comitia domestica (k) *vocari jussit ad qvæ omnes ejus, navibus relictis, accessere copiæ. Positis comitiis, surgens Rex in hunc modum est locutus: "In comitiis, qvæ in Frosto habuimus, "colonos jussi, ut se sacro baptismi fonte sinerent ablui, qvi contra me jusserunt, secum sacrificia rite celebrare, "qvemadmodum fecerat Rex Hakonus, Adalsteini alumnus. Convenit inter nos, ut in Mæria congressi, ingens "ibi & maxime solenne institueremus sacrificium. Ast si ego ad sacrificia vobiscum celebranda me sim conversurus, "sacrificium ego instituam, omnium qvæ unqvam fuere maximum, victimas oblaturus homines, nec tamen ad id "electurus servos aut maleficos, sed Diis offerendos præstantissimos omnium viros, cui ego rei denomino* Ormum "Lygro *de Medalhuso,* Styrkarum *de Gimsis;* Karum *de Grytingo,* Asbiornum Thorbergi *filium de Ærneso,* "Ormum *de Lyxa,* Halldorum *de Skerdingstado." Præter hos, alios qvinqve huic rei nominatim designat viros, victimas pro annonæ & pacis felicitate Diis immolandos, qvos statim aggredi suos jussit. Cernentes ergo coloni, ad decertandum cum Regiis, satis sibi non esse virium, Regem pacem poscebant, ejusqve potestati totum istud negotium committebant. Qvo facto, inter eos convenit, ut omnes, qvi ibi præsentes aderant coloni, sacro abluti fonte, juramento fidem Regi obstringerent, se veram fidem fideliter servaturos, nuntio sacrificiis omnibus remisso. Hos viros omnes postea Rex sibi adhibuit convivas, donec filios suos, aut fratres, aut alios proxima consangvinitate junctos ei traderent obsides.*

CAP. LXXV.

(k) *Ita dicta fuere comitia minora atqve privata, ad qvæ Reges aliiqve Principes viri domesticos, vicinos aliosqve, qvi adesse poterant, vocavere, deliberaturi vel de rebus domesticis ac privatis, vel si res & necessitas ita ferret, de publicis negotiis. Distincta ea fuere, tam loco, qvam tempore & convenientium multitudine, à publicis comitiis,* Lögthing *vulgo dictis.*

CAP. LXXV.

FRÁ ÞÍNGI Í ÞRÁNDHEIMI.

Olafr konungr fór med (1) öllo lidi ſíno inn í Þrándheim; enn er hann kom inn á Mæri, þá voro þar komnir allir höfdingiar Þrænda, þeir er þá ſtódo meſt í móti criſtninni, (2) oc höfdo þar med ſer alla ſtórbændor, þá er fyrr höfdo halldit upp blótom í þeim ſtad); var þar þá allfiölment (3) af bændom, (4) ſem vandi var til, oc eptir því ſem fyrr hafdi verit á Froſtoþíngi. Let þá konungr krefia þíngs, oc gengo hvarirtveggio med alvæpni til þíngs. Enn er þíng var ſett, þá taladi konungr, oc baud (5) mönnom criſtni. Jarnſceggi ſvarar máli konungs af hendi bænda, (6) ſegir hann, at bændor villdo enn ſem fyrr, at konungr bryti eigi lög á þeim; viliom ver, konungr, ſegir hann, at þú blótir, ſem (7) her hafa gert adrir konungar fyrir þer. At hans rædo gerdo bændor mikinn róm, oc ſögdo at þeir villdo allt vera láta, ſem Skeggi mælti. Þá ſegir konungr, at hann vill fara í hofit (8) med þeim, oc ſiá ſido þeirra, (9) er þeir blóta. Bóandom líкar þat vel; fara þá til hoffins hvarirtveggio.

CAP. LXXVI.

CRISTNADR ÞRÁNDHEIMR.

Olafr konungr gengr nú í hofit, oc fáir menn (1) med hánom, oc (2) fáir af bændom. Enn er konungr kom þar ſem godin voro, þá ſat þar Þórr, oc var meſt tignadr af öllom godom, búinn (3) gulli

(2) C. D. oc höfdo þar med ſer, uſqve ad) om.
(3) D. af bændom, inſerit. (4) E. ſem vandi var til, addit.
(5) C. D. bændom at taca vit criſtni. (6) C. D. vilia bændor.

Cap. 75.

Om Tinget udi Throndheim.

Kong Olaff drog met alt ſit Folck ind i Throndheim, men der hand kom ind til Mœre, da vare der forſamlede alle de Hofdinger i Throndelagen, ſom da meſt ſtode imod den Chriſtne Tro, oc hafde met ſig alle de ypperſte Bønder, ſom tilforn paa det Sted hafde opholdet Affguds-Offerne. Der var da en megit ſtor Forſamling aff Bønderne, ſom ſædvanligt var, oc ſom det hafde tilfornværit paa Froſte-Ting. Kongen lod da kalde Folcket til Tinge, oc ginge de paa begge Parter vebnede til Tings. Men der Tinget var ſet, da talede Kongen, oc bod Folcket at tage ved den Chriſtne Tro. Jærn-Skegge ſuarede Kongen paa Bøndernis Vegne, oc ſagde, at Bønderne vilde endnu, ſom tilforn, at hand icke afſagde eller brød den gamle Laug; men vi ville, Konge, ſiger hand, at du offrer met os, ſaaſom andre Konger her hafue giort for dig. Bønderne ſamtycte oc roſede megit hans Ord, oc ſagde, de vilde lade alting være ſom Skiegge hafde ſagt. Da ſiger Kongen, at hand vil gaa ind i Offerhuſet met dennem, oc ſee deris Adfærd, naar de offrede; det behagede Bønderne vel, oc ginge da baade Parter til Offerhuſet.

Cap. 76.

Throndheim bliſuer chriſtnet.

Kong Olaff gick nu ind i Offerhuſet, met nogle ſine Mend, oc nogle faa Bønder, men der Kongen kom huor Guderne vare, ſad Thor der, oc var den, ſom bleff meſt dyrket blant de andre Guder, oc var prydet met Guld oc Sølff.

(7) C. D. her hafa gert, om. (8) E. med þeim, addit.
(9) C. D. E. er þeir blóta, om. (1) C. D. med hánom, om.
(2) C. D. E. nockrir. (3) A. B. med, inſerunt.

CAP. LXXV.

DE COMITIIS IN THRANDHEMIA.

Rex Olafus, cum omni ſuo exercitu, ad interiora Thrandhemiæ vectus, cum ad Mæriam pervenit, offendit ibi in unum congregatos omnes Throndorum Præfectos, qvi eo tempore maximi erant religionis Chriſtianæ adverſarii, comitatos tota turba colonorum, potentia & divitiis ſupra vulgus eminentium, qvi antea ſacrificiorum eo in loco fuerant patroni atqve præſides. Maxima igitur illuc, pro more, confluxerat colonorum multitudo, prout antea in comitiis Froſtenſibus fieri conſveverat. Regeqve ad comitia populum vocante, ad comitia utrimqve venere toti armati. Comitiis ordinatis, ſermonem orſus Rex, Chriſtianam religionem populum rogavit atqve juſſit. Colonorum vice reſpondens Jarnſkeggius, id velle cives colonos dixit, qvod antea voluerant, ut Rex leges eorum ſervaret inviolatas, & ut more rituqve, qvem ante eum alii ſervaverant Reges, Diis ſacrificia offerret. Sermonem ejus magno applauſu excepere coloni, dicentes, ſe rem totam velle, ut eam locutus fuerat Skeggius. Tum dixit Rex, ſe fanum cum illis velle intrare, ibi ſacrificantium eorum inſpecturum ritus. Placuit hoc apprime colonis; qvare ab utraqve parte fanum adierunt.

CAP. LXXVI.

CHRISTIANA FIT THRANDHEMIA.

Fanum jam intrat Rex Olafus, paucis ſuorum, paucis etiam colonorum comitatus. Ad ſedem & penetrale Deorum progreſſus Rex, (videt) ibi ſedentem Thorum, qvem præ cæteris Diis præcipuo cultu proſeqvebantur, auro

gulli oc silfri. Olafr konungr hóf upp refdi gullbúit, er hann hafdi í hendi, oc laust Þór (4) sva at hann fell af stallinom. Sídan liópo at konungs menn, oc (5) svipto ofan (6) öllom godom (7) af stöllonom. Enn medan konungr var inni í hofino, þá var drepinn Járnsceggi úti fyrir hofsdyronom, oc gerdo þat konungsmenn. Enn er konungr kom út til lids sins, þá baud hann bændom tva kosti, annan þann at þeir (8) scylldo þá allir vit cristni taca, (9) enn at ödrom kosti hallda vit hann bardaga. Enn eptir lát Skeggia, þá vard engi forgángsmadr (10) at í bonda lidi, til at (11) reisa merki ímót Olafi konungi. Vard hinn kostr upptekinn, at gánga (12) til handa konungi, oc lýda því er hann baud. Þá let Olafr konungr scíra fólc allt, þat er þar var, oc tóc gisla af bóndom til þess, at þeir (13) scylldo hallda cristni sína. Sídan let Olafr konungr fara menn sína um öll fylki í Þrándheimi; mællti þá engi madr ímót cristninni. Var þá scírt allt fólc í (14) Þrændalögom.

CAP. LXXVII.
BÆAR GERD.

Olafr konungr fór lidi sino út til Nidaróss; þá let hann reisa (1) þar hús á Nidarbacka, oc scipadi sva, at þar scylldi vera kaupstadr; gaf mönnom þar toptir til at gera (2) ser þar hús, enn hann let gera konungsgard upp frá Scipa króc; let hann þannog flytia um haustit öll faung, (3) þau er þurfti til vetrseto, oc hafdi (4) þar allmicit fiölmenni.

CAP. LXXVIII.

(4) C. D. sva at hann fell, om. (5) A. B. scyfdo.
(6) C. D. öllom, om. (7) E. af stöllonom, om.
(8) C. D. tæki vid cristni. (9) C. edr ella halldi þar.
(10) C. D. at í bondalidi, omitt. (11) C. D. bera.

Solff. Kong Olaff oploftede da sit met Guld beslaget Spir eller Hammer, som hand hafde i Haanden, oc slog Thor dermet, saa at hand falt neder aff Sædet; siden løbe de andre Kongens Mend til, oc nedsloge alle Guderne aff deris Sæder; men den Stund Kongen var inde i Offer-Huset, bleff Jærn-Skiegge dræbt uden for Offerhus-Døren, huilcket Kongens Mend giorde. Men der Kongen kom ud til sine Folck, tilbød hand Bønderne tuende Vilkaar, enten at de alle skulde strax tage ved den Christne Tro, eller at stride met hannem. Men efter Jærn-Skeggis Død, var ingen blant Bøndernis Flock, som vilde blifue deris Formand, oc lofte Fanen mod Kong Olaff; thi bleff det andet Tilbud antagit, at gaa Kong Olaff til Haande, oc atlyde det alt hues hand befol. Kong Olaff lod da alt Folckit døbe, som der var paa Steden, oc tog Gissel aff Bønderne, at de skulde holde fast ved den Christne Tro. Siden sende Kong Olaff sine Mend om alle Læn i Throndheim; oc sagde da ingen imod den Christne Tro, oc bleff da alt Folcket døbt i Thrøndelagen.

Cap. 77.
Om Byens Bygning.

Kong Olaff drog met sit Folck ud til Nidaros; da lod hand der opføre Huse paa Nideraaens Bred, oc forordnede, at der skulde være en Kiøbsted; hand gaff andre Tofter, til at bygge sig der Huse, men hand lod bygge Kongens Gaard op fra Skibe-Krog, oc lod om Høsten didføre alle de Ting, hand behøfuede til Vinterleie, oc hafde der hos sig megit Folck.

Cap. 78.

(12) A. til konungs. (13) C. D. helldi. (14) C. D. Þrándheimi.
(1) C. D. þar, omittunt.
(2) C. D. ser þar hús, enn hann let gera, om.
(3) C. D. þau er þurfti, om. (4) A. B. hann þá.

auro atqve argento ornatum. Olafus Rex, sublato malleo, qvem manu ferebat auro distinctum, Thorum ita feriit, ut de sede præceps excuteretur. Hoc facto, advolantes Regis comites Deos omnes de sedibus deturbarunt. Intereà autem, dum Rex in fano morabatur, foris ad januam fani occisus est Jarnskeggius, qvam cædem Regii patrarunt. Ad suos autem progressus Rex, colonis duas obtulit conditiones, vel ut sacra Christianorum amplecterentur, vel prælio secum dimicarent. Verum post Skeggii cædem non erat colonorum turbæ Dux aut antesignanus, nec ullus, qvi vexillum contra Regem Olafum tollere auderet. Visa est (igitur) altera conditio potior, placuitqve Regis se committere potestati, ejusqve parere mandatis. Totum tum populi ibi congregatum coetum jussit Rex baptismo lustrari, sibiqve à colonis dari obsides, in pignus religionis Christianæ perpetuo servandæ. Postea de suis qvosdam per omnes Thrandhemiæ provincias misit Rex Olafus, ubi Christianæ religioni nemine obloqvente, omnes sacro fonte abluti sunt incolæ.

CAP. LXXVII.
CIVITAS FUNDATUR.

Inde Olafus Rex exercitum secum ad Nidarosiam duxit, ubi in ripa amnis Nidæ domos exstrui jussit, constituens, ut ibi esset emporium, fundosqve distribuens, ad exstruenda ibi ædificia. Aulam vero regiam strui jussit in loco nonnihil eminentiori haud procul à (1) Skipa-Krok, *atqve illuc circa autumnum res omnes ad mansionem hibernam necessarias apportari; seditqve ibi Rex magna hominum manu stipatus.*

(1) Skipa-Krok *erat statio navium in fluvio Nid, qvo loco in sinum curvatus amnis portum effecit.*

CAP. LXXVIII.

CAP. LXXVIII.

KVANFÁNG OLAFS KONUNGS.

Olafr konungr gerdi (1) ſtefnolag frændom Jarnſceggia, oc baud þeim bætor. Enn þar voro til ſvara margir göfgir menn. Jarnſceggi átti dóttor, er Gudrún (2) er nefnd; (3) oc kom þat at lyctom í ſáttmál þeirra, at Olafr konungr ſcyldi fá Gudrúnar. Enn er brullaups ſtefna ſú kom, þá gengo þau í eina reckio Olafr konungr oc Gudrún. Enn hina fyrſto nótt, er þau lágo bædi ſamt, þegar (4) Gudrúno var grunr á at konungr væri ſofnadr, þá brá hon knífi, oc villdi leggia (5) at hánom; enn er konungr vard þeſsa varr, tóc hann knífinn frá henni, oc (6) ſteig upp or hvílunni, oc geck til manna ſinna, oc ſagdi hvat ordit hafdi. Tóc Gudrún þá oc klædi ſín, oc allir (7) þeir menn er henni höfdo þannog fylgt; fóro þau í brott leid ſína, oc kom Gudrún eigi ſídan í (8) ſama reckio Olafi konungi.

Cap. 78.

Om Kong Olafs Giftermaal.

Kong Olaff ſatte Jærn-Skiegges Frender Stefne, oc bod dennem Bod; men der vare mange ypperlige Mend, ſom den Sag var vedkommende. Jærn-Skiegge hafde en Dotter, ved Nafn Gudrun, oc bleff Kongen tilſidſt ſaaledis forligt met dennem, at hand ſkulde tage Gudrun til Huſtru. Der Bryllups-Dagen kom, gick Kong Olaff oc Gudrun i Seng ſammen. Men den forſte Nat, ſom de laae ſammen, der Gudrun tenckte at Kongen ſoff, drog hun ud en Kniff, oc vilde ſticke hannem met; men der Kongen fornam det, tog hand Knifuen fra hende, oc ſtod op aff Sengen, gick til ſine Mend, oc fortaalde huad ſkeet var. Gudrun tog da oc ſine Klæder, oc alle de Mend met ſig, ſom hafde fulgt hende did; droge de ſin Vei bort, oc kom Gudrun aldrig ſiden i Kong Olafs Seng.

CAP. LXXIX.

GIÖRR TRANINN.

Þetta ſama hauſt let Olafr konungr reiſa lángſcip (1) micit út á eyronom (2) vid Nid; þat var ſneckia; (3) hafdi hann þar til ſmidi marga: enn öndverdan vetr (4) var ſcipit algert, (5) var þat þritugt at rúmatali, ſtafnhatt oc ecki mikit í ſer; þat ſcip kalladi konungr Tranann. Eptir dráp Jarnſceggia var lic hans flutt út á Yriar, oc liggr hann í Sceggiahaugi (6) á Auſtrátt.

CAP. LXXX.

(1) C. D. ſtefno dag. (2) C. D. het.
(3) C. D. vard þat at lyctom ſáttmáls þeirra.
(4) A. B. E. konungr var ſofnadr. (5) A. B. E. á. (6) C. D. ſtód.
(7) E. hennar menn. (8) C. D. í reckio Olafs konungs.

Cap. 79.

Tranen byggis.

Denne ſamme Høſt lod Kong Olaff begynde at bygge it ſtort Skib, ude paa Strandbredden ved Nid; det var en Snecke, oc brugte hand dertil mange Tømmermend; tidlig om Vinteren bleff Skibet ganſke færdigt, oc hafde 30 Rum, met høie Stafne, men var icke megit bredt. Det Skib kallede Kongen Tranen. Efter Jærn-Skieggis Død, bleff hans Liig udført til Yrje, oc ligger begrafuet udi Skieggis Høi, paa Øſtraat.

Cap. 80.

(1) D. micit, omittit. (2) C. D. vid Nid, om.
(3) C. D. hafdi hann þar til ſmidi marga, om.
(4) A. B. E. þá er ſcipit var. (5) A. B. þá, inſerunt.
(6) E. á Auſtrátt, om.

CAP. LXXVIII.

CONNUBIUM REGIS OLAFI.

Olafus Rex, conveniendi loco & tempore conſangvineis Jarnſkeggii ſtatuto, obtulit cædis patratæ expiationem; qvæ res multos præſtantiſſimorum virorum attingebat. Erat Jarnſkeggio filia, nomine Gudruna, *qvam ut conjugem duceret Rex Olafus, demum inter eos pactum eſt. Veniente die nuptiis ſtatuto, toro eodem geniali juncti ſunt Rex Olafus & Gudruna. Prima autem nocte, qva concubuere, ſomno ſopitum ut primum putavit Regem, ſtricto cultro illum transfodere tentavit. Qvod ſentiens Rex, cultro ei de manibus erepto, lectoqve relicto, ad ſuos feſtinavit, illis rem geſtam narrans. Tum etiam Gudruna, ſumtis veſtimentis, ſociisqve viris, qvi eam comitati fuerant, inde abiit, Olafo Regi nunqvam poſtea tori facta ſocia.*

CAP. LXXIX.

NAVIS TRANA (GRUS) STRUCTA.

Eodem illo autumno navem ingentem bellicam, in ora maritima juxta fluvium Nid, ſtrui curavit Rex Olafus, priſtis inſtar formatam; cujus ſtructuræ multos adhibuit fabros. Prima hyeme perfecta eſt navis, qvæ triginta erat transtrorum, prora puppiqve altum eminente, ſed modicæ latitudinis. Huic navi Rex Gruis nomen indidit. Poſt cædem Jarnſkeggii, funus ejus in Yrjas eſt ductum, ubi ſepultum jacet in tumulo, juxta Auſturattam, Skeggia-haug (*Skeggii tumulo*) *dicto.*

CAP. LXXX.

CAP. LXXX.

ÞÁNGBRANDR FÓR TIL ÍSLANDS.

Þá er Olafr konungr Tryggvaſon hafdi verit II vetor konungr at Noregi, var med hönom Saxneſcr preſtr, (1) ſá er nefndr er Þángbrandr; hann var ofſtopa madr micill (2) oc víga madr; enn clercr gódr, oc madr vaſcr; enn fyrir ſacir úſpectar hans, þá villdi konungr eigi hann med ſér hafa, oc feck hánom ſendiferd (3) þá, at hann ſcylldi fara til Íslands, oc criſtna landit; var hánom kaupſcip fengit, (4) oc er frá hans ferd þat at ſegia, at hann com (5) til Íslands í Auſtfiördo, í Alſtafiörd hinn Sydra, oc var eptir um vetrinn med Halli á Sído. Þángbrandr bodadi criſtni (6) á Íslandi, oc af hans ordom let Hallr ſcíraz, oc hión hans öll, oc (7) margir adrir höfdingiar, enn miclo fleiri voro hinir, er ímóti (8) mælto. Þórvalldr Veili oc Vetrlidi ſcálld orto níd um Þángbrand, enn hann drap þá báda. Þángbrandr dvalldiz (9) II vetor á Íſlandi, oc vard þriggia manna bani ádr hann fór í brott.

CAP. LXXXI.

FRÁ HAUKI OC SIGURDI.

Sigurdr er madr nefndr, enn annar Haukr; þeir voro Háleyſcir, oc höfdoz miöc í kaupferdom. Þeir höfdo farit eitt ſumar (1) veſtr til Englands; enn er þeir komo aptr til Noregs, þá ſigldo þeir nordr med landi; enn á Nordmæri (2) urdo þeir fyrir lidi Olafs konungs. Enn er konungi var ſagt, at þar voro komnir (3) nockorir menn Háleyſcir, oc voro heidnir; þá let konungr calla ſtýrimenn

(1) C. D. E. er Þangbrandr het.
(2) C. D. oc vígamadr, om. (3) C. D. þá, om.
(4) C. D. oc er frá hans ferd þat at ſegia at, om.
(5) C. D. ſcipi ſíno. (6) C. D. um Island. (7) C. miöc, inſerit.
(8) E. ſtódo. (9) B. III. (1) C. D. veſtr, om. (2) E. mætto þeir.
(3) C. Hauleyſkir kaupmenn.

Cap. 80.

Thangbrand drager til Iſland.

Der Kong Olaff Tryggueſøn hafde værit 2 Aar Konge i Norrig, var hos hannem en Saxiſk Preſt, ſom hed Thangbrand; hand var en megit ofuermodig oc en ſtor Drabsmand, men en god Klerck (en lærd Mand) oc hurtig; men for de Ulemper hand giorde, vilde Kongen icke hafue hannem lenger hos ſig, oc gaff hannem den Forretning, at hand ſkulde drage til Iſland, oc chriſtne Landet. Kongen fick hannem it Kiøbſkib; oc er dette om hans Reiſe at ſige, at hand kom til Iſland i Øſt-Fiordene, i den ſyndre Alftefiord, oc var om Vinteren hos Hall paa Sido. Thangbrand forkyndede den Chriſtne Tro i Island, oc ved hans Prædiken lod Hall ſig døbe, oc alt hans Folck, ſamt mange andre Hoffdinger; men dog vare der langt flere, ſom ſtode derimod. Thorvald Veile oc Veturlid Skald dictede Nid-Viſer om Thangbrand, men hand ſlog dennem baade ihiel. Thangbrand var udi to Aar paa Iſland, oc dræbte 3 Mend, førend hand drog derfra.

Cap. 81.

Om Hauk oc Sigurd.

Sigurd hed en Mand, oc en anden hed Hauk; de boede paa Halogeland, oc droge ofte udi Kiøbferd. De ſeilede en Sommer veſter til England; oc der de komme tilbage til Norrig, ſeilede de nord efter, langs met Landet, oc paa Nordmør møtte de Kong Olafs Folck. Men der det bleff Kongen ſagt, at der vare komne nogle Mend fra Halogeland, ſom vare hedenſke, da lod Kongen kalde Styr-

CAP. LXXX.

ITER THANGBRANDI IN ISLANDIAM.

Apud Regem Olafum, cum duas hyemes Norvegiæ imperaverat, commorabatur ſacerdos Saxo, nomine Thangbrandus, *elati admodum animi homo, & cædibus famoſus, cætera haud vulgari doctrina & manu promtus; quem turbulentum hominem ſua in aula cum ferre non vellet Rex, nuntium miſit eum in Islandiam, ut iſtam terram Chriſtianam redderet. Tradita eſt illi navis mercatoria, ejusqve de itinere relatum, ad Islandiam appuliſſe illum in* Auſtfiordis *(Sinubus Orientalibus) in* Alptafiordo *auſtrali, atqve apud* Hallum *in* Sida *per hyemem fuiſſe commoratum. Thangbrando religionis Chriſtianæ in Islandia facto præcone, ejus verbis id dedit Hallus, ut aqva baptiſmi ſe luſtrari ſineret, totaqve ejus familia, ſinerent etiam Principum virorum multi alii; aſt obloqventium multo tamen major erat turba. In opprobrium Thangbrandi carmina pepigere* Thorvalldus Veilius & Veturlidus Skaldus, *qvos ambos (idcirco) neci dedit.* (m) *Duas hyemes Thangbrandus in Islandia commoratus, antequam inde diſceſſit, tres occidit viros.*

CAP. LXXXI.

DE HAUKO ET SIGURDO.

Sigurdus *dictus eſt vir qvidam, alius* Haukus, *ambo homines Haleygenſes, in mercatura freqventiſſimi. Hi æſtate qvadam occidentem verſus ad Angliam vecti, reverſiqve in Norvegiam, cum boream verſus littora legebant, in Nordmöria incidere in copias Olafi Regis. Certior factus Rex, illuc veniſſe homines qvosdam Haley-*

(m) *B. habet: Tres hyemes.*

menn til sín. Hann spurdi þá ef þeir villdi scíraz láta? enn þeir qveda þar nei vit. Sídan taladi konungr fyrir þeim á marga (4) vega, oc (5) stodadi þat ecki. Þá het hann þeim dauda edr meidslom; Þeir scipadoz ecki vit þat. Þá let hann setia þá í iárn, oc hafdi med ser nockora hríd, oc voro þeir í fiötrom halldnir. Konungr taladi (6) optliga fyrir þeim, oc týdi þat ecki. Oc á einni nótt hurfo þeir á brott, sva at engi madr spurdi til þeirra, edr (7) visfi med hveriom hætti þeir komoz í brott. Enn um haustit komo þeir fram nordr med Háreki í Þiótto; tóc hann vel vid þeim; voro þeir þar um vetrinn med hánom í gódo yfirlæti.

CAP. LXXXII.
FRÁ HÁREKI Í ÞIÓTTO.

Þat var um varit einn gódan vedrdag at Hárekr var heima, oc fátt manna á bænom, oc þótti hánom daufligt. (1) Sigurdr mælti vid hann, ef hann vill, at þeir (2) rói nockot, oc scemti ser? þat líkar Háreki vel; gánga sídan til strandar, oc draga fram sexæring (3) einn, tóc Sigurdr or naustino segl oc reida, er fylgdi scipino, sva sem þeir (4) voro (5) optliga vanir at fara, at hafa segl er þeir fóro at scemta ser. Hárekr geck á scip, oc lagdi stýri í lag. Þeir Sigurdr brædor fóro med alvæpni, sva sem þeir voro vanir iafnan heima at gánga med bóanda; þeir voro bádir manna sterc-astir. Enn ádr þeir gengi út á scipit, köstodo þeir út smiörlaupom nockorom, oc (6) braudcassi, oc báro milli sín mikla munngátz (7) bytto á scipit. Sídan rero þeir frá landi; enn er þeir voro scamt komnir frá eyonni, þá færa þeir brædor segl upp, enn Hárekr stýrdi; bar þá brátt (8) frá eyonni. Þá

(4) C. D. E. lund. (5) C. tydi. (6) E. iafnan. (7) E. visfi, om.
(1) C. D. þá spyr Sigurdr.
(2) E. reyni. (3) E. einn, omitt.

Styremendene for sig. Hand spurde, om de vilde lade sig døbe, men de sagde nei dertil. Siden formanede Kongen dennem paa mange Maader; men det hialp intet. Da truede Kongen dennem met Døden, eller met anden Skade paa Legemet oc Lemmer; men de lode sig aldelis intet derued beuæge. Thi lod Kongen slaa dennem i Jern, oc hafde dennem hos sig nogen Stund, oc sade de i Baand oc Bolter. Kongen formanede dennem ofte, men det hialp intet. Men en Nat blefue de borte, saa at ingen spurde noget til dennem, eller vidste, huorledis de vare undkomne. Om Høsten komme de nord til Harek i Thiotto, som undfick dennem vel, oc blefue de hos hannem den Vinter ofuer vel holdne.

Cap. 82.
Om Harek paa Thiotta.

Om Vaaren var det en Dag deiligt Vær, da det hende sig, at Harek var hiemme met faa Folck paa Gaarden, oc Tiden bleff hannem lang; thi spurde Sigurd hannem, om hand icke vilde drage lidet ud paa Siøen met dennem, oc forlyste sig; dette behagede Harek vel. Siden ginge de ned til Strandbredden, oc skiøde frem en Baad met 6 Aarer. Sigurd tog ud aff Nøstet baade Segl oc Tofue, som horde Skibet til, ligesom de ofte pleiede at bruge Segl, naar de fore ud paa Siøen at forlyste sig. Harek gick ud paa Skibet, oc lagde Roret i Lauffe. De tuende Brødre Sigurd oc Hauk, ginge met alle deris Vaaben paa, saa som de vare vante at gaa huer Dag hiemme hos Bonden; oc vare de baade megit stercke Mend. Men forend de ginge udi Skibet, kaste de (om Bord) nogle Løbe (Bytter) med Smør i, oc en Brød-Kasse, oc bare en stor Øl-Bytte udi Skibet; siden rode de ud fra Landet; men der de vare komne kort fra Øen, da vunde Brødrene Seglet op, men Harek styrede, oc komme

(4) E. allan, addit, & mox: gerdo iafnan er þeir skemto ser.
(5) C. D. iafnan. (6) E. braudcasfi, al. braudcass. (7) E. tunno.
(8) C. út undan.

leygenses, ethnicorum religioni addictos, navium ductores vocari jussit. Interrogante Rege, an baptismi sacris initiari vellent, negarunt, id se fieri velle. Postea Rex variis modis rem eis persvadere tentavit, sed irrito conatu. Mortem minante Rege, aut ut membris mutilarentur, minis istis non movebantur. Catenis ergo oneratos aliqvamdiu secum duxit, atqve compedibus vinctos sæpe hortatus est, ut sibi persvaderi paterentur, sed nullo ad eos flectendos emolumento. Nocte qvadam elapsi sunt custodia, nemine sciente, qvo illos detulerat fuga, aut qvo pacto evaserant. Autumno autem ad Harekum *in insula* Thiottö *pervenere, à qvo comiter accepti, hyemem ibi seqventem percommode transegerunt.*

CAP. LXXXII.
DE HAREKO IN THIOTTA.

Accidit veris (seqventis) die qvodam, jucundius ridente cœli facie, cum domesticorum pauci domi aderant, ut Harekum temporis tædium caperet. Eum (ergo) allocutus Sigurdus interrogavit, anne vellet, ut navigatum irent, qvo tempus isto oblectamento falleret. Libuit id Hareko; qvare ad littus descendentes, cymbam sex transtrorum in mare deducunt. E navium receptaculo promsit Sigurdus velum & alium navis apparatum, more alias sæpe consveto, ut animi gratia navigantes à velo essent parati. Cymbam intrans Harekus gubernaculum aptavit. Armis omnibus instructi erant Sigurdus ejusqve frater, qvales qvotidie domi apud herum (Harekum) ire erant soliti, viri ambo robore præstantissimi. Antеqvam navigium intrabant, plena butyro vascula nonnulla, repletum pane calathum atqve ingentem cerevisiæ cupam ei imposuere. A littore deinde remigantes, cum haud procul ab insula vecti erant, dant velum vento fratres, gubernante Hareko, qvo pacto ab insula brevi longius pro-

 vecti

Þá (9) ganga þeir brædor aptr, þar til er Hárekr ſat. Sigurdr mællti til Háreks bónda: nú ſkallto kióſa her um koſti nockora: ſá er enn fyrſti, at láta ockor brædor fyrir ferd varri ráda oc ſtefno; hinn er annar, at (10) vit manom binda þic; (11) ſá er inn þridi, at vit manom drepa þic). Hárekr ſá þá hvernog komit var (12) hans máli; (13) hann var andvígr ecki betr enn ödrom þeirra brædra, ef þeir væri iamnbúir; kaus hann því þann af (14) er hönom þotti nockoro villdaſtr, at láta þá ráda fyrir (15) ferdinni: (16) batt hann þat ſvardögom vit þá, oc ſelldi þeim trú ſína til þeſs. Sídan geck Sigurdr til ſtiórnar, oc ſtefndi ſudr med landi: gæta þeir brædor þeſs, at þeir ſkylldo hvargi menn finna; enn byri gaf ſem beſt (17). Letta þeir (18) ferdinni eigi fyrr enn þeir koma ſudr í Þrándheim, (19) oc inn til Nidaróſs, oc finna þar Olaf konung. Sídan let Olafr konungr calla Hárek á tal vit ſic, oc baud hánom at (20) láta ſcíraz; Hárekr mælti ímóti. Þetta tala þeir konungr oc Hárekr marga daga, (21) ſtundom fyrir mörgom mönnom, enn ſtundom í einmæli, oc kemr (22) her eigi áſamt. Enn at lyctom ſegir konungr Háreki: nú ſcallto fara heim, oc vil ec eigi granda þer (23) at ſinni; (24) helldr þat til, at frændſemi er mikil milli ockar, oc þat annat) at þú munt calla, at ec hafa (25) med ſvikom fengit þic. Enn vit þat til ſanns, at ec ætla mer í ſumar at coma nordr (26) þannog, oc vitia ydar Háleygianna; ſcolot þer þá vita, hvart ec kann reſſa þeim er neita criſtninni. Hárekr let vel yfir því, at hann (27) qvæmi ſem fyrſt þadan í brott. Olafr konungr feck Háreki ſcúto góda, oc rero á bord

komme de haſtig bort fra Øen. Da ginge begge Brødre bag i Skibet, huor Harek ſad, oc ſagde Sigurd til Harek Bonde: nu ſette vi dig nogle Vilkaar for, huoraff du ſkal velje it: det forſte er, at du velvilligen lader os Brødre raade for denne Ferd; det andet, at vi ville binde dig; det tredie, at vi ville ſlaa dig ihiel. Harek ſaa huor hand da var ſted; hand kunde icke beſtaa, uden imod en aff Brødrene, om de paa baade Sider vare lige vel udruſtede; thi valde hand det Vilkaar, ſom hannem tycktis at være nogenlunde det beſte, oc lod dennem raade for Færden, oc ſuor dennem en Eed, at hand ſkulde velvilligen følge dennem. Sigurd gick ſiden til Roret, oc ſtefnede ſønder ud langs Landet; oc toge Brødrene ſig vare for, at de ingenſtedis ſkulde tale met Folck; men dennem gafuis den beſte Bor. De fortſette (derfor) Reiſen indtil de komme ſønder til Throndheim, oc lagde til ved Nidaros, huor de funde Kong Olaff. Kongen oc Harek talede mange Dage ſammen derom, ſtundom i mange Mends Nærværelſe, men ſtundom i Enrum, oc kunde dog icke blifue enige. Paa det ſidſte ſagde Kongen til Harek: nu ſkaltu fare fri oc ſellig hiem igien, oc vil jeg icke giøre dig Skade denne gang, af Aarſag, at der er nær Slectſkab imellem os, oc for det andet viltu ſige, at jeg hafuer fanget dig met Forræderie; men du ſkalt vide til viſſe, at jeg acter mig did nord i Sommer, oc vil beſøge eder Helielænder, oc ſkulle I da forfare, om jeg kand ſtraffe dennem, ſom ville ſtaa den Chriſtne Tro imod. Harek var glad at hand met det allerforſte kom bort derfra. Kong Olaff fick Harek en god Skude, met 10 eller 12 Par Aarer om Borde; oc

(9) C. D. þá mællti Sigurdr: Hárekr bóndi! nú, &c. E. þá mællti Sigurdr til Háreks: nu, &c. (10) A. B. láta ockor.
(11) E. ad) om. (12) C. D. hans máli, om.
(13) C. oc hann var ecki betr enn ödrom andvígr.
(14) E. er villdaſtr, om. C. D. hóti vildaſtr. (15) E. at ſinni,
(16) C. D. E. batt vit þá, om. (17) E. mátti kióſa, addit.
(18) E. ferdinni, om.

(19) C. D. oc inn til Nidaróſs, om. &, finna þeir.
(20) E. láta, inſerit.
(21) C. D. ſtundom vit fá menn, add.
(22) C. D. E. med þeim. (23) A. B. fyrſt.
(24) C. D. helldr þat til uſqve ad) om. E. med ockr.
(25) C. D. ſvikit þic. (26) E. þángat.
(27) C. D. komz. E. í brott, om.

vecti ſunt. Tum Harekum, ad puppim ſedentem, accedentes fratres, eumqve allocutus Sigurdus, conditiones ei ferunt eligendas, primam qvidem, ut fratrum arbitrio iter, qvocunqve vellent, dirigendum committeret; alteram, ut ſe ab illis vinciendum daret; tertiam, ut illum interficerent. Harekus cernens, qvo in ſtatu res ſua eſſet, nec ſe niſi fratrum alteri arte pugnandi & fortitudine parem, ſi ab armis pariter eſſent parati, conditionem elegit, qvæ ei qvodammodo optima fuit viſa, ut illis iter dirigendum relinqveret; ad qvam rem jurejurando fidem ſuam illis obſtrinxit. Hoc facto, ad gubernaculum accedens Sigurdus, curſum meridiem verſus juxta littora direxit, id una cum fratre ſedulo cavens, ne hominum qvenqvam convenirent. Vento ad votum ſpirante, itinere incepto non deſtitere, anteqvam in Thrandhemiam usqve vecti, Nidroſiam appulerunt, ubi Olafum Regem convenere. Vocatum poſtea ad colloqvium Harekum juſſit Rex, ut baptiſmi ſacris vellet initiari. Hareko tergiverſante, per dies plures ea de re collocuti ſunt Rex atqve Harekus, interdum ſoli, interdum præſentibus aliis plurimis; attamen inter eos non convenit. Tandem Hareko dixit Rex, permittere ſe, ut domum abiret, pro præſenti integer ac illæſus, tum qvod ſibi propinqva conſangvinitate junctus eſſet Harekus, tum qvod qveri poſſet, ſe à Rege dolis fuiſſe circumventum. Id autem debere illum ſcire, ſtatutum Regi cum animo eſſe, proxima veniente æſtate ſeptentrionalia iſta loca adire, atqve Halogenſes inviſere, tunc experturos, an potis eſſet pœna eos afficere, qvi religioni Chriſtianæ adverſabantur. Sibi gratulabatur Harekus, qvod qvam ocyſſime illinc poſſet diſcedere. Hareko tradidit Rex Olafus navem bonam curſoriam, ab utroqve latere decem aut duodecim remis in-

bord X menn edr XII; let þat scip búa sem best at öllom faungom. Konungr feck Háreki XXX manna vascra drengia oc velbúinna (28).

CAP. LXXXIII.

DAUDI EYVINDAR KINNRIFO.

Hárekr or Þiótto (1) ferr þegar í brott or bænom sem fyrst mátti hann, enn þeir Haukr oc Sigurdr voro med konungi, oc leto scíraz bádir. Hárekr fór (2) leid sína, þar til er hann kom heim í Þiótto. Hann sendi þegar ord Eyvindi Kinnrifo vin sínom, oc bad sva segia hánom, at Hárekr or Þiótto hafdi fundit Olaf konung, oc hafdi eigi kúgaz látit til þess at taca vit (3) cristni; hitt annat bad hann segia hánom, at Olafr konungr ætlar um sumarit (4) at fara nordr þannig med her á hendr þeim; segir Hárekr at þeir mano þar verda varhuga vid at giallda; bad Eyvind koma sem fyrst á sinn fund. Enn er þessi erindi voro borin Eyvindi, þá ser hann at yfrin naudsyn mun til vera, at gera (5) þar fyrir þat rád, er þeir verdi eigi (6) uppnæmir fyrir konungi. Ferr Eyvindr (7) sem scyndiligaz med (8) letti-scúto, oc fáir menn á; enn er hann kom til Þiótto, fagnar Hárekr hánom vel, oc þegar (9) sciótt gánga þeir á tal Hárekr oc Eyvindr annan veg frá bænom. Enn er þeir hafa litla hríd talat, þá coma þar menn Olafs konungs, þeir er Háreki höfdo nordr fylgt, (10) taca þá höndom Eyvind, oc leida hann til scips med ser, fara sídan í brott med Eyvind. Letta (11) þeir eigi fyrr sinni ferd, enn þeir coma til Þrándheims, oc finna Olaf konung (12) í Nidarósi. Var þá (13) Eyvindi fylgt til tals vid Olaf konung. Baud konungr hánom at taca scírn

(28) C. D. at vapnom oc klædom, addunt.
(1) C. D. E. fór þegar hann var búinn; en Haukr, cæt.
(2) E. leid kom, om. (3) C. D. scírn. (4) E. nordr þannig, add.
(5) E. þat, om. C. D. þat rád fyrir. (6) A. B. upptækir.
(7) E. sciótliga til þiótto, &c. (8) C. eina leypiscúto.
(9) C. skiótt, om. (10) E. þeir taca Eyvind.
(11) E. letta eigi fyrr, enn þeir finna Ol. k. baud konungr &c.
(12) C. D. í Nidarosi, om. (13) A. Eyvindr fluttr.

oc lod det Skib megit vel udrede met alle Ting. Kongen gaff Harek met sig 30 raske Mend, som vare vel udrustede.

Cap. 83.

Eyvind Kindrifues Død.

Harek fra Thiotta skyndede sig strax bort fra Byen, men Hauk oc Sigurd vare igien hos Kongen, oc lode sig begge dobe. Harek fortsette sin Reise til hand kom hiem til Thiotta. Hand sende strax Bud til sin Ven Eyvind Kindriff, oc lod hannem saa sige, at Harek fra Thiotta hafde fundet Kong Olaff, men hafde icke ladet sig tuinge til at tage ved den Christne Tro; for det andet, lod hand hannem vide, at Kong Olaff actede at komme der nord om Sommeren, met en Krigs-Mact imod dem; dette sagde Harek maatte de vel tage sig vare for; oc bad Eyvind komme til sig, det forste hand kunde. Der Eyvind fick disse Tidender at vide, da forstod hand, at det var megit Mact paaliggende, saaledis at berede sig, at de kunde forsuare sig mod Kongen. Eyvind drog da affsted, det snarest skee kunde, paa en let Skude, met faa Mend. Men der hand kom til Thiotta, fasnede Harek hannem vel; oc ginge de strax, baade Harek oc Eyvind, til Tals met hverandre, hen til den anden Side fra Gaarden. Men der de hafde en liden Stund talet sammen, da komme der Kong Olafs Mend, som toge Eyvind til Fange, oc forde hannem met sig til Skibet. De droge siden bort met Eyvind, oc fortsette deris Færd, til de komme til Throndheim, oc funde Kong Olaff i Nidaros. Eyvind bleff der fort til Samtale met Kong Olaff, oc holt Kongen hannem fore som andre, at hand skulde lade sig dobe,

instructam, qvam à rebus omnibus necessariis jussit qvam optime parari. (Comites) dedit Hareko Rex XXX viros, manu promtissimos, probeqve armatos.

CAP. LXXXIII.

MORS EYVINDI KINNRIFÆ.

Iter ab urbe qva maxima potuit celeritate festinavit Harekus de Thiotta, remanentibus apud Regem Hauko & Sigurdo, qvi se baptismi fonte ablui sivere ambo. Iter suum prosecutus Harekus, donec domum ad Thiottam pervenerat, missis mox nuntiis, ad amicum suum Eyvindum Kinnrifam, jussit ei indicari, Harekum de Thiotta convenisse Olafum Regem, sed non passum fuisse, religionem Christianam sibi vi obtrudi. Alterum illud ei nuntiari jussit, propositum esse Regi Olafo, ea æstate loca ista borealia cum manu armata accedere, animo illos aggrediendi; necesse esse, ut sibi probe caverent; & petere Harekum, ut qvam primum se conveniret Eyvindus. Allato hoc nuntio, cernit Eyvindus, summam id postulare necessitatem, ut huic rei consiliis ita obviam iretur, ut à Rege non possent circumveniri aut opprimi. Iter ergo festinat Eyvindus, navi vectus cursoria expedita, & paucis suorum comitatus. Ad Thiottam advectum comiter excepit Harekus; nec mora, ad colloqvium mox à villa alia via secedunt Harekus & Eyvindus. Brevi autem habito colloqvio, aggressi illos Olafi Regis milites, qvi Harekum illuc boream versus comitati fuerant, captum Eyvindum ad navem abstrahunt, & inde secum vehunt. Hi postea cursum non interrupere, anteqvam in Thrandhemiam, ad Olafum Regem, Nidarosiæ commorantem, ventum est. Hoc facto, ad colloqvium suum adductum jussit Rex Olafus, ut alios jusserat, sacra Christia-

ſcírn (14) ſem ödrom mönnom. Eyvindr qvad þar nei vit; konungr bad hann blídom ordom at taca vit criſtni, oc ſegir hánom marga ſkynſemi, oc ſva byſkop; (15) Eyvindr ſkipadiz eigi vid þat. Þá baud konungr hánom giafar oc veizlor ſtórar: enn Eyvindr neitti öllo því. Þá het konungr hánom meizlom edr dauda; eigi ſkipadiz Eyvindr vit þat. Sídan let konungr bera inn munnlaug fulla af glódom, oc ſetia á qvid Eyvindi, oc braz brátt qvidrinn ſundr. Þá mælti Eyvindr: takit af mer munnlaugina, ec vil mæla ord nockor ádr ec dey, oc var ſva gert. (16) Þá ſpurdi konungr: villto nú Eyvindr trúa á chriſt? nei! ſegir hann: ec (17) má enga ſcírn fá; ec em einn andi, qviknadr í manns lícam, med fiölkyngi Finna, enn fadir minn oc módir fengo eigi (18) fyrr barn átt. Sídan dó Eyvindr, oc hafdi verit hinn fiölkunngaſti madr.

CAP. LXXXIV.

CHRISTNAT HÁLOGALAND.

Enn um varit eptir let Olafr konungr búa ſkip ſín oc lid, (1) þá hafdi hann ſiálfr Trönona; (2) hafdi konungr þá micit lid oc frítt; enn er hann var búinn, hellt hann lidino út eptir firdi, oc ſídan nordr fyrir (3) Byrdo, oc ſva nordr á Hálogaland. Enn hvar ſem hann kom vid land (4) edr eyiar, þá (5) átti hann þíng, oc baud hann þar öllo fólki, at taca ſcírn oc retta trú; bar þá engi madr trauſt til at mæla ímóti, oc kriſtnadiz þá land allt, þar ſem hann fór. Olafr konungr tóc veizlo í Þiótto at Háreks, þá

(14) B. C. D. ſem ödrom mönnom, om.
(15) C. D. Eyvindr ſkipadiz eigi vid þat, om.
(16) C. D. konungr mælti.
(17) E. vil. (18) E. ecki barna ádr átt.

dobe, men Eyvind ſagde nei dertil. Kongen bad hannem met blide Ord, at hand vilde tage ved den Chriſtne Tro, oc ſagde hannem mange ſkiellige Aarſager oc Beviis derfor, det ſamme giorde Biſkoppen; men Eyvind bevægedis icke noget derved. Da tilbød Kongen hannem Gafuer oc ſtore Læn: men Eyvind affſlog det altſammen. Da truede Kongen hannem met Lemmelæſtelſe eller Døden: men Eyvind lod ſig ei heller dermet ofuertale. Da lod Kongen bære ind it Becken, fuldt met Gløder, oc ſette det Eyvind paa Mafuen, oc ſtrax braſt Mafuen itu. Da ſagde Eyvind, tager Beckenet bort, jeg vil ſige nogle faa Ord, forend jeg døer, oc ſaa giorde de. Da ſagde Kongen: vil du nu, Eyvind, tro paa Chriſtum; nei, ſiger hand, jeg kan ingen Daab faae, thi jeg er en Aand, ſom er indmanet i it Menniſkis Legeme, ved Trolldom oc Finnernis Konſt, men min Fader oc Moder kunde ei før afle it Barn ſammen. Siden døde Eyvind oc hafde værit den ſtørſte Troldmand.

Cap. 84.

Halogaland blifuer chriſtnet.

Om Vaaren derefter lod Kong Olaff udruſte ſine Skibe oc Folck, oc førde ſielff Tranen. Kongen hafde da en ſtor oc anſeelig Krigs-Mact. Men der hand var færdig, ſeilede hand met Flaaden ud efter Fiorden, oc ſiden nord forbi Byrda, oc ſaa nord til Halogaland; men huor ſom hand lagde til Landet eller Øerne, holt hand Ting, oc bød alt Folcket at tage ved Daaben oc den rette Tro; torde da ingen ſige derimod, oc bleff derofuer alt Lands-Folcket chriſtnet, huor hand drog frem. Kong Olaff var til Gieſt hos Harek i Thiotta, oc bleff hand da døbt,

(1) C. D. konungr hafdi þá Tranan.
(2) C. D. hellt hann lidino nordr med landi, oc ſva nordr &c.
(3) E. Berdlo. B. frá Byrdo. (4) E. edr eyar, addit.
(5) D. þá baud hann öllom mönnom, at taca vit criſtni.

ſtianorum amplecti. Abnuente Eyvindo, verba plurima dulciſſima adhibuit Rex, multaqve animum ejus qvæ flectere poſſent argumenta, tam is, qvam etiam epiſcopus; qvibus omnibus ne minimum qvidem flectebatur Eyvindus. Tum Rex illi tam dona obtulit qvam feuda ampliſſima: verum hæc qvoqve omnia reſpuebat Eyvindus. Rege ut membris mutilaretur, aut mortem minitante, ne ſic qvidem paſſus eſt Eyvindus ſibi perſvaderi. Ibi Rex pelvim afferri juſſit, vivis carbonibus plenam, atqve ſtomacho Eyvindi imponi, qvo facto, mox ei ruptus eſt ſtomachus. Tum Eyvindus pelvim amoveri juſſit, velle ſe, anteqvam mortem obiret, verba qvædam fari, id qvod factum eſt. Interrogante Rege, num jam Chriſtianus fieri vellet Eyvindus, negabat ille fieri poſſe, ut baptiſmi redderetur particeps; eſſe ſe ſpiritum (Dæmonem) qvendam, artibus Finnorum magicis ſpeciem corporis humani indutum, nec ullos, anteqvam id fieret, ſuos parentes potuiſſe procreare liberos. Poſtea vita exceſſit Eyvindus, artium magicarum omnium peritiſſimus.

CAP. LXXXIV.

HALOGALANDIA FIT CHRISTIANA.

Vere ſeqventi Rex Olafus naves ſuas copiasqve juſſit parari, ipſe Dux navis, Gruis dictæ. Erat tunc Regi exercitus & ingens & pulcherrimus. Cum autem itineri omnia erant parata, extrorſum per ſinum (Throndenſem), poſteaqve trans (n) Byrdam, *& ſic boream verſus in Halogalandiam vectus, ubicunqve ad continentem aut ad inſulas appulit, poſitis comitiis, univerſum populum juſſit baptiſmum admittere, & veram amplecti religionem. Nemine tunc obloqvi auſo, tota per qvam ivit Chriſtiana facta eſt regio. Convivio intererat Rex Olafus,*

(n) E. *habet:* Berdlo, *pro Byrdo, qvod ſine dubio vitioſum. B. habet: à Byrda,*

þá var hann ſkírdr oc allt lid hans; gaf Hárecr konungi ſtórar giafir (6) at ſkilnadi, oc gerdiz hans madr, oc tóc veizlor af konungi, oc lendsmanns rett.

CAP. LXXXV.

FALL ÞÓRIS HIARTAR.

Raudr hinn Rammi er nefndr bóndi einn, er bió í Firdi þeim er (1) Salpti heitir, í Godey. Raudr var madr ſtóraudigr, oc hafdi marga húscarla; hann var ríkr madr; fylgdi hánom (2) micill fiöldi Finna, þegar er hann þurfti. Raudr var blótmadr mikill, oc miöc fiölkunnigr; hann var vin micill þeſs mans, er fyrr var nefndr, Þórir Hiörtr. Voro þeir bádir höfdingiar miclir. Enn er þeir ſpurdo (3) at Olafr konungr fór med her manns ſunnan um Hálogaland), þá ſamna þeir her (4) ſaman, oc bióda ſcipom út, oc fá lid micit. Raudr hafdi dreca micinn oc gullbúinn (5) höfot á, var þat ſcip XXX at rúmatali, oc micit at því. Þórir Hiortr hafdi oc micit ſkip; þeir hallda lidi því ſudr ímóti Olafi konungi, oc þegar er þeir hittaz, leggia þeir til orroſto vit konung; vard þar micill bardagi, oc gerdiz brátt mannfall (6), oc ſneri því í lid Háleygia, oc rudoz ſkip þeirra: oc því næſt (7) ſló á þá felmt oc ótta. Reri Raudr med dreca ſinn út til hafs, oc því næſt (8) let hann draga upp ſegl ſitt. Raudr hafdi iafnan byr, hvert er hann villdi ſigla, (9) oc var þat af fiölkýngi hans; (10) er þat at ſegia ſciótaz af ferd Rauds, at hann ſigldi) heim í Godey. Þórir Hiörtr flýdi (11) inn til

(6) C. D. vard Hárekr þá lendrmadr, oc tóc veizlor ſtórar af konungi, pro ſeqq.

(1) C. Svalfti. D. E. Salfti, þar ſem heitir. Ol. ſ. Skiálfti.

(2) C. D. micill, om. (3) C. D. til Olafs konungs.

(4) C. D. at ſer. (5) E. höfot á, om.

(6) C. oc ſneri því, om.

(7) C. D. flydo þeir. (8) C. D. dró hann ſegl upp.

(9) C. D. oc var hans, om.

(10) C. D. letti Raudr eigi fyrr enn hann com heim, cet.

(11) C. D. meginlands, & ſeqq. uſqve ad) om.

døbt, oc alt hans Folck; oc gaff Harek Kongen ſtore Gafuer oc Skienck, der de ſkildis ad; men Kongen gaff hannem ſtore Forlæninger, oc Læns-mands-Ret.

Cap. 85.

Thorer Hiortis Fald.

Raud hin Ramme hed en Bonde, ſom bode paa Godøe, udi Skalpte-Fiorden. Raud var en ofuermaade rig Mand, oc hafde mange Huskarle (Hoffmend) om ſig; hand var en mectig Mand; oc hannem fulgde en ſtor Hob Finner, naar hand dem behøfuede. Raud var en ſtor Blottmand (Affguds-Dyrcker), oc megit forfaren udi Trolddom. Hand var ocſaa en ſtor Ven aff Thorer Hiort, ſom før er omtalt, oc vare de begge mectige Hofdinger. Men der de ſpurde, at Kong Olaff kom ſonden fra, oc drog met Krigsmact igiennem Halogeland, ſamlede de Folck, oc bøde Skibe ud, oc finge en ſtor Krigsmact ſammen. Raud hafde en ſtor Drage (Krigs-Skib), met forgyldte Hofueder paa. Dette Skib hafde 30 Rum, oc var endda megit ſtort, efter det Maal at regne. Thorer Hiort hafde oc it ſtort Skib. De ſeilede met deris Flode ſønder ud imod Kong Olaff, oc ſaaſnart de ſundis, gafue de ſig ſtrax i Strid met Kongen. Der bleff it ſuart Slag, oc ſtort Mandfald, men ſom ſnart bleff ſtørre paa Haleiernis Side, ſaa at deris Skibe blefue røddede, huorofuer dem paakom Fryct oc Redſel. Raud rode met ſin Drage tuert ud til Hafs, oc ſiden vant hand Seilet op; thi Raud hafde altid Bør, i huort hand ſeilede, huilcket ſkede ved hans Trolldom. Oc kort at fortælle om Rauds Ferd, da ſeilede hand hiem til Godøe. Thorer Hiort flydde ind til Landet, oc der løbe de

fus, apud Harekum in Thiotta, qvi cum toto ſuo comitatu ſacro fonte ablutus, donis Regem abeuntem ampliſſimis auxit, cujus factus vaſallus, feuda à Rege accepit, & qvæ feudis donatorum erant jura.

CAP. LXXXV.

CÆDES THORERI CERVI.

Raudus, *cognomine* Rammi (*Robuſtus*) *dicebatur colonus qvidam, inſulam* Godey, *in ſinu, qvi* Salpti *vocatur, habitans. Divitiis affluens Raudus plurimos aluit domeſticos milites, eratqve vir potens, qvem magna, qvotiescunqve opus eſſet, Finnorum comitabatur cohors. Erat (qvoqve) in ſacrificando freqventiſſimus Raudus; & artium magicarum peritiſſimus, viroqve, qvem ſupra nominavimus, Thorero Cervo, intima junctus amicitia, ambo autem hi Principum virorum maximi. Facti illi certiores, Olafum Regem cum armata manu ab auſtro Halogalandiam circumvehi, copias cogunt, naves imperant, & magno ſtipantur exercitu. Erat Raudo draco (navis bellica) ingens, capite inaurato, & triginta inſtructus tranſtris, magna utiqve etiam ad hoc (ad hunc tranſtrorum numerum) navis. Ingentem qvoqve navim ducebat Thorerus Cervus. Hi claſſe auſtrum verſus Regi Olafo obviam vecti, ut primum hoſtes offenderunt, Regem prælio aggrediuntur. Oritur ibi acerrimum prælium, magna mox ſtrage, ſed majori ab Halogalandorum partibus, qvorum cum naves milite nudarentur, ſubito pavore correptus eſt exercitus. Suo cum dracone in altum properans Raudus, velum ventis dari juſſit, arte magica id efficere potis, ut qvocunqve vellet navigare, ſecundus ſemper ei afflaret ventus. Ut de itinere Raudi paucis dicamus, domum ille in Godeyam navigavit. Thorerus (autem) Cervus, ad terram fuga appulſus, ibi cum ſuis è na-*

til lands, oc liópo þar af scipom. Enn Olafr konungr fylgdi þeim), liópo þeir oc af scipom (12) oc rako þá oc dropo (13). Vard konungr enn fremstr sem iafnan, þá er (14) slíct scylldi þreyta; konungr sá hvar Þórir Hiörtr lióp; hann var allra manna fóthvatastr; konungr rann eptir hánom, oc fylgdi hánom Vígi hundr hans. Þá mælti konungr: Vígi! tac hiörtinn; Vígi lióp fram eptir Þóri, oc þegar upp á hann. Þórir nam stad vid, þá skaut konungr kesio at Þóri; Þórir lagdi sverdi til hundsins, oc veitti honom sar micit, enn iamsciótt fló kesia konungsins undir hönd Þóri, sva at út stód um adra sídona; let Þórir þar líf sitt, enn Vígi var borinn sárr til scipa. Olafr konungr gaf grid öllom mönnom þeim er bádo, oc kristni villdo taca.

(12) C. D. tóco, &c.
(13) C. D. þar hvem sem þeir nádo, addunt.
(14) C. D. þá er slícs þursti vid.

defra Skibene, men Kong Olaff forfulde dennem, løbe da (Kongens Mend) ocsaa op fra Skibene, oc sette efter dennem, oc dræbte dennem. Kong Olaff var fremmest i Spidsen, som ellers altid, naar saadanne Ting vare paa Ferde. Kongen saa huor Thorer Hiort løb, som var megit rask til Fods, frem for alle andre, (thi kalledis hand Thorer Hiort), oc sette efter hannem met sin Hund Vige; da sagde Kongen, Vige! tag du Hiorten; Vige løb frem efter Thorer, oc sprang strax op paa hannem; Thorer bleff derofuer staaendis; da skiød Kongen met it Spiud til Thorer; men Thorer hug Hunden met sit Suerd, oc gaff hannem it stort Saar; oc i det samme fløi Kongens Spiud Thorer ind under Handen, saa at det gick ud ad den anden Side, oc falt hand død ned; men Vige bleff baaren saaret til Skibs. Kong Olaff gaff dennem alle Fred oc Lifuet, som det begierede, oc vilde tage ved den Christne Tro.

CAP. LXXXVI.
FERD OLAFS KONUNGS TIL GODEYA.

Olafr konungr hellt lidi síno nordr med landi, oc kristnadi allt fólc, þar sem hann fór; enn er hann com nordr at (1) Salpti, ætladi hann at fara inn í fiördinn, oc finna Raud; enn (2) hret vedrs oc (3) stacastormr lá innan eptir firdi, oc lá konungr þar til viko, oc hellz et sama hreggvidri (4) innan eptir firdinom, enn et ytra var blásandi byrr at sigla nordr med landi. Sigldi þá konungr allt nordr í Ömd, oc (5) geck þar allt fólc undir cristni. (6) Sídan snýr konungr ferd sinni aptr sudr; enn er hann com nordan at (7) Salpti, þá var regg vedrs út eptir Firdi oc siádrif; konungr lá þar nockorar nætor, oc var vedr et sama. (8) Þá taladi konungr vid Sigurd

(1) C. Salftri. D. Salptir.

Cap. 86.
Om Kong Olafs Ferd til Godøe.

Kong Olaff drog met sin Flode nord ved Landet, oc christnede alt Folcket huor hand kom. Der hand kom nord til Salpte (Salptsfiorden), actede hand at segle ind i Fiorden, oc besøge Raud; men et Uveir oc en sælsom Storm blæste ud aff Fiorden, saa at Kongen laa der udi en Uge, oc dog bleff den samme Storm oc Uveir ved at blæse udaff Fiorden; men uden for var god Bor at segle nord efter ved Landet. Da seilede Kongen alt nord til Ømd, oc gick da alt Folcket under den Christne Tro. Siden vende Kongen tilbage igien; men der hand kom norden fra til Salpte, da blæste it stort Uveir met Siodriff ud efter Fiorden. Kongen laa der nogle Nætter, oc holt dog det samme Veir ved. Da talede Kongen til Biskop Sigurd

(2) B. C. E. hregg vedrs. (3) C. skaca. E. vero omittit.
(4) E. út. (5) D. cristnadi þar allt. (6) D. Sídan aptr sudr, om.
(7) D. Salptri. (8) C. konungr spurdi biskop.

è navibus cucurrit, qvos persecutus Rex Olafus, navibus etiam relictis, in fugientium tergis hæret cum suis, obviosqve cædit. Cæteros tunc cursu præverterat Rex, ut alias fieri solebat, ubi hujusmodi negotia erant tentanda, videtqve currentem Thorerum Cervum, velocitate pedum omnium præstantissimum. Illum persequentem Regem comitabatur canis Vigius, cui Rex: "Agedum, inqvit, Tu Vigi, cape cervum." Thorerem fugientem insecutus Vigius, in eum mox irruit, qvare cursum sistente Thorero, jaculum in eum emisit Rex, sed cani, vibrato in eum gladio, ingens vulnus inflixit Thorerus, qvem eodem temporis momento sub brachio ita feriit emissum à Rege volans jaculum, ut telo per alterum latus penetrante, Thorerus ibi vitam poneret. Saucius autem Vigius ad naves est portatus. Cæteris omnibus petentibus, qviqve Christianam Religionem amplecti volebant, pacem Rex Olafus concessit.

CAP. LXXXVI.
ITER REGIS OLAFI IN GODEYAM.

Olafus Rex cum suo exercitu boream versus littora legens, incolas omnes, qvæcunqve adibat loca, Christianos reddidit. Ad Salptiam *autem postqvam pervenerat, sinum (istum) intrare, ibiqve Raudum convenire statuit; ast flabat è sinu ea vi procella & insolita adeo tempestas, ut per hebdomadam ibi in anchoris staret Rex, vento eodem adverso è sinu spirante, cum extra (sinum) ventus flaret eis secundus, qvi boream versus juxta littora vellent navigare. Boream igitur versus ad* Ömbdiam *(Aundiam) usqve navigavit Rex, ubi totius terræ incolæ religioni Christianæ se submisere. Postea retro meridiem versus flexo itinere, cum ad Salptiam pervenit Rex, eandem ibi offendit tempestatis vim & è sinu, qvæ æstuantis maris aqvas late spargebant, sævientes procellas. Aliqvot ibi noctes commorabatur Rex, eadem permanente tempestate. Tum Episcopum Sigurdum allocutus*

Sigurd biſkop, oc ſpurdi eptir ef hann kynni þar nockot rád tilleggia. Biſkop ſagdi at hann mundi freiſta, ef Gud vill ſinn ſtyrk tilleggia, at ſigra þenna fianda krapt.

CAP. LXXXVII.

FRÁ SIGURDI BISKUPI OC PÍNINGO RAUDS.

(1) Sigurdr biſkop tóc allan meſso ſkrúda ſinn, oc geck fram í ſtafn á konungs ſkipi, let tendra kerti, oc bar reykelſi; ſetti rodocroſs upp í ſtafninn; las þar gudſpiall oc margar bænir (2); ſtöcdi vígdo vatni um allt ſcipit; ſídan bad hann taca af tiölldin, oc róa inn á fiördinn. Konungr let þá calla til annara ſkipa, at allir ſkylldo róa (3) inn á fiördinn eptir hánom. Enn er ródr var greiddr á Trönunni, þá geck hon inn á fiördinn, oc kendo þeir eingan vind á ſer, er því ſkipi rero, oc ſva ſtód toptin eptir í varrſimanum, at þar var logn. Enn ſva lauſt ſiárokan brott frá (4) tveggia vegna, at hvergi ſá fiöllin fyrir. Reri þá hvert ſkip eptir ödro (5) þar í lognino; fóro þeir ſva allan dag, oc eptir um nóttina; komo litlo fyrir dag inn í Godeyiar. Enn er þeir komo fyrir bæ Rauds, þá flaut þar fyrir landi dreki hans (6) ſá hinn micli. Olafr konungr geck þegar upp til bæarins med lid ſitt, veitti þar atgaungo lopti því, er Raudr ſvaf í, oc bruto upp; (7) hliópo menn þar inn; var þá Raudr handtekinn oc bundinn; (8) enn drepnir þeir menn adrir er þar voro inni, enn ſumir handteknir. Þá gengo konungs menn at ſkála þeim er) húſcarlar Rauds

(1) D. Sídan tóc Sigurdr biſkop. (2) A. B. adrar, inferit. (3) E. inn á fiördinn, inferit. (4) A. B. hvartveggia veg. (5) C. D. þar, om.

Sigurd, oc ſpurde efter, om hand kunde gifue noget Raad derimod; Biſkoppen ſuarede, hand vilde forſøge det, huis Gud vilde forlene hannem ſin Biſtand, denne Diefuels Mact at ofueruinde.

Cap. 87.

Om Biſkop Sigurd oc huorledis Raud bleff pinet.

Biſkop Sigurd tog all ſin Meſſe-Dract paa, oc gick frem i Stafnen at ſtaa paa Kongens Skib, huor hand lod tende it Lius, frembære Rogelſe, oc opſette it Kors-Billede, oc læſte der Evangelium, oc mange Bønner. Hand ofuerſtenckede ocſaa alt Skibet met viet Vand; ſiden bad hand dem tage Tieldingerne bort, oc roe ind ad Fiorden. Kongen lod da raabe til de andre Skibe, at de ſkulde alle roe ind ad Fiorden efter hannem. Der mand begynte at roe paa Tranen, gick Skibet ind ad Fiorden, ſaa de icke merckede til nogen Vind, ſom rode paa det Skib, oc ſtod der lige ſom en indhegnet Plads, eller it Gierde, huor Skibene droge frem, men lidet borte derfra paa begge Sider, bruſede Hafuit ſaa ſaare, at Biergene ingenſteds kunde ſees. Saaledis rode Skibene efter huerandre frem i det ſtille, oc droge affſted den hele Dag, oc Natten efter; men kort forend det dagede, komme de til Godøe. Der de komme uden for Rauds Gaard, da laa der paa Vandet hans ſtore Drage ved Strandbredden. Kong Olaff gick ſtrax op til Gaarden met ſit Krigs-Folck, huor de giorde Anfald paa det Loft, huori Raud ſoff, ſloge der Døren op, oc løbe derind; Raud bleff da tagen til Fange, oc bunden, men de andre, ſom der vare inde, bleſue (enten) dræbte, eller en Part aff dennem tagne til Fanger. Derpaa ginge Kongens Mend til det Herberge, huori Rauds Huskarle ſofue; bleſue

(6) C. D. ſá hinn micli, om. (7) C. D. hliópo menn þar inn, om. (8) C. D. enn drepnir -- ſkála þeim er, om.

cutus Rex interrogavit, num qvid contra hoc malum ſciret remedii, cui reſpondit Epiſcopus, ſe tentaturum, modo ſua ope adeſſe vellet divinum Numen, peſſimi dæmonis hanc frangere vim atque inſolentiam.

CAP. LXXXVII.

DE SIGURDO EPISCOPO ET RAUDI CRUCIATU.

Toto veſtium apparatu indutus Sigurdus Epiſcopus, qvo ad miſſarum ſolennia celebranda accedere ſolebat, in proram navis Regiæ proceſſit, ubi cereo accenſo, datoqve thuris ſuffitu, crucis ſacræ imaginem juſſit erigi, & evangelium precesqve multas recitavit, totam ſimul navem luſtrali ſpargens aqva; qvo facto, qvod navi ſuperinductum erat velum juſſit auferri, atqve navem remis in ſinum impelli. Tum Rex cæterarum navium ductores clamore excitos juſſit moneri, ut ſe ſinum intrantem ſeqverentur omnes. Poſtqvam in navi Trana remigari coeptum eſt, proceſſit illa in ſinum, ventum nullum ſentientibus, qvi navem eam impellebant, & ſpatio maris, qvo tranſibat navis, velut ſæpe qvadam munito, ubi tranqvillum ſtabat mare, cum utrimqve ſævientes undas tanto impetu agitaret & late adeo ſpargeret ventus, ut montes conſpici non poſſent. Ita per mare tranqvillum alia poſt aliam remis agitabatur navis; qvo pacto per totum diem noctemqve ſeqventem ferebantur, & paulo ante lucem ortam ad Godeyam acceſſere. Ubi propter villam Raudi conſtitit claſſis, juxta littus draconem ejus illum ingentem ibi in ancoris (videre) ſtantem. Ad villam Raudi ſuo cum comitatu mox feſtinans Rex Olafus, in ſuperiori ædium contignatione poſitum cubiculum, ubi dormiebat Raudus, aggreſſus eſt, cujus effractis foribus, irrumpentes Regii Raudum captum vinculis ligarunt; ſed aliorum, qvi ibi erant, occiſi ſunt qvidam, qvidam capti. Tum ad cubiculum accedentes Regii, in qvo milites domeſtici Raudi dormiebant, alios necarunt, ſedalios in-

Rauds (9) svásoi, voro þar sumir drepnir, enn sumir bundnir, sumir bardir. Let þá konungr leida Raud fyrir sic, oc baud hánom (10) at láta scíraz; mun ec þá segir konungr, eigi taca af þer eigo þína, (11) vera helldr vin þinn, ef þú kant tilgæta). Raudr æpti á móti því, segir at alldri (12) scylldi hann á krist trúa, oc gudlastadi miöc; konungr vard þá reidr, oc sagdi, at Raudr skylldi hafa hinn versta dauda. Þá let konungr taca hann oc binda (13) opinn á Slá eina, let setia kefli á millom tanna hánom, oc lúka sva upp munninn: þá let konungr taca lýng-orm einn, oc bera at munni hánom, enn ormrinn villdi eigi í munninn, oc (14) reyctiz frá í brott, því Raudr bles ímóti hánom. Þá let konungr taca hvann-nióla trumbo, oc (15) setia i munn Raudi; enn sumir menn segia, at konungr leti (16) lúdor sinn) setia í munn hánom, oc let þar í orminn; let sídan bera at utan (17) slá-iarn glóanda; röcdiz þá ormrinn í munn Raudi, oc sídan í hálsinn, oc skar út um sídona; let Raudr þar líf sitt. Olafr konungr tóc þar ofa micit fe í gulli oc silfri, (18) oc ödro lausafe, í vapnom oc margsconar dýrgripom. Enn menn alla, þá er fylgt höfdo Raudi, let konungr skíra, enn þá er þat villdo eigi, let hann drepa edr qvelia. Þá tóc Olafr konungr dreca þann, er Raudr hafdi átt, oc stýrdi siálfr, þvíat þat var miclo meira skip oc frídara enn Tranan; fram var á dreca höfot, enn aptr krokr, oc fram af sem spordr; oc hvartveggi svírinn, oc allr stafninn var med gulli lagdr: þat skip kalladi konungr orminn; þvíat þá er segl var á lopti, skylldi þat vera fyrir vængi drekans: var þetta skip frídaz í Noregi öllom. Eyar þær er Raudr bygdi heto Gilling oc Hæring, enn allar saman heita þær Godeyar,

(9) C. D. svásó i, om.
(10) C. D. scírn. (11) C. D. vera helldr vin usqve ad) om.
(12) C. D. mundi. (13) B. ofan. (14) B. rickiz. D. hreyctiz.

blefue da der somme dræbte, men somme bundne, oc somme slagne. Kongen lod Raud lede for sig, oc bad hannem at lade sig döbe; saa vil jeg, sagde Kongen, lade dig beholde alt dit Gods oc Eiendom, oc blifue din Ven, dersom du giør dig værdig dertil. Men Raud skreg aff al Mact derimod, oc sagde at hand aldrig skulde tro paa Christ, samt lastede oc bespottede Gud saare megit. Kongen bleff derofuer vred, oc sagde at Raud skulde døe den verste Død. Da lod Kongen tage oc binde hannem til en Bielcke, met Ansictet i Veiret; lod siden sette hannem it Stycke Træ imellem Tænderne, oc aabne hans Mund; siden lod Kongen tage en Lyngorm, oc bære til hans Mund, men Ormen vilde icke derind, oc krob tilbage, thi Raud blæste hannem imod. Da lod Kongen tage Stilcken aff en Angelica-Urt, oc sette den ene Ende i Munden paa hannem, men nogle ville sige at Kongen lod sin Luur (Trompet) sette hannem udi Munden, oc stoppede Ormen deri, oc lod siden bære dertil en gloende Jern-Pind; da krob Ormen ind i Munden paa Raud, gick siden ned i Halsen, oc skar sig ud igiennem Siden; oc endte Raud saaledis sit Liff. Kong Olaff tog der ofuermaade megit Gods, i Guld, Sylff, oc andre Løsøre, samt udi Vaaben oc andre kostelige Ting. Alle de Mend, som hafde tient Raud, lod Kongen døbe, men de det icke vilde, lod hand dræbe eller pine. Da tog Kong Olaff den Drage, som Raud hafde aat, oc styrde den sielff, thi det var it megit større oc skiønnere Skib, end som Tranen. Foran paa Forstafnen stod it Drage-Hofuit, men bag paa var en Krog, oc derfra gick ud ligesom en Spord (Hale). Baade Halsene paa Skibet, oc saa Stafnen var belagt met Guld. Kongen kallede dette Skib Ormen, thi naar Seilet var oppe, skulde det være isteden for Dragens Vinger; oc var dette det skiønneste Skib udi alt Norrig. De Øer som Raud bode paa, kalledis Gilling oc Hæring, men til-

(15) B. setia í &c. usqve ad) om.
(16) C. D. E. taka lúdor sinn oc setia. (17) Ol. f. járnslá.
(18) C. D. oc ödro lausafe, om.

injectis vinculis ligarunt, aut verberibus mulctarunt. Ductum deinde ad se Raudum jussit Rex, ut baptismo se vellet ablui, pollicitus, si id fieret, se bonis eum non privaturum, sed sua potius donaturum amicitia, si eam vellet mereri. Obstrepebat Raudus multo cum clamore, obnixe negans, se unqvam fore Christianum, & convitia multa in Deum jactitans. Qvare ira commotus Rex, & crudelissimam mortem Raudo minatus, prehendi eum jussit atqve tigno alligari supinum, sicqve (cubanti) injecto inter dentes bacillo, os aperiri; qvo facto, jussit Rex angvem prehensum ori ejus admoveri: sed noluit os intrare angvis, corpus inde retro agens, cum ei adversum flaret Raudus; qvare Rex angelicæ caulem ori Raudi jussit inseri (dicunt autem nonnulli, jussisse Regem, ut tuba sua ori insereretur Raudi, tubæqve immitteretur angvis) atqve postea ferrum admoveri candens; qvo facto, os Raudi intrans angvis, atqve inde per gulam penetrans, per latus secto vulnere emersit; qvo pacto vitam ibi posuit Raudus. Qvam maximas ibi Rex Olafus auri argentiqve & aliarum rerum mobilium, armorum nec non variarum rerum pretiosissimarum abstulit opes. Omnes autem, qvi in comitatu fuerant Raudi, baptizari curavit Rex, recusantes vero vel occidi vel cruciari. Draconem, qvi fuerat Raudi, Rex (qvoqve) sibi vindicavit, ipseqve postea gubernavit, navem utpote, navi Trana (Grue) & majorem multo & splendidiorem. Stabat in prora caput draconis, puppis vero in uncum erat curvata, in formam caudæ serpentis fastigatum, & utrimqve tam qvæ proræ & puppi proxima erant, qvam ipsa prora & puppis, auro cælata. Hanc navem Rex vocavit Serpentem, cum vela, qvando pandebantur, draconi loco alarum essent. Omnium per totam Norvegiam hæc navis erat pulcherrima. Qvas habitavit Raudus insulæ dicebantur Gilling *&* Hæring, *junctim autem omnes* Godeyæ, *& qvo-*

eyar, oc Godeya-ſtraumr fyrir nordan, oc milli meginlands. Olafr konungr kriſtnadi fiörd þann allan; ferr ſídan leid ſína ſudr med landi, oc vard í þeirri ferd mart (19) til tídinda, þat er í fráſögn er fært, er (20) tröll oc illar vættir glettoz vit menn hans, oc ſtundom vit hann ſiálfan. Enn ver viliom hit helldr rita um þá atburdi, er Olafr konungr kriſtnadi Noreg, edr önnor þau lönd, er hann com criſtni á. Olafr konungr com lidi ſíno þat ſama hauſt í Þrándheim, oc hellt til Nidaroſs, oc bió ſer þar til vetrſeto. (21) Þat vil ec nú næſt rita láta, at ſegia frá Íſlendſkom mönnom.

tilſammen hede de Godøer, oc var Godøe-Strøm mod norden, mellem (Øerne oc) det faſte Land. Kong Olaff chriſtnede alt Folcket i den Fiord. Siden drog hand ſin Vei ſønder ud langs Landet; oc tildroge ſig udi denne Ferd mange nye Hendelſer, huorom mand ſiden hafuer haft Sagn oc Fortællinger, da Trold oc onde Aander (Spøgelſer) friſtede hans Mend, oc ſtundom hannem ſielff. Men vi ville heller ſkrifue om de Tildragelſer, (ſom ſkede), der Kong Olaff chriſtnede Norrig, eller andre Lande, huor hand fremmede den Chriſtne Tro. Kong Olaff kom denne ſamme Høſt til Throndheim met ſin Flode, oc lagde til ved Nidaros, oc lod lafue til for ſig til Vinter-Leie. Det jeg nu næſt herefter vil lade ſkrifue oc berette, ſkal være om Iſlandſke Mend.

CAP. LXXXVIII.
FRÁ ÍSLENDINGOM.

Þetta ſama hauſt como til Nidaróſs útan af Íslandi (1) Kiartan Olafsſon (2) Höſkulldsſonar, oc dóttorſon Egils Skallagrímsſonar, er einn hefir calladr verit mannvænſtr madr, (3) þeirra er fædz hafi á Íſlandi. Þar var þá oc Halldor ſon Gudmundar á Mödrovöllom, oc Kolbeinn ſon Þórdar Freysgoda, bródor Brenno-Floſa; oc Svertingr ſon Runolfs Goda: (4) þeſsir voro allir heidnir; oc margir adrir, (5) ſumir ríkir, enn ſumir úríkir. Þá como oc af Íſlandi göfgir menn, er kriſtni höfdo tekit af Þángbrandi, (6) Giſsor Hvíti, (7) ſon Teits Ketilbiarnarſonar; enn módir hans var Álöf, dóttir Bödvars Herſis, Víkinga-Káraſonar; bródir Bödvars var Sigurdr, fadir Eiríks Biódaſcalla, födor Áſtrídar, módor Olafs konungs. Hiallti het madr Íſlendzkr Skeggiaſon; hann átti Vilborgo dóttor Giſsorar Hvíta;

Cap. 88.
Om Iſlendingerne.

Den ſamme Høſt kom til Nidaros fra Iſland Kiartan Olaffsſøn, Hoſkulds Sønneſøn oc Egil Skallagrimsſøns Dotter-Søn, ſom er bleſuen holden for den deiligſte oc mandeligſte Mand, ſom (nogen Tid) er fød paa Iſland. Der var oc den Tid Haldor Gudmunds Søn aff Mødrevold, Kolbein Thord Freys Godes Søn, men Brende-Floſes Broderſøn, oc Suerting Runolff Godes Søn, ſom alle vare Hedninger, oc mange andre, ſomme mectige, ſomme mindre formuende. Da komme oc aff Iſland nogle ypperlige Mend, ſom hafde taget ved den Chriſtne Tro aff Thangbrand, nemlig Giſſur Huide, Teits Søn, ſom var Ketilbiorns Søn, men hans Moder var Aloff, Bodvar Herſis Dotter, ſom var Vikinga-Kaaris Søn; Bodvars Broder var Sigurd, Fader til Eirik Bioda-Skalle, ſom var Aaſtrids, Kong Olafs Moders, Fader. Hialte Skiegge-Søn hed en Iſlandſk Mand, ſom hafde Vilborg, Giſſur Huides Dot-

(19) C. D. til tidinda, addunt.
(20) C. D. óhreinir andar. (21) E. þat vil ec — Isl. mönnom, om.
(1) E. margir menn, addit. (2) C. D. Höſkulldsſonar, om.

(3) E. af Islendzkom mönnom. (4) E. þeſsir voro allir heidnir, om.
(5) E. göfgir menn, addit, ſeqventia ad) om. (6) C. Gæzor.
(7) B. Teitr Ketilbiarnarſon.

qvo à continenti, qva boream ſpectant, dividebantur euripus, Godeyarſtraum. *Totum hunc ſinum Olafus Rex fecit Chriſtianum, qvo facto, littora legens auſtrum verſus, iter eſt proſecutus, qvo in itinere nova qvam plurima acciderunt, ore vulgi poſtea & fama celebrata, cum dæmones maliqve genii Regis comitibus, interdum ipſi Regi illudere tentarunt. Sed nos ea potiſſimum ſcribere volumus, qvæ acciderunt, Olafo Rege Norvegiam reddente Chriſtianam, aut alias regiones, ubi religionis Chriſtianæ auctor fuit & promotor. Eodem autumno Olafus Rex cum copiis in Thrandhemiam redux, Nidaroſiam petiit, ubi ad hyemem transigendam neceſſaria paravit. Qvæ jam proxima his ſcribenda curabo, ad Islandiæ incolas pertinebunt.*

CAP. LXXXVIII.
DE ISLANDIS.

Hoc eodem autumno, acceſſere Nidaroſiam ex Islandia, Kiartanus Olafi filius, *Hoſkolldi ex filio, ſed Egilli Skallagrimi filii ex filia nepos, qvem fama refert unum omnium, qvos genuit Islandia, indole, ſpecie & fortitudine fuiſſe præſtantiſſimum. Ibidem qvoqve erat* Halldorus *Gudmundi filius de Mödrövellis, nec non* Kolbeinus *Thordi Freysgodii filius, fratris* Brenno-Floſii, *&* Svertingus, *filius Runolfi Godii (ſacrorum Antiſtitis). Hi omnes erant ethnici, & (cum illis) plurimi, ſuperioris alii, alii inferioris conditionis homines. Ex Islandia tunc qvoqve acceſſere dignitate præſtantes viri, à Thangbrando Chriſtiani facti,* Giſſurus *Hvite (Albus) Teiti filius, Ketilbiorni nepos, cujus mater erat* Alofa, *Bodvari Herſeri filia, filii Vikinga-Karii, ſed Bodvari frater erat Sigurdus, pater* Eirici Biodaſkallii, *qvi fuit pater Aſtridæ, matris Olafi Regis.* Hialltius *dictus eſt vir Islandus, Skeggii filius, qvi conjugem habuit* Vilborgam, *Giſſuri Albi filiam,*

 &

Hvíta; Hiallti var oc kristinn madr, oc tóc Olafr konungr feginsamliga vid þeim (8) mágom Gitzori oc Hiallta, oc voro þeir med hánom. Enn þeir íslendskir menn er fyrir scipóm redo, oc heidnir voro, þá leitado þeir til brott-siglingar, þegar (9) er konungr var í bænom; þvíat þeim var sagt, at konungr naudgadi öllom til kristni; enn vedr geck í þrâ þeim, oc rac þá aptr undir Nidarhólm. Þeir redo þar fyrir scipom Þórarinn Nefiúlfsson, Hallfrödr Skálld Óttarson, Brandr hinn Örvi, Þórleikr Brandsson). Þetta var sagt Olafi konungi, at Íslendingar voro þar nockorom scipom, oc heidnir allir, oc villdo (10) flýa fund konungs. Þá sendi konungr menn til þeirra, oc bannadi þeim braut at (11) hallda; bad þá (12) leggia inn til bæar, oc gördo þeir sva, enn báro eigi af scipom sínom. (13) Þeir átto kaupstefno, oc helldo torg vit konungs bryggior. Um várit leitodo þeir til brautsiglingar þrysvar, oc gaf þeim alldri, oc lágo vit bryggior. Þat var einn gódan vedr dag, at margir menn fóro á sund, oc skemta ser; einn var sá madr, er þar bar lángt af ödrom of allir íþróttir. Kiartan mælti vit Hallfred Vandrædaskálld, at hann skylldi reyna sund vit þenna mann; enn hann telz undan. Kiartan mælti: ec scal þá freista; kastar af ser klædonom, oc verpr ser á sund; legdz at þessom manni, oc grípr um fót hánom, oc færir hann nidr; koma upp; oc höfdoz engi ord vit: fara nidr ödro sinni, oc ero myclo lengr nidri, enn hit fyrra sinn; koma enn upp, oc þegia: fara þegar nidr þridia sinni, þar til er Kiartani þickir allt mál upp, oc er þá eigi þess kostr, oc kennir þá aflsmunar; ero nidri, þar til er Kiartan er miöc þrotinn;

(8) C. D. bádom. (9) C. D. til bæar kominn.
(10) E. braut þegar er þeir mætti.

Dotter (til Hustru); Hialte var ocsaa Christen; thi tog Kong Olaff vel oc met Glæde imod begge disse Suogre, Gissor oc Hialte, oc vare de hos hannem. Men de Islendske Mend, som raadde for Skibene, oc vare Hedninger, vilde strax seile bort, saasnart Kongen var kommen til Byen; thi de hafde spurt, at Kongen tuang alle til at lade sig christne; men de finge Modbør, saa de drefue ind igien under Nidarholm. Disse vare de, som raadde der for Skibene: Thorarin Nefiolfssøn, Hallfroder Skald Ottarsøn, Brand den Gaffmilde oc Thorleik Brandsøn. Kong Olaff fick det at vide, at der vare Islendinger met nogle Skibe, som alle vare Hedninger, oc vilde icke komme for Kongen; thi sende hand sit Bud til dennem, oc lod dennem forbiude at segle bort, oc bod at de skulde legge Skibene ind til Byen; de giorde saa, men de lode dog icke bære aff deris Skibe. De hafde Kiobstefne, oc hulde Marcket ved Kongens Brygge. Om Vaaren vilde de tre gange drage bort, men de komme aldrig affsted, saa de blefue liggendis ved Bryggen. Det skede en Dag, da der var godt oc blidt Veir, at mange Mend gafue sig til at suomme, for at forlyste sig. Blant dennem var en Mand, som langt ofuergick de andre i alle slags Ofuelser. Da sagde Kiartan til Hallfred Vandræda-Skalld, at hand skulde forsøge met denne Mand, huor sterck hand var i at suomme, men hand undslog sig derfor; huorfor Kiartan sagde: da vil jeg forsøge det. Hand kaste da Klæderne fra sig, oc sprang ud i Vandet; siden lagde hand til denne Mand, griber hannem om Foden, oc fører hannem ned under Vandet; de komme derpaa op igien, men taltis icke noget ved. De duckede under anden gang, oc vare megit længer under Vandet, end som første gang; men komme op igien, oc tagde stille; derpaa duckede de under tredie gang, indtil Kiartan syntis det være Tid til at ducke op igien, men dertil var for hannem ingen Mulighed; oc saais da Forskiellen paa (beggis deris) Styrcke; de vare da under Vandet, indtil Kiartan var blefuen

(11) D. sigla. (12) E. vera þar.
(13) E. seqventia ad finem capitis addit.

& religionem Christianam fuerat amplexus. Hos affines, Gissurum & Hialltium, lubentissimo animo Rex Olafus accepit, apud qvem (aliqvamdiu) commorati sunt. Navium autem ductores viri Islandi, & religionis ethnicæ cultores, ut primum urbem accesserat Rex, iter maturabant, cum relatu acceperant, ad religionem Christianam vi omnes à Rege cogi; sed ventus ortus adversus diuqve sæviens eos ad Nidarholmiam retro cedere coëgit. Navium ibi duces tunc fuere, Thorarinus *Nefiulfi filius*, Hallfredus *Skalldus (Poëta) Ottari filius*, Brandus *ille munificus*, & Thorleikus *Brandi filius. Relatum est Olafo Regi, esse ibi Islandos navium qvarundam vectores, ethnicos omnes, jam fugæ paratos, ne Regem convenirent. Tum Rex, misso nuntio, abitu illis interdixit, jubens ut ad urbem naves appellerent; jusso illi paruerunt, sed naves non exoneravere, mercaturam facientes & sua venum exponentes, in foro juxta pontem, qvi Regis dicebatur. Vere (seqventi) ter abitum tentarunt, sed conatu frustrati, juxta pontem stetere. Accidit qvodam die, cœlo jucundius ridente, ut natatum irent multi, animum ea re oblectaturi. Inter hos, omnibus in exercitiis, longe supra alios eminebat qvidam. Tum Hallfredum Vandredaskalld (poëtam periculosum) allocutus Kiartanus, hortatus est, ut hunc virum & qvantum natandi arte valeret, vellet tentare; abnuente illo, se tentaturum, dixit Kiartanus, moxqve vestibus exutis, in undas se projiciens, adnatat ad virum istum, qvem calce prehensum fluctibus mersat; emergentes illi, nec qvicqvam collocuti, iterum merguntur aqvis, qvæ longe diutius, qvam prius, illos habuere; emergunt tandem, sed nec jam rupto silentio, tertium subeunt aqvas, donec Kiartano visum est, tempus adesse emergendi, qvod cum fieri non posset, virium (utriusqve) jam apparuit discrimen; mersi (ergò) latent in undis, donec Kiartanus*

inn; koma þá upp oc leggiaz at landi; ſpyrr hinn Norræni madr, hverr Íſlendingr væri at namni? Kiartan nefnir ſic; hinn mælti: þú ert vel ſundfærr; edr ertu íþróttamadr at fleirom lutom? Kiartan ſvarar: þat er lítil íþrótt. Hinn Norræni mælti: hví ſpyrdo eingis ímót? Kiartan ſvarar: ek ætla mik eingo ſkipta, hverr þú ert, edr hvat þú heitir; hinn ſvarar: ek mon þá ſegia þer; her er Olafr Tryggvaſon. Hann ſpurdi Kiartan margs af Íslandi; enn hann ſegir allt of lettliga. Sídan ætlar Kiartan braut at gánga ſcíotliga. Konungr mælti: her er ſkickia, er ek vill gefa þer Kiartan, enn Kiartan þá ſkickiona, oc þackadi hánom forkunnar vel.

uen næſten ganſke affmectig, huorpaa de komme op, oc ſagde til Landet. Den Norſke Mand ſpurde da huad Islendingen hed; Kiartan gaff hannem ſit Nafn tilkiende; huorpaa den anden ſagde: du kanſt godt ſuømme; men har du lært flere Idretter (Legems-Øfuelſer)? Kiartan ſuarede dertil, at det var en ringe Øfuelſe; da ſagde den Norſke Mand: hui ſpør du mig ei om noget igien? jeg mener, ſuarede Kiartan, det kommer mig icke ved, huo du eſt, eller huad du heder. Da vil jeg, ſagde den anden, ſige dig det; her er Olaff Tryggueſøn. Siden ſpurde hand Kiartan om mange Ting fra Island; men Hin ſuarede hannem kun loſligen paa det altſammen. Kiartan vilde ſiden ſkynde ſig bort derfra, men da ſagde Kongen: her er en Kappe, Kiartan, ſom jeg vil gifue dig. Kiartan tog imod Kappen, oc tackede hannem megit vel oc artigen derfor.

CAP. LXXXIX.

SKÍRDIR ÍSLENDSKIR MENN.

Þá kom Michialsmeſsa; let konungr þá hallda miöc til, at ſýngia meſso hátídliga. Íſlendingar gengo til, oc lýddo ſaung (1) fögrom, oc klucknahliódi. Enn er þeir komo til ſcipa ſinna, ſagdi hverr þeirra hvernig líkat hafdi atferd kriſtinna manna. Kiartan let vel yfir, enn fleſtir adrir löſtodo. Enn (2) ſva fór þar, ſem mælt er, at mörg ero konungs eyro. Var konungi þetta ſagt. Þá gerdi hann þegar (3) um daginn mann eptir Kiartani, oc bad hann coma til ſín. Kiartan geck til konungs med nockora menn; konungr fagnadi hánom vel. Kiartan var allra manna meſtr oc frídaſtr, oc vel (4) ordi farinn; (5) enn er þeir konungr höfdo fám ordom vidſciptz, þá) baud konungr Kiartani at taca vit kriſtni. Kiartan ſegir, at hann

(1) E. fögrom, om. (2) A. B. þat er.
(3) D. E. um daginn mann, om.

Cap. 89.

Om Islendernis Daab.

Der Michels Dag kom, lod Kongen anvende ſtor Pract, paa en hoitidelig Meſſe at lade ſiunge for ſig. Islendingerne ginge dertil, oc hørde paa den faure Sang oc Klockeliud. Men der de komme til Skibs igien, da ſagde enhuer aff dennem, huorledis dennem behagede de Chriſtnis Skick oc Adfærd. Kiartan talede vel derom, men de fleſte andre laſtede det. Da gick det ſaa til, ſom mand ſiger, at mange ere Kongens Øren: thi det bleff ſnart Kongen tilkiende gifuet, huad de hafde talit. Strax ſamme Dag ſende Kongen Bud til Kiartan, oc bad hannem komme til ſig. Kiartan gick til Kongen met nogle Mend, oc tog Kongen vel imod hannem. Kiartan var en megit ſtor oc deilig Mand, oc kunde vel tale for ſig. Efter nogen Samtale, bad Kongen Kiartan at tage ved den Chriſtne Tro. Kiartan ſuarede, hand vilde det icke aff-

(4) E. talandi.
(5) E. enn er, uſqve ad) om.

tanus omnibus fere deſtitutus eſſet viribus; qvo facto, emergunt atqve ad littus enatant. Tum Nordmannus Islandum ſuum rogat nomen; nomen profitetur Kiartanus, qvem alter ille ut natandi arte probe pollentem laudat, & an plura calleret exercitia, interrogat. Reſpondentem Kiartanum, exigui momenti hoc eſſe exercitium, rogat Norvegus cauſam, cur nihil ille interrogaret? ſibi videri ſua non intereſſe, qvis ille, aut qvid ei eſſet nomen, reſpondenti Kiartano: "ego ergo, inqvit alter ille, tibi dicam; eſt hic Olafus Tryggvii filius." Rogatus (poſtea) multa à Rege de Islandia Kiartanus, ad omnia paucis & obiter reſpondebat. Abitum deinde maturanti Kiartano: "en, inqvit Rex, togam, qvo Te, Kiartane, donatum volo." Oblatam accipiens Kiartanus, prolixis & decoris qvam maxime verbis gratias egit.

CAP. LXXXIX.

BAPTISMI FONTE LUSTRANTUR ISLANDI.

Feſto S. Michaëli ſacro, pompa qva fieri potuit maxima Rex ſacra juſſit celebrari, qvibus accedentes Islandi, modulatiſſimos audivere cantus & ſonantes campanas. Ad naves autem reverſi, narrarunt ſinguli, qvales ſibi viſi eſſent Chriſtianorum hominum ritus. Laudavit Kiartanus, cæteris plerisqve vituperantibus. Accidit autem ibi, qvod alias vulgari fertur proverbio: multas eſſe Regis aures; ad Regem hæc ſunt relata. Mox (ergo) eodem die, miſſo ad Kiartanum nuntio, illum ad ſe accerſivit. Regem acceſſit Kiartanus, viris qvibusdam comitatus, qvem venientem honorifice excepit Rex. Erat Kiartanus procera atqve decora corporis ſtatura omnium maxime conſpicuus, nec non facundia præſtans. Poſt breve inter eum & Regem habitum colloqvium, monuit Rex Kiartanum, ut Chriſtianorum ſacra amplecteretur. Reſpondit Kiartanus, ſe non abnuere, ſi ea re Regis mereri

hann vill því eigi níta, ef hann skal þá hafa vinatto konungs; konungr heitir hánom (6) vinatto sinni fullkominni, oc semia þeir Kiartan (7) þá sáttmál milli sín. Annan dag eptir var Kiartan skírdr, oc Bolli (8) Þórleiksson frændi hans, oc allt föroneyti þeirra. Var Kiartan oc Bolli í bodi konungs, medan þeir varo í hvítavadom, oc var konungr allkærr til þeirra, (9) oc þótto þeir ágætir menn, hvar sem þeir komo.

CAP. XC.
SKÍRDR HALLFREDR VANDRÆDA-SKÁLLD.

Olafr konungr geck einn dag úti á stræti, enn menn nockorir gengo ímóti (1) hánom, oc sá er fyrstr geck, fagnadi konungi. Konungr spurdi (2) þann mann at nafni; sá nefndiz (3) Hallfredr. Þá mælti konungr: erto skálldit? hann sagdi: kann ec yrkia. Þá mælti konungr: þú mant vilia taca kristni, oc geraz sídan minn madr? hann segir: kostr scal á því vera, at ec man scíraz láta, ef þú konungr veitir mer siálfr gudsifiar; af engom manni ödrom vil ec þat þiggia; konungr svarar: ec vil þat gera. Var þá Hallfredr scírdr, oc hellt konungr hánom undir scírn. Sídan spurdi konungr Hallfred: villto nú geraz minn madr? Hallfredr sagdi: ec var fyrr hirdmadr Háconar Jarls; nú vil ec eigi geraz þer handgenginn, (4) oc engom ödrom höfdingiom, nema þú heitir mer því, at mic hendi enga þá luti, er þú recir mic frá þer. Sva at eino er mer sagt, segir konungr, at þú ert eigi sva (5) vitr eda spacr, at mer er (6) örvænt, at þú gerir þá luti, er ec vil fyrir engan mun vidsæma; drepto mic þá, segir Hallfredr; konungr mælti: þú ert Vand-

(6) D. med blído.
(7) D. þetta med ser. (8) B. E. þórleiksson, al. þórlaksson.
(9) E. oc þótto þeir ágætir, usqve ad finem addit. (1) A. B. þeim.
(2) E. hann. (3) C. Hallfreydr.
(4) C. D. oc -- höfdingiom, om.
(5) B. vitr, eda úspacr. (6) B. ecki, add.

afslaa, dersom hand derved kunde faae Kongens Venskab; Kongen lofuede hannem sin fuldkommen Gunst oc Venskab, oc giorde hand oc Kiartan it Forbund sig imellem. Dagen derefter bleff Kiartan dobt, oc Bolde Thorleiks Søn, hans Frende, oc alt deris Folck; oc vare Kiartan oc Bolde Kongens Giester, imedens de hafde deris huide Klæder paa, oc hafde Kongen dennem megit kiere, thi de huldis for ypperlige Mend, huor de komme.

Cap. 90.
Hallfred Vandræda-Skald døbis.

Kong Olaff gick en Dag ud ad Strædet, da nogle Mend ginge hannem i Møde, oc den som foregick, helsede Kongen tucteligen. Kongen spurde efter hans Nafn; hand nefnde sig Hallfred. Da sagde Kongen: est du Skalden? hand sagde, noget kand jeg dicte. Kongen sagde, du vilt vel tage ved den Christne Tro, oc siden blifue min Mand? hin suarer da: met de Vilkaar vil jeg lade mig døbe, om du, Konge! sielff vilt være min Gudfader, aff ingen anden vil jeg imodtage denne Tieneste; Kongen suarede, det vil jeg giøre. Bleff Hallfred da døbt, oc holt Kongen hannem til Daaben. Siden spurde Kongen Hallfred: vilt du nu være min Mand? Hallfred sagde da: jeg var for Hakon Jarls Hoffsinder, men nu vil jeg huercken gaae dig til Haande, eller nogen anden Hoffding, uden du lofuer mig, at du aldrig vilt drifue mig fra dig, i huad mig kand hende eller tilkomme. Kongen suarede: saaledis er mig fortalt om dig, Hallfred, at du icke est saa vis oc spagferdig, at du jo kand giøre den Deel, som jeg ingenlunde vil lide eller tilstede. Da dræb du mig, om jeg det gior, sagde Hallfred. Kongen sagde: du

veri posset amicitiam. Hanc ei perfectam spondet Rex; qvo facto, mutuo fœdere juncti sunt is atqve Kiartanus. Seqventi proxime die, baptismi aqva lustratus est Kiartanus, nec non Bollius (o) *Thorleiki filius, ejus consangvineus, totusqve eorum comitatus. Erant Kiartanus & Bollius Regis convivæ, dum albis incedebant induti, atqve Regi acceptissimi; qvæcunqve enim adiere loca, viri illi visi sunt esse perqvam eximii.*

CAP. XC.
BAPTISATUR HALLFREDUS VANDRÆDA-SKALLD.

Eunti die qvodam in platea Regi obviam venere viri qvidam, qvorum qvi agmen ducebat comiter Regem salutabat. Rogatus vir ille à Rege nomen, se nominavit Hallfredum. Interroganti Regi, an is esset Poëta, respondit ille, se carmina posse pangere; & Regi mox qværenti, num factus Christianus, suus fieri vellet satelles, id fieri posse, sed ea conditione se baptismum admissurum, ut sibi susceptoris munus ipse præstaret Rex, nec permissurum se, ut id officii sibi ab alio fieret. Promittente Rege, id se facturum, baptismi aqva lustratus est Hallfredus, cui susceptoris munus ipse præstitit Rex. Qvo facto, Hallfredum Rex rogavit, an jam suus fieri vellet satelles? cui respondit Hallfredus, se olim Hakoni Jarli fuisse aulicum, nec se vel Regi, vel alii cuiqvam Principum virorum fidem, qvæ satellitis s. aulici erat, adstricturum, nisi promisisset (Rex), rem nunqvam eventuram, cujus causa (Hallfredum) sua ab aula esset abacturus. Ad qvæ cum Rex responderet, ea se de Hallfredo relata accepisse, qvæ indicabant, eum nec adeo esse prudentem nec modestum, qvin fieri posset, ut ea patraret, qvæ nullo modo possent à Rege probari, jussit Hallfredus, si id fieret, se occidi. Tum dicente Rege, vere illum esse Van-

(o) *E. habet: Thorleiki filius; al. Thorlaki filius.*

Vandrædascálld, enn minn madr scallto nú vera. Hallfredr svarar: hvat gefr þú konungr mer at nafnfesti, ef ec scal heita Vandrædascálld. Konungr gaf hánom sverd, oc (7) fylgdi engi umgerd. Konungr mælti: yrc nú víso um sverdit, oc lát sverd vera í hverio víso ordi. Hallfredr qvad:

Eitt er sverd þat er sverda
sverdaudgan mic gerdi
fyrir svip-niördom sverda
sverdótt mun nú verda.
Mana van-sverdat verda,
verdr em ec þriggia sverda,
iardar (8) leggs ef yrdi
umgerd at því sverdi.

(9) Þá feck konungr hánom umgerd (10) oc mælti: eigi er sverd í hverio víso ordi; Hallfredr svarar: þriú ero oc í eino: sva er þat, segir konungr.) Af Hallfredar qvædom töcom ver hellz vísindi, oc sannindi, þat er sagt er frá Olafi konungi Tryggvasyni.

CAP. XCI.

ÞÁNGBRANDR KOM APTR FRÁ ÍSLANDI TIL OLAFS KONUNGS.

Þetta sama haust com Þángbrandr prestr aptr af Íslandi til Olafs konungs, oc (1) sagdi sinar farar eigi slettar; segir at Íslendingar hefdi gert níd um hann, enn sumir villdo drepa hann, oc let enga ván, at þat land mandi kristit verda. Olafr konungr vard (2) sva ódr oc reidr, at hann let blása öllom Íslendskom mönnom (3) saman, þeim er þar voro í bænom, oc mælti sidan, at alla skylldi drepa.

(7) C. D. oc einga med umgerdina. (8) E. mens.
(9) E. þá feck konungr, usqve ad finem Cap. om.
(10) C. D. oc mælti: eigi er sverd, usqve ad) add.

du est Vandræde-Skald, oc skalt du nu være min Mand. Hallfred suarede: huad gifuer du, Konge, mig til Nafnfeste, om jeg skal hede Vandræde-Skald. Kongen gaff hannem it Suerd, som var uden Omgiord (eller Skede), oc sagde: nu skalt du dicte en Vise om Suerdet, oc lad det Ord Suerd være udi huert Rim. Hallfred quad da:

It er det Suerd iblant Suerde,
Som Eier aff Suerd mig giorde;
For Suerde Vendings-Mend (Krigsmend)
Suerde-Stoi der snart blifuer.
Suerd vilde mig icke mere fattis,
Dersom aff Træ gafuis
Skede til dette Suerd;
Tre Suerde jeg er værd.

Da gaff Kongen hannem en Skede, oc sagde: icke staar Ordet Suerd i huert Rim aff Visen; Hallfred suarede: tre (saadanne Ord) staae i det ene Rim; saa er det, sagde Kongen. Aff Hallfreds Viser hafue vi taget de fleste sandferdige Beretninger, som (her) fortællis om Kong Olaff Tryggueson.

Cap. 91.

Thangbrand kom tilbage fra Island til Kong Olaff.

Den samme Høst kom Thangbrand Prest igien aff Island til Kong Olaff, oc sagde, at denne Færd hafde icke gaait synderlig vel; hand fortaalde, at Islendingerne hafde dictet Nidvise om hannem, men en Part vilde dræbe hannem, oc sagde der var intet Haab om, at det Land bleff nogensinde christnet. Kong Olaff bleff saa ofuermaade hastig oc vred, at hand lod ved en Trommeter kalde tilsammen alle de Islandske Mend, som vaare der i Byen, oc

(1) E. sagdi at Islendingar, cet.
(2) E. vard reidr miöc þesso, oc let &c.
(3) E. til móts í bænom.

Vandræda-Skalld (Poëtam difficultates nectentem) sed in suorum numerum se tamen illum recepturum, interrogat Hallfredus, qvo dono novum additum nomen firmare vellet Rex, si Vandræda-skalld esset dicendus. Donavit eum Rex gladio, cui non erat vagina, jubens, ut gladium (istum) carmine celebraret, cujus singuli versus vocem sverd (gladium) iterarent. Tum cecinit Hallfredus:

Unus est gladius, qvi, gladios inter,
Gladiorum divitem me (qvidem) fecit.
Coram illis, qvi vibrant gladios,
Gladiorum strepitus jam jam erit.
Gladius mibi non posthac deerit,
Dignus sum ego tribus gladiis,
Mibi si modo ex ligno daretur
Vagina huic (mibi dato) gladio.

Dedit tum ei Rex vaginam, monens, vocem sverd in singulis carminis versibus non fuisse iteratam, ad qvæ respondente Hallfredo, ter illam uno in versu exstare, id verum esse dixit Rex. Ex Hallfredi carminibus pleraqve accepimus certa & vera relata, qvæ de Olafo Rege Tryggvii filio narrantur.

CAP. XCI.

REDIT THANGBRANDUS EX ISLANDIA AD OLAFUM REGEM.

Hoc eodem autumno Thangbrandus Sacerdos ex Islandia ad Olafum Regem redux, itineris sui parum felicem ei narravit successum, addens, probrosa in se carmina pepegisse Islandos, à qvibusdam necem sibi fuisse paratam, nec ullam esse spem, fore, ut ea regio religionem Christianam admitteret. Excanduit Rex Olafus tanta ira & furore, ut signo tuba dato, Islandos omnes, qvi in urbe commorabantur, convocari juberet, mandans postea,

drepa. Enn Kiartan oc Gissor (4) oc Hiallti, oc adrir þeir er (5) þá höfdo vit kristni tecit, gengo til hans, oc mælto: eigi manto (6) konungr vilia sva gánga á bac ordom þínom, þvíat þú mælir sva, at eingi madr skal sva micit hafa gert til reidi þinnar, at eigi villto þat uppgefa, þeim er skíraz vilia, oc láta af heidni. Nú vilia þessir allir Íslendscir menn, er her ero nú, scíraz láta. Enn ver manom finna (7) bragd þat til, er kristni mun vidgángaz á Íslandi. (8) Ero her margir ríkra manna synir af Íslandi, oc mano fedor þeirra micit lidsinni veita at þesso máli; enn Þángbrandr prestr fór þar, sem her med ydr, vit ofstopa oc manndráp, oc þoldo menn hánom þar ecki slíct. Tóc þá konungr at lýda á slícar rædor. Voro þá skírdir allir Íslendskir menn (9) þeir sem þar voro þá.

oc befalede at dræbe dennem alle. Men Kiartan, Gissur oc Hialte, oc andre flere, som hafde taget ved den Christne Tro, ginge til hannem, oc sagde: du monne icke ville, Konge! gaae fra dine Ord, da du hafuer sagt, at ingen skal hafue saa storligen fortørnet dig, at du jo vilt forlade hannem det, om hand vil lade sig christne. Nu ville alle disse Islandske Mend, som her nu ere, lade sig døbe. Men vi ville finde paa de Raad, at de paa Island skulle vedtage den Christne Tro, thi her ere mange ypperlige Mends Sønner fra Island, oc kunne deris Fædre megit forfremme denne Sag. Men Thangbrand Prest hafuer framfarit paa Island, lige saasom her hos eder, met Vold oc Manddrab, huilcket de icke vilde lide aff hannem. Kongen lydde deris Ord, oc alle Islendingerne blefue døbte, som der vaare komne.

CAP. XCII.
FRÁ ÍÞRÓTTOM OLAFS KONUNGS.

Olafr konungr var mestr íþrótta madr í Noregi, (1) þeirra er menn hafa frásagt, um alla luti; hveriom manni var hann (2) stercari oc fimari, oc (3) ero of þat margar frásagnir ritadar. Ein sú, er hann geck í Smalsarhorn, oc festi (4) þar upp skiölld sinn í ofanverdt biargit; (5) oc enn þat, er hann halp hirdmanni sínom, þeim) er ádr hafdi klifit biargit, (6) sva at hverki mátti hann komaz) upp ne ofan; enn konungr (7) geck til hans, oc bar hann undir hendi ser allt ofan á iöfno. Olafr konungr geck eptir árom útbyrdis, er menn hans rero á

Cap. 92.
Om Kong Olafs Idretter (Ferdighed i Legems-Ofuelser.)

Kong Olaff var den meste Idrettis Mand, udi alle Stycker, ofuer alle de Mend i Norrig, mand veed aff at sige; hand var stercker, raskere oc snarere end nogen anden, oc ere derom mange Fortællinger skrefne. Hand kunde stige den Klippe Smalserhorn, oc feste der sin Skiold oppe i Bierget; huortil kom dette, at hand hialp sin Hoffinde, som hafde forstegit sig i Biergit, saa at hand huercken kunde komme fram eller tilbage igien: men Kongen gick op til hannem, tog hannem under sin Arm, oc bar hannem ned paa jefn Jord. Kong Olaff kunde gaa paa Aarene uden Borde, naar hans Mend rode paa Ormen.

(4) C. D. oc Hiallti, om. (5) E. þá, om.
(6) C. D. konungr, om. (7) E. rád.
(8) A. Ero her —— af Isl., om. (9) D. þeir sem þar voro þá, om.
(1) E. um hans daga. (2) C. D. meiri oc, addunt.

(3) A. B. um þat. C. D. er þat vída ritat. (4) C. D. þar upp, add.
(5) C. D. hann tóc þar oc hirdmann sinn, pro reliqvis ad).
(6) C. D. oc þordi hverki at gánga upp ne ofan.
(7) C. D. geck til hans oc, om.

ut ad unum omnes occiderentur. (p) *Eum autem adeuntes Kiartanus, & Gissurus & Hialltius aliique, qvi sacra Christianorum fuerant amplexi, ita sunt allocuti: "Tuis promissis Te (nos aliosqve) frustra habiturum, non "(credimus) o! Rex, qvi pollicitus es, nullius, qvi Te offenderit, tantam fore culpam, cui baptismum admittenti "& sacra ethnicorum abjicienti, eam non velles condonatam. Jam omnes, qvi hic adsunt, baptismum admittere "volunt Islandi, nec nobis deerunt consilia artesqve, qvarum ope Christiana fiet Islandia; adsunt enim hic poten"tissimorum multorum in Islandia virorum filii, qvorum patres sua opera hocce negotium strenue sunt promoturi. "Grassatus autem est Thangbrandus Sacerdos ibi, ut hic vobiscum, violentia & homicidiis, id qvod isti homines "ferre noluerunt." Hisce sermonibus sibi persvaderi passus est Rex. Aqva ergo baptismi lustrati sunt qvotqvot ibi erant homines Islandi.*

CAP. XCII.
DE ARTIBUS ET EXERCITIIS OLAFI REGIS.

Olafus Rex corporis exercitiis & artibus, qvæ militem ornant, omnes in Norvegia, qvorum qvidem ad nos pertigit fama, rebus in omnibus longe præstabat; corporis qvoqve robore & agilitate omnes superabat; qva de re multa scriptis memoriæ sunt tradita, inter ea, adscensa rupe (q) Smalsarhorn, *summo in montis cacumine eum fixisse clypeum, & præterea, tulisse eum auxilium aulico suo, qvi ea (dicti) montis loca adscenderat, unde nec adscendere nec descendere ei erat integrum, qvem Rex, adscenso monte, brachio levatum, de monte in plana portavit. Olafus Rex, extra latera navis per remos ambulabat, suis draconem (navem) remis impellentibus; ludebat*

(p) *Versio Danica addit: qvotqvot se baptismi aqva ablui non permiserant; qvæ verba in sensu Scriptoris adesse debere, loqvitur & rei series, & qvæ seqvuntur omnia.*

(q) *Est rupes ingentis altitudinis horrendumqve præceps, qvam hodie* Hornelen *dicunt, sive* Hornet *(cornu) sita in insula* Brimangur, *cujus pars orientalis, ubi posita est rupes, provinciæ est,* Nordfiord *vulgo dictæ, occidentalis vero provinciæ* Sunnfiord.

á Orminom. Oc hann lec at þrimor handſöxom, ſva at iafnan var eitt á lopti, oc hendi æ medalkaflann; (8) hann geck fyrir bard á ſcipi ſíno; hann (9) va iafnt bádom höndom, oc ſcaut II ſpiótom ſenn. Olafr konungr var allra manna gladaſtr oc leikinn miöc, blídr oc lítillátr, ákafamadr micill of alla luti, ſtórgiöfull, ſundrgerda madr micill (10); (11) fyrir öllom mönnom um fræknleik í orroſto; allra manna grimmaſtr, þá er hann var reidr, oc qvaldi úvini ſína miöc; ſuma brendi hann í elldi; ſuma let hann ólma hunda rífa í ſundr; ſuma lemia edr kaſta fyrir hábiörg: voro (12) af þeim ſökom vinir hans áſtúdgir miöc vit hann, (13) enn úvinir hans hræddoz vit hann; (14) var því micil framqvæmd hans, at ſumir gerdo hans vilia med blído oc vinatto, enn ſumir fyrir rædſloſakir.

men. Hand kunde leege met tre Hand-Saxe tillige, saa at altid var den ene oppe i Veirit, oc tog hand dennem stedse, (der de komme ned) om Handfangit. Hand sprang ned (i Siøen) aff Forstafnen paa sit Skib; hand kunde hugge lige ferdigen met begge Hænder, oc skiude met tuende Spiud tillige. Kong Olaff var megit lystig, oc megit skiemtsom, blid oc omgiengelig met alle; hand hastede megit, met alt huad hand tog sig fore, var megit rund oc giefmild, oc en megit statselig Mand, ofuergick alle andre i Hurtighed oc Tapperhed udi Striden; saare grum var hand, naar hand bleff vred, oc pinede megit sine Uvenner; somme lod hand brende, andre lod hand glubende Hunde rifue ihiel, somme lemleste, eller kaste ned ofuer høie Bierge; aff den Aarsag vare hans Venner hannem megit bevaagne, men hans Fiender fryctede hannem, oc derfor hafde hand stor Fremgang, fordi at somme vaare hannem lydige aff Billighed oc Venskab, men somme aff Fryct.

CAP. XCIII.

(1) SKÍRDR LEIFR EIRÍKSSON.

Leifr ſon Eiríks Rauda, þeſs er fyrſtr (2) bygdi Grænland, var þetta ſumar kominn af Grænlandi til Noregs, fór hann á fund Olafs konungs, oc tóc vit criſtni; oc var um vetrinn med Olafi konungi.

Cap. 93.

Leiff Eriks Søn døbis.

Leiff Erik den Raudes Søn, som begynte at bygge paa Grønland, kom denne Sommer fra Grønland til Norrig; hand begaff sig til Kong Olaff, oc tog ved den Christne Tro, oc bleff hos Kong Olaff ofuer Vinteren.

CAP. XCIV.

FALL GUDRÖDAR KONUNGS GUNNHILLDAR SONAR.

Gudrödr (1) ſon Eiríks Blódöxar, oc Gunnhilldar (2) konunga módor, hafdi verit í hernadi í Veſtrlöndom (3) ſídan er hann flýdi land fyrir Hákoni Jarli). Enn á þeſso ſumri er nú (4) er ádr frá-

Cap. 94.

Kong Gudrod Gunnhildssøns Fald.

Gudrod, Erik Blodøxes oc Gunnhild Kongemoders Søn, hafde feidet udi Vesterlandene, siden hand romde Landet for Hakon Jarl. Men denne foromtalte Som-

(8) E. hann — ſino, add. (9) B. var iafnfimr.
(10) C. um alla luti, addit. (11) C. D. framgiarn.
(12) C. D. fyrir því. (13) B. enn — vid hann, om.
(14) C. D. var hann af því, cet. omittunt.

(1) E. hoc Caput hic omittit. vid. Cap. 103. (2) C. nam.
(1) D. konungr, addit. (2) E. konunga módor, addit.
(3) C. D. þeſsar ſtundir.
(4) C. var. E. var ádr.

bat tribus brevioribus gladiis, eo pacto, ut unus eorum ſemper per aëra volaret, & retro labentes capulo prehenderet; ibat in prominente margine, qvo navis ejus cingebatur; manuum utraqve pari dexteritate cædens utebatur; & duo ſimul miſſilia jaculabatur. Qvam maxime hilari animo erat Rex Olafus, admodum jocoſus, nec non mitis & à ſuperbia alienus; animo (præterea) ad omnia peragenda vehementiſſimo, ſumma liberalitate, magnificentia morumqve & veſtium cultu præ cæteris omnibus eximio, ſupra omnes alios audacia atqve fortitudine in bello, ſæviſſimus omnium, ſi ad iram provocaretur, & in inimicos crudelis, (qvorum) qvosdam incendio delevit, alios rabidis canibus objecit lacerandos, nonnullos membris mutilavit, aut de montibus excelſis duri juſſit præcipites: qva de cauſa ab amicis in magno pretio & amore habebatur, inimicis eum (non minus) metuentibus; unde ingens ei rebus in omnibus ſucceſſus, cum alii ſponte & amicitia, metu alii voluntati ejus obſeqverentur.

CAP. XCIII.

BAPTISATUR LEIFUS EIRIKI FILIUS.

Leifus, filius Eiriki Raudi (Rufi), qvi primus Grönlandiam habitavit, hac æſtate ex Grönlandia ad Norvegiam pervenerat, ubi Regem Olafum accedens, & Chriſtianorum ſacra amplexus, per hyemem apud Olafum Regem eſt commoratus.

CAP. XCIV.

CÆDES GUDRAUDI REGIS GUNNHILLDÆ FILII.

Gudraudus, Eiriki Blodöxe atqve Gunnhilldæ Regum matris filius, expeditionibus piraticis, juxta terras ad occidentem poſitas, operam dederat, poſtqvam coactus ab Hakono Jarlo, regno & patria ceſſerat. Dicta autem re-

frásagt (5) þá er Olafr konungr Tryggvason hafdi IV vetor rádit fyrir Noregi) þá kom Gudrödr til Noregs, oc hafdi mörg herscip; hann hafdi þá siglt út af Englandi; oc er hann com í landvon vit Noreg, þá stefndi hann sudr med landino, þángat er hánom var minni van Olafs konungs; siglir Gudrödr sudr til Víkurinnar. Enn þegar er hann com til lands, tóc hann at heria oc brióta undir sic landsfólc, enn beiddi ser vidtöco. Enn er landsmenn sá at herr micill var cominn á hendor þeim, þá leita menn ser grida (6) oc sætta, oc bióda konungi, at þíngbod skuli fara yfir land, oc bióda hánom helldr vidtöco), enn þola her hans; (7) oc væri þar lögd frest á, medan þíngbod færi yfir); krafdi þá konungr vista gialds, medan (8) sú bídandi scylldi vera. (9) Enn bændor kiósa hinn cost helldr, at búa konungi veizlor, (10) þá stund alla, er hann þurfti til þess; oc tóc konungr þann kost, at hann fór um land at veizlom) med sumt lid sitt, enn sumt gætti skipa hans. Enn er þetta spyria þeir brædor Hyrningr oc Þórgeirr, mágar Olafs konungs, þá samna þeir ser lidi, oc ráda ser til scipa; fara sídan nordr í Víkina, oc coma á einni nótt, (11) med lidi sino, þar sem Gudrödr konungr var á veizlo; veita þar atgaungo med elldi oc vapnom; fell þar Gudrödr konungr, oc flest allt lid hans. Enn þat er á skiponom hafdi verit, var sumt drepit, enn sumt (12) komz undan oc flýdi (13) víds vegar. Voro þá daudir allir synir Eiríks (14) oc Gunnhilldar.

Sommer, der Kong Olaff Tryggueson hafde raadet ofuer Norrig i 4 Aar, da kom Gudrod til Norrig, met mange Krigs-Skibe. Hand hafde da seilet ud fra England; oc der hand ventede sig at være kommen under Norrig, stefnede hand sønder ud langs Landet, derhen huor hand tenckte Kong Olaff icke var; thi seilede Gudrod sønder ud til Vigen. Men saasnart hand kom til Landet, begynte hand at røfue, plyndre, oc at underkaste sig Lands-Folcket, men begierede (tillige) at mand skulde tage hannem til Konge. Der Lands-Folcket saa, at en stor Krigs-Hær var kommen dem paa Halsen, da begierede de Fred oc Fordrag, oc tilbøde Kongen at lade et Ting-Bud fare ofuer Landet, oc at de vilde heller annamme hannem (til Konge), end taale hans Krigs-Folckis Ofuerlast, men begierede Dag oc Frist, indtil de kunde stefne Ting sammen. Kongen krefuede da Kost (aff Bønderne) imedens den Tid varede, da hand maatte bie; men Bønderne udkaarede sig det heller, at tillafue Giestebude for hannem, all den Stund hand det behofuede. Kongen tog imod dette Tilbud, oc drog omkring paa Foring eller Giesterie, met en Part aff hans Folck, men en Part toge vare paa Skibene. Men der de Brødre, Hyrning oc Thorgeir, Kongens Suogre, det spurde, forsamlede de Folck til sig, oc finge sig Skibe, huormet de seilede nord i Vigen, oc komme met deris Folck en Nat til det Sted, huor Kong Gudrod var til Giest, oc angrebe hannem der met Ild oc Vaaben. Der falt Kong Gudrod, oc mesten alt hans Folck. Men de som hos Skibene vaare, blefne somme slagne, men somme undkomme oc flydde vide om Lande, oc dermet vaare da alle Eriks oc Gunnhilds Sønner døde.

CAP. XCV.

Cap. 95.

(5) C. D. hafdi Ol. k. Tr. son verit IV vetor yfir Nor.
(6) C. D. oc villdo helldr veita hánöm handgaungo, enn þola, cet.
(7) C. D. þá er comit á gridom, oc skylldi þing vera.
(8) E. sá stund stædi yfir.
(9) C. D. vilia bændor at konungr færi á veizlor.
(10) C. D. þá —— ad) om. (11) C. D. E. med lidi sino, om.
(12) C. D. E. komz undan oc, om. (13) E. víds vegar, om.
(14) D. Blódöxar, Haralldssonar ens Hárfagra, addit.

recens æstate, cum quatuor hyemes Rex Olafus Norvegiæ imperaverat, venit illuc Gudraudus, navium plurium bellicarum classe stipatus, ab Anglia vectus. Norvegiæ littoribus ubi se jam vicinum autumavit, versis austrum versus velis, ad Vikiam navigavit Gudraudus, ubi Olafum Regem non adesse speravit. Ad terram autem postqvam appulit, ad populationes incolasqve sibi subigendos conversus, jussit illos se sumere Regem. Cernentes incolæ ingentem se suaqve invadentem exercitum, pacem sibi ac fœdera pacti, promittunt Regi, se nuntio per (finitimas) regiones misso, populum ad comitia vocaturos, malle se (ibi) illum sumere Regem, qvam militum vexationes ferre, si moræ & induciæ darentur, dum missus nuntius cives ad comitia vocaret. Poscente tum Rege commeatuum tributa, dum dicta duraret mora, maluere coloni Regi convivia struere per omne tempus, qvod res ista postularet. Accepit conditionem Rex, qvi parte copiarum comitatus ad convivia regionem cœpit obire, altera parte navium custodiæ relicta. Hujus autem rei facti certiores fratres Hyrningus *&* Thorgeirus, *Olafi Regis sororum mariti, contractis copiis, atqve navibus sibi comparatis, boream versus in Vikiam contendunt, ubi nocte qvadam suis cum copiis locum adeuntes, ubi convivabatur Rex Gudraudus, hostes igne atqve armis aggressi sunt. Cecidit ibi Gudraudus Rex & comitum ejus plerique. Qvi vero ad naves erant relicti, partem occisi sunt, partem fuga elapsi, qvæ eos late sparsit. Hoc facto, morte obierant omnes Eiriki & Gunnhilldæ filii.*

CAP. XCV.

GIÖRR ORMRINN LÁNGI.

Þann vetr eptir, er Olafr konungr hafdi komit af Hálogalandi, let hann reiſa ſcip micit inn undir Ladhömrom, þat er meira var miclo, enn önnor þau ſkip, er þá voro í landino, oc ero enn þar backaſtockar, ſva at ſiá má; (1) þat var at lengd IV álnar hins átta tigar, er graslægt var). Þórbergr (2) Scafhögg, er nefndr ſá madr, er ſtafna ſmidr var at ſkipino; enn þar voro margir adrir at; ſumir at fella, ſumir at telgia, ſumir ſaum at ſlá, ſumir til at flytia vido: voro þar allir lutir vandadir miöc til: var ſkipit bædi lángt oc breidt, oc bordmicit, oc ſtórvidat. Enn er þeir báro ſkipit bordi, þá átti Þórbergr naudſynia erindi at fara heim til bús ſins, oc dvaldiz þar miöc lengi. Enn er hann com aptr, þá var ſkipit fullborda. Fór konungr þegar um qvölldit, oc Þórbergr med hánom, oc ſiá þá ſkipit, hvernog ordit var: oc mælti hverr madr, at alldri hefdi ſed lángſcip jam micit, edr jam (3) frítt: ferr þá konungr aptr í bæinn. Enn ſnemma eptir of morguninn, ferr konungr enn til ſkipſins, oc (4) þeir Þórbergr; voro þá ſmidar (5) þar ádr komnir; ſtódo þeir allir, oc höfdoz ecki at. Konungr ſpurdi: hví þeir (6) færi ſva? þeir ſegia, at ſpillt var ſkipino, oc (7) madr mundi gengit hafa ödro megin frá ſtafni til lyptingar, oc ſett í bordit ofan hvert ſkýli högg at ödro. Geck konungr þá til, oc ſá at ſatt var; mælti þegar, oc ſvardi um, at ſá madr ſkylldi deya, ef konungr viſſi, hverr fyrir öfundar ſakir hefdi ſpillt ſkipino: enn ſá er mer

Cap. 95.

Ormen Lange bliſuer bygt.

Den neſte Vinter efterat Kong Olaff var kommen fra Helgeland igien, lod hand reiſe it ſtort Skib ved Lade-Hammeren, huilcket var langt ſtørre, end de andre Skibe, ſom da vare i Landet, oc ere der endnu Bankeſtockene til-ſyne, (huor Skibet bleff bygget). Den Part aff Kiølen, ſom laa lige met Græſſet, (mellem de Steder, huor Skibet begyndte at reiſe ſig mod Stafnene) var 74 Alen lang. Thorberg Skafhugg hed den Mand, ſom var Byggmeſter ved Skibs-Stafnene. Men der vare des-uden mange andre, ſomme til at hugge Træer, ſomme til at hoſle, ſomme til at ſlaa Søm, ſomme til at føre Tømmer frem; vare alle Ting paa det nøieſte udſøgte. Skibet var baade langt oc bret, høit paa Bordene, oc ſterckt aff Tømmer. Men der de byggede paa Siderne, da hafde Thorberg it nødvendigt Erinde, huorfor hand maatte fare til ſit Hiem, oc tøfuede der megit lenge. Men der hand kom tilbage, da var Skibet færdigt paa baade Sider. Kongen gick ſtrax hen om Aftenen, oc Thorberg met hannem, for at ſee, huorledis Skibet da var dannet, oc ſagde da alle, at aldrig hafde de ſeet ſaa ſtort eller ſaa deiligt it Lang-Skib; ſiden gick Kongen tilbage til Byen. Tidlig om Morgenen derefter gick Kongen atter til Skibet, oc Thorberg met hannem; vare da Tømmermendene allerede komne, men ſtode alle ledige, oc beſtillede intet. Kongen ſpurde da, huorfor de bare ſig ſaa at? de ſuarede, at Skibet var forderfuet, oc at en hafde gaait fra Stafnen til Loftingen, oc hugget paa Siden aff Skibet it Hug efter det andet; Kongen gick da nærmer til, oc ſaa at det var ſant; da ſagde hand, oc ſuor derpaa, at den Mand ſkulde dø, om Kongen fick at vide, huo aff Miſundelſe hafde for-

(1) E. þat — ad) add.
(2) B. Safhögg. (3) C. D. gott.
(4) E. Þórbergr med hánom.
(5) C. D. þar komnir allir, oc höfd. cet. (6) C. D. gerdi ecki.
(7) E. höggt væri hvert högg vit annat í bordit med endilöngo, ödro megin, geck k. cet.

CAP. XCV.

STRUITUR NAVIS, SERPENS LONGUS DICTA.

Hyeme proxima poſt reditum ex Halogalandia, juxta rupem, dictam Hlade-hamar, *fecit Olafus Rex navem fabricari, cæteris navibus, qvas tunc habebat iſta regio (Norvegia), longe majorem, cui fabricandæ poſitas ſubſtructiones etiam hodie cernere licet. In rectum protenſa navis carina, ulnarum erat LXXIV.* Thorbergus Scafhögg *dictus eſt, qvi navis proræ puppiqve fabricandæ & ornandæ præerat, ſed præter eum plurimi erant alii, qvidam lignis cædendis, qvidam dolandis poliendisqve, qvidam clavis ferreis cudendis, qvidam materiæ advehendæ: ad fabricam neceſſaria omnia ſollicite exqviſita erant atqve curata; navis vero ipſa & longa & lata, nec non eximiæ laterum altitudinis, ex lignis tota fabricata inſignis magnitudinis. Cum autem in lateribus navis contabulandis erant, neceſſe erat Thorbergo, negotiis ita ferentibus, domum ſuam ire, ubi longam traxit moram. Redux invenit latera navis utrimqve perfecta. Veſpera (eadem) acceſſit Rex, comite Thorbergo, navis contemplatum ſtructuram, cui parem vel magnitudine vel pulchritudine navem longam ſe nunqvam vidiſſe, fatebantur omnes. Poſtea ad urbem reverſus eſt Rex. Mane autem diei ſeqventis, redeuntibus ad navem Rege atqve Thorbergo, aderant (qvidem) ibi fabri, ſed ſtabant omnes, à labore ceſſantes. Cauſam rogante Rege cur eo modo ſe gererent, reſpondent, male perditam eſſe navim, progreſſum ad alterum navis latus, à prora ad ſurgentem usqve puppim, hominem qvendam dicto lateri iteratos, unum prope alterum, ictus ſecuri inflixiſſe. Tum propius accedens Rex, videt vera eſſe, qvæ narrabant; (qvo viſo) mox pronuntiavit, juramento interpoſito, iſtum hominem, ſi Regi innoteſceret, culpam morte luiturum, qvi invidia ſtimulatus navem peſſundederat, ſed*

mer kann þat ſegia, ſkal mikil gædi af mer lióta. Þá ſegir Þórbergr: (8) ec mun cunna ſegia ydr konungr, hver þetta verc mun gert hafa). Mer er eigi þeſs at ödrom manni meiri von, ſegir konungr, at þetta happ muni henda, (9) enn at þer, at verda þeſs vís, oc kunna mer ſegia. Segia mun ec þer konungr, ſagdi hann, hver gert hefir) (10) ec hefi gert. Þá ſvarar konungr: þá ſkallto bæta, ſva at iamvel ſe ſem ádr var, (11) þar ſkal líf þitt vid liggia. Sídan geck Þórbergr til oc telgdi bordit, ſva at öll gengo or (12) ſkýlihöggin. Konungr mællti þá, oc allir adrir, at ſkipit væri miclo frídara á þat bord er Þórbergr hafdi ſkorit; bad konungr hann þá ſva gera á bædi bord, oc bad hann hafa micla þöck fyrir. Var þá Þórbergr höfotſmidr fyrir ſkipino, þar til er algert var; var þat dreki, oc gerr eptir því ſem (13) dreki ſá, er konungr hafdi haft af Hálogalandi, enn þetta ſkip var miclo (14) meira, oc at öllom lutom meir vandat. Konungr calladi þetta ſkip Orm hinn lánga, enn hinn Orm inn ſkamma. Á orminom lánga voro IV rúm (15) oc XXX. Höfudit oc krókrinn var allt gullbúit; ſva voro há bordin ſem á hafſkipom. Þat hefir ſkip verit beſt gert, oc med meſtom coſtnadi í Noregi.

CAP. CXVI.

FRÁ EIRÍKI JARLI HÁKONAR SYNI.

Eiríkr Jarl Hákonar ſon oc brædor hans, oc margir adrir göfgir menn, frændor þeirra, fóro af landi á brott, eptir fall Hákonar Jarls. Fór Eiríkr Jarl auſtr í Svíþiód, á fund Olafs (1) Svía kon-

(8) E. ec mun ad) om.

(9) C. D. enn at -- ad) om. (10) C. D. þórbergr mælti, add.

(11) E. ella liggr þar líf þitt vid.

forderfuit Skibet; men den ſom kand ſige mig det, (lagde hand til) ſkal derfor fange god Belønning. Da ſagde Thorberg: jeg kand maaſke ſige eder, Konge, huo dette Verck giort haſuer. Jeg troer icke, ſuarede Kongen, at nogen ſnarere end du kand hende den Lycke, at komme efter dette, oc at kunne ſige mig det. Da ſkal jeg, Konge, ſagde hin, lade dig vide, huo det giort haſuer; jeg ſielff hafuer det giort. Kongen ſuarede: da ſkalt du giøre det got igien, eller det gielder dit Liff. Siden gick Thorberg hen, oc tilhug oc affhøflede Skibs-Bordet ſaaledis, at alle de dybe Hug vare icke mere at ſee. Kongen oc alle de andre tilſtode da, at Skibet var megit deiligere paa den Side, ſom Thorberg hafde tilhugget, oc bad Kongen hannem da ſaa giøre paa baade Sider, oc ſagde hannem megen Tack derfor. Siden var Thorberg Ofuer-Bygmeſter for Skibs-Bygningen, indtil den var fuldfærdig. Skibet var en Drage, dannet ligeſom den Drage, ſom Kongen hafde faaet paa Halogeland. Men dette Skib var megit ſtørre, oc i alle Ting giort met ſtørre Flid oc Kunſt. Kongen kallede dette Skib Ormen hin lange, men det andet Ormen den korte. Paa Ormen lange vare 34 Rum; Hofuedet oc Krogen (Rumpen) vaare ofueralt forgyldede, oc Bordene ſaa høie, ſom paa Haff-Skibe. Det Skib hafuer værit det beſte oc koſteligſte, ſom hafuer værit bygt i Norrig.

Cap. 96.

Om Erik Jarl Hakons Søn.

Erik Jarl Hakons Søn oc hans Brødre, oc mange flere ypperlige Mend aff deris Frender, droge bort aff Landet efter Hakon Jarls Død. Erik Jarl drog oſter ud til Suerrig, oc til Olaff de Sueníkes Konge, oc blefue

(12) E. höggin. (13) A. B. ormr.

(14) C. meir vandat, oc miclo meira. (15) E. ſetta tigar. B. höfudin.

(1) C. D. Sænska, ſed, E. Sænſka, Svía konungs.

ampliſſima à ſe munera reportaturum, qvi ejus rei auctorem prodere poſſet. Dicente Thorbergo, ſe forſan Regi verum hujus auctorem prodere poſſe, reſpondit Rex, ſe qvoqve ſperare, non alii potius qvam Thorbergo ita faventem fore fortunam, ut rei certior ejusqve index Regi fieri poſſet. "Ibi Thorbergus: enimvero, inqvit, au-"ctorem Tibi, Rex, dicam; me ipſo factum eſt auctore." Tum Rex reſpondit, illum damna reſarturum, ut in integrum reſtituta eſſet navis, ſecus culpam capite luiturum. Poſtea accedens Thorbergus, latus navis ſecuri ita limavit, ut ictuum omnium veſtigia exſcinderentur. Qvo facto, faſſus eſt ipſe Rex omnesqve qvi aderant cæteri, latus navis, qvod cædendo limaverat Thorbergus, pulchrius longe videntibus apparere; qvare navis alterum latus eodem modo parare eum juſſit Rex, addita prolixa gratiarum actione. Tum in navi fabricanda Thorbergi præcipuæ fuere partes, donec abſolutum eſt opus. Navis iſta facta eſt draco, ad navem draconem formata, qvam ab Halogalandia duxerat Rex, ſed illam magnitudine hæc navis, nec non ſtructuræ arte & elegantia longe præſtabat. Navem hanc Olafus Rex vocavit Serpentem Longum, iſtam autem Serpentem Brevem. Habebat Serpens longus tranſtra (r) XXXIV, atqve tam totum caput, qvam totam in uncum curvatam caudam auro cælatam, nec non latera adeo excelſa, ut navium maritimarum (onerariarum) latera æqvarent. Omnium navium, qvas habuit Norvegia, optima illa navis & maximo ſumtu ſtructa fuit.

CAP. XCVI.

DE EIRIKO JARLO HAKONI FILIO.

Eirikus Jarlus, Hakoni filius, ejusqve fratres, nec non multi alii, qvi eis conſangvinitate aut affinitate juncti erant, viri eximiæ dignitatis, poſt cædem Hakoni Jarli, patriam exilio mutarunt. Abiit cum ſuis orientem

(r) *E. habet: ſexaginta, pro, XXX.*

konungs, oc fengo þeir þar gódar vidtöcor. Veitti Olafr konungr þar Jarli fridland, oc veizlor ſtórar, ſva at hann mátti þar vel hallda ſic í landi, oc lid ſitt. Þeſs getr (2) Þordr Kolbeinsſon: (3)

Mein rennir brá manna (4)
Hafdi ſer vit ſæri

Lid micit ſótti af Noregi til Eiríks Jarls, þat er landflótta vard fyrir Olafi konungi Tryggvaſyni; (5) tóc Eiríkr Jarl þá þat rád, at hann red ſer til ſcipa, oc fór í hernad, at fá ſer fiár oc lidi ſíno. Hann hellt fyrſt til Gotlands, oc lá þar vit lengi um ſumarit, oc ſætti þar kaupſcipom, (6) er ſigldo til landſins, edr víkingom; ſtundom geck hann uppá landit, oc heriadi þar vída med Siánom. Sva ſegir í Bandadrápo:

(7) Mærr (8) vann miclo fleiri
(9) málm hríd (10) iöfurr ſídan
(11) ádr fragom (12) þat adra
Eiríkr (13) und ſic geira
(14) þá er gard vala (15) gerdi
Gotland vala (16) ſtrandar
(17) Virvils vítt of heriat
vedrmilldr oc ſemr hilldi.

Sídan ſigldi Eiríkr Jarl ſudr (18) til Vindlands, oc hitti hann fyrir ſtaurinom víkinga ſkip nockor, oc lagdi til orroſto vit þá: þar feck Eiríkr Jarl ſigr, enn drap víkingana. Sva ſegir í Bandadrápo:

(19) Stærir let at (20) ſtauri
ſtafn (21) vigg (22) í höfn liggia
(gramr (23) vælti ſva gumna)
gunnblídr oc (24) red ſídan.

(25) fleit

(2) B. þórmodr Kolbrunarſkalld. (3) C. D. I Belgſkagadrápo, add.
(4) hæc & ſeqvens ſtropha ſupra Cap. 57. integra extat.
(5) E. red Eiríkr Jarl ſer þá til ſkipa, oc fór, cet.
(6) E. er ſigldo til landſins, om. (7) C. D. E. meirr. (8) C. van.
(9) A. málhríd. D. málmhridio.
(10) B. iöfra, qvod rectius videtur. D. iöfr. (11) A. ædr. B. feingo.

blefue de der vel imodtagne. Kong Olaff gaff Jarlen Fred oc Frihed i ſine Lande, oc ſtore Forleninger, ſaa at hand kunde vel holde ſig oc ſit Folck deraff. Derom taler Thord Kolbeinsſon ſaaledis:

See foranførte Viiſe, pag. 255. Cap. 57.

Mange flydde oc til dennem aff Norrig, ſom romte Landet for Kong Olaff Tryggueſøn; da tog Erik Jarl ſig for at ſamle ſig Skibe oc drog ud i Leding, for at afle ſig oc ſit Folck Gods oc Pendinge. Hand ſeglede først til Gotland, oc laa der lenge om Sommeren, oc oppaſſede de Kiøbſkibe, ſom ſeilede til Landet, eller oc Siørøfuere; men ſtundom gick hand op paa Landet, oc røfuede der vide langs Strandbredden. Saa ſigis i Banda-Drapa:

Nafnkundig langt flere
Førſter, det hafuer jeg ſpurt,
Met Krig ofuervant
Erik under ſig;
Da den i Leding Hoimodige,
Met Skibes Ofuerfald,
Paa Gotland feidede
Vide, oc holt Striden.

Siden ſeilede Erik Jarl ſonder ud til Venden, oc fant der hos Stauren nogle Vikinge-Skibe, oc gaff ſig i Strid met dennem. Der fick Erik Jarl Seier, men ſlog Vikingerne ihiel. Saa ſigis i Banda-Drapa:

Store Tings Udretter Skibe
I Hafn for Stauren lod ligge,
I Striden glad Førſte ſaa ſkuffede
Folcket, oc ſiden ſtyrde.

Naf-

(12) B. þar. (13) B. ved. (14) E. þar.
(15) C. gerdr. E. geyrdi. A. B. E. Gotlands.
(16) D. E. ſtrandar. A. B. C. ſtrandir. (17) E. hvirvils.
(18) C. D. undir Vindland. (19) B. ſtyrir. (20) C. ſtarir. E. ſtyri.
(21) A. E. viggs. C. D. víg. (22) A. í, om.
(23) B. vellt ſva guma. (24) C. D. rædr.

tem verſus in Svioniam Eirikus Jarlus, ad Olafum Svionum Regem, à qvo optime ſunt accepti. Jarlum ibi pace donavit Olafus Rex, feudisqve ſat amplis, ut ſe ſuosqve ea in regione commode poſſet alere; qva de re ita (s) Thordus Kolbeini filius: (t)

Volvebat ille (ſtrenuus) contra &c.

Ingens hominum turba ex Norvegia fugit ad Eirikum Jarlum, patriam relinqvens metu Regis Olafi. Unde ſibi Eirikus Jarlus id ſumſit conſilii, ut navibus comparatis, in piraticam exiret, ſibi ſuisqve divitias qvæſiturus. Ad Gothlandiam primum vectus, diu ibi per æſtatem commoratus eſt, inſidias ponens mercatorum navibus, qvi eam terram accedebant, aut piratarum, interdum facta in terram exſcenſione, oras maritimas late populabatur. Cujus rei ita meminit Banda-drapa:

(Late) ſubegit multo plures
In bello (illo) Principes poſtea,
Olim id nos audivimus, alios
Eirikus ſibi fama inclytus.
Qvando ille navium ſtrage,
Gothlandiæ facta juxta littora,
Marte latius graſſabatur
Animoſus miles, & bellum ciebat.

Poſtea Eirikus Jarlus auſtrum verſus Vindlandiæ advectus, qvas juxta Staurinum *offendit, piratarum naves aliqvot prælio adortus eſt, in qvo ſtante penes Eirikum Jarlum victoria, piratas occidione delevit. Ita hac de re carmen dictum* Banda-drapa:

Magnarum rerum, fecit ad Staurium
Naves, patrator, in ancboris ſtare;
Princeps viros ſic (hoſtes) decepit
Hilaris in bello, & rexit poſtea.

(s) *B. habet:* Thormodus Kollbrunarſkalld. *C. D. addunt: in carmine, dicto* Belgſkaga-drapa. (t) *Vid. hoc idem ſupra Cap. LVII.*

La-

(25) Sleit (26) at ſverda móti
ſvörd víkinga hördo
unda már (27) fyrir eyri;
Jarl (28) Gud vördo hiarli.

CAP. XCVII.

HERNADR EIRÍKS Í AUSTRVEG.

Eiríkr Jarl ſigldi um hauſtit aptr til Svíþiódar, oc var þar vetr annan; enn at vari bió hann her ſinn, oc ſigldi ſídan í Auſtrveg. Enn þá er hann com í ríki Valldimars konungs, tóc hann at heria oc drepa mannfólcit, oc brenna allt þar ſem hann fór, oc (1) eyddi landit; hann com til Aldeigioborgar, oc ſettiz þar um. þar til er hann vann (2) borgina, drap þar mart fólc, enn braut oc brendi borgina (3) alla, oc ſídan fór hann vída herſcilldi um Gardaríki. Sva ſegir í Banda-drápo:

(4) Oddhrídar fór eyda
(5) óx hríd at þat ſídan
log fágandi lægis
land (6) Valldamars (7) brandi.
Aldeigio (8) brauzt ægir (9)
(os (10) nunnaz ſcil) gunna
(ſú vard hilldr med hölldom
hörd) (11) komto auſtr í Garda.

Eiríkr Jarl var í þeſsom hernadi (12) öllom ſamt V ſumor: enn er hann com or Gardaríki, (13) fór hann herſcilldi um alla Adalſýſlo oc Eyſýſlo, oc þar tóc hann IV víkinga ſkeidor af Dönom, oc drap allt af. Sva ſegir í Banda-drápo:

Fra

(25) B. ſleita at.
(26) C. D. í. (27) C. D. á. (28) C. D. god vordo. E. god vurdo.
(1) C. D. med þeſsom hætti. (2) C. D. borgina. A. B. E. ſtadinn.
(3) E. med öllo. (4) C. D. ódhrídar. (5) B. ör.

Rafnen paa det haarde
Suerdis Møde under Landet
Vikingers Hud ſled; Guderne
Til Landets Gafn Jarlen beſkyttede.

Cap. 97.

Eriks Feide i Øſterleden.

Erik Jarl ſeilede om Høſten til Suerrig igien, oc var der den anden Vinter. Om Vaaren udruſtede hand ſine Skibe, oc ſeilede i Øſterleden; men der hand kom i Kong Valdemars Rige, begynte hand at røfue oc at ſlaa Folck ihiel, oc brende (Bygden) allevegne, huor hand drog frem, oc ødde Landet. Hand kom til den Stad Aldegioborg, oc belagde den, indtil hand vant Staden: hand dræbte der megit Folck, oc nedbrød hele Staden; oc ſiden drog hand met Hærſkiold vide omkring udi Garderige. Saa ſigis i Banda-Drapa:

Guldets Vocter drog hen
Voldemars Land at øde,
Met det blancke Suerd;
Stoi deraff ſiden voxte.
Du Krigsmends Skreck nedbrødſt
Aldegia, (derpaa vi hafue
Beviis, den Strid var ſkarp.)
Du øſter til Garderige kom.

Erik Jarl var i denne Strid tilſammen udi 5 Aar; men der hand kom til Garderige, drog hand met Hærſkiold igiennem alt Adelſyſſel oc Eyſyſſel; hand tog der 4 Vikinge-Galeier fra de Danſke, oc ſlog huer Mand ihiel. Saa ſigis i Banda-Drapa:

Jeg

(6) A. B. Vallhamars. (7) A. branda.
(8) C. bráz. (9) C. ygir.
(10) C. D. minnaz. E. numnaz — gumna. B. adnumnas.
(11) C. D. kot. (12) E. V vetor. (13) E. heriadi hann.

Laniavit, in gladiorum conventu,
Tergora piratarum, iſto duro,
Vulnerum mergus (corvus) juxta littora;
Jarlum tuentur Dii, terræ in commodum.

CAP. XCVII.

EXPEDITIO BELLICA EIRIKI IN MARI BALTICO.

Eirikus Jarlus (ſeqventi) autumno retro in Svioniam navibus vectus, ibi ſecundam transegit hyemem. Proximo autem vere, copiis paratis, in mare Balticum navigavit, ubi qvam primum Regis Valldimari *regnum acceſſit, populationibus, hominum cæde atqve incendiis loca obvia omnia fœdare cœpit, terram (hoc pacto) ad ſolitudinem redigens. Ad* (v) Aldeygioburgam *appulſus, urbem illam obſidione cinxit, donec caperetur, captamqve, cæſa magna incolarum parte, deſtruxit & totam incendio delevit; qvo facto, per Gardarikiam arma late circumtulit. Qva de re ita in Banda-drapa:*

Auri abiit ad vaſtandum,
Auctus eſt belli inde tumultus
Poſtea, cuſtos late ſplendido
Terram & regnum Valldemari enſe.
Aldeigiam Tu, terror, deſtruxiſti,
(Nos rem certam ſcimus) militum.
Ea erat pugna omnium inter homines
Atrox maxime; Tu veniſti Gardas.

Eirikus Jarlus in hiſce expeditionibus bellicis qvinqve ſimul transegit æſtates. Ex Gardarikia autem redux, per provincias (x) Adalſyſlo & Eyſyſlo *armis graſſabatur, ubi captis IV piratarum Danicorum navibus, vectores omnes neci dedit. Sic ea de re in Banda-drapa:*

Au-

(v) *Eſt urbs veterum ſcriptis ſat celebrata, qvæ poſita, ut ego crediderim, in inſula, qvo loco poſtea ſita fuit urbs* Noteburg, *nomen traxit à lacu vicino, hodie* Ladoga *dicto, ſed qvam veteres, literarum ordine leviter mutato,* Aldeyam *nominaſſe autumo.*

(x) Ey-Syſſel *veteres dixere Öſiliam una cum inſulis circumpoſitis. Qvid per* Adal-Syſſel *voluerint ſignificatum, incertum. Öſiliæ vicinam hoc nomen ſignificaſſe videtur provinciam, ubi hodie ſita eſt urbs* Hapſalia, *Vikiam vulgo dictam, una cum aliis finitimis regionibus. Forte pro* Hapſal, *nomine ignoto, librarii poſuere nomen* Adal, *ſicqve pro* Hapſal-Syſlo, *nomen* Adal-Syſlo.

Fra ec hvar fleina (14) ſævar
fur herdir (15) ſtyr gerdi
endr í Eyaſundi
(16) Eiríkr und ſic geira.
Raud (17) fur giafall fiórar
(18) fólc meidr Dana ſceidar
(ver frágom (19) þat) vaga
(20) vedr milldr oc ſemr hilldi.
(21) Áttot hialldr þar er hölldar
hlunn viggs í bæ runno
(22) gæti niördr vit Gauta
gunnblídr oc red ſidan.
Herſcilldi (23) fór hilldar
(hann (24) þverdi (25) frid manna)
(26) áſs (27) of allar (28) ſýſlor
Jarl (29) gud vördo hiarli.

Eiríkr Jarl fór til Danmerkor, þá er hann hafdi einn vetr verit í Svíavelldi; hann fór á fund Sveins Tiúguſkeggs Dana konungs, oc bad (30) til handa ſer Gydo dóttor hans, oc var þat at rádi gert; feck þá Eiríkr Jarl Gydo. Vetri ſídar átto þau ſon er Hácon het. Eiríkr Jarl var á vetrom í Danmörk, enn ſtundom í Svíavelldi, enn í hernadi á ſumrom.

CAP. XCVIII.

KVANFANG SVEINS KONUNGS.

Sveinn Dana konungr Tiúguſkegg átti Gunnhilldi, dóttor Burislafs Vinda konungs. Enn í þenna tíma, ſem (1) nú var (2) ádr fráſagt, (3) var þá þat til tídinda, at Gunnhilldr drottning tóc ſótt oc andadiz. Enn litlo ſídar feck Sveinn konungr Sigrídar (4) hinnar Stórrádo, dóttor Scöglar Toſta, módor

Jeg ſpurde, huor Erik,
Den tapper Helt, met Suerdet
Fordum i Øe-Sund Sioſlag
Holt, oc (lagde) under ſig.
Stridsmanden (det vi ſpurde)
Paa Guldet gaffmild, fire
Danſke Galeier rødde,
Oc Krig-gierrig ſtridde.
Du ſtridbare Skibes Vocter
Met Gauterne holt Strid,
Huor Krigsmend til Byen
Løbe, oc ſiden (dennem) ſtyrde.
Met Hærſkiold Helten drog
Giennem alle Syſſeler, Folckets
Fred hand forſtyrrede. Guderne
Til Landets Gafn Jarlen beſkyttede.

Der Erik Jarl hafde værit it Aar i Suerrig, drog hand til Danmarck, oc beſøgte Suend Tiuguſkieg, Dannekonge. Hand friede da til Gyda hans Dotter, oc bleff det (Ecteſkab) beſluttet; ſiden fick Erik Gyda. Et Aar dereſter finge de en Søn, ſom hed Hakon. Erik Jarl var om Vinteren i Danmarck, eller oc undertiden i Suerrige, men var i Siorofuerie om Sommeren.

Cap. 98.

Kong Suends Giftermaal.

Suend Tiugeſkieg Dannekonge hafde til Huſtru Gunnhild, Kong Burislafs Dotter aff Venden; men i den Tid, ſom før er omtalt, hende det ſig, at Dronning Gunnhild bleff ſiug oc døde. Kort dereſter fick Kong Suend ſig til Huſtru igien Sigrid hin Storraade, Skog-

(14) A. B. E. ſiávar. (15) B. ſtríd. (16) B. einn und ſigri gernom.
(17) B. furgia fall. (18) B. fólcmeidir. (19) B. þar.
(20) B. vadr hríd oc red ſídan. C. D. om. (21) B. átto.
(22) B. græti. C. D. geiti. (23) B. fóro. (24) D. ſkerdi.
(25) B. fridar. (26) B. áſa. E. áſs. (27) D. of, inſerit. C. D. alldar.
(28) E. ſyſlor, om. (29) E. godvördo. (30) E. til handa ſer, om.
(1) E. nú, addit. (2) E. ádr, om.
(3) D. var þat þar. E. vard þat. (4) E. hinnar, om.

Audivi ego relatum de pugna,
Mari qvam ſtrenuus heros commiſit,
Uſpiam locorum in Eyaſunda,
Eirikus, & ubi terras ſubegit.
Viris nudavit auri munificus
Qvatuor ille Danorum naves
(Nos relatum accepimus illud)
Pugnæ avidus, & bellum ciebat.
Commiſiſti pugnam, ubi bellatores
Navis, in urbem curſu ruebant,
Tu cuſtos Princeps, cum (hoſtibus) Gautis,
Hilaris in bello, & rexiſti poſtea.
Arma circumtulit ille bellator
(Pacem ille turbavit virorum)
Princeps per provincias omnes.
Jarlum tuentur Dii, terræ in commodum.

Eirikus Jarlus in Daniam profectus, poſtqvam hyemem unam in Svionia tranſegerat, Sveinum barbæ furcatæ, Danorum Regem convenit, cujus filiam Gydam *ſibi petiit conjugem. Re deliberata atqve ſtatuta, uxorem duxit Eirikus Jarlus Gydam. Proxime ſeqventi hyeme natus eſt illis filius,* Hakonus *dictus. Eirikus Jarlus hyemes in Dania tranſegit, interdum etiam in Svionia commoratus, æſtates autem piraticæ impendit.*

CAP. XCVIII.

CONJUGIUM SVEINI REGIS.

Sveinus barbæ furcatæ, Danorum Rex, conjugem habuit Gunnhilldam, Burislafi Vendorum Regis filiam. Recens autem memorato tempore accidit, ut morbo correpta Gunnhillda Regina mortem obiret; poſt qvam & exiguum ab ea interjectum tempus, uxorem duxit Sveinus Rex Sigridam Imperioſam, filiam Scöglar-Toſtii,

 Olafi

módor Olafs ens Sænſka, Svía konungs. (5) Tókoz þar þá (6) med tengdom konunga kærleikar, oc med (7) öllom þeim Eiríki Jarli (8) Hákonar ſyni.

CAP. XCIX.

KVANFÁNG BURISLEIFS KONUNGS.

Burislafr Vinda konungr kærdi mál þat fyrir Sigvallda Jarli mági ſínom, at ſættargerd ſú var rofin, er Sigvalldi Jarli hafdi gert milli Sveins konungs oc Burislafs konungs, er Burislafr konungr ſkylldi fá Þyri Harallds dóttor, ſyſtor Sveins konungs; enn þat rád hafdi ecki framgengit, þvíat Þyri ſetti þar þvert nei fyrir, at hon mundi giptaz vilia (1) konungi heidnom oc gömlom. Nú ſegir Burislafr konungr Jarli, at hann vili heimta (2) þann máldaga, oc bad Jarl fara til Danmercor, oc hafa Þyri drottningo til ſín. Sigvalldi Jarl (3) lagdiz þá ferd eigi undir höfot, oc fer á fund Sveins Dana konungs, oc ber þetta mál (4) upp fyrir hann; oc kemr Jarl ſva fortölom ſínom, at Sveinn konungr fær í hendor hánom Þyri ſyſtor ſína, oc fylgdo henni konor nockorar, oc fóſtrfadir hennar, er (5) nefndr er Ötzorr (6) Ácaſon, ríkr madr, (7) oc nockorir menn adrir; kom þat í einka mál med (8) konungi oc Jarli, at eignir þær í Vindlandi, er átt hafdi Gunnhilldr drottning, ſkylldi þá (9) hafa Þyri (10) til eiginords, oc þar med (11) adrar ſtórar eignir í tilgiöf ſína. Þyri gret (12) ſárliga, oc fór miöc naudig. Enn er þau Jarl como í Vindland (13) þá gerdi

(5) A. C. E. tok, lege, tókoz.
(6) E. tócz kiærleikr med tengd. k. B. kiærleikr konganna.
(7) E. öllom, om. (8) E. Hákonar ſyni, om.
(1) A. B. heidnom manni. (2) E. fram, addit.
(3) E. Jarl för á fund, cæt. om. (4) B. upp fyrir hánom.

Skoglar-Toſtes Dotter, oc Olaff den Suenſkes Moder, aff Suerrig; oc bleff, ved dette Suogerſkab, ſtor Kierlighed imellem Kongerne oc Erik Jarl Hakons Søn.

Cap. 99.

Kong Burislafs Giftermaal.

Kong Burislaff aff Venden beklagede ſig for ſin Suoger, Sigvald Jarl, at det Setmaal oc Forening var rygget, ſom Sigvald Jarl hafde giort mellem Kong Suend oc Kong Burislaff, beſtaaende deri, at Kong Burislaff ſkulde faae Thyri Haralds Dotter, Kong Suends Søſter til Ecte, huilcket icke var ſkeet: thi Thyri ſagde ſig ingenlunde at ville hafue en hedenſk oc gammel Konge. (Men) nu ſiger Kong Burislaff til Jarlen, at hand vil endeligen, at dette Løfte ſkulde holdis, oc befalede Jarlen at hand ſkulde drage til Danmarck, oc føre hannem Dronning Thyri. Sigvald Jarl forſømte icke denne Reiſe, men drog affſted hen til Suend Dannekonning, oc talede met hannem om denne Handel; fick da Jarlen met ſine Ofuertalelſer det udrettet, at Kongen antuorde hannem ſin Søſter Thyri udi Haand; oc fulde hende nogne Koner, oc hendis Foſter-Fader ved Nafn Øſſor Akaſøn, en mectig Mand, oc nogne flere Mend. Det kom ind i Fordraget mellem Kongen oc Jarlen, at de Eiendomme i Venden, ſom Dronning Gunnhild aat hafde, ſkulde da Thyri hafue til Eie, oc dertil en ſtor Brudſkienck. Thyri græd ſuarligen, oc drog nodig met hannem. Men der hun oc Jarlen komme til Venden, giorde Kong Bu-

(5) C. D. E. het. (6) A. Agaſon.
(7) C. D. oc — adrir, om.
(8) E. þeim Sveini konungi oc Sigvallda Jarli. (9) E. eiga.
(10) E. drottning. (11) C. D. E. adrar, om. (12) B. ſárt.
(13) E. þá, om.

Olafi Sænſka (*Sveci*) *Svionum Regis matrem. Qva affinitate tam inter Reges, qvam inter hos & Eirikum Jarlum Hakoni filium, intima juncta eſt amicitia.*

CAP. XCIX.

CONJUGIUM BURISLEIFI REGIS.

Burislafus Vendorum Rex Sigvalldo Jarlo, genero ſuo, (ſæpius) eſt qveſtus, ruptum eſſe & violatum pactum, qvo inter Sveinum Regem & Regem Burislafum, arbitro Sigvalldo Jarlo, convenerat, ut Burislafo Regi Thyra, *Haralldi filia, Sveini Regis ſoror, nuptum daretur, ſed irritam eſſe illam pactionem, cum Thyra contumaciter negaret, ſe nubere velle Regi & ſeni & ethnico. Jam (vero) Sigvalldo Jarlo dixit Burislafus Rex, ſe ratam reddere velle iſtam pactionem, jubens eum in Daniam ire, ſibiqve Reginam ducere Thyram. Mandati itineris non negligens dilator Sigvalldus Jarlus, Sveinum Danorum Regem adit, apud qvem, expoſito ei negotio, ſuis ad rem perſvadendam compoſitis ſermonibus, rem eo deducit, ut Sveinus Rex ei abducendam traderet ſororem Thyram, comitatam mulieribus qvibusdam, nec non ſuo nutritio,* Ötzuro Akii filio, *viro potenti, & viris nonnullis aliis. Pacto (autem) inter Regem & Jarlum convenit, ut poſſeſſiones in Vindlandia, qvæ Gunnhildæ Reginæ olim fuerant, jam Thyræ propriæ cederent, nec non alia magni pretii bona, qvæ dotis nomine ei darentur. Multum flens Thyra, invitiſſima abiit. Aſt poſteaqvam ad Vindlandiam ea atqve Jarlus pervenerant,*

gerdi Burislafr (14) konungr brullaup ſitt, oc feck Þyri (15) drottningar. Enn er hon var med heidnom mönnom, (16) þá villdi hon hvarki þiggia mat ne dryck (17) at þeim, oc fór ſva fram VII nætor.

CAP. C.

OLAFR KONUNGR FECK ÞYRI DROTTNINGAR.

Enn þá var þat á einni nótt, at Þyri drottning oc Ötzorr liópoz í brott í nátt-myrkri, oc þegar til ſkógar; (1) er þat ſkiótaz af þeirra ferd at ſegia, at þau koma fram í Danmörk, oc þorir Þyri þar fyrir engan mun at vera, (2) fyrir þá ſöc, at hon veit ef Sveinn konungr (4) bródir hennar ſpyr til hennar þar, at hann mun ſciótt ſenda hana aptr til Vindlands. Fara þau allt (4) huldo höfdi, þar til er þau komo í Noreg; (5) letti Þyri eigi ferdinni, fyrr enn þau koma á fund Olafs konungs): tóc (6) konungr vid þeim vel, oc voro þau þar í gódom fagnadi. Sagdi Þyri konungi allt um (7) ſín vandrædi, oc bidr hann hialpráda, (8) oc fridar í hans ríki. Þyri var kona ordſniöll, oc virdiz konungi vel rædor hennar. Sá hann, at hon var fríd kona, oc kemr í hug, at þetta mani vera (9) gott qvanfáng, oc víkr þannog rædunni, oc ſpyr ef hon vill giptaz hánom. Enn ſva ſem þá var hennar (10) rádi comit, þótti henni vandi micill or at ráda; enn í annan ſtad ſá hon hvarſo (11) farſælligt giaford þetta var, (12) at giptaz ſva ágætom konungi, oc bad hann ráda fyrir ſer, oc ſino (13) rádi. (14) Oc ſva ſem um þetta var talat, þá feck Olafr konungr Þyri drottningar. Þetta brullaup var gert um hauſtit, þá er konungr hafdi komit nordan af Hálogalandi. Var Olafr konungr oc Þyri drottning

Burislaff ſit Bryllup met hende, oc fick Dronning Thyri til Ecte. Men all den Stund hun var hos Hedningerne, vilde hun huercken æde eller dricke aff deris Koſt, oc gick det ſaaledis hen i 7 Dage.

Cap. 100.

Kong Olaff faaer Dronning Thyri til Huſtru.

Det hende ſig en Nat, at Dronning Thyri oc Aſſer løbe bort, da Natten var mørck, oc begafue ſig ſtrax ad Skofuen; oc er det kort at fortælle om deris Ferd, at de komme endelig til Danmarck. Men der torde Thyri ingenlunde opholde ſig, fordi hun vidſte, derſom Kong Suend hendis Broder ſpurde til hende der i Landet, da vilde hand ſtrax ſkicke hende tilbage til Venden. De droge derfor hemmeligen frem, indtil de komme i Norrig; oc lod Thyri icke aff at reiſe, forend hun kom til Kong Olaff. Kongen tog vel imod dennem, oc vare de der vel holdne. Thyri fortaalde Kongen ſin Vaande, oc bad hannem om Biſtand, oc om Fred udi hans Rige. Thyri var en veltalende Kone, oc fandt Kongen Behag i hendis Tale. Hand ſaae, at hun var en deilig Quinde, oc tenckte at det kunde være for hannem it got Giftermaal; derfor vendte hand Talen derhen, oc ſpør, om hun vilde gifte ſig met hannem. Efterdi da hendis Kaar vaare den Tid ſaa beſkafne, at det ſiuntis hende vanſkeligt at komme der udaff, oc hun paa den anden Side ſaae, huor lyckeligt it Giftermaal dette monne være, at blifue gift met en ſaa berømmelig Konning, ſaa bad hun hannem forſee hende oc hendis Kaar (paa det beſte); oc der de hafde talet (videre) herom, fick Kong Olaff Thyri Dronning til Huſtru. Dette Bryllup bleff holt om Hoſten, da Kong Olaff var nys kommen norden fra Halogeland. Kong Olaff oc Thyri Dronning blefue den Vinter ofuer i Nidaros.

(14) E. brúdlaup til hennar. (15) C. D. drottningar, om.
(16) E. þá, om. (17) A. af. C. D. at þeim, om.
(1) E. koma þau ecki fram, fyrr enn í Danm. &c. (2) C. D. E. þvíat.
(3) E. bródir hennar, om. (4) E. leyniliga.
(5) E. oc finna Olaf konung Tryggvaſon; tóc hann vid, cet.

(6) A. B. C. D. hann. (7) E. ferdir ſínar oc, add.
(8) C. D. oc hafa þar frid-land. A. oc bidr ſer fridar.
(9) C. D. ſniallrædi, oc ſpyr, cet.
(10) C. D. mál erfidligt, enn i annan ſtad, cær. (11) E. ágætt.
(12) C. D. at giptaz konungi, om. (13) E. gódzi.

rant, nuptiis celebratis, conjugem ſibi Burislafus Rex duxit Thyram Reginam. Hæc autem, à qvo tempore inter ethnicos homines eſt commorata, nec cibo cum illis nec potu voluit frui; qvo modo ſeptem transiere noctes.

CAP. C.

OLAFUS REX CONJUGEM DUCIT THYRAM REGINAM.

Accidit autem qvadam nocte, ut fugam occultante noctis caligine, ad (vicinam) ſylvam aufugeret Thyra Regina, Ötzuro comitata. Ut paucis fugam eorum narremus, venere in Daniam; ſed ibi commorari ullo qvocunqve modo neqvaqvam audet Thyra, ſciens Sveinum Regem, ſuum fratrem, ſi ejus rei certior fieret, ſe ad Vindlandiam retro eſſe ablegaturum. Tecti (ergo) occultiqve iter perſeqvuntur, donec in Norvegiam eſt perventum; nec ab itinere ceſſavit Thyra, anteqvam Olafum Regem convenere, à qvo Rege benigne & comiter accepti ſunt atqve invitati. Thyra Regi, qvibus in anguſtiis res ſuæ verſarentur, prolixe expoſuit, petens ſibi ab eo auxilium, pacemqve ejus in regno. Erat Thyra fæmina fandi doctiſſima, cujus (ideo) ſermones Regi placuere. Cernens is (qvoqve), eam fæminam eſſe pulchritudine præſtantem, ratusqve eam ſibi congruam fore uxorem, ſermonem eo flectit, ut num ſibi nubere vellet, eam rogaret. Ex rebus, ut tunc erant conſtitutæ, qvam difficile foret ſe extricare, illa cernens, contra qvam rebus ſuis proficuum junctum cum inſigni adeo Rege conjugium, ut ſibi ſuisqve rebus ille conſuleret, petiit. Re utriusqve ſermone agitata, Rex Olafus conjugem ducit Thyram Reginam. Nuptiæ hæ celebratæ ſunt autumno (proximo), poſt Regis ab Halogalandia reditum. Seqventem bye-

ing í Nidaróſi um vetrinn. Enn eptir um varit þá kærdi Þyri drottning opt fyrir Olafi konungi, (15) oc gret ſárliga, þat er eignir hennar voro ſva miclar í Vindlandi, enn hon hafdi (16) eigi fiárlut þar í landi, (17) ſva ſem drottningo ſæmdi: ſtundom bad hon konung fögrom ordom, (18) at hann ſkylldi fá henni eign ſína; ſegir, at Burislafr konungr var ſva micill vin Olafs konungs, at þegar er þeir fynniz, mundi (19) konungr fá Olafi konungi allt þat er hann beiddiz. Enn er þeſsar rædo urdo varir vinir Olafs konungs, þá lötto allir konung þeſsarar farar. Sva er ſagt, at þat var einn dag ſnimma um varit, at konungr geck eptir ſtræti, enn (20) vid torg geck madr ímóti hánom med (21) hvannir margar, oc undarliga ſtórar þann tíma várs. Konungr tóc einn vann-nióla (22) micinn í hönd ſer, oc geck heim til herbergis Þyri drottningar; (23) Þyri ſat inn í ſtofunni, oc gret er konungr kom inn. (24) Konungr mælti: ſe her hvann-nióla micinn (25) drottning, er ec gef þer; hon lauſt vid hendinni, oc mælti: ſtærrom gaf Haralldr Gormsſon, enn (26) midr ædradiz hann at fara af landi, oc ſækia eign ſína, enn þú gerir nú; oc reyndiz þat þá, er hann fór hingat í Noreg, oc (27) eyddi meſtan luta lands þeſsa, enn eignadiz allt at ſkylldom oc ſköttom; enn þú þorir ei at fara í gegnom Danavelldi fyrir Sveini konungi bródor mínom. Olafr konungr lióp upp vid, er hon mælti þetta, (28) oc mælti hátt, oc ſvardi vid: alldri ſkal ec hræddr fara fyrir Sveini konungi bródor þínom, oc ef (29) ockrir fundir verda, þá ſkal hann fyrir láta.

CAP. CI.

daros. Om Vaaren derefter klagede Dronning Thyri ofte for Kongen, oc græd ſaare derofuer, at hendis Eiendomme vaare ſaa ſtore udi Venden, men hun hafde intet Gods der i Landet, ſom det en Dronning bequemmede; (men) ſtundom bad hun Kongen met mange faure Ord, at hand vilde ſkaffe hende ſine Eiendomme igien, oc ſagde, at Kong Burislaff var ſaa god en Ven aff Kong Olaff, at ſaaſnart de taledis ved, vilde Kong (Burislaff) oplade for Kong Olaff alt det hand begierede. Men der Kong Olafs Venner horde denne Tale, affraadde de hannem fra denne Ferd. Der fortællis, at en Dag, tidlig om Vaaren, hende det ſig, der Kongen gick paa Gaden, at en Mand kom hannem i Mode, nær ved Torfuet, met en ſtor Hob Quanner (Angelica), forunderlige ſtore, paa den Tid aff Vaaren. Kongen tog deraff en ſtor Quanne-Stock i Haanden, oc gick met den hiem til Dronning Thyris Herberge. (Dronning) Thyri ſad i Stofuen, oc græd, da Kongen kom ind. See her, ſagde Kongen, en ſtor Quanne-Stock, Dronning, ſom jeg vil gifue dig. Hun ſlog fra ſig met Haanden, oc ſagde: ſtørre Gafuer gaff Harald Gorms Søn, men mindre fryctede hand for at fare aff Landet oc ſøge ſin Eiendom, end du nu gior, ſom hand lod paakiende, den Tid hand drog hid til Norrig, oc ødde den ſtørſte Part aff dette Land, oc indtog det alt met Skat oc Skyld; men du tørſt icke drage igiennem Danmarck, for Kong Suend min Broder. Kong Olaff ſprang op, der hun ſagde dette, oc raabte høit, oc ſuor derhos, oc ſagde: aldrig ſkal jeg fare ræd for Kong Suend din Broder, oc derſom vi findes, da ſkal hand vige oc gifue tabt.

Cap. 101.

(14) E. ſtadfeſtiz þat ráđ, oc feck Ol. cæt.
(15) E. oc gret ſárliga, om. (16) E. enga peninga her í Noregi.
(17) C. D. ſva ſem drottningo ſæmdi, om.
(18) E. til, ſegir at Burisl. cæt.
(19) E. hann allt fá, cæt. & mox C. D. er þetta heyrdo. E. vid þeſsar rædor urdo, &c. (20) C. D. vid torg, om.

(21) E. hvanna byrdi.
(22) C. D. mikinn, om. E. heim, om.
(23) C. D. þyri ſat inni fyrir, oc gret. E. gret miöc. (24) E. hann.
(25) C. E. drottning, add. (26) E. minnr.
(27) E. oc eignadiz, cæt. (28) E. oc mælti hátt, om.
(29) C. D. ockra fundi ber ſaman. E. undan láta.

hyemem Olafus Rex & Thyra Regina Nidaroſiæ transegere. Vere autem proximo, coram Rege Olafo, ſæpius queſta eſt Thyra Regina, profuſa in lacrymas, ampliſſimas ſuas fuiſſe in Vindlandia poſſeſſiones, aſt ibi terrarum (in Norvegia) eſſe nullas, qvales Reginam decerent. Multis interdum ad blanditiem compoſitis verbis Regem rogavit, ut (dictas) ſuas ſibi redderet poſſeſſiones, apud Burislafum Regem tanta Regem Olafum pollere amicitia, ut ſi convenirent, qvæcunqve petiiſſet Rex Olafus, facile eſſet impetraturus. Qvi ubi ad Regis Olafi amicos relatus eſt ſermo, Regi hoc iter omnes ſummopere diſſvadebant. Memoriæ eſt proditum, primo vere, cum Rex die qvodam per plateam procederet, occurriſſe ei ad forum qvendam, portantem herbas angelicas plurimas, eo qvidem veris tempore miræ magnitudinis, qvarum unam magnitudinis eximiæ arreptam Regem portaſſe manu domum, ingreſſumqve conclave Thyræ Reginæ, qvæ tunc ibi ſedebat lacrymabunda: en Tibi, dixiſſe, eximiæ magnitudinis caulem angelicæ, qvo Te, Regina, donatam volo; aſt illam manu rejectum munus averſatam reſpondiſſe, majora dona ſibi dediſſe Haralldum Gormii filium, & minus timuiſſe eundem, qvam Olafum, patria relicta, ſuas qvæſitum ire poſſeſſiones, dediſſe ejus rei certum ſpecimen, cum Norvegiam (claſſe) aggreſſus, maxima regni parte ferro & incendiis vaſtata, totum cum tributis cum cenſibus ſuum redderet: contra Olafum Regem, metu Sveini Regis, fratris ſui, non audere, per Daniam ire. Qvæ ea locuta, ex ſede exſiliiſſe Regem Olafum, alta voce & juramento addito profatum, ſe nunqvam ita iturum, ut ejus fratrem Sveinum Regem metueret, ſed ſi congrederentur, illum inferiora laturum.

CAP. CI.

CAP. CI.

ÚTBOD OLAFS KONUNGS.

Olafr konungr ſtefndi þíng í bænom litlo ſídar; hann gerdi þá bert fyrir allri alþýdo, at hann mundi leidángr úti hafa um ſumarit (1) fyrir landi, oc hann vill nefnd hafa or hverio fylki, bædi at ſkipom oc lidi: ſegir hann hverſo mörg ſkip hann vill (2) þadan hafa or firdinom). Sídan gerir hann ordſending bædi nordr oc ſudr med landi, (3) et ytra oc et efra, (4) oc lætr lidi útbióda. Olafr konungr lætr þá ſetia fram Orminn lánga, oc öll önnor ſkip (5) ſín, bædi ſtór oc ſmá. Stýrdi hann ſiálfr orminom langa. Oc þá er menn voro þar rádnir til ſcipanar, þá var þar ſva miöc (6) vandat lidit oc valit, at engi madr ſcylldi vera á Orminom lánga ellri enn ſextogr, edr ýngri enn tvítogr; (7) enn valdir miöc at afli oc hreyſti. Þar voro fyrſt tilſcoradir hird-menn Olafs konungs, þvíat þat var valit af innanlands mönnom oc útanlands, (8) allt þat er ſtercaſt var oc fræcnaſt.

CAP. CII.

MANNTAL Á ORMINOM.

Ulfr Raudr het (1) madr, er bar merki Olafs konungs, oc í ſtafni var á Orminom, oc (2) annar Kolbiörn ſtallari; Þorſteinn Uxafótr, oc (3) Vikarr af Tíundalandi, bródir Arnlióts Gellina. Þeſsir voro á Rauſninni í Söxom: (4) Vakr Elfſki Raumaſon, Berſi hinn Sterki (5) Bollaſon, (6) Án Skýti af Jamtalandi, Þrándr Rami af Þelamörc, oc Úþyrmir bródir

(1) C. D. or hverio fylki bædi at lidi oc ſkipom. Sídan, cæt.
(2) E. or Þrándheimi. (3) E. it ytra oc it efra, om.
(4) C. D. oc — bióda, om. (5) C. ſkip ſmá oc ſtór.
(6) C. D. E. valit lid, at, cæt. (7) E. voro þeir valdir.
(8) E. þeir er ſtercaſtir voro oc fræcnaſtir í öllo.
(1) E. merkismadr. (2) E. annar, om. (3) E. Vikarr, om.
(4) C. Hákr. E. elfſki. (5) B. Bollaſon, add.
(6) C. Ön. B. Anſcyti.

Cap. 101.

Kong Olafs Krigs-Opbud.

Kong Olaff ſtefnede Ting i Byen, oc gaff Almuen tilkiende, at hand vilde den Sommer drage til Sios i Leding, oc opbiude aff huert Len baade Skibe oc Folck; hand ſagde oc huor mange Skibe hand vilde hafue der fra Fiorden (Throndheims Fiord); ſiden ſende hand Bud baade nord oc ſonder ud, op i Landet oc met Strandſiden, oc lod Folcket opbiude. Kong Olaff lod da udſette Ormen Lange, oc alle andre ſine Skibe baade ſtore oc ſmaa. Sielff var hand Høfuitsmand paa Ormen Lange. Der Folcket udtogis til dens Beſetning, bleff det ſaa nøie udſøgt og udvalt, at ingen ſkulde være paa Ormen Lange, ældre end 60 Aar, oc ingen yngre end 20 Aar, men alle være udvalde Mend udi Styrcke oc Manddom. Dertil vaare førſt optegnede Kong Olafs Hoffſinder, thi til dennem vaare udſøgte, aff inden- oc udenlands Folck, alle de ſterckeſte oc dueligſte Mend.

Cap. 102.

Mand-Tallet paa Ormen.

Ulf hin Røde hed Kong Olafs Fennickedrager oc Stafngiemmer paa Ormen, oc den anden met hannem var Kolbiørn Stallare (Kongens Hofmeſter), ſamt Thorſtein Oxefod, oc Vikar aff Tiundeland, Arnliot Gellines Broder. Diſſe vare i Røſnen (paa Fordecket) næſt ved Forſtafnen: Vaker Elſſki Rommeſøn, Berſe hin Stercke Bolleſøn, An Skøtte aff Jamteland, Thrand Ramme aff Thellemarcken, oc hans Broder Uthyr-

CAP. CI.

IMPERATÆ AB OLAFO REGE COPIÆ.

Paulo poſt Rex Olafus, indictis in urbe comitiis, toti populo notum facit, ſe ea æſtate claſſem velle paratam, qva in expeditionem iturus erat, & ex ſingulis provinciis imperatas tam naves qvam milites, edicens ſimul, qvot naves eo ex ſinu (Throndenſi) vellet expeditas. Miſſis poſtea nuntiis, & boream & auſtrum verſus, tam ad exteras (maritimas) qvam ſuperiores regiones, copias imperat. Tum navem, Serpentem Longum, in mare jubet Rex Olafus deduci, cæteraſqve omnes naves ſuas, tam majores qvam minores. Serpentis Longi ipſe fuit gubernator. Cui navi cum ſumendi erant claſſiarii, ea in re tantus habitus eſt eorum delectus, ut nemo Serpente Longo veheretur, ſexaginta annis major, vel viginti minor ætate, nemo niſi robore & fortitudine inter præſtantiſſimos. Hanc in rem recenſiti ſunt & delecti primum Olafi Regis aulici, qvorum qvippe in numerum, tam ex indigenis qvam exteris, qvicqvid virorum robuſtiſſimum fuit & ſtrenuum qvam maxime fuerat ſelectum.

CAP. CII.

CLASSIARII SERPENTIS RECENSENTUR.

Ulfus *cognomine* Raudus (*Rufus*) *dicebatur vir, Regis Olafi vexillum præferens, qvi in prora ſtabat Serpentis, & cum illo* Kolbiornus, Stallare (*aulæ regiæ Magiſter*), *nec non* Thorſteinus Uxafot, *atqve* Vikarus *de Tiundalandia, frater* Arnlioti Gellinæ. *In tabulato navis, proræ ſurgenti proximo, hi erant:* Vakus Elfſkius, *Raumi filius*, Berſius *dictus Robuſtus*, *Bollii filius*, Anus Skyti *ex Jamtia*, Thrandus Rami *ex The-*

bródir hans. Þeir Háleygir, Þrándr Skiálgi oc Ögmundr Sandi, Lödver (7) Langi or Salltvík, oc Hárekr Hvaſsi; þeir Innan-Þrændir, Ketill (8) Hani, Þorfinnr Eiſli, (9) Hávardr, oc þeir brædor or Orkadal. Þeſsir voro í Fyrirrúmi: Biörn af Studlo, (10) Börkr or Fiördom, Þórgrímr or Hvini Þiódolfsſon, (11) Ásbiörn oc Ormr, Þórdr or Mardarlög, Þórſteinn Hvíti af Ofroſtödom, Arnór (12) Mærſki, Hallſteinn oc Haukr or Fiördom, Eyvindr Snákr, Bergdórr (13) Beſtill, (14) Hallkell af Fiölom, Olafr Drengr, Arnfinnr Sygnſki, Sigurdr Bíldr, Einarr (15) Hördzki, oc Finnr; Ketill Rygſci, Griótgardr Röſkvi (16). Þeſsir voro í Krapparúmi: Einar Þambarſkelfir, hann þótti þeim (17) eigi lutgengr, þvíat hann var XVIII vetra; Hallſteinn Hlífarſon, Þórolfr, Ívarr Smetta, Ormr Scógarnef, oc margir adrir menn miöc agætir (18) voro á orminom, þótt ver kunnom eigi at nefna. Átta menn voro í hálf-rými á orminom, oc var valit einom manni oc einom). XXX manna voro í Fyrirrúmi. Þat var mál manna, at þat mannval er á Orminom var, bar eigi minna af ödrom mönnom um frídleica oc afl (19) oc fræknleik, enn ormrinn lángi af ödrom ſcipom. Þórkell Nefia bródir konungs ſtýrdi Orminom Skamma; Þórkell (20) Dydrill, oc Jóſteinn, módorbrædor konungs, höfdo Trönona, (21) oc var hvarttveggia þat ſkip allvel ſkipat. (22) Ellifo ſtórſkip hafdi Olafr konungr or Þrándheimi, oc umfram Tvítogſeſsor oc ſmærri ſkip (23) oc viſtar byrdinga.

CAP. C III.

(7) B. lági. (8) C. D. E. Háfi.
(9) B. Hördr. (10) C. D. Börkr or fiördom, add.
(11) C. D. Asbiörn oc Ormr, om. & mox: Niardarl.
(12) C. D. Merſki. Sed, oc Haukr or fiördom, om. (13) B. Breſtill.
(14) E. Hallſteinn. (15) E. or Hörzko. C. D. oc Finnr, om.

Uthyrmer, ſamt diſſe fra Halogeland: Thrand den Skialge oc Øgmund Sande, Lodver Lange aff Saltvig, oc Harek Hvaſſe; men aff Ind-Throenderne, Ketill Hane, Thorfinn Eſli, Haavard, oc de Brødre fra Orkedalen. Diſſe vaare i Forrummet: Biørn aff Studle, Børk fra Fiordene, Thorgrim Thiodolfs Søn fra Huine, Asbiørn oc Orm, Thord fra Marderløg, Thorſtein Huide fra Ofroſtad, Arnor Mærſke, Hallſtein oc Hauk, fra Fiordene, Eyvind Snog, Bergthor Beſtill, Hallkield fra Fialer, Olaff Dreng, Arnfind aff Sogn, Sigurd Bild, Einar fra Hordeland oc Find, Ketill aff Ryfylke, oc Griotgard den Raſke. Diſſe vaare i Krappe-Rummet (det ſnefre Rum): Einar Thambarſkielfuer, hand bleff icke actet for fulde, thi hand var da icke uden 18 Aar gammel, Hallſtein Lifuarſøn, Thorolff, Iſuar Smetta, Orm Skogerneſ, oc mange flere megit berømmelige Mend vaare paa Ormen, enddog vi icke kunde nefne dennem. I (huert) Half-Rum paa Ormen vaare 8 Mend, aff huilcke een huer iſær var udſoct. 30 Mend vaare i For-Rummet. Det var menige Mands Udſagn, at det udſogte Mandſkab paa Ormen ofuergick icke mindre andre i Deiligheд, Styrcke oc Mandighed, end Ormen hin Lange ofuergick andre Skibe. Thorkild Nefia, Kongens Broder, førde Ormen den Korte, men Thorkel Dydril oc Joſtein, Kongens Morbrødre, hafde Tranen, oc vaare baade de Skibe vel bemandede. Kong Olaff hafde 11 ſtore Skibe fra Throndheim, foruden Jacter met 20 Roer-Bencke, ſamt mindre Fartøier, oc Prouiant-Skibe.

Cap. 103.

(16) C. D. hic add., Finnr, paulo ante omiſſum. (17) C. D. úngr.
(18) E. voro á orminom, þótt, &c. uſqve ad) om.
(19) C. D. oc fræknleik, om. &, lángi, mox addunt.
(20) B. E. Dyrdill. (21) C. D. Tranann. Nio ſtorſkip.
(22) C. D. nío. (23) E. oc viſtarbyrdinga, addit.

Thelamarkia, & frater ejus Uthyrmus; *nec non Halogalandenſes:* Thrandus Skialgius & Ögmundus Sande, Lodverus (*Ludovicus*) Lange *ex Salltvikia &* Harekus Hvaſſi; *& hi ex Throndia* (y) *interiori:* Ketillus Hani, Thorfinnus Eiſli, Havardus, *& fratres illi de Orkadalia. Anteriorem navis partem hi occupabant:* Biornus *ex Studla*, Borkus *ex Fiordis*, Thorgrimus *ex Hvina*, *Thiodolfi filius*, Asbiornus & Ormus, Thordus *ex Mardarlögo*, Thorſteinus Hviti *ex Ofroſtadis*, Arnorus Mærſki (*de Mæria*) Hallſteinus & Haukus *de Fiordis*, Eyvindus Snakus (*Angvis*) Bergdorus, Beſtillus, Hallkellus *ex Fialis*, Olafus *Drengr* (*ſtrenuus*) Arnfinnus *Sygnſki* (*Sognicus*) Sigurdus *Billdus*, Einarus *Hördſki* (*de Hordia*) & Finnus, Ketillus *Rygſki* (*de Rygia ſ. Rogalandia*) Griotgardus *Röſkvi* (*agilis*). *Media in navi hi erant, locum tuentes, qvi vulgo* Krappa-rum, (*anguſtior locus*) *dicitur:* Einarus Thambarſkelvir, *qvem ſuæ ſocietati non exiſtimavere* (*cæteri*) *parem, cum XVIII tantum annos haberet*, Hallſteinus *Hlifæ filius*, Thorolfus, Ivarus *Smetta*, Ormus *Skogarnef; atqve plurimi alii viri præſtantiſſimi ſerpente vehebantur, etſi eorum nomina hic recenſere non poſſimus. Dimidium qvodvis navis ſpatium octoni occuparunt viri, qvorum ſelecti erant ſeorſim ſinguli. Anterioris navis ſpatium triginta tuebantur viri. Receptus erat ore vulgi ſermo, ſelectam claſſiariorum turbam, qvæ Serpente vehebatur, & formæ, & virium & fortitudinis præſtantia alios omnes non minus ſuperaſſe, qvam Serpens Longus aliis navibus erat præſtantior. Serpentem breviorem ducebat* Thorkellus Nefia, (*Naſo*) *frater Regis, ſed* Thorkellus Dydrill & Joſteinus, *avunculi Regis, navem* Tranan, *utramqve à militibus qvam optime paratam.* (z) *Undecim naves magnas ex Thrandhemia ducebat Rex Olafus, præter naves viginti locorum ſive transtrorum, nec non naves minores & onerarias, commeatus ferentes.*

CAP. CIII.

(y) *Forſan rectius: exteriori; cum Orkadalia Throndiæ ſ. Thrandhemiæ eſſet, non interioris, ſed exterioris.*
(z) *C. D. habent: novem naves.*

CAP. CIII.

KRISTNAT ÍSLAND.

Enn er Olafr konungr hafdi miöc búit lid ſitt or Nidaróſi, (1) þá ſkipadi hann mönnom (2) um öll Þrændalög í ſýſlor oc ármenningar; (3) þá ſendi hann til Íſlands Gitzorr Hvíta oc Hiallta Skeggiaſon at boda kriſtni á Íſlandi, oc feck (4) med þeim preſt þann er Þormódr er nefndr, oc fleiri vígda menn; enn (5) hafdi eptir med ſer í giſling IV Íslendzka menn, (6) þá er hönom þótto ágætaſtir, Kiartan Olafsſon, Halldor Gudmundarſon, Kolbein Þórdarſon, Sverting Runolfsſon. (7) Oc er þat ſagt af ferd þeirra Gitzorar oc Hiallta, at þeir komo til Íſlands fyrir Alþíng, oc fóro til þings, oc á því þingi var kriſtni í lög tekin á Íſlandi, oc þat ſumar var ſkírt (8) allt landsfólc.

Cap. 103.

Island blifuer christnet.

Der Kong Olaff hafde næsten udrustet sin Flode oc Krigs-Mact, at fare dermet fra Nidaros, da skickede hand Mend i alle Sysseler oc Forleninger ofuer all Throndelagen. Da sende hand oc Gissur Huide oc Hialte Skiegge-Son til Island, at forkynde den Christne Tro der paa Landet, oc fick dennem met en Prest, ved Nafn Thormod, tillige met andre viede (geistlige) Mend; men hand hafde tilbage hos sig til Gisseler 4 Islendinger, som hannem syntis at være de ypperligste; Kiartan Olafsson, Haldor Gudmundsson, Kolbein Thordersøn, Suerting Runolfs Søn. Det fortællis om Gissur oc Hialtis Færd, at de komme til Island for Altinget, huor de droge hen; oc bleff da den Christne Tro paa samme Ting Loff-tagen ofuer alt Landet, oc den Sommer alt Lands-Folcket døbt.

CAP. CIV.

KRISTNAT GRÆNLAND.

(1) Olafr konungr ſendi oc þat ſama var Leif Eiríksſon til Grænlands, at boda þar criſtni, oc fór hann þat ſumar til Grænlands; (2) hann tóc í hafi ſkipſögn þeirra manna, er þá voro ófærir, oc lágo á ſkipsflaki, oc þá fann hann Vínland it góda; oc kom um (3) hauſtit til Grænlands, oc hafdi (4) þannog med ſer preſt oc kennimenn, oc fór til viſtar í Brattahlíd til Eiríks födor ſíns. Menn cölludo hann ſídan Leif hinn Heppna. Enn Eiríkr fadir hans ſegir, at þat var (5) ſamſkullda, er Leifr hafdi

Cap. 104.

Grønland blifuer christnet.

Kong Olaff sende oc den samme Vaar Leiff Eriksøn til Grønland, at forkynde der den Christne Tro; oc drog hand den Sommer til Grønland. Hand fant i Hafuit Folckene aff et Skib, som ingen Vei kunde komme, men laae paa it Skibs-Vrag; hand fant da oc Vinland det Gode, oc kom om Høsten til Grønland, oc førde did met sig en Prest oc andre Lærere. Hand drog til Brattalid, for at blifue der i Vinterleie hos sin Fader Erik. Siden bleff hand kaldet Leiff den Lyckelige; men hans Fader Erik sagde, det ene gick op imod det andet, i det

(1) E. þá, om. (2) E. oc ármenningar, om.
(3) E. konungr ſendi þá. (4) C. D. feck þeim preſt, cet.
(5) D. konungr, add. D. E. med ſer, om. E. Iſlendſka, om.
(6) C. D. þá — ágætaſtir, om. (7) E. er þat at ſegia.
(8) A. B. E. allt mannfolc.
(1) E. ſupra Cap. XCII. omiſſum hic habet: þenna ſama vetr var Leifr, ſon Eirîks hins Rauda, med Olafi konungi vel metinn, oc tók vid criſtni: enn þetta ſumar, er Gisſor fór til Iſlands, ſendi Ol. k. Leif, cet.
(2) E. fann í hafi menn á ſkipsflaka, oc hiálpadi þeim, oc þá, cet.
(3) A. B. ſumarit. (4) E. þangat pr. oc adra kennim.
(5) B. ſa ſkúlpa, perperam.

CAP. CIII.

ISLANDIA FACTA CHRISTIANA.

Poſtqvam autem ſuam claſſem, ut Nidaroſia ſolveret, fere paratam habebat Rex Olafus, per totam Thrandhemiam provinciis & feudis præfectos dedit. Miſit qvoqve in Islandiam Gitzorum Hvite (*Album*) *&* Hialltium *Skeggii filium, ut Chriſtianam ibi nunciarent religionem, addens eis comitem Sacerdotem,* Thormodum *nomine, nec non plures viros Sacerdotes inauguratos; ſed obſides ſibi retinuit qvatuor viros Islandos, qvi præ cæteris ei maxime eximii ſunt viſi, Kiartanum Olafi filium, Halldorum Gudmundi filium, Kolbeinum filium Thordi, Runolfi filium Svertingum. De itinere Gitzuri atqve Hialtii memoriæ eſt proditum, veniſſe eos in Islandiam ante comitia univerſalia celebrata; adiiſſe (ergo) illos comitia, iis in comitiis religionem Chriſtianam fuiſſe in Islandia lege ſancitam, atqve ea æſtate omnes incolas baptiſmi aqva luſtratos.*

CAP. CIV.

CHRISTIANA FACTA GRÖNLANDIA.

Olafus Rex eodem qvoqve vere Leifum *Eiriki filium miſit in Grönlandiam, Chriſtianæ religionis ibi futurum nuntium, qvi ea etiam æſtate in Grönlandiam abiit. (Poſtqvam) in mari naufragos qvosdam homines, deſtitutos viribus, & fractæ navis tabulatis innatantes ſuſceperat, inveneratqve* Vinlandiam, *bonam vulgo dictam, autumno venit in Grönlandiam, is qvoqve Sacerdote & aliis doctis viris comitatus, atqve hyematum Eirikum patrem ſuum adiit, in* Brattahlid *habitantem. Illum poſtea cognomine Fortunatum dixere. Aſt pater ejus Eirikus*

hafdi borgit ſkipſögn manna í hafi, oc þat er hann hafdi flutt (6) ſke-manninn til Grænlands, þat var preſtrinn.

(*) CAP. CV.

FRÁ SIGLING BIARNA HERIÚLSSONAR.

Heriúlfr var Bardarſon Heriúlfsſonar: (1) hann var frændi Ingolfs landnámamans. Þeim Heriolfi gaf Ingolfr land á milli Vogs oc Reykianeſs. Heriúlfr bió fyrſt á Drepſtocki; Þórgerdr het kona hans, enn Biarni ſon þeirra; oc var hinn (2) efniligſti madr. Hann fýſtiz utan þegar á únga alldri: vard hönom gott, bædi til fiár oc mannvirdingar, oc var ſinn vetr hvert utanlands edr med (3) fedr ſínom. Brátt átti Biarni ſkip í förom, Hinn ſídaſta vetr, er hann var í Noregi, þá brá Heriúlfr til Grænlands ferdar med Eiríki, oc brá búi ſíno. Med Heriúlfi var á (4) Sudreyſkr madr kriſtinn, ſá er orti (5) Hafgerdingar-drápo; þar er þetta ſtef í:

Mínar bidr ec munka reyni
meina lauſan farar bæina
hæidis halldi (6) hattar folldar
hallar drottinn yfir mer ſtalli.

Heriúlfr bió á Heriúlfsneſi, (7) oc var hinn göfgaſti madr. Eiríkr Raudi bió í Brattahlíd; hann var þar med meſtri virdingo, oc luto allir til hans. Þeſsi voro börn Eiríks: Leifr, (8) Þórvalldr oc Þórſteinn, enn Freydís het dóttir hans: hon var gipt þeim manni, er Þorvalldr het, oc biuggo þau í Görd-

(*) Svecica Peringſkioldii editio [illegible] Olafi Tryggvii, Erici Rufi & Karlsefnii vitis, qvæ Codice Flateyenſi continentur, hic 9 capita inſerit, in codicibus noſtris A. C. D. E. non obvia. Qvæ vero hic occurrunt variantes lectiones, oportet librarius [illegible] dictis Manuſcriptis hauſerit, hic communi nomine, alii, deſignatis. (1) B. frænda. (2) B. eſnilegaſti. (3) B. fodor. (4) B. ſudar. (5) B. Hafgerdinga. (6) B. hárrar. (7) Al. hann var hinn göfg. (8) Al. Þorvardr.

det at Leiff hafde (vel) bierget Skibs-Beſetningen udi Hafuet, men ført en Skade-Mand til Grønland, huormet hand mente Preſten.

Cap. 105.

Om Biarne Herjolfs Søns Seilads.

Herjolff var Bards Søn oc Herjolfs Sønneſøn, huilcken var Ingolfs Frende, ſom førſt bebyggede Island. Ingolff gaff denne Herjolff Land (at beboe) imellem Vog oc Reikenes. Herjolff bode førſt paa Drepſtock; hans Huſtru hed Thorgerd, men Biarne deris Søn, ſom viſte ſig at ville blifue en aff de dueligſte oc mandigſte Mend. Hand fick Lyſt i ſin unge Alder at reiſe til fremmede Lande, huor hand forhuerfuede ſig ſnart oc letteligen baade Gods oc Anſeelſe. Hand var tilſkiftis en Vinter udenlands, oc en anden hos ſin Fader. Det varede icke lenge inden Biarne ſielff eiede it Kiøbſkib. Den ſidſte Vinter hand var i Norrig, giorde Herjolff ſig rede, oc drog til Grønland met Erik, oc ofuergaff ſit Bo. Paa Herjolfs Skib var en Chriſten Mand fra Syder-Øerne. Hand giorde den ſaa kaldte Hafgerdingar-Drapa, huori dette Omquæde ſtaaer:

Uſkyldig Munkernis Prøfuer
Beder jeg min Reiſe at fremme;
Himmel-Salens Herre
Sin Haand ofuer mig holde!

Herjolff bode paa Herjolfsnæs, oc var en megit anſeelig Mand. Erik bode paa Brattelid; hand var den, der hafde der den ſtørſte Værdighed, oc bleff aff alle holden udi ſtor Ære. Diſſe vaare Eriks Børn: Leiff, Thorvald oc Thorſtein, men hans Dotter hed Freydis, ſom bleff gift met en Mand, ved Nafn Thorvald, oc bode de i Garde,

kus aſſeruit, infortunium hic æqvare fortunam, fractæ qvidem navis vectores Leifum à morte vindicaſſe, ſed noxium hominem, Sacerdotem ſignificavit, ſecum in Grönlandiam vexiſſe.

CAP. CV.

DE NAVIGATIONE BIARNII, FILII HERJULFI.

Herjulfus *erat filius Bardi, Herjulfi nepos, qvi cognatione junctus erat* Ingiolfo, *primo illi Islandiam habitanti. Herjulfo iſti dedit Ingolfus terram habitandam, inter* Vogam & Reykianeſum. *Herjulfus primum habitavit in* Drepſtokko, *eratqve ei uxor, nomine* Thorgerda, *ſed filius* Biarnius, *eximiæ ſpei vir juvenis & ad qvævis promtus. Is à prima juventute exteras regiones viſendi cupidine tactus, ibiqve & opum & honoris felix, alternas apud exteros & apud patrem transegit hyemes. Poſt breve interjectum tempus, navis mercatoriæ ipſe poſſeſſor Biarnius, qvando ultimam in Norvegia transegit hyemem, itineri in Grönlandiam cum Eiriko ſe accinxit Herjulfus, villa ſua aliis relicta. Herjulfo naviganti comes erat vir qvidam Hæbudenſis, homo Chriſtianus, qvi carmen pepigit,* Hafgerdingar-drapa *dictum, cujus hic eſt verſus intercalaris:*

Meum rogo monachos probantem (Deum)
Culpa carentem iter provehere.
Cæleſtium protegat excelſorum
Atriorum Dominus me ſua manu!

Herjulfus (poſtea) habitavit Herjulfsneſum, *vir virtute atqve dignitate maxime conſpicuus. Villam Brattahlid incoluit Eirikus Raudus, vir dignitate ſupra cæteros omnes eminens, cui maximum honorem cuncti habuere. Hi fuere Eiriki liberi:* Leifus, Thorvalldus & Thorſteinus; *filia vero ejus dicta eſt* Freydiſa, *nupta viro,* Thorvalldo

í Gördom, þar sem nú er Biskops stóll. Hon var svarri micill, enn Þórvalldr var lítil menni: var hon miöc gefin til fiár. Heidit var fólk á Grænlandi i þann tíma. Þat sama sumar kom Biarni skipi sino á Eyrar, er fadir hans hafdi brott siglt um vorit: þau tídindi þótto Biarna mikil, oc villdi (9) eigi bera af skipi sino. Þá (10) spurdo hásetar hans hvat er hann bæriz fyrir? enn hann svarar, at hann (11) ætladi at hallda sidvenio sinni, oc þiggia (12) at fodr sinom vetr vist, oc vil ec hallda skipino til Grænlands, ef þer vilit mer fylgd veita. Allir kvádoz hans rádom fylgia vilia. Þá mælti Biarni: úvitrlig mun þyckia vor ferd, þar sem (13) eingi vor hefir komit í Grænlands haf. Enn þó hallda þeir nú í haf, þegar þeir voro búnir; oc sigldo III daga, þar til er landit var vatnat; enn þá tók af byrina, oc lagdi á (14) norræni, oc þokor, oc visso þeir eigi (15) hvert þeir fóro, oc skipti þat mörgom dægrom. Eptir þat (16) sá þeir sol, oc mátto þá deila (17) ættir. Vinda nú segl, oc sigla þetta dægr, ádr þeir (18) sá land; oc ræddo um med ser, hvat landi þetta mun vera. Enn Biarni qvetz hyggia, at þat (19) mundi eigi Grænland. Þeir spyria, hvert hann (20) vill sigla at þesso landi, edr eigi? þat er mitt rád at sigla í nánd vit landit; oc sva gera þeir; oc sá þat brátt, at landit var ófiaullott oc skógi vaxit, oc smár hædir á landino. Þeir leto landit á bakborda, oc leto (21) skaut horfa á land. Sídan sigla þeir II dægor, ádr þeir (22) sá land annat; þeir spyria, hvert Biarni ætladi þat enn Grænland? hann qvadz æi helldr ætla þetta Grænland, enn (23) et fyrra; þvíat Jöklar ero miklir sagdir (24) á Grænlandi. Þeir nálgudoz brátt

(9) B. æi, sæpius. (10) B. spardo. (11) B. ætladi. (12) B. af.
(13) B. eingi hefir vor. (14) B. at norræni. (15) B. huert at þeir.
(16) B. sea þeir. (17) B. áttir.

i Garde, huor nu er Bispe-Stol; hun var en megit hoi- oc ofuermodig Quinde, men Thorvald var en ringe-actet Mand; oc var hun hannem gifuen for hans Formuis Skyld. Den Tid var alt Folcket paa Grønland hedensk. Biarne kom met sit Skib til Ørene den samme Sommer, som hans Fader seilede bort Vaaren tilforn. Ofuer disse Tidender undredis Biorn megit, oc vilde icke losse sit Skib. Da spurde Skibs-Folcket hannem, huad hand actede at giore, men hand suarede sig at ville giøre som før, oc tage Vinterleie hos sin Fader; thi vil jeg holde (sagde hand) met Skibet til Grønland, om I ville unde mig eders Følgeskab. De sagde sig alle gierne at ville følge hans Raad. Da sagde Biarne: mange monne siunis vor Reise at være ufornuftig, siden ingen aff os hafuer før beseilet Grønlands Haff. Dog lagde de til Hafs, der de vaare færdige, oc seilede udi 3 Dage, indtil Landet kom dennem aff Siune under Vandet; da lagde Børen sig, men isteden derfor kom Norden-Blest met Taage, saa de vidste icke huor de fore, oc derued bleff det i mange Dage. Siden finge de Solen at see, saa mand kunde skielle Himmel-Egnene. De vunde da Segl oc seilede den folgende Nat oc Dag, førend de saae Land; da talede de om met huerandre huad for it Land dette monne være; men Biarne sagde, hand troede icke det var Grønland. De spurde da, om hand vilde seile til dette Land eller icke; det er mit Raad (siger hand) at seile frem nær ved Landet; de giorde da saaledis; oc da fornumme de, at Landet var uden Fielde, men begroet met Skoff, oc hafde nogle smaa Hoier. De lode Landet ligge paa den venstre Side aff Skibet, oc Seilets Skiød vende til Landet. Siden seilede de i 2 Dage, førend de saae it andet Land; de spurde, om Biarne trode det at være Grønland, hand sagde sig ligesaa lidet tro at dette var Grønland, som det forste; thi store Isbierge sigis at være paa Grønland. De

(18) B. sea. (19) B. mun.
(20) B. vilie sigla. (21) B. skut. (22) B. sáo.
(23) B. hit fyrra. (24) B. af Grænl.

valldo *nomine*, *Gardas tunc habitanti, qvo in loco jam sedes est Episcopi. Erat illa excelsi animi mulier & fastuosa, sed Thorvalldus vir exiguæ existimationis, cui divitiarum causa nuptum fuerat data. Eo tempore ethnici erant omnes Grönlandiæ incolæ. Navem suam ad Eyras appulit Biarnius æstate ejusdem anni, cujus vere pater ejus inde navigaverat. Hujus rei nuntio plurimum motus Biarnius, navem noluit exonerari. Rogantibus* (ergo) *nautis, qvid negotii sibi sumere vellet, respondit ille, sibi animum esse, pristino servato more, apud patrem biberna sumere, seqve navi Grönlandiam petiturum, si sibi itineris comites esse vellent. Qvibus omnibus promtum obseqvium promittentibus, temerarium istud iter, dixit Biarnius, aliis visum iri, cum eorum nemo mare Grönlandicum antea esset ingressus. Attamen paratis, qvæ itineri erant necessaria, mari se committunt, per triduum navigantes, donec terræ conspectum abstulerat oceanus. Tum vero cessante vento secundo, flare cæpit boreas, nebulis mixtus, adeo ut qvorsum cursum tenderent, ipsi essent ignari. Hoc modo plurimis transactis diebus, apparuit illis sol, ad qvem plagas mundi discernere possent. Tum vela ventis dant, diem illum noctemqve continuam navigantes, donec visa est illis terra, de qva sermocinantibus sociis, qvænam esset incertis, sibi videri dixit Biarnius, eam non esse Grönlandiam. Sciscitantibus, utrum terram propius adire placeret, nec ne, respondit id consilii sibi placere, ut terram propius adnavigarent & legerent, qvo facto, vident terram montibus nudam, sed sylvis late obsitam, interspersis colliculis. Terra* (igitur) *ad lævam relicta, & verso inde velo, dies duos iisqve continuas noctes navigant, anteqvam aliam vident terram. Rogantibus Biarnium, an hanc putaret Grönlandiam esse, negat magis sibi Grönlandiam videri, qvam istam: dici enim Grönlandiam excelsos habere mon-*

brátt þetta land, oc sá þat (25) var slett land oc vidi vaxit. Þá tók af byr fyrir þeim; þá ræddo hásetar (26) þat, at þeim þótti (27) þat rád, at taka þat land. Enn Biarni (28) vill þat eigi; þeir þóttoz bædi þurfa vid oc vatn: at eingo ero (29) þer því úbyrgir, segir Biarni; enn þó feck hann (30) at því nockot ámæli af hásetom sínom. Hann bad þá vinda segl; oc sva var gert; oc setto framstafn frá landi, oc (31) sigla í haf útsynnings byr III dægor; oc (32) sá þá land it þridia. Enn þat land var hátt oc fiöllott, oc (33) jöklar á. Þeir (34) spyria þá, ef Biarni vill at landi láta þar? enn hann qvadz æi þat vilia; þvíat mer lítz þetta ógagnvænligt. Nú (35) lægdo þeir eigi segl sitt; hallda med landino fram, oc sá, at þat var eyland; setto enn stafn (36) vid því landi, oc helldo í haf hinn sama byr; enn vedr (37) óx í hönd, oc bad Biarni þá svipta, oc eigi sigla meira, enn bædi dygdi vel skipi þeirra oc ræida (38). Sigldo nú III dægor; þá sá þeir land hit fiórda; þá spurdo þeir Biarna, hvert hann ætladi þetta vera Grænland edr eigi? Biarni svarar: þetta er líkast því, er mer er sagt frá Grænlandi. (39) hér munom ver at landi hallda. Sva gera þeir, oc taka land undir einhverio nesi, at kvelldi dags, oc var þar bátr á nesino. Enn þar bió Heriulfr fadir Biarna á því nesi; oc af því hefir (40) nesit nafn tekit, oc er sídan kallat Heriúlfsnes. Fór Biarni nú til faudr síns, oc (41) hættir nú siglingo, oc er med faudr sínom medan Heriulfr lifdi; oc sídan bió hann þar, (42) eptir faudr sinn.

CAP. CVI.

De komme snart dette Land nærmere, oc saae det var fladt, oc vide begroet met Skoff. Da lagde Boren sig, oc sagde da Skibs-Folcket, det siuntis dennem være raadeligt, at lande der, men Biarne vilde det icke: de foregafue, at for dennem fattedis baade Vand oc Brendsel; ingen aff Delene behofuer I sagde Biarne; men dog fick hand derfor nogen Paatale aff Skibs-Folcket. Hand bød dennem da at vinde Seilet, som de oc giorde; de sette Forstafnen tuers fra Landet, oc seilede til Hafs met Sydvest Vind i 3 Dage. Da saa de det tredie Land, det var høit met Fielde oc Isbierge. De spurde om Biarne vilde der legge til, men hand sagde sig det ei ville, thi mig siunis dette (Land) at være ubrugbart. De toge da icke deris Seil ned, men seilede frem, langs Landet, oc saae det var en Øe. Da vende de Bagstafnen mod Landet, oc seilede til Hafs met den samme Bør. Men Blæsten tiltog; da bad Biarne (sine Mend) at sette paa Seilene, oc icke seile mere end Skibet oc Skibets Redskab kunde taale. De seilede siden i tre Dage, da saae de det fierde Land, oc spurde Biarne om hand mente dette at være Grønland eller ei. Biarne suarede: dette Land ligner mest det, mand hafuer fortaalt mig om Grønland, oc her ville vi legge til Landet; de giorde saaledis, oc landede om Aftenen under it Næs, huor der var en Baad. Paa dette Næs boede Herjolff, Biarnes Fader, huoraff Næsit hafuer faait Nafn, oc er siden kallit Herjolfs-Næs. Biarne foer hiem til sin Fader, oc ofuergaff Siøfarten. Hand bleff hos sin Fader, medens Herjolff lefuede, men siden boede hand der efter sin Faders Død.

Cap. 106.

(25) B. var flett. (26) B. um at. (27) B. rád.
(28) B. vildi þat ecki. (29) B. þeir því óbergir. (30) B. at því.
(31) B. figla. (32) B. fáo.
(33) Al. Jokull. (34) B. ef.
(35) B. nú lægdo. (36) B. vid landi. (37) B. vóx.
(38) B. skip þ.. oc reidi. (39) Oc her.
(40) B. nesit sidan nafn tekit, oc kallat. (41) B. hætti.
(42) B. eptir hann.

montes, perpetua glacie tectos. Brevi terram hanc accedentes, vident totam planam atqve campestrem, & sylvis tectam. Confidente vento secundo, dicunt nautæ, videri sibi consultissimum, ad eam appellere terram; ast noluit Biarnius. Dicentibus & lignis se indigere & aqva, negat Biarnius inopia earum rerum eos premi; cujus rei crimine nonnullo à nautis non caruit. Vela vento dare jubenti, obediunt (tamen) illi, versaqve in pelagus prora, vento ferente secundo Africo, per tres dies continuasqve noctes cum navigaverant, vident tertiam terram, eamqve altam & montibus obsitam. Sciscitantibus an Biarnius ibi vellet appellere, negat id sibi probari, videri enim sibi istam terram inutilem. Velum igitur non dimittentes, sed juxta littora cursum tendentes, insulam esse vident. Qvare puppi terræ obversa, mari se iterum committunt, eodem spirante vento secundo; qvi cum vehementius surgere cœpit, jussit Biarnius suos vela nonnihil contrahere, nec plura dare vento, qvam ferre posset navis ipsa navisqve instrumenta. Postqvam per dies noctesqve tres continuas erat navigatum, qvartam conspicantur terram. Rogantibus Biarnium, utrum hanc putaret esse Grönlandiam, nec ne, respondet hanc Grönlandiæ, prout de ea narrantes audiverat, maxime esse similem, hanc igitur adeundam. Qvo facto, ad terram appellunt, juxta promontorium qvoddam, sub vesperam, ad qvod promontorium stabat cymba. Id vero habitabat Herjulfus pater Biarnii, à qvo nomen traxit promontorium, dictum postea Herjulfsnesium. *Hic Biarnius patris penates adiens, omissa navigatione, mansit apud patrem Herjulfum, dum is in vivis erat, ibiqve post patris obitum habitavit.*

CAP. CVI.

CAP. CVI.

FRÁ LANDA FUNDI LEIFS EIRÍKS SONAR.

Þat er nú þeſſo næſt, at Biarni Heriulfsſon kom utan af Grænlandi á fund Eiríks Jarls; tók Jarl (1) vid honom vel. Segir Biarni frá ferdom ſínom, er hann hafdi (2) lönd ſed: oc (3) þótti hann verit hafa úforvitinn, er hann hafdi eigi af þeim löndom at ſegia; oc feck hann af því nockot á mæli. Biarni gerdiz hirdmadr Jarls, oc fór út til Grænlands um ſumarit eptir, oc (4) var nú mikil umræda um landa leitan. Leifr ſon Eiríks Rauda or Brattahlíd, fór á fund Biarna Heriúlfsſonar, oc (5) kaupir ſkip at honom, oc (6) red þar til háſeta, ſva at þeir voro hálfr (7) fiordi togr manna ſaman. Leifr bad (8) Eirík födr ſinn, at hann mundi (9) enn fyrir vera förinni. Eiríkr taldiz helldr undan: (10) kvetz þá vera hníginn í alldr, oc kvetz minna mega vid voſi öllo, enn var. Leifr kvat hann (11) enn mundo meſtri heill ſtýra, af þeim frændom: oc þetta let Eiríkr eptir Leifi, oc rídr heiman, þá er þeir ero (12) at öllo búnir; oc þá ſkamt var at fara til ſkipſins, drepr heſtrinn fæti, ſá er Eiríkr reid, oc fell hann af baki, oc leſtiz fótr hans. Þá mælti Eiríkr: eigi mun mer ætlat at finna lönd fleiri enn þetta, er nú byggiom ver; munom vær nú ecki (13) lengr fara allir ſamt. Fór Eiríkr heim í Brattahlíd, enn Leifr redz til ſkips, oc felagar hans med honom, hálfr fiórdi (14) togr manna. (15) Þar var ſudrmadr einn í ferd, er Tyrker het. (16) Nú biuggo þeir ſkip ſitt, oc ſigldo í haf, þá er þeir voro búnir; (17) oc

(1) B. vid hánom. (2) B. land.
(3) Al. þótti mönnom þat verit hafa uforvitni er, cet.
(4) B. oc var nú. (5) B. kaupir ſkip. (6) B. red þar til.
(7) B. fiórdi tugr. (8) B. Eirík födor ſinn. (9) B. einn fyrir vera.
(10) B. qvez hníginn at alldri. (11) B. meiri heillom.
(12) B. at öllo búnir. (13) B. fara allir leingra ſamt.
(14) B. tugr. (15) B. þar vat.
(16) B. þá bioggo.

Cap. 106.

Leiff Eriks Søn opdager (fremmede) Lande.

Nu følger, at fortælle derom, at Biarne Herjolfs Søn kom fra Grønland (til Norrig), oc beſøgte Erik Jarl, oc tog Jarlen vel imod hannem. Biarne fortaalde der om ſin Færd, da hand ſaa (de foromtalte) Lande; oc ſiuntis mand, hand hafde icke været megit nysgierrig, efterſom hand icke vidſte nogit at fortælle om de Lande, oc bleff det hannem lagt nogit til Laſt. Biarne bleff Jarlens Hoffſinde, oc drog til Grønland Sommeren efter, oc bleff da megit talt om nye Landes Opdagelſe. Leiff Erik Raudes Søn fra Brattelid kom til Biarne Herjolfs Søn, oc kiøbte Skibet aff hannem, huortil hand huerſuede Skibs-Folck, ſaa de vaare i alt 35 Mend. Leiff bad ſin Fader Erik, at hand vilde være Formand for denne Færd. Erik undſkyldte ſig, oc ſagde ſig nu at være til Alders, oc mindre at kunne taale koldt oc vaadt Veir, end tilforn. Leiff ſuarede dertil, at hand endnu monne hafue (til denne oc ald anden Handel) den ſtørſte Lycke blant ſine Frender. Da giorde Erik dette efter hans Begiering, oc red hiemme fra, der de vaare ganſke færdige til Reiſen, oc var der kun en kort Vei hen til Skibet. Heſten, ſom Erik red paa, ſnublede, ſaa han faldt til Jorden, oc hans Fod kom til Skade; da ſagde Erik: det monne icke være mig beſkierit, at opdage flere Lande, end dette, huor vi nu boe, oc ſkulle vi icke reiſe videre alle tilſammen. Vende Erik om igien hiem til Brattelid, men Leiff begaff ſig til Skibet, met ſine Stallbrødre, ſom vaare 35 Mend. Paa denne Reiſe var oc en Syderlendſk (tydſk) Mand met dennem, ved Nafn Tyrker. De tilruſtede nu deris Skib, oc ſeilede til Hafs, der de vaare fær-

CAP. CVI.

DE TERRIS, A LEIFO EIRIKI FILIO INVENTIS.

His proximum ſeqvitur narrandum, acceſſiſſe Biarnium Herjulfi filium, ex Grönlandia, ad Eirikum Jarlum. Ab hoc comiter acceptus Biarnius, Jarlo narravit itineris ſui eventa, viſasqve à ſe terras, qva in re viſus eſt juſto minus curioſus nimisqve negligens, qvod de terris iſtis nihil poſſet referre; qvocirca culpæ nonnulli atqve crimini hoc ei datum eſt. Factus (deinde) Jarli aulicus Biarnius, proxima æſtate in Grönlandiam eſt reverſus, qvo tempore, de terris inveſtigandis multorum ſparſus eſt ſermo. Leifus filius Eiriki Raudi (Rufi) de Brattalida, Biarnium conveniens Herjulfi filium, navem ejus emit, qvam nautis ita inſtruxit, ut triginta qvinqve numero eſſent omnes. Rogavit Leifus patrem ſuum Eirikum, vellet hujus etiam itineris ipſe dux eſſe. Sed noluit Eirikus, obtendens tam ætatis ſenio provectæ excuſationem, qvam virium defectum, qvæ frigido humidoqve aëri tolerando minus qvam antea jam pares eſſent. Reſpondit Leifus, præ aliis omnibus ſuorum (ad hujusmodi negotia) præcipua felicitate illum eſſe gaviſurum. Dedit id precibus Leifi Eirikus, atqve ad iter paratis omnibus, eqvo ad littus vehitur. Brevis erat ab ædibus ad navem via, in qva eqvus, qvi Eirikum vehebat, pedem offendens, illum in terram ita effudit, ut pes ei læderetur. "Tum Eirikus: mihi, inqvit, non credo in fatis eſſe, "ut plures inveniam terras, qvam à nobis qvæ habitatur; nec longius omnes ſimul ibimus." Qvo dicto, domum in Brattalidam revertitur Eirikus, ſed navem petit Leifus, ſociis comitatus triginta qvinqve, inter eos itineris ſocio viro qvodam ex terris auſtralibus, Tyrker *dicto. Parata navi, mari ſe committentes, primum inveniunt ter-*

(17) oc fundo þá þat land fyrst, er þeir Biarni fundo sidarst. (18) Þar sigla þeir at landi, oc köstudo ackerum; oc skúto báti, oc fóro á land, oc sá þar eigi gras. Jöklar miklir voro allt it efra; enn sem ein hella (19) væri allt til Jöklanna frá siónom; oc sýndiz þeim þat land vera gædalaust. Þá mælti Leifr: eigi er oss þat nú ordit um þetta land, sem Biarna, (20) at vær hafom ægi komit á landit; (21) oc mun ec nú gefa nafn landino, oc kalla Helloland. Sídan fóro þeir til skips, (22) oc sigldo í haf, oc finna land annat; (23) sigla enn at landi, oc kasta ackerom; skióta sídan báti, oc gánga á landit; þat land var slett oc skógi vaxit, oc sandar hvítir vída, þar sem þeir fóro, oc ósæbratt. Þá mælti Leifr: (24) af kostom skal þesso landi nafn gefa, oc kalla Markland. Fóro sídan ofan aptr til skips sem fliótast. (25) Nú sigla þeir þadan aptr í haf landnyrdings vedr: oc voro úti II dægor, ádr þeir sá land; oc sigldo at landi, oc komo at ey einni er lá nordr af landino, oc gengo þar upp, (26) oc sáz um í gódo vedri, oc fyndo þat, at dogg var á grasino, oc vard þeim þat fyrir, at þeir tóko hondom sínom í doggina, oc brugdo í munn ser: oc þóttoz eigi iafnsætt kent hafa, sem þat var. Sídan fóro þeir til skips síns, oc sigldo í sund þat, er lá milli eyarinnar oc (27) ness þess er nordr geck af landino; stefndo í vestr ætt fyrir nesit. Þar var grunnsævi mikit at fioro sióvar, oc stód þá uppi skip þeirra: oc var þá langt til sióvar at siá frá skipino. Enn þeim var sva mikil forvitni á at fara til landsins, at þeir nento eigi þess at bída, at siór felli (28) undir skip þeirra:

(17) B. fundo þá þat. (18) B. þar sigldo.
(19) B. var allt frá siónom, oc til jöklanna. (20) B. vier höfom ei.
(21) B. oc nú mun ec.
(22) B. oc sigldo í. (23) B. sigla ei at.

færdige, oc funde da først det Land, som Biarne oc hans Mend funde sidst. Der seilede de til Landet, oc kaste ud deris Anckere, skiode en Baad paa Siøen, oc ginge paa Landet, men saae der intet Græs. Oppe i Landet vaare store Jsbierge, men fra Siøen, op til Jsbiergene, ligesom en Steen (Helle), oc siuntis dennem det Land ingen Herligheder at hafue. Da sagde Leiff: nu er os dog icke met dette Land hendet det samme, som Biarne, at vi ere icke komne paa Landet. Nu vil jeg gifue Landet Nafn, oc kalle det Helleland. Siden ginge de om Bord paa Skibet, oc seilede til Hafs; de funde it andit Land, seilede derhen, oc kaste deris Anckere; siden skiode de en Baad ud paa Siøen, oc ginge paa Landet. Dette Land var slet, oc begroet met Skoff, oc huor de ginge frem, vaare huide Sande, oc Strandbredden laff; da sagde Leiff: dette Land skal faae Nafn efter sin Beskaffenhed, oc kaldis Marckland (Skoftand). Derpaa skyndede de sig, det snareste skee kunde, tilbage til Skibet. De seilede derfra atter til Hafs, met Nordost Vind, oc vaare i Siøen 2 Dage, førend de saae Land, huor de seilede hen, oc komme til en Øe, som laae norden for Landet. Der ginge de op, oc saae sig om i godt Veir, oc merckede at der var Dug paa Græsset. Da hende det sig, at de toge met Hænderne i Duggen, oc baare nogit deraff til Munden, oc siuntis dennem aldrig at hafue smagt nogit saa sødt, som det var. Siden ginge de til Skibet, oc seilede ind i det Sund, som var imellem denne Øe oc it Næs, som gick nord ud aff Landet, oc stefnede vester ud Næsit forbi. Der var megit laft Vand eller udgrundt i Ebbens Tid, oc bleff derfor deris Skib staaende paa det Torre, saa der var langt at see fra Skibet til Siøen. Men de sigede saa saare efter at komme paa Landet, at de gafue sig icke Tid at bie, indtil Siøen steeg igien op under deris Skib; thi lobe

(24) B. af kostom. Al. konstom. (25) B. oc sigla sídan.
(26) B. sáudz um &c. fundo. (27) B. oc funds þess.
(28) B. —— undir skip þeirra; þá tóco þeir bátinn; cæt. desunt librarii culpa.

terram, qvam Biarnius ejusqve socii ultimum invenerant. Ad terram propius vecti, jacta anchora, missaqve in mare cymba, in littus adscendunt; sed nullum ibi vident gramen. Totam superiorem terram occupabant montes excelsi, glacie tecti, ad qvos à mari usqve tota velut continuo lapide strata erat terra; qvare ista terra visa est illis omni emolumento, (rebusqve omnibus ad vitam sustentandam necessariis) destituta. Tum Leifus, non idem sibi, ac Biarnio, ut terram hanc non adscenderint, evenisse præfatus, terram nomine se vocaturum dixit Helluландiam. *Postea ad navem reversi, pelagusqve ingressi, aliam inveniunt terram, qvam accedentes, missa in fundum anchora, & in mare cymba, etiam adscendunt. Hanc terram planam, sylvisqve obsitam, & littora arena candida stratam, nec non ad mare leniter declivem, ubicunqve illi processere, ex re nata se nominaturum dixit Leifus, &* Marklandiam *vocaturum. Hinc ad navem reditum festinantes, & mari se committentes, vento ferente euro-aqvilone, duos dies noctesqve continuas navigant, anteqvam terram conspexere. Ad hanc navigantes, insulam accessere, positam ad boreale littus terræ istius, in qvam facta exscensione, cum loca ista lustrabant, cœlo placido atqve sereno, herbas conspexere atqve gramina multo rore esse madida, de qvo aliqvod forte delibatum cum ori admovebant, visi sunt sibi nihil sapore adeo gratum ac dulce unqvam gustasse. Postea ad navem reversi, atqve ingressi fretum, insulam inter & promontorium, qvod à continenti boream versus in mare procurrebat, cursum ad occidentem flexere circa promontorium. Hic brevia erant ingentia, defluente à littoribus reciproco mari; qvare ibi in sicco navem eorum reliqvit maris æstus, qvod procul à navi intuentibus abesse videbatur. At eos terram visendi tanta ceperat curiositas atqve cupido, ut moræ impatientes, dum refluum mare navem levaret, ad lit-*

þeirra: (28) oc runno til lands, þar er á ein fell or vatni eino. Enn þegar ſiór fell undir ſkip þeirra, þá tóko þeir bátinn, oc rero til ſkipſins, oc flutto þat upp í ána: (29) ſídan upp í vatnit, oc köſtudo þar ackerom, oc báro af ſkipom húdföt ſín, oc gerdo þar búdir: (30) tóko þat rád ſídan, at búaz þar um þann vetr, oc gerdo þar (31) hús mikil. Hvarki ſkorti þar lax (32) í ánni ne í vatnino; oc ſtærra lax, enn þeir (33) hefdi fyrr ſet. Þar var ſva gódr landskoſtr, at því er þeim ſýndiz, at þar mundi eingi fenadr fódr þurfa á vetrom: (34) þar komo eingi froſt á vetrom, oc lítt rénudo þar gros. Meira var þar iafndægri, enn á Grænlandi edr Íslandi; ſól hafdi þar eyktar ſtad oc dagmála ſtad, um ſkamm-degi. Enn er þeir hofdo lokit húsgerd (35) ſinni; þá mælti Leifr vid föruneyti ſitt: (36) nú vil ec ſkipta láta lidi voro í II ſtadi, oc vil ec kanna (37) láta landit; oc ſkal helmingr lids vera vid ſkála heima; enn annar helmingr ſkal (38) kanna landit: oc fara eigi lengra enn þeir megi (39) koma heim at kvelldi, oc ſkiliz eigi. Nú gerdo þeir ſva um ſtund. Leifr gerdi ýmiſt, at hann fór med þeim, (40) edr var heima at ſkála. Leifr var mikill madr oc ſterkr, (41) ſkörugligr at ſiá, vitr madr, oc gódr hófsmadr um alla hluti.

lobe de ſtrax til Lands, huor en Aa faldt ned aff en ferſk Siø. Men der Sioen ſteg op under deris Skib, da toge de Baaden, oc rode til Skibet, oc førde det op efter Aaen, oc ſiden op i Vandet eller den ferſke Siø. Der anckrede de, oc bare op aff Skibet deris Vadſecke, oc bygde der nogle Hytter eller Boder, oc beſluttede ſiden at giøre der til rette for ſig, for at blifue der den Vinter ofuer, huorfor de bygde der it ſtort Huus. Der fattedis icke Lax, huercken i Aaen eller i den ferſke Siø, ſom var ſtørre end de nogen Tid tilforn hafde ſeet. Landets Egenſkaber vaare der ſaa gode, at dennem ſiuntis der maatte intet Slags Fæ eller Quæg behøfue Foring om Vinteren; thi der kom ingen Froſt om Vinteren, ſaa at Urterne visnede ickun lidet. Der vaare Dag oc Nat mere jefn end paa Grønland eller Iſland, thi Solen kom op Kl. halff otte, oc gick ned Kl. halff fem, naar Dagen var korteſt. Men der de vaare færdige met deris Huus-Bygninger, da ſagde Leiff til ſit Følgeſkab: nu vil jeg ſkifte vore Folck i to Parter, oc lade randſage Landet; den ene Part aff Folcket ſkal være hiemme ved Huſet, men den anden Part ſkal randſage Landet, men dog icke drage længere bort, end at de kunne komme hiem om Aftenen, oc ſkulle de icke ſkilles at. De giorde ſaaledis nogen Tid. Leiff giorde det ſkiftis viis, at hand fuldis met dennem, eller var hiemme ved Huſet. Leiff vaar en ſtor Mand aff Vext, ſterck, mandig oc anſeelig, (derhos) en viis Mand oc maadelig udi alle Ting.

CAP. CVII.

Cap. 107.

(29) B. ſídan upp í vatnit. (30) B. tóko þat rád. (31) B. hús mikit.
(32) B. í vatnino, ne í ánni. (33) B. höfdo firr ſied.
(34) B. oc lítt renudo þar gros, þar komo engi froſt á vetrom.

(35) B. ſinni, mælti. (36) B. vil ec nú ſcipta. (37) B. láta land.
(38) B. kanna land. (39) B. megi koma heim.
(40) B. edr at hann var heima vid ſkála. (41) B. ſkörugligr.

littus curſu tenderent, qvo loco ex lacu in mare volvebatur amnis. Ut primum navem levaverat maris refluxus, cymba ad navem vecti, illam propulere in amnem, atqve poſtea in lacum usqve, ubi jacta anchora, atqve ſarcinis ex navi comportatis, (a) *tuguria ibi & tabernacula ſibi ſtruxere; ſed poſtea id ſumſere conſilii, ut ad byemem proximam res neceſſarias ibi pararent, domumqve ædificarunt ingentem. Non deerant in amni, nec in lacu, ſalmones, & qvidem majores, qvam qvos antea viderant. Gaudebat ea regio tanta aëris clementia, ut fœno non opus eſſet ad pecudes per hyemem alendas; nullum ibi hyemis ſentiebatur frigus; nec niſi leviter ibi areſcebant herbæ & gramina.* (b) *Major ibi erat dierum noctiumqve æqvalitas, qvam vel in Grönlandia vel Islandia: occidit ibi ſol, hora poſt meridiem dimidia qvinta, ortus eſt hora ante meridiem dimidia octava, cum dies erat breviſſimus. Poſt abſolutam ædificiorum ſtructuram, ſocios allocutus Leifus, dixit ſe velle eos bipartito in agmina dividere, terram iſtam accuratius luſtraturum; manſurum alterum dimidium domi apud ædes, alterum terram obiturum, ſed tamen non longius aberraturum, qvam ut ſub veſperam domum poſſent redire, nec ſparſim illos ituros. Juſſa hæc aliqvamdiu exſeqvuntur. Per vices Leifus ſe interdum euntibus comitem junxit, interdum domi reſedit. Et magnitudine & robore inſignis erat Leifus, virili facie, nec minori prudentia, & rebus in omnibus moderatione.*

CAP. CVII.

(a) *B. habet: domum ingentem.*

(b) *Secutus hic ſum verſionem doctiſſimi* Pauli Vidalini, *in tractatu Mſcpto, cui titulum dedit: Allor dagor til ſtefno, ſine dubio rei ipſi convenientiſſimam. Verſio Peringſkioldii latina hic, ut aliis plurimis locis, toto aberrat cœlo. Plura hac de re habet Th. Torfæus, in Vinlandia, pag. 7, & in addendis, pag. 2.*

CAP. CVII.

LEIFR ER Á ÞVÍ LANDI UM VETRINN, OC KALLADI ÞAT VÍN-LAND. SIGLIR SÍDAN HEIM TIL GRÆNLANDS APTR, OC HIALPAR SKIP-BROTZ MÖNNOM.

Á (1) eino hverio kvelldi bar þat til tídinda, at mans var vant af lidi þeirra, oc var þat Tyrker ſudrmadr. Leifr kunni því ſtórilla: þvíat Tyrker (2) hafdi miöc lengi verit med þeim fedgom, oc elſcat miöc Leif í barnæſko. (3) Leifr taldi nú miöc á hendr föronautom ſínom, oc bióz til ferdar at leita hans, oc XII menn med hönom. Enn er þeir voro ſkamt komnir frá ſkála, þá geck Tyrker ímót þeim; oc var hönom vel fagnat. Leifr fann þat brátt, at fóſtra hans var ſkap gott: hann var bratt leitr, oc (4) laus-eygr, ſmáſkilligr í andliti, lítill vexti oc veſalligr; enn ſprótta madr á (5) allzkonar hagleik. Þá mælti Leifr til hans: (6) hví varto ſva ſeinn, fóſtri minn, oc fráſkili föruneytino? hann taladi þá fyrſt lengi (8) á þyrſko, oc ſkaut marga vega augunom, oc gretti ſic; (9) enn þeir ſkildo eigi hvat hann ſagdi. Hann mælti þá á Norræno, er ſtund leid: ec var genginn æigi miklo lengra enn þit; kann ec nockor (10) nýnæmi at ſegia: þvíat ec (11) fann vínvid oc vínber. Mun þat ſatt, fóſtri minn? (12) qvad Leifr: at víſo er þat ſatt, qvad hann; þvíat ec var þar fæddr, er (13) hvarki ſkorti vínvid ne vínber. Nú ſvofo þeir (14) af þá nótt; enn um morguninn mællti Leifr vid háſeta ſína: nú

(1) B. einhverio. (2) B. miöc lengi. (3) B. Leifr nú.
(4) B. lauseygdr. (5) B. allan hagleik. (6) B. hvarſto.
(8) B. þyſko. (9) B. er þeir ſkildo eigi.

Cap. 107.

Leiff ofuervintrer der paa Landet, oc kalder det Vinland; ſeiler ſiden hiem til Grønland, oc hielper endeel Skibbrudne Mend.

Det hende ſig en Aften, at der ſafnedis een Mand aff deris Følge, ſom var Tyrcker den Syderlendſke Mand (den Tydſke). Dette fortrød Leiff ſaare megit, thi Tyrcker hafde megit længe værit hos dennem, baade Fader oc Son, oc opfoſtret Leiff met ſtor Flid i hans Barndom. Leiff ſatte derfor ſine Folck hart til rette, oc lafuede ſig ſielff til met tolff andre, at drage affſted, oc lede efter hannem, men der de vaare komne et kort Stycke fra Huſet, gick Tyrcker dennem i Møde; oc bleff hand vel imodtagen. Leiff fornam ſtrax at hans Foſterfader var i godt Lune. Hand (Tyrcker) var ellers ſkarpſigtig, oc haſtig til at fatte, hafde flyctige Øine, oc var ſmaa-laden aff Anſict, liden oc uſſel aff Vext, men derhos ferdig oc behendig udi alle Slags Kunſter. Da ſagde Leiff til hannem: huorfor bleff du, min Foſterfader, tilbage, oc ſkildis fra Selſkabet? hand talede da forſt en lang Stund paa tydſk, ſkiød Øinene hid oc did i Hofuedet, ſlog Ryncker i Anſictet; men de forſtode icke huad hand ſagde. Efter nogen Tids Forløb ſagde hand paa norſk: jeg var gangen icke megit lenger frem, end I to, oc kand jeg nu ſige eder nogit nyt, thi jeg har fundit Vintræer oc Vindruer. Mon det er ſant, min Foſterfader, ſagde Leiff; til viſſe er det ſant, ſuarede hin, thi jeg er der fød, huor huercken ſkorte Vintræer eller Vindruer. De lode derpaa den Nat gaae forbi: men om Morgenen efter ſagde Leiff til ſine

(10) B. nymæli. (11) B. þvíat ec fann.
(12) B. ſegir Leifr. (13) B. hvorki ſk. vínvido.
(14) B. af nóttina.

CAP. CVII.

LEIFUS HYEMEM DICTA IN TERRA TRANSIGIT, QVAM APPELLAT VINLANDIAM; POSTEA NAVIGAT DOMUM IN GRÖNLANDIAM, ET NAUFRAGOS QVOSDAM SERVAT.

Veſpera qvadam accidit, ut ex euntium comitatu vir qvidam deſideraretur, Tyrkus nimirum ille, ex terra auſtrali oriundus. Ægerrime hoc ferebat Leifus, cum apud patrem æqve ac filium diu commoratus Tyrkus, Leifum puerum magna cura nutriverat. Acerbe igitur in ſocios invectus Leifus, ad hominem inveſtigandum ſe accinxit, aſſumtis ſibi duodecim comitibus. Aſt haud procul ab ædibus progreſſis obvius venit Tyrkus, qvem illi læti excepere. Senſit mox Leifus, nutritium ſuum hilaris jam eſſe animi, hominem alias plani vultus, volubilibus oculis, exigua facie, ſtatura parvum atqve abjectum, ſed artium omnis generis peritia inſignem. Tum compellatum interrogavit Leifus, qvare reditum tardaverat ſuus nutritius, ſeqve à cæteris comitum ſegregaverat? Hic primum lingva (c) *Teutonica diu loqvebatur homo, oculos huc illuc torqvens, faciemqve in rugas contrahens, illis, qvæ loqvebatur, non intelligentibus. Poſt elapſum temporis nonnihil, lingva Norvegica dixit: ſe non multo longius, qvam ferebantur ſocii, progreſſum jam nova qvædam illis nuntiare poſſe, inventas à ſe vites atqve uvas. Roganti Leifo, an vera ferret, vera ſe certo nuntiare reſpondit ille, natum ſe ibi terrarum, ubi nec vitum nec uvarum deerat copia. Nocte ſeqventi præterlapſa, nautas ſuos primo diluculo allocutus Leifus dixit, velle*

(c) *Incertus ſum, qvomodo illud:* Thyrſku, *latine reddam, lingvane Theutonica, an Turcica? Turcas certe majores noſtri dixere* Tyrkir; *nomen* Tyrker, *qvod hic ut proprium occurrit, nihil aliud forte eſt, qvam Turca: Conſtantinopoli, enim, ubi noſtrarum regionum homines jam tum freqventes verſabantur, freqvens erat, Ungaros vocare Turcas, qvo nomine Byzantini eos dicunt ſcriptores; & in Ungaria, inde usqve ab Imperatoris Probi temporibus, vites fuere atqve vineæ. B. habet: Thyſku, pro, Thyrſku.*

nú ſkal hafa tvennar ſýſlor fram, oc ſkal ſinn dag hvert; leſa vínber, eda höggva vínvid, oc fella mörkina, ſva at þat verdi farmr til ſkips míns; oc þetta var ráds tekit. Sva er ſagt, at (15) eptir bátr þeirra var fylldr af vínberiom. (16) Nú var högginn farmr á ſkipit. (17) Þar voro oc hveitiakrar ſiálfſánir, oc þau tre er moſor heita: oc höfdo þeir af öllo þeſso med ſer nockor merki; ſum tre ſva mikil, at í hús voro lögd. Oc er vorar, þá biuggoz þeir, oc ſigldo brott, oc gaf Leifr (18) nafn landino eptir landkoſtom, oc kalladi Vínland. (19) Sigla nú ſídan í haf, oc gaf (20) þeim vel byri, þar til er þeir ſá Grænland, oc fiöll undir jöklom. Þá tók einn madr til máls, oc mælti (21) vid Leif: hví ſtýrir þú ſva miöc (22) undir vedr ſkipino? Leifr ſvarar: ec hygg at ſtiórn minni, enn (23) þó nú at fleira, edr hvat ſiái þer til tídinda? þeir qvadoz eigi ſiá, þat er tídindom ſætti. Ec veit eigi ſegir Leifr, hvart ec ſe ſkip, edr ſker. Nú ſeá þeir, oc (24) qvodo ſker vera. Hann ſá því framar enn þeir, at hann ſá menn í ſkerino. Nú vil ec, at ver beitim undir vedrit, ſegir Leifr, ſva at náim til þeirra, ef menn ero þurſtugir, at ná vorom fundi; oc er naudſyn á at duga þeim. Enn med því, at þeir (25) ſe ægi fridmenn, þá eigom (26) ver allan koſt undir oſs: enn þeir eigi undir ſer. Nú ſækia þeir undir ſkerit, oc (27) lægdo ſegl ſitt, oc köſtudo atkeri, oc ſkuto litlom báti ödrom er þeir höfdo haft med ſer. Þá ſpyrdi Tyrker: hver þar redi (28) fyrir lidi? ſá kvez Þórir heita, oc vera Norænn

ſine Skibs-Folck: nu ville vi tage os to Ting fore, huer Ting ſin Dag, den ene Dag ſamle Vindruer, men den anden fælde Vintræer, oc hugge i Skofuen, indtil deraff kand bliſue Farm (Ladning) til mit Skib; oc ſaaledis giorde de. Der fortællis at deris Efter-Baad (den ſtore Baad, ſom bleff bunden til Skibet) bleff fyldt met Vindruer. Siden huggede de Laſt til Skibet. Der vaare Huede-Agre, ſom ſaaede ſig ſielff, oc det Slags Træer, ſom kallis Moſur, oc toge de met ſig nogit aff alt dette til Tegn oc Profue; nogle Træer vare ſaa ſtore, at Huus bleſue deraff byggede. Om Vaaren lafuede de ſig til oc ſeilede bort derfra. Leiff opkallede Landet efter dets Herligheder, oc kallede det Vinland. De ſeilede ſiden til Hafs, oc finge god Bør, indtil de ſaae Grønland oc Fieldene neden under Jøbiergene. Da tog en Mand til Ords oc ſagde til Leiff: hui ſtyrer du Skibet ſaa op imod Vinden? Leiff ſuarede: jeg giſuer Act paa min Forretning at ſtyre, men dog nu ocſaa paa nogit andet; huad ſee J for nyt? de ſagde ſig intet at ſee, ſom nyt kaldis kunde. Jeg veed icke, ſiger da Leiff, om jeg ſeer it Skib, eller it Skier. Nu ſee de alle derhen, oc ſagde at det var it Skier. Men hand hafde endnu ſaa megit ſkarpere Siun end de, at hand ſaae der vaare nogle Mend paa Skieret. Nu vil jeg at vi holde Skibet under Vinden, ſiger Leiff, ſaa at vi kunne komme til dennem; om der ere Menniſker, ſom haſue vor Komme behoff, ſaa er det fornødent, at vi komm: dennem til Hielp. Men derſom de icke ere fredelige, da ſtaaer det i vor Mact, huad vi ville giøre, men icke i deris. Siden ſeilede de op under Skierit, lode Seglet falde, kaſtede Ancker, oc ſkiøde ud en anden liden Baad (paa Siøen) ſom de hafde hos ſig. Da ſpurde Tyrcker, huo der var deris Formand? den ſom var det, kaldte ſig Thorer, oc ſagde ſig at

(15) B. eptir þat bátr —— vinberiom, var hoggvin, cæt.
(17) Al. þar voro —— at í hús voro lögd. (18) B. landino nafn.
(19) B. ſigla ſídan. (20) B. þeim byr. (21) B. til Leifs.

(22) Al. undir vedrit. (23) þó at. (24) Al. qvodo ſker.
(25) B. ſeo ei fridmenn. (26) B. vi er allann.
(27) B. lægdo litt, enn köſtudo, cæt. (28) B. fyrir lida.

velle ſe, ut duobus negotiis manus, ſingulisqve ſinguli adhiberentur dies, aut uvis legendis, aut vitibus ſylvisqve cædendis, qvibus navem poſſent onerare; id qvod illi (ſtrenue) exſecuti ſunt. Memoriæ proditum eſt, uvis repletam fuiſſe (majorem) illorum cymbam; poſtea materiei tantum cæſum eſt, ut navem onerarent. Erant ibi agri, tritici feraces, ſponte creſcentis, nec non arbores, qvas (d) Maſur *vocamus. Harum rerum omnium nonnulla ſecum tulere, futura ſpecimini, nec non ejus magnitudinis ligna, ut parietibus contignandis apta eſſent. Redeunte vere, poſtqvam itineri neceſſaria erant parata, à terra iſta navigant, qvam Leifus, ſumto ex proventu terræ nomine,* Vinlandiam *(vini feracem terram) nuncupavit. Mare poſtea ingreſſis, ex voto ventus ſpirabat ſecundus, donec Grönlandiam proſpicerent, montesqve glacie tectis alpibus ſubjectos. Tum nautarum qvidam Leifum compellans interrogat, qva de cauſa navem tantopere vento obverteret? Reſpondit Leifus, ſe qvidem navi gubernandæ, ſed nunc etiam aliis rebus intenſo eſſe animo, rogans an novi qvid animadverterent? Reſpondentibus illis, ſe nihil cernere, qvod novum dici poſſet: "neſcio, inqvit Leifus, navemne videam, an ſcopulum." Tum illi re viſa, ſcopulum eſſe dicunt. Aſt Leifus acutius illis cernens, videt in ſcopulo verſari homines. Velle ſe igitur, dicit, ut navem (qvoad fieri poſſet) vento obverterent, qvo dictos accederent (naufragos), ſi homines eſſent ibi opis ſuæ ac adventus indigi, neceſſe eſſe, ut eis ſuccurratur; qvod ſi eſſent inimici, non in illorum, ſed potius in ſua ſitum eſſe poteſtate, pro voluntate agere. Ad ſcopulum cum propius acceſſerant, demiſſo velo, jactaqve anchora, cymbam alteram minorem, qvam intra navem habebant, in mare exponunt. Interrogante tum Tyrko, qvemnam homines iſti ducem haberent, reſpondit qvidam, ſe Thorerum nomine dici, virum ortu & genere Norvegum, qværens,*

(d) Maſur ſ. Maſur-tre, *veteres dixere aceris qvandam ſpeciem, ſive betulæ nodoſæ, qvæ magni apud eos pretii habebatur, cantharis, poculis, cultrorum manubriis aliisqve rebus fabricandis apta.*

rænn madr at kyni: edr hvert er þitt nafn? Leifr ſegir til ſín. Erto ſon Eiríks Rauda or Brattahlíd? ſegir hann. Leifr qvad ſva vera. Nú vil ec, ſegir Leifr, bióda ydr öllom á mitt ſkip, oc ſemunom (29) þeim er ſkipit má vidtaka. Þeir þágo þann koſt; oc ſigldo ſídan til Eiríksfiardar med þeim farmi, þar til er þeir komo til Brattahlídar; báro farminn af ſkipi. Sídan baud (30) Leifr Þóri til viſtar med ſer, oc Gudrídi kono hans, oc (31) þrim mönnom ödrom; enn feck viſtir audrom háſetom, bædi Þóris oc ſínom felaugom. Leifr tók XV menn or ſkerino. Hann var ſídan kalladr Leifr hinn Heppni. Leifi vard nu bædi gott til fiár oc mannvirdingar. Þann vetr kom ſótt mikil í lid Þóris; oc andadiz hann Þórir, oc mikill hluti lids hans. Þann vetr andadiz oc Eiríkr Raudi. Nú var umræda mikil um (32) Vínlands för Leifs, oc þótti Þórvaldi bródr hans of úvída kannat hafa verit landit. Þá mælti Leifr vit Þórvalld: þú ſkallt fara med ſkip mitt bródir, (33) ef þú vill, til Vínlands: oc vil ec þo, at ſkipit fari ádr eptir vidi þeim er Þórir átti í ſkerino. Oc ſva var gert.

at være aff norſk Slect; men huad er dit Nafn? (ſpurde hand) Leiff ſagde huo hand var. Eſt du Erik Raude fra Brattelid, hans Søn, ſpurde hand (atter): Leiff ſagde det ſaa at være. Nu vil jeg, ſiger Leiff videre, tage eder alle om Bord paa mit Skib, met alt det Gods, ſom rommis kand i Skibet. De toge imod det Tilbud. Siden ſeilede de met den Ladning til Eriksfiord, indtil de komme til Brattelid; oc bare der Ladningen aff Skibet. Leiff tilbød derpaa Thorer oc hans Kone, met tre andre, Værelſe hos ſig, men ſkaffede det andet Skibsfolck, baade Thorers oc ſine egne Stalbrødre, Herberge (paa andre Steder). Leiff bergede 15 Mend aff Skieret, thi bleff hand ſiden kallet Leiff den Heldige. Leiff var ſiden lyckelig i at forhuerfue ſig baade Gods oc Anſeelſe. Den ſamme Vinter blefue Thorers Folck met Siugdom befengte, huoraff Thorer ſielff døde, oc ſtørſte Parten aff hans Folck. Denne Vinter døde oc Erik hin Raude. Nu bleff der megit talt om Leifs Ferd til Vinland, oc lod Thorvald hans Broder ſig tycke, at Landet var blefuen randſaget paa alt for faa Steder. Da ſagde Leiff til Thorvald: du ſkalt, Broder, om du ſaa vilt, ſeile til Vinland met mit Skib; men dog vil jeg førſt lade Skibet gaae, oc hente det Tømmer, ſom Thorer hafde ladet tilbage paa Skieret; huilcket oc ſkeede.

CAP. CVIII.

(1) FRÁ ÞÓRVALLDI EIRÍKS SYNI BRÓDR LEIFS OC SCRÆLINGIOM Í VÍNLANDI.

Nú bióz Þórvaldr til þeirrar ferdar med XXX manna, (2) med umrádi Leifs bródr ſíns. Sídan biuggo þeir ſkip ſitt, oc helldo í haf. Oc er engi fráſögn (3) um ferd þeirra, fyrr enn þeir koma til Vínlands, til Leifs búda, oc biuggo þar (4) um ſkip ſitt, oc ſáto um kyrt þann vetr, oc veiddo fiſka til matar

(29) B. er ſkipit. (30) B. Leifr þeim Þórir til.
(31) B. þrimor ödrom. (32) B. Vínlands ferd.

Cap. 108.

Om Thorvald Eriks Søn, Leiffs Broder, oc Skrællingerne i Vinland.

Siden giorde Thorvald ſig rede til denne Ferd, met Leiff ſin Broders Raadførelſe, oc hafde 30 Mend met ſig. De giorde deris Skib færdigt, oc ſeilede til Hafs. Der fortællis intet om deris Færd, førend de komme til Leiffs Boder i Vinland, huor de lafuede om deris Skib, oc ſade der ſtille den Vinter ofuer, oc fangede Fiſke til deris

(33) B. ef þú villt. (1) Al. Þórvalldr fór til Vínlands.
(2) B. med rádi. (3) B. um ferdir. (4) B. um vetrinn.

rens, qvo nomine (interrogans) vocaretur. Nomen profitente Leifo: "esne, inqvit iſte, filius Eiriki Raudi in "Brattahlida." Ita eſſe reſpondens Leifus, addidit ſe illos omnes (naufragos) in ſuam recepturum navem, atqve bonorum qvantum capere poſſet navis. Oblatam accipiunt ille conditionem. Poſtea cum iſto navis onere in Eiriksfiord (*Eiriki Sinum*) *navigant, donec ad Brattahlidam perventum eſt, ubi navem exonerant. Hoc facto, Leifus hoſpites ſecum invitat Thorerum, atqve uxorem ejus Gudridam, nec non tres alios viros, cæteris nautis, tam Thoreri, qvam ſuis, apud alios hoſpitia curavit. Qvindecim omnino homines à ſcopulo liberavit Leifus, qvi poſtea dictus eſt Leifus Fortunatus, jam & divitiis, & honore auctus. Seqventi hyeme Thoreri comitatus lue inficitur, qva moritur ipſe Thorerus atqve magna pars comitum ejus. Eadem hyeme mortuus eſt etiam Eirikus Rufus. De navigatione Leifi in Vinlandiam jam fama late ſpargebatur; aſt Thorvalldo ejus fratri viſa eſt iſta terra non late ſatis eſſe luſtrata. Qvare fratrem compellans Leifus, navem ſuam ei obtulit, ſi in Vinlandiam ire illi eſſet volupe, velle ſe tamen, ut antequam id fieret, navis ſibi veheret ligna & materiem, qvam in ſcopulo reliqverat Thorerus. Id qvod factum eſt.*

CAP. CVIII.

DE THORVALLDO EIRIKI FILIO, LEIFI FRATRE, ET SKRÆLINGIS IN VINLANDIA.

Jam Thorvalldus, ſociis triginta ſtipatus, itineri iſti ſe accinxit, iter ſuis conſiliis juvante fratre ejus Leifo. Poſtea navi parata, mari ſe committunt. De itinere eorum nihil memoriæ eſt proditum, antequam in Vinlandiam pervenere, ad tuguria atqve tabernas, à Leifo exſtructas, ubi ad navem ſervandam cum neceſſaria cu-

matar ſer. Enn um vorit mælti Þórvaldr, at þeir ſkylldo búa ſkip ſitt, oc ſkylldi eptir-bátr ſkipſins, oc nockrir menn med, fara fyrir veſtan landit, oc kanna þar um ſumarit. Þeim ſýndiz landit fagurt oc ſkógótt; oc ſkamt milli ſkógar oc ſlóvar: oc hvítir ſandar. Þar var eyott miöc oc grunnſævi mikit. Þeir fundo hvorki manna viſtir ne dýra, enn í eyo einni veſtarliga, fundo þeir kornhiálm af tre: eigi fundo þeir fleiri manna verk; oc fóro aptr oc komo til Leifs búda at hauſti. Enn at ſumri ödro fór Þórvalldr fyrir auſtan med kaupſkipit, oc hit nyrdra fyrir landit. Þá gerdi at þeim vedr hvaſt fyrir andneſi eino; oc rak þá þar upp, oc bruto kiölinn undan ſkipino, oc höfdo þar (5) töf lánga, oc bætto ſkip ſitt. Þá mælti Þórvaldr vid förunauta ſína: nú vil ec at ver (6) reiſim herr upp kiölinn á neſino, oc kallim Kialarnes: oc ſva gerdo þeir. Sídan ſigla þeir (7) þadan í braut, oc auſtr fyrir landit, oc inn í Fiardarkiapta (8) þá þar ero næſtir, oc at höfda þeim er þar geck fram: hann var allr ſkógi vaxinn. Þá leggia þeir fram (9) ſkip ſitt í lægi, oc ſkióta bryggiom á land; oc gengr Þórvalldr þar á land upp, med alla förunauta ſína. Hann mælti þá: her er fagurt, oc her vilda ec bæ minn reiſa: gánga ſídan til ſkips, oc ſiá á ſandinom, inn frá höfdanom þriár hædir, oc fóro til þángat, oc ſiá þar húdkeipa þriá, oc þriá menn undir hveriom. Þá ſkipto þeir (10) lidi ſíno, oc höfdo hendor á þeim öllom; nema einn (11) komz í brott med keip ſinn. Þeir (12) drepa hina VIII, oc gánga ſídan aptr á höfdann, oc ſiáz þar um; oc ſiá inn í fiördinn hædir nockrar, oc (13) ætludo þeir þat vera bygdir. Eptir þat ſló á þá höfga ſva miklom,

(5) Al. lánga dvöl. (6) B. reiſom, &c. köllom, corrig. (7) B. þeir brott. (8) M. er þar voro næſtir.

(9) B. ſkipom ſínom í leigi. (10) B. lidi ſinn. (11) B. komſt burt. (12) B. drepa átta. (13) B. ætludo þat.

deris Underholdning. Om Vaaren, ſagde Thorvald, at de ſkulde giøre deris Skib færdigt, oc ſkulde Skibets ſtore Baad, met nogle Mend, drage frem langs Landet veſter ud, oc randſage der Landet om Sommeren. Dennem ſiuntis Landet være fafuert, ſterck bevoxet met Skoff, men kort imellem Skofuen oc Siøen. Der vaare huide Sande, ſamt mange Øer, oc megit laſt Vand. De funde ingenſteds huercken Menniſkers Boliger, eller Diure-Leier, uden paa en Øe, langt hen imod Veſten, funde de dog Korn-Skurer aff Træ; men flere Menniſke-Verck ſaae de der icke. Siden vende de tilbage, oc komme om Hoſten til Leifs Boder. Følgende Sommer drog Thorvald øſter ud met Kiøbſkibet, oc norden omkring Landet. Da finge de en ſterck Storm, uden for it Forbierg, ſaa de drefue der op, oc brøde Kiølen under Skibet; huorofuer de tøfuede der en lang Tid. Da ſagde Thorvald til ſine Metfølgere: nu vil jeg at vi opreiſe Skibs-Kiølen her paa Næſet, oc kalle det deraff Kialarnæs; huilcket de oc giorde. De ſeilede ſiden derfra øſten om Landet, oc ſaa ind i de Fiorders Mundinger, ſom ligge næſt derved, til it Forbierg, ſom der gick frem, oc var ofueralt bevoxet met Skoff. De lagde der deris Skib i Leiet, oc ſkiøde Skibs-Broen ofuer paa Landet; oc gick der Thorvald op, met alle ſine Metfølgere. Da ſagde hand: her ſeer det fafuert ud, oc her vilde jeg opreiſe min Boepæl. Siden ginge de til Skibs, oc ſaae 3 Høie paa Sanden, inden for Forbierget, oc der de komme der, ſaae de 3 Skind-Baade, oc 3 Mend under huer Baad. Da deelte de deris Folck, oc grebe dem alle, foruden en, ſom undkom met ſin Baad; men de ſloge de 8 ihiel, oc ginge ſiden tilbage til Forbierget, oc ſaae ſig der om. De ſaae ind i Fiorden nogle Høie, oc ſluttede at der vare Bygder. Derefter blefue de ſaa betagne aff Sofn,

curaverant, per hyemem conſedere, ex captura piſcium ſibi victum parantes. Seqventi vere ſocios compellans Thorvalldus, juſſit eos navem parare, & ut cymba major, viris qvibusdam inſtructa, littora occidentem verſus legeret, terram per æſtatem exploratum. Viſa eſt illis terra iſta amœna, ſylvis late obſita, qvæ fere ad mare usqve pertingebant, & candida arena ſtrata littora, qvæ plurimis ſparſa erant inſulis & multa habebant brevia. Sed nullibi illis viſa ſunt vel hominum habitacula, vel ferarum luſtra. In inſula tamen, longius ad occidentem ſita, apta ſegiti ſiccandæ invenere tegmina, ſed non plura cultus operisqve humani veſtigia. Reverſi ſub autumnum ad Leifi rediere domicilia. Proxima autem æſtate, navi mercatoria orientem verſus & ſeptentrionis plagam vectus Thorvalldus, littora legebat, ubi cum promontorium qvoddam ſuperare vellet, ſurgente tempeſtate, ad littus impellitur, ubi navis fracta carina, longam trahere moram, ad navem ſarciendam, ſunt coacti. Tum Thorvalldus ſocios compellans: "hic velim, inqvit, ut erecta navis carina, locum dicamus Kialarneſum *(carinæ "promontorium);" id qvod factum eſt. Poſtea inde vecti, orientem verſus littora legebant, atqve ſinuum qvorundam proximorum oſtia ingreſſi, montem ibi in mare nonnihil procurrentem accedunt, totum ſylvis obſitum, ubi navi in anchoris locata, atqve littore (navi) ponte juncto, in terram exſcendit Thorvalldus, ſociis omnibus comitatus, qvi tum: "hic locus, inqvit, eſt amoenus, hic villam mihi ponam." Ad navem deinde reverſi, in arena intra dictum montem tres vident colliculos, & poſtqvam illuc acceſſerant, pelliceas tres cymbas, nec non ſub ſingulis earum tres homines; qvare in agmina diviſi, manus omnibus inferunt, uno excepto, qvi cum ſua cymba evaſit. Octo (prehenſos) cum occiderant, retro in montem progreſſi vicina ſpeculantur loca. Hic in ſinu conſpicantur colliculos qvosdam, ubi habitacula & hominibus ſedes eſſe conjectabant. Hinc (vero) eos tantum cepit*

ſomni

miklom, at þeir mátto eigi vöko hallda, (14) oc ſofna þeir allir. Þá kvom kall yfir þá, (15) ſva at þeir vöknudo allir; ſva ſegir kallit: vaki þú Þórvalldr, oc allt föruneyti þitt, ef þú vill líf (16) þitt hafa; oc (17) far þú á ſkip þitt, oc allir menn þínir, oc farit frá landi ſem ſkiótaſt. Þá fór innan eptir firdinom útal húdkeipa, oc lögdo at þeim. Þorvaldr mælti þá: (18) ver ſkulom færa út á bord vígfleka, oc veriaz ſem beſt; enn vega lítt ímót. Sva gera þeir. Enn Skrælingiar ſkuto á þá um ſtund; enn flýa ſídan í brott ſem ákafaſt, hver ſem mátti. Þá ſpurdi Þórvalldr menn ſína, ef þeir væro nockot ſárir? þeir kvodoz eigi ſárir (19) vera. Ec hefi fengit ſár undir hendi, (20) ſegir hann, oc fló ör milli ſkipbordſins oc ſkialldarins, undir hönd mer; (21) oc er her örin, oc man mic þetta til bana leida. Nú ræd ec, at þer búit (22) ferd ydra ſem fliótaſt, aptr (23) á læid; enn þer ſkolot færa mic á höfda þann, er mer þótti (24) byggiligr vera; má þat vera, at mer hafi ſatt á munn komit, at ec muni þar (25) búa á um ſtund: þar ſkulo þer mic grafa, oc ſetia (29) kroſsa at höfdi oc fótom; oc (27) kallit þat Kroſsanes iafnan ſídan. Grænland var þá kriſtnat, enn þó andadiz Eiríkr Raudi fyrir kriſtni. Nú andadiz Þórvalldr, oc (28) gerdo þeir allt eptir því ſem hann hafdi mælt: oc fóro ſídan, oc (29) hitto förunauta ſína; oc ſögdo (30) horir ödrom ſlík tídindi ſem viſso: oc biuggo þar þann vetr, oc fengo ſer (31) vínber oc vínvid til ſkips ſíns. Nú búaz þeir þadan um (32) vorit, aptr til Grænlands; oc kvomo ſkipi ſíno í Eiríks fiörd, oc kunno Leifi at ſegia mikil tídindi.

CAP. CIX.

Søfn, at de kunde icke vaage, oc ſofnede alle. Da kom der it Raab ofuer dem, ſaa de alle vognede op, huilcket Raab lydde ſaaledis: vaag du Thorvald, oc alt dit Følge, derſom du vilt beholde Lifuet; gaa om Bord paa dit Skib, met alle dine Mend, oc drager bort fra Landet, det ſnareſte J kunne. Da rode ud efter Fiorden en utallig Mengde Skind-Baader, oc lagde til dem. Da ſagde Thorvald: vi ſkulle opſette ud ved Skibs-Bordet vore Strids-Skierme (Stormtage) oc forſuare os mandigen, men icke ſlaais megit met dennem; oc ſaaledis giorde de. Skrællingerne ſkiode paa dennem nogen Stund, men ſiden flydde de bort, det ſnariſte de kunde, enhuer ſom hand beſt fandt Leilighed. Da ſpurde Thorvald ſine Mend, om de vaare nogit ſaarede? de ſagde ſig ingen Saar hafue faait. Jeg hafuer faait it Saar under Haanden, ſiger hand da, thi en Pil floi imellem Skibs-Bordet oc Skiolden, mig ind under Haanden; her er Pilen, oc vil dette blifue mit Bane-Saar. Nu gifuer jeg det Raad, at J giøre eder rede ſom ſnareſt, at drage tilbage; men førſt ſkulle J føre mig til det Forbierg, ſom mig ſiuntis got at boe paa, kand være at ſandt var, huad da kom mig paa Munden, at jeg ſkulde boe der nogen Stund; der nedgrafuer J mig, oc opſetter tuende Kors, ved Hofuedit oc Fødderne, oc kaller (Forbierget) ſiden Korſe-Næs. Grønland hafde da vedtaget den Chriſtne Tro, men dog døde Erik Raude for Chriſtendommens Jndforelſe. Siden døde Thorvald, oc giorde de i alle Ting efter det hand hafde ſagt. Derpaa droge de affſted, oc komme igien til deris Staldbrødre, da huer fortaalde den anden huad Tidender de vidſte, paa baade Sider. De bode der den Vinter ofuer, oc ſamlede Vinbær oc Vintræer til Skibs-Ladning. Men om Vaaren giorde de ſig færdige, at ſeile tilbage til Grønland, huor de komme met deris Skib til Eriks Fiord, oc kunde fortælle Leiff ſtore Tidender.

Cap. 109.

(14) B. oc ſofa. (15) B. oc vöknudo þeir. (16) B. hallda.
(17) B. far á. (18) B. vær. (19) B. vera, om. (20) B. ſagdi.
(21) B. er her örin enn; oc man mer, cæt. (22) B. ferd ydar.
(23) B. á leid. (24) M. byggiligaſt. (25) B. búa. (26) B. kroſs.

(27) B. kalla Kroſsanes ſidan.
(28) Al. enn þeir gerdo. B. oc giordo þeir. (29) Al. hitto þar.
(30) B. hvor odrom. (31) B. vínvid til ſkipſins oc vínber.
(32) Al. vorit eptir.

ſomni capiendi deſiderium, ut à ſomno temperare non poſſent; qvare obdormiere omnes. Tum vero aures eorum percuſſit clamor, qvo omnes experrecti ſunt, jubentis Thorvaldum omnesqve ejus ſocios vigilare, ſi vitæ ſervandæ illis eſſet cura, atqve ad navem cum ſuis feſtinum qvam ocyſſime à littore ſolvere. Hoc facto, è ſinu extrorſum tendebat pellicearum cymbarum innumera multitudo, qvæ eos invaſit. Hic Thorvaldus ſuos monuit, ut (e) cratibus ligneis, qvæ teſtudinis loco eſſent, ad latera navis admotis, ſe maſcule defenderent, ſed armis hoſti inferendis parcerent; id qvod illi fecerunt. Tela in eos aliqvamdiu jaculati Skrælingi, fuga arrepta, curſum inde qvam ocyſſime feſtinabant, qvo via dabatur, ſinguli. Tum ſuos interrogavit Thorvalldus, an vulnerati erant! negantibus illis ſe eſſe vulneratos, dixit Thorvalldus, ſibi ſub brachio inflictum eſſe vulnus, miſſa (enim) latus inter navis & ſcutum ſub brachium penetraverat ſagitta, qvam promens, vulnus hoc ſibi fore letbale ajebat; ſvadere ſe, ut reditum inde celerrime maturarent, ſed funus ſuum ducerent in promontorium, qvod domicilio aptum ſibi videbatur; docuiſſe eventum, verum fuiſſe qvod ore ſibi exciderat dictum, ſuæ commorationis id aliqvamdiu ſedem futurum; jam ſe id velle, ut ſe defunctum ibi ſepelirent, atqve ad caput & pedes ſepulti crucibus poſitis, promontorium poſthac ſemper Kroſsaneſum (*crucium promontorium*) *vocarent. Chriſtiana tunc temporis facta erat Grönlandia, ſed tamen ante receptam ibi religionem Chriſtianam morte defunctus erat Eirikus Rufus. Mortuo Thorvalldo, juſſa omnia qvæ mandaverat, exſecuti (ſuperſtites), inde abiere, redditiqve ſociis itineris, eventa illis narrarunt, à qvibus viciſſim alia nova accepere relata. Transacta ibi hyeme, lectisqve uvis atqve vitibus, qvibus navem onerarunt, ſeqventi vere, reditum in Grönlandiam parant, ubi navem in ſinu Eiriksfiord appellentes, magni momenti res novas Leifo referre potuerunt.*

(e) *Vid. hac de re Speculum Regale, & qvæ ibi in notis ſubjecta leguntur, pag.* 397 & 398.

CAP. CIX.

CAP. CIX.

(1) FRÁ ÞÓRSTEINI EIRÍKSSYNI BRÓDR LEIFS OC HANS VÍNLANDS FERD.

Þat hafdi gerz til tídinda medan á Grænlandi, at Þórsteinn í Eiríksfirdi hafdi qvongaz, oc fengit Gudrídar Þórbiarnar dóttor, er átt hafdi Þórir Austmadr, er fyrr var fráſagt. Nú fýstiz Þórsteinn Eiríksſon at fara til Vínlands, eptir líki Þórvallds bródr ſíns; oc bió (2) ſkip hit ſama: oc valdi hann lid at afli oc vexti, oc hafdi med ſer hálfan (3) þridiatog manna, oc (4) kono ſína Gudrídi; oc ſigla í haf þegar þau ero búin, oc or landſýn. Þau (5) velkti úti allt ſumarit, oc viſso eigi hvar þau fóro; oc er vika var af vetri, þá tóko (6) þeir land (7) í Lýſofirdi á Grænlandi, í hinni veſtri bygd. Þórsteinn leitadi þeim (8) um viſtir; oc fecк viſtir öllom háſetom ſínom; enn hann var viſtlaus oc kona hans. Nú voro þau eptir at (9) ſkipi tvao nockorar nætor. Þá var enn úng kriſtni á Grænlandi. Þat var einn dag, at menn kvomo (10) at tialldi þeirra ſnemma; ſá ſpurdi er fyrir þeim var, hvat manna væri í tialldino? Þórsteinn ſvarar: tveir menn, ſegir hann; edr hver ſpyr at? Þórsteinn heiti ec, oc (11) er ec kalladr Þórsteinn Svartr; enn þat er erindi mitt híngat, at ec vil bioda yckor bádom hiónom til viſtar til mín. Þórsteinn qvaz vilia hafa umrædi kono ſinnar; enn hon bad hann ráda, oc (12) nú iátar hann þeſso. Þá mun ec coma eptir yckor á morgin med eyki; þvíat mic ſkortir

(1) Al. þórſteinn Eiríksſon andadiz í veſtri bygd.
(2) B. ſkip ſitt hid ſama. (3) B. þridia taug.
(4) M. Gudrídi kono ſína. (5) B. velti. (6) B. þau land.
(7) B. at lyſnofirdi. (8) B. at veer viſtom, oc fecк, cæt.
(9) B. ſkipi ſíno. (10) B. til tiallda. (11) B. er kalladr.
(12) Al. játtar.

Cap. 109.

Om Thorſtein Eriksſøn, Leifs Broder, oc hans Reiſe til Vinland.

Det hafde imidlertid hendet ſig paa Grønland, at Thorſtein i Eriks Fiord hafde taget ſig en Huſtru, oc faaet til Ecte Gudrid Thorbiørns Dotter, huilcken Thorer Nordmand hafde tilforn haft til Egte, ſom for er ſagt. Thorſtein Eriksſøn fick Lyſt at ſeile til Vinland, oc at hente derfra Thorvald ſin Broders Liig. Hand giorde (derfor) det ſamme Skib færdigt til Reiſen, oc udvalde ſig Folck aff Styrcke oc Vext. Hand hafde met ſig 25 Mend oc Gudrid ſin Huſtru. Der de vaare færdige, ſeilede de til Hafs, indtil de icke mere ſaae Landet. De drefue om i Søen den hele Sommer, oc vidſte icke huor de vaare; men der en Uge var omme aff Vinteren, landede de i Lyſefiord paa Grønland, i Veſtre-Bygden. Thorſtein ſøgte efter Herberge for dennem, oc fick for ſine Skibsfolck, men hand ſielff oc hans Huſtru finge intet Herberge; derfor blefue de baade tilbage paa Skibet nogle Nætter. Da var Chriſtendommen endnu ny paa Grønland. Det hende ſig en Dag, at tidlig om Morgenen komme nogle Mend til deris Telt, huis Formand ſpurde, huad for Folck der var i Teltet. Her ere kun tuende, ſagde Thorſtein, men huo ſpør derom? Jeg heder Thorſtein, (ſagde den anden,) oc kaldis Thorſtein den Suarte; men mit Erinde hid er, at biude eder begge, dig oc din Huſtru, Herberge hos mig. Thorſtein ſagde ſig at ville ſpørge ſin Huſtru til Raads derom, men hun lod hannem ſielff raade i den Sag; thi ſagde hand ja dertil. Da vil jeg komme i Morgen (ſagde hun) met Heſte oc hente eder,

CAP. CIX.

DE THORSTEINO EIRIKI FILIO, FRATRE LEIFI, ET EJUS IN VINLANDIAM ITINERE.

Id novi interea contigerat in Grönlandia, ut Thorſteinus, in ſinu Eiriksfiord, factus maritus conjugem duxiſſet Gudridam Thorbiorni filiam, viduam Thoreri Auſtmanni (Norvegi) qvem antea diximus. Vinlandiæ adeundæ hic deſiderio tactus Thorſteinus Eiriki filius, ut fratris Thorvalldi funus inde ſecum portaret, navem eandem parat, adjunctisqve ſibi & robore & magnitudine corporis lectiſſimis ſociis, numero viginti qvinqve, nec non uxore Gudrida, ut primum itineri parata erant omnia, in mare navigat, è terræ conſpectu. Totam æſtatem pelago huc illuc jactati, ubi & qvo veherentur neſcii, poſt elapſam ab initio hyemis (f) *hebdomadam, ad littora Grönlandiæ occidentalis, in ſinu* Lyſufiord (g) *appulerunt. Thorſteinus ſociis hoſpitia qvæſivit, invenitqve nautis ſuis omnibus; aſt ſibi atqve uxori non invenerat; qvare illi aliqvot noctes in nave ſoli tranſegere. Jam tum in Grönlandia recens erat Religio Chriſtiana. Accidit mane diei cujusdam, ut ad tentorium eorum (Thorſteini & uxoris) accederent viri qvidam; qvorum duci qværenti, à qvibus habitaretur tentorium, reſpondit Thorſteinus, à duobus habitari hominibus, ipſe interrogans nomen qværentis. Reſpondit ille, ſe* Thorſteinum *vocari, ſed cognomine* Svart *(Nigrum) ac ideo illuc acceſſiſſe, ut Thorſteinum atqve conjugem ſibi invitaret hoſpites. Ad hæc Thorſteinus, ſe rem velle ad uxorem ſuam deferre ait, qvæ cum arbitrio mariti illam relinqveret, conditionem oblatam ſe accepturum dixit. Tum alter ille, mane ſeqventis diei ſe cum jumentis, qvibus veherentur, ven-*

(f) *Initium hyemis veteres noſtrates à 14 menſis Octobris computarunt.*
(g) *Sinum hunc exiſtimant nonnulli ſinum Grönlandiæ occidentalis eſſe, qvem hodie vulgo* Baals-Revier *dicunt; alii rectius forſan, ſinum dictæ Grönlandiæ, orientali proximum.*

ſkortir eigi til, at veita yckor viſt: enn fáſinni er mikit med mer at vera; þvíat tvö erom vid (13) þar hión; þvíat ec er einþyckr mioc; annan ſid hefir (14) ec oc, enn þer hafit; oc ætla ec þann þó betra er þer hafit. Nú kom hann eptir þeim um morgininn med eyki, oc fóro þau med Þórſteini Svarta til viſtar; oc veitti hann þeim vel. Gudrídr var ſkorulig kona at ſiá, oc vitr kona, oc kunni vel at vera med ókunnom mönnom. Þat var ſnemma vetrar, at ſótt kom í lid Þórſteins Eiríksſonar, oc andadiz þar margr förunautr (15) Þórſteins. Hann bad gera kiſtor at líkom þeirra er öndudoz, oc færa til ſkips, oc búa þar um; þvíat ec vil láta flytia til Eiríksfiardar at ſumri öll líkin. Nú er þeſs ſkamt at bída, at ſótt kemr í híbýli Þórſteins, oc tók kona hans ſótt fyrſt, er het Grímhildr; hon var ákafliga mikil, oc ſterk ſem karlar, oc þó kom ſóttin henni undir. Oc brátt eptir þat tók ſóttina Þórſteinn Eiríksſon, oc lágo þau bædi ſenn; oc andadiz Grímhilldr kona Þórſteins Svarta. Enn er hon var daud, þá geck Þórſteinn fram or ſtofunni eptir fiöl at leggia (16) á líkit. Gudrídr mælti þá: verto litla hríd (17) í brott Þórſteinn minn, ſegir hon: hann qvad ſva vera ſkylldo. Þá mælti Þórſteinn Eiríksſon: med undarligom hætti er nú um húsfreyo vora; þvíat nú örglaz hon upp (18) vid ólnboga, oc þokar fótom ſínom frá ſtocki, oc þreifar til (19) ſkúa ſinna. Oc í því kom Þórſteinn bóndi, oc lagdiz Grímhilldr nidr í því; oc brakadi (20) þá í hverio tre í ſtofunni. Nú gerir Þórſteinn kiſto at líki Grímhilldar, oc færdi í brott, oc bió um; hann var bædi (21) mikill madr oc ſterkr, oc þurfti hann þeſs allz, ádr hann kom henni brott (22) af bænom. Nú (23) elnadi ſóttin Þórſteini

Ei-

(13) B. þat hión. (14) B. ec enn, cæt.
(15) B. hans. (16) B. á líki.
(17) B. í burto. (18) B. vid olnuboga.

eder, thi mig fattis intet til at herberge eder begge; men det er megit kiedſommeligt at være hos mig, thi vi ere ickun to, jeg oc min Huſtru, efterſom jeg er megit egenſindig; jeg hafuer oc andre Sæder (anden Gudsdyrckelſe) end I; dog troer jeg eders bedre at være. Hand kom efter dennem om Morgenen derpaa met Heſte, oc droge de til Herbergs hos Thorſtein Suarte, ſom holt dennem der vel. Gudrid var en myndig oc anſeelig, derhos fornuftig Kone, oc vidſte vel at ſkicke ſig blant ubekiendte Folck. Tidlig om Vinteren kom Siugdom iblant Thorſteins Folck, oc døde mange aff hans Følge. Hand lod da giøre Liigkiſter til deris Liig, ſom døde, oc føre dennem til Skibs, oc giøre der it Sted tilrette for dennem; thi jeg vil (ſagde hand) til Sommeren lade alle Liigene føre til Eriks Fiord. Det varede icke lenge, inden der kom Siugdom i Thorſteins (Suartis) Huus, huor hans Huſtru Grimhild førſt bleff ſiug; hun var ofuermaade ſtor aff Vext, oc ſaa ſterck ſom en Karl, men dog vandt Siugdommen Buct met hende. Kort derpaa angreb Siugdommen ocſaa Thorſtein Eriks Søn, oc laae de da begge paa engang, oc døde Grimhild Thorſtein Suartis Kone. Der hun var død, gick Thorſtein ud aff Stufuen, efter en Fiel, for at legge Liget paa. Gudrid ſagde da: bliff icke, min Thorſtein! lenge borte; hand ſuarede, at ſaa ſkulde ſkee. Da ſagde Thorſtein Eriks Søn: underlig bær vor Huusmoder ſig nu ad, thi hun løfter ſig op paa Albuen, oc fører Fødderne ſaa ſacte frem ofuer Senge-Stocken, oc leder for ſig efter ſine Sko. I det ſamme kom Huusbonden Thorſtein ind, oc lagde da Grimhild ſig ſtrax ned igien, ſaa det bragede i huer Stock oc Bielcke i Stufuen. Siden giorde Thorſtein Kiſte til Grimhilds Liig, førde den bort, oc ſatte den hen paa ſit Sted. Hand var baade ſtor oc ſterck, men hand behøfuede dog alle ſine Kræfter, inden hand fick bragt hende bort aff Gaarden.

Der-

(19) B. ſkóa. (20) Al. þó í.
(21) B. mikill oc. (22) Al. af bænom. B. or bænom.
(23) B. elnadiz ſóttin Þórſteins Eiríks ſonar.

venturum promiſit, apud ſe nihil deſiderari omnium, qvibus bene & commode poſſent accipi, ſed à paucis admodum ſuam freqventari domum, ſolos ſe ac uxorem eſſe habitatores, cum moroſioris ſuiqve rebus in omnibus eſſet ingenii; ſe qvoqve morum atqve ſacrorum cultu ab illis abhorrere, ſed tamen exiſtimare, illorum cultum ſuo præſtare. Mane ſeqventis diei præſto adeſt cum jumentis, qvæ illos veherent; ſicqve Thorſteinum Nigrum ad hoſpitium comitati, ab eo comiter accipiuntur. Erat Gudrida fœmina ſpecioſa, prudens, atqve cum ignotis converſari probe ſciens. Accidit prima mox hyeme, ut morbo corriperentur ſocii Thorſteini Eiriki filii, qvo plurimi eorum exſpirarunt. Mortuorum cadavera in loculis condita, ad navem ferri juſſit Thorſteinus, atqve ibi illis locum aptari, dicens, ſe defunctorum omnium funera, ſeqventi æſtate, ad ſinum Eiriksfiord ducturum. At paulo poſt domum Thorſteini invaſit morbus, qvo primum correpta eſt uxor ejus, nomine Grimhilda, *qvæ qvamvis eximia erat corporis magnitudine, & robore viros æqvaret, morbo tamen ſuccubuit. Thorſteinum Eiriki filium hinc mox corripuit morbus, qvo jam ambo illi ſimul decubuere, ſed prior defuncta eſt Grimhilda, Thorſteini Nigri uxor, qvi mortua uxore, cum per domum procederet, aſſerem allaturus, in qvo defunctam deponeret, Gudrida locuta, ne diutius abeſſet, Thorſteinum rogavit, qvi id ſe curaturum reſpondit. Tum Thorſteinus Eiriki filius, mira eſſe dixit, qvæ à matre-familias jam agerentur, cubito illam inniti, atqve extra lectum pedes promoventem, calceos qværere. Qvæ illo dicente, limen intrabat Thorſteinus, recubuitqve in lectum Grimhillda, (eo impetu), ut fragore concuterentur domus parietes atqve ligna. Poſthac loculum fabrefecit Thorſteinus, qvo conditum Grimhilldæ funus inde tulit, ſuoqve repoſuit loco. Erat ille & eximia corporis magnitudine & viribus, qvarum omnium nervos intendere ei erat neceſſe, anteqvam è villa mortuam auferre poterat.*

In-

Eiríksſyni, oc andadiz hann. Gudrídr kona hans kunni því lítt: þá voro þau aull í ſtofunni. Gudrídr hafdi ſetit á ſtóli frammi fyrir (24) becknom, er hann hafdi legit Þórſteinn bóndi hennar. Þá tók Þórſteinn bóndi Gudrídi í fáng ſer af ſtólinom, oc ſettiz í beckinn annan med hana, gegnt líki Þórſteins, oc (25) taladi um fyrir henni marga vega, oc huggadi hana, oc het henni því, at hann mundi fara med henni til Eiríksfiardar, med líki Þórſteins bónda hennar, oc forunauta hans: oc ſva ſkal ec taca híngat hión fleiri þer til (26) hugganar oc ſkemtunar. Hon þackadi honom. Þórſteinn Eiríksſon ſettiz þá upp oc mælti: hvar er Gudrídr; (27) þriá tíma mælti hann þetta; enn hon þagdi. Þá mælti hon vid Þórſtein bónda: hvert ſkal ec ſvör veita (28) þeſſo máli, edr eigi? hann bad hana eigi ſvara. Þá geck Þórſteinn bóndi yfir gólfit, oc ſettiz (29) í ſtólinn; enn Gudrídr ſat í kniám honom; oc þá mælti Þórſteinn bóndi: hvat viltu nafni? ſegir hann; hann ſvarar, er ſtund leid: mer er ant (30) til þeſs, at ſegia Gudrídi forlaug ſín, til þeſs at hon kunni þá betr andláti míno; því at ec er kominn til (31) gódra hvílldar ſtada. Enn þat er þer at ſegia Gudrídr, at þú munt giptaz Íſlendskom manni, oc muno lángar (32) vera ſamfarar yckar, oc margt manna mun frá yckor koma þroſkaſamt, biart oc ágætt, ſætt oc ilmat vel; muno þit (33) fara af Grænlandi til Noregs, oc þadan til Íſlands, oc gera bú á Íſlandi; (34) þar muno þit lengi búa, oc munto honom lengr lifa; þú munt utan fara, oc gánga ſudr, oc koma út aptr til Íſlands til búz þíns: oc þá mun þar kirkia reiſt vera, munto þar vera oc taka munno vígſlo, oc þar munto andaz; oc þá hnígr Þórſteinn aptr, oc var búit um lík hans, oc fært

(24) B. beknom þar fyrir er hann. (25) Al. taldi.
(26) B. huggunar. (27) B. þriſvar ſinnom. (28) Al. hans máli.

Derefter tog Thorſtein Erikſøns Siugdom alt mere til, ſaa hand døde, oc gick hans Huſtru Gudrid det nær til Hierte. De vare da alle tilſammen i Stufuen. Gudrid hafde ſat ſig paa en Stol, for ved Bencken, huor hendis Mand Thorſtein laa. Da tog Huusbonden Thorſtein Gudrid paa ſit Skiød, oc ſatte ſig met hende paa den anden Benck, lige mod Thorſteins Liig, opmuntrede oc trøſtede hende paa alſlags Maade; hand loſuede at følge hende til Eriks Fiord, oc føre did hendis Mand Thorſteins, oc hans Metfølgeris Liig; jeg ſkal oc (ſagde hand) tage til mig flere Huusſinder, ſom kunne være dig til Trøſt oc Tidsfordriff. Dette tackede hun hannem for. Da reiſte Thorſtein Erikſøn ſig op i Sengen, oc ſpurde huor Gudrid var; hand ſagde det tre Gange, men hun tavde. Endelig ſpurte hun Huusbonden Thorſtein ad, om hun ſkulde ſuare hertil, eller icke? hand raadde hende til, intet at ſuare. Siden gick Thorſtein Bonde ofuer Gulfuet, oc ſatte ſig paa Stolen, men Gudrid ſad hannem paa Skiødet. Da ſagde Huusbonden Thorſtein: huad vilt du nafne? hand ſuarede efter en kort Tids Forløb: jeg vilde gierne lade Gudrid vide ſin foreſtaaende Skiebne, paa det hun disbedre kunde ſkicke ſig i mit Dødsfald; thi jeg er nu kommen til gode Huile-Steder. Men det kand jeg ſige dig, Gudrid! at du ſkalt blifue gift met en Iſlandſk Mand; I ſkulle lenge blifue tilſammen, oc efterlade eder en mangfoldig, ſtor, mandig, herlig, berømmelig, oc megit teckelig Affkom. I ſkulle drage fra Grønland til Norrig, oc derfra igien til Iſland, huor I ſkulle ſette Bo, oc der blifue lenge boendis; men du ſkalt ofuerlefue hannem, drage ſiden udenlands, oc giøre en ſonderlands Reiſe (til Rom), oc naar du kommer igien til din Gaard, huor en Kircke (imidlertid) er byggit, ſkal du der blifue ſiddendis, oc lade dig vie til Nonne, oc ſiden døe ſammeſteds. Derpaa ſegnede Thorſtein ned, oc bleff hans Liig lagt

(29) B. á ſtólinn. (30) B. at ſegia til þeſs. (31) B. gódrar hvílldar.
(32) B. verda ſamfarir. (33) B. fara frá. (34) B. oc þar, cæt.

Ingraveſcente poſtea morbo Thorſteini Eiriki filii, is qvoqve morte defunctus eſt, qvam ægerrime tulit ejus uxor Gudrida. Idem omnes habitabant conclave. In ſella conſederat Gudrida, ante ſcamnum, in qvo mariti defuncti funus poſuerat Thorſteinus pater-familias. Qui è ſella in gremium ſuſceptam Gudridam juxta ſe collocavit in ſcamno, è regione mortui Thorſteini, id agens, ut variis ſermonibus animum dolentis conſolaretur atqve à moeſtitia revocaret, pollicitus ei ſe comitem ad ſinum Eiriksfiord, ſuamqve operam in mariti Thorſteini ſociorumqve funeribus illuc ducendis, nec non plures ſe adhibiturum domeſticos, qvi mæſtam conſolari atqve exhilarare poſſent. Gratias ea promittenti egit. Tum Thorſteinus Eiriki filius, levato corpore, interrogavit, ubinam eſſet Gudrida. Hæc ille ter repetiit, ea tacente. Ad patrem-familias Thorſteinum (tandem) converſa, eum conſuluit, an interroganti reſponderet, taceretne? Tacere ille juſſit. Poſthac pavimentum transgreſſus Thorſteinus pater-familias in ſella conſedit, ejus autem in gremio Gudrida. Tum Thorſteinus ille pater-familias (mortuum) interrogavit, qvid vellet ſuus ille cognominis? ad qvæ ille, mora nonnulla interpoſita reſpondit, cupere ſe Gudridæ fata aperire futura, qvo ſuam mortem facilius poſſet ferre, qvietis jam placidas ingreſſi ſedes. Id ſe Gudridæ poſſe prædicere, nupturam illam viro Islando, cujus conſortio diu eſſet fruitura, indeqve oriundam ampliſſimam gentem futuram potentia atqve incrementis, ſplendore, & claritate, moribus & fama inſignem; profectos eos ex Grönlandia in Norvegiam, indeqve in Islandiam, lares hic poſituros, & diu ibi culturos; ſed marito ſuperſtitem Gudridam, peregre meridiem verſus (Romam) profectam, ad lares ſuos in Islandia redituram, æde Chriſtianorum ſacris dicata jam auctos, ibiqve manſuram, monialium ritibus inauguratam, atqve vitam tandem morte commutaturam. Hoc dicto, reclinatus cubuit Thorſteinus, cujus tum funus ſepulturæ compoſitum atqve ad novem

fært til skips. Þórsteinn bóndi efndi vel vid Gudrídi, allt þat er hann hafdi heitit. (35) Hann seldi um vorit iord sína oc kvikfe, oc fór til skips med Gudrídi, med allt sitt: bió skipit, oc feck menn til, oc (36) fór sídan til Eiríksfiardar. (37) Voro nú líkin iordot at kirkio. Gudrídr fór til Leifs í Brattahlíd; enn Þórsteinn Svarti gerdi bú í Eiríksfirdi, oc bió þar medan hann lifdi: oc þótti vera hinn vaskasti madr.

CAP. CX.

(1) FRA ÞÓRFINNI KARLSEFNI ER HANN KOM TIL VÍNLANDS, OC FRÁ SCRÆLINGIOM.

Þat sama sumar kom skip af Noregi til Grænlands; sá madr het Þórfinnr Kallzefni, er því skipi stýrdi; hann var son Þórdar Hesthofda, Snorra sonar, Þórdar sonar (2) frá Höfda. Þórfinnr Kallzefni var stóraudigr at fe; oc (3) var um vetrinn í Brattahlíd, med Leifi Eiríkssyni. Brátt felldi hann hug til Gudrídar, oc beiddi hennar; enn hon veik til Leifs svörom fyrir sic. Sídan var hon honom föstnot, oc gert (4) brúdkaup þeirra á þeim vetri. Hin sama var (5) umræda á Vínlands för, sem fyrr, oc fýsto menn Kallzefni miöc þeirrar ferdar, bædi Gudrídr, oc (6) adrir menn. Nú var rádin ferd hans, oc red hann ser skipveria LX karla, oc konor V. Þann máldaga gerdo þeir Kallzefni oc hásetar hans, at iöfnom höndom skylldi þat hafa, allt þat er þeir fengi til gæda. Þeir höfdo med ser allzkonar fenat; þvíat þeir ætludo at byggia landit, ef þeir mætti þat. Kallzefni bad Leif húsa á Vínlandi;

(35) B. Hann — qvikfe, om. (36) B. fór til, cæt.
(37) B. oc voro.
(1) M. Frá Vínlands ferd þórfinns oc þeim felaugom.
(2) B. frá Höfda, om. (3) B. um vetrin, om.
(4) B. á þeim vetri, om. (5) B. ræda á um Vinlands.
(6) B. adra menn.

lagt i Lafue, oc ført til Skibet. Bonden Thorstein holt vel, alt huad hand Gudrid lofuit hafde. Hand solde om Vaaren sin Gaard oc sit Quæg, oc drog aff til Skibet met alt hues hand eiede, tillige met Gudrid; hand giorde Skibet rede, skaffede sig Skibsfolck, oc seilede siden til Eriks Fiord. Der blefue alle Ligene jordede ved en Kircke. Gudrid begaff sig hen til Leiff i Brattelid, men Thorstein Suarte slog sin Bopæl op i Eriks Fiord, oc bode der, imedens hand lefuede, oc holtis for at være en megit mandig oc tapper Mand.

Cap. 110.

Om Thorfind Karlsefne, der hand kom til Vinland, oc om Skrællingerne.

Den samme Sommer kom it Skib fra Norrig til Grønland; den Mand hed Thorfind Karlsefne, som det Skib styrede; hand var Thord Hesthøfdis Søn, men denne var Snorris Søn, som var Thord fra Høfde hans Søn. Thorfind Karlsefne var en ofuermaade rig Mand, oc holt til, den Vinter ofuer, i Brattelid hos Leiff Eriksøn. Hand slog der snart sit Sind til Gudrid, oc beilede til hende; men hun viste hannem til Leiff om Suar derpaa. Siden bleff hun hannem lofuit, oc holtis deris Bryllup strax derefter om Vinteren. Der bleff endnu, som for, megit talt om Vinlands Reisen. Der vaare oc mange, baade Gudrid oc andre, som raadde Karlsefne til saadan en Reise. Nu bleff hans Reise didhen besluttet, oc feste hand sig 60 Skibsmend, samt 5 Quinder. Karlsefne giorde saadant Fordrag met sine Skibsfolck, at de skulde deele mellem sig i lige Parter alt hues de finge aff (Landets) Herligheder. De hafde met sig allehaande Queg; thi de actede at bebygge Landet, om de det kunde. Karlsefne bad Leiff om hans Huus i Vinland,

vem ductum est. Promissis omnibus, quæcunqve pollicitus fuerat Gudridæ, stetit Thorsteinus. Vere seqventi, prædio suo atqve pecoribus venumdatis, bona sua omnia atqve Gudridam navi imposuit, qvam necessariis omnibus atqve nautis instruxerat, atqve ad sinum Eiriksfiord navigavit, ubi ad ædem sacram ducta funera sepulturæ sunt mandata. Ad domum Leifi in Brattahlida abiit Gudrida; sed domicilia sibi posuit Thorsteinus in Eiriksfiord, ubi qvamdiu in vivis fuit habitavit, vir omnium opinione strenuus atqve fortis.

CAP. CX.

DE THORFINNI KARLSEFNII IN VINLANDIAM ADVENTU, ET DE SKRÆLINGIS.

Eadem æstate ex Norvegia venit navis in Grönlandiam, cujus gubernator fuit vir, dictus Thorfinnus Karlsefnius, *filius* Thordi Hesthofdii (*eqvini capitis*), *sed nepos* Snorrii, Thordi filii *de Hofda. Thorfinnus Karlsefnius erat vir prædives, hyememqve apud Leifum Eiriki filium transegit in Brattahlida, ubi amore mox captus Gudridæ eam sibi petiit conjugem, qvæ cum dandum procanti responsum arbitrio Leifi permiserat, ei desponsata est, eorumqve nuptiæ ea hyeme celebratæ. Illo tempore idem, qvi antea, de profectione in Vinlandiam, ore vulgi freqvens ferebatur sermo, iter illuc prolixe Karlsefnio svadentibus, tam Gudrida, qvam aliis. Statuto igitur itinere, nautas sibi adjunxit LX & fœminas V. Inter Karlsefnium ejusqve nautas ita convenerat, ut qvæcunqve acqvirere possent bona, æqvis dividerentur partibus. Omnis generis pecora secum duxere, cum illis propositum esset, terram istam incolere, si ejus rei daretur facultas. Karlsefnio petenti, ut domos in Vinlandia*

landi; enn hann qvadz liá mundo húsin, enn gefa eigi. Sídan helldo þeir í haf skipino, oc koma til Leifs búda med heilo oc hölldno, oc baro þar upp húdföt sin. Þeim bar brátt í hendor mikil föng oc gód; þvíat reidor var þar upprekin, bædi mikil oc gód; fóro til sídan, oc skáro hvalinn: scorti þá eigi mat. Fenadr geck þar á land upp: enn þat vard bratt, at gradse (7) vard (8) úrigt, oc gerdi mikit um sic. Þeir höfdo haft med ser gridung einn. Kallzefni let fella vido, oc telgia til skips sins; oc lagdi vidinn á biarg eitt til þurkanar. Þeir höfdo öll gædi af landkostom, þeim er þar voro, bædi af vínberiom, oc allzkonar veidom oc gædom. Eptir þann vetr hinn fyrsta kom sumar; þá urdo þeir varir vit Scrælingia, oc fór þar or skógi fram mikill flockr manna. Þar (9) var nær nautfe þeirra; enn gradungr (10) tók at belia oc gialla ákafliga hátt: enn þat hræddoz Scrælingiar, oc lögdo undan med (11) byrdar sínar; enn þat var grávara oc safali oc allzkonar skinna vara; oc snúa til bæar Kallzefnis, oc vildo þar inn í húsinn. Enn Kallzefni let veria dyrnar. Hvorigir skildo annars mál. Þá tóko Scrælingiar ofan bagga sína, oc leysto, oc budo þeim, oc villdo vopn hellzt fyrir. Enn Kallzefni bannadi þeim at selia vopnin. Oc nu leitar hann ráds med þeim hætti, at hann bad konor bera út búnyt: þá vildo þeir kaupa þat, enn eigi annat. Nú var sú kaupför Scrælingia, at þeir báro sinn varning í brott í mogom sínóm; enn Kallzefni oc förunautar hans, höfdo eptir bagga þeirra oc skinnavöro; fóro þeir vid sva búit í brott. Nú

land, men hand suarede, hand vilde laane hannem Husene, men icke gifue hannem dem. Siden seilede de til Hafs met Skibet, komme heele oc holdne til Leifs Boder, oc bare der op deris Vadsecke. Dennem gick der snart en god Fangst til Haande, thi der var opdrefuen paa Strandbredden en stor oc kostelig Hvalfisk. De gafue dennem derhen, oc skare den i Stycker, saa de hafde ingen Mangel paa Kost. Efterat deris Quæg var kommet der paa Landet, skede det snart, at Handkiønnet deraff, som icke var skaarit, bleff kaadt oc uregierligt. De hafde oc fort en Tiur derhen met sig. Karlsefne lod fælde Træer, oc hugge Tømmer deraff, til sit Skibs Ladning, oc lagde Veden paa it Bierg for at torris. De toge der alleslags Herligheder, aff Landets Fructbarhed, som der vare, baade Vindruer, oc allehaande Fangst oc andre kostelige Ting. Efterat den forste Vinter var forbi, oc Sommeren kom, blefue de Skrællinger vare, da der kom frem aff Skofuen en stor Mengde Mennesker. Der nær ved var deris Horn-Quæg, oc begynte da Tiuren, at vraale oc at bøge ofuermaade hoit; men derofuer blefue Skrællingerne rædde, oc løbe derfra met deris Bylter, huori vaare Graaverck, Sobel-Skind, oc allehaande andre Skind-Vare, oc toge Veien til Karlsefnis Bolig, huor de vilde ind i Husene; men Karlsefne lod dennem hindre fra at komme ind. Ingen aff begge Parter forstod den andens Sprog. Skrællingerne lagde da ned deris Bylter, løste dem op, oc bøde deris Vare frem, oc vilde helst hafue Vaaben derfor; men Karlsefne forbød at selje dennem Vaaben. Hand fant paa det Raad, at hand lod sine Quindfolck bære frem Melck eller Melckemad; da de saae den, vilde de intet andet hafue. Skrællingernis Kiøbmandskab bleff da saaledis, at de bare de Varer, de kiøbte, bort met sig i deris Maver, men Karlsefne oc hans Folck beholde deris Bylter oc Skin-Vare. I denne Sagernis Tilstand droge de bort. Nu blifuer derom at for-

(7) B. vard örugt. (8) B. orugt.

(9) B. var nautfe. (10) B. tók til at belia. (11) B. byrdir.

dia sibi daret Leifus, respondit, se mutuas qvidem, sed non dono daturum. Postbac mare ingressi, ad tabernas Leifi pervenere, salvis omnibus ac integris rebus, suasqve illuc collegere sarcinas. Ibi illis mox ingens atqve optanda oblata est præda, balæna magna atqve eximia, qvam in littus ejecerant undæ, qvamqve aggressi in frusta secuere; unde cibariorum illis non deerat copia. Qvæ ibi in pascuis erant armenta non castrata, post breve interjectum tempus, lascivire atqve ferociter se gerere cæperunt. (Inter ea) taurum secum illuc duxerant. Arbores cædi curavit Karlsefnius atqve ligna aptari, qvibus navis erat oneranda, qvæ ligna in monticulo aëri exponebantur siccanda. Ex fertilitate terræ istius multa cepere bona, tam uvas, qvam omnis generis pisces atqve feras, aliaqve plura. Redeunte post primam præterlapsam hyemem æstate, Skrælingos conspexere, ex sylva qvadam prodeuntes magna multitudine, prope locum, ubi pascebantur eorum boves, (inter qvos) cum alto & horrendo sonitu mugire cæperat taurus, territi Skrælingi se inde proripuere, cum sarcinis, qvas ex sciurorum & martium, saphirinisqve & aliis omnis generis pellibus collectas gestabant, conversiqve ad villam Karlsefnii, ædes intrare tentarunt, sed ab ostiis eos arceri jussit Karlsefnius. Neuter eorum alterum loqventem intelligebat. Tum Skrælingi, depositis sarcinis atqve solutis, merces obtulere emendas, qvas cum armis præcipue commutare voluerunt; ast arma eis vendere prohibuit Karlsefnius, id sibi sumens consilii, ut fæminas juberet vasa lacte plena cibumqve lacteum proferre; qvo facto, illud nec qvicqvam aliud emere voluerunt. Hinc ea fuit Skrælingorum mercatura, ut emtas merces in stomachis illi auferrent, sed Karlsefnio ejusqve sociis sarcinas suas atqve pelles relinqverent, atqve re ita constituta discederent. Jam commemoremus necesse est, sepimento ligneo postbac suam villam cinxisse fir-

Nú er frá því at ſegia, at Kallzefni lætr gera ſcípgard (12) ramligan um bæ ſinn, oc biuggoz þar um. Í þann tíma fæddi Gudrídr ſveinbarn, kona Kallzefnis, oc het ſá ſveinn Snorri. Á aundverdom ödrom vetri, ſva komo Scrælingiar til móts vid þá; oc voro miklo fleiri enn fyrr, oc höfdo ſlícan (13) varnat ſem fyrr. Þá mælti Kallzefni vid konor: nú ſkulo þer bera út ſlícan mat, ſem fyrr var rífaſtr, enn ecki annat. Oc er þeir ſá þat, þá köſtudo þeir böggunom ſínom inn yfir ſcípgardinn. Enn Gudrídr ſat í dyrom inni med vöggo Snorra ſonar ſíns: þá bar ſkugga á dyrin, oc geck þar inn kona í ſvörtom (14) námkyrtli, helldr lág, oc (15) hafdi dregil um höfot, oc liósiörp á hár, (16) fólleit, oc miöc eygd: ſva at eigi hafdi iafnmikil augo ſet, í einom manz hauſi: hon geck þar at (17) er Gudrídr ſat, oc mælti: hvat heitir þú? ſegir hon; ec heiti Gudrídr; edr hvert er þitt heiti? ec heiti Gudrídr, ſegir hon. Þá retti (18) Gudrídr húsfreya hönd ſína til hennar, at hon ſæti hiá henni; enn þat bar allt ſaman, at þá heyrdi Gudrídr breſt mikinn, oc var þá konan horfin; oc í því var oc veginn einn Scrælingr af einom (19) húskarli Kallzefnis; þvíat hann (20) hafdi viliat taka vopn þeirra; oc fóro nú í brott ſem tídazt; enn klædi þeirra lágo þar eptir oc varningr. Eingi madr hafdi kono þeſsa ſet utan Gudrídr ein. Nú munom (21) ver þurfa til ráda at taka ſegir Kallzefni; þvíat ec hygg at þeir moni vitia vor hit þridia ſinni, med úfridi oc fiölmenni. Nú ſkulom ver taka þat rád, at X menn fari fram á nes þetta oc ſýni ſic þar; enn annat lid vart ſkal fara í ſkóg, oc höggva þar riódr fyrir nautfe vort, þá er lidit kemr fram or ſcóginom. Ver ſkulom oc taka gridung vorn oc láta hann fara fyrir oſs. Enn þar er ſva háttat, er fundr þeirra var ætladr, at vatn var ödromegin, enn ſkógr á ann-

(12) B. rammligann. (13) B. varnar. (14) B. nákyrtli.
(15) B. dreigil. (16) B. folleyt. (17) B. ſem.

fortælle, at Karlsefne lod giøre it ſterckt Planckeverck om ſin Gaard, oc ſatte de ſig der i Stand oc Beredſkab. Ved ſamme Tid fødde Gudrid, Karlsefnis Huſtru, it Drenge-Barn, ſom bleff kaldet Snorre. I Begyndelſen aff næſte Vinter komme Skrællingerne, oc beſøgte dennem, oc vare de da megit flere end tilforn, oc hafde endnu ſamme Slags Varer ſom for. Da ſagde Karlsefne til Quindfolckene: nu ſkulle I bringe frem det ſamme ſlags Mad, ſom der var meſt aff forrige gang, men intet andet; oc der de det ſaae, kaſte de deris Bylter ind ofuer Planckevercket. Gudrid ſad i Dørren met Snorre ſin Søns Vugge. I det ſamme kom der en Skygge for Døren, oc gick der en Kone ind, i en ſort ſneſuer Kiortel, ſom var nogit laff aff Vext, hafde en Bændel om Hofuedit, lys brunt Haar, it blegt Anſict, oc var megit ſtor-øjet, ſaa at aldrig hafde nogen ſeet ſtørre Øine udi it Menneſke-Hofuit. Hun gick derhen, huor Gudrid ſad, oc ſagde: huad heder du? jeg heder Gudrid; (ſuarede hin) men huad er dit Nafn? jeg heder oc Gudrid, ſagde den anden. Da racte Huusmoderen Gudrid hende ſin Hand, at hun ſkulde ſette ſig ned hos hende. Men i det ſamme ſkeede det paa engang, at Gudrid hørde it ſtort Knall, da Konen forſuant, oc i det ſamme bleff en Skrælling ihielſlagen aff Karlsefnis Huuskarl, thi hand vilde tage deris Vaaben bort. (Skrællingerne) droge da bort det ſnariſte de kunde, men deris Klæder oc Varer laae der tilbage. Omtalte Kone hafde ingen ſeet, uden Gudrid allene. Nu hafue vi gode Raad fornøden, ſiger da Karlsefne, thi jeg troer, at de ville beſøge os tredie gang, men met Ufred, oc megit Mandſtercke. Nu ville vi tage til det Raad, at 10 Mend ſkulle gaae her frem paa Næſet, oc lade ſig der ſee; men det andit Folck ſkal gaae ind i Skofuen, oc hugge der Rydninger for vort Horn-Quæg, naar Skrællingernis Hær kommer udaff Skofuen; vi ſkulle oc tage voris Tiur oc lade hannem gaae for ved os. Men det Sted, ſom mand hafde udſeet til at ficte paa, var ſaaledis beſkaffet, at

(18) B. Gudrídr, om. (19) B. húskarl.
(20) B. vildi hafa tekit. (21) B. verda.

firmiſſimo Karlsefnium, atqve (ad eventus qvosvis) neceſſaria ibi paraſſe. Eodem tempore prolem enixa eſt Gudrida uxor Karlsefnii marem, qvem Snorrium *nominavere. Hyeme altera ineunte, ad eos acceſſere Skrælingi, numero longe plures qvam antea, ſed easdem portantes merces. Tum fœminas juſſit Karlsefnius, ut cibaria promerent, qvorum antea largiſſima erat copia, ſed nullas res alias. Qvod cernentes illi, ſarcinas ſuas ſupra ſepimentum in aream conjecere. In oſtio ædium ſedebat Gudrida, juxta cunas filii ſui Snorrii. Tum viſa eſt illi ante oſtium umbra, moxqve oſtium intrans fœmina, nigram atqve anguſtam induta tunicam, breviori corporis ſtatura, faſcia caput obvoluta, crines albicantes ſubnigra, vultum pallida, oculos habens qvam maximos, ut ejus magnitudinis in humano capite nunqvam vidiſſet. Hæc ad ſedem Gudridæ accedens, nomen eam interrogabat. Reſpondente ea, ſe Gudridam vocari, atqve venientem de nomine compellante, hæc dixit, ſibi etiam Gudridæ eſſe nomen. Tum Gudrida mater-familias, manum ei porrigens, juſſit juxta ſe ſedere. Aſt eodem accidit momento, ut Gudrida ingentem ſubito audiens fragorem, fœminam iſtam nuſpiam videret, cæſusqve à domeſtico Karlsefnii ſit Skrælingorum qvidam, qvi arma illis ſurripere tentaverat; qvo facto, fugam ocyſſime corripuere, relictis ibi veſtimentis atqve ſarcinis & mercibus. Dictam vero fœminam nemo præter Gudridam viderat. Poſthac Karlsefnius jam bonis opus eſſe conſiliis dixit, videri ſibi futurum, ut tertium eſſent acceſſuri, ſed multitudine graves & bellum ferentes; ſvadere ſe igitur, ut in proximum promontorium progreſſi ſuorum decem, ſe ibi (inimicorum) oculis objiciant, ſed ſylvam ingreſſa alia cohors, cæſis arboribus, vacua & aperta pararent loca, bobus paſcua & latibula, cum ex ſylva prorumperet (hoſtium) agmen; referre qvoqve, ut taurum ſibi adjungerent, ante primam aciem iturum. Ea autem erat loci conſtitutio, qvem pugnæ deſtinaverant, ut latus alterum clau-*

annan veg. Nú voro þessi ráđ höfđ, er Kallzefni lagdi til. Nú komo Scrælingiar (22) í þann stad, er Kallzefni hafdi ætlat til bardaga. (23) Nú vard þar bardagi, oc fell fiöldi af lidi Scrælingia. Einn madr var (24) mikill oc vænn í lidi Scrælingia; oc þótti Kallzefni (25) at hann væri höfdingi þeirra. Nú hafdi einn þeirra Scrælingia tekit upp öxi eina, oc leit á um stund, oc reiddi at félaga sínom, oc hió til hans: sá fell þegar daudr. Þá tók sá (26) hinn mikli madr vid öxinni, oc leit á um stund, oc varp henni sídan (27) sem lengst mátti hann á sióinn: enn sídan flýa þeir á skóginn, svá hver sem fara mátti; oc lýkr þar nú þeirra vidskiptom. Voro þeir Kallzefni þar þann vetr allan; (28) enn at vori þá lýsir Kallzefni, at hann vill (29) eigi þar vera lengr; oc vill fara til Grænlands. Nú búa þeir ferd sína, oc höfdo þadan mörg gædi, í vínvidi oc beriom oc skinna vöro. Nú sigla þeir í haf, oc komo til Eiríksfiardar skipi síno heilo, oc voro þar um vetrinn.

at en fersk Sio var paa den ene Side, men Skofuen paa den anden. Nu bleff alting istandset, efter de Raad, som Karlsefne hafde gifuet. Skrællingerne begafue sig ocsaa hen til det Sted, som Karlsefne hafde udseet til Striden. Der bleff da en skarp Strid, oc fulde mange aff Skrællingernis Folck. Der var en stor oc anseelig Mand i Skrællingernis Hær, som Karlsefne mente at være deris Hofding. En aff Skrællingerne hafde taget op en Øxe, som hand nogen Tid saae paa, men lofte den (siden) op mod en aff sine Staldbrødre, oc hug hannem dermet, saa hand strax falt om oc døde. Da tog den store Mand fat paa Øxen, saae paa den en kort Tid, men kaste den siden, som lengst hand kunde, ud paa Sioen. Derpaa flydde de hen ad Skofuen, enhuer som hand best kunde, oc dermet endtis deris Strid. Karlsefne oc hans Mend vaare der all Vinteren ofuer. Men om Vaaren giorde Karlsefne det vitterligt, at hand der icke lenger tofue vilde, men actede at fare tilbage til Grønland. Derefter lafuede de dennem til Reisen, oc toge met sig mange kostelige Sager aff Viin-Træer, Druer, oc Skind-Varer. De seilede siden til Hafs, oc komme met deris Skib uskadede til Eriks Fiord, huor de vaare om Vinteren.

CAP. CXI.

(1) FRÁ FREYDÍSI EIRÍKS DOTTOR, OC VÍNLANDS FERD HENNAR, OC ÚDÁDOM.

Nú (2) tekz umræda at nýio um Vínlands ferd; þvíat sú ferd (3) þótti gód, bædi til fiár oc virdingar. Þat sama sumar kom skip (4) af Noregi til Grænlandz, er Kallzefni kom af Vínlandi; því skipi stýrdo brædor tveir, Helgi oc Finnbogi, oc voro þann vetr á Grænlandi; þeir brædor voro Íslendskir at kyni, oc or Austfiördom. Þar er nú

(22) B. í þessom stad. (23) B. nú var þar.
(24) B. mikil oc væn. (25) B. at hann væri. (26) B. hinn, om.
(27) B. á sióinn sem lengst, cæt. (28) B. um vorit.

Cap. 101.

Om Freydis Eriks Dotter, hendis Reise til Vinland, oc udædiske Gierninger.

Da begyndte mand paa nye at tale om Vinlands Ferd, thi Reisen didhen holtis for at gifue aff sig baade Rigdom oc Anseelse. Den samme Sommer, da Karlsefne kom fra Vinland, kom oc it Skib fra Norrig til Grønland, huilcket to Brødre styrede, nemlig Helge oc Finnboge, som blefue den Vinter ofuer i Grønland. Disse Brødre vare Islendere aff Herkomst, fra Ostfiordene.

(29) B. leingr þar vera.
(1) Al. Freydís let drepa menn.
(2) B. tókst. (3) Al. þickir gód. (4) B. or Noregi.

clauderet lacus, alterum cingeret sylva. Quæ dederat consilia Karlsefnius, secuti sunt socii, progressique Skrælingi in aciem eo in loco, quem pugnæ destinaverat Karlsefnius. Orto prælio, ex acie Skrælingorum cecidere quam plurimi. Erat in eorum acie vir quidam, corporis statura & decore eminens, quem ducem eorum esse existimavit Karlsefnius. Forte à terra securim levaverat Skrælingus quidam, quam nonnihil contemplatus vibravit, atque adstanti socio impegit; quo illico cadente mortuo, arreptam securim vir ille ingens aliquamdiu cum oculis lustraverat, quam potuit longissime in mare projecit. Postea fugam retro in sylvam arripientibus (Skrælingis) qua cuicunque dabatur via, prælium inter eos est finitum. Totam eam hyemem ibi transegit Karlsefnius cum sociis. Vere autem appropinquante, suos facit certiores, se diutius ibi non mansurum, sed rediturum in Grönlandiam. Itineri se igitur accingentes, multas res pretiosas inde secum tulere, & vites, & uvas, & pelles. Posthac mare ingressi, navem rebus salvis in sinu Eiriksfiord appulere, ubi hyemem transegerunt.

CAP. CXI.

DE FREYDISA EIRIKI FILIA, EJUSQUE IN VINLANDIAM ITINERE ET FLAGITIIS.

De Vinlandia petenda jam denuo ortus est sermo, cum istud iter videretur & divitiarum esse & gloriæ felix. Eadem æstate, qua ex Vinlandia redux factus est Karlsefnius, venit navis in Grönlandiam ex Norvegia, quam gubernabant fratres duo, Helgius & Finnbogius, *homines Islandi, ex Austfiordis orti, qui eam hyemem transegere*

nú til at taka, at Freydís Eiríks dóttir gerdi ferd sína heiman or Gördom, oc fór til fundar vid þá brædor Helga oc Finnboga, oc beiddi þá, at þeir færi til Vínlands med farkost sinn, oc hafa helming gæda allra vid hana, þeirra er þar fengiz. Nú iátto þeir því. (5) Þadan fór hon á fund Leifs bródor síns, oc bad at hann gæfi (6) henni hús þau, er hann hafdi gera látit á Vínlandi. Enn hann svarar (7) hino sama; qvez liá mundo hús, enn gefa (8) eigi. Sá var máldagi med þeim brædrom oc Freydísi, at hverir skylldo hafa XXX vígra manna á skipi, (9) oc konor umfram. Enn Freydís brá af því þegar, oc hafdi fimm mönnom fleira, oc leyndi þeim: oc urdo þeir brædor eigi fyrri (10) vid þá varir, enn þeir kvomo til Vínlands. Nú leto (11) þau í haf, oc höfdo til þess mælt ádr, at þau mundi samflota hafa, ef sva villdi verda: oc var þess lítill munr. Enn þó kvomo þeir brædor nockro fyrri, oc höfdo uppborit faung sín til húsa Leifs. Enn er Freydís kom at landi, þá rydia þeir (12) skip sitt, oc bera upp til húss faung sín. Þá mælti Freydís: hví báro þer (13) inn her faung ydor? þvíat ver hugdom, (14) segia þeir, at halldaz muni öll áqvedin ord (15) med oss. (16) Mer ledi Leifr húsanna, segir hon, enn (17) eigi ydor. Þá mælti Helgi: þrióta mun ockor brædor illsko vid þic: báro (18) nú út faung, oc gerdo ser skála, oc setto þann skála (19) firr siónom, á Vatnsströndom, oc biuggo vel um; enn Freydís let fella vido til skips síns. Nú tók at vetra, oc tölodo þeir brædor, at takaz mundo upp leikar oc veri höfd skemtan. Sva var gert um stund, þar til

(5) B. oc fór sidan á. (6) B. ser hús þat. (7) B. sama. (8) B. ei.
(9) B. konor á skipi umframm. (10) B. vid þau varir.
(11) B. þeir í haf. (12) B. bera til húss, cæt. (13) B. her inn.

dene. Nu begynder vor Fortælling derfra, at Freydis Eriks Dotter drog hiemmen fra, fra Garde, oc begaff sig hen til de tuende Brødre, Helge oc Finnboge, som hun bad at seile met deris Fartøi til Vinland, oc skulde de hafue den halfue Part mod hende, aff alt det Gods, som der aflis kunde; dette lofuede de hende. Derfra drog hun til sin Broder Leiff, oc bad hannem at gifue sig de Huse, hand hafde ladet bygge i Vinland. Men hand suarede det samme, som før, at hand vilde leie Husene, men icke gifue dennem bort. Brødrene oc Freydis giorde (ellers) saadan Aftale sig imellem, at huer aff dennem skulde hafue paa (sit) Skib 30 stridbare Mend, foruden Quinder. Men Freydis ofuertraadde strax dette, oc hafde met sig 5 Mend flere, end de andre, oc skiulte dennem, saa at Brødrene blefue dennem icke vare, førend de komme til Vinland. De seilede da til Hafs; men det var tilforn (mellem dennem) afftalt, at de skulde følgis sammen met hinanden (under Reisen); Forskiellen mellem dennem bleff oc kun ringe, men dog komme Brødrene nogit for (de andre), oc hafde baarit deris Sager op aff Skibet til Leifs Huse. Der Freydis siden kom til Landet, giorde de oc deris Skib rødeligt, oc bracte deris Toi op til Huset. Da sagde Freydis: huorfor bare I hid eders Sager? fordi vi mente, sagde de, at holdis skulde huad vi hafde afftalt os imellem. Mig hafuer Leiff leiet Husene, suarede hun dertil, men icke eder. Da sagde Helge: neppe ville vi Brødre kunne holde ud met dig i Ondskab. Siden toge Brødrene deris Sager bort, oc byggede it andet Huus, som de sette lenger fra Siøen, paa Strandbredden aff en fersk Siø, oc giorde der alting vel til rette for sig. Freydis lod fælde Træer til sit Skibs Ladning. Nu kom Vinteren paa, da tiltalede Brødrene (de andre) om at Lege skulde anrettis, oc Tidsfordriff brugis; huilcket oc skeede nogen Tid, indtil baade Parter

(14) B. fögdo. (15) B. vid.
(16) B. mer leyfdi Leifr oc ledi húsin.
(17) B. ecki. (18) B. út, om. (19) B. fyrr.

egere in Grönlandia. Jam venit narrandum, qvod Freydisa, Eiriki filia, iter domo ex Gardis suscipiens, atqve dictos fratres Helgium & Finnbogium conveniens, eos rogavit, ut sibi facti socii, sua cum navi Vinlandiam peterent, dimidiam partem rerum omnium, qvæ ibi possent comparari, participaturi. Accipiunt illi conditionem. Hinc ad fratrem Leifum profecta, sibi ab illo petiit dono domos, qvas ille in Vinlandia strui curaverat. Ast respondit ille, ut antea, se mutuo, non dono, ædes illi cessurum. Inter fratres illos atqve Freydisam sic pacto convenerat, ut sua in navi XXX viros, bello & armis aptos veherent singuli, præter fœminas. Sed fidem datam mox fefellit Freydisa, supra pactum numerum qvinqve sibi associans viros, qvos navi occultavit, adeo ut eorum ignari essent fratres, anteqvam in Vinlandiam ventum est. Jam se mari committunt; convenerat autem inter eos, ut sociis navibus una proficiscerentur, si id fieri contingeret; (factum est qvoqve, ut) non nisi exiguo discrimine disjunctæ essent naves. Attamen priores nonnihil terræ advecti fratres, res suas ad ædes Leifi transportaverant, cum terræ appulsa Freydisa ejusqve socii, illi qvoqve navem exonerant, atqve sua ad (dictas) ædes congerunt. Tum Freydisa interrogat (fratres) qvare sua illi illuc portaverant? qvi respondent, id se fecisse, existimantes fore, ut de qvibus pacto inter eos convenerat, inviolata servarentur omnia. Dicente Freydisa, sibi non illis ædes mutuo dedisse Leifum, respondit Helgius, se atqve fratrem illi malitia minime esse pares, aut cum illa (ea re) posse contendere; qvo dicto, ex ædibus suas res illi portarunt, aliamqve domum ædificarunt, qvam posuere, è regione littoris, ad oram lacus, à rebus omnibus probe paratam. Ligna autem cædi curavit Freydisa, navis suæ onus. Ingruente hyeme, monuere fratres, ut ludis variisqve corporum exercitiis tempus fallerent; id qvod factum est, & per tempus aliqvod continuatum, donec mutua injuria exulceratis animis, ira atqve odio

til er menn bároz verra í milli; oc pá gerdiz ſundrþycki med þeim, oc tókoz af leikar; oc eingar gerdoz komor milli ſkálanna: oc fór ſva fram lengi vetrar. Þat var einn morgin ſnemma at Freydís ſtód upp or rúmi ſíno, oc klæddiz, oc fór eigi í ſkóklædin; enn vedri var ſva farit, at dögg var fallin mikil. Hon tók kápo bónda ſíns oc fór í; enn ſídan geck hon til ſkála þeirra brædra, oc til dyra; enn madr einn hafdi útgengit litlo ádr, oc lokit (20) hurd aptr á midian klofa: hon lauk upp hurdinni, oc ſtód (21) í gátt um ſtund, oc þagdi; enn Finnbogi lá (22) innſtr í ſkálanom (23) oc vakti. Hann mællti: hvat villto híngat Freydís? hon ſvarar: ec vil at þú ſtandir upp, oc gangir út med mer, (24) oc vil ec tala vid þic. Sva gerir hann. Þau gánga at tre, er lá undir ſkála vegginom, oc ſettoz þar nidr. Hverſo líkar þer? ſegir hon. Hann ſvarar: gódr þyki mer landskoſtr; enn illr þyki mer þúſtr ſá, er var í millom er; þvíat ec kalla eigi hafa til ordit. Þá ſegir þú ſem er, ſegir hon; oc ſva þicki mer. Enn þat er eyrindi mitt á þinn fund; at ec villda kaupa (25) ſkipom vid yckor brædor; þvíat þit hafit meira ſkip enn ec, oc villda ec í brott hedan. Þat mun ec láta gángaz, ef þer líkar þá vel. Nú ſkilia þau, vid þat; gengr hon heim, enn Finnbogi til hvílo ſinnar. Hon ſtígr upp í rúmit kölldom fótom, oc vaknar (26) hann Þórvalldr vit, oc ſpyr, hví at hon væri ſva kölld oc vot? hon ſvarar med miklom þióſti: ec var gengin, ſegir hon, til þeirra brædra, at fala ſkip at þeim, oc villda ec kaupa meira ſkip: enn þeir urdo vid þat ſva illa, at þeir bördo mic, oc leko ſárliga: enn þú veſæll madr, munt hverki vilia (27) reka ne retta minnar ſkammar ne þinnar: oc mun ec þat nú finna, at ec er brotto af Grænlandi:

(20) B. hurdinni aptr í mid. kl.
(21) B. í gáttom, ſtod þá oc, cæt.

ter giorde hverandre Ofuerlaſt, da de bleſue ueenige, oc hulde op met Legene, ſaa at ingen kom fra det ene Huus til det andet; oc ſaaledis gick det lenge hen paa Vinteren. En Morgen tidlig ſtod Freydis op aff ſin Seng oc klædde ſig, men tog ingen Sko eller Stromper paa. Men Veiret var ſaa beſkaffet, at der var falden megen Dug. Hun tog ſin Mands Kappe ofuer ſig, oc gick ſiden til Brodrenis Huus, oc til Doren; men kort forhen hafde en Mand gaait ud, oc ladet Doren ſtaae halff aaben efter ſig. Hun luckede Doren op, oc ſtod mellem den oc Dorſtolpen nogen Stund, uden at tale nogit. Finnboge laae allerinderſt i Herberget oc var vaagen. Hand ſagde: huad vilt du her Freydis? hun ſuarede: jeg vil, at du ſtaaer op, oc gaaer ud met mig, thi jeg hafuer nogit at tale met dig. Hand giorde ſaa; oc ginge de da hen til en Bielcke, ſom laae under Huusveggen, oc ſatte ſig der ned. Huordan ſiunis dig om her? ſiger hun. Hand ſuarede: mig ſiunis vel nok om Landets Fructbarhed, men ilde ſiunis mig, at Tuedragt er opkommen imellem os: thi jeg mener, at dertil er ingen Aarſag gifuen. Det er ſom du ſiger, ſvarede hun, ſaaledis ſiunis mig oc. Men det er mit Erinde til dig, at jeg vil bytte Skib met eder Brodre, thi eders Skib er ſtorre end mit; men jeg vil drage herfra. Det ſkal jeg lade dig faae, ſiger hand, om du ſaa eſt fornoiet. Siden ſkiltis de dermet ad; hun gick hiem igien, men Finnboge til ſin Seng oc lagde ſig. Da hun ſteg op i Sengen met de kolde Fodder, vognede Thorvald derved, oc ſpurde, hui hun var ſaa kold oc vaad? hun ſuarede da met megen Heftighed: jeg gick hen til Brodrene, ſiger hun, for at biude paa deris Skib, thi jeg vil kiobe it, ſom er ſtorre (end vores). Men de bleſue derofuer ſaa onde, at de ſloge oc ilde tilredde mig: men du uſle Stomper vilt vel huercken hefne eller ſtraffe den Skam, ſom mig oc dig vederfaris; jeg faaer nu finne, at jeg icke er mere i Gronland; oc ſkal jeg ſkille mig fra dig,

(22) B. lá innſt. (23) B. hann vakti, oc mælti. (24) B. oc, om.
(25) B. ſkipino. (26) B. Þórvalldr. (27) Al. retta, om.

odio disjuncti, à ludis ceſſarunt, qvæqve domos antea interceſſerant, omiſſa ſunt commercia; qvo pacto magna hyemis pars transiit. Accidit ſummo qvodam mane, ut è lecto ſurgens Freydiſa veſtes induceret, ſed pedes linqveret nudos. Ea vero erat aëris conſtitutio, ut rore plurimo maderet humus. Poſt pallium mariti induta, ad ædes fratrum acceſſit & ad oſtium, unde paulo antea egreſſus qvidam fores reliqverat ſemiapertas. Apertis illa foribus, in oſtio conſtitit aliqvamdiu taciturna; ſed in parte ædium interiori cubabat Finnbogius, tunc vigil, qvo Freydiſam interrogante, qvid ibi vellet, reſpondit ſe velle, ut is lecto ſurgens, ad ſe foras prodiret, eſſe rem, de qva cum illo colloqvi vellet. Paruit ille. Tum ad tignum accedentes, poſitum ad ædium parietem, in eo conſidunt. Interrogante (poſthac) illa, qvalis ei rerum videretur ſtatus, bonam ſibi, reſpondit ille, videri terram ejusqve fertilitatem, ſed ſe peſſime habere, qvæ illos interceſſerat, diſcordiam atqve odium; huic autem nullam ſe putare datam fuiſſe cauſam. Ita rem eſſe, & ita eam ſibi videri, reſpondens illa, ideo ſe illum conveniſſe ajebat, ut ea atqve fratres naves commutarent, cum major illorum eſſet navis, eſſe ſibi in animo inde reverti. (Reſpondit ille) id ſe fieri permiſſurum, ſi ea re ejus placari poſſet animus, atqve ei ſatisfieri. Hic dictis diſceſſere, illa domum, ſed ſuum ad lectum Finnbogius. Frigidis pedibus illa lectum conſcendente, ſomno excuſſus Thorvalldus interrogat cauſam, cur frigida adeo & humida eſſet (pedes)? Illa verbis fulminans reſpondit, ſe ad fratres progreſſam, navem eorum licitatum, majorem enim navem ſe velle emere, male ab illis, qvo animi accenſi erant furore, fuiſſe verberibus mulctatam; miſello autem iſti (ſuo marito) nulli curæ eſſe vel uxoris vel ſui vindictam, acceptæqve contumeliæ; ſe jam experiri, procul à Grönlandia ſe abeſſe, divortiumqve ab eo facturam, niſi

landi: oc mun ec gera ſkilnat vid þic, (28) utan þú hefnir þeſsa. (29) Oc nú ſtódz hann eigi átölor hennar, oc bad menn uppſtanda ſem ſkiótazt, oc taka vopn ſín: oc ſva gera þeir, oc fara þegar til ſkála þeirra brædra, oc gengo inn, at þeim ſofandom, oc tóko þá, oc færdo í bönd, oc leiddo ſva út hvern ſem bundinn var. Enn Freydís let drepa hvern ſem út kom. Nú voro (30) þar allir karlar drepnir; enn konor voro eptir, oc vildi eingi þær drepa. Þá mælti Freydís: fái mer öxi í hönd; ſva var gert. Sídan vegr hon at konom þeim fimm er þar voro, oc geck af þeim daudom. Nú fóro þau til ſkála ſíns eptir (31) þetta it illa verc; oc fanzt þat eitt á, at Freydís þóttiz allvel hafa umrádit; oc mælti vid felaga ſína: ef oſs verdr audit at koma til Grænlands, ſegir hon, þá ſkal ec þann mann ráda af lífi, er ſegir frá þeſsom atburdom. Nú ſkulo ver þat ſegia, at (32) þau búi her eptir, þá er ver fórom í brott. Nú biuggo þeir ſkipit ſnemma um vorit, þat er þeir brædor höfdo átt, med þeim öllom gædom, er þau mátto til fá, oc ſkipit bar: ſigla ſídan í haf, oc urdo vel reidfara; oc kvomo í Eiríksfiörd ſkipi ſíno ſnemma ſumars. Nú var þar Kallzefni fyrir, oc hafdi albúit ſcip ſitt til hafs, oc beid byriar: oc er þat mál manna, at eigi mundi audgara ſcip gengit hafa af Grænlandi, enn þat er hann ſtýrdi. (33) Freydís fór nú til búſs ſíns; því þat hafdi ſtadit medan úſkatt: hon feck mikinn feng fiár öllo föroneyti ſíno; þvíat hon vildi leyna láta údádom ſínom. (34) Sitr hon nú í búi ſíno. Æigi urdo allir ſva halldinordir, at þegdi yfir údádom þeirra edr illſko, at ægi kæmi upp um ſídir fyrir Leifi bródor hennar; oc þótti honom þeſsi ſaga allill. Þá tók Leifr þriá menn af lidi þeirra Freydíſar, oc píndi

dig, huis du ei hefner dette. Nu kunde hand icke lenger taale hendis Bebreidelſer oc Skienden, thi bad hand ſine Mend ſtrax at ſtaae op, oc gribe til Vaaben. De giorde ſaa, oc begafue dennem ſtrax hen til Brødrenis Huus, huor de ginge ind, mens hine ſofue, grebe oc bunde dennem, oc førte ſaa enhuer bunden ud aff Huſet, men Freydis lod ſlaae huer aff dennem ihiel, ſaaſnart hand kom ud. Saaledis blefue alle Mandfolck der dræbte, men Quinderne vare endnu tilbage, ſom ingen vilde ſlaae ihiel. Da ſagde Freydis: lader mig faae Øxen; det ſkeede; oc derpaa hug hun til alle de 5 Quinder der vaare, oc holt ei op, førend de alle vaare døde. Derpaa begafue de dennem til deris Huus igien, efterat hafue giort denne onde Gierning; oc merckede mand icke andet, end Freydis ſiuntis ſig herudi at hafue handlet vel; oc tiltalede hun da ſine Mend ſaaledis: derſom vi komme til Grønland igien, ſiger hun, da ſkal jeg lade den Mand tage aff Dage, ſom fortæller denne Tildragelſe; men vi ſkulde ſige, at de blefue her tilbage, da vi droge bort. Nu giorde de tidlig om Vaaren det Skib færdigt, ſom tilforn hørde Brødrene til; oc toge de met ſig aff alle Landets Herligheder, ſom de finge, oc Skibet kunde bære. Derpaa ſeilede de til Hafs, oc hafde en haſtig oc lyckelig Reiſe, oc komme betids om Sommeren til Eriks Fiord. Da laae Karlsefne der, ſom hafde ſit Skib færdigt til at ſeile bort, oc biede efter Bør. Det er en almindelig Sagn, at neppe hafuer nogit Skib gaait fra Grønland, met en rigere Ladning, end det Skib var, ſom Karlsefne ſtyrede. Freydis drog hiem til ſin Gaard, ſom hafde ſtaait uſkad, imedens hun var borte. Hun gaff ſit hele Folge megit Gods oc Foræringer, paa det at hendis Ugierninger ſkulde forties. Siden ſad hun paa ſin Gaard. Dog vaare icke alle hendis Mend ſaa Ordholdne i at tie met deris Ugierning, at det jo omſider kom for hendis Broder Leiff, ſom ſiuntis megit ilde om den Sagn (det Rycte). Da tog Leiff 3 Mend aff Freydiſes Følge,

(28) B. ef þú hefnir ei. (29) Al. oc, om. (30) B. þeir allir.
(31) B. þat illa. (32) B. þeir búi.
(33) Al. Frá Freydíſi, novo capite.
(34) B. ſitr hon nú í búi ſíno, om.

niſi hoc ultum iret. Iſtiusmodi convitiorum ac probrorum impatiens tandem Thorvalldus, ſuos (illico) ſurgere juſſit & arma arripere; qvo facto, ad domum fratrum mox properantes, atqve dormientes aggreſſi, vincula illis injecere, atqve ut qvisqve erat vinctus, extra ædes traxere, qvos ſingulos, ut foras trahebantur, Freydiſa occidi curavit. Occiſis viris omnibus, ſolæ ſuperſtites relictæ erant fœminæ, qvas nemo voluit occidere. Tum Freydiſa juſſit ſibi tradi ſecurim, qvo facto, mulieres qvinqve, qvæ ibi erant, ſecuri percuſſit omnes, nec niſi mortuos reliqvit. Flagitio hoc patrato, ad ædes ſuas reverſi ſunt, nec qvicqvam aliud vel voce vel vultu præ ſe tulit Freydiſa, qvam præclare geſta eſſe omnia, monens ſocios ſuos, ſi ad Grönlandiam redire ſors permitteret, ſe necem ei maturaturam, qvicunqve rei patratæ index fieret, jubensqve ut ibi (in Vinlandia) remanſiſſe iſtos (occiſos) dicerent omnes. Poſthac primo vere navem, qvæ fratrum fuerat, parant, onerantqve rebus omnibus pretioſis, qvæcunqve dabantur, qvantum capere potuit navis; qvo facto, mare ingreſſi, & proſpero uſi itinere, in ſinu Eiriksfiord prima æſtate, navem appulere; qvo tempore itineri paratam ibi in anchoris tenuit navem Karlsefnius, ventum exſpectans ſecundum, qva navi, qvæ ab eo gubernabatur, nulla fertur ditior è Grönlandia iviſſe. Domum ad lares ſuos, qvi interea inviolati ſteterant atqve illæſi, redux Freydiſa, amplis opibus ac muneribus ſocios auxit, cupiens ut ſua flagitia occulta haberentur. Villam ſuam ita illa habitavit. Verum non adeo promiſſis ſtetere omnes, in tacendis illorum flagitiis, qvin ad aures tandem pervenirent fratris ejus Leifi, qvem hujus rei fama peſſime habuit. Hinc ſociorum Freydiſæ prehenſos tres ſimul cruciari juſſit, ut rem geſtam fate-

píndi (35) þá sagnar á, um þenna atburd allan iafn saman: oc var med eino móti sögn þeirra. Æigi nenni ec, segir Leifr, at gera þat at vid (36) Freydísi systor mína, sem hon veri verd; enn spá mun ec (37) þeim þess, at þeirra afkvemi mun lítt at þrifom verda. Nú leid þat sva fram, at eingom þótti um þau vert þadan ifrá, (38) nema íllz.

CAP. CXII.

FRÁ ÞÓRFINNI KARLSEFNI, OC HANS ÆTTBOGA.

Nú er at segia frá því, er Kallzefni býr scip sitt, oc sigldi (1) brott or landi: honom fórz vel, oc kom til Noregs med heilo oc hölldno, oc sat þar um vetrinn, oc seldi varning sinn: oc hafdi þar gott yfirlæti, oc þau bædi hión, af hinom göfgaztom mönnom í Noregi. Enn um vorit eptir bió hann scip sitt til Íslands; oc er hann var albúinn, oc scip hans lá til byriar fyrir bryggionom, þá kom þar at þeim sudrmadr einn, ættadr (2) af Brimom or Saxlandi; hann (3) falar at Kallzefni húsasnotro hans. Ec vil æigi selia, sagdi hann. Ec vil gefa þer vid hálf mörk gullz, segir sudrmadr. Kallzefni þótti vel vidbodit; oc (4) keypto sídan. Fór sudrmadr brott med húsasnotruna: enn Kallzefni vissi eigi hvat tre var. Enn þat var mausor, kominn af Vínlandi. Nú siglir Kallzefni í haf: oc kom skipi síno fyrir nordan land í Skagafirdi; oc var þar upp sett skip hans um vetrinn. Enn um vorit keypti hann Glaumbæiar land, oc gerdi bú á; oc bió þar medan hann lifdi, oc var hit mesta göfugmenni, oc er margt manna fra hönom komit oc Gudrídi kono hans, oc gódr ættbogi.

(35) B. sagnara. (36) B. systor, corr. (37) B. þeim, om.
(38) B. nema íllz. (1) Al. í haf.
(2) B. or Brimom á Saxlandi.
(3) B. faladi ad. (4) B. keypti.

Følge, oc pinede dennem til at bekiende den hele Tildragelse, oc kom alle deris Sagn derom ofuereens. Jeg nenner icke, sagde da Leiff, at giøre saa ved min Søster, som hun er verd, men det kan jeg spaae hende oc hendis Mand, at deris Affkom vil aldrig trifues. Nu leed det saa hen, at ingen siuntis uden ilde om dennem, fra den Tid aff.

Cap. 112.

Om Thorfind Karlsefne oc hans Slect.

Nu komme vi dertil igien, at Karlsefne giorde sit Skib ferdigt, oc seilede bort fra Landet; hand hafde en lyckelig Reise, oc kom heel oc holden til Norrig, oc bleff der Vinteren ofuer, oc solde sine Varer, oc var der, tillige met sin Hustru, holden udi stor Ære aff de ypperste Mend i Landet. Men om Vaaren derefter tillafuede hand sit Skib, for at gaae til Island. Der hand var ganske færdig, oc hans Skib laae ved Bryggen, oc biede efter Bør, kom der til dennem en Syderlandsk Mand, der hafde sin Herkomst fra Bremen i Saxen, oc vilde kiøbe aff Karlsefne hans Feie-Kost. Jeg vil icke selje den, sagde hand; jeg vil gifue dig for den en halff Marck Guld, sagde den Syderlandske Mand; Karlsefne siuntis det at være it godt Tilbud, saa de komme i Handel met hverandre; oc gick den Syderlandske Mand bort met Feie-Kosten: men Karlsefne vidste icke, huad for slags Træ det var, men det var Mosur, fort fra Vinland. Siden seilede Karlsefne til Hafs, oc kom met sit Skib nord paa Island, til Skagefiord, huor hans Skib bleff opset om Vinteren. Om Vaaren kiøbte hand Glombæs Gaard, oc opslog der sin Bopæl, huor hand oc bode ald sin Lefue-Tid. Hand var en megit ypperlig Mand. Fra hannem oc Gudrid hans Hustru ere komne mange Mend

faterentur, qvorum omnium eadem erat confessio. Dixit tum Leifus, se qvidem non posse id in animum inducere, ut sororem Freydisam meritis pœnis afficeret, sed præsaga mente se divinare, parum felices eorum futuros posteros. Succedente postea tempore id qvoqve factum est, ut nemini, nisi pessimo fato digni illi illorumqve viderentur flagitia.

CAP. CXII.

DE THORFINNO KARLSEFNIO ET EJUS PROSAPIA.

Jam ordo narrationis tangit Karlsefnium, navi instructa, è Grönlandia navigantem. Prospero usus itinere, venit in Norvegiam salvus atqve incolumis, ubi hyemem transigens atqve merces suas venum exponens, tam ipse, qvam ejus conjunx, apud ejus regionis præcipuos & principes viros in maximo versabatur honore. Seqventi autem vere navem parabat, in Islandiam navigaturus; cui rei paratis omnibus, cum ad pontem stabat navis, ventum exspectans, accessit eos homo australis, Brema atqve è Saxonia ortus, Karlsefnium rogans, ut suas scopas sibi venumdaret. Abnuente illo, dimidiam auri marcam se daturum dixit vir ille australis, qvem magnum rei pretium obtulisse putans Karlsefnius rem postea vendidit, abiitqve homo australis, scopas sibi auferens. Cujus generis istud esset lignum, ignorabat Karlsefnius; ast erat lignum Masur, è Vinlandia allatum. Posthac Karlsefnius mare ingressus, navem appulit ad littora (Islandiæ) borealia, in sinu Skagafiord, *ubi in littus subducta ejus navis per hyemem (stetit). Seqventi vere prædium emit,* Glaumbæ *dictum, ubi lares fixit, totumqve vitæ (reliqvæ) tempus habitavit, vir per omnia præstantissimus, ad qvem ejusqve uxorem Gudridam ingens hominum turba*

bogi. Oc er Kallzefni var andadr, tók Gudrídr vid búſs vardveitzlo, oc Snorri ſon hennar, er fæddr var á Vínlandi. Oc er Snorri var qvongadr, þá fór Gudrídr utan, oc geck ſudr; oc kom út aptr til búſs Snorra ſonar ſíns, oc hafdi hann þá látit gera kyrkio í Glaumbæ. Sídan vard Gudrídr nunna, oc einſeto-kona: oc var þar medan hon lifdi. Snorri átti ſon þann, er Þórgeir het; hann var fadir Ingvelldar, módor Brands Biſkops. Dóttir Snorra Kallzefnisſonar het Hallfrídr: hon var módir Runolfs, födor Þórláks Biſkops. Biörn het ſon Kallzefnis oc Gudrídar; hann var fadir Þórunar módor Biarnar Biſcops. Fiöldi manna er frá Kallzefni komit, oc er hann kynſæll madr ordinn. Oc hefir Kallzefni gerſt ſagt allra manna, atburdi um farar þeſsar, er nú er nockot ordi ákomit.

Mend oc en god Slect. Der Karlsefne var død, foreſtod Gudrid Boet, tillige met hendis Son Snorre, ſom var fød paa Vinland. Der Snorre hafde tagit ſig en Huſtru, drog Gudrid udenlands, oc foer ſønder (til Rom), men kom tilbage til Snorre ſin Søns Gaard, ſom da hafde ladet bygge en Kircke i Glømby. Siden bleff Gudrid Nunne oc Eremitinde, oc var der paa Stedet ſaa lenge hun lefuede. Snorre hafde en Søn ved Nafn Thorgeir, ſom var Fader til Ingveld, Biſkop Brands Moder. Snorre Karlsefnis Søns Dotter hed Hallfrid; hun var Runolfs Moder, ſom var Biſkop Thorlaks Fader. Den anden Karlsefnis oc Gudrids Søn hed Biorn; hand var Fader til Thorun, Biſkop Biorns Moder. Fra Karlsefne er kommen en talrig Slect, oc hafuer hand efterladt ſig en god Affkom. Karlsefne hafuer tydeligſt aff alle fortaalt de Reiſers Tildragelſe, huorom nu nogit er ſagt.

CAP. CXIII.

RÖGNVALLDR JARL SENDI MENN TIL OLAFS KONUNGS.

(1) Olafr konungr oc Þyri drottning ſáto í Nidaróſi um vetrinn, er konungr hafdi kriſtnat Hálogaland. Þyri drottning hafdi um ſumarit ádr fædt ſveinbarn, er þau Olafr konungr átto: ſá ſveinn var bædi mikill oc efniligr, (2) oc kalladr Haralldr eptir módor-födr ſínom. Unno þau konungr oc drottning þeim ſveini mikit; oc hugdo gótt til, at hann mundi fædaz upp, oc taka (3) arf eptir födor ſinn; enn hann (4) lifdi æigi fullt ár, frá því er hann var fæddr: þótti (5) þeim bádom þat mikill ſkadi. Þann vetr var mart Íſlendſkra manna med Olafi konungi, ſem (6) fyrr er ritat, oc margir adrir göfgir menn. Þá var oc med hirdinni Ingibiorg Tryggva

(1) B. nú er frá því at ſegia, at Olafr, cæt.

(2) S. oc var kalladr Haralldr eptir. Al. oc kalladr eptir. B. oc kalladr eptir.

Cap. 113.

Rognvald Jarl ſender Geſandte til Kong Olaff.

Kong Olaff oc Dronning Thyri ſade i Nidaros den Vinter ofuer, efterat Kongen hafde chriſtnet Halogeland. Sommeren tilforn hafde Dronning Thyri født it Drengebarn, ſom hun hafde met Kong Olaff; den Dreng var baade ſtor oc mandelig, oc bleff kaldit Harald efter ſin Moderfader. Kongen oc Dronningen elſkede megit dette Barn, oc glædde ſig ofuer, at hand ſkulde opfødis oc bliſue ſin Faders Arfuing, men hand lefuede icke it heelt Aar fra ſin Fødſel aff; huilcket gick begge hans Forældre megit nær til Hierte. Denne Vinter vaare mange Iſlendſke Mend hos Kong Olaff, ſom for er meldt, oc mange flere ypperlige Mend. Der var oc den Tid ved Hoffet Ingeborg Tryggue-Dotter, Kong Olafs

(3) S. arf oc ríki eptir. (4) S. lifdi eigi. B. æi.

(5) B. þeim þat. (6) S. adr er ſagt. S. B. fyrr er ſagt.

turba & illuſtris ſatis proſapia ortum refert. Mortuo Karlsefnio, rei familiaris adminiſtrandæ curam in ſe ſuſcepit Gudrida, cum filio Snorrio, qvi in Vinlandia erat natus. Poſtqvam uxorem duxerat Snorrius, peregre profecta Gudrida, auſtrum verſus (Romam) iter ſuſcepit, unde redux lares repetiit filii ſui Snorrii, qvi tunc ædem ſacram in Glaumbæo ſtrui curaverat. Poſthac Monialis facta Gudrida & ſolitaria reliqvum vitæ tempus ibi traduxit. Snorrius filium genuit, Thorgeirum *nomine, patrem* Ingvelldæ, *qvæ mater fuit* Brandi *Epiſcopi. Karlsefnii & Gudridæ filius (alter) nominabatur* Biornus, *pater* Thorunæ, *qvæ genuit* Biornum *Epiſcopum. Ingens hominum multitudo genus refert ad Karlsefnium, virum numeroſæ & illuſtris proſapiæ felicem. Karlsefnius qvoqve itinerum atqve expeditionum eventa, de qvibus jam qvædam diximus, omnium optime atqve planiſſime enarravit.*

CAP. CXIII.

ROGNVALLDUS JARLUS AD REGEM OLAFUM LEGATOS MITTIT.

Olafus Rex & Regina Thyra hyemem (proximam), poſtqvam Rex Halogalandiam fecerat Chriſtianam, Nidaroſiæ ſedem habuerunt. Præcedente æſtate prolem marem enixa fuerat Regina Thyra, ab ea atqve Olafo Rege procreatam, infantem & ingentem & maximæ ſpei, cui avi materni Haralldi nomen impoſuere. Maximo hunc amore amplexi ſunt Rex & Regina, læti ſperantes fore, ut nutritus atqve adultus paterni regni hæreditatem adiret: aſt vix annum à nativitate ſuperſtes fuit, maximo utriqve parentum dolori (mortuus). Ea hyeme apud Olafum Regem magna hominum Islandorum turba eſt commorata, ut ſupra ſcripſimus, commorati etiam ibi multi alii viri eximii. Aulam tunc temporis ſeqvebatur qvoqve Ingebiorga, *Tryggvii filia, ſoror Regis Olafi, exi-*

Tryggva-dóttir, ſyſtir Olafs konungs: hon var fríd ſýnom, lítilát oc blíd vid alþýdo, (7) faſtræk oc drenglundot í ſcapi, oc allvinſæl. Hon var vel til (8) Íſlendſkra manna, þeirra er þar voro: enn Kiartan Olafsſon var (9) henni kæraſtr; þvíat hann hafdi lengſt af þeim verit med konungi; þótti honom oc opt ſkemtiligt at tala vid hana; þvíat hon var bædi vitr, oc ſniöll í máli. Olafr konungr var iafnan gladr, oc kátr vid ſína menn; (10) oc leiddi miöc at ſpurningom, um hátto oc höfdingſkap ríkra manna, af hinom (11) næſto löndom, ef menn komo til hans af Danmörk edr Svíþióð. Hallfredr Vandrædaſkalld hafdi (12) komit um ſumarit auſtan af Gautlandi; hafdi hann verit med Rögnvaldi Jarli Úlfsſyni, er þá var kominn til ríkis í veſtra Gautlandi. Úlfr fadir Rögnvalds var bródir Sigrídar hinnar Stórrádo: voro þeir ſyſkina ſynir Olafr konungr Sænſki oc Rögnvaldr Jarl. Segir Hallfredr Olafi konungi margt af Jarli; (13) ſagdi at hann var hrauſtr höfdingi oc ſtiórnſamr, örr af peningom, (14) drenglyndr oc vinhollr: ſagdi Hallfredr þat oc med, at Jarl vildi (15) hallaz til vinátto vid Olaf konung; oc hafdi þat talat, at (16) hann villdi bidia Ingibiargar Tryggva-dóttor. Á þeim vetri komo auſtan af Gautlandi ſendimenn Rögnvalds Jarls, oc (17) fundo Olaf konung nordr í Nidarósi; (18) báro þar fram eyrindi Jarls fyrir kong, öll ſlík ſem Hallfredr hafdi ádr ordi á komit, (19) at Jarl villdi vera fullkominn vin Olafs konungs; oc þar med mælti (20) Jarl til mægda vid konung, oc vildi fá Ingibiargar ſyſtor hans. Flutto ſendimenn her med konungi (21) berar iarteignir af Jarli, at þeir fóro med ſönnom (22) hans æyrindom. (23) Tók

Olafs Søſter; hun var deilig aff Anſict, ydmyg oc blid imod Almuis Folck, ſtadig oc mandig udi Sind, oc megit venneſalig. Hun holdt megit aff de Islendſke Mend, ſom der vaare; men Kiartan Olafs Søn hafde hun kiereſt: thi hand hafde værit lengſt hos Kongen. Det var hannem ofte en Forlyſtelſe oc Tidsfordriff at tale met hende, thi hun var baade viis oc veltalende. Kong Olaff var ſtedſe megit glad oc lyſtig i Omgang met ſine Folck, oc ſpurde flitteligen om mectige Mends Sæder oc Pract, i de nærmeſte Lande, naar nogen kom til hannem fra Suerrig eller Dannemarck. Sommeren tilforn var Hallfred Vandræda-Skald kommen øſten fra Gautland, huor hand hafde værit hos Rognvald Jarl Ulfs Søn, ſom da hafde antagit Regieringen i Veſter-Gothland. Ulff Rognvalds Fader var Sigrid den Storraadis Broder, ſaa at Kong Olaff den Suenſke oc Rognvald Jarl vaare Søſkinde-Børn. Hallfred fortaalde Kong Olaff megit om Jarlen, oc ſagde hannem at være en vældig Høfding, hurtig i ſine Regierings-Sager, gaffmild, mandig aff Sindelaff, oc mod ſine Venner trofaſt. Hallfred berettede desforuden, at Jarlen ønſkede at komme i Venſkab met Kong Olaff, oc hafde ſagt ſig at ville beile til Ingeborg Tryggue-Dotter. Den ſamme Vinter komme ocſaa Rognvald Jarls Sendinge-Bud øſten fra Gauthland, oc funde Kongen nord i Nidaros, huor de frembare for hannem de ſamme Erinder fra Jarlen, huorom Hallfred tilforn hafde meldet, nemlig, at Jarlen vilde være Kong Olafs oprictige Ven, oc tilmet begierede at indgaae Suogerſkab met Kongen, oc vilde faae hans Søſter Ingeborg til Huſtru. Sendinge-Budene fremlagde for Kongen kiendelige Tegn fra Jarlen, at de virckelig fore met hans Erinde. Kongen ſuarede dennem ven-

(7) S. faſtæk oc dreinglynd.
(8) S. allra Iſlendinga.
(9) S. henni kunnigaztr. (10) B. hiellt miöc.
(11) Al. næſtom löndom. B. næſto londom. (12) B. farit.
(13) B. ſegir. (14) S. ſol. oc drengl.
(15) S. hallaz med vinatto undir Noregs. B. hallda til vinatto vid Olaf.
(16) S. hann mundi. (17) S. fundo þeir Olaf.
(18) S. baro þeir fram fyrir kong ærindi ſín öll.
(19) B. Al. at hann villdi. (20) B. hann til.
(21) S. ſolus, berar iarteignir af Jarli. B. ſannar iarteignir Jarls.
(22) Al. hans iarteignom. S. ærendom. B. eyrindom.
(23) Al. B. tók konungr. B. konungr tók.

eximiæ pulchritudinis fæmina, nec non humanitate, affabilitate in vulgus, animo forti, conſtanti atqve virili commendabilis, omniumqve amore feliciſſima. Viri Islandi, qvi tunc in aula degebant, cari erant illi atqve accepti, ſed omnium maxime Kiartanus Olafi filius, utpote qvi cæteris diutius apud Regem fuerat commoratus. Ille qvoqve ſæpe colloqvio ejus (Ingebiorgæ) delectabatur, fæminæ qvippe & ſapientia & eloqventia inſigni. Erat Rex Olafus hilaris ſemper animi atqve læti erga ſuos, multusqve ac diligens in iis qværendis, qvæ ad mores atqve inſtituta pertinebant principum virorum atqve potentum, ſi qvi ad illum vel ex Dania vel ex Svionia accederent. Æſtate ea ex Gautlandia (ad eum) acceſſerat Hallfredus Vandrædaſkalld, (aliqvamdiu) commoratus apud Rognvalldum *Jarlum* Ulfi *filium, qvi tunc ad imperium Gautlandiæ Occidentalis acceſſerat.* Ulfus *pater Rognvalldi erat frater Sigridæ illius Imperioſæ, adeo ut conſobrini eſſent Olafus Rex, dictus Svecus, & Rognvalldus Jarlus. Multa de Rognvalldo Jarlo Hallfredus coram Rege loqvebatur, laudans ejus potentiam atqve in imperii rebus adminiſtrandis induſtriam, ejus qvoqve liberalitatem, animiqve fortitudinem, & in amicos fidem. Qvibus addidit Hallfredus, id cupere Jarlum, ut cum Rege Olafo amicitiam poſſet inire, atqve dixiſſe illum, ſibi in animo eſſe nuptias ambire Ingebiorgæ Tryggvii filiæ. Eadem hyeme de oriente venere ex Gautlandia legati Rognvalldi Jarli, qvi Regem Olafum in tractibus regni borealibus Nidaroſiæ convenerunt, ubi qvæ ſibi à Jarlo in mandatis erant data, Regi expoſuere, eadem qvæ antea meminerat Hallfredus, cupere Jarlum Regi Olafo ſincera jungi amicitia, cupere etiam Regis affinitatem atqve nuptias ſororis ejus Ingebiorgæ; cujus rei atqve legationis ſuæ, qvod Jarli negotia vere curarent, certa Regi à Jarlo tulere indicia fideiqve teſſeras. Eorum*

Tók konungr vel þeirra máli; (24) enn ſegir at Ingibiorg mundi (25) miklo ráda ſiálf um giaford ſitt. Sídan taladi konungr (26) þetta mál vid ſyſtor ſína, oc ſpurdi, hverſo henni (27) veri um þetta geſit? hon ſvarar ſva: ec heſi verit (28) med ydr um hríd, oc haſi þer veitt mer brôdrliga umſiá, oc elſkuliga ſæmd í alla ſtadi, ſídan er þer komot í land þetta. Fyrir því vil ec iátta yþvarri forſió um giaford mitt: vænti ec at þer giptit mic ægi hædnom manni. Konungr ſegir ſva ſkylldi vera. Átti konungr þá tal vid ſendimenn; oc var þeſso rádit ádr þeir færi brott, at Rögnvalldr Jarl ſkylldi koma til motz vit Olaf konung um ſumarit auſtr í landi, ef hann villdi gera vit hann vinatto fullkomna; ſkylldo þeir þá ſiálfir tala med ſer þeſsi rád, er þeir fynduzt. Fara þá ſendimenn Jarls auſtr aptr med þeſsom eyrendom; enn Olafr konungr ſat um vetrinn í Nidaróſi med mikilli rauſn oc fiölmenni.

CAP. CXIV.

OLAFR KONUNGR BYRIAR FERD SÍNA TIL VINDLANDS.

Olafr konungr fór (1) um ſumarit, med lidi ſíno ſudr med landi, (2) um Stad. (3) Þar í ferd var med hánom Þyri drottning oc Ingibiorg Tryggvadóttir, ſyſtir konungs.) Sótto þá til fundar vid hann vinir hans margir (4) oc ríkis menn, þeir er til ferdar voro búnir med konungi). Var þar hinn fyrſti madr Erlingr Sciálgsſon mágr hans, oc hafdi hann ſkeid (5) ena miklo: hon var XXX at rúmatali, oc var þat ſcip allvel ſcipat. Þá como oc til konungs mágar hans Hyrningr oc Þórgeirr, oc ſtýrdi hvartveggi miclo ſcipi. Margir adrir ríkismenn

(24) Al. enn ſagdi. B. oc ſagdi. (25) B. meſto ráda.
(26) B. þetta vid. (27) B. væri umgetit.
(28) B. ydr herra um ríd.

venligen paa deris Tale, men ſagde dog, at Ingeborg maatte for en ſtor Deel ſielff raade for ſit Giftermaal. Siden talede Kongen met ſin Søſter om denne Sag, oc ſpurde huad hende ſiuntis derom? hun ſuarede ſaaledis: jeg hafuer været hos eder nogen Stund, oc hafue I udi alle Maader viiſt mig en broderlig Omſorg, Kierlighed oc Ære, fra den Tid I komme her til Landet. Derfor vil jeg ſamtycke i eders Forſlag om mit Giftermaal; men det haaber jeg, at I icke gifte mig met en hedenſk Mand. Kongen lofuede at det (hun vilde) ſkulde ſkee. Siden talte Kongen met Sendinge-Budene, oc bleff det da beſluttet, førend de droge bort, at Rognvald Jarl ſkulde komme Kong Olaff i Mode næſte Sommer, øſter i Landet, derſom hand vilde indgaae oprigtig Venſkab met hannem; oc ſkulde de da ſielff tale met huerandre om dette Giftermaal, naar de komme tilſammen. Siden droge Jarlens Sendinge-Bud tilbage met dette Erinde; men Kong Olaff ſad om Vinteren i Nidaros met ſtor Pract, oc hafde mange Folck om ſig.

Cap. 114.

Kong Olaff begynder ſin Reiſe til Venden.

Kong Olaff drog om Sommeren met ſit Følge ſønder ud ved Landet, forbi Stad. Dronning Thyri oc hans Søſter Ingeborg Tryggue-Dotter fulgtis met hannem. Da ſøgte til hannem hans Venner, oc mange mectige Mend, ſom vaare færdige til at følge Kongen paa denne Reiſe. Den førſte oc ypperſte iblant diſſe var Erling Skialgs Søn, hans Suoger, ſom hafde it ſtort langt Skib paa 30 Rum, huilcket Skib var megit vel bemandet. Da komme oc til Kongen hans Suogre, Hyrning oc Thorgeir, ſom førte huer it ſtort Skib; hannem fulgde

(1) B. um ſumarit, inſerit. (2) B. um Stadi, addit.
(3) B. þar i ferd var med hönom uſqve ad) addit.
(4) C. D. oc ríkis menn uſqve ad) om. (5) B. eina mikla.

rum ſermonem Rex benigne accepit, reſpondens magnam partem ipſius eſſe Ingebiorgæ, de ſuo matrimonio pro lubitu ſtatuere. Poſtea hac de re ſororem Rex allocutus rogavit ejus ſententiam. Qvæ reſpondit, ſe aliqvamdiu apud fratrem commoratam, atqve rebus in omnibus provida ejus cura, amore atqve honore uſam, à qvo ad eam terram erat delatus, jam ejus qvoqve curæ negotia ſui matrimonii committere, ſperare ſe, Regem homini ethnico nuptui non daturum ſororem. Ita futurum Rex pollicitus colloqvium habuit cum legatis, in qvo ſtatutum eſt, anteqvam diſceſſere, ut Rognvalldus Jarlus æſtate ſeqventi Olafum Regem conveniret, in tractibus regni ad orientem ſitis, ſi firmam cum eo jungere vellet amicitiam, ubi congreſſi negotia matrimonii ipſi inter ſe tractarent. Re ita conſtituta, orientem verſus iter remenſi ſunt legati; ſed Nidaroſiæ Rex hyemem transegit, ingenti ibi uſus magnificentia, ac magna hominum turba ſtipatus.

CAP. CXIV.

OLAFUS REX ITER SUUM IN VINDLANDIAM SUSCIPIT.

Æſtate ſeqventi Olafus Rex ſuo cum exercitu littora legens auſtrum verſus, promontorium Stad prætervectus eſt; qvo in itinere comes ei aderat Regina Thyra, nec non Ingibiorga Tryggvii filia, Regis ſoror. Plurimi tunc ad eum acceſſere amicorum, præfectorum atqve principum virorum, parati ad (hanc) expeditionem cum Rege adeundam. Horum facile princeps erat Erlingus Skialgi filius, ejus progener, qvi navem duxit celocem, XXX tranſtrorum ſ. locorum, à rebus omnibus optime paratam. Regi tunc ſe etiam junxere ſororum ejus mariti, Hyrningus atqve Thorgeirus, ſuæ qvisqve navis ingentis duces. (Præterea) multi alii eum comitabantur viri po-

menn fylgdo hánom. (6) Fór hann öllom hernom ſudr med landi; enn er konungr kom ſudr á Rogaland, dvalldiz hann þar; þvíat Erlingr Skiálgsſon hafdi búit hánom virdugliga veitzlo á Sóla. Þá kom auſtan af Gautlandi Rögnvalldr Jarl Úlfsſon, á fund Olafs konungs, at vitia einkamála þeirra, er ord oc ſendibod hafdi í midlom farit um vetrinn, at hann ſkylldi fá Ingibiargar, ſyſtor konungs; tók Olafr konungr þá vel vid hánom. Var þá talat um þetta mál; ſagdi Olafr, at hann villdi hallda öll ſín ord þar um, oc gipta hánom Ingibiörgo ſyſtor ſína, ef hann villdi taka trú retta, oc kriſtna allt ſitt undirfólk, þat er hann var yfirſkipadr. Jarl játti því: var hann þá ſkírdr, oc allt hans föruneyti: var þá aukin veitzla ſú er Erlingr hafdi giöra látit: geck Jarl at þeirri veitzlo, at eiga Ingibiörgo Tryggva dóttor; hafdi Olafr konungr þá gipt allar ſyſtor ſínar: bióſt Jarl til heimferdar, oc Ingibiörg; feck konungr Jarli kennimenn, at chriſtna fólk á Gautlandi, oc kenna því retta ſido: ſkildo þeir konungr oc Jarl med hinom meſta kiærleik.

fulgde oc mange andre mectige Mend. Hand drog met all ſin Krigs-Hær ſønder ud langs met Landet. Men der Kongen kom ſønder til Rogaland, tøfuede hand der, thi Erling Skialgsſøn hafde der beredt hannem it ypperligt Gieſtebud paa Sole. Da kom Rognvald Jarl Ulfsſøn øſten fra Gautland didhen til Kong Olaff, for at handle met hannem om den Aftale, ſom ved Ord oc Sendinge-Bud var giort dennem imellem Vinteren tilforn, at hand ſkulde faae Ingeborg, Kongens Søſter, til Huſtru. Kong Olaff tog vel imod hannem, oc bleff nu handlet om denne Sag; da Kong Olaff ſagde ſig at ville holde ſit Lofte, oc gifue hannem Ingeborg ſin Søſter til Ecte, derſom hand vilde antage den ſande Tro, oc chriſtne alle ſine Underſaatter, ofuer huilcke hand var ſat til at raade. Jarlen lofuede dette, oc bleff hand da døbt oc alt hans Følgeſkab. Bleff da det Gieſtebud forøgit, ſom Erling hafde ladit berede, oc i det Gieſtebud tog Jarlen Ingeborg Tryggues Dotter til Huſtru. Kong Olaff hafde da giftet alle ſine Soſtre. Siden lafuede ſig Jarlen til Hiemreiſen tillige met Ingeborg; gaff Kongen da Jarlen Lærere met ſig, for at chriſtne Folcket i Gautland, oc lære dennem de rette Skicke oc Sæder. Skiltis da Kongen oc Jarlen ad met det ſtørſte Venſkab.

CAP. CXV.
FERD OLAFS KONUNGS TIL VINDLANDS.

Eptir gipting Ingibiargar ſyſtor ſinnar, bióſt Olafr konungr ſem hvatligaſt or landi med lid ſitt; hafdi hann frídt líd oc mikit; (1) † hann hafdi LX (2) lángſcipa, er hann fór or landi, oc ſigldi ſudr (3) fyrir Danmörk gegnom Eyrarſund, oc (4) ſva til Vindlands. Hann gerdi ſtefnolag vid Burislaf konung, oc funnoz þeir konungarnir: tölodo (5) þeir þá um eignir

Cap. 115.
Kong Olafs Reiſe til Venden.

Efter Ingeborg ſin Søſters Bryllup giorde Kong Olaff ſig ferdig met ſit Folck, at drage aff Landet, oc hafde hand en ſtatſelig oc talrig Krigs-Hær. Da hand drog aff Landet, hafde hand 60 lange Skibe, huormet hand ſeilede ſønder ud forbi Dannmarck, igiennem Øreſund, oc ſaa til Venden. Hand ſette Kong Burislaff Stefne, oc møtte baade Kongerne hinanden. Talede de da om de Eien-

(6) B. hic inſerit nuptialia Ingebiörgæ.
(1) De hoc ſigno conf. Cap. 113. n. 6.
(2) C. ſtórſkipa.
(3) C. E. til Danmerkr.
(4) Ita E. ſed B. cum aliis: í þeirri ferd kom Ol. k. til Vindl. oc gerdi, cæt. (5) E. þeir þá, om.

potentiſſimi. Totum (hunc) exercitum auſtrum verſus duxit, littora terræ legens. At poſtqvam Rogalandiam acceſſerat, temporis nonnihil ibi traxit, ſplendido convivio adfuturus, qvod ei in Sola ſtruxerat Erlingus Skialgi filius. Tum de oriente Regem Olafum ex Gautlandia acceſſit Rognvalldus Jarlus Ulfi filius, negotium curaturus, de qvo (præterita) hyeme ultro citroqve verba atqve nuntii erant miſſi, de conjugio, cum Regis ſorore Ingebiorga contrahendo. Venientem Rex benigne excepit. Hinc de negotio iſto cum tractari eſt coeptum, dixit Rex, ſe ſuis hac de re promiſſis ſtare velle, ſuamqve ei ſororem Ingebiorgam nuptui daturum, ſi ipſe Chriſtianorum ſacra amplexus, totum populum, cui princeps ac præfectus datus erat, Chriſtianum facere vellet. Hoc pollicitus Jarlus, ipſe ſacro baptiſmi fonte eſt luſtratus, luſtrati qvoqve omnes ejus comites. Qvo facto, conviviiqve qvod ſtruxerat Erlingus, aucto apparatu, nuptias cum Tryggvii filia Ingebiorga eo in convivio celebravit Jarlus. Omnes ſuas ſorores Olafus Rex tunc nuptui collocaverat. Poſtea itineri ſe accinxit Jarlus, domum cum Ingebiorga reverſurus, cui Rex adjunxit ſacerdotes, incolas Gautlandiæ fonte baptiſmi luſtraturos, veramqve religionem docturos. Intimæ ita juncto amicitiæ fœdere, diſceſſere Rex atqve Jarlus.

CAP. CXV.
ITER OLAFI REGIS IN VINDLANDIAM.

Poſt nuptias ſororis Ingebiorgæ, iter qva maxima potuit celeritate è patria feſtinavit Rex Olafus, ſuo cum exercitu, qvem duxit & ſpecie eximium & ingentem. E regno diſcedens, LX navium bellicarum claſſe ibat ſtipatus, qva meridiem verſus Daniam per Eyrarſundam eſt prætervectus, indeqve in Vindlandiam, ubi ſtatuto

eignir þær, er Olafr konungr heimti, oc fóro allar rædor líclíga milli konunga, oc var gódr greidſcapr (6) ger á þeim eignom er Olafr konungr þóttiz (7) þar eiga. Dvalldiz (8) Olafr konungr þar lengi um ſumarit (9) oc fann þar marga vini ſína.

CAP. CXVI.
SAMTÖC SVÍA- OC DANA-KONUNGA OC EIRÍKS JARLS ÍMÓT OLAFI KONUNGI TRYGGVA SYNI.

Sveinn konungr Tiúguſkegg átti þá Sigrídi hina Stórrádo, (1) ſem fyrr er ritit. Sigríd var hinn meſti úvin Olafs konungs (2) Tryggvaſonar, oc fann þat til ſaca, at Olafr konungr hafdi ſlitit einka málom vid hana, oc loſtit hana í andlit, (3) ſva ſem fyrr var ritit. Hon eggiadi miöc Svein konung til at hallda orroſto vid Olaf konung Tryggvaſon, (4) oc ſegir, at þat væri ærin ſöc vid Olaf konung, er hann hafdi lagz med Þyri ſyſtor hans at ólofi ydro, oc mundo eigi hinir fyrri frændor ydrir ſlíct þola; hafdi Sigríd drottning ſlícar (5) fortölor optliga í munni, (6) oc com hon ſva ſínom fortölom, at Sveinn konungr var (7) fullkominn at gera þetta. (8) Oc ſnimma um varit ſendi Sveinn konungr menn auſtr í Svíþiód til Olafs Svía konungs mágs ſíns, oc Eiríks Jarls, oc let ſegia (9) þeim, at Olafr Noregs konungr hafdi leidangr úti, oc ætladi (10) at fara um ſumarit til Vindlands. Fylgdi þat ordſendingo (11) Dana konungs, at (12) þeir Svía konungr oc Eiríkr Jarl ſcylldo her úti hafa, oc fara til móts vid (13) Sveinn konung; ſkylldo þeir þá allir ſamt leggia

(6) E. ita. A. B. um þær heimtingar. C. D. um þau fe.
(7) C. D. þar, om. (8) E. Olafr, om. (9) C. D. E. oc, add.
(1) C. D. ſem fyrr er ritit, om. (2) C. D. Tryggvaſon, om.
(3) E. ſva ſem fyrr var ritit, om.
(4) C. D. hefir hann lagz med, cæt. (5) C. D. rædor. E. iafnan.

Eiendomme, ſom Kong Olaff krefuede, oc gick all Kongernis Tale fredelig aff, ſaa der bleff ſtrax giort Rede oc Rigtighed for de Eiendele, ſom Kong Olaff meente ſig der at tilhøre. Kong Olaff tøfuede der langt ud paa Sommeren, oc fandt der mange aff ſine Venner.

Cap. 116.
Den Suenſke oc Danſke Konges ſamt Erik Jarls Raadſlag imod Kong Olaff Tryggueſøn.

Suend Tiugeſkieg hafde da Sigrid den Storraade til Huſtru, ſom før er ſkrefuit. Sigrid var en megit ſtor Uven aff Kong Olaff Tryggueſon, for den Sags Skyld, at Kong Olaff hafde ſlaaet op met hende, oc ſlagit hende i Anſictet, ſom før er ſkrefuit. Hun ophidſede Kong Suend til at ſtride met Kong Olaff Tryggueſon, oc ſagde det at være en gyldig Sag imod Kong Olaff, at hand hafde lagt ſig hos Kong Suends Søſter, uden hans Tilladelſe, huilcket hans fremfarne Frender icke hafde taalet. Denne Tale førde Dronning Sigrid ofte paa Bane, oc bragte det endelig ſaa vidt met ſine Foreſtillinger, at Kong Suend ſatte ſig for at giøre dette. Om Vaaren tidlig ſende Kong Suend Bud efter til Suerrig, til ſin Stifſøn Kong Olaff i Suerrig, oc til Erik Jarl, oc lod dennem vide at Kong Olaff i Norrig bød Folck op til Ledings Færd, oc actede om Sommeren at ſeile til Venden. Met ſamme Sendinge-Bud bad Danne-Kongen, at de begge, baade Suerriges Konge, oc Erik Jarl, vilde beruſte ſig met Krigs-Folck, oc fare Kong Suend i Møde, ſkulde de da alle tilſammen drage i Strid

(6) C. D. oc kom ſva um ſidir, at.
(7) C. D. rádinn til at gera þat rád.
(8) C. D. ſendi ſídan menn I Svíþ. til, cæt. (9) C. D. þeim, om.
(10) C. D. til Vindl. fylgdi, cæt. (11) C. D. Dana k., add.
(12) C. D. þeir, add. (13) E. Dana.

cum Rege Burislafo congrediendi loco, ambo convenere Reges. Tum de poſſeſſionibus, qvas petitum venit Rex Olafus, colloqvio habito, ad pacem mutuamqve concordiam omnes Regum tendebant ſermones, ita qvidem, ut poſſeſſionum, qvas ibi poſtulabat Rex Olafus, negotia redderentur expeditiſſima. Ibi per æſtatem diutius commoratus Rex Olafus, multos ibi amicorum convenit.

CAP. CXVI.
INITA INTER SVIONUM DANORUMQVE REGES ATQVE EIRIKUM JARLUM CONTRA REGEM OLAFUM CONSILIA.

Sveinus Rex barbæ furcatæ conjugio tunc junctus erat cum Sigrida Imperioſa, ut ſupra eſt ſcriptum. Infeſto maxime animo erat Sigrida in Olafum Regem Tryggvii filium, cujus rei cauſa fuit ruptum ab Olafo Rege, qvod cum ea junxerat, matrimonii fœdus, facieiqve ejus impacta chirotheca, ut ſupra memoravimus. Summopere (igitur) hortata eſt Sigrida Sveinum Regem, ut Regi Olafo Tryggvii filio bellum moveret atqve prælium, ſat gravem ejus rei adeſſe cauſam, qvod Olafus Rex ſororem ejus, eo non conſentiente, ſibi junxiſſet tori ſociam, qvalem injuriam nemo majorum ipſius reliqviſſet inultam. Qvos ſtimulos cum ſæpius admoveret Sigrida Regina, ſvadens atqve ſollicitans, rem eo (tandem) deduxit, ut qvod ſvaſerat exſeqvi cum animo ſtatueret (Rex). Primo (igitur) vere Rex Sveinus, miſſis in Svioniam nuntiis, ad privignum Olafum Svionum Regem, atqve Eirikum Jarlum, eos monuit, Olafum Norvegiæ Regem, ſtructum atqve paratum habere exercitum, proxima æſtate expeditionis in Vindlandiam faciendæ certum. Cui Danorum Regis nuntio junctus erat alius, qvo monuit Regem Svionum & Eirikum Jarlum, ut exercitu expedito Sveino Regi occurrerent, ſicqve junctis copiis & armis, omnes

leggia til orrosto vid Olaf konung (14) Tryggvason. Enn Svía konungr oc Eiríkr Jarl voro (15) þeſsarar ferdar albúnir, oc drogo þá ſaman ſcipa her (16) micinn af Svíavelldi, oc fóro því lidi ſudr til Danmerkor, oc komo þar ſva, at Olafr konungr Tryggvaſon hafdi (17) ádr auſtr um ſiglt. Þeſs getr Halldorr Úcriſtni (18) er hann orti um Eirík Jarl:

(19) Út baud iöfra (20) hneitir
elmódr af Svíþiódo
(ſunnr hellt gramr til gunnar)
gunnblics lidi miclo;
hverr villdi þá hölldа
hræ (21) gæitunga (22) feitir
(már feck á ſiá ſára
ſylg) Eiríki fylgia.

Þeir Svía konungr oc Eiríkr Jarl helldo til móts vid Dana konung, oc höfdo þá allir ſaman (23) úgrynni hers.

Strid mod Kong Olaff Tryggueſøn. Den Suenſke Konge oc Erik Jarl vare ſtrax redebone til denne Ferd, oc der de hafde ſamlet mange Folck oc Skibe i Suerrig, droge de met denne Krigsmact ſønder ud til Dannemarck, oc komme der den Tid Kong Olaff Tryggueſøn var ſeilet oſter ud forbi (til Venden). Derom taler Haldor den Uchriſtne ſaaledis i hans Dict om Erik Jarl:

Træt aff Suerdis Storm,
Den ſom Konger trycker, megit
Krigs-Folck aff Suerrig udbod;
Forſten drog mod Sønden til Slaget.
Enhuer Mand da vilde,
Som Roſ-Fugle ſpæcker,
Met Erik følge; men Rafnen
Dricke paa Siøen bekom.

Suerriges Konge oc Erik Jarl droge Danne-Kongen i Mode, oc hafde de da alle met hinanden en utallig Krigs-Hær.

CAP. CXVII.

SVIKRÆDI SIGVALLDA JARLS.

(1) Sveinn konungr þá er hann hafdi ſendt til Svíþiódar eptir herinom, þá ſendi hann Sigvallda Jarl til Vindlands, at nióſna um (2) her oc ferdir Olafs konungs Tryggvaſonar, oc gilldra ſva til, at fundr þeirra Sveins konungs mætti verda (3) oc Olafs konungs. (4) Ferr þá Sigvalldi Jarl leid ſína, oc kom fram á Vindlandi; fór til Jomsborgar, oc ſídan á fund Olafs konungs Tryggvaſonar; voro þar micil vinátto mál þeirra á milli: kom Jarl ſer í hinn meſta kærleika vid konung. Áſtríd kona Jarls, (5) dóttir

Cap. 117.

Sigvald Jarls ſuigactige Anſlage.

Der Kong Suend hafde Bud til Suerrig efter Krigs-Folck, da ſende hand Sigvald Jarl til Venden at beſpeide Kong Olaff Tryggueſøns Færd, oc met Liſt beſtille det ſaa, at Kongerne Suend oc Olaff kunde treffe hinanden. Sigvald Jarl drog derefter ſin Vei, kom til Venden, oc begaff ſig til Jomsborg, oc ſaa derfra til Kong Olaff Tryggueſøn. De talede megit venligen met huerandre, oc ſette Jarlen ſig i megit ſtor Yndeſt oc Venſkab hos Kongen. Aſtrid Jarlens Huſtru, Kong Buriés

(14) C. D. Tryggvaſon. Þeir Svía. (15) C. D. þeſs.
(16) E. úvígan. C. af Svíaveldi, om.
(17) C. D. ádr, om. E. ſudr um. (18) E. í Eiríksdrápo.
(19) B. at. (20) E. meitir. (21) B. gettunga.
(22) B. fettir. C. feittir. (23) E. óvígan her.
(1) C. D. þá er Sv. k. hafdi ſendt, cæt. A. B. E. til Svíþiódar, om.
(2) C. D. her oc, add. Tryggvaſonar, om.
(4) E. eptir þat ferr.

omnes prælio Olaſum Regem Tryggvii filium aggrederentur. Huic expeditioni animo mox parati atqve promti Svionum Rex & Eirikus Jarlus, ex toto Svionum imperio maximum exercitum claſſemqve contrahunt, qvam auſtrum verſus in Daniam ducunt, ibi appellentes, qvo tempore jam recens orientem verſus navigaverat Rex Olafus Tryggvii filius. Hujus rei meminit Halldorus *ille non-Chriſtianus, (in carmine) qvod de Eiriko Jarlo pepigit:*

Ille imperabat, Reges qvi opprimit,
Jam anhelans multum, ex Svionia,
Auſtrum verſus (h) *Rex ivit ad prælium,*
Bellica in tempeſtate, copias multas.
Voluit tunc unusqvisqve, qvi cæſis
Aves voraces corporibus ſaginat,
(i) *Mergus accepit in mari vulnerum*
Potum bibendum, Eirikum ſeqvi.

Svionum Rex atqve Eirikus Jarlus Regi Danorum in occurſum ivere; qvo facto, numeroſiſſimas omnes junctas habuere copias.

CAP. CXVII.

INSIDIÆ SIGVALLDI JARLI.

Poſtqvam ad Svioniam nuntios miſerat Sveinus Rex, ut inde copiæ ſibi adducerentur, Sigvalldum Jarlum ablegavit in Vindlandiam, copiarum Olafi Regis, Tryggvii filii, atqve itineris ſpeculatorem, rem ſuis dolis eo deducturum, ut (armis) congrederentur Sveinus Rex atqve Rex Olafus. Iter ingreſſus Sigvalldus Jarlus, in Vindlandiam pervenit, ubi (primum) Jomsborgum, poſtea Olafum petiit Regem Tryggvii filium. Orto hinc amiciſſimo inter eos colloqvio, animum atqve maximum Regis amorem ſibi adjunxit Jarlus. Olafo Regi Tryggvii

(h) *Princeps, Jarlus Eirikus.* (i) *Mergus vulnerum, i. e. corvus.*

(5) dóttir Burislafs konungs, var vin micill Olafs konungs (6) Tryggvasonar, oc var þat miöc af hinom fyrrom tengdom, er Olafr konungr hafdi átt Geiro systor hennar. Sigvalldi Jarl var madr vitr oc rádugr: enn er hann com ser í rádagerd vid Olaf konung, dvalldi hann miöc ferd hans (7) austan at sigla, oc fann til þess miöc (8) ymsa hluti. Enn lid Olafs konungs let geysi illa; oc voro menn-irnir miöc heim-fúsir, er þeir lágo albúnir, enn vedor byrvænlig. Sigvalldi Jarl feck nióśn leyn-iliga af Danmörc, (9) oc þá var austan kominn herr Svía konungs; oc Eiríkr Jarl hafdi þá oc búinn sinn her; oc þeir höfdingiarnir mundo þá koma austr undir Vindland, oc þeir höfdo áqvedit, at þeir mundo bída þar (10) Olafs konungs vid ey þá er Svolld heitir; sva þat, at Jarl scylldi sva tilstilla, at þeir mætti þar finna Olaf konung.

CAP. CXVIII.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

Þá com pati nockr til Vindlands, at Sveinn Dana konungr hefdi her úti, oc gerdiz brátt sá kurr, at Sveinn Dana konungr mundi vilia (1) finna Olaf konung. Enn Sigvalldi Jarl segir (2) sva Olafi kon-ungi: ecki er þat rád Sveins konungs, at leggia til bardaga vid þic med Dana-her einn saman, (3) sva mikinn her sem þer hafit. Enn ef ydor er nockr grunr á því, at úfridr muni fyrir (4) þá skal ec fylgia ydor med míno lidi, oc þótti þat (5) enn styrkr hvar sem Jomsvíkingar fylgdo höfdingiom; man ec fá þer (6) XI scip vel scipot. Konungr iátadi þesso; var

(5) C. D. dóttir Bur. k., om.
(6) C. D. E. Tryggvasonar, add.
(7) C. D. austan at sigla oc, om. (8) C. D. miöc marga luti.
(9) C. D. er þeir voro samankomnir Dana k. oc Svía k., oc Eiríkr Jarl; oc þat at þá mundo þeir sigla austr, cæt. E. at þeir Dana kon-ungr allir saman höfdo þá búit her sinn, oc gerdo þau ord leyni-liga til Sigvallda Jarls, at þeir mundo bida, cæt.
(10) C. D. Olafs konungs, om. (1) C. D. eiga úfrid vid.
(2) E. sva Olafi, add. (3) C. D. sva mikinn her sem þer hafit, om.
(4) C. D. vera, add. (5) E. styrkr vera fyrr. (6) B. C. D. E. X scip.

rislafs Dotter, var ocsaa Kong Olaff Tryggvesøns synderlige Ven, hvilcket kom megit aff forrige Svogerskab mellem dennem, thi Kong Olaff hafde haft hendis Søster Geira til Hustru. Sigvald Jarl var en viis oc forslagen Mand; men der hand bleff antagen til Kong Olafs Raadfører, opholt hand hannem lenge fra at seile østen fra (hiem igien), under adskillige Paaskude: men Kong Olafs Folck vare saare ilde tilfreds dermet, thi de sigede alle efter at komme hiem, der de vaare seilferdige, oc Børen saae ud til at blifue god. Sigvald Jarl fick (endelig) hemmelig Kundskab fra Danmarck, oc (den Tidende), at da var den Suenske Konges Krigs-Folck kommet østen fra; at Erik Jarl hafde allerede udrustet sit Krigs-Folck; at alle disse Hofdinger actede at seile øster under Venden, oc vilde, som de hafde aftalet, der oppebie Kong Olafs Ankomst, hos den Øe, som heder Svold; oc endelig, at Jarlen maatte lafue det saa, at de der kunde treffe Kong Olaff.

Cap. 118.

Kong Olafs Ferd fra Venden.

Da kom den Flyfue-Tidende til Venden, at Suend Danne-Konge hafde sine Folck ude, oc strax udspreddis det Rycte, at Suend Danne-Konning vilde stride met Kong Olaff; men Sigvald Jarl sagde saa til Kong Olaff: icke er det Kong Suends Act, at stride imod dig met den danske Krigs-Hær allene, saa stor en Krigs-Mact som I hafue; men dersom I frycter for at Ufred kunde møde eder paa Veien, da skal jeg følge eder met mit Folck: thi endda holtis det for at være en god Hielp, naar Jomsvikingerne vilde slaae sig til nogen Hofdings Partie; oc vil jeg gifue dig I I velbemandede Skibe. Dette Til-

vii filio amicissima erat Astrida, *uxor Jarli, filia Burislafi Regis, qvam amicitiam pristina conciliaverat affinitas, cum ejus soror Geyra conjux fuerat Olafi Regis. Erat Sigvalldus Jarlus vir prudens sagacisqve & astuti ingenii, qvi consiliorum Olafi Regis factus particeps, reditum ejus de oriente (de Vindlandia in Norvegiam) plurimum tardavit, varias ei rei nectens causas. Contra moras ægre ferebant milites & comites Olafi, reditum in patriam votis omnibus optantes, qvod itineri jam per omnia accinctis, ventus favere velle videretur secundus. Jam Sigvalldo Jarlo ex Dania clanculum affertur nuntius, ex oriente (ex Svecia) venisse Svionum Regis exercitum, Eiriki Jarli paratas qvoqve esse copias, Vindlandiæ littora cum classe accessuros istos Principes, convenisse inter eos, ut ibi ad insulam,* Svolld *dictam, venientem exspectare vellent Olafum Regem; ast (monere eos, id sedulo) curare vellet Jarlus, ut ibi Olafum Regem possent offendere.*

CAP. CXVIII.

ITER OLAFI REGIS EX VINDLANDIA.

Sparsus tum affertur ad Vindlandiam rumor incertus, exercitum expeditioni paratum habere Sveinum Danorum Regem, moxqve increbuit fama, Sveinum Danorum Regem armis cum Olafo Rege congredi velle. Ad qvæ Sigvalldus Jarlus Olafo Regi dixit, Sveino Regi in animo non esse aut propositum, cum solo Danorum exercitu Olafum Regem aggredi, à tot tantisqve copiis paratum; siqva Regem teneret suspicio insidiarum, qvæ proficiscenti strui possent, pollicebatur se ei comitem suo cum exercitu (etenim istis etiamnum temporibus (eximium) robur Principi accessisse est visum, qvi comites nactus fuisset Jomsvikingenses), seqve XI naves ei traditurum, à viris ar-

var þá lítit vedr oc hagſtædt; let konungr þá leyſa flotann, oc bláſa til brottlögo; (7) drógo menn þá ſegl ſin, oc gengo meira ſmáſcipin (8) öll, oc ſigldo þau (9) undan á hafit út. Enn Jarl ſigldi nær konungs ſcipino, oc kalladi til þeirra, bad (10) konung ſigla eptir ſer, mer (11) er kunnaz, ſegir hann, hvar diúpaz er um eya-ſundin: (12) enn þer manot þeſs þurfa med þau hin ſtóro ſcipin. Sigldi (13) þá Jarl fyrir, med ſinom ſkipom; hann hafdi XI ſcip, (14) enn konungr ſigldi eptir hánom med ſínom ſtórſcipom; hafdi hann oc þar XI ſcip), enn allr annar herinn ſigldi út á hafit. Enn er Sigvalldi Jarl ſigldi (15) utan at Svöld, þá reri ímóti (16) þeim ſkúta ein; þeir ſegia Jarli, at herr (17) Dana konungs lá þar í höfninni fyrir þeim. Þá let Jarl hlada ſeglonom (18) á ſcipom ſínom, oc róa þeir inn undir eyna. Halldorr Ú-Criſtni ſegir ſva:

(19) Óna fór oc (20) eino
(21) unnviggs konungr ſunnan
ſverd raud mætr at mordi
(22) meidr ſiötigom ſkeida;
þá er hún lagar hreina
hafdi Jarl ofcrafda
(23) ſætt geck ſeggia ættar
ſundr (24) ſkánunga (25) fundar.

Her ſegir, at þeir Olafr konungr, oc Sigvalldi Jarl höfdo LXX ſcipa, oc (26) eino meirr, þá er þeir ſigldo ſunnan.

CAP. CXIX.

Tilbud antog Kongen. Der blæſte en ſacte Vind, men ſom var dennem føielig; Kongen lod derfor Flaaden loſe, oc blæſe til Bortreiſe. Vunde de da deris Seil, men de ſmaa Skibe ginge haſtigere affſted, oc ſeilede for de andre ud til Hafs. Men Jarlen, ſom ſeilede nær ved Kongens Skib, raabte til dennem, oc bad Kongen ſeile efter hannem, thi mig, ſiger hand, er beſt bekient, huor det er dybeſt her imellem Øerne, ſom behoff gioris for de ſtore Skibe. Seilede da Jarlen forud met ſine Skibe, ſom vaare 11 i Tallet, men Kongen met de ſtore Skibe ſeilede bag efter hannem. Hand hafde der ocſaa 11 Skibe; men den hele ofrige Flaade ſeilede ud til Hafs. Der Sigvald Jarl kom ſeilendis uden for Suold, da kom en Skude roendes imod hannem, oc lod Jarlen vide, at Danne-Kongens Flaade laae der i Hafnen for dennem. Da lod Jarlen ſine Seil falde oc roede ind under Øen. Saa ſiger Haldor den Uchriſtne:

Skibenes Beſtyrer drog
Met it oc ſyttig Skibe
Fra Sonden ofuer Sioen; gieff
Førſte ſit Suerd beſtenckte.
Der Jarlen Skibe
Aff Skonningerne kræfuede
Til Sioſtrid, da bleff Folckenes
Eendrectighed ſønderbruden.

Her ſigis, Kong Olaff oc Sigvald Jarl at hafue haft 70 Skibe, oc it dertil, der de ſeilede ſønden fra.

Cap. 119.

(7) C. D. upp ſegl, oc, cæt. (8) C. D. öll, om. (9) C. D. undir.
(10) C. D. meir, add. (11) C. D. mun kunnara.
(12) C. D. þvíat þeſs mano þurfa hin, cæt.
(13) C. D. þá, om. E. fyrir ſinom ſcipom.
(14) E. enn konungr ſigldi uſqve ad) deſunt. C. D. med ſinom ſtórſcipom, om. it. XI ſtórſcip, legunt.
(15) C. D. inn at. E. út at Svöldr. (16) C. D. E. honom.
(17) C. D. konunga. (18) C. D. á ſcipom ſinom. (19) B. Onar.
(20) A. B. einom. (21) C. D. undvígs.
(22) B. meidi. (23) B. ſátt.
(24) B. kannúnga. (25) B. fundir. E. grundar.
(26) C. D. eitt, fyrſt er þeir ſigldo frá Vindlandi.

armisqve probe inſtructas. Accepit conditionem Rex, qvi flante vento exiguo qvidem, ſed ſecundo, claſſem ſolvi juſſit, atqve itineri ſignum tuba dari. Tum ventis vela dant claſſiarii, qvibus celerius actæ minores naves in mare à cæteris longius feruntur. Jarlus autem, qvi proxima Regiæ navi vehebatur, regios inclamans ſe ſeqvi illos juſſit ducem, ſibi nota eſſe loca, ubi inter inſulas perqve freta profundius pateret mare, ingentibus iſtis navibus id perqvam eſſe neceſſarium. Ita Jarlus ſuis cum navibus præibat, qvas numero undecim habebat, ſed præeuntem ſeqvebatur Rex cum magnis ſuis navigiis, qvorum ille qvoqve undecim ducebat; aſt altum petebat tota cæterarum navium cohors. Sigvalldo autem Jarlo inſulam Svold accedenti, obviam venit navis curſoria, cujus vectores nuntiant Jarlo, ibi in portu Sveini Danorum Regis exercitum atqve claſſem ſtare. Qvare vela contrahi juſſit Jarlus navium ſuarum, easqve remis ad inſulam propelli. Qva de re ita cecinit Halldorus non-Chriſtianus:

Mare tranſivit, atqve una,
Navium, Rex de auſtro usqve,
Gladium tinxit ſtrenuus cæde,
Septuaginta, ductor, navibus.
Qvo qvidem ſuas tempore naves
Jarlus ille (ſtrenuus) juſſerat,
Pax tunc rupta eſt generis humani,
Skaningos (ſuos) ducere ad prælium.

Hic narratur, Olafum Regem atqve Sigvalldum Jarlum naves duxiſſe LXX, atqve inſuper unam, qvando de auſtro navigaverunt.

CAP. CXIX.
FRÁ TALI KONUNGANNA.

Sveinn Dana konungr oc Olafr Svía konungr, oc Eiríkr Jarl, voro þar þá med allan her ſinn; þá var fagrt vedr oc biart ſólſkin, gengo þeir (1) nú á hólminn allir höfdingiar, (2) med miclar ſveitir manna, oc ſá er ſcipin ſigldo (3) út á hafit, (4) miöc mörg ſaman, oc nú ſiá þeir hvar ſiglir eitt micit ſcip oc glæſilict; þá mælto bádir konungarnir: þetta er micit ſcip oc ákafa fagrt; þetta mun vera Ormr hinn lángi. Eiríkr Jarl ſvarar: ecki er þetta Ormr hinn lángi; (5) oc ſva var ſem hann ſagdi; þetta ſcip átti Eindridi af Gimſom. Litlo ſídar ſiá þeir, hvar annat ſcip ſigldi, (6) miclo meira enn it fyrra. Þá mælti Sveinn konungr: hræddr er Olafr (7) Tryggvaſon nú, eigi þorir hann at ſigla vid höfudin á ſcipi ſíno. Þá ſegir Eiríkr Jarl: (8) eigi er þetta konungs ſcip, (9) kenni ec þetta ſcip oc ſeglit, þvíat ſtafat er ſeglit; þetta er Erlingr Skiálgsſon, (10) látom ſigla þá; (11) betra er oſs ſkard oc miſsa í flota Olafs konungs, enn þetta ſcip þar ſva búit.) (12) Enn ſtundo ſídar ſá þeir (13) oc kendo ſcip Sigvallda Jarls, oc viko þau þannog undir hólmann. Þá ſá þeir hvar ſigldo III ſcip, (14) oc var eitt micit ſcip; mælti þá Sveinn konungr: (15) bidr þá gánga til ſcipa ſinna, þvíat þá ferr Ormr hinn lángi. Eiríkr Jarl ſegir: mörg hafa þeir önnor (16) ſtórſcip oc glæſilig enn Orm hinn lánga, bídom enn. Þá mælto miöc margir menn: eigi vill Eiríkr Jarl nú beriaz, oc hefna födor ſíns; þetta

(1) C. D. upp á hólminn ſaman höfd. (2) A. B. oc ſveitir med þeim.
(3) C. til haffins. (4) C. D. miöc mörg ſaman, omitt.
(5) C. D. oc ſva — ſagdi, om. (6) E. miclo — fyrra, om.
(7) C. D. E. konungr. (8) E. eigi — k. ſkip, om.
(9) C. D. þetta ſcip á Erlingr mágr hans, þvíat þetta ſegl er ſtafat med raudo. (10) B. látom þá ſigla.

Cap. 119.
Om Kongernis Samtale.

Suend Danne-Konge oc Olaff Suerriges Konge oc Erik Jarl vaare der da met all deris Krigs-Hær; var det da got Veir oc klart Solſkin, thi ginge alle diſſe Hoffdinger op paa Holmen met mange aff deris Folck, oc ſaae Skibene, der de ſeilede mange tilſammen ud i Hafuet. Nu ſaae de it ſtort Skib, vel beprydet; da ſagde baade Kongerne: dette er it ſtort oc ofuermaade ſafuert Skib; det er vel Ormen hin Lange. Erik Jarl ſuarede: icke er dette Ormen Lange, oc det vaar, ſom hand ſagde, thi Endred aff Gimſe aatte det Skib. Strax derefter ſaae de it andet ſtørre Skib udſeilendis, ſom var megit ſtørre end det førſte. Da ſagde Kong Suend: nu er Olaff Tryggueſøn ræd, da hand icke tor ſeile met opſatte Hofueder paa ſit Skib. Erik Jarl ſuarede: dette er icke Kongens Skib, jeg kiender dette Skib oc Seilet met, thi det er ſtafuet (har Breder aff adſkilte Farfuer); paa det Skib er Erling Skialgs Søn, lader dennem ſeile ſin Vei; thi at diſſe ſafnes i Kong Olafs Flode, er bedre for os, end at dette Skib er der, ſom det er udruſtet. Nogit derefter ſaae de oc kiende Sigvald Jarls Skibe, ſom rode derhen ind under Holmen. Derpaa ſee de 3 Skibe komme ſeilendis, huoriblant it var megit ſtort; da ſagde Kong Suend, at de ſkulde gaae til deris Skibe, thi der kommer Ormen hin Lange. Erik Jarl ſuarede: de hafue, foruden Ormen Lange, mange andre ſtore oc ſtatſelige Skibe; lader os tøfue nogit endnu. Da ſagde mange Mend: icke vil Erik Jarl ſtride i Dag, oc hefne ſin Faders Død; oc monne dette være os en ſtor

(11) E. betra er ſcard þar i ſidi Ol. k. þá ſá þeir, cæt. C. D. oc miſsa, om. (12) C. D. E. þá.
(13) E. oc kendo, om. & C. D. flota.
(14) E. oc var — ſcip, om.
(15) C. D. gongom nú til ſcipanna.
(16) E. mörg hafa þeir ſtór ſcip oc bídom.

CAP. CXIX.
DE COLLOQVIO REGUM.

Sveinus Danorum Rex atqve Olafus Rex Svionum, nec non Eirikus Jarlus ibi tunc cum toto ſuo aderant exercitu, cælo tunc temporis ſudo, & ſereno ſplendente ſole; qvare in inſulam omnes exſcendunt Principes, magna ſuorum turba comitati, atqve naves contemplantur, magna turba in mare navigantes. Hic eximiæ magnitudinis atqve ſplendoris vident navem, qva viſa, ambo dicunt Reges, iſtam navem magnam eſſe atqve miræ pulchritudinis, ibi Serpentem ferri Longum. Negat Eirikus Jarlus, eam navem Longum eſſe Serpentem; & vera dixit Jarlus, nam navis erat Eindridi de Gimſom. *Poſt baud multo aliam navigantem vident navem, priori iſta multo majorem; tum Sveinus Rex: "jam metu, inqvit, captus eſt Olafus Tryggvii filius, non audet capita "præferre, navis ſuæ inſignia." Cui Eirikus Jarlus: "non eſt bæc, ait, Regis (Olafi) navis; noſco banc na"vem ejusqve velum, alternis coloribus variegatum; bac navi vehitur Erlingus Skialgi filius; curſum ſuum illa "perſeqvatur, velim; multo nobis melius eſt, navem adeo inſtructam in claſſe Olafi Regis deſiderari, qvam ibi "adeſſe." Brevi temporis mora interjecta, vident noſcuntqve Sigvalldi Jarli naves, qvæ illuc ad inſulam ferebantur. Tum conſpicantur tres velificantes naves, earumqve unam eximiæ magnitudinis, qva viſa, ſuos allocutus Sveinus Rex, jubet eos ad naves properare, ibi Serpentem Longum ferri. Ad qvæ reſpondente Eiriko, multas alias magnas illos babere naves & ſpecie præſtantes, præter Serpentem Longum, neceſſe eſſe, ut moræ nonnibil traberetur, dixere qvam plurimi, Eiriko Jarlo nunc pugnandi non eſſe animum, cædemqve patris ulciſcendi; ma-*

þetta er ſkömm micill, (17) ſva at ſpyriaz mun um öll lönd, ef ver liggiom her med jam-miclo lidi, enn Olafr konungr ſigli á hafit út her hiá oſs ſiálfom. Enn er þeir (18) höfdo þetta talat um hríd, þá ſá þeir hvar ſigldo IV ſcip, oc eitt af þeim var dreki allmicill, oc miöc gull-búinn. Þá ſtód upp Sveinn konungr, oc mælti: hátt mun Ormrinn bera mic í kvölld, því hánom ſcal ec ſtýra; (19) þá mælto margir at Ormrinn var furdo micit ſcip oc frítt, oc rauſn micil (20) at láta gera ſlíct ſcip). Þá mælti Eiríkr Jarl, ſva at nockorir menn heyrdo: þótt Olafr konungr hefdi eigi meira ſcip enn þetta, þá mundi Sveinn konungr þat alldri fá af hánom med einom ſaman Dana-her. Dreif þá fólcit til ſcipanna, oc ráko af tiölldin, (21) oc ætlado at búaz ſkiótliga. Enn er höfdingiar ræddo þetta milli ſín, (22) ſem nú er ſagt, þá ſá þeir hvar ſigldo III ſcip allmicil, oc et fiórda ſidaſt, oc var þat Ormr hinn Lángi. (23) Enn þau hino ſtóro ſcip, er ádr höfdo ſiglt, oc þeir hugdo at Ormrinn væri, þat var it fyrra Tranan, enn it ſídara Ormr hinn Skammi). Enn þá (24) er þeir ſá Orminn Lánga, kendo allir, mælti þá eingi ímót, at þar mundi ſigla Olafr Tryggvaſon; (25) gengo þá til ſcipanna, oc ſcipado til atlögunnar. Voro þat einka mál þeirra höfdingianna (26) Sveins konungs oc Olafs konungs oc Eiríks Jarls, at ſinn þridiung Noregs ſcylldi eignaz hverr þeirra, ef þeir felldi Olaf konung Tryggvaſon; enn ſá þeirra höfdingia, er fyrſt gengi á Orminn, ſcylldi hann eignaz oc allt þat lutſcipti, er þar fekz, oc hverr þeirra þau ſcip er ſiálfr hrydi. Eiríkr Jarl hafdi barda einn geiſi mikinn, er hann var vanr at hafa í víking; þar var ſcegg á ofanverdo bard-

(17) C. D. liggiom her med allmicit lid. E. oc ſiá mun ſpyriaz, cæt. C. D. ſpyriaz mun á hvert land ſkömm ſú, ef Ol. k. — á haf út, enn ver liggiom her med allmiclo lidi.
(18) C. D. töludo þetta, þá ſá þeir. E. nockro ſidar ſá þeir.
(19) C. D. þá mælto uſqve ad) om. (20) E. at ſlícom ſcipom.

ſtor Skam ofuer alle Lande at høre, om vi ligge her met en ſaa ſtor Krigs-Mact, mens Kong Olaff ſeiler for alliſ voris Øine ud til Hafs. Men der de hafde talet derom nogen Stund, ſaae de fire Skibe komme ſeilendis, iblant huilcke der var it ofuermaade ſtort Skib, bygt efter en Drage-Lignelſe, oc megit forgyldt. Da ſtod Kong Suend op oc ſagde: høit ſkal Ormen Lange bære mig i Aſten, hannem vil jeg ſtyre; da talede mange derom, at Ormen var it ſaare ſtort oc ſtatſeligt Skib, oc en ſtor Mandelighed, at lade bygge ſaadant it Skib; men Erik Jarl ſagde, ſaa nogle horte det, at enddog Kong Olaff hafde icke endda it andet ſtorre Skib end dette, ſaa ſkulde dog Kong Suend icke faae det fra hannem, met de Danſkis Krigs-Mact allene. Da ſøgte Folcket til Skibs, oc toge Tieldingerne aff, oc actede i Haſt at giore ſig rede. Men der Hofdingerne dette forbenefnde talede, ſaae de 3 ſtore Skibe komme ſeilendis, oc det fierde kom derefter; det var Ormen Lange. De andre ſtore Skibe, ſom de hafde ſeet, oc de meente at være Ormen Lange, vare det førſte Tranen, men det ſidſte den lille Orm. Der de ſaae Ormen Lange, kiende hannem alle, oc nectede da ingen, at jo Kong Olaff Tryggueſon der monne ſeile. De ginge da til Skibs oc giorde ſig rede til Strid. Diſſe Hofdinger, Kong Suend, Kong Olaff oc Erik Jarl, giorde det Fordrag oc Aſtale met huerandre, at huer aff dennem ſkulde egnis den tredie Part aff Norrig, om de kunde felde Kong Olaff; at den, ſom førſt giorde Indfald paa Ormen Lange, ſkulde eie hannem oc alt det Bytte, ſom der fandtis paa; oc at huer ſkulde (ellers) beholde de Skibe, ſom hand ſielff indtog. Erik Jarl hafde it ofuermaade ſtort Krigs-Skib, ſom hand var vant til at bruge, der hand drog i Siorofuerie, der var it Skieg eller en Jern-Kam

(21) E. oc ætlado at búaz ſciótliga, om.
(22) E. ſem nú er ſagt, om. (23) C. D. enn þau ad) om.
(24) C. D. er Orm l. com fram.
(25) C. D. E. oc ſkipudo, cæt.
(26) C. D. Sveins — Jarls, om.

maximo id ſibi futurum dedecori, fama per omnes terras late ſpargendo, ſi ibi tanta ſtipati manu deſides degerent, Olafo Rege interea coram ipſis (intuentibus) mare impune navigante. Hoc aliqvamdiu inter ſe cum locuti erant, conſpexere qvatuor vela dantes naves, & illarum unam navem draconem eximiæ magnitudinis, multo auro diſtinctam. Hic ſurgens Rex Sveinus: "hac veſpera, inqvit, me excelſum vehet Serpens, hunc enim ego ipſe gubernabo." Tum dicentibus multis, Serpentem miræ magnitudinis eſſe navem & pulchritudinis, magniqve ac excelſi animi ſpecimen dediſſe, qvi hujusmodi navem fabricari fecerat: aſſeruit Eirikus, audientibus nonnullis, ſi vel aliam majorem non haberet Olafus Rex navem, præter hanc ſolam, cum toto tamen, ſed ſolo Danorum exercitu, ei non extorturum eſſe Sveinum Regem. Hinc reditum ad naves feſtinabant copiæ, qvas poſtqvam tegminibus nudaverant, prælio qvam ocyſſime paratas voluere. Dum vero ſupra commemorata inter ſe loqvuntur Principes, cernunt tres prægrandes maxime venientes naves, & omnium poſtremam qvartam, ipſum Serpentem Longum. Magnarum autem navium, qvas antea viderant navigantes, pro Serpente Longo habitas, prior erat navis Tranan (Ciconia) poſterior Serpens brevis. Cæterum Serpentem Longum conſpicati, cognovere omnes, nec negabat qvisqvam, ibi nave ſua vehi Olafum Tryggvii filium. Poſtea naves conſcendentes, prælio omnia parabant. Inter Principes atqve copiarum duces, Regem Sveinum, & Olafum Regem, & Eirikum Jarlum, pacto erat ſtatutum, ut triens Norvegiæ ſingulis illorum cederet poſſeſſioni, ſi Olafum Regem Tryggvii filium interficere posſent, aſt primi Serpentem conſcendentis ea eſſet navis, totaqve qvæ ibi inventa fuiſſet præda, reliqvæ naves cujusqve occupantis. Eirikus Jarlus navi vehebatur bellica præſtantis admodum magnitudinis, qva in expeditionibus piraticis uti fuerat ſolitus, munita oram utrimqve ſuperiorem, qvæ tam proram qvam puppim attingebat, barba

bardino hvarotveggia; enn nidr frá iárnſpaung þyck, oc ſva breid ſem bardit, oc tók allt í ſiá ofan.

CAP. CXX.
FRÁ LIDI OLAFS KONUNGS.

Þá er þeir Sigvalldi Jarl rero inn undir hólmann, þá ſá þeir þat Þorkell (1) Dyrdill af Trönonni, oc adrir ſcipſtiórnar menn, þeir er med hánom fóro, (2) at Jarl ſneri ſínom ſcipom undir hólmann; þá hlódo þeir oc ſeglom, oc rero eptir hánom, (3) oc kölludo til þeirra, oc ſpurdo, hví þeir fóro ſva. Jarl ſegir, at hann vill bída Olafs konungs, oc er meiri von at úfridr ſe fyrir oſs, leto þeir þá flióta ſcipin, þar til er Þórkell Nefia com med Orminn Skamma, oc þau (4) III ſkip, er (5) hönom fylgdo, oc voro þeim ſögd enn ſömo tídindi. (6) Lódo þeir þá oc ſínom ſeglom, oc leto flióta, oc bido Olafs konungs.) Enn þá er konungrinn ſigldi (7) inn at hólmanom, þá reri allr herinn (8) innan fyrir þá, oc út á ſundit. Enn er þeir ſá þat, þá bádo þeir konunginn ſigla leid ſína, enn leggia eigi til orroſto vid ſva mikinn her. Konungr ſvarar hátt, oc ſtód upp í lyptingunni: (9) láti ofan ſeglit; eigi ſculo mínir menn (10) hyggia á flótta; ec hefi alldri flúit í orroſto; rádi Gud fyrir líſi míno, enn alldri mun ec á flótta leggia. Var ſva gert, ſem konungr mælti. Sva ſegir Hallfredr:

Geta ſcal máls þeſs er mæla
menn at vapna ſenno
dólga (11) fangs vid drengi
dádöſlgan (12) gram qvado;

bad at

(1) B. C. D. E. Dyrdill. A. Dydrill, ubiqve.
(2) C. D. at Jarl —— holman, om. (3) E. oc ſpurdo, cæt.
(4) A. B. C. D. IV. E. III. (5) C. D. med hönom fóro.

Kam ofuerſt op paa Siderne aff huer Stafn, men ſiden gick en tyck Jernſpang, ſaa bred ſom Kammen, derfra (langs Skibets Bord) ned i Siøen (eller Vandgangen).

Cap. 120.
Om Kong Olafs Folck.

Der Sigvald Jarl met ſine Skibe lagde under Holmen, ſaae Thorkel Dyrdel fra Tranen, oc de andre Styremend, ſom fultis met hannem, at Jarlen vende ſine Skibe under Holmen, huorpaa de ocſaa lode Seilene falde, oc rode efter hannem, oc raabte til dennem, oc ſpurde hui de det giorde? Jarlen ſiger, ſig ville bie efter Kong Olaff, thi hand trode, der vaare Fiender i Veien. De hulde da ſtille met Skibene, der til Thorkel Nefia kom met Ormen den Lille, oc de andre 3 Skibe, ſom fulgtis met hannem, oc der mand ſagde dennem de ſamme Tidender, lode de ocſaa Seilene falde, hulde ſtille oc biede efter Kongen. Men der Kongen ſeilede ind under Holmen, da rode den hele Flode inden for dennem ud i Sundet. Der Kong Olafs Mend det ſaae, raadde de Kongen at ſeile ſin Vei, oc icke legge til Strid mod ſaa ſtor en Krigs-Hær. Men Kongen ſuarede met hoi Roſt, huor hand ſtod hoit op i Lyftingen, oc ſagde: lader ſtrax falde Seilene, icke ſkulle mine Mend tencke paa at fly. Jeg hafuer aldrig nogen Tid flyd i Strid, Gud maae raade for Lifuet, men aldrig ſkal jeg tage Flucten. Bleff da giort efter Kongens Befaling. Saa ſiger Hallfred:

Det bør erindris
Som Folcket fortaalde, i Striden
Den bolde Konning ſagt hafue
Til de Mend, met Fienden ſlogis.

Krigs-

(6) C. D. lódo —— uſqve ad) om. (7) A. innán at.
(8) C. D. innan fyrir þá oc, add. (9) B. láti ſiga. (10) B. leggia.
(11) E. vangs. (12) E. bör,

barba ferrea, ſed inferiora navis latera, craſſa lamina ferrea, quæ dictam oram latitudine æqvabat, atqve ad aqvam usqve pertingebat.

CAP. CXX.
DE COPIIS OLAFI REGIS.

Sigvalldo Jarlo cum ſuis ad inſulam remigante, animadvertere Thorkellus Dyrdill, dux Ciconiæ, atqve alii navium duces, qvi ei itineris erant comites, (dictum) Jarlum ſuis cum navibus inſulam petere; qvare illi, velis dimiſſis, eumqve ſecuti, interrogant clamantes, cur id facerent? Reſpondit Jarlus, ſe adventum Regis ibi velle exſpectare, videri ſibi iſta loca ab hoſtibus non eſſe tuta. Navium igitur curſum illi ſiſtunt, donec cum Serpente brevi veniret Thorkellus Neſia, tresqve eum comitatæ naves, qvibus cum eadem res eſt relata, etiam illi, velis contractis, navium curſum inhibent, adventum Olafi Regis exſpectantes. Rege autem ad inſulam navigante, totus (hoſtium) exercitus, ad latus inſulæ interius, in fretum usqve claſſem agebat. Qvo viſo, Regi ſvadebant ſui, ut ſuum proſeqveretur iter, nec naves ad prælium cum tanto exercitu duceret. Alta voce reſpondit Rex, qvi celſus in loco puppis eminentiori ſtabat, juſſitqve ut velum contraherent, vetans ſuos fugam cogitare, nunqvam ſe in bello hoſti tergum dediſſe; vitæ ſe Deo relinqvere arbitrium, ſed fugam ſe nunqvam eſſe arrepturum. Regis imperio mox obtemperatum eſt. Qva de re ita Hallfredus:

Memoria debet ſervari, qvem dicunt
Homines, ſermo, in armorum litigio,
Cum hoſte pugnantibus ſtrenue ſuis,
Fortiſſimum Regem fuiſſe locutum.

Juſſit

badat her (13) tygdar hyggia
hneckir ſina recka
(þeſs liſa þiódar ſeſsa
þróttar ord) á flótta.

CAP. CXXI.

LAGT SAMAN SKIPOM OLAFS KONUNGS.

Olafr konungr let (1) bláſa til ſamlögo öllom ſcipom ſinom; var konungs ſcip í midio (2) lidi; enn þar á annat bord Ormr hinn Skammi, enn á annat bord Tranan. Enn þá er þeir tóko at tengia ſtafnana, (3) þá bundo þeir ſaman ſtafnana á Orminom Lánga oc Orminom Skamma; enn er konungr ſá þat, kalladi hann hátt, bad þá leggia fram betr it micla ſcipit, (4) oc láta þat eigi aptaz vera allra ſcipa í herinom. Þá ſvarar Úlfr hinn Raudi: ef Ormrinn ſcal því lengra framleggia, ſem hann er lengri enn önnor ſcip, þá mun ávint verda um ſöxin í dag; konungr ſvarar: eigi viſsa ec, at ec ætti ſtafnbúan bædi raudan oc ragan. Úlfr ſvarar: ver þú eigi meir baki lyptinguna, enn ec man ſtafninn. Konungr hellt á boga, oc lagdi ör á ſtreng, oc ſneri at Úlfi; Úlfr mælti: ſkiót annan veg konungr, þannog ſem meiri er þörfin; þer vinn ec þat er ec vinn.

CAP. CXXII.

FRÁ OLAFI KONUNGI.

Olafr konungr ſtód í lypting á Orminom; bar hann hátt (1) miöc; hann hafdi gylltan ſciölld oc gullrodin hiálm; var hann miöc audkendr frá ödrom

Krigstoge den ſom fordrifuer,
Sine Mend paa Flucten bad
Ei tencke: de mandige Ord
Aff Folckets Kiender ſtedſe ihukommis.

Cap. 121.

Kong Olafs Skibe læggis i Orden.

Kong Olaff lod blæſe, at alle hans Skibe ſkulde legge tilſammen. Kongens Skib var midt i Flaaden. Ormen den lille var paa den ene Side, oc Tranen paa den anden Side. Der de begynte at belegge Fram-Stafnene tilhobe, da bunde de Stafnene ſammen paa Ormen den Lange oc Ormen den Lille; men der Kongen det ſaa, raabte hand høit, oc befalede at de ſkulde legge det ſtore Skib lengere frem, ſaa det icke kom til at ligge lengſt tilbage i Flaaden. Da ſuarede Ulff den Røde: derſom Ormen ſkal ligge ſaa fremmerlig for de andre Skibe, ſom hand er lenger (end de ere), ſaa faaer mand nock at beſtille i Dag paa begge Sider aff Forſtafnen. Kongen ſuarede: jeg vidſte icke at jeg hafde en Stafngiemmer, ſom var baade rød oc ræd. Ulff ſuarede: ſee til du vender icke for Ryggen, da du ſkalt verie Løftingen, end jeg det giør i Forſtafnen. Kongen hafde en Bue i Hænde, oc lagde en Piil derpaa, oc vendte den mod Ulff; men Ulff ſagde: Konge, ſkiud did, ſom bedre giøris behoff; for din Skyld giør jeg huad jeg giør.

Cap. 122.

Om Kong Olaff.

Kong Olaff ſtod i Løftingen paa Ormen, høit ofuer de andre; hand hafde en forgylt Skiold oc Hielm, oc var megit

(13) B. C. trygdar. E. herdyggvir.
(1) E. ſamanleggia. C. D. öllom, om. (2) C. D. lidi, om.
(3) C. D. á Orminom lánga oc Orminom ſkamma; þá bad hann, cæt.
(4) C. D. vil ec eigi aptaz vera í her þeſsom. (1) C. D. miöc, om.

Juſſit hoſtium, ne cogitarent,
Propulſans copias, ſuos commilitones,
Vivent iſta populo faventis
Maſcula verba in æternum, fugam.

CAP. CXXI.

AD PRÆLIUM JUNGUNTUR NAVES OLAFI REGIS.

Signum tuba dari juſſit Olafus Rex, ut naves ſuas omnes ad prælium jungerent ſui. Stetit in media acie Regia navis, cui ad latus alterum jungebatur navis Serpens brevis, ad alterum navis Ciconia. Cum vero navium proras jungere cœperunt, proras Serpentis longioris atqve brevioris uno ordine copulavere. Qvo viſo, alta voce clamavit Rex, jubens ut magnæ iſtius navis prora ante cæteras promineret, nec ſinerent eam omnium navium claſſis relinqui poſtremam. Tum reſpondit Ulfus ille Rufus: ſi eo usqve longius ante cæteras naves promovendus eſſet Serpens, qvo ipſe cæteris erat longior, difficillimi hodie fore operis, loca proræ proxima tueri. Dicente Rege, id ſe ignorare, & rufum ſibi & timidum eſſe proræ ſuæ defenſorem, id curare illum juſſit Ulfus, ut puppim non pejus defenderet, qvam proram ipſe eſſet defenſurus. Tum Rex, arcum manu tenens, ſagittam impoſuit, in Ulfum verſam; aſt Ulfus: "alios, inqvit, Tu pete Rex, qvos petere magis erit neceſſarium; Tibi "Tuiqve in gratiam facio, qvicqvid facio."

CAP. CXXII.

DE OLAFO REGE.

In proræ Serpentis eminentiori loco celſus multum ſtabat Olafus Rex, ſcuto inaurato galeaqve auro cælata in-

ödrom mönnom; hann hafdi raudan kyrtil ſtuttan (2) yfir brynio. Enn er Olafr konungr ſá at (3) ridlodoz flockarnir, oc upp voro ſett merki (4) fyrir höfdingiom, þá ſpurdi hann: hverr er höfdingi fyrir lidi því, er gegnt oſs er? hánom var ſagt, at þar var Sveinn konungr Tiúguſcegg, med Danaher; konungr ſvarar: eigi hrædomz ver bleydor pær; eingi er hugr í Dönom: enn hverr (5) er fyrir lidi því, er hægra veg er frá Dönom; hánom var ſagt, at þar var Olafr konungr med Svíaher. Olafr konungr ſegir: betra væri Svíom heima, oc ſleikia um blótbolla ſína, enn gánga á Orminn lánga undir vapn ydor. Enn hvarir eiga þau ſtóro ſcip, er þar liggia út á bakborda Dönom. Þar er, ſegia þeir, Eiríkr Jarl Hákonarſon. Þá ſvarar Olafr konungr: hann mun þickiaz eiga (6) vid oſs ſcapligan fund, oc af því lidi er oſs van ſnarprar orroſto; þvíat þat ero Nordmenn, ſem ver (7) erom.

CAP. CXXIII.
UPPHAF ORROSTUNNAR.

Sídan greida konungar atródrinn: lagdi Sveinn konungr ſitt ſcip móti Orminom lánga, enn Olafr konungr Sænſci lagdi þar út frá, oc ſtack ſtöfnom at ytzta ſcipi Olafs konungs Tryggvaſonar, enn ödrom megin (1) lagdi at Eiríkr Jarl. Tókz þar þá hörd orroſta. Sigvalldi Jarl let (2) ſkotta vid ſín ſcip, oc lagdi ecki til orroſto. Sva ſegir Skúli Þórſteinsſon; (3) hann var þá med Eiríki Jarli:

Fylgdac

(2) A. B. utan um. (3) C. D. flockarnir ſcildoz. E. ridladiz lidit.
(4) C. D. ſpurdi hann, cæt.
(5) A. B. hver höfdingi fylgir þeim merkiom, er þar ero út í frá hægra veg. E. enn mælti konungr: hverr, cæt.
(6) C. D. ſcapligan fund vid oſs oc van ſn. orr. eigom ver, cæt.
(7) C. D. erom, om. (1) A. B. C. D. lagdi at, om.
(2) B. ſcióta undir ſic ſcipi.
(3) E. hann — Jarli, om.

megit kiendelig fra andre Mend. Uden ofuer ſin Brynie hafde hand en ſtacket rød Kiortel. Men der Kong Olaff ſaae, at huer Part for ſig aff Hæren haſtede frem, oc at Fennicker vare opſette for Hofdingerne, da ſpurde hand: huo er den Hofding her lige ofuer for os? hannem bleff ſuaret, det var Kong Suend Tiugeſkieg, met Danneher. Kongen ſuarede: icke frycte vi for det bløde Folck, thi der er intet Mod i de Danſke. Men huo raader for det Folck, ſom er paa den høire Side aff de Danſke? mand ſagde hannem, det var Kong Olaff met den Suenſke Hær. Kong Olaff ſuarede: megit heller ſkulde de Suenſke været hiemme, oc ſlicket deris Offer-Bolder om Breddene, end gaae under eders Vaaben paa Ormen Lange. Men huo eier de ſtore Skibe, ſom der ligge ved Bagbordet aff de Danſke. Det er, ſige de, Erik Jarl Hakons Søn. Da ſuarede Kong Olaff: hand monne tyckis at hafue ret Aarſag til at finde os, oc aff dette Folck maae vi vente os en ſkarp Strid, thi de ere Nordmend, lige ſom vi ere.

Cap. 123.
Om Stridens Begyndelſe.

Siden rode Kongerne deris Skibe nærmer frem. Kong Suend lagde ſit Skib mod Ormen Lange; men Kong Olaff Suenſke lagde til der ud fra, oc ſette ſine Skibes Stafne mod det yderſte Skib i Kong Olaff Tryggueſøns Flaade; oc paa den anden Side lagde Erik Jarl til. Da begynte der en haard Strid. Sigvald Jarl lod ſine Skibe drifue tilbage uden om, oc lagde icke til Slactingen. Saa ſiger Skule Thorſteinſøn, ſom den Tid var met Erik Jarl:

Fri-

indutus, & ſupra omnes alios longe conſpicuus, loricamqve tectus tunica breviori rubri coloris. Conſpicatus autem Olafus Rex in agmina diviſas accedere (hoſtium) copias, harumqve Principibus & ducibus vexilla præferri, interrogavit, qvis dux eſſet copiarum, è regione conſtitutarum? Reſpondentibus ſuis, ibi Sveinum Regem barbæ furcatæ cum Danorum eſſe exercitu: "haud, inqvit, molles atqve imbelles iſtos metuimus; Danis non "ineſt animus." Qværenti porro, qvis copiis præeſſet, qvæ ad dextram Danorum ſtabant, reſponſum eſt, ibi verſari Olafum Regem cum Svionum copiis. Tum Olafus Rex: "melius, ait, foret Svionibus, domi ſedere, "atqve victimarum ſuarum lambere lebetes atqve cruores, qvam veſtra in Serpente longo ſubire atqve experiri "arma." Sed cujus, interrogat, ſunt ingentes iſtæ naves, qvæ ad ſiniſtram Danorum ſunt poſitæ? Dicentibus ſuis, eas eſſe Eiriki Jarli, Hakoni filii: "hic, inqvit Olafus Rex, juſtas nos aggrediendi habere videtur cau"ſas; ab ejus copiis grave nos & difficile manet certamen: illi enim, æqve ac nos, Nordmanni ſunt."

CAP. CXXIII.
INITIUM PRÆLII.

Poſtea ad prælium ſe accingentes Reges, naves propius (hoſti) admovere. Suam navem Serpenti Longo oppoſuit Sveinus Rex; cujus altero à latere ſtans Rex Olafus Svecus, qvæ ultima in claſſe Regis Olafi Tryggvii filii ſtabat navi, ſuarum navium proras obvertit, alterum ejus (Sveini Regis) latus claudente Eiriko Jarlo. Hinc acerrimum ortum eſt prælium. Sigvalldus Jarlus extra claſſes juſſit ſuas naves ferri, nec eos ad prælium duxit. Hac de re ita Skulius Thorſteini filius, *qvi tunc Eiriki Jarli comes erat:*

Se-

Fylgdac Frísa dólgi
feck ec úngr þar er ſpior ſúngo
(nú (4) ſidr ölld at ec elldumz)
alldr bót oc Sigvallda.
Þars til móts vid mæti
(5) málm þíngs í dyn hiálma
ſunnr fyrir Svolldrar (6) mynni
ſár lauc rodinn bárom.

Oc (7) enn ſegir frá þeſsom tídindom Hallfredr:

Þar (8) hyck víſt til miöc miſto
(mörg com drótt á flótta)
gram þann er gunni framdi
gengis Þrænſkra drengia.
(9) Næfr vá einn vid iöfra
(10) allvalldr tva ſnialla
(11) frægr er (12) ſlíct at ſegia
(13) ſidr) (14) enn Jarl hinn þridia.

Friſernes Fiende oc Sigvald
Jeg fulgde; huor Piler ſuſede.
Ung fick jeg Forfremmelſe;
Nu mercker Folck jeg ældes.
Huor beſtencket Suerd jeg bar,
Sønden for Suoldes Fiord,
Met Helten til Striden,
Under Vaabenis Bragen.

Hallfred taler oc om diſſe Tildragelſer:

Der troer jeg Kongen
J Striden øfuet miſte
(Megit Folck da flydde)
Thronſke Karlis Følge.
Den bolde Eenvolds-Konge
Mod to Konger ſtridde
Oc Jarlen den tredie; ſømmeligt
Er ſlige Ting at fortælle.

CAP. CXXIV.

FLÓTTI SVEINS KONUNGS OC OLAFS KONUNGS.

Þeſsi orroſta var (1) hin ſnarpaſta, oc allmannſkæd. Frambyggiar á Orminom lánga oc Orminom ſcamma oc Trönonni færdo (2) akkeri oc ſtafnliá í ſkip Sveins konungs; enn átto vapnin at bera (3) á þá nidr undir fætor ſer; hrudo þeir öll þau ſkip, er þeir fengo halldit. Enn konungrinn Sveinn, oc þat lid er undan komz, (4) flýdi á önnor ſkipin: oc því næſt (5) lögdo þeir frá or ſkotmáli. Oc fór þeſsi herr, ſva ſem (6) gat Olafr konungr Tryggvaſon. Þá lagdi þar at í ſtadinn Olafr Svía konungr;

(4) D. E. Finnr. (5) A. B. málþíngs. (6) C D. munni.
(7) E. oc ſva ſegir Hallfredr. (8) E. hygg. (9) B. nofr.
(10) E. allvallda. (11) D. frægt. (12) A. B. E. til ſlícs.
(13) C. D. ſigr.

Cap. 124.

Kong Suends oc Kong Olafs Fluct.

Her bleff en megit ſkarp Strid, oc megit Folck ſlagit. De ſom forreſt ſtode paa Ormen Lange, Ormen Lille, oc Tranen kaſte Drægge oc Stafn-Leer i Kong Suends Skib, men de kunde bruge deris Vaaben mod dennem, ſom neden for ſtode, under Fødderne: thi rødde de ſnart alle de Skibe, ſom de kunde holde faſt; men Kong Suend, oc det Folck, ſom undkomme kunde, flydde til de andre Skibe, oc ſiden lagde de ſaa langt fra met deris Skibe, at Skudene icke kunde recke til dennem; oc gick det da denne Krigshær, ſom Kong Olaff Trygguesøn ſpaait hafde. Da lagde Kong Olaff den Suenſke fram i Ste-

(1) C. D. bædi hörd oc hin ſnarpaſta oc. E. all-mannſc. frambyggiom á —— lánga; þeir komo ſtafn-liam, cæt.
(2) C. D. atkeri oc, om. (3) C. D. E. á þá, om. (4) C. D. lióp.
(5) C. D. flydo. (6) C. D. ſagdi Tryggvaſon, om.

Secutus ſum ego Friſonum hoſtem,
Nactus ſum juvenis, ubi cecinere tela,
Jam ſentiunt omnes me ſeneſcere,
Honores atqve commoda, & Sigvaldum.

Ubi exercituum ſtrenue concurrentium
Sævo in conflictu & galearum ſtrepitu,
Auſtrum verſus Svolldæ ad oſtium (k)
Gladium portavimus cruore adſperſum.

Hujus rei etiam meminit Hallfredus:

Ibi credo certus multum deſideraſſe
(Multi in fugam conjecti ſunt viri)
Regem illum, bella promoventem,
Suo è comitatu ſtrenuos Throndos.

Rex pugnavit unus contra Reges,
Omnium potens, duos clariſſimos,
Celebrari debet iſtud ſermone
Poſthac, atqve Jarlum qvidem tertium.

CAP. CXXIV.

FUGA SVEINI REGIS ATQVE OLAFI REGIS.

Fuit hæc pugna & acerrima & multorum cæde nobilis. Qvi in prora Serpentis Longi atqve Ciconiæ primisqve his navibus ſtabant milites, conjectis in naves Sveini Regis anchoris atqve harpaginibus, è ſublimi armis hoſtem ſub pedibus (ſtantem) adorti, omnes naves, qvascunqve tenere potuerunt, claſſiariis nudavere. Rex autem Sveinus cæteriqve, qvi necem evaſere omnes, in alias fuga elapſi ſunt naves, moxqve prælio relicto naves ſuas extra teli jactum poſuere. Qvo pacto hujus exercitus non alia fuit ſors, qvam ominatus fuerat Rex Olafus Tryggvii

(k) *Monſtrat hic locus, ni fallor, inſulam* Svolld, *cujus ſitus dubius fuit & controverſus, non alibi qværendam, qvam juxta* Pene *fluvii oſtium, & inſulam eſſe, qvam hodie* Ruden *vocamus: qvod enim* Volgaſtum *urbem alluit Oderæ amnis oſtium,* Svoll *ſ.* Voll *olim eſſe nominatum, & dictæ urbi ſuum nomen dediſſe, hinc veri maxime ſimile redditur.*

ungr; oc þegar er þeir komo nær stórscipunom, þá fór þeim sem hinom, at þeir leto lid mikit, oc sum skip sin, oc lögdo frá vid sva búit. Enn Eiríkr Jarl sibyrdi (7) bardanom vid it yzta skip Olafs konungs, oc raud þat oc hió þegar þat or tengslom: enn lagdi þá at því, er þar var næst, oc bardiz til þess, er þat var rodit. (8) Tók þá lidit at hlaupa af hinom smærrom scipunom, oc uppá stórscipin. Enn Jarl hió hvert or tengslom, sva sem hrodit var. Enn Danir oc Svíar lögdo þá í skotmál, oc öllom megin at skipom Olafs konungs: enn Eirikr Jarl lá ávallt sibyrdt vid scipin, oc átti höggorrosto. Enn sva sem menn fello á scipom hans, þá gengo adrir upp í stadin, Danir oc Svíar. Sva segir Halldórr:

Gerdiz snarpra sverda
slito drengir frid lengi
þar gullin (9) spior gullo
gángr (10) of Orm hinn lánga;
(11) dolgs qvádo fram fylgia
(12) fráns (13) leggbíta hánom
Sænska menn (14) at senno
sunnr oc Danska runna.

Þá var orrosta (15) hin snarpasta, (16) oc fell þá miöc lidit, oc kom sva at lyctom, at öll voro rodin scip Olafs konungs (17) Tryggvasonar, nema Ormrinn lángi; var (18) þar þá allt lid komit, þat er vígt var hans manna. Þá lagdi Eirikr Jarl bardanom at Orminom sibyrt, oc var þar (19) þá enn höggorrosta; sva segir Halldórr:

Fiörd kom helldr í harda
(20) hnito reyr saman dreyra
(túngl

(7) E. Bardanom, om. (8) E. lióp þá lidit. (9) B. spiót.
(10) C. D. á. (11) B. dólg. (12) E. frán. (13) E. leggvita.
(14) C. D. oc. (15) E. allhörd. (16) C. D. oc — lidit, om.

i Steden igien. Men saasnart de komme nær til de store Skibe, da gick det dennem, som de andre; thi de miste megit aff deris Folck, oc en Part aff Skibene, oc maatte saa legge fra igien. Men Erik Jarl lagde Jernbarden langs ved Kong Olafs yderste Skib, oc slog Folcket der aff, oc hug Skibet løs; siden lagde hand til det næste Skib, oc stridde, indtil hand fick det ryddet. Da begynte Krigs-Folcket at rømme aff de smaa Skibe ind paa de store; men Jarlen hug løst huert Skib, som hand fick ryddet. De Danske oc Suenske lagde da saa nær til runt omkring Kong Olafs Skibe, at de kunde bruge deris Skud-Vaaben; men Erik Jarl laae altid ved Siden aff Skibene, oc brugede Hug-Vaaben, oc naar hans Folck bleff hannem fraslaget, da fick hand andet friskt Folck aff Danske oc Suenske isteden igien. Saa siger Haldor:

Der bleff de skarpe Suerdis
Bulder paa Ormen Lange,
Huor forgylte Spærre klingede.
Krigsmend lenge Freden brøde.
Mand fortaalde, at hannem
Til Striden mod Fienden
Suenske Mend fulgde,
Oc Danske Suerd-Brugere.

Striden bleff da megit skarp, oc fulde mange aff Folcket, oc kom det endeligen saa langt, at alle Kong Olaff Tryggvesøns Skibe blefue ryddede, foruden Ormen Lange, huorhen alle hafde begifuet sig, som Vaaben-føre vaare. Da lagde Erik Jarl Jernbarden om Borde ved Ormen Lange, oc brugede endnu Hugg-Vaaben. Saa siger Haldor:

I megit haard Knibe
Kom Ormen hin Lange,
Da

(17) C. D. Tryggvas., add.
(18) C. D. á hann comit allt folcit, þá l., cæt.
(19) E. þá enn, add. (20) E. hnigo.

Tryggvii filius. Tum in eorum locum successit Olafus Svionum Rex; ast qvam primum magnas istas accesserant naves, eadem ac isti fortuna usi, qvam plurimis suorum naviumqve nonnullis amissis, è prælio se subduxere, in re ita constituta. Eirikus autem Jarlus latus suæ navis Bardæ (s. Jarnbardæ) lateri navium classis Regis Olafi Tryggvii filii extimæ applicans, militibus eam nudavit, qva ruptis mox vinculis à reliqva classe disjuncta, proximam aggressus, pugnavit donec etiam illa propugnatoribus erat nuda. Hinc è minoribus in majores naves se recepere classiarii. Eirikus autem Jarlus qvamcunqve nudaverat navem, rupto vinculo à cæteris disjunxit. Tum Dani atqve Sveci intra teli jactum accedentes, (ut hostem sagittis peterent) undiqve naves Olafi Regis cinxere; sed Eirikus Jarlus identidem lateri latus jungens, gladiis rem gerebat; in cujus navibus in occisorum locum novæ succedebant Danorum & Svionum copiæ. Qva de re ita Hallfredus:

Iterati sunt acutorum ensium,
Ruperunt pacem milites diu,
Ubi inauratæ sonuere lanceæ,
Ictus, in (nave) Serpente Longo.
Inimicos contra dixere secutos,
Splendentibus gladiis rem gerentes,
Svionas illum viros in prælio
Ibi ad austrum, atqve Danos, milites.

Hinc igitur acerrime est pugnatum, & cecidere qvam plurimi pugnantium; qvare eo res tandem est deducta, ut militibus nudatæ essent omnes Olafi Regis Tryggvii filii naves, præter Serpentem Longum, in qvam navem se recepere comitum ejus omnes, qvotqvot armis portandis erant pares. Tum Eirikus Jarlus navis suæ Jarnbardæ latus lateri Serpentis Longi applicuit, remqve ut antea gladiis gessit. Cujus rei ita meminit Hallfredus:

Angustia pressus est admodum dura,
Collisæ sunt hastarum arundines,
(Lunæ

(túngl ſcároz þá tíngla
tángar) (21) Ormr hinn lángi
þá er bord mikinn Barda
(22) brynflagds (23) regin lagdi
Jarl vann (24) hiálms at hólmi
hríd vid Fafnis ſido.

CAP. CXXV.

FRÁ EIRÍKI JARLI.

Eiríkr Jarl var í fyrirrúmi á ſkipi ſíno, oc var þar fylkt med ſkialldborg. Var þar þá bædi högg-orroſta oc ſpiótom lagt, oc caſtat öllo því er til vapna var: (1) enn ſumir ſcuto bogaſcoti edr (2) handſcoti. Var þá ſva mikill vapnaburdr á Orm-inn, at varla mátti hlífom fyrir ſic coma, er ſva þyct flugo ſpiót oc örvar; þvíat öllom megin (3) lágo þá herſcip at Orminom. Enn menn Olafs konungs voro þá ſva ódir, at þeir liópo upp á bordin til þeſs, at ná med (4) ſverdshöggom at drepa fólcit. (5) Enn margir lögdo eigi ſva undir Orminn, at þeir villdo í höggorroſto vera. Enn Olafs konungs menn gengo fleſtir út af bordonom; oc gádo eigi annars, enn þeir berdiz á ſlettom velli; oc ſucko nidr med vapnom ſínom. Sva ſegir Hallfredr:

Sucko nidr af nadri
(6) naddfárs í böd ſárir
(7) baugs gerdot vid (8) vægiaz
verkendor (9) megin ſerkiar;
vanr (10) mun Ormr þótt ormi
alldýrr konungr ſtýri
(11) hvars hann ſcrídr med lid lýda
lengi ſlícra drengia.

CAP. CXXVI.

(21) D. Orm hinn lánga. (22) B. brymflagd. (23) B. reingin.
(24) A. E. hialms. B. hiarls. (1) C. D. enn — handſkoti, om.
(2) B. herdſcoti. (3) A. B. lögdo. (4) C. ſverdonom.
(5) E. villdo eigi ſva leggia, cæt. (6) C. D. nadfárs.
(7) D. böds gerdot vid vegiar. A. B. gerdoz. E. gerdo.
(8) C. D. vægiar. (9) C. D. hedins. (10) E. munat. (11) C. D. þars.

Da Skibes Maaner (Skiolde)
Blefue beſkaarne.
Der den bred-bordede Barde
Krigsmanden lagde
Om Borde ved Ormen, Strid
Jarlen under Holmen førte.

Cap. 125.

Om Erik Jarl.

Erik Jarl var i For-Rummet paa ſit Skib, oc bleff der giort en Skiold-Borg. Mand ſtridde der baade met Hugg-Vaaben, oc mand ſtunge met Spiude, oc mand kaſte (ind paa Ormen) alt huad til Vaaben brugis kunde; men nogle ſkiøde Bue-Skud, eller Haand-Skud (ſkiøde met Pile eller Kaſte-Spiude.) Blefue der da ſaadan Mengde Vaaben ſkudt ind paa Ormen, at mand der neppeligen kunde bøde for ſig met Skioldene, ſaa tyckt fløie Spiude oc Pile, thi Strids-Skibe laa allevegne om-kring Ormen. Men da blefue Kong Olafs Mend ſaa vrede oc heftige, at de løbe op paa Skibs-Bordet, for at naae met Suerdshug til deris Fiender, oc dræbe dennem. Men mange (Skibe) lagde icke ſaa nær til Ormen, at de vilde ſlaas met Hugg-Vaaben; derofuer ginge de fleſte Kong Olafs Mend ud ofuer Borde, oc tenckte icke an-det, end at de ſlogis paa en ſlet Marck, oc ſuncke ned met deris Vaaben. Saa ſiger Hallfred:

De ſtercke Bryniers
Brugere, i Striden ſaare,
Ned aff Ormen ſuncke;
Thi ſig de icke ſkonede.
Dog en ypperlig Førſte (Erik)
Ormen nu ſtyrer,
Ormen, huor hand glider, lenge
Slige Folck monne ſafne.

Cap. 126.

(Lunæ qvo tempore ſunt diſſectæ
Navium) (l) Serpens (navis) ille Longus.
Qvando ingentem latera Bardam
Strenuus ille miles applicuit,
Jarlus ciebat pugnæ ad inſulam
Procellam, Longi Serpentis lateri.

CAP. CXXV.

DE EIRIKO JARLO.

Stabat in anteriori navis ſuæ parte Eirikus Jarlus, ubi ita ſtructa erat acies, ut ſcutis circumcirca, valli inſtar, ſtaret munita. Hic & gladiis cæſim, & punctim haſtis pugnatum eſt, nec nonomnia, qvæ pro armis eſſe poſſent, in hoſtem congeſta. Miſſilia qvidam ex arcubus, alii jacula emittebant. Tum armorum tanta in Serpentem Longum verſa ingruit vis, ut volante ſpiſſa adeo jaculorum & miſſilium multitudine, cum undiqve Serpentem cinxerant naves bellicæ, vix ſcuto ſe qvisqvam tegere poſſet. Hinc vero rabie accenſi Olafi Regis mi-lites adeo ſæviere, ut in ſupremas laterum oras exſilirent, qvo gladiis hoſtes attingere atqve cædere poſſent. Sed navium haud multæ Serpentem ita ſubiere, ut gladiis rem gerere atqve pugnare vellent; qvare militum Olafi Regis extra latera navis provolantes pleriqve, nil aliud animadvertentes, qvam in campo atqve planitie rem geri cum hoſtibus, ſuis cum armis gurgite ſunt hauſti. Hac de re ita Hallfredus:

Demerſi ſunt ad fundum ex Serpente,
Prælii in (acri) certamine ſaucii,
Ex annulis facta, non ſibi pepercere,
Utentes firma viri lorica.
Deſideraturus eſt Serpens, Serpentem
Licet eximius gubernet Princeps,
Qvocunqve verſus ille ſerpſerit,
Turbam diu iſtiusmodi militum.

(l) Lunæ navium, ſunt clypei multo auro ſplendentes & rotundi, qvorum longo ordine ſummæ laterum oræ in navibus ornabantur.

CAP. CXXVI.

CAP. CXXVI.

FRÁ EINARI ÞAMBARSKELFI.

Einarr Þambarskelfir var á Orminom aptr í Krapparúmi: hann scaut af boga; oc var allra manna hardsceytastr. Einarr scaut at Eiríki Jarli, oc laust í stýris hnackann, fyrir ofan höfot Jarli; oc geck allt upp á reyrböndin. Jarl leit til, oc spurdi, ef þeir visi hverr þar scaut? en jamsciótt kom önnor ör, sva nær Jarli, at flaug milli sídunnar oc handarinnar, oc sva aptr í höfdafiölina, at lángt (1) stód út broddrinn. Þá mælti Jarl vid þann mann, er sumir nefna Finn, enn sumir segia at hann væri Finnskr; sá var hinn mesti bogmadr: skiótto mann þann hinn mikla í Krapparúmino! Finnr scaut; oc com örin á (2) boga Einars midian, í því bili er Einarr dró it þridia sinn bogann: brast þá boginn í tva luti. Þá mælti Olafr konungr: hvat brast þar sva hátt? Einarr svarar: Noregr or hendi þer, konungr! eigi mun sva mikill brestr ordinn, segir konungr: tak boga minn, oc sciót af: oc castadi (3) boganom til hans. Einarr tók bogan, oc dró þegar fyrir odd (4) örvarinnar, oc mælti: ofveikr, ofveikr allvallds boginn, oc kastadi aptr boganom: tóc þá sciölld sinn oc sverd, oc bardiz (5) röscliga.

CAP. CXXVII.

OLAFR KONUNGR FÆR MÖNNOM SÍNOM SKÖRP SVERD.

Olafr konungr Tryggvason stód í lypting á Orminom, oc scaut optaz um daginn stundom bogascoti,

Cap. 126.

Om Einar Thambaskielfuer.

Einar Thambaskielfuer stod bag i Krappe-Rummet, (det snefre Rum) paa Ormen. Hand skiod met en Bue, oc skiod haardist oc skarpist aff alle Mend i Norrig. Hand skiod til Erik Jarl, oc rammede i Roer-Kulten, ofuen for Jarlens Hofuet, saa Pilen gick ind i Træet, lige til Ombindingen. Dette saae Jarlen, oc spurde om de vidste, huo der skiod? oc strax kom en anden Piil, saa nær ved Jarlen, at den fløi mellem Siden oc Haanden, oc feste i Hofuitfiellen, saa at Brodden stod langt ud igiennem. Da sagde Jarlen til en Mand, som nogle sige hed Finn, men efter andres Mening var aff Finsk Slect, oc var den beste Skytte: skiud du den store Mand i Krappe-Rummet; Finn skiod, oc Pilen traff mit paa Einars Bue, i det samme Øieblick, da Einar spendte Buen tredie Gang, saa Buen brast i to; da sagde Kong Olaff: huad brast der saa høit? Einar suarede: Norrig aff eders Hænder, Konge; icke monne der saa stor en Bræst være uorden, sagde Kongen; tag min Bue, oc skiud met, oc Kongen kaste Buen til hannem. Einar tog Buen, men drog den strax frem for Odden aff Pilen, oc sagde: for veeg, for veeg er Kongens Bue. Hand kaste Buen tilbage igien, men tog sin Skiold oc sit Suerd, oc stridde mandelige.

Cap. 127.

Olaff gifuer sine Mend skarpe Suerd.

Kong Olaff Tryggueson stod i Løftingen paa Ormen oc skiod ofteste den Dag stundom Pile, men stundom Gabli-

(1) C. D. var úti. (2) B. bogastreing.
(3) C. D. at hánom boganom.

(4) C. D. örina.
(5) E. röscliga, addit.

CAP. CXXVI.

DE EINARO THAMBARSKELVER.

Einarus Thambarskelver stabat, in (mediæ navis) spatio angustiori, Krappa-rum dicto, ubi arcu tela emittens, validissime omnium jaculabatur. Sagitta Eirikum Jarlum petiit Einarus, qvæ gubernaculi clavo (m) *impacta, supra Jarli caput, ad ligaturam* (n) *usqve lignum penetravit. Circumspiciens Jarlus, interrogavit (suos), an jaculantem noscerent? qvo ipso momento alia volans sagitta Jarlum prope adeo ferebatur, ut inter latus ejus manumqve medium transiens telum, asseri supremæ sellæ* (o) *ita penetraret, ut spiculum longe promineret. Tum Jarlus virum allocutus, qvem qvidam* Finnum *nominant, alii gente Finnum fuisse dicunt, arte sagittandi eximium, jussit missa sagitta virum occidere ingentem, in mediæ navis loco stantem. Misit sagittam Finnus, qvæ medium Einari arcum percussit, qvo ipso temporis momento arcum tendebat tertio Einarus. Rupto arcu, cum interrogabat Rex Olafus, unde ingens ille rei ruptæ fragor? respondit Einarus: "Norvegiæ, o! Rex, è "tua manu (extortæ.)" Negans Rex istum fragorem tanti esse, jubensqve Einarum ad jaculandum suo uti arcu, arcum ad eum transmisit. Arreptum arcum Einarus longe ultra cuspidem (impositæ) sagittæ tetendit; qvare: "debilis nimis, inqviens, nimis debilis omnium potentis (Regis, Monarchæ) est arcus", arcum retro projecit, arreptoqve clypeo & gladio, mascule pugnam ciebat.*

CAP. CXXVII.

OLAFUS REX ACUTOS GLADIOS SUIS DISTRIBUIT.

Olafus Rex Tryggvii filius stans in excelsa Serpentis puppi, isto die sæpius ex arcu sagittas emittebat, inter-

(m) *Ad puppim igitur jam recesserat Eirikus Jarlus.* (n) *Ligamina, qvibus missili sagittæ aptatæ erant pennæ.*
(o) *Stetit sine dubio in celsa puppi, sub gubernaculo sella, in qva sessus sedere potuit, sive gubernator, sive dux navis.*

ſcoti, (1) enn ſtundom gaflokom; oc iafnan tveim ſenn. Konungr ſá fram á ſcipit, oc ſá ſína menn reida ſverdin, (2) oc höggva tiᴛt, oc ſá at illa bito: mælti þá hátt: hvart reidit þer ſva ſliáliga ſverdin, er ec ſe at ecki bíta ydor? Madr ſvaradi: ſverd var ero ſlæ, oc brotin miöc. Þá geck konungr ofan í fyrirrúmit, oc lauc upp háſætis kiſtuna; tóc þar or mörg ſverd hvöſs, oc feck mönnom ſínom: enn er hann tóc nidr inni hægri hendi, þá ſá menn at blód rann ofan undan brynſtúkunni; enn engi veit (3) hvar hann var ſárr.

CAP. CXXVIII.

UPPGÁNGA Á ORMINN.

Meſt var vörnin á Orminom, oc mannſcædoz af Fyrirrúms mönnom, oc ſtafnbúom; þar var hvartveggia valit meſt mannfolkit, oc hæſt bordin. Enn lid fell fyrſt um mitt ſcip. Oc þá er fátt ſtód upp mannanna um ſiglo ſceidit, þá red Eiríkr Jarl til uppgaungunnar, oc kom upp á Orminn med fimtánda mann. Þá kom ímóti hánom Hyrningr, mágr Olafs konungs, med ſveit manna, oc vard þar hinn hardaſti bardagi, oc lauk ſva, at Jarl röck ofan aptr á Bardann: enn þeir menn, er hönom höfdo fylgt, fello ſumir, enn ſumir voro ſærdir. Þeſs getr Þórdr Kolbeinsſon:

Þar (1) var (2) hialmads heriar
hroptz vid (3) drærgar tóptir
ord feck gott (4) er gerdi
grams vör oc blám hiörvi
höll (5) bilar hárra fialla
Hyrningr adr þat fyrniz.

Þá

(1) C. edr. (2) C. D. oc höggva titt, om.
(3) B. hvart. (1) E. van.

bliner, oc altid tuende ad Gangen. Kongen ſaae frem i Skibet, ſine Mend at løfte Suerdene, oc at hugge tit, men merckede at Suerdene bede lidet. Da ſagde hand høit: løfte I Suerdene ſaa doſuenactige, ſiden jeg ſeer de bide icke for eder? da ſuarede en aff dennem: vore Suerde ere baade ſløſue oc brudne. Kongen gick da ned i det frammerſte Rum, luckede der op Hoiſædes Kiſten, oc tog frem mange ſkarpe Suerd, oc uddeelte dennem til ſine Mend; men der hand racte ſin høire Haand ned, da ſaa nogle, at Blodet rant hannem ned under Brynien; men ingen vidſte huor hand var ſaaret.

Cap. 128.

Ormen beſtiges aff Fienden.

Paa Ormen giorde mand den lengſte Vern, oc der giordis meſt Nederlag aff Stafnboerne oc dennem, ſom ſtode i det fremmerſte Rum, da baade Folcket der var beſt udſogt, oc Skibs=Bordet høieſt. Midt i Skibet faldt Folcket førſt. Men da det bleff tyndt ved Maſten, forſøgte Erik Jarl at beſtige Skibet, oc kom ſielff femtende Mand op paa Ormen. Da kom Hyrning, Kong Olafs Suoger, mod hannem met noget Folck; oc bleff der den ſkarpeſte Strid, ſom endtis ſaaledis, at Jarlen maatte ſpringe ned paa Barden igien, oc nogle aff hans Folck fulde, men nogle bleſue ſaarede. Saa ſiger Thord Kolbeins Søn:

(En Hob) der var aff hielmet Krigsfolck
Blant blodige Skiolde.
Got Loff Hyrning erhuerſuede,
Som forſuar met det blotte Suerd
Kongen beteede; for dette
Glemmes, Himmelen falder.

Si=

(2) C. E. hiálmat. (3) B. drægar. C. E. dreyrgar.
(4) C. en. (5) B. blæar hara.

terdum etiam verutis bicuſpidatis, ſed binis ſemper (tam ſagittis qvam verutis) jaculatus. Animadvertit Rex ſuos in anteriori nave, altius ſublatis gladiis, ictus ſæpe iterare, ſed ictibus fere fruſtari, gladiis non ſecantibus. Qvare alte vociferans rogavit, cur ſegniter adeo gladios moverent, videre ſe enim, gladios eorum non ſecare. Reſpondit qvidam, gladios & bebetes eſſe & male fractos. Tum Rex in anteriorem navem deſcendens aperta ciſta nautica, gladios plurimos acutos promſit, ſuisqve diſtribuit. Hic in ciſtam dextram manum extendenti ſangvinem videre ſub lorica & thorace manare, nemine qvo loco eſſet ſaucius ſciente.

CAP. CXXVIII.

FACTA IN SERPENTEM CONSCENSIO.

Maxima in Serpente propugnatio, maximaqve cædes facta eſt à militibus, qvi anteriorem navem tuebantur, proræqve defenſoribus, ubi & ſelecti maxime ſtabant viri, & latera navis erant celſiſſima. Aſt circa mediam navem primum fieri coepta eſt propugnantium ſtrages. Cum ergo circa malum navis pauci reſtabant ſuperſtites, ad navem ſcandendam ſe accingens Eirikus Jarlus, ipſe qvatuordecim aliis comitatus exſcendit. Tum vero ei in occurſum tendens Hyrningus, Regis Olafi ſororis maritus, manu qvadam militum comitatus, acerrimum cum Jarlo iniit certamen, cujus is fuit exitus, ut retro ſuam in navem Bardam Jarlus cedere ſit coactus. Comitum autem ejus occiſi ſunt qvidam, qvidam vulnerati. Cujus rei ita meminit Thordus Kolbeini filius:

Ibi erat tecta galeis acies,
Aſperſos inter ſangvine clypeos;
Famam acqviſivit ſibi optimam,
Regem qvi nudo tuitus eſt enſe,
Aulæ excelſæ cadent cælorum,
Hyrningus, anteqvam hæc memoria.

Poſt-

Þá vard enn hin snarpasta orrosta, oc fello þá margir menn á Orminom. Enn er þyntiz skipan (6) á Orminom (7) til varnarinnar, þá red Eiríkr Jarl í annat sinn til uppgaungo á Orminn: vard þá enn hörd vidtaca. (8) Enn er þetta sá stafnbúar á Orminom; þá gengo þeir aptr á skipit, oc snúaz til varnar móti Jarli, oc veita harda vidrtöco. Enn fyrir því, at þá var sva miöc fallit lid á Orminom, at vída voro aud bordin; tóco þá Jarlsmenn vída upp at gánga: enn allt þat lid, er þar stód upp til varnar á Orminom, sótti aptr á skipit, (9) þar til sem konungr var: (10) oc sneriz þá enn til varnar. Sva segir Halldórr Úcristni, at Eiríkr Jarl eggiadi þá sína menn:

Het á heiptar nýta
hugreifr med Oleifi
aptr stöck þiód (11) á þóptor
þengill sína drengi.
þá er (12) haf vita höfdo
(13) Hallands of gram sniallan
(vard fyrir Vinda myrdi
(14) vapneidr) lokit skeidom.

Siden begynte igien en megit skarp Strid, oc blefue mange slagne paa Ormen. Men der Besetningen paa Ormen bleff tynd, (oc for suag) til Modværn, forsøgte Erik Jarl anden Gang at bestige Ormen, huor mand atter tog haardelige imod hannem. Men der Stafnboerne paa Ormen dette saae, ginge de tilbage i Skibet, oc giorde Værn oc haard Modstand imod Jarlen. Men fordi at Folcket da var meste Parten slagit paa Ormen, saa at Skibs-Bordet var mangestedis øde, begynte Jarlens Folck at gaae allevegne ind paa Skibet. Men alt det Folck, som da var til Forsuar paa Ormen, søgte bag i Skibet, huor Kongen var, oc stillede sig der atter til Modværn. Haldor Uchristne siger, at Erik Jarl eggede sine Mend, saaledis:

Den muntre Forste sine
Modige Mend opmuntrede;
Met Olaff Folcket til de bageste
Roerbencke ryckede.
Da met snild Hallands Konge
Ormen aff Skibe bleff
Omringet, Venders Morder
Da Vaaben-trette gick i Mode.

CAP. CXXIX.
RODINN ORMRINN LÁNGI.

Kolbiörn Stallari geck upp í lypting til konungs; þeir höfdo miöc líkan klædabúnad oc vapna. Kolbiörn var oc allra manna mestr oc frídastr. Vard nú enn í Fyrirrúmino hin snarpasta orrosta. Enn fyrir þá sök, at þá var sva micit folk komit upp á Orminn af lidi Jarls, sem vera mátti á skipino; enn skip

Cap. 130.
Ormen Lange ryddis.

Kolbein Stallere gick op i Lyftingen til Kongen; de hafde eens Klæder oc Vaaben. Kolbein var ocsaa en megit stor Mand aff Vext, oc megit deilig. Striden stod endnu paa det allerskarpeste i Forrummet: men fordi der vaare allerede saa mange komne op paa Ormen aff Eriks Folck, som der rummis kunde, oc hans Skibe lagde

(6) E. á Orminom, om. (7) C. D. til varnarinnar, om.
(8) C. D. enn — vidrtöco, om. (9) C. D. þar — var, om.
(10) A. B. oc sn. — varnar, om. (11) C. D. of, pro, á.
(12) B. hávita. (13) B. Hallandis. D. Hallz. (14) B. vapnreidr.

Postbac acerrimum redintegratum est prælium, qvo plurimi in Serpente cecidere viri. Qvorum postqvam eo usqve diminutus erat rarusqve factus numerus, ut Serpenti tuendæ pares non essent superstites, denuo adscensionem in Serpentem parabat Eirikus Jarlus, iterum resistentibus fortissime in Serpente classiariis. Qvod cum cernerent proræ propugnatores, in posteriorem navem tendentes, atqve ad navem contra Jarlum tuendam versi, acerrime reluctabantur. Verumenimvero cum tanta copiarum in Serpente facta esset strages, ut, late hic atqve illic nuda essent latera, undiqve in navem irrumpere cœperunt Jarli milites; qvare tota, qvæ Serpenti tunc præsidio superérat cohors militum, retro in navem ad Regem se recipiens, ibi ad hosti resistendum iterum convertitur. Testatur Halldorus *Non-Christianus Eirikum Jarlum tunc suos ad prælium incitasse:*

Hortatus est ad prælium idoneos
Intrepidus ille, cum (Rege) Oleifo
Retro cessere milites ad transtra,
Princeps suos strenuos comites.

Qvo qvidem oceani corvum (p) *tempore*
Hallandiæ maxime cum strenuo Rege (q)
(Prodiit obviam (r) *Vendorum occisor*
Certamini) navibus ubiqve cinxere.

CAP. CXXIX.
EXPUGNATUR SERPENS LONGUS.

Kolbiornus aulæ Magister celsissimam ad Regem adscendebat puppim, qvorum uterqve haud multum dispari vestium & armorum apparatu erat indutus. Magnitudine qvoqve & specie corporis eximia erat Kolbeinus. In anteriori qvoqve nave nunc etiam acerrime est pugnatum. Ast qvoniam ex copiis Eiriki Jarli Serpentem adscenderant,

(p) *navem, poëtice.*
(q) *Hallandiæ Rex hic signat Norvegiæ Regem Olafum. Provinciam Norvegiæ Hadelandiam incolæ & vicini appellant* Haland. *Qvæ ergo provincia hic synecdochice ponitur pro tota Norvegia.*
(r) *Eirikus Jarlus.*

ſkip hans (1) lögdo at öllom megin utan at Orminom, enn lítit fiölmenni til varnar, móti ſva miclom her. Nú þótt þeir menn væri bædi ſtercir oc fræknir, þá fello nú fleſtir á lítilli ſtundo. Enn Olafr konungr (2) ſiálfr, oc þeir Kolbiörn Stallari bádir, liópo þá fyrir bord, oc á ſitt bord hvarr; enn Jarls menn höfdo lagt at utan ſmáſkútor, oc drápo þá er á kaf liópo. Oc þá er konungr ſialfr (3) hafdi á kaf laupit, villdo þeir taca hann (4) höndom, oc færa Eiríki Jarli. Enn Olafr konungr brá yfir ſic ſcilldinom, oc ſteyptiz í kaf (5); enn Kolbiörn Stallari ſcaut undir ſic ſcilldinom, (6) oc hlífdi ſer ſva vid ſpiótom, (7) er lagt var af ſkipom þeim, er undir lágo, oc fell hann ſva á ſiáinn, at ſkiölldrinn vard undir hánom; oc komz hann því eigi í kaf ſva ſciótt: oc vard hann handtekinn, oc dreginn upp í ſkútona, oc hugdo þeir, at þar væri konungrinn. Var hann þá leiddr fyrir Jarl: enn er þeſs vard Jarl varr, at þar var Kolbiörn, enn eigi Olafr konungr, þá voro Kolbirni grid gefin. Enn í þeſsi ſvipan liópo (7) allir fyrir bord af Orminom, þeir er þá voro á lífi, Olafs konungs menn; oc ſegir Hallfredr ſva, at Þórkell Nefia konungs bródir lióp ſídaſt (8) allra manna fyrir bord:

Úgrædir ſá auda
armgrióts (9) Tröno flióta
(hann raud geir at gunni
gladr) oc báda Nadra.
Ádr (10) hialldr Þorinn helldi
(11) hugframr í böd ramri
ſnotr af (12) ſnæris vitni
ſunds Þórketill undan.

CAP. CXXX.

(1) C. D. lágo öllom. (2) E. ſiálfr, om. (3) E. lióp fyrir bord.
(4) E. höndom, om.
(5) B. oc hlífdi ſer ſva vid ſpiótom, hic præpoſtere.
(6) B. eadem verba hic omittit. (7) E. er lagt — undir hánom, om.
(8) E. all-margir. (9) E. allra manna, om.
(10) B. trióno. (11) C. D. hialld þorinn.
(12) E. hogframr.
(13) B. ſneri. A. E. ſnæri.

lagde til allevegne omkring Ormen, oc der var kun liden Folckemengde til Forſuar, imod ſaa ſtor en Hær, da i huor ſtercke oc raſke de Mend end vaare, fulde dog de fleſte i en kort Tid. Kong Olaff ſielff, oc Kolbiorn Stallere met hannem, ſprunge da ofuer Borde, huer paa ſin Side aff Skibet; men Jarlens Mend hafde lagt til der uden om met ſmaa Skuder, oc dræbte dennem, ſom ſprunge i Vandet, oc der Kongen ſielff hafde ſprunget ud i Vandet, vilde de tage hannem fangen, oc føre hannem til Jarlen. Men Kong Olaff kaſte ſin Skiold ofuer ſig, oc kom ſtrax under Vandet, da Kolbiorn Stallere derimod ſkiod Skiolden under ſig, for at dæcke ſig mod de Spiude, ſom mand udkaſte fra de Skibe, der laa under Ormen, oc falt hand (derfor) ſaaledis paa Siøen, at Skiolden kom under hannem, oc kunde hand derfor icke ſaaſnart ſincke. Derofuer bleff hand fangen, oc dragen op i Skuden, thi de vidſte icke andet, end det var Kongen ſielff, oc led for Erik Jarl: men der Jarlen fornam at det var Kolbiorn, men icke Kong Olaff, gaff hand Kolbiorn Lifuet. J den ſamme Vending ſprunge alle Kong Olafs Mend, de ſom den Tid lefuede, ofuer Borde aff Ormen; oc ſiger Hallfred ſaa, at Thorkild Neſie, Kongens Broder, var den allerſidſte, ſom ſprang ofuer Borde:

Den paa Guld ei gierrige
Tranen ode ſaa drifue,
Oc begge Ormer; glad
Hand Spiud i Striden ſtenckede.
Forend ſtridbar Thorkild
J det haarde Slag
Modig aff Krigs-Skibet
Snildelig undrand.

Cap. 130.

derant, qvotqvot navis capere poterat, cinxerantqve ejus naves circumcirca Serpentem, cui præſidio paucæ admodum ſupererant copiæ, contra tantum hoſtium exercitum, qvamvis & robore & fortitudine præſtantiſſimi eſſent iſti viri (ſuperſtites), tamen brevi pleriqve illorum cecidere. Hinc ipſe Rex Olafus & Kolbiornus, aulæ Magiſter, in mare ſe præcipites dedere, ex ſuo ſinguli navis latere. Jarli autem milites, adhibitis parvis navigiis, occidere in mare proſilientes. Aſt Regem, cum ſeſe in mare præcipitem dederat, vivum capere voluere, ut ad Eirikum Jarlum ducerent. Cæterum Rex, factus præceps, clypeum ſupra caput levaverat; contra Kolbiornus, ut ictus defenderet, qvi ex inferius poſitis navibus ingerebantur, ſuum prolapſus ſibi ſubjecit ſcutum; qvare in mare ita cecidit, ut ſcuto innataret, unde factum eſt, ut celeriter adeo mergi cum non poſſet, vivus captus & in navigium ex undis tractus, dum ipſum Regem eſſe putarent, ad Jarlum duceretur, qvi cernens, ibi Kolbeinum adeſſe, non Regem Olafum, Kolbeinum vita & pace donavit. Hoc eodem tempore, qvi militum Olafi Regis ſuperſtites fuere omnes, in mare ſe projecere; teſtatur vero Hallfredus, omnium eorum ultimum proſiluiſſe fratrem Regis Thorkellum Neſia:

Non parcus vidit ille, vacuas,
Brachiorum lapidis, (s) Gruem ferri
(Adſperſit ille haſtam in bello
Lætus) atqve utramqve viperam.
Anteqvam in pugna audax ſe inde,
Animoſus ille ſævo in prælio,
Promtus miles de ligitante corvo
Freti (t) Thorkillus ſe (tandem) ſubduxit.

CAP. CXXX.

(s) *auri.* (t) *Corvus freti, eſt navis; litigans corvus freti, navis bellica.*

CAP. CXXX.

EYA-SÖGN.

Sva var fyrr ritat, at Sigvalldi Jarl kom til föroneytis vid Olaf konung í Vindlandi; oc hafdi Jarl X scip; enn þat ellifta, er á voro menn Ástrídar konungs dóttor (1) kono Sigvallda Jarls. Enn þá er Olafr konungr hafdi fyrir bord laupit, þá æpti herinn allr sigr óp: (2) oc þá lusto þeir árom i siá Sigvalldi Jarl oc hans menn, oc rero til bardaga. Þess getr Halldórr Úcristni:

Drógoz vítt at (3) vagi
Vinda sceidor oc (4) gíndo
þridia haudrs á (5) þiódir
(6) þunn galcn (7) í iarn-munnom.
Gnýr vard á siá sverda
sleit örn gera beito
(8) dýrr vo drengia stióri
drótt com mörg á flótta.

Enn sú (10) Vinda sneckian, er menn Ástrídar voro á, reri (11) brott, oc aptr undir Vindland; oc var þat þegar ræda margra manna, at Olafr konungr mundi steypt hafa af ser brynionni í kafi (12), oc kafat sva út undan langscipunom; (13) lagz sídan til Vinda sneckionnar, oc hefdi menn Ástrídar flutt hann til Vindlands; oc ero þar (14) margar frásagnir um ferdir Olafs konungs gervar sídan af sumom mönnom. Enn á þessa leid segir Hallfredr:

Veit ec eigi hitt (15) hvart (16) heita
húngrdeysi scal ec leysa
dynsædinga daudan
(17) dýr blics eda þó kyqvan.

(18) alls

(1) B. kono Sigv. J., om.
(2) C. D. E. oc þá — siá, om.
(3) D. vígi. (4) B. gindor. (5) E. þiódo.
(6) B. þunn-glamm. C. þungalkni. (7) A. B. á, pro, í.
(8) B. dyr. (9) B. var. (10) E. Vinda, om. (11) E. þegar.
(12) E. oc — scipunom, om.
(13) B. lagz — sneck., om. C. D. svimat. (14) C. D. lángar.
(15) A. ádr. B. at. (16) B. hetta. (17) E. dag.

Cap. 130.

Øeboernis Sagn.

Som før er skrefuit, kom Sigvald Jarl i Selskab met Kong Olaff i Venden, oc hafde Jarlen 10 Skibe; men paa det ellefte vaare Astrid, Kongens Dotter, Sigvald Jarls Hustru, hendis Mend. Men der Kong Olaff hafde sprunget ofuer Borde, raabte all Hæren Seier-Raab; oc da sloge Sigvald Jarl oc hans Mend Aarene i Sioen, oc rode til Striden. Derom taler Haldor Uchristne saaledis:

Vendernis Snecker
Til Slaget da vende,
Oc tynd slagne Suerd
Met Jernmund paa Folcket gabede.
Suerdes Bragen bleff til Sios;
Ørnen sled Ulfuens Føde;
Den dyrebare Formand fectede
Oc megit Folck jog paa Flucten.

Men den Vendiske Snecke, som Aastrids Mend vare paa, rode strax bort igien ind under Venden; oc bleff det da strax manges Sagn, at Kong Olaff hafde affort sig sin Brynie under Vandet, suømmet saa frem, oc gifuet sig under Lang-Skibene, hen til den samme Vendiske Snecke, oc at Astrids Mend skulle hafueført hannem til Venden. Der ere siden giorde mange Fortælninger om Kong Olafs Reiser aff endeel. Men saaledis siger Hallfred (herom):

Jeg veed icke, om den der Rafnis
Hunger stiller, som dod
Mig bør rose, eller for
Lefuende hannem holde.

Da

CAP. CXXX.

INSULANORUM NARRATIO.

Supra narravimus, Sigvalldum Jarlum in Vindlandia Olafo Regi accessisse socium, X navium ducem; undecima autem (eum comitabatur) navis, satellites vehens Astridæ Regis filiæ, conjugis Sigvalldi Jarli. Posteaqvam vero in mare se præcipitaverat Olafus Rex, victoriam conclamavit totus exercitus, qvo eodem tempore, mare remis verberantes Sigvalldus Jarlus ejusqve comites, certamini adremigavere. Hujus rei meminit Halldorus Non-Christianus:

Ferebantur ad cædem (atqve certamen)
Vendorum naves, atqve hiabat
Loricæ (ictæ) in milites pugnantes
Noxia fera, (V) os tenuis ferreum.
Strepitus erat in mari gladiorum;
Laniabat aqvila lupi escam;
Multi pretii grassabatur cæde
Dux, & multos in fugam convertit.

Navis autem sive pristis illa Vendica, qva vehebantur viri Astridæ, remis illinc concitata Vindlandiam repetiit. Unde ore multorum mox sparsus est sermo, postqvam in fundo maris loricam abjecerat, undas navesqve bellicas subterlapsum Olafum Regem, ad pristim Vendicam natatu evasisse, illumqve homines Astridæ ad Vindlandiam transportasse. De itineribus (certe) Olafi Regis multa postea sunt à qvibusdam relata & memoriæ prodita. Hujus autem rei ita meminit Hallfredus:

Nescius sum & ignarus, utrum
Esuriem qvi sedat, ego laudaverim,
Strepentis mergorum, ut morte defunctum,
Gladii inaurati, (X) an memorem vivum?

Ut

(V) *Noxia fera loricæ vel clypei, est gladius.* (X) *Mergus, avis gladii, est corvus vel aqvila.*

(18) Alls sannliga segia
sárr (19) mun gramr at hváro
hætt er til hans at fretta
hvartveggia mer seggir.

Enn hvarnog sem þat hefir verit, þá kom Olafr konungr Tryggvason alldrigi (20) sídan til ríkis í Noregi. Enn þó segir Hallfredr Vandrædascálld á þessa leid:

Samr var (21) árr of æfi
(22) ódbragds hinn er þat sagdi
at lofda gramr (23) lifdi
(24) læstyggs (25) sonar Tryggva.
Vera qvedr (26) öld or (27) eli
Olaf kominn stála;
menn geta (28) mali sönno,
miöc er verr enn sva, ferri.

(29) Mundot þess (30) alls þegnar
þrótthardan gram sótto
(31) frá ec med (32) lýda lidi
land her þar sköp verda.
(33) At mundiökuls (34) mundi
margdýrr koma stýrir
geta þickiaz (35) þess gotnar
glícligs or (36) styr slícom.

Enn segir audar kenni
(37) austr í málma (38) gnaustan
seggr frá sárom tiggia
sumr eda brot of comnom.
Nú er sann fregit sunnan
siklings (39) or styr miclom
kann ec eigi mart (40) vid (41) manna
mord veifanar ordi.

CAP. CXXXI.

(18) B. alla oc. (19) C. man.
(20) C. sidan, om. E. i Noreg. C. D. mox: Sva segir Hallfredr.
(21) B. ar. (22) A. B. oddbrags. (23) A. lidi. (24) B. læstygr.
(25) A. sonr. B. son. E. burar. (26) E. als. (27) B. elldi.
(28) C. D. mál. (29) C. D. munot. (30) E. er. C. D. om.
(31) A. fer. (32) C. D. lydo.
(33) C. at mundi ökuls mundr.
(34) E. myndi. (35) C. D. mer. (36) A. B. her, pro, styr.
(37) B. Özor er. (38) B. gnauzan. C. D. E. gnæston.
(39) C. D. or, om. (40) A. B. at. (41) B. minna.

Da begge Ting mand mig siger,
Til visse hand saar monne være.
Huilcket som er, om hannem
Ickun farligt høris.

Men huorledis derom er, da kom Kong Olaff Tryggueson aldrig siden til Regieringen i Norrig. Dog siger Hallfred Vandræda-Skald saaledis:

Den Suig hadende Tryggues Sons
Altid stridbare Tiener, var
Den som mig fortaalde,
At Kongen var i Lifue.
Aff Staal-Iling undgangen
Folck siger Konningen at være;
Mand langt fra Sandingen
(Disværre det er) giette.

Skiebnen ei saa monne være,
Der mand met Landets Hær,
Haardfør Konge anfalt;
Aff Folcket jeg saa hørde:
At dyrebar Solfuets
Bestyrer aff slig Stoi
Undkomme kunde, (dog) dette
Trolig Gietning mand tyckis.

Endnu den samme Karl
Mig siger Kongen at være
Saaret, eller oc undkommen,
Oster i Vaabenis Bulder.
Nu jeg sandt spurt hafuer,
Fra den suare Strid mod sonden,
At Kongen er dod; icke megit jeg
Mod uvis Ry kand indvende.

Cap. 131.

Ut vera dicantur (nec sim falsus)
Saucius fuit Rex vulnere; qvicqvid erit,
Periculi plenum est (atqve incerti):
Utraqve (enim) res mihi narratur.

Qvicqvid autem horum fuerit, nunqvam postea ad regnum Norvegiæ accessit Olafus Rex Tryggvii filius. Nihilo tamen minus hunc in modum cecinit Hallfredus Vandrædaskalld:

Expedite fuit minister semper
Res suas agens, qvi mihi dixit,
Laude dignum vivere Regem,
Fraudum osoris, filii Tryggvii.
Factum esse dicunt, ut ex procella
Olafus (Rex) evaserit ferri;
Hoc conjectantur à vero procul
Plurimum: status rei est deterior.

Neqvaqvam hoc, cum hominum liberorum (y)
Laboribus duratum Regem est adortus,
(Hoc ego de hominum audivi ore)
Exercitus ille, sors ita tulerit:
Ut inde glaciei qvidem manus (z)
Pretiosus multum venerit rector,
Conjectura (qvamvis) viris videatur
Similis veri, ex tumultu tali.

Etiamnum dicit mihi ille,
Ad orientem in armorum strepitu,
Vir de saucio (qvidem) Rege
Idem, sed evasisse (de prælio).
Nunc cum vere est nunciata de austro,
Regis ex pugnæ tumultu ingenti,
Non possum ego multa in aliorum,
Cædes, incertum sparsum rumorem.

CAP. CXXXI.

(x) *Servi militiæ & ad bellum non adhibebantur; qvare nec illis in Valhalla relictus erat locus.*
(y) *Argentum vocat glaciem manus, procul dubio ob colorem vel splendorem, glaciei similem.*

CAP. CXXXI.

FRÁ EIRÍKI JARLI HÁKONAR SYNI.

Eiríkr Jarl Hákonar ſon eignadiz Orminn lánga med ſigrinom, oc lutſcipti micit; (1) oc ſtýrdi Jarl Orminom frá fundinom. Sva ſegir Halldorr:

Hiálmfalldinn bar hilmi
hríngs (*) at miclo þíngi
(2) (ſkeidor glæſto þá þiódir)
þangat Ormr hinn lángi.
Enn ſudr at gný gunnar
gladr tóc Jarl vid nadri
ádr vard egg at rióda
(3) ættgódr Hemings brodir.

Sveinn ſon Hákonar Jarls, hafdi þá feſt Hólmfrídi, dóttor Olafs Svía konungs. (4) Enn er þeir ſkipto Noregs velldi milli ſín, (5) Sveinn Dana konungr oc Olafr Svía konungr, oc Eiríkr Jarl, (6) þá hafdi Olafr konungr IV fylki í Þrándheimi oc Mæri hvaratveggio, oc Raumsdal, oc auſtr Ránríki frá Gautelfi oc til Svínaſunds. Þetta ríki feck Olafr konungr í hendor Sveini Jarli, med þvílíkom formála, ſem fyrr höfdo haft ſkattkonungar edr Jarlar, af yfirkonungom. Enn Eiríkr Jarl hafdi IV fylki í Þrándheimi, oc Hálogaland, oc Naumodal, Fiördo oc Fialir, Sogn oc Hördaland, (7) oc Rogaland, oc Nordan Agdir allt til Lidandisneſs. Sva ſegir (8) Þordr Kolbeinsſon:

Veit ec fyrir (9) Erling utan
ár at herſar váro
(10) lofac Faſta (11) tý-fleſtir
Farlands vinir Jarla;

enn

(1) A. B. oc ſtyrdi — fund, om. E. af. (2) B. C. ſkeidi.
(3) C. óttaudr. D. ótraudr. (4) C. D. þá ſkipto þeir.
(5) C. D. Sv. Dana k. oc Eir., om. (6) C. D. Ol. k. hafdi.

Cap. 131.

Om Erik Jarl Hakons Søn.

Erik Jarl Hakons Søn egnedis Ormen Lange, tillige met Seieren, oc dertil it ſtort Bytte; oc hand ſtyrde ſielff Ormen fra Drabningen aff. Saa ſiger Haldor:

Ormen hin Lange forde did,
Til Suerdis haarde Ting,
Hielmet Konge; Folckene
Sine Skibe da prydede.
Men ſonder i Stridens Støi
Jarlen glad ved Ormen tog;
Dog førſt maatte velbyrdig
Hemmings Broder Suerdet beſmitte.

Suend Hakon Jarls Søn hafde den Tid trolofuit Holmfrid, Olaff Suerrigis Kongis Dotter. Men der diſſe Hofdinger ſkiftede Norriges Rige ſig imellem, da fick Kong Olaff paa ſin Part 4 Fylcker i Throndheim, dertil Sundmor, oc Nordmor, oc Romsdal, oc øſter i Landet Ranarige, fra Got-Elfuen (det er nu Bahus Elff) oc til Suineſund. Dette Rige gaff Kong Olaff Suend Jarl, met ſaadant Vilkaar, ſom Skat-Konger oc Jarler hafde det tilforn haft aff Ofuer-Kongerne i Forlening. Erik Jarl fick 4 Leen i Throndheim, oc dertil Halogeland, Nummedal, Sundfiord oc Nordfiord, Fialer, Sogn oc Hordeland, Rogeland (det er Ryefylcke oc Jæderen) oc Norder-Agde, indtil Lindesnæs. Saa ſiger Thord Kolbeins Søn:

Jeg veed de fleſte Herſere
Jarlenis Venner vaare,
Foruden Erling; jeg roſer
Denne Jæder-Bo.

Men

(7) C. D. oc Rogaland, om. C. D. E. nordr.
(8) B. E. Þórmodr Kolbrúnarſkalld. (9) B. Erlingi.
(10) A. B. C. lofa ec. (11) B. ti, melius.

CAP. CXXXI.

DE EIRIKO JARLO HAKONI FILIO.

Eirikus Jarlus Hakoni filius ſuæ poſſeſſioni vindicavit Serpentem Longum, una cum victoria, ingentemqve prædæ partem, Serpentis inde usqve à prælio dux factus. Qva de re ita Halldorus:

Galea ornatum vexit Principem,
Gladiorum ad ingentem conventum (a),
Naves ſuas tunc ornavere populi,
Illinc Serpens ille (qvidem) Longus.

Ad auſtrum vero in tumultu belli
Lætus accepit Jarlus viperam;
Antea tamen aciem adſpergere
Generoſo Hemmingi neceſſum erat fratri.

Sveinus, Hakoni Jarli filius, tunc temporis deſponſaverat Holmfridam, *Olafi Svionum Regis filiam. Norvegiæ autem imperium inter ſe partientibus, Sveino Danorum Rege, & Olafo Svionum Rege, & Eiriko Jarlo, Olafo Regi ceſſere IV in Thrandhemia provinciæ, nec non Mæria utraqve, & Raumsdalia, & ad orientem Ranrikia, à Gautelfa fluvio, ad fretum Svinaſundam. Hoc regnum tradidit Rex Olafus Sveino Jarlo, iisdem conditionibus regendum, qvibus regna antea habuerant Reges tributarii aut Jarli à Regibus ſupremis. Eiriko autem Jarlo IV ceſſerunt provinciæ in Thrandhemia, nec non Halogalandia & Naumdalia, Fiordæ & Fialia, Sognia, & Hordalandia, & Rogalandia & Agdia Septentrionalis ad promontorium Lidandisnes usqve. Qva de re ita Thordus Kolbeini filius:*

Scio ego, præter Erlingum ſolum,
Semper Herſeros (fortes) fuiſſe,

Laudo ego Ducem, pleroſqve omnes,
Farlandiæ (b) *firmum, amicos Jarlorum.*

Aſt

(a) *B. habet vel addit: Eiriki filii, qvod vitioſum.*

(b) *Farlandia hic.* Jadria *eſſe videtur, ubi villam* Sola *habitavit Erlingus.*

Enn (12) ept víg (13) frá veigo
vel ec ord at ſtyr nordan
(14) land (15) eda (16) lengra ſtundo
lagdiz ſudr til Agda.
(17) Allvallds nuto alldir
una (18) líkar vel ſlíco
ſcylldr letz hendi at hallda
hann (19) of Noregs mönnom.
Enn Sveinn konungr ſunnan
ſagdr er daudr hinn (20) audi
(fátt bilar fleſtra ýta)
fár hans (21) býir (22) váro.

Sveinn (23) Dana konungr hafdi þá (24) enn Víkina, (25) ſva ſem hann hafdi fyrr haft; enn hann veitti Eiríki Jarli Raumaríki oc Heidmörc. Sveinn Hákonarſon tóc Jarldóm af Olafi (26) enom Sænſka. Sveinn Jarl var allra manna frídaſtr, er menn hafa ſed. Eiríkr Jarl oc Sveinn Jarl leto bádir ſcíraz, oc tóco retta trú; enn medan þeir redo fyrir Noregi, leto þeir gera hvern ſem vildi um criſtnihalldit: enn forn lög helldo þeir vel, oc alla lands ſido; oc voro menn vinſælir oc ſtiórnſamir. Var Eiríkr Jarl (27) miöc fyrir þeim brædrom um forrád öll.

(12) A. B. eptir. E. ef. (13) B. þat er vagi. (14) E. lands.
(15) D. æ. (16) B. lengar. C. lengia. (17) B. alvalldr nuto alldri.
(18) B. líkir. (19) A. B. yfir. (20) E. audir. (21) C. D. bæir.

Men lidt efter Slaget, (om den Strid
Jeg Ord udſoger) alt Landet
Norden fra Veggen, eller længere,
Sonder til Agde, underlagdis.
Folcket nod got aff Forſten,
Det mand roſe maae;
Hand ſig ſkyldig ſagde
Haand ofuer Norrig at holde.
Men Kong Suend den Lyckelige,
Fra ſonden ſigis dod, (det rareſte
Mand har, ofteſt forſuinder)
Faa hans Gaarde (i Norrig) vaare.

Suend Danne-Konge beholt fremdelis Vigen ſom tilforn, men hand forlente Erik Jarl met Rommerige oc Hedemarcken. Suend Hakons Søn bleff giort til Jarl aff Kong Olaff den Suenſke. Suend Jarl var den allerdeiligſte Mandsperſon, ſom nogenſinde er ſeet. Jarlene, Erik oc Suend, lode ſig baade dobe, oc toge ved den Chriſtne Tro; men i den Tid de regierede ofuer Norrig, lode de enhuer giøre ſom hand vilde, i Henſeende til Chriſtendommen: men de gamle Love oc alle Landets Sæder hulde de vel ved Mact; oc vaare venneſalige oc gode Regentere. Aff baade Brødre hafde Erik Jarl meſt at ſige udi alle Regierings-Sager.

(22) A. voro. (23) C. D. E. Dana, omitt. (24) B. einn.
(25) C. D. ſva — haft, om.
(26) C. D. konungi. A. B. C. enom. (27) C. D. miöc, om.

Aſt poſt prælium (c), *de* Veigio *usqve* (d)
(*Qværo ego verba*) *à ſeptentrione,*
Tota terra, aut longius, brevi
Subjicitur auſtrum verſus ad Agdiam.
Omnium potente fruebatur populus,
Id illis gratum admodum erat;
Sui dixit eſſe manu tueri
Ille omnes una Norvegiæ incolas.
Sveinus autem Rex de auſtro
Dictus eſt mortuus, Rex ille felix,
(*Rariſſimum perit plerisqve bonum*)
Pauca ejus fuere prædia (e).

Sveinus Danorum Rex tunc Vikiam ſibi retinuit, qvemadmodum antea habuerat (f), *ſed Raumarikiam & Heidmarkiam* (g) *Eiriko Jarlo conceſſit in feuda. Sveinus Hakoni filius Olafi Regis, dicti Sveci, factus eſt Jarlus; qvi Sveinus virorum omnium, qvos ulla unqvam vidit ætas, forma fuit præſtantiſſimus. Eirikus Jarlus & Sveinus Jarlus ſacro baptiſmi fonte abluti & veram amplexi ſunt religionem; ſed dum Norvegiæ imperitarunt, ſingulorum arbitrio religionis Chriſtianæ cultum reliqverunt: priſcas tamen leges omniaqve regni inſtituta inviolata ſervarunt, amore civium cætera felices, & in rebus reipublicæ adminiſtrandis induſtrii. Inter fratres tamen res imperii omnes in Eiriki Jarli auctoritate præcipue verſabantur.*

(c) *Svoldrenſe.* (d) *Dicitur &* Veggerſtaf, *ultimus Norvegiæ Finmarkiam verſus limes.* (e) *In Norvegia.*
(f) *Rectius ejus pater, Rex Haralldus, aut Sveinus forſan, ut patris vicarius.*
(g) *Rectius puto Vingulmarkiam: Heidmarkia enim ſuos habebat Reges, id qvod monſtrat Hiſtoria Olafi dicti Sancti.*

